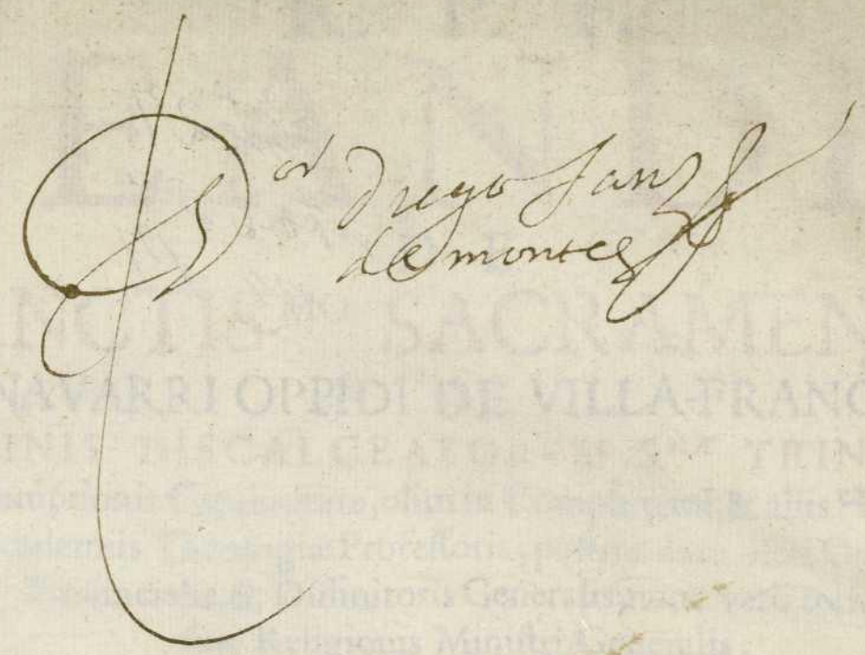

Este 27
Fab 5ª
nº 17

R. P. F.

LEANDRI

DE

SANCTIS.MO SACRAMENTO,

NAVARRI OPPIDI DE VILLA-FRANCA;

ORDINIS DISCALCEATORVM S.MÆ TRINITATIS

Redemptionis Captiuorum, olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ Academiis Theologiæ Professoris; postmodum dicti Ordinis Prouincialis, & Diffinitoris Generalis; nunc verò totius suæ Religionis Ministri Generalis,

QVÆSTIONES MORALES

THEOLOGICÆ,

DE IMPEDIMENTIS SEV POENIS ECCLESIASTICIS

Tam in Genere, quam in Specie:

Cunctis opus perutile, Duplici Indice locupletatum, primo Tractatuum, Disputationum, & Quæstionum: Altero vero Sententiarum:

PARS QVINTA;

Cui ad calcem adiecta est Expositio Regulæ eiusdem Ordinis.

NVNC PRIMVM IN LVCEM PRODIT.

de la libreria
del Coll.o de la
Comp.a de Jhs
de Soria

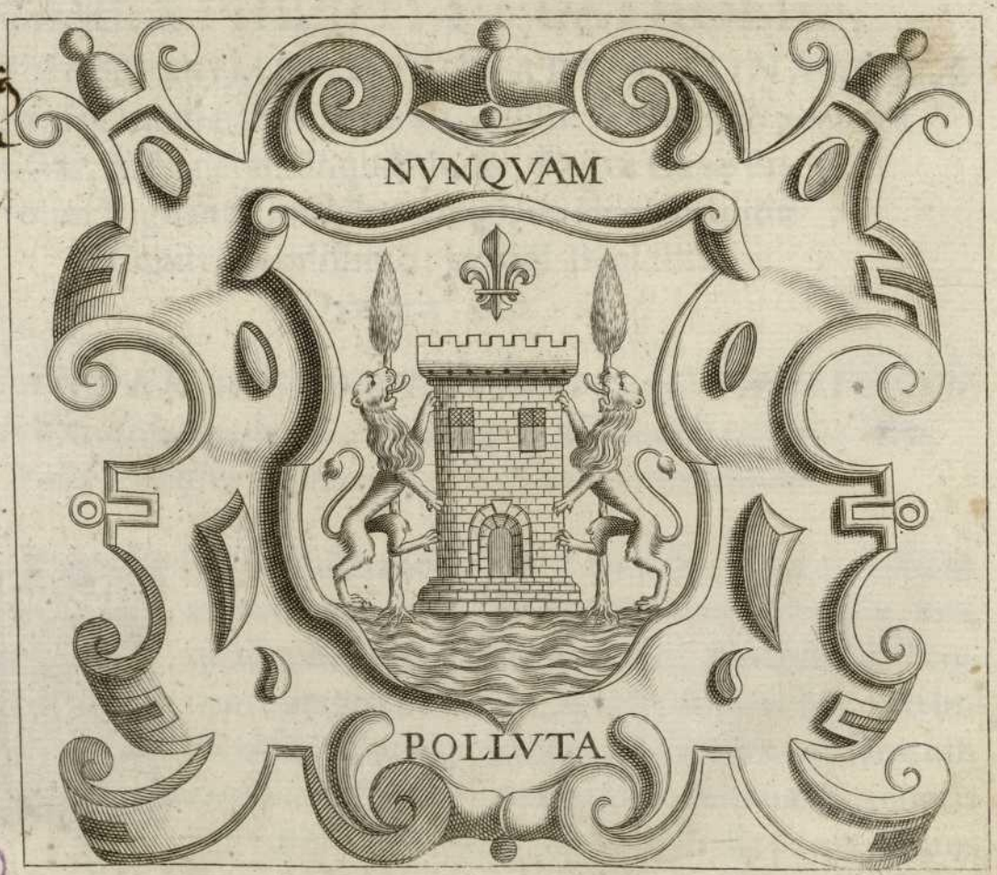

BIBLIOTECA PROVINCIAL
SORIA

LVGDVNI,

Sumpt. IOANNIS COVRONNEAV, Bibliopolæ Bayonensis.

M. DC. LVII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

LEANDRI

DE

SANCTISSIMO SACRAMENTO

NAVARRI ORTUI DE VILLA-FRANCA,

ORDINIS DISCALCEATORUM SANCTÆ TRINITATIS

Redemptionis Captivorum, olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ

Academiis Theologiæ Professoris; postmodum dicti Ordinis

Provincialis, & Definitoris Generalis, nunc verò totius

Ejus Religionis Minister Generalis,

QUÆSTIONES MORALES

THEOLOGICÆ,

DE IMPEDIMENTIS SEU FORMIS ECCLESIASTICIS

Tam in Genere, quam in Specie:

Quæ in opus perutile, Duplici Indice locupletatum, primo Tractatuum, Disputationum, & Quæstionum; altero vero Sententiarum:

PARS QUINTA;

Cui ad calcem adjecta est Expositio Regulæ cuilibet Ordinis.

LUGDUNI,

Sumpt. IOANNIS COURONNEAU, Bibliopolæ Bayonensis.

M. DC. LVII.

CUM PRIVILEGIO REGIS

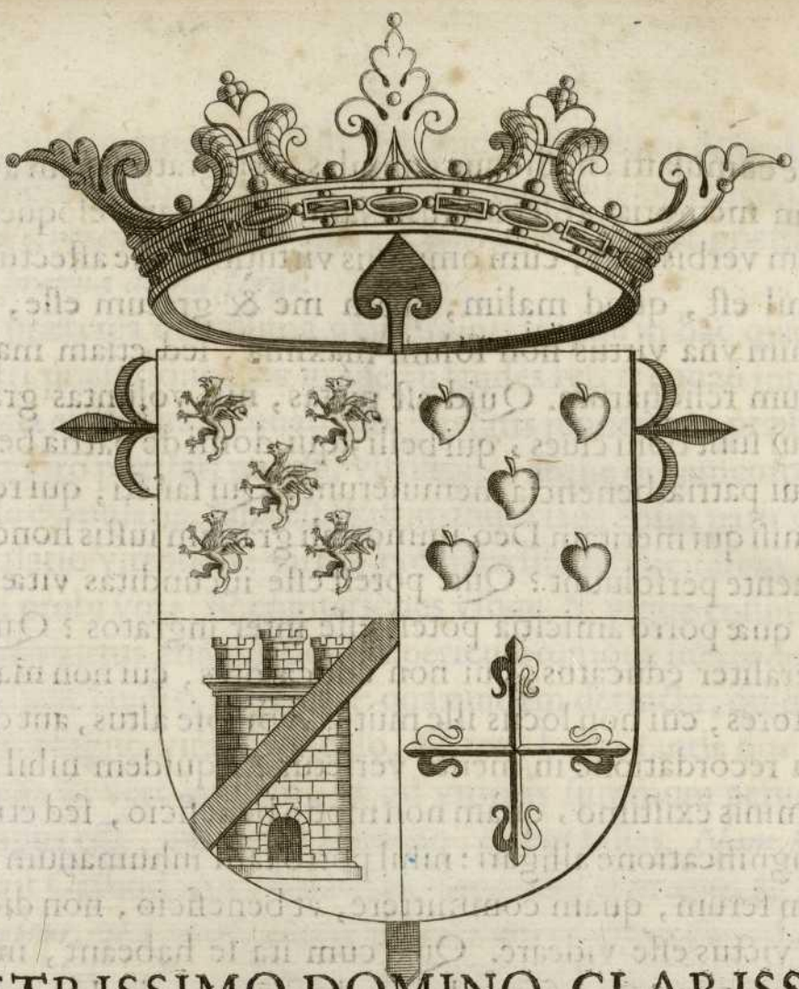

ILLVSTRISSIMO DOMINO, CLARISSIMO,
ET SAPIENTISSIMO VIRO D.

IOSEPHO GONZALEZ,

IN AVLA PHILIPPI IV. CATHOLICI,
ET POTENTISSIMI HISPANIARVM MONARCHÆ
à Supremis Caſtellæ, & Cameræ Conſiliis, à Conſilio præterea
Sanctæ, & Generalis Inquiſitionis, Regiæ Gazæ Præſidi
olim Vigilantiſſimo, Præclaræ Diui Iacobi Militiæ
Equiti Nobiliſſimo, oppidi Boaldillæ
Dynaſtæ, &c.

FR. LEANDER A SANCTISSIMO SACRAMENTO
Ordinis Excalceatorum Sanctiſſimæ, & Indiuiduæ Trinitatis Generalis Miniſter ſalutem, & felicitatem ſempiternam.

CVM nihil habeam, quæ omnibus innata eſt, & in animis quaſi inſculpta, gratitudine antiquius, hoc qualicumque opere ad te venio, Illuſtriſſime Princeps, magna beneficia, quibus & nos, & noſtri inſtituti homines (generoſas videlicet excalceatorum copias ſub Sanctiſſimæ, & Indiuiduæ Trinitatis præſtantiſſimis ſignis pro cœleſti illa patria, huius vitæ curſus dulciſſima meta quàm validiſſime decertantes) aſſidua

liberalitate cumulasti, hodiéque cumulas, non grato solum animo, sed grata etiam memoria prosecuturus. Nam, vt Romanæ eloquentiæ Principis iisdem verbis vtar, cum omnibus virtutibus me affectum esse cupiam, nihil est, quod malim, quàm me & gratum esse, & videri. Hæc est enim vna virtus non solum maxima, sed etiam mater virtutum omnium reliquarum. Quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? Qui sunt boni ciues, qui belli; qui domi de patria benemerentes, nisi qui patriæ beneficia meminerunt? Qui sancti, qui religionem colentes, nisi qui meritam Deo immortali gratiam iustis honoribus, & memori mente persoluunt? Quæ potest esse iucunditas vitæ, sublatis amicitiis: quæ porro amicitia potest esse inter ingratos? Quis est nostrum liberaliter educatus, cui non educatores, cui non magistri sui, atque doctores, cui non locus ille mutus, vbi ipse altus, aut doctus est, cum grata recordatione in mente versetur? Equidem nihil tam proprium hominis existimo, quàm non modo beneficio, sed etiam beneuolentiæ significatione alligari: nihil porro tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quàm committere, vt beneficio, non dicam indignus, sed victus esse videare. Quæ cum ita se habeant, inhumanus prorsus, immanis, atque ferus ab omnibus iure merito haberer, si Principi de nobis, deque nostro Ordine tam indefessa benignitate benemerenti, quando parem gratiam referre non possum, at immortales certè, quod fas est, aut non agerem gratias, aut haberem. Quis grata saltem recordatione non prosequatur Principem, cui prope infinita erga nos beneficentia, nisi quando cessauit, si fortè vel momento temporis id accidit, nullam sane molestiam asperserit? Quis memoria non colat sempiterna Principem, qui non solum apud nos perpetua, & amplissima beneficia collocauit, sed firmissimum etiam de nostra bonitate testimonium dixerit collocando? Non es ex his, Illustrissime Dynasta, qui temere, & nullo adhibito consilio beneficia profundunt: quæcumque à liberalitatis tuæ pleniſſimo fonte pleniſſime etiam manarunt (quid autem beneficij non manauit?) omnia summo iudicio, omnia summa prudentia, omnia denique summo cum delectu fluxere: quare quod præclarè collocatum non sit, vel maligna obtrectatorum inuidia nullum sanè beneficium inueniet. Te potius, quàm Theodosium laudabat Pacatus, cum eius eximiam in bonos liberalitatem in hanc sententiam commendauit. *Cum leuiter cognitos*, ait, *aut etiam semel visos his honoribus simul ditas, quibus & amici possent esse contenti, nonne omnibus vis probare, amicum tibi esse, qui bonus sit? Sibi humilitatem, & tenebras imputet iacens virtus, quæ non obtulit se probandam.* Quis tandem singulari amore, & beneuolentia non complectatur Principem, quem generosus, idémque perpetuus benignitatis impetus, quo in nos sua sponte inclinat, atque propendet, non Dominum, sed chariſſimum totius Ordinis, quem fert in oculis, parentem longè ostendit, & latè? Quid

quod

quod hilari vultu? quid quod libere? quid quod vltro, & gratuito? quid quod prompte in nos, & celeriter tot, tantáque beneficia contuliſti? *Grates perſoluere dignas non opis eſt noſtræ*, Vir facile præſtantiſſime, Deus *tibi præmia digna ferat.*

Eadem præterea dulciſſima gratitudinis vis me in hac qualicumque operis noſtri præfatione tuas in apertũ laudes referr equaſi iure ſuo coëgit: præcipua enim gratia, quam tibi pro tãtis muneribus præſtare poſsũ ſiqua tanto viro præſtari poteſt, virtutum, atque ornamentorum, quibus abunde cumularis, laus eſt exiſtimanda: laus enim parit æmulationem: æmulatio virtutem: virtus æternam illam felicitatem, ad quam omnia viri probi vota, & cogitationes vſque, & vſque collineant. Nullam profecto virtus aliam laborum, periculorumque mercedem deſiderat præter hanc laudis, & gloriæ: qua quidem detracta, quid eſt, quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, & tam breui tantis nos laboribus exerceamus: Et vero laudem, vt ad virtutis ſummum perueniant hominibus opus eſſe, nullus eſt omnino, quem fallat. *Nam ſi equorum curſus*, vt ait Caſſiodorus, *hominum clamoribus incitatur, & ſonantium manibus agitur, vt à mutis animalibus velocitas appetatur, quantum inde homines ſtimulari poſſe credemus, quos ad laudis auiditatem natos ſingulariter inuenimus*? Verumenimvero in tanta rerum affluentia vnde prius incipiam, aut vnde potiſſimum exordiar, ingenue me fateor ignorare. Præterea cum non poſſimus omnia complecti (eſſet enim opus multi temporis, magni laboris, & impenſæ) nonnulla ſaltem pro iniquo temporis ſpatio primoribus labris guſtemus, & extremis, vt dicunt, digitis attingamus neceſſe eſt. Ducat igitur agmen quando quidem alicunde incipiendum eſt, quæ in reliquas fortunæ dotes dominatur, quæque ceterarum ſolet eſſe origo virtutum, tui generis glorioſa Nobilitas: quam dum cordis, quod vitæ initium eſt, átaua proponunt Inſignia, alios ſolam nobilitatem, te autem ipſum nobilitatis fontem condecorare non immerito mihi perſuadeo. Accedit ad eximiæ tuæ claritatis ſingularem candorem, qui velut aquila generoſa Ingenuæ, eiuſdem Sanctiſſimæ Inquiſitionis radios irretortis oculis intuetur, D. Iacobi ſtemmatis bis ſaturatus rubor: quæ

Quale manus addunt ebori decus, aut vbi flauo
Argentum, Pariuſve lapis circumdatur auro,

ad te quàm lætiſſimo honore afficiendum amico fœdere conſpirarunt.

Sed quoniam
Et genus, & proauus, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra voco:

& vt ingenioſe Iuuenalis:

Tota licet veteres exornent vndique cera
Atria, nobilitas ſola eſt, atque vnica virtus,

à tua Nobilitate, quæ à tam claro ſanguine genus trahit egregium, ad

præclaras illas virtutes, quibus maioribus ita præluces, vt, si prius noti non fuerint, à te acciperent initium memoriæ suæ, orationem meam tantisper, animúmque conuertam. Qua in re siquidem à ceterarum duce prudentia ducendum est principium, quid ego dicam de præstanti, & singulari animi tui iudicio, quo veteres illos Romanæ reipublicæ Principes, superiorem Africanum, Pompeiumque Magnum cum multo Hispanæ gentis honore longe, latéque superasti? Sic inter ceteros prudentiæ caput extulisti, vt quod tamdiu floruerit Hispanorum Imperium, quod tamdiu aduersariorum impetus hinc illhinc erumpentes eluserit, quod regiæ facultates tot immodicis sumptibus, tot, tantisque bellis satis, superque fuerint, tibi magna ex parte referatur acceptum. Omnia regna, cunctæque nationes, Vir Ornatissime, vsque eo imperio prospero gauisæ sunt, dum apud eas veta consilia valuerunt. Homerus quidem, vir iudicio mirabili, cum boni, excellentisque Principis speciem proponit, assignat illi Consiliarios maturitate graues, prudentia veteranos, negotiorum bene peritos, & notandis, quam nouandis rebus exercitatiores. Neque putauit, numeris absolutum esse posse Regem suum Agamemnonem, nisi haberet apud se honoratum Nestorem, cuius vti consilio posset pleno fidelitatis, & prudentiæ: sine quo parum prodesse videbatur vel Achilles animosus, vel clypeatus Aiax, vel sagittator egregius Teucer, vel strenuus Diomédes, vel insignis sceptro Menelaus, vel callidus, & dolo potens Vlysses. Et vero quid arma foris; nisi domi consilium? quis nauem dirigat sine ferro, quod affricuit siderites? quis denique sine mente, quam diuina afflauit, rempublicam, vt par est, administret? ô admirabile Philippi Quarti, Hispaniarum Regis, & præclarum iudicium! O Regem terque quaterque numeris omnibus absolutum, qui cœlesti florentissimi Imperij, atque diuinæ moli, qui validissimis humeris sustentaret, tantum Atlantem suppositisti! O vere prudentissimum Pharaonem, qui copiæ Hispaniarum; & inopiæ Iosephum tam prouidum prouidisti! Iosephum, inquam, qui quanto remige nauis moderator, & quanto Dux est milite maior, mentis altæ cõsilio, & solerti cura futuri administros, qui sola manu, & vsu Regi dant operã, tantum ipse reliquos antecedit. Prudens omitto inpræsentiarum quæ fideli, & salutari tuo consilio spatioso Philippi IV. dominatu vtiliter fecisti: omnia enim, & singula non dico amplificare, longissimum esset recensere.

Verum hæc de tua incomparabili prudentia satis sit pro re nata libasse: ad sapientiam, qua ceteros memoriæ nostræ homines non modico interuallo præcedis, iamdiu festinat oratio. Ad quam dum animi lumina conuerto, facere non possum, quin iterum exclamem. O mentem altam, & cœlestis arcani consortem! ò mentem auream, quam ab omni mortali concretione puram, humanumque modum supergressam de communi Deo plus quàm vnus hausisti! Tu siue trepidis reis egregiam fers opem, velut è diuiti vena eloquentiæ flumina mittis: siue de publicis rebus

deliberas

deliberas, ſeueram, grauem, & Republica dignam ſententiam, Deo cum hominibus applaudente, fauſtaque omnium admurmuratione pronuncias: ſiue Principis placita in vulgus emanant,

Oracula Regis

Claudian. 2. in Conſ. Manilij.

Eloquio creuere tuo, nec dignius vnquam
Maieſtas meminit ſe ſe Romana loquutum.

Addis præterea non huius corporis ingenio, & eloquentiæ erga ius vtrumque incredibile ſtudium, ad quod ita dies, noctéſque incumbis, vt, vniuerſarum legum maxima copia capaciſſimo tuo pectore onerato, atque completo, te Iuriſperitorum Eloquentiſſimum, & Eloquentium Iuriſperitiſſimum haud iniuria poſſimus compellare. Hoc tuum admirandum ingenium, vnum quidem pro centum, & improbiſſimum in literis laborem dum ſtupore plenus intueor, non dubito de te dicere, quod de Plinio Martialis.

Totos das tetricæ dies Mineruæ,
Dum centum ſtudes auribus virorum
Hoc, quod ſecula, poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis.

Iam de tua animi in honoribus admittendis moderatioue ecquis, ILLVSTRISSIME DOMINE, qui digne ſatis eloquatur? oblata eſt tibi à Rege ampliſſimæ ſuæ gazæ ſuprema gubernatio: quam, quæ tua in rebus omnibus temperantia eſt, conſtantiſſime diu recuſaſti. Quàm longa Regi cum modeſtia tua pugna! quàm ſero vicit! quàm breuis, & ſi tandem aliquando vicit, de victoria gloriatio! breui quippe prudentiſſimi Regis gaudium, & triumphus à tua modeſtia ſuperatus eſt, quando ſupremum illum dignitatis gradum, ad quem tot irrequietis votis anhelant, ſumma totius Hiſpaniæ admiratione tam generoſe depoſuiſti. Hanc animi tui excelſam magnitudinem, qua dignitatis faſtigium infra te ducis, non alto, crede mihi, ſilentio poſterorum obliuio delebit, nulla vnquam ætas ingratitudine immemori obſcurabit: ibit in ſecula, fuiſſe virum, qui decretos ſibi ſupremos honores conſtantiſſime recuſauerit: ſemel autem ſuſceptos maiori conſtantia depoſuerit. Vellem ingenij mei tenuitas, conſtitutíque ad dicendum temporis breuitas aliquid amplius pateretur, docerem pluribus, te vnum illum diuinitus exiſtere, in quo virtutes ſimul omnes vigeant, quæ ſingulæ de omnibus prædicantur: eſſe videlicet Moderationis Delubrum, Domicilium Prudentiæ, fortitudinis Arcem, Metropolim Iuſtitiæ, Humanitatis, & Manſuetudinis Sacrarium, & vno verbo virtutum omnium opulentiſſimum Theſaurum: ſic enim omnes adeptus es, vt alius vel vnam adipiſci plurimi quidem æſtimaret. His tot, tantiſque animi dotibus Philippi IV. mens alta permota, in te vno magnifice, atque ſplendide ornando, apparatiſſiméque inſtruendo ita otiosè moratur, vt verius de te, quàm de Aſcanio poſſimus prædicare.

Omnis Ioſepho Magni ſtat cura Philippi.

Habes iam, ILLVSTRISSIME DYNASTA, quæ me ad hoc qualecumque opus tibi consecrandum inpulerint, nempe gratitudinis candidæ dulcissimus impetus: quam velut

Monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius
Non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.

Reliquum est, vt pacato, quo reliqua soles, atque sereno vultu hoc pectoris munus accipias. Et quandoquidem animi ingenui est, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, vt pro mensura accepti beneficij crescat gratissimæ, atque addictissimæ voluntatis affectus, macte noua liberalitate erga nostrum Ordinem, MAGNANIME PRINCEPS: sic nos, quos generosis beneficiorum flammis ad tuum amorem accendisti, plus plusque in dies, & horas ad maiorem beneuolentiam accenderis.

Dominationis tuæ

Humillimus cliens,

Fr. LEANDER à Sanctissimo Sacramento.

APPROBATIO RR. PP. Fr. IOANNIS de Conceptione Discalceatorum sanctissimæ Trinitatis in Collegio Complutensi olim Lectoris, nunc Ministri, & Fr. Ioannis de Sanctissima Trinitate eiusdem Collegij Primarij Theologiæ Professoris.

EX Commissione nostri Diffinitorij Generalis vidimus Quæstiones Morales *de Irregularitate, & pœnis Ecclesiasticis*, R. P. N. Fr. LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, huius Collegij olim Primarij Theologiæ Professoris, eiusdem semel & iterum meritissimi Ministri, huius Prouinciæ Spiritus sancti digni mi Præsulis, insuper totius nostræ Religionis Diffinitoris Generalis, vidimus, legimus, & in lectione aperti sunt oculi nostri & cognouimus Dominum, non solum mirabilem in sanctis suis, sed in Scriptoribus suis. Approbationes huius, & cæterorum nostri Authoris Operum, non sunt Doctorum Censuræ, sed admirationes, & Panegyricæ Orationes. Nemo est qui legat, & non laudet, nemo qui LEANDRI nostri nomen audiat, & non magnificet, vt meritò de illo decantare possimus illud D. Ambrosij *libr. 1. de Virgin.* post initium, *Nemo est laudabilior, quàm qui ab omnibus laudari potest. Quot homines, tot præcones, qui Doctorem nostrum prædicant dum loquuntur.* Sed quid in tanta Quæstionum breuitate laudant? quid prædicant? quid loquuntur? Auscultate Ecclesiasticum cap. 11. *Breuis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus illius.* Quid est initium dulcoris? Doctissimus Emanuel Sà hîc, *initium, id est, principatum dulcoris.* Ergo in breuitate Pentateuchi nostri sapientissimi Scriptoris, qui vt apis argumentosa deseruit Ecclesiæ, laudabilis reperitur principatus dulcoris? Cuius dulcoris? Omnis: Habet equidem sicut Manna, *Omne delectamentum, & omnis saporis suauitatem, & deseruiens vniuscuiusque voluntati, ad quod quisque volebat conuertebatur.* Sapient. 16. Est in hoc opere suauitas in breuitate, dulcor in clarissima methodo, delectamentum in abundantia Authorum, lætitia, in fidelitate citationum, gustus in acumine, sapor in eruditione. Igitur pars ista quinta videat lucem in omnium vtilitatem, vtpote tam consona fidei Catholicæ, & Canonibus sacris. Sic optamus. In hoc Religiosissimo Collegio Complutensi Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis die octaua Septembris anno Domini 1655.

Fr. IOANNES à Conceptione.

Fr. IOANNES de Sanctissima Trinitate.

FACVL

FACVLTAS ORDINIS.

FRater Gaspar à Iesv, Maior ac Generalis Minister Ordinis Discalceatorum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, De consensu nostri Definitorij Generalis, vt quinta pars Quæstionum Moralium Theologicarum (in qua de pœnis Ecclesiasticis tractat,) elaborata à Patre Fratre Leandro de Sanctissimo Sacramento, nostræ sacræ Religionis Theologiæ Professore & à grauioribus, & doctioribus eiusdem Ordinis Theologis recognita & approbata, Typis mandetur, tenore præsentium facultatem facimus. In quorum fidem, has litteras, manu nostra, & sigillo, ac Secretarij nomine subscriptas dedimus. Madriti die octaua Nouembris anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi quinti.

FR. GASPARD à IESV, Minister Generalis.

De mandato R. P. N. Ministri Generalis:

FR. LVCAS à Sanctissima Trinitate.

APPROBATIO.

EGo Fr. Antonius Carra, Doctor Theologus, & Conuentus Vienensis Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Prior, hanc quintam partem Quæstionum moralium de *de Irregularitate, & pœnis Ecclesiasticis*, Reuerendi admodum Patris LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, &c. breui stilo, mira arte & doctrina elaboratam, Sanctorum Patrum, testimoniis grauissimorumque authorum rationibus, roboratum, fidei doctrinæ consonam, omnibus vtilem & maximè necessariam esse attestor: in quorum fidem hic manu propria subscripsi, Lugduni hac die 17. Septembris 1656.

ANTONIVS CARRA, Doctor Theologus & Conuentus Vienensis Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Prior.

APPRO

APPROBATIO.

EGo Frater Philibertus Petrot Doctor Parisiensis & Conuentus Sancti Bonauenturæ humilis Guardianus, hanc quintam partem Quæstionum moralium, *de Irregularitate, & pœnis Ecclesiasticis*, Reuerendi admodum Patris LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, &c. eleganti stilo, & doctrina non vulgari elaboratam, legi, nec reperi fidei orthodoxæ & Sanctis moribus dissonam in quorum fidem subscripsi die 18. Septembris 1656.

FR. PHILIBERTVS PETROT Minor.

Priuilege du Roy.

LOVIS par la grace de Dieu, Roy de France, & de Nauarre; A nos amez & feaux Conseillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maistres des Requestes ordinaires de nostre Hostel, Baillifs, Seneschaux, Preuosts, leurs Lieutenans, & à tous nos Iusticiers, & Officiers qu'il appartiendra; Salut, nostre bien amé Iean Couronneau Marchand Libraire de nostre bonne Ville de Bayonne, Nous a exposé qu'il desireroit faire imprimer vn Liure intitulé, *R. P. Fr. Leandri de Sanctissimo Sacramento, Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, Quæstiones Morales de Impedimentis Ecclesiasticis, tam in genere quam in specie, Pars quinta*, s'il auoit sur ce nos Lettres de Priuilege & permission necessaires, humblement requerant icelles: A ces Causes, desirant fauorablement traicter ledit Suppliant, Nous luy auons permis & permettons, d'imprimer, ou faire imprimer, vendre & debiter ledit Liure en tous les lieux de nostre obeyssance, en telle marge, & caracteres qu'il voudra, durant le temps & espace de vingt années entieres & accomplies, du iour que ledit liure sera acheué d'imprimer, pour la premiere fois; & faisons tres-expresses defenses à toutes personnes de quelque qualité ou condition qu'elles soient d'imprimer, faire imprimer, ny de vendre & distribuer ledit liure, en aucun lieu de ce Royaume, autres que de l'impression dudit Exposant, ou de ceux qui auront droict de luy durant ledit temps & espace, soubs pretexte d'augmentation, correction, changement de titre, ou autrement, en quelque sorte & maniere que ce soit, à peine de trois mille liures d'amande, payable sans depôt, par chacun des Contreuenans, & applicable vn tiers à Nous, vn tiers à l'Hostel Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Exposant, confiscation des exemplaires contrefaits, & de tous dépens domages, & interests, à condition qu'il sera mis deux exemplaires dudit Liure en nostre Bibliotheque publique, & vn en celle de nostre tres-cher & feal Cheualier Châcelier de France le Sieur Seguier, auant que de l'exposer en vente, à peine de nullité des Presentes; du contenu desquelles Nous vous mandons que vous faſſiez iouïr plainement, & paisiblement ledit Exposant, & ceux qui auront droict de luy, sans qu'il leur soit fait aucun trouble, ny empeschement: Voulant qu'en mettant

tant au commencement, ou à la fin de chacun dudit Liure copie, ou extraict des Presentes, elles soient tenuës pour signifiées, & que foy soit adioûtée, & aux Copies Collationées par vn de nos amez & feaux Conseillers & Secretaires, comme à l'Original: mandons aussi au premier nostre Huissier, ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'execution des presentes tous exploits necessaires sans demander autre permission: Car tel est nostre plaisir, nonobstant oppositions ou appellations quelconques & sans preiudice d'icelles: Clameur de Haro Chartre Normande, & autres Lettres à ce contraires. Donné à Paris le dernier iour de Iuillet, l'an de grace mil six cens cinquante six, & de nostre Regne le quatorziéme.

Par le ROY en son Conseil,

CRAMOISY.

INDEX

INDEX

Tractatuum, Disputationum, Quæstionum, earumque Resolutionum, quæ in hac quinta parte continentur.

TRACTATVS I.

De Irregularitate in communi.

DISPVTATIO PRIMA.

De Natura, & quidditate Irregularitatis.

QVÆST. 1. VNDE nam irregularitas dicatur. pag. 1
R. Quod ab i, quod est, sine: & à regula. ibid.
2 Quid sit irregularitas. ibid.
R. Quod est impedimentum Ecclesiasticum, Iure Canonico introductum, ex se & directè impediens perceptionem Ordinum, & indirectè, & consequenter eorum vsum. ibid.
3 Quotuplex sit irregularitas. ibid.
R. Quod multiplex, videatur. ibid.
4 An aliqua irregularitas sit iure diuino introducta. p. 2
R. Tanquam certum: Quod non: sed omnis est iure humano. ibid.
5 An irregularitas incurratur aliquando in casu à Iure non expresso. ibid.
R. Vt longè probabilius, quod non. ibid.
6 An omnis irregularitass sit à Iure, nulla ab homine. ibid.
R. Tanquam certum: Omnem esse à Iure. ibid.
7 An ad incurrendam irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale. ibid.
R. Vt longè multo probabilius, requiri. ibid.
8 An saltem, Papa possit imponere irregularitatem absolutè, pro culpa veniali. p. 3
R. Probabilius esse, quod non. ibid.
9 An irregularitas quæ oritur ex delicto incurratur per delictum internum, v.g. ob intentionem recipiendi Ordines in excommunicatione, aut occidendi aliquem, &c. ibid.
R. Vt longè multo verius: Quod non incurratur. ibid.
10 An irregularitas, quæ oritur ex delicto incurratur saltem per delictum, aut actum occultum per accidens, itavt probari non possit. ibid.
R. Vt certum: Incurri. ibid.
11 An ad incurrendam irregularitatem, requiratur, vt actus per quem incurritur, sit non solum exterior, sed etiam completus, & consummatus. ibid.
R. Requiri. ibid.
12 An saltem incurrat irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia infligit: tamen diligenti, aut miraculosa curatione, mors non est illi sequuta. p. 4
R. Vt longè multò probabilius: Nec illum irregularitatem incurrere. ibid.
13 An ad incurrendam irregularitatem ex delicto, prouenientem, debeat interuenire dolus, seu contemptus legis. ibid.
R. Non debere. ibid.
14 An irregularitates introductæ sine Iure expresso, per consensum Doctorum, vim habeant. ibid.
R. Vt ferè certum: Quod non. ibid.
15 An incurratur irregularitas, quando non est certum, sed solum dubium, quod in Iure, ob tale factum irregularitas imposita sit. ibid.
R. Probabilius: Non incurri. p. 5
16 An in dubio facti homicidij, hoc est, an quando quis dubitat, an homicidium perpetrauerit sua actione, consilio, vel fauore; tunc tam in foro interno, quàm externo, iudicari debeat irregularis. ibid.
R. Vt ferè certum: Iudicari debere. ibid.
17 An etiam iudicandus sit irregularis, qui vtrum mutilauerit, dubius est animíque anceps. ibid.
R. Probabilius: Non esse iudicandum. ibid.
18 An non solum, quando quis dubitat de facto homicidij; sed etiam quando dubitat de facto aliorum delictorum, quibus adiuncta est irregularitas, se debeat, in vtroque foro, gerere pro irregulari. ibid.
R. Probabilius est, Quod non. p. 6

DISPVTATIO II.

De causis Efficienti, Materiali, Formali, & Finali irregularitatis.

QVÆST. 1. AN solus Summus Pontifex, aut Concilium generale, possint indicere irregularitatem. p. 6
R. Vt ferè certum: Solum. ibid.
2 An subiectum in quod cadat irregularitas de-

beat necessariò esse vir. ibid.
R. Vt certum: Debere. ibid.
3 An vir non baptizatus, sit subiectum capax irregularitatis. ibid.
R. Vt certum: Quod non. p.7
4 An irregularitas incurratur ab impubere. ibid.
R. Vt certum: Incurri. ibid.
5 An Summus Pontifex sit capax irregularitatis contrahendæ. ibid.
R. Tanquam certum: Quod non. ibid.
6 An Episcopi ligentur irregularitatibus iure expressis, si ipsorum expressa mentio non fiat. ibid.
R. Vt ferè certum: Ligari. ibid.
7 An homo irregularis sit capax alterius irregularitatis. ibid.
R. Esse. ibid.
8 An ad inducendam irregularitatem, requirantur aliqua verba. ibid.
R. Requiri. ibid.
9 An verba, quibus in Iure inducitur irregularitas, debeant esse clarè, & expressè significantia priuationem ipso facto, suscipiendi Ordines, & administrandi in susceptis. ibid.
R. Affirmatiuè. ibid.
10 An vt irregularitas incurratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis. p.8
R. Vt certum: Non debere expectari absolutè loquendo. ibid.
11 Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet in imponenda irregularitatis pœna. ibid.
R. Quod reuerentia status Sacerdotalis. ibid.

Disputatio III.

De effectibus Irregularitatis. ibid.

Qvæst. 1. An primarius effectus irregularitatis, sit priuatio suscipiendi Ordines licitè. ibid.
R. Quod sic. ibid.
2 An irregularitas non solum reddat Ordinis susceptionem illicitam; sed etiam inualidam. ibid.
R. Vt certum: Quod solum illicitam. ibid.
3 An irregularitas priuet etiam receptione licita primæ tonsuræ. ibid.
R. Probabilius longè: Quod sic. p.9
4 An irregularitas etiam reddat inualidam susceptionem primæ tonsuræ. ibid.
R. Quod non. ibid.
5 An irregularitas superueniens Ordinato priuet vsu Ordinis susceptí. ibid.
R. Priuare. ibid.
6 An irregularitas prohibeat exercere quemcumque iurisdictionis actum, aut sacrum: vt audire Sacrum, baptizare absque solemnitate, &c. ibid.
R. Quod non. ibid.
7 An irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent. ibid.
R. Vt certum: Esse capacem. ibid.
8 An irregularis peccet mortaliter excipiendo Confessiones. ibid.
R. Peccare mort. si sit denunciatus, &c. ibid.
9 An saltem validè absoluat irregularis non denunciatus, & toleratus. ibid.
R. Vt certum: Validè absoluere. p.10
10 An etiam validæ, ac ratæ sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit. ibid.
R. Esse validas, si pœnitens inuincibili ignorantia ex publico errore procedens, accedat: secus si ex errore priuato. ibid.
11 An collatio beneficij facta irregulari absolutè, sit licita. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
12 An collatio beneficij facta irregulari absolutè, non solum sit illicita, sed etiam inualida ipso Iure, ante quamcumque Iudicis sententiam. ibid.
R. Probabilius: Affirmatiuè. ibid.
13 An irregularitas priuet ipso iure, & facto beneficiarium beneficio, vel pensione, ante irregularitatem obtenta. p.11
R. Vt ferè certum: Non priuare ante sententiam declaratoriam Iudicis. ibid.
14 An irregularitas superueniens beneficiato, priuet ipsum fructibus beneficij. ibid.
R. Vt certum: quod non, si munera beneficij exercuerit, vel exerceat. ibid.
15 An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis, beneficium recepit. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
16 An Beneficiarius incidens in irregularitatem teneatur statim dimittere in foro conscientiæ beneficium; & in manibus Superioris resignare. ibid.
R. Probabilius: Non teneri dimittere ante sententiam Iudicis, si non sit in mora petendi dispensationem & interim muneri beneficij satisfaciat. p.12
17 An Clericus irregularis, ob homicidium voluntarium patratum, priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. ibid.
R. Vt certum: Priuandum esse necessariò beneficio; non vero pensione necessariò. ibid.
18 An irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renunciare beneficium in fauorem tertij. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
19 An etiam casu, quo durante accusatione irregularitatis, impetret quis beneficium irregularis, si fortè per sententiam illo priuetur: possit nihilominus irregularis conscius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio absolutè renunciare. ibid.
R. Probabilius: Adhuc posse. ibid.
20 An irregularitas reddat inhabilem ad Dignitatem, & Prælaturam regularem. ibid.
R. Affirmatiuè. ibid.
21 An irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo iurisdictionem fori contentiosi annexam alicui Dignitati, aut beneficio. ibid.
R. Probabilius: Esse omnino incapacem. p.13
22 An saltem irregularis sit capax acquirendi de nouo iurisdictionem; si hæc non postulat in eo, cui confertur, Dignitatem aut beneficium. ibid.
R. Quod sic. ibid.
23 An Parochus irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.

Disputatio IV.

De causis excusantibus ab Irregularitate incurrenda, ibid.

Qvæst. 1. An ob paruitatem materiæ excusetur quis ab irregularitate incurrenda. ibid.

R. Vt longè multò probabilius: Excusari. ibid.
2 An ignorantia crassa,aut vincibilis Iuris, aut facti,delicti, cui annexa est irregularitas, excuset quem ab incursione irregularitatis. ibid.
R. Vt certum: Non excusare. ibid.
3 An ignorantia inuincibilis Iuris, aut facti, ob cuius violationem irregularitas fertur, excuset quem ab irregularitatis incursione. ibid.
R. Vt certum: Excusare. ibid.
4 An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium casu,quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum. p.14
R. Probabilius: Non incurrere. ibid.
5 An item non incurrat irregularitatem, qui licèt sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum,ignorat tamen inuincibiliter,tali delicto irregularitatem annexam esse. ibid.
R. Probabilius: Nec hunc incurrere. ibid.
6 An si quis occidat aliquem ignorans inuincibiliter, homicidio esse impositam pœnam irregularitatis,illam incurrat. p.15
R. Æquè probabiliter: Non incurrere. ibid.
7 An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis Iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur irregularitas, excuset ab incursione irregularitatis. ibid.
R. Excusare. ibid.
8 An item,metus mortis,aut infamiæ, aut alterius grauis nocumenti, excuset ab irregularitate, quæ propter culpam incurritur. ibid.
R. Etiam excusare. ibid.
9 An dubium Iuris aut facti, excuset ab irregularitate contrahenda. ibid.
R. Excusare. ibid.
10 An etiam excuset ab irregularitate contrahenda, opinio probabilis Doctorum asserentium non contineri eam in Iure, casu, quo sint alij Doctores probabiliter opinantes contineri. ibid.
R. Etiam excusare. ibid.

TRACTATVS II.

De Irregularitate in particulari.

Disputatio Prima.

De Irregularitate proueniente ex defectu animæ. ibid.

Qvæst. 1. AN defectus scientiæ faciat hominem irregularem, itavt nec Ordinari, nec in suscepto Ordine ministrare, possit. p.16
R. Facere si defectus scientiæ sit maximus, &c. ibid.
2 An hæc irregularitas orta ex defectu scientiæ, tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem. ibid.
R. Vt certum: Per vtrumque tolli. ibid.
3 An irregularitas proueniens ex defectu scientiæ sit dispensabilis à Papa, &c. ibid.
R. Posse, cum aliquibus conditionibus,&c. ibid.
4 An saltem possit Episcopus dispensare, vt Ordinetur ille, qui linguam latinam parum callet, si tamen bonæ sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea addiscet opportuna. p.17
R. Probabilius: Posse in hoc casu. ibid.
5 An possit dispensare Episcopus, vt in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum,eos recepit. ibid.
R. Posse, dummodo Ordinatus non sit omnino ignarus. ibid.
6 An amentia perpetua constituat irregularem. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
7 An etiam maneat irregularis, ille, qui habet lucida interualla. ibid.
R. Vt certum: Etiam manere quantum ad Ordinum susceptionem. ibid.
8 An furiosi perpetuò, aut lunatici, irregulares sint. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
9 An etiam maneat perpetuò irregularis,qui semel tantum incidit in furiam,vel amentiam. ibid.
R. Manere in Ordine ad Ordinum receptionem. ibid.
10 An furia,vel amentia superueniens Clerico iam Ordinato, reddat etiam irregularem illum, quoad vsum Ordinis suscepti. ibid.
R. Reddere illum irregularem, quandiu talis defectus illi insit, &c. ibid.
11 An irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut amentiam incidit, & sanitatem recuperauit, possit Episcopus dispensare; aut declarare, aptum esse, non solum ad vtendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos. p.18
R. Probabilius: Posse dispensare, vt Ordinibus susceptis vtatur; non vt ad alios ascendat. ibid.
12 An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui, ob febris magnitudinem, aut ob vehementem passionem iræ aut amoris, aut denique,ob ebrietatem versi sunt in furorem, aut amentiam ad horam,aut aliud breue tempus. ibid.
R. Vt certum: Quod non arceantur. ibid.
13 An Dæmoniacus, aut Energumenus (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat) sit omnino irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse omnino irregularem, casu saltem, quo actualiter sit à Dæmone vexatus. ibid.
14 An etiam sit omnino irregularis quoad susceptionem altioris Ordinis, Dæmoniacus, aut Energumenus cuius corpus, solùm semel aut iterum fuit obsessum, ac vexatum; sed misericordia Dei,non est omnino à tali vexatione liber. ibid.
R. Vt longè multò probabilius: Esse omnino irregularem. ibid.
15 An saltem,qui omnino est iam liber à vexatione Dæmonis, possit absque dispensatione ad Ordines minores promoueri. p.19
R. Probabilius: Non posse. ibid.
16 An Dæmoniaci,quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare, si omnino à tali vexatione liberi existant. ibid.
R. Probabilius: Posse ex dispensatione Episcopi. ibid.
17 An non solum Dæmoniaci,sed etiam illi,qui se tales simularunt, irregulares sint. ibid.
R. Affirmativè. ibid.
18 An Maleficiatus, sit omnino irregularis. ibid.
R. Non esse, si maleficiatus sit, solum in partibus ad vsum Matrimonij deseruientibus: secus si in aliis. ibid.
19 An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ supra enumeratis. p.20
R. Quod solus. ibid.

Disputatio II.

De Irregularitate ex defectu corporis proueniente. ibid.

Qvæst.1. An defectus corporalis, seu vitiũ corporis inducat irregularitatẽ. p.20
R. Vt certum: Inducere. ibid.
2 An omne vitiũ corporis inducat irregularitatẽ. ib.
R. Quod non. ibid.
3 An omnino cæcus, sit irregularis omnino. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
4 An etiam, sit irregularis cæcus, qui (licèt nihil videat) habet oculos integros, & claros. ibid.
R. Vt certum: Etiam esse irregularem. ibid.
5 An adhuc sit irregularis Sacerdos, cui iam Sacerdotio initiato, superuenit cæcitas. ibid.
R. Tanquam certum: Adhuc esse irregularem, ad minus quoad celebrationem Missarum. ibid.
6 An saltem ex dispensatione Papæ, possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. ibid.
R. Posse. ibid.
7 An Monoculus, seu, qui vnum tantum habet oculum sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: quod sic. ibid.
8 An etiam sit irregularis, qui habens vtrumque oculum integrum, caret visu oculi dextri. ibid.
R. Vt certum: quod non. p.21
9 An saltem sit irregularis, qui siniſtro oculo (qui dicitur, *oculus Canonis*) non videt. ibid.
R. Probabilius, quod non, si dextro rectè videat. ibid.
10 An sit irregularis, qui nubem aliquam, vel maculam habet in oculo. ibid.
R. Esse, si nubis, aut macula causet magnam deformitatem. ibid.
11 An sint irregulares lippi, hoc est, qui lachrymantes oculos continuò habent. ibid.
R. Quod non, nisi horrorem notabilem aspicientibus afferant. ibid.
12 An habens oculos sine palpebris, sit irregularis. ibid.
R. Non esse, nisi alias magnum horrorem inspicientibus causent. ibid.
13 An sit irregularis qui habet vnum oculum grandiorem altero. p.22
R. Esse, si magnam generet deformitatem: secus aliàs. ibid.
14 An sit irregularis, qui luscus est, vel strabo, id est, qui habet oculos distortos, aut dispares. ibid.
R. Esse, si nimis oculos distortos habeat, &c. ibid.
15 An omnino surdus, sit irregularis. ibid.
R. Vt mihi certum: Esse. ibid.
16 An etiam sit irregularis Surdaster, hoc est, qui difficulter audit; aut vna aure tantum surdus est. ibid.
R. Vt mihi certum: Non esse. ibid.
17 An si post Sacerdotium obtentum, surdus quis fiat, possit exercere munia Sacrdotis. ibid.
R. Posse exercere omnia munia ad quæ auditus non est necessarius. ibid.
18 An carens auriculis, hoc est, externa illa cartilagine, quæ capiti adhæret, sit irregularis. ibid.
R. Vt multò probabilius: Esse. ibid.
19 An carens dictis auriculis sit adhuc irregularis, casu, quo possit talem deformitatem crinibus ita tegere, vt non appareat. p.23
R. Probabilius: Tunc non esse irregularem. ibid.
20 An maneat irregularis, qui in pœnam culpæ priuatus fuit auricula. ibid.
R. Multò probabilius: Manere propter infamiam. ib.
21 An qui per se ipsum auriculam totam, vel partem amputauit, etiam sit irregularis. ibid.
R. Etiam esse irregularem. ibid.
22 An item sit irregularis ille, à quo per vim, aut inimicorum insidias, præcisæ sunt auriculæ. ibid.
R. Non esse. ibid.
23 An qui alterum auricula priuat, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
24 An Mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus sit omnino irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse omnino. ibid.
25 An Balbi (è numero quorum erat Demosthenes) aut Blæsi (vt Moses erat) sint irregulares. p.24
R. Non esse; nisi casu, quo vix verba explicare possint. ibid.
26 An ille sit irregularis, cui pars linguæ amputata est, tamen habet loquelam. ibid.
R. Non esse; nisi aliàs loquela excitet notabilem risum, abominationem, &c. ibid.
27 An habens labia corrosa penitus, vel abscissa, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
28 An habens os distortum sit, irregularis. ibid.
R. Esse, si valde illud distortum habeat. ibid.
29 An carens omnino dentibus, sit irregularis. ibid.
R. Quòd non. ibid.
30 An Prominentia dentium extra os, irregularitatem inducat. ibid.
R. Inducere. ibid.
31 An maneat irregularis, qui sibi, furore iracundiæ, dentes extraxit. ibid.
R. Manere, si cum notoria culpa id fecerit. ibid.
32 An qui pugno euulsit dentes alterius, sit irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non esse. p.25
33 An ille, qui naturaliter (aut aliàs) caret omnino, vel ex parte, naso, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
34 An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis paruum, aut magnum nimis, vel distortum. ibid.
R. Esse, si ex huiusmodi defectibus magna consurgat deformitas. ibid.
35 An qui caret odoratus sensu, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: quod non. ibid.
36 An Abstemius (id est, qui gustare vinum nequit, absque periculo vomitus) sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
37 An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueatur. ibid.
R. Probabilius: Non posse. ibid.
38 An habens cicatrices in facie, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse, si tales pariant notabilem deformitatem. ibid.
38 An color Æthiopis, aut Mauri, faciat irregularem. ibid.
R. Facere apud gentes candidas; non apud nigras. ibid.
40 An qui gibbum (Hispanè, *Louanillo*) habet in facie, seu in collo, sit irregularis. p.26
R. Esse, si tale sit quod ad risum, &c. moueat. ibid.
41 An qui senos digitos in manibus habet, sit irregularis. ibid.
R. Non esse absolutè; nisi aliàs, &c. ibid.
42 An illi, qui sex digitos in manu habet, possit sine periculo irregularitatis, præscindi vnus. ib.
R. Posse. ibid.
43 An qui caret digito pollicis, vel Indicis, si irregularis. ibid.

R. Vt certum : Esse. ibid.
44 An etiam sit irregularis, qui caret digito alio, præter digitos pollicem,& Indicem. ibid.
R. Quod non, nisi alias defectus digiti esset talis, quod vel induceret notabilem deformitatem, vel esset impedimentum ad aptè celebrandum. ibid.
45 An saltem sit irregularis, qui caret digitis dexteræ, quibus in Missa fit Crucis signatio. ibid.
R. Quod sic. ibid.
46 An qui in dextera aut sinistra habet digitum medium, & Indicem coniunctum, sine diuisione, sit irregularis. ibid.
R. Probabilius : Non esse. ibid.
47 An maneat irregularis ille, cui deest vngula pollicis, aut Indicis. p. 27
R. Non manere, si maneat potens ad frangendam cum pollice Eucharistiam. ibid.
48 An qui tremulas habet manus, sit irregularis. ib.
R. Esse, si adeo illos habet tremulas, vt periculum sit subuertendi calicem. ibid.
49 An qui habet manum aridam, sit irregularis. ibid.
R. Esse. ibid.
50 An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos pedum. ibid.
R. Quod non. ibid.
51 An Claudus sit irregularis. ibid.
R. Esse, si sine baculo ambulare non potest. ibid.
52 An carens pede, ita vt non possit sine pede ligneo ambulare, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum : Esse. ibid.
53 An etiam sit irregularis, qui crura distorta habet. p. 28
R. Per se non esse : posse tamen esse per accidens. ibid.
54 An Gibbosus, sit irregularis. ibid.
R. Non esse, nisi casu quo gibbositas coniuncta sit cum nimia deformitate. ibid.
55 An qui caret, absque culpa, testiculis, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum : Non esse. ibid.
56 An qui, absque iusta causa, sibi virilia amputauit, vel permisit amputari, sit irregularis. ibid.
R. Vt certum : Esse. ibid.
57 An, qui ob vocis conseruationem se, per se, aut per alios, castrauerunt, sint irregulares. ibid.
R. Vt longè probabilius : Esse irregulares. ibid.
58 An qui zelo castitatis se, per se, vel per alium, virilia amputarunt, aut castrarunt, sint item irregulares. ibid.
R. Vt certum : Esse. ibid.
59 An etiam sint irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehensus, virilia abscidit. ibid.
R. Probabilius : Esse irregularem. ibid.
60 An qui, ob ægritudinem, vel aliam necessitatem, sibimet virilia abscidit, maneat irregularis. p. 29
R. Non manere casu quo dictus non haberet alium hominem peritum, qui eius virilia abscinderet. ibid.
61 An sit necessarium quod Clerici castrati testiculos in puluerem redactos, secum portent, dum Missam celebrant. ibid.
R. Vt certum : Quod non. ibid.
62 An Monstruosus, hoc est, habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis ibid.
R. Vt certum : Esse. ibid.
63 An etiam difformitas causet irregularitatem. ib.
R. Vt certum : Etiam causare. ibid.
64 An Gigas procerus sit irregularis. ibid.
R. Non esse. ibid.
65 An Pygmei, sint irregulares. ibid.
R. Non esse in sua natione : secus apud alias. ibid.
66 An Pumiliones, aut Nani (Hispanè, *Enanos*) sint apud nos irregulares. ibid.
R. Esse apud nos. ibid.
67 An etiam sint apud nos irregulares, homines, pusilli corpore. p. 30
R. Quod non. ibid.
68 An Hermaphroditus, in quo prævalet sexus virilis, sit irregularis. ibid.
R. Probabilius : Quod non. ibid.
69 An febri continua laborantes, sint irregulares. ib.
R. Non posse omnino. ibid.
70 An laborantes morbo Gallico, sint irregulares. ib.
R. Probabilius : Non esse, ex se; quamuis possit ex accidenti esse. ibid.
71 An laborantes lepra, aut scabie multa, sint irregulares. ibid.
R. Esse, si dictus morbus scandalum aut deformitatem inducat. ibid.
72 An dicti laborantes morbo gallico, lepra, & scabie, possint assumi ad Ordines, saltem, vt inter sui similes celebrent. ibid.
R. Quod non. ibid.
73 An ad minus, leprosis, & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi possit, vt inter sui similes, aut in secreto Missam celebrent. p. 31
R. Posse, nisi alias, manus, facies ve inquinata, &c. plus æquo, indignos tali ministerio reddat. ibid.
74 An qui podagra, aut Chiragra laborant, sint irregulares. ibid.
R. Esse si talis morbus sit acris, & acutus : secus aliàs. ibid.
75 An laborantes peste sint irregulares. ibid.
R. Esse dum tali morbo laborant. ibid.
76 An etiam sint irregulares, qui laborant tussi; aut qui cibum, & potum, non possunt in stomacho retinere. ibid.
R. Etiam esse, dum talis defectus in illis permanet. ibid.
77 An qui epylepsia, seu morbo caduco laborant (Hispanè, *Los que tienen mal de coraçon, gota coral, ò desmayos*) possint ad Ordinem Sacerdotalem promoueri. ibid.
R. Non posse, si subito cadunt, vehementissimè corripiuntur, &c. secus aliàs. ibid.
78 An saltem qui tantum semel in vita hoc caduco morbo correpti sunt, & iam sunt à tali passione omnino liberi, possint ad Sacerdotium promoueri. ibid.
R. Non posse sine dispensatione Prælati. ibid.
79 An saltem huiusmodi Epyleptici possint absque dispensatione ad Ordines minores promoueri. p. 32
R. Probabilius : Non posse. ibid.
80 An laborantes prædicto morbo caduco, licitè possint absque vlla dispensatione, in susceptis Ordinibus ministrare. ibid.
R. Posse aliquos, non omnes. Legatur quæst. ibid.
81 An ad Episcopum solum pertineat iudicare in dubio, an defectus corporis, aut deformitas, ita notabilis sit, vt inducat irregularitatem. ib.
R. Probabilius : Non solum ad Episcopum, sed etiam ad Prælatos Religiosorum respectu eorum, pertinere. ibid.
82 An Episcopus possit dispensare cum Clericis sæcularibus sibi subditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente. ibid.
R. Non posse. p. 33
83 An saltem possit Episcopus cum Religioso dispensare in irregularitate contracta ob defectum corporalem. ibid.

R. Non posse. ibid.
84 An Prouinciales Regulares,& alij Prælati, quasi Episcopali auctoritate gaudentes; possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio corporali orta. ibid.
R. Vt certum: Posse,&c. ibid.
85 An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito, qui carens pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret. ibid.
R. Probabilius: Posse. ibid.
86 An etiam possint Prælati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu siniſtro. p.34
R. Probabilius: Posse, si subditus oculo dextro maxima videndi vi polleat. ibid.
87 An Prælatus Regularis possit dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas vt sacrificare valeat, saltem in occulto. ibid.
R. Posse ex vi priuilegiorum. ibid.
88 An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
89 An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Missam celebret. ibid.
R. Posse. ibid.
90 An etiam possit licitè dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus manu. ibid.
R. Probabilius: Posse. ibid.

Disputatio III.

De Irregularitate ex defectu natalium, seu illegitimitatu proueniente. ibid.

Qvæst.1. AN quicumque sit illegitimus, irregularis sit. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
2 Cur illegitimos ab statu Clericali excludit Ecclesia. p.35
R. Quod præcipuè ob quatuor causas. ibid.
3 An etiam Patrem filij illegitimi ab statu Clericali Ecclesia excludat. ibid,
R. Quod non. ibid.
4 An si filius illegitimus, occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit irregularis. ibid.
R. Vt certum: Adhuc esse. ibid.
5 Quisnam sit, & appelletur filius illegitimus. ibid.
R. Quod ille, qui non est ortus ex legitimo matrimonio. ibid.
6 An filij expositi habendi sint illegitimi, & ab Ordinibus consequenter arcendi. ibid.
R. Probabilius: Quod non. p.36
7 An sit etiam censendus legitimus,& consequenter non irregularis ille qui non est expositus; dubitatur tamen, an sit legitimus, eo quod non reperiantur parentes eius. ibid.
R. Probabilius: Esse censendum legitimum. ibid.
8 An filius genitus à coniugatis post matrimonium ratum,& non consummatum,& vtriusque coniugis aut alterius, in Religione professionem sit illegitimus, & consequenter irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse illegitimum,& irregularem. ibid.
9 An Filius habitus,ex parentibus, post matrimonium consummatum, professis, sit legitimus. p.37
R. Absolutè: Esse legitimum. ibid.
10 An etiam sit legitimus filius procreatus à parentibus,voto simplici castitatis, mutuo consensu astrictis. ibid.
R. Probabilius longè: Etiam esse legitimum. ibid.
11 An filius genitus ex coniugibus, quorum alter post consummatum matrimonium, altero ignaro,aut sciente,& cõtradicente,professionem emisit,sit legitimus,& cõsequenter non irregularis. ibid.
R. Vt certum: Esse legitimum. ibid.
12 An saltem filius sit illegitimus, casu, quo concipiatur ex coniuge iam professo, aut ad Sacros Ordines promoto, altero coniuge sciente,& consentiente,aut non contradicente,sed tacente. ibid.
R. Talem filium esse legitimum: sed ex speciali iure irregularem. ibid.
13 An filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis, sit legitimus, & non irregularis. p.38
R. Vt certum: Esse legitimum, & non irregularem dummodo adsit bona fides saltem vnius coniugis. ibid.
14 An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento,ipsum esse illegitimum. ibid.
R. Non teneri. ibid.
15 Quibus modis tollatur irregularitas hæc orta ex defectu natalium. ibid.
R. Quod quatuor modis. ibid.
16 An filius illegitimus, fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas,per subsequens matrimonium. ibid.
R. Vt certum: Fieri legitimum: & tolli irregularitatem. ibid.
17 An per subsequens matrimonium fiat filius illegitimus legitimus, casu quo parentes essent habiles ad contrahendum,non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis. ibid.
R. Probabilius: Fieri legitimum. p.39
18 An filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium inualidum,existimatum tamen validum,& verum. ibid.
R. Probabilius: Fieri legitimum. ibid.
19 An filius conceptus, & natus tempore quo parentes eius inhabiles ad contrahendum extiterunt; sed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit,habiles fuerint; fiat legitimus per subsequens matrimonium. ibid.
R. Probabilius: Fieri legitimum. ibid.
20 An filius natus ex coniugato & soluta, quæ ignorabat, virum esse coniugatum; fiat per subsequens matrimonium legitimus. ibid.
R. Probabilius: Fieri. p.40
21 An filius ex soluto, & soluta natus, fiat legitimus per subsequens matrimonium, contractum post nuptias intermedias. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
22 An filius ex soluto & concubina natus, fiat legitimus per matrimonium subsequens non consummatum. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
23 An filius illegitimus fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate per subsequens matrimonium contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius, fuit promotus ad Ordines. ibid.
R. Fieri legitimum, & liberari ab irregularitate incursa. ibid.
24 An filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum validè, non tamen iustè, seu licitè, legitimetur per subsequens matrimonium. p.41

R. Vt certum: Legitimari. ibid.
25 An filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium, factum in articulo mortis. ibid.
R. Vt certissimum: Reddi legitimos. ibid.
26 An filij naturales legitimentur per subsequens matrimonium, si id sit confectum absque dotalibus instrumentis. ibid.
R. Vt certum: Legitimari. ibid.
27 An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili persona, v.g. meretrice, aut ancilla, legitimetur per subsequens matrimonium. p.42
R. Vt certum: Legitimari. ibid.
28 An Pontifex possit illegitimos legitimare, ad Ordines, & ad beneficia. ibid.
R. Vt quid certum: Posse. ibid.
29 An legitimati à Papa, sint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas. ibid.
R. Vt certum: Esse ad omnes, excepto Cardinalatu. ibid.
30 An Pontifex possit legitimare quemcunque sibi subditum, non solum ad spiritualia, vt vidimus; sed etiam ad temporalia, & ad Ius succedendi. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
31 An etiam possit Pontifex directè, & liberè alienos subditos legitimare ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in præiudicium vocatorum. ibid.
R. Vt quid verum: Non posse directè, indirectè tamen posse. ibid.
32 An possit Pontifex illegitimos quoscumque etiam alienos subditos, legitimos, adhuc ad temporalia; reddere, dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à Iure Pontificio introductum. p.43
R. Probabilius: Posse. ibid.
33 An, vt possit Pontifex dispensando in radice matrimonij legitimare illegitimum, sit opus vt parentes huius viuant, & denuò matrimonium contrahant. ibid.
R. Vt certum: Non esse opus. ibid.
34 An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia etiam, honores, & successiones; casu quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt. ibid.
R. Probabilius: Adhuc posse. ibid.
35 An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio reualidando: *Vt non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeant, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam decernendo*; dispensetque Papa in radice matrimonij, & legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad ciuilia. p.44
36 An censeatur Pontifex legitimare prolem, si matrimonium, quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo perseuerare concedat, illud reualidando per hanc clausulam: *Dispensamus, vt validè ineatur matrimonium, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam ex inde legitimam decernendo.* ibid.
R. Probabilius: quod sic. ibid.
37 An Pontifex possit legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indispensabile: v.g. quia defecit consensus, aut prima vxor viuebat. ibit.
R. Non posse. ibid.
38 An Pontifex possit, subsequenti matrimonio, legitimare filios spurios. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
39 An irregularitas prouenies ex illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
40 An eo ipso, quod Pontifex dispenset cum aliquo in irregularitate irregularitatis, legitimet consequenter illum, tam quoad spiritualia quàm quoad temporalia. p.45
R. Vt certum: quod non. ibid.
41 An dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros. ibid.
R. Probabilius; quod non; nisi aliàs illegitimus esset iam in Minoribus constitutus. ibid.
42 An si in dispensatione illegitimi ad Ordines, contineretur hæc clausula: *Dispenso tecum ad omnes Ordines*; tunc saltem talis dispensatio, intelligenda esset etiam de omnibus Sacris. ibid.
R. Vt certum: quod sic. ibid.
43 An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat dispensatus; intelligatur etiam dispensatus ad beneficia simplicia, solita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis. ibid.
R. Multò probabilius: Quod non intelligatur. p.46
44 An saltem, si illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex. ibid.
R. Probabilius: quod adhuc non intelligatur. ibid.
45 An illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia, etiam curata, & dignitates, censeatur dispensatus ad Episcopatum. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
46 An illegitimus dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico, simplici, & non curato. ibid.
R. Vt certum: Sic intelligi. ibid.
47 An præfatus illegitimus dispensatus absolutè ad beneficium, possit vi huius dispensationis, post primum, aliud successiuè obtinere, illo primo relicto. ibid.
R. Probabilius: Non posse. ibid.
48 An illegitimus dispensatus, vt possit habere Curata beneficia, possit per hoc, habere Canonicatum. p.47
R. Vt certum: quod non. ibid.
49 An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad maiores Ordines, Dignitates, Prælaturas, & Beneficia duplicia. ibid.
R. Vt certum: quod solus possit. ibid.
50 An Episcopus possit dispensare cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex. ibid.
R. Vt certum: quod sic. ibid.
51 An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex. ibid.
R. Probabilius: Etiam posse. ibid.
52 An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, etiam casu, quo huic sit annexum Curatum. ibid.
R. Probabilius: Posse. ibid.
53 An item, cum suo familiari triennali illegitimo, possit Episcopus dispensare ad Ordines minores, & beneficium. p.48
R. Non posse, si aliàs ei non sit subditus. ibid.
54 An Episcopus possit dispensare cum illegitimo

ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis. ibid.
R. Longè probabilius: Iam non posse. ibid.
55 An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiæ Cathedralis, & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
56 An si hæc irregularitas ex occulto delicto parentum proueniat; sit ab Episcopo dispensabili, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c. ibid.
R. Longè probabilius: Quod non. p. 49
57 An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in Sacris, mala fide, vt in susceptis Ordinibus ministret. ibid.
R. Vt ferè certum: Non posse. ibid.
58 An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo, promoto bona fide, ad Ordinem sacrum, verbi gratia, ad Subdiaconatum; vt in eo administret & ad superiores Ordines ascendat. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
59 An Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium. p. 50
R. Posse. ibid.
60 An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium. ibid.
R. Vt ferè certum: Posse. ibid.
61 An in impetranda legitimatione spurij, necessarium sit mentionem facere qualitatis spurietatis, & adulterij vtriusque parentis. ibid.
R. Necessarium esse. ibid.
62 An in impetratione legitimationis, declaranda sit qualitas filij, nempe, an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus. ibid.
R. Quod sic. ibid.
63 An per professionem in Religione approbata, tollatur, saltem quoad Ordines etiam sacros, irregularitas. ibid.
R. Vt certum: Tolli. ibid.
64 An etiam stando in terminis Iuris communis, per professionem in Religione, tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes. p. 51
R. Vt quid certissimum: Non tolli. ibid.
65 An, vt illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia. ibid.
R. Vt certum: Esse necessariam attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis. ibid.
66 An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitiatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad Ordines sacros suscipiendos. ibid.
R. Vt ferè certum: Solam Professionem abolere. ibid.
67 An etiam Ius commune interdicat illegitimis Monialibus professis. Prælationes; itavt nequeant esse Abbatissæ, seu Prioriſſæ, &c. ibid.
R. Longè multo probabilius: Interdicere. p. 52
68 An illegimus factus Religiosus, possit secundum Ius commune, esse Vicarius Episcopi. ibid.
R. Vt certum: Non posse. ibid.
69 An illegitimi Professi, dispensatione non præuia, excludantur attento iure communi, ab officiis Ministrorum Generalium Prouincialium, & Conuentualium. p. 53
R. Vt certum: Excludi attento iure communi. ibid.
70 An etiam dicti illegitimi excludantur attento iure communi ab Officiis Diffinitorum. ibid.
R. Vt certum: Etiam excludi. ibid.
71 An item repugnet iuri communi, quod Professus illegitimus, officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. ibid.
R. Probabilius longè: Repugnare. ibid.
72 An saltem non repugnet Iuri, quod illegitimus professus, sit Vicarius, seu Confessor Monialium. ibid.
R. Non repugnare. ibid.
73 An non attento Iure communi, sed priuilegiis Religionum, omnis illegitimus reddatur per Professionem solemnem legitimatus, & aptus ad omnes Prælaturas, & Dignitates intra Religionem obtinendas. ibid.
R. Probabiliter ad minus: Reddi legitimatum, &c. p. 54
74 An ex Summorum Pontificum priuilegiis, possint nunc Prælati Regulares, Generales, aut Prouinciales, dispensare cum illegitimis subditis, ad quascumque Prælaturas, & Dignitates Ordinis habendas. ibid.
R. Iam posse. ibid.
75 An etiam nunc, possint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, seorsum per se ipsos, & extra Capitulum, dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & Dignitates Ordinis habendas. ibid.
R. Probabilius longè: Etiam posse. ibid.
76 An ad dispensandum cum illegitimis, vt Prælatias, & Dignitates habeant, requiratur necessario causa. p. 55
R. Vt certum: Requiri. ibid.
77 Quænam sit sufficiens causa ad dispensandum cum illegitimo quocumque. ibid.
R. Quod est tempus, vtilitas, qualitas personæ, &c. ibid.
78 An sola electio Religiosi illegitimi in Prælatum, ab habentibus potestatem dispensandi, pro dispensatione illegitimitatis sufficiat. ibid.
R. Probabilius: Sufficere in foro conscientiæ, non in exteriori. ibid.
79 An hæc illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi. p. 56
R. Vt certum iam: Non tolli. ibid.
80 An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prolem in foro conscientiæ, quoad Ordines, & beneficia. ibid.
R. Vt certum: Posse, sed non cum quocumque illegitimo. ibid.
81 An Rex, aut alius Princeps sæcularis, sicut potest legitimare suos subditos quoad honores & officia sæcularia; ita possit quoad Ecclesiastica, vel ad beneficia, vel ad Ordines. ibid.
R. Vt certum: Non ita posse. ibid.
82 An illegitimus peccet mortaliter, recipiendo Ordines, absque dispensatione præuia. ibid.
R. Vt certum: Peccare mortaliter, non solum in recipiendo, verum in exercendo susceptos. ibid.
83 An illegitimus, non solum peccet, sed etiam incurrat irregularitatem suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in susceptis. ibid.
R. Probabilius longè: Non incurrere. ibid.
84 An Religiosus petens dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessario exprimere qualitatem

qualitatem illegitimitatis; nempe, an ſit ſpurius naturalis, ſacrilegus, aut inceſtuoſus. p. 57

R. Probabilius: Debere neceſſariò: licèt alij probabiliter contrarium dicant. Legatur. ibid.

Dispvtatio IV.

De Irregularitate proueniente ex defectu ætatis. ibid.

Qvæst. 1. AN defectus ætatis ad Ordines requiſitæ inducat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum: Inducere quandiu defectus durat. ibid.

2 An Ordinatus ante legitimam ætatem, incurrat irregularitatem, ſi nondum ætate legitima adepta, maiores exerceat Ordines. ibid.

R. Vt certum: Incurrere nouam irregularitatem. ibid.

3 An qui mala fide, ante ætatem legitimam Sacerdotium ſuſcepit, & cum Epiſcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. ibid.

R. Probabilius: Non incurrere. ibid.

4 An qui bona fide, Sacerdotium ante legitimam ætatem ſuſcepit, & adueniente fide mala, ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem. ibid.

R. Probabilius: Non incurrere irregularitatem, licèt mortaliter celebrando peccet. ibid.

5 An ætas nimia faciat quem irregularem. p. 58

R. Quod minimè faciat loquendo per ſe. ibid.

Dispvtatio V.

De Irregularitate proueniente ex defectu libertatis, ſeu ſeruitutis. ibid.

Qvæbt. 1. AN defectus, ſeu carentia libertatis, irregularitatem inducat. ibid.

R. Vt certum: Inducere. ibid.

2 An ſeruus, quocumque modo à ſeruitute liber, deſinat eſſe irregularis, & poſſit, ſi aliud non obſtet Canonicum impedimentum, licitè Ordinari. p. 59

R. Vt certum: Deſinere eſſe irregularem. ibid.

3 An ſi ſeruus, ſciente, & non contradicente Domino, Ordinatur, in Clericum, maneat liber, & non irregularis conſequenter. ibid.

R. Vt certum: Quod ſic. ibid.

4 An ſi ſeruus ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initietur Ordinibus, maneat etiam eo ipſo liber, & non irregularis. ibid.

R. Quod non maneat liber, &c. ibid.

5 An ſeruus ſaltem maneat à ſeruitute liber, ſi etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initietur Ordinibus. ibid.

R. Non manere totaliter, &c. ibid.

6 An ſi Epiſcopus ſciens Ordinet ſeruum alienum ſacris, ſine licentia domini, tunc ſeruus fiat liber. p. 60

R. Fieri. ibid.

7 An obligatio ad ratiocinia, hoc eſt, ad rationem reddendam alicuius adminiſtrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum: Inducere. ibid.

8 An etiam hac irregularitate aſtringantur ludices, Aduocati, Tabelliones, Depoſitarij publici, Theſaurarij, & huiuſmodi. ibid.

R. Aſtringi, donec ſuorum munerum rationem reddant. ibid.

9 An etiam afficiantur hac irregularitate, qui adminiſtrant bona temporalia Eccleſiarum. ibid.

R. Quod non. ibid.

10 An ſaltem ligentur huiuſmodi irregularitate qui adminiſtrationem gerunt perſonarum miſerabilium, aut pauperum, pupillorum, aut cauſarum piarum. ibid.

R. Vt certum: quod neque ij ligentur. ibid.

11 An ſint irregulares qui obligati ſunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu: vt ex mutuo, conducto, depoſito, promiſſione, aut quouis alio, nullam adminiſtrationem continente. ibid.

R. Etiam vt certum: Non eſſe irregulares, &c. ibid.

12 An Regij Conſiliarij deputati ad cauſas ciuiles iudicandas, poſſint, non depoſito tali munere, ad Ordines promoueri; & promoti idem munus exercere. ibid.

R. Vt certum: Poſſe. ibid.

13 An qui irregulares ſunt, ob ſupra dictas adminiſtrationes, poſſint ad Ordines aſcendere, caſu, quo adminiſtrationes deponant; etiamſi rationem illarum non reddiderint. p. 61

R. Multò probabilius: Non poſſe. ibid.

14 An ex debito pecuniario, quod poſt deſertionem officij, & rationem redditam reſultat; oriatur irregularitas. ibid.

R. Probabilius: Per ſe loquendo, non oriri. ibid.

15 An in caſibus, in quibus ob ratiocinia reddenda aliqui ſunt irregulares, poſſint ad Ordines promoueri, caſu, quo exhibeant fideiuſſorem, qui cauſam ratiocinij in ſe aſſumat, & promittat debita ſoluere. ibid.

R. Vt certum: Tunc poſſe. ibid.

16 An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate contracta ob ratiocinia reddenda, ſi bonorum ceſſionem faciat, reſeruata ſibi congrua ſuſtentatione. ibid.

R. Etiam manere liberum. ibid.

Dispvtatio VI.

De Irregularitate orta ex defectu ex Sacramento, id eſt, ex Bigamia. ibid.

Qvæst. 1. QVid ſit Bigamia. ibid.

R. Quod Nuptiarum, ſeu Matrimonij multiplicatio. ibid.

2 An triplex ſit ſpecies Bigamiæ; nempe, veræ, interpretatiuæ, & ſimilitudinariæ. ibid

R. Affirmatiuè. ibid

3 An omnis Bigamia inducat irregularitatem ibid.

R. Vt certum: Quod ſic. ibid.

4 An huiuſmodi irregularitas inducta ſit iure diuino. ibid.

R. Vt certum, quod non; ſed iure Eccleſiaſtico. ibid.

5 An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem contrahendam, requiratur, quod vtrumque matrimonium ſit conſummatum. ibid.

R. Vt quid certiſſimum: Requiri. ibid.

6 An ad Bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem, contrahendam, requiratur emiſſio ſeminis virilis intra vas fœmineum. ibid.

R. Probabilius: Requiri. p.62
7 An etiam requiratur, vt fœmina semen emittat, vt quis sit Bigamus, & irregularis. ibid.
R. Probabilius: Id non requiri. ibid.
8 An qui duas vxores legitimas successiuè habuit, ante Baptismum, & cum vtraque consummauit; verè Bigamus sit, & irregularis maneat post Baptismum. ibid.
R. Iam vt certum: Verè esse Bigamum, & irregularem. ibid.
9 An multiplicata sponsalia, copuláque subsecuta, inducant Bigamiam, & irregularitatem. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
10 An laicus contrahens duo matrimonia, sed vtrumque inualidum, sit Bigamus & irregularis. ibid.
R. Æquè probabiliter: Quod non. p.63
11 An saltem sit Bigamus, & irregularis laicus, qui duo init, & consummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum. ibid.
R. Æquè probabiliter: Nec hunc esse Bigamum, nec irregularem. ibid.
12 An qui contrahit verum matrimonium cum vidua à priori viro cognita, & consummat illud; verè contrahat Bigamiam interpretatiuam & irregularitatem defectu Sacramenti. ibid.
R. Tanquam certum: verè contrahere. ibid.
13 An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus, qui ducit vxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquod impedimentum. ibid.
R. Probabilius: Non incurrere. ibid.
14 An excusaretur ab irregularitate Bigamiæ qui contraheret viduam, existimans illam esse Virginem, cum tamen sit corrupta à priori marito. p.64
R. Probabilius: Quod non excusaretur. ibid.
15 An ducens fœminam à se defloratam, sit Bigamus, & irregularis. ibid.
R. Longè multò probabilius: Quod non. ibid.
16 An saltem sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum fœmina ab alio corrupta. ibid.
R. Vt certum: Esse irregularem: & vt probabilius, talem irregularitatem esse Bigamiæ. ibid.
17 An etiam sit Bigamus, & irregularis vir corruptus ducens Virginem. p 65
R. Vt certum: Non esse. ibid.
18 An qui duxit Virginem, & post adulterium à se scitum, illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ. ib.
R. Longè probabilius: Contrahere. ibid.
19 An etiam dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognouit. ibid.
R. Probabilius: Etiam illam contrahere. ibid.
20 An vir cognoscens suam vxorem, vi, aut dolo, oppressam ab alio, contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem. ibid.
R. Probabilius: Illam contrahere. ibid.
21 An etiam contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem Maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoscit. p.66
R. Longè probabilius: Etiam illam contrahere. ibid.
22 An Maritus recipiens, & cognoscens suam vxorem, quæ ex falsa suæ mortis fama, secundas nuptias contraxerat, incurrat Bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem. ibid.
R. Longè probabilius: Incurrere. ibid.
23 An Religiosus professus contrahens matrimonium, illúdque consummans, contrahat irregularitatem. ibid.
R. Longè probabilius: Illam contrahere. ibid.
24 An etiam Clericus in Sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens; contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ. p.67
R. Longè probabilius: Quod sic. ibid.
25 An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum votum simplex castitatis contrahit, & consummat matrimonium. ibid.
R. Multò verius: Quod non contrahat. p.68
26 An saltem contrahat Bigamiæ similitudinariæ irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solutus sit. ibid.
R. Longè verius: Quod nec hic contrahat. ibid.
27 An contraheret huiusmodi Bigamiæ irregularitatem, qui post vota simplicia emissa post biennium in Societate IESV, contraheret Matrimonium. ibid.
R. Probabilius longè: Contrahere. ibid.
28 An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta, dispensare. ibid.
R. Vt quid certissimum: Posse. ibid.
29 An Pontifex possit in dictæ Bigamiæ irregularitate ex ordinaria potestate dispensare. ibid.
R. Etiam vt certum: Posse. ibid.
30 An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis ad sacros Ordines suscipiendos. p.69
R. Vt certum: Non Posse. ibid.
31 An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis ad minores Ordines. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non posse. ibid.
32 An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis minoribus Ordinibus ministrent. ibid.
33 An denique possit Episcopus dispensare saltem quoad minores Ordines cum Bigamis interpretatiuis. ibid.
R. Probabilius: Nec cum his adhuc posse. ibid.
34 An Episcopus possit dispensare, cum Bigamo proprio & interpretatiuo ad Sacros Ordines suscipiendos, casu, quo Bigamus ad Religionem transeat. p.70
R. Probabilius: Neque in hoc euentu posse. ibid.
35 An casu, quo vrgeat necessitas ob penuriam Ministrorum (vt apud Indos) possit Episcopus dispensare, vt Bigamus proprius, aut interpretatiuus ad Subdiaconatum promoueatur. ibid.
R. Probabilius: Posse si non sit facilis aditus ad Pontificem. ibid.
36 An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in Sacris constituti ineuntis Matrimonium cum vnica, ac Virgine. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
37 An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico in Sacris constituto, contrahente Matrimonium cum vidua, vel corrupta. p.71
R. Probabilius: Non Posse. ibid.
38 An Abbates sæculares possint dispensare sicuti dispensant Episcopi in Bigamia supra dicta. ibid.
R. Posse illos, qui habent iurisdictionem Episcopalem. ibid.
39 An ex priuilegio possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris, & interpretatiuis ad Ordines, etiam maiores.

maiores. ibid.
R. Probabilius : Posse. ibid.
40 An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia. p.72
R. Probabilius : Habere facultatem dispensandi in Bigamia similitudinaria, &c. ibid.
41 An ad impetrandam in Bigamia dispensationem, sit opus explicare; an matrimonium ter, vel quater, aut pluries, contractum fuerit. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non. ibid.
42 An in dispensationis Bigamiæ impetratione, sit necessarium speciem Bigamiæ fatendi. ibid.
R. Vt certum : Quod sic. ibid.
43 An etiam qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ dispensationis facere debeat. ibid.
R. Tanquam certum : Debere. ibid.
44 An proprius Bigamus Clericus, in Minoribus solùm constitutus, priuetur priuilegio Clericali Canonis, & fori. ibid.
R. Vt certum : Priuari, & ipso facto. ibid.
45 An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto priuilegio Clericali Canonis & fori. p.73
R. Vt longè probabilius : Vtrumque priuari dicto priuilegio. ibid.
46 An etiam Bigamus similitudinarius priuetur dicto Clericali priuilegio. ibid.
R. Vt certum : Quod non. ibid.
47 An Bigamus in minoribus constitutus peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram Clericalem. ibid.
R. Vt longè multò probabilius : Quod sic. ibid.
48 An Bigamus prædictus possit ministeria minorum Ordinum exercere. ibid.
R. Vt certum : Non posse absque dispensatione, saltem Episcopali. ibid.
49 An Bigamus sit capax alicuius beneficij Ecclesiastici. ibid.
R. Vt certum : Non esse. ibid.

Dispvtatio VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis; seu ex homicidio iusto proueniente. ibid.

Qvæst. 1. An ex homicidio, publico iusto, & licito, oriatur irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, & mansuetudinis. p.74
R. Tanquam quid certum : Oriri. ibid.
2 An non solum ex occisione hominis, publica auctoritate facta; verum etiam ex mutilatione membri, incurratur irregularitas hæc, ex defectu lenitatis. ibid.
R. Vt quid certum : Etiam incurri. ibid.

§. I. *De Iudice.*

3 An Iudex Ecclesiasticus, vel sæcularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu lenitatis. ibid.
R. Tanquam quid certum : Quod sic. ibid.
4 An etiam, Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis, iustè proferentis, hanc eandem, sicuti Iudex, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : Eandem etiam incurrere. ibid.
5 An, vt incurrant hanc irregularitatem Iudices & Assessores; satis sit, exercuisse officium in criminalibus, licèt nunquam sententiam sanguinis fuderint. p.75
R. Vt quid longè probabilius : Non esse satis. ibid.
6 An saltem incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus. ibid.
R. Longè probabilius : Nec in hoc euentu incurrere. ibid.
7 An Iudices ferentes sententiam mortis, sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant. ibid.
R. Vt quid certum : Incurrere. ibid.
8 An Iudex proferens flagellationem per vrbem cum effusione sanguinis, maneat irregularis, sequuto effectu. ibid.
R. Vt certum : quod non. ibid.
9 An Iudex, qui dictat sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis. ibid.
R. Longè verius : Non fieri. ibid.
10 An Iudex, qui dicit sententiam mutilandi à reo membrum aridum; maneat irregularis. p.76
R. Vt certum : Manere. ibid.
11 An si quis antequam esset baptizatus exercendo officium Iudicis, occidit hominem aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit. ibid.
R. Vt longè verius : Quod non. ibid.
12 An vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum. ibid.
R. Vt certum : Non esse opus. ibid.
13 An item maneat irregularis Iudex, aut alius, qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum. ibid.
R. Vt certum : Etiam manere. ibid.
14 An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat excommunicatum. ibid.
R. Vt quid certum : Etiam manere. ibid.
15 An qui occidit fœtum animatum in vtero matris; aut (quod idem est) causam dedit abortioni illius, sit irregularis. p.77
R. Vt quid certissimum : Esse. ibid.
16 An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, vbi ex carceris fœtidi angusti, & tetri incommodis, breui moritur, fiat irregularis ibid.
R. Vt certum : Fieri. ibid.
17 An Domini Inquisitores, qui hæreticos muro includunt, si ij ibi moriantur, maneant irregulares. ibid.
R. Quod non. ibid.
18 An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto, breui obiit. ibid.
R. Vt certum : Non manere. ibid.
18 An saltem, maneat irregularis Iudex, damnans reum ad metallum aut Insulam, si ex eo quod malè tractatus sit citius moriatur. ibid.
R. Vt certum : Non manere, nisi aliàs Iudex præceperit malè à comitantibus tractari. ibid.
20 An Prælatus Ecclesiasticus maneat irregularis si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quædam crimina. ibid.
R. Vt certum : Quod non. ibid.
21 An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis, si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirant, & puniant, iuxta leges, & Iuris dispositionem. ibid.
R. Vt certum : Quod non fiat. ibid.
22 An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus,

Clericus, si delegat potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari, nempe homicidio in sua iurisdictione commisso; vt inquisita veritate, iustitiam iuxta leges faciat. p.78

R. *Probabilius longè: Nec in hoc casu irregularem fieri.* ibid.

23 An ad minus maneat irregularis prædictus Princeps vel Clericus, qui Iudici à se designato mandat, vt sententiam sanguinis proferat in talem malefactorem. ibid.

R. *Vt certum: In hoc casu manere irregularem.* ibid.

24 An etiam maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Ecclesiasticus, qui dicit Iudici à se delegato, vt sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam, ipse Iudex delegatus iam condemnauerat. ibid.

R. *Etiam manere irregularem.* ibid.

25 An Prælatus, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere, & ad se, siue viuum, siue mortuum adducere; maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent. ibid.

R. *Manere.* ibid.

26 An etiam maneant irregulares Iudices, vel Prælati, qui propositis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud, attulerint. ibid.

R. *Vt certum: Manere, sequuto effectu.* ibid.

27 An possit Prælatus, aut Princeps, sine nota irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitioris mortis pœnam. ibid.

R. *Posse.* ibid.

28 An Prælatus Ecclesiasticus, aut Iudex sæcularis maneat irregularis, casu, quo Iudex ab ipso delegatus, iniustè ad mortem, seu mutilationem, damnat reum. p.79

R. *Non manere.* ibid.

29 An Prælatus Ecclesiasticus possit committere alicui Clerico, vt vice sua, eligat Iudicem, qui causam criminalem cognoscat. ibid.

R. *Probabilius: Posse.* ibid.

30 An si Iurisperitus, vel Theologus, vel Confessarius, vel alius interrogetur in genere; an quis ob tale crimen mereatur mortem, respondeátque, mereri: maneat irregularis, sequuta morte vel mutilatione in aliquo. ibid.

R. *Vt certum: Non manere irregularem.* ibid.

31 An saltem maneat irregularis dictus Iurisperitus, vel alius, qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet, hic reus, suspendendus, vel mutilandus sit; respondet, mereri secundum leges dictam pœnam. ibid.

R. *Æquè probabiliter; Nec in hoc casu manere irregularem.* Legatur. ibid.

32 An sit irregularis Confessarius, qui dicit, Iudici nolenti punire reum pœna mortis, vti tenetur; non posse, nec velle se ei absolutionem dare, nisi reum illum morte puniat. p.80

R. *Vt longè probabilius, imo vt certum: Non esse irregularem.* ibid.

33 An Confessarius, qui obligat reum pœnitentem iuridicè interrogatum ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte reo. ibid.

R. *Non fieri irregularem, casu quo reus teneatur fateri crimen: secus, si non teneatur, vt statim.* ibid.

34 An saltem fiat irregularis, qui consulit reo, vt fateatur crimen Iudici, casu quo probè sciat consulens, reum ex sententia probabili non teneri crimen fateri. ibid.

R. *Probabilius: Fieri irregularem si consulens sit persona publica; non autem si sit priuata, nisi aliàs, &c.* ibid.

35 An fiat irregularis Confessarius, aut alius, consulens reo, vt omittat appellationem iuridicam de sententia mortis sibi illata, quam ipse interponere vult. ibid.

R. *Probabilius: Non fieri irregularem Confessarium, nec alium quemcunque, qui sit persona particularis, & non publica.* p.81

36 An ab irregularitatis incursu liberentur Concionatores, qui hortantur Iudices, vt seruent leges, & purgent Rempublicam sceleftis hominibus, &c. ibid.

R. *Vt certum: Liberari.* ibid.

37 An saltem innodetur irregularitate Concionator qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem, vel mutilationem damnatur. ibid.

R. *Innodari irregularitate ex delicto orta.* ibid.

38 An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant apud Iudicem pro reo. ibid.

R. *Omnino fieri, si non intercedant.* ibid.

39 An Domini Inquisitores fiant irregulares tradendo hæreticum brachio sæculari, si non intercedant pro illo, vt mitius Iudex sæcularis se gerat cum ipso. ibid.

R. *Vt certum iam: Non fieri irregulares, etiamsi non intercedant.* ibid.

40 An etiam absque irregularitatis incursu, possint Inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sententiam mortis, casu, quo ille tentaret ipsam differre. p.82

R. *Vt certum mihi: Posse.* ibid.

§. II. *De Accusatore, & denunciatore in causa sanguinis.*

41 An accusans aliquem in causa criminali criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione. ibid.

R. *Vt quid certum: Fieri.* ibid.

42 An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno, reum accusaret, maneret irregularis, casu quo Iudex iniustè eum morti traderet. ibid.

R. *Vt certum: Quod non maneret.* ibid.

43 An saltem maneat irregularis Iudex, qui vinctum ducens reum ad carcerem, accedit inimicus rei, & occidit illum. ibid.

R. *Nec in hoc casu manere irregularem.* ibid.

44 An fiat irregularis accusans reum de crimine leui, si reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata puniatur morte. ibid.

R. *Quod non fiat.* ibid.

45 An accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam fiat irregularis (secuta deformatione) si protestetur, se non intendere vt accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat. p.83

R. *Vt certum: Fieri irregularem.* ibid.

46 An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuiliter: hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. ibid.

R. *Vt quid certum: Excusari.* ibid.

47 An Clericus, vel alius, qui iuſtè accuſans, proteſtationem ficto animo facit, & interius deſiderat vindictam, & ſanguinem accuſati, irregularitatem contrahat. ibid.
R. Probabilius : Non contrahere. ibid.
48 An vt non incurrat quis irregularitatem, ſufficiat, ſi proteſtationem, ſolo animo faciat. p. 84
R. Vt certum : Non ſufficere. ibid.
49 An vt proteſtatio liberet quem ab irregularitate, debeat fieri coram Iudice, ſimul dum formatur accuſatio. ibid.
R. Quod non debeat neceſſariò. ibid.
50 An ſit neceſſaria proteſtatio ad excuſandam irregularitatem, quando accuſatio criminis fit coram Iudice Eccleſiaſtico. ibid.
R. Quod non. ibid.
51 An ſaltem, ſit neceſſaria proteſtatio, ſi cauſa incipiat in iudicio Eccleſiaſtico, & finiatur in iudicio ſæculari. ibid.
R. Adhuc non eſſe neceſſariam in hoc caſu. ibid.
52 An omittens proteſtationem in cauſa ſanguinis ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis. ibid.
R. Fieri. ibid.
53 An hæc proteſtatio, non ſolum Clericis, ſed etiam laicis, ſit neceſſaria ad euitandam irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : Vtriſque neceſſariam eſſe. p. 85
54 An proteſtatio excuſet ab irregularitate, illum, qui accuſat aliquem pro recuperatione damni ſibi illati, ſi hoc reparari alia via poſſit ibid.
R. Probabilius : Excuſare. ibid.
55 An ſicut poteſt Clericus, vel alius, abſque metu irregularitatis, cum proteſtatione accuſare reum, de iniuria ſibi, aut rebus ſuis illata : ita poſſit accuſare de iniuria, vel damno illato ſuis propinquis, & cognatis. ibid.
R. Multò probabilius : Ita poſſe. ibid.
56 An irregularitatem fugiat, qui accuſat reum de damno illato cognatis, vel conſanguineis intra quartum gradum. p. 86
R. Probabilius : Quod ſic. ibid.
57 An etiam vitet irregularitatem, qui accuſat, præmiſſa proteſtatione, reum de iniuria vel damno illato ſubditis, vel famulis, aut domeſticis accuſantis. ibid.
R. Probabilius : Etiam vitare. ibid.
58 An rurſus, qui præmiſſa proteſtatione, accuſat malefactorem de iniuria iam illata, non ſibi, nec propinquis, nec domeſticicis, ſed extraneis ; euitet irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : In hoc caſu non euitare. ibid.
59 An ſaltem vitabit irregularitatem, qui non accuſat de iniuria, iam extraneis illata, ſed inferenda. ibid.
R. Vt longè probabilius : Vitare irregularitatem, ſi aliter non poſſit illa extranei damna impedire. ibid.
60 An ſit irregularis, qui præmiſſa proteſtatione, proditionem Patriæ, aut crimen aliud, contra Rempublicam, vel Principem, reuelat. p. 87
R. Multò longè probabilius : Non eſſe. ibid.
61 An Clericus, vel alius, qui clamat vt de manibus furis bona ſua eripiant, vt eo excitatus clamore, Iudex furem capiat, & occidat, maneat irregularis. ibid.
R. Non manere. ibid.
62 An item non maneat irregularis, qui clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus ſuis, capiunt, & occidunt. ibid.
R. Probabilius : Nec in euentu hoc, irregularem manere ibid.
63 An deinde ſit liber ab irregularitate qui clamat; *latrones, latrones*, vt è manibus eorum, bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant, ſi hi accedentes latrones occidant. p. 88
R. Probabilius : Adhuc in hoc caſu eſſe ab irregularitate liberum. ibid.
64 An Clericus, qui furem capit, & tradit Iudici, vt ſic recuperet res ab illo ſublatas, fiat irregularis, morte furis ſequuta ibid.
R. Vt certum : Non fieri, ſaltem proteſtatione præmiſſa. ibid.
65 An Clericus, qui accuſatus in cauſa ſanguinis, defendendo ſe petit, vt accuſator, qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis ; maneat irregularis, ſequuta morte. ibid.
R. Manere irregularem. ibid.
66 Quomodo facienda ſit, cum opus eſt, proteſtatio de qua in ſuperioribus fuit ſermo. ibid.
R. Faciendam eſſe coram Iudice modo in quæſt. dato. ibid.

§. III. *De Teſte, & Aduocato in cauſa ſanguinis.* ibid.

67 An Teſtis voluntariè teſtificans in cauſa ſanguinis, maneat irregularis, ſi ex eius teſtimonio, mors, vel mutilatio ſequatur teſtificato. ibid.
R. Vt quid certum : Manere. ibid.
68 An teſtis, qui in cauſa ſanguinis teſtimonium profert compulſus ex obligatione orta ex præcepto naturali; maneat irregularis, morte, vel mutilatione ſequuta. ibid.
R. Probabilius : Non manere. p. 89
69 An etiam maneat liber ab irregularitate, ſi quis teſtificetur propter præceptũ Iudicis, vel propter grauem metum morte ſubſequuta rei. ib.
R. Probabilius : Etiam in hoc caſu manere liberum. ib.
70 An teſtes, & Aduocati euadant irregularitatem, ſi permittant proteſtationem ſicuti accuſator euadit, quando hoc facit, petendo ſatisfactionem pro iniuria ſibi, ſuiſve parentibus, &c. illata. ibid.
Sed æquè probabiliter R. Euadere irregularitatem; ſicuti accuſator euadit. p. 90
71 An quando in cauſa ſanguinis plures quam requiruntur ſunt teſtes, omnes maneant irregulares. ibid.
R. Probabilius : Manere omnes, ſi ex omnium dictis mors rei ſequuta fuit : ſecus aliàs. ibid.
72 An non ſolum teſtes, qui ad delictum probandum ſunt inducti ; ſed etiam illi, qui in pronuncianda ſententia mortis adferuntur, ſint irregulares. p. 91
R. Omnes eſſe irregulares. ibid.
73 An teſtes ad torturam rogati, irregulares ſint. ibid.
R. Eſſe irregulares ſequuta morte, aut mutilatione rei : ſecus aliàs. ibid.
74 An teſtis, qui non depoſuit de delicto quia ignorauit; ſed interrogatus de fama, de illa teſtatus eſt, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei ſequuta. ibid.
R. Vt certum : Incurriſſe. ibid.
75 An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice ; an reus ſit ſolitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis, ita eſſe teſtatur. ibid.
R. Irregularem manere, ſequuta morte rei, &c. ibid.
76 An ſi dum Iudex furem inſequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit,

incedit, & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneas irregularis. ibid.
R. Non manere irregularem, quia ab illa te excusat præceptum Iudicis. ibid.
77 An sit irregularis Aduocatus, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
78 An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit maneat hic irregularis. ibid.
R. Probabilius: Longè non manere. ibid.
79 An Aduocatus qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum: Non incurrere per se loquendo. ibid.
80 An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus, qui reum defendit, si sequatur mors accusantis reum. p.92
R. Vt certum: Nec in hoc casu incurrere; nisi aliàs Aduocatus conuincat accusatorem, & petat puniri pœna sanguinis. ibid.
81 An ad minus incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniustè defendit reum, & ob iniustam eius defensionem, secuta est mors accusatoris. ibid.
R. Vt certum: Incurrere irregularitatem ex delicto. ibid.
82 An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adiudicatur morti. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.

§. IV. *De aliis Ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiúsque executionem concurrunt.* ibid.

83 An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, sequuta morte, seu mutilatione. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
84 An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte aut mutilatione sequuta. p.93
R. Vt certum: Esse. ibid.
85 An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo signat, & suo sigillo authenticam reddit. ibid.
R. Vt certum: Etiam fieri, sequuta morte, vel mutilatione rei: secus est dicendum de famulo scribente. ibid.
86 An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt; sed veluti à priuata persona confecta. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
87 An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici scribit, vel transcribit sententiam, qua iubetur deformatio rei, ibid.
R. Probabilius: Quod non fiat. ibid.
88 An fiat irregularis famulus, qui iussus, attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. p.94
89 An custodes carceris, qui aperiunt ostium, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte. ibid.
R. Manere. ibid.
90 An lictores, Alguazelli, Satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
91 An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris pedestres, aut equestres comitantur malefactorem morte plectendum. ibid.
R. Probabilius: Non esse: nisi aliàs Ministri publici iustitiæ sint. ibid.
92 An sit irregularis Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat. ibid.
R. Esse irregularem. ibid.
93 An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant; vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares. ibid.
R. Probabilius: Quod non solum Carnifex sit irregularis; sed etiam alij, si ministri iustitiæ sint; secus aliàs. ibid.
94 An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi, sint irregulares. p.95
R. Vt ferè certum: Non esse. ibid.
95 An saltem fiat irregularis defectu lenitatis, qui facit furcam, funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari. ibid.
R. Probabilius: Non fieri; nisi aliàs sit minister iustitiæ, ad id munus deputatus. ibid.
96 An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares. ibid.
R. Vt certum: Esse. ibid.
97 An omnes vendentes, aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos, irregulares sint. ibid.
R. Probabilius: Non esse. ibid.
98 An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum per aliam viam breuiorem, vt vitet infamiam, quam in alia populosa subiret, fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Non fieri. p.96
99 An qui, siue voce, siue punctione, instigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
100 An qui dicit reo; *Ascende scalam*; vel, *Admoue caput stipiti ad excipiendum ictum*; aut, *laqueum indue*; fiat irregularis, si ob ipsius dictum, reus citius occidatur, aut mutiletur. ibid.
R. Probabilius: Non fieri irregularem. ibid.
101 An fiat irregularis qui inexpertum carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus. p.97
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
102 An Clerici, aut Regulares, temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares. ibid.
R. Vt certum: Esse: nisi aliàs ad consolandum reum, &c. interfint. ibid.
103 An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis. ibid.
R. Vt certum: Hos non incurrere. ibid.
104 An saltem peccent Clerici assistentes, sine iusta causa, executioni sententiæ sanguinis. ibid.
R. Non peccare, adhuc venialiter. p.98

§. V. *De Irregularitate defectu lenitatis prouenient ex occiſionibus, ſeu mutilationibus in bello iuſto.* ibid.

105 An Clericis in Sacris conſtitutis ſit prohibitum pugnare propria manu, in bello iuſto aggreſſiuo. ibid.

R. Vt certum: Eſſe prohibitum. ibid.

106 An etiam Clericis in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſit prohibitum in bello iuſto aggreſſiuo, propria manu pugnare. ibid.

R. Abſolutè, etiam eſſe illis prohibitum. ibid.

107 An etiam Religioſis, laicis quoque, ſit prohibitum, propria manu pugnare. ibid.

R. Vt certum: Etiam eſſe prohibitum. ibid.

108 An iure naturali, aut diuino, ſit prohibitum Clericis, propria manu pugnare. p.99

R. Non eſſe, ſed ſolum Iure Eccleſiaſtico. ibid.

109 An dicta prohibitio, non pugnandi propriis manibus, obliget ſub mortali Clericos in Sacris conſtitutos. ibid.

R. Tanquam certum: Obligare. ibid.

110 An etiam præfata prohibitio, obliget ſub mortali Clericos in minoribus Ordinibus conſtitutos, ſi beneficio Eccleſiaſtico careant. ibid.

R. Quod attenta conſuetudine, minimè obliget. ibid.

111 An ſaltem Clerici beneficiarij in minoribus conſtituti, mortaliter peccent, propriis manibus in bello iuſto pugnando. ibid.

R. Probabilius: Quod ſic. ibid.

112 An etiam Religioſi mortaliter peccent ſi in bello iuſto, ſine licentia pugnent. p.100

R. Probabilius: Mortaliter peccare. ibid.

113 An aliquando ſit licitum Clericis, & Religioſis, aliqua ad bellum iuſtum conducentia facere; propria manu, adhuc ſine licentia, pugnare, &c. ibid.

R. Vt certum: Eſſe licitum. ibid.

114 An licitum ſit Clericis & Religioſis, iuſto bello intereſſe, vt ſubſidia ſpiritualia miniſtrent; milites conſolentur; confeſſiones audiant; moribundos adiuuent, &c. ibid.

R. Vt certum: Licitum eſſe. ibid.

115 An liceat Clericis abſque metu irregularitatis, hortari milites in bello iuſto, ad pugnam in vniuerſum; nempe, vt ſtrenuè pugnent, hoſtem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c. ibid.

R. Licere. ibid.

116 An ſaltem ſit illicitum Clericis fiántque irregulares, ſi in bello iuſto hortentur milites, non ſolum ad pugnam in genere; ſed etiam ad prærumpendos hoſtium cuneos, ipſos occidendo, vt ſibi viam faciant ad muros, &c. p.101

R. Probabiliter: Nec id eſſe illicitum Clericis, nec fieri propter hoc irregulares. ibid.

117 An Clerici pugnantes, & occidentes ad defenſionem Regis, vel Principis, quem in bello iuſto, vident occidendum ab hoſtibus, incurrant irregularitatem. ibid.

R. Non incurrere. ibid.

118 An etiam ſint immunes ab irregularitate Clerici, qui in bello iuſto occidunt aliquos, ob defenſionem Patriæ, eo quod videant, quod aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggreſſoribus. p.102

R. Probabilius: Etiam eſſe immunes ab irregularitate. ibid.

119 An item, ſint liberi ab irregularitate, qui ad neceſſariam defenſionem Parentum, vxoris, aut filiorum, in bello iuſto aliquem occidunt. ibid.

R. Probabilius: Etiam eſſe ab irregularitate liberos. ibid.

120 An ſi quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Chriſti, aut pro Eccleſia Romana moriatur, ſit irregularis, ſi ſequatur ipſius militis mors. ibid.

R. Vt certum: Minimè eſſe irregularem. ibid.

121 An item liber ſit ab irregularitate Clericus, exhortans militem, vt pro Republica, aut Patriæ defenſione moriatur, morte militis ſecuta. ibid.

R. Probabilius: Etiam manere liberum. ibid.

122 An deinde maneat liber ab incurſu irregularitatis Clericus, vel alius qui conſulit, aut ſuadet alteri, vt exponat ſe mortis periculo pro defenſione ſui Patris periclitantis, aut ſui amici, &c. ibid.

R. Adhuc manere liberum. ibid.

123 An fiat irregularis Clericus, qui in bello iuſto præbet arma, quæ apud ſe habet, militi non habenti, vt ſe, ſuáque defendat bona, ſi poſtea miles occidat aliquem. p.103

R. Longè multo probabilius: Non fieri irregularem. ibid.

124 An ſaltem fiat irregularis dictus Clericus, ſi in iuſto bello præbeat arma militi, vt occidat aliquem in particulari, ſequuto effectu. ibid.

R. Æquè probabiliter: Nec in hoc caſu fieri irregularem. ibid.

125 An Clericus in bello iuſto propria manu pugnans, ob defenſionem propriæ vitæ, maneat irregularis, ſi aliquem hominem, ob id, occidat. ibid.

R. Vt certum: Non manere. ibid.

126 An caſu quo Clerici peccent grauiter in bello iuſto pugnando propria manu, contra prohibitionem Eccleſiæ; maneant irregulares, ſi aliquos percutiant, aut vulnerent, etiamſi nullum occidant, aut mutilent. ibid.

R. Vt certum: Non manere. ibid.

127 An ſaltem ſit irregularis Clericus ſi in bello iniuſto militet ſponte; etiamſi nullum deformet. p.104

R. Vt ferè certum: Nec in hoc caſu, eſſe irregularem. ibid.

128 An Clericus in bello iuſto propria manu licitè pugnans, ſi dubius poſtea maneat an ipſe occiderit aliquem, cenſeri debeat irregularis. ib.

R. Non debere cenſeri. ibid.

129 An ſi quis probabiliter æquè credat, ſe in bello iuſto aliquem occidiſſe, aut mutilaſſe; debeat ſe neceſſario irregularem reputare p.105

R. Æquè probabiliter: Non debere ſe talem putare. ibid.

130 An ſaltem Clericus, vel Religioſus militans in bello iuſto, ſine licentia Pontificis, ſe debeat reputare irregularem; ſi dubitet omnino, an alium mutilauerit, aut occiderit. ibid.

R. Probabiliter: Quod non debeat. ibid.

131 An ſi Pontifex diſpenſaret cum aliquo Clerico, vt in bello iuſto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, ſi aliquos hoſtes in dicto bello occideret. ibid.

R. Probabilius: Quod non incurreret. ibid.

132 An omnes, qui in bello iniuſto mutilant, aut occidunt; & qui illis ad id, modo quouis cooperantur, ſint irregulares. ibid.

R. Vt certum : Esse irregulares ex delicto. ibid.
133 An Summus Pontifex solùm, possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu lenitatis. ibid.
R. Vt certum : Quod stando iuri communi, solus Pontifex. ibid.
134 An ex iure nouo, aut priuilegio possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis proueniente. p.106
R. Probabilius : Non posse. ibid.
135 An Prælati Regularium possint dispensare in irregularitate defectu lenitatis contracta. ibidem.
R. Probabilius : Posse. ibid.
136 An Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis orta. ibid.
R. Posse. ibid.
137 An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis. ibid.
R. Probabilius : Non esse. ibid.
138 An saltem Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice. p.107

Disputatio VIII.

De Irregularitate proueniente ex delicto, ob bellum iniustum. ibid.

Qvæst.1. An omnes mutilantes, aut occidentes in bello iniusto, contrahant irregularitatem ex defectu lenitatis, an verò, ex delicto. ibid.
R. Vt certum : Contrahere solum ex delicto. ibid.
2 An omnes militantes in bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneant irregulares, etiamsi propriis manibus sanguinem non fundant. ibid.
R. Probabilius : Omnes manere irregulares. pagina 108
3 An etiam omnes milites pugnantes maneant irregulares, casu, quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committant homicidia; altera vero non. ibid.
R. Probabilius : Omnes vtriusque partis manere irregulares. ibid.
4 An qui in bello iniusto seruant militantium vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares. ibid.
R. Probabilius : Fieri. ibid.
5 An conducentes milites ad bellum iniustum, sint rei cædium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares. p.109
R. Probabilius : Esse. ibid.
6 An animantes, consulentes, mandantes, exhortantesve ad bellum iniustum, quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent, sint irregulares, si ex hoc suo delicto, mors, aut mutilatio in aduersariis sequatur. ibid.
R. Vt certum : Esse. ibid.
7 An Duces, & militum Præfecti pugnantes in bello iniusto, maneant irregulares, etiamsi in eo, nullæ cædes, aue mutilationes fiant. ibid.
R. Vt mihi certum : Non manere irregulares. ibid.
8 An vendentes, aut præbentes arma ad bellum iniustum, saltem, dum prope instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. ibid.
R. Vt certum : Irregulares esse. ibid.
9 An etiam sint irregulares, vendentes arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud inductum, id faciant. ibid.
R. Probabilius : Etiam esse. ibid.
10 An item fiant irregulares, qui in bello nauali iniusto gubernant naues, sequuta occisione, aut mutilatione alicuius. ibid.
R. Etiam esse irregulares. ibid.
11 An deinde fiant irregulares, qui in bello iniusto incutiunt timorem hostibus, verbis, aut dolo bellico, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. ibid.
R. Etiam fieri. ibid.
12 An qui obsonia deferunt ad exercitum iniustè præliantem, sint irregulares, si cædes ibi inueniantur. ibid.
R. Probabilius : Esse. ibid.
13 An incurrant irregularitatem, qui ad bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut iuuandos milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cædes. p.110
R. Vt certum : Non incurrere. ibid.
14 An Clericus, qui interest iniusto bello, etiamsi nihil noceat aduersariis; si tamen in eo committantur aliquæ cædes, sit irregularis. bid.
R. Probabilius : Esse. ibid.
15 An militantes in bello iniusto maneant irregulares, casu, quo occisiones, aut mutilationes in sociis ipsorum tantum contingant.
R. Manere irregulares homicidij casualis. ibid.
16 An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. ibid.
R. Solum Pontificem : Posse quando homicidium factum in bello iniusto, est omnino voluntarium. ibid.

Disputatio IX.

De Irregularitate quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & ægrotorum infirmariis. ibid.

Qvæst.1. An Clericis Ordinibus Sacris initiatis, sit iure prohibitum, officium Medici, aut Chirurgi exercere, abscindendo, vel adurendo. ibid.
R. Vt certum : Esse iure prohibitum. ibid.
2 An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis, sit prohibitum, mederi abscindendo, vel adurendo. ibid.
R. Probabilius : Quod non. p.111
3 An item Religiosis sit interdictum; mederi, abscindendo, & adurendo. ibid.
R. His item esse interdictum. ibid.
4 An omnibus Religiosis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, sit prohibitum, mederi adurendo, &c. ibid.
R. Probabilius : Quod non omnibus, sed solum Sacris Ordinibus initiatis. ibid.
5 An saltem, licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis, mederi incidendo, aut vrendo, causa pietatis. ibid.
R. Vt certum : Quod non.. ibid.
6 An etiam sit interdictum dictis Clericis, & Religiosis, artem Medicinæ, aut Chirurgiæ absque incisione, & adustione exercere. ibid.
R. Probabilius : Quod non sit. p.112
7 An laici Medici, seu Chirurgi, per incisionē, aut adustionem, aut alio quouis modo curantes, incurrant

currant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu, quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur. ibid.

R. Non incurrere, casu quo ex arte operentur, &c. ibid.

8 An toties fiat irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso, sequatur ægroti mors. ibid.

R. Toties fieri, quoties eius mortali culpa in curando perit ægrotus aliquis. ibid.

9 An Monachus, seu Clericus in Sacris, exercens Chirurgiam, per incisionem, vel adustionem, fiat irregularis, sequuta ægroti morte, etiamsi adhibeat sufficientissimam diligentiam in ea curatione. ibid.

R. Æquè probabiliter: Non fieri irregularem. p. 113

10 An prohibitum sit Monachis, & Clericis Sacris initiatis, mederi incidendo, vel adurendo, vrgente necessitate; vt tempore pestis, quando non est alius qui hoc munus præstet. ibid.

R. Vt certum: Quod non. ibid.

11 An si Monachus, aut Clericus in Sacris, exercerent artem Chirurgiæ incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis; peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte ægroti sequuta. p. 114

R. Quòd non. ibid.

12 An prohibitum sit Monachis, & Clericis in Sacris per *c. Tua nos*, applicare emplastum mollificatiuum, quo apostema sese aperit; aut aperi re carnem caustico. ibid.

R. Quod non. ibid.

13 An venæ sectio, sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita, per *d. cap. Tua nos, de homicid.* ibid.

R. Probabilius: Quod non sit. ibid.

14 An prohibitum sit dictis Clericis, aut Monachis, consulere, aut imperare, vt alicui, causa sanitatis membrum aliquod abscindatur, aut comburatur. ibid.

R. Quod non sit illis hoc prohibitum. ibid.

15 An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus, exercens officium Medici, & Chirurgi abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis, membrum alicuius ægroti, sanitatis causa, incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione. ibid.

R. Quod non incurrat. ibid.

16 An Clericus, seu Monachus, adiuuans Chirurgum, ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem. p. 115

R. Non incurrere. ibid.

17 An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam, secundum regulas artis, fiat irregularis. ibid.

R. Vt certum: Non fieri, etiamsi membrum abscindat, &c. ibid.

18 An vt laicus Medicus incurrat irregularitatem abscindendo, vel adurendo, aut alio modo, medendo ægroto; sit opus, vt mors eiusdem ægroti ex culpa, orta ex imperitia, aut negligentia Medici, eueniat. ibid.

R. Vt certum: Opus esse. ibid.

19 An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum eius negligentia, aut imperitia, fuerit aliquis infirmus mortuus, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri. ibid.

R. Non posse. ibid.

20 An saltem, Medicus, vel Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam per imperitiam, aut negligentiam, mortis causam dedisse, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri. p. 116

R. Posse tunc. ibid.

21 An incurrat irregularitatem Medicus, præbendo ægroto Medicinam, quam nescit, aut dubitat illi profuturam. ibid.

R. Incurrere, si salus infirmi non sit desperata. ibid.

22 An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipit, & ad id medicamenta adhibet. ibid.

R. Manere, si eius errore moriatur æger. ibid.

23 An etiam maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu, leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat; si inde ita exacerbetur morbus, vt tandem interimat ægrotum. ibid.

R. Quod non, &c. ibid.

24 An Medici, qui ægrotis desperatis, quoslibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut imperant; si inde mors sequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares. ibid.

R. Quod sic. ibid.

25 An Medicus, qui renitens, ægroto vrgenti, & postulanti, noxium medicamentum præscribit; fiat irregularis, si inde sequatur mors. ibid.

R. Fieri, si clarè videat errare ægrotum tale medicamentum postulantem, &c. p. 117

26 An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id hic moriatur; peccet mortaliter, & maneat irregularis. ibid.

R. Peccare mortaliter, contra charitatem; sed non manere irregularem. ibid.

27 An saltem si Medicus, qui publico, vel priuato stipendio conductus est, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, si ob id ei mors contingat. ibid.

R. Æquè probabiliter: Non manere irregularem; licèt contra iustitiam peccet, &c. ibid.

28 An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopolæ, qui medicamenta corrupta, aut suppositicia præscribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors subsequitur. p. 118

R. Vt certum: Et peccare mortaliter, & esse irregulares. ibid.

29 An etiam manserint irregulares Medici, casu, quo optima, & propitia medicamenta præscripserint; Aromatarij tamen aliquid noxium intermiscuerint, ex quo mors fuit sequuta. ibid.

R. Vt certum: Tunc non Medicos, sed solos Aromatarios, mansisse irregulares. ibid.

30 An maneat irregularis infirmorum Custos, seu seruitor, qui contra prohibitionem Medici, dat aliquam Medicinam, seu potionem ægroto, ex qua sequitur, aut notabiliter acceleratur eius mors. ibid.

R. Vt certum: Esse irregularem. ibid.

31 An etiam maneat irregularis dictus infirmarius, si bona fide, aut ignorantia, det aliquid ægroto, ex quo sequuta, aut nimis accelerata fuit eius mors. ibid.

R. Nec manere, casu quo talis fuerit eius bona fides aut

aut ignorantia, quæ à graui culpa excusarit infirmarium. ibid.
32 An maneat irregularis infirmarius, qui dat ægrotanti aliquid ex quo parum acceleratur mors. ibid.
R. Probabilius: Non manere. ibid.
33 An qui ægrotum agonizantem, zelo pietatis, & compassionis adductus, in aliud latus vertit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte sequuta. ibid.
R. Vt certum: Fieri irregularem: nisi aliàs inaduertentia aut ignorantia à graui culpa excusaret. ibid.
34 An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in via conspicatum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est. p.119
R. Vt certum: Non manssisse irregularem. ibid.
35 An maneat irregularis ille qui bona fide, & intentione, reuoluit infirmum; exhibet cibum, & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors; vel quia eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c. ibid.
R. Vt certum: Non manere irregularem. ibid.
36 An si quis ad iram prouocet ægrum; aut ad tristitiam excitet; vel sinat è lecto surgere, vel domo exire; aut circa fenestram stare; fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors. ibid.
R. Fieri, si in his actionibus notabilis negligentia, &c. inueniatur: secus aliàs. ibid.
37 An censendus sit irregularis infirmarius, casu quo dubitet; an ex imprudentia suæ actionis, mors ægri contigerit. ibid.
R. Quod in hoc casu consulatur Medicus, &c. ibid.
38 An in hac irregularitate possit etiam dispensare Episcopus. ibid.
R. Posse. ibid.
39 An etiam Commissarius Cruciatæ possit in hac irregularitate dispensare. p.120
R. Posse. ibid.

Disputatio X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto directè volito. ibid.

Qvæst.1. QVotuplex sit homicidium. ibid.
R. Quod duplex, iustum, videlicet, & iniustum. ibid.
2 An Quid, & quotuplex, sit homicidium voluntarium. ibid.
R. Quod homicidium voluntarium est illud, quod in se vel in sua causa proximè est volitum: Estque duplex vnum voluntarium directè; alterum indirectè. ibid.
3 An homicidium voluntarium iniustum inducat irregularitatem. ibid.
R. Vt quid certissimum: Inducere. ibid.
4 An, vt homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam, contra quintum Decalogi præcepta. ibid.
R. Quod sic. ibid.
5 An ex homicidio voluntario omnino occulto, nascatur irregularitas. ibid.
R. Vt quid certissimum: Nasci. p.121
6 An irregularitas incurratur, ob homicidium solum attentatum. ibid.
R. Vt longè multo probabilius: Quod non. ibid.
7 An etiam ex iniusta, & voluntaria membri mutilatione oriatur irregularitas. ibid.
R. Vt certum: Oriri. ibid.
8 An irregularitas, quæ oritur ex mutilatione, sit eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio, aut quædam eius extensio. ibid.
R. Quod non sit. ibid.
9 An omnia, quæ iura disponunt circa irregularitatem homicidij voluntarij; sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntariæ. p.122
R. Vt certum: Quod non. ibid.
10 An saltem, omnia, quæ iura disponunt circa irregularitatem mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij. ibid.
R. Debere extendi quidquid rigorosum est impositum mutilationi; non illud quod pœnam minuit. ibid.
11 An ad homicidium directè voluntarium committendum, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata; sit opus, vt illud deliberato animo, inito consilio, ac ex proposito fiat. ibid.
R. Probabilius: Opus esse. ibid.
12 An si quis in rixa inopinata subitò occidat alium, iudicandus sit reus homicidij voluntarij. p.123
R. Probabiliter: Quod non. ibid.
13 An non solum physicus homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes, irregularitatem homicidij voluntarij incurrant. ibid.
R. Omnes incurrere; si positiuè cooperentur. ibid.

§. I. *De mandante homicidium, & ratum illud habente.* ibid.

14 An mandans homicidium expressè, reus sit homicidij, & consequenter irregularis. p.124
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
15 An mandans homicidium tacitè, & implicitè, fit etiam irregularis. ibid.
R. Quod non, nisi casu, quo positiua aliqua actione concurrat. ibid.
16 An Pater aut Dominus maneant irregulares, si filio, aut famulo dicant: *Domum non redeatis, donec aliquid noui de vobis audiamus.* ibid.
R. Manere; si illi, verbis Patris auditis, occidant aliquem. ibid.
17 An etiam fiant irregulares Pater, aut Dominus, casu, quo dicant filio, aut seruo hæc verba: *Caue ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam.* p.125
R. Probabilius: Manere etiam, sequuto homicidio. ib.
18 An mandans alicui, vt aliquem verberet, aut percutiat, illicitè, expressè prohibeat, ne occidat, vel mutilet; irregularis fiat, si mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat. ibid.
R. Probabilius: Fieri irregularem; casu, quo mandauerit verberare grauiter: non, si leuiter. ibid.
19 An præfatum homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium; aut potius casuale. ibid.
R. Probabilius: Esse casuale. ibid.
20 An Iudex dicens militibus; Ite, & adducite mihi talem, vel talem, viuum, aut mortuum, si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur. ibid.
R. Effici irregularem. ibid.
21 An maneat irregularis, qui mandat fieri homicidium ei, qui aliàs erat facturus. p.126
R. Probabilius: Manere. ibid.
22 An mandans aliquem occidi, vel mutilari; irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat, si ipse met Mandatarius occidatur. ibid.

R. Longè probabilius: Quod non. ibid.
23 An in præaſſignato caſu incurrat mandans irregularitatem ortam ſaltem ex homicidio caſuali. ibid.
R. Æquè probabiliter: Nec hanc incurrere. ibid.
24 An mandans homicidium excuſetur ab irregularitate, ſi ante patratum homicidium, mandatum reuocet. p.127
R. Vt certum: Excuſari. ibid.
25 An vt mandans homicidium, excuſetur ab irregularitate, teneatur non ſolum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare mandatario; ſed etiam monere occidendum, vt caueat. ibid.
R. Probabilius; teneri mandantem, in hoc caſu, ex charitate, vel ex iuſtitia ad monendum etiam occidendum: ſed non incurrere irregularitatem, etiamſi hanc monitionem omittat. p.128
26 An mandans homicidium ſit irregularis, ſi pace iam inita cum occidendo, Mandatarius illum occidat. ibid.
R. Non incurrere, caſu quo Mandatarius, initam pacem eſſe, ante homicidium, cognoſcat. ibid.
27 An mandans ſit irregularis, caſu, quo non poſſit monere Mandatarium de non occidendo proximo, eo quod longè diſtet; aut proximum, qui tale periculum patitur, putà infantem, cuius aborſum fieri, mandauit matri. ibid.
R. Longè probabilius: Irregularem eſſe. ibid.
28 An mandans homicidium fiat irregularis, ſi Mandatarius, non ſtatim, ſed diu, nempe, poſt duos, vel plures annos, homicidium committat. ibid.
R. Longè probabilius: Irregularem fieri. ibid.
29 An ſit irregularis, qui mandat alicui, vt occidat aliquem, ſi Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum, poſtea tamen, mutata ſententia, acceptat illud, & exequitur. p.129
R. Eſſe irregularem; ſi non reuocauerit mandatum. ib.
30 An etiam ſit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte; Mandatarius verò occidit illum meridie. ibid.
R. Etiam eſſe irregularem. ibid.
31 An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri; & Mandatarius putans mandari occiſionem ipſius Petri, illum occidit. ibid.
R. Non manere. ibid.
32 An etiam ſit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem Mandatario per nuntium miſit, qui tamen, non intimauit ei. ibid.
R. Longè probabilius: Eſſe etiam irregularem. ibid.
33 An mandans homicidium ſit item irregularis, caſu, quo Mandatarius reuocationem mandati accipiat; ſed poſtea inuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commiſit. ibid.
R. Probabilius: Non eſſe in hoc caſu, irregularem. ib.
34 An ſi quis homicidium non ſuo nomine factum, approbet; irregularitatem incurrat. p.130
R. Vt certum: Quod non. ibid.
35 An ſaltem, incurrat irregularitatem, qui homicidium, ſuo nomine factum, ratum poſtea habet. ibid.
R. Probabilius: Nec hunc incurrere irregularitatem. ibid.
36 An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat homicidium à ſeipſo ignoranter, aut inculpabiliter commiſſum. ibid.
R. Probabilius: Nec adhuc hunc manere irregularem. ibid.
37 An ad minus tandem fiat irregularis, qui ratum habet homicidium, quod coram illo, & ſuo nomine patratur. ibid.
R. Fieri irregularem, ſi approbet tale homicidium aliquo ſigno exteriori, aut nutu: ſecus aliàs. ibid.

§. II. *De conſulente homicidium.*

38 An qui conſulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, ſequuto effectu. p.131
R. Vt certum: Fieri. ibid.
39 An etiam fiat irregularis conſulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum. ibid.
R. Quod non, abſolutè loquendo. ibid.
40 An ſaltem, fiat irregularis ille, qui conſuluit cuidam, qui iam determinatus erat, Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio, citius occidit. ibid.
R. Probabilius: Irregularem fieri; niſi aliàs dicta mortis acceleratio leuis admodum ſit. ibid.
41 An conſulens homicidium ficto animo, ſit irregularis. ibid.
R. Eſſe irregularem, ſequuto effectu. p.32
42 An cenſendus ſit irregularis, qui dubitat, an ſuum conſilium influxerit in homicidium, re vera commiſſum. ibid.
43 An conſulens homicidium maneat irregularis, ſi conſultus, non ſtatim, ſed poſt multos dies occidat. ibid.
R. Longè multo probabilius: Manere irregularem. ibid.
44 An conſulens alteri, vt occidat aliquem, maneat irregularis, caſu, quo is, cui datum eſt conſilium, occidatur. ibid.
R. Æquè probabiliter: Non manere. ibid.
45 An conſulens homicidium euitet irregularitatem, ſi ante factum homicidium, conſilium datum reuocet, idque manifeſtet ei, cui conſilium dedit. ibid.
R. Probabilius: Non euitare, caſu, quo qui accepit conſilium motus rationibus à conſulente propoſitis, homicidium commiſerit, &c. ſecus aliàs. ibid.
46 An qui conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſeriò tale conſilium reuocauit; manſerit nihilominus excommunicatus & irregularis, & obligatus ad reſtitutionem, ſequuto homicidio. ibid.
R. Probabilius: Manſiſſe excommunicatum, irregularem, & noxium reſtitutioni, ſi conſilium reuocatum, adhuc in homicidium influxerit. p.134
47 An ſit irregularis conſulens abortum fœtus animati; ſi poſtea, reuocato conſilio, non poſſit fœminam, ad id perſuaſam, remouere ab abortu procurando. ibid.
R. Probabilius: Eſſe irregularem. ibid.
48 An qui conſuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id ſufficere, vt occiſio non ſequeretur; maneat nihilominus irregularis ſi homicidium ſubſequatur. ibid.
R. Longè probabilius: Manere irregularem. p.135
49 An præbens conſilium pium, ex quo, præter intentionem, homicidium ſequitur, irregularitatem incurrat. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
50 An conſulens alteri, vt pro fide Chriſti, aut pro Eccleſia, ſe morti exponat, fiat irregularis, morte conſulti ſequuta. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
51 An etiam vitet irregularitatem, qui conſulit alteri, vt ſe pro bono publico, aut pro defen-

denda Patria, periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur. ibid.
R. Etiam vitare. ibid.
52 An consulens alteri, ne hostem fugiat, eo quod existimet, hostem, qui eum insequitur, ob suam præsentiam, eum non occisurum, irregularis maneat, si exinde consultus occidatur. ibid.
R. Non manere; si consulens id probabiliter existimarit. ibid.
53 An qui transeunti fluuium rapacissimum iumento debili, consulit, vt descendat, vt sic melius illud pertranseat, fiat irregularis, si exinde descendens submergatur. ibid.
R. Non fieri. ibid.
54 An qui parato occidere Clericum adulterum consulit, vt potius mutilet; maneat irregularis, si mutilatum faciat. p. 136
R. Probabilius: Non manere. ibid.
55 An maneat irregularis, qui consulit alicui, vt bona sua tueatur, ac defendat; si consultus ob id se exponat periculo, & occumbat. ibid.
R. Probabilius: Non manere, si bona sint magni momenti. ibid.
56 An qui consulit alteri aliquod crimen, v.g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum; fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non fieri irregularem, nisi consilium dictum dedisset, animo vt consultatus occideretur. ib.
57 An Confessarius, qui consulit pœnitenti, fateri crimen dignum morte, si iuridicè interrogetur; sit irregularis, sequuta pœnitentis morte. p. 137
R. Non esse irregularem, casu quo pœnitens teneatur crimen fateri: secus aliàs. ibid.
58 An sit irregularis qui consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus, absque consilio tali. ibid.
R. Non esse, si consultus nullo modo fuit motus ad occidendum ob consilium consulentis: secus aliàs. ibid.

§. III. *De Auxiliante, aut cooperante ad homicidium.*

59 An Auxiliantes, & cooperantes ad homicidium vel mutilationem, sint sequuto effectu, irregulares. ibid.
R. Vt quid certum: Esse. ibid.
60 An quando plures de communi consensu, vnum aliquem aggressi sunt, & aggressus vnico vulnere periit, omnes maneant irregulares. ibid.
R. Vt certum: Omnes manere. ibid.
61 An etiam, omnes maneant irregulares, quando plures, non præmisso consilio, aut consensu, sed in rixa subito contingenti, omnes inuolarunt in vnum, & vulnerarunt Petrum, & solum vnum vulnus fuit lethale; nescitur tamen, à quo fuerit inflictum. p. 138
R. Vt certum: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant; an vulnus illud intulerint. ibid.
62 An etiam in dicto casu sint omnes irregulares, dato quod constet, quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit. ibid.
R. In praxi, omnes censendos esse irregulares, &c. p. 139
63 An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat: maneat irregularis, si Associatus occidat. ibid.
R. Quod sic. ibid.
64 An saltem sit immunis ab irregularitate, si Associans, sit Pater, vel Filius, vel valdè amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat. ibid.
R. Probabilius: Non esse immunem. ibid.
65 An quando plures vulnera influxerunt quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis; omnes, & singuli incurrant irregularitatem. ibid.
R. Vt certum: Omnes incurrere. ibid.
66 An quando plures inhabitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua leuitate, & negligentia, lapides singulos proiecerunt, vno tamen lapide percussus obiit quis; an inquam, omnes sint irregulares. p. 140
R. Probabilius: Nullum esse irregularem. ibid.
67 An si quis animo latronem occidendi, non lethaliter, sed leuiter percussit; sed deinde alij, neque vocati, neque incitati à primo percussore, lethaliter percusserunt, omnes maneant irregulares. ibid.
R. Longè probabilius: Non primum, sed solum vltimos percussores, manere irregulares. ibid.
68 An etiam è contra, quando quis primo lethaliter percussit aliquem, cæteri verò aduenientes leuiter solum percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit. ibid.
R. Probabilius: Cæteros etiam manere: nisi aliàs vulnera ab iis inflicta sint leuissima, &c. ibid.
69 An quando primus aliquem lethaliter percussit, & cæteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneant, sequuta percussi morte, irregulares. p. 141
R. Probabilius: Omnes manere, si post aliquod tempus obierit percussus: si vero statim, primum percussorem non manere, sed secundos solùm. ibid.
70 An omnes censendi sint irregulares, casu, quo posterius lethaliter vulnerantes, occurrunt inuitati à primo, qui tantum leuiter vulnerauit. ibid.
R. Vt certum: Omnes manere. ibid.
71 An fiat irregularis ille, qui rixam iniustam habens cum alio admonet amicos, famulos, & consanguineos accurrentes in sui auxilium, ne quid mali illi inferant; si hi nihilominus occidant eum, aut mutilent. ibid.
R. Probabilius: Quod non. p. 142
72 An qui vulnerauit lethaliter aliquem, quem domus corruens interimit; maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum mihi: Non manere. ibid.
73 An maneat irregularis ille, qui leui vulnere aliquem percussit, & percussus incidens in saxa, vel flumen, mortuus est. ibid.
R. Etiam vt certum: Manere irregularem, saltem ex homicidio casuali. ibid.
74 An qui sagittam aut gladium, de vulnere alicuius extrahit; fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pereat. ibid.
R. Probabilius: Fieri irregularem, si non extrahat cautè, & secundum regulas artis: secus aliàs. ibid.
75 An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex vulnere graui, vel leui à se illato, vulneratus obierit. ibid.
R. Vt certum: Censeri debere. ibid.
76 An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, incuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quapiam accedente causa, vulneratus obiit; habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit. p. 143
R. Probabilius: Quod non sit habendus. ibid.

77 An ſaltem maneat irregularis, ſi vulnus, quod intulit fuit graue, aut lethale, etiamſi percuſſus ex malo regimine, aut ex imperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi, moriatur. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non manere irregularem. ibid.
78 An qui leuiter vulnerauit, fiat irregularis, ſi ex eo vulnere percuſſus pereat; eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum. p.144
R. Vt certum: Irregularem fieri. ibid.
79 An item fiat irregularis, qui percuſſit leuiter, ſi mors non ſequatur præcisè ratione vulneris, eo quod non fuerit mortale; ſed ratione febris, aut alterius infirmitatis, inde prouenientis. ibid.
R. Irregularem fieri, ſi præcisè ex vulnere febris prouenerit: ſecus ſi ex alia cauſa. ibid.
80 An ſi vulneratus ex vulnere non lethali, ſemel conualuit, & poſtea in morbum recidit, & tandem obiit; immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij. ibid.
R. Immunem manere. ibid.
81 An ſi vulneratus ſurgat è lecto, triduo iam tranſacto poſt acceptum vulnus: præſumatur ex vulnere deceſſiſſe, ſi poſtea decedat. ibid.
R. Melius; quod ad ferendum de hoc caſu iudicium, non ſit præcisè attendendum ad tempus, &c. ſed ad alia, &c. p.145
82 An præbens arma alicui, quem ſuſpicatur ea emere, aut petere ad iniuſtam occiſionem Petri; ſit irregularis? occiſione ſequuta. ibid.
R. Æquè probabiliter: Non eſſe; niſi aliàs ex intentione homicidij patrandi arma præbeat. ibid.
83 An ſaltem maneat irregularis, ſi præbeat arma petenti illa in ſubitanea rixa, aut in procinctu cædis. ibid.
R. Manere irregularem; niſi aliàs, non niſi magno ſuo damno arma denegare poſſet. ibid.
84 An ſi quis tradat arma Caïo, ad occidendum Titium; fiat irregularis, ſi Caïus occidat Titium, aliis armis. ibid.
R. Non fieri: niſi aliàs Caïus illis armis factus ſit animoſior, &c. ibid.
85 An qui ad iniuſtè comburendum aliquem viuum, ignem admouet, aut extruit focum; ſit irregularis. ibid.
R. Quod ſic. ibid.

§. IV. *De impediente homicidium.*

86 An incurrat irregularitatem, qui non impedit homicidium iniuſtum, ſi ad id, nec ex charitate, nec ex iuſtitia, nec alio titulo teneatur. p.146
R. Vt certum: Quod non. ibid.
87 An qui voluntariè non impedit iniuſtum homicidium, quando non ex iuſtitia, ſed ex ſola charitate illud impedire tenetur; incurrat irregularitatem. ibid.
R. Probabilius: Non incurrere. ibid.
88 An ſaltem, qui tenetur ex iuſtitia impedire homicidium, & non impedit, cum commodè poſſit, fiat irregularis. ibid.
R. Probabiliter, Nec hunc fieri irregularem; ſi id faciat per puram & ſimplicem omiſſionem, &c. ibid.
89 An Gubernatores, Iudices, & alij Prælati, qui ex iuſtitia tenentur impedire homicidium iniuſtum; incurrant irregularitatem, ſi non impediant, quando commodè poſſunt. p.147
R. Probabiliter: Non incurrere, ſi id faciant purè & ſimpliciter permittendo. ibid.
90 An Procurator, & Aduocatus, qui dolosè aſſumptum rei patrocinium deſerunt; ſint irregulares, ſi reus, ob deſertionem damnetur ad mortem. ibid.
R. Probabiliter: Non eſſe irregularem. p.148
91 An fiat irregularis, qui ſciens mulierem quæ ex ipſo concepit, abortum fœtus animati procurare, tacet, & non impedit. ibid.
R. Probabiliter: Minimè fieri irregularem. ibid.
92 An Medicus qui omittit curare ægrotum, & ob id moritur; incurrat irregularitatem. ibid.
R. Probabiliter: Non incurrere. ibid.
93 An ſi quis volenti defendere alium ex charitate, perſuadet, ne defendat eum, fiat irregularis, ſi ex illa non defenſione, ſequatur homicidium. ibid.
R. Probabiliter: Non fieri. ibid.
94 An ſaltem fiat irregularis, ſi volenti defendere ex iuſtitia alium ab occiſione, id ei diſſuadeat per vim, aut fraudem. ibid.
R. Probabiliter: Nec hunc fieri irregularem. p.149
95 An qui dolosè diſſuadet diuiti volenti paſcere egenum, ne paſcat; & Medico ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet; fiat irregularis, ſequuto homicidio. ibid.
R. Probabiliter: Quod non. ibid.
96 An qui aquis immerſo, funem, ramum, aut ſcapham; quibus ſaluari poſſet, ſubtrahit; fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Fieri. p.150
97 An etiam fiat irregularis, qui videns alium immerſum flumine, non adiuuat ſuo fune, ſcapha, &c. ibid.
R. Probabiliter: Hunc non fieri. ibid.
98 An irregularis fiat ille, qui præſens fuit tractatui habito, ſuper occidendo eius inimicum ab eius conſanguineis, vel ſeruis; & tamen tacuit. ibid.
R. Probabilius: Non fieri irregularem, ſaltem in foro interno. ibid.
99 An etiam ſit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, ſed gaudet de illius nece atque riſu, aliove ſigno, id teſtatur. ibid.
R. Etiam eſſe liberum; niſi aliàs, &c. ibid.
100 An maneat irregularis, qui cæco pontem tranſeunti, tabulam aliquam ſubtrahit, vnde ille ſubmergitur. ibid.
R. Manere. ibid.
101 An fiat irregularis, qui fores domus ſuæ occludit fugienti inſequentes aduerſarios, vt facilius, aut citius occidatur. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
102 An ſi quis noctu per loca periculoſa cum lumine incedat, ſi illius lumen aliquis dolosè extinguat, illéque præceps irruat, fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
103 An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex huiuſmodi homicidio directè voluntario. p.151
R. Vt certum: Quod non. ibid.

DISPVTATIO II. xj xj

De Irregularitate ex Abortu. ibid.

QVÆST. I. AN ſit licitum, procurare abortum fœtus nondum animati ad tuendam famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis. ibid.

R. Vt

Index Tractatuum, Disputationum,

R. Vt certum, contra nonnullos, non esse licitum. ibid.

2 An saltem, sit licitum, procurare directè abortum (quando aliud non suppetit remedium) pro salute matris, si fœtus nondum sit animatus. ibid.

R. Probabilius: Nec id esse licitum. ibid.

3 An ad minus, sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè abortum fœtus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quo directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam. ibid.

R. Esse licitum, casu quo tale remedium, sit vtile ad vitam matris, &c. p.151

4 An etiam post fœtus animationem, liceat, attento Ordine solius naturæ, sumere, & applicare, remedium, quod per se, & directè tendat ad sanitatem mortis; quamuis per accidens teneatur fœtus occisio. ibid.

R. Esse licitum, Ordine naturæ attento. ibid.

5 An etiam, attento Ordine gratiæ, sit licitum matri, vti prædicto remedio, cum adest probabile periculum enecandi fœtus, quamuis per accidens. ibid.

R. Probabilius: Esse licitum: nisi aliàs, &c. ibid.

6 An masculus animam rationalem accipiat, die quadragesimo à conceptione. ibid.

R. Probabilius: Nihil certi affirmari posset. p.153

7 An etiam fœmellæ animentur eodem tempore, quo animantur masculi. ibid.

R. Contra nonnullos, quod non. ibid.

8 An qui causat abortum fœtus inanimati, sit irregularis. ibid.

R. Iam vt certum: Quod non. ibid.

9 An saltem sit irregularis, qui abortum animatum causat. ibid.

R. Vt quid certissimum: Esse. ibid.

10 An qui aborsum causauit, sit irregularis, casu quo sit dubium, an fœtus sit animatus. p.154

R. Probabilius: Esse irregularem. ibid.

11 An in dubio, an fœtus sit masculus, vel fœmina, præsumi debeat masculus, & iuxta dicta reputari irregularis, qui causauit abortum si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione. ibid.

R. Præsumi debere masculum. ibid.

12 An qui causam dedit aborsui fœtus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat. ibid.

R. Vt certum: Manere; nisi ignorantia illum excuset. ibid.

13 An saltans obscœnè cum muliere prægnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur aborsus fœtus animati. ibid.

R. Probabilius: Esse, si saltatio valde fuerit immoderata, &c. p.155

14 An sit irregularis Monachus, aut Clericus ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde aborsus animatus contingat. ibid.

R. Non esse; nisi aliàs, &c. ibid.

15 An maneant irregulares iuuenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ fœminæ prægnanti illudunt, & abortire faciunt. ibid.

R. Manere, si dolo malo id fecerint, &c. ibid.

16 An fiat irregularis, qui vtitur copula mulieris grauidæ; si inde mors fœtus animati sequatur. ibid.

R. Probabilius: Fieri, si ex indebita cautione mortaliter culpabili, aborsus euenerit. ibid.

17 An adulter, qui fecit intrare prægnantem per loca periculosa, vt per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis. ibid.

R. Probabiliter; quod non; nisi aliàs, id vi obtinuerit, &c. ibid.

18 An qui dat fœminæ venenum sterilitatis, ne concipiat; aut viro, ne possit generare; incurrat irregularitatem. p.156

R. Vt certum: Iam non incurrere. ibid.

19 An Prælati Regulares possint hodie dispensare cum subditis, in irregularitate contracta ex occisione occulta fœtus animati. ibid.

R. Probabiliter: Posse. ibid.

20 An etiam si talis irregularitas sit contracta ex publica occisione fœtus animati, sit dispensabilis à præfatis Religionum Prælatis. ibid.

R. Probabilius: Quod sic. ibid.

21 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione fœtus animati. ibid.

R. Non posse, si talis occisio fuerit directè voluntaria & consultò intenta; secus si fuerit casualis & occulta. ibid.

Disputatio XII.

De Irregularitate orta ex homicidio facto in defensionem propriæ & alienæ vitæ. ibid.

Qvæst.1. An laicus qui occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat. ibid.

R. Tanquam certissimum: Nec peccatum committere; nec irregularitatem contrahere. p.157

2 An etiam Clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium, defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ. ibid.

R. Iam vt certum: Etiam excusari. ibid.

3 In quo consistit, defensio inculpata, seu quod idem est, moderamen inculpatæ tutelæ, conditio necessaria vt occisio iniusti aggressoris, sit licita, & libera ab irregularitate. ibid.

R. Consistere in hoc, quod aggressus sit constitutus in ea necessitate, quam neque fuga non ignominiosa, nec clamore, &c. se ipsum defendere possit, nisi interficiendo. ibid.

4 An maneat irregularis si aliquis inuasus à Ministris iustitiæ, illos occidat. ibid.

R. Probabilius: Non manere, si iniustè conentur illum interficere, &c. ibid.

5 An etiam sint immunes ab irregularitate filij, subditi, serui, & Vassali occidentes Parentes, Superiores, Dominos & Principes, cum moderamine inculpatæ tutelæ, quando iniustè inuaduntur ab his. p.158

R. Etiam esse immunes. ibid.

6 An fiat irregularis, qui cum moderata defensione, occidit iniustum inuasorem sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum. ibid.

R. Vt ferè certum: Quod non fiat. ibid.

7 An inuasus, qui potest se iustè defendere occidendo iniustum inuasorem peccet mortaliter, si id non faciat. ibid.

R. Probabilius: Non peccare, regulariter loquendo. ib.

8 An saltem in aliquibus casibus, teneatur inuasus occidere inuasorem iniustum. ibid.

R. Vt certum: Teneri & sub mort. in tribus, &c. ibid.

9 An euadet irregularitatem, qui debito moderamine se defendens, directè vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eámque exequitur. p.159

R. Vt longè probabilius: Quod euadat. ibid.

10 An fiat irregularis, qui seruato moderamine inculpatæ tutelæ, occidit alium ad vitandam

in

in se mutilationem membri. ibid.
R. Vt ferè certum : Non fieri. ibid.
11 An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, vt se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo. p 160
R. Vt ferè certum : Nec istum fieri irregularem. ibid.
12 An ad minus fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, ne turpiter ab illo deformetur. ibid.
R. Probabilius : Nec in hoc euentu irregularem fieri. ibid.
13 An sit irregularis, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad sui defensionem occidit inuasorem, si id etiam exequatur ex odio. ibid.
R. Longè probabilius : Non esse. ibid.
14 An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem : v.g. puerum, vel amentem, vel phreneticum, qui stricto ense, ipsum impetit, & nisi illum præueniat, omino eum confodiet. ibid.
R. Vt certum : Non esse irregularem. ibid.
15 An maneat irregularis, qui fugiens hostem, & non valens euadere, nisi per angustum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem. ibid.
R. Vt longè probabilius : Quod non maneat. ibid.
16 An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, si aliunde illi constaret, eum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere. p.161
R. Non effugere irregularitatem, nisi aliàs inuasus esset etiam in mortali. ibid.
17 An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum inuasorem. ibid.
R. Vt longè probabilius : Non manere. ibid.
18 An saltem sit irregularis, qui ob defensionem vitæ suæ aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum; sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere. ibid.
R. Probabilius longè : Nec in hoc casu esse irregularem. ibid.
19 An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum, possit hic licitè, & absque periculo irregularitatis, inuasorem morte præuenire. p.162
R. Vt longè probabilius : Posse, si aliter inuasus periculum euitare non possit. ibid.
20 An ex eo solum quod Aggressor veniat, & accedat cum armis, contra aliquem, verisimiliter causa offendendi ; possit Aggressus licitè, & sine irregularitatis nota, eum occidere. ibid.
R. Vt longè probabilius : Posse. ibid.
21 An qui porrigit venenum ei, qui sibi illud parauit, maneat irregularis, morte istius sequuta. ibid.
R. Non manere, si aliter periculum in quo est constitutus, vitare non potest. ibid.
22 An sine incursione irregularitatis possim ego occidere illum, qui actu mandat, & suadet famulo, vel sicario, vt me occidat. p.163
R. Posse. ibid.
23 An etiam sine incursu irregularitatis, possim morte præuenire illum, qui licèt actu non suasit alicui, vt me statim occideret ; coniurauit tamen in meam necem, & cum sicariis egit, vt opportunitatem quærant, me occidendi. ibid.
R. Posse illum morte præuenire ; si aliquoties à me monitus, noluit à suo malo proposito desistere. ibid.
24 An si aliquis decreuit aliquem occidere, & hoc alicui manifestauit ; possit hic licitè, & sine incursione irregularitatis, illum morte præuenire ; si aliter non posset effugere. ibid.
R. Æquè probabiliter : Posse. ibid.
25 An eum, qui alicui minatur mortem, liceat, sine timore irregularitatis, occidere. p.164
R. Probabilius : Licere, si minans sit solitus, minas executioni mandare. ibid.
26 An qui reclusus in aliqua domo, videt inimicum insidias parantem, vt eum occidat ; possit licitè præuenire, & interimere illum, si aliud remedium euadendi non habet. ibid.
R. Probabilius : Posse. ibid.
27 An liceat cuique, illum prius occidere, qui falsis testibus contendit, ipsum per Iudicem interficere ; imponendo illi aliquod flagitium, ob quod, ad mortem ab ipso Iudice sit damnandus. ibid.
R. Probabilius : Licere, si nulla alia via possit suum damnum vitare. p.165
28 An item, licitè, & sine incursione irregularitatis, possit quis occidere falsum testem, euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod, ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus. ibid.
R. Probabilius : Posse, si aliter defendi non possit. ibid.
29 An etiam possit quis licitè occidere accusatorem, vel testem, qui bona fide, de crimine morte digno, illum accusat, aut falsè testificatur. ibid.
R. Vt certum : Non posse. ibid.
30 An licitum sit cuipiam, occidere illum, qui verbalibus iniuriis famam notabiliter lædit, si monitus nolit desistere. ibid.
R. Probabilius : Esse licitum, si nulla alia via talem famæ læsionem vitare nequeat. ibid.
31 An adulter fiat irregularis, casu quo maritus occidat vxorem, propter adulterium. p.166
R. Probabilius : Quod non. ibid.
32 An saltem fiat irregularis adulter, qui inuentus à marito in flagranti delicto, vt se tueatur contra ipsum maritum in se inuadentem, illum occidit, ne ipse occidatur. ibid.
R. Probabilius, quod adhuc non fiat. p.167
33 An si quis occidat iniustum inuasorem, vt vitam suam defendat, in casu, quo satis esset illum mutilare, aut vulnerare, vt se defenderet ; fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius : Fieri, si ex dolo, & proposito fiat. ibid.
34 An vir nobilis laicus, qui potuit euitare conatum iniustè inuadentis, fugiendo ; sit irregularis, si sistendo illum occidat. ibid.
R. Probabilius : Non esse irregularem. ibid.
35 An etiam milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo, possent ab inuasore liberari. p.168
R. Probabilius : Immunes esse. ibid.
36 An deinde Nobiles, & milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario, quando fugiendo, possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inuenitur. ibid.
R. Probabiliter : Etiam manere liberos. ibid.
37 An item Plebeij, ignobiles, & mechanici homines, sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum aggressorem occidant, casu, quo fugiendo, possent mortem euadere. ibid.

R. Pro

R. Probabilius : Esse alienos ab irregularitate, &c. p.169
38 An denique Clericus, vel Religiosus, liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo, occidat suum iniustum inuasorem, quando suam vitam, fugiendo, tueri posset. ibid.
R. Æquè probabiliter : Liberum manere, &c. p.170
39 An si aggressor, ante, vel post vulnus illatum, cadat in terram; possit aggressus absque nota irregularitatis, ibi eum offendere, & occidere. ibid.
R. Non posse; si aliàs commodè posset aggressorem debilitare viribus, &c. ibid.
40 An etiam possit quilibet, non solum defendere vitam suam; sed etiam vitam Patris, vel filij, vel vxoris, aut alterius consanguinei, vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incursu irregularitatis. p.171
R. Probabilius : Posse. ibid.
41 An similiter possit quis defendere vitam proximi extranei, vsque ad occisionem iniusti inuasoris, sine vlla culpa, & irregularitate; quando aliter illam defendere non potest. ib.
R. Probabilius : Posse etiam. ibid.
42 An vt quis teneatur defendere proximum iniustè aggressum; necessum sit, vt hic clamet. ibid.
R. Longè probabilius : Non esse necessum. ibid.
43 An etiam possit quis absque irregularitate, iniustè aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem; quando id est necessarium ad eius defensionem. p.172
R. Probabilius : Etiam posse. ibid.
44 An item, interficere quis iniustum aggressorem proximi possit; etiamsi hic defendi nolit. ibid.
R. Probabilius : Adhuc posse. ibid.
45 An denique, possit quis defendere proximum, etiam non Christianum, iniustè aggressum; vsque ad interfectionem aggressoris. ibid.
R. Quod non solum possit; verum etiam, quod teneatur. ibid.

Disputatio XIII.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione tam rerum suarum, quàm proximorum. ibid.

Qvæst.1. An licitum sit cuilibet personæ sæculari, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere iniustum eorum inuasorem. ibid.
R. Probabilius longè : Esse licitum. ibid.
2 An licèt licitè occidat sæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuasorem suorum bononorum temporalium, maneat nihilominus irregularis. p.173
R. Probabilius : Non manere. ibid.
3 An etiam Clerici possint absque culpa & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum suarum inuasorem. ibid.
R. Probabilius : Posse, si res sint magni momenti, & aliter seruare non possint. ibid.
4 An non solum Clerici, verum etiam Religiosi, possint, sine irregularitatis pœna, occidere furem volentem bona sua surripere, quando aliter defendere ea non valent. p.174
R. Probabilius : Etiam Religiosos posse. ibid.
5 Quænam res dicatur, magni momenti; pro cuius defensione licet cuipiam interficere eius raptorem. ibid.
R. Id arbitrio viri prudentis relinquendum esse, &c. ibid.
6 An deindè, immunis sit ab irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille, qui occidit, vt recuperet rem, quam iam abstulit. ibid.
R. Immunem esse, si occidat raptorem incontinenti. ibid.
7 An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum re, quam surripuit. ibid.
R. Probabiliter longè : Manere liberum; casu, quo fur præmonitus de morte, nolit rem acceptam dimittere. ibid.
8 An etiam licitè, & liber ab irregularitate, possit quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in certo loco. p.175
R. Probabilius : Etiam posse, si fur nolit rem furatam dimittere, &c. ibid.
9 An etiam possit quis absque incursione irregularitatis, ingredi domum, vbi rem furatam in pacifica possessione fur retinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino. ibid.
R. Æquè probabiliter : Etiam posse; si aliàs aliter non possit recuperare talem rem, &c. ibid.
10 An etiam, liceat alicui occidere clàm iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suis rebus spoliare; si aliter spoliationem illam effugere non possit. ibid.
R. Probabilius : Licere, si constet certò, litigatorem omnino iniustè procedere; & innocentem sua bona irrecuperabiliter esse amissurum. ibid.
11 An possit quis, absque metu irregularitatis, occidere inuasorem iniustum, pro defensione bonorum proximi, quando hæc alicuius sunt momenti. p.176
R. Probabilius : Posse. ibid.

Disputatio XIV.

De Irregularitate ex homicidio facto, pro defensione honoris, & pudicitiæ, tam propriæ, quàm alienæ. ibid.

Qvæst.1. An incurrat irregularitatem, qui ob defensionem proprij honoris, inuasorem illius, cum moderamine inculpatæ tutelæ occidit. ibid.
R. Probabilius : Quod non incurrat. ibid.
2 An manserit irregularis, qui occidit hominem quemdam, à quo arrepta barba trahebatur, & à se, aliter expedire non poterat. p.177
R. Probabilius : Non mansisse. ibid.
3 An qui vulnus, alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauiter lædatur, possit licitè læsorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere. ibid.
R. Satis probabiliter : Posse. ibid.
4 An sicut liber est à culpa, qui honoris læsorem fugientem sequitur, & occidit; sic etiam sit liber ab irregularitatis pœna. p.178
R. Probabilius : Esse. ibid.
5 An item, licitum sit iniustè inuaso, insequi, repercutere, aut occidere fugientem sui honoris inuasorem; quando hic offert satisfactionem, & veniam ab eo, pœnitentia ductus, precatur. ibid.
R. Vt certum : Tunc non esse licitum illi. ibid.

6 An etiam, casu, quo honoris inuasor, iam quietus post transactam congressionem, alibi existat: possit nihilominus inuasus, & honore læsus, illum repercutere, vel occidere. ibid.
R. Vt certum: Non posse tunc. ibid.
7 An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem sibi, *Mentiris*, occidit. p.179
R. Manere, casu quo alio simili verbo, seu actione repelli posset: seu alias. ibid.
8 An absque culpa, & pœna irregularitatis, possit quis occidere, aut mutilare, atrociter contumeliosum ad depellendam iniuriam contumeliæ, quam perfectè in illum protulit: vt *tu es infamis, malæ castæ*, &c. ibid.
R. Posse casu, quo iniuriatus, aliter non possit cogere iniuriantem, vt taceat, &c. ibid.
9 An etiam, possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam contumeliam; sed incipientem illam proferre: vt, *tu es inf. tu es malæ gen.* ibid.
R. Non posse, si per aliquod verbum integrè prolatum, possit repellere talem iniuriam, &c. ibid.
10 An ob defensionem honoris proximi, liceat cuipiam, occidere iniustum illius inuasorem. p. 180
R. Probabilius: Licere, seruatis seruandis. ibid.
11 An non solum à culpa, sed etiam maneat ab irregularitate immunis, qui occidit aliquem pro defensione honoris proximi. ibid.
R. Probabilius: Quod sic. ibid.
12 An pro sua pudicitia tuenda, licitum sit cuipiam, occidere iniustum inuasorem. ibid.
R. Vt certum: Licitum esse. ibid.
13 An etiam sit licitum cuipiam, sicut suam, tueri pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri. p.181
R. Cum communi: Etiam esse licitum. ibid.
14 An qui occidit inuasorem iniustum, ob defendendam pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.

Disputatio XV.

De Irregularitate contracta ex homicidio patrato in duello, seu singulari pugna. ibid.

Qvæst. 1. AN fiat irregularis, qui occidit aliquem in duello, ad quod suscipiendum, nulla legitima causa interceßit. ibid.
R. Vt quid certissimum: Fieri. ibid.
2 An maneat irregularis, qui ob vanam ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti; vel ob voluptatem spectantibus procreandam, duellum suscipit, & in eo, homicidium admittit. p.182
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
3 An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad veritatis indaginem, si in tali duello committant homicidium. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
4 An qui indicit, vel admittit duellum, ad vindicandam, seu reparandam iniuriam sibi factam; & in eo committit homicidium, maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
5 An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauus existimetur, indicentem duellum occidit. ibid.
R. Vt certum (quidquid alij dixerint) *contrahere.* p.183
6 An saltem maneat liber ab irregularitate, qui acceptans duellum, aut certamen singulare, ne aliàs amittat honores, aut publica munera, quæ possidet, occidit prouocantem ad illud. ibid.
R. Probabilius: Tunc manere liberum. ibid.
7 An si aliquis videat, se iniustissimè in iudicio accusari, & certo cognoscat, se iniquissima sententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum esse; possit licitè accusatorem ad duellum prouocare; vel illud ab eo inductum acceptare; & illum, etiam sine nota irregularitatis, interficere. p.184
R. Probabilius: Posse. ibid.
8 An etiam sit licitum innocenti, acceptare, seu offerre duellum, ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, vt actor in iudicio per fraudem ipsum opprimat; & si in eo illum interficiat, immunis etiam sit ab irregularitate. ibid.
R. Probabilius: Etiam esse licitum. ibid.
9 An si inuasor iniustus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, nisi duellum acceptes; possis illud acceptare, & sine culpa & irregularitatis pœna, dictum inuasorem occidere. p.185
R. Probabilius: Posse. ibid.
10 An licitum sit cuipiam in defensionem diuini honoris acceptare duellum, in eoque absque incursione irregularitatis iniuriantem occidere. ibid.
R. Esse licitum. ibid.

Disputatio XVI.

De Irregularitate contracta ex homicidio casuali. ibid.

Qvæst. 1. QVid sit homicidium casuale. ibid.
R. Quod est illud, quod præter intentionem occidentis fit. ibid.
2 Quotuplex sit homicidium casuale. ibid.
R. Quod duplex: Alterum omnino, & simpliciter casuale: alterum ex parte tantum. ibid.
3 An homicidium omnino, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa, vllo modo est volitum, inducat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
4 An saltem, homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem. p.186
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
5 An vt hæc irregularitas, quæ ex homicidio indirectè volito manat, incurratur, sufficiat venialis culpa. ibid.
R. Probabilius: Non sufficere; sed requiri mortalem. ibid.
6 An semper, quod quis mortaliter positiua actione peccat, in cauendo homicidio, contrahat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
7 An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibitæ, si ex illo opere sequatur homicidium omnino casuale inuoluntarium, & inculpatum; fiat nihilominus irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
8 An Clericus, qui equum ferocem equitans, casu aliquem

aliquem occidit, maneat irregularis. ibid.
R. Non manere, si sufficientem diligentiam, ne occisio sequatur, adhibeat. ibid.
9 An Monachus Franciscanus, qui equitando contra regulam, casu puerum occidit, manserit irregularis. p.188
R. Probabilius: Non mansisse, si debitam adhibuerit diligentiam, &c. ibid.
10 An Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculosæ; vt est venatio perdicum, cuniculorum, &c. & in ea, adhibita diligentia sufficienti, fortuito, & omnino casu, occidit aliquem, maneat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
11 An saltem, maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens venationi periculosæ; vt est venatio aprorum, aut vrsorum, casu occidit hominem. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
12 An fiat irregularis Clericus, qui dum licitè pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadendo tintinnabulum. p.189
R. Vt certum: Non fieri. ibid.
13 An saltem, fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans campanam tempore interdicti; casu cadens titinnabulum, occidit hominem. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non fieri, si fecit diligentiam, &c. ibid.
14 An contrahat irregularitatem ille, qui non habens officium campanarij, pulsando campanam casu occidit hominem. ibid.
R. Probabilius: Non contrahere; si fecit diligentiam, &c. ibid.
15 An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, arborem alienam, in die festo cædat, & cadens, casu aliquem opprimat, maneat irregularis ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
16 An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam vineam causa furti; si ingrediens occidatur à cane, vel custode vineæ. pagina 190
R. Non fieri; si inducens non aduertit periculum, &c. ibid.
17 An sit irregularis, qui mandauit famulo rapere fœminam in sam libidinem, & famulus rapiendo, occidit hominem; aut ab alio fuit ipse occisus. ibid.
R. Probabilius: Non esse. ibid.
18 An qui fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum, vt illum componat; fiat irregularis; si ille expertus casu cadat, & moriatur. ibid.
R. Quod non fiat. ibid.
19 An sit irregularis ille, qui tecta reficiens, proiicit tegulam, qua occiditur viator. ibid.
R. Esse; nisi aliàs verbis monuerit, &c. ibid.
20 An maneant irregulares Murator, aut Architectus ex alto proiicientes lapides, seu tegulas, & proclamantes aduertendo viatores, vt caueant, si nihilominus ex tali proiectione aliquis occisus maneat. p.191
R. Quod non maneant. ibid.
21 An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum discoopertum, & suffocatus est. ibid.
R. Probabilius: Fieri, si actu cogitauit de periculo; secus aliàs. ibid.
22 An fiat irregularis qui mittit puerum ad aquandum equum, monens eum, vt caueat à flumine, si puer intrans flumen submergatur, & pereat. ibid.
R. Probabilius: Fieri, si actu de periculo cogitauit; secus aliàs. ibid.
23 An si quis circulator (Hispanè, *Chocarrero ò charlatan*) deferat serpentes, & ludo exterrens, moriatur aliquis; fiat irregularis. ibid.
R. Fieri. ibid.
24 An iuuenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas, maneant irregulares, si illarum fragore & crepitu, faciant fœminam abortire. ibid.
R. Probabilius: Manere, si ea actuali intentione id faciant, &c. ibid.
25 An sint irregulares, qui hyemali tempore, se petunt pilis niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur. p.192
R. Fieri, si id faciant absque diligentia: secus aliàs, &c. ibid.
26 An fiant irregulares, qui lapidibus certant si mors eueniat; aut oculus alteri erui contingat. ibid.
R. Probabilius: Fieri, si inexperti in tali ludo sint: secus si experti, &c. ibid.
27 An si quis in ludo proiiciendi lapides ad vires corporis experiendas (Hispanè, *tirar al canto*) casu aliquem exspectantibus occideret; irregularis maneret. ibid.
R. Quod non. ibid.
28 An qui lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuitò hominem transeuntem occidit; irregularitatem contraxerit. ibid.
R. Quod non; si existebat in loco solitario, &c. ibid.
29 An si quis in ludo, qui calcibus, aut pugnis, exercetur (Hispanè, *Al toro de las cozes ò puñadas*) aliquem suffocet, aut occidat, vel mutilet; irregularis maneat. ibid.
R. Quod non, si casu, & sine voluntate vlla id faciat. ibid.
30 An fiant irregulares, qui gladiis, & crudis armis, inter se decertando, aut infestis hastis dimicando (Hispanè, *en el Iuego de Torneos*) aliquem occidant, vel deforment etiam casu. p.193
R. Fieri, si occidant pugnando in torneamentis vtroque iure prohibitis: non, si in permissis. ibid.
31 An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat, in alium ioco concitauit, & canis ipsum mutilauit, vel occidit. ibid.
R. Quod sic, si id probabiliter timuit: secus si aliàs. ibid.
32 An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat canem rabiosum esse, eo quod non erat solitus mordere; sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit. ibid.
R. Probabilius: Tunc non incurrere. ibid.
33 An qui domi custodit leonem, vrsum, aut canem, ita benè ligatum, vt neminem lædere possit: si tamen aliquo casu soluatur, & occidat aliquem, maneat irregularis. ibid.
R. Quod non. ibid.
34 An saltem, maneret irregularis custos ille, qui leonem, vrsum, aut aliam feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incautè accedentes occidit. p.194
R. Probabilius: Manere, si ex defectu diligentiæ deuoraretur à fera quis, &c ibid.
35 An qui aliquem de ponte, ioco præcipitem dedit, eo fine, vt ipsum à quartana liberaret; manserit

manſerit irregularis, caſu quo ille interierit. ibid.
R. Manſiſſe: ſi aliquo modo prænidit periculum. ibid.
36 An fiat irregularis ille, qui ludendo, lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi; ille vero alius fugiendo lapidem, caſu in alium lapidem impegit, & mortuus eſt. ibid.
R. Non fieri, ſi in dicto euentu ludens culpam grauem non admiſit: ſecus ſi aliàs. ibid.
37 An ſit irregularis, qui proiicit lapidem in Petrum, ſi lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat. ibid.
R. Probabilius: Eſſe irregularem ſi proiecit lapidem in Petrum, abſque ſufficienti diligentia, ne peruenire ad Ioannem: ſecus ſi aliàs. p.195
38 An ſi Petrus ludens cum Ioanne, proiiciat eum in terra; & caſu cultellus Petri Ioannem feriat; maneat Petrus irregularis, ſequuta morte Ioannis. ibid.
R. Non manere. ibid.
39 An ſi quis proiiciat lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur; maneat irregularis Petrus, necnon qui lapidem proiicit. ibid.
R. Probabilius: Manere vtrumque, ſi in vtroque reperiatur culpa mortalis: ſecus ſi aliàs. ibid.
40 An ſit irregularis Petrus qui Ioannem impellit in alium, qui eo impetu, concidens, occiditur. ibid.
R. Probabilius: Non eſſe, ſi eius impulſio libera extitit à mortali culpa. ibid.
41 An aliquis fiat irregularis, caſu, quo turba aliqua ad pontem, aut fores Eccleſiæ ita ſe conſtipat, quod aliqui compreſſi pereant. p.196
R. Probabilius: Non fieri, ſi ab omnibus abfuit dolus. ibid.
42 An ſaltem contraheretur irregularitas, ſi mors alicuius contingeret ex oppreſſione ingredientium ad fornicis alicuius infamem domum. ibid.
R. Probabilius: Nec in hoc caſu contrahi, ſi nullus admiſit culpam, &c. ibid.
43 An qui acriter aliquem increpauit, fiat irregularis, ſi increpatus, pœnitudine ductus, ſe mutilet, aut ſibi mortem imprudenter afferat. ibid.
R. Non fieri; niſi aliàs increpans factum increpati præuideret. ibid.
44 An Parentes, qui infantes ſuos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, ſi infantes ſuffocent. p.197
R. Peccare, ſi experti ſunt aliàs ſuos infantes ſuffocaſſe: & tunc irregularitatem incurrere, &c. ibid.
45 An fiat irregularis Clericus noctu portans arma prohibita, ſi rixoſus amicus, ei inſcio, aut inuito, ſuſtulit, & illis armis hominem occidit. ibid.
R. Probabiliter: Non fieri. ibid.
46 An ſit irregularis Magiſter caſtigans diſcipulum; ſi ex caſtigatione caſu ſequatur mors. ibid.
R. Eſſe irregularem, ſi nimis in caſtigatione exceſſit, &c. ibid.
47 An qui vinum generoſum conuiuiis appoſuit, aut lautiſſimas illis miniſtrauit epulas, quibus aliquis ſe ita ingurgitauit, vt crepuerit, aut mentis defectu, alium occiderit, maneat irregularis. ibid.
R. Quod non. ibid.

DISPVTATIO XVII.

De Irregularitate orta ex mutilatione voluntaria membrorum. ibid.

QVÆST. I. AN ex iniuſta, & voluntaria membrorum mutilatione, naſcatur irregularitas. ibid.
R. Vt certum: Naſci. ibid.
2 Quid ſit mutilatio membri. ibid.
R. Quod eſt abſciſio, amputatio, aut detruncatio illius. ibid.
3 An ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem parit; neceſſe ſit, vt habeat, proprium, & diſtinctum officium à reliquis partibus totius corporis. p.198
R. Probabilius: Neceſſum eſſe. ibid.
4 An abſcindens alteri pedem, manum, aurem, linguamve, aut eruens oculum, fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
5 An abſcindens alteri vnum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non manere. ibid.
6 An ſaltem maneat irregularis, qui alteri abſcinderet digitos, quibus Sacra Euchariſtia contrectatur, nempe, pollicem, & Indicem. ibid.
R. Probabilius: Nec in hoc caſu, manere. ibid.
7 An ſit irregularis, qui alteri abſcindit auriculam, hoc eſt, cartilaginem, quæ circa aurem eſt. p.199
R. Probabilius: Non eſſe. ibid.
8 An qui aliquem naſo mutilat, irregularis maneat. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
9 An qui vnum eruit oculum alteri, irregularis exiſtat. ibid.
R. Vt certum: Quod ſic. ibid.
10 An etiam ſit irregularis, qui detrahit alteri viſum, licèt non eripiat oculum. ibid.
R. Probabilius: Non eſſe tunc. ibid.
11 An vt quis hanc irregularitatem incurrat, ſufficiat, debilitare membrum alterius & reddere ineptum ad munus ſuum præſtandum; quamuis non amputet illud. p.200
R. Probabilius: Non ſufficere. ibid.
12 An ſaltem fiat irregularis, qui ita membrum alterius debilitat, vt omnino ſiccetur, & moriatur. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non fieri irregularem. ibid.
13 An qui alicui dentes excutit; exiſtat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
14 An ſi quis alteri, vi, aut pharmaco, totam barbam euelleret; maneret irregularis. ibid.
R. Vt certum: Non manere. ibid.
15 An qui præſcindit alteri membrum virile; fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
16 An qui alteri amputat vtroſque teſticulos, abſque membro virili, perſiſtat irregularis. p.201
R. Probabilius: Perſiſtere. ibid.
17 An etiam eſſet irregularis, qui amputaret vnum teſticulum, abſque genitali membro. ibid.
R. Probabilius: Etiam eſſe irregularem. ibid.
18 An maneat irregularis, qui vtramque mamillam fœminæ abſcinderet. ibid.
R. Probabilius longè: Manere. ibid.

19 An etiam irregularis maneret, qui vnam tantum fœminæ mamillam amputaret. ibid.
R. Probabilius longè: Etiam manere. ibid.
20 An deinde, fiat irregularis, qui mamillam viri abscinderet. p.202
R. Vt quid certum: Quod non. ibid.
21 An irregularitatem incurreret, qui mutilaret membrum omnino debilitatum, & ineptum ad munus suum. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
22 An item esset irregularis, qui abscinderet membrum omnino aridum, & mortuum. ibid.
R. Probabilius: Quod etiam esset. ibid.
23 An in omni casu, quo mutilando quis alium, fit irregularis; fiat etiam mutilando se ipsum. ibid.
R. Quod sic. ibid.
24 An contrà, in omni casu, quo mutilando se ipsum fit quis irregularis; fiat etiam mutilando alterum. ibid.
R. Vt quid certum: Quod non. ibid.
25 An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum alio modo ineptum ad Ordinis ministerium; fiat ipsemet irregularis simul. ibid.
R. Vt certum (quidquid alij sentiant) quod non. ibid.
26 An contrà, possit contingere, quod mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus. p.203
R. Posse etiam contingere. ibid.
27 An tandem possit accidere, quod tam mutilator, quam mutilatus irregulares fiant. ibid.
R. Vt notum: Quod sic. ibid.

Disputatio XVIII.

De Irregularitate proueniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum. ibid.

Qvæst. 1. An maneat irregularis, qui scienter rebaptizat. ibid.
R. Vt quid certum: Manere. ibid.
2 An etiam fiat irregularis, qui ex officio ministrat rebaptizanti. ibid.
R. Tanquam certum: Etiam fieri. ibid.
3 An etiam, hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui suos filios rebaptizandos offerunt, Compatres, & alij cooperantes rebaptizationi. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
4 An rebaptizatio debeat esse solemnis, & publica, vt minister rebaptizantis, & ipse rebaptizans, irregularitatem incurrant. ibid.
R. Probabilius: Debere esse solemnem, & publicam. p.204
5 An etiam hanc irregularitatem incurrat, non rebaptizans, & eius minister, sed etiam ipse rebaptizatus. ibid.
R. Vt certum: Etiam hunc incurrere. ibid.
6 An hac irregularitate innodetur paruulus, qui ante vsum rationis rebaptizatur. ibid.
R. Vt certum: Non innodari. ibid.
7 An si non baptizatus rebaptizet, maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Non manere. ibid.
8 An si quis ignorans probabiliter, se esse baptizatum, rebaptizetur; incurrat irregularitatem. ibid.
R. Probabiliter: Non incurrere. p.205
9 An ille, qui omnino ignoranter rebaptizatus, postea ratum habet suum secundum baptismum, irregularis fiat. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
10 An qui primum baptismum recepit fictè, vt sine intentione; sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis. ibid.
R. Longè probabilius: Non esse. ibid.
11 An qui metu cadente in virum constantem rebaptizat, vel rebaptizatur; sit irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non esse. ibid.
12 An qui certo sciens, aliquem esse ritè baptizatum, denuò sub conditione rebaptizat; fiat irregularis. p.206
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
13 An etiam euadat irregularitatem, qui re ipsa intendit rebaptizare; sed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam, ab ipsa impositam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo: *si non es baptizatus*, ego te baptizo. ibid.
R. Non euadere irregularitatem, si eius intentio ex aliquo signo externo colligatur: secus aliàs. ibid.
14 An ex iteratione Sacramentalium, vel confectionum; oriatur etiam irregularitas. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
15 An reiterans actiuè, vel passiuè, Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
16 An saltem, reiterans Sacramentum Ordinis, pœna irregularitatis puniatur. p.207
R. Probabilius: Quod non. ibid.
17 Quare imposita est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi baptismi, & non iterationi Confirmationis, & Ordinis; cum omnia hæc Sacramenta sint initerabilia. ibid.
R. Quia in Baptismo inuenit specialem causam, &c. ib.
18 An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare. ibid.
R. Vt certum: Non posse, nisi solum Pontificem. ibid.
19 An saltem, possit Episcopus dispensare in irregularitate incursa, ob secretam reiterationem baptismi. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.

Disputatio XIX.

De Irregularitate proueniente, ex illicita susceptione, & collatione Baptismi. ibid.

Qvæst. 1. An infans baptizatus ab hæretico, maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
2 An saltem, adultus baptizatus ab hæretico, fiat irregularis. ibid.
R. Fieri. ibid.
3 An differens susceptionem Baptismi, vsque ad articulum mortis, sit irregularis. p.208
R. Esse: nisi aliàs, &c. ibid.
4 An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit; nempe, exemplar vitæ, & necessitas ministrorum; sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, vt baptizatus in fine vitæ, Ordinari possit. ibid.
R. Probabilius: Tunc non esse necessariam dispensationem Pontificis. ibid.
5 An sit irregularis, qui vt liberius peccet, differt baptismum, vsque ad senectutem. ibid.
R. Vt certum: Non esse. ibid.
6 An laicus, priuatim, sine solemnitate baptizans; fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
7 An saltem, maneat irregularis laicus, solemniter baptizans. ibid.

R. Probabilius : Tunc manere. ibid.
8 An Sacerdos regularis,vel ſæcularis, ſine licentia ſuperioris , abſque neceſſitate baptizans, incurrat irregularitatem. p.209
R. Probabilius : Non incurrere. ibid.
9 An Clericus , qui non eſt Sacerdos , ſolemniter, etiam in extrema neceſſitate baptizans ; fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum : Fieri. ibid.
10 An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus,non Sacerdos, baptizans aliquem, non ſolemniter, ſed abſque neceſſitate, & prohibente Parocho. ibid.
R. Probabilius : Non incurrere. ibid.
11 An Parochus ſolemniter baptizans puerum alterius Parochiæ, ſine licentia Epiſcopi, aut Parochi , fiat irregularis. ibid.
R. Non fieri;quamuis aliàs mort. peccet. ibid.

Dispvtatio XX.

De Irregularitate , ex delicto malè accipiendi, & exercendi Ordines, contracta. ibid.

Qvæst.1. AN qui Ordines Sacros ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renunciauit,ſuſcipit;maneat irregularis. ibid.
R. Probabilius : Non manere irregularem : ſed ſuſpenſum. ibid.
2 An irregularis fiat , qui Ordinatur ab Epiſcopo Excommunicato, ſuſpenſo,interdicto,irregulari , aut alia aliqua pœna irretito , quæ ipſi liberum exercitium ſui Ordinis prohibeat. ibid.
R. Probabilius : Non fieri. p.210
3 An maneat irregularis , qui Ordinatur per ſaltum ; ſeu, qui ſuſcipit ſuperiorem Ordinem, relicto inferiori. ibid.
R. Probabilius : Non manere. ibid.
4 An non ſolum maneat ſuſpenſus , ſed etiam irregularis,qui furtiuè,id eſt, ignorante Epiſcopo, nec examinante, nec approbante Ordinem recepit. ibid.
R. Probabilius : Etiam manere irregularem. ibid.
5 An qui ſine Sacramento Confirmationis Ordinatur,fiat irregularis. ibid.
R. Non fieri. ibid.
6 An qui vno die recipit primam tonſuram , & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : Quòd non. ibid.
7 An ſaltem, irregularitatem incurrat, qui eodem die,inſcio Epiſcopo , quatuor minores Ordines,ſimul cum Subdiaconatu ſuſcipit. p.211
R. Probabilius : Nec in hoc caſu incurrere. ibid.
8 An ad minus, pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die inſcio Epiſcopo, duos Ordines maiores ſuſcipit. ibid.
R. Probabilius : Quod non. ibid.
9 An Clericus non Sacerdos fiat irregularis,ſacramentaliter aliquem abſoluens. ibid.
R. Probabilius : Fieri. ibid.
10 An etiam fiat irregularis Sacerdos non Epiſcopus, exercens Pontificalia : v. g. conferendo Ordinis , vel Confirmationis Sacramenta; conſecrando Altaria, &c. ibid.
R. Probabilius : Etiam fieri irregularem. ibid.
11 An deinde , fiat irregularis Epiſcopus promotus per ſaltum ; ſi conferat Ordinem, quem non habet. ibid.
R. Probabilius : Quod non fiat. ibid.
12 An ſaltem fiat irregularis , qui per ſaltum promotus , exercet actum Ordinis prætermiſſi. p.212
R. Vt certum : Quod ſic,ſi ſcienter id faciat. ibid.
13 An Clericus, qui non eſt Subdiaconus , cantans Epiſtolam indutus Dalmatica, ſed ſine Manipulo,fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius : Non fieri. ibid.
14 An ſaltem fiat irregularis,ſi dictus Clericus Subdiacono inferior,cantet in Miſſa ſolemni Epiſtolam,indutus Dalmatica,& Manipulo ibid.
R. Vt longè probabilius : Tunc fieri irregularem ibid.
15 An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica , & Manipulo, cantaret Epiſtolam in Miſſa, ſine intentione tamen faciendi Officium Subdiaconi. ibid.
R. Probabilius : Etiam irregularem fieri. ibid.
16 An Clericus Subdiacono inferior,ſit irregularis, cantans Epiſtolam cum Dalmatica,& Manipulo, vbi eſt conſuetudo, quod non Ordinati ſic eam cantent. ibid.
R. Eſſe irregularem ; niſi aliàs conſuetudo ſit legitimè introducta, &c. p.213
17 An maneant irregulares laici , qui cum Dalmatica , & ſiue Manipulo , porrigunt in Miſſa ſolemni Sacerdoti,aut Diacono calicem præparatum. ibid.
R. Probabilius : Quod non. ibid.
18 An ſaltem, maneat irregularis, laicus, ſiue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica,& Manipulo , Diacono, aut Sacerdoti in Miſſa calicem præparatum miniſtrat. ibid.
R. Vt longè multo probabilius : Manere irregularem. ibid.
19 An Clericus non Sacerdos,qui in Choro fungitur officio hebdomadarij;maneat irregularis. ibid.
R. Manere , ſi ſolemniter id faciat. ibid.
20 An etiam maneat irregularis, Clericus Sacerdote inferior , qui à cenſura aliqua ſolemniter abſoluit pœnitentes;aut benedicit ſponſis aut aquæ, &c. ibid.
R. Etiam manere. ibid.
21 An Sacerdos celebrans,ſine Altari conſecrato ab Epiſcopo , ſit irregularis. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non. ibid.
22 An Sacerdos conficiens Euchariſtiam , toto ritu Miſſæ omiſſo, ſit etiam irregularis. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non. p.214
23 An ſit irregularis Sacerdos, qui pro perſona viuenti , Miſſam Defunctorum dicit, ea intentione,vt illi mortem impetret. ibid.
R. Vt ferè certum : Non eſſe irregularem. ibid.
24 An quicumque Miniſter Eccleſiæ, qui non Religionis cauſa , aut obſeruandi Eccleſiaſticos ritus;ſed amaritudinis ſuæ teſtandi cauſa,Altaria veſtibus Sacris exuunt , aut lugubri ornatu ea veſtiunt ; aut luminaria conſueta extinguunt ; irregulares permaneant. ibid.
R. Vt ferè certum : Non ob id irregulares permanere. ibid.
25 An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum,ſcienter ad Eccleſiaſticam ſepulturam admittit , fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius : Non fieri. ibid.
26 An Clericus, qui in vita,vel morte fauet raptoribus , vel participando eorum rapinis ; vel eorum eleemoſynas accipiendo ; vel eis pœnitentiam, ſine debita reſtitutione , vel cautione , concedendo ; vel tandem eorum ſepulturis aſſiſtendo , irregularitatem incurrat. ibid.

R. Probabilius : Non incurrere. ibid.
27 An Cardinalis electus in Papam, à paucioribus quam à duabus partibus Electorum; si Papatum vsurpare conetur, tam ipse, quam qui ipsum receperint, irregulares maneant. ibid.
R. Probabilius : Non manere. p.215
28 An laicus, siue Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis; si per iocum, aut per modum repræsentationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecret, aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus. ibid.
R. Vt ferè certum : Non fieri irregularem. ibid.
29 An saltem, incurrat irregularitatem, qui vsurpat actus minorum Ordinum, quos non habet. ibid.
R. Probabilius : Incurrere, si exerceat illos tanquam Ordinatus. ibid.
30 An sit irregularis Episcopus, qui confert alicui Ordinem per saltum, v.g. Sacerdotium, Diaconatu prætermisso. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non sit. ibid.
31 An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines, quos non habebat. ibid.
R. Vt certum : Solum Pontificem posse. ibid.

Disputatio XX.

De Irregularitate ex violatione excommunicationis contracta. ibid.

Qvæst. 1. An excommunicatus minori excommunicatione fiat irregularis, exercendo solemniter actus maioris Ordinis. p.216
R. Tanquam certum : Quod non. ibid.
2 An saltem fiat irregularis, qui maiori excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium maioris Ordinis, quem habet. ibid.
R. Tanquam mihi certum : Quod sic. ibid.
3 An etiam fiat irregularis excommunicatus maiori excommunicatione, exercens solemniter actus minorum Ordinum, quos habet. ibid.
R. Probabilius : Etiam fieri. ibid.
4 An Clericus primæ tonsuræ, maiori excommunicatus fiat etiam irregularis, suum officium solemniter exercendo. p.217
R. Vt longè probabilius : Non fieri. ibid.
5 An Episcopi excommunicati contrahant irregularitatem, exercendo solemniter actum proprium Ordini Episcopali annexum. ibid.
R. Tanquam quid certum : Contrahere. ibid.
6 An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus, impendens populo benedictionem, domi, aut in itinere, sine vlla solemnitate. ibid.
R. Probabilius : Quod sic : nisi aliàs, &c. ibid.
7 An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex priuilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt. p.218
R. Vt certum : Etiam irregulares manere. ibid.
8 An Sacerdos, qui ex commissione Papæ, ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis. ibid.
R. Vt quid certum : Quod sic. ibid.
9 An Sacerdos, qui maiori excommunicatione ligatus, suspensus, aut interdictus, Missam celebrat; aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis. ibid.
R. Vt quid certum : Fieri. ibid.
10 An deinde, Diaconus, & Subdiaconus, qui maiori excommunicatione, suspensione, aut interdicto, innodati, cantant in solemni Missa Euangelium, aut Epistolam, existant irregulares. ibid.
R. Vt quid certum : Quod sic. ibid.
11 An item, maneat irregularis Subdiaconus, excommunicatus, suspensus, vel interdictus, Calicem, & Patenam ad Altare deferendo, eaque administrando Diacono. ibid.
R. Vt longè multo probabilius : Manere. ibid.
12 An Diaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, sit etiam irregularis, administrando Eucharistiam in absentia Presbyteri. ibid.
R. Etiam esse irregularem. ibid.
13 An item excommunicatus maiori, vel interdictus aut suspensus ab officio prædicandi, maneat irregularis, si prædicet. p.219
R. Probabilius : Non manere. ibid.
14 An saltem, maneat irregularis, excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi; si prædicet, quando tali excommunicato, interdicto, aut suspenso, annexum est officium prædicandi. ibid.
R. Probabilius : Adhuc non manere. ibid.
15 An irregularis fiat excommunicatus, suspensus, vel interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat, canendo *Capitulum*, & *Orationem*, cum *Dominus vobiscum*. ibid.
R. Affirmatiuè. ibid.
16 An item, fiant irregulares prædicti, si recitando Horas Canonicas priuatim; dicant, *Dominus vobiscum*. ibid.
R. Probabilius : Non fieri. p.220
17 An excommunicati maiori, incurrant irregularitatem, administrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistiæ, &c. ibid.
R. Incurrere, si illicitè illa ministrent. ibid.
18 An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, irregularis maneat, si postea constet, non fuisse excommunicatum, suspensum, &c. ibid.
R. Non manere. ibid.
19 An saltem, irregularis maneat, qui dubitans, se esse, aliqua ex prædictis censuris irretitum, celebrat, aut aliud Sacramentum ministrat; si postea appareat esse excommunicatum, suspensum, aut interdictum. ibid.
R. Probabilius : Manere irregularem, si cum tali dubio celebrans peccet mort. contra censuram : secus aliàs. ibid.
20 An excommunicatus maiori, audiens Missam incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : Quod non. ibid.
21 An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus, vel interdictus denunciatus, qui se præsente, aliquem Sacerdotem celebrare cogit incurrat irregularitatem. ibid.
R. Probabilius : Incurrere. p.221
22 An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sacerdos, excommunicatus, aut interdictus denunciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem (siue excommunicatum, aut interdictum &c siue non) coram se celebrare, eandem irregularitatem incurrat. ibid.
R. Probabilius : Non incurrere. ibid.

23 An item, maneat irregularis Episcopus, aut quilibet alius Sacerdos, excommunicatus maiori, suspensus, aut interdictus qui cogit celebrare alium Sacerdotem, coram alio excommunicato, non coram se ipso. ibid.

R. Mitius : Non manere. ibid.

24 An qui non est ligatus excommunicatione maiori, suspensione, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, aut interdictum, coram se celebrare, fiat irregularis. ibid.

R. Probabilius : Non fieri. ibid.

25 An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato nominatim ab Episcopo. p. 222

R. Vt certum : Quod non. ibid.

26 An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret, coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis. ibid.

R. Vt certum : Nec hunc fieri. ibid.

27 An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ, leni capitis inclinatione, postulet ab illo facultatem benedicendi populo. ibid.

R. Vt certum : Non effici. ibid.

28 An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum, contra præceptum superioris. ibid.

R. Vt certum : Non fieri. ibid.

29 An saltem, fiat irregularis ; qui exercet Ordinem, contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis, ipso facto, incurrenda. ibid.

R. Vt certum : Nec in hoc casu, fieri. ibid.

30 An ad minus, qui commisit, propter quod suspendendus est, secundum iura ; si, accedens præceptum superioris prohibens celebrationem, nihilominus celebret ; fiat irregularis. p. 223

R. Vt certum : Adhuc non fieri. ibid.

31 An excommunicatus sæpius celebrans, plures irregularitates numero distinctas contrahat. ibid.

R. Probabilius : Quod sic. ibid.

32 An duplicem incurrat irregularitatem, qui irretitus duplici censura, v. g. excommunicatione ac interdicto, vtitur Ordinibus sacris. ibid. ibid.

R. Vt certum : Quod sic. ibid.

Disputatio XXII.

De Irregularitate ex violatione suspensionis orta. ibid.

Quæst. 1. An Clericus suspensus ab Ordine, vel officio, irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspensum. ibid.

R. Vt certum : Incurrere. ibid.

2 An non solum incurrat irregularitatem, exercens actum Ordinis, ille, qui est suspensus ab homine ; verum etiam, ille, qui est suspensus à Iure. ibid.

R. Vt certum : Etiam hunc incurrere. ibid.

3 An qui nominatim non est denunciatus suspensus, fiat irregularis, violando suspensionis censuram. p. 224

R. Vt certum : Fieri. ibid.

4 An omnis violatio censuræ suspensionis, hanc irregularitatis pœnam afferat. ibid.

R. Quod non omnis. ibid.

5 An quando suspensio fertur his verbis : *Qui hoc fecerit, suspensus sit ab officio, donec satisfaciat, vel pœniteat* ; fiat irregularis qui post commissum crimen, ante pœnitentiam, exercet actum Ordinis, à quo est suspensus. ibid.

R. Vt certum : Fieri. ibid.

6 An irregularitatem contrahat Clericus, qui suspensionem, quam à celebrando, ei Confessarius in foro pœnitentiæ inflixit, non seruat ; sed violat. ibid.

R. Vt certum : Quod non contrahat. ibid.

7 An quicumque in peccato mortali, seu excommunicatione minori, celebrat ; irregularitatem admittat. p. 225

R. Vt certum : Quod non. ibid.

8 An violans suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manantem ; nouam irregularitatem incurrat. ibid.

R. Vt certum : Quod non. ibid.

9 An suspensus ab officio in temporalibus, contrahat, si in eis administret, irregularitatem. ibid.

R. Vt certum : Quod non. ibid.

10 An saltem, Vicarius Episcopi fiat irregularis, si suspensus à temporalibus, contraueniat. ibid.

R. Quod non fiat. ibid.

11 An ad minus, fiat irregularis, qui suspensus ab officio in temporalibus, in eis administrat, in contemptum Clauium. ibid.

R. Vt certum : Nec in hoc casu irregularem fieri. ibid.

12 An saltem, suspensi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares, exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus. p. 226

R. Adhuc vt certum : Non manere. ibid.

13 An Sacerdos, qui mala fide, ante legitimam ætatem, Sacerdotium suscepit, fiat irregularis ; consecrando simul cum Episcopo Ordinante. ibid.

R. Probabilius : Non fieri. ibid.

14 An saltem, Subdiaconus, & Diaconus suspensi ob Ordinationem ante ætatem ; fiant irregulares, cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa. ibid.

R. Æquè probabiliter : Neque hos fieri irregul. ibid.

15 An suspensus simpliciter ab Ordine, fiat irregularis, per exercitium, tam maioris, quam minoris Ordinis. ibid.

R. Quod sic. ibid.

16 An qui specificè ab aliquo Ordine, v. g. Sacerdotio, est suspensus ; fiat irregularis, non solum si exerceat actum Sacerdotij, à quo est suspensus : verum etiam, si exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempe Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus. ibid.

R. Quod non fiat. ibid.

17 An etiam immunis sit ab irregularitate, qui suspensus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum Ordinis superioris, à quo specificè non est suspensus. p. 227

R. Probabilius : Etiam hunc esse immunem ab irregularitate. ibid.

18 An suspensus, manens in suspensione per annum, etiamsi suspensioni non contraueniat ; incurrat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum ferè : Non incurrere. ibid.

19 An qui non est suspensus ab Ordine, sed tantum ab exercitio ; fiat irregularis per exercitium Ordinis, per suspensionem prohibitum. ibid.

R. Vt certum : Fieri. ibid.

Disputatio XXIII.

De Irregularitate ex violatione interdicti orta. ibid.

Qvæst. 1. An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum Sacri Ordinis exercet. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
2 An etiam, maneant irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdicti, celebrant diuina officia, etiam cum moderamine *c. Alma mater*, scilicet, *ianuis clausis, submissa voce*, &c. p. 228
R. Vt certum: Tunc non manere irregulares. ibid.
3 An item, non maneant irregulares Clerici, qui tempore interdicti, celebrant officia diuina, omittendo vnam tantum conditionem *in cap. Alma*, præscriptam. ibid.
R. Probabilius longè: Manere in hoc casu irregulares. ibid.
4 An deinde, etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare diuina officia tempore interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. sed mutata intentione, re vera non celebrat. ibid.
R. Multò probabilius: Non manere irregularem. ibid.
5 An saltem, maneat irregularis Clericus, qui tempore interdicti localis, pulsat campanas; vel aperit Ecclesiæ ianuas; vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missæ ab aliis celebrantur. ibid.
R. Multò probabilius: Nec hunc manere irregularem. ibid.
6 An ad minus, fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesiæ aperiat, auctoritate priuata, aut publica, intendens præbere auctoritatem publicæ, & solemni celebrationi diuinorum officiorum, tempore interdicti. p. 229
R. Probabilius: Nec in hoc casu fieri irregularem. ibid.
7 An Clericus ministrans Sacerdoti celebranti, tempore interdicti, sine moderatione *cap. Alma*, fiat irregu ris. ibid.
R. Probabilius: Non fieri; nisi alias ministret exercendo solemniter aliquem actum Ordinis. ibid.
8 An Clericus fiat irregularis, ob quamcunque Officij diuini celebrationem, tempore interdicti factam, absque moderamine *cap. Alma mater.* ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
9 An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine sacro quem non habent: & sine moderamine *cap. Alma.* p. 230
R. Vt quid certum: Non fieri irregulares, saltem ex violatione interdicti. ibid.
10 An sint irregulares Clerici, qui constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti. ibid.
R. Probabilius: Quod sic. ibid.
11 An qui tempore interdicti confert Ordines; fiat irregularis. ibid.
R. Vt quid certum: Fieri irregularem. ibid.
12 An qui tempore interdicti, recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis. ibid.
R. Quod non. ibid.
13 An Clerici incurrant irregularitatem, si sepeliant in interdicto loco Defunctos, sine officio diuino, aut Missa. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
14 An saltem, fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto, sepeliunt Defunctos, cum officio diuino, & Missa. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
15 An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, maneat irregularis, intra Ecclesiam diuina officia celebrando. p. 231
R. Vt certum: Manere. ibid.
16 An etiam, maneat irregularis Clericus interdictus, ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina. ibid.
R. Tunc non manere; nisi alias simul celebret. ibid.
17 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, possit absque incursione irregularitatis, celebrare diuina extra Ecclesiam. ibid.
R. Vt quid certum: Posse. ibid.
18 An si interdictus ab ingressu Ecclesiæ, celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Incurrere, si celebret in Oratorio ab Episcopo erecto; non si in priuato, &c. ibid.
19 An item irregularitatem contrahat Sacerdos, ab ingressu Ecclesiæ interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata ab Episcopo, sed solum benedicta. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
20 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, fiat irregularis, celebrando Missam in cœmeterio contiguo saltem Ecclesiæ. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. p. 232
21 An Presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, absque incursione irregularitatis, extra Ecclesiam existens, canere Epistolam, vel Euangelium. ibid.
R. Probabiliter: Non posse. ibid.
22 An saltem contra, Presbytero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, canere Epistolam, aut Euangelium, intra Ecclesiam, absque incursione irregularitatis. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non posse, absque incursione irregularitatis. ibid.
23 An in præassignatis duobus casibus, non solum Subdiaconus, aut Diaconus, incurrat irregularitatem; sed etiam celebrans Sacerdos. ibid.
R. Probabilius: Quod solum Subdiaconus, aut Diaconus, non Sacerdos, incurrat. ibid.

Disputatio XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæresis proueniente. ibid.

Qvæst. 1. An Clerici hæretici, qui suam hæresim publicè manifestant, sint omnino irregulares. ibid.
R. Vt quid certissimum: Esse omnino. ibid.
2 An etiam laici hæretici publici, sint omnino irregulares. ibid.
R. Vt certum: Esse omnino. ibid.
3 An etiam fiant irregulares, hæretici externi, si per accidens occulti sunt. p. 233
R. Probabilius: Fieri. ibid.
4 An qui sponte, vel metu, fictè negat fidem exterius, sed corde illam retinet, irregularis fiat, ex

ex hæreſis crimine. ibid.
R. Vt quid certum: Quod non. ibid.
5 An ſaltem, prædictus negans fictè exterius fidem, fiat irregularis irregularitate propria lata contra eos, qui fictè negant fidem. p.234
R. Probabilius: Fieri.
6 An Fautores, Receptatores, & defenſores hæreticorum, quatenus hæretici ſunt afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur hæretici. ibid.
R. Probabilius: Quod afficiantur. ibid.
7 An illi, qui tanquam de hæreſi ſuſpecti, coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant. ibid.
R. Longè probabilius: Quod non. ibid.
8 An filij hæreticorum, fautorum, defenſorum, & receptatorum eorum, ſint irregulares. p.235
R. Probabilius: Eſſe. ibid.
9 An etiam, nepotes hæreticorum, fautorum, defenſorum, & receptatorum eorum, ſint irregulares. ibid.
R. Probabilius: Eſſe irregulares, vſque ad ſecundam generationem, &c. ibid.
10 An vt filij hæreticorum, irregulares maneant, irregularitate lata *in cap. Statutum*, contra filios hæreticorum; opus ſit, vt nati fuerint, poſt parentum delictum, & crimen. ibid.
R. Probabilius: Opus eſſe. ibid.
11 An vt filij hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant; ſufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etſi nondum nati, ante lapſum Parentum in hæreſim. ibid.
R. Probabiliter: Sufficere. p.236
12 An vt filij, & nepotes hæreticorum, incurrant irregularitatem latam, contra illos *in cap. Statutum, cit.* oporteat, parentes in hæreſi deceſſiſſe. ibid.
R. Vt certum: Oportere. ibid.
13 An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen hæreſis repetitum, traduntur brachio ſæculari comburendi; ſed, ob data pœnitentiæ ſigna ſunt ante mortem abſoluti ab hæreſi; incidant in irregularitatem latam *in dict. capite*, contra filios hæreticorum. ibid.
R. Probabilius: Incidere. ibid.
14 An etiam incurrant dictam irregularitatem, filij, & nepotes eorum, qui quamuis relapſi non ſint, & ad fidem redeant; traduntur tamen brachio ſæculari comburendi, eo quod hæreſiarchæ fuerint. p.237
R. Incurrere. ibid.
15 An item, eandemmet irregularitatem incurrant filij, & nepotes illorum, qui comburuntur, eo quod conuicti de hæreſi, illam negant. ibid.
R. Incurrere. ibid.
16 An deinde, incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in abſentia condemnantur, eorumque ſtatuæ, ob hæreſim delatam, comburuntur. ibid.
R. Vt probabilius: Etiam incurrere. ibid.
17 An exigatur ſententia condemnans parentes, ob hæreſim; vt filij, & nepotes incurrant irregularitatem. ibid.
R. Vt ferè certum: Non exigi; ſi aliàs conſtet. ibid.
18 An ſaltem exigatur, ad hoc, vt filij, & nepotes irregularitatem, ortam ex infamia admittant; vt eorum parentes decedentes in hæreſi, etiam infames ob hæreſim reputentur. ibid.
R. Id verè exigi. ibid.
19 An filij, aut nepotes, denunciantes Inquiſitoribus, ſuos parentes hæreticos, ab irregularitate excuſentur. p.238
R. Excuſari. ibid.
20 An etiam, Apoſtatæ à fide; ſint irregulares. ibid.
R. Vt quid certum: Eſſe. ibid.
21 An filij Saracenorum, Paganorum, & Iudæorum, qui ab infantia ſunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant. ibid.
R. Quod non. ibid.
22 An Schiſmatici ſint irregulares. ibid.
R. Probabilius: Eſſe, ſi ſimul ſunt hæretici. ibidem.
23 An ſolus Papa poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex hæreſi publica, & notoria. ibid. ibid.
R. Vt certum: Quod ſolus. ibid.
24 An ſaltem, habeant Epiſcopi facultatem diſpenſandi, in irregularitate orta ex hæreſi occulta exteriori. ibid.
R. Probabilius: Quod ſic. ibid.

Disputatio XXV.

De Neophytorum irregularitatibus. ibid.

Qvæst. 1. QViſnam propriè dicatur, Neophytus. p.239
R. Quod ille, qui eſt recens in fide Chriſti plantatus. ibid.
2 An Neophytus, ſit omnino irregularis. ibid.
R. Vt certum: Quod ſic. ibid.
3 An irregularitas hæc Neophytorum, ſit inducta iure diuino, ex præcepto Chriſti deſcendens. ibid.
R. Quod non: ſed iure humano. ibid.
4 An deſcendentes ex Iudæis, vel Mauris, ſi ipſi, ante vſum rationis baptizati ſunt, maneant irregulares; ſaltem caſu, quo parentes ipſorum, in Iudaiſmo, vel Mauriſmo adhuc perſiſtant. ibid.
R. Vt quid certum: Quod non, &c. ibid.
5 An ſaltem, filij Catechumenorum ab infantia baptizati, ſint irregulares, caſu, quo eorum parentes à fide receſſerint. ibid.
R. Neque hos eſſe irregulares. ibid.
6 An Neophytus ita ſit irregularis, quod nec ad minores Ordines aſcendere, ſine diſpenſatione poſſit. ibid.
R. Probabilius: Ita eſſe, vt non poſſit, &c. pagina 240
7 An ille, qui iam diu ſuſcepit Baptiſmum, & fidem; poſſit ſine diſpenſatione Ordinari. ibid.
R. Vt quid certum: Poſſe. ibid.
8 Quod temporis ſpatium à ſuſcepto Baptiſmo ſat ſit, vt quis deſinat eſſe Neophytus, ſeu nouus Chriſtianus, & conſequenter deſinat eſſe irregularis, poſſitque ſine diſpenſatione, ſacris initiari. ibid.
R. Probabilius: id arbitrio Epiſcopi relinquendum eſſe. ibid.
9 An ſolus Papa poſſit in hac irregularitate diſpenſare. p.241
R. Quod ſolus, ibid.

Dispvtatio XXVI.

De Irregularitate ex variis aliis delictis, & infamia contracta. p.241

Qvæst.1. An Clericus publicè concubinarius, vel fornicarius, sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
2 An Clericus publicè Sodomita sit irregularis, ex commissione præcisè talis criminis. ibid.
R. Vt certum etiam: Quod non. ibid.
3 An saltem, Clericus concubinarius, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis ratione infamiæ, ante Iudicis sententiam. ibid.
R. Probabilius: Quod non fiat, ante Iudicis sententiam. ibid.
4 An Simoniacus sit irregularis, irregularitate ex se crimini simoniæ annexa. p.242
R. Vt certum: Quod non. ibid.
5 An ob crimen sacrilegij, fiat quis irregularis. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
6 An Pœnitentia solemnis, faciat quem irregularem. ibid.
R. Probabilius: Quod olim faciebat: nunc minimè. ibid.
7 An ex defectu bonæ famæ, siue rectæ existimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines suscipiendos. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
8 An infamia iuris, reddat quem irregularem. p.243
R. Quod sic: Qui autem sunt isti infames? ibid.
9 An infamia facti, faciat irregularem. ibid.
R. Quod sic. ibid.
10 An infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ faciat etiam irregularem. ibid.
R. Vt certum: Quod faciat. ibid.
11 An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi, sint ex infamia officij, irregulares. ibid.
R. Probabilius: Non esse. ibid.
12 An infamia popularis, faciat quem irregularem, vel saltem, inhabilem ad Ordines. p.244
R. Quod propriè non faciat irregularem: bene tamen inhabilem ad Ordines, quamdiu infamia dicta perseuerat. ibid.
13 An irregularitas incursa, ob infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solum à Summo Pontifice possit auferri. ibid.
R. Quod solùm, saltem directè, &c. ibid.
14 An irregularitas orta ex infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe sæculari, auferendo infamiam ciuilem, in qua fundatur. ibid.
R. Quod possit, casu solum, quod talis irregularitas fundetur in infamia indicta tantum à Iure Ciuili, &c. ibid.
15 An irregularitas incursa, ob infamiam, per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri. ibid.
R. Posse. ibid.
16 An irregularitas orta ex infamia Iuris, tollatur per Baptismum. p.245
R. Probabilius: Non tolli. ibid.
17 An infamis in vno loco, possit Ordinari in alio, in quo non est infamatus. ibid.
R. Probabilius: Posse. ibid.
18 An quis ex alieno delicto, possit reputari infamis, & irregularis deinde. ibid.
R. Posse: Et id in quinque casibus. ibid.

Dispvtatio XXVII.

De dispensatione irregularitatis, tam in communi, quàm in particulari. ibid.

Qvæst.1. An dispensatio irregularitatis, habeat determinatam formam. ibid.
R. Vt certum: Quod non; bene tamen conuenientem ibid.
2 An vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa. p.246
R. Vt certum: Requiri. ibid.
3 An etiam, vt sit valida dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa. ibid.
R. Vt quid certissimum: Non requiri. ibid.
4 An Summus Pontifex, possit in omni irregularitate dispensare. ibid.
R. Vt certissimum: Posse. ibid.
5 An Episcopi, aliive Prelati inferiores Pontifice, possint dispensare absolutè in irregularitatibus. ibid.
R. Vt certum: Non posse; nisi in illis in quibus ius dispensare concedit. ibid.
6 An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus procedentibus ex delicto occulto. ibid.
R. Vt certum: Posse: dummodo non procedat ex homicidio voluntario, &c. ibid.
7 An quilibet Episcopus, possit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus, dispensare. ibid.
R. Quod non, quilibet. ibid.
8 An Episcopus, possit dispensare in irregularitatibus dictis cum Religiosis exemptis, casu, quo isti, illis, de licentia suorum Prælatorum, se subiiciant. p.247
R. Probabilius: Posse. ibid.
9 An Episcopus, possit dispensare in irregularitate, procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum; si reus in eo non fuit conuictus. ibid.
R. Posse. ibid.
10 An item, possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum; casu, quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit. ibid.
R. Probabilius: Etiam posse. ibid.
11 An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui secum ipso dispenset, in irregularitatibus illi concessis; si contingat, ipsum aliquam earum contrahere. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
12 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
13 An ad minus, possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice. ibid.
R. Vt certum: Non posse. ibid.
14 An Episcopus, possit dispensare in irregularitate orta ex voluntaria membri mutilatione occulta. ibid.
R. Probabilius: Posse. p.248

15 An Episcopus possit dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali occulto. ibid.
R. Vt longè probabilius : Posse. ibid.
16 An deinde, possit Episcopus dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali publico. ibid.
R. Vt mihi certum : Non posse dispensare ad Ordines sacros : sed solum ad minores. p.249
17 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito non ex consilio, aut matura deliberatione facto ; sed ex repentina ira, vel rixa. ibid.
R. Probabilius : Posse : dummodo homicidium sit occultum. ibid.
18 An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex homicidio volito in se, causa defensionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ. ibid.
R. Posse ; si homicidium sit occultum. ibid.
19 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, omnino tamen occulto. p 250
R. Vt mihi ferè certum : Non posse. ibid.
20 An saltem, possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto, ad vsum Ordinum ; casu quo non sit facilis ad Papam recursus, & vrgeat necessitas. ibid.
R. Absolutè : Posse. ibid.
21 An in irregularitate ex homicidio voluntario occulto orta, possit dispensare Episcopus, ad suscipiendos minores Ordines. p 251
R. Vt certum : Quod non. ibid.
22 An saltem possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto ; vt in iam minoribus Ordinibus susceptis administret. ibid.
R. Vt mihi certum : Nec id posse. ibid.
23 An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad obtinendum simplex beneficium. ibid.
R. Vt etiam mihi certum ; iam non posse. p.252
24 An saltem possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium, saltem simplex. ibid.
R. Multò probabilius : Adhuc non posse. ibid.
25 An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex occulta hæresi exteriori. ibid.
R. Probabilius : Posse. ibid.
26 An possit Episcopus dispensare in irregularitate, orta ex homicidio casuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c. ibid.
R. Posse. ibid.
27 In quibus aliis casibus potest, iuxta nostram doctrinam, Episcopus dispensare in irregularitatibus ex homicidio occulto casuali ortis. ibid.
R. Quod in aliquibus Legantur. ibid.
28 In quibus aliis casibus potest Episcopus, in irregularitatibus aliis dispensare. ibid.
R. Quod in quinque. Legantur. ibid.
29 An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. p.253
R. Quod dentur, septem præcipuè Legantur. ibid.
30 In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam huc vsque datam, dispensare. ibid.
R. Quod in decem, quæ ibi numerantur. ibid.
31 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio casuali etiam publico. ibid.
R. Probabiliter : Posse. ibid.
32 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, modo occulto. ibid.
R. Probabilius : Posse. p.254
33 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate contracta ex homicidio directè voluntario etiam publico. p.255
R. Probabiliter : Posse. ibid.
34 In quibus irregularitatibus possit Commissarius Cruciatæ dispensare. ibid.
R. Quod in sex, quæ ibi numerantur. ibid.
35 An irregularitas, quæ sine peccato incurritur, possit per Bullam Cruciatæ dispensari p.256
R. Vt certum : Non posse. ibid.
36 An saltem, irregularitas, quæ ex delicto prouenit, possit per Bullam Cruciatæ dispensari. ib.
R. Vt longè probabilius : Non posse. p.257
37 An in dispensatione irregularitatis, debeat quis necessariò, cum dispensationem vnius impetrat, alias simul manifestare. p.258
R. Probabilius : Non debere, nisi casu, quo vna irregularitas non possit sine alia explicari. ibid.
38 An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici ; teneatur manifestare se Presbyterum seu Clericum occidisse : an verò sufficiat dicere ; se hominem occidisse. ibid.
R. Probabilius : Sufficere, si dicat ; se hominem occidisse. ibid.
39 An qui pluries in excommunicatione celebrauit, teneatur in petenda irregularitatis dispensatione, exprimere numerum Missarum, celebratarum. ibid.
R. Vt longè multò probabilius : Non teneri. ibid.
40 An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis, super irregularitate ex Bigamia contracta. p.259
R. Vt ferè certum : Non teneri. ibid.
41 An qui commisit plura homicidia contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas. ibid.
R. Probabilius : Contrahere aliquando non tamen teneri tunc omnes numeratim exponere. ibid.
42 An qui vnico ictu plures occidit homines, plures irregularitates incurrat. ibid.
R. Æquè probabiliter : Quod non, nisi vnam. ibid.

TRACTATVS III.

De Cessatione à diuinis.

Dispvtatio Prima.

De Natura & Essentia cessationis à diuinis. ibid.

Qvæst. I. An dicatur, cessatio à diuinis. p.260
R. Quod ex eo quod Ministri Ecclesiæ à publica diuinorum celebratione cessent. ibid.
2 Quid sit cessatio à diuinis. ibid.
R. Quod est, simplex prohibitio Ecclesiastica, qua Ministri Ecclesiæ prohibentur persoluere publicè diuina, &c. ibid.

3 Quotuplex sit cessatio à diuinis. ibid.
R. Quod duplex: Generalis, videlicet, & specialis. ibid.
4 An cessatio à diuinis, sit vera, & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. p.261
R. Vt longè probabilius: Quod non. ibid.
5 An cessatio à diuinis, sit species interdicti & forma quædam illius. ibid.
R. Vt probabilius longè: Quod non. ibid.
6 Quibus in rebus differat cessatio ab interdicto. ibid.
R. Quod in quinque præcipuè. Legantur. ibid.
7 An violans cessationem particularem, irregularitatem incurrat. ibid.
R. Vt longè multo probabilius: Quod non. ibid.
8 An saltem, qui violat cessationem generalem, celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt longè probabilius: Quod non. p.262

Disputatio II.

De causa efficienti, formali, materiali, & finali cessationis. ibid.

Qvæst. 1. An cessatio à diuinis, incurratur aliquando, ipso iure. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
2 An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis, in vniuersa Ecclesia. ibid.
R. Multò melius: Posse, loquendo absolutè. ibid.
3 An solus Pontifex possit ponere cessationem post interdictum. ibid.
R. Quod non solus: sed etiam Episcopus. ibid.
4 An non solum Episcopi, sed etiam omnes alij, qui possunt interdictum ferre; possint & cessationem. ibid.
R. Tanquam certum: Posse. ibid.
5 An possint cessationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut consuetudinem. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.
6 An cessatio, quæ indicitur ab Ordinario loci, comprehendit Regulares. p.263
R. Probabilius: Quod non. ibid.
7 An ad indicendam cessationem, sint à iure præfixa, & determinata verba. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
8 An materia, ob quam imponenda est cessatio, sit iniuria illata Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ. ibid.
R. Quod sic. ibid.
9 An pro quacumque leui iniuria Ecclesiæ, illata, possit validè cessatio imponi. ibid.
R. Vt certum: Quod non; sed debet esse grauissima. ibid.
10 An vt cessatio legitimè imponatur, requiratur, quod causa, ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta. ibid.
R. Vt certum: Requiri. ibid.
11 An antequam cessatio imponatur, debeat necessario, causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus literis, sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel literæ, tradantur ei, contra quem cessatio intenditur. ibid.
R. Vtrumque requiri; saltem vt cessatio iustè feratur: imo, vt validè. ibid.
12 An vt cessatio sit, non solum iusta, sed & valida; sit necessum, vt ille, contra quem imponitur, moneatur, & requiratur; an velit ante cessationem emendare offensam, & illam compensare. p.264
R. Vt certum: Esse necessarium. ibid.
13 An vt cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur, quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo, etiam absentes, & de causa cessandi diligenter tractetur; ac tandem deliberetur per suffragia, per maiorem partem Capituli. ibid.
R. Vt certum: Omnia prædicta requiri. ibid.
14 An posita cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam venerint, teneatur vtraque pars, nempe, tam cessans, quàm ille, contra quem cessatur; iter arripere per se ipsos, vel Procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se præsentari Pontifici, vt cognita causa, remedium adhibeat. p.264
R. Vt certum: Teneri. ibid.

Sed circa hanc difficultatem sit

1 Dvbivm: An si imponens cessationem non arripiat intra mensem iter ad Pontificem; sit obligatio seruandæ cessationis, post mensem. p.264
R. Vt certum: Quod non. ibid.
2 Dvbivm: An etiam cesset obligatio seruandæ cessationis, si pars, contra quam cessatur, nolit intra mensem iter arripere. p.265
R. Vt certum: Non cessare. ibid.
3 Dvbivm: An qui cessationem tulit; possit, transacto mense, & post susceptum iter ad Summum Pontificem, tollere cessationem, si partes ad inuicem conueniant. p.265
R. Multò probabilius: Posse. ibid.
4 Dvbivm: An etiam, transacto mense, teneantur partes iter arripere, & se Summo Pontifici præsentare. ibid.
R. Vt certum: Teneri. ibid.
15 Quænam sit, causa finalis cessationis. ibid.
R. Quod est, resipiscentia, & emendatio illius, cuius causa lata est cessatio, &c. ibid.

Disputatio III.

De Effectibus cessationis.

Qvæst. 1. Quotuplex sit effectus cessationis. ibid. ibid.
R. Quod triplex: Nempe: Desistentia à diuinis Officiis publicè recitandis. Priuatio aliquorum Sacramentorum: & Sepulturæ Sacræ. ibid.
2 An Summus Pontifex possit imponere cessationem partialem: hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes. ibid.
R. Vt quid certum: Posse. ibid.
3 An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papa, possit imponere dictam cessationem partialem. ibid.
R. Æquè probabiliter: Etiam posse. ibid.

§. I. *De primo effectu cessationis, qui est, priuatio à diuinis Officiis.* ibid.

4 An tempore cessationis particularis, licitum sit, celebrare diuina officia publicè. p.266
R. Vt certum: Quod non. ibid.
5 An saltem, tempore cessationis generalis, liceat diuina celebrare publicè, cum moderamine *cap. Alma mater.* ibid.
R. Probabilius: Non licere. ibid.
6 An saltem, tempore cessationis generalis, sit licitum

licitum celebrare diuina officia publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Mariæ Virginis, sicuti est licitum celebrare tempore interdicti localis generalis. p.267

R. Quod sit licitum spectato vsu, & consuetudine: non iuris rigore. ibid.

7 An non solum, tempore cessationis generalis; sed etiam specialis, licitum sit celebrare publicè, in præfatis festis. ibid.

R. Vt certum: Quod non. ibid.

8 An tempore cessationis, teneantur Clerici, priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur. ibid.

R. Vt certum: Teneri. ibid.

9 An etiam, tempore cessationis, sit licitum bini, vel terni simul, Horas Canonicas, adhuc intra Ecclesiam recitare. ibid.

R. Probabilius: Esse licitum, si faciant summissa voce, &c. p.268

10 An tempore cessationis, sit licitum, pulsare campanas ad diuina officia. ibid.

R. Vt certum: Quod non. ibid.

11 An saltem, sit licitum, tempore cessationis, pulsare campanas ad concionem, Orationem Angelicam, & ad alia, quæ non sunt officia diuina. ibid.

R. Esse licitum: nisi aliàs contrarium vsu receptum sit. ibid.

12 An tempore cessationis, licitum sit laicis, audire Missam, aut alia officia diuina. ibid.

R. Vt certum: Quod non: nisi aliàs habeant priuilegium. ibid.

13 An qui habent priuilegium audiendi Missam, cessationis tempore, teneantur eam audire, diebus festis. ibid.

R. Probabilius: Teneri. ibid.

14 An tempore cessationis, sit licitum, celebrare Missam semel in hebdomada, ad renouandam Eucharistiam. ibid.

R. Vt certum: Quod sit. ibid.

15 An non solum, semel in hebdomada, verum etiam quotidie, possit tempore cessationis fieri sacrum, si opus sit conferri viaticum, & non sit Eucharistia. p.269

R. Posse. ibid.

16 An Sacerdoti celebranti, in enarratis diebus: tantum possit vnicus Minister assistere. ibid.

R. Æquè probabiliter: Etiam duos posse. ibid.

§. II. *De secundo cessationis effectu, qui est: Priuatio Sacramentorum.* ibid.

17 An tempore cessationis generalis, licitum sit conferre Sacramentum Baptismi paruulis. ibid.

R. Vt certum: Esse licitum. ibid.

18 An etiam tempore cessationis, sit licitum Sacramentum Baptismi ministrare adultis. ibid.

R. Multò probabilius: Esse etiam licitum. ibid.

19 An item sit licitum tempore cessationis, conferre Confirmationem. ibid.

R. Probabilius: Etiam esse licitum. ibid.

20 An in prædictis casibus, licitum sit administrari Baptismus, cum solemnitate solita. ibid.

R. Longè probabilius: Licitum esse. ibid.

21 An si cessatio permaneat in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo, consecrare Chrisma, & benedicere oleum. ibid.

R. Vt certum: Quod sic. ibid.

22 An tempore cessationis, sit licitum ministrare Pœnitentiam omnibus infirmis. ibid.

R. Vt certum: Esse licitum: imo & debitum. ibid.

23 An non solum infirmis, verum etiam sanis, possit ministrari Pœnitentia cessationis tempore. ibid.

R. Quod non possit, attento iuris rigore: bene tamen attenta consuetudine recepta. ibid.

24 An tempore cessationis, possit dari infirmis, Eucharistia. p.271

R. Vt certum: Posse: sed solum per modum viatici. ibid.

25 An Sacramentum Extremæ Vnctionis, possit conferri, tempore cessationis non habenti priuilegium. ibid.

R. Vt certum: Quòd non. ibid.

26 An saltem, possit dari Extrema Vnctio, tempore cessationis, illi moribundo, qui nec Eucharistiæ, nec Pœnitentiæ Sacramentum potest recipere. ibid.

R. Probabilius: Tunc posse. ibid.

27 An Sacramentum Ordinis possit ministrari aut conferri, tempore cessationis. ibid.

R. Vt certum: Non posse. ibid.

28 An tempore cessationis, non solum validè, verum etiam licitè, possit contrahi matrimonium. ibid.

R. Æquè probabiliter: Non posse licitè: quamuis validè, certum sit posse. ibid.

§. III. *De tertio cessationis effectu, qui est, Priuatio Ecclesiasticæ sepulturæ.* ibid.

29 An tempore cessationis, possint sepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis. p.272

R. Vt certum: Non posse. ibid.

30 An tempore cessationis, licitum sit sepelire cadauera fidelium omnium, in loco sacro, absque vllo diuino officio, aut solemnitate solita. ibid.

R. Non esse licitum; attenta praxi. ibid.

31 An non solum laici, verum Etiam Clerici priuentur, tempore cessationis, Ecclesiastica sepultura. ibid.

R. Probabilius longè: Quod non priuentur isti, &c. ibid.

32 An omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis à diuinis. ibid.

R. Posse. ibid.

33 An tempore cessationis, possint sepeliri Clerici, non solum in cœmeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia. ibid.

R. Probabilius: Posse etiam in Ecclesia. ibid.

DISPVTATIO IV.

De Pœnis transgredientibus cessationem impositis. ibid.

QVÆST. I. AN violans cessationem, peccatum mortale admittat. ibid.

R. Vt certum: Admittere. ibid.

2 An Religiosi exempti incurrant excommunicationem, non seruando cessationem generalem quæ ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali, seruatur. ibid.

R. Vt certum: Incurrere. ibid.

3 An si Religiosi mendicantes violent cessationem, dictam excommunicationem incurrant. ibid.

R. Incurrere, quidquid dicant alij. ibid.
4 An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
5 An priuilegia Regularibus concessa, quoad obseruantiam interdicti, locum habeant in cessatione. ibid.
R. Quod non.: Tametsi ex speciali priuilegio, possint tempore cessationis eodem modo se gerere, ac in tempore interdicti. ibid.
6 An etiam, laici violantes cessationem pœnam excommunicationis, ipso facto, incurrant. p.274
R. Vt certum: Quod non. ibid.
7 An ille, ob cuius causam lata est cessatio, teneatur ad aliquam restitutionem. ibid.
R. Vt certum: Teneri. ibid.
8 A quonam superiori potest auferri cessatio. ibid.
R. Quod ab eo, qui eam tulit: & ab eius successore aut superiori; aut ab alio habente facultatem delegatam. ibid.

TRACTATVS IV.

De degradatione & depositione.

Disputatio Vnica.

De Degradatione. ibid.

Qvæst. 1. AN Degradatio, & depositio sint propriè censura. p.275
R. Longè probabilius: Non esse. ibid.
2 Quotuplex est Degradatio. ibid.
R. Quod duplex: Verbalis, videlicet, & realis seu, actualis. ibid.
3 In quibus differunt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis. ibid.
R. Quod in rebus quatuor: Legantur ibi. ibid.
4 An percutiens Degradatum realiter, seu, actualiter, vel depositum incorrigibilem; incurrat excommunicationem Canonis: *si quis suadente.* ibid.
R. Tanquam certum: Quod non. ibid.
5 An saltem incurrat dictam censuram, qui Degradatum, solùm verbaliter, percutit. ibid.
R. Vt certum: Incurrere; nisi aliàs id post illius incorrigibilitatem faciat. p.276
6 An Comes Magistri triremis (Hispanè, *Comitre de galeras*) percutiens Clericum degradatum solum verbaliter, & damnatum ad triremes, excommunicationem Canonis incurrat. ibid.
R. Quod non, si percutiat illum, sicut percutit cæteros remigantes, &c. ibid.
7 An Sacerdos realiter Degradatus, validè consecrare possit. ibid.
R. Tanquam certum: Posse. ibid.
8 An Degradatus realiter, si in Sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas. ibid.
R. Vt certum: Teneri. ibid.
9 An Degradato, aut depositio verbaliter à beneficio; assignandæ sint expensæ, ne egeat. ibid.
R. Quod sic. ibid.
10 An item, assignandæ sint expensæ Degradato realiter, & solemniter, ex Ecclesiæ reditibus. ibid.
R. Vt ferè certum: Quod non. ibid.
11 An realiter, seu actualiter Degradatus, possit valide contrahere matrimonium. p.277
R. Vt certum: Non posse, si in Sacris sit constitutus. ib.
12 Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis Degradatio ibid.
R. Quod sunt, adulterium, concubinatus diuturnus, simonia notoria, &c. ibid.
13 Quænam sunt crimina, quæ realem, siue actualem Degradationem merentur. ibid.
R. Esse, homicidium qualificatum, crimen hæresis, Sodomiam repetitam, &c. ibid.
14 An Degradatio Presbyteri, pertineat ad Episcopum proprium. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
15 An Degradatio Episcopi, pertineat ad Papam. ibid.
R. Quod sic. ibid.
16 An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos; sicuti Episcopus suos. ibid.
R. Posse, ex speciali priuilegio. ibid.
17 An Degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere. ibid.
R. Posse, si iniustè fuit Degradatus: aliàs non. ibid.
18 Qua forma, & modo fieri debet Degradatio realis & actualis. ibid.
R. Quod duplici modo fit, &c. Legatur. ibid.

TRACTATVS V.

De violatione, seu pollutione Ecclesiæ.

Disputatio Prima.

De Modis, quibus Ecclesia violatur. ibid.

Qvæst. 1. AN Ecclesiæ violatio imponatur solum à Iure: an etiam ab homine. p.278
R. Vt certum: Quod solum à Iure. ibid.
2 Quot sunt casus, quibus Ecclesia polluitur & violatur. ibid.
R. Quod sunt sex, infra assignandi. ibid.

§. 1. *De violatione Ecclesiæ per homicidium in ea patratum.* ibid.

3 An violetur Ecclesia per homicidium in ea factum, in defensionem propriæ vitæ. p.279
R. Vt certum: Quod non. ibid.
4 An si quis, ob fidei Catholicæ, Ecclesiæve defensionem, in Ecclesia occidatur; tunc Ecclesia maneat polluta. ibid.
R. Probabilius longè: Manere. ibid.
5 An homicidium causatum ab ictu furiosi, vel amentis, vel pueri iudicio carentis; Ecclesiam polluat, & violet. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
6 An ob homicidium omnino casuale, violetur Ecclesia. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
7 An si quis existens intra Ecclesiam, telo, lapide, aut alio instrumento, occidat aliquem existentem extra Ecclesiam, maneat tunc polluta Ecclesia. ibid.
R. Vt certum: Non manere. ibid.
8 An saltem, maneat Ecclesia polluta, si quis existens

ſtens extra Eccleſiam, aliquem intra illam manentem ſcienter occidat. p.279
R. Vt certum: Manere tunc. ibid.
9 An polluatur Eccleſia, ex eo quod Iudex ſuſpendat in ea aliquem. ibid.
R. Vt certum: Pollui. ibid.
10 An item, maneat Eccleſia polluta, ſi Iudex ſuſpendat hominem, ſuper tectum Eccleſiæ aut ſubter eam in ſpecu, aut in pariete exteriori eiuſdem. p.280
R. Tunc non manere pollutam. ibid.
11 An polluatur Eccleſia, caſu, quo mors alicui, intra eam, abſque ſanguinis effuſione inferatur.
R. Vt quid certum: Pollui. ibid.
12 An ſi quis intra Eccleſiam, lethaliter percutiatur, ſine vulnere tamen, & ſanguinis effuſione, & extra Eccleſiam moriatur, Eccleſia violetur. ibid.
R. Probabilius: Violari. ibid.
13 An ſi quis ſe ipſum voluntariè interficiat, aut percutiat, itavt effundatur in Eccleſia ſanguis, maneat ipſa polluta. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
14 An ſi quis extra Eccleſiam percuſſus, fugiens ad Eccleſiam, multum ſanguinem effundat, ibique moriatur, tunc Eccleſia ſit violata. ibid.
R. Quod non. ibid.

§. II. *De violatione Eccleſiæ, per voluntariam ſanguinis effuſionem.* ibid.

15 An per quamcumque ſanguinis effuſionem intra Eccleſiam factam, etiamſi non ſit voluntaria, aut iniurioſa, polluatur, & violetur Eccleſia. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
16 An ex quauis modica effuſione ſanguinis iniurioſa, & voluntaria facta intra Eccleſiam, hæc maneat violata, & polluta. p.281
R. Vt certum: Quod non, quidquid alij dicant. ibid.
17 An polluatur Eccleſia, quando in rixa puerorum, aut aliorum, magna ſanguinis quantitas è natibus in illa effunditur. ibid.
R. Æquè probabiliter: Quòd non polluatur. ibid.
18 An polluatur Eccleſia, effuſione ſanguinis, per iniuriam factam homini mortuo in Eccleſia ipſa exiſtenti. ibid.
R. Probabilius: Pollui. ibid.
19 An effuſio ſanguinis animalium, inducat violationem Eccleſiæ. p.282
R. Vt certum: Quod non. ibid.
20 An menſtrua mulierum in Eccleſia fluentia, ipſam violent. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
21 An effuſio ſanguinis copioſa ex ludo, aut ioco cauſata, Eccleſiam violet. ibid.
R. Quod non. ibid.
22 An violet Eccleſiam percuſſio grauis, facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Eccleſiam, ſi ex illa, nec vulnus, nec mors, nec ſanguis oriatur. ibid.
R. Probabilius: Non violari. ibid.
23 An polluat Eccleſiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Eccleſia, aut venam incidit; copiosè ſanguinem fundit. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
24 An violet Eccleſiam Iudex, ſi intra illam ferat ſententiam mortis, aut ſanguinis in aliquem. ibid. ibid.
R. Vt certum: Non violare, dummodo mors extra Eccleſiam ſit facta. ibid.

§. III. *De violatione Eccleſiæ, per humani ſeminis effuſionem in ea.* ibid.

25 An pollutio facta in ſomnis in Eccleſia, polluat ipſam. ibid.
R. Vt certum (quidquid alij dicant) *quod non.* ibid.
26 An ſaltem, violetur Eccleſia per pollutionem, quam Confeſſarius inuitus patitur, audiendo Confeſſiones. ibid.
R. Vt certum: Nec per hanc violari Eccleſiam. ibid.
27 An per quamcumque illicitam ſeminis humani effuſionem factam intra Eccleſiam, hæc polluatur, & violetur. p.283
R. Vt certum: Quod ſic. ibid.
28 An ad violandam Eccleſiam, ſufficiat habere in illa voluntariam pollutionem, in parua quantitate, vnius, videlicet, vel alterius guttæ. ibid.
R. Probabilius: Non ſuffitere. ibid.
29 An per copulam matrimonialem, exercitam in Eccleſia, hæc polluatur, & violetur. ibid.
R. Probabilius: Violari: niſi aliàs ex iuſta cauſa copula exerceatur. ibid.
30 An vt Eccleſia maneat polluta, ſatis ſit, vt effuſio illicita ſeminis, fiat in locis Eccleſiæ ipſi adhærentibus. ibid.
R. Non eſſe ſatis. ibid.
31 An vt effuſio ſanguinis, aut ſeminis violet Eccleſiam, opus ſit, vt hæc in Eccleſiæ pauimento cadant. p.284
R. Vt certum: Non opus eſſe. ibid.
32 An per homicidium, vel effuſionem ſanguinis, aut ſeminis, aut alias actiones, quibus polluitur Eccleſia, occultè factas, violetur Eccleſia, itavt reconciliatione indigeat. ibid.
R. Tanquam certum: Non violari, itavt reconciliatione indigeat. ibid.

§. IV. *De violatione Eccleſiæ, per ſepulturam in ea excommunicati, infidelis, aut Pagani.* ibid.

33 An Eccleſia violetur, ex eo, quod in ea ſepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus. ibid.
R. Vt certum: Violari. ibid.
34 An item violetur Eccleſia, ſi in ea excommunicatus toleratus, ſeu non vitandus ſepeliatur. ibid.
R. Non violari. ibid.
35 An maneat polluta Eccleſia, ſi per Epiſcopum nominatim excommunicatum, reconcilietur, conſecretur, aut benedicatur. ibid.
R. Probabiliter: Non manere pollutam. p.285
36 An polluatur Eccleſia per ſepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuſlibet. ibid.
R. Vt certum: Pollui. ibid.
37 An ſi filius fidelis moriatur ante baptiſmum, & ſepeliatur in Eccleſia, hæc maneat polluta. ibid.
R. Vt certum: Manere, quidquid alij dicant. ibid.
38 An etiam maneat polluta Eccleſia ſi puer, mortuus in vtero matris fidelis, ſimul cum illa ſepeliatur. ibid.
R. Vt certum: Tunc non manere pollutam. ibid.
39 An caſu, quo mater moriatur prægnans, & poſt mortem, ex negligentia, non aperiatur, ſed ſepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui poſtea moriatur; tunc maneat violata Eccleſia. ibid.
R. Tunc manere violatam. ibid.

40 An si Catechumenus in Ecclesis sepeliatur, illa remaneat polluta. ibid.
R. Quod non. ibid.

§. V. *De violatione Ecclesiæ ex destructione parietum ipsius.* ibid.

41 An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesiæ parietum, maneat Ecclesia violata. ibid.
R. Potius manere destructam: quam violatam. ibid.
42 An quando Ecclesiæ parietes, successiuè decidunt, & successiuè reparantur; tunc Ecclesia indigeat noua consecratione. p.286
R. Probabilius: Quod non. ibid.
43 An violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta. ibid.
R. Vt longè multò probabilius: Quod sic. ibid.
44 An violata Ecclesia, censeatur etiam violatum cœmeterium illi contiguum. ibid.
R. Vt quid certum: Censeri. ibid.
45 An etiam è contra, polluto cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua. ibid.
R. Vt quid certum: Quod non censeatur. ibid.
46 An si duo cœmeteria, ita sint sibi vnita, vt inter ea, solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeatur de vno in aliud: vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
47 An saltem, maneant polluta duo dicta cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio. p.287
R. Distinctione multiplici. Legatur quæstio. ibid.
48 An si sanguis, vel semen, effundatur in porta Ecclesiæ: tunc maneat violata. ibid.
R. Manere, si fundatur in parte interiori versus Ecclesiam: secus, si in exteriori. ibid.
49 An Ecclesia polluatur, propter furtum vel rapinam, in ea commissam. ibid.
R. Vt mihi certum: Quod non. ibid.
50 An Ecclesia per violationem, amittat priuilegia immunitatis. ibid.

Dispvtatio II.

De peccatis, & pœnis impositis his, qui in Ecclesia violata celebrant. ibid.

Qvæst. 1. An sit peccatum mortale, celebrare Missam, vel alia officia diuina, in Ecclesia violata publicè. ibid.
R. Tanquam certum: Esse ex genere suo. ibid.
2 An casu, quo post celebrationem Missæ, publicetur Ecclesiæ violatio occulta; sit tunc necessarium, Ecclesiam reconciliare. ibid.
R. Quod sit necessarium: quidquid alij sentiant. ibid.
3 Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur. ibid.
R. Quod si accidat violatio, post Canonem inchoatum; tunc debeat perficere Missam: secus, si ante Canonem. ibid.
4 An celebrans in Ecclesia publicè violata irregularitatem incurrat. p.288
R. Vt quid certissimum: Non incurrere. ibid.
5 An saltem, iucurrat suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, qui in Ecclesia publicè violata, celebrat. ibid.
R. Vt longè multò probabilius: Quod non. ibid.
6 An in festis, in quibus iure suspenditur interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare. ibid.
R. Non licere. ibid.
7 An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si vrgeat necessitas) diuina, ante reconciliationem celebrentur. ibid.
R. Probabilius longè: Posse. ibid.

Dispvtatio III.

De Ministro, à quo reconcilianda est Ecclesia violata. ibid.

Qvæst. 1. An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solùm reconciliari possit. ibid.
R. Vt certum: Posse solùm ab ipso, vel ab alio Antistite ex eius consensu. ibid.
2 An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. p.289
R. Vt certum: Non posse. ibid.
3 An saltem, Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. ibid.
R. Tanquam certum: Posse. ibid.
4 An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum Indultorum. ibid.
R. Posse. ibid.
5 An si Ecclesia, quæ est polluta non erat consecrata, sed solum benedicta; possit reconciliari per simplicem Sacerdotem. ibid.
R. Vt quid certum: Posse. ibid.
6 An vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requirat licentiam Episcopi. p.290
R. Probabilius: Non requiri. ibid.
7 An reconciliata Ecclesia violata, maneat reconciliatum cœmeterium contiguum. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
8 Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. ibid.
R. Quod debet exhumari corpus, &c. ibid.

TRACTA

TRACTATVS PRIMVS
DE IRREGVLARITATE.

TRACTANT de hac materia D. Thomas *in Addit. quæſt. 39. & in 4. diſt. 25. quæſt. 2. & 3.* & ibi Sotus, & alij Scholaſtici. Maiolus *in ſuo lib. de Irregularit.* vbi refert triginta Authores, qui de illa ſcribunt. Henriquez *in Sum. lib. 14.* Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 40. & ſeqq.* Valentia *part. 4. diſp. 7. q. 19.* Sayrus *in Theſauro lib. 6. & 7.* Ægidius *de Cenſur. diſp. 18.* Auila *de Cenſur. part. 7.* Filliuc. *tract. 19.* Bonac. *de Cenſur. à diſp. 7.* Bauny *de Cenſur. tract. 11.* Hurtad. *de Cenſur. tract. de Irregularit.* Cornejo *in 3. p. S. Thomæ tract. de Irregularit. à quæſt. 5.* Luyſius Turrianus *de Cenſur. lib. 8.* Agunt etiam Caniſtæ *tit. de Homicidio, & alibi* Nauar. *in Sum. cap. 27. à num. 191.* Couarruuias *in Clemen. Si furioſus. de Homicid.* Villalobos *tom. 1. Sum. tract. 21.* Machado *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 15.* Diana *part. 4. tract. 2.* & alibi. Tolet. *lib. 1. Sum. à cap. 52.* Reginald. *lib 30. tract. 2.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. à cap. 5.* Summiſtæ verb. *Irregularit.* Palao *tom. 6. à diſp. 6.* Gibalinus *tom. de Irregularit. per ſex capita.* & alij in decurſu tractatus citandi.

DISPVTATIO PRIMA.

De Natura, & Quidditate Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vndénam Irregularitas dicatur?

RESPONDEO dicendum, quod Irregularis dicitur is, qui eſt ſine regula: & Irregularitas, id à quo formaliter quis dicitur Irregularis. Deſumitur enim ab, *i*, quod eſt, *ſine*; & *a regula*. Significat ergo hæc vox, quodcunque impedimentum, ratione cuius homo fit incapax illius gradus, qui eſt communis aliis, ita vt extra regulam generalem ab Eccleſia præſcriptam, fiat. Sic Suarez, Auila, Pelizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, citati.

QVÆSTIO II.

Quid ſit Irregularitas?

REſpondeo dicendum: quod eſt, *Inhabilitas, ſeu impedimentum Eccleſiaſticum, iure canonico introductum, ex ſe, directè, ac primario impediens perceptionem Ordinum, & indirectè, & conſequenter eorum vſum.* Sic communis Doctor. quoad rem ipſam, licèt verbis differant. Suarez *diſp. 40. ſect. 1. num. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 1. quæſt. 1. num. 2.* Auila *part. 7. diſput. 1. dub. 1. concl. 1.* Hurtad. *diff. 1.* Bonac. *diſp. 7. quæſt. 1. punct. 1. num. 2.* Nauarr. Villalob. Machad. & alij.

QVÆSTIO III.

Quotuplex ſit Irregularitas?

REſpondeo dicendum, quod Irregularitas diuiditur, *Primò*, in irregularitatem, quæ prouenit ex defectu; & in irregularitatem, quæ prouenit ex delicto. Rurſus Irregularitas, quæ prouenit ex defectu ſubdiuiditur in multas ſpecies. Nam *prima* prouenit ex defectu animi. *Secunda*, ex defectu corporis. *Tertia*, ex defectu natalium. *Quarta* ex defectu ætatis, & libertatis. *Quinta* ex defectu ex Sacramento, *Sexta* ex defectu lenitatis. Deinde Irregularitas quæ prouenit ex delicto, etiam ſubdiuiditur in multas ſpecies. Nam *Prima* oritur ex iteratione Baptiſmi. *Secunda* ex indebita ſuſceptione, vel vſu Ordinis. *Tertia* ex actu infidelitatis, aut hæreſis. *Quarta* ex infamia. *Quinta* ex homicidio illicitè patrato.

Secùndo principaliter diuiditur Irregularitas, in totalem & partialem. Totalis eſt illa, quæ priuat omni Ordine ſuſcipiendo, & ſuſcepti exercitio: qualis eſt illa, quæ oritur ex bigamia, & homicidio. Partialis verò eſt illa, quæ priuat aliquo Ordine tantum, vel ex parte temporis, nempe pro tali ætate; vt ætas viginti annorum priuat tantum Ordine maiori, non minori: vel ex parte defectus; quia priuat aſcenſu ad ſuperiores Ordines, non autem executione Ordinis iam ſuſcepti. *cap. 2. de Cler. non Ordin. cap. de his. 3. diſt. 50.* & alibi. Legantur Suarez

*disp.*40. *sect.*3. Filliuc. *tract.*19. *cap.* 1. *quæst.* 3. Bonacina *disp.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 1. *num.* 6. & Bauny *tract.* 11. *quæst.* 8. & alij.

Qvæstio IV.

An aliqua Irregularitas sit iure diuino introducta?

AFfirmarunt olim quidam, existimantes irregularitatem ortam ex bigamia esse introductam iure diuino, iuxta illud Pauli 1. *ad Timoth.*3. dicentis *Episcopum debere esse, vnius vxoris virum.* Et irregularitatem ex homicidio, ex illo; *Non ædificabis mihi templum, quia vir sanguinum es.* 2. *Reg.* 7. Ita Abbas *in cap. Sicut dignum. de Homic. n.*12. & Socin. *in cap. Ad audientiam, de homic. num.*6. Et insinuat Palud. *dist.*25. *quæst.*3. *num.*14. dum ait: Petrum, & Paulum fuisse irregulares, ex homicidio, & mutilatione, Christum tamen cum eis dispensare. Citat etiam Cornejo pro hac parte Nauarrum *in cap. Ad audientiam. cit.* Sed falsò omnino. Vnde

Tanquam certum, Respondeo nullam esse irregularitatem diuino iure, aut naturali, introductam; sed omnem esse impositam iure Canonico, & Ecclesiastico. Probatur. ex cap. *Is, qui, de senten. excom. in 6.* vbi expresè dicitur, nullam irregularitatem incurri, nisi in casibus à iure expressis; per *ius* autem, intelligitur ius canonicum: ergo nec iure diuino, nec naturali, incurritur aliqua irregularitas. Nec loco Pauli aliud probatur, quàm quod irregularitas bigami inducta fuerit à tempore Apostolorum, non ex diuino præcepto, sed ipsorum Apostolorum, atque adeo Ecclesiastico, vt bene docet Bellarm. *lib.*1. *de Cler. cap.*23. Sic ille. Et anteà Nauar. *cap.*27. *n.*191. ad locum autem desumptum ex lib. Reg. dicendum est, (quidquid alij dicant) non ideo prohibitum fuisse Dauidi templum ædificare, quia aliqua lege prohibitum esset, humanum bellatorem templum ædificare, aut inseruire eius ministeriis; sed, vt eo exemplo ostenderetur, quàm grata sit Deo pax. Sic Suarez *disp.*40. *sect.*4. *n.*2. dicens, hanc sententiam esse certam & communem Theologorum *in* 4. *dist.* 25. & Canonistarum *in cap. Ad audientiam. de homic.* & in cap. *Is qui. de sent. excomm. in* 6. Nauar. *loc. cit.* Couarru. *in Clemen.* 1. *de Homic.* 1. *part. in princ.* legatur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 1. Cornejo *de Irregular. disp.*2. *dub.*1. Luysius *lib.*7. *disp.*57. *dub.*3. Gibalin. *de Irregularit. cap.*2. *q.*1. *n.*3. *pag.*11. Pelizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*1. *n.*4.

Qvæstio V.

An Irregularitas incurratur aliquando, in casu à iure non expresso?

AFfirmandum videtur. Quia iterationi Confirmationis, & Ordinis, est annexa iriegularitas; sicut annexa in iure, iterationi Baptismi: at illa irregularitas non est expressa in iure: ergo. Ita docet ex S. Anton. Nauarr. *cap.* 27. *n.*247. Castro *de lege pœnali lib.*1. *cap.*7. *docum.* 3. His fauet Layman, citandus infra *quæst.*14. quam vide.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod irregularitas nunquam incurratur nisi in casibus à iure expressis, & determinatis. Quia id habetur expresè, in cap. *Is qui. de sent. excom. in* 6. ibi: *Cum non sit expressum in iure.* & Ratio est. Nam irregularitas, solùm est inducta Canonico iure, vt nuper est habitum: ergo consequens est, vt nulla alia sit irregularitas, nisi illa, quæ eodem iure exprimitur. Nec, vt irregularitas contrahatur, est satis, quod in simili casu, vt vult Nauarr. posita sit, sed necesse est, vt in propria specie talis causæ, vel delicti, lata sit: quoniam quod solum per argumentum à simili elicitur, non potest dici, in iure expressum. Vnde neganda est maior argumenti Nauarri; quia in tota hac materia non valet argumentum à simili, & ideo, nec hoc nempe, iterationi Confirmationis, & Ordinis. Sic Hostiens. Panormit. Ioan. Andr. Tiraquell. Couar. quos citat, & sequitur Suarez *disp.*40. *sect.*4. *num.*15. Sayrus *lib.*6. *cap.*2. *n.*4. Scotus *dist.* 7. *in* 4. *q. vltim.* Luysius *lib.*7. *disp.*57. *dub.*3. *in fine.* Hurtad. *disp.* 1. *de Irregularit. diff.*3. Cornejo *disp.*1. *dub.*2. Filliuc. *tract.*19. *cap.*2. *q.*2. *n.*35. Bonac. *disp.*7. *de Censur. q.*1. *punct.*2. *num.*4. Palao *tom.*6. *disp.*6. *punct.*2. *num.*1. Gibalin. *cap.*2. *quæst.*1. *n.*4. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*1. *n.*5.

Qvæstio VI.

An Omnis Irregularitas sit à iure, nulla ab homine?

NEgarunt apud Suarium, Scotus, Gabriel, & alij existimantes irregularitatem, posse infligi à Iudice, secundum iura.

Sed, vt certum, Respondeo omnem irregularitatem esse à iure, nullam esse, neque posse esse, ab homine, de lege ordinaria. Probatur ex dictis. Quia nulla incurritur irregularitas, nisi in iure sit expressa; ergo omnis est à iure; nulla imponitur ab homine. Dixi; *nec posse imponi ab homine de lege ordinaria:* quia de lege extraordinaria, aut de plenitudine potestatis, haud dubium est, quin à Pontifice imponi possit, (cum sit supra ius Canonicum) aut à Concilio generali: non verò ab Episcopo, aut ab Archiepiscopo, aut ab aliis Prælatis Papa inferioribus, vt, *disp.*2. dicemus. Sic communis. Sotus *in* 4. *dist.*22. *art.*1. *q.* 3. Suarez *disp.* 40. *sect.*4. *n.*3. vt leges apud Petrum Cornejo) & penes illum, Ledesma, Castro, Nauarrus, Couarru. & Villadiego. Cornejo *disp.* 2. *dub.*2. Bonac. *loc. cit. num.*1. Lublimus *verb. Irregularitas, n.*1. Auila *p.*7. *disp.*1. *dub.*3. Palao *loc. cit. n.*2. Gibalin. *cap.*2. *q.*1. *n.*6. *pag.*13. Pellizzarius *loc. cit. n.*4.

Qvæstio VII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale?

NEgant quidam DD. existimantes, sufficere peccatum veniale ad incurrendam dictam irregularitatem. Quia excommunicatio minor, non est minor pœna, quàm irregularitas; siquidem priuat receptione omnium Sacramentorum: at sic est, quod illa incurritur ob peccatum veniale, vt habitum est, *tract.*1. *de Censur.* ergo & hæc potest incurri. Ita Caiet. *verb. irregularitas, & 2. 2. quæst.*64. *art.* 8. Siluest. *v. Ebrietas. q.*4. Armilla, *verb. Irregularitas, n.* 14. Corduba *lib.* 2. *quæst. q.* 26. Molina *tract.* 3. *disp.*77. Castro *lib.*1. *de leg. pœn. cap.*5. *docum.* 4. Manuel 1. *tom. sum.*2. *edit. cap.*175. *n.*5.

Sed longè multo probabilius Respondeo dicendum, quod ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, necessariò requiratur culpa mortalis, nec venialis sufficiat. Quia pœna debet proportionari delicto, cap. *Felicis. de pœn. in* 6. at sic est, quod irregularitas, quæ ob delictum incurritur est pœna grauissima, cum priuet vsu Ordinum, quos habet, & promotione ad altiores: ergo non debet incurri, nisi ob grauem culpam. Confirmatur. Quia de facto nulla irregularitas est imposita in iure, nisi pro culpa

mortali

mortali : ergo vt illa incurratur , hæc prærequiritur. Sic Sotus *lib.5. de iust. quæst.1. art.9.*Nauarr.*cap.27. num.*249.251.& 253.Henriquez *lib.*14.*cap.*3.Suar. *disp.*40. *sect.*3. *n.*17. (non 19. vt offendes apud Bonacinam) Auila *part.*7.*disp.*2. *dub.*3. Sanchez *lib.*9. *de Matrim.disp.*32.*num.* 29. & penes illum , etiam Nauarra *lib.*2. *de Restit.cap.* 1. *dub.*6.*n.*61. Manuel *tom.*2. *sum.*2. *edit.cap.*67. *n.*1. Barthol. de Ledesma, *dub.*5. *de excomm.concl.*1. *col.*994. Bañez 2.2.*q.*64. *art.*8. *de irregul. part.* 2. *dub.*2. *fol.* 371. Salon *eod. art.*8. Ludou. Lopez 2.*p. instruct. cap.* 13. *de excom. ad finem in solut. ad* 3.& Sà *verb.irregularitas cap.*1. vers. *Ad irregularitatem ex delicto.* His addi possunt Filliuc.*tract.*19.*cap.*1.*q.*8. *num.*24. Ægidius *disp.* 18. *dub.*2 *n.*13.*&* *dub.*4. *n.* 27. Reginald. *lib.*30. *n.*201. Bonac.*disp.*7. *q.*1. *punct.*3. *n.*1. Palao *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.*3.*n.*2.Baldellus 1.*p.Theolog.moral.lib.*5.*disp.*23. *num.*6. Diana *p.*3. *tract.*6. *resol.*51. Pellizzar. *tom.*2. *tract.*7.*cap.*5.*sect.*1. *quæst.*6. *num.*8.

Nec obstat argumentum contrariorum , nam illi optimè respondet Sanchez ex Nauarro, dicens , excommunicationem minorem esse secundum quid grauiorem pœnam , quàm irregularitas , sed simpliciter minus grauem ; quia, videlicet , illa est medicinalis , & facilè tollitur ; hæc autem , non nisi per Pontificiam dispensationem , priuatque Ordinum ministerio eorumque habilitate. Legantur dicta à nobis *tract. de suspens. disp.*2. *q.*9.

Quæstio VIII.

An saltem Papa , possit imponere Irregularitatem absolutè , pro culpa veniali ?

Affirmant, apud Bonacinam (præter Doctores citatos pro prima sententia quæstionis præcedentis) Suarez *disp.*40. *sect.*3. *num.*17. Auila *loc.cit. concl.*2. Filliuc. *num.*24. & Ægidius *dub.*2.*num.*14. Sed certè ex his authoribus , solus Auila hanc partem docet. Nam Ægidius *loc. cit. num.* 13. absolutè docet ex Suario *loc. cit.* non posse Pontificem purè ob peccatum veniale ferre irregularitatem , quia aliàs pœna superaret delictum , quod iniquum est. Sic ille. quamuis , *n.* 14. in alio sensu id concedat. Idem tenet Filliuc. Quare

Probabilius Respondeo nec Pontificem posse imponere absolutam irregularitatem,purè ob peccatum veniale.Quia vt diximus, tunc pœna superaret delictum,quod est iniquum.Sic Suarez, Filliuc. Ægidius *loc. cit.* & Bonac. *loc. cit.num.* 2. quamuis dicat oppositum esse valde probabile. Palao, *loc. cit.* & alij.

Quæstio IX.

An Irregularitas , quæ oritur ex delicto , incurratur per delictum internum : v.g. ob intentionem recipiendi Ordines in excommunicatione ; aut occidendi aliquem , &c.

Affirmandum videtur. Quia in quibusdam Bullis , & priuilegiis conceditur facultas absoluendi ab irregularitate mentali : ergo signum est, quod incurri possit per actum internum. Et ideo ita tenent Glossa *in cap. Perniciosè, de Pœnitent. dist.* 1. & alij plures Doctores citati à nobis, *tract. de Censur. in comm. disp.*8. *quæst.* 3.

Sed longè multo verius , multóque probabilius, Respondeo Non incurri per delictum internum. Quia de facto nullum est ius Ecclesiasticum , quo feratur irregularitas ob delictum , aut actum internum : Imò nec potest ferri, eo quod actus internus non subiacet potestati Ecclesiæ , vt constat ex *dictis de censur. in commun. disp.*8. *quæst.*3. Sic Suarez *disput.*40. *sect.*3. *à num.* 6. & penes illum , D. Thomas 1.2. *quæst.*20. *art.*5. *ad* 4. D. Anton. Sotus, Ledesma, Corduba , Nauarrus , Couarruu. Villadiego, Siluest. & alij. Henriquez *lib.*14. *cap.* 3. *n.* 2. Auila *part.*7. *disput.* 2. *dub.* 1. Bonac. *punct.* 3. *num.* 5. 6. & 7. Hurtad. *diff.* 2. & alij plurimi , quos in simili retulimus *disp.*8. *cit. quæst.*3. Quibus nouissimè addo Castrum Palaum *tom.*6. *disput.*6. *punct.*3. *num.*1. & Pellizzarium *loc. cit.*

Nec obstat argumentum contra factum. Respondeo enim , quod ibi, per irregularitatem mentalem, intelligitur irregularitas, quæ prouenit ab actu exteriori , occulto tamen , ita vt non possit in iudicio probari , de quo actu statim.

Quæstio X.

An Irregularitas , quæ oritur ex delicto , incurratur saltem per delictum , aut actum occultum per accidens , ita vt probari non possit ?

Negant adhuc Glossa *in cap. vltim. de tempor. ordin.* Henriquez *lib.*14. *cap.* 3. *num.*1. *de lege pœnali cap. vltim.* dicentes , non incurri per talem actum , irregularitatem, præterquam in homicidio. Horum sententiam non carere probabilitate , nouissimè defendit Bauny *tract. de irregularit. quæst.*3. *Assert.*4. *pag.*447.

Sed , vt certum, Respondeo incurri. *Primo.*Quia Concil. Trident. *sess.*14. *de reformat. cap.*7. expressè ait, quod homicidium etiam occultum , inhabilitat ad Ordines ; propter quam decisionem Castro *in edit.* 2. mutauit sententiam , quantum ad homicidium. Sed (vt bene Auila) si vidisset decisionem aliam eiusdem Concilij in *sess.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* factam post duos fera annos post septimam sessionem , generaliter mutasset sentantiam. Nam *in dict. cap.* 6. datur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus , excepto homicidio voluntario : ergo.

Secundo. Quia delictum occultum per accidens, quantum est ex se , subiacet iudicio Ecclesiæ : ergo potest puniri pœna irregularitatis ab Ecclesia : sicut de facto punitur , vt constat ex dictis. Sic Nauarr. *cap.*27.*num.*294. Suarez *loc.cit.* Auila *loc. cit. dub.*2. Bonac. & Hurtad. *loc. cit.* & alij adducti à nobis in simili loquendo *de censur. in comm. disput.*8 *quæst.*4. Quibus addi possunt Palao *loc. cit. punct.* 3. *num.* 1. vers. *Quocirca* , & alij penes ipsum , Pellizzarius *loc. cit. quæst.* 7. *num.* 10. Diana *part.* 7. *tract.* 11. *resol.* 48.

Quæstio XI.

An ad incurrendam Irregularitatem , requiratur , vt actus per quem incurritur , sit non solùm exterior , sed etiam completus , & consummatus ?

Respondeo. Requiri. Quia lex non fert irregularitatem de facto , nisi sub hac conditione , nempe, vt actus sit exterior , completus, & consummatus. Ex quo constat, quod ad incurrendam irregularitatem , quæ fertur propter homicidium , vel mutilationem , non sufficiat intentionem , aut volitionem occidendi , aut mutilandi , nec conatum ponere , aut vulnera lethalia infligere, nisi mors sequatur, etiamsi contigat per miraculum impediri,vt

infra. Sic communis. Suarez *disp.* 40. *sect.* 3. *n.* 13. Hugolin. *cap.* 14. §. 1. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 7. & 8. (non *n.* 2. vt leges apud Bonac) Auila *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 2. *concl.* 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 3. *quæst.* 19. *punct.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 1. *quæs.* 5. & 6. *num.* 14. & *sequent.* Medina *in summ. lib.* 1. *cap.* 11. §. 11. (non *cap.* 10. §. 10. vt citat Auila) Ægidius *disp.* 18. *dub.* 2. *num.* 11. Bonac. *disp.* 7. *q.* 1. *punct.* 3. *an.* 5. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 8. Palao *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 1. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 4. *n.* 2. & Pellizzarius *tom.* 2. *tract* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 6. *n.* 8. legantur dicta à nobis *tract.* 1. *de censur. in comm. disp.* 8. *q.* 8.

Quæstio XII.

An saltem incurrat Irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia infligit; tamen diligenti, aut miraculosa curatione, mors non est illi secuta?

Affirmant in hoc casu irregularitatem incurrere ob talem conatum, ex defectu lenitatis, Maiolus *lib.* 5. *de irregul. cap.* 48. *à num.* 3. & §. 2. *in princip. cum Specul.* Hugolin. *cap. Si quis post.* Glossa cum Ioan. Andrea, *cap. Periculosè, de Pœnit. dist.* 1. Veruecil. *sum. Confessor. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 23. Supplem. *verb. Irregularitas.* Thom. Fastol. *decis.* 14. & refert decisum fuisse in Rota. Quos omnes pro hac parte citat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 8. *lit. V.*

Sed ex dictis longè multò probabilius Respondeo: Nec illum adhuc irregularitatem incurrere. Quia reuera non est sequutus effectus, nempe occisio, aut mutilatio, propter quas lata est irregularitas. Sic Sotus *lib.* 5. *Iust. quæst.* 1. *art.* 9. Henriquez *num.* 8. *cit.* Suarez, Auila, & Bonac. *locis citatis.* Et nos latiùs infra *tract.* 2. *disp.* 13. *quæst.* 6.

Quæstio XIII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto prouenientem, debeat interueniri dolus, seu contemptus legis?

Affirmant (apud Palaum, *disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 2. *in fine)* Panormit. *in cap. Pastoralis §. verum, de Appellat. num.* 15. Dominic. *in cap. Solet. & cap. Is, qui, de Sent. excomm. in* 6. Felinus *in cap. Rodulphus, de Rescrip. n.* 43. & Nauarr. *in cap. Accepta, de Restit. spoliat. ad oppos.* 8. *n.* 84. & in Man. *cap.* 27. *n.* 252. vbi prædictos authores refert ibi: Tum quia (*irregularitas, subintellige*) sine contemptu non incurritur, dicente Panormit. *(loc. nuper cit.)* quod est pœna contemptus: quod ipsum dixit Dominic. & Felin. &c. Ita Nauarr. cuius sententiam nouissimè sequitur Baldellus, *part.* 1. *lib.* 1. *disp.* 29. *num.* 7.

Sed omnino oppositum Respondeo dicendum. Quia ignorantia affectata, crassa, aut supina non excusat quem ab irregularitate: vt docet Auila *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 7. *concl.* 1. citans Villadiego *cap.* 2. & Nauarrum *cap.* 27. *num.* 241. (sed hunc malè; nam ibi nil dicit de hac re) at sic est, quod vbi adest ignorantia legis; verè abest contemptus illius: ergo. Sic *Villalob.* tract. 21. diffic. 4. n 5. His verbis: *Para incurrir la regularidad basta, que el acto sea peccado mortal, aunque no aya menos precio de la ley; como consta de vn texto* (videlicet, cap. 1. de Ordinato ab Episcop. qui renun. Epis.) *donde se dice, que basta ignorantia crassa, i supina: i cierta cosa es, que donde ay essa ignorancia, no se halla el menosprecio de la ley de que vamos hablando.* Sic ille. Auila etiam cum communi *concl.* 2. vbi explicat authores primæ sententiæ, dicēdo, quod illi accipiunt dolum, pro culpa lata.

Quæstio XIV.

An Irregularitates introductæ, sine iure expresso, per consensum Doctorum, vim habeant?

Affirmat expresè Paulus Layman *lib.* 5. *part.* 5. *tract.* 5. *c.* 1. *n.* 6. *fol. mihi* 167. his verbis: Quamuis negari non posse videtur, quasdam irregularitates sine iure expresso, per Doctorum ita opinantium auctoritatem introductas, atque diuturna Ecclesiæ consuetudine firmatas fuisse, quæ non minus, quam aliæ censuræ vim obtinere debent: tum quia consensus Doctorum, & Ecclesiarum consuetudo optima est sacrorum Canonum, & antiquæ obseruationis interpres: tum quia vniuersim verum est, quod consuetudo per tacitum consensum sit constitutiua Iuris; etsi lex scripta desideretur. Hæc Layman. Cuius sententiam sequitur Bauny *de Censuris tract.* 11. *q.* 3 *p.* 446. & dicit probabilem Diana *part.* 8. *tract.* 7. *resol.* 28.

Sed, vt certum ferè Respondetur: Minimè habere vim. Quia vt certum ferè supponunt communiter Doctores, ex expresso iure, *cap. Is qui, de sent. excomm. in* 6. non incurri irregularitatem, in iure non expressam; contra quod ius, nec consuetudo, aut auctoritas Doctorum, præualere valet. Sic *Machado* lib. 1. part. 3. tract. 15. docum. 1. n. 5. ibi: *Con todo esso, es comun dotrina, i casi recebida de todos, fundada en derecho expresso, que no se deue admitir irregularidad, que no estubiere expressa enel; ni por sola la authoridad de los Doctores que la introducen; ni por auerla admitido la costumbre; ni porque enel derecho la aya, i se incurra en caso menor ò semejante.* Sic ille. Ex Suario *disp.* 40. *sect.* 5. & 9. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 194. *fine.* Sarbosa *in collect. ad dictum cap. Is qui,* Bonac. *q.* 1. *punct.* 2. *n.* 3. Diana *loc. cit.* & alij quos ex parte sequitur Gibalinus *cap.* 2. *q.* 1. *conjectar.* 4. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 1. *q.* 4. *n.* 5. legantur dicta supra *quæst.* 5.

Quæstio XV.

An incurratur Irregularitas, quando non est certum, sed solùm dubium, quod in iure, ob tale factum, irregularitas imposita sit?

Affirmant plures DD. Incurri quem irregularitatem in foro conscientiæ, non autem in externo, in præassignato dubio iuris. Quia, inquiunt, in foro conscientiæ, semper quis videtur obligatus in dubiis tutiorem partem sequi; *cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de Homicid.* At in foro externo dum delictum non probatur, reus absoluendus est, quia in iure est constitutum, quod vbi partium iura obscura sunt, fauendum sit reo potiùs quam actori: ergo. Ita Nauarr. *cap.* 27. *n.* 193. Philiarcus *de offic. sacerd. tom.* 1. *part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 6. *notab.* 2. Cardin. *cap. Ad audientiam, cit. n.* 77. Ledesma 2. *p.* 4. *q.* 26. *art.* 2. Hostiens. Ioan. Andr. Anton. Ancharan. Ananias Silues. Tabiena, & alij, quos citat Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 10. *num.* 39.

Affirmant deinde alij absolutè, & sine distinctione, docentes in tali dubio iuris incurri irregularitatem tam in foro conscientiæ, quàm in externo, hoc est, tam ad effectum quærendi dispensationem, & abstinendi ab Ordinum vsu: quàm ad effectum, vt Iudex, vt irregularem talem condemnet. Quia, inquiunt hoc deducitur *ex cap. Ad audientiam, cit.* Ita apud Palaum *disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 6. Nauarr. *cap. Si quis autem, de Pœnit. n.* 53. Couarru. *in Clem. Si furiosus, n.* 3. Suar. *disp.* 40. *sect.* 6. *n.* 1. Auila *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 5. *concl.* 1.

Henriq.

Henriq.*lib.*14.*c.*3.*n.*4. Vasq. 1.2.*q.*19.*art.*6.*disp.*65. *cap.*3.*& disp.*66.*c.*1.Salas 1.2.*tract.*8.*disp.vnica, sect.* 19.*n.*170. & Gasp. Hurt.*de Irregularit. diff.* 3. *&* 4. Sed certè ex his Doctoribus malè citat pro hac parte Suarium, Auilam, Couarru. & Salas, vt infra citat. etiam Stephanus Bauny pro hac eadem parte, vltra Auilam. *loc. cit.* Ægidium (sic lege, non *Angelum*) de Coninch *disp.* 18. *de Irregularit. dub.*1. Comitolum *lib.*6.*Resp. q.*57.& Henriq.*loc.cit.n.*1. sed an omnes benè, statum videbis. Tenent tamen illam Garcias *de benef. part.*7. *n.* 21.

Sed probabiliùs Respondeo: In dubio iuris, neminem esse censendum irregularem, nec in foro externo, nec in foro conscientiæ. Itaque quando non constat irregularitatem esse statutam iure: aut quando quis post debitam diligentiam factam, dubitat an tali facto sit imposita irregularitas, nullo modo se reputare debet irregularem. Quia vt constat, *ex cap. Is qui, cit.* quando ius est apparens, aut simile, non sufficit ad irregularitatem inducendam, eo quod non sit expressa in iure: ergo à fortiori non sufficiet, quando totum ius est dubium. Sic Sanch. *lib.*1. *sum. cap.*10.*n.*42. & penes ipsum Nauarr. *cap.si quis autem, cit. à n.*36. *vsque ad* 40. Couarru. apertis verbis, *cap. Si furiosus, cit. n.*3. Plaza *de delictis cap.*12.*n.*11. Flores de Mena *lib.*1.*q.*9.*n.*18. Sayrus *tom.*1.*lib.*6.*c.*2. *n.*16.*& in Claui reg. lib.*1.*c.*13.*n.*23. *&* 24. Lud. Lop. 2.*p. instruct. vbi de irregular. c.*22. Azor. *tom.*1. *lib.*2. *c.*19.*q.*10.*&* 11. Suarez *tom.*5.*disp.*40.*sect.*5.*n.*18. *&* 19.*& sect.*6.*à n.*1. Salas *loc.cit.* à Palao. *num.*170.171. 176.*&* 177.*& sect.*18.*n.*168. Rebell *de iust.*2.*p. lib.*1. *q.*3.*sect.*2. .13. & Valentia 4.*p disp.*7.*q.*19. *punct.*2. *notab.*3. Quibus addi possunt Molina *tract.*3.*de iust. disp.*67.*n.*5. Ægidius *disp.*18.*cit.* à Bauny *dub.*2.*n.*11. Auila etiam *p.*7.*disp.*2.*dub.*4. Quos simul cum Suario, iterum pro hac parte citat, ac sequitur Palaus *punct.*3.*cit.n.*7. Bonacina etiam *q.*1. *de Irregularitat. punct.*5.*n.*3. Qui & citat Nauarrum in Man.*cap.*27. *n.*198. Auilam *loc.cit. dub.* 5. *concl.* 5. Reginaldum *n.*3. Filliucium *cap.*2. *quæs.*4. Toletum *lib.*1.*cap.*17. Sa *verb. Irregularitas n.*4. & alij. Sic rursus Basseus, *Irregularitas* 1. *n.* 9. Bauny *tract.* 11. *de irregularit. q.*4. Diana *part.* 4. *tract.*2. *resol.*52. Machado *lib.* 1. *part.*3.*tract.*15. *docum.*3. *n.*5. Cornejo *in* 3.*p.disp.*1. *de Irregularitate dub.* 2. Villalobos 1.*p. sum. tract.*1. *diffic.*22.*n.* 1. Qui benè citat pro hac parte Henriq. *eod.lib.*14. *cap.*3. *&* 4. quem pro opposita citat Palaus. Pellizzarius *tom.*2.*tract.*7.*cap.*5.*sect.*1. *quæst.*17. *num.* 23. & alij.

Qvæstio XVI.

An in dubio facti homicidij; hoc est, an quando quis dubitat an homicidium perpetrauerit sua actione, consilio, vel fauore; tunc, tam in foro interno, quàm externo, iudicari debeat irregularis?

NEgat ex parte, apud Palaum, Henriquez *lib.*14. *cap.*3. *num.*3.*&* 4.*& cap.*15.*num.*3. existimans, adhuc in præassignato dubio facti homicidij, neminem se irregularem reputare debere, quousque sententia iudicis accedat. Id sentire Henriquez, ait Palaus *disp.*6.*punct.*3.*num.*4. Sed non benè. Quia ille, saltem in speciali casu aborsus casuali, quando quis dubitat an fœtus esset masculus, etiam animatus: & generaliter in casu secuti homicidij, aut mutilationis in casu; quo quis dabat operam rei illicitæ, oppositum sentit; cùm expressè dicat, quod prædictus debet in dubio abstinere, tanquam irregularis, saltem interim dum per diligentias causa discutitur. Legatur ipse Henriq. ibid. *in glossa lit.G.* Addit rursus Palaus, hanc negatiuam sententiam reputare probabilem Couarru. *Clemen. Si furiosus* 2.*p.* §.2. *n.*5. & in eandem declinare Suarium *disp.* 40. *n.*10. nec dissentire Salas 1.2. *q.* 21. *disp. vnica sect.*6. *n.*70. *&* Rebellum *de obligat. iust.* referre multos neothericos ita sentire.

Sed vt mihi certum ferè, Respondeo: In præassignato casu dubij facti homicidij, debere se ita dubitantem, iudicare in conscientiæ foro irregularem, & etiam in foro externo, vt talem habendum, & iudicandum, quoad effectum abstinendi ab vsu Ordinum & quærendi dispensationem. Quia mihi certum est ferè, ita esse decisum *in cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de homicid.* vbi habetur clarè, in dubio facti homicidij, obligationem esse à celebratione abstinere: & sic dubitantem tanquam irregularem habendum esse. Id namque Pontifices, ob periculum specialis indecentiæ, si postea innotesceret homicidam ad sacri Altaris ministerium accessisse, ei in tali dubio, ab Ordinum abstinendum vsu sanxere.

Sic docent Sanchez *lib.*1.*sum.cap.*10.*n.*4. Nauarr. Couarru. Plaza, Mena, Sayrus, Ludou. Lopez, Azor, Suarez, Rebellus, & Valentia. Auila, etiam Molina, & Ægidius, Bonac. Reginald. Bauny, Palao, & alij citati supr. *quæst. antecedenti.* & est communis. An vero idem sit dicendum in casu specialis aborsus, quando quis dubitat, an fœtus sit animatus, dicemus infra *disp.*14. *quæst.* 10.

Qvæstio XVII.

An etiam iudicandus sit irregularis, qui vtrum mutilauerit dubius est, animique anceps?

AFfirmant etiam plures Doctores. Quia in materia irregularitatis æquiparantur homicida, & mutilator: imò *in cap. Si quis abscinderit, dist.*55. mutilator dicitur homicida, & non incongruè, cum mutilatio sit quædam partialis occisio, nempè membri. Ita sentiunt Glossa *in Clemen. si furiosus, verb. Mutilet, de homicid.* & ibi Couarru. 2.*p.* §.*vnico, num.*2. Rosella *homicidium* 4. *num.*1. Angel. *homicidium,* 5. *num.*3. Siluester *homicidium* 3. *q.*4. *dicto* 1. Tabiena, *Irregularitas* 1.*n.*5. Armilla *eo, verb. num.*4. Nauarr. *cap.*27.*n.*206. Henriquez *lib.*14.*cap.*3.*n.*4.*& cap.*14. *n.* 1. quos omnes pro hac parte refert Sanchez mox citandus.

Sed probabilius Respondeo: Talem non esse iudicandum irregularem. Quia mutilatio non est propriè homicidium, sed impropriè: at sic est, quod iure, in solo dubio facti homicidij statuitur irregularitas: ergo non est ad mutilationem dubiam extendenda, cùm odia potiùs restringenda sint. Sic Sanchez *lib.*1. *sum.c.*10.*n.*49. Suar. *tom.*5.*disp.*40.*sect.*5.*n.*14. Filliuc. *tract.*19.*c.*2.*n.*47. Bonac. *q.*1. *de Irregularit. punct.*5. *n.*4. Bauny *de Irregularit. q.*4 *col.* 3.*pag.* 449. Castro Palao *de Censur. disp.*6.*punct.*3.*in fine.* Barbosa *in cap. Ad audientiam, cit.n.*4. Machado *lib.*1.*part.*3. *tr.*15. *n.*8. Gibalinus *cap.*4. *de Irregularit. q.*1. *consectar.*5. *num.*24. *pag.*131. & alij.

Qvæstio XVIII.

An, Non solum, quando quis dubitat de facto homicidij, sed etiam quando dubitat de facto aliorum delictorum, quibus adiuncta est Irregularitas, se debeat, in vtroque foro, gerere pro irregulari?

AFfirmant quàm plures DD. Quia Pontifices in dubio facti homicidij, quemlibet reputandum

esse irregularem affirmant, nixi illi principio: *in dubiis tutior pars est eligenda:* at hoc principium æque in omnibus aliis delictis, quibus adiuncta est irregularitas procedit; vt constat: ergo. Ita apud Sanchez, sentiunt Panormitan. *in cap. Ad audientiam, cit. n.* 2. Marianus, & Socinus Senior, Rossell. *verb. dubium, num. vnico,* Angel. *n.* 2. & ibi Silvest. *q.* 4. *n.* 7. Tabiena *q.* 2. *n.* 3. Vasquez 1. 2. *q.* 19. *art.* 6. *disp.* 65. *cap.* 3. *num.* 9. *&* 13. *& disp.* 66. *cap.* 1. Azor. *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19. *q.* 10. & Couarruuias, Lopez, Valentia, & Mena *loc. cit. sup. quæst.* 15. Hurtad. *disp.* 15. *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 4. *n.* 16. Luysius Turrianus, & alij.

Sed probabiliùs Respondeo in aliis casibus præter dubium homicidij, neminem esse irregularem censendum. Vnde qui dubitat, v. g. an sit legitimus, non debet se gerere tanquam irregularem, & ideo potest ordinari, si placet. Ratio huius responsionis est: quia, vt constat *ex cap. Is qui, de sent. excomm. in* 6. nullo modo contrahitur irregularitas, nisi in casibus à iure expressis: at in iure non est expressum in dubio facti, vltra casum homicidij, irregularitatem incurri: ergo asserenda non est. *Confirmatur* Quia in pœnis mitior pars est amplectenda: at sic est, quod hæc est mitior, ac suauior: ergo. Sic Nauarrus *cap. si quis autem, num.* 41. *de pœnit. dist.* 7. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. disp.* 40. *sect.* 6. *à num.* 9. & Salas 1. 2. *q.* 21. *tract.* 8. *disp. vnica sect.* 18. *num.* 168. quos citat & sequitur Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 10. *num.* 48. Quibus addi possunt Auila *part.* 7. *disp* 2. *dub.* 5. *concl.* 2. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 2. *num.* 22. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. (non 13. vt offendes apud Dianam) *num.* 4. *lit. I.* Bonac. *de Irregul. quæst.* 1. *punct.* 5. *num.* 3. Filliuc. *loc. cit.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 9. Malderus 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. *disp.* 87. *dub.* 8. Alphons. de Leone *tract. de offic. & potest. Confess. tom.* 1. *recollect.* 16. *n.* 68. Layman *lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. §. 4. *n.* 3. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *ref.* 52. Bauny *de Censur. tract.* 11. *de Irregular. q.* 4. *assertione* 2. Basseus, *verbo Irregularitas,* 1. *num.* 10. Villalob. *tract.* 1. *diffic.* 22. *num.* 3. Barbosa *in collect. ad d. cap. Ad audientiam, num.* 2. Machado *lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 15. *n.* 7. vbi pro opposita parte citat Ægidium *disp.* 18. *dub.* 4. *num.* 31. Sed omnino malè: nam ibi, nil de hac quæstione, & oppositum docet, *loc. cit.* pro hac parte. Legantur dicenda infra *disp.* 13. *de Irregularitate orta ex homicidio.*

DISPVTATIO II.

De Causis Efficienti, Materiali, Formali & Finali Irregularitatis.

Qvæstio Prima.

An Solus Summus Pontifex, aut Concilium generale, possint indicere Irregularitatem?

NEgant in primis, apud Palaum, Sotus *in* 4. *dist.* 25. *q.* 1. & Gabriel *lect.* 9. *in Canon. lit. D. Primò*: quia nullibi videtur prohibitum Prælatis Pontifice inferioribus, irregularitatem alicui indicere ob aliquod delictum commissum: ergo possunt. *Secundò.* Quia huiusmodi Prælati possunt, vt ex praxi constat, depositionem, & degradationem inferre: ergo & irregularitatem; cum illæ grauiores sint pœnæ ista.

Negat deinde, vt vidimus supra *quæst.* 14. Layman asserens, ob authoritatem tantum Doctorum, & consuetudinem introductam posse indici irregularitatem. Cuius sententiam vt probabilem defendit. Bauny *quæst.* 3. *de Irregular. assert.* 2.

Sed vt certum ferè Respondeo, Solum Pontificem aut Concilium generale, posse indicere irregularitatem. Quia (vt ait Palaus) omnibus aliis Prælatis, aut Iudicibus Pontifice inferioribus abrogata est talis potestas *in cap. Is qui, de senten. excomm.* vbi expressè deciditur, irregularitatem contrahi non posse, nisi in casibus à iure expressis. Si autem alij à Pontifice irregularitatem indicere possent, iam, extra casus à iure expressos, irregularitas contraheretur. Præterea non expediebat alios à Pontifice potestatem habere inducendi irregularitatem: quia irregularitas per se non inducitur ad punienda delicta, sed ad vitandam indecentiam ortam ex eo quod irregularis in statum Ecclesiasticum assumatur. Statuere autem, & decernere quæ hanc indecentiam inducant, cum id commune sit toti Ecclesiæ, proprium est Pontificis: ergo solus Pontifex irregularitatem inducere potest, & nullus alius. Hæc Palus *de Censur. punct.* 2. *n.* 2. ex quo patet ad fundamentum contrariorum. Sic sentiunt Nauarr. Suarez, Couarr. Bonac. Auila, Cornejo, Barbosa, Lublinus, & alij citati sup. *disp.* 1. *q.* 6. *&* 12. Nec Sotus oppositum docet: Nam loco citato à Palao, nil de hac quæstione agit. Et nostram sententiam apertè tenet *in* 4. *dist.* 22. *quæst.* 3. *art.* 1. *col. mihi* 1030. his verbis: Nam irregularitas propriè non decernitur ab homine: quia non potest iudex imponere pœnam irregularitatis, nisi sit iure decreta propter aliquod factum. Hæc Sotus. Malè ergò citat illum Palao. Benè tamen Gabrielem: nam hic expressè ait *loc. cit.* quod irregularitas possit aliquando infligi à Iudice, secundum iura. Fortè etiam Palaus voluit citare Scotum, qui certè loco ab ipso citato, negatiuam sententiam docuit, vt refert Hurtad. *disp.* 1. *de Irregul. diff.* 6.

Qvæstio II.

An subiectum, in quod cadat Irregularitas, debeat necessariò esse vir?

NEgare deberent, quod tamen non faciunt, Palud. *in* 4. *dist.* 25. *q.* 3. *art.* 1. *concl.* 1. & Hurtad. *tract. de Ordine diff.* 20. cum sentiant, posse fœminas ex indulto Pontificis ad Tonsuram Clericalem admitti: ergo consequenter debent concedere, quod sint capaces priuationis primæ Tonsuræ: ergo & subiectum, in quod possit irregularitas cadere.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, quod subiectum irregularitatis necessario debeat esse vir. Quia certum est, quod vir solus, non fœmina, habet potentiam ad recipiendos Ordines, vt 2. *p. tract. de Ord. disp.* 5. *q.* 3. *&* 4. diximus: ergo solus vir priuari illis propriè potest; patet, quia priuatio necessario supponit habitum. Sic sentiunt communiter omnes. Legantur Suar. hic, *disp.* 40. *sect.* 7. *n.* 1. Sayr. *lib.* 6. *c.* 2. *n.* 2. Filliuc. *tr.* 19. *c.* 2. *quæs.* 8. *n.* 52. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 1. *n.* 2. Bonac. *de Irregul. q.* 1. *punct.* 2. *n.* 6. Palaus *disp.* 6. *punct.* 2. *n.* 3. Hurtad. *disp.* 1. *de Irregul. diff.* 7. Cornejo *de Irregul. disp.* 4. *dub.* 1. Gibalinus *c.* 2. *q.* 2. *n.* 6. & alij.

Qvæstio III.

An vir non baptizatus, sit subiectum capax Irregularitatis?

AFfirmandum videtur ex communi Doctorum doctrina, qua asseritur, eũ qui ante baptismum, duplex

duplex matrimonium contraxit, esse irregularem post baptismum susceptum: ergo erat capax irregularitatis ante baptismum.

Sed vt certum, Respondeo: Virum non baptizatum non esse subiectum capax irregularitatis. Quia certum est, quod pro tunc non est capax Ordinis, cum baptismus sit ianua omnium Sacramentorum, vt constat ex Concil. Trident. *sess.* 14. *de Sacram. pœnit. cap.* 2. *& ex cap. veniens. De Presbytero non baptizato.* Sic omnes: præcipuè Suar. Sayrus, Filliuc. Bonac. Palaus, Hurtad. & Cornejo *loc. cit.* inter quos legendus est cautè Cornejo, ob defectum Typographi, vnde vbi ait, *Irregularitatis capacem esse*; legendum est, *incapacem esse.*

Ad argumentum autem pro ratione dubitandi factum, benè respondet Palaus, dicendo quod prædictus non est irregularis, ob irregularitatem contractam ante baptismum; quia hanc non potuit contrahere ante baptismum, vt habitum est cum non fuerit Ecclesiæ subiectus; sed posito baptismo, est irregularis, ob indecentiam relictam ex duplici illo matrimonio, quę indecentia post baptismum perseuerat.

QVÆSTIO IV.

An Irregularitas incurratur ab impubere?

NEgat Sancius *in select. disp.* 26. *n.* 18. ita dicens: Puto non incurrere irregularitatem puerum occidétem ante pubertatem: nam cum odia sint restrin-genda, fit excommunicationem, nec cæteras pœnas incursuros pueros, nisi post annum decimum quartum. Et fœminas post completum duodecimum. Ita ille, qui citat Auilam *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 13. & Henriq. *lib.* 13. *cap.* 3. *n.* 4. sed malè Vnde

Vt ferè certum Respondeo incurri ab impubere, hoc est à puero maiori septennio dummodo plenum vsum rationis habeat: secus aliàs. Sic Auila, & non aliter, *loc. cit.* à Sancio, nec non & Henriq. & à fortiori Couar. Ioan. Andr. Villad. Sà, & Nauar. apud eundem Auilam, si quidem docent, quod si puer ante septennium habeat vsum rationis, & occidat, maneat irregularis. Sic etiam Gauant. & Prepositus, quos citat, & sequitur Diana *p.* 4. *tr.* 2. *res.* 67. Quibus adde Bonac. *disp.* 5 *de pœnit. q.* 5. *sect.* 2. *punct.* 4. *n.* 3. v. *Nec obstat:* ex cuius doctrina constat, aliter esse philosophādum de pueris non implentibus præceptum annuæ confessionis; nam huiusmodi non incurrunt pœnas, eo quod sint à iure imponendas per transgressionem dicti præcepti: hæ vero de quibus nunc loquimur sunt à iure ipso facto impositæ. Ex quo constat nos non loqui inconsequenter ad ea quæ diximus 1. *p. tract.* 5. *disp.* 3. *quæst.* 57.

QVÆSTIO V.

An Sum. Pontifex sit capax Irregularitatis contrahendæ?

AFfirmarunt quidam, quos refert Suarez *disp.* 44. *sect.* 3. existimantes Papam incurrere hanc pœnam, si occidit aliquem.

Sed vt certum omnino Respondeo, quod non. Quia postquam ad Pontificiam dignitatem deuenit, omnis irregularitatis est incapax, siue de nouo incurrendæ; siue, iam antea incursæ, conseruandæ; eo quod legibus Ecclesiasticis, quantum ad vim coactiuam, ad quam irregularitatis pœna pertinet, minimè teneatur. Sic omnes. Suarez *disp.* 40. *sect.* 7. *num.* 7. Filliuc. *quæst.* 8. *cit. num.* 53. Palaus *punct.* 2. *cit. num.* 4. Bonacina, Cornejo, Hurtad. & alij supra citati.

QVÆSTIO VI.

An Episcopi ligentur Irregularitatibus, iure expressis; si ipsorum expressa mentio non fiat?

NEgat Maiolus *lib* 4. *de Irregularit. cap.* 1. *n.* 7. eò quod in capite, *Quia periculosum, de sent. excomm. in* 6. decernitur, Episcopos non ligari censura suspensionis, aut interdicti, nisi exprimatur: ergo nec ligabuntur irregularitate à iure lata aduersus quoscunque fideles, nisi id exprimatur.

Sed, vt cerium ferè, Respondeo: Ligari irregularitatibus à iure latis, contra quoscunque fideles; etiamsi ipsorum expressa mentio non fiat. Ratio est. Quia Episcopi, verè subiiciuntur iuri communi: ergo cum aliàs nullo textu excipiantur ab incurrenda irregularitate, dicendum est illam incurrere.

Nec obstat *cap. Quia periculosum:* Quia ibi, solum est sermo de censura suspensionis, & interdicti, qua Episcopi non ligantur, nisi exprimatur: ex qua exceptione potius colligitur sub censura excommunicationis, & Irregularitatis pœna, comprehendi; cum exceptio firmet regulam in casibus non expressis. Sic communis. Suarez *disp.* 40. *sect.* 7. *n.* 7. Bonac. *quæst.* 1. *de Irregularit. punct.* 2. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 2. *quæst.* 8. *num.* 53. Hurtad. *disp.* 1. *diff.* 7. *n.* 26. Palaus *disp.* 9. *punct.* 2. *num.* 5. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *res.* 53.

QVÆSTIO VII.

An homo Irregularis, sit capax alterius Irregularitatis?

REspondeo Affirmatiuè. Quia multiplicatis causis, multiplicantur effectus: ergo, si propter eundem hominem multiplicentur causæ irregularitatis, multiplicari irregularitates erit necessum, vt si illegitimus sit homicida, bigamus, &c. sic omnes. Legantur dicta à nobis *de Censur. in communi.*

QVÆSTIO XIII.

An ad inducendam Irregularitatem, requirantur aliqua verba?

REspondeo: Requiri. Quia causa formalis irregularitatis sunt verba quibus in iure irregularitas fertur, aut exprimitur. Nam cum ex supra dictis constet, nullam irregularitatem contrahi, nisi in casibus à iure expressis, sanè efficitur, vt ea verba, quibus in iure exprimitur irregularitas, sint illius causa formalis. Sic Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 4. *n.* 1. Bonac. *quæst.* 1. *punct.* 2. *num.* 10. Suarez *disp.* 40. *sect.* 8. Filliuc. *cap.* 2. *cit. quæst.* 9. *n.* 56. Gibalin *cap.* 2. *q.* 2. *n.* 1. Cornejo *tract. de Irregular. disp.* 3. *dub. vnico*, & alij omnes, conuenientes etiam in eo, quod ad inducendam irregularitatem, non requiratur aliqua verborū forma, cum nulla sit certa ab Ecclesia præscripta, sed potiùs diuersis verbis ab illa sæpe imponatur.

QVÆSTIO IX.

An verba, quibus in iure inducitur Irregularitas, debeant esse clarè, & expressè significantia priuationem, ipso facto, susciendi Ordines & administrandi in susceptis?

REspondeo Affirmatiuè. Ratio est. Quia huiusmodi pœna non imponitur ab homine, sed

ab ipso iure, ipso facto operante: ergo cum verba, quibus irregularitas inducitur, practica sint, & efficiant, ipso facto, quod significant, necessariò debent irregularitatem seu priuationem suscipiendi Ordines & ministrandi susceptos, clarè significare, vt eam causent: vti si textus dicat: *Ad Clericatum non promoueatur; aut fiat irregularis, aut irregularitatem incurrat: non ordinetur; non fiat Clericus:* vt habetur *cap. de Clerico, c. Curandum, 34. dist.* vel *cessabit à Clero, aut à statu Clerici præcipitabitur, cap. Curandum, cit. A Clericalibus officiis cogatur abstinere, cap. Consequens, dist.* 88. Sic Viuald. *de Irregularit. num. mihi* 2. vbi multos alios modos, quibus sacri Canones vti solent ad irregularitatem notandam, congerit ex Majolo *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 4. Suarez *disp.* 40 *sect.* 8. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 1. Bonac. *punct.* 2. *cit. n.* 11. Filliuc. & Palaus *loc. cit.* Bauny *tract.* 11. *de Censur. q.* 3. *pag.* 449. & alij.

Qvæstio X.

An, vt Irregularitas incurratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis?

Affirmandum viderur. Quia per infamiam iuris incurritur irregularitas *cap. Infamis, 6. quæst.* 1. Sed infamia iuris non incurritur ante sententiam Iudicis, *cap. Qui in aliquo, dist.* 51. ergo hæc saltem irregularitas non incurritur ante sententiam declaratoriam Iudicis.

Sed vt certum Respondetur dicendum, quod absolutè loquendo, & vt communiter, nullo modo debeat expectari sententia Iudicis, vt incurratur irregularitas. Quia huiusmodi pœna non apponitur ab homine, sed à iure, vt supra est habitum: at sic est, quod ius, ipsomet operatur facto: ergo. Sic Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 3. *dub. vnico.* Qui ad rationem dubitandi respondet concedendo, quod quando infamia non est lata à iure, sed ferenda, tunc non contrahatur irregularitas ante sententiam declaratoriam infamiæ, quia ante eam, non est persona illa infamis, sed eo ipso, quod per sententiam infamis declaratur, manet irregularis, non quia irregularitas inferatur ab homine, per talem sententiam, cum hæc solùm ad infamiam terminetur; sed quia, ipso iure, infertur statim, ac declaratur infamis, & hoc est speciale in irregularitate, quæ propter infamiam contrahitur. Sic ille. Et antea Suarez hîc *disp.* 40. *sect.* 4. *num.* 8. & 9. Sotus, Ledesma Nauar. Couarru. Castro, Simanc. & communis penes ipsum. Portel. *verb. Irregularitas n.* 28. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *sect.* 1. *quæst.* 10. *num.* 13.

Qvæstio XI.

Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet, in imponenda Irregularitatis pœna?

Respondeo, quod non est alia, quàm, erga statum sacerdotalem, réque diuinas, exhibenda reuerentia ab hominibus. Quia, quo plura ad dignam sacrorum celebrationem sunt necessaria, quo maior in iis postulatur dignitas, qui in Dei Ecclesia sacro Sacerdotij magistratu ad multorum commodum fruuntur, hoc Christiani maiorem metum, cultúmque ad sacrum altare, diuináque mysteria afferunt. Sic omnino Bauny *quæst.* 3. *citat. assertione* 6. & antea Suarez *disput.* 40. *sect.* 3. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 2. *quæst.* 1. *num.* 1. ita scribens: Quod attinet ad causam finalem, ea alia non est, quàm Sacrorum, & Religionis Sanctitas, quæ postulat, vt cum decore, & ordine exerceantur sacra ministeria; idcircò enim, quosdam ab illis summouit Ecclesia, quia minimè decebat ipsos, propter illustres quosdam defectus, siue culpabiliter, siue inculpabiliter contractos sacris admoueri.

DISPVTATIO III.

De Effectibus Irregularitatis.

Qvæstio Prima.

An primarius effectus Irregularitatis, sit priuatio suscipiendi Ordines licitè?

Respondeo Affirmatiuè. Quia id apertè constat ex definitione Irregularitatis tradita supra *disput.* 1. *quæst.* 2. & *ex cap. Curandum. dist.* (non *num.* vt offendes apud Bonac.) 34. & ex aliis iuribus nuper, *disp.* 2. *quæst.* 8. adductis. Sic docent omnes DD. legantur Auila *part.* 7. *disput.* 2. *dub.* 6. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 3. *quæst.* 1. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. Bonac. *de Irregularit. quæst.* 1. *punct.* 4. Cornejo *disp.* 5. *dub.* 1. & Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *sect.* 1. *q.* 11. *n.* 14.

Qvæstio II.

An Irregularitas, non solùm reddat Ordinis susceptionem illicitam; sed etiam inualidam?

Respondeo tanquam certum: Minimè reddere illam inualidam. Vnde, si quis irregularis ordinetur, dummodo cętera necessaria concurrant, verè Ordinatus manet. Ratio est. Quia Ecclesia non potest impedire valorem Sacramentorum, inhabilitando personam ad illa recipienda, (vnum, si excipias Matrimonij, ratione contractus naturalis, qui in ipso supponitur) si de facto materia, forma, & Minister à Christo requisita, adsint, sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 1. Auila, Bonacina, Filliucius, & Cornejo *loc. cit.* Palaus *disput.* 6. *punct.* 5. *num.* 1. Hurtad. *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 5. *num.* 18. & omnes, præcipuè sup. citati.

Qvæstio III.

An Irregularitas priuet etiam, receptione licita primæ Tonsuræ?

Negant quidam Doctores, eo quod irregularitas est impedimentum Canonicum Ordinis suscipiendi, vt habitum est sup. *disp.* 1. *quæst.* 2. at sic est, quod Tonsura non est propriè, & in rigore Ordo, vt diximus *p.* 2. *tract.* 6. *de Ordine disp.* 1. *quæst.* 5. contra nonnullos Canonistas: ergo. Ita tenet Aloysius Bariola, vt refert Bonac. *infra citandus.* Cuius sententiam esse probabilem, satis indicant ille, & *Machado* lib. 1. part. 3. tract. 15 docum. 2. n. 2. his verbis: *Si bien la contraria opinion es muy probable, fundada en que es mas comun la de los Theologos que defienden, que la primera Tonsura, no es Orden: i porque en las cosas odiosas segun principio de derecho no se deue hacer extension de vn caso à otro.* Ita ille. Huic sententiæ adhæret Pellizzarius *loco citato, num.* 14. licet non firmiter.

Sed

Sed probabilius longè Respondeo etiam priuare licita receptione Tonsuræ. Quia licèt probabilius longè sit, quod Tonsura non sit propriè, & in rigore Ordo, vt 2.*p.loc.cit.* diximus, est tamen dispositio, ad Ordines: ergo, qui est incapax ad suscipiendos licitè Ordines, incapax consequenter erit ad illorum dispositionem. Accedit quod Tonsura, in Iure Canonico, nomine Ordinis venit: *cap. Cum contigat. de ætate, & qualit. Ordin.* ergo. Sic Suarez *disp.*40.*sect.*1. *n.*11. *& sect.*2.*n.*1. Auila *part.*7.*disp.*2.*dub.*6. *concl.*1. Filliuc. *tract.*19. *cap.*2.*quæst.*1.*n.*59. Sayrus *lib.*6. *c.*1. *n.*19. Garcia *de benef. part.* 7. *cap.* 12. *n.* 80. Bonac. *quæst.*1. *de irregularit. punct.*1. *n.*4. *& punct.*4.*num.*1. Palaus *disp.*6. *de censur. punct.*6.*n.*2. Cornejo *disp.* 5. *de irregul.dub.*1. Machado *loc.cit.* Diana *p.*4 *tract.*2. *resol.*88. & alij communiter. Citant etiam pro hac parte Auila, Bonacina, & Palaus, Doctissimum Nauarrum *lib.*1.*consil.consil.*24.*de tempor. Ordinand. & consil.*34. *&* 35.*de homicid.* Sed apud meum Nauarr. non inueni id in iis Consiliis docere: Innuit tamen *consil.*11. *de temporib. ordin. n.* 1. *&* 3.

Quæstio IV.

An Irregularitas, etiam reddat inualidam susceptionem primæ Tonsuræ?

Respondeo: Negatiuè. Quia licet Ecclesia posset irritam Tonsuram reddere ab irregulari susceptam, eo quod sit ex eiusdem Ecclesiæ institutione; quia tamen non constat, id ab ea factum esse, dicendum est, quod sicut non est irritus Ordo ab irregulari susceptus, ita nec erit irrita prima Tonsura. Sic Suarez, & Palaus locis cit. & communis.

Quæstio V.

An Irregularitas superueniens Ordinato, priuet vsu Ordinis susceptí?

Respondeo: Priuare. Quia iste, est effectus secundarius irregularitatis, vt patet ex eiusdem definitione supra *disp.*1.*q.*2.*tradita.* Sic omnes DD. inde colligentes, peccare mortaliter irregularem, qui Ordine susceptо, ministraret, quamuis non propterea nouam incurreres irregularitatem. Legantur Suarez *disp.*40.*sect.*2.*num.*4. vbi bene aduertit, hanc responsionem debere intelligi cum proportione: nam si irregularitas sit absoluta, & totalis, prohibitio extenditur ad vsum omnium Ordinum; si verò, tantum sit ex parte, prohibebit tantum illum actum, cui ponit impedimentum, vt infra explicabimus. Nauarr. *cap.*27.*n.*194. Couarru. *in Clemen. Si furiosus de homicid.* Auila *p.*7. *disp.*2.*dub.*6. *concl.*2. Palaus *disp.*6. *punct.*5. *num.* 3. & alij.

Quæstio VI.

An Irregularitas prohibeat exercere quemcunque Iurisdictionis, actum aut sacrum; vt audire sacrum, baptizare absque solemnitate, &c.

Respondeo quod non. Quia per irregularitatem solum prohibentur actus Ordinum: at prædicti actus non sunt Ordinum, vt per se constat: ergo illi non prohibentur per irregularitatem. Sic omnes. Nauarr. *cap.*27.*n.*191. Couarr. *in Clemen. Si furiosus, cit.*1.*p.*§.1. Suarez *sect.*2. *cit.n.*8. Palaus, *num.*4. Henrique *lib.*14.*c.*14.*n.*1. Bauny *de irregul.q.*7. *Assert.*1. & Hurtad. *disp.*2. *diff.*5. his verbis: Irregularis potest exercere quemcunque actum, qui potest exerceri ab initiato prima Tonsura, vt sunt absoluere à censuris; dispensare in votis: concedere licentiam audiendi Confessiones: concedere Indulgentias: assistere Matrimonio, & alia, quæ non sunt vsus Ordinis ex officio facta, quamuis supponat primam Tonsuram. Sic ille. Sed de his in singulari adhuc infra agemus.

Quæstio VII.

An Irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent?

Negarunt nonnulli, vt refert Cardinal. in Clem. *Dudum. de sepult.* putantes, non licere irregulari suscipere Sacramentum Pœnitentiæ; eo quod in Extrauag. *Inter cunctas. de Priuileg.* §. *obseruent*, expresse significetur, neminem posse à peccato absoluere illum, cui est annexa irregularitas, nisi etiam possit irregularitatem tollere: ergo irregularis non potest, saltem sacramentum pœnitentiæ, recipere.

Sed, vt certum, Respondetur esse capacem, & ideo posse omnia Sacramenta (excepto Ordinis Sacramento, & illis, quæ ab eo pendent) Irregularem recipere. Quia irregularitas minimè excludit à participatione passiua Sacramentorum, quæ laicis etiam sunt communia: huiusmodi autem est etiam absolutio à peccatis: ergo irregularis capax est recipiendi omnia hæc Sacramenta. Confirmat id Bauny. Quia Bigamus potest confirmari, absolui, & sub finem vitæ sacro Vleo vngi: ergo hæc Sacramenta non sunt ei prohibita. Dixi in responsione, *excepto Ordinis Sacramento, & illis, quæ ab eo pendent*, vt ostenderem, irregulari celebrare fas non esse; quia hoc est, vti Ordinibus, ac in præcipuo eorum operum, quæ sunt irregulari interdicta, versari: & ob eandem causam nefas est communicare sub vtraque specie, &c. Sic Bauny *de irregularit. quæst.*7. *dict.* 2. ex Suario *disp.*40. *sect.*2. *n.*8. *&* 9. Henriquez *lib.*14.*cap.*2.*n.*5. *lit. C.* Nauarro *cap.*27. *n.* 253. Siluestro *excomm.* 4. *num.* 4. & Layman *lib.*1.*tract.* 3. *part.*5. *c.*1.*n.*3. His adde Filliucium *tract.*19. *c.*3 *quæst.*3. *num.*65. *&* 66. Palaum *disp.*6.*punct.*5.*n.*4. Hurtadum *disp.*1. *diff.*5. *num.*19. Cornejo *disp.*5.*de irregular.dub.*4. & Portell. *dub.Regul. ver.irregularitas n.*12. Pellizarium *tom.*2. *tract.*7.*cap.*5.*sect.*1.*q.*12. *n.*16.

Quæstio VIII.

An Irregularis peccet mortaliter, excipiendo Confessiones?

Respondeo peccare mortaliter, si irregularis sit denunciatus, & promulgatus à Iudice Ecclesiastico; imò etsi non sit denunciatus, dummodo se ad excipiendas Confessiones ingerat. Ratio est: Quia verè exercet actus Ordinis, contra grauem Ecclesiæ prohibitionem. Sic Suarez *disp.*40.*sect.*2.*à num.*43. Villalob. *tom.*1.*tract.*21. *diff.*2.*n.*8. Bonac. *q.*1. *de irregul. punct.*4. *num.*19. Auila, Hurtad. Cornejo, Præpositus, & Diana, statim citandi, & omnes.

Quæstio IX.

An saltem, validè absoluat Irregularis non denunciatus, & toleratus?

Negatiuam sententiam tenere Auilam *p.*7. *disp.* 2.*dub.*6.*concl.*7. & Hurtadum *disp.*1. *de irregul. diff.*5.*n.*19. dicit Machado *lib.*1.*sum.part.*3. *tract.*15. *docum.* 2. *num.*4. Sed ex his DD. Auila id tantum negat

negat, loquendo de irregulari nominatim denunciato, non de alio: ait enim, sic: Non enim poterit absoluere à peccatis, quia est actus Ordinis: Vnde si sit nominatim denunciatus, non valebit absolutio. Ita ille.

Sed, vt certum Respondeo validè absoluere, sicut validè deferri excommunicatus toleratus, & non denunciatus, vt diximus *1.p. tract.5. de Pœnit. disp.5. quæst.78.* cum communi. Ratio est: quia confessarius irregularis toleratus, & non denunciatus non caret iurisdictione, nec pœnitens peccat communicando cum illo: ergo. Sic Suarez *loc. cit. num.45.* Bonac. *disp.7. quæst.1. punct.4. num.19.* qui benè citat Auilam pro hac parte. Cornejo, Villalob. Lessius, Præpositus, quos citat, & sequitur Bauny *tract.11. de irregular. q.6. dict.3.* Nec credo dissentire Hurtad. Intelligendus est enim loqui solum de nominatim irregulari.

Qvæstio X.

An etiam validæ ac ratæ sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit?

Affirmant esse ratas, ac validas, casu, quo pœnitens, non ponat obicem, sed accedat bona fide, ignorans talem Confessarium esse irregularem nominatim denunciatum, Suarez *disp.40. sect.2. n.45.* Ægidius *disp.18. dub.1. n.7.* Luysius *lib.8. de censur. disp.58. dub.2.* Præpositus *in 3.p. quæst.5. de irregularit. dub.3. n.13.* Cornejo *disp.5. de irregularit. dub.3. quæst.3.* Villalob. *tract.21. diff.2. num.8.* quos citat, & sequitur Diana *part.4. tract.2. resol.68.* Quibus addi possunt Lessius *de iust. lib.2. cap.22. dub.8.* Bonac. *quæst.1. punct.4. num.20.* Filliuc. *tract.19. cap.3. quæs.7. num.80.*

Probatur hæc sententia. Quia, neque ex parte pœnitentis, neque ex parte Confessarij irregularis, deest aliquid, ratione cuius, non sint ratæ dictæ Confessiones: ergo tales debent iudicari. Antecedens probatur: quia pœnitens accedit, vt supponimus, dispositus, & aliàs non peccat participando cum irregulari, quem inuincibiliter irregularem ignorat. Rursus Confessarius irregularis, non solum habet potestatem Ordinis, sed etiam iurisdictionis, cum irregularitas non tollat iurisdictionem, vt constat ex dictis præcipuè *quæst.6.* ergo.

Negant verò contra, esse tales confessiones validas, Auila *p.7. disp.2. dub.6. concl.7.* Gaspar Hurtad. *disp.1.* (non 11. vt leges apud Baunym) *n.19.* Comitolus *lib.6. Respons.q.58.* Nauarr. *cap.9. n.6. dicto 4.* Quia (inquit) concessa peccatorum remissio à Confessario suspenso, interdicto, aut excommunicato notoriè, nullarum est virium: sed irregularitas est quædam veluti suspensio ab Ordinũ vsu, & exercitio: ergo data ab irregulari absolutio, erit nulla, ac inualida.

Sed clarius Respondeo, Esse validas, ac ratas, casu quo pœnitens accedat inuincibili ignorantia, ex publico, & communi errore procedens: secus si ex priuato, & particulari errore ipsius. Quia in primo casu Confessiones verè sunt validè; non verò in secundo; vt diximus *1.p. tr.5. disp.5. q.79. & part.4. tr.2. de excomm. disp.6. q.11.* & sic considerari possunt Authores vtriusque sententiæ. Legantur dicta à nobis *loc. cit.*

Qvæstio XI.

An collatio beneficij facta Irregulari absolutè, sit licita?

Affirmat Bauny *q.5. de irregularit.* vers. *Ratio est:* ibi: Quare non peccat, qui beneficium acceptat in irregularitate, dummodo ab ea intra anni spatium auctoritate Apostolica, aut Episcopali, liberari se curet. ita Siluest. *loc. cit.* Hucusque Bauny.

Sed tanquam certum Respondeo, Non esse licitam. Quia irregularitas absoluta, & totalis deiicit irregularem ab statu, & Ordine Clericali, vt sup. est habitum: ergo consequenter ab iis, quæ Clericalem Ordinem requirunt, & quæ illius sunt propria, vt sunt beneficia: ergo. Sic colligitur clarè ex *cap.2. de Clerico pugnante in duello.* & ex Trident. *sess.14. c.7. de reformat.* (non de Confirmatione, vt leges apud Cornejum) & tenent omnes Doctores. Legantur Suarez *disp.40. sect.2. à num.30.* Sayrus *lib.6. cap.2. n.13.* Nauarr. *c.25. n.132. & c.27. n.249.* Couarru. *in cap. Alma. p.1. §.7. num.1.* Auila *part.7. disp.2. dub.6. concl.3.* & alij infra citandi.

Qvæstio XII.

An Collatio beneficij facta irregulari absolutè, non solum sit illicita; sed etiam inualida, ipso iure, ante quamcunque iudicis sententiam?

Affirmat communis sententia, eo quod beneficium detur propter officium, seu propter exercitium Ordinis, *cap. fin. de Rescriptis:* sed irregularis est omnino incapax ad officium: ergo & ad beneficium validè obtinendum. Ita tenent Nauarr. *cap.25. & 27. cit.* Couarru. *loco citato & in regul. peccatum, 2.p. §.8. n.6. & 7.* Henriq. *lib.14. c.2. n.5.* Quos citat, & sequitur Auila *dub.6. cit. concl.3.* Suarez *disp.40. sect.2. n.30.* Sayrus *loc. cit.* Bonac. *de irregularit. q.1. punct.4. n.6.* & penes ipsum, præter citatos, Riccius *decis.185.* Lessius *lib.2. de iust. c.34. n.122.* Reginald. *lib.39. n.8.* Garzias, Cochier, Sanchez, & Parisius. Quibus adhuc addi possunt Luysius *lib.8. de censur. disp.58. dub.2.* Ægidius *disp.18. dub.1. num.6.* Filliuc. *tract.19. cap.3. quæst.8. num.86.* & Villalob. *tract.21. diff.1. num.12.*

Negant nihilominus alij existimantes, collationem beneficij factam irregulari, solum esse illicitam, & irritandam; non verò irritam de facto, aut ipso iure, ante Iudicis sententiam; ideóque solùm indigere dispensatione, super irregularitate; non tamen noua collatione beneficij. Ratio est. Quia nulla inhabilitas ad beneficium induci debet, sine expresso iure, aut Canone: at sic est, quod nullus extat Canon, aut ius, inducens hanc inhabilitatem, seu incapacitatem in irregulari; cum nullum extet ius expresè irritans beneficij collationem factam irregulari; ergo. Ita tenent Siluester *excommunicatio 4. n.4.* Innocent. IV. *in Canonem 6. de Concessione Præbendæ,* Felin. *in canon. 21. Inquisitionis. De Accusation. n.6.* Layman *lib.1. tract.5. part.5. c.1. n.3.* Quos citat, & sequitur Bauny *de irregularit. q.2. & 5.* Quibus addi possunt Cornejo *in 3 p. D. Thom. disp.5. de irregul. dub.2. q.1.* quem sequitur Diana *4.p. tract.2. resol.79.* Hurtad. *disp.1. de de irregul. diff.5. n.21.* Palaus *disp.6. de censur. punct.5. n.7.* Et reputant probabile Suarez, Coninch, Filliuc. alij citati.

Sed ego Respondeo dicendum, quod licet hæc secunda sententia, in rigore iuris loquendo, & in foro interno, sit probabilior, & in praxi satis secura; attamen loquendo in foro externo, securior & probabilior, ac ideo tenenda sit prima. Sic tandem tenet Bauny *loc. cit.* cum notet, quod Irregularis, vt sit in foro externo securus de beneficio obtento, tria præstare debere. *Primum* est, vt super irregularitate contracta dispensationem obtineat. *Secundò* alteram super inhabilitatem ad idem beneficium. *Et tertium,* vt iterum idem sibi beneficium conferatur.

Ratio

Ratio est: quia in foro externo, collatio beneficij facta irregulari, durante irregularitate, irrita reddi potest, ac inanis, vt etiam authores secundæ sententiæ fatentur: ergo est prudentiæ in irregulari, ne sibi id accidat, Papæ potestati consulere. Et de hoc foro, addit Bauny, intelligi debent Doctores primæ sententiæ, dum negant collationem beneficij factam irregulari, ratam & validam esse. In conscientiæ verò foro, non est necessario iteranda à superiori, collatio beneficij irregulari facta, eo quod in opinione authorum secundæ sententiæ, valida, ac rata fuerit.

QVÆSTIO XIII.

An Irregularitas priuet, ipso iure, & facto, beneficiarium, beneficio, vel pensione, ante irregularitatem obtenta?

AFfirmant quidam Doctores, existimantes irregularitatem ortam ex homicidio voluntario, eo ipso priuare beneficiarium homicidam beneficiis ante obtentis. Ducuntur quodam decreto Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de Reformat.* vbi de huiusmodi irregularitate loquens, ait: *Qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, omni Ordine, beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat:* at sic est, quod ipso iure, & absque sententia condemnatoria, caret Ordine: ergo & beneficio, & officio. Ita; apud Petrum Cornejo, Barbatia *in cap. Cum non ab homine, de Iudiciis. col.* 2. & apud Castrum Palaum, Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. §. 4. *n.* 1. & apud Stephanum Bauny, Nauarrus *cap.* 27. *n.* 251. Couarru. *in reg. Peccatum, part.* 1. §. 1. *n.* 6. Auila *part.* 7. *disp.* 3. (*lege* 2.) *dub.* 6. *concl.* 3. Reginald. *lib.* 39. *cap.* 2. & *cap.* 9. *n.* 150. & Suarez *disp.* 40. *de Censur. sect.* 2. *num.* 14. & 36. Sed certè omnes hi Doctores à Bauny pro hac parte adducti, oppositum expressè sentiunt.

Vnde, vt ferè certum Respondeo: Non priuarem ipso facto, aut iure, ante sententiam condemnatoriam iudicis. Quia hæc priuatio ex nullo iure deducitur: ergo non est ipso iure, aut facto, censendus beneficiarius suis beneficiis priuatus.

Confirmatur. Quia ex iure potius colligitur & deducitur oppositum: nam ex *c. Cleric.* 5. *Ne Clerici, vel Monachi* deducitur, Clericum ob irregularitatem ex homicidio prouenientem, non esse ipso facto priuatum, sed priuandum beneficiis: ergo multo minus erit priuatus ipso facto, ob irregularitates ex aliis causis, cum sint facilioris dispensationis. Idipsum deducitur ex cap. *Fraternitati. de Clerico excommun.* ex cap. *Postulatis*, §. *Quæsiuistis. eod. tit.* & ex aliis. Sic expressè Nauarrus *cap.* 27. *num.* 2*mihi* 251. vbi sic ait: Sexto principaliter dico, quod nulla irregularitas inducit priuationem beneficij iam quæsiti, ipso iure; quæ videtur sententia Innocen. *in cap. Cum nostras. de Conces. præben* communiter recepti ibi, & vbique, præsertim à Felin. *in cap. Inquisitionis. de Accusat.* & probatur per cap. *Clerici. Ne Clerici vel Monachi*, verb. *Priuetur*; quod probat irregularitatem ex homicidio natam, non inducere illam: & cum illa sit potissima, argum. cap. *Miror* 50. *dist.* à fortiori non inducent aliæ. Hæc meus Nauarrus. Auila etiam *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 6. *concl.* 4. vbi citat, & bene Couarruu. *in cap. Alma mater* 1. *p.* §. 7 *n.* 1. & in Clem. *Si furiosus. part.* 2. §. 3. *n.* 5. *in fine.* Reginald. *lib.* 30. *c.* 2. *n.* 10. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 15. & *disp.* 44. *sect.* 4. *n.* 2. Malè ergo citauit omnes istos DD. Bauny. Tenent rursus, Ægidius *disp.* 18. *dub.* 1. *n.* 5. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 2. *n.* 5. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 19. *punct.* 2. §. *Quinto.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 21. Bonac. *quæst.* 1. *de irregularit. punct.* 4. *n.* 8. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 1. Riccius *in praxi decis.* 185. Hurtad. *disp.* 1. *diff.* 5. *n.* 21. Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 5. *n.* 9. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 3. *quæst.* 9. *num.* 88. Bauny *de Irregular. q.* 2. Cornejo *disp.* 2. *de Irregularit. dub.* 2. *quæst.* 2. Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 15. *docum.* 2. *num.* 6. & Villalob. *tract.* 21. *diff.* 2. *n.* 9. & Pellizzarius *loc. cit. q.* 13. *n.* 17.

Ad obiectionem ex Tridentino factam, respondet Palaus ex Suario *disp.* 44. *sect.* 4. *n.* 32. quod per Concilium nihil sit in hac parte innouatum, & sic illius verba intelligi debent, iuxta ipsarum rerum naturam, quæ est, vt carentia Ordinis, quam inducit irregularitas, ipso iure incurratur: secus verò priuatio beneficiorum acquisitorum, quia plerunque expostulat iudicis sententiam, nisi aliud exprimatur, sicuti in præsenti non exprimitur.

QVÆSTIO XIV.

An Irregularitas superueniens Beneficiato, priuet ipsum fructibus beneficij?

REspondeo tanquam certum: Nec priuare ipso facto, nec priuandum esse per sententiam, si munera, quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per se, vel per alium exercuerit, & exerceat. Quia habet titulum beneficij: ergo & ius percipiendi illius fructus, posito muneris exercitio. Sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 20. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 1. *num.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 3. *quæst.* 5. *n.* 70. Layman, *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 1. *corol.* 3. Bonac. *de Irregul. q.* 1. *punct.* 4. *num.* 10. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 5. *num.* 13. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 13. vers. *Virum verò*, & alij.

QVÆSTIO XV.

An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis beneficium recepit?

AFfirmabunt omnes Doctores citati pro secunda sententia *quæst.* 12. eo quod verè in sua opinione habet, & retinet titulum beneficij: ergo & habet ius ad percipiendos fructus illius, dummodo satisfaciat per se, vel per alium, muneri suo.

Negant verò contra Doctores primæ sententiæ dictæ *quæst.* 12. eo quod existiment, inualidè recepisse tale beneficium, & consequenter, nullum habere titulum beneficij, & ideo nec ius ad fructus illius: ergo. Ita expressè, inter alios, Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *n.* 41. & 42. Filliuc. *n.* 88. Bonac. *punct.* 4. *cit. num.* 7. & alij.

Ego autem iuxta ibidem dicta, Respondeo dicendum, quod licèt prima sententia sit in foro conscientiæ satis probabilis, & secura: tamen in foro externo, & in praxi, hæc secunda sit sequenda, ob rationem ibi assignatam.

QVÆSTIO XVI.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem, teneatur statim dimittere, in foro conscientiæ, beneficium, & in manibus superioris resignare?

NEgant absolutè aliqui DD. Quorum ratio est: quia huiusmodi pœna, cum sit priuatiua, exigit iudicis sententiam. Ita apud Cornejo, Nauarr. *lib.* 5. *consil.* 17. & *in extrauag. Gregor. XIII. de datis per iustitiam, n.* 44. *aliàs* 41. & Molina *tom.* 1. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 96. *pag.* 540.

Affirmant verò Felinus *in cap. Inquisitionis, de Accusat.*

*Accuſat. col.*1. & Couarru.*tom.*2 *part.*2.*de Sponſalib.* (*non de mandato*, vt citat Cornejo,) *cap.*6. §.8. *n.* 7. *in fine*, vbi amplectens doctrinam Felini, ait; Delinquentem non poſſe tutè in animæ iudicio retinere beneficium Eccleſiaſticum, cui eſt annexus Ordo ſacer, quem ipſe propter crimen exercere non poteſt. Legatur hic Author, toto *num.*7.

Sed ego cum aliis diſtinctiùs, & clariùs Reſpondeo dicendum, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem, non teneatur ſtatim in foro conſcientiæ dimittere beneficium; ſed licitè poſſit retinere illud, donec per ſententiam iudicis priuetur: dummodo non ſit in mora petendi diſpenſationem irregularitatis, & interim beneficij muneri per ſe, vel per alium ſatisfaciat: nam aſſumere coadiutorem pro aliquo tempore ex cauſa adeo graui, nec eſt contra iuſtitiam, neque illicitum. Sic Suarez *diſp.*44.*ſect.*4. *num.*19. Auila *part.*7.*diſp.*2.*dub.*6.*concl.*4. verſ. *Hinc ſequitur.* vbi explicat in noſtrum ſenſum, Nauarrum, Felinum & Couarruuias, Corduba *in ſum. quæſt.* 41. *& lib.*1.*qq.q.*36. Bonac. *diſp.*7.*de Cenſur.q.*1.*punct.*4. *num.*10. *verſ. Tertio.* Ægidius *diſp.* 18. *dub.*1. *num.*5. Hurtad. *de Irregularit. diſp.* 1. *diff.* 5. *in fine.* Paul. Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.* 5. *cap.*1. *corol.* 3. Palaus *diſp.*6. *de Cenſur. punct.*5. *num.*11. Cornejo *diſp.*5. *de Irregularit. dub.* 2. *quæſt.* 3. qui attentè legendus eſt ob Tyrographiæ defectus. Filliuc. *tract.*19. *cap.* 3. *quæſt* 4. *dicto* 2. *n.*69. Pellizzarius *loc. cit. q.*13.*n.*18.

QVÆSTIO XVII.

An Clericus Irregularis, ob homicidium voluntariè patratum; priuandus ſit beneficio, & penſione obtentis?

REſpondeo, tanquam certum; Priuandum eſſe beneficio; quia ita decreuit Trident. *ſeſſ.*14.*c.*7. *de Reformat.* Sicuti etiam debet priuari ob hæreſim, ob ſimoniam, & alia ſimilia: Non vero priuandum eſſe penſione neceſſariò, nam id arbitrio Iudicis relinquitur expectata delicti qualitate. Ratio eſt, quia penſio ſtrictè loquendo non venit nomine beneficij. Sic tenuit Sac. Congregatio Cardin. vt referunt Riccius *deciſ.* 524. Barboſa, & Marzilla *in dicto loco Trident.* Suarez *diſp.*44.*ſect.*4. *n.*34. Bonac.*punct.*4. *cit.n.*11. Palaus etiam *punct.*5. *cit. num.*12.

QVÆSTIO XVIII.

An Irregularis ex delicto, ſi nolit, vel non poſſit impetrare diſpenſationem, poſſit renuntiare beneficium in fauorem tertij?

REſpondeo vt certum: Poſſe renunciare illud, ac ſi nullam irregularitatem contraxiſſet, etiam pendente lite, & accuſatione facta de irregularitate. Ratio eſt. Quia vſquequo accedat ſententia condemnatoria, retinet ius in beneficium: ergo poteſt illud renunciare. Sic Panormitan. *in cap. Niſi cum pridem, num.*11.*de Renunc.* Couarru. (non Coninch, vt offendes apud Palaum) *in Clemen. ſi furioſus* 2. *p.* §.3.*num.*7. Felin. *in cap. Inquiſitionis, col.* 3. *de Accuſat.* Ludou. Gomez *in Regul. de Annali poſſeſſ. q.*42. *n.*3. Sayrus *lib.*6.*cap.*2.*num.*14. Suarez *diſp.*40.*ſect.*2. *num.* 19. Palaus *diſp.*6.*punct.*5.*num.*15. & Villalob. *tract.*21.*diff.*2. *num.*10. vbi ita ait: *Aduierte Villadiego*, de irregul. cap. 1. num. 20. *con otros, que es buena cautela, para que el homicida no pierda el beneficio, renunciar en fauor de vn amigo fiel, antes que por ſentencia le priuen del.* Sic ille.

QVÆSTIO XIX.

An etiam, caſu, quo, durante accuſatione Irregularitatis, impetret quis beneficium irregularis, ſi fortè per ſententiam illo priuetur; poſſit nihilominus irregularis conſcius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio abſolutè renunciare?

NEgant aliqui. Quia, inquiunt, hæc renunciatio & cederet in præiudicium eius, cui eſt ius per gratiam acquiſitum: & in fraudem gratiam obtinentis: ergo talis renunciatio eſt nulla, quod colligi videtur ex *cap. Si te præbendam, de Renunc. in* 6. Ita tenent Dominic. *conſil.* 105. Aufrerius *conſil.* 436. Felin. *in cap. in noſtra, de Reſcript, n.*38. & Anton. Butrio *conſ.* 43.

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe adhuc irregularem, in dicto caſu, beneficio renunciare. Quia adhuc in eo caſu poſſidet beneficium: ergo poteſt illi renunciare; cum poſſit vti iure ſuo: in quo nullam fraudem committit, quia non renunciat beneficio, vt noceat impetranti, ſed vt ſibi conſulat. Nec ſic renuncians facit contra ius quæſitum impetrantis; quia hic non habet ius abſolutè quæſitum, ſed conditionale, & incertum, nempe, ſub conditione, ſi per ſententiam priuetur, cui iuri benè poteſt derogari per renunciationem. Nec tandem contrarium colligitur ex *d. cap. Si te præbendam:* quia ibi datur manifeſta fraus. Sic Couarru. *in Clem. Si furioſus, 2. p.* §. 3. *n.* 7. verſ. *Quidam tamen.* & penes ipſum, Gloſſa *in Regul. Cancel.* 27. Chaſſan. Ioan. Staphi. Probus, Rota, Aufred. Ludou. Gomez, & alij. Palaus etiam *diſp.*6. *de Cenſur. punct.* 5. *in fine.* Qui benè ex Couarru. notat, quod facta dicta renunciatione, nequaquam poſſit Iudex procedere ad priuationem beneficij: etenim (ait Couarru.) hic proceſſus iam inutilis erit; cum ipſe aduerſus quem priuationis ſententiam ferenda eſt, non obtineat, nec poſſideat beneficium: atque ita viſum eſt Rotæ *in nouis*, 491. & Ludou. Gomez *in d. regul. de annalib. q.*42. *num.* 5. Huc vſque Couarru. contra Dominicum, *loc. cit.*

QVÆSTIO XX.

An Irregularitas reddat inhabilem ad dignitatem, & Prælaturam regularem?

NEgat Pellizzarius *tom.* 2. *tract.*7. *cap.* 5. *ſect.* 1. *quæſt.* 16. cum aliis.

Sed probabilius Reſpondeo Affirmatiuè. Quia ſic colligitur ex *cap. In quibuſdam. de Pœnis, & ex cap. fin. de filiis Præsbyter.* Et benè, cum hæc, nomine beneficij veniant. Sic Cornejo *diſp.* 5. *dub.* 2. *q.* 5. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*3. *n.*24.

QVÆSTIO XXI.

An Irregularis ſit omnino incapax acquirendi de nouo iuriſdictionem fori contentioſi, annexam alicui dignitati, aut beneficio?

NEgabunt, qui negarunt collationem beneficij factam irregulari, eſſe ipſo iure nullam: quia eodem modo irregularis eſt capax iuriſdictionis fori contentioſi, quo eſt capax beneficij, aut dignitatis, cui talis iuriſdictio eſt annexa: at ſic eſt quod collatio beneficij, aut dignitatis irregulari facta, eſt

(licè

(licet illicita) valida, & rata: ergo & Iurisdictio. Ita tenere debent Innoc. Felin. Bauny, & alij citati pro secunda sententia *quæst.* 12. Et quamuis hæc sententia sit in rigore iuris, & in foro interno satis probabilis. Iuxta ibi à nobis dicta.

Probabilius Respondeo: esse omnino incapacem acquirendi iurisdictionem ordinariam fori contentiosi annexam dignitati, aut beneficio. Quia probabiliùs est irregularem esse in foro externo, omnino incapacem acquirendi, non solum licitè, sed etiam validè, beneficium de nouo aut dignitatem: ergo & iurisdictionem Ordinariam, quæ tali dignitati est annexa. Sic tenent authores primæ sententiæ citati *dicta quæst.* 12. Et expresè Cornejo *disp.* 5. *de Irregularit. dub.* 3. *dicto* 1.

Quæstio XXII.

An saltem, Irregularis sit capax acquirendi de nouo iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui confertur, dignitatem, aut beneficium?

Respondeo, Affirmatiuè. Quia nullum est ius irritans talem collationem: ergo irregularitas ex vi sua non priuat quem iure acquirendi talem iurisdictionem. Hinc patet quod iurisdictio delegata, aut etiam ordinaria, quæ ex commissione alterius habetur, & non ratione dignitatis, aut beneficij, vt habent Vicarius Episcopi, aut Legatus Papæ, possit dari Irregulari, & ab eo de nouo acquiri; quia huiusmodi iurisdictio non habet connexionem cum beneficio Ecclesiastico, aut cum vsu Ordinis, & sic independenter ab vtroque potest dari, & acquiri. Sic Cornejo *loc. cit. dicto* 2.

Quæstio XXIII.

An Parochus Irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij?

Respondeo vt certum: Posse. Quia per irregularitatem non desinit esse Parochum. Sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 25. Rota *in nouis decis.* 429. & 750. Cornejo *loc. cit. dub.* 4. *in fine.* & alij. Legantur dicta à nobis *quæst.* 6.

DISPVTATIO IV.

De Causis excusantibus ab Irregularitate incurrenda.

Quæstio Prima.

An ob paruitatem materiæ, excusetur quis ab Irregularitate incurrenda?

Negabvnt Caiet. Siluest. Armilla, Corduba, Molina, Castro, & Rodriguez adducti sup. *disp.* 1. *quæst.* 7. cum existiment, ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, sufficere peccatum veniale.

Sed longè multo probabiliùs Respondeo: Excusari. Quia longè multo probabilius est, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto, non sufficiat culpa venialis, sed necessario requiratur mortalis, vt cum communi Doctorum *quæst.* 7. *cit.* diximus: ergo cum paruitas materiæ excuset à mortali in actionibus pro quibus irregularitas incurritur, excusabit etiam ab incursione irregularitatis. Sic tenet expresè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7. ponens iis verbis, exempla: Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium, vt si carnifici dicat, permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium meum in confessione, vel exhortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo computatur) vt si pungat asinum eius, qui ducitur ad furcam; vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ: neque qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne Reus ducatur per plateam, & domum vxoris, aut parentum; quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus (parum enim est, quod docet) vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Huc vsque Henriquez. Et penes illum, *lit. e. & f.* Sotus *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art.* 9. *col.* 4. *in fine*, vbi irridet scrupulum eius, qui pupugit asinum illius, qui ducebatur ad furcam. Et alij Recent. Villalob. etiam *tom.* 1. *tract.* 21. *difficul.* 27. *num.* 13. & Diana *part.* 5. *in addit. ad resol.* 46 *tract.* 5. & alij communiter. An autem omnia exempla adducta ab Henriquez, conueniant ad excusandum quem ab incursione irregularitatis, infra examinabimus.

Quæstio II.

An Ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti, cui annexa est Irregularitas, excuset quem ab incursione Irregularitatis?

Respondeo: Vt certum: Non excusare. Quia cum hæc ignorantia non excusat à mortali; ita non excusat è pœna irregularitatis, quando illi est annexa. Vnde qui ignorans crassè, quod est excommunicatus, & quod est prohibitum in iure sub pœna irregularitatis, excommunicatum recipere Ordines, si ordinetur, fiet irregularis. Sic habetur in *cap. Apostolicæ. De Cler. excommun. ministran.* & docent omnes. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 241. Auila *part.* 7. *disp.* 2. *dub.* 7. *concl.* 1. Cornejo *disp.* 6. *de Irregularit. dub.* 3. *in princip.* Villalob. *tract.* 21. *diff.* 6. *num.* 1. & 2. & constat ex dictis, *de Censur. in communi tract.* 1. *disp.* 9. *quæst.* 14.

Quæstio III.

An ignorantia inuincibilis, iuris, aut facti, ob cuius violationem Irregularitas fertur, excuset quem ab Irregularitatis incursione?

Respondeo, Vt certum: Excusare. Quia excusat à culpa: ergo & à pœna. Sic omnes. Præcipuè Hurtad. *disp.* 1. *de Irregularit. diff.* 8. vbi hæc ait: Supponimus ea omnia, quæ excusant opus delicti à culpa mortali, excusare delinquentem ab Irregularitate ob illud delictum lata. Ita Auila *disp.* 1. (lege 2.) *dub.* 7. & Ægidius *disp.* 18. *dub.* 4. Quia irregularitas, quæ fertur, ob delictum; non incurritur nisi ob delictum mortale. Vnde ignorantia inuincibilis, & defectus plenæ aduertentiæ, & considerationis, siue iuris, ob cuius violationem fertur irregularitas; siue facti, quo dictum ius violatur, excusant ab irregularitate; quia excusant à culpa mortali: sic ille. Et colligitur ex dictis à nobis *tract.* 1. *de Censur. in comm. disp.* 9. *quæst.* 2. *& seqq.* legatur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 85.

QVÆSTIO IV.

An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum?

AFfirmant plures Doctores, præcipuè Hurtad. *diff.*8. *cit.n.*27. Quia(inquit)homicidium v.g. & quodcumque aliud delictum factum cõtra ius naturale,etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Ecclesiasticæ, ob quod lata est irregularitas, est simpliciter tale delictum,v.g homicidium,aut aliud: & quamuis in eo delicto non sit contumacia in Ecclesiam, remanet in eo sufficiens indecentia ad suscipiendos Ordines,& ad exercendos iam susceptos,ob quam euitandam fertur irregularitas. Imò in eo remanet sufficiens culpa, vt ea pœnalitas ei infligatur, quamuis irregularitas infligeretur vt pœna: ergo absque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Ecclesiasticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio iure prohibitum. Ita Hurtadus. Qui pro se citat Sotum *in* 4. *dist.*22. *art.*2. Vazquium *de excomm.dub.*16.& Suarium *disp.*40.*sect.*5.Quibus addi possunt mox citandi

Sed probabiliùs Respondeo: Non incurrere irregularitatem, si ignoret inuincibiliter præceptum Ecclesiasticum prohibens dicta delicta, etiamsi non ignoret ea esse alias iure naturali, & diuino prohibita. Ratio est. *Primò.* Quia pœna irregularitatis, plerunque ab Ecclesia indicitur in pœnam inobedientiæ, & contumaciæ aduersus Ecclesiam; si quidem superadditur violationi censurarum, quæ inobedientiam, & contumaciam requirunt: at sic est, quod inobedientia, & contumacia in Ecclesiam nequit stare cum ignorantia inuincibili legis Ecclesiasticæ: ergo.

Secundò. Quia quantitas pœnæ debet proportionari quantitati culpæ *cap. Felix, de pœnis in* 6. Sed committens dicta delicta licèt offendat Deum contra eius legem, non tamen offendit conditorem iuris Ecclesiastici, cum ipsum ius ignoret inculpabiliter; & respectu illius omni prorsus culpa careat: ergo solùm debet puniri pœna legis diuinæ, quam violat, non tamen pœna legis Ecclesiasticæ, nempe irregularitate. Sic colligitur ex dictis *tract.de Censur. in comm. tract.* 1. *disp.* 9. *quæst.*6. Et tenent expresè Nauarr. *cap.*27.*num.*16.Sanchez optimè,vt semper, cum aliis pluribus *lib.*9. *de Matrimonio, disput.* 32. *num.*9. *&* 17. Quibus addi possunt Ægidius *disp.*18. *num.* 29. Palaus *tom.*1.*tract.*2.*disp.*1.*punct.*17.*num.*1. *& tom.*6. *disp.*6. *punct.*6. *num.*1. Cornejo *disp.*6. *de Irregularit. dub.*3. *concl.* 3. Bonac. *disp.* 1. *de Censur. quæst.*2. *punct.* 1. *num.* 13. & à fortiori alij statim citandi pro nostra sententia.

QVÆSTIO V.

An item non incurrat Irregularitatem, qui licèt sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto Irregularitatem annexam esse?

NEgant communiter Doctores, existimantes, quod ignorantia inuincibilis irregularitatis impositæ, (adsit scientia prohibitionis Ecclesiæ) nullo modo excuset ab ea incurrenda. *Primo.*Quia,vt quis [illegible] ismodi irregularitatis pœnam incurrat, sat est, sit inobediens præcepto Ecclesiastico, & quod sciat illum actum esse prohibitum quamuis ignoret prohibitum esse sub censura: ergo.

Secundo. Quia si ad incurrendam irregularitatem, necessarium foret, cognoscere talem pœnam delicto annecti, sequeretur, quod homicida ignorans inuincibiliter hanc pœnam,nullam irregularitatem incurreret,& sic liberè posset ad Ordines promoueri; quod planè falsum videtur; siquidem iudex iustè reum morti tradés irregularitatem contrahit,etiamsi ignoret irregularitatem suo facto esse impositam, eo quod dedeceat, esse Ministrum Christi, qui alium vita priuauit: sed hæc indecentia efficacius vrget in eo, qui iniustè alium occidit: ergo irregularis erit, etiamsi ignoret homicidio esse irregularitatem impositam. Ita tenent in primis omnes DD. qui de excommunicatione,& aliis censuris ita senserunt,quos retulimus *tract.*1. *de censur. in communi, disp.*9. *q.*7. Sed vltra illos, specialiter de irregularitatis pœna loquentes, id tradunt Suarez *de Censur. disput.* 40. *sect.*5.*num.*9. Cordub. *lib.*1. *qq.*25. vers. *Item secundo.* Ludouic. Lopez 2.*part. Instruct. vbi de excomm. cap.*13. *ad* Auila *part.*7. *disp.* 2. *dub.*7. *concl.* 2. Vasquez *de excommun. dub.* 16. Hurtado *diff.*8. *in fine.* Azor. *tom.*1. *lib.*1. *cap.*15. *quæst.*7. Aluarez *part.* 2. *disp.*158. *num.*5. Sotus *in* 4.*dist.*2. *quæst.* 1. *art.* 2. *in fine.* Martinus de Ledesma *in* 2.*p.*4. *quæst.*24. *art.* 6. Henriquez *lib.*2. *de Baptismo cap.*4. *num.*3.

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem. Quia probabile est,ignorantem inuincibiliter, irregularitatis pœnam suo delicto impositam,excusari à dicta irregularitate. Vnde si quis excommnnicatus celebret ignorans inuincibiliter esse compositam pœnam irregularitatis excommunicato celebranti, nullo modo incurret irregularitatem.

Ratio est. Quia Irregularitas, quæ delicto annectitur,est pœna grauissima,& extraordinaria delicti, siquidem obligat delinquentem vt eam in se exequatur: ergo censeri non debet incurri ab inuincibiliter ignorante legem sub tali pœna esse latam: allàs committens tale delictum verè pateretur non solum pœnas suo delicto proportionatas, sed alias extraordinarias,quæ delicti grauitatam excederent.

Nec obstat primum argumentum contrariorum; negandum enim est sufficere ad incurrendam pœnam irregularitatis, quod delinquens sciat talem actum, esse prohibitum, si ignoret esse prohibitum sub tali pœna: quia etsi consensus delinquentis in pœnam non requiratur ad sustinendam illam vt benè arguit Hurtad. requiritur tamen consensus illius in culpam prout subest tali pœnæ, quod fieri nequit absque notitia pœnæ. Ad 2. statim respondebimus. Vnde hanc nostram sententiam tenent in primis Sanchez *lib.*9. *de Matrimon. disp.*32. *num.*21. & penes ipsum, Hostiens. *cap. à nobis el.* 1. *de senten. excomm.* vers. *Addo.* Siluest. *verb. ignorantia quæst.* 8. *dicto* 1. Angel. *eo.v. num.*4. Nauarr. *cap.*23. *num.*47. *& cap.* 27. *num.*16. *& num.* 274. Philiarch. *de offic. sacerd. tom.* 1. *part.*1. *lib.* 3. *cap.*4. §. *Tertio obiicitur.* & Rodrig. *tom.*1. *summ. cap.* 195. *num.* 3. *in* 2. *edit.* His addi possunt Bonac. *de Censur. disp.* 2. *quæst.* 2. *punct.*1. *num.*13. Castro Palao *tom.*1.*tract.*2. *de peccat.disp.*1.*punct.*17. *num.*6. *& tom.*6. *disp.*6.*punct.*6. *num.*3. licèt hîc dicat priorem sententiam, vt communem esse tenendam; reuera tamen,nostram defendit. Ægidius *disp.*18. *dub.*4. *n.*31. Merolla *tom.*1. *disp.*1. *cap.*2. *coroll.*1. *num.*48. Portel. *in dub. regular. verb. ignorantia num.* 19. Cornejo *disp.* 6. *de Irregularit. dub.*3.*concl.*2. Diana *part.*4. *tract.*2.*resol.*85.Machado *lib.*1. *part.*3. *tract.*15. *docum.*3. *num.* 2. legantur dicta à nobis *tom.*4. *tract.*1. *de Censur. disp.*9.*quæst. citata.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO VI.

An si quis occidat aliquem, ignorans inuincibiliter, homicidio esse impositam pœnam Irregularitatis, illam incurrat?

AFfirmant, vt vidimus, omnes Authores primæ sententiæ quæstionis antecedentis. Quibus ex citatis pro nostra addi possunt Merolla *loco cit. n.* 49. & 87. & Diana *resol.* 85. *cit.* Quia (inquiunt) irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licèt videatur esse ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis: ergo incurritur, licèt occidens ignoret homicidio impositam esse talem irregularitatem.

Sed non minus probabiliter Respondeo, Nec incurrere irregularitatem, adhuc in casu homicidij, si ignoret inuincibiliter talem pœnam homicidio esse impositam. Quia, vt bene Sanchez *loc. cit.* eadem est ratio, de hac irregularitate lata in pœnam homicidij iniustè patrati, ac de aliis impositis ob alia delicta: ergo si in his excusat inuincibilis ignorantia impositæ irregularitatis, etiam excusabit in illa. Sic sentiunt Sanchez, & Portel, apud Dianam *locis cit.* Palaus *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 1. *punct.* 17. *num.* 6. & clarius, & expressius *tom.* 6. *de Censur. disp.* 6. *punct.* 6. *num.* 3. Vbi argumento secundo primæ sententiæ quæstionis antecedentis, & etiam argumento nuper facto à Merolla, & Diana, his verbis satisfacit: Nec item est inconueniens, quod Iudex ignorans, suo facto irregularitatem annecti eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annecti: quia irregularitas Iudici, non in pœnam, sed ob decentiam posita est: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas inducitur, quæ irregularitas grauior est, & difficilioris dispensationis, ac proinde non est mirum, vt cognitionem legis eam inducentis expostulet. Huc vsque Palaus. Tenet item nostram sententiam Cornejo *loc. cit. concl.* 3. *num.* 3. vbi argumento Dianæ dicentis, in hoc casu non incurri irregularitatem, quæ habet rationem pœnæ incursæ propter culpam homicidij: sed eam, quæ incurritur defectu lenitatis, ratione homicidij voluntarij; optimè respondet dicendo, stare contra hoc, quod huiusmodi irregularitas est specie diuersa ab ea, quæ propter homicidium peccaminosum incurri debet, & solum incurritur propter licitam hominis occisionem, quod non potest in hoc casu nostro verificari. Sic Petrus Cornejo. Tandem hanc nostram sententiam esse probabilem, apertè insinuat *Machado* docum. 3. cit. num. 3. his verbis: *Si bien Portel i otros defienden, que no se incurre en la irregularidad del homicidio culpable, quando se comete con ignorancia della.*

QVÆSTIO VII.

An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur Irregularitas, excuset ab incursione Irregularitatis?

REspondeo: Excusare. Quia huiusmodi defectus eamdemmet vim, ac ignorantia inuincibilis ad excusandum à pœnis, & à culpis habet. Sic Hurtadus *disp.* 1. *de Irregular. diff.* 8. *in princip.* & communis Doctorum vt constat ex à nobis dictis *tom.* 4 *tract.* 1. *de Censur. in comm. disp.* 9. *q.* 24.

QVÆSTIO VIII.

An item, metus mortis, aut infamiæ, aut alterius grauis nocumenti, excuset ab Irregularitate, quæ propter culpam incurritnr?

REspondeo: Etiam excusare. Quia pœnæ Ecclesiasticæ non ligant cum tanto onere. Sic omnes, vt patet ex dictis *tract.* 1. *cit. disp.* 9. *q.* 25. *& seqq.*

QVÆSTIO IX.

An dubium Iuris, aut facti, excuset ab Irregularitate contrahenda?

REspondeo contra nonnullos excusare: vt vidimus supra *disp.* 1. *à quæst.* 15. legantur.

QVÆSTIO X.

An etiam excuset ab Irregularitate contrahenda, opinio probabilis Doctorum asserentium, non contineri eam in iure; casu, quo sint alij DD. probabiliter opinantes, contineri?

REspondeo: Etiam excusare. Quia irregularitas, de qua viri docti solùm probabiliter opinantur contineri in iure, non potest dici, quod sit in iure expressa, aliàs non esset opinio probabilis, quæ oppositum asserit: at sic est, quod non incurritur irregularitas, nisi ea in iure expressa sit, vt habitum est supra *disp.* 1. *q.* 5. ergo. *Confirmatur.* Quia ex duobus opinionibus probabilibus, licitum est in praxi sequi quamlibet, etiam illam, quæ minus tuta videtur: ergo. Sic Suarez *disp.* 40. *sect.* 5. *n.* 6 Qui contrarium dicit, si contingat opinionem asserentem talem irregularitatem esse in iure latam, ita esse probabilem, vt contrarium probabilitate carere iudicetur. Cornejo *disp.* 6. *de Irregular. dub.* 1. *q.* 2.

TRACTATVS SECVNDVS,
DE IRREGVLARITATE
IN PARTICVLARI.

DISPVTATIO PRIMA.

De Irregularitate proueniente ex defectu animæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus ſcientiæ faciat hominem Irregularem; itavt, nec Ordinari, nec in ſuſcepto Ordine miniſtrare, poſsit?

AFFIRMANT abſolutè Nauarr. *cap.* 27. *num.* 205. Ledeſma *in Sum. cap.* 7. *de Ordine concl.* 4. Diana *part.* 2. *tract.* 16. *reſol.* 31. Bonac. *de Cenſur. diſput.* 7. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *num.* 3. & penes ipſum Suarez, Toletus, Filliucius, & Reginaldus, Quos omnes pro hac parte adduximus, *part.* 2. *tract.* 6. *de Ordine, diſput.* 7. *quæſt.* 1. Et nunc addo Palaum *tom.* 6. *de Cenſur. diſp.* 6. *punct.* 10. *n.* 1. Auilam *part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 1. Petrum Cornejo *diſp.* 13. *de Irregularit. dub. vnico, quæſ.* 1. Hurtadum *diſp.* 2. *de Irregularit. diff.* 18. *num.* 62. & communem. Pellizzarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 2. *q.* 3. *n.* 43. Quia id conſtat *ex cap. Illiteratos diſt.* 36.

Negant verò contra ex parte, Henriquez *lib.* 10. *cap.* 16. *num.* 2. *in corp. & in Gloſſa lit. Q. & lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 11. *lit. B.* & Garcias 7. *part. de Benef. cap.* 7. *num.* 19. putantes, defectum ſcientiæ non conſtituere quem irregularem; quia (inquiunt) licèt præſtet impedimentum Ordini ſuſcipiendo, non præſtat in ſuſcepto Ordine miniſtrare.

Sed ego, *loc. cit.* clarius, conciliando hos Doctores, reſpondi, & iterum Reſpondeo ſic. Si Ordinandus eſt omnino illiteratus, itavt, nec Grammaticam audierit, tunc defectus ſcientiæ verè conſtituit illum irregularem, itavt nec Ordinari, nec in ſuſcepto Ordinari licitè miniſtrare valeat, aut poſſit; cum hæc ſit natura irregularitatis, vt vtrumque impediat, & hoc quamuis bona fide, & ſine culpa ordinetur, cum hæc irregularitas non incurratur propter culpam. Si tamen ordinando adſit aliqua ſcientia, non tamen tanta, quantam requirit, & aſſignat Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 4. 11. 13. & 14. tunc defectus ſcientiæ non faciet illum irregularem; quia nec Concilium, nec aliud ius, in hoc caſu, irregularitatem conſtituunt. Et hoc ſecundum tantum intendunt Authores ſecundæ ſententiæ: & primum ſolum, primæ. Sic Philibertus *de Ordine, tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 1. *numero* 14. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 8. Vgolinum *de Irregularitat. cap.* 3. §. 1. & alij qui iuxta hanc diſtinctionem intelligunt textum in *cap. Illiteratos, cit.*

QVÆSTIO II.

An hæc Irregularitas orta ex defectu ſcientiæ, tollatur per ſcientiam aduenientem, aut per diſpenſationem?

RESpondeo, vt certum; Per vtrumque tolli. Nam inprimis tollitur per ſcientiam aduenientem: quia cum per hanc tollatur ignorantia, quæ eſt totalis, & adæquata cauſa ipſius irregularitatis, neceſſario tollitur ipſa irregularitas, iuxta illam regulam: *Ceſſante cauſa ceſſat effectus.* Deinde tolli etiam poteſt per diſpenſationem, vt ſtatim videbimus: ergo per vtrumque tolli poteſt. Sic Suarez *diſp.* 41. *ſect.* 1. *num.* 6. *& diſp.* 55. *ſect.* 1. *num.* 11. Filliuc. *tract.* 19. *num.* 192. & 261. Bonac. *de Irregularit. q.* 5. *punct.* 2. *num.* 5. Cornejo *de Irregularit. diſp.* 13. *dub. vnico,* & alij communiter.

QVÆSTIO III.

An Irregularitas proueniens ex defectu ſcientiæ, ſit diſpenſabilis à Papa; quod idem eſt, ac inquirere; An Papa poſsit diſpenſare, vt illiteratus Ordinetur?

AFFirmant aliqui ex Doctoribus citati *ſup. q.* 1. Negant verò alij.

Sed clariùs, iuxta doctrinam noſtram ibi traditam, ſic Reſpondeo dicendum, *primò.* Papa ſolus, & non alius, poteſt diſpenſare cum omnino illiterato, vt ordinetur, ſic tamen, vt non vtatur ordine, quouſque ſcientiam, ad vſum Ordinis recepti, ſufficientem, diſcat. Quia non eſt contra ius naturale, aut diuinum, habere Ordinem, non vtendo illo: ergo ad hoc, rectè poterit Pontifex cum illiterato diſpenſare. Non verò alius à Papa, quia nulli eſt in iure conceſſa talis facultas.

Dico ſecundò. Papa non poteſt diſpenſare cum illiterato ad vſum Ordinis ſuſcepti, ſi caret ſcientia requiſita ex natura rei ad debitum vſum illius; quia, quod quis vtatur munere, ſine ſcientia neceſſaria ad vſum illius, eſt intrinſecè malum, & contra ius naturæ, in quo Papa nequit diſpenſare: ſecus tamen, ſi careat ſcientia requiſita ſolo iure Eccleſiaſtico, cum in illo poſſit Papa diſpenſare, vt conſtat. Sic communiter Doctores Nauarr. *cap.* 27. *num.* 205. Suarez, Sayrus, Molfeſ. Reginaldus, & alij apud Philiber

Philibertum, *de Ordine tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 1. *in fine.* Cornejo *loco cit.* & nos etiam 2. *p. tract.* 6. *de Ordine disp.* 7. *quæst.* 3.

QVÆSTIO IV.

An saltem possit Episcopus dispensare, vt Ordinetur ille, qui linguam Latinam parum callet; Si tamen, bonæ sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea addiscet opportuna?

NEgant Ledesma *in sum. de ord. cap.* 7. *concl.* 4. Sanchez *tom.* 2. *consil. cap.* 1. *dub.* 45. *n.* 14. & alij.

Sed probabiliùs Respondeo: In hoc casu, Posse. Quia sic videtur colligi ex Trident. *sess.* 23. *cap.* 11. dum decernens, scientiam necessariam pro minoribus Ordinibus, subdit: *Nisi aliud Episcopo expedire magis videatur.* Deinde, quia sicut Scholasticus magni ingenij, non est à laurea Doctoratus repellendus, etiam ante quinquennium, quando spes addiscendi manet: ita similiter, non erit ab Ordinibus repellendus Clericus bonæ indolis, & pro ætate docilis, etiamsi Latina lingua non satis polleat: quod à fortiori conuincitur quis ad id asserendum, accedente dispensatione Episcopi. Sic Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *num.* 11. *lit. E.* & penes ipsum, Perez, Hostiens. & alij. Sic etiam Hieronym. Rodrig. Peyrinus, Menochius, & Tamburin. quos referunt, & sequuntur Philibertus *cap.* 1. *cit. num.* 10. & Diana 3. *p. tract.* 2. *resol.* 86. & alij aduertentes, id esse valdè obseruandum ab examinatoribus Episcoporum. Legite me ipsum 2. *p. tract.* 6. *de Ordine disp.* 7. *quæst.* 4. 5. & 6.

QVÆSTIO V.

An possit dispensare Episcopus, vt in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum, eos recepit?

AFfirmat absolutè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 11. *in fine* iis verbis: Suscepto iam Ordine, idiota, seu ignarus literarum, ex dispensatione Episcopi non prohibetur ministrare. Ita ille. Et penes ipsum *in marg. lit. G.* Perez *sup. cap. Sedulo. cap. Nullus,* 38. *dist.* & Specul. *tit. de dispens.* §. *Nunc. versic.* 27.

Sed clariùs Respondeo: Posse quidem Episcopum cum prædicto Ordinato dispensare, vt in susceptis Ordinibus ministret: dummodo, non sit omnino ignarus, ita vt careat ea scientia, quæ ad præstandum munus Ordinis susceptj, iure naturali, & diuino requiritur; quia tunc, vt ex dictis constat, nec Sum. Pontifex dispensare potest. Sic Auila *de Censur. part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 1. *concl.* 3. Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 10. *num.* 3. & alij. Addentes omnes ex Trident. *sess.* 21. *cap.* 6. quod Parocho illiterato dandus sit Coadiutor, designata congrua sustentatione.

QVÆSTIO VI.

An amentia pertetua, constituat irregularem?

REspondeo tanquam certum: Constituere irregularem, tam diuino, quam naturali, & humano iure. Quia, qui non potest Ordines exercere, inhabilis est ad illos suscipiendos, & consequenter irregularis. Quamuis si de facto ordinaretur, verè reciperet Characterem, nec esset Ordo repetendus, si postea fieret mentis compos, vt constat ex dictis 2. *p. tr.* 6. *de Ordine disp.* 5. *q.* 8. & *seq.* Sic omnes. D. Thom. D. Bonau. Scot. Sot. Valent. *ibidem citati.* Nauarr. *cap.* 22. *num.* 203. Suarez *disp.* 51. *sect.* 1. *n.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 7. *n.* 186. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 9. Ægidius *disp.* 18. *n.* 106. Bonacina *disp.* 7. *de Censur. quæst.* 2. *de Irregul punct.* 1. *n.* 1. Palaus *disp.* 6. *punct.* 10. *n.* 4. Gibalinus *cap.* 3. *q.* 3. *a n.* 2. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *q.* 2. *n.* 40. & communis.

QVÆSTIO VII.

An etiam maneat irregularis, ille, qui habet lucida interualla?

REspondeo tanquam certum: Etiam manere irregularem, quantum ad susceptionem Ordinum. Quia id constat ex tota *dist.* 33. Sic Henriquez *n.* 9. *cit.* ibi: Quod si propter organi læsionem habeat etiam inculpatè frequentem furiam, insaniamvè (*sic lege, non, infamiamvè*) non est permittendus celebrare, quamuis habeat lucida interualla. Sic ille. Et penes ipsum, Maiol. Alberic. Rossella, Tabiena, Angel. Anton. D. Thom. & alij. Cornejo *de Irregularit. disp.* 13. *dub. vnico, q.* 2. Suarez Filliuc. & alij, locis citatis. Quod amplius constabit ex infra dicendis.

QVÆSTIO VIII.

An furiosi perpetuò, aut lunatici irregulares sint?

REspondeo tanquam certum: Irregulares esse. Ex *cap. Maritum, & ex cap. Communiter, dist.* 33. Sic Nauarr. *cap.* 27. *n.* 203. vers. *Decimoquarto.* Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *num.* 9 Filliuc. *cap.* 7. *cit. q.* 2. *n.* 187. Bauny *de Irregularit. q.* 9. *pag.* 455. Viuald. *de Irregularit. num. mihi* 175. *& seqq.* vbi ait: lunaticum illum appellari; qui ideo quia in interlunio genitus fuit, cum ipsa luna mutabili, defectum atque mutabilitatem patitur, mentéque abalienatur, itavt insaniat. Furiosus verò nuncupatur ille, qui bili flaua, vel atra, ita est plenus, vt tali bili adusta, & petenti caput, illum faciat omnino insanire, debaccharique eum cogit, hominumque societates, atque commercia fugere, simulque errare per inuia & solitaria. Sic ille ex Arist. *sect.* 30. *proble.* 1. & ex Maiolo *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 15. Gibalin *cap.* 3. *q.* 3. *n.* 2. Pellizzarius *loc. cit.*

QVÆSTIO IX.

An etiam maneat perpetuò irregularis, qui semel tantum incidit in furiam, vel amentiam?

REspondeo: Manere irregularem perpetuò in ordine ad receptionem Ordinum, etiamsi iudicium rationis restitutum sit. Quia sic colligitur *ex c. Maritum, d.* 33. ibi: *Neque illum, qui in furiam aliquando versus insaniuit.* & Ratio est: quia, qui semel in furiam, vel amentiam incidit, rarò præsumitur perfectè sanus, absque timore reincidendi in eandem ægritudinem, ideóque non admittitur ad Ordines vel saltem desideratur Prælati approbatio, vt prius ei constet de sanitate recuperata, vt infra *q.* 78. *& seqq.* in simile dicemus. Sic Gratianus *in §. vltim.* 15. *q.* 1. Suarez *disp.* 51. *sect.* 1. *n.* 4. vers. *Statim verò.* Filliuc. *tr.* 19. *c.* 7. *q.* 2. *n.* 187. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 8. *&* 9. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 2. *n.* 3. Cornejo *de Irregul. disp.* 13. *q.* 2. Viuald. *de Irreg. n. mihi.* 181. Palaus *disp.* 6. *pun.* 10. *n.* 4. & cõmunis apud Pellizz. *loc. cit. n.* 41. v. *Notandũ ergo.*

QVÆSTIO X.

An furia, vel amentia, superueniens Clerico iam Ordinato; reddat etiam irregularem illum, quoad vsum Ordinis susceptj?

REspondeo vt certum: Non reddere illum perpetuò irregularem, quantum ad vsum Ordinis susceptj

ſuſcepti; ſed ſolùm quandiù talis defectus durat, aut eſt periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreuerentiam irrogandi. Quia ſic colligitur ex cap. *Maritum, cit. dict.* 5 3. & ex cap. *Illud* 7. *q.* 1. & ex cap. *In tuis literis* 7. *q.* 2. Requiritur tamen, vt omninò ſit ſanus, & Epiſcopus iudicet de ſanitate recuperata, antequam dictus Clericus Ordinibus miniſtrandis ſe immiſceat; aut alius doctus, & ipſius Vir attentis omnibus temporis, & ægri circunſtantiis. Tempus autem ad iudicandum, an à dicta infirmitate conualuerit, eſt ſpatium vnius anni, vt habetur in cap. *Communiter. dict.* 3. Quamuis Suarez dicat, non eſſe neceſſarium expectare ſpatij tantum ad hoc faciendum iudicium, eo quod non ſit in vſu, ſed relinquendum eſſe prudentis arbitrio. Sic Suar. *loco cit. n.* 5. Pellizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, Viuald. & Palao *loc. cit.* & omnes.

Qvæstio XI.

An in Irregularitate contracta ab eo, qui ſemel in furiam, aut amentiam incidit, & ſanitatem recuperauit; poſsit Epiſcopus diſpenſare; aut declarare, aptum eſſe, non ſolum ad vtendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos?

Affirmat Maiol. *de Irregularit. c.* 14. Cui videtur adhærere Sayr. *lib.* 6. *Theſaur. c.* 13. *n.* 3. Tabien. & alij apud Reginald. Barboſ. *in collect.* ad *cap. communit. cit. num.* 1. & Barth. *l. ab Angelo Dialog.* 5. *§.* 180.

Sed probabilius Reſpondeo: Dicendum, quod quamuis (vt vidimus) Epiſcopus poſſit diſpenſare cum prædicto irregulari ad hoc, vt Ordinibus ſuſceptis vti valeat: non tamen ad hoc, vt promoueatur ad alios Ordines: quia id ſpectat ad Romanum Pontificem; cum nullibi inueniatur conceſſa Epiſcopo talis poteſtas: ergo. Sic Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 1. *n.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *c.* 7. *q.* 2. *n.* 187. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 2. *n.* 23. *verſ. Tertio.* Palaus *loc. cit. n.* 5. Cornejo *diſp.* 13. *in fine.* Ita dicens: Cum eo, qui vſum rationis, per amentiam, vel furorem amiſſum, recuperauit, poteſt Papa diſpenſare, vt Ordinetur, quia hoc impedimentum eſt purè Eccleſiaſticum: Extra Papam verò, nullus poteſt, quia nulli eſt iure conceſſum: quod intelligendum eſt, exceptis Prælatis Regularium, quibus hoc, ſpeciali priuilegio, fuerit conceſſum. Sic Cornejo Machad. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 17. *docum.* 11. *num.* 3. & alij.

Qvæstio XII.

An etiam arceantur à ſuſceptione Ordinum, qui, ob febris magnitudinem; aut, ob vehementem paſsionem iræ, aut amoris, aut denique, ob ebrietatem, verſi ſunt in furorem, aut amentiam ad horam, aut aliud breue tempus?

Reſpondeo tanquam certum: Negatiuè. Quia huiuſmodi amentia, ſiue furor, non fundantur in naturali complexione, & propria organorum ſenſuum læſione: ſed in quadam paſſione temporali, & qualitate tranſeunte, qua ceſſante, ceſſat amentia, & furor, & manent integri ſenſus; Ideoque tales ordinari, abſque vlla diſpenſatione, poſſunt; eo quod amentia talis, non ſecum trahit indecentiam. Sic Nauar. *c.* 25. *n.* 72. & *c.* 27. *n.* 203. Maiol. *lib.* 2. *c.* 15. *n.* 4. Henriq. *lib* 14. *c.* 8 *n.* 9. *in Marg. lit. O.* Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 1. *n.* 4. Auil. *par.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 4. Viuald. *de Irregul. num.* 182. *in Antiquis.* Palaus *diſputat.* 6. *punct.* 10. *num.* 4. Gibalin. *cap.* 3. *quæſt.* 3. *num.* 2. & alij ſupra citati.

Qvæstio XIII.

An Dæmoniacus, aut Energumenus, (qui dicitur ille, quem ſpiritus malignus corporaliter vexat) ſit omninò irregularis?

Reſpondeo tanquam certum: Eſſe omninò irregularem, tam ad Ordines ſuſcipiendos, quàm ad vſum ſuſceptorum; caſu, quo actualiter ſit à Dæmone vexatus. Quia ita conſtat ex iure, *cap. Maritum, & cap. Clerici, dict.* 33. Et meritò (addit Henriquez) nam Energumenus, ſuſpectus eſt de mollitia animi, & de anandria (ita enim vocat Dionys) cum dæmone ſuccubo. Sic Nauarr. *cap.* 27. *num.* 203. Et penes ipſum, D. Anton. & Villad. Suarez *diſputat.* 51. *ſect.* 1. *num.* 7. Viuald. *de Irregularit. num.* 180. *in antiq.* Tolet. *lib.* 1. *cap.* 62. (non 59. vt citat Bonacina) *num.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæſt.* 9. *verſ. Septimum de Dæmoniacis.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 8. Bonacin. *quæſt.* 2. *de Irregularit. punct.* 2. *num* 24. Machado *docum.* 11. *cit. num.* 8. & omnes, apud Gibalinum *cap.* 3. *de Irregularitat. quæſt.* 2. *conſectar.* 9. & Pellizzarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 2. *num.* 66.

Qvæstio XIV.

An etiam ſit omninò irregularis, quoad ſuſceptionem altioris Ordinis, Dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus, ſolùm ſemel, aut iterum fuit obſeſſum, ac vexatum; ſed miſericordia Dei, iam eſt omninò à tali vexatione liber?

Affirmat, nonnulla circunſtantia concurrente, Viualdus, *de Irregularitat. num. in antiq.* 185. ita aiens: Sed (ſaluo meliori iudicio) aliter ſupradictas concordarem opiniones. Diximus enim ſupra, Dæmones homines vexare, aut in pœnam; vt in hominibus dyſcolis, & peccatoribus, &c. vel in exercitium; vt, in hominibus ſpiritualibus, ac Religioſis, virtus, ac meritum augeantur. Tunc ſic: Si apertè, vel ſaltem aliquibus coniecturis, ſciri poſſet, tales iam promotos vexari in ſuorum pœnam delictorum, dicerem, amplius non eſſe admittendos. Quod ſi conſtet, vel appareat, datos fuiſſe ſpiritus in exercitationem, tunc omninò liberatos admitterem. Imò in *Canon. Apoſtol.* 78. habetur, Dæmoniacum mundatum recipiendum eſſe. Canonis verba hæc ſunt: *Si quis dæmonem habeat, Clericus non efficiatur; ſed neque cum fidelibus preces fundat: Mundatus verò recipitur, & ſi dignus fuerit, Clericus efficitur.* Hucuſque Viualdus. Et hanc ſententiam nouiſſimè defendit Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularit. quæſt.* 2. *conſectar* 9. *per totum.*

Sed, vt longè multò probabiliùs Reſpondeo: Eſſe omninò irregularem, quoad Ordines nondum ſuſceptos; etiamſi ſemel tantum à Dæmone vexatus fuerit. Quia ſic conſtat ex *cap. Maritum, dict.* 33. vbi expreſsè prohibetur ordinari ille, *qui in furiam aliquando verſus inſaniuit, vel afflictione diaboli vexatus eſt.* Et meritò; quia ſecus facere, indecens eſt. Sic Nauarr. *cap.* 27. *num.* 203. Suarez, Filliuc. Bonac. & Machado *loc. citat.* vbi ita ait: *Es que actualmente eſta endomoniado, ô lo ha eſtado, aunque eſte ya libre, no deue ſer admitido à Ordenes, como irregular, que es por indecentia.* Sic ille.

Ad

Ad Canoonem Apostolorum, quem nobis obiicit Viualdus,& postea Gibalinus, respondet Suarez *n.*7. *cit.in fine*,vel posterioribus temporibus, existere maiori numero fidelium,qui sine his incommodis, possent ad hoc munus assumi, legem illam amplius restrictam esse:vel certè etiam tunc intelligendam fuisse,interueniente dispensatione,quæ facilè concedenda erat,virtute illius Canonis,interueniẽte dignitate personæ.

QVÆSTIO XV.

An saltem,qui omnino est iam liber à vexatione dæmonis,possit,absque dispensatione,ad Ordines minores promoueri?

Affirmat Bonac. *quæst.*2. *de Irregularit. punct.*2. *n.*24. per hæc verba. Secundò,verum est,eum, qui liberatus est ab obsessione Dæmonis, posse ad Ordines minores promoueri. Nam *in cap. Clerici. dist.*35. dicitur, non posse ascendere ad superiorem sacri regiminis gradum. Ita Glossa *ibid.* Sayrus & Toletus *loc.cit.* (ille,videlicet, *lib.*6. *cap.*9.*n.*14. hic verò, *lib.*1.*cap.*64.*n.*2.) Filliuc. *tract.*19.*c.*6.*q.*9.*vers. septimum.* Reginald. *lib.*30.*n.*43. contra Vgolinum *loc.cit.n.*3 Huc vsque Bonacina Quem etiam citat,& sequitur Machado *lib.*1. *part.*3. *tract.*17. *docum.*11 *in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Neque ad minores Ordines posse sine dispensatione promoueri. Quia textus *in c. Maritum sup. cit.* absolutè,& sine distinctione,prohibet, Ordinari,qui aliquando,afflictione Diaboli vexatus est:ergo huiusmodi,nec ad minores Ordines promoueri potest. Sic in primis Toletus, *loco eod.* à Bonacina pro se adductus;ait enim sic:Secundò,huiusmodi à Dæmone vexati,& nondum promoti, non solum nunquam sunt ad maiores Ordines promouendi,sed nec ad minores,hoc est contra Glossam *can.Clerici dist.*33.& contra Archid.*ibid.*contra quos sentiunt Gemini. Præpos. & Turrecr.*eod.can. Clerici.* quorum opinio probabilior,& Canoni conformior est.Sic Toletus. Tu nunc vide,si est pro Bonacinæ sententia. Nec Filliuc. est pro illo,si attentè legatur. Tenent etiam nostram sententiam Nauarr. *c.*27 *n.*203.Suarez *disp.*51.*sect.*2.*n.*7. & alij communiter,apud Pellizzarium *loc.cit.num.*66.

QVÆSTIO XVI.

An Dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare,si omnino à tali vexatione liberi existant?

NEgant adhuc aliqui,existimantes, adhuc minimè posse susceptos Ordines exercere amplius, etiamsi per longissimum tempus liberi à Dæmonum vexatione probati fuerint. Ita sentiunt,apud Viualdum,S.Anton. Aluarus Pelagius,Villadiego,& Nauarrus.Item Bartholom. *ab Angelo Dialogo* 5.§.180. vbi testatur de communi.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod ille, qui fuit à Dæmone aliquando vexatus,post Ordines susceptos,licèt non possit(vt nuper vidimus)ad altiores Ordines ascendere, possit tamen in iam antea susceptis ministrare, ex dispensatione Episcopi; modo constet, ipsum à Dæmone, per spatium vnius anni non fuisse vexatum. Sic Angel. Siluest. Armilla, & Maiolus,quos citat, & à fortiori sequitur,quoad resolutionem huius quæstionis, Viualdus *de Irregular. numero,in antiquis* 184.Bonac.*q.*2.*de Irregul.punct.*2. *n.*24. Qui id probat ex *c.Communiter dist.*33.& citat pro hac parte Vgolinum *de Irregul. c.*55.*n.*2. Henriquez *lib.*14.*c.*8.*n.*8.*litt. A.* Nauarrum *cap.*27.*n.*203. Sebastianum Medices *p.*2.*de Irregularit.c.*32. Molinam *tom.*4. *tract.*3. *disp.*70.*n.*12. Sayrum *lib.*6.*cap.*9. *num.*14. Toletum *lib.*1. *cap.*64. versus *principium*, Ægidium Coninchum *disp.*18. *dub.*13. *num.*107. Reginaldum *num.*43. & Filliucium *num.*187. *ad finem.*

Sed ex his,quos pro hac parte citat Bonacina,oppositum docet Nauar.*loc.cit.* ait namque hæc: exceptis obsessis à Dæmonibus, qui nunquam celebrare debent,vt sentit S.Anton.3.*p.tit.*28.*c.*5. & Villadiego *col.*41.vbi *sup.*vnde bene citauit hos auctores Viualdus pro prima sententia. Henriquez verò licèt nostram doceat sententiam,non est *litt. A. sed F.* his verbis: At si post longum tempus appareat liber à Dæmone, posset Episcopus dispensare, vt ministret in susceptis. Sic ille.Addi etiam possunt his Auctoribus, Suarez *disputatione* 51. *sect.*1. *num.*7. Barbosa *de potest. Episcopi p.*2. *allegat.*42. *num.*52. Machado *lib.*1. *part.*3. *tract.*17. *docum.*12. *num.*8. Villalob. *tract.*21. *diff.*23. *num.*5. & Gibalinus *cap.*3.*quæst.*2. *in fine.*

QVÆSTIO XVII.

An non solùm Dæmoniaci, sed etiam illi,qui se tales simularunt,irregulares sint?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia sic decreuit sexta Synod. generalis. Constantinopolitana *can.*6. vt docent Vgolin. & Sayrus *loc.cit.* Bonac. *punct.*2. *cit. n.*24.*vers. Addo non solum.* Reginald.*n.*43. Viualdus *n.*187. vbi sic ait: Si quis dæmoniacum se simulauerit, cum talis non sit (quod non semel,atque iterum in mulieribus, & aliquando luxuriandi animo cum Exorcistis ipsis,vidi) eadem irregularitatis pœna est puniendus, ac si verè talis esset; vt præcepit sexta Synodus Generalis Constantinopolitana *can.*60. in hæc verba:*Eos, qui se Dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate, eorum figuram, & habitum simulatè præseferunt, visum est omnimodo puniri, & huiusmodi afflictionibus, & laboribus, eos subiici oportere, quibus ij, qui à Dæmone verè correpti sunt, vt à Dæmonis operatione liberentur, verè subiiciantur.* Sic Viuald.ex Maiolo. *num.*7.*in fine.* Gibalinus *loc.cit.*& communis.

QVÆSTIO XVIII.

An maleficiatus sit omninò irregularis?

NEgat Bonac. *quæst.*2.*de Irregular. punct.*2.*n.*24. Ita scribens: Tertiò, verum est,maleficiatum, qui ratione maleficij perpetui, est inhabilis ad contrahendum matrimonium, non esse ineptum ad Ordines sacros suscipiendos, hac enim ratione castior est. Ita ille. Et Henriquez antea *lib.*14.*cap.*8.*num.*8. *litt.f.*sic dicens: Maleficiatus autem, licèt sit inhabilis matrimonio,sed non pro Ordinibus. Ita Henriquez, & bene.

Sed clarius adhuc Respondeo dicendum. Si maleficiatus sit tantum in partibus ad vsum matrimonij deseruientibus, tunc non est irregularis, & ideo licitè potest Ordinari. Si autem fuerit in aliis membris maleficiatus, tunc non poterit Ordinari. Sic ex D.Thoma, & Siluestro *verb. Maleficium*, docet ad longum, Maiolus *lib.de Irregularit. cap.*17.*num.*6.& Viualdus,*num.mihi* 186.*pag.*224.

Qvæstio XIX.

An ſolus Pontifex poſsit diſpenſare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ, ſuprà enumeratis?

Respondeo: Quod ſolus Pontifex; cum ille ſolus ſit ſupra ius commune. Sic Nauar. *c.27.n.203.* Villad. apud ipſum, Viuald. *de Irregularit. n.188.* & omnes communiter. Et conſtat ex dictis.

DISPVTATIO II.

De Irregularitate, ex defectu corporis prouenientis.

Qvæstio I.

An defectus corporalis, ſeu vitium corporis, inducat irregularitatem?

Respondeo tanquam certum: Inducere. Quia id conſtat ex multis iuribus, quæ videri poſſunt *diſt.55. & in tit. de corpore vitiato: & tit. de Clerico agrotan. miniſtran.* & cap. *Maritum. & cap. communiter diſt.33.* Sic omnes DD. legantur præcipuè D. Thom. *in Addit. q.39. art.5.* Scholaſtici *in 4. diſt.25.* vbi Sotus, Ricard. & Palud. Nauar. *cap.27. à n.198.* Henriquez *lib.14.c.8.* Suarez *diſp.51. ſect.2.* Viuald. *de Irregul. à n.129. in antiquis.* Filliuc. *tract.19.c.6.* Bonac *de Irregularit. q.2. punct.2.* Palaus *de Cenſur. diſp.1. punct.11.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. ſect.2. à n.50.* & alij mox citandi.

Qvæstio II.

An omne vitium corporis inducat irregularitatem?

Respondeo: Quod non; ſed ſolum illud, quod affert publicam deformitatem, aut notabilem gignit horrorem, aut impedit decentem vſum, & exercitium Ordinis. Sic colligitur ex Iurib. citatis Et certè idem dictat ratio naturalis. Et ideo, id docent pro regula generali omnes Doctores legantur citati. Et Auila *p.7. diſp.3. à dub.1.* Ægidius *diſp.18. dub.13.* Reginald. *lib.30. à n.46.* Hurt. *diſp.2. diff.14.* Machado *lib.1. p.3. docum.6.* Villalob. *tract.21. diff.23.* & alij.

Qvæstio III.

An omnino cæcus ſit irregularis omnino?

Respondeo tanquam certum: Eſſe omnino irregularem. Quia cæcitas omnino impedit decentem vſum Ordinis, & præcipuè celebrationis Miſſæ. Sic Viuald. *de Irregul. n.138.* his verbis: Cæcus abundè ſatis eſſet, qui ſecum à natiuitate, vel infirmitate, caſuve factum, irregularem non iudicaret: eſt enim omnino. Canon *Apoſt.76. & 77.* & textus *in c. Hinc etenim. §. Cæcus 49. diſt.* & omnes. Sic Viuald. Henriq. *lib.14.c.8. n.1. & 2.* Maiol. *lib.1.c.29.* Nauar. *conſil 6. & 7. de Corp. vitiat.* Suarez *diſp.51. ſect.2. n.13.* Filliuc. *tract.19.c.6. q.5.* Palaus *diſp.6. punct.11. n.3.* Gibalinus *cap.3. de Irregul. q.2. conſectar.1.* & Pellizzarius *loc. cit. quæſt.12. num.57.*

Qvæstio IV.

An etiam ſit irregularis, cæcus ille, qui licèt nihil videat, habet oculos integros, & claros?

Respondeo tanquam certum: Etiam eſſe irregularem. Quia talis, adhuc nequit celebrare abſolutè, aut ſaltem ſine periculo, & ſcandalo. Sic omnes. Qui id colligunt, ex textu *in cap. fin. diſt.55.* legantur Henriquez *loc. cit. n.2.* Filliuc. *q.5. cit. n.168.* Et alij omnes, præcipuè nuper citati.

Qvæstio V.

An adhuc ſit irregularis Sacerdos, cui, iam Sacerdotio initiato ſuperuenit cæcitas?

Respondeo tanquam certum: Adhuc eſſe irregularem, quoad celebrationem, ad minus, Miſſarum. Quia ſic conuincitur ex textu, & ratione nuper adductis. Sic D. Thom. *3. p. q.82. art.10. ad 3.* Sotus *diſt.13. q.1.* Silueſt. Maiol. Tabiena, Aſtenſ. & Nauar. Quos affert, & ſequitur Henriquez *lib.14. cap.8. num.2. litt.I.* Filliuc. Viuald. & alij citati Gibalinus *cap.3. q.2. conſectar.1.* & communis.

Qvæstio VI.

An ſaltem ex diſpenſatione Papæ, poſsit Sacerdos cæcus celebrare Miſſam?

Respondeo: Poſſe, caſu ſolum, quod alius Sacerdos, aut alius vir expertus, adſit ipſi cæco celebranti. Quia ita fatetur Sotus *in 4. diſt.13. q.1. fine,* ſe vidiſſe cæcum à Papa diſpenſatum. Quod idem ait Henriquez *cap.8. cit. n.2. litt.m.* affirmans, ſe vidiſſe quoſdam diſpenſatos, &c. legantur dicta à nobis *p.2. tract.7. de Euchariſt. diſp.8. q.64.* legatur Gibalinus, *loco nuper cit.* verſu *Primo,* & Pellizzarius *q.12. n.57.*

Qvæstio VII.

An Monoculus, ſeu qui vnum tantum habet oculum, ſit irregularis?

Respondeo tanquam certum: Eſſe irregularem. Quia ita habetur *in c. Si Euangelica diſt.55.* (non 50. vt ſcriptum inuenies apud Auilam & Dianam) his verbis: *Nam illi, cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecundum Canones, Sacerdotij iura concedi. Nec enim aliquid ei prodeſt, quod oculum inuitus amiſit: cum nec volens quiſquam oculum amiſiſſe credendus eſt: nec Sacratiſſimos Canones aliquem caſum in amiſſione oculi, qui ad Sacerdotium adipiſcendum non impediret, ſuis excepiſſe regulis inuenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem ſuffeciſſe videmus Patribus, vt qui careret oculo, Sacerdotij officium adipiſci non poſſet.* Sic Gelaſius Papa. Et ſic Gloſſa ibidem Henriquez *lib.14.c.8. n.2.* Auila *p.7. diſp.3. dub.1.* ex Silueſtro verb. *corpore vitiatus q.6.* Viuald. *n.139.* & penes illum, Archid. Roſella Tabiena, Armilla, Maiol. & Nauarr. Tenet etiam Diana *part.5. tract.6. Reſol.22.* & alij.

Qvæstio VIII.

An etiam ſit irregularis ille, qui habens vtrumque oculum integrum, caret viſu oculi dextri?

Affirmare videtur Viuald. *de Irregul. n.141.* cum in hoc caſu etiam requirat diſpenſationem,

&

& ante illum Gloſſa in *cap.* 2. *de verb. ſignif. in* 6. & alij quæſt. ſequenti citandi.

Sed Reſpondeo vt certum: Non eſſe irregularem. Quia huiuſmodi defectus non impedit decentem vſum Ordinis; nec inducit notabilem horrorem, aut deformitatem. Sic communiter omnes. Nauarr. *c.* 27. *n.* 199. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. Auila *part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 1. verſ. *Hinc ſequitur primo.* Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæſt.* 5 *dict.* 1. *num.* 168. Bonac. *quæſt.* 2. *de Irregular. punct.* 2. *num.* 2. Molina, Vgolin. Tolet. & Reginald. apud ipſum. Diana *part.* 9. *tract.* 6. *reſ.* 22. Palaus *de Cenſur. diſp* 6. *punct.* 12. *num.* 3. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 35. *num.* 14. Gibalinus *cap.* 3. *quæſt.* 2. *conſectar.* 1. verſ. *Tertio.* Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 2. *quæſt.* 12. *num.* 58.

QVÆSTIO IX.

An ſaltem ſit Irregularis, qui ſiniſtro oculo, (qui dicitur, oculus Canonis,) non videt?

NEgat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. dicens ſic: Monoculus eſt irregularis: quamuis verò vterque oculus ſit clarus, ſi ſiniſtro, qui dicitur *Canonis*, non videt. eſt irregularis; ſecus ſi eo videt, ſed non dextro oculo. Ita ibi. Addit tamen in Gloſſa *lit. X.* quod ſi oculo ſit debilis dummodo videat librum, & lineas, non ſit irregularis, quamuis characteres non legat; aliàs, qui eget ſpecillis ad legendum eſſet irregularis. Tenet etiam hanc partem Toletus *lib.* 1. *cap. mihi* 63. *num.* 5. verſ. *Hi omnes.* Vbi docet, quod prædictus ex ſtylo Curiæ indiget diſpenſatione; quia deforme eſſet (ait) totum caput conuertere ad legendum. Toleto adhæret Filliuc. *loc. cit.* & Suarez *diſp.* 51. *ſect.* 3. *n.* 16.

Alij è contra affirmant; prædictum eſſe irregularem; niſi aliàs oculo dextro tanta viſiua potentia polleret, vt eius ope, ſine deformi faciei conuerſione, Canonem legere poſſet. Ita in primis Nauarr. *cap.* 27. *n.* 199. verſ. *Quarto dico.* His verbis: Quamuis Monoculus ſit irregularis *d. c. Si Euangelia*, non tamen, qui caret viſu oculi dextri, qui aliis videtur ſanus, & ſiniſtro, quantum ſatis eſt ad benè celebrandum, cernit: licèt Gloſſa in *cap.* 2. *de verb. ſignif. lib.* 6. idem de carente oculo, & de carente eius viſu, videatur cenſuiſſe, etiamſi integer appareat, ſecund. Alexand. in *cap. Hinc etiam*, 49. *diſt.* & Vvendel. *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 1. *col.* 18. Quod teneri poteſt de oculo ſiniſtro, quem Stylus Romanus *oculum Canonis* appellat, cum eſt neceſsè videre eo, vt Canonem Miſſæ, ſine indecora, & nimia faciei ad populum conuerſione, legere poſſet: aliàs ſecus. Quod nuper conſuluimus ei, qui viſu dextri oculi tantum valebat, vt ſine tali conuerſione legere poſſet: magis enim deformitas, quàm defectus viſus videtur in hoc expenſus, & ideo *cap. Si Euangelia*, diſponens de carentia oculi, quæ grauem inducit deformitatem, non eſt extendendum ad carentiam viſus, quæ eam non facit. argum. *Odia de Regul. Iur. lib.* 6. Hucuſque meus Nauarrus. Quem ſequuntur Auila, Bonac. & Diana *loc. cit.* Pellizzarius *loc. cit. num.* 58. & Bauny *tract.* 11. *de Cenſur. quæſt.* 56. *aſſert.* 4 *in fine.* & penes ipſum Layman. & communis.

Sed clariùs Reſpondeo: Non manere irregularem, ob ſolum defectum viſus ſiniſtri oculi, ſi aliàs dextro rectè videat. Quia iſto ſolo, abſque deformitate legere poteſt Canonem Miſſæ: cum illa vitari poſſit, vel peculiari Canone, extra Miſſale coram ſe poſito, vt notat Filliuc. *loc. cit.* vel Miſſali ita aptato, vt dextro oculo abſque oris conuerſione legere facilè poſſit: vt addit ipſemet Filliucius, Auila, & Diana *locis citatis*: ergo. Legatur Gibalinus *cap.* 3. *quæſt.* 2. *conſectar.* 1.

QVÆSTIO X.

An ſit Irregularis, qui nubem aliquam, vel maculam, habet in oculo?

AFfirmant, eſſe Irregularem, caſu quo macula, ſeu nubis foris appareat: ſecus verò, ſi primo intuitu non appareat, niſi inſpicienti ſubtiliter, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. & Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæſt.* 5. *dicto* 1. *num.* 168. Viuald. mox citandus, & alij.

Sed clariùs Reſpondeo dicendum, Quod ſit irregularis, ſi macula, vel nubis, quam habet in oculo, cauſet notabilem deformitatem: ſecus verò ſi leuem, quantumuis primo intuitu appareat. Conſtat *ex cap. Cum de tua, de Corp. Vitiatis ordinan.* Vbi in eius titulo dicitur, quod, *habens in oculo maculam, quæ non inducit magnam deformitatem, etiam ad Epiſcopatum promoueri poſſit.* Sic Nauarr. *cap.* 27. *num.* 199. Innoc. Bern. Abb. Vincent. Raym. Gloſſa, Scal. Card. & Maiol. quos refert Viuald. *de Irregularit. num.* 142. Auila *part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 1. verſ. *ſequitur ſecundo.* & penes illum Silueſt. Sotus, Couarr. & Menochius, Bonac. *quæſt.* 2. *de Irregularit. punct.* 2. *n.* 3.

Aduertè tamen ex Henriquez, & aliis, quod ſolus Papa diſpenſare poteſt cum eo, qui habet inſignem maculam in oculo, etiam ſi profeſſus ſit. Si tamen dubium ſit, an macula ſit digna diſpenſatione Pontificis, Archiepiſcopus cum conſilio ſuffraganeorum iudicare debet, vt conſtat ex *d. cap. Cum de tua.* Legatur Bauny *tract.* 11. *quæſt.* 56. *pag.* 530. & Suarez *diſp.* 51. *ſect.* 3. vbi aduertit, non eſſe neceſſarium ad prædicta, conſilium Suffraganeorum.

QVÆSTIO XI.

An ſint irregulares Lippi, hoc eſt, qui lachrymantes oculos continuò habent?

AFfirmandum abſolutè videtur: eo quod *Leuit.* 22. & D. Clemens *lib.* 2. *Conſtitut. Apoſtolic. cap.* 3. vetant, eligere hos ad Sacerdotium.

Sed iuxta dicta Reſpondeo dicendum: Nullo modo eſſe irregulares; niſi aliàs horrorem notabilem inſpicientibus afferant. Quis autem horror, iudicandus ſit notabilis, vel non, Epiſcopi arbitrio relinquitur, vt conſtat ex *cap. Cum de tua. cit.* Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. vbi ita habet: Si oculos habet prominentes, non eſt irregularis: nec ſi valdè lippus ſit, aut ſine palpebris; niſi horrorem inſpicientibus afferat, abſque ſubtuli inſpectione. Sic Henriquez. Et penes illum *lib.* 6. Maiol. Aſtenſ. Roſſela, & Silueſt. Viuald. *num.* 143. *in antiquis*, & apud illum, Nauarr. *cap.* 27. *num.* 199. Gloſſa, Epiſcop. Eſcalenſ. Filliuc. *cap.* 6. *cit. num.* 168. & alij.

QVÆSTIO XII.

An habens oculos ſine palpebris, ſit Irregularis?

REſpondeo Ex nuper dictis: Non eſſe, niſi aliàs magnum inſpicientibus horrorem afferat. Sic Henriquez, cuius verba habes quæſtione antecedenti.

QVÆSTIO XIII.

An sit Irregularis, qui habet vnum oculum grandiorem altero?

NEgat absolutè Glossa in *cap. Cum de tua. De corpor. vitiat. verb Visum fuerit, ibi.* Item pone, quod habeat vnum oculum maiorem alio; nunquid remouebitur propter hoc? videtur quod non *ff. Edelit. edicto. Qui claicum. §. 1.* Hæc Glossa.

Sed clariùs Respondeo: Esse irregularem, si magnam generet deformitatem: secus verò, si leuem, aut paruam. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* Vbi aduertit, pertinere ad Episcopum diiudicare, an deformitas sit notabilis, & inducat irregularitatem: nisi aliàs sit Regularis, quia tunc (inquit) pertinet ad proprium Prælatum, de hoc iudicare: vt docent apud ipsum, *lit. A.* Silueſt. Angel. & Felician. quibus addo Suarium *disp. 51. sect. 3. num. 16.* Sed hoc vltimum, est contra Nauarrum *c. 27. num. 200. verb. Sexto dico.* vbi ita ait: Quis autem defectus, aut deformitas sit talis (*hoc est, notabilis*) determinabit Episcopus iuxta Innocent. in *cap. 1. de Corp. vitiat. per cap. 2 eiusdem tituli*, receptum per Card. & Anton. & non Confessarius, neque alius Prælatus eius, qui est Ordinandus, quamuis sit Religiosus. Sic ille. Imò & ipsemet Henriquez eod. *cap. 8. num. 1. lit. L.* hoc ipsum docet. Legatur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 73.* Tenent etiam nostram sententiam Bonacina *quæst. 2. punct. 2. num. 4.*

QVÆSTIO XIV.

An sit Irregularis, qui luscus est, vel strabo: id est, qui habet oculos distortos, aut dispares?

REspondeo iuxta dicta: Esse irregularem, si oculos habeat nimis distortos, itaut magnam deformitatem inducat: secus aliàs. De quo iudicium facere pertinet ad Episcopum: vel ad Prælatum Regularem si qui Ordinandus est, sit Religiosus, iuxta Doctores nuper citatos. Quamuis, vt benè Suarez *loc. cit.* semper erit liberum Episcopo, qui daturus est Ordines, admittere, vel reiicere tale Prælati iudicium, seu arbitrium. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 6. q. 5. n. 168.*

QVÆSTIO XV.

An omnino Surdus, sit Irregularis?

NEgare videtur Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 3.* vbi expressè, absolutéque ait, quod Surdus non est irregularis: licèt non sit eligendus in Pontificem; quamuis permanere debeat, si eligatur. Ita *num. 3. lit. Z.* Henrico fauent satis, Bauny *tract. 11. de Censuris, quæst. 76.* vers. *Primum dubium*, & Nauarr. vbi infra, quatenus docet id (etsi cum difficultate) posse iure defendi.

Sed vt mihi certum, Respondeo: Esse irregularem, & consequenter, non posse promoueri ad Sacerdotium. Quia talis celebrare non potest, absque occasione risus, & ludibrij, si nimirum recitet *Psalm. Iudica me*, &c. non expectato fine Ministri vel diù postquam ille absoluit; vel vocem eleuat altiorem solito, &c. Sic Viuald. *de Irregul. num. 156. in antiquis*, per hæc verba: Surdus omnino, id est, qui sensu caret auditus, minimè est ad Clericatum admittendus, text. *in Can. 76. Apostol.* Speculat. *tit. de arbitr. § Potest. num. 3.* Hæc Viuald. Filliuc. *tract. 19. cap. 6. quæs. 5. num. 169.* ex Maiolo *lib. 1. cap. 25. n. 1.* Bonac. *quæst. 2. punct. 2. num. 7.* Nauarr. *lib. 1. consil. 7. & 8. de Corpore vitiat. edit. 2.* Sayrus *lib. 6. cap. 8. num. 17.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 7. num. 1.* Palaus *disp. 6. punct. 11. num. 3.* Diana *part. 5. tract. 6. resol. 22.* & Gibalinus *cap. 3. quæst. 2. consectar. 3.* Pellizzarius *sect. 2. cit. quæst. 13. num. 59.* & alij.

QVÆSTIO XVI.

An etiam sit Irregularis Surdaster, hoc est, qui difficulter audit; aut vna aure tantum surdus est?

AFfirmat, apud Baunyum, Comitolus, *Respons. lib. 6. quæst. 55.* eo quod ex iure *can. Priscis, 1. dist. 53.* nullus corpore vitiatus potest promoueri ad officium Clericale: Sed Surdaster est vitiatus corpore, surdastritas enim vitium est auditus, seu aurium, quæ ad corporis integritatem cum pertineant, his laborans, dici iure potest vitiatus corpore: ergo Surdaster nequit ad Clericale officium promoueri.

Sed vt mihi certum, Respondeo: Non esse irregularem. *Primò.* Quia in toto volumine Canonum non reperitur, quod huiusmodi vitium auditus, seu aurium, inducat irregulariitatem. *Secundò.* Quia surdaster absolutè celebrare potest, vitando omnem occasionem ludubrij, & risus: ergo. Sic expressè Nauar. Maiol. Bonac. Viuald. Diana, Bauny, Gibalinus, Pellizzarius, & alij, *loc. cit.*

Nec obstat ratio Comitoli, illi namque respondetur ex Bauny, Surdastritatem, non esse de eorum vitiorum genere, quæ à sacris Ordinibus arceant; cum ad diuina celebranda officia, eum, quem afficit, non reddat absolutè inhabilem, nec indecorum ministrum, sed secundùm quid.

QVÆSTIO XVII.

An si post Sacerdotium obtentum, Surdus quis fiat, possit exercere munia Sacerdotis?

REspondeo: Posse exercere omnia Sacerdotij munera, ad quæ auditus non est necessarius. Ideóque poterit Missam, submissa voce dicere, ac secundum aliquos, sine ministro celebrare, vt ex Nauarro, & Laymanio docet Bauny *loc. cit.* Poterit etiam baptizare, ægros vngere, prædicare, &c. Non tamen Confessiones audire. Sic Bauny *quæst. 56. cit. col. 9. pag. 531.* Viuald. *num. 157.* Bonac. *punct. 2. cit. n. 7.* Gibalinus *cap. 3. quæst. 2. consectar. 3. pag. 50.* lege Castrum Palaum *disp. 6. punct. 11. num. 3.* & Pellizzarium *loc. cit. num. 59.*

QVÆSTIO XVIII.

An carens auriculis, hoc est, externa illa cartilagine, quæ capiti adhæret, sit Irregularis?

NEgat absolutè Henriquez *lib. 14. cap. 3. num. 3.* Quia auricula, seu cartilago exterior, non est membrum, sed solum seruit ad ornatum: ergo.

Sed probabilius multò Respondeo: Esse irregularem ob deformitatem, (saltem casu, quo dictam deformitatem celare nequeat, de quo statim.) Quia carentia auricularum, magnam profectò, & publicam adducit deformitatem: ergo. Sic Nauarr. *in man. cap. 27. num. mihi 223.* versu *Septimo infertur.* Vbi ita ait: Monemus autem, quod licèt auris, siue cartilago illa sensum auditus exornans, non videatur esse

esse membrum, eius tamen carentia videtur inducere irregularitatem, ob deformitatem, quam in parte daeo edita, & publica inducit. Sic ille, ibi, & *lib.* 1. *consil. conc.* 5. *de corp. Visitat. in* 2. *edit.* Bonac. Auila, Ægid. Palaus, Layman & alij mox citandi. Ex quo patet ad fundamentum Henrici. Nam dicendum est, non esse irregularem, ob defectum alicuius membri; sed ob deformitatem, quam carentia auricularum accusat.

Qvæstio XIX.

An, carens dictis auriculis, sit adhuc irregularis, casu quo posßit talem deformitatem, crinibus ita tegere, vt non appareat?

Affirmat Nauar. locis citatis; & affirmare debent omnes, qui affirmant auriculam, seu cartilaginem, verè esse membrum, & ita inter membra computari. Sunt autem Maiolus ex Glossa *in cap. singula* 89. *dict.* Caiet. 2. 2. *q.* 65. *art.* 1. Sotus *lib.* 5. *de Iust. q.* 2. *art.* 1. quos citat, & sequitur Viuald. *n.* 158. *in antiquis.* Et licet haec sententia sit probabilissima.

Sed probabilius certè Respondeo: In assignato casu, non esse irregularem. *Primò.* Quia probabilius certè est, quod auricula, non sit membrum; vt fatetur ipsemet Nauar. *loco nuper citato*, Couar. 3. *p. in princ. n.* 8. & alij Recent. quos sequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8 *n* 3. *litt. Y.* ergo eius defectus non inducet irregularitatem, absolutè loquendo.

Secundò. Quia, quando crinibus, aut alia via, ita tegitur defectus aurium, vt minimè appareat, verè cessat deformitas: ergo, & irregularitas, quam inducebat. Sic Henriquez à fortiori, *loco cit.* Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. vers. *sequitur secundo.* Ægidius *disp.* 18. *dub.* 13. *n.* 108. Bonac. *de Irregularit. q.* 2. *punct.* 2 *n.* 8. qui & citat Filliucium *n.* 169. (sed malè, quia ibi nil de hac re scribit) Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 73. *in fine.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 11. *n.* 3. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 7. *n.* 1. Bassæus *verb. Irregularitas* 2. *n.* 5. & alij.

Qvæstio XX.

An maneat irregularis, qui in pœnam culpæ, priuatus fuit auricula?

Negatiuam partem, adhuc esse probabiliorem, haud obscurè denotat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 3. *litt. A.* per hæc verba: Facta autem hac limitatione, ob infamiam, probabile est, quod ait Nauar. *num.* 222. (*mihi* 223.) *§. septimo*, esse irregularem. Et Maiol. *c.* 25. *n.* 5 quod explicat *n.* 6. si in pœnam fiet infamis. Hæc ille.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Manere irregularem, propter infamiam. Sic Viuald. *n.* 159. *in antiquis*, ita dicens: Fortiori longè ratione, ille erit ab Ordinibus repellendus, cui auriculæ pars aliqua, etiam minima in iudicio fuerit, ob delictum, amputata. Quemadmodum in Hispania latrones, qui ob furtum primum flagellantur publicè. Si autem in eodem, vel alio furto sunt deprehensi, flagellantur iterum, auriculæque partes illæ teneræ inferiores amputantur. Tertiò verò delinquentes furca plectuntur. Sic Viualdus. Et à fortiori Nauar. & Maiol. *loc. cit.*

Qvæstio XXI.

An, qui per seipsum auriculam totam, vel partem, amputauit; etiam sit irregularis?

Respondeo: Etiam irregularem esse, ob infirmitatem. Quia etiam modica deformitas ex culpa propria incursa irregularitatem generat. Constat ex *cap.* 1. *de corpore vitiatis.* Vbi Sacerdos quidam, qui cum alio, singulari congressus certamine, digiti partem amiserat, post peractam pœnitentiam, facultatem ab Episcopo recipit in suo ordine ministrandi; cum tamen hæc amissa pars, tanta non esset, quin sine scandalo celebrare posset: ergo idem est dicendum omnino de nostro casu. Sic Nauar. *c.* 27. *n.* 298. his verbis. Secundò dico, quod etiam defectus partis membri, quam ipse per indignationem abscidit, eam inducit. cap. Qui *partem* 55. *dist.* Quamuis facultatem naturalem bene celebrandi non ordinat, si est notorium, quod per indignationem, & impatientiam fecit, & aliàs non, iuxta Anton. & Card. in cap. *fin. de corpore vitiat.* quamquam de eo Villadiego dubitet, vbi sup. *col.* 38. & possunt conciliari dicendo, quod non est irregularis, ob defectum membri, sed ob notorietatem peccati, quod abscindendo commisit, *d. c. fin.* Huc vsque Doctissimus vir. Cuius sententiam tenent etiam Viuald. *n.* 158. Rauny *tract.* 11. *quæst.* 56. *assert.* 3. & 5. Palaus *disp.* 6. *punct.* 12. *n.* 1. & alij.

Qvæstio XXII.

An item sit irregularis ille, à quo per vim, aut inimicorum insidias, præcisæ sunt auriculæ?

Respondeo: Minimè esse irregularem; sed rectè d Ordines promoueri posse. Constat ex iure cap. *Qui partem.* cap *lator. dist* 55. *cap. fin. de corp. vitiat.* & alibi. Et probatur à simili: nam castratus per vim, non est irregularis; vt infra dicemus: ergo nec ille, qui per vim priuatus est auribus. Sic Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 3. ex Maiolo *cap.* 25. *n.* 5. Viualdus *n.* 160. & alij, qui idem dicunt de illo, qui fortuitò, infirmitate, aut alia causa, sine peccato auribus est orbatus.

Qvæstio XXIII.

An qui alterum auricula priuat, fiat irregularis?

Negat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *n.* 3. & penes illum Couar. 3. *p. in princip.* & Nauar. *consil.* 75. *de sent. excomm. lib.* 5. Quia (inquit) qui alterum auricula priuat, non est mutilator.

Affirmant contrà alij dicentes, esse irregularem. Ita Nauar. *in Man. cap.* 27. *n.* 206. & 216. *§. secundo.* Maiolus *cap.* 90. *n.* 5. & alij.

Sed ex his sententiis mihi probabilior est prima, quam infra *disp.* 17. *q.* 7. probauimus.

Qvæstio XXIV.

An mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus, sit omnino irregularis?

Respondeo vt certum: Esse omnino. Quia Sacerdos mutus, siue, quia caret lingua, siue quia vsum linguæ perdidit, minimè potest baptizare, absoluere, consecrare, &c. ergo omnino est irregularis. Sic ex Canone 76. *Apostol.* tenent omnes. Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 2. *in fine.* Sotus *in* 4. *dist.* 13. *art. fin. ad* 3. Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. c.* 26. *n.* 2. Viuald. *de Irregular. num.* 162. Diana *part.* 5. *tract.* 6. *Resolut.* 22. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *q.* 5. *n.* 170. Gibalinus *cap.* 3. *quæst.* 2. *conclar.* 3. & Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 2. *q.* 14. *num.* 61. Addens ex Diana, esse probabile, quod, stante necessitate, & absentia Sacerdotis idonei; possit Sacerdos mutus administrare Eucharistiam ab alio præconsecratam.

QVÆSTIO XXV.

An Balbi, è numero quorum erat Demosthenes, aut Blæsi, vt Moses erat, sint irregulares?

NEgat absolutè Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*2. *in fine*, licèt in fine, suum dictum temperare videatur. Vnde

Clarius Respondeo: Minimè esse irregulares Balbos, aut Blæsos, hoc est illos, qui impeditioris sunt linguæ: nisi aliàs notabilem difficultatem in loquendo habeant, itavt vix verba explicare queant. Sic S. Thom. 3. *p. q.* 82. *art.* 10. *ad* 3. Tabiena *verb. corpor. vitiat. n.* 2. Craffius *lib.* 4. *cap.* 27. *n.* 50. Vgolin. *de Irregul. cap.* 46. *n.* 3. & 4. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 17. & 21. Filliuc. Maiol. & Diana *loc. nuper citatis.* Toletus *lib.* 1. *cap. mihi* 63. *num.* 4. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 35. *num.* 10. Bonac. *punct.* 2. & *cit. num.* 6. & Pellizzarius *loc. cit.*

QVÆSTIO XXVI.

An ille sit irregularis, cui pars linguæ amputata est; tamen habet loquelam?

NEgat Ioan. de Anan. in cap. *Exposuisti. De corp. vitiat.*

Sed clarius Respondeo: Non esse quidem irregularem, dummodo non sit talis loquelæ, quæ excitet notabilem deformitatem, risum, aut abominationem; quia tunc verè permaneret irregularis. Sic Tolet. *loc. cit. cap.* 63. *n.* 4. *fine.*

QVÆSTIO XXVII.

An habens labia corrosa penitus, vel abscissa, sit irregularis?

NEgare videtur Viuald. *de Irregul. num.* 163. vbi dicit, quod rarò, aut nunquam continget, aliquem, ob labiorum defectum, esse ab Ordinibus repellendum. Sunt enim rarissimi, vel nulli labiorum defectus. Ita ille.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, esse omnino irregularem illum, qui habet labia penitus corrosa, vel abscissa; quia magnum causat horrorem, aut scandalum, ob deformitatem, qua laborat. Sic Maiolus *lib.* 1. *cap.* 23. vbi dicit, illum esse irregularem, qui ob labia corrosa, cibum ore vix continere potest. Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *num.* 3. Bonac. *de Irregul. q.* 2. *punct.* 2. *n.* 6. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *q.* 5. *n.* 171. Bauny *tract.* 11. *q.* 56 *Assert.* 3. *vers. Patet tertiò.*

QVÆSTIO XXVIII.

An habens os distortum, sit irregularis?

NEgandum videtur, eo quod oris distorsio nequaquam impedit vsum Ordinis suscepti, aut susceptionem non habiti: ergo non parit hic defectus irregularitatem.

Sed distinctione Respondeo dicendum, quod verè sit irregularis, qui habet os distortum valdè, itavt magnam pariat in facie deformitatem: secus verò, si paruam. (De quo iudicare debet Episcopus.) Ratio est, quia huiusmodi defectus, quando notabilis est, verè tollit faciei, ac vultus claritatem: at hic defectus irregularitatem parit, vt docet D. Thom. *dist.* 52. *quæst.* 1. & ex illo Bauny *quæst.* 56. *cit. Assert.* 3. *in fine:* ergo. Sic hic Auctor, *loc. cit. Assert.* 5. Et antea Maiol. *cap.* 21. *num.* 1. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *q.* 5. *dicto* 4. *n.* 171. & Gibalin. *c.* 3. *q.* 2. *consectar.* 2.

Nec obest ratio dubitandi, nam respondendum est, quod licèt dictus defectus non impediat exercitium Ordinis; tollit tamen claritatem faciei, quod satis est ad inducendam irregularitatem.

QVÆSTIO XXIX.

An carens omnino dentibus, sit irregularis?

REspondeo: Non esse. Quia priuatio dentium, nec impedit vsum Ordinis, nec inducit notabilem deformitatem: ergo nec irregularitatem. Sic Maiolus *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 24. Archid. *in cap. Maritum dist.* 33. Tabiena, & Rosella; quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. *litt. S.* Sayrus *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 16. Vgolin. *de Irregularit. cap.* 69. Filliuc. *loc. cit.* Viuald. *de Irregularit. num.* 154. Bonac. *de Irregularit. quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 6. Bauny *loc. cit. Assert.* 9. *pag.* 530. *col.* 2. Gibalin. *cap.* 3. *quæst.* 2. *consectar.* 2. & communi.

QVÆSTIO XXX.

An prominentia dentium extra os, irregularitatem inducat?

REspondeo: Inducere. Quia magnam profectò parit deformitatem in facie. Sic Maiol. *loc. cit.* Vgolin. *cap.* 50. *num.* 3. Bonac. & Bauny *loc. cit.* Qui addunt, licitè sibi quemque posse dictos prominentes dentes rescindere; si inde nullum periculum immineat vitæ; quo casu dato, iam irregularitas cessabit. Sic etiam Gibalinus *loco citato.*

QVÆSTIO XXXI.

An maneat irregularis, qui sibi, furore iracundiæ, dentes extraxit?

NEgat Narbona mox citandus ex Bonac. Viualdo, & Barbosa. Sed clarius. Respondeo Manere, si cum notoria culpa, id fecerit: aliàs non. Sic Viuald. *tract. de Irregul. num.* 156. his verbis: Nihilominus tamen, si auulsio dentis, etiam ex indignatione, occulta sit, etiamsi defectus sit manifestus, non impedit illum ab Ordinibus, secundum Abbat. in cap. *Ex parte circa med. de corp. vitiat. quæst.* 4. quem refert, & sequitur Maiol. *lib.* 1. *cap.* 24. Ita Viuald. Quod certè id, & non aliud, sentit Nauar. *cap.* 27. *num.* 198. *vers. secundo*, vt constat ex eiusdem verbi *relat. sup. quæst.* 21. Sic etiam Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. illis verbis: Non facit dentium defectus, nisi per indignationem, cum notoria culpa sibi euulserit. Ita ille. Et penes ipsum, *litt. T.* speculat. Archid. Tabiena, & Rosella.

QVÆSTIO XXXII.

An qui pugno euulsit dentes alterius, sit irregularis?

NEgat expresè Victoria *in Summ. vbi de Sacram. Ordin.* §. *mihi* 239. per hæc verba: Qui autem pugno extrahit dentem, non dicitur mutilator, ac proinde, nec est irregularis: quia pœnæ iuris sunt restringendæ, non ampliandæ. Hæc Victoria. Quem citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 2. *in Marg. litt. S.* Ita etiam Narbona *de ætate ad human. actus requisita. ann. in c.* 13. *n.* 16. Gibalin. *c.* 3. *quæst.* 2. *consectar*

*consectar.*2.Et debent hanc sententiam amplecti,omnes qui dicunt, dentes non esse membrum hominis principale, sed solum seruit ori, sunt autem, Innocent. Bartholom. Socin. quos citat & sequitur Viuald. *num.*154. Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*1. *litt.A.* Couar.*in Clement. Si furiosus, in princip.n.*8. Nauarr. *cap.*27. *num.*206. Bauny mox citandus, & communis.

Affirmant verò alij, qui contrà existimant, nomine membri in homine, etiam venire dentes, digitos, &c. Quia in hac materia, inquiunt, membrum dicitur omnis pars corporis,quæ specialem aliquam operationem habet cum membro principali. Sic sentire debent Sotus,Caiet. & Suarez apud Baunym. *tract.*11. *quæst.*25.

Sed ego Respondeo dicendum; hanc sententiam esse probabilem, sed primam vti mitiorem & probabiliorem, esse sequendam, vt infra *disputat.*17. latius dicemus.

Qvæstio XXXIII.

An ille,qui naturaliter(aut aliàs)caret omnino, vel ex parte, naso; sit irregularis?

Respondeo, vt certum:Esse irregularem.Quia caret membro venustissimo,ex cuius carentia oritur in homine deformitas maxima, & scandalum, & inde consequenter, irregularitas. Non tamen est difficile huic irregularitati occurri,alio naso refecto ex carne, vel alia materia carnis colore. Sic omnes. Legantur text. *in cap. penult. & fin. de Corpore vitiat.* Abbas, & Villadiego cum Nauarro *cap.*27. *n.*200.*vers.Sextò.* Hostiens.etiam,Raymon. Goffred. & Innoc. quos sequitur Sum.Confess.*lib.*3.*tit.*18.*in fine.* S.Thom.*in* 4.*d.*25.*q.*2. Sotus *ibid.quæst.*1.*art.*3. Maior.*lib.*1.*cap.*22.*in fine.* Viuald.*num.*150. Molina *tom.*2. *tract.* 3. *disput.*70. *num.*2. Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæst.*5. *dicto* 4. Bonac. *quæst.*2.*de Irregularit. punct.*2. *numero* 5. Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*3. Gibalinus *cap.*3. *quæstione* 2. *consectar.*2. Pellizzarius *tom.*2. *tractatu* 7. *cap.*5. *sectione* 2. *quæstione* 16. *num.*64. & alij.

Qvæstio XXXIV.

An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis paruum,aut magnum nimis,vel distortum?

Respondeo: etiam esse irregularem, si ex dictis defectibus, magna consurgat difformitas, arbitrio Episcopi. Est enim expressus textus *in cap. Hinc etenim,dist.*49. vbi Gregor. Papa à Ministerio altaris excludit illum, *qui cæcus fuerit,si claudus, siue paruo, vel grandi,& torto naso.* Sic omnes.Albert.Speculat. Hugo, & Sotus, quos sequitur Viuald. *numero* 149. Henriquez *cap.*8. *cit. num.*2. Filliuc. Bonac. & alij, nuper citati.

Qvæstio XXXV.

An qui caret odoratus sensu, sit irregularis?

Respondeo,vt certum:Quod non. Quia ad Ordines suscipiendos, parum refert odoratus; dum nasum habeat quis integrum. Sic Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæs.*5. *numero* 171. Gibalin. *cap.*3. *quæst.*2. *consectar.*3.ita dicens: Qui caret sensu odoratus,integro tamen naso, & non corroso, aut difformi, irregularis non est:quia hic sensus vix necessarius est, ad sacra ministeria exercenda.

Qvæstio XXXVI.

An abstemius, (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Esse. Quia non potest peragi sacrificium Missæ à præfato propter periculum vomitus in sumendis speciebus vini. Sic Nauarr.*cap.*27.*num.*104. ex Glossa sing.*in cap.*2.*Ipsi Apostoli.*2.*quæst.*7. Maiolus *cap.*25. Reginald. *n.*58. Bonac. *de Irregularit. q.*2.*punct.*2. *num.*26. Toletus *lib.*1. *cap.*63. *num.*4. Lublinus *verb. Irregularitas, num.*23. Pellizzarius *tom.*2.*tract.*7.*cap.*5.*sect.*7.*q.*17. *num.*66. & omnes.

Qvæstio XXXVII.

An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueatur?

Affirmare tenentur, qui sustinent, Papam posse dispensare, vt sub vna tantum specie fiat consecratio in Missa.Hi sunt,Maior,Adrianus,Claudius, Gabr. Albert.Alanus,Tabiena,Henriquez,Fagundez Azor. Sanchez,& alij quos citauimus 2.*p.tract.*8.*de Sacrif. Missæ, disp.*1. *quæst.*19.

Sed probabilius Respondeo: Non posse. Quia probabilius est, non posse Papam dispensare, vt Sacrificium Missæ sub vnica specie peragatur. Vt sentiunt D.Thom. Vasquez, Suarez, Sotus, Ægidius, Hurtad.Nuño, Bonac. Lugo, Cornejo, Montesinos, Valentia, & alij, quos loco citato, retulimus: ergo. Sic debent sentire ipsi.

Qvæstio XXXVIII.

An habens cicatrices in facie, sit irregularis?

Respondeo, vt certum:Esse, si tales cicatrices pariant notabilem deformitatem, quod iudicio Episcopi relinquitur:secus aliàs.Sic Filliuc.*tr.*19.*c.*6. *quæs.*5.*dicto* 4.*n.*171.& antea Viuald.*n.*147.Quia(inquit)ad excellentissimum Eucharistiæ Sacramentum celebrandum,in quo Christi Diuinitas,& Humaritas continetur, claritas personæ, in interiori, atque exteriori homine requiritur.Gibalin.*loc.cit.consectar.*2.

Qvæstio XXXIX.

An color Aethiopis, aut Mauri, faciat irregularem?

Affirmat Vgolinus *de Irregularitate, cap.*50. *num.*4.

Negant verò è contra Maiolus *lib.*1. *c.*21. *num.*2. Henriquez *lib.*4.*cap.*8.*num.*2.Bonac.*quæst.*2.*punct.*2. *num.*11. Viuald.*num.*148.Pellizzarius *sect.*2.*cit.q.*10. *n.*55.ex Diana *p.*4.*tract.*2.*Resol.*84. Quia (inquiunt) huiusmodi niger, aut fuscus color, non parit deformitatem,aut terrorem.

Sed probabilius Respondeo: Dictum colorem nullo modo facere irregularem, apud Gentes nigras: secus verò apud Gentes candidas, inter quas Sacerdos niger, facilè incutit risum, aut terrorem. Sic sentire videtur Filliucius *num.*171. *citato*, & clarius Bauny *de Censur. tract.*11. *cap.*56. *Assert.*1. his verbis: Quia cessante causa, cessat quoque effectus, *can. cessante 6.de Appellat.* ideo vbi horrori non est, aut scandalo membri additio, aut defectus, cessat irregularitas: quare leprosus inter leprosos,

Æthiops inter Æthiopes ritè Ordinatus, celebrare ſine culpa poteſt. Sic ille.

Qvæstio XL.

An qui gibbum (Hiſpanè, Louanillo) habet in facie, ſeu in collo, ſit irregularis?

Reſpondeo: Eſſe, ſi talis ſit, quod ad riſum, horrorem, vel ſcandalum moueat: quod iudicium Epiſcopi relinquitur arbitrio. Sic ex Abbate, Innoc. Ioan. Andrea, & Maiolo docet Viualdus *de Irregularit. num.*148.

Qvæstio XLI.

An qui ſenos digitos in manibus habet, ſit irregularis?

Negat abſolutè Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*3. *in fine*, & penes illum, Nauarr. *cap.*27. *numero* 200. §. *ſeptimo.* Maiol. D.Anton. Felician. & Hoſtienſ. Sed ex his, Nauarr. *loc. cit.* nihil de hac quæſt. tractat.

Sed clarius Reſpondeo: Non eſſe irregularem; niſi aliàs illos in tali diſpoſitione habeat, quod notabilem cauſet deformitatem, aut vſum aliorum digitorum impediat, vt accidit, quando index & pollex ſub communi vngue exiſtunt. Sic Bauny *de Cenſur. tractatu* 11. *quæſtione* 56. *in fine*, & antea Auila *part.6. diſputatione* 3. (*non* 13. vt citat Bauny) *dub.*1. *verſ. ſequitur tertiò.* Tolet. *libro* 1. *Summ. cap. mihi* 63. *numero* 5. Bonacina *punct.*2. *cit. numero* 11. Filliuc. *tractatu* 19. *capite* 6. *quæſtione* 4. *num.*165. Reginald. *num.*46. & Gibalin. *cap.*3 *q.*2. *conſectar.*5.

Qvæstio XLII.

An illi, qui ſex digitos in manu habet, poſsit, ſine periculo irregularitatis, præſcindi vnus?

Reſpondeo: Poſſe. Quia per hoc, non tollitur ratio membri, ſed monſtri. Sic Henriquez *loc.cit.* & apud ipſum, *littera O.* Felicia. cum Gloſſ. *cap. Partem, diſtinctione* 55. Maiolus *cap.*14. & 24. *fine*, & Siluester *verb. Corpore vitiat.* §.3. Zerola etiam 1.*part. praxis Epiſcop. verb. Irregularitas, verſ. Tertiò*, ex Nauarro *cap.*27. *numero* 206. ſic dicente: Secundò, quod Caietan. confitetur quod ille, cui vnus digitus abſcinditur, ſine quo bene celebrare poteſt, non eſt irregularis. Sic ille. Et alij ſupra citati.

Qvæstio XLIII.

An qui caret digito pollicis, vel indicis, ſit irregularis?

Reſpondeo, vt quid certum: Eſſe. Quia nequit aptè, & decenter celebrare & contrectare Sacramentum. Secus dicendum ſi ſolum careret parte digiti pollicis, vel indicis, ob quam non impediretur celebratio. Sic Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Irregularitas*, ex Nauarr. *conſil.*1. *de Corp. vitiat.* Villalob. *tract.*1. *diff.*35. *num.*11. his verbis: *Lo meſmo es del que tiene ſeca la mano, ò el dedo purgar, ò el indice, que eſto baſta para que no pueda exercer las Ordenes deuidamente. Y lo meſmo ſeria ſi le faltaſe los otros dedos, aunque tubieſſe el police, i el indice, por la fealdad, i eſcandalo, como dice Vgolino*, num.13. *Mas no es irregular, ſi le falta la vna del dedo pulgar, ò indice, contal que pueda tomar bien la Hoſtia, i que brantarla, como conſta de vn texto, cap. fin. de Corp. vitiat.* Sic ille. Tolet. *lib.*1. *cap.*63. *num.*3. Lublinus *verb. Irregularitas*, *num.*23. & Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*1. Gibalin. *cap.*3. *quæſt.*2. *conſectar.*3. *verſ. Quartò.* Pellizzar. *tract.*7. *cap.*5. *ſect.*2. *quæſt.*16. *num.*64.

Qvæstio XLIV.

An etiam ſit irregularis, qui caret digito alio, præter digitos pollicem, & Indicem?

Affirmare videtur Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæſ.*5. *dicto* 5. *num.*172. his verbis: Qui manu vtraque, vel altera careret, in quibus potiſſimum viget ſenſus tactus, irregularis eſt. Patet, quia inhabilis eſſet ad exercendum munus Sacerdotale. Idem, ſi nullo modo Hoſtiam contrectare, vel tenere poſſit, vel tremulas adeò habeat, vt periculum eſſet calicis effundendi; vel deniqne vno, aut pluribus digitis careat, iis præcipuè, quibus Sacramentum contrectatur. Huc vſque Filliucius. Cui omnino adhæret Pellizzarius *loc. cit.*

Sed clarius Reſpondeo: Non eſſe irregularem, niſi caſu, quo defectus digiti eſſet talis, quod, vel induceret notabilem deformitatem; vel eſſet impedimentum ad aptè celebrandum. Sic colligitur apertè ex *cap. Lator. diſt.*55. Gloſſa, *verb. Siniſtra.* Toletus *in* 3. *cit. in fine.* Lublinus *n.*23. his verbis: Carens digito, ſine quo poteſt Hoſtiam frangere, non eſt irregularis. Bonac. *q.*2. *de Irregul. punct.*2. *n.*32. ibi: Sicut nec eſt irregularis, qui digitum manus non neceſſarium ad Euchariſtiam eleuandam, vel frangendam, vel ad faciendum ſignum Crucis in infirmitate amiſit, &c. Gibalin. *loc. cit.*

Qvæstio XLV.

An ſaltem ſit irregularis, qui caret digitis dexteræ, quibus in Miſſa fit Crucis ſignatio?

Reſpondeo: Eſſe irregularem, ob notabilem deformitatem, quam carentia dictorum digitorum cauſat. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*1. & penes illum, *litt. I.* Nauar. Couarru. Viuald. Siluest. Card. Panorm. Maiolus, & Roſſella. Legatur Gloſſa citata, *in cap. Lator. verb. Siniſtræ.* Bonac. *q.*2. *de Irregularit. punct.*2. *n.*32. *citato.*

Qvæstio XLVI.

An qui in dextera, aut ſiniſtra, habet digitum medium, & Indicem coniunctum, ſine diuiſione, ſit irregularis?

Affirmat, apud Henriquez, Maiolus *lib.*1. *cap.*14. *n.*14. & probari id ex dictis ſupra poteſt. Quia qui digitum pollicem & indicem habet omnino coniunctum eſt irregularis, vt habitum eſt, *quæſt.*42. ergo & qui ita habet digitum indicem, & medium.

Sed probabilius Reſpondeo: Ob id non eſſe irregularem. Quia horum digitorum coniunctio, non impediret debitam celebrationem Miſſæ; ſicut impediret coniunctio aliorum: ergo ſi aliàs, hic defectus non cauſet notabilem deformitatem, non efficiet irregularem. Sic Henriquez *loc. cit. n.*1. & penes illum, *litt. M.* Anton. Alberic. Roſſella, & Tabiena. Quibus adde Siluestrum *verb. de Corp. vitiatis, q.*3. *n.*4.

Qvæstio

QVÆSTIO XLVII.

An maneat irregularis ille, cui deest vngula pollicis, aut Indicis?

AFfirmant Maiol. *cap.*14. *num.*13. Tabien.*verb. Corp. vitiat.* Rossella & alij, apud Henriquez *lib.*14.*cap.*8.*num.*1. *litt.n.* Quibus facilè quis addere potest Armillam,*verb.Corp. vitiatus, n.*5. si cautè illum non legat:ait enim sic: Amittens vngulam pollicis,dando operam rei licitæ, sine dispensatione celebrare non potest,quod trahitur per contrarium sensum ex *cap.finali iuncta gloss.de Corp.vitiatis.* Ita ille. Sed hic Auctor solum loquitur in casu, quo quis amiserit vnguem dando operam illicitæ rei,non licitæ; vnde mendosa est littera, *rei licitæ*, legendum enim est,*rei illicitæ.*Quod facilè colligitur ex probatione ex *c.fin.cit.* quam adducit Armilla,& ex Siluestro *verb.de Corpore vitiatis,n.*3.*in fine.*Ita dicente:Ex quo, iuncta glossa, per contrarium sensum elicitur, quod amittens vngulam pollicis casualiter dando operam illicitæ rei,sine dispensatione celebrare non potest. Sic Armilla. Vnde credo, quod solum in hoc casu loquantur Auctores citati ab Henriquez, non in alio.

Negat verò contrà, hic Auctor *cap.*8.*num.*1. *cit.* & ita acriter, vt asserat, quod non sit irregularis, etiam casu, quod non possit benè frangere Hostiam. Quia contrarium(inquit)nullo iure probatur.

Sed ego clarius Respondeo: Non manere quidem irregularem; casu tamen, quod talis maneat potens, cum pollice ad frangendam Eucharistiam. Hæc responsio est certissima, cum expressè habeatur *in cap.vltimo,de Corp.vitiatis:* his verbis: *Thomas Monachus proposuit, quod cum in annis puerilibus esset constitutus, quædam barra ferrea super dexteræ suæ pollicem, fortuito casu, cadens, vngulam auulsit ab eo. Quocirca mandamus, quatenus si ad frangendum Eucharistiam sit in pollice ipso potens, & aliud canonicum non obsistat, propter deformitatem huiusmodi non dimittas quin eum ad Ordinem promoueas Sacerdotis.*Sic totus textus. Quo nullus alius clarior. Legantur Glossa, ibi, & Doctores nuper citati,& dicta à nobis *quæst.*44.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui tremulas habet manus, sit irregularis?

REspondeo: Esse irregularem, si adeò tremulas habeat manus, vt periculum sit subuertendi. Calicem. Sic Filliuc. *citat. quæst.*45. Lublinus, *verb. Irregularitas num.*23. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7.*c.*5. *sect.*2.*quæst.*16.*num.*64.

QVÆSTIO XLIX.

An qui habet manum aridam, sit irregularis?

REspondeo: Esse. Quia nequit decenter celebrationem Missæ peragere. Sic Llamas 1.*parte Method. cap.*12.§.5.*pag.*185.hisce verbis: Demum; quicunque membri defectus impediens celebrationem, siue vsum alicuius sacri Ordinis, constituit irregularem, quoad illum actum, quem facere non potest,nisi indecenter, & cum notabili turpitudine, vt si quis totaliter brachium vnum, nullatenus eleuare possit, sed cogatur vnico tantum Hostiam sacram, & Calicem eleuare: vel alicuius manus totalem vsum amiserit, vt fractionem Hostiæ nequeat facere ambobus,&c. Sic ille. Et Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*4. *in fine*, ibi: Quare hic debilitatus, per accidens dicitur irregularis,ob manum aridam: quæ si exquisito, aut miraculoso remedio viuificetur, definet hic debilitatus esse irregularis. Hæc Henriquez, & Gibalinus *cap.* 3. *quæst.*2. *consectar.*3. *vers. Quartò.*

QVÆSTIO L.

An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos pedum?

REspondeo: Negatiuè. Quia ex huiusmodi defectu,nec oritur deformitas,nec scandalum, aut debilitas impediens Missæ celebrationem: ergo nec irregularitas. Sic Auila *part.*7. *disput.*3. *dub.*1. *vers. Sequitur tertiò*, qui & citat Nauarrum *lib.*5. *consil. conf.*65. *de excommun.* Sed certè Nauarrus, solùm agit, & id negat loquendo de Clerico, qui per infirmitatem perdidit omnes digitos vtriusque pedis, exceptis pollicibus; docens, ob id non esse irregularem,sed posse Ordinari maioribus. Sic tenet *in noua edit,*non *consil.*65.*de excommun.* Sed *consil.*4.*de Corp. vitiatis, lib.*1. *consil.* Sed nostra, & sua ratio, etiam conuincit, casu, quo etiam pollicibus pedum quis careat. Legatur Toletus *lib.*1. *c.mihi* 63. *n.*6. *&* 7.

QVÆSTIO LI.

An Claudus, sit irregularis?

AFfirmat Filliuc. esse irregularem,si nullo modo potest accedere ad Altare, aut stare, aut non sine baculo, vel pede ligneo, ex *cap.Nullus Episcopus, de Consecr. dist.*1. Glossa ibi, & ex *cap. Si quis in infirmitate,dist.*55.& ex Nauar.*cap.*27.*num.*199. Quod si stare possit per se, & accedere ad Altare, facilè dispensare posse. Hæc ille, *tract.*19.*c.*6.*quæst.*5.*dicto* 6. *num.*173. cui consentit Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5.*sect.*2.*quæst.*16.*num.*64.

Alij verò, aliter sentiunt; dicentes, nullo modo esse irregularem,casu,quo dictus possit stare ad Altare,& in illo esse,absque baculo, aut pede ligneo: secus aliàs.Ita Nauar. *cap.*27.*n.*199. *versu, Tertio dico.* Felicia.*cap.*6.*pag.*425. quos citat,& sequitur Henriquez *lib.*14. *c* 8.*n.*1. *litt.f.* Quibus addi possunt Llamas 1.*p. Method.c.*12.§.5. Viualdus *num.mihi* 173. vers.*& quia Auctores*, ex Glossa *in cap.Si quis in infirmitate, cit.* Panormitan. apud Toletum & Auila *p.*7.*disp.*3.*dub.*1.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum, quod claudus ille, qui sine baculo ambulare non potest, omnino sit irregularis, vt omnes concedunt: contrà verò, si sine baculo possit ad altare accedere, & ibi esse; nisi aliàs cum hoc sit deformitas magna, quæ bene potest esse, etiamsi non sit necessarius baculus. Sic Tolet.*lib.*1.*cap.*63.*n.*5.Gibalinus *loc.cit.*

QVÆSTIO LII.

An carens pede,ita vt non possit,sine pede ligneo ambulare; sit irregularis?

REspondeo,vt certum:Esse. Quia dictus defectus magnam infert deformitatem. Sic omnes Auctores citati nuper, *quæst. antecedenti.* Et Lublinus *verb Irregularitas,n.*23. Anton.Butr.*cap.vlt.de Corp. vitiatis.* Qui addunt posse in hoc cum Religioso facilè dispensari,quia defert vestes oblongas, sub quibus latet defectus. Sed, vt bene vidit Tolet. *loc. cit.* eadem de causa potest dispensari cum Clerico laico, quia etiam vestes longas habet, & defert.

QVÆSTIO LIII.

An etiam sit irregularis, qui crura distorta habet?

NEgant absolutè Filliuc. *tract.19. cap.6.quæst.5. in fine,num.173.* Bonac.*n.14.* & Gibalinus *loc. cit. vers.Quintò.*& Pellizzarius *loc.cit.n.64.* Quia id vitium facilè vestis oblonga tegere potest.

Sed clarius Respondeo: Per se non esse irregularem, qui crura distorta habet; posse tamen esse per accidens, si tale vitium magnam deformitatem afferat: quia hæc irregularitatem parit.

QVÆSTIO LIV.

An Gibbosus, sit irregularis?

AFfirmant absolutè, apud Henriquez *lib.14.c.8. n.2.litt.o.*Maiol.*cap.21.n.2.* & Abbas.

Sed clarius Respondeo:Non esse irregularem,nisi gibbositas coniuncta sit cum nimia deformitate, aut debilitate;vt accidit,quando gibbosus nequit se erigere, aut stare recto capite. Sic Bonac. *quæst.2. de Irregularit. punct.2. num.9.* & penes illum, Auila *p.7.disp.3.dub.1.in fine,*Molina *tom.4.de Iust.tract.3. disp.70.*Vgolin.*de Irregularit.cap.50.num.6.* & Reginald. *num.52.* His addi possunt Henriquez *loc.cit.* Silueст. *verb.Corpore vitiatus num.5.vers.Sextò.* cum Archidiac. Nauar. *cap.27.num.199.*Viuald.*num.173.* Lublin.*verb.Irregularitas n.23.* Llamas *1.p.Method. c.12 §.5.*Tolet.*lib.1.cap.63.n.5.*& alij communiter.

QVÆSTIO LV.

An qui caret, absque culpa, testiculis; sit irregularis?

AFfirmant, apud Henriquez, Sotus *lib.5. de Iust. q.2.art.1.*& Caiet.*2.2.q.65.art.1.*

Sed vt certum,Respondeo: Non esse irregularem. Quia ex huiusmodi defectu, nulla exterior deformitas, nulla inhabilitas ad Altaris ministerium, nullumque oritur scandalum: ergo nec irregularitas. Vnde minimè est irregularis, qui testiculis caret, siue quia in cunabulis sectus est,vt habetur *cap.3. de Corp.vitiat.* siue, quia ob infirmitatem absciſſi sunt. *can.5. eod.tit. can.Si quis per ægritudinem distinct.55.* siue, quia sic natus est: vel in persecutione ei cæsi sunt *can. Eunuchus distinct.55.* Sic omnes Nauarr. *in Man. cap.27. num.199. & lib.1.consil. cons.2. de Corp. vitiat. in edit. noua.* Henriquez *lib.14. cap.8. num.1.in fine.* Viualdus *de Irregular.num. mihi 169.* Toletus *lib.1. cap.63. num.7. vers. Ex hoc regula.* ex Innocent. *cap.significauit,de Corp.vitiat.* Filliuc. *tract.19.cap.6.q.2.n.159.* Bonac.*q.2.punct.2.num.31.* Lublinus,& Llamas *loc. cit.* Gibalin. *cap.3. quæst.2. consectar.4.* & alij penes ipsos,qui secus dicunt,casu quo ex culpa propria,talia prouenirent: vt ex dicendis constabit.

QVÆSTIO LVI.

An qui, absque iusta causa, sibi virilia amputauit, vel permisit amputari, sit irregularis?

REspondeo,vt certum: Esse:Et consequenter,nec posse Ordines suscipere,nec susceptos exercere. Quia sic habetur *in cap. Si quis abscideriť, & cap.seq. dist.55.*& *in can.21.Apostol.*vbi sic habetur. *Qui sibi virilia amputauit, Clericus non efficitur: sui enim ipsius homicida est,& inimicus creationi Dei.*Sic docent omnes Doctores, præcipuè nuper citati.

QVÆSTIO LVII.

An qui ob vocis conseruationem, se per se, aut per alios,castrauerunt, sint irregulares?

NEgat Palaus *disp.6. de Censur.punct.2.n.4.* Quia nullus est textus, qui hanc irregularitatem inducat, Palaum videtur sequi Pellizar. *tom.2. tract.7. c.5.sect.2.q.16.n.64. vers.Quoa autem.*

Sed probabilius longè Respondeo: Esse. *Primò.* Quia sic habetur *in cap.Presbyterum,* & *in cap.Continebatur,de Homicid.Secundò.*Quia,qui culpabiliter virilia sibi amputauit, aut amputari permisit,manet irregularis: ergo & qui se,ob vocis conseruationem castrauit, aut castrari permisit. Sic Viualdus *de Irregular. num.mihi 166.* Llamas *1.p. Method. c.12.§.4. pag.184.*Bonac.*quæst.2.punct.2.n.34.*& penes ipsum, Molina, Nauar. Auila, & Filliuc. Lublinus etiam *verb.Irregularit.num.28.*

QVÆSTIO LVIII.

An qui zelo castitatis, se per se, vel per alios, virilia amputarunt, aut castrarunt, sint item irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse irregulares, etiamsi occultè id fecerint, & ex ignorantia, putantes per hoc, se obsequium gratum præstare Deo, vt fecit Origenes, vt refert Henriquez, ex Nicephoro *lib.5. historiæ cap.8.* Sic colligitur ex *cap. Si quis se, cap.Hi qui,distinct.55.* Sic etiam docent omnes. Toletus *lib.1.cap.73.num.11. vers. Vltima regula,* Henriquez *lib.14. cap 8. num.4.* Filliuc. *tract.19. cap.6. quæst.2. num.160.* Viuald. *num.168. vers. De illis autem.* Bonacina *loc. cit.* Vbi rationem reddit; quia se hoc modo secare, est illicitum etiam ob castitatem seruandam; Præsertim quia huiusmodi sectio,non est medium ad castitatem; cum huiusmodi castrati, & Secti,maioribus vexentur stimulis carnis,vt fatentur communiter Doctores.

QVÆSTIO LIX.

An etiam sit irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehensus, virilia abscidit?

NEgant,apud Dianam, Præpositus *in 3.part.q.5. dub.114.num.117.*Hurtad.*disp.2.de Irregularit. diff.14. num.52.* Acuña *in Decret.1. per distinct.33. cap.2.num.6.*& Ægidius *num.108.* Quia(inquiunt)si iura imponentia hanc irregularitatem in rigore inspiciantur, omnia loquuntur de propria culpa se ipsum mutilandi ex indignatione,aut ex aliquo zelo indiscreto:at verba in hac materia sunt in rigore accipienda:ergo. Dictis Auctoribus addi possunt Henriquez *lib.14. cap.8. num.4.* vbi ita ait: At si adulter præuidens periculum, captus à marito adulteræ fuit exectus, non videtur irregularis. Sic ille. Et penes ipsum, *litt.c.* Recentiores aliqui. Tolet. etiam *lib.1. c.6.in fine.*Et licet hæc sententia sit satis probabilis, vt docent Suarez, Filliuc. Bonac.& alij.

Sed nihilominus,probabilius Respondeo: Esse irregularē.Quia probabilius est,quod si alicui,ob suam culpam, aut delictum, membrum, aut pars membri abscindatur, siue à Iudice, siue ab alio in vindictam delicti, quod commisit, incurret irregularitatem: ergo

ergo probabilius est, quod adulter, cui membrum viride, aut testiculi abscinduntur, vel à marito adulteræ, vel à Iudice, in vindictam delicti, quod commisit, maneat eo ipso irregularis: non quidem ex speciali ratione mutilandi se voluntariè, quod solum conuincit fundamentum contrariorum; sed ex ratione mutilandi, quia, videlicet, fuit causa suæ mutilationis, licèt indirecta. Sic Nauar. *cap.27.num.198. in principio*, qui id probat ex text. *in cap.fin.de temp. Ordin.* Host. Abbas Innoc. Ioan. Andr. Angel. Siluest. Armilla, Sotus, Maiol. & Episcopus Scalens. quos citat, & sequitur Viuald. *de Irregularit.num.mihi 166. pag.219.* Quibus addi possunt, Saytus *lib.6. cap.7. num.15.* Molina *tom.4. de Iust.tract.3.disp.70.n.18.* Bonac. *de Censur. disp.7. quæst.2.punct.2.n.29.& 33.* Reginald. *tom.1. lib.30. tract.2. cap.5. num.47.* Villalob. *tom.1. tract.21. diff.35. num.6.* & Ioan. de la Cruz *in direct.p.2.de Irregul. lib.2. concl.* Quos adducit, & sequitur Diana *p.4.tract.2 Resolut.60.* Tenent etiam Suarez *disp.51. sect.2 num.8.* Luysius *de Censur.disp.72.* (non 62. vt citatum leges apud Dianam) *dub.4.* Filliuc. *loc.cit.num.77.* Auila *de Censur.part.7. disp.3.dub.1.vers.sequitur tertiò*, & penes illum, Couarru. & Bern. Diaz, Lublinus *verb. Irregularitas, num.28.*

Qvæstio LX.

An qui ob ægritudinem, aut aliam necessitatem, sibimet virilia abscidit, maneat irregularis?

Affirmant absolutè Tolet. *lib.1.cap.63. num.7. vers. Ex hac regula*, & Balsamon *in can.24. Apostolorum.*

Sed melius cum distinctione Respondeo: Non manere irregularem, casu, quo dictus non haberet alium hominem peritum, qui talem actionem exercere posset: secus aliàs, si haberet. Sic Siluest. *verb. Corp. vitiatis quæs.2. num.3.* ex Raym. Maiol. *lib.1. cap.15.* Quos citat, & sequitur Viuald. *n.170.* Gibalinus latè *consectar.4.vers. Dico tertiò. pag.53.*

Qvæstio LXI.

An sit necessum, quod Clerici Castrati, testiculos in puluerem redactos, secum portent, dum Missam celebrant?

Respondeo, vt certum: Non esse necessarium. Quia id nullo iure probatur. Sic Nauar. *cap.27. num.200.* per hæc verba: Quinto dico, esse errorem vulgi, dicere oportere eum, qui abscissa sunt virilia, ea arefacta, aut in puluerem redacta, secum gestare ad celebrandum, vt ait glos. sing. recepta *in cap. Eunuchus 55.dist.* & Hostiens. *in cap. fin.de Corp.vitiat.* dicit, melius etiam fore, quod nonnulli, neque virilia gestarent, cuius falsum dictum, est verum, quando ob illud non essent irregulares. Sic Nauarr. Siluest. etiam, *loc.citat.* Tolet. *lib.1. cap.63. num.7. in fine*, ex Glossa *in cap. Eunuchus, distinct.55.* Anchar. & Ioan. Andrea. Llamas, *1.p.Method.cap.12. §.5.* Auila *p.7. disp.3. dub.1* Bonac. *quæst.2. punct.2. num.31.* & omnes.

Qvæstio LXII.

An monstruosus, hoc est, habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis?

Respondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia huiusmodi facilè mouet ad risum, aut horrorem. Sic colligitur ex *cap. Qui in aliquo, distinct.51.* & tenent omnes. Legantur Viuald. *num.129.* Bonacina *loco citato, num.10.* Henriquez *lib.14. cap.8. num.3. litt.i.* Gibalinus *cap.3. de Irregularit. quæst.2. consectar.5.pag.56.*

Qvæstio LXIII.

An etiam difformitas, causet irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Causare etiam. Vnde irregularis omnino esset, qui caput haberet Gigantis; aut contrà, valde diminutum, cum oculis magnis. Sic tenent omnes. Legantur Henriquez, & Viuald. *loc. cit.* Sotus *dist.25. quæst.1. art.2.* Maiol. *cap.13.num.2.* & alij.

Qvæstio LXIV.

An bigas procerus, sit irregularis?

Respondeo: Non esse irregularem, si proportionata habeat membra: vt habuit Rex Saul, & B. Christophorus. Secus, si membrorum imparitatem haberet. Sic Henriquez *libro 14. capite 8. numero tertio*, Viuald. *numero 132. & 133.* Quibus adhæret Gibalinus *capite 3. quæstione 2. consectar.5 vers. Tertiò.*

Qvæstio LXV.

An Pygmei, sint irregulares?

Negare videtur Maiol. *lib.1.de Irregular.cap.13. num.9.* vbi ait, Pygmeos baptizari, & initiari posse, etiam Sacerdotio: quia in illorum natione cessat deformitas. Hunc Auctorem citat, & sequitur Viualdus *num.133. cit.* per hæc verba: Illudautem est sciendum, quod quamuis Gigas, & Pygmeus, & alij similes, essent apud nos irregulares, & minimè admittendi, apud similes tamen populos essent idonei, atque initiandi. Maiolus *sup.* Ita Viuald. Et hos sequitur Gibalin. *loc.cit.*

Affirmat contrà Henriquez *lib.14. cap.8. num.3. litt.l.* Quia (inquit in marg. *litt.l.*) Pygmei dicuntur, quia sunt vnius cubiti, nec videntur esse homines rationales.

Sed ego distinctius Respondeo: Non esse per se irregulares in sua natione; & ideo posse initiari, etiam Sacerdotio; si aliàs homines rationales sint, & sufficienti scientia polleant, &c. Secus dicendum apud nos, eo quod intuentibus facilè ad risum prouocarent.

Qvæstio LXVI.

An Pumiliones, aut Nani, (Hispanè, Lnanos) sint apud nos irregulares?

Negare videtur Henriquez *loco citato* in Glossa *litt. l.* vbi explicans sententiam Maioli nuper adductam, dicit eam esse veram intellectam de Pumilione, & Nano.

Sed iuxta dicta Respondeo: Etiam esse apud nos irregulares ob deformitatem corporis, & quia intuentibus in Altari facilè mouerent ad despectum, & risum: ergo apud nos irregulares sunt. Secus dicendum in terris, vbi Pygmei habitant; aut iu natione, in qua omnes Nani essent.

QVÆSTIO LXVII.

An etiam sint apud nos irregulares, homines pusilli corpore?

RESpondeo: Quod non. Quia, cum multi apud nos, statura parua sint, non generant homines pusilli notam, aut causant risum. Vnde D. Gregor. in Dialog. refert de quodam pusillo Sacerdote: & B.Gregor. Turonensis statura fuit paruus: ergo. Sic Henriquez *lib.*14.*cap.*8.*num.*3.*lit.m.* dicens,hoc esse verum, in Natione vbi multi sunt pusilli. Legatur Gibalin. *cap.*3.*q.*2.*consectar.*5.*pag.*56.

QVÆSTIO LXVIII.

An Hermaphroditus, in quo præualet sexus virilis, sit irregularis?

AFfirmant Nauar. *cap.*27. *num* 203. Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*6. Suarez *disp.*51.*sect.*2. Saa *verb.Ordo,num.*34. Sanchez,Filliuc. Bonac.Villalob. Sayrus,Vasquez, Molfes. & Philibert. quos pro hac parte adduxi 2.*p.tract.*6. *de Ord. disp.*5.*q.*6. Quibus addi possunt Viuald.hîc *num.*135.*& sequent.* Lublin. *verb. Irregularitas, num.*24. Auila *p.*7.*disp.*3.*dub.*5. & alij, quos sequitur Gibalin. *cap.*3.*quæst.*2. *consectar.*6.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non esse irregularem. Quia contrarium nullo iure probatur. Sic Toletus *lib.*1.*cap.*63.*num.*13. Fornerius,*de Ordine cap.*3.*num.*1.& Hurtad.hîc *disp.*2.*diff.*14.& penes ipsum,Turrecremata,Philibertus tandem,& Machado,quos citauimus *loc. cit.*

QVÆSTIO LXIX.

An febri continua laborantes, sint irregulares?

AFfirmant quidam. Quia verè sunt impediti ad debitè celebrandum,secus aiunt,esse dicendum, de laborantibus quartana, aut alia breui febricula, quæ non impedit celebrationem debitam.Ita Bonac. *quæst.*2.*punct.*2. *num.*17.

Sed clarius Respondeo dicendum,quod licet dicti infirmi sint actualiter impediti ad vsum Ordinum: non tamen sint omnino irregulares,nisi alias sint ab infirmitate continua, qua laborant incurabiles. Sic Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæst.*9. *num.*181. ex Maiolo *lib.*1. *cap.*21.*&* 22. & Sayro (sic lege; non Suario) *cap.*9.*num.*4. Qui idem dicit, loquendo de illis, qui patiuntur dolorem capitis, articulorum manuum,& pedum, nempe, hæc & alia similia afferre impedimentum actuale:non tamen efficere irregularem,nisi sint morbi incurabiles. Sic etiam Gibalin. *c.*3. *q.*2. *consectar* 7.

QVÆSTIO LXX.

An laborantes morbo Gallico, sint irregulares?

AFfirmant absolutè Maiolus apud Auilam infra, & Llamas 1.*p. Method. cap.*12.§.5.ibi: Quod autem ibi decernitur de lepra,illo *cap.* inuolutè decernunt, & intelligunt, de quocunque fœdo contagio exteriori graui: quale est illud Gallici, siue Indici morbi, siue lepræ, quem Hispani *Bubas* vocamus: præcipuè quando sunt speciei nobilioris, quod ita exterius exeunt, vt horrorem causent,& scandalum, in Sacrosanctorum Sacramentorum administratione,&c. Ita ille. Cui adde Pellizzarium *tom.*2. *tractatu* 7. *capite* 5. *sectione secunda, quæstione* 17. *num.*66.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Non esse irregulares, nisi aliàs,hic morbus foris appareat in vulneribus, generetque horrorem, aut scandalum, aut infamiam. Sic Filliuc.*tract.*19.*cap.*6.*q.*9.*n.*181. his verbis:Tertium,de laborantibus morbo Gallico, vel alio contagioso. Et respondetur in huiusmodi morbis,vltra deformitatem, & inhabilitatem, quam potest adducere, esse etiam attendendam infamiam, quam persæpe secum afferunt, quia orti ex peccato. Si ergo aliquid horum efficerent, proculdubio promouendus non esset:si nihil eorum, sed tantum adsit interius dolor,aut cruciatus,& nulla sit apparens deformitas,non sunt vllo iure irregulares. Sic ille. Et antea Auila *part.*7. *disp.*3.*dub.*4. Henriquez *lib.*14. *cap.*8.*num.*8. Vgolin.*cap.*55.§.2. & Molina *num.*16. quos citat & sequitur Bonac. *quæst.*2. *punct.*2. *n.*19. Villalob. *tract.*21. *diff.*33. *num.*10. Gibalinus *cap.*3. *q.*2.*consectar.*7.*vers.Tertiò.*

QVÆSTIO LXXI.

An laborantes lepra, aut scabie multu, sint irregulares?

AFfirmat absolutè Llamas §.*cit.* his verbis:Idem dicimus, de leproso irregularem esse, tam respectu suscipiendorum Ordinum, quos non habet, quàm respectu administrationis in susceptis: vt expresè decernitur *cap.Cum percussio.*7. *quæst.*1.*& cap. De Rectoribus: & cap. Tua nos, de Clerico ægrotante.* Ita ille. Et ex parte Henriquez *infra*, & Pellizzarius *loc. cit.*

Sed clarius Respondeo dicendum, quod tali mormo laborantes, verè sint irregulares, casu, quo scandalum, aut deformitatem notabilem dictus morbus inducat, vt clarè probant textus adducti: secus aliàs. Sic expresè *in cap. Tua nos, cit.* Vbi sic dicit Clemens III. *De Sacerdote, qui diuino iudicio lepræ morbo repercussus in Paræciali Ecclesiæ prælationis officio fungitur,dicimus,quod pro scandalo,& abominatione populi ab administrationis debet officio remoueri, ita quod iuxta facultates Ecclesiæ, sibi necessaria, quoad vixerit, ministrentur.* Sic Pontifex & Nauar. *cap.*27.*num.*202.*vers.Decimotertiò.*Henriquez *loc.cit.* Bonac. *num.*20. & penes ipsum, Vgolin. Maiol. & Molina, Auila *loc.cit.* Villalob. etiam *num.*9 Bauny *de Censur.tract.*11.*quæst.*57.Filliuc.*loc.cit.vers.Quartum de leprosis*,legantur etiam Suarez *disp.*51.*sect.*2. *num.*17. & Gibalin. *loc.cit.*

QVÆSTIO LXXII.

An dicti laborantes morbo Gallico, lepra, & scabie, possint assumi ad Ordines, saltem, vt inter sui similes celebrent?

RESpondeo: Non posse. Sic Filliuc.*loc.cit.* Quatenus hæc ait: Quartum, de leprosis; & respondetur non esse assumendos ad Ordines,nec etiam vt celebrari possint inter leprosos. Hæc ille. Et eandem sententiam tenuisse Nauarrum *cap.*27. *numemero* 202. ait Bauny *quæstione* 57. *cit.* his verbis: Quare sine Papæ dispensatione, leproso ad Ordines aspirare, etiam vt inter sui similes ministret, non est secundum Nauarrum *numero* 202. licitum. Sed certè, mendosè citatur hic Auctor, quia *loc. cit.*nullum verbum de hac difficultate pronunciat.

QVÆSTIO

QVÆSTIO LXXIII.

An ad minus, leprosis & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi possit, vt inter sui similes aut in secreto, Missam celebrent?

REspondeo: Posse concedi, nisi aliàs, manus, faciesvè, inquinata plus æquo, eos, tam alto ministerio indignos faceret. Sic D. Thom. *in* 4. *distinct.* 9. *art.* 4. Tabiena *verb. cap. vitiat.* & Regin. *num.* 55. quos citat, & sequitur Bauny *loco citato* Villalob. etiam *tract.* 21. *diff.* 33. *num.* 9. vbi sic ait: *Lo mismo se hade decir de los leprosos, que tambien son irregulares, como dicen* Sylueſtro, Nauarro, Vgolino, *j otros. I es por raçon del escandalo, i abominacion, i asco, que hace esta enfermedad. Y aunque sean Sacerdotes, no se les ha de permitir administrar, como consta del derecho,* cap. 3. & sequen. de Cleric. ægrot. *mas podrian administrar en secreto, como dicen Sylueſtro,* verb. lepra quæst. 6. *Angelo* verb. leprosus, in fine. *i otros: Porque ya alli cessa el escandalo. Y por la misma raçon dicen tambien, que podrian celebrar publicamente delante de otros leprosos. Y colige se de vn texto* cap. 2. de Eccles. ædif. *enque se permite alos leprosos, que tengan Yglesia apartada, i cemeterio. Y entiendese en caso, que estauan Ordenados antes, i que la enfermedad no se tal, que les impida exercitar las Ordenes.* Sic ille. Bonac. *loco citato,* & Filliuc. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 8. vbi totam hanc nostram sententiam docet. Gibalinus etiam *cap.* 3. *q.* 2. *conſect.* 7. & Pellizzar. *n.* 66. *cit.*

QVÆSTIO LXXIV.

An qui podagra, aut chyragra laborant, sint irregulares?

AFfirmant: Esse irregulares communiter Doctores, vt Henriq. *loc. cit.* & alij.

Sed clariùs: Respondeo dicendum, quod si illi, qui podagra, aut chyragra laborant, ita acuta sit, & acris, quæ eos in altari consistere non sinat, vel vsum manus ad debitam tractationem Eucharistiæ impediat, tunc verè sint impediti ad recipiendos Ordines, & administrandos susceptos; & ideò pro tunc irregulares: secus verò si podagra, aut chyraga non sit acris, aut acuta, aut tandem non incurabilis. Sic, licèt non ita clarè, Bauny *tract.* 21. *q.* 57. *in fine,* ex Glossa *in can. si quis dist.* 55. & Panormit. *ad cap.* 2. *de Clerico ægrotant.* Gibalin. *cap.* 3. *quæst.* 2. *conſect.* 7. & alij.

QVÆSTIO LXXV.

An laborantes peste, sint Irregulares?

REspondeo: Esse irregulares, dum tali morbo laborant; propter periculum infectionis aliorum. Sublata autem peste, aufertur etiam irregularitatis pœna. Sic Bonacin. *quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 21. legatur Gibalin. *c.* 3. *q.* 2. *conſect.* 7. Qui absolutè non esse irregulares tenet, licèt addat esse impeditos, ob periculum infectionis ad coram aliis celebrandum: in quo parum à nobis differt.

QVÆSTIO LXXVI.

An etiam sint irregulares, qui laborant tussi; aut qui cibum, & potum, non possunt in stomacho retinere?

REspondeo: Etiam esse irregulares, dum talis defectus in illis permanet, ob periculum illi coniunctum in retinenda in stomacho Eucharistia aut in illa susciplenda. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8 *num.* 7. *in fine,* ex Nauarro, & Maiol. Bonacin. etiam *loco citato.*

QVÆSTIO LXXVII.

An qui epylepsia, seu morbo caduco, laborant; (Hispane, los que tienen mal de Coxacon, gota coral, ò desmayos) *possint ad Ordinem Sacerdotalem promoueri?*

NEgat Bonac. *quæst.* 2. *de Irregularit. punct.* 2. *numer.* 22. Ita scribens. Decimo octauo, laborantes morbo caduco irregulares esse; imò non posse ad Ordines promoueri, quamuis iam fuerint sani effecti, & liberati, semelque tantum fuerint correpti eo morbo *cap. Maritum, & cap. Communiter, dist.* 33. sunt enim irregulares, & inhabiles ad Ordines, propter periculum incidendi de nouo in eundem morbum. Ita communiter Doctores teste Vgolino *cap.* 54. §. 1. Hucusque Bonacina. Et ante illum Henriquez *cap.* 8. *cit. num.* 8. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 203. *in princip.* & alij, multi penes ipsos. Lublin. *verb. Irregularitas num.* 33. Viuald. *de Irregular. à n.* 177. Villalob. *tract.* 11. *diff.* 33. *n.* 6. Bauny *tract.* 21. *q.* 57. *col.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *quæst.* 9. *num.* 181. *vers. Sextum de laborantibus.* & Sayr. *lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 11. Gibalin. *c.* 3. *q.* 2. *conſect.* 8. Et quamuis hæc sententia sit communis.

Ego tamen clarius adhuc: Respondeo dicendum, quod qui hoc morbo laborant, sunt in duplici differentia. Alij namque sunt, qui vehementissimè corripiuntur, cadunt subitò, stridunt, fremunt, spumant, & colliduntur furiosissimè: & ij tales, morbo perseuerante, sunt omninò irregulares, tam ad susciplendos Ordines, quam ad ministrandum in susceptis, præcipuè à Missarum celebratione, vt expressè decernitur in *cap. In tuis litteris* 7. *q.* 2. Vnde dum durat hæc infirmitas, irregularitas ab illa proueniens, non est dispensabilis, nisi à solo Summo Pontifice. Alij verò sunt, qui ex humectatione quadam putridi humoris ad cor, & cerebrum, emoriuntur, & deficiunt, sed non sic furiosè; & insuper habent quædam præuia signa aduentus illius accidentis passionis, & sic casum præuenire possunt; & cum huiusmodi Epylepticis, licitè potest Episcopus disponere, & etiam Abbates, & alij Religionum Prælati cum suis subditis, vt ministrent in Ordinibus susceptis: & si cessabit morbus per annum integrum possunt dispensare, vt susciplant alios, quos non habent Ordines. Quod expressè colligitur ex responso Alexandri II. citato, *cap. In tuis literis.* Sic omninò Doctus Hieronym. Llamas 1. *p. Metho. cap.* 12. §. 6. per totum, vbi in fine aduertit ex Experientia, morbum istum, ante vigesimum quintum ætatis annum, consummari ætatis progressu; sed si illuc vltra perseuerat, aut rarò, aut nunquam.

QVÆSTIO LXXVIII.

An saltem, qui tantum semel in vita, hoc caduco morbo correpti sunt, iam sunt à tali passione omninò liberi; possint ad Sacerdotium promoueri?

NEgant Bonac. Henriq. Nauar. Villalob. & Filliuc. vt vidimus, quæstione antecedenti.

Sed, iuxta nuper dicta Respondeo: Non posse promoueri, sine Prælati dispensatione, & approba-

tione de ſanitate recuperata: bene tamen cum illa. Quod intelligendum eſt de illis, qui morbo caduco cum præſcientia aduentus illius laborant, de quibus diximus *quæſt. antecedenti.* Sic vt vidimus Llamas. Secus verò dicendum eſt, loquendo de aliis, iuxta dicta in ſimili *ſup. quæſt.* 11.

Qvæstio LXXIX.

An ſaltem huiuſmodi Epyleptici poſsint, abſque diſpenſatione ad Ordines minores promoueri?

AFfirmat Maiolus ſapud Bauny mox citandum. Deberentque idem ſentire Bonac. & alij citati *ſuprà quæſt.* 15.

Sed probabilius Reſpondeo: Non poſſe abſque diſpenſatione promoueri. Sic Bauny *tract.* 11. *q.* 57. ibi: Ita ſentit Maiolus *lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 16. cap. tamen 16. *num.* 12. contrà ſentit de comitialibus, non ſatis conſentaneè, & ſine fundamento: nititur enim textu, qui nil eum iuuat, & ſolus Papa cum eo diſpenſare poteſt, vt vult Nauar. *num.* 203. nec tantum hi morbi impediunt promouendos, ſed etiam promotos deiiciunt, id eſt, inhabiles ad vſum Ordinum reddunt, vt patet ex *diſtinct.* 33. *can. communiter*, & D. Thom. 3. *part. quæſt.* 82. *art.* 10. *ad* 3. Huc vſque Bauny. Legatur dicta *q.* 15. & Palao *diſp.* 6. *punct.* 11. *num.* 4.

Qvæstio LXXX.

An laborantes prædicto morbo caduco, licitè poſsint, abſque vlla diſpenſatione, in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare?

NEgat abſolutè, & ſine diſtinctione, vt nuper vidimus, Bauny. Cum diſtinctione, Bonacina, his verbis: Poſſunt tamen in Ordinibus ſuſceptis miniſtrare, modo liberati fuerint eo morbo. Si verò nondum pleni liberati ſunt, ſed tantum rarò, e. g. ſemel in menſe cadunt in terram, abſque clamore, vel ſpumarum emiſſione, vel horribili corporis agitatione, poſſunt celebrare, adiuncto ſibi ſocio Sacerdote ieiuno, qui perficiat ſacrificium, ſi fortè incepto Canone, alter corripiatur morbo caduco *cap. Nuper diſt.* 7. *quæſt.* 2. Ita ille. Et penes illum Sayrus, Molina, D. Anton. Vgolin. Bartholom. ab Angelo, & Reginald. Quibus addo Nauarrum *num.* 203. Viuald. *num.* 183. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 8. Auilam *p.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 4. Filliuc. *num.* 181. *cit. verſ. Sextum.* Lublinum *num.* 33. & Villalob. *loc. cit. num.* 6.

Sed ego ſuppoſita diſtinctione illorum, qui hoc morbo caduco laborant, *ſuprà quæſt.* 78. aſſignata, clarius per partes, & probabilius dico ſequentia.

Reſpondeo: Igitur tanquam certum, *Primò.* Omnes iam promoti, qui à prædicto morbo caduco, qualecumque illud fuerit, omnino ſunt liberi, licitè, & abſque vlla diſpenſatione poſſunt in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. Quia verè in illis ceſſauit irregularitas, cum ceſſauerit cauſa, à qua ortum habebat. In hoc conueniunt omnes, præcipuè citati.

Reſpondeo: *Secundò.* Qui à tali morbo caduco, non eſt plenè liber, ſi frequenter eo laborat non poteſt miniſtrare; ſi verò rarò (id eſt, per menſem plus minuſve) & ita, vt cum corripitur cadat in terram, cum vocis emiſſione, & ſpumæ iactatione, tunc nec poteſt miniſtrare, eo quod præſumatur dæmoniacus. Secus, ſi rarò laborans, blandè cadit, abſque clamore, & ſpuma, &c. quia tunc licitè poterit celebrare, dummodo habeat Sacerdotem ſocium, qui Miſſam perficiat, ſi fortè ille cadat, poſt inceptum Canonem. Sic Auctores citati, præcipuè Villalob. his verbis: *Los enfermos de* Epilepſia, *que por otro nombre llaman*, morbus comitialis „ſeu caducus, *que es gota coral, tambien ſon irregulares, como conſta del derecho* (tota diſt. 33.) *y ſi les vino la enfermedad deſpues de Ordenados, han de ſer prohibidos celebrar, ſi les da frequentemente, como dize vn texto*, cap. 1. 7. quæſt. 2. *que es de Alexandro II. i da la raçon, diciendo:* Indecens enim eſt, & periculoſum, vt in conſecratione Euchariſtiæ morbo victus epileptico cadat. Si verò Dei miſericordia conualuerit, (quandoquidem non culpa, ſed infirmitas eſt cauſa) eum ſacrificare iam non interdicimus. *De ſuerte que en eſtando conualecido bien puede celebrar. Mas haſe de aduertir, que ſi le ſucede raras vezes, i echa eſpuma por la boca, ò coſa ſemejante, que cauſe indecencia, i horror, no ha de celebrar: mas ſi le ſucede ſin eſſa circunſtancia, i raras vezes, podra celebrar eſtando preſente vn coadjutor.* Sic ille. Et benè, ſi intelligantur hæc omnia de eo, qui laborat ſpecialiſſimè morbo caduco primi generis relati *quæſt.* 78. quod amplius ex mox dicendis conſtabit.

Reſpondeo *Tertiò.* Illi, qui morbo caduco ſecundi generis laborant, & caſum præuenire poſſunt, eo quod multò antea habeant præuia ſigna aduentus talis morbi, ſeu paſſionis, licitè poſſunt, etiam abſque ſocio Sacerdote celebrare, eo quod moraliter ceſſet in huiuſmodi Epilepticis periculum indecentiæ in celebratione Miſſæ, vt experientia multi temporis vidimus in quodam noſtro Religioſo Sacerdote hoc morbo laborante, qui ſpatio duarum fermè horarum, antequam talem paſſionem miſerè pateretur, eius cognoſcebat aduentum, & ita illo die ſe à celebratione Miſſæ abſtinebat: aliis vero, non, in quibus tamen nulla accidit irreuerentia circa Euchariſtiam. Sic Llamas *cit. quæſt.* 78. legantur de hac tota materia Auctores citati nuper, circa quam addunt aliqui eorum ad Epiſcopum pertinere iudicium, an aliquis liberatus ſit eo morbo, facta obſeruatione à tempore recuperatæ ſalutis per vnum annum, provt Epiſcopus iudicauerit: Ego autem cum D. Anton. Auila, & Bonacina, dico quod huiuſmodi probationes relinquantur Epiſcopi, vel alterius viri prudentis arbitrio, penſatis conditionibus morbi, & perſonæ.

Qvæstio LXXXI.

An ad Epiſcopum ſolùm pertineat iudicare, in dubio; an defectus corporis, aut deformitas ita notabilis ſit, vt inducat irregularitatem?

AFfirmat Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 2. *n.* 36. *in fine*, per hæc verba: Ad Epiſcopum verò pertinet iudicare, vtrum defectus, vel deformitas inducat irregularitatem; vt patet ex *cap.* 2. *de Corp. vitiat.* Hoc idem iudicium aliqui Doctores extendunt ad Prælatos Religioſorum exemptorum reſpectu Religioſorum ſibi ſubditorum. Sed hoc mihi videtur falſum, cum nullo iure probetur hoc priuilegium illis conceſſum eſſe. Ita Auila *part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 3. Couarru. Vgolin. Filliuc. Suarez Reginald. & alij locis citatis. Huc vſque Bonacina. Cui adde Silueſt. Henriquez & Nauarr. apud Auilam mox citandum Barboſam, Capanil & Hieronymum Rodrig. apud Dianam infra citandum.

Sed probabilius Reſpondeo: Non ſolum ad Epiſcopum, ſed etiam ad Prælatos Religioſorum, reſpectu illorum, pertinere de dictis rebus iudicium facere. Sic expreſsè Auila *diſp.* 3. *citata* à Bonacina *dub.* 2. (vbi de hac agit quæſtione) ita ſcribens: Concluſio, quod pertinet ad Epiſcopum, non ad Confeſſarium,

ſarium, eſt communis, vt habetur ex *cap.2. de corp. vitiat.* vtrum verò in Religioſis exemptis pertineat ad ſuum Prælatum ? Sylueſt. *verb.cap.vitiat. quæſt.1.* negat, & Nauarr. *num.200.* & P.Henriquez *num.1.* Probat Sylueſt. quoniam artifex inferior nunquam iudicat de materia, circa quam artifex ſuperior operatur. Contrarium tenet Angel. *verb.corp.vitiat.n.5.* Armill. *num.3.* Tabien. *eod. in fine.* & hoc iudico probabilius. Imò idem tenet P.Henriquez *num.2. lit.A.* ſuimet oblitus. Nec obſtat dictum *cap.2.* nam ibi fuit rogatus Pontifex de macula cuiuſdam electi in Epiſcopum, & ideò remittit iudicium ad Archiepiſcopum. Hæc omnia Auila. Ex cuius verbis conſtat contrarium eſſe ſententiæ Bonacinæ. Idem ſentit Suarez *diſp.51. ſect.2. num.16.* quem pro hac parte citatum, ſequuntur Villalob. *tract.21. diff.35. num.15.* & Layman *lib.1. Summ. tract.5. part.5. c.7. num.6.* ſic dicendo : In dubio, num corporis aliquis defectus notabilis ſit, vt irregularitatem inducat, ad Ordinarium Prælatum pertinet arbitrari, arg. *cap.2. de corp. vitiat.* Quòd ſi is ſit Prælatus, v. gr. Ordinis ab Epiſopo exemptus, qui dimiſſorias dare poteſt, ipſi hoc arbitrium ferre licebit, ſicuti contra Sylueſt. Nauarr. *num.200.* docent Angel. *V. corp. vitiat.num.5.* Auil. *cit. diſp.3. dub.2.* Armill. *num.3.* Suarez *diſp.51. ſect.2. num.16.* qui tamen rectè addit : Epiſcopum Ordines conferentem poſſe tale arbitrium, vel admittere, vel reiicere. Hucuſque Layman. Vt videas quam malè citet Bonacina Suarium. Nec alij Doctores ſibi conſentiunt, tenent rurſus noſtram ſententiam, vltra citatos Authores, Peirinus, Miranda, Bartholom. de Vecchis, & Cornejo, quos citat, & ſequitur Diana 4. *part. tract.2. Reſol.73.*

QVÆSTIO LXXXII.

An Epiſcopus poſsit diſpenſare cum Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente ?

REſpondeo : Non poſſe, niſi ſolùm Pontificem. Quia adhunc ſolùm, tanquam ad legiſlatorem legis, pertinet relaxare pœnam in illa inflictam. Sic communiter omnes. Legantur Nauarr. *num.200. cit.* Auil. *diſp.3. cit. dub.3.* Suar. *num.18.* Bonacin. *num.36.* Palaus *diſp.6. de cenſur. punct.12. in fine.* Couaruu. *Clemen. ſi furioſus 1. p. initio n.7.* & alij ſupra citati.

QVÆSTIO LXXXIII.

An ſaltem, poſsit Epiſcopus cum Religioſo diſpenſare, in irregularitate contracta, ob defectum corporalem ?

AFfirmant Angel. *verb. corpor. vitiatus. num.1.* ex Hoſtienſ. Tabien. & Roſell. *cod.verb.* Sylu. ibidem, in fine, ita dicens : Decimò quæritur, quis in prædictis poſſit diſpenſare ? Et dico, quod ſecund. Aſtrenſ. *de mente Hoſt. in apparatu*, Epiſcopus diſpenſare poteſt cum ſponte mutilato, quantum ad membrum occultum, excepto caſtrato. Vnde dicit, quod cum Religioſo diſpenſare poteſt, vt celebret cum ligneo pede ; ſed ſi membrum apparet, cum eo diſpenſare non poteſt niſi Papa, quando fuit in culpa vitiationis. Ita Sylueſt. Horum authorum ſententiam refert Auil. *loc. cit. dub.3. concl.1.* & pro illa citatur à Palao, ſimul cum Maiol. *lib.1.c.14.n.15.* Sed certe Auila, ſolùm illam refert, & tranſit. Sed quid quod ſentiat.

Ego omninò oppoſitum : Reſpondeo dicendum, quod non poſſit. Quia abſque fundamento vllo, hæc poteſtas reſpectu Religioſorum Epiſcopis conceditur. Sic Palao *de cenſur. diſp.6. punct.12. in fine.* Cum Nauarro, Suario, Sayro, & aliis. Cornejo etiam *tract.5. de Irregul. diſp.12. dub.vnic. quæſt. vltim.* vt mox videbimus.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Prouinciales Regulares, & alij Prælati, quaſi Epiſcopali auctoritate gaudentes ; poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio corporali orta ?

NEgat Cornejo, *loco nuper cit.* his verbis : Quare falluntur Sylueſt. & alij, quos refert Auila *p.7. diſp.3. dub.3. concl.1.* dicentes, poſſe Epiſcopum diſpenſare cum Religioſo ; imò & proprium Prælatum regularem, ſi defectus poſt profeſſionem acciderit, vt Claudus cum pede ligneo celebret. Ita ille.

Sed, vt certum : Reſpondeo. Poſſe dictos Prælatos Regulares diſpenſare cum ſuis ſubditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente ; dummodo vitium, non ſit tam fœdum, vt ex eo ſcandalum, oriri rationabiliter formidetur. Quia licèt id non habeant, vi iuris communis, habent tamen, vi priuilegiorum ; & ideò id poſſunt, authoritate Apoſtolica ſibi ſpecialiter per dicta priuilegia delegata. Sic Miranda, Ioann. de Cruce, Hieronym. Rodriguez, quos citat, & ſequitur Dian. *part.4. tract.2. Reſol.73.* vbi ait, in facti contingentia ſe conſuluiſſe, quod poſſet Prælatus diſpenſare ad Sacros Ordines ſuſcipiendos cum ſubdito, qui digito carebat, non tamen pulgari, ſiue pollice. Palao etiam *diſp.6. pun.11. in fine.* Villalob. *tom.1. tract 21. diff.9. num.15. 16. 17. 18. & 21.* vbi ſic ait : *Tambien pueden los Prelados Regulares diſpenſar para recebir Ordenes con los que eſtan irregulares por vicio del cuerpo, con tal que el defecto no ſea eſcandaloſo, ni por ſu culpa como reſuelue el P. F. Manuel*, tom.1. qq. Regul. quæſt.14. art.3. *con Sylueſtro i otros : porque puede eneſto diſpenſar el Obiſpo por no eſtar reſeruado. De ſuerte que no pueden diſpenſar con aquel aquien le falta el dedo pulgar, ò el ojo del Canon, ò es leproſo ò caduco, ni con otros ſemejantes. Mas pueden diſpenſar, quando falta otro dedo, i aun ſi falta vn pie, i puede andar con pie de palo.* Sic ille. Et in ſubſtantia & puncto noſtræ quæſtionis, benè ; in aliquibus tamen ſcrupulosè nonnihil ; vt ex infra reſoluendis conſtabit.

QVÆSTIO LXXXV.

An Prælati Regulares poſsint diſpenſare cum ſubdito, qui carens pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret ?

NEgat, vt vidimus, Petrus Cornejo. Affirmat verò Maiolus *lib.1. cap.18.* caſu tamen ſolùm, quod tale impedimentum adueniat Religioſo non Ordinato. Maiolo conſentit Roſell. *verb.corp.vitiat.* vt refert Auil. *dub.3. cit. concl.1.*

Sed probabilius Reſpondeo : Poſſe diſpenſare, etiamſi tale impedimentum acciderit Religioſo, antequam Ordines reciperet. Quia ex tali impedimento, non oritur ſcandalum, aut horror ; cum Religioſus deferens veſtes longas, facilè illud cooperiat : ergo, vt conſtat ex dictis, optimè poterunt Prælati Regulares cum ſuo ſubdito in dicto impedimento diſpenſare. Sic Rodriguez, Villalob & Dian. *loco citato.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO LXXXVI.

An etiam, posſint Prælati Regulares diſpenſare cum ſubdito, qui caret oculo Canonis, ſeu ſiniſtro?

NEgat Villalobos, vt vidimus *q.*85.

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe cum illo diſpenſare, vt celebret, caſu ſolùm, quo dictus ſubditus, oculo dextro tanta virtute viſiua polleat, vt eius ope, ſine deformitate Canonem legere poſſit. Quia tunc, vel non eſt irregularis, & ſic nulla indiget diſpenſatione; vel ſi eſt, eſt diſpenſabilis à Prælato, vi priuilegiorum. Sic Diana *par.*4. *tract.*2. *Reſol.*73. his verbis: Idem etiam dicendum puto de Religioſo, ſi careat oculo dextro; nam cum ipſo poteſt Prælatus diſpenſare, vt tenet Vecchius *loc. cit.* Cui adde Peirinum *in priuileg. Minimor. tom.*1. *conſtit.*2. *Iulij* 11. §.29. *num.*118. qui citat Ioann. de la Cruz. Imò licèt orbatio oculi ſiniſtri irregularitatem inducat, ſi oculus dexter tali polleat virtute, vt ſine difformi faciei conuerſione, Canon legi poſſit, ad quam rem inſeruire poteſt Miſſalis accommodatio, puto in tali caſu non adeſſe irregularitatem. Sic ille. Et penes illum Layman. Legantur dicta à nobis.

QVÆSTIO LXXXVII.

An Prælatus Regularis poſsit diſpenſare cum ſuo ſubdito Sacerdote habente manus tremulas, vt ſacrificare valeat, ſaltem in occulto?

REſpondeo: Poſſe ex vi priuilegiorum, non iuris communis. Sic tenet Diana *Reſol.*73. *cit.* ita dicens: Ex quibus omnibus ego olim conſului, poſitiuè Prælatum diſpenſare cum Sacerdote ſibi ſubdito, & maximè in occulto, ad offerendum Sacrificium Miſſæ, qui quidem Sacerdos, ob manus tremulas, vel ob chiragram, vel ob aliud huiuſmodi impedimentum, laboraret aliqua inhabilitate obſeruandi aliquas ceremonias in celebratione Miſſæ conſuetas; dummodò hæc impotentia non ſit tanta, vt ex ea graue oriatur ſcandalum, & diſpenſatus poſſit, ſine periculo, explere miniſterium, & maximè ſine effuſione ſanguinis, ſi habet manus tremulas. Sic Diana ex Vecchio, *in prax. nouit. diſput.*9. *dub.*21. *num.*6.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An Papa poſsit diſpenſare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Miſſam dicere poſsit?

NEgauit Nuñus *in* 3.*p. quæſt.*74. *art.*2. *dub.*4. *ad* 2. *argum.*

Sed vt certum. Reſpondeo: Poſſe. Quia id aliquando fecit Pontifex. Sic teſtatur Sotus *in* 4.*diſt* 9. *art.*2. *col.*4. his verbis. Noui enim Tridenti Antiſtitem cæcum diſpenſatione Pontificis Sacrum quotidie facientem. Sic ille. Quod ex repetit. *diſt.*13. *quæſt.*1. *art.*10. *fine.* Henriquez etiam *lib.*14. *cap.*8. *num.*2. vbi ſic ait: Cæcus eſt irregularis: quod ſi iam Sacerdotio initiatus fiat cæcus, non poteſt celebrare, niſi Pontifex diſpenſet. Sic ibi: & in Gloſſ. *lit. m.* ait, ſe vidiſſe quoſdam diſpenſatos. Et in facti contingentia, eſſe neceſſarium, vt alius Sacerdos, aut vir expertus adſit cæco celebranti. Sic etiam Auil. *par.*7. *diſp.*3. *dub.*3. *concl.*1. Ioan. Præpoſitus *in* 3.*p.quæſt.*74. *art.*2. *dub.*2.*n.*12. Dian. *par.*5. *tract.*6. *Reſol.*17. Legantur dicta à nobis *par.*2. *tract.*7. *de Euchar. diſp.*8. *quæſt.*64.

QVÆSTIO LXXXIX.

An poſsit Pontifex diſpenſare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Miſſam celebret?

REſpondeo: Poſſe, & licitè, ſi adſit cauſa. Sic Henriquez *lib.*14. *c.*8. *num.*4. vbi *lit. Q.* teſtatur, ſe vidiſſe quendam Regularem, qui ob morbum, impeditus erat manu, diſpenſatum, vt celebraret aſſiſtente ſibi miniſtro.

QVÆSTIO XC.

An etiam poſsit licitè diſpenſare Pontifex, vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus manu?

NEgat Auila *loco citato* exiſtimans, nullam ob cauſam poſſe Papam in tali irregularitate licitè diſpenſare.

Sed probabiliùs Reſpondeo: Poſſe, & licitè, exiſtente iuſta, & rationabili cauſa. Sic enim ſentit Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*4 *in* Gloſſa *lit. Q. cit.* vbi, verbis illius, nuper à nobis relatis, hæc adiungit: Nec liceret diſpenſatio, ſi truncatus eſſet vtráque manu, niſi vrgente cauſa, itaut per manum alterius Sacerdotis Hoſtiam eleuaret, frangeret, & ſumeret. Sic ille.

DISPVTATIO III.

De Irregularitate ex defectu natalium, ſeu illegitimitatis, prouenient.

QVÆSTIO PRIMA.

An quicunque ſit illegitimus, irregularis ſit?

REſpondeo, vt certum: Eſſe. Quia ſic habetur in iure, *cap.*1. *& fin. de filiis Presbyt. in decretal. & in* 6. *cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi*, & in aliis cap. relatis *diſt.*56. Trident. *ſeſſ.*22. *de Reform. cap.*20. *& ſeſſ.*23. *cap.*3. *&* 7. Pius V. in Bulla, *Quæ Ordini.* Sixtus V. in Bulla *Sanctum, & ſalutare.* Sic docent omnes. Theol. *in* 4. *diſt.*25. D. Thom. *in addit. q.*39. *art.*5. *& q.*68. Richad. *art.*4. *q.*3. Sot. *q.*1. *art.*3. Palud. *diſt.*41. *q.*3. Nauar. *c.*27. *n.*201. Couarr. *in Clemen. ſi furioſus in* 2.*p.*§.3. *n.*4. Henriq. *lib.*14. *cap.*8. *à num.*10. Sayr. *lib.*6. *Theſauri c.*10. Auil. *p.*7. *diſp.*3. *à dub.*6. Suar. *de Cenſur. diſput.*51. *ſect.*3. Filliuc. *tract.*19. *cap.*5. *à princip.* Bonacin. *de Irregularit. quæſt.*2. *punct.*3. Tolet. *lib.*1. *cap.*53. Viuald. *de Irregularit. à n.*107. *in antiq.* Palao *de cenſur. diſp.*6. *punct.*9. Philibert. Marchinus *de Ordine par.*10. *cap.*1. Villalob. 1. *par. tract.*21. *diff.*32. Gibalin. *de Irregul. cap.*3. *quæſt.*1. *num.*3. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *ſect.*2. *à num.*69.

QVÆSTIO II.

Cur illegitimos, ab ſtatu Clericali excludit Eccleſia?

REſpondeo: Dicendum, quod, ob varias rationes. *Prima* eſt, ob reuerentiam Ordinibus debitam; quia dignitas Ordinis claritatem requirit: & ideò non debet ſordeſcere ex iis, quæ obſcuro genere nati ſunt, nec deturpari vitioſa eorum origine. *Secunda* eſt, propter periculum incontinentiæ in prole ex imitatione paterna. *Tertia* in pœnam & deteſtationem paterni criminis. *Quarta*, quia illegitimi pleni ſunt vitiis, vt tradunt Cardin. Paleotus *tract. de Nothis, ac ſpur.* & Anton. Fonſeca *in addit. ad Caiet.* 23. *Deuteronom.* Legantur Henriquez *loc. cit. in Gloſſa lit. S.* Viuald. *num.* 111. Maiol. *lib.* 1. *de Irregular. cap.* 4. *num.* 1. Bonacin. Palao, & alij, *loc. cit.* Quintanaduen. *tom.* 2. *ſingul. tract.* 16. *ſingul.* 5. *num.* 4. vbi docet, contra Zerdam, minimè poſſe illegitimum, ſine diſpenſatione prima tonſura initiari.

QVÆSTIO III.

An etiam, Patrem filij illegitimi, ab ſtatu Clericali, Eccleſia excludat?

REſpondeo: Quod non. Quia nullo iure id cauetur. Sic omnes, præcipuè Philibert. *cap.* 1. *cit. num.* 2. vbi rationem reddit, cur pater illegitimi ad Ordines admittatur, & non filius; dicendo, patrem in illegitimo qualitatem incontinentiæ imprimere; ac proinde lex præſumit in illegitimè nato, maximam ad incontinentiam propenſionem naturalem, ortam ex modo originis illius, quæ fuit ex ſola veſana libidine: quam propenſionem intrinſecam ex modo originis non præſumit lex in patre, orto ex maritali affectu. Sic ille. Et poſtea Gibalinus *loco citato num.* 3.

QVÆSTIO IV.

An ſi filius illegitimus, occultus ſit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc ſit Irregularis?

NEgat Alphonſ. de Caſtr. *lib.* 2. *de lege pœnali cap. vltim. concl.* 3. ſequutus Vincentium relatum ab Angelo *verb. Homicidium*, 5. *quæſt.* 1. exiſtimans, illegitimum occultum, poſſe abſque vlla diſpenſatione ad Ordines promoueri. Quia (inquit) ſi illegitimus reputatus legitimus irregularis cenſeretur, cogeretur ſuum vitium occultum manifeſtare, ſaltem Epiſcopo, vel Pontifici, à quo impetranda eſt diſpenſatio: at iniquum eſt, obligare quemlibet, vt ſe ipſum infamet: ergo dictus illegitimus, non eſt cenſendus irregularis?

Sed, vt certum, Reſpondeo: Adhuc eſſe irregularem, quamuis occultus, & communiter legitimus reputatus ſit. Quia textus iuris communis, Concil. Trident. & Pius, & Sixtus V. citati *quæſt.* 1. abſolutè ab Ordinibus excludunt illegitimum, nulla facta diſtinctione de publico, vel occulto: ergo. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. his verbis: Irregularis eſt in vtroque foro, etiam ille, qui, ob adulterium coniugatæ occultum, aut ob aliam cauſam, reputatur in foro exteriori legitimus. Facilè tamen obtinebit occultam diſpenſationem Papæ. Sic ille. Et Nauarrus *cap.* 27. *num.* 201. Couarr. *Clem. ſi furioſus* 2. *p.* §. 3. *num.* 4. *verſu*, *Hinc illud.* Auil. *p.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 6. *concl.* 1. Azor 2. *p. lib.* 6. *cap.* 3. *q.* 23. Ægidius *diſp.* 18. *dub.* 12. Bonacin. *punct.* 3. *cit. n.* 2. Hurtad. *de Irregularit. diff.* 16. Villalob. *diff.* 32. *n.* 3. Philiber. de *Ordine part.* 10. *cap.* 1. *num.* 1. dicens, nunc non carere errore opinionem Caſtri. Cornejo *tract.* 5. *de Irregularit. diſp.* 15. *dub.* 1. *in princip.* & Palaus *diſp.* 6. *pun.* 9. Qui ad argumentum Caſtri reſpondet, illud, ſolùm vim habere caſu, quo Eccleſia illegitimum reputatum legitimum, obligaret ad Ordines ſuſcipiendos: at Eccleſia neminem ad id obligat, ideoque falſum eſt, obligare quem, vt ſe ipſum infamet. Quod ſi in aliquo caſu, graue damnum illegitimus vitare non poſſet, niſi Ordines ſuſcipiendo, ceſſaret obligatio irregularitatis, alia maiori obligatione ſuperueniente, non tamen inde probatur, non fore irregularem. Gibal. *c.* 3. *de irregular. q.* 1. *n.* 4. Pellizz. *ſect.* 2. *cit. q.* 21. *n.* 91. & apud Layman. *cap.* 5. *num.* 1.

QVÆSTIO V.

Quiſnam ſit, & appelletur, filius illegitimus?

REſpondeo: Dicendum, quod filius illegitimus eſt ille, qui non eſt ortus ex legitimo matrimonio, ſed ex copula fornicaria. Quæ quidem quia multiplex eſt, ideò multiplex eſt ſpecies illegitimorum. Vnde, qui natus eſt ex ſoluto, & concubina domi retenta, dicitur, *filius naturalis.* Qui ex meretrice, dicitur, *Manzer.* Qui ex coniugato, & ſoluta, dicitur, *Nothus.* Qui ex coitu in iure ciuili damnato, veluti ex raptu, inceſtu, ſtupro, aut ſacrilegio, dicitur, *Spurius*, à Spurcitia in iure reprobata. Sic omnes. Bonacin. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *num.* 1. & penes illum, Couarru. Sayr. Suarez, Vazquez, Molina, Leſſius, & Filliuc ſic etiam Philibert. *cap.* 1. *cit. numer.* 3. Palao *tract.* 13. *de benefic. diſputatione* 4. *punct.* 1. §. 1.

QVÆSTIO VI.

An filij expoſiti, habendi ſint illegitimi, & ab Ordinibus conſequenter arcendi?

AFfirmant quàm plures Doctores. *Primò.* Quia Hoſpitalia, in quibus expoſiti aluntur communiter vocantur Hoſpitalia illegitimorum: ergo quia communi homiuum æſtimatione, tales cenſentur.

Secundò. Quia præſumptio ſumenda eſt, ex his, quæ frequenter contingunt: ergo cum frequentiſſimum ſit, vt experientia docet, hos filios expoſitos, ex illicitis congreſſibus natos eſſe; & rarò ſuccedat ex matrimonio eſſe generatos, pro illegitimis habendi ſunt. Ita apud Philibertum, Hondeda *conſ.* 47. *num.* 23. *lib* 2. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Couarru. *p.* 2. *de matrim. cap.* 8. §. 3. Alciat. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumptione* 1. *num.* 2. Caſtill. *de quotidian. quæſtionib. lib.* 2. *cap.* 19. Rota apud Seraphinum agens de expoſitis Hoſpitali Spiritus Sancti in Vrbe. Garcias *par.* 7. *de Benef. cap.* 2. *à num.* 9. Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 44. §. 7. Suarez *diſp.* 50. *ſect.* 4. *de cenſuris.* Sayr. *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 39. Rebell. *de obligation. iuſtitiæ par.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 2. *n.* 15. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 66. *num.* 48 & Bonac. *quæſt.* 2. *de Irregularit. punct.* 3. *num.* 10. & Philibert. *tract.* 1. *de Ordine part.* 10. *cap.* 1. *difficult.* 1. His addi poſſunt apud Bonac. Filliuc. *num.* 141. Reginald. *numero* 77. & Auila, *part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 10. Rurſus,

Salzedo

Salzedo *in praxi cap.*14. Hurtad. *de irregularitat. diff.*14. *num.*47. Villalob. 1. *p. tract.*13. *diff.*57. *num.*7. Viuald. *de Irregularit. num.*123. Rocaful *praxi* 3. *lib.*4. *cap.*7. *num.*56. Quintanaduen. *tom.*2. *singul. tract.*16. *singul.*5.

Sed probabilius Reſpondeo: Non eſſe habendos pro illegitimis, ſed pro legitimis; & ſic, poſſe Ordinari, abſque diſpenſatione. Ratio eſt *Primò.* Quia filij expoſiti, nullo iure decernuntur illegitimi, imò potiùs Gregor. XIV. in quadam Bulla edita *anno* 91. in gratiam Confraternitatis de Vrbe pro expoſitis, declarauit, expoſitos pro legitimis eſſe habendos, atque ad omnes honores, & præbendas eſſe admittendos, vt notant Henriquez, Auila, Cornejo, Diana: & alij mox citandi: ergo.

Secundò. Quia filij ex legitimo matrimonio procreati, ob paupertatem parentum ſæpiſſimè exponuntur: ergo ne illis præiudicium fiat, omnibus à iure legitimitatem concedi, credendum eſt.

Tertiò. Quia, quilibet præſumendus eſt legitimus; dum non probetur contrarium: tum quia in dubiis pars benignior eſt præferenda. Tum, eſto concedamus, vt contrarij volunt, frequentius contingere, dictos expoſitos, ex ſolutis naſci; quia tamen hæc præſumptio ex frequentiùs contingentibus, infamiam filiis irrogat, & in parentibus culpam ſupponit, cedit hæc præſumptio præſumptioni, quod ſint ex matrimonio generati, eſtò non ita frequenter contingat: quia cum duæ præſumptiones in vno actu concurrunt, ſemper præualere debet, quæ delictum excludit, & fauorem continet, vt probat Menoch. *caſu* 89. *n.*23. ex quo patet ad argumentum ſecundum. Nec primum quid vrget, cum denominatio, ex fine ob quem Hoſpitalia ſunt inſtructa, ſolùm proueniat. Sic tenet Diana 2. *part. tract.*15. *reſol.*22. & *p.*4. *tract.*2. *Reſol.*58. & penes ipſum, Ananias *in cap.*1. *num.*11. *de infant. expoſitis.* Felin. *in cap. cum deputati. n.*1. *de Iudiciis.* Cardin. Paleſt. *de ſpuriis cap.*63. *à num.*3. Gratian. *in diſceptation. forenſ. part.*1. *cap.*135. *num.*1. Molfeſ. *in p.*2. *quæſt.*19. *articul.*5. *diſputat.*87. *in fine.* Salas *in* 1. 2. *tom.*2. *tract.*8. *diſp. vnica ſect.*24. *num.*246. Sanctarel. *variar. reſol. quæſt.*44. Ægid. *de Sacram. diſp.*18. *dub.*12. *num.*205. Taſſon. *in pragmat. de Antifato verſ.*13. *obſeruat.*1. *num.*78. Squillante *de priuileg. Clericor cap.*4. *dub.*2. *num.*39. Mercer. *in* 3. *p. de Sacram. quæſt.*24. *dub.*12. *quær.*2. Malder. *in* 1. 2. *q.*19. *art.*5. *diſp.*87. Præpoſit. *q.*5. *de Irregul. dub.*16. *num.*127. Peſſantius *in addit. ad* 3. *part. quæſt.*20. *diſp.*5. Luyſ. Turrian. *de cenſur. lib.*9. *diſp.*71. *dub.*1. Cornejo *tract.*5. *de Irregularit. diſp.*15. *dub.*1. *num.*4. Peyrinus *tom.*2. *de Relig. Prælat. quæſt.*2. *cap.*5. §.9. *num.*136. Henriquez *lib.*14. *cap.*10. *in gloſſa lit. L.* vbi ait, Gregorium XIV. (ſic lege, non IV.) in Bulla ſupra citata decreuiſſe, vt expoſiti habeantur pro legitimis, & puri ſanguinis ad omnes præbendas. Auila eriam *part.*7. *diſput.*3. *dub.*9. (non 7. vt leges apud Dianam) vndè malè citat illum, Bonacina pro ſe. His omnibus auctoribus addi adhuc poſſunt, Palao, *de cenſur. diſp.*6. *punct.*9. *num.*3. & *tract.*13. *de Benef. diſputat.*4. *punct.*1. §.1. *num.*8. Baſil. de Leon *de Matrim. lib.*11. *cap.*6. *numero* 4. Piaſec. *in praxi prima parte, cap.*1. *articulo* 4. *numero* 15. Bauny *de cenſur. tract.*11. *quæſt.*14. *de Irregularit. in fine.* Sà *verb. Filius num.*8. Baſſæus, *verb. Expoſititius, in fine.* Gibalinus *cap.*3. *quæſt.*1. *numero* 5. Pellizzarius *tom.*2. *tractat.*7. *capit.*5. *ſect.*2. *quæſt.*20. *num.*70.

Qvæstio VII.

An ſit cenſendus etiam legitimus, & conſequenter, non irregularis, ille, qui non eſt expoſitius; dubitatur tamen, an ſit legitimus, eo quod non repertantur parentes eius?

NEgat Philibertus *tract.*1. *de Ordine part.*10. *capite* 1. *difficult.*1. *numero* 5. Quia (inquit) ex *cap.*1. *de Infantibus expoſitis*, conſtat, illos illegitimos dici, qui nequeunt parentes ſuos oſtendere: at prædicti nequeunt oſtendere parentes: ergo pro illegitimis, ac proinde, pro irregularibus, ſunt habendi.

Sed probabilius Reſpondeo: Eſſe cenſendum, & reputandum pro legitimo, & conſequentur pro non irregulari. Quia, vt ex dictis ſup. *tract.*1. *diſp.*1. *q.*18. conſtat, in dubio, excepto caſu homicidij, nullus debet ſe itregularem cenſeri. Sic tenet Auila *par.*7. *diſp.*3. *dub.*10. & Cornejo *de Irregularit. diſp.*15. *dub.*1. *quæſt.*2. Addentes, & Villadiego, quod caſu quo dictus fuerit infamatus de illegitimitate, teneatur ſe purgare.

Qvæstio VIII.

An Filius genitus à coniugatis poſt matrimonium ratum, & non conſummatum, & vtriuſque coniugis, aut alterius in Religione profeſsionem, ſit illegitimus, & conſequenter irregularis?

AFfirmat, eſſe irregularem, ac canonicè illegitimum; quamuis ciuiliter, & materialiter legitimum, Cornejo *de Irregularit. diſp.*15. *dub.*1. *quæſt.*4. Cuius primam reſolutionis partem, probat ex textu in cap. *literas de filiis Præsbyt.* Secundam verò, ſic; quia ille eſt ex vero matrimonio procreatus; cum matrimonium præcedens diſſolutum non fuerit, quoad vinculum per Sacros Ordines, nec per profeſſionem ſolemnem: & benè ſtat, quod ciuiliter ſit legitimus, quantum ad hæreditarem, irregularis verò, & illegitimè genitus canonicè, quantum ad Ordines, de quo Suarez hic *ſect.*2. *n.*4. Sayr. *lib.*4. Sanchez *tom.*3. *de Matrim. lib.*7. *diſp.*83. per totam. Hucuſque Cornejo. Sed non benè in multis, vt mox videbis.

Reſpondeo: ergo, vt certum: Dictum filium eſſe illegitimum, & conſequenter irregularem. Sic Sanchez, non loco citato à Cornejo, ſed *libro* 9. *diſput.*38. *numero* 4. per hæc verba: Si ante matrimonij conſummationem, vterque coniux, aut alter tranſeat ad Religionem, & profeſſione facta filium concipiat ex priori coniuge, ſoboles eſt ſpuria. Conſtat, quia iam omninò prius matrimonium eſt ſolutum *(contra prolatum Corneji)* nec poteſt validum inter parentes conſiſtere matrimonium impedienti profeſſione vtriuſque vel alterius. Sic Maiolus *de Irregularit. lib.*1. *cap.*4. *num.*14. Et concluſio eſt certa, apud omnes. Non eſt autem idem dicendum, ſi vir tunc ad Ordines Sacros promoueatur. Quoniam, cum non diſſoluatur matrimonium: *extrauag. antiquæ Ioann. XXII. de voto.* idem iudicandum eſt, ſiue ante conſummatum, ſiue poſt, id accidat, vt benè aduertit. Maiol. *eo cap.*4. *num.*8. Sic Sanchez. Et ſic etiam Suarez loco à Cornejo *cit. num.*3. Bonac. *de Irregular. quæſt.*2. *punct.*3. *num.*9. Azor 2. *part. lib.*2. *cap.*6. *quæſt.*8. Palao *de Benefic. tract.*13. *punct.*1. §.1. *num.*4. & alij, & conſtat ex à nobis dictis *de Matrim. tract.*9. *diſputatione* 5.

a

à quæst.9. ex quibus patet, hanc noſtram ſententiam eſſe certam in caſu, quo proles ſit genitus poſt profeſſionem alterius tantum coniugis, & probabiliorem, etiam poſt profeſſionem vtriuſque.

Qvæstio IX.

An filius habitus, ex parentibus, poſt matrimonium conſummatum, profeſsis; ſit legitimus?

Affirmant Sanchez, & Maiolus *eſſe legitimum quoad ſucceſſionem, & hæreditatem*: irregularem verò, quoad Ordines, ob paternam incontinentiam, Sanch. *lib.9. diſp.38. n.7.* & Maiol. *lib.1. de Irregul. cap.4. num.9.*

Sed abſolutè. Reſpondeo: Eſſe legitimum, & conſequenter non irregularem. Quia certum eſt, talem filium eſſe ortum ex legitimo matrimonio, cum per profeſſionem non fuerit ſolutum matrimonium conſummatum, vt conſtat ex habitis *de Matrim. diſp.5. cit. quæſt.12.* ergo eſt legitimus; ergo non ſolum eſt aptus ad hæreditatem, & ſucceſſionem: verùm etiam ad Ordines. Nec contra id obſtat incontinentia paterna, vt ex mox dicendis conſtabit. Nec textus *in cap. litteras* de quo infr. *quæſt.12.* quia loquitur de alio caſu.

Qvæstio X.

An etiam ſit legitimus, filius procreatus à parentibus, voto ſimplici caſtitatis, mutuo conſenſu, aſtrictis?

Negant nonnulli Doctores, exiſtimantes talem eſſe illegitimum, & conſequenter irregularem: eo quod ſit genitus ex copula illicita, & irreligioſa. Ita apud Sanchez *diſp.38. cit. num.1.* Ancharan. Abb. Angel. Supplem. Gabriel. Brunell. Gregor. Lop. Stunica *de voto quæſt.3. num.63.* Rodrig. *tom.2. ſumm. cap.90. num.6.* & Veg. 2. *tom. ſumm. cap.129. caſu 69. mihi 68.* ibi: *I lo tiene tambien Manuel Rodriguez, el qual dice ſiguendo à Innocencio: i a Panormitano, à Hoſtienſe, i a otros muchos, que ſi deſpues tubieren copula, los hijos nacidos della ſeran eſpurios, porque aunque no dexan de eſtar caſados, quanto alas coſas ſubſtantiales del matrimonio, pero en quanto à tener vno con otro copula, quedan como ſino eſtubieſen caſados. Y aſſi es neceſſario, que quando hacen eſte voto, conſideren bien loque hacen, pues los hijos concebidos deſpues del, quedan ilegitimos, i no pueden ſer admitidos ala herencia como los legitimos.* Huc vſque Vega.

Sed probabilius longè. Reſpondeo: Etiam eſſe legitimum, & conſequenter non irregularem. Quia ille eſt legitimus filius, qui concipitur à parentibus vero matrimonio iunctis, vt ſuprà eſt habitum: at talis eſt hic filius: ergo.

Nec obſtat fundamentum contrarium. Dicendum enim eſt, quod licèt illa copula ſit illicita, & irreligioſa, eo quod ſit contra votum, non tamen eſt fornicaria, vt eſſet inter ſolutos; quod ſufficit, ne filius ſit illegitimus. Sic Sanch. *loc.cit. num.3* & penes illum, Cardin. Alexan de Neuo. Mayron, Maior, & alij. Palao *de Benef. tract.13. punct.1. §.1. num.5.* dicens, praxi receptum eſſe, hos filios hæredes relinqui, & abſque vlla diſpenſatione, ad beneficia, & Ordines promoueri. Azor 2. *p. lib.2. c.6. q.8.* Villalob. 1. *p. tract.13. diff.57. n.10* Pellizz. *cap.5. cit. ſect.2. q.22. n.74.* ex Ægid. *diſp.18. de cenſur. num.104.* Suario, & Laymanio.

Qvæstio XI.

An filius genitus ex coniugibus, quorum alter poſt conſummatum matrimonium, altero ignaro, aut ſciente, & contradicente, profeſsionem emiſit, ſit legitimus, & conſequenter non irregularis?

Negant aliqui, apud Sanchez, mox citandum. Sed Reſpondeo, vt certum: Eſſe legitimum, Quia profeſſio fuit omninò inualida, vt conſtat ex cap. *Quidam, & cap. Placet. de conuerſ. coniugat.* ergo filio nil præiudicat. Sic Maiol. *lib.1. de Irregul. cap.4. num.5.* Sanch. *lib 9 de Matrim. diſp.38. numer.5* Villalob. *loc. cit. num.5.* Addentes, idem eſſe dicendum, caſu, quo vir, conſtante matrimonio, rato, ſiue conſummato, ad Ordines Sacros, ignorante vxore, aut contradicente, aſcendiſſet; quia licèt Ordines validè tunc recepiſſet; tamen quia contra iuris diſpoſitionem, non poſſent matrimonio, & ſoboli officere. Sic illi, & penes eos, Sylueſt. & Henriquez.

Qvæstio XII.

An ſaltem, filius ſit illegitimus, caſu, quo concipiatur ex coniuge iam profeſſo, aut ad Sacros Ordines promoto, altero coniuge ſciente, & conſentiente; aut non contradicente, ſed tacente?

Affirmant aliqui, eſſe illegitimum abſolutè & conſequenter irregularem. Villalob. *loco citato num.6.* per hæc verba: *El que ſe ordeno legitimamente de Orden Sacro, deſpues de aſtar caſado, porque ledio ella licencia, i era ya anciana, &c. ò profeſsò en Religion, ſi deſpues tubieſſe hijos de ſu muger, los tales hijos ſerian illegitimos como tiene Sylueſt.* verb. illegitim. num.6. *Alexand. de Neu.* cap. tuæ. 'el 2. de Iureiur. *Henriq.* lib.11. cap.10. num.1. *y vnas Glosas*, in capite Miniſtri diſt.18. verb. Propr. *y ſe colige de vn texto de derecho*, cap. litteras de filiis Præſbyt. *ſegun el qual no pueden ſer promouidos à Orden Sacro ſin diſpenſacion, loqual arguye ſer illegitimo.* Ita ille.

Alij verò contrà, ex parte tantùm, dicunt, dictum filium, verè eſſe legitimum, quoad ſucceſſionem, & hæreditatem: illegitimum verò, quoad Ordines, & dignitates Eccleſiaſticas, vt beneficia. Ita Sanchez *lib.9. de Matr. diſp.38. n.7.* & penes ipſum, Rayner. Anton. Abb. Card. Aſtenſ. Bellem. & Maiol. Huius ſententiæ videntur eſſe Suarez *diſp.50. ſect.2. num.4.* Sayr. *lib.4.* & Cornejo *de Irregular. diſp.15. dub.1.* Ego verò.

Reſpondeo primò. Certum eſt, talem filium eſſe irregularem; nec poſſe ad Ordines, ſine diſpenſatione Pontificis promoueri. Quia ſic expreſsè habetur in iure cap. *litteras cit.* his verbis: *Intelleximus quod Henricus, in Sacerdotio genitus, de vxore legitima natus, & conceptus affectauit à pueritia miniſtrare Domino in officio Clericali. Verum licèt à filiis paterna incontinentia modis omnibus, propellenda naſcatur; ſi tamen aliter dignus inuentus fuerit, permittimus ipſum Ordinari in Clericum, & ad Eccleſiaſticum beneficium, (vnde commode ſuſtentari valeat) promoueri.* Sic Clemens III. ex cuius verbis, clarè conſtat talem filium, eſſe irregularem, propter quod, vocari poſſe canonicè illegitimum, non abſolutè, & ſimpliciter ſatis conſtat. In hoc dicto conueniunt omnes.

Reſpondeo *Secundò*, Dictus filius ſic procreatus,

potest dici filius legitimus ciuiliter, & materialiter, vt aiunt aliqui; imo, & absolutè, & simpliciter. Patet: quia ille est ex vero matrimonio procreatus; cum matrimonium præcedens, non fuerit solutum per sacros Ordines, vt constat: ergo absolutè est, & potest dici, filius legitimus: ergo, ex vi legitimitatis, aptus ad Ordines; & ad hæreditatem, & successionem. Si ergo irregularis existit, non est ex defectu legitimitatis; sed ex speciali, & expresso iure, lato in dicto *cap. litteras.* Per hæc possunt in concordiam redigi Auctores vtriusque sententiæ. Legantur de hac re Bonacina *punct.* 3. *cit. num.* 11. Filliuc. *num.* 136. & 137. Suarez *disp.* 50. *sect.* 2. *num.* 5. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis; sit legitimus, & non irregularis?

REspondeo, vt certum: Esse legitimum, & non irregularem; si adsit bona fides, saltem ex parte vnius coniugis: secus aliàs. Quia bona fides excusat copulam fornicariam, ac proinde illegitimitatem. Sic habetur expressè *in cap. Ex tenore. cap. Cum inter. cap. Perlatum. cap. Quod nobis. Qui filij sint legitimi.* Sic tenent Couarru. 2. *p. de Matrimon. cap.* 8. §. 1. *num.* 2. & §. 3. *num.* 6. Maiolus *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. Sayrus *lib.* 6. *de Irregularit. cap.* 10. Auila 7. *p. de Censur. disp.* 3. *dub.* 6. *in princip.* Basil. de Leon *lib.* 11. *de Matrimon. cap.* 8. *num.* 2. Pellizzarius *loc. cit. quæst.* 23. *num.* 75. Gutierrez *de Matrimon. cap.* 71. *num.* 2. Palao *tract.* 13. *de Benef. punct.* 1. §. 1. *num.* 6. Qui addit, in foro externo ex longa coniugum habitatione, præsumptionem oriri, matrimonium legitimè celebratum esse, filiósque inde natos, esse legitimos: longum vero tempus esse, secundum aliquos, decennium; secundum omnes, trecennium. Sic etiam Philibertus *de Ordine, tractatu* 1. *part.* 10. *cap.* 1. *num.* 21. Suarez *disputatione* 50. *sectione* 1. *numero* 11. Filliuc. *num.* 132. Bonacina *quæstione* 2. *de Irregularit. punct.* 3. *num.* 3. Qui cum aliis iungit filium genitum à parentibus, qui inualidè matrimonium contraxerunt, non teneri se tanquam irregularem gerere, nisi ei constet de mala fide parentum; nam in dubio, non debet præsumi, parentes deliquisse.

QVÆSTIO XIV.

An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento, ipsum esse illegitimum?

REspondeo: Non teneri illi credere. Quia aliàs facilè possent matres filios exhæredare. Vnde licèt matris dictum, aliquam præsumptionem faciat; per hanc tamen filius, non se debet priuare iure legitimitatis, neque per Iudicem priuandus est. Sic ex Suario *disputatione* 50. *sectione* 4. *numero* 5. docet Philibert. *loc. cit.* ita scribens: Imo, nec tenetur filius credere matri, etiam in articulo mortis asserenti, ipsum non esse legitimum, etiamsi id iuramento ad suam conscientiam exonerandam in bonum filiorum legitimorum, se id facere testetur. Sic etiam Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 5. *q.* 5. *n.* 144. ex Nauar. *cap.* 27. *n.* 201. & Maiolo *lib.* 11. *c.* 7. *num.* 3. Sic etiam Palaus *tract.* 13. *de Benef. disp* 4. *punct.* 1. §. 1. *n.* 7. Basil. de Leon *lib.* 11. *de Matrim. cap* 9. *n.* 3. Bonac. *punct.* 3. *cit. num.* 5. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 59. §. *Notandum.* Pellizzarius *tom.* 2. *tractatu* 7. *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 21. *num.* 72. & alij.

QVÆSTIO XV.

Quibus modis tollatur irregularitas hæc, orta ex defectu natalium?

REspondeo, dicendum: Quod quatuor modis. *Primo*, per subsequens matrimonium. *Secundò*, per absolutam legitimationem Pontificis. *Tertiò*, per Dispensationem & *Quartò*, per Professionem in approbata Religione. Sic omnes Doctores præcipuè Palao *tract.* 13. *de Benef. disput.* 4. *punct.* 1. §. 2. & *tom.* 6. *de Censur. disput.* 6. *punct* 9. *a num.* 4. Couarru. 1. *part. de sponsal. cap.* 8. §. 8. *num.* 2. Molina *tract.* 2. *de Iustit. disputatione* 171. ex quibus, & aliis, aduerte, quod legitimatio, nil aliud sit, quàm, Natalium restitutio, quoad ea quæ positiuo iure filiis illegitimis denegata sunt. Vnde cum hoc iure positiuo, tam Canonico, quàm Ciuili, plura filiis illegitimis denegentur, quæ alioquin legitimis concessa sunt, si hæc illis restituantur, legitimi fient. Restitui verò hæc possunt quadruplici modo assignato.

QVÆSTIO XVI.

An filius illegitimus, fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas, per subsequens matrimonium?

REspondeo, vt certum: Fieri legitimum, & consequenter habilem, tam ad successionem hæreditariam, & dignitates sæculares, quàm ad Ordines, & Ecclesiasticas dignitates (excepto Cardinalatu, vt infra) dummodo Parentes, tempore saltem copulæ, habiles ad contrahendum extiterint. Quia fictione iuris, in fauorem prolis matrimonium subsequens, quasi retrotrahitur ad tempus conceptionis, & prolem ante conceptam legitimam reddit, ac si constante matrimonio genita esset. Sic deciditur expressè *in cap. Tanta. Qui filij sint legitimi*, his verbis: *Tanta est vis matrimonij, vt, qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium, legitimi habeantur*, & consonat lex 13. *tit.* 1. *part.* 4. Sic omnes. Legantur Henriquez *lib.* 11. (non 13. vt offendi apud Bonacinam) & 1. *de Matrimon. cap.* 20. *num.* 2. & *cap.* 21. *num.* 2. & *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10. Suarez *disp.* 50. *sect.* 1. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 3. *n.* 6. Palao *loc. cit.* & Couar. 2. *p. de sponsal. cap.* 8. §. 2. *n.* 18. Qui notant, matrimonium dictum, hanc vim habere, non à se, sed à Iuris dispositione, & beneficio Principis. Bauny *de Irregul. q.* 14. *dicto* 1. Pellizzarius *loc. cit. q.* 24. *n.* 76. & Basilius *de Matrim. lib.* 11. *cap.* 1. *num.* 7. & 8.

QVÆSTIO XVII.

An per subsequens matrimonium fiat filius illegitimus, legitimus; casu, quo Parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis?

NEgant plures Doctores: Quia delictum (inquiunt) in coitu committitur, non in natiuitate: ergo non est inspicienda natiuitas, sed conceptio prolis: hæc ergo concepta ex inhabilibus parentibus, licèt sit nata ex habilibus, iam ad contrahendum, nequit reddi legitima, matrimonio subsequenti. Ita tenent Suarez *disputatione* 50. *sectione* 1. *numero tertio*, Garcias *de Benefic.* 7. *part. capite secundo, à numero trigesimooctauo*, Maiolus *de Irregularit. libro* 1. *capite* 4. *numero* 14. & Filliucius *tractatu* 19. *cap.* 5. *numero* 131. Sarmiento *libro* 1. *selectar. interpret. cap.* 5. *num.* 10. Præpositus *in* 3. *p. quæst.*

p. quæst.5. de Irregularit. dub.16. n.126. Auil. *par.7. disp.3. dub.8* ex Sylueſtro *verb. illegitimus, quæst.3.* & Anton. Gomez *l.4. Tauri, num.56.* Quibus videtur conſentire, non ita clarè, Bauny *loc.cit.* & clarè Viuald. *de Irreg.num.mihi 112.*

Sed probabilius Reſpondeo: Dicendum, talem filium eſſe legitimum, tam ad ſucceſſionem hæreditariam, quàm ad dignitates & Ordines Eccleſiaſticos, ſine diſpenſatione, ſuſcipiendos. Sic colligitur ex cap. *Tanta,* Qui *filij ſint legitimi*, vbi non ſolùm conceptionem (vt contrarij volunt) ſed etiam natiuitatem filij ab impeditis videtur ſpectaſſe, ne filius, ſubſequenti matrimonio legitimaretur, ſed ſpurius remaneret. Inquit enim textus, *ſi vir, viuente vxore ſua, aliam cognouerit, & ex ea prolem ſuſceperit, &c.* at ſic eſt, quod proles natiuitate ſuſcipitur: ergo, non ſolum conceptio, ſed natiuitas ſpectatur ad legitimum impedimentum. Deinde apertius probatur ex *leg.11. Tauri*, quæ hodie eſt *lex 9. tit.8. lib.1. recopil.* ibi: *Yporque no ſe pueda dudar, quales ſon hijos naturales, Ordenamos, i mandamos, que entonces ſe digan ſer los hijos naturales, quando al tiempo que nacieron, ò fueron concebidos, ſus Padres podian caſar con ſus Madres iuſtamente, ſin diſpenſacion.* ergo ex hac lege, manifeſtè conſtat, quod, vt filius ſpurius, ſubſequenti matrimonio legitimari non poſſit, debeat, non ſolùm concipi, ſed naſci à parentibus, toto illo tempore contrahere impeditis. Sic tenent Sanch. *lib.8. de Matrim. diſp.7. n.19.* & penes illum, Couarr. *4. decret. 2. p. c.8. §.2. n.1.* dicens, eſſe communem ſententiam. Gregor. Lop. *l.2. tit.15. verb. ſino el fijo, q.9. verſ. ſed pene.* Molin. *tom.1. de Iuſt. tract.2. diſp.172. col.2.* Ceruant. *lib.11. Tauri, n.153.* & alij. Sic etiam Baſil. de Leon *lib.11. de matrim. cap.3. num.2* Fachin *lib.3. controu. cap.50.* Sayr. *lib.6. de irregularit. cap.10. num.19.* Azor *2. p. lib.2. cap.13. quæſt.8.* Gutierr. *tract. de matrim. cap.72. à num.6.* Bonacin. *de irregularit. quæſt.2. punct.3. num.6.* Palao *tom.2. tract.13. de Benefic. diſput.4. punct.4. à num.5.* Philibertus, *de Ordine tract.1. part.10. difficult.6. num.40.* Villalob. *tom.1. tract.13. diff.58. num.7.* Cornejo *in 3. p. tract.5. de Irregul. diſp.15. dub.2. quæſt.6.* verſ. *Sed quid ſi tempore* Diana *part.4. tract.2. Reſol.59.* ibi: Nota ſecundo, non eſſe illegitimum filium, quando tempore quidem conceptionis, intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo ſublato tempore eius natiuitatis parentes validè poterant contrahere; vt quando, v.g. quis carnaliter cognouit ſuam conſanguineam, quam, impetrata diſpenſatione, in vxorem accipit, antequam proles naſcatur. Hæc Diana. Baſſæus etiam *verb. Irregularitas 3. num.3.* Barboſa *tract. de Appellat. verb. iuris. Appell.248. num.7.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. ſect.2. quæſt.24. num.76.* & putat probabile Ægid. *num.105.*

Quæstio XVIII.

An filius illegitimus, fiat legitimus, per ſubſequens matrimonium inualidum, exiſtimatum tamen validum, & verum?

NEgant plures Doctores, docentes filium naturalem, ante matrimonium genitum, nullo modo legitimum reddi per ſubſequens matrimonium nullum, etiam bona fide contractum. Ita Suarez hic, *diſp.50. ſect.1. num.11.* & penes illum. Socinus *conſ.31.* & Couarr. *2. p. de Matrim, cap.8. §.2. n.17. in fine.* Ita etiam Filliuc. *tract.19. cap.5. q.1. n.132. in fine.* & alij.

Sed probabilius Reſpondeo: Fieri legitimum per tale matrimonium, bona fide, etiam vnius, contractum. Quia matrimonium reputatum, idem operatur ac verum: cum titulus putatiuus operetur eundem effectum, quem verus operatur; vt conſtat in materia iuriſdictionis ex *lege Barbarius, ff. de offic. Prætor.* Sic Anton. apud Couarr. *loc.cit. n.16.* in fine, quem ipſe videtur, quoad hanc partem, ſequi, vt benè ait Villalob. *1. p. tract.13. diff.58. ſub num.8.* his verbis: *Lo miſmo ſe ha de decir quando el matrimonio fueſſe nudo, auiendo buena fe: que como baſta para legitimar los hijos, que ſe ſiguen, tambien baſta para legitimar loſque antecedieron, como dice el miſmo Couarruuias,* vbi ſup. *i otros, i conſta de lo dicho.* ſic ille. Bonac. etiam, *de Irregul. quæſt.2. punct.3. §.6. verſ. Addit Suarez.* Philibert. *tract.1. de Ordine, part.10. cap.1. à num.21.* & alij.

Quæstio XIX.

An filius conceptus, & natus, tempore, quo parentes eius inhabiles ad contrahendum extiterunt; ſed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit, habiles fuerunt; fiat legitimus per ſubſequens matrimonium?

NEgabunt conſequenter Suarez, Filliuc. Maiol. Sarmiento, Præpoſitus, Auila, & alij citati *c.17.* cum exiſtiment, eſſe neceſſarium ad hoc, vt filius illegitimus fiat legitimus per ſubſequens matrimonium, vt parentes fuerint habiles ad contrahendum, tempore copulæ: at in noſtro caſu, non extiterunt habiles tunc: ergo.

Sed probabilius conſequenterque Reſpondeo: Fieri legitimum. Sic declarans quæſtionem, tenet Ferdinand. Palao, his verbis: Caſus eſt contingens. Potes namque, viuente tua vxore, concubinam cognoſcere; moritur vxor, ecce habilis es ad contrahendum cum concubina, ſed antequam filius naſcatur, cognoſcis eius conſanguineam in ſecundo gradu, ob quod delictum impeditus es ad contrahendum. Filius ergo ſic conceptus, & natus legitimabitur ſubſequenti matrimonio? Credo legitimari. Moueor ex l. Qui *in vtero eſt, ff. de ſtatu hominum.* ibi: *Qui in vtero eſt, perinde eſt, ac ſi in rebus humanis eſſet conſtitutus, quando de commodis eius agitur.* Sed ſi filius eo medio tempore, quo in vtero eſt, & parentes eius ſunt habiles naſceretur, legitimus eſſet matrimonio ſubſequuto: ergo etiam legitimus eſt cenſendus, eſtò tunc non naſcatur. Deinde filius ancillæ libertatem obtinet, ſi eius mater, tempore conceptionis, vel partus, vel dum illum in ventre habuit, libertatem obtinuit, §.1. *Inſt. de Ingenuis.* Ergo idem dicendum eſt, de legitimitate, ob matrimonium ſubſecutum, cum ſit eadem ratio, nempè, filiorum. Et ita tenet Baſil. Legion. *lib.11. de matr. cap.3. num.9.* Hucuſque Palao *tom.2. tract.13. de Benef. diſp.4. punct.1. num.7.*

Quæstio XX.

An filius natus ex coniugato, & ſoluta, quæ ignorabat, virum eſſe coniugatum; fiat per ſubſequens matrimonium legitimus?

NEgant plures Doctores Quia in cap. *Tanta.* Quj *filij ſint legitimi*, nulla fit diſtinctio de bona, vel mala fide; ſed abſolutè dicitur, non legitimari filium conceptum ex aliena, viuente vxore propria, per matrimonium ſubſequens: ergo. Ita tenent Couarruu. *2. p. de Matrim. cap.8.* (non *6.* vt

leges apud Palaum) §.2. *num.*17. *in fine.* & *num.*18. Fachin. *lib.*3. *controu. iur. cap.*55. Sarmient. *lib.*1. *select. cap.*6. *num.*4. Garcia *de Benef. part.*7. *cap.*2. *num.*33. Gutierrez *pract. qq. lib.*2. *quæst.*105. *num.*9. Molina *de Hispanor. primogen. lib.*3. *cap.*1. *num.*11. Alter Molina *tract.*2. *de Iust. disp.*172. *vers. Dubium deinde.* Azor. *Institut. part.*2. *lib.*2. *cap.*13. *quæst.*9.

Sed probabilius : Respondeo. Fieri per subsequens matrimonium legitimum. Probatur. *Primò* ex cap. *Ex tenore.* Qui *filij sint legiti.* Vbi, filius natus ex matrimonio nullo, ob ligamen cum alia vxore, propter bonam fidem secundæ vxoris, fauore prolis, legitimus declaratur : ergo similiter concubina ignorante impedimenta ligaminis ex parte viri, filius ex ea natus, legitimus efficitur, ob subsequens matrimonium.

Secundò. Quia, posita bona fide, aut ignorantia inuincibili impedimenti ex parte solutæ, illa copula comparatione talis solutæ, solùm habet speciem intemperantiæ, non incestus, adulterij, aut sacrilegij : ergo comparatione illius, filius genitus naturalis est, non spurius : ergo legitimari matrimonio subsequenti poterit. Et licèt in cap. *Tanta. cit.* à contrariis, nullam fecerit mentionem Pontifex de mala fide parentum, se coniungentium, viuente propria vxore ; id fuit, quia necessarium non erat, quia semper mala fides in tali copula præsumitur, dum contrarium non probatur. At si supponeret Pontifex bonam fidem, & ignorantiam impedimenti, contrarium resolueret, vt constat ex cap. *Ex tenore.* sup. à nobis adducto. Sic sentiunt Glossa in cap. *Tanta. cit. verb. Aliam.* Surd. *consil.*303. *n.*22. *vol.*3. *aliàs lib.*22. Ludou. de Sard. *tract. de legitimat. per matrim. putatiuum, q.*1. Anton. Rosell. *lib.*1. *de Matrim. putatiuo, num.*2. Rota *decis.*603. *num.*5. *par.*1. *diuersorum.* Gratian. *disceptat. forens. cap.*83. *n.*22. Basil. *lib.*11. *de Matrim. cap.*2. *num.*8. Palao *tom.*2. *tract.*13. *de Benef. disput.*4. *punct.*1. §.3. *num.*9. Philibertus *tract.*1. *de Ordine, part.*10. *cap.*1. *à num.*33. & alij.

Qvæstio XXI.

An filius, ex soluto, & soluta natus, fiat legitimus per subsequens matrimonium, contractum, post nuptias intermedias ?

Respondeo, vt certum : Fieri legitimum. Quia parentes erant habiles ad contrahendum, tempore conceptionis, aut natiuitatis filij. Sic Villalob. *tom.*1. *tract.*13. *diff* 58. *num.*10. ita dicens : *Aunque el padre, que tiene hijo natural, se case con otra muger diferente, i tenga hijos della, si muerta la muger, se casa con la amiga, de quien tudo el hijo natural, aquel hijo se hace legitimo ; i precede alos otros, que tiene de la primera muger en el mayorazgo : que atodo esto se estiende el cap.* Tanta, *citado : porque como aquel fue verdaderamente hijo natural, se legitima por el matrimonio que se sigue, que en el derecho no ay excepcion para esto. Assi lo tienem Tiraquello* de priuil. quæst.34. *Lorzes* d.12. num.18. *i es comun. Y mas que si el hijo natural se murio i dexo hijo, i despues el Padre se caso con la madre, viene à ser el nieto legitimo : porque assi como en fauor del matrimonio, el hijo natural se hace legitimo, tambien se hace el Nieto, como dicen Baldo, Alciato, i Couarru.* Huc vsque Villalobos. Cuius sententia est certè communis, quantum attinet ad punctum principalem nostræ quæstionis, vt videre est apud Bonacin. *de Irregul. q.*2. *punct.*3. *n.*7. Philibert. *tract.*1. *de Ord. part.*10. *cap.*1. *à num.*32. & alios penes ipsos. Non verò quantum ad id, quod addit ; debere filium legitimatum per subsequens matrimonium succedere in maioratu, & primogenitura, & non filium primogenitum ex legitimo thoro. Nam oppositum, & satis probabiliter, sentiunt cum communi, Molina *de primogenitis lib.*2. *cap.*11. *num.*7. & Ludou. Molin. *de Iust. tract.*2. *disp.*172. Franciscus Molina *de Ritu nuptiar. lib.*1. *cap.*18. *num.*48. & alij. Licèt oppositum æque probabiliter cum Villalob. sentiat Philibert. Qui etiam *num.*17. admittit ampliationem dicti auctoris, quantum ad Nepotes pertinet, dicens, hos reddi legitimos per subsequens matrimonium, quamuis tempore contracti matrimonij, filius iam decessisset. Sic etiam tenent Fachineus *lib.*3. *controuers. iur. cap.*56. & Basilius *lib.*11. *d. Matrim. cap.*1. §.3. *num.*23. Legatur ipse, *loc. citat.* §.2. *num.*15.

Qvæstio XXII.

An filius ex soluto, & concubina natus ; fiat legitimus, per matrimonium subsequens, non consummatum?

Respondeo, vt certum : Fieri legitimum. Quia iura absolutè decernunt, filios naturales legitimari per subsequens matrimonium : at sic est, quod matrimonium, etiam non consummatum, est verè matrimonium : ergo per illud verè efficitur legitimus, illegitimus filius. Sic Bonacin. *loc. cit.* Cornejo *in* 3. *p. de Irregularit. disp.*15. *dub.*2. *quæst.*6. *vers. Sed quid si matrimonium.* Basilius *de Matrim. lib.*11. *cap.*1. §.2. *num.*16. ex Sayro *lib.*6. *cap.*10. *num.*26.

Qvæstio XXIII.

An Filius illegitimus, fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate, per subsequens matrimonium, contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius, fuit promotus ad Ordines ?

Negant aliqui Doctores, præcipuè apud Bonac. Maiol. *lib.*1. *de Irregul. cap.*4. *num.*16. & alij. Existimantes, per tale matrimonium non liberari ab irregularitate ex defectu natalium. Ita etiam tenet expressè Viuald. *n.*119. *pag. mih.*209 sequutus Maiol. *loc. cit.* Vincent. & Archid.

Sed omninò Respondeo. Fieri legitimum per dictum matrimonium, & consequenter liberari ab irregularitate incursa. Primum est certum. Quia illegitimus, per matrimonium subsequens parentum, fit legitimus, vt constat ex sæpè dictus. Secundum est probabilius oppositum. Quia per tale matrimonium tollitur illegitimitas, quæ est causa irregularitatis ; ergo cessat hæc consequenter. Sic tenet Reginald. *tom.*2. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*7. *num.*72. vbi sic ait : Aduerte probabile esse, illegitimum, qui sine dispensatione ad aliquem Ordinem promotus est, antequam ipsius parentes matrimonio inter se coniungerentur, posse post initum tale matrimonium, per quod factus est legitimus, Ordinem susceptum exercere, & ad altiorem ascendere. Namque per illam susceptionem Ordinis non incurrit in nouam irregularitatem, sed tantum suspensionem ab executione suscepti, atque illa, cui subiiciebatur ex defectu natalium, purgata est per sequens matrimonium, per quod verè factus est legitimus : quia igitur nulla ei supereſt irregularitas, nulla opus habet dispensatione. Cessat pariter suspensio secuta ex illa Ordinatione, nam cessat effectus, cessante ipsius causa. Ideóque sicut Ordinatus ante ætatem, hoc ipso

quod

quod ætas debita aduenit, potest sine dispensatione exercere susceptos Ordines; ita & is, qui adhuc illegitimus Ordinatus est, potest prædicto modo factus legitimus, in susceptis Ordinibus ministrare. Hæc omnia Riginaldus. Et ex illo Dian. *par.4. tr.2. de Irregul. Resol.59. §.Nota tertio.* Quibus Authoribus ego addo Petrum Cornejo *in 3. p. tract. de Irregular. disp.15. dub 2. quæst.6. prope finem*, sic dicentem: Sed quid, si filius illegitimus, ante matrimonium subsequens parentum ad Ordines, de facto, sine vlla dispensatione promoueatur? Respondeo, secuto matrimonio, nulla alia dispensatione indigere, vt Ordine susceptо vtatur, & ad alios superiores ascendat: quia per tale matrimonium aufertur illegitimitas: ergo etiam irregularitas, quæ ex illa oritur. Nec ex eò, quod ante matrimonium parentum promotus fuerit ad Ordines, contrahit nouam irregularitatem; sed solùm peccauit mortaliter, recipiendo Ordines, sine dispensatione: ergo factus legitimus per subsequens matrimonium, caret irregularitate. Sic Cornejo. Bonacina etiam *de Irregular. q.2. punct.3. n.8.* qui citat pro hac parte Syar. *lib.6. c.10.n.30.*& Ægidium *disp.18.dub.12. n.105.* sed ex iis, saltem Ægidium, malè: quia de hac difficultate nil tractat.

Qvæstio XXIV.

An Filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum validè, non tamen iustè, seu licitè; legitimetur per subsequens matrimonium?

Respondeo, vt certum: Legitimari. Quia ad hoc sufficit, quod filius conceptus sit ex parentibus habilibus ad contrahendum validè. Sic Villalob. *tract.13. diff.58. num.9.* vbi sic dicit: *Lo quarto se infiere, que los hijos, que nacen despues que el padre se desposo de futuro con vna, i los vuo de otra soltera; ò si los vbo despues de auer echo voto de castidad, todos estos se hacen legitimos por el matrimonio siguiente. Porque todos estos son naturales, que entre los padres podia auer matrimonio valido quando los huuieron, porque no auia impedimento que dirimiesse. Assi lo dicen Sanchez* lib.1.disp.8. num.8. *Molin.* 1.tom. de Iustit.disp.167. *y Henriq.* de Matrim.lib.11.c.10. *Los quales dicen, que la ley de Toro, que pide para que sean los hijos naturales, que puedan contraer Iustamente, se hade entender, validamente. Y colegese de vn capitulo del derecho* (cap. Porro. de diuort.) *que dice que es officio del Obispo disoluer los matrimonios, que se hizieron ilicitamente, que quiere decir, inualidamente.* Sic Villalobos. Cui, post ab ipso citatos, adde Basilium de Leon. *lib.11. de Matrim. c.2. n.5. & 6.* Sayr. *lib.6. de Irregular. cap.8. num.17.* Pelliz. *loc.cit.q.22. n.74.* & Palaum *tom.2. tract.13. de Benef.disp.4.punct.1.§.3.num.2.* Qui addit, idem dicendum, de filio nato ex parente in minoribus Ordinibus constituto, & beneficio habente; nempè, quod subsequenti matrimonio legitimetur: quia Ordines minores, & beneficium, non reddunt parentem inhabilem ad contrahendum.

Qvæstio XXV.

An filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium, factum in articulo mortis?

Negauit Baldus *in l. Eam quam, num.27. C. de fideicommiss.* vbi licèt fateatur dictum matrimonium valere, negat tamen efficax esse ad legitimandam prolem antea habitam. Quia *l. Nuper Cod. de natural. liber.* deciditur, matrimonium habere vim legitimandæ prolis, quando spe sobolis initur: at id non reperitur in matrimonio inito in mortis articulo: ergo.

Sed, vt quid certissimum, Respondeo: Reddi legitimos per matrimonium factum in articulo mortis. Quia in *cap. Tanta.* Qui *filij sint legitimi*, generaliter virtus legitimandi prolem, vero matrimonio tribuitur: at tale est matrimonium initum in articulo mortis: ergo. Nec obstat ratio in contrarium adducta. Nam, vt communiter respondent Doctores, id matrimonium etiam rectè dici, initum spe prolis, eo quod ineatur ad suscipiendam prolem legitimam ratione matrimonij, quæ ex illegitimo concubitu susceptа fuerat; & ideò proles illa, cum ea noua qualitate est effectus ex hoc matrimonio consurgens, & dicitur, quasi noua proles. Sic omninò Thom. Sanch. *lib.7. de matrim. disp.105. num.5.* & penes ipsum, Ioan. Andr. Anton. Ancharran. Cardin. Præpositus. Tiraquel. Cifuentes. Rodrig. & alij quamplures. Cum quibus addit *num.6.* hanc sententiam habere verum, etiam casu, quo parens in ætate decrepita constitutus, contrahat matrimonium. His Authoribus addi possunt Philibert. *tract.1. de Ordine par.10. cap.1. num.28.* Rota apud Farinac. *decis.171. num.11. par.1. recentiorum.* Villalob. *tom.1. tract.13. diff.58. num.6.* dicens, esse sententiam omnium. Cornejo *in 3. part. tract.5. de Irregular. disp.15. dub.2. sub quæst.6.* vers. *Sed quid si matrimonium*, vbi quamuis benè citet Thomam Sanchez; sed mendosè valdè citat locum, vbi id teneat. Basilius *de matrim. lib.11. cap.1 §.1. num.9.* & alij.

Qvæstio XXVI.

An filij naturales legitimentur per subsequens matrimonium, si id sit confectum, absque dotalibus instrumentis.

Negare posset aliquis. Quia *textus ciuilis, Auth. Quibus modis naturales efficiantur legitimi, §. illud quoque.* vers. *Quantum verò.* Expressè requirit ad legitimationem per subsequens matrimonium, vt contrahatur cum dotalibus instrumentis: ergo. Pro hac parte citant aliqui. Matthæum de Afflictis, *lib.3. feudorum tit. si de feudo fuerit controuersum inter dominum, & agna. cap.1. §. Naturales num.31.* vbi apertè dicit, desiderari, vt matrimonium legitimet prolem, vt in eo interueniant instrumenta dotalia.

Sed, vt quid certum, Respodeo: Legitimari per tale matrimonium. Quia in iure Canonico, cui in hac re standum est, cap. *Tanta. cit.* generaliter decernitur, filios naturales legitimari per subsequens matrimonium: & id est, etiam confectum sine instrumentis dotalibus; cum hæc non sint de necessitate canonica matrimonij: ergo.

Nec textus ciuilis pro contrario adductus, quid contra nos probat: Quia, vt diximus, hac in re, non est standum dispositioni iuris ciuilis, sed canonici, (vt ingenuè tandem fatetur Matthæus de Afflictis. *num 34.*) quia huius est disponere de matrimonio, ac eius accessoriis: ius autem canonicum generaliter loquitur, nec talem solemnitatem exigit. Sic optimè Sanchez *libro 3. de Matrim. disputatione 44. num.2.* dicens, hanc esse fore omnium sententiam. Citatque pro illa, Glossam, Fabrum, Hostiens. Abbatem, Angel. Tabien. Armill. Couarruu. Molinam, & alios. Quibus adhuc addi possunt Philibert. *loco citato numero 24.* Basil. de

Leon. *lib.*11.*de Matrimon. cap.*1.§.3.*num.*20.*&* 22. & alij penes ipſum.

QVÆSTIO XXVII.

An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili perſona; v. g. meretrice, aut ancilla; legitimetur per ſequens matrimonium?

NEgauit ex parte Menchaca *lib.*3.*controuer. vſu frequent.cap.*41. aſſerens, talem filium non legitimari, quoad ſucceſſionem filiorum, & alios iuris ciuilis effectus.

Sed, vt certum, Reſpondeo: Legitimari. Quia tale matrimonium (dato, & non conceſſo, quod iure ciuili non conſiſteret) iure canonico eſt validum; vt conſtat ex *cap.*1.*&* 2.*de coniugio ſeruorum*: ergo per illud verè legitimatur dictus filius, etiam quoad omnes effectus. Sic Sanchez *lib.*3.*de Matrim.diſp.*44. *num.*2. & penes illum, Tiraquel. Acoſta, Couarru. Anton. Gomez, Menochius, & alij plures. Quibus addi poſſunt Fachineus *lib.*3.*controuerſ.iuris, cap.*53. Riccius *collect.*107. Ludouic. de Sardis, & alij quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.*1.*de Ord.part.*10. *cap.*1.*num.*25.*&* 26.

QVÆSTIO XXVIII.

An Pontifex poſsit illegitimos legitimare, ad Ordines, & ad beneficia?

REſpondeo, vt certum: Poſſe. Quia cum à iure, lato ab ipſomet Pontifice, ſint inhabiles ad Ordines, & beneficia; optimè poteſt, quos maluerit à tali iure eximere. Poterit ergo ad hæc legitimare illegitimos. Sic omnes, vt ſupponunt Palao *tom.*2. *tractatu* 13. *de Benef. diſputatione* 4. *punct.*1. §.5. *numero quarto.* Philibert. *tractatu* 1. *de Ordine, part.*10. *cap.*1. *numero* 18. Suarez *diſputatione* 50. *ſect.*5. *n.*2. & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An legitimati à Papa, ſint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas?

REſpondeo, vt certum: Eſſe habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas, excepto Cardinalatu, ex proprio motu Sixti V. *anno* 1595.*tertio Nonas Decemb.* incipiente. *Poſtquam.* Sic omnes. Legantur Philibert. *loc. cit.* Couarru. *in* 4. *Decret. part.*2. *cap.*8. §.8. Auila *part.*7.*diſp.*3.*dub.*6. Filliuc. *tract.*19.*cap.*5 *quæſt.*7.*&* 8.

QVÆSTIO XXX.

An Pontifex poſsit legitimare quemcunque ſibi ſubditum, non ſolum ad ſpiritualia, vt vidimus; ſed etiam ad temporalia, & ad ius ſuccedendi?

REſpondeo, vt certum: Poſſe. Quia certum eſt, in ſibi ſubditum vtramque poteſtatem, nempe, ſpiritualem, & temporalem habere: ergo quemcunque ſibi ſubditum legitimare poteſt, non ſolum ad ſpiritualia, ſed etiam ad temporalia. Sic docent omnes præcipuè citati.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam poſsit Pontifex, directè, & liberè, alienos ſubditos legitimare ad temporalia, & vocare ad ſucceſsiones, etiam in præiudicium vocatorum?

AFfirmant aliqui Doctores. Et probant *Primò*, ex illis duobus gladiis, quos Chriſtus Petro contulit. *Ecce duo gladij hîc.* Qui quidem apertè ſignant duplicem Papæ poteſtatem, ſpiritualem, & temporalem in omnia Regna mundi: ergo omnes, etiam extra loca ſuæ temporali ſubiecta iuriſdictioni, degentes, poterit adhuc ad temporalia directè legitimare.

Secundò probant, apertis exemplis. Nam de facto Clemens IV. filios Alphonſi III. Portugaliæ Regis, ex Beatrice illegitimè ſuſceptos, viuente adhuc Methilda, eius vxore, legitima, eadem poſtea mortua, legitimauit, Regnoque ſucceſſerunt: vt teſtatur poſt alios Barboſa *de Offic. Epiſcop. part.*1. *tit.*3. *cap.*2. *num.*101. Rurſus, vt conſtat ex *cap. per venerabilem. § Rationibus igitur. Qui filij ſint legitimi.* Innoc. III. filios Philippi Auguſti, Francorum Regis, ad effectum ſuccedenti in paterno regno legitimos effecit: ergo cum conſtet, hac poteſtate Pontifices de facto vſos fuiſſe, non videtur de illa poſſe amplius dubitare. Ita Hoſtienſ. Præpoſitus, Anton. de Butrio, Calder. Ioan. Andr. *in d.cap. Per venerabilem* Quos pro hac parte, refert, nec impugnat, ſed potius ſequi videtur, Philibert. *tractatu* 1. *de Ord. part.*10. *cap.*1. *à num.*45.

Sed clarius, & tanquam quid verum, Reſpondeo: directè id non poſſe Pontificem bene tamen indirectè, concurrente aliqua vrgentiſſima cauſa, in qua id facere, valdè expediat talis legitimatio Religioni Chriſtianæ.

Prima pars probatur. Quia Pontifex non habet iuriſdictionem temporalem in aliena Regna, niſi tantum indirectè, id eſt, quando id poſtulat cauſa ſpiritualis, vt colligitur ex *cap. Per venerabilem. cit. §. Non ſolum.* ergo directè non habet facultatem liberam, & plenam alienos ſubditos legitimandi, & vocandi ad ſucceſſionem. Confirmatur: Ideo Princeps ſæcularis nequit legitimare quoad Eccleſiaſtica, quia caret iuriſdictione Eccleſiaſtica, cuius id eſt: ergo nec Pontifex poterit, quoad temporalia, extra loca ſuæ ditionis, cum in eis careat directè iuriſdictione temporali, cui id incumbit. Solùm ergo poterit legitimare non ſubditos, ſi id cauſa ſpiritualis poſtulet, quæ valde Religioni Chriſtianæ expediat; & quando ſæcularis Princeps ad quem alioquin ea legitimatio ſpectat, eam efficere renuat, aut non tam citò velit, aut poſſit, vt res poſtulat. Quia in Ordine ad bonum ſpirituale, integrum eſt Pontifici, ſæcularium Principum negligentiam ſupplere. Ex quo iam manet probata ſecunda pars noſtræ ſententiæ, quam ſolum probant argumenta contrariæ. Cuius auctores nobiſcum in re conueniunt, ſi bene intelligantur. Sic Sanchez *de Matrim. lib.*8 *diſp.*7. *num.*1. Couarru. 4.*decret.*2.*p.cap* 8.§.8.*num.*18. Molina *lib.*3. *de primogen. cap.*2.*num.*1. & alter Molina *tom.*1.*de Iuſt.diſp.*173.*init.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.*23.*num.*11. Baſil. de Leon *lib.*11. *de Matrimon. cap.*5.§.1. *num.*6. Corduba *in ſuo quæſt. lib.*8. *diſp.*2. Barboſa *de Offic. Epiſcopi part.*1. *tit.*3.*cap.*2.*n.*101. *&* 104. Palao *tom.*2.*tract.*13.*de Benef.diſp.*4.*punct.*1. §.5.*num.*4. & communiter, præcipuè ſecundam partem noſtræ ſententiæ, tenent omnes, vt fatetur Philibert. *loc. cit.num.*52. ſic dicens: Sed quidquid ſit de hac Summi Pontificis poteſtate in aliena Regna,

vel

vel legitimandi alienos subditos, saltem id ab omnibus concedendum est, inesse Pontifici, saltem indirectè, hanc potestatem legitimandi alienos subditos, ob commune bonum fidei, & religionis; veluti ad sedanda bella inter Christianos Principes futura, vel si Princeps Christianus petatur in matrimonium ab infideli, quæ cum suo Regno ad fidem vult conuerti, siue etiam, ob alios fines, iudicet Papa hanc legitimationem Christianæ Reipublicæ expedire.

Qvæstio XXXII.

An possit Pontifex illegitimos quoscunque, etiam alienos subditos, legitimos, adhuc ad temporalia, reddere; dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à iure Pontificio introductum?

NEgant nonnulli Doctores. Quia Pontifex non potest facere, quod matrimonium illud inualidum (etiam ob impedimentum canonicum, ac proinde à seipso dispensabile) ex quo genitus fuit illegitimus, non fuerit inualidum, & consequenter, quod ex illo non fuerit illegitimus, & inhabilitates illegitimorum prouenientes, non solum à iure canonico, sed à ciuili etiam, non contraxerit: at sic est quod Pontifex nullam potestatem habet supra ius ciuile: ergo neque ad talem filium legitimandum. Ita sentiunt Molina *tom. 3. de Iust. tract. 2. disp. 624. num. 3.* Additionator ad Nauarrum *lib. 4. consil. in 2. edit. tit. Qui filij sint legitimi consil. 2.* vbi ait Gregor. XIII. *anno* 1584. negasse dispensationem huiusmodi à se petitam, ac addidisse, se non posse sic dispensare. Anton. Milis, & Ceruantes, quos omnes pro hac parte refert Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disput. 7. num. 3.*

Sed, verius, ac probabilius Respondeo: Posse Pontificem, prædicto modo, quoscunque illegitimos, legitimos reddere; tam quoad spiritualia, quàm temporalia, honores, successiones, &c. Ratio est (inquit Palao) quia licèt Pontifex facere non possit, quod matrimonium illud, ex quo genitus est illegitimus, inualidum non fuerit; at potest effectus ex illo prouenientes, omnino tollere, reuocando illam legem, quæ tale matrimonium irritum fecit, ac si nunquam edita fuisset. quod constat ex *Clement. Vnica, de Immunit. Ecclesiar.* Vbi Clemens V. reuocat quasdam prædecessorum constitutiones, etiam quoad effectus antea productos, ibi: *quidquid ex eis subsequutum est, vel ob eas, penitus reuocamus, & eas habere volumus pro infectis.* Sed vnus ex præcipuis effectibus illius irriti matrimonij est illegitimatio: ergo facta reuocatione illius legis, & sublata per dispensationem illegitimitate, quam illegitimo illud matrimonium nullum reliquit, perit omnis inhabilitas, tam iure Canonico, quàm Ciuili inducta, quæ in nullitate illius matrimonij fundabatur. Hæc Palao *tract. 13. cit. disp. 4. punct. 1. §. 5. num. 8.* ex quo fundamentum contrariorum solutum manet. Sic tenent communiter Doctores. Iacob. de Puteo, referens sic in Rota decisum, *decis 482. num. 2. & 3. l. 2.* Nauar. *lib. 4. consil. in 1. edit. tit. de sponsal. consil. 3. num. 12. & tit. Qui filij sint legitimi consil. 2. num. 12.* Couar. *4. decret. 2. p. cap. 8. §. 1. num. 13.* Molina *de primogen. lib. 3. cap. 2. num. 12.* Maiol. *de Irregularit. lib. 1. cap. 4. n. 20.* Henriquez *lib. 11. de Matrim. cap. 20. num. 2.* Ludou. Lopez *2. p. Instruct. vbi de Matrim. cap. vltim.* Sayrus *tom. 1. lib. 6. cap. 10. num. 27. & cap. 11. num. 6.* Angel. Rosella, Siluest. Tabiena, & alij quam plures, quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. num. 4.* Qui ad responsum Gregorij XIII. sup. relatum respondet: de illo non constare; & si ita esset, fuisse resp onsum tanquam Doctoris priuati, quod fortè fuerit prioris opinionis. His auctoribus adhuc addi possunt Basilius, *de Matrimon. lib. 11. cap. 5. num. 9.* Garcia *de Benef. part. 7. cap. 2. num. 41. & 42.* Philibertus *de Ordine tract. 1. part. 10. cap. 1. n. 53.* dicens, nefas esse hanc potestatem negare Pontifici.

Qvæstio XXXIII.

An vt possit Pontifex, dispensando in radice Matrimonij, legitimare, illegitimum; sit opus, vt parentes huius viuant, & denuo matrimonium contrahant?

AFfirmat, apud Palaum, Gutierrez *de Matrimon. cap. 74. num. 10.* motus eo facto Gregor. XIII. negantis hanc dispensationem.

Sed consequenter, vt certum Respondeo: Non esse opus. Quia talis illegitimus, non fit legitimus in hoc casu, per matrimonium denuò contrahendum, sed per dispensationem Pontificis in radice matrimonij nulliter contracti, & remotionem illegitimitatis inde prouenientis. Vnde stat, quod etiam si parentes illegitimi mortui sint, legitimari hac via possit. Sic Molina *de primogen. lib. 3. cap. 2. num. 12.* Sayrus *lib. 6. cap. 12. num. 6.* Basil. *lib. 11. de Matrim. cap. 5. num. 10.* Palao *punct. 1. cit. §. 5. num. 9.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 7. num. 6.* & penes ipsum, Anchar. Boërius, Iacob. de Puteo. Angel. Siluest. Nauar. & Peregrinus, Philibert. 10. *cit. n. 59.* ex Rota *decis. 207. part. 1. diuersorum, & decis. 287. num. 13. p. 2. recent.*

Qvæstio XXXIV.

An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia etiam; honores, & successiones; casu, quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt?

NEgant in primis Laurent. Vincentius, & Tancredus relati à Glossa *in cap. Per venerabilem. verb. Habeat potestatem, in fine.* Deinde Angel. *verb. Legitimatio, num. 7.* & *verb. Papa, num. 4.* ibi: Quod limito verum, quoad istud vltimum: nisi ius esset quæsitum alteri; putà, quia parte mortuo, successerunt iam agnati. Vnde licèt postea legitimaret filium, non excluderet agnatos; sed in iure quærendo valeret. Ita Angel. & Siluest. *verb. Papa, quæst. 18.*

Negant deinde alij, non absolutè, sed sub distinctione. Dicunt enim, dupliciter posse hanc legitimationem concedi à Papa. *Primo*, ex voluntate parentis, cui succeditur, qui adhuc superstes petiit sic dispensationem expediri, aut iussit peti; & tunc posse à Pontifice concedi, non obstante præiudicio eorum, qui in hæreditate iam successerunt, aiunt Iacob. de Puteo *decis. 483. num. 2. l. 2.* & Peregrinus *de fideicommiss. art. 24. fine. Secundò*, quando parentis consensus non præcessit; & tunc non posse à Papa fieri talem dispensationem, seu legitimationem, dicit Iacob de Puteo, nuper citatus.

Sed probabilius absolutè Respondeo: Adhuc posse Pontificem in dicto casu legitimare, etiam quoad successiones, illegitimum. Ratio est. Tum, quia Pontifex dum tollit legem suam Ecclesiasticam, cuius abrogationem retrotrahit ad tempus præteritum, vtitur iure suo, & consequenter nemini facit iniuriam. Tum, quia posita illa legis abrogatione, filius legitimatus efficitur habilis ad illam hæreditatem adeundam, quam vocati, illa conditione tacita

adierunt, nisi alij habentes potius, & firmius ius existant. Sic Philibert. *tract.1. de Ord.part.10.cap.1. num.56.*& anteà Dacianus *cons.5.num.67.& sequent. lib.1.* Anchar. Peregrin & alij, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.8. de Matrim. disput.7. num.6.* Basilius *lib.11.de Matrim. cap.5. §.1.num.10.* Barbosa *ad cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi, num.6.* Palao *tom.2.tract.13. de Benef. disp.4. punct.1.§.7.num.10.* Nauar. *lib.4.consil. in 1.edit.tit. de sponsal. cons.3.& in 2.edit.tit. Qui filij sint legitimi, consil.3.à num.15.* Vbi bene notat (& ex illo Sanchez *num.5.* Basil. & Palao, *cit.*) Pontificem grauem culpam committere, si absque causa legitima, hanc legitimationem concederet (quamuis valida esset, eo quod in solo iure humano facta sit) quia cedit in graue damnum succedentium in eam hæreditatem, si proles non legitimaretur. Quare nunquam censendum est, hanc legitimationem à Pontifice concedi, stante tertij præiudicio, nisi clarè id exprimatur, vt aiunt Sanchez *num.6.* Palao, & alij.

Qvæstio XXXV.

An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio reualidando, nempe: Vt non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeant, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam legitimam decernendo; *dispenset Papa in radice matrimonij, & legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad ciuilia?*

NEgat Sanchez *lib.8. de Matrimon. disput.8. à num.14.* & penes ipsum, Couarru. vterque Molina, & Ludouic. & Lopez, & Gutierrez *de Matrim. cap.74.à num.10.* apud Palaum.

Sed probabilius Respondeo: Dispensare Papam in radice matrimonij, & legitimare prolem, subsequenti matrimonio celebrato, etiam quoad Ciuilia, per præfatam clausulam. Quia negari non potest, (ait Paulus) posse Pontificem fauorem matrimonij, & prolis susceptæ concessionem extendere, vt matrimonium non solum legitimet filios naturales, sed etiam spurios, & incestuosos: quod ergo potest lege, & constitutione præstare, id præstat illo speciali casu, per illam clausulam. Tum, quia eodem tenore verborum decernit prolem suscipiendam, & susceptam fieri legitimam: ergo eodem matrimonio legitima redditur. Tum, quia hic modus legitimandi prolem nobilior est, & excellentior: ergo credendum est, Pontificem id præstare. Sic ille *tom.2.tr.13.disp.4.punct.1. §.5.n.12.* Sic autem Rota *in tribus decisionib. Pampilonens. illegitimitatis*, coram *Iusto.10.Iunij* 1609. quos de verbo ad verbum allegat, & sequitur Basil. *lib.11. de Matrim. cap.5. §.1.* & Garcias *de Benef.p.7.c.2.à n.399.* latè Philibert. *tract.1.de Ord.p.10.c.1.à n.61.*

Qvæstio XXXVI.

An censeatur Pontifex legitimare prolem, si matrimonium, quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo perseuerare concedat, illud reualidando: per hanc clausulam: Dispensamus, vt valide ineatur matrimonium, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam, exinde legitimam decernendo?

NEgat Sanchez *lib.8. cit. disp.7.n.23.& sequent.* & penes ipsum Couarru. *4.decret. 2. p. cap.8. §.8.num.13* Henriquez *lib.11. de Matrimon.cap.20. num.2.* & Ludou. Lopez *2.p.Instruct.vbi de Matrim. cap.vltim. col.2.concl.3.* Sed certè ex his, Henriquez, non omnino est pro hac sententia quia solum dicit: filios incestuosè procreatos, non legitimari, quamuis ex dispensatione Papæ concedatur manere in eodem matrimonio: nisi Papa facta mentione filiorum, aut eius malæ fidei, dicat se legitimare, & reualidare illud matrimonium perinde si nunquam fuisset impedimentum inter eos. Hæc Henriquez. At sic est, quod Papa in prædicta clausula, & facit mentionem filiorum incestuosè procreatorum; exinde legitimos decernendi: ergo. Vnde

Probabilius, Respondeo: Affirmatiuè. *Primò*, quia hæc clausula, *legitimamus matrimonium & prolem*, nullo addito, dispensat in radice Matrimonij, & plenissimam reddit quoad omnia legitimationem, vt fatetur idem Sanchez *loc. cit. num.28.* cum Couar. Lopezio & aliis: at verba ista: *Decernimus prolem susceptam, si qua est, esse legitimam*, clariora, & fortiora sunt istis: *Matrimonium legitimamus, & prolem*, cum de istis maior sit dubitandi ratio, an Summ. Pontifex intendat legitimum reddere istud matrimonium, solum vt respicit futurum, non vt præteritum tempus: ergo si ista verba retrotrahuntur ad tempus præteritum, multo magis eadem interpretatio prioribus verbis necessario adhibenda venit.

Secundò id probatur, & conuincitur decisionibus Rotæ *supra* allegatis, quas sequuntur Garcias, Basil. Palao, & Philibertus *sup.* citati.

Qvæstio XXXVII.

An Pontifex possit legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indispensabile, v.g. quia defuit consensus; aut prima vxor viuebat?

REspondeo: Non posse legitimare illum, dispensando in radice matrimonij prædicti; quia non potest nullitatem illius matrimonij tollere; & consequenter, nec matrimonium radicem legitimationis honestare. Sic omnes. Sanchez *lib.8.disp.7.num.8.* & 10. Basilius *lib.11. de Matrim. cap.5. n.8.* Palaus *tom.2. tract.13.de Benef. disp.4. punct.1. §.5. num.6.* Qui bene limitant, quando impedimentum est certum, secus si dubium fuit: quia in dubio non est expoliandus Pontifex possessione potestatis, quam habet ad dispensandum.

Qvæstio XXXIII.

An Pontifex possit, subsequenti matrimonio, legitimare filios spurios?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia sicut potest Pontifex illegitimos naturales, legitimos efficere matrimonio sequēti; ita potest illegitimos spurios. Sic tradit Rota apud Basil. *lib.11.de Matrim.c.5.n.1.* & apud Garz. *p.7.de Benef.cap.2.n.4.* Palaum *tom.2. tract.13.de Benef. disp.4. punct.1. §.5.n.6.* Qui bene addit, non esse credendum id à Pontifice fieri, nisi clarè constat; cum sit derogatio communis iuris statuti, *cap. Tanta. Qui filij sint legitimi.*

Qvæstio XXXIX.

An irregularitas prouenies ex illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem?

REspondeo, vt certum: Posse. Quia huiusmodi irregularitas est à superiori, iure communi inducta:

ducta : ergo poteſt à Superiore, à quo fuit inducta, per diſpenſationem auferri. Sic omnes, vt notauimus *quæſt.* 15. Legantur Bonac. *quæſt.* 2. *de Irregul. punct.* 3. *num.* 14. Palao *tom.* 6. *de Cenſur. diſp.* 6. *punct.* 9. vbi bene ſupponit, non poſſe eſſe quæſtionem de Pontifice, cum ab ipſo, vt diximus, irregularitas emanauerit.

QVÆSTIO XL.

An eo ipſo, quod Pontifex diſpenſet cum aliquo in irregularitate illegitimitatis; legitimet conſequenter illum, tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia?

REſpondeo, vt certum: Quod non. Quia diſpenſatio valdè differt à legitimatione. Nam hæc eſt quoad omnes effectus, cum ſit quædam habilitas perſonæ, & illius ad primæuam naturam reſtitutio. Illa vero reſpicit effectus particulares, radicali inhabilitate perſonæ remanente. Ex quo conſtat, quod non eo ipſo quod Pontifex diſpenſet cum aliquo illegitimo, legitimat adæquatè, & omnino, quoad omnes effectus illum. Sic Couarru. 4. *decret. 2. p. c.* 8. §. 8. *num.* 1. ita dicens: Vnde à diſpenſatione legitimatio plurimum diſtat, eo quod diſpenſatio ad aliquem actum, vel certis quibuſdam legibus, aliquem legitimum efficiat: at legitimatio omnino legitimum quem conſtituit. Sic ille. Ex Anton. Butrio, Abbate, Paul. Iaſon. & aliis. Legantur Suarez *diſp.* 50. *ſect.* 5. *num.* 8. Palaus *tom.* 6 *de Cenſur. diſp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. colligentes hinc, quod legitimatus à Pontifice, ſit habilis ad Ordines, beneficia, & dignitates æquè ac legitimus; non vero ſic diſpenſatus, eo quod diſpenſanda ſint verba diſpenſationis, & ſtrictè interpretanda, eo quòd ſit relaxatio iuris communis.

QVÆSTIO XLI.

An diſpenſatio illegitimi ad Ordines ſimpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines ſacros?

AFfirmant Philippus, & Anton. *in cap. litteras, de filiis Presbyter. in* 6. *num.* 10. Quibus videtur aſſentire Suarez *diſp.* 41. *ſect.* 3. *num.* 3. quatenus ait, difficile eſſe vniuerſaliter acceptare hanc regulam, vt dicta diſpenſatio intelligatur ad ſolos Ordines minores. Quia in his rebus (inquit) indefinita æquipollet vniuerſali: & ideo, iuxta materiam ſubiectam & maximè iuxta receptum verborum ſenſum, & vſum in particulari iudicandum eſt. His auctoribus nouiſſimè adhæret Philibert. *de Ordine, tract.* 1. *part.* 9. *cap.* 4. *num.* 10. Quia, ait, petens illam diſpenſationem à Summo Pontifice, intendit eam impetrare pro omnibus ſacris Ordinibus: Nam, cum Epiſcopus, quoad ſolos minores, cum eo diſpenſare potuiſſet, non recurriſſet ad Summ. Pontificem, qui cùm abſolutè ad Ordines cum diſpenſet, pro omnibus, & conſequenter etiam pro ſacris, diſpenſaſſe non irrationabiliter præſumitur. *Secundò*, licèt diſpenſatio ſit odioſa, & ideo reſtringenda; ſemper tamen debet ſaluari rigoroſa verborum ſignificatio: ſed nomine Ordinum, in omni rigoroſa ſignificatione, intelliguntur etiam ſacri Ordines, qui magis propriè præ cæteris ſunt Ordines: imo verbum abſolutè prolatum rectè intelligitur pro primo analogato, & ſic pro ſacris Ordinibus. *Demum* non eſt veriſimile, bis petendam eſſe diſpenſationem in defectu natalium: primò, pro minoribus: ſecundò, pro ſacris, itavt poſt minores adhuc ligatus maneat, nec poſſit amplius aſcendere: & ideo hanc noſtram ſententiam ſequitur Suarez, *de Cenſur. d. Sputane* 41. *ſect.* 3. *num.* 3. Huc vſque Philibertus. Et ſatis probabiliter.

Sed adhuc probabilius Reſpondeo: Talem diſpenſationem non extendi ad Ordines ſacros: niſi aliàs illegitimus eſſet iam in minoribus conſtitutus, & id noſſet Pontifex: quia tunc, ne diſpenſatio fruſtranea eſſet, & vt verba aliquid operarentur, extenderetur ad ſacros, vt omnes fatentur. Ratio noſtræ reſponſionis eſt. Quia diſpenſatio, cum ſit relaxatio iuris communis, eſt ſtrictè interpretanda: ergo ſatis eſt, vt in minoribus Ordinibus ſuum effectum ſortiatur. Nec tamen ad primam tonſuram eſt talis diſpenſatio reſtringenda, eo quod permiſſio in genere mediocritatem reſpicit. *l. fin.* §. 1. *C. communia, de legat. & l. legato generaliter ff. de legat.* 1. at Ordines minores medij ſunt inter ſacros, & primam tonſuram: ergo. Sic ſentiunt Gloſſa *in cap. litteras, verb. Ordinari, de filiis Presbyter.* Maiol. *de Irregul. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 6. Archid. Abbas, Hoſtienſ. Felin. Iaſon Silueſt. Angel. Armilla, Tabiena & alij Canoniſtæ vſque *ad* 27. quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 8 *de Matrimon. diſp.* 1. *num.* 26. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 30. *num.* 2. *& lib.* 14 *cap.* 8. *num.* 10. Sà *verb. diſpenſatio, num.* 13. Sayrus *tom.* 1. *lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 19. Azor. *p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *quæſt.* 6. Campanilis *in diuerſ. iur. canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 95. Barboſa *de Offic. Epiſcop. alleg.* 45. *num.* 4. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 75. Molfeſius *in Summ. tract.* 7. *cap.* 16. *num.* 8. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 1. *de priuileg. quæſt.* 3. *punct.* 7. §. 1. *num.* 10. Salas *diſp.* 17. *ſect.* 8. *num.* 49. Auila *de Cenſur. part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 6. *verſ.* Maiolus *lib.* 1. Palao *de Cenſur. diſp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. qui tamen male citat (ſicuti Bonacina) Suarium pro hac parte.

QVÆSTIO XLII.

An ſi in diſpenſatione illegitimi ad Ordines, contineretur hæc clauſula: Diſpenſo tecum ad omnes Ordines: *tunc ſaltem, talis diſpenſatio intelligenda eſſet, etiam de omnibus ſacris?*

NEgatiuam adhuc ſententiam, tenere Maiolum, Sayrum, & Henriquez, aunt Sanchez, & Philibertus *loc. cit.* Et certè Henriquez, hæc verba habet: Dum Pontifex in diſpenſatione dicit; *Legitimamus N. quoad omnia*; intelligitur ad minores Ordines tantum. Niſi aliunde (*addit. in marg. litt. N.*) mens Papæ colligatur: quia ſat eſt, diſpenſarionem, quæ eſt res odioſa, habere aliquem effectum, & reſtringenda eſt. Ita ille.

Sed, vt certum mihi, Reſpondeo: Tunc talem diſpenſationem, etiam de omnibus Ordinibus ſacris eſſe intelligendam. Quia ſi adiecta (ait Sanchez) particula *omnes*, ad ſolos Ordines minores extenderetur; cum idem ſit ea non appoſita (vt diximus) redundaret vtique. Cum tamen nec vlla ſyllaba in decretis Pontificum ſuperflua eſſe debeat. Sic ille *lib.* 8. *de Matrim. diſp.* 1. *n.* 26. *fine.* Philibertus *de Ordine tract.* 1. *p.* 9. *cap.* 4. *num.* 10. *in fine*, & à fortiori etiam Suarez *q.* 41. pro prima ſententia adductus, & alij.

QVÆSTIO XLIII.

An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat diſpenſatus; intelligatur etiam diſpenſatus ad beneficia ſimplicia, ſolita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis?

AFfirmant Sayrus (apud Philibertum) *lib.* 7. *de Cenſur. cap.* 14. & (apud Sanchez) *lib.* 6. *cap.* 11.

num

num. 22. Sà *verb. dispensatio, num.* 14. vbi adiuncto *num.* 13. apertè sentit (quidquid aliud dicat Sanchez) quod dispensatus ad Ordines minores, optimè possit simplex beneficium accipere. His adhæret nonnisi mè Belletus, *disquisitionum Clericalium p.* 1. *tit. de disciplina regulari* §. 3. *num.* 39. cum aliis.

Sed multò probabilius Respondeo: Non ideo intelligi dispensatum ad beneficia simplicia. Quia hæc duo, verè sunt separabilia, & executio vnius, potest stare sine alterius executione: ergo cum dispensatur cum illegitimo ad Ordines minores, non ideo dispensatus remanet ad beneficia simplicia obtinenda. Sic Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 1. *num.* 27. Nauar. *lib.* 1. *consil. de ætat. & qualit. Ordinand. ad* 5. *quæst.* Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers. Quarto notandum*, & penes illum Silvest. Tabiena, & Couarru. Bonac. *de Irregularit. quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 14. vers. *Aduertendum est.* Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. qui non bene citat pro hac parte Sayrum. Azor. *p.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *q.* 5. Barbosa *allegat.* 45. *n.* 6. Philibert. *cap.* 4. *cit. num.* 11. & alij.

Quæstio XLIV.

An saltem, si illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex?

Affirmat Sanchez *num.* 27. *cit.* Quia, inquit, Ordinibus sacris inseparabiliter est annexum aliquod beneficium; cum ex Trident. *sess.* 21. *de reformat. cap.* 2. nullus possit, absque beneficij titulo, ad Ordines sacros promoueri: ergo dispensatus ad Ordines sacros, consequenter intelligitur dispensatus ad beneficium

Sed probabilius Respondeo: Nec intelligi tunc dispensatum ad obtinendum beneficium simplex: ob rationem nuper factam, nempe quia hæc duo adhuc sunt separabilia, & executio vnius potest stare, sine executione alterius. Constat enim ex eodem Concilio, posse quem initiari sacris, cum patrimonio sufficienti dumtaxat; vt diximus 2. *p. tract.* 6. *de Ordine, disp.* 9. *quæst.* 3. ergo. Sic sentiunt omnes Auctores citati nuper *quæst.* 43. pro nostra sententia, præcipuè Philibertus, & penes ipsum, Glossa *in cap.* 2. *de filiis Presbyter.* Gemin. ibi. Borghasius, Tabiena, Rebuff. Campanilis, quos etiam refert, & sequitur Barbosa *de Offic. Episcopi, allegat.* 45. *num.* 7. Marius Antoninus *lib.* 1. *var. resol.* 19. *num* 10. Azor. *loc. cit.* Silvest. Tabiena, Nauar. & Couarru. quos allegat & sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *cit.* Angel etiam, verb. *Beneficium, num.* 23. Quia, inquit, dispensatio non trahitur ad consecutiua eius super quo dispensatur, quando dispensatio imprimit effectum validum super actu in quo dispensatur, absque eo, quod extendatur ad illud consecutiuum, secund. Ge. *in d. cap. is qui.* Sic Angel ex quo etiam constat ad rationem Thomæ Sanchez.

Quæstio XLV.

An illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia, etiam curata, & dignitates; censeatur dispensatus ad Episcopatum?

Affirmat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 10 *litt. O.* (non C. vt leges apud Auilam) vbi citat Silvestrum, *beneficium* 3. §. 16. Angelum, & alios Iurisperitos Salmanticæ consultos. Quos omnes sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *vers. Quarto notandum, fine.* Et tenent ante illos Geminin. *in cap. is qui, de filiis Presbyt. in* 6. & alij. Quia (inquiunt) in dicto casu, vitium tollitur ex toto: ergo habilis est ad totum.

Sed probabilius, & magis consequenter ad dicta, Respondeo: In dato casu, non censeri dispensatum ad Episcopatum. Quia sicut dispensatus simpliciter ad Ordines, intelligitur solùm ad minores dispensatus, vt habitum est supra, *quæst.* 41. ita dispensatus ad dignitates, intelligendus est dispensatus ad minores dumtaxat dignitates obtinendas: eo quod dispensatio est exorbitans à iure, & ideo restringenda. Sic expressè Bonac. *de Irregularit. quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 14. *vers. Aduertendum est*, vbi ait: quod dispensatus ad dignitates Ecclesiasticas, non censeatur dispensatus ad Episcopatum. Citatque pro hac parte Sayrum, Couar. & alios qui hoc expressè non tuentur. Tenet tamen, & à fortiori, Palaus, *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 6. *fine.* vbi docet, quod sub dispensatione ad dignitates, minimè comprehendatur, dignitas maior Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ Collegiatæ. Et ratio est, quia huiusmodi dignitates debent, propter earum qualificationem, necessario exprimi.

Quæstio XLVI.

An illegitimus dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico simplici, & non curato?

Respondeo, vt certum: De vnico simplici, & non curato intelligi. Quia sic clarè deducitur ex *c.* 1. *de filiis Presbyt. in* 6. §. *ille vero.* vbi expressè habetur, illegitimum cum quo dispensatur ad beneficium, non posse, nisi vnicum obtinere. Sic tenent ibi communiter Canonistæ, ex quibus aliquos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 31. *num.* 6. & 8. Bonac. & Palao *locis cit.* Barbosa *de Offic. Episcop. allegat.* 45. *num.* 6. & alij.

Quæstio XLVII.

An Præfatus illegitimus dispensatus absolutè ad beneficium, possit, vi huius dispensationis, post primum, aliud successiuè obtinere, illo primo relicto?

Affirmatiuam sententiam esse satis probabilem, his verbis affirmat Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 31. (non 51. vt offendes apud Palaum) *num.* 11. Tertiò, quia quando absolutè dispensatur cum illegitimo ad beneficium, est satis probabile, eam dispensationem non arctari ad primum beneficium, sed eo dimisso, extendi successiuè ad aliud. Quod tuentur Ioan. Andr. *cap.* 1. *de filiis Presbyter. in* 6. & *cap Non potest, num.* 5. *in* 6. Angel. *verb. Beneficium, num.* 24. & ibi Armilla *num.* 29. Silvest. *verb. Benef.* 3. *quæst.* 11. *num.* 14. Tabiena, *verb. Beneficium* 2. *q.* 17. *num.* 19. & reddit Ioan. Andr. rationem: Quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Huc vsque Sanchez. Et satis probabiliter. Cuius sententiam, aliis citatis, tenet Philibert. *tract.* 1. *de Ord. part.* 9. *cap.* 4. *num.* 13.

Sed probabilius Respondeo: Non posse absolutè. Quia, vt sæpe diximus, dispensatio est stricti iuris, & ideo strictè est intelligenda, ideóque non includit nisi primum actum subsequentem, atque eo completo, extinguitur. Sic tenent expressè Couarru. *in* 4. *decret.* 2. *p. cap.* 8. §. 8. *num.* 5. *vers. Sextò infertur* (inquiens) legitimatum à Romano Pontifice, posse, primo beneficio dimisso, secundum obtinere, neque indigere alia licentia. Si verò cum eo dispensauerit

Rom.

Rom. Pontifex, vt non obstante natalium defectu, posset beneficiū Ecclesiasticum assequi, poterit primum beneficium obtinere; non tamen secundum, primo dimisso. Lappus, & Domin. *in cap.1. fin. §. col.2. de filiis Presbyter.in 6.* Huc vsque Couarruuias. Sic etiam Sayrus *lib.6.cap 11.* Palao *de Censur.disp.6. punct.9.num.6.* cuius pro hac parte Sanchez *num.11.* Tenent etiam hanc nostram sententiam Angel. Silvest. Armilla citati à Sanchez pro contraria. Nam omnes hi Doctores, iisdemmet ferè verbis, sic prædicto casu, cum distinctione respondent: aut enim dispensatio cum illegitimo, fuit facta super certo beneficio & tunc, non potest post primum habere aliud, vi talis dispensationis; casu quo culpa sua illud non haberet: aut non fuit in culpa: aut dispensatio fuit super incerto beneficio, & sic poterit post primum aliud habere. Sic illi, & bene, sed pro nobis potius quam pro contrariis, vt consideranti patet. Sic tandem tenent Henriquez *lib.14. cap.8.num.10.* & ipso citato, Auila 7 *part. disputatione 3. dub.6. vers. Præterea.*

Qvæstio XLVIII.

An illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc, habere Canonicatum?

Respondeo, vt certum: Quod non. Tum, quia ista ponuntur vt diuersa, *in cap. fin. de filiis Presbyter.* ergo vno concesso, non venit aliud. Tum etiam quia Canonicatus est dignitas, vel quasi dignitas, quæ non venit nomine beneficij curati: ergo. Sic Gem. quem citat, & sequitur Angel. *verb. beneficium, num.15.* Et omnino, ex illo non citato, Silvest. *beneficium 3.num.15. quæst.12.* & Armilla *verb. beneficium, num.30.* Sic etiam Philibert. Palaus, Sayrus *loc. cit.* Barbosa *de Offic. Episcop. alleg.45. num.8. & 9.* & communis. Ex quibus dictis, clarè etiam colligitur, quod illegitimus dispensatus ad beneficium simplex, non ideo censeatur dispensatus ad beneficium curatum, vt ait specialiter Bonac. *quæst.2. de Irregularit. punct.3. num.14. in fine*, aliis multis allegatis.

Qvæstio XLIX.

An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad maiores Ordines, Dignitates, Prælaturas, & beneficia duplicia?

Respondeo, vt certum: Quod ipse solus possit. Quia eius solius est infirmare Canones, cum est necesse, cuius est firmare: at sic est, quod iure canonico est firmatum, *ne Sacerdotum filij, & alij non legitimè nati, ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicæ promoueantur, imo & promoti ab iis amoueantur.* cap. *Nimis in tua, de filiis Presbyter.* ergo solius Papæ est in dictis absolutè dispensare, non Episcopi, aut aliorum inferiorum Prælatorum. Sic omnes. Legantur Bauny *tractatu 11. de Censur. quæstione decimaquinta*, Palao *disputatione sexta, puncto nono, numero septimo*, Bonacina *de Irregularitate, quæstione secunda, puncto tertio, numero decimoquinto*, Philibertus *tractatu primo, de Ordine, parte decima, capite primo, numero decimotertio*, Pellizzarius *tomo secundo, tractatu septimo, capite quinto, sectione secunda, quæstione vigesima, num.70.*

Qvæstio L.

An Episcopus possit dispensare cum quocunque illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium simplex?

Respondeo, vt certum: Posse. Quia sic habet expresse Canon *primus, & secundus, de filiis Presbyter. in 6.* Quem sequuntur omnes DD. præcipuè nuper citati. Necnon Rebuff. *part.2. praxis, tit. super defectu, de dispensat. §. videamus.* Nauarr. *consil.31. de temporib. ordin. in 1 edit. in 2.* vbi infra. Vgolin. *de Offic. Episcopi cap. vltim. §.4. num.2 & de Centur. cap.44. §.2. num.2.* Sayrus *lib.6. de Censur. cap.11. à num.10.* Garzias, *de Benef. part.2. cap.2. num.27.* Barbosa *de Offic. Episcopi allegat.45. per totam.* Lessius *de Iustit. & iure lib.2. cap 34. dub.18. num.86.* & alij.

Qvæstio LI.

An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium simplex?

Negatiuam sententiam amplecti videri Gloss. *in Clem.1.§.1. verb. Capituli, de hæret.* ait Nauarr. *vbi infra.* Huic Glossæ fauent Ioan. Andr. Dominic. & Francus *in cap.1. de filiis Presbyt. in 6.* quatenus dicunt, hanc, Papali decisione indigere, propter varias opiniones, quæ versantur super potestate Capituli, Sede vacante, ad dispensandum. Nihilominus tamen:

Probabilius, & verius Respondeo: Posse. Quia verius, & probabilius est, quod Capitulum succedat Episcopo regulariter in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, præterquam in casibus expresse exceptis: at sic est quod constat, dispensationem illegitimorum pertinere ad iurisdictionem ordinariam Episcopi, & quod in nulla parte iuris ille casus excipiatur ab hac regula: ergo standum est ei. Sic Nauar. *lib.1. consil. cons. mihi 7. de filiis Presbyter.* sequitur Panormitanum *in cap. Cum olim, de Maiorit. & Obed.* Franciscum Pauinum *in tract. de Offic. cap. Sede vacant. cap.7. part.1. & 2. p. cap.1. num.5.* Federicumque Senens. *consil.46. & melius consil.30.* Bauny *tract.11. cit. quæst.17. assert.1.* Auila *part.7. disp.3. dub.6. concl.2. vers. Secundo notandum.* Suarez *disp.50. sect.5. num 6.* Diana *part.4. tract.2. Resol.64.* & Palao *disp.6. punct.9. num.11.*

Qvæstio LII.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, etiam casu, quo huic sit annexum curatum?

Negant Sayrus *lib.6. cap.11. num.11.* ibi. Item si beneficium simplex sit tale, quod habeat Ecclesiam curatam annexam, Episcopus ad illud legitimare, seu dispensare non potest, Glossa *in cap.1. in verb. Tale*, & ibi Gemin. *de filiis Presbyter. lib.6.* Panormitan. *in cap. Nimis, num.2 de filiis Presbyter.* & Tabiena *verbo, Beneficium 2. §.14. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia accessorium sequitur naturam principalis, cui adhæret: ergo qui potens est dispensare cum illegitimo ad principale, consequenter est potens ad accessorium. Sic Gonzalez *regul.8. Cancell.* glossa 5. §.7. *num.18.* Vasquez *de Benef. cap.3. §.1. dub.3. in fine, num.7.*

Barbosa

Barbosa *de Officio Episcopi allegat.45.num.24.* Palao *hic disp.6.punct.9.num.7.*

Quæstio LIII.

An item, cum suo familiari triennali illegitimo, possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium?

Affirmandum videtur. Quia in Concil. Trident. *sess.22.in cap.9.de Reformat.* cautum est, quemlibet Episcopum posse Ordinare familiarem suum triennalem: ergo consequenter poterit dispensare cum eo, si est illegitimus, ad minores Ordines, & beneficium simplex. Et confirmari potest ex dictis *quæst.50.*

Sed absolutè Respondeo dicendum, quod licèt Episcopus rectè possit Ordinare familiarem suum triennalem, si aliàs sit habilis vt diximus *2.p.tract.6. de Ord. disp.8. quæst.21. & sequent.* non tamen eo ipso possit eum facere habilem ad minores Ordines, nec ad beneficium adhuc simplex, legitimando eum super defectu notabilium, si aliàs non est ei subditus. *Primò*, quia, sublato vno de duobus impedimentis distinctis, non censetur alterum sublatum *l.si domus, ff. de seruit. vrban. prad. & cap. Ex tuarum, de auctor & vsu pal.* & duo impediunt, cur illegitimus non possit Ordinari ab alieno Episcopo, puta defectus natalium, & quia non est subditus: ergo quamuis familiaritas triennalis auferat impedimentum subiectionis, non tamen defectum natalium. *Secundò.* Quia Concilium *loc.cit.* non facit familiarem triennalem subditum Episcopi, cui seruit, nisi quoad collationem Ordinum; nam nullam aliam iurisdictionem dat ei super illum, vt ex tenore ipsius textus constat: ergo. Sic optimè meus Nauarr. *consil.13.aliàs 27.de tempor.Ordin.* quem citat, & sequitur Auila *part.7.disp.3.dub.6.concl.2.* Garzia *2.p. de benef. cap.5. num 86.* Cenedo *pract. Canon. qq. quæst.38 num.31.* Riccius, *Resol.266. in fine.* Barbosa *de Offic. Episcopi alleg.5. n.14* Palao *tom.4.tract.27. de Ordine disp. vnica, punct.15. num.6. & tom.6. de Censur.disp.6.punct.9.num.7.*

Quæstio LIV.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis?

Affirmant absolutè quidam Doctores, eo quod existiment, Canonicatum, neque esse dignitatem, neque personatum, sed beneficium simplex residentiam requirens; vt tradunt Glossa *in cap.1. de filiis Presbyt. in 6. verb.beneficium*, & ibi Archid. & Gemin Nauar. *consil.43.de Præbend.num.1.* per textum *in cap. Statutum, de rescript. in 6.* & alij: ergo, &c. Sic tenet Nauar *cons.3.de stat. & qualit. Ordin.ad 5.* & apud ipsum Innocent. & communis. Quos citat, imo, & videtur sequi, Auila *part.7. disput.3. dub.6. concl.2. vers. Tertio notandum.* Tenetque ex parte Azor *vbi infra*, & absolutè Villalob. *tract.13. de Matrim. diff.60. num.5.*

Sed longè probabilius Respondeo dicendum, quod, spectato iure nouo, minimè possit iam Episcopus dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis; eo quod ex dispositione Conc. Trident. *sess.24 cap.12. de Reformat.* dictus Canonicatus requirit Ordinem sacrum: at sic est quod Episcopus nequit dispensare cum illegitimo ad Ordines sacros, vt supra *quæst.49.* est habitum: ergo nec poterit consequenter dispensare cum illo ad beneficium, cui Ordines sacri annectuntur, siquidem absque illorum susceptione nequit talis Canonicatus, aut beneficium retineri.

Si dicas cum Azorio *2.p. instit. moral. lib.6.cap.3. quæst.15.* Canonicatum non requirere Ordinem sacrum actualiter cum recipitur, sed solùm, vt intra annum accipiatur; & sic stare possit, quod Episcopus ad prædictum Canonicatum cum illegitimis dispenset, quin dispensationem concedat ad sacros Ordines suscipiendos; & consequenter quod ipse illegitimus suscipere possit ex dispensatione Episcopi Canonicatum, & postmodum adire Pontificem, vt ad Ordines sacros dispensationem concedat, aliàs Canonicatui renunciabit. Respondetur cum Palao, id non obstare; quia satis est, quod Ordo sacer ex obligatione suscipiendus annectatur Canonicatui, vt non possit Episcopus dispensare in Canonicatu cum illegitimo, cum non possit in Ordine sacro: nam eo ipso quod Ordo sacer Canonicatui annectatur, debet Canonicatum suscipiens habilem esse ad eum Ordinem suscipiendum, quod absque dispensatione Pontificis præstari non potest. Sic ipse *disput.6. de Censur.punct.9.num.8.* Et penes ipsum, hanc nostram sententiam tuentur Henriquez *lib.14.cap.8.num.10. in fine*, Sayrus *lib.6. cap.11. num.13.* Auila *loc. cit.* (Sed hic auctor, non est pro nobis) Garzia *part.7.de Benef. cap.2.num.65. & 68.* Barbosa *de Offic.Episcopi alleg.45.num.24 & 32.* Bonac *disp.7.quæst.2.punct.3. circa finem*, & Lessius *lib.2. de Iust. cap.34. dub.18. num.86.* Quibus addi possunt, Philibert. *de Ordine tractatu 1.part.10. cap.1. num.13.* Vgolin. *de Offic. Episcop. c.vltim. §.4.num.2.* & alij, Addentes, quod concessa semel Pontificia dispensatione ad sacros Ordines, optimè poterit illegitimus ex Episcopi dispensatione ad Canonicatum, seu portionem Ecclesiæ Cathedralis, & ad quodlibet aliud beneficium simplex Ordinem requirens promoueri: quia cessat obstaculum. Legantur Garzia, Palao, ac Lessius *loc.cit.* Cornejo *in 3.part.tract.de Irregularit.disp.15. dub.2. quæst.1.*

Quæstio LV.

An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiæ Cathedralis; & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ?

Respondeo, vt certum: Posse. Quia Episcopis concessa est hæc potestas *in cap.1. de filiis Presbyter.* & bene, cum hæc beneficia non habeant Ordinum sacrum annexum. Sic Garzia *7.part.de benef. cap.1.num.68.* Gonzalez *ad reg.Cancell.glossa 5.n.98.* Henriquez *lib.14. cap.8. n.10. litt.X.* Auila *part.7. disp.3. dub.6.concl.2. vers.Tertio notandum.* Palao *loc. cit. num.8.*

Quæstio LVI.

An si hæc irregularitas, ex occulto delicto parentum proueniat; sit ab Episcopo dispensabilis, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c.

Affirmant plures Doctores. Quia Concil. Trident. *sess.24.de Reform.cap.6.* concedit Episcopis facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto proueniente: ergo si hæc proueniat ex delicto occulto parentum, dispensabilis erit ab Episcopo. *Confirmatur.* Quia ideo Concilium concessit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ne animæ illaqueatæ inuenirentur, si obligarentur Sedi Apostolicæ

Apostolicæ crimina, ad dispensationem obtinendam, detegere: at hæc ratio verè currit in præsenti casu: ergo. Ita tenent Auila *part.7. disp.3. dub.7.* citans pro se Henriquez *lib.14. cap.8. numero 10. post litteram L.* & alios viros doctos. Cuius sententiam tenuit Diana *1.part. tract.15. misc. Resol.21.* & post illum, Barbosa ab ipsomet Diana pro hac parte citato, *part.4.tract.2.Resolut.64.* Præpositus *in 3.part. quæst.5. de Irregularit. dub.16. num.131.* Peyrinus *tom.2. de relig. Prælat. quæst.2. cap.5. §.9. num.156.* & alij. Quorum sententiam dicunt probabilem, Ægidius, Cornejo, Layman, Bauny, & alij, *vbi infra.*

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Ratio est. Quia Concilium solum tribuit Episcopis facultatem dispensandi super irregularitates contractas ex delicto: sed irregularitas ex defectu natalium, non est ex delicto: ergo. Sic communis. Philibert. *tractatu 1. de Ordine part.10. cap.1. numero 14. & 15.* per hæc verba: Vbi tribuit Episcopis Tridentinum facultatem dispensandi in quocunque irregularitate ex delicto occulto, certè non loquitur de impedimento natalium, quod non est delictum illegitimi, sed defectus: delictum verò parentum non est delictum infantis illegitimi: Concilium autem apertè loquitur de irregularitate orta ex delicto proprio, non ex alieno. Quare interrogo aduersarios; Quis quæso, est in hoc impedimento dispensandus: parentes, vel infantes? Non parentes, qui nullam contrahunt irregularitatem, vt omnes fatentur, & dixi *supra num.2.* Si infans est ille, qui dispensatur, quomodo iste dicitur dispensatus in irregularitate ex delicto, quod non ipse, sed alius commisit? Sic & bene, Philibertus, & penes ipsum, Nauar. *in Manual. cap.27. num.194.* Vgolin. *tract. de Irregularit. cap.44. §.2. num.2. & 4.* Sayrus *lib.6. & cap.11. num.10.* Suarez *de Censur.disp.50.sect.5.num.5.* Filliuc. *tom.1.tract.19. cap.6. num.152.* Bonacina *quæst.2. de Irregularitate, punct.3. in fine,* & Toletus. His addi possunt Ægidius *de Sacram.disp.18.dub.14.num.111.* (non 117. vt offendes apud Dianam) Layman *lib.2. tract.5. part.5. cap.5. num.2.* (non *tract.10. part.1.* vt citat Diana) Piasecius *in praxi Episcopi part.1. c.1.num.56. & 60.* Reginald *lib.30. tract.2. cap.7. num.73.* Cornejo *in 3.p.tract. de Irregul. disp.5.dub.2.q.1.* Hurtad. *de Irregularit. diff.20.n.65.* Bauny *tract.11. de Censur. q.15. Assert.3.vers. Quid si defectus.* Castro Palao *de Censur.disp.6.punct.9.num.10.* Diana tandem, mutans sententiam, *part.4. tract.2. Resol.64.*

Quæstio LVII.

An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in sacris, mala fide; vt in susceptis Ordinibus ministret?

Affirmat, quamuis timidè, Layman *lib.1.tract.5. part.5. cap.5. num.2.* sub iis verbis: Si tamen bona fide aliquis Ordinatus fuerat, cognito deinde natalium defectu, haud dubiè Episcopus dispensare potest, vt in susceptis ministret, sicuti notauit Henriquez *lib.14.cap.8.num.16.* (*lege* 10.) *litt.H.* Auila *part.7. disp.3. dub.6. notab.6.* Imo fortasse, etiamsi mala fide Ordines accepit, occultum natalium defectum subticendo, sicuti colligi videtur ex *cap. Nisi cum pridem. §. Persona. De Renun.* (ibi) *Licet irregularitatem non potuerit subticere: si tamen & culpa latet, & causa, cum eo, qui laudabiliter suum impleuit officium (iniuncta sibi pœnitentia salutari) potest non minus vtiliter, quàm misericorditer dispensari.* Huc vsque Layman. Cuius sententiam non videri improbabilem, ait Palao *de Censur.disp.6. punct.9. num.10. in fine,* & videtur sequi Diana *p.4. tract.2. Resol.64. in fine.*

Sed, vt mihi ferè certum, Respondeo: Non posse. Quia id clarè constat ex *cap.1. de filiis Presbyt. in 6.* vt statim dicemus, adhuc loquendo de illegitimo, qui Ordines sacros bona fide suscepit. Et docent communiter Doctores.

Quæstio LVIII.

An saltem, possit Episcopus dispensare cum illegitimo, promoto bona fide, ad Ordinem sacrum, v. g. ad Subdiaconatum; vt in eo administret, & ad superiores Ordines ascendat?

Affirmat vtrumque Nau. *cons.4. de filiis Presbyt. n.2. quæst.2. & 3.* & sic illum citat Henriquez *lib.14.cap.8.n.10. litt.H.* pro hac parte.

Alij verò, media via incedentes, dicunt, Posse quidem Episcopum dispensare cum præfato, vt in suscepto Ordine ministret; non verò, vt ad superiores ascendat. Ita Henriquez *loc.cit. vbi in corpore,* & in Glossa, hæc consequenter dicit: Si bona fide iam initiatus Sacerdotio, persuadet sibi se illegitimum, dispensare posset Episcopus ad vsum Ordinis. Fatetur Nauar. *consil.3. tit.14. de ætate lib.1.* Gratian. *ad cap. Non initiati.9. quæst.1. §. his auctoritatibus.* per *cap. Lugdunensis, eo.* Cast. *sup.* Item quia Sotus *dist.22. q.3.1.* Siluest. *verb. Suspensus.* Et quidam Recent. hanc potius vocant suspensionem ab exercitio Ordinis habiti, quam irregularitatem. Et quidam id Trident. *sess.24. reform.cap.6.* ex delicto extendunt ex delicto alieno (Sic enim illegitimus punitur ob delictum patris, *sup.S.*) & quia Trident. concedit Episcopis omnem casum occultum, vt dictum est *lib.2. de Matrim.c.3.§.2.* Sic Episcopus dispensat in quadam irregularitate ob infamiam prouenientem ex delicto parentum. At nimis extendit Nauar. *d. cons.1.* quod Episcopus dispensat cum isto illegitimo vt promoueatur ad vlteriores Ordines. Hæc Henriquez. Cuius sententiam sequuntur, præcipuè, quoad primam partem, Auila *parte 7. disput.3. dub.6. vers. Sexto notandum,* & à fortiori, Layman, Palao, & Diana *locis supra quæstione 57. citatis.* Quorum fundamentum esse potest, quod propter bonam fidem acquisitum fuit ius per Ordinationem ad vsum eius: ergo rationi consentaneum est, vt Episcopus possit tale impedimentum tollere.

Sed probabilius Respondeo: In prædicto casu, nec posse Episcopum dispensare cum illegitimo, quoad vsum sacri Ordinis, v. g. Subdiaconatus suscepti; nec quoad ascensum ad Superiores Ordines, nempe, Diaconatum, & Sacerdotium. Secunda pars huius responsionis (ait doctiss. Suarez) est certa. Nec videtur credibile Nauarrum in contrario sensu fuisse loquutum, quando dictum *caput 1. de filiis Presbyt. in 6.* generaliter negat Episcopo hanc potestatem, & exceptio in illo casu, nullo alio iure fundata est, nec vlla probabili ratione. Cur enim propter vnum Ordinem malè susceptum habebit Episcopus nouam potestatem dispensandi, vt alius etiam suscipiatur? Quæ ratio æquè probat primam partem de vsu Ordinis suscepti, verbi gratia, Subdiaconatus. Quia illud impedimentum (prosequitur Suarez) manens in huiusmodi sic Ordinato, non est ex censura, vel suspensione denuò contracta, sed ex vi prioris irregularitatis, quæ semper manet, illam autem non potest auferre Episcopus, nec error commissus nouam ei potestatem contulit. Hæc Suarez *disp.50. sectione 5. num.4.* Qui ad fundamentum contrario

contrariorum, bene respondet, solum conuincere, esse congruam rationem, vt Papa concedat hanc potestatem, si velit, hactenus tamen eam non concessisse. Sic sentiunt etiam ex Suario, Filliuc. *tract.*19. *cap.*5.*quæst.*8.*num.*152.& Cornejo *tract.de Irregular. disput.*15. *dub.*2. *quæst.*1. *vers. Sed quid si illegitimus.* Nec Nauarrum sensisse contrarium, aduertit eius Additionator, in fine illius consilij citati; dicens, dispensationem Episcopi, de qua ibi loquitur Nauarrus,non respicere impedimentum proueniens ex defectu natalium, sed illud, quod prouenit, ex eo quod sine dispensatione Papæ assumpsit sacros Ordines, ab alieno.

QVÆSTIO LIX.

An Episcopus electus, & Confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium?

REspondeo: Posse. Quia ad vsum huius potestatis,non Ordo, sed iurisdictio requiritur: at sic est,quod Episcopus electus,& confirmatus,licèt consecratus non sit, potest exercere iurisdictionem Episcopalem,*cap.Transmissam,de electione:*ergo.Sic Suarez *loc.cit.num.*6. Palao *disp.*6. *punct.*9.*n.*11. Barbosa *de Offic. Episcopi alleg.*45.*num.*25. Qui idem dicunt de Capitulo Sede vacante,& de aliis Prælatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.

QVÆSTIO LX.

An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium?

NEgat Maiolus *lib.*1 *de Irregul. cap.*12.*n.*13. ibi: Pater Episcopus,qui illegitimos dispensare iure potest, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios legitimare, dispensaréve non potest ad Ordines,aut beneficia. Ita ille.

Sed,vt ferè certum, Respondeo: Posse. Quia *c.*1. *de filiis Presbyt. in* 6. absolutè, & sine restrictione hanc dispensandi cum illegitimo facultatem concedit Episcopis: ergo, licet non deceat,vt Episcopus per se cum proprio filio illegitimo id faciat,si tamen faciat,tenebit. Sic Suarez *disp.*50.*sect.*5.*num.*6.

QVÆSTIO LXI.

An in impetranda legitimatione spurij, necessariò sit mentionem facere qualitatis spurietatis,& adulterij vtriusque parentis?

NEgat in primis Aretinus *ad cap.Si Clerici.§.De adulteriis, numero* 42. *de Iudiciis*, existimans, validam, non subreptitiam, esse legitimationem spurij, etiamsi solùm declaretur, eum esse spurium, tacitis qualitatibus, & circunstantiis coitus, ex quo procreatus est. Sed hæc sententia communiter ab omnibus improbatur, & præcipuè à Felino *in cap. Postulasti, num.*2. *declarat.*5. *de Rescript.* & à Thoma Sanchez cum aliis *lib.*8.*de matrim.disp.*24. *num.*3.

Negant deinde alij, dicentes, non teneri quem in legitimationis dictæ impetratione, vtriusque parentis adulterium narrare; sed satis esse, narrare, se ex coniugato & soluta, natum esse; quia sic explicat se ex adulterio esse habitum. Ita sentire Angel. *consil.*204. *numero primo*, & Præpositus *ad cap.Per venerabilem. §.Quod autem, num.*24. *Qui filij sint legitimi.*

Sed omnino oppositum Respondeo, dicendum, nempe, necessarium esse in impetratione legitimationis spurij, declarare vtriusque parentis adulterium, aliàs talem legitimationem irritam esse, & inualidam.Sic tenent communiter Doctores.Præcipuè Angel.*in Summ.verb.Legitimatio,n.*5. ex Ioan Andr. & Panormit. Quia, inquiunt, omne tacitum per id quod Papa, vel Princeps, non ita de facili concessisset,si illud sciuisset.facit rescriptum subreptitium,& vitiat. Siluest.*legitimus, q.*3 *dicto* 2. Couar. 4.*decret.* 2.*p.cap.*8.§.9.*n.*2.& 3. cum aliis pluribus,quos citat, & sequitur Sanchez *loc.cit. num.*5.

QVÆSTIO LXII.

An in petitione legitimationis declaranda sit qualitas filij; nempe, an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia sic colligunt ex *cap.Postulasti,*de *Rescript.*& aliis iuribus Abb. Corne. Iason, Decius, & alij, quos citat, & sequitur Couarru. §.9. *cit. à numero primo.* Vbi hanc materiam latè, & doctè prosequitur. Sic etiam Pellizzarius *tom.*2. *Manual. Regular. tractatu* 9. *cap.*3. *sectione* 4. *quæstione* 16. *numero* 132 ita dicens: Moneo hic solum ex Miranda *tom.*2. *quæst.*2. *art.*13. ad dispensandum cum illegitimo requiri, quod illegitimus exponat qualitatem illegitimitatis; sit ne spurius,an naturalis, an sacrilegus, an incestuosus, an adulterinus, &c. hæ enim qualitates cum aliquibus circunstantiis, maximè duplicatis possunt deterrere, aut mouere ad dispensandum;sicut etiam notat Portel *de dub. Regul. verb.Illegitimus, num.*11. Hæc Pellizzarius.

QVÆSTIO LXIII.

An per Professionem in Religione approbata, tollatur, saltem quoad Ordines, etiam sacros, irregularitas in illegitimo quocumque?

NEgat Anton. de Rossellis *tract. de legitimat. lib.*3. existimans, tolli solum in filiis naturalibus;non in spuriis.

Sed, vt certum Respondeo: In omnibus tolli. Quia sic absolutè & indistinctè, statuitur *in cap.*1. *de filiis Presbyt.*iis verbis: *Vt filij Presbyterorum, & cæteri ex fornicatione nati, ad sacros Ordines non promoueantur: Nisi aut Monachi fiant,vel in Congregatione canonica regulariter viuentes: Prælationes verò nullatenus habeant.* Sic textus. Qui quidem, adhuc suam vim retinet. Nam licèt Sixtus V. ita fecerit illegitimos inhabiles ad Religionem,vt consequenter irritum reddiderit hoc ius ad hunc effectum; tamen Gregor. XIII. Constitutionem illam ad terminos iuris communis postea reduxit, anno 1588. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.*50. *sect.*5. *à num.*12. Filliuc. *tract.*19.*cap.*5.*quæst.*9. Henriquez *lib.*14.*c.*8. *num.*10..Nauar.*cap.Non dicatis,n.*22.*& tit.de Regul. lib.*3. *consil. & tit.de filiis Presbyt. lib.*1. *& in Summ. cap.*27.*n.*207. Palaus *de Censur. disp.*6.*punct.*9.*n.*12. Miranda *in Manual. Pralat. tom.*2. *q.*2. per totam. Sanchez *lib.*5. *Summ.cap.*5. *à num.*9 *& lib.*7.*de Matrim.disp.*86.*n.*4.Gibalin.*cap.*6.*q.*3.*à n.*2.Pellizzarius *tom.*2.*tract.*7. *cap.*5. *sect.*1.*q.*21. *num.*34. Peyrinis *in Constitut.* 2.*Iulij XI.* §.29.*num.*89.

QVÆSTIO

QVÆSTIO LXIV.

An etiam, stando in terminis iuris communis, per Professionem in Religione, tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes?

AFfirmarunt nonnulli apud Mirandam *quæst.2. cit. articulo* 1. Quorum sententiam esse probabilem, satis innuunt ipse, & Rodriguez *tomo* 1. *quæst.Regul.in quæstione* 13. *articulo* 5. Existimarunt namque per Professionem comparari, iure diuino, integram, ac perfectam legitimationem, qua illegitimi quicunque redduntur omnino idonei ad omnes Prælationes, & dignitates Ecclesiasticas, etiam Episcopatus, ac si legitimo matrimonio nati essent. Probant. Quia difficilius est tolli vinculum matrimonij rati, vtpotè quod iuris diuini naturalis est, quàm huius irregularitatis, quæ est iuris humani, vinculum: at si est, quod per Professionem Religionis, tollitur iure diuino, vinculum matrimonij rati; ergo per eandemmet professionem, eodem iure, tolletur irregularitas ex illegitimitate consurgens, etiam quoad Prælaturas, & dignitates obtinendas.

Sed tanquam certissimum, Respondeo: Nullo modo, stando in terminis iuris, tolli per professionem, irregularitatem illegitimitatis, quantum ad effectum habendi Prælationes, & dignitates. Quia sic habetur expressè (vt nuper *quæstione* 63. vidimus) *in cap.1.de filiis Presbyter.* ibi: *Prælationes verò nullatenus habeant, & in cap. finali, eodem tit.* & alibi: ergo illegitimi, secundum ius commune, nequeunt Prælationes habere, absque Sedis Apostolicæ dispensatione, etiamsi Monachi per professionem efficiantur.

Nec argumentum contra factum quid conuincit: nam respondetur, *primò*, quod satis probabile est, quod matrimonium ratum, solo iure humano, per professionem dissoluatur, vt diximus 2. *parte tractatu* 9. *disputatione* 5. *quæstione* 11. *Secundò* quod licèt probabilius sit, vt ibidem diximus, id esse ex iure diuino positiuo, nempe, ex priuilegio Christi Domini, vt volunt contrarij, tamen probandum illis restat, idem priuilegium professioni fuisse concessum, quoad omne illegitimitatis vitium auferendum, quod non faciunt. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*10. & penes ipsum, *litt.Z.* Nauar. *in Man. cap.*27. *num.*201. §.10. Ricard. Palud. Corduba, Tabiena, Rebuff. Ledesma & Felician. Sanchez etiam *lib.*5. *Summ. cap.*5. *num.*16 citans pro hac parte, Anton. Abbat. & Cardin. *ad cap.*1. *de filiis Presbyter.* Maiolum *de Irregul. lib.*1. *cap.*10. *n.*3. & Sayrum *tom.*1. *lib.*6. *cap.*1. *n.*3. sic deinde Miranda & Rodriguez *loc.cit.* Suarez *disp.*50. *sect.*5. *num.*15. Auila *part.*7. *disp.*3. *dub.*6. *vers. Sexto notandum*, & alij penes ipsorum. Legantur etiam Diana *p.*4. *tract.*2. *Resol.*65 & *p.*10. *tract.*13. *Resol.*39. & Pellizzarius & Peyrinus *loc.cit.*

QVÆSTIO LXV.

An, vt illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia?

NEgat Archidiac. *ad cap. Quam sit.*18. *quæstione secunda, numero tertio*, vbi docet, sufficere dispensationem Episcopi.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, quod attento iure communi, & secluſis Religionum priuilegiis, omnino sit necessaria dispensatio Pontificia. Quia id clarè constat ex *cap.*1. *de filiis Presbyter.* ibi: *Prælationes nullatenus habeant.* Nam dictio, *Nullatenus*, negat Episcopo facultatem dispensandi, vt ex Glossa *in Clement.*2. *verb. Nullo modo, de ætate, & qualit.* Imola, & Cardin. & aliis probat Sanchez *loco citato, num.*17. Deinde id etiam constat, ex *cap. finali, eodem tit.* vbi statuitur, nullum illegitimum posse ad dignitates, & beneficia parochialia promoueri, absque Pontificis dispensatione: at Prælatum esse in Religione, est dignitas: ergo. Vnde hanc sententiam tenent Suarez *loc.cit. num.*15. Sanchez *lib.*5. *Summ. cap.*5. *num.*17. & penes ipsum, Ricard. Palud. D. Anton. Rebuff. Nauarr. Maiolus, Viuald. Graffius, & alij.

QVÆSTIO LXVI.

An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitiatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad Ordines sacros suscipiendos?

AFfirmat Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. quæst.*13. *art.*4 vbi ait, id sensisse viros doctissimos. Quia iura id concedentia, non loquuntur de professione, vt constat ex *cap.*1. *cit. de filiis Presbyter.* ibi: *Illegitimè nati ad Ordines non promoueantur, nisi aut Monachi fiant, aut in Congregatione canonica regulariter viuentes.* Sed sic est, quod nouitius verè appellatur Monachus, aut religiosus, cum verè participet aliquo modo religioni statum: ergo. Tenent etiam hanc sententiam Ioan. de Bobadilla *in Enchirid. M.S* apud Mirand *tom.*1. *quæst.*25. *art.*10. & Hieron. Rodrig. *in Comp. qq. Regul. Resol.*76. *num.*7.

Sed, vt ferè certum, Respondeo: Solam solemnem professionem abolere hanc irregularitatem. Quia dictus textus *cap.*1. *cit.* petit ad hunc effectum, (vt vidimus) illegitimos fieri Monachos, aut Canonicos Regulares: at Nouitius, non est verè Monachus, aut Religiosus cum effectu, donec professionem emittat: ergo dumtaxat per professionem abolebitur hæc irregularitas. Vnde ad argumentum in contrarium dicendum est, quod quanquam, vulgari modo, Nouitius, etiam soleat Religiosus appellari, quia iam est in via, & participat aliqua priuilegia Religionis; non est tamen verisimile, Pontificem velle comprehendere illos sub illis verbis, *Monachi fiant*, cum altera sit horum verborum significatio magis propria. Sic Suarez *disp.*50. *sect.*5. *n.*12. & penes illum Sotus *dist.*25. *quæst.*1. *art.*3. Maiol. *lib.*1. *de Irregul. c.*10. Ricard. Palud. D. Anton & Greg. Lopez. Quibus addi possunt, Sayrus *lib.*1. *c.*11. *n.*3. Nauar. *c.*27. *n.*201. Viuald. *hic n.*125. Henriq. *lib.*14. *cap.*8. *n.*10. Azor. *lib.*12. *c.*5. *q.*12. Valentia *tom.*4. *disp.*7. *q.*19. *punct.*3. Sanchez *lib.*5. *Summ. c.*5. *n.*12. Filliuc. *tract.*19. *cap.*5. *quæst.*9. *n.*153. Villalob. *tom.*1. *Summ. tract.*13. *diff.*60. *n.*6. Castro Palao *tract.*16. *disp.*2. *p.*8. *n.*10. Miranda *loc.cit.* Gibalinus *cap.*6. *q.*3. *consect.*1. & Barbosa apud illum.

QVÆSTIO LXVII.

An etiam ius commune, interdicat illegitimis Monialibus professis, Prælationes; itavt nequeant esse Abbatissæ, seu Prioriſſæ, &c.

NEgant nonnulli DD. *Primò.* Quia textus *cap.*1. *& finalis, de filiis Presbyt.* interdicentes illegitimis Prælationes, & dignitates, solummodò loquuntur de viris, & masculis: ergo dicti textus cum sint odiosi, non sunt ad fœminas extendendi.

Secundò. Quia esse Abbatissas, aut Prioryssas, non est habere prælationem, aut dignitatem Ecclesiasticam, cum fœminæ nequeant esse propriè Prælatæ, sed quasi ex commissione, eo munere funguntur ob periculum habitationis Prælati cum Monialibus, vt ait D.Thom. *4.dist.25.q.2. art.1.quæst.1. ad 2.* ergo in iure huiusmodi, non interdicitur impropria Prælatio fœminæ.

Tertiò. Quia Sixtus V. qui eiusmodi illegitimos maximè exosos habuit, in sua Constitutione edita *anno* 1588. *duodecimo Kalen. Nouemb.* qua ipsos ad omnes dignitates, & honores, inhabiles fecit, cum de Religiosis viris expressè loquatur, de fœminis nullum verbum prorsus fecit; imo expressè dixit Constitutionem suam cum Monialibus illegitimis non debere intelligi, nec ad eas extendi: ex quo planè sequitur, quod neque prædicta iuris communis capita, quæ de illegitimis loquuntur, in præfatis Monialibus locum habeant. Possunt ergo, dictis textibus non obstantibus, Moniales illegitimæ eligi, absque vlla dispensatione in Abbatissas, & Prioryssas. Quapropter ita olim sensere Tabiena *verb. Virginum consecratio. num.penult.* Palud. *in 4.dist.41. quæst.3.artic.2. num.14.* Rodriguez *tom.1.quæst. Regul. quæst.13. art.21.* & Miranda *in Man. Prælator. tom.1. tract. de Monial.quæstione 6.art.3.* vbi dicunt, ita sentire Ioan. Andr. Geminin. Felin. Anchar. & & Cynus. His addi possunt Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatissa num.6.* Hieronymus Rodriguez *in Compen.qq.Regular. Resolut.2. num.21.* quos pro hac parte citat, nescio an sequatur, Diana *part.3. tract.2. Resolut.101.* vbi addit Iulium Laborium *in variis elucubr.tit.4. cap.24. numero 38.* adnotantem, sacram Cardinal. Congregationem declarasse, quod fœminæ ex illegitimo thoro natæ, non comprehendantur sub Constitutione Sixti V. lata contra Regulares illegitimos, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissæ, seu Prioryssæ eligi possint. Idemque notauit August. Barbosa *in Summ. Apostolic. decis. verb. Monialis, collect.506. numero 18.* ex Ioan. Maria Nauarr. *verb. Monialis, numero decimoquinto, in vna Corduben. de anno 1582.* & tenet nouissimè Gibalinus *cap.6. de Irregularit. quæst.3. consectar.6. pag.423.*

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod, attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis, nullo modo possit illegitima Monialis eligi in Abbatissam, seu Prioryssam, absque dispensatione Summi Pontificis.

Ratio est. Quia multò longe probabilius est, quod textus *in cap.1. & finali, de filiis Presbyter.* vbi filij illegitimi professi excluduntur ab omni Prælatura, & dignitate, extendantur ad fœminas illegitimas professas. Tum, quia longe probabilius est, quod nomine filij, veniant etiam filiæ, seu fœminæ, vt latè probat Barbosa, multis allegatis *tract. de Appell. verbor. iuris signif. verb. Filius, à n 48.* ex illo principio generaliter recepto, nempe, masculinum concipere fœmininum *l. Qui duos 60. in fine, ff. de legat.3. l.inter stuprum.101. ff. de verb. signif.* quod principium, etiam tenet verum, loquendo de materia pœnali, & odiosa; præcipuè quando militat eadem ratio, vt hîc, videlicet, timor imitationis incontinentiæ paternæ, qui quidem, tam respectu masculi, quàm fœminæ est experientia æqualis: ergo.

Tum etiam. Quia in dictis textibus, omnes illegitimi professi excluduntur ab omni prælatura & dignitate; at sic est, quod est probabilius, quod officium Abbatissæ, aut Prioryssæ, vera sit dignitas, & Prælatio, vt, multis citatis, probat Sanchez, *vbi infra*: ergo.

Tum denique tertiò. Quia quando Pontifices volunt suas leges non extendi ad fœminas, id expressè notant, vt fecit Sixtus V. qui volens suum motum proprium latum contra illegitimos, non habere locum in Monialibus, id planè expressit in posteriori motu, quem in declarationem prioris edidit: ergo signum est, quod quæcunque Constitutio Pontificis, seu dispositio, etiam pœnalis, & correctoria loquens de masculis, & viris; extendatur ad fœminas, si has expressè non excludat, vt non excludunt textus *in cap.1. & finali, de filiis Presbyt.* sup. adducta. Ex quibus soluta remanent fundamenta. Contrariorum. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Glossa *in cap. Indemnitatibus. §. Sane. verb. Canonica.* & ibi Monachus Archidiac. Ioan. Andr. Dominic. Anchar. & Francus, Abbas etiam *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Decius, & Bellamera *ibid.* (Quare aliqui ex iis Doctoribus male citantur pro se à contrariis, vt probat Sanchez, *infra.*) Sic deinde tenent Nauarr. *Commentar.2.de Regular.numero 60. & in Summ. capite 7. numero 201.* Maiol. *libro 1. de Irregularitate, cap.10. fine, & cap.29. numero decimo,* Viuald. *in 2.edit.part.3.cap.5. num.10.* Sayrus *tom.1. lib.6.cap.11.numero 3.* Suarez *disput.50.sect.5.numero 15.* Quos, & adhuc alios, citat, & sequitur Sanchez *in Summ. lib.5. cap 5. numero 19.* Quibus addi possunt Castellinus *de elect. cap.17. numero 5.* Homobonus *de statu part.1. cap.24.* Naldus *verb. Abbatissa, num.2.* Barbosa *de potest. Episcopi part.3. allegat.100.num.13. & in Summ. Apostol.decis. verb. Abbatissa*, per hæc verba: Abbatissa eligi non potest Monialis, quæ est illegitima, absque dispensatione Apostolica, aliàs electio de illa facta, est, attento iure communi, irrita, circumscriptis Religionum priuilegiis. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Sarazen. 15.Iulij 1616. S.Congr.Concilij, 27. *Aprilis* 1630. Cuius meminit Ioan.Maria Nouar. *in lucerna Regul. verbo, Abbatissa, n.10.* Et sic recedi videtur à contraria decisione antiquiori, de qua Gauant. *d.verb.Monialium Officiales, num.7* Lauorius *variar. lucubr. tit.4.cap.24.num.10. & 38.* Lezana *tom.1.cap.26.n 6.* Castelin. *de elect.cap.17.num.14.* Tamburin. *de Iure Abbatissar. disp.28. q.12. n.1. vers.* Quod intellige. Huc vsque Barbosa. Ex quo, quid sit respondendum decisioni adductæ à contrariis constat.

Qvæstio LXVIII.

An illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune, esse Vicarius Episcopi?

Respondeo, vt certum, Non posse. Quia certum est, quod Vicariatus, est quædam dignitas, vt constat: ergo repugnat illegitimo esse Vicarium Episcopi, per textum *in cap.finali, de filiis Presbyter.* in quo sic sequitur Gregor. IX. *Nimis in tua Prouincia Ecclesia deformatur honestas, ex eo quod filij Sacerdotum, & alij non legitimè nati ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicæ promouentur. Quocirca mandamus, quatenus prædictis personis, à personatibus, & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis, prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias*, &c. Sic textus. Ergo per illum, obstat illegitimo esse Vicarium Episcopi. Sic Maiolus *libro primo, capite decimo, numero tertio,* Sayrus *libro 6. cap.1. numero 3.* Rodriguez *tom 1.qq. Regul. quæstione 13. artic.13.* & Sanchez *in Summ. libro 5. capite 5. numero 16.* Qui bene subdunt, nec posse virtute priuilegiorum Religionis dispensari quoad hoc cum professis illegitimis; quippe virtute illorum

illorum solùm possunt legitimari quoad prælationes in Religione. Sic etiam Barbosa *de Iure Ecclesiast. c.52. n.197.* & Gibalinus *cap.6. de Irregul. q.2. consectar.5. in fine.*

Quæstio LXIX.

An illegitimi professi, dispensatione non præuia, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium?

Respondeo, vt quid certum: Excludit attento iure communi saltem, per textum iuris nuper allegatum. Quia huiusmodi officia, dignitatem, & personatum, nec non, & prælationem important, vt constat: cum omnes prædictis officiis gaudentes iurisdictionem Ordinariam habeant: ergo. Sic omnes Doctores. Præcipuè Siluest. *verb. Prælatus, quæst.2.* loquendo de Prælatis sui Ordinis Prædicatorum, & aliorum Mendicantium. Miranda *tom.2. directorij Prælator.q.2.art.8.*

Quæstio LXX.

An etiam dicti illegitimi excludantur, attento iure communi, ab Officiis Diffinitorum?

Negare posset quis ex Nauarro *lib.1. Consil. de filiis Presbyter. consil.6.numero* 3. quatenus docet, quod illegitimi possunt habere in Religione omnia officia, quæ sunt manualia; & quod sunt manualia omnia officia, quæ non sunt capita Conuentuum: atqui Diffinitores minimè sunt capita Conuentuum: ergo.

Nihilominus tamen Respondeo, vt certum, Etiam excludi. Quia certum est, quod Officium Diffinitorum (præcipuè in nostro Cœlesti Ordine) personatum, & dignitatem importat, imo & Prælationem, cum iurisdictionem habeant: ergo ad huiusmodi officium non possunt promoueri professi illegitimi, iuxta præfatum textum *sup.q.68.* adductum. Antecedens constat apertè ex doctrina, quam tradit Siluest. *verb. Dignitas, n.2. & 3.* vbi explicans quid sit Personatus, ait, quod est quædam prærogatiua in Ecclesia, sine iurisdictione, vt habere stallum honorificum in choro, in processionibus, in vocibus dandis, & similibus, plusquam alij sui Ordinis Canonici, &c. Sic tenent expressè Miranda *loc. cit. art.8. concl.1. vers. Secundò infertur*, loquendo de Diffinitoribus sui Ordinis, & Prædicatorum. Qui addit, idem dicendum esse de Officiis Discretorum, aut Procuratorum, qui cum voce actiua, & passiua mittuntur ad Capitula Generalia, siue Prouincialia; eo quod talia officia, nomine Personatus, & dignitatis, veniant. Sic enim Gibalin. *cap.6.q.3.consect.5.vers. Ex his.* vbi ita ait: Ex his consequuntur primo, illegitimus Religiosus non potest sine dispensatione esse Definitor, quia definitoriatus est, personatus dignitas, vti contendit Rodrig. *q.13.cit.art.18.* latè Peyrinus *in Constitut.2. Lulij II. §.29. num.91.* & Sanchez *lib.5. in Decalog. cap.5. num.16.*

Quæstio LXI.

An item repugnet iuri communi, quod professus illegitimus, Officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat?

Negat repugnari Rodriguez *tom.1. qq. Regular. q.13.art.20.* asserens, posse illegitimum esse Vicarium Conuentus, sub Guardiano, vel Priore, cum talis non habeat iurisdictionem Ordinariam, sed delegatam. Hanc sententiam, vt valde probabilem, & piam, sequitur Hinojosa *in directorio decision. Regul. verb. Illegitimus. verb Additurque* cum hoc tamen addito, quod si moriatur, vel amoueatur Prior, cuius est talis Vicarius à Prouinciali institutus (alias finitur cum Priori) inhabilis est ad Vicariatus Officium obtinendum, & exequendum: quia iam fungitur iurisdictione Ordinaria; & similiter subprior. Ita Hinojosa.

Sed probabilius longè Respondeo: Repugnari etiam iuri communi; & ideo attento illo, minimè posse habere Officium Vicarij, aut subprioris Conuentus. Quia illegitimi nequeunt habere ea officia, quibus de possibili iurisdictio ordinaria, & cura animarum sit annexa, vt constat ex *cap. finali, de filiis Presbyter. quæstione 68.* adducto: at sic est, quod Vicarius, aut subprior Conuentus, in aliquo casu sunt Ordinarij iure speciali; quando, scilicet, Prior, seu Guardianus, est absens; aut amotus ab officio, seu mortuus: ergo. Sic ex Palud. *in 4. distinctione 41.* docet Siluest. *verb. Prælatus, quæstione 3.* Miranda *articulo 8. cit. vers. Primò, quod supradicti.* Sanchez etiam, quamuis non ita in specie, *lib.5. Summ. cap.5. num.16.* ex Nauarr. *lib.1. consil. tit. de filiis Presbyter. in 1.edit.consil.3. in 2.consil.6. numero 2.3.& 5.*

Quæstio LXII.

An saltem, non repugnet iuri, quod illegitimus professus, sit Vicarius, seu Confessor Monialium?

Respondeo: Non repugnare. Quia huiusmodi munus, & officium, non est Prælatio, Personatus, aut dignitas; nec dictus Vicarius habet curam, aut iurisdictionem ordinariam annexam; sed solum forsan, in aliquo casu, subdelegatam. Quæ subdelegata iurisdictio non videtur prædictis illegitimis iure interdicta. Sic Siluest. & Miranda *loc cit.* Qui addunt, non ex hoc sequi, quod prædicti illegitimi esse possint Vicarij Ministri Generalis, aut Prouincialis; imo nec Visitatores Prouinciarum: bene tamen Magistri Nouitiorum. Sic etiam tenent Rodriguez, & Hinojosa, locis supra citatis; & alij. Qui etiam addunt, posse dictos illegitimos habere alia officia honorifica, vt Prædicatoris, Lectoris, & similia. Legantur Nauar. *loc. citat.* Palaus *disputatione 6. de Censur. puncto nono, numero duodecimo*, & Gibalinus *loc. cit.*

Quæstio LXIII.

An, non attento iure communi, sed priuilegiis Religionum; omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus, ad omnes Prælaturas, & dignitates, intra Religionem, obtinendas?

Affirmat Villalobos *tom.1. Sum. tract.13. diff.60. num.10.* per hæc verba: *Aduiertase grandemente con el P. Portel.* verb. illegitimus, num.9. *que los Padres de la Congregacion de S. Iuan Euangelista, en Portugal, tienen vn priuilegio de Eugenio IV. concedido al Conuento de San George de Allega, de Orden, para que entre ellos*, Admissus ad professionem, si habet defectum natalium, ipso facto, sit dispensatus, non solum ad Ordines, sed etiam solita gubernari per fratres illius Ordinis, Prioratus, seu

ſeu Præpoſituras, Rectorias, aut officia inuicem compatientia. *Deſuerte que entre ellos, el profeſſo, no ſolamente queda diſpenſando a las Ordenes, ſino tambien a los officios, i dignidades de la Orden. Y dice el P. Portel, que le dijo vn Padre, que fue General de aquella Orden en Portugal, que ſe practiua entre ellos aſſi: i auiendo comunicacion de priuilegios, me parece que ſe podria gozar deſte; nc obſtante que por ignorancia no ſe aya vſado del. Porque Nicolao IV.* (vt refertur in compen. Man. verb. priuileg. §.33.) *concedio a los Padres de la Cartuxa, que puedan vſar de los priuilegios à ellos concedidos, aunque por ſimplicidad ò ignorancia del derecho, non ayan vſado dellos en tiempos atràs, como no ſe aya preſcrito contra ellos, ni eſten derogados. Y preſupueſto que gocamos de todos los priuilegios, que eſtan concedidos a las demos Ordenes, parece que podemos gozar tambien deſte. Y ſupueſto que Sixto V. Clemente VIII. y Paulo V.* (vt refert Manuel in Bullar. fol.1152) *en las confirmaciones que hicieron de los priuilegios de nueſtra Orden, no puſieron la clauſula*, quatenus ſunt in vſu, *portodo eſto me parece que ſe podria vſar deeſte priuilegio*, ſaluo meliori iudicio. Huc vſque Villalobos. Cuius verba etiam refert Diana *parte* 4. *tractatu* 2. *Reſolut.*65. & videtur hanc approbare ſententiam, ſicut etiam facit Machado *tom.*1. *Summ. lib.*1. *parte* 3. *tractatu* 17. *docum.*2. *numero* 6. Gibalinus *cap.*6. *quæſtione* 3. *conſectar.*4. & Leander de Murcia *in cap.*4. *ſuper* 2. *Regular. D.Franciſc.* §.2.*num.*17.*& cap.*5.§.3. *nnm.*33. Cuius verba etiam refert Diana *p.*10.*tract.*13. *Reſol.*39.

Ego autem Reſpondeo dicendum, non ſolum hanc ſententiam eſſe probabilem, ſed certam, ſi certum eſt, vt videtur, dictam Congregationem S. Ioannis Euangeliſtæ gaudere priuilegio relato, nec eſſe contra illud præſcriptum, aut aliàs illi derogatum, vt exiſtimat Lezana *in Summ.qq. Regular. tomo tertio, verbo illegitimi Regul.numero decimoſeptimo*, dicens, tale priuilegium reuocatum fuiſſe per Sixtum V. & Gregor. XIV. in Bulla. *Circumſpecta.* Sed vt de hac materia, quod eſt certiſſimum tradamus, videndum eſt, quis ex Regularium Prælatis poſſit cum illegitimis ſibi ſubditis diſpenſare ad Prælaturas, & dignitates quaſcunque, intra Ordinem obtinendas. Sic ergo.

QVÆSTIO LXXIV.

An ex Summ. Pontificum priuilegiis, poſſint nunc Prælati Regulares, Generales, aut Prouinciales, diſpenſare cum illegitimis ſibi ſubditis, ad quaſcunque Prælaturas, & dignitates Ordinis habendas?

NEgandum videtur. Quia licèt olim Sixtus IV. conceſſerit Generali, & Prouincialibus, & eorum Vicariis, Ordinis Minorum facultatem diſpenſandi cum illegitimis ſibi ſubditis ad quaſcumque dignitates, & Prælaturas Ordinis. Quod idem omnino, ac ſub iiſdem verbis, idem Sixtus IV. conceſſit Generali Magiſtro, & Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, & eorum Vicariis, prædictis mortuis, vel amotis, quia tunc illorum loco ſubrogantur, vt referunt Collector priuileg. Mendicant. *verb. diſpenſatio.* §.12. & 13. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*13. *art.*11. Miranda *tom.*2.*q.*2.*art.*2. Hinojoſa *in director. deciſ. regular. verb. illegitimus*, & alij; tamen huiuſmodi facultas diſpenſandi, ſublata fuit eis poſtea à Sixto V. in duabus conſtitutionibus, editis ab ipſo, contra illegitimos; prima, anno Domini 1587. *ſexto Kalen. Decembris*, & altera, *anno* 1588. *duodecimo Kalen. Nouemb. Pontificatus ſui anno quarto*: ergo.

Sed omnino Reſpondeo: Nunc iam poſſe. Quia Gregor. XIV. per ſuam Conſtitutionem latam anno 1590. *Idibus Martij. Pontif. ſui anno* 1. quæ incipit, *Circumſpecta Romani Pontificis*, declarauit, ac moderauit ſupradictas Conſtitutiones Sixti V. & decreuit, licere Generali, aut Prouinciali ſingulorum Ordinum, & Congregationum, cum ſuis ſubditis illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Prouinciales, cum Generali, ſeu Prouinciali, ſeu intermedio Capitulo, & non aliàs, ſuffragantibus meritis, dignos iudicauerint, ad honores, gradus, dignitateſque obtinendas diſpenſare. Sic referunt, ac ſentiunt iam omnes Doctores: præcipuè Rodriguez, & Hinojoſa *loc. cit.* Miranda *art.*2. *cit. & artic.*3. vbi hanc reſponſionem latè explicat. Baſſæus *etiam*, *verb. Irregularitas III. num.*7. *verſ. Ex variis autem*, & alij. Qui omnes conueniunt, poſſe prædictos Prælatos in ſuis Capitulis generalibus, Prouincialibus, aut intermediis, diſpenſare cum illegitimis ad Dignitates, & Prælationes intra Ordinem obtinendas. An autem id etiam per ſeipſos poſſint, iam dico. Sit ergo.

QVÆSTIO LXXV.

An etiam nunc, poſsint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, ſeorſum per ſeipſos, & extra Capitulum, diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis, ad Prælationes, & dignitates Ordinis habendas?

NEgat Miranda *tom.*2. *Directorij Regular. quæſtione* 2.*articulo* 2.*in fine*, iis verbis: Sed poſtea Gregor. XIV. in alia ſua Conſtitutione, prædictas Sixti V. modificando, conceſſit, vt fieri poſſit cum ipſis diſpenſatio, ſed non niſi in Capitulo generali, vel Prouinciali, vt ſtatim dicemus. Ita quod iam ſublata eſt à dictis Prælatis Regularibus facultas ſimpliciter, & abſolutè, ac ſeorſum diſpenſandi cum illegitimis, ad Prælationes obtinendas, & poſſidendas, per Conſtitutionem Gregorij: nam dictæ diſpenſationes fieri nullatenus poſſunt ab ipſis ſeorſum, vt anteà poterant, ſed neceſſario fieri debent, ab eiſdem cum Generali, vel Prouinciali Capitulo. Sic Miranda. Cui accedit Hieron. Rodrig. *in Comp. Regul. Reſol.*42. *n.*10. & Villalob. *tract.*13. *diff.*60. *num.*6.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Poſſe ſeorſum per ſe ipſos, & extra Capitulum. Quia (ait Baſſæus) virtute Confirmationum Apoſtolicarum de priuilegiis Regularium, quæ emanarunt poſt dictam Conſtitutionem Gregorianam, vt eſt illa Clementis VIII. facta Patribus de Obſeruantia, quæ incipit, *Ratio paſtoralis*, 20. *Decemb.*1597. & illa Pauli V. eiſdem Patribus, quæ incipit, *Iniuncti nobis*, 1. *Decemb.*1609. In quibus Confirmationibus appoſitæ ſunt clauſulæ; *Ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*, &c. *Motu proprio*, &c. ſine vlla reſtrictione, poſſunt Prælati Regulares prædictis priuilegiis vti, ſecundum eorum tenorem provt iacent, & non ſecundum diſpoſitionem ſupradictæ Conſtitutionis Gregor. XIV. id eſt, Generalis, vel Prouincialis (*adde tu, & Conuentualis Prælatus*) ſeu eorum Vicarij (*iiſdem mortuis, vel amotis*) per ſe, abſque conſenſu Capituli, ſeu Definitorij, poſſunt diſpenſare cum ſibi ſubditis illegitimis ad quaſcunque dignitates, & officia Ordinis: quia hæ clauſulæ operantur, vt reſtituantur, & reualidentur priuilegia reuocata, vt communiter docent Doctores, & præcipuè Suarez *de leg. lib.*8.*c.*19. Rodriguez *tom.*1. *quæſt.*8. *art.*3. *& tom.*2. *quæſt.*34. *artic.*4. & noſter Sigiſmund. Bononia *tract. de elect. dub.*73. *num.*67. Diana *p.*3. *tract.*2. *Reſol.*102. Portel. *verb.*

*verb. illegitimus, num.*10. & alij apud Dianam. Hucvsque Bassæus. *verb. Irregularitas* 3. *num.*7. vers. *Ex variis.* Sic etiam expressè tenet cum aliquibus ex præcitatis authoribus, Diana *Resol.*102. *cit.* vbi sic ait : Sed his non obstantibus, ex alio priuilegio Gregor.XIV. concesso Clericis Regularibus ministrantibus infirmis *in tom* 2. *Bull. in Gregor.XIV. constit.*17. apparet, posse Generales Ordinum, & de eius licentia Priores locales, atque Prouinciales,cum illegitimis dispensare ad dignitates, & officia Ordinis, absque Capitulo Generali, vel Prouinciali : Et ita hanc sententiam tenet Sigismundus à Bononia *loc. cit.* Ascan. Tamburin. *de iure Abbat. tom.*1. *disput.*5. *quæst.*14. *num.*10. Laurent. de Peyrin. *in priuileg. Minim. tom.*1. *constit.*2. *Iulij II.* §.29. *num.*96. Imò Laurentius Portel *in dub. Regul. verb. Illegitim. num.*10. putat, hoc esse verum, etiam in terminis prioris Bullæ Gregor.XIV. quam affert pro sua opinione Rodriguez. Sic Diana. Possunt ergo nunc, Ministri Generales, Prouinciales, & Conuentuales, seu locales Prælati, aut eorum vicarij (eisdem mortuis, vel amotis) seorsum per se ipsos, absque Capitulo, & sine vlla Superiorum licentia (quidquid limitet Diana) dispensare cum illegitimis ad obtinendas dignitates, Prælationes, & alia officia Ordinis. Sic nouissimè tenet Pellizzar. *tom.*2. *tract.*9. *cap.*3. *sect.*4. *quæst.*16. *num.*131. vbi absolutè ait ; posse Generales, vel Prouinciales, vel etiam Superiores locales, etiam extra capitulum generale, aut prouinciale dispensare cum subditis,defectum natalium patientibus ad dignitates, & officia Ordinis.

QVÆSTIO LXXVI.

An ad dispensandum cum illegitimis, vt Prælatias, & dignitates habeant, requiratur necessariò causa?

REspondeo, vt certum : Requiri necessariò causam rationabilem, & iustam, (alias contrarium facientes peccabunt mortaliter, si Prælati sint Papa inferiores, vt communiter docent DD. cum Nauarr. *in Man. cap.*25. *num.*74. Syluest. *verb. dispensatio num.*4. *&* 5. & aliis) Sic colligitur expressè, ex supra dicta Const. Gregor.XIV. vbi agendo de dispensatione illegitimorum ad Prælatias, post alia, hæc apponuntur verba : *Vt ij ad quos huiusmodi receptio spectat, præter alia, &c. diligenter eorum, & mores inquirant, & ita demum eos recipiant, si tamen bonam indolem, & virtutis specimen præ se ferant, aut tot eis merita suffragentur, vt natalium suppleant defectum,* &c. Et infra. *Cum illegitimis, quos alias dictus Generalis, aut Prouinciales, &c. suffragantibus meritis dignos iudicauerint ad honores, gradus, & dignitates obtinendas dispensare, &c.* Sic in subsantia Pontifex. Ex cuius verbis constat, hanc dispensationem cum illegitimis cum causa debere fieri. Sic Miranda *tom.*2. *quæst.*2. *art.*11. & Hinojosa *V. illegitimus, folio* 289.

QVÆSTIO LXXVII.

Quænam sit sufficiens causa ad dispensandum cum illegitimo quocunque?

REspondeo, dicendum, quod sufficiens causa est multiplex. *Prima* namque (inquit Syluester *verb. dispensatio, num.*3. *quæst.*1.) *est, tempus.* cap. *Necessaria*, & cap. *Pro remedio* 1. *quæst.*7. quia defectus nostri temporis, quibus non solùm merita, sed etiam corpora ipsa defecerunt, districtionis illius non patitur manere censuram *dist.*34. *Fraternitatis. Secunda* est, vtilitas, scilicet, vt alij facilius reuertantur ad bonum. 22. *quæst.*4. *Ipsa pietas, &* 1. *q.*7. *tali. Tertia.* Qualitas personæ, & meriti, & scientiæ *dicto cap. Tali.* & cap. *Dilecti.* cum alius æquè dignus sit. *Quarta* est necessitas. Vt inducto *cap. Tali. Quinta,* pietas. *Sexta,* euentus rei. *Septima*, multitudo, siue scandalum multitudinis. *dist.*50. cap. *Vt constitueretur.* Sic Syluester. Et ex illo Miranda 2. *tom. quæst.*2. *art.*12.

QVÆSTIO LXXVIII.

An sola electio religiosi illegitimi in Prælatum, ab habentibus potestatem dispensandi, pro dispensatione illegimitatis suffiriat?

AFfirmat, in simili casu, apud Nauarrum, Sylueст. *verb. Irregularitas, num.*14. *quæst.*28. *in fine.* vbi ita ait : Licèt autem conueniens, & consuetum sit, vt super ea verbis dispensetur, sub hac forma, vel simili : *Ego dispenso tecum in tali irregularitate, quam contraxisti propter talem causam;* vel, *si contraxisti,* quando dubitatur : tamen Episcopus Ordinando eum, cum quo dispensare potest, ipso facto dispensat, si hoc intendit, licèt verbis non vtatur. Et idem secundum Archi. est de Prælato mittendo ad Ordinationes. Hæc Syluester : ibi. Et antea *verb. Dispensatio, in fine.* Vnde non benè, pro opposito citatur à Miranda, vbi infrà. Affirmant etiam alij Moderni existimantes, solam electionem sufficere, vt dictus illegitimus censeatur dispensatus, non solum quoad forum conscientiæ, sed etiam quoad forum externum. Ita Lezana *in Summ. qq. Regul. V. illegitimi Regul. num.*17.

Sed clarius, & probabilius: Respondeo, dicendum, quod ad hoc, vt dispensatio cum illegitimo facta, valeat in foro exteriori, non sufficiat sola electio ipsius in Prælatum, sed necessum sit, vt dispensatio expressè fiat, cum causa, & expressa cognitione causæ primò, & deinde ad electionem procedatur. In foro verò conscientiæ sola electio pro dispensatione valebit, eo quod Prælati facultatem dispensandi habentes cum sibi subditis illegitimis, promouendo ipsos ad aliquod officium tacitè dispensare videantur, dummodo dicti Prælati electores planè nouerint illegitimi impedimentum ; & habeant voluntatem, & intentionem, ipso facto, dispensandi, & adsit rationabilis causa ad id faciendum. Sic Nauarr. *cap.*25. *num.*74. & sic Sylueст. etiam si attente legatur *verb. Dispensatio, citato.* Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. quæst.*13. *art.*16. Miranda *tom.*2. *quæst.*2. *art.*14. *concluſ.*1. *&* 2. Hinojosa *verb. Illegitimus.* his verbis : Illegitimus canonicè electus à Patribus, qui eius nouerant inhabilitatem, in Prælatum, si ipsi electores, aliàs poterant dispensare, iuxta priuileg. Sixti IV. super inhabilitate illius, censebitur esse dispensatus in conscientia, si talis eorum fuit intentio. In foro autem exteriori, minimè ; nisi actualiter, & expressè cum ipso dispensetur. Sed prior Prouincialis electionem confirmans, sciens inhabilitatem, ipsam tollit eo ipso, quod confirmat, quia vult, & potest tale electionis impedimentum tollere. Sic Hinojosa & postea Diana *p.*10. *tract.*13. *Resol.*39. cum aliis.

QVÆSTIO LXXIX.

An hæc illegitimitatis irregularitas, tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi?

AFfirmarunt Gratianus *in* §. *Sed ad hoc sub c.*1. *dist.*56. & alij apud Innocent.I 11. in cap. *Innotuit. de Elect.* iuxta antiquam lectionem, eo quod aliqui Canones non prohibeant omnes illegitimos ad Ordines promoueri, sed solum illos, quibus merita non suffragantur. Qui Canones habentur præcipuè *dist.*66. *à cap.*3. *vsque ad* 9. *&* *cap.*12. *&* 13.

Sed, vt certum iam. Respondeo: Non tolli dictam irrgularitatem per morum probitatem, aut scientiam, &c. *Primò.* Quia *cap.*1. *de Filiis Præsbyt.* solùm excipit profitentes in Religione, vt vidimus *sup. q.*63. *Deinde*, quia oppositum, est contra expressam decisionem in cap. *litteras eod. tit.* & cap. *Innotuit de electione.* in quibus, non obstante scientia, & morum probitate, adhibetur dispensatio ad Ordines, & dignitates obtinendas.

Secundò. Quia iura hanc irregularitatem specialiter imposuerunt, non præcisè ob prauos mores, vel ignorantiam, vel incontinentiam illegitimorum, sed præcipuè propter vitiosam originem, quæ moraliter reputatur vilis quædam conditio, & infamia; hæc autem non purgatur per pœnitentiam, vel quamcunque bonam vitam, vt tradunt Glossa in cap. *De his. de Accusat.* Tiraquell. *de Moderand.pœnit. c.*28. & alij: ergo. Nec citati pro parte contraria Canones, contrarium intendunt. Nam intelligendi sunt, quod, intercedente dispensatione, digni sint Ordinibus, & Prælationibus ij, quibus merita suffragantur. Sic Suar. *disp.*50. *sect.*5. *in fine.* Filliuc. *c.*5. *q.vlt.* Palaus *disp.*6. *punct.*9. *in fine.*

QVÆSTIO LXXX.

An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prolem, in foro conscientiæ, quoad Ordines, & beneficia?

REspondeo, vt certum: Posse, non cum quocunque illegitimo, sed cum habito ex solo matrimonio irrito, propter impedimentum affinitatis fornicariæ; & concurrentibus aliquibus conditionibus. Sic Sanchez *lib.*8. *de Matrim. disp.*6. *num.*23. per hæc verba: Commissarius Bullæ Cruciatæ potest dispensare pro solo conscientiæ foro in affinitate consurgenti ex copula fornicaria, in primo, vel secundo gradu, atque prolem susceptam, vel suscipiendam legitimam decernere concurrentibus quatuor conditionibus. *Prima* est, vt matrimonium cum illo impedimento sit iam contractum, seruatáque sit forma Trident. *sess.*24. *de Matrim. cap.*1. *Secunda* est, vt impedimentum sit occultum. *Tertia* est, vt adfuerit bona fides, saltem ex parte alterius contrahentis, qui tempore contractus matrimonij id impedimentum ignorabat. *Vltima* est, vt coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris consensus nullitate, quamuis ei non declaretur causa nullitatis, vt euitentur scandala. Sic Sanchez ibi: *&* *num.*25. Henriquez *lib.*7. *de Indulgent. capit.*13. *num.*5. *in fine.* Rodriguez *in Addit. ad Bull.* §.13. *num.*16. Palao *hic disp.*6. *punct.*9. *num.*5. Dian. 1. *p. tract.*11. *Resol.*116. 117. *&* 119.

QVÆSTIO LXXXI.

An Rex, aut alius Princeps sæcularis, sicut potest legitimare suos subditos, quoad honores, & officia sæcularia; ita possit, quoad Ecclesiastica, vel ad Beneficia, vel ad Ordines?

REspondeo, vt certum: Non ita posse. Quia Rex, cum solùm habeat potestatem temporalem in suos subditos, solùm potest tollere omnes effectus, quos lex ciuilis, vel temporalis potestas, potuit introducere; & ideò optimè potest legitimare suos subditos, quoad temporalia, & sæcularia officia: non verò poterit legitimare illos, quoad munera Ecclesiastica, eo quod non potuerit inducere irregularitatem, & consequenter nec illam auferre. Sic omnes. Legantur Couarr. 2. *p. cap.*8. §.8. *à num.*18. Suar. *disp.*50. *sect.*5. *num.*8. Bonacin. *quæst.*2. *de Irregularit. punct.*3. *num.*14. Auila *part.*7. *disp.*3. *dub.*6. *in fine.*

QVÆSTIO LXXXII.

An illegitimus peccet mort. recipiendo Ordines, absque dispensatione prævia?

REspondeo, vt certum: Peccare mort. non solùm recipiendo, sed etiam exercendo Ordines susceptos, absque dispensatione. Quia in re graui, facit contra prohibitionem Ecclesiæ. Sic omnes. Legantur Bonac. *loc. cit. n.*14. Auil. *p.*7. *disp.*3. *dub.*11. & Nauarr. *cap.*25. *num.*69.

QVÆSTIO LXXXIII.

An illegitimus, non solùm peccet, sed etiam incurrat irregularitatem, suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in sic susceptis?

AFfirmat, apud Bonacinam, Maiolus *libro* 1. *cap.*2. *num.*8. & apud Auilam, Nauarrus *in Man. cap.*25. *num.*69. *cit.* existimantes incurrere nouam irregularitatem exercendo Ordines susceptos sine dispensatione.

Sed probabilius longè Respondeo: Non incurrere nouam irregularitatem. Sic tenet expressè Nauarr. *cap.*27. *num.*194. (non 96. vt ostendi apud Bonac.) his verbis: Tertiò, quod licèt irregularis, qui celebrat antequam obtineat dispensationem peccet mortaliter, argum. c. *fin. de temp. Ordin.* & c. *Inquisitionis, de accusat.* non tamen incurrit nouam irregularitatem. *Tum*, quia Innocent. in cap. *si celebrat. num.*3. *de Cleric. excomm.* reeceptus, id dicit primò de irregulari ob defectum corporalem, aut illegitimitatis, &c. Tum, quia ratio eius, scilicet, quod id iure non cauetur, & quod Sedes Apostolica, quando dispensat cum præfatis irregularibus, qui celebrarunt, solum dispensat super irregularitate, quam ante celebrationem incurrunt, militat in aliis. *Tum*, quia firma ratio dictorum Innoc. quam nec ille, nec alius aduertit, est quod, vt supra diximus, irregularitas, non est vera suspensio, nec censura Ecclesiastica: & ita celebrans illa irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur, nisi cum exprimitur. Sic Nauarrus ibi. Nec in noua impressione oppositum docet, loco pro opposita parte citato, vt aduertit Auila, qui hanc nostram tenet sententiam, *part.*7. *disp.*3. *dub.*11. *concl.*2.

concl. 2. Couarru. Villadieg. & Armilla penes ipsum, Bonacin. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 3. *num.* 12. & Sayrus penes ipsum, & communis.

Qvæstio LXXXIV.

An Religiosus petens dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempè, an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus?

Affirmant Miranda *tom.* 2. *quæst.* 2. *art.* 13. Portel *de dub. Regul. verbo, Illegitimus, num.* 11. Peyrin. *de Relig. Prælat. quæst.* 2. *cap.* 5. *num.* 145. & Lezana *in Summ. qq. Regul. tom.* 3. *V. Illegitimi Regul. num.* 17. Et minuit Auil. *de censur. p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 6. *concl.* 2. *notab.* 1. Ratio eorum est: Quia tanto difficilius concedi debet dispensatio super illegitimitate; quantò turpius dispensandus fuit genitus; & modus illegitimitatis est fœdior: ergo. Et licèt hæc sententia sit probabilior iuxta dicta, *q.* 62.

Sed probabiliter. Respondent alij. Non debere necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis. Quia Prælatus regularis semper intendit dispensare cum Religioso illegitimo quocumque modo illegitimus sit: aliàs iam de qualitate interrogaret. Sic Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 13. *art.* 6. & Pelizarius *in Man. Regul. tom.* 2. *tract.* 9. *cap.* 8. *sect.* 3. *num.* 101. vt refert Diana *p.* 10. *tract.* 13. *Resol.* 39. *versu. Notandum est.* Vbi vers. sequenti, inquirit, An dispensatus ad Dignitatem inferiorem, censeatur etiam dispensatus ad Dignitatem superiorem? & respondet cum Peyrin. *tom.* 1. *Priuileg. Constit.* 2. *Iulij* 11. *num.* 99. quod non. Quia permissio minoris, non est permissio maioris. Vnde dispensatus ad Prioratum, non censetur dispensatus ad Prouincialatum; nec dispensatus ad Prouincialatum, & dispensatus ad Generalatum. Bene tamen è contra dispensatus ad maiorem dignitatem; v. g. Prouincialatum censetur dispensatus ad minorem contentam sub maiori, nempè ad Prioratum. Sic illi, quos sequitur etiam Pellizzarius *loc. cit. cap.* 2. *sect.* 3. *num.* 143. Qui addunt, quod dispensatus ad *Prioratum, Prouincialatum, & omnes alias dignitates, quæ in Religione habentur*; non ideò censeatur dispensatus ad Generalatum, quia clausula illa genera is posita post specialia expressa, non includit maiora, sed solùm consimilia.

DISPVTATIO IV.

De Irregularitate proueniente ex defectu ætatis.

Qvæstio Prima.

An defectus ætatis ad Ordines requisitæ, inducat irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Inducere quamdiù defectus durat. Quia defectus ætatis requisitæ, secundùm Canones ad Ordines, est impedimentum Canonicum impediens Ordinis susceptionem, & vsum, vt colligitur ex *Clemen. vltim. de ætat. & qualit.* & cap. *Vel non est compos. de tempor. Ordin.* ex aliis decretis *dist.* 77. Sic omnes Theologi *in* 4. *dub.* 25. Canonistæ *in cit. cap.* Legantur Couarruu. *in Clemen. si furiosus §.* 1. *num.* 4. Maiol. *lib.* 1. *de Irregul. cap.* 30. Suar. *disp.* 51. *sect.* 2. *num.* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 6. *q.* 6. *num* 174. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. punct.* 4. *num.* 1. & alij. Qui & notant huiusmodi irregularitatem tolli per legitimæ ætatis aduentum.

Qvæstio II.

An Ordinatus ante legitimam ætatem, incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adepta, maiores exerceat Ordines?

Respondeo, vt certum: Iam incurrere nouam irregularitatem. Quia per huiusmodi exercitium Ordinis Sacri, violat suspensionem latam à Pio II. *in Constit. Cum ex Sacrorum*, 15. *Kal. Decemb. anno* 1401. vt vidimus 2. *p. tract.* 6. *de Ord. disp.* 6. *quæst.* 9. ergo incurrit nouam irregularitatem. Sic iam, attento iure nouo Pij II. tenent omnes. Legantur. Suar. Couarruu. Filliuc. & Bonac. *loco citato.*

Qvæstio III.

An qui mala fide, ante ætatem legitimam, Sacerdotium susceperit, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem?

Affirmant Nauarr. *lib.* 5. *consil* 8. *de Cleric. excomm. ministr.* aliàs *cons.* 5. *de Cleric. non Ordinand.* Sorbus, Couarruu. Barbosa, Bonacin. Daza, Vasquez, quos pro hac parte retulimus *par.* 2. *tract.* 6. *disp.* 6. *quæst.* 17.

Sed probabilius iterum. Respondeo: Non incurrere irregularitatem. Quia quamuis verum sit quod Sacerdotes, qui suspensi Missam celebrant, irregularitatem incurrant; tamen ille, qui Presbyter fit, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc completè Sacerdos cum non sit ei tunc concessa potestas absoluendi à peccatis, & sic tunc non incurrit irregularitatem: quia hæc tantum incurritur ob celebrationem post Ordinationem completam. Sic Henriquez *lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 1. *lit. F.* Suarez *de censur. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 70. Sayrus, Vgolin. Quaranta, Auila, Naldus, Homobonus, Philibertus, Hurtad. Mercer. Ægid. Diana, & alij, quos citauimus 2. *p. vbi sup. quæst.* 17. Et idem diximus, quæst. sequenti, de Subdiacono, & Diacono cantantibus Epistolam, & Euangelium in eadem Missa. Legantur etiam dicta à nobis *par.* 4. *tract.* 4. *de suspens. §.* 1. *quæst.* 3. *per totam.*

Qvæstio IV.

An qui bona fide Sacerdotium, ante legitimam ætatem susceperit, & adueniente fide mala, ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem?

Affirmat Philibert. *tract.* 1. *de Ordine part.* 5. *cap.* 3. *num.* 11. Quia tunc (inquit) mala fides interueniret.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere irregularitatem (licèt mortaliter celebrando peccet.) Quia cum à principio in Sacerdotij susceptione non incurrerit suspensionem, non est vnde postea celebrando irregularitatem incurrat. Sic Nauar. Diana, Machado,

Machado, Peyrinus, Miranda, & alij, quos citauimus 2. *p. tract.6. disp.6. quæst.*13. Legantur etiam dicta à nobis *p.*4. *tract.*4. *de suspensione* §.1. *q.*3. *per totam.* vbi de quæstionibus aliis, quæ hic desiderari possunt, latè egimus.

Qvæstio V.

An ætas nimia faciat quem irregularem?

Respondeo, dicendum, quod minimè; Loquendo per se. Quia potius senilis ætas, est aptior ad Ordines Sacros; cum maturior sit, & ad prudentiam, castitatem, & religionem conformior. Sic colligitur ex cap. *vltim.*84. *dist.* & cap. *Quicumque, dist.*77. Notanter dixi, *per se loquendo.* Quia per accidens, ratione morbi adiuncti, vel debilitatis, vel organi impediti, potest irregularis censeri. Sic Suarez *disp.*51. *sect.*2. *num.*5. Filliuc. *tract.*19. *cap.*6. *quæst.*6. *num.*176. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*2. *q.*28. *n.*81. & Peyrinus apud ipsum.

DISPVTATIO V.

De Irregularitate proueniente ex defectu libertatis, seu seruitutis.

Qvæstio Prima.

An defectus, seu carentia libertatis, irregularitatem inducat?

Respondeo, vt certum: Inducere, quandiu in seruo talis libertatis defectus durat. Quia sic constat ex multis decretis Pontificum, 54. *dist. à principio.* & toto tit. *de Seruis non Ordin.* & habetur *in Authent. si seruus, C. de Episcop. & Cleric.* Et ratio est. Quia per Ordinationem mancipatur quis Ecclesiasticis ministeriis: sed seruus non potest hoc modo se ipsum mancipare; cum seruus non sit suus, nec dominus suorum operum: ergo seruus, quandiu in hoc statu seruitutis permanet, non potest Ordinari. Sic omnes. Legantur D. Thom. *in* 4. *d.* 25. *quæst.*2. *articul.*2. *quæstiunc.*1. Nauarr. *cap.*27. *num.*203. *vers. Decimosexto dico.* Suarez *disp.*51. *sect.*3. *num.*1. Filliuc. *tract.*19. *cap.*7. *quæst.*5. Bonacin. *quæst.*2. *punct.*4. *num.*2. & alij mox citandi.

Qvæstio II.

An seruus quocunque modo à seruitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstet canonicum impedimentum, licitè Ordinari?

Respondeo, vt certum: Desinere esse irregularem, possèque consequenter Ordinari, absque noua dispensatione, si aliud non obstet impedimentum. Quia ablatum fuit fundamentum huius irregularitatis, nempè, seruitus: ergo & ipsa irregularitas: ergo seruus, cum talis iam non existat, licitè poterit Ordinari. Patet, quia ex sola præcedenti seruitute non relinquitur macula, seu indecentia moralis, quæ à lege considerata sit, ad irregularitatem inferendam. Sic Suarez *loc.cit. num.*3. Cornejo *in* 3 *p. tract. de Irregul. disp.*14. *dub.*1. & 4. Bonac. *loc. cit. num.*2. *vers. Primo.* Legantur Henriq. *lib.*11. *cap.*10. *num.*5. & *lib.*14. *cap.*8. *num.*7. & alij. Penes ipsum de hac materia tractantes.

Qvæstio III.

An si seruus, sciente, & non contradicente Domino, Ordinetur in Clericum, meneat liber, & non irregularis consequenter?

Respondeo, vt certum: Eo ipso manere liberum, & non irregularem consequenter. Quia sic habetur expressè in cap. *si seruus, dist.*54. his verbis: *si seruus, sciente, & non contradicente domino, in Clero fuerit Ordinatus, ex hoc ipso, quod constitutus est, liber, & ingenuus erit.* Sic textus. Et sic omnes. Legantur Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*7. Suarez *disp.*51. *sect.*3. *num.*5. Filliuc. *tract.*19. *c.*7. *quæst.*5. *num.*194. Palaus *disp.*6. *de censur. punct.*13. *num.*2. Philibert. *de Ord. tract.*1. *part.*10. *cap.*3. *num.*4. & alij. Addentes, quod in tali casu, minimè teneatur seruus, amplius suo domino seruire ex iustitia, quia supponitur absolutè manumissus, iuxta cap. *Nulli, & cap. Quicunque,* 54. *dist.*

Qvæstio IV.

An si seruus, ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initietur Ordinibus, maneat etiam eo ipso liber, & non irregularis?

Respondeo: Quod non; sed potius seruus, sicut antea maneat. Sic habetur expressè in cap. *De Seruorum. De seruis non Ordinand.* ibi: *Et si quilibet seruus fugiens dominum suum, qualibet calliditate, vel fraude, ad gradus peruenirent Ecclesiasticos, decretum est, vt deponatur, & eius dominus eum recipiat.* Sic textus ex Concil. Toletano. Sic etiam in capite, *Frequens, dist.*54. in quo Gelasius Papa absolutè decernit, quod seruus Clericus factus seruituti obnoxius maneat. Legantur Glossa. ibi, Auila *part.*7. *disp.*3. *dub. vltimo, concl.*3. Nauarr. *cap.*27. *n.*203. *vers. Decimosexto.* Henriq. *lib.*14. *cap.*8. *n.*7. Palao *disp.*6. *punct.*13. *n.*3. Suar. *disp.*51. *sect.*3. *n.*10. Filliuc. *loc. cit. n.*195.

Qvæstio V.

An seruus saltem, maneat à seruitute liber, si etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initietur Ordinibus?

Respondeo: Seruum tunc habere ius, vt dato pretio, vel simili seruo, fiat liber. Interim verò, etiamsi factus sit Sacerdos, debet seruire in his ministeriis, quæ talem statum non dedecent. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*7. hisce verbis: Seruus ex corporis conditione est aliquo modo irregularis; si domino ignorante, aut contradicente, initietur peccat Ordinans, & Ordinatus: & initiatus minoribus manet seruus in omnibus, vt prius: si Sacris, habet ius, vt dato simili seruo, aut pretio, se redimat: aliàs seruire debet etiam Sacerdos in obsequiis statui non indecentibus, & dum manet seruus, non vacabit ministerio Ordinis Sacri, etiam cum licentia domini, cum sit irregularis. Sic Henriquez. Nauarrus etiam *cap.*27. *num.*103. *cit.* Suar. Filliuc. Palao, *loc. cit.* Bonacin. *quæst.*2. *de Irregul. punct.*4

punct.4. num.2. vers. *si vero.* Auila *loc. cit. concl.3.* Philibert. *tract. de Ord. par.10. c.3. n.2.* & omnes. Quia id colligitur apertè ex textibus *in cap. frequens. & cap. Ex antiq. dist.54.*

Qvæstio VI.

An si Episcopus sciens, Ordinet seruum alienum Sacris, sine licentia domini; tunc seruus fiat liber?

Respondeo, dicendum, quod tunc verè maneat seruus liber: sed Episcopus peccat mortaliter, & tenetur satisfacere domino in duplum: hoc est, duplicem seruum loco serui Ordinati reddendo, vel duplicatum pretium illius, quod æstimatur. (Quam obligationem adesse ante sententiam existimat Suarez; Bonacina verò, Palaus, & alij contrà.) Sic omnes. Quia sic habetur in cap. *Si seruus absente domino dist.54.* cap. *Per venerabilem.* Qui *filij sint legitimi.* Legantur Suar. Nauarr. Henriq. Auil. Filliuc. Bonac. Palao, & Philibert. *locis cit.* Cornejo *de Irregul. disp.14. dub.1.* Hurtad. *diff.17.* Layman *lib.1. tr.5. part.5. cap.8. num.1.* & alij. Qui notant, quod casu, quo Episcopus non habeat pretium, quo ita seruum redimat, seruus tunc non liberatur à seruitute, nec dominus tenetur illum dimittere, vt deciditur in cap. *si seruus, cit.* vbi Glossa, Abbas, & alij Canonistæ. Legatur Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. sect.2. numero 46.*

Qvæstio VII.

An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius administrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Inducere. Quia sic habetur in cap. *Vnico, de obligatis ad ratiocinia Ordinandis, vel non.* Vbi ex Concil. Carthagin. I. decernitur, quod Procuratores, Actores, Executores, Curatores pupillorum, seu Curatores, non debeant Ordinari, dum illa officia exercent: benè tamen, post sua officia deposita, & redditam rationem sui officij, dummodò aliàs digni inueniantur. Et etiam id ipsum statuitur in *cap.1.2. & 3. dist.51. & c.3. dist.54.* Sic omnes Doctores. Legantur Suarez *disp.51. sect.3. à num.15.* Filliuc. *tract.19. cap.7. quæst.6.* Bonac. *q.2. de Irregul. punct.4. à num.2.* Palaus *disp.6. punct.13. à num.6.* Cornejo *disp.14. de Irregul. dub.2.* Hurtad. *de Irregul. diff.18.*

Qvæstio VIII.

An etiam, hac irregularitate obstringantur Iudices, Aduocati, Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi?

Respondeo, vt certum: Hos omnes obstringi hac irregularitate, donec rationem reddant suorum officiorum, vel munerum. Quia, quamuis in præallegato cap. *Vnico, de obligatis ad ratiocinia, &c.* solùm fiat mentio de Procuratoribus, Actoribus, Executoribus, Curatoribus pupillorum, & Tutoribus; tamen generaliter debet intelligi de quibuscumque obligatis ad reddendam rationem alicuius administrationis publicæ forensis, & temporalium, ac sæcularium rerum; quæ eodem modo implicant hominem negotiis sæcularibus, quæ est fundamentum huius irregularitatis. Sic Suarez *disp.51. sect.3. num.15. & seq.* Saytus *lib.6. cap.14. num.8.* Filliuc. *loc. cit. num.198.* Bonac. *quæst.2. de Irregularit. punct.4. num.3.* Cornejo *disput.14. dub.2.* & communis.

Qvæstio IX.

An etiam, afficiantur hac irregularitate, qui administrant bona temporalia Ecclesiarum?

Respondeo: Quod non. Quia hæc administratio, non censetur sæcularis, sed spiritualis quodammodo, & Ecclesiastica iuxta *cap.1. Ne Clerici, vel Monachi.* aut saltem non aliena ab statu Clericali. Sic Panormit. Syluest. & Maiol. quos citat. & sequitur Suar. *loc.cit.n.17.* Bonac. *punct.4. n.3.* Hurtad. *de Irregul. diff.18.* Layman *loc.cit. cap.8. num.3.* Palao *disp.6. punct.13. in fine.* Cornejo *loc.cit. vers. Infero secundo.*

Qvæstio X.

An saltem, ligentur huiusmodi irregularitate, qui administrationem gerunt personarum miserabilium, aut pauperum, Viduarum, pupillorum, aut causarum piarum?

Respondeo, vt certum: Quod, neque isti ligentur hac pœna, & ideò possint licitè Ordinari, etiam administratione durante. Quia hæc administratio non est merè sæcularis, nec aliena ab statu Clericali; & ideò simul cum administratione Ecclesiarum, coniungitur in *cap.1.21. quæst.3. & in c. Peruenit. dist.86. & cap.1. dist.88.* Sic omnes DD præcipuè Suar. Bonac Hurtad. Layman, Cornejo & Palao, *loc. cit.*

Qvæstio XI.

An sint irregulares, qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu; vt ex mutuo, conducto, depositio, promissione, aut quouis alio, nullam administrationem continente?

Respondeo. Etiam vt certum: Non esse irregulares, sed posse ad Ordines promoueri (nisi aliàs ante promotionem vel in ipsa promotione, mota sit lis de dolo, aut perfidia; quia tunc non debent promoueri ad Ordines, ante finitam litem.) Ratio est. Quia in iure solùm indicitur irregularitas iis, qui solum ad ratiocinia occasione alicuius administrationis, obligati sunt; ergo cum hæc lex sit pœnalis, non debet ad alios casus extendi. Sic Suar. Sayr. Filliuc. Hurtad. Bonac. Palao citati, & alij.

Qvæstio XII.

An Regij Consiliarij deputati ad causas ciuiles iudicandas, possint, non deposito tali munere, ad Ordines promoueri, & promoti, idem munus exercere?

Negauit Maiol. *lib.2. c.3. & c.5. n.15.*

Sed Respondeo, vt certum: Posse. Quia (inquit Suarez) vsu receptum est, siue ex concessione Pontificum, siue quia consuetudo ita interpretata est ipsa iura; vt Clerici, absque nota irregularitatis, vel alterius impedimenti canonici, possint esse Consiliarij Regum in huiusmodi iudiciis, seu Tribunalibus, in quibus de conuenienti Regni gubernatione,

ne, & prouidentia, vel ad ſummum de ciuilibus cauſis agitur. Aut enim hoc miniſterium non eſt iudicatum adeò repugnans officio Clericali, præſertim, quando Clericus curam animarum, aut aliam ſpecialem obligationem ratione beneficij, non habet; vel certè, propter commune bonum regni, aliquid de rigore iuris, in hac parte, remiſſum eſt. Sic ille, *diſp.* 51. *ſect.* 3. *num.* 16. & penes illum, Panormit. Ita Andr. Bern. Diaz, Salzedo, & Gregor. Lopez. Sic item Hurtad. *de Irregularit. diſp.* 2. *diff.* 18. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 8. *num.* 4. Palao *diſp.* 6. *punct.* 13. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *num.* 3. Cornejo *diſp.* 14. *dub.* 2. *verſ. Infero ſecundo.* Bauny *de Cenſur. tract.* 11. *q.* 41. & alij.

Quæstio XIII.

An qui irregulares ſunt, ob ſupradictas adminiſtrationes, poſſint ad Ordines aſcendere, caſu, quo adminiſtrationes deponant, etiamſi rationem illarum non reddiderint?

Affirmant Gloſſa *in cap. Vnico, de obligatis ad ratiocin.* & ibi Panormitan. & Toletus *lib.* 1. *cap.* 60. *num.* 4. his verbis: *Quarto* ſi ratiocinia ſunt ex adminiſtratione, erga perſonam priuatam; depoſita adminiſtratione, & onere, etiam ante redditam rationem Ordinari poteſt; niſi lis ei, ante promotionem, vel in ipſa promotione, moueatur ſuper adminiſtrationem, & niſi manifeſtum ſit, ipſum de dolo teneri. Hæc Toletus.

Sed probabilius multò Reſpondeo: Non poſſe prædictos Ordinari, antequam adminiſtrationes deponant, & illarum rationes reddant. Quia vtrumque requirit textus *in d. cap. Vnico, cit.* vt conſtat ex habitis *ſupr. quæſt.* 7. Sic Sayrus *lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 8. Suarez *diſp.* 51. *num.* 20. Hurtad. *diſp.* 2. *diff.* 18. *verſ. Excipiunt Toletus.* Layman. *tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 8. *num.* 3. *in fine,* Palaus *de Cenſur. diſp.* 6. *punct.* 13. *num.* 8. qui & citat Bonacinam *diſp.* 7. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *num.* 4. Sed non bene Diana 4. *p. tract.* 2. *Reſol.* 98. Cornejo *diſput.* 14. *dub.* 2. Luyſius *dub. vltim. de Cenſur.* & communis.

Quæstio XIV.

An ex debito pecuniario, quod poſt deſertionem officij, & rationem redditam reſultat, oriatur irregularitas?

Affirmant nonnulli, apud Suarium, *vbi infra.* Quia non poteſt dici, ratio omnino, & ſufficienter reddita, quamdiu debitum pecuniarium, inde reſultans, ſolutum non eſt: ergo tale debitum verè irregularitatem inducet.

Sed probabilius Reſpondeo: Per ſe loquendo, nullo modo oriri irregularitatem ex debito pecuniario, quod ex ratiociniis iam redditis, interdum reſultat. Quia, nullo iure, id cautum eſt; nam iuxta communem ſenſum, & loquendi modum, verè dicuntur ratiocinia reddita, & finita, etiamſi reſultans debitum non ſit ſolutum: ius autem canonicum ſolum hoc requirit: ergo. Sic Suarez *diſp.* 51. *ſect. vltim. num.* 23. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *num.* 4. *aliàs* 5. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 7. *quæſtione* 7. *in fine*, Palaus *loc. cit. numero* 10. Layman, Cornejo, Diana *loc. cit.* Qui omnes id intelligunt, dummodo ex tali debito, non reſultent ad eius recuperationem lites: quia tunc adeſſet irregularitas ex defectu obligationis ad reddenda ratiocinia.

Quæstio XV.

An in caſibus, in quibus, ob ratiocinia reddenda, aliqui ſunt irregulares, poſſint ad Ordines promoueri, caſu, quo exhibeant fideiuſſorem, qui cauſam ratiocinij in ſe aſſumat, & promittat debita ſoluere?

Reſpondeo, vt certum: Poſſe tunc ad Ordines promoueri. Quia tunc verè ceſſat doli præſumptio. Sic Suarez *num.* 23. *cit.* his verbis: illud tamen certum videtur, ſi talis perſona ſufficientem ſecuritatem talis debiti reddat, vel datis pignoribus, vel fideiuſſoribus, omnino eſſe immunem ab hac irregularitate. Quod expreſsè docet Maiolus *ſup. à n.* 14. cum Abbate & aliis. Sic Suarez, necnon Cornejo Palao, & Diana *locis ſup. allegatis.*

Quæstio XVI.

An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate, contracta ob ratiocinia reddenda; ſi bonorum ceſsionem faciat, reſeruata ſibi congrua ſuſtentatione?

Reſpondeo: Etiam manere à dicta irregularitate liberum in hoc caſu. Quia per talem bonorum ceſſionem, ablatum eſt, & impedimentum paupertatis (de quo infra) & obligationis ad ratiocinia reddenda: ergo. Sic Maiol. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. quem citat, & ſequitur Suarez *diſp.* 51. *ſect.* 3. (non 9. vt leges apud Bonac.) *in fine*, Panormitan. Archidiac. & Sayrus, quos affert, & ſequitur Palao *diſput.* 6. *punct.* 3. *num.* 10. Bonac. *q.* 2. *de Irregul. q.* 2. *punct.* 4. *num.* 4. & communis.

DISPVTATIO VI.

De Irregularitate orta ex defectu ex Sacramento, id eſt, ex Bigamia.

Quæstio Prima.

Quid ſit Bigamia?

Respondeo dicendum, quod Bigamia, nil aliud ſit, quàm *Nuptiarum, ſeu Matrimonij multiplicatio.* Vnde bigamus dicitur, qui binas contraxit nuptias, ſicut Monogamus, qui vnas dumtaxat. Quod clarè colligitur ex ipſius nominis ethymologia. Componitur enim, à *bis*, & *gamo*, Græcè; hoc eſt, bis matrimonio iunctus, ſeu copulatus. A fortiori autem appellabitur bigamus, qui non ſolum bis, ſed etiam ter, aut quater nuptias contraxit. Sic omnes. Legantur de hac materia S. Thom. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 5. *art.* 1. & 2. 2. *quæſt.* 66. & ibi Scholaſtici, & Theologi. Canoniſtæ in Decretal. & Sexto, *tit. de Bigamis.* Nauar. *cap.* 27. *n.* 195. Maiol. *lib.* 1. *cap.* 33. Henriquez *lib.* 12. *de Matrimon. cap.* 6. *§.* 9. & *lib.* 14. *cap.* 4. Suarez *de Cenſur. diſp.* 49. *ſect.* 9. & *ſequent.* Vgolin. *cap.* 56. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 3. Auila *de Cenſur. part.* 7. *diſp.* 8. Couarru. *in Clement. Si furioſus, part.* 1 *§.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 4. Viuald. *de Irregularit.* vbi de prima ſpecie nempe, *de Bigamia, pag. mihi* 185. Bonac. *quæſt.* 2. *de Irregularit. punct.*

punct.5. Palaus *de censur. disp.6. punct.8.* Latè, & optimè Sanchez *lib.7. de Matrim. à disp.83.* Layman *lib.1. tract.5. part.5. cap.6.* Hurtadus *disp.2. de Irregularit. diff.13.* Ioseph. Gibalin. *de Irregul. cap.3. quæst.4. num.1.* Machado *tom.1. lib.1. p.3. tract.17. docum.3.*

Qvæstio II.

An triplex sit species Bigamiæ; nempè, veræ, Interpretatiuæ, & similitudinariæ?

NEgare videtur Glossa *cap.2. de Bigamis. verb. De Bigamis*, dum duas solùm species Bigamiæ, veræ, nempè, & interpretatiuæ, assignat. Negat deinde Cornejo *tract.5. de Irregul disp.10. in princip.* vbi cum Sayro duas tantum species Bigamiæ fatetur: Vnam, videlicèt, secundum rei veritatem; alteram, secundum iuris fictionem.

Sed cum communi sententia Respondeo: Dicendum, quod triplex sit species Bigamiæ. *Prima* est, Bigamiæ veræ, quæ datur, quoties quis duplex legitimum matrimonium init, vtrumque consummans. *Secunda* est, Bigamiæ interpretatiuæ, quæ contrahitur ab eo de quo præsumitur duas vxores habuisse, estò in re illas non habuerit. *Tertia* est, Bigamiæ similitudinariæ, quæ contrahitur ab illo, qui cum sit in Sacris constitutus, aut in Religione professus, matrimonium init, & consummat, etiam cum vnica, & virgine (de quibus omnibus speciebus, latè, more solito agemus.) Sic tenet communis ferè omnium sententia, vt ait Sanch. *lib.7. de Matrim. disp.83. num.2.* Legantur ipse, nec non & Suarez; Nauarr. Henriquez, Auila, & alij Doctores nuper citati.

Qvæstio III.

An omnis Bigamia inducat irregularitatem?

REspondeo: Tanquam certum: quod sic. Quia ita habetur in toto tit. *De Bigamis non Ordinand. & dist.26. & dist.34. à cap. si quis de laicis. & dist.77. cap. Quicunque; & 28. q. vltim.* & tenent omnes DD. qui & id probant ex Trident. *sess.23. c.17. de Reformat.* & præbent rationem, quare hæc irregularitas introducta sit ob defectum ex Sacramento, nempè, quia, qui cum duabus contraxit, non potest aptè significare vnionem Christi cum Ecclesia vnica eius sponsa. Legantur Authores citati. Præcipuè Gibalin. *loc. cit. Proposit. 2. n.5.* & Pellizz. *tom. 2. tract.7. cap.5. sect.2. à num.82.*

Qvæstio IV.

An huiusmodi irregularitas inducta sit iure diuino?

AFfirmant aliqui Canonistæ apud Innocent. in cap. *Nisi cum pridem, §. Personæ, de Renunciation.* & tenent expressè Marian. Socin. in capite *ad audientiam, de homicid.* (vt refert Henriquez vbi infrà) Franc. Turrian. *c.1. lib.1. aduersus Magdeburgens.* & Petr. Sot. *lect.18 de Matrim.* Qui id colligunt ex verbis Pauli 1. *ad Timoth.3. & ad Titum 1.* volentis Episcopum, & Diaconum esse vnius vxoris virum: at sic est, quod omnia, quæ in Epistolis Apostolorum reperimus, sunt tradita à Domino, mediis Apostolis: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Non esse inductam nisi de iure Ecclesiastico. Quia certum est, Apostolum *loc. citat.* solum tulisse legem positiuam humanam, vt testatur communis, tam Theologorum, quam Canonistarum consensus. Nec est verum, sed omninò falsum, omnia quæ præceperunt Apostoli esse iuris diuini. Nam cum ipsi constituti etiam essent ab Spiritu Sancto, Episcopi ad regendam Ecclesiam Dei, plurimas leges, authoritate sibi, tum Episcopali ordinaria, tum Apostolica sanciuerunt; quæ iuris diuini non sunt, neque à Christo Domino positæ, cuiusmodi autem esse istam legem de Bigamis à Sacris ministeriis remouendis, existimauit semper Ecclesia. Sic D. Thom. *in 4. dist.29. art.1. & in addit. quæst.66. art.5. ad 2.* Henriquez *lib.12. cap.6. num.11. in textu, & in marg. lit. N.* Gibalinus *de Irregularit. cap.3. quæst.4. num.6.* Sayrus *lib.6. cap.3. num.20.* Suarez *disp.49. sect.5.* Bonacin. *de Irregular. disp.7. quæst.2. punct.5. num.14.* Filliuc. *tract.19. cap.4. quæst.10. num.122.* Auila *p.7. disp.8. dubit.4.* & communis.

Qvæstio X.

An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem, contrahendam; requiratur, quod vtrumque matrimonium sit consummatum?

NEgat Magister *in 4. dist.27.* docens, per secundum matrimonium ratum nondum consummatum, contrahi Bigamiam, & consequenter irregularitatem.

Sed vt certissimum quid. Respondeo: Affirmatiuè. Quia sic decernitur in cap. *Debitum, de Bigamis.* Et ratio est (inquit ibi, Innocent.III.) Quia si alterum matrimonium ex duobus consummatum non est, non reperitur ibi defectus significationis Sacramenti. Nam Sacramentum matrimonij non consummati, solum significat vnionem verbi cum Ecclesia per charitatem, & gratiam: consummati verò, significat vnionem verbi cum Ecclesia per Incarnationem: & ideò qui contraxit secundum matrimonium, quousque illud consummet & carnem suam in plures diuidat per copulam cum duabus, non deficit ab hac perfecta significatione. Sic communiter omnes: præcipuè D. Thom. *in 4. d.27. quæst.3. art.1. quæst.1. ad 3.* Palud. Villadieg. Sylvest. Armill. Tabien. P. Sot. Couarruu. Palat. Toledo, Humada, Viualdus, & Petrus Ledesma, quos omnes refert, & sequitur Sanch. *lib.7. de Matrim. disp.83. num.4. & 5.* Pellizzar. *loc. cit. quæst.30.* Gibalin. *de Irregul. cap.3. quæst.4. num.4.* Qui contra Rosellam *V. Bigamia, num.2.* & Montagnam *tract. de Irregul. quæst.4 num.1. & 4. & quæst.6 n.7.* asserentes, solemniter professum ineuntem matrimonium, & non consummantem, Bigamum esse, & ex similitudinaria Bigamia, irregularem, oppositum docent, videlicet, nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia cap. *Quotquot 27. q.1.* sola voti transgressio consideratur, quæ in matrimonio non consummato etiam reperitur.

Qvæstio XI.

An ad Bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem contrahendam, requiratur emissio seminis virilis intra vas fœmineum?

NEgant plures, existimantes, satis esse ad Bigamiæ irregularitatem contrahendam vasis fœ-

minei absque semine emisso, penetrationem. Quia per hanc copulam, & vasis penetrationem, præsumit Ecclesia seminis imissionem, & perfectam consummationem matrimonij, & ideò vult contrahi huiusmodi irregularitatem per talem copulam, quia deficit à Sacramenti significatione, quoad externa. Ita Angel. *V. Bigamia.* Tabien. §.3. Armill. §.2. & Palud. *dist.*27. *quæst.*4. quos citat, & sequitur Henriquez *lib.*11. *cap.*15. *num.*3. *in textu, & lit.B.* Quibus addit Sanchez infrà, Palatium *in* 4. *d.*27. *disp.*4. *col.*5. & Viuald. 2. *p. Candel. vbi de irregul. Bigam. num.*22. Et ego Auilam *p.*7. *disp.*8. *dub.*1. *vers. Secundò contingit.*

Sed probabilius. Respondeo: Requiri emissionem virilis seminis in vas fœmineum; aliàs non contrahi Bigamiam, nec irregularitatem ex ea prouenientem, in foro conscientiæ; sed in solo foro externo, ob præsumptionem perfectæ copulæ. Vnde si hæc res occulta esset, & posset iste, sine scandalo ad Ordines promoueri, ea copula non obstaret, nec dispensatione indigeret; quia verè Bigamus non est. Quia matrimonium, sola vasis penetratione, etiam virili membro facta nec dicitur consummatum (vt diximus 2. *p. tract.*19. *de Matrim. disp.*5. *q.*28.) nec repræsentat vnionem, aut matrimonium Christi cum Ecclesia per Incarnationem: ergo nec inducet Bigamiam, nec irregularitatem. Sic Borgasius, & Vega, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.*7. *de Matrim disp.*83. *num.*6. Ægid. *disp.*18. *n.*102. Hurtad. *disp.*2. *de Irregul. diff.*13. *n.*48. *in fine.* Gibalin. *tract. de Irregul. c.*3. *q.*4. *n.*4. *pag. mihi* 75. Villalob. *tom.*1. *tract.*13. *diff.*13. Cornejo *disp.*10 *de Irregul. dub.*1. *q.*2. *in fine.* Quibus fauet Pellizzar. *loc. cit. quæst.*30. *num.*84. *pag.*126.

Qvæstio VII.

An etiam requiratur, vt fœmina semen emittat, vt quis sit Bigamus, & irregularis?

Affirmabunt consequenter qui probabiliter tenent, non consummari matrimonium, fœmina non seminante; sunt autem præcipui D. Thom. D. Bonauent. Hostiens. Innocent. Hugo, Lopezius, Hurtadus, & alij, quos retulimus 2. *p. loc. cit. quæst.*29. Quorum sententiam reputat probabilem Pellizzarius *loc. cit.* citans pro ea, sed malè, Sanchez.

Sed probabilius. Respondeo: Non requiri fœminam seminare. Quia probabilius est, quod ad hoc, vt matrimonium censeatur perfectè consummatum, non requiratur, vt etiam fœmina seminet, vt probauimus *loc. cit.* ergo illa non seminante, euadet quis Bigamus, & irregularis. Sic Sanch. *lib.* 2. *disp.*21. *num.*11. *& lib.*7. *disp.*83. *num.*6. *in fine.* Vega, 1. *tom. Summ. cap.*38. *casu* 4. Et debent tenere Basilius, Henriquez, Gutierrez, Villalob. & alij, quos dicta *quæst.*29. citauimus. Legantur ibi dicta, & *q.*30. *sequenti.*

Qvæstio VIII.

An qui duas vxores legitimas successiuè habuit ante Baptismum, & cum vtraque consummauit; verè Bigamus sit, & irregularis maneat post Baptismum?

Negabunt esse Bigamum, aut manere irregularem post Baptismum; eo quod hæc irregularitas ex Bigamia orta, sit à iure Pontificio inducta, & consequenter non possit afficere infideles; cum nullus ante Baptismum legibus Ecclesiæ subiaceat, D. Hieron. in *Epist.*83. *ad Oceanum,* & refertur *c.*1. *dist.*26. Et in Epistol. D. Pauli 1. *Timoth.*3. & refertur *c.*28. *q.*3. Cui consentiunt Gloss. Ordin. & Lyr. 1. *Timoth.*3. Maior *in* 4. *dist.*27. *q.*6. *dub. vltim.* & Almain. *dist.*25. *q.*1.

Sed iam, vt certum. Respondeo: Verè esse Bigamum susceptum. Quia sic habetur expressè in cap. *Si quis viduam, el* 1. 34. *dist.* ibi. *Si quis viduam, licèt laicus duxerit vxorem, siue ante Baptismum, siue post Baptismum, non admittatur ad Clerum. Quia eodem vitio videtur excluſus. In Baptismo enim crimina dimittuntur, non acceptæ vxoris consortium relaxatur.* Deinde sic fuit definitum ab Innocent. *Epistol.*2. *cap.*5. *& Epistol.*22. *cap.*2. & refertur *in cap. Deinde, dist.*26. Et tenent D. Augustin. *in Epist. ad Titum, & lib. de bono coniug. cap.*18. & refertur *cap. Acutius, d.*26. *& cap. fin.* 28. *quæst.*3. D. Ambros. *lib.*1. *offic. cap. vltim.* & refertur *cap. penult. d.*26. D. Thom. *in* 4. *dist.*27. *quæst.*3. *art.*2. & cum eo omnes Theologi. Legantur Suarez *disp.*49. *sect.*6. *num.*12. *& seq.* Sanch. *lib.*7. *de Matrim. disp.*83. *num.*9. Auil. *p.*7. *disp.*8. *dub.*1. vbi piè exponit oppositum sentientes, quod prædictus non censeatur Bigamus, quantum ad dispensationem; quia facilè obtinebit eam. Pellizzarius *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*2. *quæst.*5. *num.*90. Ægid. Filliuc. apud ipsum.

Nec obstat fundamentum contrariorum. Quia licèt verùm sit, quod hæc irregularitas sit ab Ecclesia inducta, & ideò non possit afficere infideles ante Baptismum; afficit tamen illos post Baptismum, cum tunc iam lex Ecclesiastica possit illos ligare & obligare. Lege etiam Bonacin. *quæst.*2. *de Irregul. punct.*5. *num.*13. Riginald. *lib.*30. *tract.*2. *num.*90. & Filliuc. *num.*102.

Qvæstio IX.

An multiplicata sponsalia, copulaque subsecuta, inducant Bigamiam, & irregularitatem?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia sponsalia etiam coniuncta cum copula, non significant vnionem Christi cum sponsa sua Ecclesia per Incarnationem sicut significat matrimonium consummatum, vt habitum est supra: ergo etiam, qui sæpius sponsalia contrahit non deficit à significatione veræ Sacramenti, & ideò non fit Bigamus, nec irregularis. Sic Valent. *tom.*4. *disp.*7. *&* 19. *punct.*5. *col.*1437. Bonac. *punct.*5. *cit. n.*6. & alij.

Qvæstio X.

An laicus contrahens duo matrimonia, sed vtrumque inualidum, sit Bigamus, & irregularis?

Affirmant communiter Doctores, casu quo vtrumque matrimonium consummauerit. Quia (inquiunt) ad huiusmodi Bigamiæ irregularitatem contrahendam, satis est, vt affectu duo inita sint de facto matrimonia: & quantum est ex parte contrahentis, significatio Sacramenti deficiat. Cum irregularitas in hoc euentu non incurratur, ob Sacramenti veri defectum, sed propter affectum cum opere subsecuto, vt dicitur cap. *Nuper, de Bigamis.* Ita tenent Richard. Palud. vterque Sotus, Martinus, Petrus, & Bartholom. de Ledesma, Sà, Bellarmin. Valentia, Vega, LLamas, Lopez, & alij, quos refert & sequitur Sanch. *lib.*7.

lib.7. de Matrim. disp.83. num.3. Quibus addi possunt Suar. *disp.49. sect.2. num.11.* Bonac. *disp.7. q.2. punct.5. num.2. vers. Respondeo.* Filliuc. *tract.19. c.4. num.194.* Sayr. *lib.6. cap.4. num.7.* Barbos. *de potestate Episcop. alleg 49. num.11.* Cornejo *disp.10. dub.2. q.2.* & Palaus *disp.6. punct.7. n.10.*

Sed certè, æquè probabiliter. Respondeo: Nullo modo prædictum laicum esse Bigamum, aut irregularem. Quia ex duobus matrimoniis inualidis minimè oritur irregularitas Bigamiæ, de qua est quæstio: vnde si quæ oriatur in quibusdam casibus à iure expressis, illa non est Bigamiæ, sed delicti, vel infamiæ.

Probatur *primò.* Quia hæc Bigamiæ irregularitas, nullibi in iure reperitur expressa: ergo non contrahitur. Consequentia ex suprà habitis constat. Antecedens probatur, quia si alicubi, maximè in Can. Apostol.18. vbi, qui duas sorores, aut neptem suam acceperit, expressè reiicitur à Clero: at in hoc Canone non reiicitur à statu Clericali propter defectum Sacramenti, qui in eo coniugio duarum Sororum reperiatur, sed propterin cestuosum coniugium, in cuius criminis pœnam fuit imposita irregularitas; sed hæc non est in specie Bigamiæ.

Secundò. Quia in prædicto casu, non deficit Sacramento vera significatio, cum nullum ex illis matrimoniis sit Sacramentum, nec legitimus contractus: ergo ex illis non potest oriri Bigamiæ irregularitas. Ideò hanc sententiam tenent Ægid. *disp.18. dub.11. num.101.* Henriq. *lib.12. cap.6. num.9.* vbi *lit.Y.* citat pro hac parte Ioan. Andr. & alios. Auil. *p.7. disp.8. dub.1. & 2.* Hurtad. *disp.2. de Irregul. diff 13. num.41.* Ioan Præposit. *in 3. p. q.5. de Irregul. dub.7. n.135.* Dian. *p.4. tract.2. Resol.38.* Luys. *de censur. lib.9. disp.70. dub.2.* Ioseph. Gibalin. *tract. de Irregul. c.3. quæst.4. num.16. vers. Mihi duo.* Quos sequi videtur Pellizzar. *loc.cit q.33. n.87.*

Ex quibus, ad argumentum contrariorum negandum est antecedens, quoad omnes partes. Et ad probationem ex cap. *Nuper.* dicendum est, ibi non agi nisi de Bigamia similitudinaria Clerici, quæ est ex delicto, vt infrà. Quæ pœna etiamsi extendatur ad nostrum casum, in quo de laico est sermo, quod non est concedendum, cum in pœnalibus, & odiosis non valeat extensio, inde non alia eruetur irregularitas, quàm ex delicto, non Bigamiæ.

Quæstio XI.

An saltem, sit Bigamus, & irregularis laicus, qui duo init, & consummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum?

Affirmant, & à fortiori omnes Doctores, nuper pro prima sententia adducti. Et ex adductis pro nostra Henriq. *num.9. cit. lit.S.* & Auil. *loc. cit. dub.1. vers. Secundò notandum.* Licèt addat, id esse verum, dummodò vnum matrimonium sit nullum ob impedimentum affinitatis, vel consanguinitatis, vel ob aliud impedimentum, quod non sit defectus consensus, quia qui contraxit, ait, deluforiè solum ob obtinendam copulam non erit Bigamus: secus aliàs.

Sed æquè probabiliter. Respondeo: Nec esse Bigamum, neque irregularitatem contrahere Bigamiæ. Quia nec id inuenitur in iure expressum: at irregularitas non incurritur nisi in casibus in iure expressis, vt supra est habitum: ergo. Sic tenent Ægidius, Hurtad. Ioann. Præposit. Luis. Dian. & Gibalin. supra citati.

Quæstio XII.

An qui contrahit verum matrimonium cum Vidua à priori viro cognita, & consummat illud; verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti?

Respondeo, tanquam certum: Verè contrahere dictam Bigamiam, & irregularitatem. Quia sic multi Potifices, & Concilia decreuerunt. Et in primis Can. Apostol. 18 qui refertur *cap. si quis viduam, dist.50.* Gregor. Magn. *lib.2. Epist.25.* & refertur *in cap. Præcipimus d.32.* Vrban. II. in Concil. Meldens. ex cap. *Nemo, dist.32.* Leo I. *Epist.1. c.2.* Innoc. I. *Epist.22.* Concil. I V. Carthagin. *Can.69.* Valentin. *Can.1.* Toletan. I. *c.3.* & Toletan. I V. *c.18. & 43.* vbi habetur, qui viduam, aut renuptam duxerit, à Clero reiiciatur.

Ratio autem huius decisionis est. Quia, licèt, qui viduam sibi matrimonio iungit, vnum re ipsa matrimonium ineat, tamen fictione iuris est duplex, eo quod iam vidua illa fuerit priori matrimonio alteri viro copulata, & ideò in neutro matrimonio censetur esse perfecta significatio matrimonij Christi cum Ecclesia per Incarnationem, siquidem Christus Dominus Vnicam, & virginem sibi copulauit. Sic omnes DD. Legantur Sanch. *lib.7. de Matrim. disp.84. num.7.* Auil. *p.7. disp.8. dub.1. vers. Secundò contingit.* Suar. *disp.49 sect.3. n.1.* Bonac *q.2. de Irregul. punct.5. n.2.* Gibalin. *tract. de Irregul. c.3. q.4. n.9. pag.18.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. sect.2. quæst.32.* & communis.

Quæstio XIII.

An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus, qui ducit vxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquot impedimentum?

Affirmant plures Doctores. Qui id probant ex cap. *Nuper, & cap. fin. de Bigam.* vbi definitur, quod Clericus in Sacris constitutus contrahens vnicum matrimonium, irritum ob Ordinis impedimentum, sit Bigamus, & irregularis; eo quod habuerit affectum contrahendi cum opere subsequuto: at hæc ratio æquè militat in laico sic contrahente: ergo. Ita sentiunt Richard. *in 4. d.27. art.4. q.3.* Palud. *q.4. art.4. q.28.* Couarr. *in Clem. si furiosus, de homicid. 1. p. §.2. n.2. vers.2. & 3.* dicens esse communem sententiam. Goffred. Hostiens. Alberic. Astens. & Montaigna, quos pro hac parte refert Sanch. *lib.7. de Matrim. disp.84. n.10.* Quibus addi possunt Suarez *disp.49. sect.3. n.3. 4. & 5.* Sayr. *lib.6. cap.3. num.7.* Bonac. *disp.7. quæst.2. punct.5. num.8.* Gordon. *lib.7. q.18. n.33.* Cornejo *disp.10. de Irregul dub.2. q.3. vers. Sed quid si tale.*

Sed probabilius. Respondeo: Non incurrere Bigamiam, nec irregularitatem. *Primò.* Quia id nullo iure cauetur. *Secundò*, quia licèt ratio reddita in cap. *Nuper*, & *cap. fin. citatis*, videatur nostrum casum amplecti; at minimè id facit. Quia ibi fit sermo de Clerico in Sacris constituto, qui duxit Viduam. Et illa ratio, quod, scilicet, habuerit affectum contrahendi opere subsequuto; non est integra ratio, sed in ea suppleri debet; cum iam aliud matrimonium similitudinarium per votum solemne Ordini Sacro annexum, contraxisset. Vnde nil refert ad eam irregularitatem,

siue viduam, siue virginem duxerit. Ex quo iam constat, hanc rationem non militare in nostro casu. Sic omninò Sanchez *loc. cit. num.*11. & penes illum, Nauarr. (dicens, sic in Sacra Pœnitentiaria decisum fuisse) *in Summ. cap.*27. *num.*195. *& lib.*1. *consil. tit. de Bigam. consil.*1. Henriq. *lib.*12 *cap.*6. *num.*9. *in fine.* Farinac. *prax. 1. p. tit. de Inquisit. q.*8. *num.*8. Valentia *tom.*4 *disp.*7. *quæst.*19. *punct.*3. Man. Rodrig. Ludouic. Lop. & Philiarc. Quibus addi possunt Reginald. *lib.*30. *tract.*2. *num.*87. Auil. *p.*7. *disp.*8. (non 7. vt leges apud Gibalinum) *dub.*2. Medic. 2. *p. Summ. tit.*9. *quæst.*28. Gibalin. *tract. de Irregul. cap.*3 *quæst.*4. *num.*16. *pag.*90. Palaus *tom.*6. *disp.*6. *punct.*8. *num.*4. Aug. Barbos. *alleg.*49. *num.*5. Pellizz. *tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*2. *quæst.*33. *num.*87. ex Ægid. *num.*101.

QVÆSTIO XIV.

An excusaretur ab irregularitate Bigamiæ, qui contraheret Viduam, existimans illam esse Virginem, cùm tamen sit corrupta à priori marito?

AFfirmant excusari Petr. Ledesm. *de matrim. quæst.*66. *art.*3. *col. pen.* & Sà *V. irregularitas Bigamiæ num.*3.

Sed probabilius. Respondeo: Non excusari, sed verè effici per tale matrimonium, si consummetur, Bigamus, & irregularis. Quia hæc irregularitas contrahitur, ob defectum significationis Sacramenti, vt supra, est habitum: at hic defectus, æquè potest inueniri, siue scientia, siue ignorantia adsit: ergo. Sic communiter omnes DD. Legatur Sanchez *lib.*7. *disp.*84. *num.*8. *&* 15. vbi citat D. Thom. Palud. Richard. D. Anton. Maior Palat. Sot. Ledesm. vtrumque, & alios plures. Et nouissimè Ioseph. Gibalin. *de Irregul. c.*3. *q.*4. *n.*9. *in fin.* vbi ita concludit: Neque ignorantia viri viduam ducentis excusabit ab irregularitate, si v.g. ipsa falsò iuraret, se virginem esse, & à priori marito minimè cognitam fuisse; erit enim nihilominus talis maritus irregularis, & pro tali se gerere debet, neque Ordines, sine dispensatione suscipere poterit, vbi vxorem suam à priori eius marito subactam nouerit: atque in hanc primam propositionis partem omnes æque consentiunt. Sic ille. Palaus *disp.*6. *punct.*8. *n.*6. & alij apud ipsum.

QVÆSTIO XV.

An ducens fœminam à se solo defloratam, sit Bigamus, & irregularis?

AFfirmant aliqui Doctores. Quia (inquiunt) per hoc matrimonium non possunt significari nuptiæ inter Christum & Ecclesiam, quam virginem ipse sibi copulauit: cum re vera adsit corruptio tempore consensus, & consummationis matrimonij: ergo ducens corruptam etiam à se, non potest non esse Bigamus, & irregularis. Ita Glossa cap. *Maritum, verb. concubinam d.*33. Hostiens. Ioann. Andr. Imol. Ancharran. Archidiacon. & Astens. quos pro hac parte citat Sanch. *lib.*7. *disp.*84. *num.*13.

Sed longè multò probabiliùs. Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia irregularitas ducentis corruptam, ideò contrahitur (ait Sanchez) quod, cum fœmina, cum qua vir efficitur vna caro, diuiserit carnem suam in plures, censeatur etiam virum diuisisse ex iuris fictione, & interpretatione; quod hic nullatenus reperitur; Cum vxor non diuiserit carnem suam in plures, si quidem ab vno solo cognita fuit.

Præterea, quia matrimonium illud retrotrahitur purgans præcedens vitium cap. *Tanta*, Qui *filij sint legiti.* atque ita perinde est ac si à principio, quando ipsam virginem defloruit, duxisset. Vnde constat ad argumentum contrariorum: falsum enim supponit, in nostro casu reperiri defectum significationis. Sic Sanchez *loc. cit. num.*14. & penes illum, D. Thom. *in* 4. *dist.*27. *quæst.*3. *art.*1. *quæstiunc.*3. *ad* 2. Richard. Palud. Maior, Supplem. Gabr. Sot. Palac. & Celaja, ibi. Petr. Sot. *lect.*18. *de Matrim.* Petr. de Ledesm. *de Matrim. quæst.*66. *art.*3. *post* 6. *concl.* Henriquez *lib.*12. *cap.*6. *num.*10. Toled. *lib.*1. *Summ. cap.*26. *num.*5. Sà, Valentia, Rodrig. Vega, Viuald. LLamas, Rodriguez, & Nauarr. & alij plures. Quibus nouissimè adhærent Suarez *disp.*49. *sect.*3. *num.*6. *&* 7. Sayr. *cap.*4. *num.*17. Reginald. *num.*82. Bonacin. *disp.*7. *quæst.*2. *punct.*5. *num.*2. *vers. Dixi cum vidua.* Auil. *p.*7. *disp.*8. *dub.*1. *vers. Secundò contingit.* Cornejo *disp.*10. *de Irregularit. dub.*2. *quæst.*3. *vers. Sed quid si ducat.* Gibalinus *tract. de Irregularit. cap.*3. *quæst.*4. *corollario* 4. *num.*28. Palaus *tom.*6. *disputat.*6. *punct.*8. *numero* 4. Filliuc. *tract.*19. *cap.*4. Pellizzarius *quæst.*32. *cit. num.*86.

QVÆSTIO XVI.

An saltem, sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum fœmina ab alio corrupta?

AFfirmant omnes Doctores citati suprà *quæst.*12. & ferè omnes *quæst.*13. adducti. Qui id probant ex Canon. 18. *Apost.* relatus *in c. Si quis viduam.* vbi eodem tenore, & eadem ratione, prohibetur Clericis matrimonium cum vidua, atque cum corrupta meretrice, &c. Deinde ex cap. *Qualis* 30. *q.*5. quod ex Leone Papa, vbi de sponsa habenda, ne quispiam Bigamus efficiatur, sic dicitur: *Qualis debeat vxor esse, quæ habenda est secundum legem, virgo, casta, & desponsata, in virginitate.* & cap. *vnico de Cleric. coniuga. in* 6. ibi: *Qui cum Vnicis & Virginibus contraxerunt.* vbi clarè petitur virginitas vxoris, ne vir eius irregularis efficiatur.

Negat verò contrà Ioseph. Gibalin. *tract. de Irregul. c.*3. *q.*4 *n.*10 *pag* 82. docens, ex matrimonio cum corrupta etiam ab alio, nullam oriri irregularitatem ex Bigamia, sed solùm ex infamia. Probat, quia Bigamiæ irregularitas, & defectus Sacramenti contingit, ex eo quod vir diuidat carnem suam in plures, atque non sit vnus vnius, aut vxor non sit vnica vnicis eo quod cum alio coniuncta fuerit: atqui hæc carnis diuisio non reperitur cum corrupta extra coniugalem thorum: ergo. Ita ille. ibi: quod latè prosequitur, & citat pro hac parte Emmanuelem Sà, *verb. Irregularitas ex Bigamia nu.*2. Bellarm. *lib. de Cleric. c.*24. *sub fin.* & Henricum Henriq. *lib.*12. *c.*6. §.10. *lit. Z.* Sed ex his certè, adminus, Henriquez, non est cum illo, sed cum Authoribus primæ sententiæ, vt constat ex verbis eiusdem: ait enim *loc. cit.* in textu sic: Species secunda Bigamiæ dicitur interpretatiua, si vir validè contraxit cum vna per alium corrupta, & cum ea consummauit, quia ex matrimonio carnem diuidit in plures, factus vna caro cum vxore. Sic Henriquez in textu. Verum est quod in marg. *lit. Z.* referat Bellarminum pro prima sententia, sed ipse transit.

Sed ego Respondeo dicendum; certum esse, contrahentem cum corrupta ab alio esse irregularem; & probabilius, talem irregularitatem non solum ex infamia, si eius corruptio notoria sit, oriri, sed etiam ex Bigamia. *Prima* pars huius responsionis

est

est communis ferè omnium Doctorum, & constat ex iure, *loc. adductis. Secunda* verò, etiam est communis, vt fatetur ipsemet Gibalinus, cuius argumentum facilè verbis adductis ex Henrico solui potest. Legatur Sanchez *lib.7. disp.84. num.1.7. & 9.* cum aliis ab ipso allegatis, & Pellizzarius *loc. cit. num.86.*

QVÆSTIO XVII.

An etiam sit Bigamus, & irregularis, vir corruptus ducens Virginem?

AFfirmandum videtur ex nuper dictis. Quia vir contrahens cum corrupta fit irregularis: ergo à fortiori fiet si vir corruptus contrahat cum Virgine, patet quia in hoc casu verè vir ille carnem suam diuisit in plures, nempe in vxorem cum qua consummat; & in fœminam prius fornicariè cognitam; in primo vero non, quia in illo solum fictè, & interpretatiuè dicitur carnem suam in plures diuisisse, vt supra est habitum.

Sed, vt certum Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem in dicto casu. Quia non est id expressum in iure, sicut est in casu quo vir contrahat cum corrupta. Sic Sanchez *disputatione* 84. *numero nono,* & Palaus *disputatione sexta. punct.8. numero quarto.* Qui ex S.Thoma *in* 4. *distinctione vigesimaseptima, quæstione 3.articulo* 1. *quæstione* 3. aliquas alias rationes assignant. Legantur etiam Suarez *disp.49. sect.3.num.8.& sequent.* Filliuc. *tractatu* 19. *cap.4. quæst.8. num.*116. & Bonacina *quæstione 7. cit. punct.5. num.7.*

QVÆSTIO XVIII.

An qui duxit Virginem, & post adulterium à se scitum, illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ?

NEgat Iosephus Gibalinus *tractatu de Irregularitate, cap.3. quæstione 4.numero* 12. *&* 32. docens; eum qui propriam vxorem, quam Virginem duxerat, cognouit post adulterium ab ipsa commissum, & cognitum à viro, non contrahere irregularitatem Bigamiæ, sed ex infamia dumtaxat, si adulterium fuit publicum; non si fuit occultum. Citat pro hac sua sententia Sà *verb. Irregularitas ex Bigamia, numero* 2. *&* 3. Petrum Ledesma *in Summ.de Matrim.cap.* 32.*concl.6.* Innocent. Rebuffum, & omnes alios, qui requirunt scientiam ad hanc irregularitatem contrahendam, quia consequenter debent fateri, talem irregularitatem non esse ex defectu solo, alias ab ignorante incurreretur.

Sed probabilius longè Respondeo: Præfatum contrahere irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ, simulque ex infamia, si adulterium fuerit publicum. *Prima pars* huius responsionis in qua est difficultas, probatur à Suario *disputatione* 49. *sectione 3.numero decimoquarto*, tum ex iure, *cap.Si cuius,* & *cap. Si laici. distinctione* 34. Vbi absolutè dicitur, per adulterium vxoris fieri maritum irregularem: sed subintelligendum est, si post adulterium illam cognouit, vt ibidem Glossa exponit. *Tum* ex ratione. Quia vir cognoscendo vxorem suam ab alio cognitam, efficitur maritus corruptæ, & ideo perinde iudicatur, ac si cum corrupta contraxisset. Sic ille. Et sic omnes ferè Auctores, tam Veteres, quàm Recentiores, vt fatetur Gibalinus. Sanchez *lib.7. de Matrimon. disputatione* 84. *numero* 15. & penes illum, vterque Sotus, vterque Ledesma Henriquez, Lopez, Toledo, Rodriguez, & alij vsque *ad* 18. Theologos. Et ex Iurisperitis, Nauar. Couar. Cenedo, Gutierrez & alij vsque *ad* 33. Quibus ex Recentioribus addi possunt Auila *part.7. disput.8. dub.1. dub.1. §.Tertio modo.* Sayrus *lib.6.cap.3.numero* 19. Garcia 7.*part.de Benef.cap.6.num.*16 Comitol. *lib.1.respons.quæst.*106.*num.*3. Bonac. *disp.7.quæst.2. punct.5.num.*12. Barbosa *de potest. Episcopi alleg.*49. *num.*8. Palaus *disp.6.punct.8.num.*5. Cornejo *disp.*10. *de Irregularit. dub.2.quæs.*4. Baunyus *tract.*11.*de Irregularitate, quæst.*12. *§. Tertio contingit; pag.*460. Layman.*lib.*1.*tract.*5 *part.*5.*cap.6.n.*3. & communis, apud Pellizzarium *loc.cit.*

QVÆSTIO XIX.

An etiam, dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognouit?

NEgant Sà, Petr. Ledesma, & Gibalinus *loc. cit.* Et insinuant, qui affirmant hanc irregularitatem contrahere virum scienter vxorem adulteram carnaliter cognoscentem: tacitè enim supponunt, stante ignorantia, non esse huic pœnæ locum. Ita Glossa *cap.2. de Bigamis, verb. in Bigamis.* Rebuff. *de pacific. possess. numero* 194. Gregor. Lopez *l.35. tit.5. part.*1. Anton. Luchus *l.4. Instit. maiorat. tit.*12. *num.*175. & Palatios *in* 4. *disp.*27. *disp.*4.

Ratio eorum est. Quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus hominis, quatenus rationalis est, ac proinde liber, & voluntarius: at hoc deficit, ignorantia stante: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu contrahere irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ. Quia hæc irregularitas non imponitur in pœnam alicuius delicti, aut culpæ, sed ob defectum significationis, qui re ipsa interuenit, contractum; cum maritus ab alio corruptæ fuerit; & consequenter, sicut ipsa mulier suam carnem in plures diuisit, sic vir illam (etiamsi maleficium suæ vxoris inuincibiliter ignorans) cognoscens, censetur suam carnem in plures diuisisse, & consequenter contrahere hanc irregularitatem. Sic Sanchez cum aliis *num.*15.*cit.* Nauar. *cap.*27.*num.*195. Suarez, Auila, Palaus, Bonac. & alij nuper citati. Qui tamen aduertunt, dictam ignorantiam conferre ad dispensationem obtinendam.

QVÆSTIO XX.

An vir cognoscens suam vxorem, vi, aut dolo, oppressam ab alio; contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem?

NEgabunt consequenter Auctores pro prima sententia adducti; & negant expressè Præpositus *in 3.parte, quæstione 5. de Irregularitate,* & Gibalinus *de Irregularitate, cap.3.quæstione 4. consectario 5. numero vigesimonono.* Quia (inquit hic Auctor) hæc irregularitas non incurritur nisi ex delicto, aut infamia: sed in hoc casu, neque est delictum vxoris, neque viri, vt constat; nec rursus, est infamia mariti aliqua, si vis (aut dolus) vxori facta nota est: quod si talis vis ignoretur, & solum adulterium scitur, indeque notetur turpitudine aliqua maritus, tandiu irregularis erit, quandiu illa propudij nota manebit, & vxoris famæ, non consuluerit. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo: Contrahere bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem. Quia probabilius

est, ex prædicta cum vxore copulà, oriri irregularitatem bigamiæ interpretatiuæ: quia dolus, aut vis illa, licèt excusset fœminam à culpa; non tamen efficit matrimonium illud aptum iam ad significandam coniunctionem Christi cum Ecclesia: cum hic defectus æquè resultet, siue ex parte vxoris culpa intercesserit, aut infamia; siue non; quia solùm spectat factum. Sic expressè Henriq. *lib.12. cap.6. num.10. vers. In secundo gradu.* Viuald. 2. *p. Candel. Vbi de Irregularit. bigamiæ, num.7.* Palatios, Maiol. & Turrecr. quos citat, & sequitur Sanchez *lib.7. de Matrim. disp.84. num.15. in fine.* Suarez *disp.49. sect.3. num.16.* Palaus *disp.6. punct.8. num.6.* Barbosa *de potest. Episcop. allegat.49. num.9.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. sect.2. quæst.32. num.86.* ex Filliucio *cap.4. q.6.* Legatur de hac quæst. Dian. *p.4. tract.2. Resol.40.*

Qvæstio XXI.

An etiam contrahat hanc bigamiæ irregularitatem maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoscit?

NEgant aliqui Doctores. Quia iniustè puniretur, ob actum ad quem tenebatur, contra c. *Nabuchodonosor, 23. quæst.4.* Ita tenent ex Iuribus, Innocent. Ioann. Andr. Anton. & Ancharan. in cap. *Inquisitioni, de sentent. excommunic.* relati à Sanchez *loc. cit. num.16.* quos nouissimè sequitur Gibalinus *de Irregularit. cap.3. quæst.4. conclus.6. num30.* & dicunt esse probabile Palac. *in 4. dist.27. disp.4. col.4.* & Sayr. *lib.6. cap.4. num.20.*

Sed probabilius longè. Respondeo: Etiam contrahere hanc irregularitatem. Quia ad illam contrahendam non requiritur peccatum, sed defectus significationis matrimonij Christi cum Ecclesia, qui oriri potest, vt in præsenti, ex facto proprio licito.

Nec argumentum contrariorum aliquid probat: quia supponit hanc irregularitatem esse pœnam, quod falsum est, vt supra est habitum. Et sibi imputet maritus, qui voluntariè vxorem duxit, quod tantum incommodum, quale est ista irregularitas, incurrat. Sic D. Thomas *in 4. dist.27. quæst.3. art.1. quæstiunc.3. ad 4.* Henriquez *lib.12. cap.6. numero 10.* Nauarr. *cap.16. num.27.* Sylvest. Armilla, Gutierrez, Couarruuias, Sotus, Palud. Petr. Ledesma, Rodriguez, Cenedo, Lodouic. Lopez, Veracruz, & alij vsque ad 42. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez, *disp.84. cit. num.17.* Quibus addi possunt Suarez, *disputatione 49. sect. 3. in fine.* Auila *part.7. disputatione 8. dub.1. §. Tertio modo.* Sayrus *loco citato*, Cornejo *disputatione 10. de Irregularitat. dub.2. quæst.4. vers. Sed quid si maritus.*

Qvæstio XXII.

An maritus recipiens, & cognoscens suam vxorem, quæ ex falsa suæ mortis fama, secundas nuptias contraxerat; incurrat bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem?

NEgat absolutè Iosephus Gibalinus *tract. de Irregularit. cap.3. quæst.4. conclus.7. num.31.* Quia cum illud secundum matrimonium fuerit inualidum, & illa fœmina non fuerit facta vna caro cum isto viro putatitio vnitate sufficienti ad repræsentandam vnitatem connubij Christi, nulla poterit esse irregularitatis ex solo defectu Sacramenti in casu proposito: nullum quoque delictum est, neque infamia, aut in vxore, aut in marito, qui illam, vt suam recipit: ergò nihil est; vnde oriatur irregularitas. Hæc Gibalinus.

Sed probabilius longè. Respondeo: Incurrere talem irregularitatem. Ratio est; quia titulo matrimonij, & affectu maritali accedit ad suam vxorem ab alio cognitam, & materialiter adulteram, in quo casu consurgit defectus significationis Sacramenti, ex diuisione carnis fœminæ, quæ de facto pluribus communicata fuit; & consequenter dicta irregularitas: Sic Nauarr. *cap.27. num.195.* Toletus *cap.61. num.7.* Filliuc. *loc. cit.* quos citat. & sequitur Bonacin. *disp.7. quæst.2. punct.5. num.11.* Suarez *disp.49. sect.3. num.16.* Sayrus *cap.4. num.19.* & alij.

Qvæstio XXIII.

An Religiosus professus contrahens matrimonium, illudque consummans; contrahat irregularitatem bigamiæ similitudinariæ?

NEgat expressè Henriquez *lib.12. de Matrim. cap.6. num.10.* ibi: Falsò quidam extendunt hanc bigamiam ad professum, & negant etiam Palacios *in 4. dist.27. disp.4. column.7.* probant. Quia cap. *Quotquot. 27. quæst.1.* cui oppositum asserentes innituntur, solùm loquitur de fœminis, quæ virginitatem promissam præuaricatæ sunt, interdicens eas inter virgines; aut Diaconissas consecrari: ait enim textus: *Quotquot virginitatem pollicitam præuaricatæ sunt, professione contempta, inter bigamos id est, qui ad secundas nuptias transierunt, haberi debebunt.* Sic Canon desumptus ex Concil. Ancyran. *can.18.* ergo falsò extenditur hæc bigamia ad professum.

Negat deinde Gibalin. *de Irregular. c.3. q.4. n.19. & seq.* quia quamuis fateatur dictum Religiosum incurri irregularitatem, negat tamen illam esse bigamiæ similitudinariæ; quia propriè loquendo nulla (inquit) datur: quod anteà dixerat Basilius Ponc. *lib.7. c.15. num.7.*

Sed probabilius longè. Respondeo: Dictum Religiosum, & contrahere irregularitatem, & eam esse bigamiæ similitudinariæ.

Prima pars responsionis est communis apud DD. docentes, talem professum esse irregularem, quod probant, non solum ex cap. *quotquot, cit.* sed etiam ex Concil. Aurelian.I. *can.23.* ita dicente: *Monachus in monasterio conuersus, si pellici postea, vel vxori, fuerit sociatus; tantæ præuaricationis Reus, nunquam Ecclesiastici gradus officium sortiatur.* Idem habetur in Concil. Toletano II. *sub Bonific.II. can.1. de Cleric. & Monach.* Et ita docent ex Theolog. Palud. Durand. Maior, Sotus, Celaia, Angles, Petr. & Bartholom. de Ledesma, Vega, LLamas, & Viualdus, quos citat & sequitur Sanchez *lib.7. de Matrim. disput.85. numero 8.* Quibus addi possunt Basil. & Gibalinus *loco citato.* Suarez, Filliucius, Palaus, Auila, Bonacina, & alij mox citandi. Tenent etiam hoc ipsum ex Canonistis Nauarrus, Speculatiuus, Monaldus, Albericus, Angelus, Borgasius, & alij apud Sanchez.

Secunda verò pars, nempe, quod talis irregularitas contracta à Religioso, sit, debeatque dici Bigamiæ similitudinariæ, constat ex c. *Quotquot sup. cit.* Vbi absolutè

absolutè dicitur, omnes, qui violant (scilicet, per matrimonium carnale, attentatum tantum, cum inualidum sit post solemne votum) Virginitatem professam, esse bigamos: ergo dictus Religiosus, verè contrahit irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ, quæ (vt supra est habitum) nascitur ex duplici coniugio, seu matrimonio quorum alterum est spirituale, seu metaphoricum, quod quis contrahit cum Christo per votum solemne castitatis; & alterum carnale, licèt illegitimum, & inualidum vt supra est habitum. Sic docent communiter Doctores Ricard. Palud. Ledesma, Valentia, Sà, Toledo, Rodriguez, Ludouic. Lopez, Nauarrus, & alij plures, quos citat, & sequitur Sanchez *loc. cit.* Quibus addo Suarium *disp.49.sect.4.num.1.& 2.* Filliucium *tract.19.cap.4.* Auilam *part.7. disp.8.dub.1.versu, Bigamia similitudinaria.* Bonacinam *disp.7.quæst 2. punct.5. num.2.in fine*, Luysium *de Censur. lib.9.diff.70.dub.3.* & penes illum Vasquez *in tract. manuscripto de Matrimon.* Palaum *tom.6.tract.de Censur.disp.6.punct.8.num.11.* Nicolaum Garc. *part.7. de benef.cap.6.num.15.* Augustinum Barbosa *de potest. Episcopi allegat.49.n.25.* Petrum Cornejo *de Irregularit.disp.10.dub.2.quæs.5.* Bauny *tract.11.de Irregularitate, quæst.12. pag.459.* Hurtadum *disp.2.de Irregularitate, diff.13. num.43.* Machado *lib.1. Summ. part.3.tract.17.docum.3.n.12.* & alios. Qui omnes conueniunt, hoc esse verum, etiamsi matrimonium contractum sit cum Virgine: quia aliàs nihil speciale decideret Pontifex, cùm ex matrimonio cum vidua, aut corrupta quilibet, etiam laicus, fiat Bigamus.

Nec obstat, quod dicit Henriquez; nempè, quod *in cap. Quotquot*, cui ad probandam nostram sententiam nitimur, solùm agatur de fœminis, non de viris. Nam respondetur *primò* cum Sanchez, quod dato, quod ibi sermo sit de fœminis, id à fortiori in viris procedat. *Secundò*, & melius, respondeo, quod ibi sermo sit de vtrisque: nam licèt à Gratiano in genere fœminino proferatur; in textu tamen Græco in masculino habetur sic: *Quotquot Virginitatem pollicitam præuaricati sunt*, &c. (vel vt alia versio habet: *Quicumque Virginitatem prò fitentes*, &c.) & ita legunt Glossa marginal. *in d. cap. Iuo 6.p. cap.351.* Dionys. Exigu. & Balsamon. Suarez, Filliuc. & Gibalinus *locis citatis.* Legatur etiam Pellizzarius *loc. cit.q.34. num.88.*

Qvæstio XXIV.

An etiam Clericus in sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens, contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ?

Negant aliqui Doctores. *Primò.* Quia *in cap. Nuper, de Bigamis* expressè decidituir, Sacerdotes contrahentes matrimonium, non esse verè Bigamos. *Secundò*, quia *in cap. Quotquot, sup.cit.* vbi inducitur huius Bigamiæ similitudinariæ irregularitas, solum est sermo de Religiosis: ergo non debet extendi ad Clericos in sacris constitutos, ob regulam generalem, quod in regularitatibus, non valet argumentum à simili sine expresso iure. Ita sentiunt Abbas *in d.cap.Nuper, num* 3. Anton. *num.7.* Palac. *in 4. dist.27. disp.4. col.7.* Henriquez *lib.12. de Matrim. cap.6.num.10. in Comment. litt.I. & lib.14. cap.4. in principio.* Gasp. Hurtadus *disputatione 2. de Irregularitate, diff.13. num.48.* & probabile reputat Suarez *vbi infra.*

Affirmant verò alij Doctores (& si non absolutè) docentes, prædictos Clericos, contrahere quidem irregularitatem inductam in pœnam incontinentiæ, & ad maiorem Ordinis sacri reuerentiam: non tamen contrahere irregularitatem ortam ex Bigamia similitudinaria. Ita tenent Siluester *verb. Bigamia, in princip.* Armilla *eo.verb.num.7.* Layman *lib.1.Sum. tract.5. part.5. cap.6. num.6. dicto 2.* Palaus *disp.6. de Censur.punct.8. num.12.* Gibalinus *de Irregularit. cap.3. quæst.4. num.21. & 22.* Pellizzarius *loc. cit.* ex Ægidio *num.102.*

Primam partem probant dicti Doctores ex *cap.1. Qui Clerici vel vouentes.* Vbi de Diacono, qui vxorem accepit, dicitur, posse Episcopum cum ipso dispensare, vt ad Sacerdotium ascendat, peracta pœnitentia. Et *cap.2. eod. tit.* loquendo de quodam Subdiacono, qui matrimonium iniit, decidituir, vt si ad Religionem transeat, concedat ei Episcopus ascensum ad Ordines superiores. Qui textus, nec loquuntur de contrahente cum vidua; nec de contrahente duplex matrimonium; sed de vno etiam cum Virgine post Ordinem sacrum contracto: ergo illud sufficit ad inducendam irregularitatem.

Secundam verò partem probant. Quia in titulis decretalium, in quibus de matrimonio à Clericis illegitimè contracto, agitur, nulla Bigamiæ mentio fit: ergo.

Sed probabilius longè Respondeo: Clericum in sacris constitutum contrahentem matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine, & contrahere irregularitatem, & hanc esse Bigamiæ similitudinariæ speciei.

Prima pars huius nostræ responsionis est ferè communis apud Doctores, quos refert & sequitur Sanchez *lib.7. de Matrim. disp.85. num.5* & probatur bene ab Auctoribus secundæ sententiæ.

Secunda vero recte probatur ab eodem Sanchez sic. Quia in hoc casu post matrimonium similitudinarium initum cum Christo, per votum solemne castitatis Ordini sacro annexum, de facto ad alias nuptias transiuit, eas consummans copula: atque proinde verificatur in ipso ratio tradita *in cap. Nuper, & cap.fin.de Bigam.* nimirum, dari quàndam similitudinem Bigamiæ in hoc euentu, propter affectum ad duplex matrimonium cum opere subsequuto. Sic Sanchez. Qui tamen bene aduertit, nihil ad rem moralem conferre, siue vnum, siue alterum dicamus, modo fateamur dictum Clericum contrahere irregularitatem. Sic igitur docet Sanchez *loc. cit.* & penes ipsum, Nauar. Couar. Maiolus, Valentia, Rodriguez, Sà, Viuald. Lopez, Graffis, & alij quamplures. Quibus addi possunt Suarez *disp.49. sect.4. num.6.* Auila *p.7.disp.8.dub.1. vers. Bigamia*, Bonac. *disp.7.quæst.2.punct.5.num.2. in fine*, Filliuc. *loc.cit. num.120.* Cornejo *loc.cit.* & alij.

Ad primum argumentum primæ sententiæ, deductum ex *cap. Nuper*, dicendum est, quod ibi Pontifex, solùm dicit Presbyteros contrahentes matrimonium, non esse verè, & propriè bigamos: non tamen negat, quin sint similitudinariè, sed potius infert, vt bene probat Suarez.

Ad secundum, negandum est quod *in d.cap. Quotquot*, solum sit sermò de Religiosis, licèt hos tantum gratia exempli Pontifex nominet; est ibi namque sermo generaliter de profitente solemne votum Castitatis, vt rectè notat Suarez *loc. cit.*

Qvæstio XXV.

An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum votum simplex castitatis, contrahit, & consummat matrimonium?

Affirmant etiam Borgasius *de Irregularitate, p.5. tract.de Bigamis, num.29.* Maiolus *libro 1.*

de Irregularit. cap.33. num.7. & Ludouic. Lopez *2.p. instruct. vbi de Irregularit. cap.22. in1. specie irregularit.*

Sed multo verius Respondeo: Non contrahere irregularitatem dictam. Quia non reperitur in iure, sicut reperitur in eos, qui post emissum votum solemne castitatis matrimonium contrahunt, vt supra est habitum. Sic Sanchez *lib.7. de Matrimon. disp.85.num.11.* Luysius *de Censur. lib.9. disput.70. dub.3.*

Qvæstio XXVI.

An saltem contrahat bigamia similitudinariæ irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solutus sit?

Affirmat adhuc Maiolus *loc. cit. n.8.* Cui adhærent Felician. *de Irregularit. cap.6.* & Viualdus *Candel. Sacram. 2.p.* vbi *de Irregularit. bigam. n.14.* vbi ita ait: Nec ille effugiet dictam bigamiæ irregularitatem, qui duxerit vxorem eam, quæ votum Castitatis emiserat, etiamsi ipse non vouisset. Nam quodammodo ipsa vxor est Bigama, & ipse Bigamam duxisse videtur, vt ex *d. cap. Quotquot*, notat Maiol. *supra num.8.* & Episcop. Scal. *sup.* Ita ille.

Sed longè verius Respondeo: Nec hunc contrahere Bigamiæ irregularitatem. Quia nullibi ista irregularitas in iure reperitur Sic Henriquez *lib.12. de Matrim. cap.6. num.10.* Sanchez *loc.cit. num.12.* Gibalinus *de Irregularit. cap.3. quæst.4. conclar.10. num.34.* Sayrus *lib.6.cap.4. sub fine,* Cornejo *disp.10. de Irregularit. dub.2. vers. Sed quid de laico*, qui tamen attente est legendus, & benigne emendandus. Ait enim quod iura (à contrariis, & à nobis relata) non loquuntur de contrahente, post proprium votum, sed de contrahente cum fœmina habente tale votum; cum potius loquantur de contrahente post proprium votum solemne, non verò de fœmina habente tale votum. Ex quo constat ad fundamentum oppositæ sententiæ.

Qvæstio XXVII.

An contraheret huiusmodi Bigamiæ irregularitatem, qui, post vota simplicia emissa post biennium in Societate Iesu, contraheret matrimonium?

Negabunt & à fortiori Auctores *supr. quæst.23.* pro prima sententia adducti.

Sed probabilius longè Respondeo: Contrahere. Quia probabilius longè est, quod Religiosus qui post votum castitatis emissum, contrahit etiam cum Virgine est Bigamus, & irregularis, vt *sup. quæst.23.* est habitum: at sic est, quod ille qui post biennium emittit vota simplicia in Societate Iesv, verè est Religiosus, & inhabilis ad matrimonium contrahendum ex Constitutione Gregor. XIII. ergo. Sic Filliuc. *hic tract.19. c.4. q.9. n.119.* Luysius *de Censur. lib.9. disp.70. dub.3. in fine,* Ioan. Præpositus *q.5. de Irregul. n.136.* Pellizzarius *cap.5. cit. sect.2. q.34. num.88. in fine.*

Qvæstio XXVIII.

An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta, dispensare?

Negarunt aliqui. *Primò.* Quia hæc irregularitas fundatur in defectu Sacramenti, aut eius significationis: at hunc non potest tollere Pontifex ab eo, qui secundas nuptias contraxit: ergo nec irregularitatem ab illo ortam.

Secundò. Quia ita videtur decisum *in cap.2. de Bigamis*, vbi dicitur: *Cum Bigamis contra Apostolum dispensare non licet, vt debeant ad sacros Ordines promoueri: vel in eis si promoti fuerint permanere.* Sic Lucius III. Quod idem definit Innocent. III. *cap. Nuper, eodem tit.* Propter hæc, ita tenuit Glossa *in cap.2. de Bigamis, verb. dispensare,* sequuta Rotomagens.

Sed vt quid certissimum Respondeo: Posse dispensare in hac, & in alia quacumque Bigamia. Ratio est. Quia Papa potest dispensare in his, quæ sunt de iure humano: at sic est, quod Bigamia est inducta iure humano: vt *supra quæst.4.* est habitum: ergo. *Confirmatur:* quia de facto, multi Pontifices cum Bigamis dispensarunt: ergo, absque dubio tenendum est, id posse. Sic tenent communis Theologorum & Canonistarum sententia. D. Thom. *in 4. dist.27. quæst.3. art.3. in corpore,* Couar. Clement. *Si furiosus, de homicid.* Nauar. *cap.27. num.297.* Sanchez referens alios plures *lib.7. de Matrim. disp.86. n.6.* Suarez *disp.49. sect.6.* Auila *part.7. disp.8. dub.4.* Bonac. *disput.7. quæst.2. punct.5. num.14.* Sayrus *lib.6. cap.6. num.1.* Palaus *disp.6. punct.8. num* 14. Luysius *lib.9. disp.70. dub.4.* Cornejo *disput.10. dub.1. quæs.4.* Hurtadus *disp.2. de Irregularit. diff.20.* Baunyus *tract.11. q.13.* & alij.

Ad primum argumentum: Concessa maiori, & minori, neganda est consequentia. Quia licèt defectus Sacramenti, semper maneat, non tamen necessario manet in ratione impedimenti ad Ordines: quia quod talis defectus sit ad hos impedimentum, nec habet iure naturæ, nec diuino; sed Ecclesiastico, in quo, interueniente causa, potest Pontifex dispensare.

Ad secundum dicendum: Ex illo textu solum conuinci difficultatem dispensationis, non impossibilitatem. Nam Pontifex non dixit; *Non potest*; sed, *non licet.* Nec tamen hoc dicit, quia nunquam liceat; sed, quia non pro solo arbitrio dispensantis, nec pro leui causa, sed pro graui, atque adeo rarò id licet. Sic Suarez, Sanchez & alij respondent.

Qvæstio XXIX.

An Pontifex possit in dictæ Bigamiæ irregularitate, Ordinaria potestate dispensare?

Negarunt Henricus *in cap.1. de Bigamis col.5.* & Ioan. Staphileus *de litt. gratiæ, & iust. col. vlt.* asserentes, non posse Pontificem cum Bigamis dispensare ex potestate Ordinaria; bene tamen ex potestate absoluta: hoc est, validè, quamuis non licitè.

Sed, vt certum Respondeo: Posse etiam ex potestate Ordinaria; hoc est, non solum validè, sed etiam licitè, existente causa iusta. Quia per legem ipsam naturalem, diuinam, & humanam, licet Principi legislatori Summo, per dispensationem humanis constitutionibus derogare: at sic est, quod irregularitas Bigamiæ, est inducta humano iure, aut Pontificio: ergo. Sic Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. 1.p. §.2. num.4.* Sanchez *lib.7. de Matrimon. disputatione 86. numero 7.* Auila *parte 7. disput.8. dub.4. concl.1.* Luysius *de Censur. lib.9. disp.70. dub.4. in fine.*

Quæstio XXX.

An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis, ad sacros Ordines suscipiendos?

Affirmarunt quidam, quorum sententiam refert Glossa *in cap.2. de Bigamis, verb. Dispensare.* Quia Episcopi dispensant cum criminosis *cap. At si Clerici, de Iudiciis,* qui instar Bigamorum sunt, & pariter Apostol. 1.*Timoth.*3. interdicit eis promotionem ad Ordines: ergo

Sed vt certum, Respondeo: Non posse Episcopum, quoad sacros Ordines, cum Bigamis propriis dispensare. Quia non extat Canon, qui id concedat Episcopis: ergo, cum aliàs, iure prohibeantur Bigami Ordinari *cap.1. de Bigamis in 6. cap. Nuper,* & *cap. vltim. extra, eodem tit.* & Innocent. III. *epist.22.* dispensare cum illis nequibunt Episcopi. Sic communis sententia. Legantur Sanchez *loc.cit. num.11.* Suarez *disp.49. sect.6.* Auila *concl.2.* Luysius *dub.5.* Palaus *disp.6. punct.8. num.15.* Bonacina *disput.7. quæst.2. punct.5. num.15.* Baunyus *tract.11. de Irregularitate, quæst.13. assert.1.* Cornejo *disput.10. de Irregularit. dub.1. quæs.5.* & alij quos sequitur Diana *p.4. tract.2. Resol.61.*

Ad argumentum autem oppositæ sententiæ, optimè respondet, cum Glossa, Sanchez *num.15.* dicendo, aliud considerasse Apostolum, quando criminosum ad Ordines promoueri interdixit, & aliud quando Bigamum. Quippe illum excluſit, ob personæ indignitatem, quæ pœnitentia aboletur; & sic non mirum, quod possit Episcopus dispensare. At hunc, ob defectum significationis, qui per pœnitentiam minimè restauratur. Vnde neganda est argumenti consequentia.

Quæstio XXXI.

An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, ad minores Ordines?

Affirmant quàm plures Doctores. Qui id colligunt ex *cap. Super eo, el.2. de Bigamis,* & ex aliis eiu d. Rubr. in quibus arcentur Bigami ab Ordinibus, vbi sermo solum est de Ordinibus sacris: ergo. Ita tenent D. Thom. *in 4. dist.27. quæst.3. articulo 3.* vbi Palud. *quæst.4. artic.5. concl.4.* Durand. *quæst.4.* Glossa *cap. Super eo. cit. verb. Dispensare.* Henriquez *lib.12. cap.6. num.11.* & *lib.14. cap.20. n.2.* Sanchez *lib.7. disp.86. num.11.* & penes illum, vterque Sotus, Palac. Angles, Petr. Ledesma, Graffis, Silvest. Armilla, Tabiena, & alij. Quibus Palaus addit Nauarrum *cap.27. num.197.* Azorium 2.*part. lib.5. cap.20. quæst.2.* & *lib.6. cap.4. quæst.8.* & 11. Sayrum *lib.6. cap.7. num.11.* Auilam *part.7. disp.7.* (lege 8.) *dub.4.* Comitolum *lib.1. quæst.106. num.5.* & 6. & Mirandam *in Manual. tom.2. quæst.8. artic.2. concl.2.* (Sed ex his Doctoribus, oppositum tenet expressè Nauarrus *loco cit.*) Addo ego Petr. Cornejo *disput.10. dub.1. quæs.5. dicto* 2. Machadum *lib.1. Summ. part.3. tract.17. docum.4. num.3.*

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. *Primò.* Quia *in cap. Vnico, de Bigamis in 6.* & in Tridentino *sess.23. cap.17.* Bigami huiusmodi, omni priuilegio Clericali priuantur. *Secundò.* Nam *in cap. Nuper.* & *cap. Vltim. de Bigam.* & *cap. Non confidat quisquam Pontificum, dist.50.* hæc potestas dispensandi omnino Episcopis denegatur: & alias nullibi legimus eam dictis fuisse concessam: ergo. Sic Nauarr. *loc.cit.* Suarez *disp.49. sect.6. num.4.* & penes ipsum, Abbas, Ioan. Andr. Anchar. Francus & Dominicus Valentia *disp.7. quæst.19. punct.3.* Nicol. Garcia *p.7. de Benefic. cap.6. num.5.* Bonac. *disp.7. quæst.2. punct.5. num.15.* qui referunt ita à Sac. Cardinalium Congregatione fuisse decisum. Praxis noua Episcopal. 1.*p. cap.1. num.60.* Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiastici,* 2.*p. cap.8. num.36.* Layman. *lib.1. Summ. tract.5. part.5. cap.6. num.7.* Palaus *disp.6. punct.8. num.18.* Luysius *lib.9. disp.70. dub.5.* Filliuc. *tract.19. cap.4. quæs.12. num.127.* Tamburin. *de iure Abbat. tom.2. disp.7. quæst.3. num.2.* Villalob. *tom.1. tract.21. diff.31. num.13.* Sà *verbo Irregularitas Bigamiæ in fine,* Rodriguez *in Summ. in 2. edit. c.158 concl.5.* Vega *tom.1. Summ. cap.38. casu* 1. Viualdus 2.*part. Summ. vbi de Irregularit. Bigam. num.34.* & Diana *p.4. tract.2. Resol.62.*

Quæstio XXXII.

An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis minoribus Ordinibus ministrent?

Affirmant à fortiori Doctores primæ sententiæ, nuper quæst. præcedenti citati. Nec non, Nauar. Valentia, Sà, Rodriguez, Vega & Viualdus, locis pro nostra sententia supra legatis. Qui id probant ex *cap. Lector, dist.34.* vbi ita habetur: *Lector si viduam alterius vxorem acceperit, in lectoratu permaneat, aut si fortè necessitas sit Subdiaconus fiat: nihil autem supra. Similiter autem si Bigamus fiat.* Sic Martinus Pontifex, qui clarè videtur concedere Episcopo facultatem dispensandi in vsu minotis Ordinis antea recepti.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. Quia id clarè colligitur ex *cap. Sanè 1. de Cleric. coniug.* & ex Trident. *sess.23. cap.17. de reform.* & ex tota *dist.34.* Vbi planè prohibetur Bigamo omnis actus Ordinis, absque dispensatione: at sic est, quod nullibi legimus hanc esse concessam Episcopis: nam si alicubi maximè *in cap. Lector citato.* Sed non in hoc, vt bene probat P. Suarez, *vbi infra:* ergo. Sic ille, *disp.49. sect.6. num.4.* & 5. vbi addit, oppositam sententiam, propter tantorum virorum auctoritatem, esse probabilem, & in praxi seruari posse, vbi fuerit vsu receptam, sic & alij multi ex citatis pro nostra sententia *sup. quæst.31.*

Quæstio XXXIII.

An denique possit Episcopus dispensare, saltem quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis?

Affirmant, & maiori ratione, omnes Auctores nostræ sententiæ contrarij. Et potest probari: *Tum* quia iura, in quibus est prohibitum, Bigamos non posse ad Ordines, minores adhuc promoueri, nec in hoc posse Episcopum dispensare, sunt (cum sint odiosa) restringenda ad Bigamos, veros, & proprios. *Tum etiam,* quia loquendo de Bigamis interpretatiuis, clarè videtur id colligi ex textu *in cap. Lector citat.* vbi de his præcipuè est sermo, vt vidimus: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc cum huiusmodi Bigamis non posse Episcopum dispensare. Quia omnia iura adducta à nobis supra, in suo gradu, & proportione, æquè de Bigamis interpretatiuis probant: & ita seruato illorum vero sensu, nequeunt ad Bigamos proprios, & veros restringi.

Nec textus *in cap. Lector.* oppositum probat. Quia ille non potuit dare aliquam potestatem Episcopis, quia

quia non est Martini Papæ, vt à Gratiano inscribitur, sed Martini Bracharensis, qui diuersos Canones collegit, & hic sumptus videtur ex Concil. Toletano 1. *Can.* 3. vbi longè aliter legitur. Quod Concilium, est Prouinciale, nec inuenitur ab aliquo Pontifice confirmatum. Legatur Suarez *dicta disp.* 49. *sect.* 6. *num.* 5. & 6. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 15. & alij *sup. cit.*

Qvæstio XXXIV.

An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio, & interpretatiuo, ad sacros Ordines suscipiendos, casu, quo Bigamus ad Religionem transeat?

Affirmant absolutè Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. & *lib.* 14. *cap.* 20. *num.* 2. Viualdus 2. *p. Candelab. vbi de Irregularitate Bigamiæ num.* 34. (non 24. vt leges apud Sanchez) Et antea Albert. Magnus 4. *d.* 27 *num.* 15. Turrecrem. *in d. c. Lector.* & alij. Quorum sententiam referunt, nec improbant, D. Thom. Durand. Alberic. Siluest. Tabiena, & Armilla, apud Sanchez mox citandum. Qui docent posse Episcopum dispensare cum Bigamo, religioso facto, si hic ex licentia sui Prælati subiiciatur Episcopo. Probant id Turrecrem. & Henriquez ex *cap.* 2. *Qui Clerici, vel vouentes.* Vbi Alexander III. committit facultatem cuidam Episcopo, vt dispenset ad maiores Ordines cum quodam Bigamo, casu quoad Monasticam vitam transire velit; aliàs non: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Nec in prædicto casu posse cum Bigamo, proprio, aut interpretatiuo Episcopum ad sacros Ordines suscipiendos dispensare. Quia nullus est in iure textus, quo id possit probari. Nam textus pro parte contraria adductus ex Alexandro III. nihil illi fauet; quia expressè loquitur de Bigamia similitudinaria, quæ extendi non debet ad veram, vel interpretatiuam. Sic Paludan. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 4. *art.* 5. *concl.* 4. *vers. Tertio.* Gabriel *quæst.* 3. *in fine*, Sotus *quæst.* 3. *art.* 3. Lopez, & Barthol. de Ledesma, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disputatione* 86. *num.* 13. Suarez *disput.* 49. *sect.* 6. *num.* 8. Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 15. Luysius *de Censur. lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 5. *vers. Alij limitant.*

Qvæstio XXXV.

An casu, quo vrgeat necessitas, ob penuriam Ministrorum (vt apud Indos) possit Episcopus dispensare, vt Bigamus proprius, aut interpretatiuus, ad Subdiaconatum promoueatur?

Affirmant aliqui, eo quod talis facultas à iure concedatur Episcopo, *cap. Lector. distinct.* 34. Cuius verba habes *sup. quæst.* 32. Ita sentiunt Palud. & Gabriel. *lor. nuper cit.* & Turrecrem. *cap. Lector. art.* 2. *num.* 8. Quos sequitur Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. alio tamen ductus fundamento, nimirum, ob tacitam concessionem Pontificis, ratione vrgentis necessitatis. Et dicit, fauere huic sententiæ, D. Thomam, & Armillam.

Sed clarius & probabilius Respondeo dicendum, quod licèt Episcopi non possint iure Ordinario in prædicto euentu dispensare cum Bigamis propriis, aut interpretatiuis, ob penuriam Ministrorum, vt ad Subdiaconatum promoueantur: possint tamen, vrgente necessitate, si non sit facilis ad Pontificem aditus, dispensare, cum illis, etiam vt ad Sacerdotium promoueantur.

Prima pars huius responsionis, est contra priores primæ sententiæ Auctores. Et eam optimè probat Sanchez. Eo quod nullo modo id queant facere Episcopi per *d. cap. Lector.* quia quamuis decisio huius textus, non inueniatur expressè correcta: at tacitè correcta creditur, cum omnino causa illius concessionis cessarit, effecto iam Subdiaconatu Ordine sacro, instar aliorum: & sic eadem est ratio de illo, ac de aliis Ordinibus sacris; ad quos constat ex verbis expressis Pontificis *eod. c. Lector.* denegatam esse facultatem dispensandi Episcopo.

Secunda vero pars, etiam optimè probatur ab ipsomet Sanchez. Quia in prædicto euentu, congruum est Episcopis, ex tacita concessione Pontificis, in lege Concilij generalis, vel Pontificia dispensare, vt sæpe diximus. Sic tenet Henriquez citatus, cum aliis. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 86. *num.* 14. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disput.* 70. *dub.* 5. *vers. Demum alij.* Quintanaduen. *tom.* 2. *singul. tract.* 16. *singul.* 3. *num.* 4. & alij.

Qvæstio XXXVI.

An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in sacris constituti ineuntis matrimonium cum vnica, ac Virgine?

Negat Maiolus *lib.* 1. *de Irregularit. cap.* 33. *n.* 7. eo, quod *in cap. Nuper de Bigamis*, absolutè prohibetur cum dictis Clericis ineuntibus matrimonium dispensare. Negant, & alij, sed non ita absolutè: aiunt enim: non posse Episcopum cum tali Clerico dispensare, si maneat in sæculo; secus si in Religionem ingrediatur. Ita Ioan. Andr. & Cardin. apud Sanchez.

Sed, vt quid certum Respondeo: Posse. Quia sic habetur *in cap. Sanè Sacerdotes, de Cleric. coning.* his verbis: *Sanè Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, post longam pœnitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi, eius habere executionem.* Sic textus. Cuius decisionis ratio est: quia, cum hic Clericus ducens Virginem, nec verus, nec interpretatiuus, nec fictus Bigamus sit, sed solum similitudinarius, iure optimo, mitius agitur cum eo in iure.

Nec Maiolo fauet textus *in cap. Nuper.* quem pro se adiicit, quia ibi agit Pontifex de illo, qui primò existens laicus, & postea factus Sacerdos, matrimonia contraxit; nam hic est Bigamus verus, & similitudinarius: & ideo non est eadem ratio. Sic communiter DD. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 86. *num.* 20. Nauar. *cap.* 27. *num.* 197. *in fine*, Sà *verb. Irregularitas, vbi de Bigam. num.* 4. Valentia *p.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. Petr. Ledesma *de Matrim. quæst.* 66. *artic.* 5. Angelus, Siluest. Armilla, Tabiena, Rossella, Couar. & alij penes ipsum. Quibus addi possunt Auila *p.* 7. *disputatione* 8. *dub.* 4. *concluf.* 4. Suarez *disputatione* 49. *sectione* 6. *numero* 18. Bonacina *disputatione* 7. *quæstione* 2. *punct.* 5. *numero* 15. Garcia 7. *parte, de Benefic. cap.* 7. *numero* 15. Palaus *de Censur. disputatione* 7. *puncto* 8. *numero* 19. Luysius *lib.* 9. *disputatione* 70. *dub.* 5. Baunyus *de Censur. tractatu* 11. *quæstione* 13. *quæs.* 4. *dicto* 1. Cornejo *disputatione* 10. *dub.* 2. *quæs. vltim. dicto* 2. Filliucius *tractatu* 19. *cap.* 4. *quæstione* 10. *numero* 128. Machado *libro* 1. *parte* 3. *tractatu* 17. *docum.* 4. *numero* 4. & Diana *parte* 4. *tractatu* 2. *Resolut.* 62. *fine*, & antea Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. addens id esse verum, etiamsi delictum sit publicum.

Qvæstio XXXVII.

An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico in sacris constituto, contrahente matrimonium vidua, vel corrupta?

Affirmat Henriquez *loc. cit.* vbi id supponit, dum dicit: difficilius dispensare Episcopum cum Clerico in sacris constituto, qui cum vidua, aut corrupta, matrimonium contraxit. Affirmat etiam, licèt non ita firmiter, Palacios *in* 4. *distinctione* 27. *disp.* 4. *col.* 15.

Sed probabilius Respondeo: Non posse. Quia ita expressè habetur *in cap. finali, de Bigamis:* vbi Innocent. III. definit, non licere dispensare cum Clericis in sacris constitutis, qui cum vidua contraxerunt. Et idem est dicendum ex *cap. Nuper eod. tit.* de Clericis prædictis, qui secundas mulieres sibi matrimonialiter coniunxere. Sic communiter Doctores, præcipuè citati nuper pro nostra sententia. Quia irregularitas, quam contrahit huiusmodi Clericus, non tantùm est similitudinaria, sed etiam interpretatiua, iuxta Suarez *disp.* 49. *sect.* 6. *fine.* Licet Sanchez *loc. cit. num.* 23. oppositum teneat, casu, quo matrimonium Clerici fuerit vnicum irritum cum vidua, quia hoc non inducit (ait) Bigamiam interpretatiuam.

Qvæstio XXXVIII.

An Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia supradicta?

NEgat Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. *litt. F.* ibi: Abbas sæcularis non dispensat (nisi ex consuetudine sibi concedatur) quia hæc irregularitas contrahitur in pœnam delicti. ita ille. Et apud ipsum, Sotus, D. Martinez, & quidam Recentiores.

Sed clarius, & distinctius Respondeo dicendum, Non posse dispensare ex iure, Abbates illos sæculares, qui non habent iurisdictionem Episcopalem: bene tamen illos, qui illam habent, & dispensant in votis, & exponunt Confessores, sicuti Episcopi: quia de his etiam iura intelliguntur. Sic Auila *libro* 7. *disp.* 8. *dub.* 4. *concl.* 5. & iudicat clarè Suarez *disp.* 49. *num.* 18. quatenus, ob eandem rationem docet, posse Prælatos Religionum, qui quasi Episcopalem iurisdictionem exercent, vt Generales, Prouinciales, &c. in eodem impedimento cum suis subditis dispensare, sicut dispensat Episcopus cum suis subditis. Legantur Palaus *disp.* 6. *punct.* 8. *num.* 21. & Miranda *in Man. Prælator. tom* 2. *quæst.* 8. *art.* 2. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 63.

Qvæstio XXXIX.

An ex priuilegio, possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores?

NEgant Barbosa *de potest. Episcopi part.* 2. *allegat.* 49. Bartholom. de Vechis *in praxi nouit. disp.* 9. *dub.* 15. *num.* 2. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 17. *quæst.* 3. *num.* 2. & Sebastian. à Bonon. *tract. de elect. part.* 2. *cap.* 4. *dub.* 71. *num.* 2. quos citat, & sequitur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 63. Quibus adde Laymanium *lib* 1. *tract.* 5. *cap.* 9. *num.* 7. & Hieronymum Rodrig. *in Compend. qq. Regul. Resolut.* 16. *num.* 14. dicentem hanc sententiam esse tutiorem, & conformiorem menti Pontificum, qui semper in priuilegiis Bigamiam excipiunt, iuxta stylum Curiæ. Negant etiam Hinojosa *in suo directorio, verb. dispensatio, fol.* 185. Quintanaduen. *tom.* 2. *sing. tract.* 16. *singul.* 3. *num.* 1. & 2. Vbi docet, minimè posse ad maiores Ordines cum suis Religiosis Bigamis dispensare. Licèt postea *num.* 5. & 6. ingenuè fateatur, posse dispensare ex concessione Martini V. & Pauli III.

Vnde probabilius Respondeo: Posse. Quia ad id habent priuilegium, ex Paulo III. vt refert Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. dispensare, num.* 5. & anteà Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 11. *in glossa litt. Z.* ex Sixto IV. vt aiunt idem Henriquez *loc. cit.* & Auila *p.* 7. *disp.* 8. *dub.* 4. *concl.* 8. & ex aliis Pontif. Et ideo sic sentiunt ipsi, necnon nouissimè Cornejo ex Auila *in* 3. *p. tract.* 5. *de Irregularit. disp.* 10. *dub.* 1. *in fine.* Machado *tom.* 1. *Summ. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 17. *docum.* 4. *num.* 6. & *tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 3. *tract.* 2. *docum.* 6. Vbi ita ait: *Los Doctores, que tratan esta materia afirman, que por especiales, i generales priuilegios que tienen, pueden dispensar en muchas irregularidades. De que haciendo computo, dudo qual sea, laque en virtud dellos no puedan dispensar. Por que premieramente por vn insigne priuilegios que concedio Paulo III. a los Monges de S. Benito de Valladolid, de que hacen mencion Rodriguez* in Bullar. fol. 817. *i otros graues Authores, concede facultad a los Prelados de aquella Religion, para que el primer dia de la Luna de la Quaresma, puedan dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad, en que huuieren incurrido, por qualquiera causa que sea, sin exceptuar alguna. Tassi otros muchos* (como son Hieron Rodrig. in Compend. qq. Resol. 16. num. 14. & Resolut. 52. num. 25. Portel loco cit. quos etiam citat Diana 3. p. tract. 2. Resol. 45. licet non sequatur) *afirman que por este priuilegio pueden los Prelados de las Religiones dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad que ayan incurrido como quiera que sea por defecto de mansedumbre, indecencia, ò por delito aunque sea de homicidio voluntario, i publico, por que luzgan que aeodas estas especies de irregularidad, se estienden las palabras del dicho priuilegio. Demas deste amplo priuilegio, que el solo pudiera seruir de Derecho para deducir los casos particulares desta materia, muchos Doctores* (como son Marchin de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 9. *i otros aquien cita, i sigue* Diana part. 4. tract. 2. Resolut. 69. & 70.) *afirman, que por otros priuilegios fuera deste, pueden los Prelados de las Religiones dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad aunque prouenga de homicidio voluntario, como sea oculto, si bien algunos* (vti Molina de Iustit. tom. 4. tractatu 3. disputatione 7. num. 12. Layman. lib. 2. tract. 5. part. 5. cap. 9. num. 7. & Peyrinus in priuileg. Minim. tom. 1. Constit. 2. Iulij 11. §. 29. numero 103.) *Lo niegan. Y aunque no pocos exceptuan la Bigamia, otros particularmente lo afirman desta, conque segun los priuilegios y Doctores referidos, queda probado que los Prelados tienen plenissima facultad para dispensar con sus Religiosos qualquiera specie de irregularidad, sin exceptuar alguna.* Huc vsque Machado. Sic etiam Palaus *disputatione* 6. *punct.* 8. *numero* 21. vbi addit, nullam facultatem concessam esse Religiosis, circa sæculares, vt possint in hac irregularitate Bigamiæ dispensare. Nobiscum sentit Pellizzarius *tom.* 2. *tractatu* 9. *cap.* 3. *sectione* 4. *quæstione* 13. *numero* 122. & *quæstione* 19. *numero* 135. qui & citat alios: sed confusè certè.

QVÆSTIO XL.

An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia?

NEgat Auila *part.7.disp.8.dub.4.concl.6.* per hæc verba: Commissarius Bullæ Cruciatæ non potest dispensare in Bigamia. Ita Henriquez *lib.7.de Indulg. cap.13. num.5.* Et probatur: nam ibi excipiuntur aliæ irregularitates minores: ergo à fortiori censetur excepta Bigamia, quæ est difficilis dispensationis, eo quod fuit inducta à tempore Apostolorum. Ita Auila. Cui adde Ægidium Trullench quem citat, & sequitur Bardus mox citandus, *n.13.* & Palaum *punct.8. cit.n.22.*

Affirmant è contrà alij, apud Bardum *in Bull. Cruciat. part.3.tract.2. cap.1.sect.2. numero* 8. Quia Bulla id videtur concedere Commissario, eo quod solum excipiat quinque species irregularitatum, super quibus non potest dispensare Commissarius, inter quas non inuenitur Bigamiæ species: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Habere facultatem dispensandi in Bigamia, similitudinaria, quam incurrit, qui habens Ordines sacros, aut est in Religione professus, matrimonium contrahit. Nec non in Bigamia interpretatiua, quæ nascitur ex delicto, iuxta sententiam illorum (quos nos *supra quæst.10. & 11.* reprobauimus) asserentium, hanc Bigamiam oriri ex eo quod quis contrahat cum duabus, vel cum vtraque inualidè, vel etiam cum altera, non vero in Bigamia interpretatiua, quæ non oritur ex delicto. Sic ex Rodriguez *in addit. ad §.13. Bullæ, n.6.* Villalobos *in Summ. tract.27. clauf.13. numero* 8. & Diana *1.p.tract.11. Resol.115.* docet Machado *tom.2. Summ. lib.4.part.5. tract.1.docum.2. in fine*, his verbis: *No puede el Comissario dispensar en la Bigamia interpretatiua, que no nace de delicto, qual es del que se casò con corrupta: mas si de la que nace de delicto, qual es del que se casò validamente* (adde) *con vna, è inualidamente con otra, quen la similitudinaria, que incurre el que se casò estando Ordenado de orden sacro, ò siendo Professo, en Religion aprobada.* Sic ille, quem lege attentè, eo quod non transcripsit verè verba Henrici de Villalobos.

QVÆSTIO XLI.

An ad impetrandam in Bigamia dispensationem, sit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries, contractum fuerit?

AFfirmare videtur Maiolus *lib.1. de Irregularit. cap.33. num.14. in fine*, per hæc verba: Posset autem tot multiplicari connubiis Bigamia, vt nulla omnino expectanda foret dispensatio. Et *infra.* Illi vero, qui tot commiscentur connubiis, non solum Poligami putandi sunt, sed quadam ratione infames. Cuiusmodi D. Hieronymus narrat sub Damaso Papa, hominem Romæ vigesies vxorem duxisse, & omnibus superstitem fuisse: rursum & mulierem extitisse eodem tempore narrat, quæ duos supra viginti viros habuerat prædefunctos. Hos inter se matrimonio iungi contigerat, Romæque magna expectatio orta est, vter ipsorum præmoueretur, cumque præmortua fuisset vxor, populus coegit virum à lugubri funere abstinere; quinimmo lauro coronatus, palma in manibus, tanquam Victor funus sequi iussus est. S. Hieron. *tract.3.p.3.epist.26.* Tiraquel. *lib.de legib.connubialib.* Boët. *decis.186. in fine.* Quis ergo hunc negabit infamem esse, & in omni honore indignum? Hæc notatu digna Maiolus.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non esse opus: sed sufficere binas nuptias explicare. Quia nullus textus Bigamiæ meminit, sed Trigamiæ. Sic Henriquez *lib.12.de Matrim.cap.6.num.9.* vbi ita ait: Non vocatur Trigamus, quia pro impetranda dispensatione satis est expressio Bigamiæ, etiam in eo, qui plures nuptias contraxit. Sic etiam antea doctè doctiss. Nauar. *lib.1.consil.tit.de Bigam.consil.2.* Sanchez *lib.7. de Matrim. disput.86. num.24.* Bonacina *disp.7.de Irregularit.quæst.2.punct.5.num.14.* & penes ipsum, Vgolinus Auila *part.7. de Censur. disp.8. in fine*, Villalobos *tractatu 21. de Irregularit. diff.31. num.15.* Ita scribens: *Ha se de aduertir que en la dispensacion desta irregularidad, no es necessario gaſter mencion de Trigamo, ni Quadrigamo, ni de ahi adelante: porque ni los Iuristas, ni los Theologos hacen diferecia en esso, ni esta en vso. Y ansi como el que quebro el ayuno tres ò quatro vezes le absoluemos tan facilmente, como alque le quebro vna, que no se quiebra mas por quatro que por vna, lo mismo es aqui.* Sic ille. Palaus etiam *de Censur. disput.6. punct.8. in fine*, & antea *tom.1. tract 3.disp.6.punct.16. §.4. numero 16.* Diana *part.8. tract.3. Resol.58.* Garcia *p.8.de Benef. cap.3. num.79.*

QVÆSTIO XLII.

An in dispensationis Bigamiæ impetratione, sit necessariò species Bigamiæ fatenda?

REspondeo, vt certum: Esse necessariò. Quia difficilius in Bigamia propria, quàm in Bigamia interpretatiua, & in hac, quam similitudinaria dispensatur. Sic communiter DD. præcipuè Sanchez Bonacina, & Palaus, *locis nuper citatis.*

QVÆSTIO XLIII.

An etiam, qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ dispensationis, facere debeat?

REspondeo, tanquam certum: Debere. Sic Sanchez *disp.86. cit.n.24.* his verbis: Similiter est necessario facienda Bigamiæ veræ, & interpretatiuę, & similitudinariæ, si simul concurrant, mentio. Quia sunt diuersæ speciei. Vt si duo quispiam init matrimonia valida, & alterum cum corrupta. Quia adest bigamia vera, ratione duplicis matrimonij; & interpretatiua, & quod alterum cum corrupta fuerit; & sic in reliquis casibus, in quibus plures species concurrerint; nam omnium mentio facienda est. Sic Sanchez, & Palaus *disputatione 6. citat. punct.8. in fine.*

QVÆSTIO XLIV.

An proprius Bigamus Clericus in minoribus solum constitutus, priuetur priuilegio clericali Canonis, & fori?

REspondeo, vt certum: Priuari, & ipso facto. Quia ita definit Gregor. X. *in cap. Vnico de Bigamis in 6.* his verbis: *Altercationis antiquæ dubium præsentis declarationis oraculo decidentes, Bigamos omni priuilegio clericali declaramus esse nudatos. Et coercitioni fori secularis addictos: consuetudine contraria non obstante. Ipsis quoque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem.* Sic Pontifex. Cuius decisione, reprobata fuit sententia Hug. (quam refert Glossa *in cit. c. verb. Altercationis antiquæ,*) dicebat enim, quod Bigamus Clericus gaudebat

gaudebat priuilegio Clericali, & Canonici: quia tenebatur portare tonsuram, & erat de foro Ecclesiæ, & ad minores Ordines ascendere poterat. Et ideo sic sentiunt iam omnes Canonistæ, & Theologi. Legantur Sayrus *de Censur. libro 6. capite 5. num.2.* Suarez *disp.49.sect.5.num.4.* Viualdus *in Candelab.aur. tract.de Irregularitate, numero 28.* Palaus *de Censur. disp.6. punct.8. numero 13.* Luysius *lib.9. de Censur. disputatione 70. dub. vltimo.* Villalobos *tract.21. diff.31.num.12.* Auila *de Censur.p.7.disp.8. dub.3.* Filliucius *tract.19. cap.4.quæst.11. num.123.* & omnes.

Qvæstio XLV.

An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto priuilegio Clericali Canonis, & fori?

NEgant aliqui Canonistæ, eo quod in præcitato *cap. Vnico de Bigamis*, agit absolutè de Bigamis: at sic est, quod Bigami, in rigore, & proprietate iuris, solent distingui à maritis viduarum, vt colligitur ex *cap. de Bigam.* & *cap.Nisi cum pridem.de Renunciat.* & lex pœnalis restringenda est ad propriissimam verbi significationem: ergo in dicto capite, solum veniunt intelligendi Bigami proprij, non interpretatiui.

Sed probabilius longè Respondeo: Vtrumque Bigamum priuari priuilegio Clericali Canonis, & fori. Quia in illo *cap. Vnico, de Bigamis*, deciditur à Pontifice dubium, quod ortum fuerat inter Interpretes ex *cap. Quisquis, distinctione 84.* vt constat ex illis verbis, *cap. Vnici, de Bigamis, Altercationis antiquæ dubium*, & notat Glossa ibi: at sic est quod *in dict. cap. Quisquis*, expressè nominatur, *Clericus, qui viduam, aut secundam coniugem duxerit*: ergo vterque comprehenditur *in d. cap. Vnico, de Bigam.* Ex quibus soluta manet ratio contrariæ sententiæ. Sic Sayrus *libro 6. cap.5. numero secundo & tertio*, Suarez *disputatione quadragesimanona, sectione quinta, numero quinto*, Luysius *lib.9. disputatione 70. dub. vltim.* Palaus *disputatione 6. punct.8. numero decimotertio*, Villalobos *tractatu vigesimoprimo, diff.31.num.12.* Auila *dub.3.cit.* Filliuc. *loc.cit. num.124.* & alij.

Qvæstio XLVI.

An etiam Bigamus similitudinarius, priuetur dicto Clericali priuilegio?

REspondeo, vt certum: Non priuari. Quia textus citati, solùm loquuntur de Clericis in minoribus constitutis, qui possunt, imo & tenentur, viuere, vt laicus: non vero de Clericis in sacris constitutis, nec de Religioso professo, qui non possunt ad vitam laicam redire; & ideo, ob Bigamiam ab ipsis contractam, ob matrimonium nullum attentatum, non amittunt priuilegium Clericalem, donec per sententiam Iudicis, aut degradationem ab illo denudentur. Sic Sayrus, Suarez, Auila, Luysius, & Palaus *loc. citat.* & Villalobos, per hæc verba: *Tambien se aduierte que el Clerigo ordenado de Ordenes menores, si contrae Bigamia verdadera ò interpretatiua, queda priuado de todo el priuilegio Clerical, como consta de vn texto*, cap. Vnico de Bigam. in 6. adiuncta Glossa. *Mas el Ordenado de Orden sacro, aunque contraya Bigamia similitudinaria, no queda priuado del priuilegio clerical, por que no habla del el texto.*

Qvæstio XLVII.

An Bigamus in minoribus constitutus, peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram clericalem?

NEgat Quintanaduenas *tom.2. singul. tract.16. singul.4..num.2.* vbi docet, licitum esse Bigamo deferre habitum Clericalem absque tonsura, sine vlla dispensatione, & licentia.

Sed longè probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia textus *in cap. Vnico, de Bigam. cit.* hoc Bigamis prohibet, sub pœna excommunicationis sententiæ, his verbis: *Ipsis Bigamis quoque, sub anathemate prohibemus, deferre tonsuram, vel habitum Clericalem*: at hæc pœna obligat ad mortale: ergo. Sic Sayrus *libro 6.capite 5. numero 4. & 5.* Palud. & Gabriel apud ipsum. Auila *parte 7. disputatione 8. dub.3. vers. Secundò notandum est.* Angel. & Siluest. penes illum. Palaus *disput.6. punct.8. num.13.* & alij.

Qvæstio XLVIII.

An Bigamus prædictus, possit ministeria minorum Ordinum exercere?

AFfirmarunt aliqui apud Suarium *disput.49. sect.5.num.3.* ex textu *in cap.Lector.distinct.34.* Cuius verba retulimus *sup. quæst.32.* vbi habetur, quod si Lector cum vidua contraxerit, permittatur in suo gradu ministrare: ergo.

Sed, vt certum Respondeo: Non posse, absque dispensatione, saltem Episcopali, iuxta habita *supr. quæstione 32. cit.* Quia non solùm iuxta citata, sed etiam *cap. Sanè 1. de Cleric. coniug.* & Concil. Trident. *sessione 32. cap.17. de Reformat.* omnino excludunt Bigamum ab omni Ordine Clericali; & vsu minorum Ordinum. Sic Auila *loc. citat. vers. Hinc sequitur*, vbi infert, non posse prædictum Bigamum, esse Ecclesiarum Ædituum, seu Sacristanum. Suarez & Palaus *loc. citat.* Sayrus *cap.5.citat. num.7.* Vbi consequenter docet, nec posse citra dispensationem ad aliquem Ordinem, imo, nec ad primam tonsuram, promoueri. Viuald. *in Candel. vbi de Irregularitate, numero vigesimooctauo*, & alij penes ipsos.

Qvæstio XLIX.

An Bigamus sit capax alicuius beneficij Ecclesiastici?

REspondeo, vt quid certum: Non esse. Quia huiusmodi beneficium, non laico, sed Clerico confertur: at sic est, quod Bigamus est incapax alicuius Ordinis, aut Clericatus: ergo & beneficij, quod datur Ordinatis. Et hoc non solum durante matrimonio, sed etiam postea, donec mereatur dispensationem. Sic Sayrus *lib.6.cap.5. numero 9.* Viualdus *numero 28. cit.* vbi ait: Hoc ita obseruatum fuisse à Sanctiss. Legatur Quintanaduenas *tom.2. singul. tract.16. singul.1.* vbi latè defendit esse probabile, quod ille, qui minoribus initiatus vxorem viduam duxit, possit ab ea iam solutus sine dispensatione Bigamiæ beneficium obtinere: sed oppositum nobiscum sentiunt Barbosa, *de potest. Episcopi allegat.49. num.17. & tom.5. collect.in cap. Præcipimus, num.1.* Bonac. *de Irregularit. quæst.2. punct.5.num.3.* & apud illos, Nauar. Auila, Riccius Andr. Couar. & alij plures.

DISPVTATIO VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis; seu, ex homicidio iusto, proueniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An ex homicidio, publico, iusto, & licito, oriatur irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, & mansuetudinis?

RESPONDEO tanquam quid certum: Oriri. Quapropter quicumque ex publica auctoritate, iustè, & absque vllo peccato, hominem occidit, irregularis habetur; adeo vt, nec Ordinari permittatur, nec in susceptis Ordinibus ministrare. Sic enim habetur *in cap. Clericis, & cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi,* & *cap. penult. de homicid. & cap. 1. de Cleric. pugnat. in duel. cap. In Archiepiscop. de Raptorib.* & Clement. *Si furiosus, de homicid. & cap. Miror. cap. Clericum, & cap. De his Clericis, distinctione* 50. Ratio autem huius irregularitatis est defectus lenitatis, ac mansuetudinis requisitæ in Ministro Altaris, qui Christum Dominum nostrum mitissimum, ac mansuetissimum repræsentat; qui, non aliorum sanguinem fudit; sed proprium fundi permisit in remissionem peccatorum. Legantur Hostiens. *in Summ. libro quinto, titul. de Homicid.* Angel. Silvest. Tabiena *verb. Homicidium.* Nauarr. *in Manual. capite vigesimoseptimo numero* 206. Couarru. *in cap. Furiosus secunda parte, de homicid.* Maiolus *libro secundo de Irregularitate, capite sexto, & libro quinto, capite* 48. & 50. D. Thom. 2. 2. *quæstione* 40. *articulo secundo, & in addit. ad* 3. *partem, quæstione trigesimanona, articulo quarto.* Paludan. Ricard. Scotus, Sotus, & Gabriel *in* 4. *distinctione* 25. Henriquez *libro* 14. *capite* 10. Viuald. *tractatu de Irregularitate, numero* 303. Valentia *tomo quarto, disputatione* 7. *quæstione* 19. *puncto* 3. §. 4. Toletus *libro* 1. *capite* 27. Sayrus *libro* 6. *Thesauri capite* 15. *numero* 1. & 2. Suarez *tom.* 5. *de Censur. disputatione* 47. *sectione* 1. Auila *parte* 7. *disputatione* 5. *à sectione* 1. Palaus *de Censur. disputatione* 6. *puncto* 14. Bonacina *disputatione* 7. *de Censur. quæstione* 4. *à puncto* 1. Luysius Turrian. *de Censur. lib.* 9. *disp.* 65. & 66. Hurtad. *disputatione* 2. *de Irregularitate, diff.* 11. Ægidius *disputatione* 18. *dub.* 9. Baunyus *tract.* 11. *de Irregularitate, quæst.* 72. Cornejo *disp.* 11. *à dub.* 1. Villalobos *tomo* 1. *tractatu* 21. *à diff.* 25. Machado *tomo* 1. *parte tertia, tractatu* 18. *à documento* 1. Filliucius *tractatu* 19. *cap.* 9. Pellizzarius *tom.* 2. *Manual. Regul. tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *à quæst.* 6. *num.* 160.

QVÆSTIO II.

An non solum ex occisione hominis publica auctoritate facta; verum etiam, ex mutilatione membri, incurratur irregularitas hæc, ex defectu lenitatis?

RESpondeo, vt quid certum: Incurri etiam. Quia mutilatio membri humani, in hac materia, hominis occisioni æquiparatur, *Clement. vnica de Homicid.* & notat Glossa ibi. *verb. Mutiler.* Et ratio est, quia homicidium, est priuatio vitæ corporalis humanæ: Mutilatio vero, abscissio membri humani, cum realiter separatur à corpore: ergo cum anima omnia humana membra viuificet, abscissio membri humani, quasi partiale homicidium erit. Sic Glossa *loc. cit.* & cum ea omnes Canonistæ, & Theologi.

---

§. I.

De Iudice, & Assessore, &c.

QVÆSTIO III.

An Iudex Ecclesiasticus, vel sæcularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu lenitatis?

REspondeo, tanquam quid certum: Contrahere. Quia, sic habetur *in cap. Ex litteris* (non, *literis*, vt leges apud Suarium & Palaum, *de excessib. Prælatorum. cap. In Archiepiscopatu. De Raptoribus, cap. Quæsitum* 23. *quæst.* 4. *cap. Sæpè, & cap. His quibus, quæst.* 8. in Canone 30. *Concilij Toletani quarti,* & alibi. Et ratio est. Quia dicere sententiam sanguinis, & de nocente pœnas, etiam iustas, repetere, est contra mansuetudinem Ecclesiasticam, vt ait Alexand. III. *in cap. Suscepimus, de Homicid.* cum sit indecens, vt qui personam Christi gerit in Altari, Hostiam immaculatam Deo offerens, vitam hominis, necdum partialiter, auferat, cuius ille conseruandi gratia, propriam perdidit. Sic communis Canonistarum, & Theologorum. Legantur Maiol. *lib.* 2. *cap.* 6. *numero* 3. Nauarr. *cap.* 27. *numero* 212. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 2. *num.* 2. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 27. Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 16. *num.* 4. Suarez *disputatione* 47. *sectione* 1. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 1. Palaus *disputatione* 6. *punct.* 14. §. 1. & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An etiam, Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis iustè proferentis, hanc eandem, sicuti Iudex, incurrat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Eandem etiam incurrere. Quia etiam Assessor, est causa propinqua mortis, vel mutilationis; cum compleat personam Iudicis, defectum sententiæ supplens. Sic communis. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 4. Suarez *disput.* 47. *sect.* 1. *num.* 4. Auila *part.* 7. *disputatione* 5. *sectione* 2. *dub.* 1. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 9. *quæst.* 6. *numero* 139. Layman *lib.* 3. *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 7. *numero* 1. Bonac. *quæst.* 4. *de Irregularit. punct.* 1. *num.* 5. Bauny *de Irregularit. quæst.* 22. *pag.* 476. Cornejo *disp.* 11. *de Irregularit. dub.* 1. *vers. Ex quo infero.* Palaus *disp.* 6. *de Censuris, punct.* 14. §. 1. *num.* 2. Machado *libro* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 3. *num.* 2. vbi sic ait: *De los Assessores, i acompanados, que concurren endar la sentencia, todos conuienen, como hemos dicho, enque incurre la misma irregularidad, que los Iuezes: porque en rigor, casi loson, pues concurren à dar, i à firmar la sentencia.* Sic ille. Pellizzarius *sect.* 4. *cit. quæst.* 7. *num.* 161. & communis.

Qvæstio V.

An, vt incurrant hanc irregularitatem Iudices, & Assessores, satis sit, exercuisse officium in criminalibus, licèt nunquam sententiam sanguinis tulerint?

Affirmant Maiolus *lib.2. de Irregularit. cap.6. num.3.* Quia(ait) pari ratione hæc procedunt, quoad irregularitatem, iudicium ferre, vel parari ad iudicium ferendum. Concil. Trident. 4.*Can.*30. Ita ille. Citans pro se Hug. vetustissimum Canonum interpretem *in cap. Si quis, post distinct.*51. & Specul. *tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice, & vers. Quanto autem,* & Summam Confessor. *de homicid. quæst.*23. Quibus adde D.Anton. 3.*part. tit.*29.*cap.*2.§.1.

Sed, vt quid longè probabilius; Respondeo: Non esse satis exercuisse officium in Criminalibus ad incurrendam hanc irregularitatem: quia necdum est satis pronuntiasse sententiam sanguinem, si non sortita est effectum, vt statim videbimus. Sic Nauarr. *cap.*27. *numero* 211. *in fine.* Suarez *disp.*47. *sectione* 1. *num.*3. Sayrus *lib.*6. *cap.*16.*num.*5. Auila *part.*7.*disp.*5.*sect.*2.*dub.*1. Filliuc.*tractatu* 19. *cap.*9. *quæst.*6. Villalobos *tractatu* 21. *diff.*25.*num.*2. & alij mox citandi.

Qvæstio VI.

An saltem, incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus?

Affirmant, & à fortiori, Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt Flores *in praxi Crimin.* & Salcedo apud Machadum *infra.*

Sed longè probabilius Respondeo: Adhuc non incurrere, si effectus verè non sequitur. *Primò*, quia nullo iure aliter lata est hæc irregularitas. *Secundò.* Quia per mandatum iniustum, non incurritur irregularitas, effectu non secuto: ergo nec per iustum mandatum. Sic tenent Nauar. Suarez, Sayrus, Auila, Filliucius, Villalobos *supra citati.* Hostiens. *in cap. Significasti, de Homicid.* & alij Canonistæ *in cap. Sententiam sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi,* & *in cap. Significasti*, & *in cap. Ad audientiam de Homicid.* Henriquez *lib.*14. *cap.*12. *num.*1. Bonacina *disp.*7. *q.*4.*punct.*1. Cornejo *disp.*11. *dub.*1. Hurtado *disp.*2. *de Irregularit. diff.*11. Quibus assentire videtur Machado 1.*tom. lib.*1. *part.*3. *tract.*18. *docum.*2. *num.*4. Basseus *irregularitas* 5.*num.*1. & Pellizzarius *tract.*7. *cap.*5. *sect.*4.*quæst.*7.*num.*161.

Qvæstio VII.

An Iudices ferentes sententiam mortis, sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant?

Negandum videtur ex textu *in cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi,* vbi Innocent.III. solum prohibet Clericis, vt nullatenus sententiam sanguinis dictent, vel proferant; nec sanguinis vindictam exerceant: nec vbi exerceatur interfint: ergo si proferant sententiam mortis, sine sanguinis effusione, non incurrent hanc irregularitatem.

Sed, vt certum quid Respondeo: Incurrere. Quia certum est, quod illa voce, *Sententiam sanguinis: R. P. Leand. de Irregularit.* intelligit Pontifex sententiam mortis (vel mutilationis) quocumque modo hæc fiat. Vnde etiamsi mors sine effusione sanguinis fiat: vt cum quis suspenditur, vel suffocatur, aut alimento priuatur, aut media, aut carceris rigore affligitur, itavt inde moraliter, ac celeriter sequitur mors, perinde est. Sic omnes Canonistæ ac Theologi. Legantur Glossa *in Summ. d. cap.* Suarez *disputatione* 47. *sectione* 1. *numero* 2. Filliuc.*tract.*19.*cap.*9.*quæst.*6. Pellizzarius *loc.cit.* Villalobos *tract.*21. *diff.*25. *num.*1. Machado *libro* 1. *parte* 3. *tractatu* 18. *docum.*2. *numero* 2. & Couarru. *in Clement. Si furiosus* 2.*parte*, §.5. *numero* 7. (non 8. non inuenies citatum apud Filliucium & Machadum) vbi ita ait: Iudex ipse Ecclesiasticus maximo irregularitatis periculo se exponit: cum aliquem criminis reum, in eum detruserit carcerem, qui mortem sit breui tempore illaturus; vel ob eius humiditatem, fœtorem, & squalorem, vel ob alimentorum substractionem. Sic ille; qui & citat Guillelm. Abbatem, Ananiam, Soccinum, D. Antonin. & Ioan. Bernard. Legantur etiam Sayrus *lib.*6.*cap.*15. *num.*4. Gibalinus *de Irregularit. cap.*4. *consectar.*7. *diff.*3.*pag.*261. & ego *infra q.*16. *& sequent.*

Qvæstio VIII.

An Iudex proferens flagellationem per vrbem, cum effusione sanguinis maneat irregularis, secuto effectu?

Affirmatiuam partem esse probabilem, innuit Maiolus *libro secundo, capite* 6. *numero tertio.* Quatenus hæc dicit verba: Hæc verò irregularitas ad duo sola capita refertur, ad mortem, scilicet, & ad membrorum mutilationem: at ob solam effusionem sanguinis, sine vlla membroru mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in iudice, aut saltem Episcopalis erit. Ita ille.

Sed, vt quid certum Respondeo: Non manere ob id irregularem. Quia (vt bene Maiolus) hæc irregularitas ex defectu lenitatis, ad duo tantum capita refertur, nempe, ad mortem, & ad membrorum mutilationem: ergo minus nocumentum, etiamsi eueniat cum effusione sanguinis, non sufficiet ad irregularitatem inducendam. Et ideo quamuis Iudex ferat sententiam, vt reus flagelletur, vsque ad effusionem sanguinis; vel vt ad triremes mittatur, vel etiam aliter vulneretur, non ob id manebit irregularis. Sic Suarez *disput.*47. *sect.*1. *num.*2. Auila *part.*7. *disp.*5. *sect.*1. *in fine.* Filliucius *tract.*19. *cap.*9. *quæstione* 6. Machado, & Villalobos & Sayrus *loco citato*, nec non ego rursus *infra quæst.*18.

Qvæstio IX.

An Iudex, qui dictat sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis?

Affirmant quidam fieri irregularem, casu, quo reus, ita debilitetur, vt non possit commodè tractare Sacramentum. Ratio eorum est. Quia in iure, paria sunt membrum abscindere, & illud debilitare: at qui abscindit fit irregularis: ergo & qui debilitat. Ita sentiunt apud Sayrum, Panormitan. *in cap. Cum illorum. num.*8. *de sent. excommun.* Angel. *homicidium* 3.*q.*3. Maiolus *lib.*5.*cap.*50.*n.*7. & Graffis *lib.*2.*decis.cap.*62.*num.*3. & apud Henriquez (*vbi infra, litt I.*) Bonif. Imol. Siluest. Rossella, Tabiena, & alij.

Sed longè verius Respondeo: Non fieri irregularem.

larem. Quia longè verius est, non esse in iure idem, seu paria, membrum abscindere, & illud debilitare: nam membrum debilitatum, non desinit esse membrum, sicut desinit esse membrum abscissum. *Argum. cap. Sicut vrgeri. 1. quæst. 1.* ergo licèt, qui abscindit, fiat irregularis, non inde sequitur, quod, qui debilitat. *Confirmatur:* quia etsi membrum debilitatum sit quasi inutile, quoad operationem; non tamen, quoad esse, & quoad decorem, & ornatum corporis: vt colligitur ex *cap. cit.* ibi: *Vt si cuius manus esset arida, verum quidem esset membrum, quamuis sine sanguine, & inefficax esset, & mortuum:* ergo membrum esse debilitatum, non est idem, ac abscissum. Sic tenent Nauarr. *cap. 27. numero 206. vers. Tertiò*, & Panormitan. sibi contrarius *in cap. Qui Cler. vel vouent.* Sotus *libro quinto, de Iustit. quæstione secunda, articulo 1. concluf. 3.* Couarru. *in Clem. Si furiosus parte 3. in princip. numero 9.* Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 4. litt. K.* & penes ipsum, Perez, Anan. Felin. Cardin. Aufret. Villadiego, Armilla, Ricard. & Paludan. Quibus addi possunt Toletus *lib. 1. cap. 27. §. Mutilans. vers. Secundò.* Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 5. & 6.* Auila *part. 7. & disput. 5. sect. 1. dub. 2.* & alij.

QVÆSTIO X.

An Iudex, qui dicit sententiam, mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis?

REspondeo, vt certum ex dictis; Manere irregularem. Quia verè mutilaret tunc à reo membrum verum humanum, vtpote viuum aliquo modo & genere. Nam licet manus (verbi gratia) arida vnita toti corpori perfectè non viuat, viuit tamen vita vegetatiua, cuius vitæ gradum tribuit eadem anima hominis, quæ & præseruat illam à corruptione. Sic optimè doctus Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 4. litt. N. & M.* & penes ipsum Panormit. Perez, Cepola, Præpositus, & alij, quos sequitur Auila *dub. 2. cit. vers. Sequitur secundò.*

QVÆSTIO XI.

An si quis, antequam esset baptizatus, exercendo Officium Iudicis, occidit hominem, aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit?

AFfirmant Glossa *in cap. Si quis viduam, in verb. post baptismum.* Vbi Archidiacon. Dominic. necnon Hostiens. Præpos. Ioan. Andr. & Anchar. quos pro hac parte affert Sayrus *lib. 6. cap. 15. dub. 5. num. 10.*

Sed longè verius Respondeo: Non contraxisse. Quia iura importantia irregularitatem iis, qui occidunt, vel mutilant; clarè loquuntur de iis, qui in faciunt post baptismum, vt constat ex *cap. Si quis viduam 50. distinct. cap. si quis post baptismum distinct. 51.* & ratio est: quia in eo, qui id facit ante baptismum, non consideratur defectus lenitatis, cum nondum sit membrum Christi. Innocent. I. *relat. in cap. Quæ similiter 23. quæst. 3.* Nauarr. *cap. 27. num. 209.* Couarru. *in cap. Si furiosus 1. part. §. 2. num. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 7. & cap. 17. §. 2.* Scot. *in 4. distinct. 33. quæst. 2. §. de secundo.* Maior, *dist. 27. quæst. 6.* Almain. *dist. 25. quæst. 1.* Sotus *ibid. quæst. 1. art. 3. concl. 4.* Angles, Philiarcus, Toletus, & alij, quos refert ac sequitur Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 10. cit.* Quibus adde Suarium *disput. 47. sect. 1. num. 1.* Auilam *p. 7. disp. 5. sect. 1. in princip.* Filliuc. *tract. 19. quæst. 4. num. 237.* Reginald. *lib. 30. num. 94.* Bonac. *dist. 7. quæst. 4. punct. 1. n. 2.* Villalob. *tract. 21. diff. 25. num. 2.* Machad. *lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 2. num. 3.* & Basseum, *Irregularitas 5. num. 1.*

QVÆSTIO XII.

An, vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum?

REspondeo, vt quid certum: Non esse opus. Quia, ad hanc irregularitatem contrahendam, sufficit mors, aut mutilatio hominis cuiuscumque, Iudæi, Saraceni, vel Pagani. Colligitur, tum ex *cap. Clericum, distinct. 50.* vbi Nicolaus Pontifex expressè prohibet, ne Clericus, qui Paganum sponte occidit, ad maiorem Ordinis gradum ascendat: quia verè fuit homicida. Tum etiam ex *cap. Petitio, de Homicid.* Vbi idem prohibet Honorius III. Clerico cuidam, qui Sarracenum occidat. Sic ergo sentiunt omnes Nauarr. *cap. 27. num. 109.* Palud. *in 4. distinct. 25. quæst. 3. artic. 2. concluf. 2.* Sotus *ibid. quæst. 1. artic. 3. concluf. 4.* Viuald. *de Irregularitate, numero 203.* Tolet. *lib. 1. cap. 27. vers. Sine crimine.* Angles, Medices, D. Anton. Siluest. & Philiarcus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. Thesauri capite 15. dub. 4. num. 8.* Quibus adde Auilam *part. 7. disput. 5. sect. 1. in princip.* Bonacin. *quæst. 4. punct. 1. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 5. numero 288.* & Maiolum *lib. 5. de Irregularitate, cap. 48. num. 2. vers. Quinimmo.*

QVÆSTIO XIII.

An item, maneat irregularis iudex, aut alius, qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum?

NEgandum videtur. Quia, qui lege, vel edicto occidi permittuntur, si ab aliquo occidantur, nullum peccatum committitur; ergo nec pœna irregularitatis incurritur.

Sed, vt quid certum, Respondeo: Manere irregularem. Quia licèt verum sit, quod, qui legis permissu, iustitiæque zelo, bannitum vel diffidatum occidit, aut mutilat, non peccet mortaliter; manet tamen irretitus irregularitate, orta ex defectu lenitatis, quam contrahit quis occidens, aut mutilans, absque vllo peccato, vti faciunt Iudices quando iustè dictant sententiam occisionis, vel mutilationis hominis, aut executores sententiæ eorum; vt in præsenti sunt occisores Bannitorum. Sic docent omnes communiter. Legantur citati nuper, præcipuè Sayrus, Bonac. Viuald. & Maiolus.

QVÆSTIO XIV.

An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat, excommunicatum?

REspondeo: Etiam vt quid certum: Manere. *Primò*: quia verè est homicida. *Secundò*, quia sic habetur *in cap. Excommunicatorum 23.* (non 13. vt offendes apud Maiolum) *quæst. 5.* licèt non ita expressè, vt putant Maiolus, & Viualdus *loc. cit.* Sic tamen tenent omnes cum ipsis. Legantur etiam Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. q. 4. num. 237. & quæst. 5. num. 238.* Bonac. *quæstione 2. punct. 1. num. 1.* Basseus *verb. Irregularitas 5. num. 1.* & alij.

QVÆSTIO XV.

An qui occidit fœtum animatum in vtero matris, aut (quod idem est) causam dedit abortionis illius, sit irregularis?

NEgarunt quidam Iurisperiti apud Tiraquel. *in l. si vnquam. C. de reuocand. donationib. num.* 148. Sed certè sine fundamento. Vnde

Tanquam quid certissimum Respondeo: Esse irregularem. Quia occidens fœtum animatum, adhuc existentem in vtero matris, verè occidit hominem, cum extinguat aliquid viuum vitæ hominis, & non plantæ, aut pecoris: ergo verè est irregularis. Sic communis. De quo latius infra, *disp.* 11. per totam. Legantur Sayrus *lib.* 6. *cap.* 15. *n.* 8. Bonac. *disp.* 7. *q.* 2. *punct.* 1. *num.* 1. Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sect.* 1. & 3. & *disp.* 6. *sect.* 4. Couarru. *in Clem. Si furiosus* 2. *p.* §. 3. *num.* 1. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, vbi ex carceris fœtidi, angusti, & tetri incommodis, breui moritur, fiat irregularis?

REspondeo, vt certum: Fieri. Quia tunc æquè concurrit Iudex ad rei mortem, ac si illum morte damnasset. Sic Gibalinus *de Irregularitate, cap.* 4. *quæstione* 3. *consectar.* 7. *diff.* 3. vbi docet, tunc colligi reum extinctum esse ex qualitate carceris, aut alimentorum subtractione, quando breui post eam sententiam periit, vel quando carcer fuit extraordinarius, non communis omnibus reis. Legantur pro hac resolutione Auctores citati à nobis *supr. quæst.* 7.

QVÆSTIO XVII.

An Domini Inquisitores, qui hæreticos muro includunt, si ij ibi moriantur, maneant irregulares?

REspondeo: Non manere. Quia nec tam arctus est carcer, nec tam parcus victus, vt viuere non possint; quamuis non sine molestia, & incommodis, quæ in pœnam infliguntur. Sic Vgolinus, quem citat, & sequitur Gibalinus *loc. cit. diff.* 3. *in fine.* Secus dicendum esset casu, quo præfati Domini Inquisitores, ita hæreticis, aut aliis reis, victum diminuerent, vt fame perirent; aut eo carcere includerent, ex cuius fœtore breui extinguerentur, quia tunc irregularitatem incurrent, vt ex dictis constat.

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto, breui obiit?

REspondeo, vt certum: Non manere. Quia irregularitas ex defectu lenitatis oritur ex damnatione ad mortem, aut membri mutilationem: at Iudex damnans ad triremes, nec ad mortem, nec ad mutilationem propterea damnat: ergo ob id non manet irregularis. Nec obstat, quod reus ex labore consueto breui obierit; quia cum illa ad triremes damnatio, sit pœna canonica, vt supponimus, atque etiam communis, non causa mortis per se, sed per accidens, Iudici tribui poterit, ac proinde ob id immunis erit ab irregularitate. Sic Gibalinus *loco cit. diff.* 4. *pag.* 263.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, maneret irregularis Iudex, damnans reum, ad metallum, aut insulam; si ex eo quod malè tractatus sit, citius moriatur?

REspondeo, vt certum: Non manere irregularem; nisi aliàs Iudex præceperit reum à comitantibus, aut custodibus malè haberi, vel tractari. Id enim constat ex dictis: quia Iudex, nec ad mortem, nec ad mutilationem damnauit: nec fuit causa acceleratæ mortis, cum id eius opera minimè factum fuit, sed aliorum, qui sua sponte, non Iudicis mandato, reum vexarunt; secus esset, vt diximus, si Iudex vexationem illam duriorem iussisset, quia tunc in rei mortem sua auctoritate concurrisset, & ideo esset irregularis. Sic Gibalinus *diff.* 4. *citata.*

QVÆSTIO XX.

An Prælatus Ecclesiasticus maneat irregularis, si ferat legem, qua priuat pœna mortis certa quædam crimina?

REspondeo, vt certum: Nec Prælatum Ecclesiasticum habentem iurisdictionem temporalem; nec alium Principem sæcularem, manere irregularem, ex eo quod legem, aut statutum condat, quo aliquod crimen sub pœna mortis prohibeatur. Quia tunc iste legislator tantum est causa remota mortis in particulari: cum ipsa lex causa vniuersalis sit, & non animaduertit in certam personam. Sic colligunt Doctores ex *cap. Delatori.* 5. *quæstione sexta*, Vgolinus *capite* 9. §. 2. *numero secundo*, Tabiena *verb. Irregularitas* 2. §. 4. Siluest. *Homicidium.* 3. *quæstione* 7. *vers. Nonum.* Henriquez *libro* 14. *capite* 12. *numero* 6. Sayrus *libro* 6. *capite* 18. *numero* 18. Auila *parte* 7. *disputatione* 5. *sectione* 2. *dub.* 5 Gibalinus *de Irregularitate, cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 7 *diff.* 6. Maiolus *lib.* 2. *de Irregularitate, cap.* 5. *num.* 16. Pellizzarius *tom.* 2. *tractatu* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 13. *num.* 172.

QVÆSTIO XXI.

An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis; si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirant, & puniant, iuxta leges, & iuris dispositionem?

REspondeo, vt certum: Non ob id fieri irregularem; etiamsi dictus Princeps, vel Clericus, dicat Iudici à se constituto, quod vigilet contra malefactores, & leges in illos seruet, & deinde hic aliquem morte puniat. Constat id primo ex *cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi, in* 6. vbi expressè Bonif. VIII. id definit.

Secundò. Quia aliàs, iurisdictio temporalis inutilis esset Principi sæculari, vel Clerico, aut illam abiicere deberet. *Tandem*, quia tunc dictus Princeps, vel Clericus, non concurrit ad rei mortem, nisi valde remotè, nec facit quidquam, vnde dicatur lædi mansuetudo Christiana: ergo. Sic omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib.* 2. *cap.* 6. *numero vndecimo*, Henriquez *num.* 6. *cit.*

Sayrus *num.*16.Couar.*in Clem.Si furioſus,part.*2.*§.*5. *num.*8. Auila *ſect.*2.*cit.dub.*4. Gibalin. *loc. cit. diff.*5. *num.*46. Bonacina *quæſt.*2. *de Irregularitate, punct.*1. *num.*28. Molina *tom.*3.*diſp.*8.*num.*2. Layman. *lib.*3. *tract.*3.*part.*3. *cap.*7. *concl.*3. Ægidius *diſp.*18. *n.*91. Gaſp. Hurtad. *de Irregularit.diff.*11.*num.*42. Caſtro Palaus *de Cenſur. diſp.*6. *punct.*14. §.1.*n.*3. Cornejo *de Irregularit. diſp.*11.*dub.*1.*quæſ.*1. Filliuc.*tract.*19. *cap.*9.*q.*7.*num.*241. & alij.

QVÆSTIO XXII.

An ſaltem fiat itregularis dictus Princeps, vel Clericus, ſi deleget poteſtatem alicui ſpecialiter pro aliquo delicto in particulari; nempe, homicidio, in ſua iuriſdictione commiſſo; vt inquiſita veritate, iuſtitiam, iuxta leges, faciat?

AFfirmat Henriquez *lib.*14. *non cap.*3. vt ſcribunt Cornejo, Diana, & Gibalinus(*vbi infra*) ſed *cap.*12. *num.*6.*litt.N.* his verbis: Nec debet Epiſcopus alicui Commiſſario delegare vnam cauſam criminalem: fiet enim irregularis, cum ſit cauſa,vt hic reus occidatur. Ita ille. Qui & citat pro ſe Nauarrum *lib.*5.*conſil. conſ.vltim.de homicid.* Sed Nauarrus tantum loquitur de Prælato, qui Iudici præcepit,vt manè exequeretur ſententiam mortis,quam ipſe tulerat, de quo ſtatim agemus caſu. Citat etiam Bonacina pro hac ſententia Suarium: ſed omnino malè, cum oppoſitum expreſsè ſentiat, & doceat, *diſp.*47.*ſect.*1. *num.*5.*&* 6.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Non fieri irregularem dictum Principem, vel Clericum; etiam caſu,quo ipſe Iudex delegatus, cognito delicto morte puniat delinquentem. Quia id efficaciter probatur ex *d. cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi in* 6. vbi Pontifex, diſertè loquitur de homicidio, aut alio maleficio commiſſo, cuius ſpecialem commiſſionem demandat Iudici Clericus. Et ideo ſic tenent,Suarez, Couar. Molina, Auila, Layman, Hurtado, Sayrus, Cornejo,Palaus,Gibalinus,& Bonac.*citati*. Nec non Diana *p.*4.*tract.*2. *Reſol.*78.

QVÆSTIO XXIII.

An ad minus, maneat irregularis prædictus Princeps, vel Clericus, qui Iudici à ſe deſignato, mandat, vt ſententiam ſanguinis proferat in talem malefactorem?

REſpondeo, vt quid certum: In hoc caſu manere irregularem.Quia eo mandato,directè & proximè morti rei cooperatur Princeps, vel Clericus. Sic Henriquez *cap.*12. *cit. num.*6. ibi: Fiet tamen irregularis ſi ei (id eſt, *Commiſſario*) dicat: hunc furem ſuſpendat,aut mutilet. Sic ille. Qui in marg.*litt.M.* citat Gloſſam, Tabien. Silueſt. Couarru. & alios. Sic etiam tenent omnes Doctores, præcipuè citati nuper.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam, maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Eccleſiaſticus, qui dicit Iudici à ſe delegato, vt ſequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam ſuſtinendam, ipſe iudex delegatus iam condemnauerat?

REſpondeo: Etiam irregularem manere. Quia ſine dubio, in hoc caſu, Princeps,vel Prælatus, eſt cauſa proxima, vt ille reus, ſeu malefactor citius occidatur, aut deformetur. Sic optimè Nauarrus *lib.*5. *conſil.conſil.*16. *aliàs vltimo,de homicidio, n.*2. Vbi inquirit reus,An Vicelegatus,qui iuſſit Secretario ſuo, vt deferret quaſdam litteras, quas ipſe ſcripſerat ad quemdam Commiſſarium, in quibus iubebatur ipſi Commiſſario, vt ſententiam mortis,quam contra quemdam tulerat, manè ſequentis diei exequeretur,quod & factum fuit, an,ſcilicet:tam Vicelegatus, quam Secretarius prædicti ſint irregulares? & reſpondet: Vtrumque eſſe irregularem. Sic etiam ſentiunt Sayrus *lib.*6.*Theſauri cap.*18.*num.*17.Gibalinus *de Irregularitate, q.*3. *cap.*4. *conſect.*7.*diff.*5. Auila *part.*7.*diſp.*5.*ſect.*2.*dub.*4.*concl.*1.& alij.Quod eſt verum,loquendo de Vicelegato;nam loquendo de Secretario deferente litteras,infra dicemus.

QVÆSTIO XXV.

An Prælatus, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere & ad ſe, ſiue viuum, ſiue mortuum, adducere; maneat irregularis, ſi executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent?

REſpondeo: Manere irregularem. Quia illa Iudicis verba, nempe, *adducite eum, ſiue viuum, ſiue mortuum*; animum adduxerunt executoribus, vt eum interficerent, aut mutilarent: ergo Iudex, vel Prælatus, verè fuit cauſa proxima mortis, vel mutilationis rei: ergo manſit irregularis. Sic in caſu contingenti tenuit Maiolus *lib.*5. *de Irregularit. cap.*48. §.2.*num.*8. Vgolinus *cap.*5.§.8.*numero* 18. Gibalinus *eod.tit.pag.*264. & alij quos referemus *infra diſp.*10. *quæſt.*16.

QVÆSTIO XXVI.

An etiam maneant irregulares Iudices, vel Prælati, qui, propoſitis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint?

REſpondeo, vt certum: Manere irregulares, ſequuto effectu. Quia proximè mandato ſuo ad mortem, vel mutilationem rei concurrerunt. Sic Gibalinus *loc.cit.* & Maiolus, qui addit,idem dicendum de illo, qui propoſuit præmium pro habenda ſola notitia delinquentis occulti; vt putà, *quiſquis reuelauerit furantem, homicidam,&c. centum habeat*; tunc ſi reuelatio fiat per hunc modum, & delinquens in iudicio, vel extra, occidatur, irregularis erit, qui præpoſuit præmium, eo quod tali præmio propoſito, inducit animum ad mortem rei, & ideo mandare videtur. Sed de hoc infra amplius.

QVÆSTIO XXVII.

An poſsit Prælatus,aut Princeps,ſine nota irregularitatis, temperare ſententiam prolatam à ſuo Iudice delegato, & iubere mitiorem mortis pœnam?

REſpondeo:Poſſe,ſine irregularitatis nota. Quia in hoc caſu, Prælatus, aut Princeps ſæcularis, non eſt cauſa mortis delinquentis, cum ſolum partem eius minuat,aut modum, in quo non crudelem, ſed potius mitem ſe exhibet. Sic Layman *libro* 3. *ſect.*5.*tract.*3.*part.*3.*cap.*7.*num.*4.his verbis: Poſſunt tamen, *Epiſcopi, & Prælati*, ſine nota irregularitatis, latam à Iudice ſententiam moderari; vt videlicet, dicant; Si omnino reus, propter latam ſententiam,

tiam, morte afficiendus eſt, non rota, vel igne puniatur, ſed pœna mitiori. Quia hoc modo, non cauſa mortis, aut ſupplicij exiſtunt, ſed potius, vt pars ſupplicij dematur, qui miſericordiæ, non ſeueritatis actus eſt. Sic ille. Quem citat, & ſequitur Gibalinus *de Irregularit. quæſt. 3. cap. 4. conſectar. 7. diſp. 5. verſ. Quarto poterit.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Prælatus Eccleſiaſticus, aut Princeps ſæcularis, maneat irregularis, caſu, quo Iudex ab ipſo delegatus, iniuſtè ad mortem, ſeu mutilationem, damnet reum?

AFfirmandum videtur ex *cap. fin. de homicid. in 6.* vbi Bonif. VIII. ita loquitur. *Is, qui mandat aliquem verberari, licet expreſsè inhibeat, ne occidatur vllatenus, aut mutiletur, irregularis efficitur, ſi mandatarius fines mandati excedens, mutilet, vel occidat: cum mandando in culpa fuerit, & hoc euenire poſſe debuerit cogitare.* Sic Pontifex. Ergo eius deciſio vim habet in noſtro caſu.

Sed omnino Reſpondeo: Non manere in noſtro caſu, irregularem. Quia culpa mandatarij, dum fines mandati excedit, non debet obeſſe mandanti *l. Diligenter. ff. Mandati*, at ſic eſt, quod Prælatus tantum iuſſerat Iudici, vt inquiſita veritate, iuſtitiæ debitum exequatur: ergo ſi Iudex iniuſtitiam committat, eius vnius criminis eſt, non Prælati mandantis.

Nec obeſt contra id, *cap. fin. cit. de homicid.* quia ibi agit Pontifex de illo, v. g. Clerico, qui iniuſtè mandauit aliquibus familiaribus, vt quemdam ſuum inimicum verberarent, & quia debuit cogitare quod inde euenire poſſet mors, vel mutilatio membri, vt bene expendit Gloſſa, ideo hæc omnia ſunt mandanti Clerico imputanda; non in noſtro caſu, vt conſtat. Sic tenent Gloſſa *in cap. finali, Ne Clerici, vel Monachi in 6. verb. Iuſtitia mediante*, quam Archidiac. Ioan. Andr. Anchar. & alij Doctores ſequuntur & Gibalinus *loc. cit. verſ. Quinto.*

QVÆSTIO XXIX.

An Prælatus Eccleſiaſticus, poſsit committere alicui Clerico, vt vice ſua, eligat Iudicem, qui cauſam criminalem cognoſcat?

NEgant aliqui Canoniſtæ, eo quod *cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi in 6.* Solum id concedat Clericis habentibus iuriſdictionem, quam exercere coguntur; & ideo vices ſuas alteri committere debent: ergo. Ita tenet. Ioan. Andr. *in cap. cit.*

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe. Quia Prælatus poteſtatem ad id habet ex iure. Nec quid obeſt Clerico, cui delegat facultatẽ, vt vice ſua eligat Iudicem ad agnoſcendam cauſam criminalem; quia in eligẽdo illo, non magis ad reorũ ſupplicia concurrit, quã ipſe Prælatus, qui iuriſdictionem ipſam delegat, & cuius deinde auctoritate Iudex ſententiam pronunciat. Sic Gibalinus *cap. 4. q. 3. conſectar. 7. diff. 5. verſ. Sexto.*

QVÆSTIO XXX.

An ſi Iuriſperitus, vel Theologus, vel Confeſſarius, vel alius, interrogetur in genere, an quis ob tale crimen mereatur mortem, reſpondeatque, mereri; maneat irregularis, ſecuta morte, ve mutilatione in aliquo?

REſpondeo, vt certum: Non manere irregularem. Quia Iuriſperitus, vel Theologus, cum ſit in genere interrogatus, non influit directè & proximè in alicuius particularis mortem, aut mutilationem, cum in genere reſpondeat, quid leges circa reos talis criminis decernant, & contineant: ergo prædictus ob ſuam reſponſionem, non manebit irregularis, etiamſi ex illa ſequatur mors, vel mutilatio in aliquo. Sic omnes. Legantur Aſtenſ. *parte 2. lib. 6. tit. 14. artic. 4. quæſt. 1.* Angel. *verb. Homicidium. 1. num. 11. & irregularita. 1. num. 4.* Silueſt. *verb. Homicid. 1. numero 12. quæſt. 8. & homicid. 5. quæſt. 7.* Maiolus *lib. 2. cap. 9. num. 6. & 7.* Henriquez *lib. 14. cap. 16. num. 4. litt. R.* Graff. *lib. 2. deciſ. cap. 64. num. 6.* Viuald. *tract. de Irregularitate, numero 256.* Roſella, Tabiena, Sum Corona, Philiarcus, & alij, quos citat, & ſequitur Sayrus *lib. 6. cap. 18. num. 25.* Quibus adde Auilam *part. 7. diſputatione 5. ſect. 2. dub. 6. conſil. 3.* Bonacinam *quæſtione 4. de Irregularitate, puncto 1. numero 30.* Gibalinum *cap. 4. quæſtione 3. conſectar. 7. diff. 8. pag. 267.* & alios ſtatim citandos.

QVÆSTIO XXXI.

An ſaltem, maneat irregularis dictus Iuriſperitus, vel alius, qui interrogatus à Iudice, non in genere, ſed de caſu particulari, an videlicet, hic reus ſuſpendendus, vel mutilandus ſit; reſpondet, mereri ſecundum leges dictam pœnam?

AFfirmant communiter Doctores, inter quos præcipuus eſt Henriquez *lib. 14. cap. 16. num. 4.* vbi ita ait: Clericus Iuriſperitus, ſi per Iudicem conſulatur de reo, ne dicat; iure licitum occidere, aut non pertinet ad nos, quibus non licet interficere quemquam; ſed cautè reſpondeat, vt conſulat Iuriſperitos. Ita ille. Quem citat, & ſequitur, licèt non in omnibus, Auila *part. 7 diſp. 5. ſect. 2. dub. 6. concl. 2.* dum ita dicit: Clericus conſultus de caſu in particulari; reſpondeat: Conſule Iuriſperitos; hoc enim non pertinet ad me, quia nobis non licet interficere quemquam; vel, non poſſunt ſuper hoc conſulere. Ita Tabiena *verb. Irregularitas 2. §. 4.* nec in hoc vltimo, inuenio ſcrupulum, quidquid dicat P. Henriquez *num. 4.* Huc vſque Auila. Nec non & alij apud Sayrum *lib. 6. c. 18. num. 25.* præcipuè Molina *tract. 3. diſp. 74. num. 6.*

Sed ego in hac re, Reſpondeo: *Primò.* Longè probabilius eſſe, quod Iuriſconſultus, Clericus, vel alius quiuis interrogatus à Iudice in particulari, an hic reus ſuſpendendus, aut decapitandus ſit, necne? Reſpondere licitè, & abſque nota irregularitatis, poſſit, ius generatim dicere, & edocere, quod fures, verbi gratia, vel homicidæ, ſecundum leges pœna mortis puniuntur; Graſſatores viarum, ſuſpenduntur, &c. Quia in hoc caſu conſulens non mouet, aut ſuadet Iudicem, vt reum pœna mortis puniat; ſed ſolum rei veritatem aperit, qua cognita, Iudex ſe ipſum, ad id quod iuſtum eſt, permouit. Sic ſentiunt Sayrus *numero 25. cit. verſ. Certum eſt*, Gloſſa *cap. Ex litteris, verb. Conſuluit, de exceſſib. Prælator.* Molina *tom. 4. tractatu 3. diſputatione 74. numero 4.* Bonacina *de Cenſur. diſp. 7. quæſt. 4. punct. 1. num. 7. & 30.* Ioan. de Cruce *in Summ. part. 2. de Irregularit. dub. 5. concl. 4.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. ſect. 5. cap. 7. num. 4.*

Secundò, æquè probabiliter Reſpondeo: Dicendum, quod non ſolum poſſit Iuriſconſultus, aut Confeſſarius, aut quiuis alius, aperire rei veritatem, & declarare leges in genere; ſed in particulari etiam reſpondere Iudici interroganti; hunc Reum

mereri ſecundum iuris diſpoſitionem pœnam mortis, & adeſſe obligationem illum occidendi : nec per hoc irregularitatem incurret. Ratio eſt. Quia non eſt ius, ex quo colligatur non incurri, ſi quis, non iuridicè, ſed priuatim interrogatus, reſpondeat mereri ſecundum leges hunc Reum pœnam mortis, & eſſe obligationem ſeruandi illas in tali materia; & incurrere ſi expreſsè dicat eſſe obligationem occidendi Reum. Sic ex P. Vaſquez docet Luyſius Turtian. *lib.9. de cenſur. diſp.66. dub.4. verſ. Solet autem.* quos citat, & ſequitur Dian. 3. *p. tract.5. Reſol.80.* nec non (ni fallor) Machado *tom.1. lib.1. part.3. tract.18. docum.3. num.5.* Et id vt probabile ſequitur Palaus *de cenſur. diſp.6. punct.14. §.3. num.7.* ita ſcribens: Quoad conſultorem attinet, communis ſententia eſt, irregularitatem incurrere, ſi conſilium præbeat Iudici, quo moueatur ad ſententiam proferendam in cauſa ſanguinis. Quod intelligendum eſt, quando conſilium à Iudice expoſtulatur iuridicè. Nam ſi priuatim ex poſtuletur, & Iudex tanquam quælibet alia perſona de iuſtitia informetur, probabilitate non caret, irregularitati locum non eſſe; quia ex prædicta informatione contrahi non poteſt irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commiſſum ſit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, ſi quidem hæc tantum impoſita eſt Iudici, eiuſque Officialibus authoritate publica fungentibus, vt optimè, relato Vaſquez, notauit Gaſp. Hurt. *de Irregul. diſp.2. diff.11. n.40.* Huc vſque Palaus. Cui addo nouiſſimè Pellizzar. *tom.2 tract.7. cap.5 ſect.4. quæſt.11. num.170.*

QVÆSTIO XXXII.

An ſit irregularis Confeſſarius, qui dicit Iudici nolenti punire Reum pœna mortis, vti tenetur; ſe non poſſe, nec velle ei abſolutionem dare, niſi Reum illum morte puniat?

AFfirmant aliqui, apud Sayrum *lib.6. Theſauri cap.18. num.26.* inſinuantem etiam id eſſe probabile. Quia tunc Confeſſarius apertè dicit, imò & cogit Iudicem, vt Reum morte puniat: ergo Confeſſarius verè tunc ſuo conſilio, aut mandato, influit per ſe, & directè, & proximè in mortem Rei : ergo fit irregularis. Huic modo dicendi fauet Cornejo *diſp.11. dub.1. q.3. verſ. ſed quid.*

Sed, vt longè multò probabilius : imò, vt mihi certum. Reſpondeo : Non eſſe irregularem. Quia (ait Gibalinus) nunquam incurritur irregularitas ex homicidio ſequuto ex actione, quam quis ſine peccato omittere non poteſt; alioquin Eccleſia induceret ad peccandum metu incurrendæ irregularitatis: atqui Confeſſarius non poteſt omittere hoc conſilium, aut etiam imperium, erga iudicem pœnitentem, peccabit enim ſi det abſolutionem perſeueranti in peccato mortali; etſi non moneat ipſum, ne peccare pergat, & omninò exequatur id ad quod tenetur, &c. ergo. Quare etiamſi hæc monitio, aut etiam iuſſio, vel minæ Confeſſarij, cauſa ſint ſupplicij extremi, quo efficietur Reus, qui per iniuſtitiam Iudicis, pœnas alioquin euaſiſſet, non erit irregularis Confeſſarius, qui non niſi neceſſitate ineuitabili, eius morti cooperatus eſt, ac proinde non intendit vindictam ſanguinis, neque contra manſuetudinem peccauit, ſed officio, quod ſine peccato omittere nequibat functus eſt. Hucuſque ille. Qui citat pro hac parte Henriquez *lib.14. cap.12. n.4. lit.R. & cap.16. num.4. lit.S.* Auilam *diſp.5. ſect.2. dub.6. concluſ.4.* Molin. *tract.3. diſp.74. num.18.* Ægidium *diſp.18. num.96.* Reginald. *lib.30. n.138.* Præpoſitum *in 3. p. q.5. de Irregul.* Sayr. *lib.6. c.18. num.26.* Bonacin. *diſp.7. quæſt.4. punct.1. num.32.* Layman *lib.3. ſect.5. tract.3. part.3. cap.7. num.4. verſ. Inſuper*, & Suarium *diſput.47. ſect.1. num.8.* Quibus addi poſſunt Auila *p.7. diſp.5. ſect.2. dub.6. concluſ.4.* Fil. iuc. *tract.19. cap.9. quæſt.7. num.242.* Hurtad. *diſp.2. de Irregul. diſſ.11. num.40.* Bauny *tract.11. de cenſur. quæſt.23. de Irregularit. quæſt.5. pag.480.* Machado *lib.1. part.3. tract.18. docum.3. num.6.* Villalob. *tract.21. diff.25. num.6.* & Palaus *diſp.6. punct.14. §.3. num.8.* Quia credendum (inquit) non eſt, velle Eccleſiam irregularitate Confeſſarium innodare, ob actionem iure diuino debitam, & quam ipſe excuſare non poteſt. Dian. *p.4. tract.2. Reſol.99.* Pellizzar. *tract.7. cap.5. ſect.4. quæſt.12. num.171.*

QVÆSTIO XXXIII.

An Confeſſarius, qui obligat Reum pœnitentem iuridicè interrogatum, ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte Reo?

REſpondeo. Ex dictis: Non fieri irregularem, obligando Reum ad fatendum crimen, ſi Reus tenetur fateri illud : ſecus ſi non teneatur. *Prima pars* conſtat ex nuper habitis. Quia quoties Reus iuridicè interrogatus tenetur ad mentem Iudicis reſpondere, tunc Confeſſarius ex ſuo munere obligatur vrgere pœnitentem ad hanc Confeſſionem, quam ſine nouo peccato nequit omittere : ergo ob id non fiet irregularis Confeſſarius, qui etiam ſine peccato, non potuit omittere quod fecit. Sic tenent omnes Authores nuper pro noſtra & communi ſententia adducti. Qui idem dicunt de Confeſſario conſulente Reo, vt conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, & non appellet iniuſtè. Pro ſecunda verò parte, ſit.

QVÆSTIO XXXIV.

An ſaltem, fiat irregularis, ex defectu lenitatis, qui conſulit Reo, vt fateatur crimen, Iudici, caſu quo probè ſciat conſulens, Reum ex ſententia probabili, non teneri crimen fateri?

AFfirmant communiter DD. Tunc fieri irregularem. Quia Confeſſarius in eo caſu concurrit ad mortem rei directè, & proximè abſque vlla neceſſitate, poterat namque tutò, ſequi opinionem probabilem liberantem reum ab obligatione fatendi criminis, ergo. Sic etiam ſentiunt omnes Doctores, *quæſt.32. citati.* Et Gibalinus *quæſt.3. conſectar.7. diff.10.* quamuis hic Author oppoſitum dixerit *c.4. quæſt.2. conſectar.8. pag.184.*

Sed probabilius. Reſpondeo : Eſſe quidem irregularem, ſi conſulens ſit perſona publica, ſeu Miniſter iuſtitiæ, non autem ſi ſit priuata, niſi aliàs in dando tale conſilium mort. peccet, quia tunc erit irregularis ex delicto (iuxta ſtatim dicenda) non ex lenitatis defectu.

QVÆSTIO XXXV.

An fiat Confeſſarius, aut alius, irregularis, conſulens Reo, vt omittat appellationem iuridicam de ſententia mortis ſibi illata, quam ipſe interponere vult?

AFfirmant communiter DD. ſuprà allegati. Quia tunc Confeſſarius, aut alius conſulens, eſſet

esset causa, vt mors rei acceleraretur: ergo incurreret irregularitatem. Ita Henriquez *lib.*14. *cap.*16. *num.*4. *lit.B.* Sayrus *lib.*6. *cap.*18. *num.*26. *in fine.* Auila *part.*7. *disp.*5. *sect.*2. *dub.*7. *in fine.* Cornejo *disp.*11. *dub.*1. *quæst.*4. *vers. Sed quid de Confessario.* Gibalinus *cap.*4. *quæst.*3. *consectar.*7. *diff.*10. *in fine, pag.*270. & antea *q.*2. *consectar.*8. *in fine, pag.*184. Cornejo *tract. de Irregularitat. disput.*11. *dubit.*1. *quæst.*4. quem citat, & sequitur Diana *part.*4. *tractatu* 2. *Resol* 99.

Sed probabilius distinctione Respondeo: Dicendum, quod, aut consulens est Aduocatus, aut alia persona publica, & vt talis iuridicè dat consilium de appellatione non interponenda; aut est persona particularis: si est persona publica, & vt talis dat dictum consilium, certum est tunc irregularitatem contrahere ex defectu lenitatis, ob rationem à contrariis datam. Si verò est persona particularis, veluti Confessarius, aut Theologus alius, & vt talis præbet dictum consilium, tunc nullo modo contraheret irregularitatem vllam: quia, si aliquam, vel esset ex defectu lenitatis: vel ex delicto: non ex defectu lenitatis, quia hanc solum contrahunt illi, qui vt ministri publici iustitiæ concurrunt ad causæ probationem, vti Aduocatus, & testes; vel pœnæ Executores, vt Ministri iustitiæ, vt cum Vasquez, Luysio, Diana, Baunyo, & Palao, infra dicemus: nec ex delicto, cum hæc non contrahatur, nisi ex actione mortaliter peccaminosa, qualis non est actio consulendi Reo (non cogendi) vt appellationem non interponat: ergo. Sic expressè tenet Castro Palao *disp.*6. *punct.*14. §.3. *num.*9. & colligitur ex doctrina quam tradunt Vasquez, & ex illo, Luys. Turrian. *de censur. lib.*9. *disp.*66. *dubitatione* 3. Diana 3. *p. tract.*5. *Resol.*79. & Baunyus *de censur. tract.*11. *de Irregularit. quæst.*23. *quæs.*11. *pag.*484.

Qvæstio XXXVI.

An ab Irregularitatis incursu liberentur concionatores, qui hortantur Iudices, vt seruent leges, & purgent Rempublicam sceleſtis hominibus, &c.

Respondeo, vt certum: Liberari. Sicuti liberantur Doctores, qui edunt tractatus de variis criminum pœnis, quibus instruuntur Iudices ad causas criminales pertractandas. Quia in his casibus, neque consilium, neque opem, nec auxilium ad aliquem singularem damnandum præstant. Sic docent omnes. Legantur Henriquez *lib.*14. *cap.*12. *n.*6. *lit.H.* Auil. *part.*7. *disp.*5. *sect.*2. *dub.*6. *concl.*3. Villadieg. *cap.*6. *n.*86. Bonac. *q.*4. *de Irregul. punct.*1. *num.*31. Gibalin. *cap.*4. *de Irregularit. quæst.*3. *consectar.*7. *diff.*8. *num.*56. Villalob. *tract.*21. *difficult.*25. *num.*6.

Qvæstio XXXVII.

An saltem, innodetur irregularitate concionator, qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem vel mutilationem damnatur?

Respondeo: Innodari irregularitate ex delicto. Cùm verè culpa graui, influat in mortem rei, siquidem publicè illum de occulto crimine reprehendit, diffamando proximum, quem, iuxta præscriptum Euangelij, tenebatur corripere inter se, & ipsum. Sic Vgol. *de Irregul. c.*6. §.10. quem citat, & sequitur Bonac. *loc. cit.*

Qvæstio XXXVIII.

An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant, apud Iudicem pro reo?

Respondeo. Omnimodò fieri irregulares, si pro reo non intercedant, vt misericorditer tractentur, & ne morte, aut mutilatione afficiatur: quia per hanc protestationem liberantur ab irregularitate. Quod constat ex cap. *Nouimus, de verb. signific.* vbi id expressè deciditur ab Innocent. III. Ratio est: quia per dictam traditionem solùm declarat Iudex, se iam officio suo functum fuisse; & reum illum dimittere vt incorrigibilem à propria iurisdictione, vt in alia eius causa agatur. Sic omnes, sed præcipuè Henriquez *lib.*14. *cap.*12. *num.*5. vbi ita ait. Iudex Ecclesiasticus iure prohibetur ferre sententiam mortis. Quod si generale ius seruandum esset, tutius, & aptius Iudex faceret, si per sententiam intendat Clericum degradatum priuare tantum honore (habet enim ius ad hoc, quidquid inde sequatur) deinde lecta sententia reum dimittat à propria iurisdictione: quo facto Iudex sæcularis capit reum, & facta summaria informatione de euidentia facti, & confessione rei, damnat morte, & sententiam suam mandat statim executioni. Sic ille. Et penes ipsum, Nauarr. Director. Inquisitor. & alij. Auila *part.*7. *disp.*5. *sect.*2. *dub.*2. Medina *in Summ. lib.*1. *cap.*11. §.10. Couarruu. *in Clemen. si furiosus* 2. *p.* §.5. *num.*6. Layman *lib.*3. *sect.*5. *tract.*3. *part.*3. *c* 7. *num.*3. (non 4. vt inuenies apud Gibalinum) Cornejo *disp.*11. *de Irregul. dub.*1. *quæst.*2. Gibalin. *c.*4. *quæst.*3. *consectar.*7. *diff.*7. & nos amplius *tract.*4. de Degradatione.

Qvæstio XXXIX.

An etiam, Domini Inquisitores fiant irregulares, tradendo hæreticum brachio sæculari, si non intercedant pro illo, vt mitius Iudex sæcularis se gerat cum ipso?

Affirmat Couarr. *in Clemen. si furiosus, 2. part.* §.5. *num.*6. *vers. Decimo quarto.* docendo, fore irregulares, nisi pro reo intercedant, apud Iudicem sæcularem; eum rogantes, ne morte, aut membri mutilatione eum afficiat; quia id probant textus in cap. *Nouimus, de verbor. significat. cit. & Regia l.*60. *tit.*6.

Sed vt iam certum. Respondeo: Non fieri irregulares, etiamsi absque protestatione, & intercessione aliqua id faciant; sed reum absolutè tradant ad comburendum. Quia id posse, absque irregularitatis nota, ex speciali priuilegio Pontificum, Pauli, videlicèt, IV. *die* 29. *Aprilis anno* 1557. & Pij V. omnes iam docent DD. præcipuè Maiolus *lib.*2. *de Irregularit. cap* 9. *num.*8. *& cap.*10. *num.*5. *& lib.*5. *cap.*48. §.2. *num.*9. & ex illo Henriquez *num.*5. *cit.* vbi verbis nuper adductis, hæc adiungit verba: At speciali iuris fauore, & priuilegio, censores fidei, & illorum Consultores, absque culpa, & periculo irregularitatis, possunt simpliciter damnare hæreticos, & per sententiam declarare incurrisse pœnas, authoritate Pontificum, & legum impositas; & authoritate Papæ absque vlla protestatione relinquunt hæreticos Curiæ sæculari, iuxta leges ciuiles puniendos morte, &c. sic ille. in Corp. & *in marg. lit.C.* Medina *in Sum. lib.*1. *cap.*11. §.10. *vers. Quarta regla.* Tabien. Viuald. Zerol. Philiarc. & alij, quos

quos citat, & sequitur Sayr. *lib.6. cap.18. num.15.* Quibus addi possunt, Auila, Layman, & Cornejo *sup. cit.* Scortia *in Bull. Pontif. Epist.10. Theor.34.* Gibalinus *loc. cit. diff.14. num.62. pag.288.* Pellizzar. *tom.3. tract.7. cap.5. sect.4. quæst.9. num.163.* Dian. *part.4. tract.8. Resol.51.* vbi sic ait: Notandum est, quod ob periculum incurrendæ irregularitatis Ministri S. Inquisitionis ab officio retardentur, noster Paulus IV. & Pius V. statuerunt, vt Inquisitores, Consultores, & alij Inquisitionis Ministri, essent immunes ab Irregularitate, quantuncumque, & quomodocunque ad hæreticorum condemnationem concurrant. Sic ille, & alij omnes, notantes, quod solum iam sit prohibitum DD. Inquisitoribus, exequi mortis sententiam.

QVÆSTIO XL.

An etiam absque irregularitatis incursu, possint Inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sententiam mortis, casu, quo ille tentaret ipsam differre?

NEgat Couarruu. *in Clemen. si furiosus, de homicid. part.2. §.5. num.6. in fine.* his verbis: Et sanè si argumentatio speculatoris foret valida, sequeretur ex ea, posse absque metu Irregularitatis Inquisitores Iudici sæculari consulere, vt hæreticos ei traditos morte afficeret. Quod verum non est, nec iure Pontificio probari potest. Ita ille. Quem alij nonnulli sequuntur.

Sed, vt mihi certum: Respondeo Posse id facere, absque metu irregularitatis. Quia ad id se extendit concessio, & priuilegium Pontificum, vt docent Maiolus *lib.2. de Irregular. cap.10. num.5. pag. mihi* 174. & apud illum Tabien. *in verb. Irregularit.2. num.9. & 15.* & Felin. *in cap. Ad abolendam, de hæret.* Licèt hic author in sequenti cap. dubitet. Sic etiam Henriquez *cap.12. cit. n.5. in Gloss.4. lit. D.* vbi ita dicit: Quod si Iudex sæcularis tentaret differre executionem, possit Inquisitores instare, sub graui comminatione, vt comburatur hæreticus. Sic ille. Sylvest. Perez, & alij apud illum. Sayr. *lib.6. cap.18. num.15.* Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.2. vers. Sequitur secundò.* Medina, & Cornejo *loc. citatis.* Diana *part.4. tract.8. Resol.51.* Barbosa *in collect. tom.2. lib.5. tit.7. cap.13. num.5.* Suar. *disp.47. sect.1. à n.10.* & Pellizz. *n.163. citato.*

---

§. II.

De Accusatore, & Denunciatore in causa sanguinis.

QVÆSTIO XLI.

An accusatis aliquem in causa criminali, criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione?

REspondeo, vt quid certum: Fieri irregularem. Quia sic habetur in cap. *Aliquantum, dist.51. cap. si quis viduam, dist.50. & cap. fin. de homicid. in 6. & cap. Sententiam, & cap. Clerici. Ne Cler. vel Monach.* & ratio est. Quia accusatores criminis cuiuscumque, verè cooperantur, ad ipsius iudicium, vt habetur *in d. cap. Sententiam*, ergo, secuta morte, vel mutilatione accusati, irregularitas ab ipsis incurritur, casu, quo actione sua accusandi per se, vt supponimus, tendant ad punitionem accusati. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.47. sect.2.* vbi *num.1.* benè aduertit, quod quando huiusmodi accusator est iustus, tunc incurrat irregularitatem ex defectu lenitatis: Si verò sit iniustus, tunc irregularitatem ex delicto. Maiolus *lib.2. cap.7.* Henriq. *lib.14. cap.12. num.8.* Couarr. *in Clemen. si furiosus, de homicid. 2. p. §.5.* Auil. *part.7. disp.5. sect.2. à dub.8.* Bonac. *disp.7. quæst.4. punct.2.* Filliuc. *tract.19. c.9. à quæst.9. num.246.* Bauny *tract.11. de Irregularit. quæst.23. pag.478.* Luys. *lib.9. de censur. disp.66. dub.2.* Sayr. *lib.6. cap.16. num.7.* Nauar. *in Man. cap.27. num.212.* Cornejo *disp.11. de Irregul. dub.1. in princip. & quæst.5.* Gibalin. *de Irregul. cap.4. q.3. consect.7. diff.11. pag.271.* Layman *lib.3. Sum. sect.5. tract.3. p.3. cap.7. circa finem.* Palaus *de cens. disp.6. punct.14. §.2.* Villalob. *tom.1. Summ. tract.21. diff.26.* Machado *lib.1. par.3. tract.18. docum.6.* vbi *num.1.* sic ait: *Disposicion es expressa del derecho, i que por regla general enseñam todos los Doctores, conuiene à saber, que qualquiera persona, que en causa de sangre acusare criminalmente à otro, por loqual se siga muerte ò mutilacion de miembro, queda irregular desta specie de Irregularidad, que prouenie* ex defectu lenitatis. *Sic ille.* Et benè in omnibus, si intelligatur de accusatione iusta; nam si est iniusta, erit irregularis, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto, vt diximus ex Suario.

QVÆSTIO XLII.

An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno, Reum accusaret; maneret irregularis, casu, quo Iudex iniustè eum morti traderet?

REspondeo, vt quid certum: Non manere. Quia talis accusator non dat, in hoc casu, causam sufficientem tali occisioni; cum hæc non proueniat ex accusatione, aut delatione delicti, sed aliunde, nempè, ex odio Iudicis, aut ex alia causa. Sic Nauarrus *cap.27. num.214.* cuius verba, *quæst.44.* referam Couarruu. *in Clemen. si furiosus, cit. 2. p. §.5. num.2.* dicens in hoc omnes conuenire. Bernard. Diaz *in pract. cap.98. num.3.* Suarez *disp.47. sect.2.* (non 3. vt leges apud Palaum) *n.18.* Bonac. *disp.7. q.4. punct.2. num.7.* Sayr. *lib.6. cap.16. n.7.* Layman Palaus & alij, sup. adducti.

QVÆSTIO XLIII.

An saltem, maneat irregularis Iudex, qui vinctum ducens Reum ad carcerem, accedit immicus Rei, & occidit illum?

REspondeo, ex dictis: Nec illum irregularem manere. Quia mors illa rei per se, & proximè non prouenit ex illa Iudicis captura; sed aliundè: in hac autem materia, non satis est, ista aliunde prouenire, sed quod ex tali causa data sequatur. Sic Sayrus *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XLIV.

An fiat irregularis accusans Reum de crimine leui; si Reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata, puniatur morte?

REspondeo: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu, non potest mors imputari propriè, & per se, ipsi accusatori, quod est necessarium, vt hic irregula

irregularitatem contrahat: ergo. Sic optimè Nauar. *in Man. cap.27. num.214.* vbi ita dicit: Quinto infertur quod eam (id est, *irregularitatem*) non incurrunt laici, vel Clerici, qui deferunt ad Iudicem crimen, quod non meretur deformationem, licèt captum ob illud, iniustè, vel ob alia aliunde ad eum delata deformet, modo non tenerentur credere id euenturum: quia non præbent prædictam causam propinquam. Sic ille. Henriquez *lib.14. cap.12. n.8. fine.* Sayrus *lib.6. cap.16. num.7.* (non 6. vt citatum leges apud Bonac.) Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.9. vers. Secundò.* Vgolin. *cap.6. §.4.* Bonac. *disp.7. q.4. punct.2. num.7. vers. Secundus casus est.* & Palaus *disp.6. punct.14 §.2. num.1.*

Qvæstio XLV.

An accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam fiat irregularis, (secuta deformatione) si protestetur, se non intendere, vt accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem. Ratio est. Quia protestatio est inutilis, & nihil operatur, quoties factum est illi contrarium, *l. Cum in plures §. locator, ff. locati, & cap. Gratum, de offic. deleg.* & cum multis tradit Barbosa *Axioma* 194. at sic est, quod factum hoc loco, contrarium est protestationi: protestatur enim accusator, se nolle pœnam mortis, vel sanguinis, & tamen ipsam, re ipsa petit, & re ipsa ad ipsius dumtaxat instantiam ea infligitur à Iudice: ergo. Sic omnes. Legantur Nauar. *lib.5. consil. conf.9. de homicid.* Couarr. *in Clemen. si furiosus, 2. p. §.5. num.5.* Henriq. *lib.14. cap.11.* (non 10. vt legi apud Bonac.) *num.14. lit.N.* Vgol. *cap.6. §.1. num.3.* Molin. *tom.1. tract.3. disp.8. n.4. & tom.4. tract.3. disp.74.* Suar. *disput.47. sect.2.* (non 20. vt inuenies apud Gibalinum) *num.10. & sect.4. num.9.* Auil. *disp.5. sect.2. dub.10.* (non 19. vt leges apud eundem Gibalin.) Ægid. *disp.18. dub.10.* Filliuc. *tract.19. c.9. q.9. num.248. & 257.* Bonac. *q.4. de Irregul. punct.2. n.2.* Gibalin. *c.4. q.3. consect.7. diff.11.* & alij.

Qvæstio XLVI.

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius, qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuiliter, hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam?

Respondeo, vt quid certum: Excusari ab irregularitate, si protestetur expressè, se non intendere pœnam sanguinis, sed quod sibi fiat satisfactio. Quia sic habetur in cap. *Prælatis, de homicid. in 6.* vbi Bonifac. VIII. id definiuit, ne daretur occasio prauis hominibus inferendi iniuriam Clericis, aut laicis; si namque hi accusationem instituere, timore irregularitatis, non possent, iniuriatores audaciores fierent. Et sane in casu nostræ quæstionis, accusator solum agit de suo damno, & interesse, non verò de punitione delicti: quare ad eam, si fortè contingat, non concurrit nisi admodum remotè, & per accidens: & ideò protestatio hic non inuenitur contraria facto: nam accusator protestatur, se non postulare mortem accusati, quam re ipsa non intendit, nec de illa agit apud Iudicem, sed tantum de sua satisfactione, & interesse. Sic Vgolin. *cap.6. num.2.* Couar. *in Clem. si furiosus, 2. p. §.5.* Henriq. *lib.14. cap.11. num.4.* Suar. *disputat.47. sect.2.* Auil. *par.7. disp.5. sect.2. dub.9.* Ægid. *disp.18. dub.10. n.92.* Filliuc. *tract.19. cap.9. quæst.9. num.248.* Bonacin. *quæst.4. punct.2. num.3.* Palaus *disp.6. punct.14. §.2. num.2.* Gibalin. *cap.4. quæst.3. consectar.7. diff.11. Dicto 3.* Cornejo *disput.11. dubit.2. quæst.6.* Luys. *lib.9. de censur. disp.66. dub.2.* Villalob. *tract.21. diff.26. num.2.* Machad. *lib.1. part.3. tract.18. docum.6. num.2.* & alij.

Qvæstio XLVII.

An Clericus, vel alius, qui iustè accusans, protestationem ficto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati; irregularitatem contrahat?

Affirmant Nauarr. *cap.27. num.226.* (non 216. vt leges apud Palaum, nec 216. vt apud Machadum.) Quia ius requirens protestationem, non requirit illam mendacem, & fraudulentam. Syluester *homicid.2. quæst.8.* Tolet. *lib.1. cap.82. num.5.* & alij, apud Nauarrum, quos sequitur Vega *tom.2. speculi cap.12. §. In sexto, num.270.* & Ioan. Baptist. Bizozerus *in Summ. tract. de censur. cap.5. num.5.* per hæc verba, à Diana relata: Ille, qui, coram Iudice, vel alio, reum accusat sine protestatione, se id non facere, vt reus ad mortem, seu mutilationem damnetur; sed vt suum habeat, vel, vt publica scandala tollantur fit irregularis. Secus si accusat cum tali protestatione, quæ protestatio potest fieri ore, vel in scriptis: & protestatio talis, vt euitetur irregularitas, non tantum verbo, sed verè, & animo fieri debet: nam si verbo faceret talem protestationem, & cuperet animo, vel sibi placeret, vt talis suspenderetur, vel mutilaretur, non euitaret irregularitatem: & ita omnes Doctores. Ita Bizozerus. Sed fallitur, (adiungit Diana) nam hoc minimè asserunt omnes Doctores, dempto Nauarro, & aliis, vbi suprà. Sed in hoc, nec benè Diana, cum præter ab ipso citatos Doctores pro hac parte, illam defendant. Hostens. Summa Confessor. Astensis, Angelus, Maiolus, Viualdus, Summ. Corona, & Sebastian. Medices citati à Sayro *libro 6. capite 18. numero 4.*

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Nullo modo contrahere irregularitatem. Quia textus *in cap. Prælatis, de homicid. in 6.* non cauetur, vt protestatio ex vero animo fiat; sed solum vt fiat: ergo. *Confirmatur*, quia in foro externo, tantum valet protestatio ficta, ac protestatio vera: ergo. Sic Sayrus *loc. cit.* & penes ipsum Felinus, & Anan. *in cap. Postulat. de homicid.* Couar. *in Clem. si furiosus, par.2. §.5. num.2. vers. Sextò* Sot. *lib.5. de Iustit. quæst.1. art.9. fin.* Tabien. *irregularitas 3. §. Octauò*, Martin. de Ledesma 2. 4. *quæst.26. art.2. de Irregularit. pag.365.* Graff. *lib.2. cap.46. num.41.* quamuis hic falsò dicat talem in foro interiori esse irregularem. Philiarcus *part.1. lib.4. cap.12. §.4.* Cordub. *in addit. ad Sotum, in relect. de tegen. Secret. memb.4. quæst.3. concl.5.* & Henriquez *lib.14. cap.3. §.4. lit.O. & cap.11. §.5.* His addit Diana, quos & ipse sequitur, *part.4. tract.2. Resol.75.* Suarium *disp.47. sect.2. num.3.* Auilam *p.7. disp.5. sect.2. dub.9. concl.1.* Ægidium *disp.18. dub.10. num.93.* Hurtadum *disp.2. de Irregularit.* Præpositum *in 3. p. quæst.5. de Irregularit. dub.12. num.103.* Luysium Turr. *de censur. lib.9. disp.66. dub.2.* & Petrum Cornejo *disp.11. de Irregularit. dub.1. quæst.6.* Quibus ego adhuc addo Barbosam *in Collect. ad cap. Prælatis, num.9.* Laymanum *lib.3. sect.5. tract.3. part.3. cap.7. in fine.* Gibalinum *de Irregular. cap.4. quæst.3. consect.7. diff.14. pag.288.* Filliucium *c.9. cit.*

*cit. num.*248. Reginald. *n.*132. Bonacin. *q.*4. *de Irregul. punct.*2. *num.*11. Villalob. *tract.*21. *diff.*26. *n.*4. Baunyum *de cenſur. tract.*11. *de Irregul. quæſt.*23. *verſ. Quid ſi accuſator.* Machad. *lib.*1. *par.*3. *tract.*18. *docum.*6. *n.*3. & Palaum *diſp.*6. *de cenſur. punct.*14. §. 2. *num.* 2.

QVÆSTIO XLVIII.

An vt non incurrat quis irregularitatem, ſufficiat, ſi proteſtationem ſolo animo faciat?

AFfirmat Tiraquel. vbi infrà, exiſtimans, prædictum non fore irregularem in interiori foro. Sed vt certum. Reſpondeo: Non ſufficere ad non incurrendam irregularitatem, proteſtationem ſolo animo factam. Sic optimè Couarr. *in Clem. ſi furioſus*, 2. *p.* §. 5. *num.* 3. his verbis: *Septimò*, eadem ratione, accuſator irregularis erit, ſi non præmiſerit prædictam proteſtationem, etiamſi in animo gerat, & voluntatem habeat, quod ille accuſatus non occidatur, nec membro mutiletur. Nam ſicut animus prauus non inducit irregularitatem, ita nec ab ea quemquam liberat: cum actus exterior ad homicidium tendens irregularem agentem conſtituat, quod in hac ſpecie viſum eſt Gloſſæ communiter receptæ *in d. c.*2. & procedit in conſcientiæ foro adhuc: ſicut in iudiciali ſecundum Calderic. & Franc. *in d. c.* 2. licèt contrarium notauerit Andr. Tiraquel. *de legib. connubialib.* poſt ipſas leges, *in gloſſ.* 5. vbi contendit, & conatur excuſare hunc Clericum accuſatorem quoad Deum. Id verò refragatur veritati, iuxta quam, qui eſt irregularis in exteriori iudicio, & itidem irregularis erit in interiori. Hucuſque Doctiſſim. Couarr. Cuius ſententiam ſequuntur Vgol. *c.*6. §.8. Bonac. *punct.*2. *cit. n.*10. & Auil. *dub.*9. *cit. verſ. Ex quo infero.*

QVÆSTIO XLIX.

An vt proteſtatio liberet quem ab irregularitate; debeat fieri coram Iudice, ſimul dum formatur accuſatio?

REſpondeo. Dicendum, quod licèt ſit optimum conſilium, vt ſimul cum ipſa accuſatione fiat; non tamen erit defectus ſubſtantialis, ſi tunc non fiat; dummodò antequam Iudex proferat ſententiam illi proponatur. Quia tunc poteſt habere effectum intentum *in d. c.*2. & *in d. cap.* aliud non requiritur. Sic optimè Auil. *p.*7. *diſp.*5. *ſect.*2. *dub.*9. *concl.*2. id ita probans: Nam ratio quare Clericis prohibita eſt accuſatio in cauſa ſanguinis, abſque proteſtatione, eſt, quia per accuſationem ſine proteſtatione, cenſentur intendere mortem accuſati: ſed per proteſtationem poſtea factam, reuocat voluntatem mortis, quam viſus fuerat habere: ergo liberatur ab irregularitate; ſicut liberatur qui mandauit homicidium, & ante executionem mortis reuocat mandatum. Sic ille. ex Henriq. *lib.*14. *c.*11. *n.*5. Couarr. *loc. cit. n.*1. *verſ. Quarto iure ipſo.* Emmanuel *c.*107. *concl.*7. Felin. Ioan. Andr. Barthol. & aliis. Quibus addi poſſunt Suar. *diſp.*47. *ſect.*2. *num.*2. *in fine.* Palaus *diſp.*6. *punct.*14. §.2. *num.*2. *in fine.* Diana *part.*4. *tract.* 2. *Reſol.*75. propè finem. Villalob. *tract.*21. *diff.*26. *num.*4. Sayrus *lib.*6. *cap.*18. *numero* 3. & alij.

QVÆSTIO L.

An ſit neceſſaria proteſtatio ad excuſandam irregularitatem, quando accuſatio criminis fit coram Iudice Eccleſiaſtico?

REſpondeo: Non eſſe neceſſariam. Quia Iudex Eccleſiaſticus non poteſt imponere pœnam ſanguinis, nec relaxando reum concurrit ad illius mortem: ergo nec accuſator; quia hic non poteſt cenſeri concurrere ad mortem Accuſati, magis quam ipſe Iudex. Sic communis Henriq. *lib.*14. *cap.*11. *num.*5. Bern. Diaz *in ſua pract. c.*98. *num.*14. Sayrus *lib.*6. *cap.*18. *num.*14. Auil. *part.*7. *diſp.*5. *ſect.*2. *dub.*9. *in fine.* Cornejo *diſp.*11. *cit. dub.*1. *q.*6. *verſ. Sed quid ſi accuſatio.* Villalob. *tract.*21. *diff.*26. *n.*9. Gibalinus *de irregularit. cap.*4. *quæſt.*3. *conſectar.*7. *diff.*14. *verſ. Debet porro.* Maiolus, infra citand. & communis.

QVÆSTIO LI.

An ſaltem, ſit neceſſaria proteſtatio, ſi cauſa incipiat in iudicio Eccleſiaſtico, & finiatur in iudicio ſæculari?

REſpondeo: Adhuc in hoc caſu non eſſe neceſſariam proteſtationem. Quia accuſator verè comparuit apud Iudicem Eccleſiaſticum; non ſæcularem. Sic Felin. *in cap. Poſtulaſti, de homicid.* Sayrus & Gibalin. *loc. cit.* nec non Maiolus *lib.*2. *de Irregularit. cap.*7. *num.*4. qui de hac quæſtione interrogatus, ſic ſcribit: Huc ſpectat quæſtio de qua in contingenti cauſa, rogatus reſpondi. Vir probus Sacerdos detulit ad Epiſcopum, Inceſtuoſum quendam iam diffamatum, vti corrigeretur canonicè. Epiſcopus teſtes examinauit: acta illa furtim fuere ſublata, delataque ad Iudicem ſæcularem, vnde ſecuta eſt mors Inceſtuoſi. Certè neque accuſator, neque teſtes ſunt participes mortis ex actis coram Epiſcopo: ſecus ſi adiiſſent ſæcularem Iudicem. Huc vſque Maiolus.

QVÆSTIO LII.

An omittens proteſtationem in cauſa ſanguinis, ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis?

REſpondeo: Fieri; quamuis non peccet, ſaltem mortaliter. Quia reuera omiſit id quod ius requirit ad excuſandam irregularitatem. Nam hæc non ſolum incurritur ex delicto, ſed ex defectu lenitatis. Sic Nauarr. *c.*27. *n.*213. *in fin.* Henriq. *lib.*14. *cap.*12. *n.*4. *lit. T.* Sayr. *lib.*6. *c.*18. *n.*3. Bonac. *q.*4. *punct.*2. *num.*8. & alij.

QVÆSTIO LIII.

An hæc proteſtatio, non ſolum Clericis, ſed etiam laicis, ſit neceſſaria ad euitandam irregularitatem?

NEgandum videtur. Quia *in cap.*2. *de homicid. in* 6. vbi hæc proteſtatio ſtatuitur, ſolum fit ſermo de Clericis: ergo cum id ſit graue onus, non debet extendi ad alias perſonas, vltra eas, quibus in iure expreſsè ponitur.

Sed

Sed vt quid certum. Respondeo: Non solùm Clericis, sed etiam laicis, esse necessariam protestationem, dum delinquentes accusant ad consulendum sibi, & rebus suis. Quia vtrisque conuenit ratio, ob quam à iure statuitur protestatio. Statuitur namque in remedium ad euitandam irregularitatem, quæ alioquin contraheretur ex accusatione in causa sanguinis, quæ ex se est moralis occasio mortis: Ius autem hunc modum, seu protestationem inuenit, vt impediatur, quantum fieri potest, in accusante cooperatio ad mortem, declarando se non intendere illam per accusationem: cum ergo accusatio facta à laicis, ita sit moralis occasio mortis, sicut est accusatio à Clericis facta, sequitur planè, laicos vt euitent irregularitatem debere protestationem præmittere.

Nec obstat quod *in d. cap. 2. de homicid.* solùm fiat mentio de Clericis. Quia hoc solùm factum fuit, eo quod Clericos magis quàm laicos dedecet accusatio: & quia ipsi, absque vrgenti occasione, causæ sanguinis se immiscere non possunt. Nec illa protestatio cauetur à iure tanquam grauamen; sed potius tanquam remedium ad euitandam irregularitatem: & ideò debet extendi etiam ad laicos. Sic tenet communis. Nauarr. *cap. 27. num. 213. 214. & 226.* Couarr. *in Clemen. si furiosus, 2. p. §. 5.* Sotus, Ledesm. Abbas, & Imola, quos citat, & sequitur Suarez *disp. 47. sect. 2. num. 6.* Vgolin. *cap. 6. §. 4.* Ægidius *disp. 18. dub. 10. num. 93.* Filliuc. *num. 248. vers. Notandum secundò.* Molina *tom. 4. disp. 74. num. 2.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. vers. Sextò.* Bonacin. *disp. 7. quæst. 4. punct. 2. num. 12.* Palaus *disputat. 6. punct. 14. §. 2. num. 3.* Cornejo *disp. 11. de Irregularit. propè finem*, & alij. Qui & notant, hanc esse differentiam inter Clericum, & laicum, quod si Clericus omittat protestationem erit irregularis ex homicidio iniusto, cum illi sit prohibitum accusare sine protestatione in causa sanguinis *cap. Postulasti, de homicid. iuncto d. cap. 2. de homicid.* At verò si laicus omittat, erit irregularis ex defectu lenitatis.

QVÆSTIO LIV.

An protestatio excuset ab irregularitate illum qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati; si hoc reparari alia via possit?

NEgant aliqui DD. docentes, protestationem, solùm excusare ab irregularitate, casu, quo non sit aliud medium, aut remedium ad recuperandum damnum illatum, nisi accusatio, aut denunciatio. Ita Syluest. *verb. homicidium, 2. quæst. 8. & ibi.* Angel. Tabien. *Irregularitas 3. §. 8.* Panorm. & Felin. *in cap. Postulasti, de homicid.* Nauarr. *consil. 9. de homicid.*

Sed probabilius. Respondeo: Excusare, etiamsi qui per accusationem petit recuperare sibi damnum illatum, possit alia via reparari. Ratio est. *Tum*, quia textus absolutè loquitur, & concedit hanc facultatem. *Tum* etiam, quia liberum est vnicuique reparationem damni velle ex manu Iudicis, & authoritate publica obtinere, quippè sic obtenta, honorabilior est. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 4.* in Glossa *lit. M.* Suar. *disp. 47. sect. 2. num. 7.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 9. num. 248. versic. Notandum tertiò.* Bonacin. *tom. 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 2. nu. 3.* Cornejo *disp. 11. de Irregularit. dub. 1. quæst. 6. vers. Sed quid si non potest.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 2. num. 5.* Villalob. *tract. 21. diff. 26. num. 10.* ita dicens: *Lo octauo, que ay diferencia entre el que acusa en propria causa, ò agena; porque en propria causa puede libremente acusar, aunque echo la protesta; aunque por otra via pueda recuperar su hazienda con tal que la acusacion sea Iusta; mas en la causa agena es necessario, que este obligado à acusar, i no baste el daño ya echo, sino que es necessario que aya peligro; i que este como* in fieri *como dice Suarez* disp. 47. sect. 2. numero 16. Huc vsque Villalobos. Legantur dicta *quæst. 46.*

QVÆSTIO LV.

An sicut potest Clericus, vel alius, absque metu irregularitatis, cum protestatione accusare reum, de iniuria sibi, aut rebus suis illata; ita possit accusare de iniuria, vel damno illato, suis propinquis, & cognatis?

NEgant aliqui DD. existimantes, irregularitatem incurrere Clericum, vel alium, qui alterum accusat de iniuria illata personis extraneis, aut etiam consanguineis, secuta mutilatione, vel morte, etiamsi præmiserit protestationem Quia in cap. *Prælatis, de homicid. in 6.* permittitur Clericis (& in consequentia, laicis) conqueri coram Iudice de Malefactoribus suis; non de iis, qui aliis mala intulere: ergo. Ita tenet Bonacin. *tom. 1. disputat. 7. quæst. 4. punct. 2. num. 4.* qui & citat pro se Nauarrum *cap. 27. num. 213.* Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 4.* Sayrum *lib. 6. cap. 18.* Vgolinum *cap. 6. § 9.* Suarium *disp. 47. sect. 2. num. 17.* Molinam *disput. 8. num. 8.* Ægidium *disput. 18. num. 94.* Reginaldum *lib. 30. num. 129.* & Filliucium *num. 249.* Sed ex his Doctoribus, quos pro se Bonacina citat; Nauarrus, non loquitur de propinquis; & de iis loquendo, expressè tenent contrarium Henriquez *loco citato, lit. I.* Sayrus *cap. 18. cit. numero 10.* Suarez *num. 17.* Ægid. *num. 93.* Filliuc. *num. 251.* & alij. Citat etiam Diana pro hac parte Petrum Cornejo *disp. 11. de Irregularit. dub. 1. quæst. 6. num. 4.* & etiam malè: nam si attentè legatur: ait enim, id extendendum esse etiam ad domesticos, & propinquos; quia damnum propinquis, & domesticis illatum, reputatur, *proprium*, (adde: quia deest, vt vides)

Sed multò probabilius Respondeo: Ita absque metu irregularitatis, posse cum protestatione accusare malefactorem coram Iudice, de iniuria, aut damno illato suis propinquis, aut consanguineis, quales sunt, Parentes, filij, fratres, &c. Quia damnum, seu iniuria illata consanguineis, & propinquis, reputatur propria accusatoris, cum ad ipsum pertinere censeatur: quando ergo de illa coram Iudice quæritur, de sua iniuria planè quæritur. Sic Henriquez, Sayrus, Suarez, Ægidius, & Filliuc. *loco citato.* Quibus adde Couarruu. *in Clemen. si furiosus, 2. p. §. 5. num. 4. vers. Vndecimò.* vbi hanc sententiam vocat communem. Auilam *parte 7. disputatione 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 1.* Gasp. Hurtadum *disput. 2. de Irregularit. diff. 11. num. 41.* Cornejo *loc. citat.* Præpositum *in 3. part. quæst. 5. de Irregularit. dub. 13. num. 101.* Villalob. *tractatu 2. diff. 26. num. 7.* Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 33.* Machado *lib. 1 part. 3. tract. 18. docum. 6. numero 4.* Luysius *disput. 66. dub. 2. in fine.* Gibalinus *cap. 4. quæst. 3. conclar. 7. diff. 12. pag. 283.* Layman *lib. 3. tract. 3. p. 3. cap. 7. num. 5.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 2. num. 6.*

QVÆSTIO LVI.

An Irregularitatem fugiat, qui accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguineis, intra quartum gradum?

NEgat Filliuc. *loc. cit. num.*251. per hæc verba: Dico tertiò, per causam propriam intelligi causam personalem, vel alterius, qui tantam habeat coniunctionem nobiscum, vt eius iniuria redundare censeatur in propriam personam. Talis est regulariter inter parentes, & filios, & fratres inter se, non autem in aliis gradibus, nisi sit ratio specialis, vt si viuat in sua domo, vel persona sit sub sua protestatione, vel similis circunstantia. Ita Filliuc. Cuius doctrinam prius tradidit Suarez *loc.cit.* & à fortiori docebunt Authores primæ sententiæ quæst. antecedentis.

Sed probabilius. Respondeo: Fugere, & euitare irregularitatem. Quia vsque ad illum quartum gradum, censetur fieri accusatio in causa propria, & non aliena. Sic Palaus *n.*7. *cit.* ita scribens: Quod si roges, quando censenda est accusatio institui in causa propria, quando in aliena? Respondeo censeri in causa propria institutam, si instituta sit in defensionem, seu reparationem tui honoris, famæ, vel rerum temporalium, vel in reparationem parentum, filiorum, fratrum, alteriusvè similis consanguinei, vel cognati. Quinimò existimo, te causam propriam prosequi esse censendum, si causam tui consanguinei, vel cognati intra quartum gradum prosequaris: quia consanguinei & cognati, ita inter se coniunguntur, vt bonum, vel damnum alicuius, omnium esse censeatur. Hæc Palaus.

QVÆSTIO LVII.

An etiam vitet irregularitatem, qui accusat, præmissa protestatione, reum de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis?

NEgat, & à fortiori, Bonac. *punct.*2. *cit. n.*4. & indicant Henriquez, Couarru & alij, qui solum de propinquis (loquendo de hac quæstione) mentionem faciunt.

Sed probabilius adhuc. Respondeo: Etiam vitare irregularitatem. Quia probabilius est, causam subditorum, vel famulorum, aut domesticorum, propriam reputari debere: vt optimè probat Suarez *disp.*47. *sect.*2. *num.*17. his verbis: Vt possimus aliquam certam regulam assignare, & vt teneamus proprietatem verborum textus, necessarium est dicere, tantam esse debere coniunctionem, vt alterius iniuriam in propriam personam censeatur redundare: qualis censetur regulariter esse inter parentes, & filios, & fratres inter se, non verò in aliis gradibus, nisi specialis aliqua ratio intercedat, vt si iniuria fiat in mea domo, vel personæ, quæ existit sub cura & protestatione mea, vel cum alia simili circumstantia, quæ interdum non solùm inter amicos; imò aliquando etiam inter extraneos, facit, vt iniuria alterius, tanquam propria reputetur. Atque ob similem causam potest Dominus accusare propter iniuriam factam famulo, vel mancipio, non solum propter nocumentum, quia læditur in re sua, sed etiam propter iniuriam propulsandam, & similem præcauendam. Sic Suarez. Nec non Filliuc. *n.*251. *cit. Dicto* 3. Auil. Cornejo, Villalob. Dian. Palaus, Machad. *sup. cit.* & reputat probabile Bonacina.

QVÆSTIO LVIII.

An rursus, qui, præmissa protestatione, accusat malefactorem de iniuria iam illata non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis personis, euitet irregularitatem?

REspondeo, vt certum: In hoc casu non euitare irregularitatem, sed contrahere illam. Constat. Quia *in cap.*2. *de homicid. in* 6. solùm accusantibus in causa propria conceditur hic fauor vitandi irregularitatem, facta protestatione. Vnde de aliis, qui in aliena causa, aut de iniuria illata extraneis personis accusationem instituunt, ius commune imponens irregularitatem omnibus operantibus ad mortem, integrum manet. Igitur, qui, etiam præmissa protestatione, malefactorem accusat de iniuria illata extraneis personis, irregularis fiet. Sic communis. Nauarr. *cap.*27. *num.*217. Couarruu. *in Clemen. si furiosus*, §.5. *num.*4. *vers. Vndecimò.* Suarez *disputatione* 47. *sect.*2. *num.*17. Molina *disp.*8. *num.*8. Auil. *part.*7. *disput.*5. *sect.*2. *dub.*11. *concluf.*2. Bonacin. *tom.*1. *disput.*7. *quæst.*4. *punct.*2. *num.*4. Layman *lib.*3. *tract.*3. *part.*3. *cap.*7. *concluf.*5. Palaus *disp.*6. *punct.*14. §.2. *num.*7. Gibalin. *cap.*4. *de Irregularit. quæst.* 3. *consectar.*7. *diff.*12. Et omnes supra adducti.

QVÆSTIO LIX.

An saltem, vitabit irregularitatem, qui non accusat de iniuria iam extraneis illata, sed inferenda?

NEgant aliqui, existimantes irregularitatem etiam in proposito casu incurrere. Quia vt ex nuper dictis constat, ius non permittit accusare, nisi in causa & iniuria propria, hoc est, pro iniuriis sibi factis, vel rebus, vel bonis suis: non ergo pro alienis etiam faciendis, eueniendisve. Ita Felinus in *cap. Postulasti, de homicid.* vbi ait esse communem sententiam Doctorum.

Sed vt longè probabilius. Respondeo: Vitare irregularitatem: casu, quo accusans aliter non posset illa damna impedire, quàm accusando, aut denunciando reum. Ratio est. Quia in hoc casu, non se liberè immiscet, qui accusat, in causam sanguinis, sicuti immiscetur Iudex officium iudicandi assumens; sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam velle irregulares facere illos, qui officium charitatis, ex lege naturali debitum exercent; esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Sic Caietan. 2.2. *quæst.*33. *art.*5. Sot. *lib.*5. *de Iustit. quæst.*5. *art.*1. *ad* 4. Martin. de Ledesm. 2.4. *quæst.*26. *art.*2. *fol.*364. Nauarr. *cap.*18. *num.*54. *& cap.*24. *num.*11. *& cap.*27. *num.*213. Couarr. *in Clemen. si furiosus, part.*2. §.5. *num.*4. Maiol. *lib.*2. *cap.*3. *num.*4. *vers. Delatores.* Henriq. *lib.*14. *cap.*3. *num.*7. *lit.R.* vbi ait; malum imminens in futurum, tum priuatum, tum commune, præmissa protestatione denunciari posse, & *cap.*11. *num* 4. *& cap.*12. *num.*7. *lit.E. & num.*8. *lit.P.* Bañez 2.2. *quæst.*33. *art.*7. *& ibi.* S. Thom. *& quodlib.*1. *quæst.*8. *art.*16. *ad* 1. Polancus, Philiarcus, Summ. Corona, & Salon, quos omnes citat, & sequitur Sayr. *lib.*6. *Thesaur. cap.*18. *num.*12. Quibus addi adhuc possunt Molin. *tom.*1. *tract.*13. *disp.*8. *num.*9. Auil. *p.*7. *disp.*5. *sect.*2. *dub.*11. *concl.*3. Suarez *disp.*47. *sect.*2. *n.*12. *&* 15. Bonac. *tom.*1. *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*2. *num.*7. *vers. Quartus casus.* Filliuc. *tract.*19. *c.*9. *n.*249. Laym. *lib.*3. *sect* 5. *tract.*3. *par.*3. *cap.*7.

cap.7. num.6. Palaus *disp.6. punct.14. §.2. num.8.* Cornejo *disp.11. dub.1. quæst.6. num.4.* Gibalinus *de Irregularit. cap.4. quæst.3. conclus.7. diff.14. num.60. vers. Secundò.* Luys. *de censur. lib.9. disp.66. dub.2. vers. Quarta.* Machado *lib.1. part.3. tract.18. docum.6. num.4. in fine.* & Villalob. *tract.21. diff.26. num.10.* Et alij, ex quibus aliqui addunt, quod in isto casu, & simili, nullo modo requiratur protestatio, ad fugiendam irregularitatem. Legantur Molina, Auila, Gibalinus, Cornejo, & Machado citati, & Villalobos mox largè citandus,

QVÆSTIO LX.

An sit irregularis, qui præmissa protestatione, proditionem Patriæ, aut crimen aliud, Rempublicam, vel Principem, reuelat?

AFfirmat Felinus ductus ratione, nuper à nobis proposita.

Sed multo longè probabilius. Respondeo: Non esse irregularem. Constat ex dictis. Quia æquum non est, vt quis damnum subeat, ob id, quod iure naturæ præstare tenetur: cum ergo in hoc casu teneatur denunciare, par non est, vt irregularis fiat. Sic DD. citati nuper: præcipuè Villalob. *diff.26. cit. num.7.* Ita dicens: *No solamente puede el Clerigo acusator alos malechores con la protesta del dicho daño, ò iniuria que à el le hacen, sino tambien del que se hace a sus domesticos, i parientes, como dicen Couarruu. Henriq. i Auila. La raçon es porque el daño que se hace a los domesticos, i parientes, se reputa por proprio. Lo mismo seria, si fuesse la iniuria contra la Republica. Y aun lo mismo quando se quisiesse hacer alguna iniuria à algun estraño, i no se puede impedir sino denunciando en ella el Clerigo, como tienen Caietan. Bañez, Nauarro, i Auila el qual dice con Molina, que en estos dos casos no ay necessidad de protesta, porque no les esta prohibido alos Clerigos esto.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO LXI.

An Clericus, vel alius, qui clamat, vt è manibus furis bona sua, eripiant, & eo excitatus clamore, Iudex furem capit, & occidit, maneat irregularis?

REspondeo: Non manere irregularem. Quia tunc Clericus agit iniustam defensionem, quam lex naturalis promittit: ergo positiua lege puniri non debet. Addo, quod ipsemet Clericus potest in dicto casu furem capere, & præmissa protestatione, tradere Iudici, vt constat ex dictis & infra rursus dicemus: ergo à fortiori, licitum erit ei, clamare Iudicem ad damnum sibi factum recompensandum. Sic Layman *lib.3. sect.5. tract.3. part.3. cap.7. n.5. vers. Sed quid si aliquis.* Sayrus *lib.6. cap.18. n.9. dub.5.* Gibalinus *de Irregularit. cap.4. quæst.3. conclus.7. diff.13. vers. Secundò, & vers. Tertiò*, per hæc verba: Tertiò, qui clamore excitat vicinos in furem qui capitur, & Iudici traditur, ab eóque occiditur, non fit irregularis: quia ipsemet potuit eum furem capere, & Iudici tradere. Sic ille. Palaus *loc. cit.* Bonac. *quæst.4. punct.1. n.18. & punct.2. num.5.* & alij penes ipsos.

QVÆSTIO LXII.

An item, non maneat irregularis, qui clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis, capiunt, & occidunt?

NEgant communiter Doctores, docentes, in hoc casu manere irregularem sic clamantem, etiamsi monuerit, ne occiderent, nec aliud ipse præuiderit, eo quod aduertere debuisset sic clamans, quod priuati homines concurrentes, contra furem, vix solent ab occisione rei se temperare. Ita sentit Sayrus *lib.6. Thesauri cap.18. num.9.* citans pro se Panormitan. *in cap. significasti 2. num.12. de homicid.* Nauarrum *cap.27. num.236. vers. Vigesimoquarto.* Couar. *in Clem. si furiosus, par.2. §.5. num.3. vers. Octauò.* Henriq. *lib.14. cap.12.* Syluestrum, Angelum, & Summam Confessorum. Et benè. Lege illos. Præcipuè Henriq. *loc. cit. n.3.* sic dicentem: Clericus fit irregularis secuto effectu, qui (secluso periculo propriæ vitæ) clamat latrones, latrones, siue aliud agit, ex quo aduertit sequi periculum, vt comprehendantur, aut à priuato occidantur. Nec excusatur ab irregularitate, ex eo quod faciat protestationem ad concurrentes: quia aduertere debuit sic clamans, quod concurrentes vix solent ab inuasione furis temperare; aut consuleus, vt latroni ducto claudant os, ne clamore vocet socios, qui eum liberent, quando constat, quod conuocati liberassent. Ita ille. Qui & citat vltra citatos, Maiolum, Armillam, Rosellam, Tabienam, & alios.

Alij tamen hunc dicendi modum temperant, putantes præfatum clamantem manere irregularem; casu quo, præuidisset imminere periculum, quod ab homine priuato comprehenderetur, & occideretur fur: secus si non præuidisset, nec suspicatus esset. Ita Nauarrus loco pro sua sententia à Sayro, & ab Henriquez citato: ait enim sic. Et quod Monachus, vel Clericus beneficiarius, aut Ordine Sacro initiatus, videns furem surripientem vociferatur latro. latro, sequuta deformatione est irregularis huius speciei, si animo, vt deformaretur, clamauit: aut credens, quod superuenientes eum deformaturi erant, vel ad Iudicem, vt deformaretur ducturi; aliàs non, *cap. significasti. Cum ei annot. de homicid.* Ita doctissimus vir, quem alij sequuntur

Sed probabilius mihi. Respondeo: Nec in proposito casu manere irregularem clamantem, & excitantem vicinos, vt caperent furem fugientem cum rebus suis, furto sublatis, & ipsi venientes furem occiderent; etiamsi clamans ipse id præuidisset; si tamen monuerit, ne furem occiderent. Ratio est (ait Layman.) Nam in hoc casu, non incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio casuali culpabili: cum homo ille clamando, & homines aduocando ad res suas liberandas nihil peccauerit. Nec incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio inculpato quidem, sed commisso cum mansuetudinis defectu: Cum enim fur à concurrentibus occisus sit, præter, imò contra clamantis intentionem; vt potè, qui solùm res suas recuperare voluit, non est illi occisio tanquam morali causæ adscribenda. Sic Layman *libro tertio, Summ. sect.5. tract.3. parte 3. cap.7. num.5. vers. Sed quid.* Quem citat, & sequitur Gibalinus *de Irregularitat. capite 4. quæstione 3. conclus.7. different.13. pag.* 287. addens aliam rationem, nempè, quod clamans in dicto casu, suo clamore non fuit causa, vt fur comprehenderetur, & occideretur; sed solùm occasio. Citárque

pro nobis Auilam *part.7. disp.5. sect.2. dub.15.* sed hic dumtaxat dicit, multum se inclinare, quod non sit irregularis. Legantur pro hac parte Couarruu. *loc. cit. num.2. vers. Octauò.* Bonac. *quæst.4. punct.1. num.18.* Palaus *punct.14. §.3. num.9. & 10.* vbi id probat: Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis: cum illud homicidium non fuerit factum, authoritate publica: Tum quia, nec ex homicidio iniusto, cum ipse causam culpabilem non dederit, nec homicidium potuerit impedire: ergo.

QVÆSTIO LXIII.

An deinde, sit liber ab irregularitate qui clamat, latrones, latrones, *vt è manibus eorum, bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant; si hi accedentes latrones occidant?*

AFfirmant communiter DD. non solùm citati, quæstionibus præcedentibus, pro oppositis sententiis; sed etiam pro nostris. Quibus consentire videtur Villalob. *tract.21. diff.26. in vltimo*, hæc dicens: *Del que da voces diciendo, al ladron, al ladron, quando va huyendo, para que le prendan, se ha de decir, que si es en propria causa, i hace la protesta, no quedara irregular, pues basta hacerla antes de la sentencia, aunque despues se siga la muerte.* Ita ille: ergo si id accidat clamando pro aliena causa, irregularis manebit.

Sed probabilius. Respondeo: Etiam in hoc casu, esse liberum ab irregularitate sic clamantem, etiamsi postea contingat latrones à vicinis occurrentibus occidi; aut Iudici trahi, & supplicio extremo affici. Ratio est. Tum quia sic clamans, opus charitatis erga proximum exercuit: ergo non debet ob id, irregularitatem incurrere. Tum, quia, vt supponimus, non ex ea intentione clamauit, vt latrones occiderentur; neque ad id vllo modo cooperatus est, sed solum impedire voluit damnum proximi: ergo. Layman *loc. cit. Exinde etiam.* Sà *verb. irregularitas ex deformat. licita, num.4.* ibi: Nec clamare contra lædentem proximum, etiamsi inde mors sequatur: est enim illud de iure naturæ, quod per positiuum non punitur. Sic Sà. Gibalinus etiam *de Irregul. c.4. q.3. consect.7. diff.13.* Adde quod hic etiam militat ratio Castri Palai nuper adducta.

QVÆSTIO LXIV.

An clericus qui furem capit, & tradit Iudici, vt sic recuperet res ab illo sublatas, fiat irregularis, morte furis sequuta?

REspondeo, vt certum: Non fieri, saltem si protestetur, nolle de fure supplicium sumi: Sic cauetur *in cap.2. de homicid. in 6.* Et ratio est. Quia cum quis furem capit, & tradit Iudici, ob restituendas res sublatas, ea furis captio, non magis in eius mortem inde consequentem influit, quàm eius accusatio ciuilis: ideò enim fur capitur, vt cogatur restituere, quæ subripuit: ergo non causabit irregularitatem, præmissa præcipuè protestatione, quam esse necessariam pro foro externo in hoc casu, multi dicunt. Sic Couar. *in Clem. si furios. 2.p.§.5.n.3. vers. Decimo.* Maiol. *lib.2. de Irregul.c.7.n.1.& 2.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.8.* Sayr. *lib.6. cap.18. nu.7.* Gibalin. *loc. cit.* & communis apud ipsos.

QVÆSTIO LXV.

An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se, petit, vt accusator, qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis; maneat irregularis, sequuta morte?

REspondeo. Manere irregularem, si expressè Clericus accusatus petierit accusatorem calumniantem supplicio mortis, aut mutilationis puniri. Quia verè tunc accusatus fuit causa repassionis sequutæ, in accusatione. Secus verò foret si Clericus se defendens, non peteret accusatorem pœnam talionis puniri, sed solùm negaret, quod accusator sibi obiicit; quia tunc non fieret irregularis, etiamsi postea tanquam calumniator à Iudice occidatur; quod procedit quamuis nullam faciat protestationem. Sic Couarr. *in Clem. si furiosus, 2.p.§.5.n.5. vers. Duodecimò.* Sayr. *lib.6. c.18. dub.7. n.11.* Suar. *disp.47. sect.4.n.5.* Henriq. *lib.14. cap.12. n.10.* Auil. *par.7. disp.5. sect.2. dub.8.* Cornejo *disp.11. dub.1. quæst.5.* & alij.

QVÆSTIO LXVI.

Quonammodo facienda sit, cum opus est, protestatio, de qua in superioribus fuit sermo?

REspondeo: Faciendam esse coram Iudice, apud quem deponitur querela his, vel similibus verbis: *Domine peto cures mihi satisfactionem, vel restitutionem exhiberi à Titio, qui mihi damnum intulit: protestorque me nulla ratione intendere pœnam sanguinis, vel mutilationem, vel mortem.* Sic expressè Bonacin. *tom.1. disp.7. quæst.4. punct.2. num.9.* Qui benè addit, non esse opus, vt hæc protestatio fiat in scriptis; cum nullum ius id requirat. Lege Vgolin. *de Irregul. cap.6. §.7.*

---

§. III.

De Teste, & Aduocato in causa sanguinis.

QVÆSTIO LXVII.

An testis voluntariè testificans in causa sanguinis, maneat irregularis, si ex eius testimonio, mors, vel mutilatio sequatur testificato?

REspondeo, vt quid certum: Manere. Quia nemo tantum cooperatur iudicio sanguinis, quantùm ipse testis, à quo totius criminis veritas elicitur, & super cuius attestatione firmatur sententia; vnde sicut ipse Iudex, ita & ipse testis irregularis efficitur. Sic cum communi Maiolus *lib.2. cap.8. num.1.* Tabiena *irregularitas 2. §.22.* Sylvest. *homicidium 3. quæst.2.* Nauarr. *cap.27. num.212.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.9.* Couar. *in Clem. si furiosus, de homicid. 2. p. §.5. num.5.* Molin. *tract.3. disp.74. num.10.* Suar. *disp.47. sect.3. num.2.* Sayrus *lib.6. cap.16. num.9.* Vgolinus *de Irregularit. cap.7. num.2.* Auila *p.7. disp.5. sect.2. dub.12.* Filliuc. *tract.19. cap.9. quæst.11. num.253.* Bonacin. *tom.1. disp.7. quæst.4. punct.3. num.1.* Laym. *lib.5. sect.5. tract.3. part.3. cap.7.* Villalob. *tract.21. diff.27. n.1.* Luysius *de censur. lib.9. disp.66. dub.3.*

Palaus

Palaus *disp.6. punct.14. §.3. n.2.* Gibalin. *de Irregul. cap.4. q.3. consect.7. diff.15.* Machad. *lib.1. p.3. tract.18. docum.7.* Hurtad. *disp.2. de Irregul. diff.11.* & omnes.

QVÆSTIO LXVIII.

An testis, qui causa sanguinis, testimonium profert, compulsus ex obligatione orta ex præcepto naturali; maneat irregularis, morte, vel mutilatione sequuta?

AFfirmant Vgolinus *cap.7. num.5.* & Hurtadus *diff.11. cit.* per hæc verba: Id quod addit Ægidius, nempè testem præcepto Iudicis obligatum aut graui metu coactum ad testificandum, non fieri irregularem, falsum est, vt optimè Auil. *disp.5. sect.2. dub.12.* quia, absque fundamento sufficienti excipitur testis ab irregularitate in eis casibus, & etiam in aliis in quibus iure naturali tenetur (quidquid in his dicat Auila) quia quamuis in omnibus prædictis casibus, non reperiatur in teste defectus lenitatis formaliter, reperitur tamen defectus lenitatis materialiter, & indecentia, ob rigorem per se, & ex obiecto repertum ex cooperatione ad mortem, intuitu, cuius indecentiæ lata est dicta irregularitas: Huc vsque Hurtadus. Cuius verba refert (non ita fideliter) Diana amplectens, vt probabiliorem eius sententiam *p.4. tract.2. Resol.31.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere in dicto casu irregularem. Quia nequit dici in ea testificatione, & mortis cooperatione, defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed potius obligatione præcepti iuris naturalis, testimonium tulerit. Nec enim credendum venit, voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere, ob testificationem iure naturali debitam: aliàs retrahentur testes à veritate propalanda. Sic Auil. *dub.12. cit. vers. Secundum notabile*, ita dicens: Aliqui Theologi dicunt, esse satis probabile, quod in casibus, in quibus testes tenentur iure naturali se offerre ad testificandum, non fit irregularis, præmissa protestatione. Idem significat P. Henriquez *cap.12. num.9. in fine.* Et mihi etiam videtur valde probabile: nam ius concedens hoc priuilegium Clerico accusatori, censetur consequenter concessisse testi in hoc casu, ne priuilegium reddatur inutile. Exemplum est, vt quando tenetur testificari ad liberandum à morte iniuste accusatum, vel quando tenetur testificari, ne ille, qui iuste accusauit machinantem contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pœna talionis. Sic Auila. Nec non Ægidius *disp.18. nu.94.* & 95. Bonacin. *disp.7. quæst.4. punct.3. num.8. vers. Secundus casus.* Præpositus *in 3.part. quæst.5. de Irregularit. num.105.* Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.3. consectar.7. diff.15.* Machado *libro 1. part.3. tract.18. document.7. numero 3.* Bassæus *irregularitas 5. numero 13.* Et hanc sententiam esse satis probabilem, merito fatetur Diana *loco citato.* Citatque pro illa Mercerum, & Cornejo, vbi infrà.

QVÆSTIO LXIX.

An etiam, maneat liber ab irregularitate, si quis testificetur, propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum; morte subsequuta Rei?

NEgant in hoc casu manere talem testem, liberum ab irregularitate, quamplures Doctores. Quia hic, etiam in casu assignato, verè cooperatur homicidio, cum super eius testimonio sententia firmetur: ergo manet irregularis. Ita in primis Maiolus *lib.2. cap.8. num.2.* vbi ita ait: Nec suffragari potest testi, quod inuitus testimonium tulerit, quasi ex Iudicis præcepto coactus: nam etiam, si quis per vim, vel metum, qui in virum constat cadat, cogatur delinquentem exhibere, & reuelare, semper erit irregularis, si ille puniatur ad mortem, vel mutilationem; quia ille vis excusat quidem à peccato, sed non ab irregularitate. Ita ille. Per cuius verba vides, quàm malè citetur à Bonacina pro opposita parte. Tenent cum Maiolo, Tabiena *irregularitas 2. num.22.* Sylvest. *homicidium 3. quæst.2.* Nauarr. *cap.27. num.212.* Angel. *homicidium 5. in princip.* Angles *in florib. in 4. part.1. quæst. de Sacram. Ordin. art.5.* Vgolinus *cap.7. num.3.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.9.* Sayrus *lib.6. cap.16. num.9.* Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.12. concl.2. vers. Secundum notabile, in fine.* Villalobos *tractatu 21. diff.27. num.1.* Hurtad. & Diana *loc. sup. citatis.* Luysius *lib.9. de censur. disp.66. dub.3.* citans pro hac parte Suarium *disp.47. sect.3. num.8.* Filliuc. *tract.19. cap.9. num.254.* Et, (ni fallor) Machado *loc. cit. num.2.*

Sed probabilius. Respondeo: Etiam in hoc casu, manere testem liberum ab irregularitate. *Primò*, ob rationem assignatam, quæst. antecedenti, ad formandum nostram sententiam.

Secundò, quia Ecclesia non potest prohibere actionem licitam, & ita necessariam, vt sine peccato omitti nequeat: sed omittere testificari casu, quo adest obligatio orta, vel ex præcepto iuris naturæ, vel superioris, vel ex metu graui, est peccatum: ergo omissio talis actionis nequit præcipi ab Ecclesia sub pœna irregularitatis. Sic ex doctrina Suarij, & aliorum Doctorum, tenet, & latè probat Gibalinus *de Irregular. cap.4. quæst.3. à num.1. & num.75. & sequent.* Sic etiam docent Ægidius, Bonacina & Præpositus quæst. antecedenti citati. Mercerus *in tertia parte, de Sacrament. quæstione vigesimaquarta, dub.8. Resp.3.* Cornejo *in tertia parte, disputatione vndecima, dub.1. quæstione septima*, qui pro se citat Suarium *sectione tertia, cit. à numero quarto*, nec miror, quia vt vidit Gibalinus, ægrè admodum videtur trahi in sententiam contrariam. Et hanc nostram sententiam esse satis probabilem expressè tenet Diana *Resolut.31. citat.* & sequitur vt talem Palaus *disputatione 6. puncto 14. §.3. num.3. & 4.* & indicat Layman *lib.3. sect.5. tract.3. part.3. cap.7. num.6.*

Nec obstat, quod contrarij opponunt, nempe, quod etiam Iudex fiat irregularis obediendo legi in causa sanguinis: quia constat, hanc Iudicis, & aliorum Ministrorum, necessitatem, & obligationem, fundatam esse in propria voluntate, cum liberè susceperint illud officium, & sic liberè eam necessitatem induerunt; atque ita hæc eorum necessitas, non est simpliciter absoluta, sed conditionata, vel ex suppositione, quam ipsi liberè, & licitè potuerunt vitare non assumendo tale officium: quod secus contingit in casu de teste. Legantur Suarez, & Gibalinus.

QVÆSTIO LXX.

An testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem; sicuti accusator euadit, quando hoc facit, petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata?

NEgant communiter DD. docẽtes quod adhuc in dicto casu, quo euadit accusator irregularitatem

per proteſtationem; non euadant teſtes, & Aduocati, illa etiam præmiſſa. Quia text. *in c. Prælatis, de homicid. in 6.* Solum concedit facultatem proteſtationis accuſatori, non teſti, aut Aduocato, &c. ergo non poteſt extendi ad illos. Patet, quia ratio illius textus, ſcilicet, *ne Clerici iniuſtè patiantur iniurias*, non habet locum in Teſte, Aduocato, & cæteris miniſtris; cum hi omnes, non pro ipſorum iniuriis, ſed pro alienis teſtificentur, aut patrocinentur. Ita Vgolinus *de Irregularitate, cap. 6. §. 9. numero 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. diſp. 74. num. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Couar. *in Clem. Si furioſus, 2. p. §. 5.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. num. 133.* Cornejo *diſp. 11. dub. 1. q. 6.* Luyſius Turrian. *lib. 9. de Cenſur. diſp. 66. dub. 3.* & penes illum, Vaſquez, Layman *lib. 3. ſect. 5. tractatu 3. part. 3. cap. 7. num. 5.* Suarez *diſp. 47. ſect. 3.* Auila *p. 7. diſp. 5. ſect. 3. dub. 12.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. num. 257.* Bonacina *diſp. 7. quæſt. 4. punct. 3. num. 8.* & alij communiter, quos ſequitur Villalobos *tract. 21. diff. 27. num. 1.* Ita ſcribens: *El que teſtifica en cauſa de ſangre, ſiguiendoſe el efecto, queda irregular, como conſta de vn texto,* cap. Si quis viduam, 50. diſt. *por el qual todos los que cooperan a la muerte, ò mutilacion quedan irregulares. Y aunque en el derecho ay excepcion en el que acuſa ſi hace la proteſta, no que dando por eſta irregular, no la ay en el teſtigo, i aſſi la proteſta, no le eſcuſa la irregularidad, como le tienen todos.* Hæc ille. Quem ſic citatum ſequitur Diana *part. 4. tract. 2. de Irregularit. Reſol. 32.*

Sed probabiliter æquè Reſpondeo: Etiam euadere, & excuſari ab irregularitate (ſi proteſtationem præmittant) in omnibus caſibus, in quibus Accuſator ab illa excuſatur. Ratio eſt (ait Gibalinus) Quia, cum quidpiam alicui conceditur, cætera quoque omnia, quæ neceſſaria ſunt ad hoc, vt conceſſio non ſit inutilis, concedi ſimul cenſentur: atqui priuilegium factum accuſatori, in quibuſdam caſibus accuſandi, abſque metu irregularitatis, ſaltem adhibita proteſtatione, eſſet ſæpiſſimè inutile, ſi teſtis non poſſet in eadem cauſa, & cum eadem proteſtatione teſtari; & Aduocatus accuſanti patrocinari, ſiue cauſam accuſantis agere; metu enim contrahendæ irregularitatis, accuſator ſæpè deſtitueretur omni teſte, & Aduocato; atque ita non modo nihil probare poſſet, & ſuum intereſſe recuperare, aut iniuriarum continuationem amoliri, ſed etiam aduerſus eum daretur actio calumniæ. Ne igitur ſit inanis tota ea venia facta Clericis à Bonif. VIII. *in cap. 2. de homicid. in 6.* dicendum eſt, æquè excuſari Teſtem, atque accuſatorem; & iiſdem omnino caſibus. Quare ſicut accuſans criminaliter inaniter proteſtatur; ita & teſtis in eadem criminali cauſa inutiliter proteſtabitur, tunc enim vtriuſque facto, contraria eſt proteſtatio. In cauſa autem ciuili vterque excuſatur; quia, vel neuter re vera influit, cum teſtis non teſtetur, niſi de damno illato, & ad recuperandum intereſſe; de quo etiam tunc ſolum quæritur accuſator, & ſi proteſtatio in vno vtilis eſt, quia non eſt contraria facto, erit quoque in alio. Quare non bene obiicitur, Bonifacium egiſſe tantum de accuſatore, qui de ſuis malefactoribus queritur, non autem de Teſte, qui quæritur de alienis malefactoribus; nam non potuit agere de accuſatore, quin implicitè idem quoque ſtatueret de Teſte, & Aduocato. Denique ſapienter aduertit Vgolin. tum accuſatorem, tum teſtem agentem ciuiliter eſſe tantum cauſas per accidens pœnæ ſanguinis, quam Iudex deinde imponit; ac proinde non fieri irregularem, & ſaltem per proteſtationem ab illa liberari. Huc vſque Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quæſt. 3. conſectar. 7. diff. 15. n. 66.* Qui & citat Vgolinum *cap. 7. n. 8.* Ægidium *diſp. 18. num. 95.* Præpoſitum *quæſt. 5. de Irregularit. n. 104.* & Ioannem de Cruce *2. part. Director. de Irregularit. dub. 6.* Quibus addi poſſunt Palaus *diſp. 6. punct. 14. §. 3. num. 4.* citans pro hac parte, vltra Ægidium, Suarium, *diſp. 47. ſect. 3. num. 8.* & Bonacinam *tomo 1. diſp. 7. quæſt. 4. punct. 3. num. 8. verſ. Secundus caſus.* Sed ex his Suarez, ſolum loquitur de teſte producente teſtimonio in cauſa ciuili, non in cauſa ſanguinis, ſicut videtur loqui ipſe Prælatus, licèt eius ratio vim pro vtroque caſu habeat. Bonacina verò *loc. cit.* ſolum agit de teſte, quando iure naturæ tenetur ſe offerre ad teſtandum. Rurſus hanc opinionem, vt probabilem, admittit Machado *tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 7. num. 4.* per hæc verba: *El tercer caſo es; Si de la manera que el acuſador ſe eſcuſa del incurſo de la Irregularidad por hacer la proteſtacion quel Derecho le permite quando acuſa en cauſas criminales, en la forma que hemos ya dicho atras: aſſi miſmo tambien goze, del preuilegio della el teſtigo, que depuſiere en cauſas criminales, de que ſe ſiga la muerte del Reo. La mas comun i recebida opinion es que no: porque el priuilegio de la proteſtacion, no la concede el Derecho mas que al acuſador, i no al teſtigo; i aſſi aunque la haga no por eſſo dexa de incurrir en la irregularidad. Mas tambien es opinion probable la contraria, i por tal la defienden algunos Authores, fundados en que fuera inutil el priuilegio que el Derecho concede al acuſador, ſino ſe entendiera tambien con el teſtigo de quien forçoſamente neceſita el acuſador para intentar ſu acuſacion, i probarla en Iuicio.* Hæc Machado. Et huic ſententiæ ſatis fauent Diana *loc. cit, Reſolut. 34.* & Baſſeus *verb. Irregularitas. 5. n. 14. in fine.*

QVÆSTIO LXXI.

An quando in cauſa ſanguinis, plures, quàm requiruntur, ſunt teſtes, omnes maneant irregulares?

AFfirmat abſolutè Henriquez *libro 14. cap. 12. num. 9.* per hæc verba: Teſtis in cauſa ſanguinis, licèt proteſtetur, fit irregularis: quia eſt de requiſitis per ſe, ob quæ mors infertur, & dicto ſuo influit in ſententiam, quamuis ſint multi teſtes: quia ab vno quoque illorum pendet veritas totius iudicij. Ita Henriquez, quem ſequuntur Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.* & Auila *part. 7. diſp. 5. ſect. 3. dub. 12. verſ. Ex quo rectè.*

Sed clarius, & probabilius Reſpondeo: Manere quidem omnes irregulares, ſi ex omnium dictis mors, aut mutilatio rei ſequuta fuit: ſecus aliàs. Itaque irregularis non erit teſtis productus, poſt alias receptas probationes, cuius dictum non fuit cauſa ſententiæ mutilationis, vel mortis, nec vt citius illa fuerit lata. *Prima pars eſt* certa apud omnes, in quo bene Auctores primæ ſententiæ.

Secunda verò, probatur bene à meo Doctiſſ. Nauarro *in Manual. cap. 27. num. 111. in fine: & de homicid. lib. 5. conſil. 18.* Quia in prædicto caſu, non fuit ſequuta mors ex dicto talis teſtis: ergo non manſit irregularis. Nauarrum ſequitur Bonac. *diſp. 7. quæſt. 4. punct. 3. num. 2.* vbi ita ait: Hinc ſequitur, teſtem ex cuius dicto, mors ſecuta fuit, eſſe irregularem, ſiue examinatus fuerit iuridicè, ſiue non. Secus dicendum eſt, quando ipſius aſſertio nihil profuit, ſed Iudex aliis probationibus adductus fuit ad ferendam ſententiam, vel ad capiendum reum, &c. Ita ille. Et Vgolinus *cap. 7. num. 4.* Admonet autem Nauar. *conſil. cit. num. 2.* quod in hoc euentu, teſtis adeat Iudicem, vel Notarium, & interroget eum, an ex ſola confeſſione rei, & aliis probationibus contra ipſum factis, fuiſſet reus ſuſpenſus patibulo, aut tam citò,

ac

ac sine testimonio eiusdem testis; & si responderit quod sic; non curet amplius de huiusmodi irregularitate.

Qvæstio LXXII.

An non solum testes, qui ad delictum probandum sunt inducti; sed etiam illi, qui in pronuncianda sententia mortis, adferuntur; sint irregulares?

Respondeo: Omnes irregulares esse. Quia sicut Notarius irregularis est, eo quod sit, quasi publicus testis sententiæ in causa sanguinis; ita & reliqui omnes testes, ob eandem rationem. Sic Maiolus *lib. 2. de Irregul. cap. 8. n. 5. vers. Testes præterea.*

Qvæstio LXXIII.

An testes ad torturam rogati, irregulares sint?

Affirmat absolutè Henriquez *libro 14. cap. 12. num. 9. litt. V.*

Sed clarius Respondeo: Esse quidem irregulares, sequuta morte, aut mutilatione rei: secus aliàs. Sic colligitur ex dictis *sup.* loquendo de Iudice. Et tenet Maiolus *loc. cit.* ita dicens: Et ideo testes in tortura, vel aliis partibus processus præiudicialibus reo, rogati, non carent scrupulo irregularitatis, si ille moriatur, vel mutiletur. Sic ille. Et ex illo Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.*

Qvæstio LXXIV.

An testis, qui non deposuit de delicto, quia ignorauit; sed interrogatus de fama de illa testatus est, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta?

Respondeo, vt certum: Incurrisse: Quia talis testis de sola fama deponens verè cooperatur ad mortis sententiam rei: ergo manet, sicuti iudex condemnans, irregularis. Sic Maiolus *lib. 2. c. 8. num. 5.* quem citant, & sequuntur Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 9. litt. V.* & Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 16. n. 9.*

Qvæstio LXXV.

An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice; an reus sit solitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis; ita esse, testetur?

Respondeo: Ex dictis. Irregularem manere, secuta morte, vel mutilatione rei. Quia, cum per hoc testimonium aggrauetur, vt supponimus opinio rei, testis verè dicitur, & est cooperator Iudicij, & sententiæ sanguinis, ac per consequens irregularis. Sic Maiolus & Sayrus, *loc. cit.* Qui addunt, & bene, idem dicendum esse de illo teste, qui interrogatur de minis, aut aliis verbis, super quibus Iudex fundat suam inquisitionem homicidij; nam hic secuta morte, aut mutilatione irregularis erit.

Qvæstio LXXVI.

An si, dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit; & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneas irregularis?

Affirmant communiter DD. Quia in hoc casu testis cooperator mortis extitit rei: ergo ob id factus fuit irregularis. Ita Silvest. *homicid. 3. quæst. 7. vers. Sextum.* Angel. *Irregularitas 1. num. 14.* Maiol. *lib. 2. cap. 8. num. 2.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Tabiena, Astens. D. Anton. & alij, quos sequitur Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.*

Sed clarius & probabilius Respondeo dicendum, quod tunc maneres quidem irregularis, ob rationem à contrariis datam, nisi præceptum Iudicis ab irregularitate contrahenda te excusaret. Excusat sanè iuxta dicta à nobis *sup. quæst. 69.* quamuis alij probabiliter contrarium sentiant. In quorum doctrina stando, non solum prædictus testis, qui expressè viam, qua fur incederet indicauit, sed etiam ille ex cuius verbis coniecit Iudex vbi fur ierit, erit irregularis. Exemplum apponunt DD. si quis in biuio, vel triuio constitutus sit, & interrogetur à Iudice, qua via fur abierit, & respondeat, hac non iuit, irregularis erit, si sequatur mors, aut mutilatio furis; cum exinde Iudex probè coniicere posset, qua via abierit. Legantur Auctores nuper citati.

Qvæstio LXXVII.

An sit irregularis Aduocatus; si reus contrà quem aduocat, occidatur, vel mutiletur?

Respondeo, vt certum: Irregularem esse. Quia re vera proximè influit in sententiam capitalem, & pœnam per eam statutam. Nec excusari ab hac irregularitate per protestationem poterit; cum hæc, eiusdem Aduocati facto, contraria sit, ac proinde inutilis. Sic docent omnes DD. ex capite *aliquantos*, aliàs, *aliquando, dist. 51.* Legantur inter alios, Nauarrus *cap. 27. num. 212.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 10.* Maiolus *lib. 2. cap. 9.* Suarez *disput. 47. sect. 4.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 10.* Auila *part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 12.* Bonacina *tom. 1. disp. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 5. & sequent.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 3. num. 5.* Gibalinus *de Irregularitate, cap. 4. quæst. 3. consectar. 7. diff. 16.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. diff. 27. num. 6.* Machado *lib. 1. part. 3. tractatu 18. document. 4.* & Barbosa cum aliis, *in Collectan. ad d. cap. Aliquantos, distinct. 51.*

Qvæstio LXXVIII.

An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis?

Affirmant Hugo *in cap. Si quis, dist. 51.* & Speculator *in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice,* & *vers. Quanto autem*, quos affert & sequitur Maiolus *lib. 2. cap. 9. cit. num. 1.* Quia existimant, acceptationem solam officij Aduocati, irregularitatem inducere Episcopalem.

Sed probabilius longè Respondeo: Tunc non manere irregularem. Quia sine actuali effusione sanguinis, neque homicidium incurritur, nec defectus lenitatis; vt supra loquendo de persona Iudicis probauimus. Sic tenent Suarez *disp. 47. sect. 4. n. 4.* Sayrus *num. 10.* Henriquez, & alij supra relati.

Qvæstio LXXIX.

An Aduocatus, qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem?

Affirmant aliqui, apud Luysium Turrianum *vbi infra.*

Sed, vt certum Respondeo: Quod, per se loquendo, minimè

minimè incurrat irregularitatem Aduocatus, ex eo, quod defendat reum, qui, non obstante illius patrocinio, punitur pœna mortis. Ratio est euidens. Quia mors rei nullo modo sequitur ex actione Aduocati: melius enim, & citius, sine tali patrocinio sequuta fuisset. Sic, vt credo, sentiunt omnes DD. Legantur Suarez *disp.*47. *sect.*4. *num.*6. Villalobos *tractatu* 21. *diff.*27. *num.*6. Luysius *lib.*9. *disputatione* 66. *dub.*3. & alij.

Qvæstio LXXX.

An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus, qui reum defendit, si sequatur mors accusantis reum?

Respondeo, vt certum: Nec incurrere in hoc casu; nisi aliàs Aduocatus conuincat accusatorem & petat, puniri pœna sanguinis; quia tunc solum censetur proximè causa sanguinis. Sic Palaus *disp.*6. *punct.*14. §.3. *num.*6. ita scribens: Si in defensione rei, aliqua obiecit *Aduocatus* aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit; quia deformationis est causa directa, & per se. Si autem solum accusati patrocinium suscipit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumniæ (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipuè si protestationem fecerit, iuxta *cap. Prælatis, de homicid. in* 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens, & quæ ipsi Aduocato adscribi non debet, sed accusatori, & eius malitiæ. Sic ille. Et antea Couarru. *in Clement. Si furiosus, 2.part.*§.5. *num.*5. Henriquez *lib.*14. *c.*12. *num.*10. Maiolus *lib.*2. *cap.*9. *num.*7. Villadiego *de Irregularit. cap.*6. Suarez *disp.*47. *sect.*4. *num.*7. Auila *part.*7. *disp.*5 *sect.*2. *dub.*8. Vgolinus *cap.*9. §.1. Molina *tom.*4. *disp.*74. *num.*11. Filliuc. *num.*257. Bonacina *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*3. *punct.*5. Luysius *lib.*9. *de Censur. disp.*66. *dub.*8. & apud ipsum Vasquez, Gibalinus *de Irregularitate, cap.*4. *quæst.*3. *consectar.*7. *diff.*16. *num.*68. vbi cum Præposito *quæst.*5. *de Irregularit. num.*104. addit, non videri improbabile, Aduocatum reo innocenti patrocinium ex habentem, posse obiicere crimina accusatori, eiusque calumniam, si id necessarium sit ad defensionem rei grauiter, alioquin periclitantis; & licèt deinde accusator ob ea crimina puniatur; non tamen hunc Aduocatum habendum esse irregularem, saltem post factam protestationem: quia licet Aduocato, quod liceret ipsi reo innocenti in iustam sui defensionem: neque magis fiet irregularis, quàm fieret in tali casu, qui ad seruandum proprium caput, accusatori obiiceret calumniam, aliaue crimina, modo non intenderet illorum punitionem, sed sui defensionem. Ita ille. Et certè in hoc, ab eo assignato casu, satis probabiliter, vt defendit Filliuc. *num.*157. *cit. in fine.*

Qvæstio LXXXI.

An ad minus, incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniustè defendit reum, & ob iniustam eius defensionem, secuta est mors accusatoris?

Respondeo, vt certum: Incurrere. Quia tunc, actione sua iniusta, censetur esse causa omnium malorum inde prouenientium, & consequenter mortis accusatoris: ergo irregularitatem incurret, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto. Sic Bonacina *loc. cit.* Legantur Suarez *disp.*47. *sect.*4. *à num.*5. Filliucius *tract.*19. *cap.*9. *in fine.* Qui idem dicendum putant, in casu, quo accusatio sit iniusta, & contingat reum absolui, accusatorem verò deformari; nam tunc, aiunt, etiam fiet irregularis Aduocatus ipsiusmet accusatoris; eo quod ille dat operam rei illicitæ & iniustæ, ex qua probabile est sequi tale nocumentum ipsimet accusatori. Imò moraliter illum constituit in tali periculo, nam si ipse non susciperet causam eius, non auderet accusare: iuuat ergo illum, vt se occidat: ergo erit irregularis. Sed contra Suarium, & Filliuc. sentit cum Auila, Palaus §.3. *cit. num.*6. Nam si bona fide processit Aduocatus, credens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa, vt aduertit Bonac. *loc. cit.* (imo & Suarez) si vero mala fide processit, & si iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, adeoque non potest ei mors tanquam cooperatori iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituisset, nisi Aduocati patrocinium haberet, inde non sequitur, Aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrociuio non euenit accusatori mors, auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata, &c. Sic ille. Et certè æquè probabiliter.

Qvæstio LXXXII.

An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adiudicatur morti?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia certum est, quod mors accusatoris, aut rei, cuius patrocinium suscepit, imputetur culpæ Aduocati: ergo. Sic Hostiens. *in cap.*1. *de Postulando, num.*1. & 7. Nauar. *cap.*27. *num.*228. Suarez *sect.*4. *cit. num.*6. Vgolinus *cap.*9. §.1. *num.*4. Filliuc. *num.*257. Bonac. *quæst.*4. *punct.*3. *num.*6. Palaus *disp.*6. *punct.*14. §.3. *num.*6. *in fine.* Gibalinus *cap.*4. *quæst.*3. *consectar.*7. *diff.*16. *in fine.*

---

§. IV.

De aliis Ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

Qvæstio LXXXIII.

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, secuta morte, seu mutilatione?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem ex defectu perfectæ lenitatis. Quia omnes, qui ad sententiam sanguinis, eiusve executionem, tanquàm personæ publicæ proximè, & notabiliter concurrunt, fiunt irregulares defectu lenitatis *can.*1. *dist.*51. *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi,* & *cap. Prælatis, de homicid. in* 6. at sic est, quod publicus Notarius, seu Tabellio, depositiones testium in causa criminali recipiens, proximè, & notabiliter influit in sententiam sanguinis: ergo, hac in executione posita, manebit Notarius irregularis. Minor in qua est difficultas probatur. Quia sententia sanguinis nullo modo pronunciatur, nisi ex dispositionibus testium à Notario scriptis: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib.*2. *cap.*6. *à num.*4. Henriquez *lib.*14. *cap.*12. *num.*2. & 10. Nauar. *cap.*27. *num.*212. Suarez *disp.*47. *sect.*4. *num.*1. Sayrus *lib.*6. *Thesauri cap.*16. *num.*4.

Filliucius

Filliucius *tract.19. cap.9.quæst.12. num.257.* Bonac. *disp.7. quæst.4. punct.1. num.5.* Auila *part.7. disp.5. sect.2.dub.1. vers.Tertiò fit.* Gibalinus *de Irregularit. cap.4. quæst.3. consectar.7. diff.16.* Palaus *disput.6. punct.14. §.4. num.2.* Villalobos *tract.21. diff.27. num.4.* Machado *tom.1. Summ.lib.1.part.3. tract.18. document.4. num.1.* Basseus, *Irregularitas 5. num.3.* Cornejo *disput.11. dub.1. vers. Tertiò fit*, & alij apud ipsos.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte, aut mutilatione, secuta?

REspondeo, vt certum: Esse irregularem. Quia verè influit moraliter in mortem, aut mutilationem rei. Sic ex *cap.Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi,* docent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Maiolus *loc.cit.num.64. vers.Inter hos,* bene declarat, quis dicatur dictare sententiam, per hæc verba: Dictare autem eum accipimus, qui, vel, vt Assessor, vel Iudex, velut iuri peritus, vel vt quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in Iudicio. Nam ex hoc, si sequatur mors, vel mutilatio, ipse dictator fit irregularis, etiamsi non ipse, sed alius pronunciet. Huc vsque ille. Ex Hostiensi, & Socin.

QVÆSTIO LXXXV.

An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo, signat, & suo sigillo authenticam reddit?

REspondeo, vt certum: Etiam fieri irregularem, sequuta morte, aut mutilatione rei. Quia in hanc verè & proximè moraliter influit. Sic Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* Sayrus *lib.6. cap.16. num.4.* vbi ait, nullam de hac re dubitationem esse. Auila *part.7. disp.5. sectione 2. dub.1. vers.Tertiò fit.* Nauar. *cap.27. num.212.* Cornejo *disp.11. dub.1.* Qui addunt, secus dicendum de præfato famulo, qui sententiam scripsit; quia id non fecit vt minister publicus iustitiæ, sed vt Tabellionis famulus, & sic non influit moraliter in mortem, seu mutilationem.

QVÆSTIO LXXXVI.

An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta?

NEgant nonnulli. Affirmant, & communiter, alij. Distinguit cum Vgolino, Gibalinus *de Irregularit. cap.4. quæst.3. consectar.7. diff.17. num.70.* per hæc verba: Verum rectè dixit Vgolinus, videndum esse, an ea scripta, quamuis non authentica, contulerint aliquid notabiliter ad mortem, quia ex illis desumptæ sunt aliquæ probationes, aut inquisitiones, aliaue huiusmodi, & tunc ex illis incurritur irregularitas, morte subsequuta: si autem nihil ad illam contulerint eiusmodi acta non facient irregularem: quod idem dico de priuata persona acta iudiciaria scribente, quia re ipsa influit in mutilationem & mortem. Huc vsque Gibalinus.

Sed ego probablius Respondeo: Cum Auctoribus primæ sententiæ: Non fieri irregularem tunc Notarium vllo modo. Patet, quia in primis, non fit irregularis ex defectu lenitatis: quia in sententia probabiliori, quam sequitur ipse Gibalinus, hanc irregularitatem solùm incurrunt Ministri publici iustitiæ concurrentes ad mortem, seu mutilationem rei: at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, non concurrit Notarius ad mortem, aut mutilationem rei, vt Minister publicus, sed vt persona priuata: ergo ob talem concursum non manet irregularis defectu lenitatis. Nec rursus manet irregularis ex delicto: cum nullum inueniatur, vt supponimus, in conficiendis actis non authenticis, ex quibus postea Iudex desumpsit aliquas aduersus reum probationes: ergo nullo ex capite talis Notarius irregularis manet. Sic Innoc. *in c.Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.*

QVÆSTIO LXXXVII.

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij Publici, scribit, vel transcribit sententiam qua iubetur deformatio rei?

AFfirmat cum aliis, Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* ita dicens: Fit irregularis præcipuè Iudex pro sententia sanguinis iustè procedens, & Assessor. Notarius, qui sententiam scribit, aut qui signat scriptam à famulo, & suo sigillo facit authenticam, aut eam pronunciat, vel testimonia testium scribit, aut legit quando publicantur pro occisione, aut mutilatione. Imo & qui scribit, seu transcribit sententiam, tanquam officialis iustitiæ (quamuis Notarius non sit) aut dictas literas, quibus iubetur fieri deformatio. Huc vsque Henriquez *loc.cit.litt.M.* & penes ipsum, Nauar. Tabiena, Armilla, D. Anton. Siluest. quos sequitur Auila *p.7. disp.5. sect.2.dub.1.* Sayrus *lib 6.cap.16.num.6.* & Palaus *disp.6.punct.14. §.4. num.2.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem defectu lenitatis. Quia vt habitum est, probabilius est, hanc irregularitatem non incurrere, nisi illos, qui Ministri publici sunt iustitiæ. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij quorum sententiam esse probabilem apertè docet Machado *lib.1.part.3.tract.18. docum.4. num.2.* per hæc verba: *Si los officiales de las Secretarias que no siendo ministros publicos, ordenan, ò transladan las sentencias de muerte, incurran tambien en esta specie de irregularidad, es dudoso entre los Doctores. Aunque comunmente en la regla general referida los comprehende; con todo esso, es opinion probable, que no la incurren, i por tal la defiende Bonacina* (vbi sup. num.5.) *como ellos por otro modo, no cooperen a la sentencia de muerte, ò a su execucion; por que esto no son ministros de Iusticia deputados para este efecto.* Hæc Machado, contra quem addo, quod adhuc in casu, quo dictus officialis concurreret ad exequendam sententiam mortis, minimè incurreret irregularitatem defectu lenitatis, cum ad illam non concurreret, vt Minister publicus Iustitiæ ad talem effectum deputatus, sed vt persona priuata.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An fiat irregularis famulus, qui iussus, attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis; vel attulit equum Iudici associaturo reum mortis?

AFfirmandum videtur. Quia famulus, talibus actionibus, videtur moraliter influere in mortem rei.

Sed

Sed probabilius Respondeo: Minimè fieri irregularem, nec ex defectu lenitatis; cum non sit Minister publicus iustitiæ; nec ex delicto, cum nullum (saltem graue, quod requiritur) committat peccatum in asportatione processus, aut equi: ergo. Sic ex Sayro *disp.2. de Irregularit. diff.11. num.39.* ita dicens: Idem docet Sayrus de famulo, qui attulit equum Ministro iustitiæ associaturo reum ad locum mortis, quia, scilicet, neuter ex dictis concurrit iniustè, neque vt Minister publicus, seu iustitiæ. Sic ille. Et antea Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* & Auila *part.7. disput.5. sect.2. dub.1. vers. Tertiò sit. in fine.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An custodes carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte?

REspondeo: Manere irregulares. Quia verè, vt Ministri publici iustitiæ concurrunt moraliter ad mortem rei. Sic Bassæus *Irregularitas 5. num.3. vers. Custodes*, citans pro hac parte Molinam *tom.4. de Iust. tract.3. disp.74. num.1.& 2.* Couar *in Clement. Si furiosus, 2. part.§.5. num.8.* Henriquez *cap.3. n.7.* & Vgolinum. Sed tres primi saltem, quos vidi Doctores, nihil cum particulari de Custodibus agunt, *loc.cit.* solus Henriquez id insinuat *lib.14. cap.12. num.2. litt.Q.* Sic etiam Villalobos *tract.21. diff.27. num.5.* Sic dicens: *Tambien los que fueron Ministros en causa de langre, que dan todos irregulares conforme ad texto cit.* (cap. Si quis viduam dist.51.) *i assi los es el Verdugo que da tormento, i el carcelero, i el que abre la puerta de la carcel para que le saquen a Iusticiar,* &c.

QVÆSTIO XC.

An lictores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares?

REspondeo, vt certum: Manere Irregulares defectu lenitatis. Quia re vera iuuant, vt Ministri iustitiæ ad mortem rei: ergo. Sic docent communiter DD. ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Legantur Specul. *de dispensat. §. Iuxta.* Maiolus *lib.2. cap.10. num.1.& 3.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* Suarez *disp.47. sect.4.* Sayrus *lib.6. cap.16. num. vltim.* Nauar. *cap.27. num.217.* Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub. vers. Sextò omnes.* Gibalinus *cap.4. quæst.3. consectar.7. diff.17. num.74. vers. Quintò.* Basseus *loc.cit.* Cornejo *disp.11. dub.1. vers. Quartò.* Machado *tom.1. part.3. tract.18. document.4. num.1.* Palaus § 4. *cit. num.2.* Villalobos *loc.cit. num.8.* vbi ita ait: *Tambien son irregulares los Ministros, que lleban al reo a la muerte, i que acompanan al Iuez para guardalse, i defenderle, ora sean de apie, ora de acaballo.*

QVÆSTIO XCI.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris, pedestres, aut equestres comitantur malefactorem, morte plectendum?

AFfirmat Sayrus *lib.6. Thesauri cap.16. num.12.* eo quod vadant ad defensionem, si oporteret. Citatque pro se Silueſtrum *homicidium 3. quæst.2. vers. Secundum.* Tabienam *Irregularitas 2. §. vigesimo*, & *irregularitas 3. §. vigesimoquarto* Nauarrum *cap.27. num.217. §. vndecimo*, & Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* Sed certè non omnes bene, vt infra. Potest tamen citari pro hac parte Auila *part.7. disp.5. sectione 2. dub.1. vers. Sextò omnes*, vbi etiam citat pro se Silueſtrum, Nauarrum, & Henriquez *loc. cit.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam Respondeo: Non esse irregulares, nisi alias familiares Prætoris. Ministri publici iustitiæ sint. Sic in primis videtur sentire Doctiss. Nauar. *loc. cit.* à Sayro per hæc verba: Vndecimo facit, quod sit irregularis comitatus Iudicem tanquàm Notarius (*attende Lector*) Satelles, aut custos damnati ducti ad mortem, aut deformationem. Sic ille. Henriquez autem licèt affirmatiuam partem teneat; apertè tamen fatetur, id non esse in iure expressum; quod certè sufficit ad non incurrendam irregularitatem.

QVÆSTIO XCII.

An sit irregularis, Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat?

REspondeo: Esse irregularem. Quia vt Minister publicus, verè cooperator est mortis rei: ergo est irregularis defectu lenitatis. Sic Henriquez *lib.14. cap.12. num 2. in fine*, quem citat & sequitur Sayrus *lib.6. cap.16. num.12. vers. Item præco.* Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.1. vers. Octauò est.* Cornejo *disp.11. dub.1. num.2. vers. Quartò executores sententiæ.* Villalobos *tract.21. diff.27. num.10.* & alij.

QVÆSTIO XCIII.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant; vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares?

AFfirmant absolutè Henriquez, & alij docendo. Omnes esse irregulares ex defectu lenitatis, cum omnes, concurrant physicè ad executionem sententiæ sanguinis. Sic enim ait *loc. cit. num.2.* Alguazellusque, & custos carceris, qui defert scalam, funes, aut aliud instrumentum pro eo, qui in patibulo suspendendus est. Et his iustitiæ Ministris deficientibus, alius etiam pro zelo motus, aut parum aduertens, qui scalam, restim, aut instrumentum præbet carnifici (*intellige*) *fit irregularis.* Ita Henriquez, Cuius sententiam sequitur Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.1. vers. Sextò omnes.* Licet non bene citet locum vbi id doceat Henriquez. Ita etiam tenent Sayrus *cap.16. cit. num.12. in principio.* Maiolus *lib.2. cap.10. num.2. vers. Inter executores*, ibi: Qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis parata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares. Ita Maiolus, Molina item *tom.4. de Iustit. tract.3. disp.74. num.1.* Gibalinus *cap.4. quæst.3. consectar.7. diff.17. vers. Sextò*, & alij communiter.

Sed probabilius, iuxta doctrinam nostram, cum distinctione Respondeo dicendum, quod non solum Carnifex, qui gulam reo frangit; verum etiam alij, qui ipsam scalam applicando, &c. iuuant, sint irregulares, si sint Ministri ad hoc ministerium deputati; veluti Alguazellus, custos carceris, &c. In quo bene Auctores citati: secus verò si Ministri iustitiæ non sint; sed alij, qui pio zelo, aut parum aduertentes dicta instrumenta carnifici tradunt; nam ob rationem repetitam, minimè

nimè irregulares defectu lenitatis, imò nec ex delicto fiunt.

QVÆSTIO XCIV.

An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi; sint irregulares?

REspondeo, vt certum ferè: Non esse irregulares. Quia isti, nec concurrunt ad occisionem rei proximè, sed valdè remotè; nec vt Ministri iustitiæ. Sic tenent communiter Doctores, Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.1. vers. Sextò omnes*, ex Henrici doctrina *cap.12. num.4. & 7.* Gibalinus *loc. cit.* & alij mox adducendi.

QVÆSTIO XCV.

An saltem fiat irregularis, defectu lenitatis, qui facit furcam, funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari?

AFfirmant communiter Doctores. Quia in hoc casu, proximè ad mortem rei concurrit fabricator dictorum instrumentorum. Ita sentit Sayrus *lib.6.cap.16.num.12.* ibi: Item quis scalam facit, aut gladium acuit, vt illo statim iuguletur reus, aut membrum eius abscindatur. Argum. *c. Quæsitum, & sequent.23.quæst 4.* Huc vsque ille. Qui & citat pro hac parte Siluestrum, *homicidium 3. quæst.2. vers. Secundum.* Tabienam, *Irregularitas 3.num.26. §.vigesimoquinto.* Maiolum *lib.2.cap.10.num.2.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.2.* Nauarrum *cap.27. num.217. vers.Vndecimo*, & Barthol. de Medina *lib.1. instruct. cap.11. §.10.* Quibus addi possunt Auila *loc. cit.* nec non Cornejo, Bonac. *quæst.4.punct.1.num.13.* Molina *tom.4. de Iust. tract.3. disp.74. num.2.* & Villalobos *tract.21. diff.27 num.8.* ibi: *Y lo mismo es del que da al Verdugo la arma, ò se la vende para hacer el homicidio, ò mutilacion, siguiendose el efeto, que todos estos son causa de muerte, i assi quedan irregulares por el texto citado*, d. cap. Si quis viduam. *Lo mismo es del que hace la horca para que a horquen a este en particular; mas no del que la haçe de atras, que esse es, como el que hace leyes en comun.* Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Nec esse irregularem vllo modo, quia nec in dicto casu, concurrit, qui facit furcam iniustè, nec vt officialis, seu minister iustitiæ, vt supponimus: ergo nec ex delicto, nec ex defectu lenitatis erit irregularis. Secus esset dicendum, casu, quo faber lignarius esset minister iustitiæ ad id munus deputatus: quia tunc sequuta occisione rei, irregularis esset. Sic optimè Ægidius *de Sacram. disp.18. dub.10. num.92.* vbi dicit, secuta morte, esse irregulares: *Tortores, & Lictores* physicè ad mortem concurrentes, extruentes focum, quo viui comburendi sunt, & similes. Non tamen ij, qui ligna, gladios, funes, &c. vendunt, quibus alios interficiendos sciunt: quia nimis remotè concurrunt; imo nec faber, qui furcam erigit. Limitat hoc Auila *sup. Nisi erigeret pro aliquo particulari*: putarem potius limitandum, nisi tanquam officialis iustitiæ ex officio id faciat; nam communis faber nimis remotè concurrit; imo multo remotius quàm Princeps, qui committit Iudici exactionem particularis causæ, quam scit esse capitalem, quem constat non esse irregularem. Huc vsque Ægidius. Quem citat & sequitur Hurtado *disput.2. de Irregularitate, diff.11. vers. Illi tamen*, & possunt, imo debent citari pro hac parte, Vasquez, quem referunt, & sequuntur Luysius *lib.9.de Censur, disp.66.dub.3.* Diana *3.part. tract.5.Resol.79. & in addit. Resol.15.* Palaus *disp.6. punct.14. §.4.num.2.* Machado *lib.1.part.3. tract.18. docum.5. num.5.* Quorum doctrinam esse valde probabilem docet Basseus *verb. Irregularitas 5. num.3. vers. Aduertendum*, & eam tenet vt talem, nouissimè Bauny *de Censur. tract.11. de Irregularit. q.23. q.11. vers. Ab eo cæterisque.* Licèt oppositum dixerit *ead. quæst. q.8. pag.481.*

QVÆSTIO XCVI.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt, ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse irregulares. Quia vt Ministri Iustitiæ, physicè concurrunt ad mortem malefactoris. Sic omnes Doctores ex Iuribus citatis docent. Legantur Henriquez *lib.14. cap.13. num.3.* Molina *tom.4. tract.3. disp.74. num.3.* Auila *part.7. disp.5. sect.2. dub.1. vers. Septimò.* Nauarr. *cap.27. num.217.* Ægidius & Hurtad. *loc. citatis.* Qui secus dicunt, casu, quo illa ligna, & focus non sint cooperata ad mortem rei, eo quod hic combustus sit, post suffocationem laqueo; quia tunc ex hoc capite, non erunt irregularis; cum tunc ea ligna, & focus, non fuerint mortis, aut mutilationis causa. Legantur etiam Sayrus *lib.1.c.16.n.3.* Suarez *disp.45. sect.1.num.6.* & Gibalinus *cap.4.quæst.1.consectar.10. pag.187.*

QVÆSTIO XCVII.

An omnes vendentes, aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos; irregulares sint?

AFfirmant communiter Doctores, præcipuè citati pro prima sententia *quæst.95.* inter quos Villalobos, vbi *loc.cit.* hæc ait: *Tambien son irregulares todos los demas que ayudan a la muerte, como el que da la leña para quemar al hereje viuo, que si estaua muerto, no ay irregularidad, i lo mismo es del que da el fuego, como dice Couarru.* in Clement. Si furiosus, 2.part. §.4. num.5. vers. Nec tamen, *y aduierto Mayolo*, lib.5. cap.48. §.4 num.5. *que los Religiosos, ò Sacerdotes, que lleuaren luminarias, no den fuego.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregulares. Quia, nec auctoritate publica, nec proximè, sed remotè nimis, concurrunt illis actionibus licitis ad mortem malefactoris. Sic Ægidius *disp.18. dub.10. num.92.* Hurtadus *disp.2. diff.11.* & alij citati pro nostra sententia *sup. quæst.95.* Nec dissentit omnino Henriquez *cap.12.cit.num.3.in gloss. litt.I.* cum potius excuset ab incursione irregularitatis illum, qui defert ligna in campum paratum combustioni; quia nihil fecit (ait) auctoritate publica, sed priuata.

QVÆSTIO XCVIII.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum, per aliam viam breuiorem, vt vitet infamiam, quam in alia populosa subiret; fiat irregularis?

AFfirmandum videtur. Quia, qui notabiliter mortem rei, suo dicto, vel facto, accelerant, fiunt irregulares: at sic est, quod, qui impetrat à iudice, vt reus per breuiorem viam ad locum supplicij ducatur,

est

eſt cauſa, vt reus citius moriatur : ergo fiet irregularis. Maiorem, in qua eſt difficultas, docent Molina *tom.4.tract.3.diſp.74.num.4.* Nauar.*cap.27.num.209.* Couarru. *in Clement. Si furioſus, 2.part. §.4. num.2.* & alij,apud Dianam,& Gibalinum mox citandos.

Sed vt certum, Reſpondeo : Non fieri irregularem vllo modo. Probant aliqui. Quia effectus per accidens ſequutus, non imputatur danti operam rei licitæ. Sic Henriquez *lib.14. cap.12. num.7. litt.F.* el 2.Auila *part.7.diſp.5.ſect.2.dub.1. verſ.Sed notandum eſt*, Villalobos *diſp.27.num.14* & Bonac.*punct.1. cit. num.15.* Alij probant,quia dictus impetrator,ita leuiter concurrit ad accelerationem mortis rei, vt in prudenti hominum æſtimatione, non magni fiat illa tam exigua cooperatio. Sic Gibalinus *cap.4. de Irregul. quæſt.3. conſectar.7 diff.17. num.73.verſ. Septimo.*

Sed ego ex alio principio abſolutè dico, nullam incurrere irregularitatem; quia vel hæc eſſet ex homicidio iniuſto, vel ex defectu lenitatis; non primum,quia ſupradictus impetrator, non peccauit obtinendo ſuæ impetrationis effectum, vt omnes concedunt : non ſecundum, quia non operatur vt miniſter inſtitiæ : ergo nulla irretitus manet irregularitate.Sic Diana *part.3.tract.5.Reſol.79.*& *p.8.tract.7. Reſol.61.* Palaus *diſp.6 punct.14.§.4.n.2.*Cæleſtin. *in Compend.Theol.moral.tract.4.c.5.§.1.* & Pellizzarius *ſect.4.cit.q.14. num.173.*

Qvæstio XCIX.

An qui, ſiue voce, ſiue punctione, inſtigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, ſi ex eo mors rei acceleretur?

NEgant aliqui fieri irregularem caſu, quo quis caſu, aut inaduertenter,inſtiget iumentum; eo quod talis actus non ſit plenè humanus, & actio, quæ inducit irregularitatem debeat eſſe plenè voluntaria. Ita ex Auila *part.7.diſp.5.ſect.2.dub 1.verſ. Octauò,*& ex Henriquez *lib.14.cap.12.num 7.* docet Villalobos *tract.21.diff.27.num.13.*his verbis : *Mas ha ſe de aduertir, que ſi alguno de los que van acompañando al reo para conſolarle, (como ſueden hacer los Religioſos) dixeſſe inaduertidamente*; andemos hermano : *ò a caſo picaſe al jumento, ò le dixeſſe*, arre, *no por eſſo quedaria irregular, no procurando que ſe le acceleraſe la muerte,como dizen Henrique7 i Auila. Y Soto,* lib.5.de Iuſt.quæſt.1.art.9. §.his prælibatis, *ſe rie de los que tienen eſcrupulo deſto. La raçon es porque eſte acto no es plenamente humano; i la accion que ha de inducir irregularidad, ha de ſer plenariamente voluntaria; porque no baſta que lo ſea ſemiplenamente,como lo dice Auila.* Ita ille Ita etiam Bonacina *diſp.7. quæſt.4.punct.1.n.9.verſ.Addit Auila.* Molina *tom.4. iuſt.tract.3. diſp.74.num.4.in fine*, & alij. Igitur, ſecundum iſtos Doctores, prædictus inſtigans iumentum, ſolùm excuſatur ab irregularitate,quia inaduertenter, vel caſu, aut præter intentionem,id fecit. Ex qua ratione planè colligitur, ſecus ſentire de illo, qui omnino aduertenter, aut conſultò inſtigarent iumentum.

Sed largius & probabilius Reſpondeo dicendum, quod adhuc non fiat irregularis, etiam dato caſu, quo conſultò, & ex plena aduertentia inſtiget iumentum, vt celerius ad locum ſupplicij perueniat, eo quod hora ſit tarda; aut eo quod populus nimis detineatur, &c. & inde mors rei acceleretur. Ratio eſt *Primò.* Quia vt ait Henriquez *loc.cit. litt.F. la 2.* illa cooperatio accelerationis ad rei mortem, ita eſt leuis, ac parua, vt pro nihilo debeat reputari : ergo etiam facta conſultò,& aduertenter inſufficiens erit ad inducendam irregularitatem.

Secundò, & præcipuè; Quia prædictus inſtigans iumentum,non concurrit ad accelerationem rei mortis, vt miniſter iuſtitiæ, ſed vt priuata perſona, & non iniuſtè,vt ſupponimus : ergo per talem inſtigationem adhuc conſultò factam, non incurrit irregularitatem; patet,quia irregularitas ex homicidio, non incurritur ob concurſum ad illud, niſi, aut factum à miniſtro publico,quamuis iuſtè;aut factum, à perſona priuata iniuſte. Sic expreſsè Hurtado *diſp.2. de Irregularit. diff.11. num.40.* Luyſius, & Vaſquez, quos citat, & ſequitur Diana *p.3. tract.5. Reſol.29.*& in Addit. *Reſol.15.*Palaus *diſp.6.punct.14. §.4.num.2.* Machado *lib.1. part.3. tract.18.docum.5. num.5.* & 6. Gibalinus *de Irregularit. cap.4 quæſt.3. conſectar.7. diff.17. num.75.* & nos *ſupr. tract.1. diſp.4.quæſt.1.*

Qvæstio C.

An qui dicit reo; Aſcende ſcalam, vel admoue caput ſtipiti ad excipiendum ictum; aut, laqueum indue, *fiat irregularis, ſi ob ipſius dictum, reus citius occidatur, aut mutiletur?*

AFfirmat Henriquez *lib.14. cap.12. num.3.* ita ſcribens : *Secundò, fit irregularis,* qui eſt cauſa accelerandi mortem, aut deformationem, vt ſi reo dicat;pone caput ſuper lignum,ſeu cippum(ob quod citius decollatur) vel aſcende ſcalam. Qui incitat, vt gladius exacuatur, funes præparentur, vel alia inſtrumenta; vt ita cum minore dolore cito mors veniat. Qui tortorem monet,vt cito faciat, vt ſecurim præparet,& ſemel, & non ſæpius feriat,&c. Ita Henriquez,& penes ipſum, Nauar.*cap.27.num.217. §.Decimotertio.* Silueſter *homicid.3. §.2. verſ.Tertio.* Tabiena *irregularit.3. §.13.* Maiol. *lib 2.cap.10.n.3.* addentes, id eſſe verum, quamuis quis ex pietate dicta verba dixerit. Ita etiam Auila *part.7. diſp.5. ſect.2 dub.1.verſ.Octauo.*Vgolinus *cap.11.§.3.* Bonacina *quæſt.4. punct.1. num.9. verſ. Quarto.* Baſſeus *irregularitas 5.num.3.* Molina *tom.4.tract.3.diſp.74. num.4.* Cornejo *de Irregularit.diſp.11. dub.1.* Villalobos *tom.1. tract.21. diff.27. num.12.* vbi ita ait: *Tambien queda irregular el que es cauſa de que muera mas preſto el delinquente, como dice Silueſtro, Couarruuias, Maiolo, Nauarro, i es comun, que eſtos computanſe entre los que cooperan a la muerte. Pruenaſe, porque el que hiere à otro que eſta herido de muerte, i por eſto es cauſa de que muera mas aina, ſe Iuzga en derecho por homicida,* l.Ita vulneratus, ff ad l.Aquil. & l.Item Mella §.Sed ſi plures.ff.eod. *Luego tambien lo es eſte, e incurre en irregularidad. Aſi lo es elque amoneſta al reo, que llegue la cabeza al tronco donde le hande Iuſticiar : ò le dize, que ſuba à prieſſa la eſcalera; ò al verdugo, que a file el cuchillo, que todos eſtos ſon irregulares.* Hæc Villalobos.

Sed probabilius, iuxta doctrinam ſupra à nobis datam, Reſpondeo : Non fieri irregularem. Quia ſupradicta, nec accelerant mortem rei, vt Miniſtri iuſtitiæ; neque committunt peccatum, cum potius prædicta verba præferant vel ex pietate, quam erga reum habent;vel,vt alacriter paſſionem ferat : ergo. Sic tenent expreſsè Vaſquez, Luyſius, Ægidius, Hurtad.Diana,Palaus, Machado *loc.citatis quæſt.99.* Sic etiam Gibalinus *loc. cit.* Qui id ſequentibus rationibus probat. *Primò*, quia ex nullo aperto ſatis iure, contrarium colligitur. *Secundò*, nam hæc omnis cooperatio eſt admodum exigua, neque in communi hominum perſuaſione pugnat cum lenitate,

ex

ex qua potius oritur; neque enim fit ex desiderio mortis citò inferendæ, sed liberandi rei à diuturniore vexatione. *Tertiò*, fit hæc cooperatio à non cogitantibus persæpè. *Quartò*, non est directa cooperatio, sed per accidens, consulitur enim reo, scalam ascendat, ne maiori incommodi vi raptetur. Supponat securi ceruicem, ne si alioquin erret manus lictoris, pluribus ictibus, non sine magno dolore percutiendus sit; Gulam lubens laqueo induat, ne diutius torqueatur; in quibus omnibus, nihil est, quod per se, & directè tendat ad mortem accelerandam, sed ad subleuandum reum; quod idem de quibusdam aliis dicendum existimo. Itaque cum hæ actiones non contineant propriam, & directam cooperationem ad mortem rei, non censo rem inuehere irregularitatem. Sic ille. Tenet etiam Henriquez, iam sibi aliqualiter contrarius, *cap.* 12. *citat. numero septimo, litt. D. la* 2. vbi ita ait: Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium; vt si Carnifici dicat; Permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium in Confessione, vel exhortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo reputatur) vt si pungat asinum eius, qui deducitur ad furcam: vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ; nec qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris aut parentum, quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Ita ille. Et alij.

Ad argumentum, & instantiam factam contra nostram sententiam ab Henrico de Villalobos, constat ex dictis, non consistere: quia actio illa vulnerandi denuò vulneratum, est illicita, & peccaminosa, & iniusta; secus vero actio illa, quæ ratione pietatis accelerat mortem rei.

Qvæstio CI.

An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi; aut voluendus cippus?

NEgat Villalobos cum distinctione hisce verbis: *Mas no queda irregular el que enseña al verdugo, como ha dar el nudo, o reuoluer el cepo, como dice Henriquez* supra numero 4. (lege tu, num. 7.) *lo qual se ha de entender quando no ay delinquente en particular aquien aya de ahorcar, como diçe Auila* parte 7. disputatione 5. sectione 2. dubit. 1. vers. Sextò omnes: *que es como el que hace la ley en general, que contiene pena de muerte, ò da consejo en comun.* Ita Villalob. *tract.* 21. *diff.* 27. *num.* 9. Et etiam Gibalinus *diff.* 17. *cit. num.* 75. *vers. Septimò.*

Sed largius adhuc & probabilius absolutè Respondeo: Non fieri irregularem illum, qui non solum in genere, sed etiam in particulari, quando aliquis est suffocandus, docet rudem carnificem, modum aptandi, aut nodandi funis. Quia hæc actio, nec procedit à Ministro iustitiæ, nec est iniusta, sed potius licita, & elicita à docente in fauorem rei, ne aliàs à rudi Carnifice diutius torqueatur: ergo non inducit irregularitatem aliquam, nec ex defectu lenitatis, nec ex delicto. Sic Henriquez, cum fine distinctione, hæc dicat: Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus, parum enim est quod docet, vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Sic ille.

Qvæstio CII.

An Clerici, aut Regulares, temporalem iurisdictionem habentes, qui interfunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares?

REspondeo, vt certum: Esse. Quia, vt personæ publicæ, sua præsentia, opem, & auxilium præstant lictoribus, aliisque mortem reis inferentibus. Sic colligunt DD. ex *cap. Ex litteris, de excessib.* Prælat. & ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Glossa Panormit. & Innocent. *in d. cap.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 214. *vers. Quintò.* Viuald. *tract. de Irregul. n.* 274. & 275. Maiolus *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 12. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7. *litt. X. & num.* 10. *litt. B.* Angel. Siluest. Tabiena, Ledesma, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.* 6. *c.* 18. *n.* 19. & 20. Auila *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 16. vbi bene aduertit, quod non eo ipso, quod talis Prælatus habens temporalem iurisdictionem assistat executioni sententiæ censetur præbere auctoritatem illi facto, vt si interfit ad consolandum: imò licet assistat ex curiositate, quamuis peccet, non erit irregularis, saltem in foro interiori, si quidem non intendit præbere auctoritatem illi actui. Hæc Auila. Tunc igitur censebitur præbere auctoritatem tali actioni, & facto, vt ait Henriquez, quando dictus Prælatus cum publicò apparatu, tanquam Superior, auctoritatem suæ præsentiæ exhibet, dum Prætor illius fert sententiam sanguinis, aut eam mandat executioni, & tunc sequuto effectu, fiet irregularis.

Qvæstio CIII.

An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmarunt olim quidam antiqui, vt refert Vialdus *num.* 276. quorum doctrinam innuit esse probabilem.

Sed Respondeo, vt certum: Hos non incurrere. Quia iura citata, solum loquuntur de Prælatis habentibus iurisdictionem temporalem, quia sua præsentia auhoritatem, & auxilium lictoribus, & executoribus sententiæ præstant, & ideo dicuntur cooperari ad illam. Cæteri verò minimè: & ideo non incurrunt irregularitatem. Sic omnes Auctores nuper citati. Quibus addi possunt Bonac. *q.* 4. *punct.* 2. *num.* 16. Gibalin. *c.* 4. *diff. vlt. pag.* 296. Vgolin. *c.* 5. §. 3. Palaus *disp.* 6. *punct.* 14. §. 4. *n.* 2. Barbosa *ad cap. ex litteris*, 10. *de excess. Prælat.* Machado *tom.* 1. *lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 18. *docum.* 5. *num.* 6. ita dicens: *Finalmente se ha de aduertir, aunque el Derecho* (cap. Sententiam sanguinis cit.) *prohibe a los Clerigos, que asistan a la execucion de la muerte, en ningun modo les pone irregularidad, en lo qual conuienen todos los Doctores.* Legantur Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. *num.* 2. Filliucius *tractatu* 19. *num.* 238. Bassæus *Irregularitas* 5. *n.* 5. Viuald. *loc. cit.* & alij apud ipsos.

Qvæstio CIV.

An saltem peccent Clerici assistentes, sine iusta causa, executioni sententiæ sanguinis?

AFfirmant peccare, & mortaliter, eo quod faciant contra prohibitionem latam *in cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi* (*Non cap. Si Clerici, vel Monachi*, vt leges apud Bonac.) casu, quo adsint, ob iniustam causam; putà, curiositatem,

quod tunc videntur illam assistere, quando solum adsunt, vt aliquam pulchram mulierem occidendam videant; vel vt verba aliqua ab executoribus iocosè solita dici, audiant, non vero si adsint, ob causam iustam, nempe, confessionis, consolationis, vel charitatis causa; Ita Viuald. *num.* 276. & 277. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 20. & 21. & penes ipsos, Nauarrus, Henriquez, & alij.

Alij mitius id ipsum affirmant, nempe, peccare quidem, sed solum venialiter, etiam casu, quo assistant, ob curiositatem, propter paruitatem materiæ. Ita Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. *num.* 10. Auila *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 16. *in fine*, quos citat, & approbat Bonac. *quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 16.

Sed ego mitissimè loquendo, Respondeo: Nec venialiter adhuc peccare, assistendo executioni sententiæ, adhuc sine iusta causa, (secluso scandalo, & aliis extrinsecis) Quia, vel textus citatus pro contrariis, non agit de simplici Clericorum præsentia, de qua nobis est sermo, sed de præsentia Prælatorum habentium temporalem iurisdictionem, qua auxilium præbetur, vt sentiunt Vgolinus *cap.* 5. §. 3. *num.* 3. & Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, diff.* 18. *& vltima*, vel iam contraria consuerudine est abrogatus, vt putat Diana *parte* 4. *tractatu* 2. *Resolut.* 35. per hæc verba: Sed ego puto Clericos etiam in sacris, Beneficiarios, & Religiosos assistendo tantum executioni sententiæ mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria consuetudine abrogati. Hæc Diana. Sic Vgolin. & Gibalinus citati. Quibus annuit Bonacina *loc. cit.* sic etiam Machado *docum.* 5. *cit. n.* 6. qui & citant Molinam *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 74. *n.* 2. & 5. Sed malè omnino. Sic etiam Palaus *punct.* 14. *cit.* §. 4. *num.* 2. & alij.

§. V.

De Irregularitate ex defectu lenitatis proueniente ex occisionibus, seu mutilationibus, in Bello iusto.

Qvæstio CV.

An Clericis in sacris constitutis, sit prohibitum pugnare propria manu, in bello iusto aggressiuo?

Respondeo, vt certum: Esse prohibitum, sub grauissimis pœnis, in iure; *cap. Clerici, cap. Quicumque* 13. *q.* 8. *c.* 1. *Ne Clerici, vel Monachi, c. Ex multa. De voto, §. vltimo.* Et merito. Quia illa actio est valde aliena à ministerio Sacerdotali: ergo merito Clericis prohibetur. Sic tenent omnes DD. Canonistæ in dictis *cap.* Theologi cum D. Thoma 2. 2. *q.* 40. *art.* 2. D. Anton. 3. *part. tit.* 18. Maiolus *de Irregularit. lib.* 5. *c.* 49. Nauar. *c.* 27. *n.* 215. Suarez *disp.* 47. *sect.* 6. *n.* 7. *& de Charit. disp.* 13. *sect.* 3. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 19. *num.* 1. & 2. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 4. *& disp.* 2. *de restit. quæst. vlt. p.* 12. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 10. Ægidius *disp.* 18. *cap.* 10. *a num.* 97. *& de fide disp.* 31. *dub.* 6. *num.* 86. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 68. *& 2. 2. ad quæst.* 40. D. Thom. *art.* 2. Gasp. Hurtad. *disput. 2. de Irregularit. dist.* 12. *& de fide disp.* 9. *diff.* 8. Gibalinus *de Irregul. c.* 4. *q.* 3. *conclus.* 7. *à diff.* 1. *vsque ad* 7. Franciscus de Ouiedo, *de fide tract. de Charit. controu.* 12. *punct.* 9. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 14. §. 5. *& tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 6. Granad. *tract.* 13. *disp.* 4. *sect.* 5. Bassæus *Irregularitas* 5. *à num.* 15. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 28. Cornejo *de Irregularit. disp.* 11. *dub.* 2. Machado *lib.... part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. Candidus 1. *p. disquis.* 17. *ab art.* 9. Bannez 2. 2. *quæst.* 40. Dicastillo *tom.* 1. *de Iust. & iure. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 16. §. 11. *n.* 473. *pag.* 321. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 32. *a num.* 198. & omnes.

Qvæstio CVI.

An etiam, Clericis minoribus Ordinibus constitutis, sit prohibitum in bello iusto aggressiuo, propria manu pugnare?

Negat Bonacina *lib* 2. *de Restit. quæst. vlt. sect.* 1. *punct.* 12. §. 4. per hæc verba: Licitum est Clericis in minoribus constitutis pugnare in Bello propria manu: Clericis vero maioribus Ordinibus insignitis prohibitum est iure Ecclesiastico *can. Clerici, & can. Quicumque.* Ita ille. Et ante illum Couar. *in Clementina si furiosus, 2. part.* §. 3. *num.* 2. Lorca 2. 2. *sect.* 3. *disp.* 51. *num.* 12. Luysius *de Censur. &* 2. 2. & Hurtad. *loc. cit.* Quia (inquiunt) consuetudine receptum est, dictos Canones ad illos non extendi, & ideo Clerici huiusmodi, eodem modo ac laici pugnare possunt.

Affirmant è contrà alij, docentes: Non solum Clericis minoribus Ordinibus constitutis, verum etiam solum prima tonsura, esse prohibitum per dictos Canones pugnare, propria manu in bello iusto aggressiuo. Quia, nomine Clericorum, intelligendi in vniuersum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, vt colligitur ex *cap. Cum contingat. De ætate, & qualit. Ordinan.* Ita Candidus *de Bello disquis.* 17. *art.* 9. *dubit.* 1. *dicto* 1.

Alij denique distinguendo, respondent; Clericis in minoribus constitutis, qui beneficio Ecclesiastico gaudent, prohibitum esse in dictis Iuribus pugnare in iusto bello: non vero Clericis, qui nec beneficio Ecclesiastico, nec priuilegio fori gaudent; quia hi in Ordine ad reliqua omnia se habent tanquam sæculares. Ita Valentia *disp.* 3. *q.* 16. Molina *disp.* 108. *circa finem*, Ægidius, Granados, & Palaus, quos citat, & sequitur Ouiedo *tract. de Charit. controu.* 12. *punct.* 9. *num.* 110. Quibus consentit Suarez *de Censur. disp.* 47. *sect.* 6. *num.* 7.

Sed ego absolutè Respondeo: Omnibus Clericis in minoribus constitutis, aut etiam prima tonsura, prohibitum esse per dictos citatos Canones, pugnare, propria manu in bello iusto aggressiuo, aut offensiuo. Quia inibi absolutè, & sine distinctione, prohibentur Clerici in dicto bello propria manu pugnare: at sic est, quod, nomine Clericorum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, aut beneficium Ecclesiasticum, vt bene probat Candid. & Barbosa *tract. de Appell. verb. Clerici, num.* 1. & antea Glossa *in cap. Eos qui*, 20. *q.* 3. *verbo in Clero.* Ægidius *de Bello disp.* 31. *dub.* 6. *num.* 87. ergo. An autem huiusmodi Clerici pugnando de facto peccent, infra discutimus. Legatur Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. *num.* 2.

Qvæstio CVII.

An etiam, Religiosis, laicis quoque; sit prohibitum, propria manu pugnare;

Respondeo, vt certum: Esse prohibitum etiam. Et quidem, loquendo de Monachis, seu Religiosis choro destinatis, planum est. Nam *in cap. Clerici*, & *cap. Quicumque ex Clericis* 23. *quæst.* 8.

prohibitum

prohibitum est Clericis propria manu pugnare, vt *sup.* est habitum: at sic est, quod in fauorabilibus, nomine *Clerici*, venit etiam Religiosus, vt latè Barbosa probat *loc. cit.* ergo.

Loquendo vero de Religiosis laicis, etiam constat: quia illis expressè est prohibitum *in cap. Eos, qui* 20. *quæstione tertia*, vbi sic dicitur: *Eos qui semel in Clero taxati fuerint, siue in Monasterio deputati, decreuimus, neque ad militiam, neque ad honores sæculares venire. Eos autem, qui hoc ausi fuerint facere, & non eius rei pœnitere maluerint, vt ad hoc idem reuertantur, quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt, conuenit anathematizari.* Sic totus textus ex Concil. Chalcedon. *cap.* 74. Sic communiter DD. Bannez 2.2. *quæst.* 40. *art.* 1. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Candidus *loc. cit. dicto* 2. Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *de Charit. punct.* 6. *num.* 1. & 3. Quiedo *tract. de Charit. controuerſ.* 12. *punct.* 9. *num.* 108.

Quæstio CVIII.

An iure naturali, aut diuino, ſit prohibitum Clericis, propria manu pugnare?

Affirmant aliqui Canoniſtæ, inter quos videtur eſſe Gratian. 23. *quæſt.* 8. in principio, vbi expreſsè ait, non poſſe Summ. Pontificem diſpenſare in dicta prohibitione: ergo ſentit planè hanc prohibitionem, non eſſe iure humano, aut Eccleſiaſtico; ſed naturali, aut diuino, indictam.

Sed, vt certum Reſpondeo: Solum eſſe Clericis id prohibitum Eccleſiaſtico iure non naturali, aut diuino; & ideo poſſe Summ. Pontificem in dicta prohibitione diſpenſare. *Prior* pars conſtat ex Iuribus citatis, & rurſus ex *cap. Clericus, diſt.* 55. vbi Nicolaus Papa id prohibet ſub pœna ſuſpenſionis. Et 23. *q.* 4. habentur multi Canones de hac re.

Secunda pars probatur: quia nullum extat præceptum diuinum; cum neque ex Scriptura, neque ex traditione habeatur: nec omnino in Clericali munere includitur, aut intrinſecè continet repugnantiam cum recta ratione: ergo, nec diuino, aut naturali præcepto, eſt id eis prohibitum.

Tertia pars conſtat. Quia Pontifex poteſt diſpenſare in omni præcepto humano, & Eccleſiaſtico, quale eſt huiuſmodi: ergo. Sic tenent communiter DD. Theologi & Canoniſtæ. Legantur D. Thom. & Caietan. 2.2. *quæſt.* 40. *artic.* 2. Couarr. *in Clement. Si furioſus, parte* 2. §. 3. *num.* 2. Suarez *diſputatione* 13. *de bello, ſect.* 3. *à num.* 3. Sotus *lib.* 5. *de Iuſtit. quæſt.* 1. *artic.* 4. Luyſius, Gaſp. Hurtad. & Granad. *loc. cit.* Tannerus *diſp.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 79. Quiedo *punct.* 9. *cit. num.* 109. Palaus *tract.* 6. *de Charit. diſp.* 5. *punct.* 6. *num* 1. Candidus *diſquiſit.* 17. *art.* 9. *dubit.* 1. *dicto* 1. Dicaſtillo *tom.* 1. *de Iuſt. tract.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 16. §. 11. *num.* 475. & 476. & alij.

Quæstio CIX.

An dicta prohibitio, non pugnandi propriis manibus; obliget ſub mortali Clericos in ſacris conſtitutos?

Reſpondeo, tanquam certum: Obligare ſub mortali. Quia hæc prohibitio, eſt circa materiam, ex ſuo genere, grauiſſimam, & prohibitam ſub grauiſſimis pœnis, ac cenſuris: Cum Clerici pugnantes ſine licentia Pontificis, priuentur vſu ſuorum Ordinum, recluduntur in Monaſterio, & ſi in bello moriuntur, pro illis non offertur ſacrificium, vt conſtat ex textibus nuper citatis: ergo clarè colligitur quod dicta prohibitio ſub mortali obliget Clericos, ſaltem in ſacris conſtitutos. Sic D. Thom. 2.2. *quæſt.* 40. *artic.* 2. & ibi Caiet. & Bannez Silueſt. *v. Bellum* 3. *quæſt.* 2. Couar. & Suarez *loc. cit.* Granad. *tract.* 13. *diſput.* 4. *ſect.* 5. *à num.* 45. Molina *tract.* 2. *diſput.* 108. Ægidius *de fide diſp.* 31. *dub.* 6. *num.* 86. Hurtad. *de fide diſp.* 7. *diff.* 8. Palao *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 6. *num.* 2. Bonacina *diſp.* 2. *de Reſtitut. quæſt. vltim. ſect.* 1. *punct.* 12 §. 4. Luyſius *de Cenſur. lib.* 9. *diſput.* 68. *dub.* 2. Candidus *loc. citat. dicto* 2. Dicaſtillo *tom.* 1. *de Iuſt. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 16. §. 11. *num.* 474.

Quæstio CX.

An etiam præfata prohibitio, obliget ſub mort. Clericos in minoribus Ordinibus conſtitutos ſi beneficio Eccleſiaſtico careant?

Negant communiter Doctores aſſerentes, vel huiuſmodi Clericos comprehendi ſub dicta prohibitione; vel ſi comprehenduntur, conſuetudine excuſari à tali peccato mortali. Ita ſentiunt Couar. Luyſius Turrian. Valentia, Molina, Ægidius, Palaus, Quiedo, & alij citati *ſup. q.* 106. Imo, & à veniali peccato excuſari, ob eandem rationem, dicunt plures ex illis, quibus adiunge Sayrum *lib.* 6. *c.* 19. *n.* 2. vbi expreſſa affirmat Clericos dictos, nullo modo peccare, in bello iuſto pugnando. Quorum dictum probabile putat Suarez *diſp.* 13. *de Bello ſect.* 3. *num.* 5. hæc dicens: De aliis vero exiſtentibus in minoribus, quia imperfectè participant ſtatum Clericalem, probabile eſt, vel nullo modo obligari, præſertim ſi iam omnino renunciarunt ſtatui; vel certè ad ſummum obligari ſub veniali. Hæc Suarez. Quem ſequitur Dicaſtillo *loc. cit. num.* 480. *pag.* 338.

Sed clarius Reſpondeo dicendum; attento iure, communi, Clericos huiuſmodi, verè peccare mortaliter, pugnando ſine licentia Pontificis in bello iuſto: attenta vero conſuetudine, nec venialiter peccare; præcipuè ſi renunciarunt ſtatui Clericali. *Prima pars* conſtat ex dictis. Quia dicta publicatio, provt continetur in iure communi, comprehendit omnes Clericos, etiam in minoribus conſtitutos, vt ſupra eſt habitum: at ſic eſt, quod dicta prohibitio obligat ſub mortali, vt ſupra eſt etiam habitum: ergo provt continetur in iure omnes Clericos ſub mortali obligabit.

Secunda pars conſtat etiam. Quia dicta iura, provt comprehendunt Clericos in minoribus conſtitutos, iam abrogata contraria conſuetudine ſunt, vt bene auctores primæ ſententiæ: ergo nec ſub veniali illos obligant.

Quæstio CXI.

An ſaltem, Clerici beneficiarij in minoribus conſtituti, mortaliter peccent, propriis manibus, in bello iuſto pugnando?

Negat adhuc Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſputatione* 5. *punct.* 6. *num.* 2. exiſtimans, ſolum peccare venialiter. Quia longè (inquit) ſunt à miniſterio Altaris, & ita indecentia in pugna ab ipſis exercita, leuis eſt.

Sed probabilius Reſpondeo: Peccare mortaliter. Quia probabilius eſt, huiuſmodi Clericos beneficiarios, directè ſub prohibitione in iure lata obligante ſub mortali comprehendi (vt *ſupra quæſt.* 106. eſt habitum) nec contraria conſuetudine eſſe abrogatam: ergo peccabunt mortaliter contra illam pugnando. Sic Suarez *diſput.* 13. *de Bello ſect.* 3. *num.* 5. Azor. 3. *parte, inſtitut. moral. lib.* 2. *cap.* 16. *dub.* 5. &

Sayrus *libro 6. Thesauri cap.19. numero 2.* Quibus videntur assentire Valentia, Molina, Ægidius Granados & Ouiedo *supra quæst.106. citati.* Candidus *de Bello disquisit.17. artic.9. dub.1. dicto 3.* ita scribens: Clerici verò in minoribus beneficiarij, militando grauiter peccant, quia tenentur ratione beneficij, viuere more Clericali. Hæc Candidus. Ex quo constat ad rationem Castri Palao. Legatur pro nobis Dicastillo *loc. cit.*

Qvæstio CXII.

An etiam, Religiosi laici mortaliter peccent, si in bello iusto, sine licentia pugnent?

NEgat etiam Palao *num.4.* ita dicens: De Religiosis laicis maior est dubitatio, an peccatum mortale committant, si ad bellum procedant. Quia *cap. Eos qui, 20. quæst.3.* mandantur excommunicari, quod non fieret, nisi graue esset peccatum. Sed dicendum est, non obinde præcisè excommunicari, sed quia apostatando à Religione, se militiæ, & publicis honoribus tradiderunt. Quo circa ex processu ad bellum solum venialiter existimo peccaturos, grauius tamen quàm beneficiatos Clericos. Huc vsque Palaus. Qui hanc doctrinam ex Molina (quem non citat) *tom.1. de Iust. tract.2. disp.108. num.14.* desumpsit, licèt non ita asseueranter id neget; cum solum dicat, sibi non esse certum, dictos Religiosos mortaliter peccare. Eodem modo (inquit Ouiedo, *vbi infra*) dubitat de hac re Granados cum Molina. Sed certè id non est verum; cum potius oppositum haud obscurè sentiat, vt *infra.* Negat tamen Lorca *2.2.q.40. art.1. disp.51. num.12.* & tenet vt probabile Dicastillo *tom.1. de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dub.16. §.11. num.481.*

Sed probabilius Respondeo: Mortaliter peccare pugnando sine licentia. *Primò.* Quia id directè, sacris Canonibus, sub grauibus pœnis, illis prohibetur. *Secundò.* Quia grauem indecentiam importat, Religionum, cuius est intra suum Monasterij claustra diuinis officiis, ac ministeriis sui Ordinis vacare, se absque graui causa, exercitio adeò sæculari, & alieno à Religiosa quiete immiscere. Sic omnino Ouiedo *de Charit. controuers.12. punct.9. num.111.* Et anteà, meo videri, Granados *de Charit. controuers.3. tract.12. sect.5. num.50.* vbi ita ait: De Religiosis etiamsi sint laici, magis dubito, propter longè maiorem indecentiam, quæ est in eo quod Religiosus propria manu pugnet; quare non audeo eos à lethali excusari; nec Molina *supra num.14.* eos absolutè excusat, licèt dicat, id non esse sibi certum. Hæc Granados. Candidus etiam *disquisit.17. art.9. dubit.1. dicto 2.* Bannez *2.2. quæst.40. art.1. dub.1. conclus.2.* & alij.

Qvæstio CXIII.

An aliquando sit licitum Clericis, & Religiosis, aliqua ad bellum iustum conducentia, facere; propria manu, adhuc sine licentia, pugnare, &c.

REspondeo, vt certum apud omnes; Esse licitum aliquando. Quia, cum prohibito hæc, sit iure humano, & Ecclesiastico inducta, multis in casibus occurrentibus non tenebit; quos in quæstionibus sequentibus facilè numerabimus. Sit ergo,

Qvæstio CXIV.

An licitum sit Clericis, & Religiosis, iusto bello interesse, vt subsidia spiritualia ministrent, milites consolentur; confessiones audiant; moribundos adiuuent, &c.

REspondeo, vt certum: Licitum esse. Quia de hoc nulla est in iure prohibitio; & aliàs id postulat bonum spirituale commune militum. Sic S. Thom. *2.2. quæst.40. art.2.* vbi Bannez & alij Thomistæ. Sayrus *lib.6. cap.19. num.2. & 3.* Molina *tom.1. tract.2. disp.108. num.4.* Granados, Ægidius, Luysius, Palaus, quos citat & sequitur Ouiedo *controuers.12. punct.9. num.113.* Gibalinus *de Irregularit. cap.4. quæst.3. diff.5. pag.245.* Suarez optimè, *de Censur. disp.47. sect.6. num.7.* his verbis: Secundum est, nihilominus posse Clericos licitè interesse huiusmodi bello ex pia causa, & legitima Superioris licentia. Ita D. Thom. *2 2. quæst.40. art.2. ad 2.* Probatur: quia, nec hoc malum est, neque vllo iure prohibitum: Imo est concessum *in d. cap. Ex multa. §. De Clericis.* Et est in Ecclesia valde vsitatum, & necessarium, saltem ad spirituale bonum fidelium militum. Vnde ad hoc ministerium exercendum, non solum in bello iusto, sed etiam in bello iniusto possunt adesse Clerici in exercitu fidelium: quia licet bellum sit iniustum, multi excusari poterunt propter ignorantiam: alij verò corripi possunt, & emendari, saltem in fine vitæ. Huc vsque Suarius. Legantur Ægidius *disp.31. de Bello dub.6.* Dicastillo *loc. cit. num.482.* Pellizzarius *loc. cit. num.198.*

Qvæstio CXV.

An liceat Clericis, absque metu irregularitatis, hortari milites in bello iusto, ad pugnam in vniuersum: nempe vt strenuè pugnent, hostem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c.

NEgandum videtur. *Primò.* Quia Innocent. III. *in c. Quod in dubiis, de pœnis,* eodem modo mandat deponi Sacerdotes, qui gubernant naues ad pugnam, & personaliter exercent conflictum, ac eos, qui alios incitant ad pugnandum: ergo illicitum est Clericis ad pugnam, adhuc in genere, exhortari.

Secundò. Quia si ex illa exhortatione sequatur aliquod homicidium, verè contraheretur irregularitas à Clerico exhortante, dicto modo; cum sua exhortatione verè esset causa homicidij, vt planè fatentur Innocent. & Hostiens. quos sequitur Siluest. *v. Bellum 3. n.4.* ergo signum est, quod Clericis est illicita exhortatio, etiam si sit in genere.

Sed Resp. dicendum, quod licitum sit Clericis hortari milites in bello iusto ad pugnam in vniuersum: nec irregularitatem incurrant, etiam casu, quod ex tali exhortatione aliquod homicidium sequatur.

Prima pars constat ex iure, *cap. Omni tempore, cap. Hortatu, cap. Præterea,* & aliis 23. *quæst.8.* & *cap. Petitio tua, de Homicidio.* Et probatur. Quia Clerici in isto casu, neque peccant contra iustitiam, cum ad rem iustam, & honestam hortentur: neque contra legem Ecclesiasticam; cum nulla vllibi extet: ergo.

Secunda verò pars etiam constat ex iure *cap. Petitio tua. cit.* vbi Pelagius Presbyter, etsi præsens esset in bello iusto cum ipsis militibus, & pugnauit; non tamen eum irregularem iudicauit Honorius Papa III. dummodo propria manu neminem interfecerit: & tamen vix potest quis in prælium, &

pugnæ

pugnæ conflictum exire, quin in eo bello ſocios ad ſtrenuè, & fortiter præliandum hortetur: ergo. *Confirmatur:* quia, qui in genere exhortat milites ad pugnam, non directè prouocat ad homicidium, ſed ad fortiter pugnandum: ergo valdè remotè, & per accidens ſe habet ad homicidium: ergo non eſt eius voluntati imputandum: ergo nec irregularitatem inde contrahere poteſt. Sic tenet communis ſententia. Gloſſa *in cap. Sciſcitaris, verb. Prodire 7. quæſtione 1.* D. Anton. *3. part. tit. 28. cap. 2. §. 6.* Nauar. *cap. 27. num. 216.* Suarez *de Cenſur. diſp. 47. ſect. 6. num. 8.* Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 1. & cap. 16. num. 4.* Couar. *in Clement. Si furioſus, part. 2. §. 3. numero 2.* Sayrus *lib. 6. Theſaur. cap. 69. num. 6.* Carol. de Graffis *effectu 28. Clerico, num. 1.* Molina *tom. 1. tract. 2. diſp. 108. num. 5.* Toletus *lib. 1. cap. 27. in fine,* Bonac. *tom. 1. diſp. 7. quæſt. 4. de Irregularit. punct. 4. numero 7.* Vgolinus *de Irregularit. cap. 12. §. 2.* Auila *parte 7. diſp. 6. dub. 2* Filliucius *tract. 19. cap. 10. n. 269. & 274.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. num. 165.* Candidus *tom. 1. diſquiſ. 17. art. 10. dubit. 3.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularitate, quæſt. 3. conſectar. 6. diſp. 5. verſ. Quintò.* Granados *2. 2. controuerſ. 3. tract. 13. diſputatione 4. ſect. 5. num. 49.* Palao *tom. 1. tract. 6. de Charit. diſp. 5. punct. 1. num. 5.* Luyſius *de Cenſur. lib. 9. diſput. 68. dub. 2.* Lorca *2. 2. quæſtione 40. articulo 1. diſput. 51. ſect. 3. n. 19.* Ægidius *diſp. 31. de Bello dub. 6.* Dicaſtillo *lib. 2. de Iuſt. tract. 1. diſp. 10. dub. 16. §. 11. num. 482.* & Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. ſect. 4. q. 32. n. 198.* Nec obſtat, contra nos, text. *cit. in cap. Quod in dubiis.* Quia, vel, vt ait Nauarr. hic Canon intelligendus eſt, de his, qui ita exhortantur ad pugnam, vt incitent ad occiſionem, vel mutilationem expreſsè: vel, vt verius cum Gloſſa alij interpretantur, loquitur textus de bello iniuſto, non iuſto. Argum. *cap. Sicut dignum. §. Qui vero, de Homicid. & l. Item Mela. §. Item cum his. ff. ad leg. Aquil.* Ad 2. argum. Iam ex dictis conſtat.

Qvæstio CXVI.

An ſaltem, ſit illicitum Clericis, fiantque irregulares, ſi in bello iuſto hortentur milites, non ſolum ad pugnam in genere; ſed etiam ad prærumpendos hoſtium cuneos, ipſos occidendo, vt ſibi viam faciant ad muros, &c.

Affirmant communiter Doctores, vt fatentur citati, præcipuè Suarez, Sayrus, Henriq. Couar. Bonac. Granados, & Palao. Molina *diſp. 108.* & alij.

Sed probabiliter certè Reſpondeo: Nec id eſſe illicitum Clericis; nec fieri propter hoc irregulares. *Prima* pars ex nuper dictis conſtat. *Secunda* verò etiam: Quia hæc irregularitas non eſt in iure expreſſa: ergo illa non debet admitti. Antecedens probatur, quia ſi alicubi, maximè *in cap. Quod in dubiis. cit.* at non in hoc: quia dictum *cap.* non magis loquitur de exhortatione particulari ad occidendum hoſtes, aut ſingularem aliquem; quàm generali ad pugnandum, & occidendum. Quare, aut vi huius textus, neutra ex illis exhortationibus inducit irregularitatem, aut vtraque illam inuehit. *Confirmatur:* quia *cap. Petitio. de homicid.* illum dumtaxat, quem conſcientia remordet commiſſæ cædis in bello, iubet abſtinere à miniſterio Altaris: ergo ex illo clarè colligitur, quod nullus alius, quàm ille, qui ſua manu occidit, aut mutilat incurret irregularitatem, quocumque modo cooperetur ad illum homicidium iuſtum.

Confirmatur ſecundò. Quia Clerici, qui exhortantur milites ad occidendum expreſsè, non cooperantur ad homicidium iuſtum, vt Miniſtri publici, neque illicitè, vt perſonæ priuatæ, & particulares: ergo non incurrunt hanc irregularitatem. Patet, quia iuxta noſtram doctrinam *ſup.* traditam, hæc non incurritur, niſi à Miniſtris publicis, non à perſonis priuatis. Sic tenet expreſsè Gibalinus *loc. cit. verſ. ſexto, pag. 248.* vbi pro hac parte citat Gaſp. Hurtadum *diſp. 2. de Irregularit. diff. 12. num. 44.* quatenus abſolutè, & ſine exceptione aliqua, docet, non incurri irregularitatem ab eo, qui hortatur milites ad pugnam, etiam ſecuto effectu mortis; quia (ait Hurtado) id tantum eſt animare, & exhortari milites, qui ſunt publici Miniſtri ad exequendam vindictam, quod non eſt cooperari, vt Miniſtrum publicum, nec illicitè cooperari vt perſonam priuatam. Citat etiam Gibalinus pro hac ſententia Molinam *tom. 1. tract. 2. diſp. 110. concl. 2.* quatenus vniuerſim pronunciat, nunquam Clericos, & multò minus laicos, fieri irregulares, licèt pugnent, exhortentur ad pugnam, armaque ſubſidia præbeant, aliquos quoque percutiant, & vulnerent, dummodo ipſi nullum mutilent, aut interficiant. Verum eſt, quod hic auctor oppoſitum videatur inſinuare *diſp. 108. verſ. Secundum verò, col. 436.*

His ego addo Luyſium Turrianum *dict. 2. citato*, vbi expreſsè hanc noſtram ſententiam docet, his verbis: Sed multi viri docti huius ætatis ſentiunt, propter hanc exhortationem, non incurrere Clericos irregularitatem, ſi propter priorem non contrahunt: quia idem videtur ſenſus exhortationis vtriuſque, conſideratis rectè circunſtantiis, licèt in prioribus verbis, non exprimatur, apertè exhortatio ad occidendum, bene tamen includitur implicitè, ſi neceſſaria eſt ad conſequendam victoriam: & eundem eſſe ſenſum vtriuſque exhortationis, docuerunt Innocent. & Panormitan. *in caput Quod in dubiis, de pœnis*, quamuis contra eandem doctrinam dixerint in vtroque caſu Clericum incurrere irregularitatem. Eſt ergo probabile in poſteriori euentu, non incurrere Clericum irregularitatem, propter rationem factam, & quia in iure non eſt expreſſa irregularitas pro euentu poſterioris, potius quàm pro priori, & iure ſtatutum eſt, vt quoties non eſt expreſſa irregularitas, non ſit deducenda à ſimili, vt notauit Pater Vaſquez *1. 2. diſputatione 65. cap. 3* habetur vero, *cap. Is qui, de ſentent. excommunic. in 6.* Huc vſque Luyſius. Legatur etiam Palaus *tomo ſexto, de Cenſur. diſputatione 6. punct. 14. §. 5. num. 2* vbi ſatis annuit huic ſententiæ, licet oppoſitam docuerit *tom. 1. loc. cit.*

Qvæstio CXVII.

An Clerici pugnantes, & occidentes ad defenſionem Regis, vel Principis, quem, in bello iuſto, vident occidendum ab hoſtibus; incurrant irregularitatem?

Affirmant apud Sayrum, Caietanus *2. 2. q. 40. artic. 2.* & Nauarr. *cap. 27. num. 215.* docentes, huiuſmodi Clericos in hoc caſu, non peccare: incurrere tamen hanc irregularitatem ex defectu lenitatis. Sed hi auctores, ſolum loquuntur, in caſu, quo Clerici ob defenſionem patriæ aliquos occidant, de quo ſtatim.

Vnde noſtro caſui Reſpondendo: dicendum eſt, nec peccare, nec irregularitatem incurrere. Quia irregularitas non incurritur à priuatis perſonis, niſi per actum, qui eſt illicitus, incongruus, & inconueniens: at hic actus pugnandi, & occidendi in bello iuſto, iniuſtos aggreſſores, ob defenſionem Regis, aut Principis, eſt congruus, & iuſtus cuicumque

ſtatui,cum ſit debitus iure naturali, & diuino : ergo. Sic communiter Doctores, & expreſsè Henriquez *lib.14. num.2. litt.O. & num.3. verſu tertio, litt.E.* Sayrus *lib.6.Theſauri cap.19.num.5.* Candidus *tom.1. diſquiſit.17.art.12.dubit.13.* Gibalinus *cap.4.de Irregularit quæſt.3. conſectar.6.diff.6. & vltima,num.39. & 40.* & alij Doctores.

Qvæstio CXVIII.

An etiam, ſint immunes ab irregularitate Clerici, qui in bello iuſto occidunt aliquos, ob defenſionem patriæ; eo quod videant, quod aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggreſſoribus?

NEgant Caiet. & Nauar. *loc.cit.* Quia licet neceſſitas defendendæ patriæ à peccato excuſet, non tamen ab irregularitate.

Sed probabilius Reſpondeo : Etiam eſſe immunes ab irregularitate. Ratio ſit : Quia nulla incurritur irregularitas per occiſionem inculpatam, ob defenſionem propriæ vitæ, vt infra dicemus : ergo neque ob defenſionem patriæ, in caſu neceſſitatis,quando, videlicet, hæc caperetur aliàs,vt ſubuerteretur:patet conſequentia, quia præferenda eſt defenſio patriæ conſeruationi propriæ vitæ, ſicuti præferendum eſt bonum commune priuato bono. Sic communis ſententia. Henriquez, Sayrus, Candidus & Gibalinus *loc. cit.* Suarez *diſp.47. ſect.6. num.2. & diſp.13. de bello ſect.3.à num.7.* Granados *de fide,tract.13.ſect.5.* Ægidius *de Sacram.diſp.18.num.88.& 89.& diſp.31. de bello dub.6. num.91.* Valentia 2.2. *diſp.3.quæſt.16. punct.4.* Palaus *tom.1.tract.6. diſp.5. punct.6.num.7. & 8.* Dicaſtillo *lib.2. de Iuſt.tract.1.diſp.10.dub.16. num.488.* Molina *diſp.108.* Malderus 2.2. *quæſt.40. art.2.* & alij.

Qvæstio CXIX.

An item, ſint liberi ab irregularitate, qui ad neceſſariam defenſionem Parentum vxoris, aut filiorum, in bello iuſto, aliquem occidunt?

NEgant etiam Caiet.& Nauar. *locis citatis.* Quia *in Clem.Si furioſus,de homicid.* ſolum excipiuntur caſus propriæ defenſionis : ergo.

Sed probabilius Reſpondeo : Etiam manere ab irregularitate liberos. Quia perſonæ Parentum, filiorum, aut vxoris,in ea neceſſitate, perinde habentur, ac ſi eſſent vna perſona cum ipſo defendente: ergo, & naturali iure,& lege charitatis, tenetur eos defendere in tali caſu. Sic tenet communis. Sayrus *lib.6. cap.19. dub.1. num.5.* citans pro ſe Couarru. *in Clement. Si furioſus, de homicid. part.2. §.3. num.2. verſ.Sed ſi quis,* & Henriquez *lib.14.cap.11.§.2.& 3. & cap.12. §.9. in fine, & cap.13. §.1.* Sed aduerte, quod hic auctor, quamuis *cap.11. §.2. cit.* id ſine dubio, & hæſitatione aliqua doceat, tamen *§.3.* id ſolùm cum timore affirmat : ait enim : *Et fortaſsè qui ſimili obligatione defendit patrem, vxorem. aut filium, quia hi reputantur vna perſona cum defendente.* Sic ille. Tenent etiam hanc ſententiam Palaus *tomo primo,tractatu ſexto,diſputatione quinta, puncto ſexto, numero ſeptimo & octauo*, Candidus *diſquiſit. 17. articulo duodecimo, numero ſecundo, dicto 5.* Gibalinus *de Irregularitate, cap.4. quæſt.3. conſectar.6. diff. vltima.* Dicaſtillo *numero 488. cit.* & alij.

Qvæstio CXX.

An ſi quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Chriſti,aut pro Eccleſia Romana, moriatur, ſit irregularis, ſi ſequatur ipſius militis mors?

REſpondeo,vt certum : Minimè eſſe irregularem. Quia Clericus(& idem dico de ſæculari) in hoc caſu, non eſt cauſa mortis illatæ à perſecutore Chriſti, aut Eccleſiæ eiuſdem, ſed ſolum actus ardentis Charitatis,& fortitudinis,qua miles mortem & tormenta contemnit pro Chriſto Ieſu, eiuſque ſponſæ Eccleſiæ amore. Sic Panormitan. S.Anton. Summa Confeſſ. & Angelica, Silueſt. Tabiena, Couarru. Henriquez Roſella, Innocent. & Hoſtienſ. quos adducit,& ſequitur Sayrus *lib.6. cap.19. num.9. dub.4.* Quibus addi poſſunt Granados *tract. 13. de fide diſp.4.ſect.5.num.51.* Gibalinus *loc.cit.diff.5.verſ.Ex quibus colliges.* Bonac. *q.4.de Irregularit.punct.4.n.6.* & Dicaſtillo *loc.cit.*

Qvæstio CXXI.

An item, liber ſit ab irregularitate Clericus, exhortans militem, vt pro Reipublicæ, aut patriæ defenſione moriatur; morte militis ſecuta?

NEgant, manere liberum ab irregularitate, dictum Clericum, caſu, quo ſciret veriſimiliter talem militem eſſe moriturum; ſecus ſi hoc non æſtimabat, Innocent.& Hoſtienſ. vt referunt D. Anton. *3.part. tit.29. cap.2. §. homicidium*, Tabiena *verb. Irregularitas 2. §.15.* & Angelus *Homicid.1. num.15.*

Sed probabilius Reſpondeo : Etiam in hoc caſu manere liberum talem Clericum ab irregularitate. *Primò.* Quia etiam in hoc caſu, Clericus ſolùm exhortatur militem ad actum virtutis, nempe,vt vitam ſuam exponat probabili periculo pro defenſione Reipublicæ, aut patriæ, cuius bonum, cum ſit commune,præferri debet priuato. *Secundò.* Quia in hoc caſu, nihil contra conſuetudinem facit Clericus: nec eſt certè in iure vnde hæc irregularitas colligatur. Sic tenent D. Anton. Tabiena, & Angel. *loc.citatis*, Sayrus etiam *loco citato dub.4. num.10.* Bonacina *loc. cit. num.6.* Henriquez *lib.14. cap.16. num.4.* & alij.

Qvæstio CXXII.

An deinde, maneat liber ab incurſu irregularitatis, Clericus,vel alius, qui conſulit,aut ſuadet alteri, vt exponat ſe mortis periculo, pro defenſione ſui Patris periclitantis, aut ſui amici, &c.

REſpondeo : Adhuc manere liberum. Quia licitum eſt vnicuique, ſuadere alteri rem aliquam piam,vel ad quam quis ex præcepto tenetur, abſque metu irregularitatis; etiamſi inde mors illi eueniat; eo quod hanc nec directè, nec indirectè intendat per talem ſuaſionem,aut exhortationem : ergo. Sic conſtat ex dictis nuper : & tenet Henriquez *loc. cit. n.4.* ibi : Nec fit irregularis, qui alterius filium timidum hortatur, vt patrem periclitantem defendat, cum propriæ etiam vitæ periculo,quando ad id præcepto tenetur. Sic ibi. Et *infra* ſic : Nec videtur irregularis, ſi conſulat exponere ſe periculo pro virtute quadam;vel pro amici defenſione,quem hoſtes occidere tentant;

tentant, vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitiæ. Sic Henriquez. Qui *litt.D.* citat D.Thomam,Sotum,Durandum, & alios. Sic etiam Bonacina *loc. cit.* & antea Sayrus *lib.7. Thesauri cap.3. numero* 11. vbi citat S.Thomam *in* 3.*dist* 29.*quæst.*1.*art.*5. *ad* 3.*& lib.*1. *de Regim. Princip.cap.*10.*& lib.*4.*cap.*22.& Sotum *lib.*5.*de Iust.q.*1.*art.*6. & alios.

QVÆSTIO CXXIII.

An fiat irregularis Clericus, qui in bello iusto, præbet arma, quæ apud se habet, militi non habenti, vt se,suaque defendat bona; si postea miles occidat aliquem?

AFfirmant D.Anton.3.*part.tit* 29 *cap.*2.§.*vltim.* Astensis *part.*2. *lib.*6.*titul.*14. *art.*8.*quæst.*24. Summa Confess. *lib.*2.*tit.*1. *quæst.*51. Silvest.Angel. Hostiens.Archidiac. & Tabiena, & Veruec.quos pro hac parte citat Sayrus *vbi infra.* Ex quibus aliqui dicunt hoc esse verum, dummodo in ipso conflictu arma dicta præbeant; secus si ante progressum. Affirmant etiam hoc ipsum Sayrus *lib.*6. *cap.*17. *n.*14. citans Nauarrum *cap.*27. *num.*212. *vers. Tertiò*, & Henriquez *lib.*14. *cap.*10. §.4. *litt.K.* Quos citat Candidus *disquisit.*17. *art.*14. *dubit.*5. *dicto octauo.* Ratio eorum est. Quia dando illi arma est iusta causa mortis & non dat illi ad necessariam sui defensionem; provt requirit *Clem.Si furiosus,de homicid.*

Sed longè multo probablius Respondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia talis concessio armorum, non est propinqua, & proxima causa mortis alicuius; cum solum fiat, vt miles,se,suaque bona defendat.

Secundò. Quia miles in sui defensionem occidens, non fit irregularis, vt infra: ergo minus fiet,qui ad illam occisionem, ministrando solum arma, iuuabit. Sic in primis tenent Nauarrus *cap.*27. *cit. num.*215. *versu Septimò infertur.* vbi explicat in quo sensu sit verum, quod dixerat *num.*212. *versu Tertiò.* Henriquez *lib.*14.*cap.*12. *num.*4. *à litt.N.* & Sayrus *lib.*6. *cit.cap.*19.*num.*12 sibi aliquo modo contrarij. Tenet etiam, vt valde probabilem hanc sententiam, Candidus *loc. cit. dicto* 9. Qui sic eam probat: Quia dare arma innocenti, vt se ipsum defendat ab iniquo aggressore est actus maximæ charitatis: ergo non erit irregularis illa dans, si Innocens se illis defendendo occidit iniustum inuasorem: tum quia irregularitas homicidij non incurritur à priuata persona nisi per culpam, vt diximus, aut per spontaneam voluntatem: sed in casu nostro non interuenit culpa, vt patet,nec est spontanea voluntas: quia ibi non est intenta occisio. sed defensio proximi, quæ quodammodo, & per vim extorta est ab iniquo aggressore: ergo non erit irregularis dans arma innocenti, vt se ipsum defendat ab iniquo inuasore, si sequitur deformatio: quia neque peccat neque intendit occisionem, sed defensionem proximi innocentis, quæ est actus maximæ charitatis. Sic ille. Et bene.Bonac. *quæst.*4.*punct.*4.*num.*11. vbi citat Nauarrum Henriquez & Sayrum, pro hac parte. Suarez *de Censur. disp.*47.*sect.*6. *num.*11. Filliucium *num.*266. & Reginaldum *num.*150. Sic etiam Granados *loc.cit.vers. In quinto,* Gibalinus *cap.*4. *q.*3. *consect.*6. *diff.*5.*vers. Octauò.* & alij.

Ex quibus à fortiori dicendum constat,quod Clericus existens in bello iusto, si non valeat se defendere ab iniquo inuasore, possit licitè, & absque metu irregularitatis, dare alteri arma, vt illi adiuuet, quamuis defensor occidat aggressorem. In quo etiam contrarij, cum communi conueniunt.

QVÆSTIO CXXIV.

An saltem fiat irregularis, dictus Clericus, si in iusto bello præbeat arma militi, vt occidat aliquem in particulari, sequuto effectu?

AFfirmant communiter Doctores Nauar. *c.*27. *num.*215.*vers.Septimò.* Henriquez *lib.*14.*c.*12. *num.*4. *litt.R.* Sayrus *cap.*19. *citato num.*11. Granados *loc.cit.* Candidus *disquisit.*17. *art.*14 *dubit.*4. *dicto* 6. Bonacina *num.*11. *citato.* Suarez, Filliucius & Reginald.

Ratio autem est. Quia illa datio armorum, cum intentione speciali occidendi hunc, vel illum, est causa propinqua occisionis: ergo.

Sed consequenter ad nostram doctrinam, probabiliter æquè Respondeo: Nec in hoc casu fieri irregularem dictum Clericum præbentem arma militi in bello iusto,cum intentione, vt aliquos in particulari occidat, dicendo illi; *cape arma, & occide hunc,vel illum; vel scoplum in illum iace,&c.*

Ratio sit. *Primo.* Quia hæc irregularitas, vt sæpè diximus, & fatetur Candidus, non incurritur à priuata persona; ergo non potest incurri à Clerico præbente arma, etiam cum intentione occidendi aliquem; cum hic sit persona priuata, & iustè ad necem cooperetur.

Secundo. Quia vt *supra quæstione* 116. est habitum, Clericus, absque metu irregularitatis, potest hortari milites in bello iusto, ad occidendos inimicos: ergo & præbere ad hoc ipsum,arma cum eadem intentione.

Tertio. Quia sola principalis causa cædis in bello iusto inducit irregularitatem: at sic est quod Clericus præbens arma militi, vt occidat aliquem, est tantum causa coadiuuans, sicuti sunt cæteri licèt pugnent:ergo. *Tandem.* Quia hæc irregularitas,non est in iure expressa: ergo. Sic tenent,aut tenere debent consequenter ad suam doctrinam, omnes DD. citati pro nostra *quæst.*116. & eam expresè tenet Gibalinus *loc. cit.*

QVÆSTIO CXXV.

An Clericus in bello iusto,propria manu pugnans, ob defensionem propriæ vitæ, maneat irregularis,si aliquem hominem, ob id,occidat?

AFfirmat Maiolus *lib.*5.*c* 49.*n.*4.*pag.mihi* 478. Sed respondeo,vt certum:Non manere.Quia quoties Clericus bellare licitè potest, etiamsi hominem occidat, est ab irregularitate immunis; nam Clericus bellare non potest licitè, nisi vrgente occasione graui,in qua ad id tenetur: at sic est quod quilibet, non solum potest, sed tenetur iure naturæ defendere propriam vitam: ergo. Sic omnes (nemine excepto) fateri,ait Puente Hurtado *de fide disp.*169. *de Bello sect.*14.*subsect.*2. §.140. Sed fallitur,cum oppositum docuerit Maiolus.

QVÆSTIO CXXVI.

An casu, quo Clerici peccent grauiter, in bello iusto pugnando propria manu,contra prohibitionem Ecclesiæ; maneant irregulares,si aliquos percutiant,aut vulnerent; etiamsi nullum occidant, aut mutilent?

REspondeo, vt certum: Non manere irregulares. Quia sic colligitur ex *cap. Petitio. de homicid.*

& docent communiter DD. Nauar. *cap.27. nu.216.* Couarruu. *in Clem. si furiosus, de homicid. p.2. §.3. num.2.* Molina *tract.2. disp.110.* Quos citat, & sequitur Gibalinus *cap.4. de Irregular. quæst.3. consectar.6. diff.5. vers. Duodecimò.* Suarez *tom.5. disp.47. sect.6. num.9.* Luysius *disp.93. dub.2.* Quos citat, & sequitur Puente Hurtado *disp.169. de Bello, §.141. pag. mihi* 1432. vbi ita ait: Dico quinto. In bello iusto ad cuius felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si Clericus pugnet peccat grauiter; non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat, aut mutilet: quamuis aliquem feriat, & alij socij hostem occidant: sola ergo nece, aut mutilatione ab ipso effecta, est irregularis. Eum peccare, constat; quia militia est illi interdicta, iure Pontificio. Eum fore irregularem, si hominem occidat, est omnium sententia, nec potest esse dubia. Ab eo non contrahi irregularitatem, tametsi hominem feriat, est communis assensus. Sic Hurtado. Et Gibalinus *loc. cit. consect.6. diff. vltima.*

QVÆSTIO CXXVII.

An saltem, sit irregularis Clericus; si in bello iniusto militet sponte; etiamsi nullum deformet?

AFfirmat Maiolus *lib.5. de Irregul. cap.49. n.6.* existimans, Clericum fieri irregularem, eo ipso solùm, quod arma sumpserit in bello iniusto, etiamsi nulla secuta sint homicidia, vel mutilationes: ait enim sic: Clerici etenim quocumque bello iniusto, & factioso, sponte arma sumentes, amittunt Ordinis sui gradum, & perpetuò in Monasterio detruduntur. Concil. Tolet. IV. *cap.44. (apud Suarium, 45.)* nec ibi requiritur, quod secuta sint homicidia, sed sufficit sola illa armorum assumptio, vt ibi patet. Hæc Maiolus.

Sed, vt ferè certum, Respondeo: Nec in hoc euentu, esse irregularem. Quia sine fundamento inducitur hæc irregularitas, cum nullibi exprimatur; potius oppositum certè, cum opus sit, ex iure, *cap. Petitio, de homicid.* vt in eo bello fiant mutilationes, aut cædes, vt irregularitas incurratur.

Nec obstat Toletan. Concilium, quia ibi non agit de irregularitate, sed de suspensione exequenda per iudicem, post probatum crimen, & post sententiam, quæ non sunt necessaria ad irregularitatem. Sic Suarez *disp.47. sect.5. n.3.* Puente Hurtado *disp.169. de bello, §.144* Gibalin. *c.4. q.3. consect.6. diff.3. in fine, pag. mihi* 242. & alij.

QVÆSTIO CXXVIII.

An Clericus in bello iusto propria manu licitè pugnans, si dubius postea maneat, an ipse occiderit aliquem, censeri debeat irregularis?

AFfirmat, non absolutè, sed sub distinctione, Sayrus *lib.6. cap.19. dub.6. num.13.* his verbis; Respondeo cum Angelo *verbo irregularitas 1. num.6. & 12.* S. Anton. *3. p. tit.29. cap.2. §. fin.* Sylueſt. *V. homicidium, 3. quæst.6. vers. Sextum*, & Tabien. *V. irregularitas 3. §.21. concl.7. 8. & seq.* si certus sit, quod ipse nullum occiderit, irregularis non erit, quamuis alij occiderint, sin autem dubius sit, an aliquem occiderit, & magis credit, se neminem occidisse, non debet se reputare irregularem, vt docent Henriq. *lib.14. cap.3. §.4.* Tabien. *cit. concluſ.8.* sin autem maneat omninò dubius, itaut non habeat maius indicium ad vnam partem quàm ad aliam, tunc tutior pars eligenda est, vt præfati Authores S. Anton. Sylueſt. & Tabien. & Polanc. *in Director. cap. de Irregul.* tradunt, & se irregularem reputare debet. argum. *cap. Ad audientiam, de homicid. & cap. Illud, & cap. Apostolica. De Cleric. excomm. minist.* Huc vsque Sayrus. Quem citat, & sequitur Granad. *loc.cit.* Bonac. *q.4. cit.punct.4. num.10.* Villalob. *tract.21. diff.28. num.6.* Barbos. *ad cap. Petitio, de homicid.*

Negat tamen Candidus, nec absolutè, omninò, sed subsequenti distinctione. Ait enim sic: si pugnans in bello iusto maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit, itaut non habeat maius indicium ad vnam partem quàm ad aliam, & tale indicium non deposuerit, tunc in foro interiori debet reputari irregularis: quia in hac materia, qui verè dubitat, tutiorem partem debet eligere, & sic se esse irregularem reputare debet, &c. *Dixi, si tale iudicium dubium non deposuerit*; quia si est laicus, potest practicè deponere dubium, & reputare se non esse irregularem, vt dicemus *dub. immediatè sequenti concl.3.* In foro tamen exteriori non potest declarari irregularis: quia nullus Iudex debet condemnare aliquem de quo dubitat, an debeat condemnari, necne. Nauar. *in Sum. c.27. n.139.* Hucusque Candidus *disquis.17. art.13. dub.2. dicto 5.*

Sed huic quæstioni, sic per partes Respondeo, & *Dico primo*, cum communi omnium sententia. Si militans in bello iusto, in quo aliqui occiduntur, vel mutilantur, sit dubius, an aliquem occiderit, vel mutilauerit, & magis credit se neminem occidisse, vel mutilasse, non debet se reputare irregularem. Sic ex Nauarro *lib 9 consil. de homicid. consil. mihi 4. num.1.* (aliàs *consil.21.*) docet Candid. *loc. cit. dicto 4.* & antea ex Tabiena, & Henriquez (vt vidimus) Sayrus *loc.cit.*

Dico secundò. Etiamsi pugnans in bello iusto, maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit aliquem, non debet se reputari irregularis, adhuc in foro interiori. Quia ex iure *cap. Petitio, de homicid.* colligitur haud obscure, ad hanc irregularitatem contrahendam, non sufficere, nescire, aut nescire posse, aut omninò dubitare, an commissum sit à dubitante homicidium, sed opus esse, id probabiliter credere. Sic sentit Auil. *par.7. disp.6. sect.3. dub.2. concl.3.* vbi ita ait: Qui pugnauit in bello iusto si dubitat, an occiderit taliter, quod probabiliter reputet occidisse, debet se iudicare irregularem; aliàs non. Ita Nauarr. *lib.5. consil. consil.21. de homicid.* & Henriq. *cap.3. num.4. casu 5. & c.13. num.2. in fine*, vbi id probat ex *d. cap. Petitio*, ibi: *si de interfectione cuiusque, tua conscientia te remordet.* nam si solum dubium sufficeret ad irregularitatem in his, qui pugnant in bello iusto, innumeri essent irregulares. Sic Auila. Qui tamen, non omninò benè citat pro hac parte Nauarrum; cum hic Author oppositum dicat de illo, qui verè dubitat, vel iusta ratione tenetur dubitare. Optimè tamen citat Henriquez *num.4. cit. casu 5.* cum expressè id, his verbis doceat. Quinto *excusatur* Clericus in bello iusto pugnans propria manu contra ius, si manet dubius, an quempiam occiderit. Sic Henriquez. Qui *lit.X.* citat Felician. *cap.9. pag.456.* Et sic nouissimè tenent Merola *disp. Theolog. tom.1. disp.3. cap.3. num.231.* Præpositus *in 3. p. quæst.5. de Irregularit. dub.17. num.97.* quos citat, & videtur sequi Machado in Summ. *lib.1. part.3. tract.17. docum.11. num.5.* vbi hanc nostram quæstionem sic proponit, & resoluit: *No es menos controuerso, si el que se halla dudoso, de si en la guerra Iusta matò, ò cortò algun miembro, se deua tener, i tratar por irregular. Villalobos, i otros graues Autores defienden que si, fundados*

dados en vn Texto del Derecho, cap. Petitio, de homicid. *que dice, que el Clerigo, que milita en la guerra Iusta, se deue tener por irregular, quando matò alguno, ò esta con dudosa consciencia de si le mato. Pero otros muchos, son de contrario parecer; fundados en que en el texto referido no solamente el Pontifice por las raçones del pide duda sino tambien probabilidad de auer cometido el homicidio en la guerra Iusta. Demas de que si sola la duda bastara para incurrir en irregularidad en las guerras Iustas, fueran inumerables los que quedaran irregulares; loqual no se ha de presumir ser intencion del Pontifice.* Huc vsque Machado.

QVÆSTIO CXXIX.

An si quis probabiliter æquè credat, se in bello iusto aliquem occidisse, aut mutilasse; debeat se necessario irregularem reputare?

AFfirmabunt, & consequenter, Authores pro prima sententia adducti, quæst. antecedenti. Et clarè indicat Sayrus *loc. cit.* docens, illum, qui magis credit, se neminem occidisse, non debere se reputare irregularem: ergo qui æquè credit, debet se talem reputare.

Sed probabiliter æquè Respondeo: Minimè se debere in tali casu irregularem putare. Quia non tenetur talem se putare, qui in dubio omninò est, an aliquem occiderit in bello iusto; vt nuper est habitum: ergo neque ille, qui id solum probabiliter reputat. Debet ergo probabilius id putare, vt debeat se vt irregularem gerere. Sic innuit apertè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *num.* 4. *in fine*, his verbis: Si autem dubitat, an ipse occiderit aliquem, & probabilius reputet occidisse, abstineat tanquam irregularis.

QVÆSTIO CXXX.

An saltem, Clericus, vel Religiosus, militans in bello iusto, sine licentia Pontificis, se debeat reputare irregularem, si dubitet omninò, an alium mutilauerit, aut occiderit?

AFfirmat Candidus *disquisit.* 17. *art.* 14. *dub.* 3. Quia in isto casu, talis Clericus, aut Religiosus, dedit operam rei illicitæ, & non potuit iustè, propria manu pugnare; cum Clericatus reddat eum inhabilem ad pugnandum, *cap. Ex multa, de voto, §. fin. & cap. penult. de homicid.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis traditam. Respondeo dicendum: Nec in dicto casu Clericum, aut Religiosum, debere se putare irregularem. Quia, (vt nuper vidimus) nullus irregularis manet, ex eo quod dubitet, se in bello iusto alium occidisse. Nec facit quid ad incurrendam irregularitatem, quod prædictus Clericus faciat contra aliquod Ecclesiasticum præceptum, vt ex dictis *quæstione* 126. colliges. Sic expresè Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 4. Cuius verba retuli suprà *quæstione* 127. Et probat bènè in simili Puente Hurtado *disputatione* 169. *de bello*, §. 135. Quia licentia Prælati, aut carentia eius, nihil pertinet ad rationem homicidij, aut defectum lenitatis: ergo actio, quæ cum licentia non spectat ad eos defectus, nec sine illa spectabit.

QVÆSTIO CXXXI.

An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico, vt in bello iusto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, si aliquos hostes in dicto bello occideret?

AFfirmant D. Anton. 3. *disp.* 29. *cap.* 2. §. *vltim.* citans pro se Ioan. de Lignano. Sylvest. *verb. homicidium* 3. *quæst.* 6. *vers. Sextum*, referens pro hoc Archidiacon. Et Maiol. *lib.* 5. *cap.* 49. *num.* 5. Quia putant, quod talis dispensatio, & licentia, sit tantum ad se defendendum, non autem ad occidendum, etiam Paganum. Horum sententiam tuetur etiam Lorca 2. 2. *disputat.* 51. *num.* 24. *pag.* 965. Quia, (inquit) milites iustè pugnantes, si occidant, aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere tunc irregularitatem, etiam si occidat, aut mutilet. Quia quando superior dispensat in aliqua lege, censetur consequenter laxare omnes pœnas, quæ, propter illius transgressionem impositæ sunt. Sicuti, si Papa dispensaret cum aliquo ad duo beneficia obtinenda, quorum singula postulant residentiam; consequenter dispensaretur à residentia ad quam singula postulant residentiam. Et sicuti, si Papa venderet alicui beneficium Ecclesiasticum, consequenter dispensaretur hic in pœnis simoniacis. Sic Felin. *in cap. Petitio, de homicid.* & ibi. Calderin. Panormit. *in c.* 2. *de vita & honest. Clericor. num.* 2. Tabien. *irregularitas* 3. §. 21. *concl.* 2. Couar. *in Clem. si furiosus, 2. p.* §. 3. *num.* 2. *vers. Duodecimò, in fine*, vbi ait, esse communem opinionem omnium. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 4. Sayr. *lib.* 6. *cap.* 19. *num* 14. Molin. *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 110. *concl.* 3. Suar. *disp.* 47. *sect.* 6. *num.* 12. Bonacin. *punct.* 4. *num.* 12. Gibalin. *cap.* 4. *quæst.* 3. *consect.* 6. *diff.* 5. *vers. Vltimò.* Puente Hurtado *disp.* 169. *de bello, sect.* 15. §. 139. Qui ad argumentum Lorcæ, benè negat consequentiam: quia laicus miles vtitur iure communi: Clericus verò iure speciali derogante legi communi. Cum autem Pontifex censet causas esse satis ad permittendam Clerico pugnam, censuit idem de irregularitate. Candid. *disquis.* 17. *art.* 14. *dub.* 1.

QVÆSTIO CXXXII.

An omnes, qui in bello iniusto mutilant, aut occidunt, & qui illis ad id, modo quouis, cooperantur, sint irregulares?

REspondeo, vt certum. Omnes esse irregulares, non ex defectu lenitatis, sed ex homicidij delicto: nisi aliàs ignorantia probabili excusentur. Ratio est. Quia hi omnes, sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo & irregulares ex homicidij delicto. Sic omnes Doctores, apud Gibalinum *cap.* 4. *quæst.* 3. *consectar.* 6. *diff.* 1. *num.* 34. De qua materia agemus latè infrà, vbi, *de irregularit.* ex homicid. iniusto proueniente.

QVÆSTIO CXXXIII.

An Summ. Pontifex solùm, possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu lenitatis?

REspondeo, vt certum: Quod solus Papa, stando iuri communi. Cum solus ille potestatem habeat supra ius commune, à quo hæc irregularitas

est

est impositа. Sic communiter Doctores. Legantur Henriquez *lib.*14. *cap.*17. *num.*4. Nauar.*c.*27.*n.*194. §.7. & alij citandi.

QVÆSTIO CXXXIV.

An ex iure nouo, aut priuilegio, possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis proueniente?

AFfirmant Rodriguez, Couarruu. Campanil. Viuald. & Medin. quos citat, & sequitur Barbosa *de potest. Episcopi p.*2. *alleg.*39. *n.*47. Nauar. Plaza, Sà, & Hieronym. Rodrig. quos affert Diana *p.*4 *tract.*2. *Resol.*69. Quia in Conc. Trid. *sess.*24. *c.*6. *de Reformat.* concessa est Episcopis facultas dispensandi in irregularitate.

Sed probabilius Respondeo: Non posse dispenre. Quia in Concil. Trident. *loc. cit.* solum conceditur facultas dispensandi in irregularitate orta ex delicto occulto: at sic est, quod irregularitas ex defectu lenitatis, non est ex delicto: ergo. Ita Bañez *in* 2. 2. *quæst.*64. *art.*8. *part.*2. *in fine dubij*2. Nauar. *cap.*27. *num.*194. §.7. *&* *num.*218. Martin. de Ledesm. 2. 4. *quæst.*26. *art.*2 *de Irregularit.* Viuald. *de Irregularit. num.*323. Vnde non probè citat illum Barbosa pro parte contraria. Philiarcus, Summa Confessor. Zerola, Valentia, Aragon, Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib.*6. *cap.*19. *num.*15. Bonac. *quæst.*4. *de Irregularit. punct.*4. *num.*13. & apud illum, Suarez, & Filliuc. Præposit. *in* 3. *p. quæst.*5. *de Irregularit. dub.*13. *num.*112. Auil. *part.*7. *disp.*6. *sect.*5. *dub.*1. Hurtad. *disp.*2. *de Irregularit. diff.*20. *num.*66. Tannerus *in* 3. *p. disp.*6. *quæst.*10. *dub.*11. *num.*113. Cornejo *in* 3. *p. tract.*5. *de Irregul. disp.*11. *dub.*3. Mauricius, Alzedo, & Franc. Leo, quos citat, & sequitur Diana *p.*4. *tract.*2. *Resol.*69. Candid. *disquis.*17. *art.*14. *dub.*3. *num.*5. vbi ita ait: Dico sexrò, si sermo sit de irregularitate incursa, ob occisionem, vel mutilationes factas propriis manibus iustè militantibus in parte aduersa, solus Pontifex in ea dispensat: cum Episcopis tantum concessa sit facultas dispensandi in irregularitate contracta ex delicto, ex Concil. Trident. *loc. cit.* quatenus sit occulta: at irregularitas, quam contrahunt milites in bello iusto pugnantes, propriis manibus, deformantes prouenit ex defectu lenitatis perfectæ: ergo, &c. sic ille, & Palaus, infrà.

QVÆSTIO CXXXV.

An Prælati Regularium possint dispensare in Irregularitate, defectu lenitatis contracta?

NEgant plures Doctores, ex adductis nuper pro nostra sententia, præcipuè Aragon 2. 2. *q.*64. *art.*4. & Sal ibid. *controu.*4. *concl.vlt. post solutionem vltimi argum.* Sylvest. Villadieg & Couarru. apud Viuald. vbi infrà.

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia, qui habent priuilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario, possunt dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis: sed tale priuilegium habent Prælati Regulares circa suos subditos; imò & maiora, vt infra: ergo. Sic omninò Doctus Diana *Resol.*69. *cit.* citans pro se Villalobos *tom.*1. *tract.*21. *diff.*28. *numero* 10. Filliucium *tract.*19. *cap.*10. *num.*282. & Lezanam *in Summ. qq. Regul. cap.*18. *num.*43. Quibus addi possunt Caietan. *in Summ. V. irregularitas in fine.* Suarez *disp.*47. *sect.*6. *num.*12. Sayrus *lib.*6. *cap. vltim. & num. vltim.* Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. quæst.*24. *art.*8. Viuald. *num.*327. vbi ita ait: Aliis tamen videtur tutum, & in praxi seruandum, quod si occisio iusta, vt à Iudice, vel à milite in bello iusto, & similibus possit talis Religionis Prælatus dispensare. Tenet Caietan. *V. irregularitas* Nauar. in Man. Hispano *cap.*27. *num.*240. Corduba *in Summ. quæst.*34. Armill. *V. irregularitas num.*13. & Palanc. *in Director. tit. de Irregularit.* & sic fuit in facti contingentia resolutum in Sacra Pœnitentiaria Romæ. Hucusque Viualdus Cornejo *loc. cit.* Candid. *loc. cit. dub.*4. *num.*6. Puente Hurtado *disp.*169. *de Bello sect.*15. §.148. *pag. mihi* 1433. Layman *lib.*1. *tractat.*4. *cap.*9. *vers. His addo.* Palaus *de censur. disp.*6. *punct.*14. §.5. *num.*6. Machad. *lib.*1. *part.*3. *tract.*17. *docum.*12. *num.*4. Auil. *p.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*1. *concl.*2. Pellizzar. *tom.*2. *Man. Regul. tract.*19. *c.*3. *sect.*4. *q.*26. *n.*143.

QVÆSTIO CXXXVI.

An Commissarius Cruciatæ, possit dispensare in irregularitate, ex defectu lenitatis orta?

REspondeo: Posse. Quia in eius commissione dicitur, Quod possit dispensare. *Super quacumque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario*: at sic est, quod nomine *homicidij voluntarij*, non comprehenditur illud, quod iustè, & authoritate publica fit; nam hoc iuxta sententiam D. Thom. 1. 2. *quæst.*88. *art.*6. *ad* 3. non est propriè homicidium, sed occisio hominis, quia homicidium propriè est crimen: ergo. Sic Auila *loco cit. concluf.*3. *vers. Sequitur* 3. Diana, Cornejo, Machado, *loco citato.*

QVÆSTIO CXXXVII.

An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis?

AFfirmant Bañez 2. 2. *quæst.*40. *art.*2. *dub.*4. Campanil. *in diuers. iur. Can. Rubr.*11. *c.*23. *num.*138. Nauarr. *in iure nouo Pontif. concl.*81. *n.*3. Hieronym. Rodrig. *in compend. qq. Regul. Resol.*81. *num.*3. Barbosa *de potest. Episcop. alleg.*39. *num.*47. Plaza, Emman. Rodrig. Couarruu. apud ipsum. Sà *V. irregularitas ex occisione licita num.*5. Medin. *in Summ.* 1. *p. cap.*11. §.12. (non vt legi apud Dianam *cap.*12. §.1.) quos omnes pro hac parte citat Diana 4. *p. tract.*2. *Resol.*69. *&* 70. Sed ex his Medina, ad minus, nec absolutè id posse ad omnes Ordines; nec ex propria sententia, docet; ait namque sic; *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario iustamente echo, como con el Iuez, que matò hombres por Iusticia, para solas Ordenes menores, i tambien para beneficio.* Sic ille.

Sed probabilius Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Quia, vt supra est habitum, in Concil. Trident. *sess.*24. *sess.*6. *de Reformat.* solùm permittitur dispensatio in irregularitate, ex delicto occulto prouenient: at sic est, quod irregularitas, quæ prouenit ex homicidio iusto facta authoritate, publica, in bello, aut à Iudice, non prouenit ex delicto, vt constat: ergo. Sic tenent Gauantus *in Enchirid. Episcop. V. irregularitas num.*105. Alzed. *in praxi Episcop. part.*2. *cap.*6. *num* 46. Gutierrez *in Can. quæst. lib.*2. *cap.*6. *num.*170. Cornejo, *vbi sup.* Molina *tom.*4. *de Iust. tract.*3. *disp.*79. *num.*8.

Filliuc.

Filliuc. *tract.*19. *cap.*10. *num.*281. Ioann. de Cruc. *part.*2. *de Irregul. dub.*9. *concl.*1. Quos omnes refert, & sequitur Diana 4. *p. tract.*2. *Resol.*70. Quibus addi possunt Suar. *disp.*47. *sect.*6. *num.*13. quem citat & sectatur Puente Hurtad. *disp.*169. *de bello*, §.147. Bonac. Sayr. & alij omnes ferè sup. *quæst.*134. pro nostra parte citati.

QVÆSTIO CXXXVIII.

An saltem, Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista, orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice?

NEgabunt à fortiori DD. adducti pro prima sententia, *quæst.*135.

Sed iuxta nostram ibi adductam, probabilius. Respondeo: Posse absolutè. Quia qui habent potestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus, non prouenientibus, ex homicidio voluntario, possunt dispensare in hac orta ex homicidio iusto, publica authoritate facto: at sic est, quod Prælati Religionum habent hanc, & maiorem potestatem, ex Sum. Pontificis indulto: ergo. Maior probatur; quia nex, quæ in bello iusto, aut à Iudice iuste fit, non est propriè homicidium; sed solùm illa nex, quæ cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex nece, aut occisione hominis facta iuste in bello, aut à Iudice, oritur, non est homicidij voluntarij; ergo optimè possunt in ea Prælati Religionum dispensare. Sic Filliuc. Hieronym. Rodrig. Veg. Cornejo, quos citat, & sequitur Diana *Resol.*70. *cit.* Suarez, Puente Hurtado, Sayrus, & alij vbi suprà, Machado etiam *lib.*1. *part.*3. *tract.*18. *docum.*12. *nu.*4. per hæc verba: *Por loqual afirman tambien, aunque no sin controuersia, que todos los que tuuieren priuilegio alguno para dispensar en las irregularidades, excepto el homicidio voluntario, como es el de los Religiosos, pueden tambien dispensar en la irregularidad, que prouiene* ex defectu lenitatis: *i homicidio iusto. Porque como hemos dicho*, ex doctrina D. Augustí. lib.1. de lib. arbitr. cap.4. & 5. & D.Thomæ 1. 2. q.88. art.6. ad 3. *el homicidio voluntario se entiende ser solamente aquel, que por su iniusticia esta prohibido en el quinto præcepto.* Huc vsque Machado.

DISPVTATIO VIII.

De Irregularitate proueniente ex delicto, ob bellum iniustum.

QVÆSTIO PRIMA.

An omnes mutilantes, aut occidentes in bello iniusto, contrahant irregularitatem, ex defectu lenitatis; an verò, ex delicto?

RESPONDEO, vt certum apud omnes: Contrahere irregularitatem: sed non ex defectu lenitatis; sed ex delicto. *Prima* pars constat. Quia omnes, qui in bello iusto mutilant, aut occidunt, contrahunt irregularitatem vt nuper *disp.*7. §.*vlt.* est habitum: ergo à fortiori, qui in bello iniusto hæc committunt.

Secunda pars etiam constat, apud omnes. Quia qui in bello iniusto aliquos occidunt, verè sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo talium occisio, culpa cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex talium occisione manat, ex delicto erit, non ex defectu lenitatis. Sic omnes. Legantur Nauarr. *cap.*27. *num.*213. & 224. Auil. *part.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*1. *concl.*1. Suar. *disp.*47. *sect.*5. *num.*1. Filliuc. *tract.*19. *n.*270. Bonac. *q.*4. *de Irregul. punct.*4. *n.*2. *vers. His tamen.* Villalob. *tract.*21. *diff.*29. *n.*1. & 3. Bassæus *irregularitas* 5. *n.*15. Machado *lib.*1. *part.*3. *tract.*18. *docum.*11. *n.*4. & alij.

QVÆSTIO II.

An omnes militantes in bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneant irregulares, etiamsi propriis manibus sanguinem non fundant?

NEgat ex parte Ægidius *de Sacram. disput.*18. *dub.*10. *num.*98. ita dicens: Communiter Doctores dicunt, omnes adhortantes ad bellum iniustum, aut in eo pugnantes, imò Custodientes pugnantium Sarcinas, contrahere irregularitatem homicidij, vt voluntarij, si aliqui ex parte hostium occidantur; quia omnes sunt vna causa moralis, quia se mutuo excitant. Sed quamuis hoc, quando sunt ita pauci, vt se mutuo omnes videre, vel audire possint, sit communiter verum, quia omnes se mutuo animant; quando tamen sunt multa millia, videtur valdè difficilè intelligere, quomodo singuli, quosuis occidentes, aut mutilantes ad hoc animent; cum multi sint, qui eos, nec videre, nec audire possint, & difficilè intelligitur, quomodo quis hic & nunc, possit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo sensu percipit: vnde hanc irregularitatem extenderem ad quinquaginta, vel etiam centum milites; quia possunt hi omnes se mutuò animare. Ita Ægidius. Cuius sententiam dictis verbis refert Diana, vbi infrà, dicens, aliquos eam, vt probabilem, admittere.

Et certè, vt talem, eam expressè defendit nouissimè Gibalin. *cap.*4. *de Irregularit. quæst.*3. *confect.*6. *diff.*2. *num.*35. his verbis: Respondeo primò, mihi videri ad modum probabile, quod existimauit Kon. *disp.*18. *num.*98. eos tantum esse irregulares, qui moraliter dici possunt iuuasse occidentes, aut mutilantes, quales sunt tantum aliqui circunstantes, non autem totus exercitus, per latam planitiem diffusus; quia non satis intelligitur, quomodo multa millia fuerint huic cædi cooperata: quando verò ex parte iniustè pugnantium aliqui cæduntur, ij tantum ex commilitonibus erunt irregulares, qui fuerint causa, cur hic, & nunc pugnarint, atque adeò ab hostibus occisi fuerint. Confirmatur hæc sententia Koninch, ex eo quod non videantur singuli milites teneri ad reparandum damnum, quod à toto exercitu in iniusta vrbis excisione illatum fuit, vt Palud. *dist.*15. *quæst.*2. *num.*30. docuit, cui adhæsit Lessius *lib.*2. *cap.*14. *num.*37. quia, (inquit) singuli milites non iuuarunt iniquam expugnationem, nisi faciendo partem suam, non autem procurando, vt alij suam in illo damno facerent: & sicut totus exercitus est causa totius damni, ita singuli suæ tantum partis, nisi alia ratione eos iuuerint: quod autem singulis conflantibus ingentem exercitum, fieri non potuit respectu singulorum aliorum, vt patet: atque ea ratio æquè valet in irregularitate, atque in obligatione ad restitutionem damni, cum vtraque oriatur ex cooperatione ad damnum, & mortem inferendam. Huc vsque Gibalinus. Et quidem esse

esse hanc sententiam probabilem, satis etiam innuit Machado *loc. cit. num.*4. vbi post relatam oppositam, ita ait: *Si bien Ægidio Coninch, i otros admiten esta regla; quando los soldados por ser tan pocos, como cinquenta, o por lo mas, ciento, se pueden vnos à otros animar, i exortar que en tal caso Iuzga, que no solo los que por si derraman sangre, sino tambien los demas, como verdaderos cooperadores en los homicidios, quedan irregulares; mas no en los exercitos grandes, donde concurren mas de cinquenta ò cien soldados, que entonces Iuzga, que solamente los que por sus manos derraman sangre incurren en irregularidad, i no los demas; pues en tanta multitud no pueden ser los demas cooperadores de tal manera que incurran en irregularidad. Dotrina conque se puede dar salida à todos los que militan en la guerra, que no derraman sangre por sus manos.* Hæc Machado.

Sed probabilius Respondeo: Omnes manere irregulares, etiamsi propriis manibus nullum militem mutilent, aut occidant. Quia ad id sufficit, quod occidentibus, aut mutilantibus commilitent, aut cooperentur, siue physicè, siue moraliter; aut arma præbeant, aut eos adhortentur, aut quouis modo animos abiiciant. Nam omnes ad homicidium iniustum cooperantur: ergo omnes irregularitatem induunt. Sic colligunt DD. ex iure *cap. si quis viduam, dist.*50. *cap. Quod in dubiis, De pœnis*, & *cap. si quis post. dist.*51. Sic optimè nouissimè tenet Emmin. Card. Ioan. de Lugo *tom.*1. *de Iust. & iure. disp.*19. *sect.*2. *§.v. num.*94. vbi adducta opposita sententia, cum suis sectatoribus; sic adiecit: Alij tamen Doctores communiter, & meritò, dicunt, omnes & singulos contrahere irregularitatem, si homicidium, vel mutilatio sequatur: Imo & custodientem pugnantium sarcinas; quia & hi aliquo modo concurrunt, & ideo Paulus dicitur, omnium manibus lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Vnde Hurtad. *disp.*2. *de Irregularit.* nominatim doctrinam illam Patris Coninch reprobat. Et quidem exemplum de excusatione à restitutione non iuuat: imo retorqueri potest contra Dianam: quia milites gregarij (vt vidimus) licèt non debeant integrè totum damnum à sociis illatum restituere, debent tamen quoad aliquam saltem partem, propter concursum illum partialem, quo ad illud etiam damnum cooperati sunt: ergo peccauerunt contra iustitiam, cooperando ad illud etiam damnum. Hoc autem sufficit ad irregularitatem contrahendam, ad quam non est necessarius influxus totalis, & sine quo mutilatio, vel homicidium non fieret, sed sufficit influxus partialis. Nam si simul plures, non successiuè, sed simul suffragiis suis concurrant ad sententiam capitalem iniustam, omnes sunt irregulares, licèt singuli partialiter concurrant, & taliter, vt hoc etiam suffragio non posito, ex sociorum suffragiis mors iniusta sequeretur. Item si plures simul aliquem occiderent, singuli vulnere non lethali, singuli manerent irregulares, licèt vulnus ab hoc inflictum, nec sufficiens esset ad mortem, aut necessarium, quia illo non posito, æquè cito mortuus fuisset ex sociorum vulneribus, alioquin nullus in his casibus esset irregularis, quod absurdum esset. Sufficit ergo ad irregularitatem contrahendam concursus cum influxu illo ad homicidium iniustum: quia hæc irregularitas est pœna indiuisibilis imposita cooperanti ad homicidium, & in illud influenti, siue influxu totali, siue partiali. Restitutio autem non est pœna, sed debitum naturale contractum ex damnificatione, quæ quo fieret minor, vel ex minori damno, vel ex minori influxu ad damnum, eo minorem obligationem parit. Milites ergo omnes contrahunt irregularitatem, quia ij omnes, & singuli, cooperantur, aliquo modo, vt vidimus: nec enim ad hanc cooperationem requiritur, quod singuli à singulis videantur, aut percipiantur sensu; satis est, quod singuli animentur ad bellum ex præsentia totius exercitus, qui ex omnibus, & singulis constat. Huc vsque Eminentiss. Cardinalis. Cuius doctrinâ præclarâ, clarè manent soluta fundamenta contraria.

Tenent etiam hanc nostram sententiam Suarez *disp.*47. *sect.*5. *num.*1. Nauar. *cap.*27. *num.*216. & 234. Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. part.*2. §.3. *num.*2. Auila *part.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*2. *concl.*1. Gasp. Hurtad. *loc. cit. diff.*6. *num.*21. Layman *sect.*5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*8. *num.*2. Mercerus *de Sacram. quæst.*24. *dub.*9. *num.*1. Cornejo *tract.*5. *de Irregularit. disp.*11. *dub.*2. *quæst.*2. Villalobos *tract.*21. *diff.*29. *num.*1. Machado *loc. cit.* Diana *part.*4. *tract.*2. *Resolut.*27. Quiedo *de Charit. controuers.*12. *punct.*9. *in fine*, vbi ait, id esse verum, si vel vnus occidatur, vel mutiletur, Henriquez *lib.*14. *cap.*13. *num.*3. *litt. A.* & alij penes ipsum. Pellizzarius *tom* 2. *tract.*7. *c.*5. *sect.*4. *quæst.*34. *num.*200.

QVÆSTIO III.

An etiam, omnes milites pugnantes maneant irregulares, casu quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia; altera verò non?

NEgat Bonac. *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*4. *num.*3. docens, quod milites illius tantummodo partis, quæ commisit homicidia fiant irregulares; nam alij non videntur cooperari re, aut verbis ad homicidium. Ita ille citans pro se Vgolinum *cap.*13. §.1. *num.*3. & Henriquez *lib.*14. *cap.*13. *num.*7. Sed ex his male Henriquez, quia nec illud *cap.*13. habet nisi numerum quartum; nec *num.*3. vbi de hac materia tractat, de præsenti casu quid agit. Tenet tamen nouissimè Gibalinus *loc. cit. diff.*2. *vers. Hinc fit secundo*, & quidem consequenter. Ratio eorum est. Quia illa pars, quæ non pugnat, nullo modo iuuat aliam: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Manere omnes milites vtriusque partis irregulares. Quia vtraque pars, est vna causa moralis damni, & iniustitiæ cædis. Et quamuis pars non pugnans, nil videatur alteram iuuare; iuuat certè, non propriis manibus pugnans, sed sua præsentia, qua altera pars iuuatur, vt nuper vidimus, quod sufficit, vt sit, & dicatur causa moralis occisionis factæ ab altera parte exercitus. Sic Suarez *disput.*45. *sect.*3. *num.*10. *& innuit disp.*47. *sect.*5. *num.*5. Filliucius *tract.*19. *cap.*10. *quæst.*3. *num.*263. & alij.

QVÆSTIO IV.

An qui in bello iniusto, seruant militantium, vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares?

NEgant Villadiego *tract. de Irregularitate, cap.*6. *num.*16. & Gibalinus *cap.*4. *de Irregularitate, quæst.*3. *conclar.*6. *diff.*2. *vers. Quartò*, citans pro se Coninch.

Ratio eorum est. Quia isti, nonnisi remotè admodum cooperantur militibus pugnantibus, & occidentibus.

Sed probabilius Respondeo: Fieri irregulares. Quia etiam isti cooperantur, & proximè, militibus occidentibus. Et constat, nam (vt bene vidit Lugo *supra quæst.*2.) ideò Paulus dicitur, omnium manibus lapidass

lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Sic Henriq. *lib.*14. *c.*13. *n.*3. *lit.E.* vbi citat Sylvest. *verb. homicid.* 1. §.11. *vers.*2. & §.13. & Nauar. *n.*235. sed hic Author in hoc numero nil ad rem affert, benè tamen *n.*224. vbi eum citat, & sequitur Auil. *p.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*2. *concl.*1. *vers. Hinc sequitur.* Vgol. §.1. *n.*2. Hurt. *disp.*6. *de Irregul. diff.*6. *n.*21. & *diff.*12. *n.*45. ibi: Et etiam, qui custodiunt sarcinas; quia sic custodiendo expediunt milites, qui interficiunt. Villalob. *tract.*21. *diff.*29. *n.*1. Qui id colligit ex *c. sicut dignum, el* 1. §. *Hi quoque, de homicid.* vbi Alex. III. aperte ait, custodientes sarcinas iniustè occidentium, non debere esse à pœna immunes, quia non fuerunt à culpa liberi. Lug. *de Iust. tom.*1. *disp.*19. *sect.*2. §.5. *n.*94. Pellizzar. *tom.*2. *tract.*7. *c.*5. *sect.*4. *q.*34. *n.*200. & alij.

Quæstio V.

An conducentes milites ad bellum iniustum, sint rei cædium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares?

NEgat Villadiego, loco nuper cit. Eo, quod huiusmodi conducentes, sint solùm causa remota.

Sed probabilius Resp. Esse reos cædium in bello iniusto admissarum, & consequenter irregulares. Quia isti veræ sunt, & censentur cædium causæ proximæ. Alias, vt benè vidit Auila, sequeretur, quod nec ille, qui conduceret, & rogaret aliquos, vt adiuuarent amicum in rixa iniusta, non esset irregularis, morte sequuta, quod est omninò falsũ. Sic ex Nauar. Auil. *loc. cit.* Hurt. *diff.*12. *citat.* Gibal. *c.*4. *q.*3. *consect.*6. *diff.*2. *vers. Quintò.*

Quæstio VI.

An animantes, consulentes, mandantes, exhortantesvè, ad bellum iniustum; quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent; sint irregulares, si ex hoc suo delicto, mors aut mutilatio in aduersariis sequatur?

REsp. vt certum: Esse irregulares. Quia certum est, hos omnes verè cooperari ad homicidium iniustũ, & mutilationem voluntariam: ergo. Sic omnes DD. præcipuè suprà citati, & Maiolus, vbi infrà. Henriq. *lib.*14. *c.*13. *n.*3. Suar. *loc. cit.* Sayr. *lib.*6. *c.*19. *n.*7.

Quæstio VII.

An duces, & militum Præfecti pugnantes in bello iniusto, maneant irregulares, etiamsi in eo nullæ cædes, aut mutilationes fiant?

AFfirmat Sim. Maiol. *lib.*4. *de Irreg. c.*49. *n.*5. his verbis: Quinimò ex eo solo, quod quis est Præfectus militum, seu Capitaneus in bello iniusto, etiamsi homicidia nulla contigerint, sola assumptio eius muneris, vel officij est causa irregularitatis. *Ne Cleric. vel Monach. cap. Sententia, dist.*51. *c. si quis post.* Ita Maiolus.

Sed, vt mihi certum Resp Non manere irregulares. Quia certum est, nullibi in iure statui irregularitatem iniustè pugnantibus (siue laici sint, siue Clerici) si nullæ cædes, aut mutilationes committantur. Nec in textibus adductis à Maiolo, quid contrarium statuitur, vt benè probant Suar. *disp.*47. *sect.*5. *à n.*2. & Gibal. *c.*4. *de Irregul. q.*3. *consect.*6. *diff.*3. *pag.*241. Sic ipsi. & Pellizz. *q.*34. *cit. n.*201. *vers. Dixi, si in bello.*

Quæstio VIII.

An vendentes, aut præbentes arma ad bellum iniustum, saltem dum propè instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur?

REsp. vt certum: Irregulares esse. Quia huiusmodi armorum venditores, verè sunt cooperatores, cædium, ac proinde irregulares. Sic Gloss. In cap. *Ita quorundam. de Iudæ. fundatam in cap. Quod in dubiis, de pœnis.* Quam citat, & sequitur Doctiss. Nauarr. *cap.*27. *n.*224. Maiol. *c.*49. *cit. n.*6. Henriq. *lib.*14. *c.*13. *n.*3. Suar. *disp.*47. *sect.*5. *n.*1. Auil. *par.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*2. *vers. Hinc sequitur.* Villalob. *tract.*21. *diff.*29. *n.*1. Filliuc. *tract.*19. *c.*10. *q.*3. *n.*263. Pellizz. *n.*200. & communis.

Quæstio IX.

An etiam, sint irregulares, vendentes arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud inductum, id faciant?

NEgant Ioan. Andr. Ant. & Anan. (non Antan. vt offendes apud Maiol.) *in c. Petit. de hom.* quos citat & sequitur Henriq. *lib.*14. *c.*13. *n.*3. *in Gloss. lit. B.* Quia tunc (inquit) non censentur moralis causa occisionum, quæ in tali bello iniusto committuntur.

Sed probabilius Resp. Esse etiam irregulares. Sic tenet cum aliis Maiol. *lib.*5. *c.*49. *n.*6. vbi ita ait: Ideò gubernans nauem bello iniusto fit irregularis *d. c. Quod in dubiis.* sed & ij, qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ, etiam ante conflictum, fiunt irregulares: quia fauent bello iniusto. Gloss. *in c. Ita quorundam de Iudæ* quam approbat Felin. *in d. c. Petit. de hom.* contrà sententiam Ioan. Andr. Ant. & Antan. (lege, *Anan.*) qui videntur sentire contrarium, & male: quia isti præparantes arma, sunt cooperatores, & participes, si præsciuerint, ob quam causam præparatio illa fieret. Huc vsque Maiolus. Et melius.

Quæstio X.

An item, sint irregulares, qui in bello nauali iniusto, gubernant naues, sequuta occisione, aut mutilatione alicuius?

REspondeo, etiam irregulares esse. Quia verè cooperantur ad necem, quæ in bello dicto infertur inimicis iustè præliantibus: ergo. Sic Maiol. *loc. cit.* & Henriquez cum aliis *c.*13. *n.*3. *cit. lit. B.* Auil. *p.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*2. *concl.*1. *vers. Hinc sequitur.*

Quæstio XI.

An deinde fiant irregulares, qui in bello iniusto incutiunt timorem hostibus, verbis, aut dolo bellico; si quis in eo occidatur, aut mutiletur?

REsp. etiam fieri irregulares. Quia isti etiam sunt cooperatores occisionis, aut mutilationis in bello dicto factæ. Sic Henriq. *n.*3. *cit. lit. D.* citans Nauar. *c.*27. *n.*235. sed ego apud meum Nauarrum nil ibi ad propositum inueni; benè tamen *n.*224. ibi: Immò, & quidquid dicat Specul. *tit. de dispensat.* §. *Iuxta, vers.*56. & nonnulli alij, nos opinionem Innoc. Panorm. & Comm. in *c. pen. de hom.* certam putamus, scilicèt, quod qui in prælio, vel alia quacumque rixa, intersunt illis, ex quorum parte sunt iniusta, auxiliando, vel fauendo, sunt irregulares, si aliquis in eis deformetur, siue interfint armati, siue inermes, siue deforment, siue non, si ob id timor inimicis augeatur, siue non. Sic Doctiss. Nauarrus.

Quæstio XII.

An qui obsonia deferunt ad exercitum iniustè præliantem, sint irregulares, si cædes ibi inueniantur?

NEgat Gibal. *c.*4. *de Irreg. q.*3. *consect.*6. *diff.*2. *vers. Sexto, in fin.* Quia (inquit) huiusmodi, non magis cooperantur cædibus, seu homicidiis, quàm qui seruant sarcinas: at hi non sunt irregulares: ergo.

Sed probabilius Resp. Esse irregulares. Qui dicti obsonia deferentes, æquè cooperantur homicidiis in bello iniusto factis, ac illi, qui seruant sarcinas: at hi, ob id incurrunt

incurrunt irregularitatem, vt *supra q.4.* contra ipsum Gibalinum probauimus:ergo & illi incurrent.

QVÆSTIO XIII.

An incurrant irregularitatem, qui ad bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut iuuandos milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cædes?

AFfirmandum videtur, eo quod per hoc augeatur animus militum iniustè bellantium, & timor incutiatur aduersariis: ergo.

Sed vt certũ, Resp. Non incurrere irregularitatẽ. Quia omnes isti dant operã rei licitæ, etiã in bello iniusto. Sic Nauar. *c.27.n.214.* & clarius *n.224.* illis verbis: Qui in prælio vel alia quacumq; rixa, intersunt illis, ex quorũ parte sunt iniusta, auxiliãdo vel fauẽdo sunt irregulares, si aliquis in eis deformetur, siue interfint armati, siue inermes, siue deformẽt, siue nõ, siue ob id timor inimicis augeatur, siue non: quamuis nõ qui interfunt ad dissuadendũ præliũ, & suadendã pacẽ, licèt inde nonnihil animi suorũ parti, & nonnihil timoris aduersæ redderetur. Sic Doctus Nau. Quem, simul cum S. Thom. Innoc. Hostiens. Panorm. & Armilla, citat, & sequitur Henriq. *lib.14.cap.13.n.3.in fine.* Auila *p.7. disp.6. sect.3. dub.1. concl.1.* Gibalinus *loc.cit.* & Sayrus *lib.6.c.19.n.7.*

Ad rationem dubitandi facilè respondetur, euenire per accidens, quod ex assistentia illorum, qui ad componendam pacem, vel audiẽdas confessiones ad bellum iniustum accedunt, augeatur animus militum suæ partis, & timor incutiatur aduersariis. Legatur Hurtado *disputatione 2. diff.12. in fine.*

QVÆSTIO XIV.

An Clericus, qui interest iniusto bello, etiamsi nihil noceat aduersariis, si tamen in eo committantur aliquæ cædes, sit irregularis?

NEgat Gibal. *c.4.q.3. conset.6. diff.2. in fine*, esse irregularem, nisi casu, quo aliquo sufficiẽti fauore, auxilio, consilio, hortatione, aliáve ratione cooperetur ad dictas cædes; quia secluſa hac sufficienti cooperatione, nulla admitti potest irregularitas, cũ nullibi statuta reperiatur. Quod autẽ Clericus vacet rei sibi tunc illicitę, atque adeo peccet, nihil prorsus efficit, nisi ex ea actione illicita sequutum fuerit homicidium. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregularem, non præcisè ex eo tantum, quia vacat rei illicitæ, sed, quia huic vacando, simul sua præsentia animat milites suæ partis, & consequenter concurrit ad homicidium iniustũ in tali bello commisso, à suis commilitionibus. Sic Maiol. *l.5.c.49.n.5.* vbi citat Specul. *in tit. de dispẽs. §. Iuxta. v. Potest etiam dici*, & ni fallor Sayr. *lib.6.c.19. num.7.* Quod autem sola assistentia, aut præsentia aliquorum sufficiat ad animandum sui exercitus partem, & timorem incutiendum aduersis ex nuper dictis patet.

QVÆSTIO XV.

An militantes in bello iniusto maneant irregulares, casu, quo occisiones, aut mutilationes in sociis ipsorum tantum contingant?

REspondeo: Manere etiam irregulares homicidij casuales. Quia sequitur ex opere illicito contra iustitiam, & periculoso ex se, vt similia homicidia sequãtur. Sic communis. Suar. *disp.47. sect.5. n.2.* Quem citat, & sequitur Villalob. *tr.21. diff.29. n.4.* vbi ita ait: *Segunda conclusion. Si las muertes, ò mutilationes no suceden en los enemigos, sino en los compañeros, i amigos, tambien quedan irregulares todos los sobredichos por la cooperacion, como nota bien Suarez. Mas esta irregularidad, seria de homicidio casual, porque ellos no la intentaron. De lo dicho* (addit n.5.) *se collige, que si suceden en esta guerra iniustas muertes, i mutilaciones de ambas partes (como suelen suceder) los que en ellas se hallan incurren irregularidades diferentes, vnas de homicidio voluntario, que nacen de delito, i otras de casual.* Sic ille.

QVÆSTIO XVI.

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare?

REspondeo: Solum Pontificem posse, quando homicidium factum in bello iniusto est omnino voluntarium: quando verò est casuale poterit etiam qui habẽt in huiusmodi homicidiis potestatẽ dispensandi. De quo *infra.* Sic Suarez *loc.cit.* & Villalobos *num.7.* Ita dicens: *Quanto a la dispensacion se ha de decir, que como esta irregularidad es de homicidio voluntario, solo el Papa dispensa: mas en el caso de la segunda conclusion, que es homicidio casual, dispensa el que puede en otros homicidios casuales.* Sic ille. Sed de hac re lege *disp.27.q.27.* & *seqq.* vbi an id possint ex priuilegio aliqui; disputabitur.

DISPVTATIO IX.

De Irregularitate, quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & ægrotorum infirmariis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericis, Ordinibus sacris, initiatis, sit iure prohibitum, officium Medici, aut Chirurgi exercere, abscindendo, vel adurendo?

RESPONDEO, vt certum: Esse prohibitum iure, *cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi,* & *cap. Tua. nos, de Homicid.* Sic sentiunt omnes Doctores, vt fatentur Barbosa *in d.c. Tua.* Legantur Henriq *lib.14.c.11.§.1.* Suar. *disp.45. de Cens. sect.6.* Sayr. *lib.7.c.2.n.7.* Regin. *lib.30.n.114.* Bonac. *disp.7.q.4. punct.5.* & 7. Molina *tom.4. de Iust. tr.3. disp.75.* Maiolus *lib.2. de Irregul. c.12.* Auila *part.7. disp.6. sect.1. dub.10.* Sanch. *tom.3. Summ. lib.6.c.14.* Nauar. *c.27.n.110.* Filliuc. *tr.19.c.10.q.8.n.277.* & *seq.* Gasp. Hurtado *disp.2. de Irregul. diff.11. in fine.* Luysius *l.9. disp.64. dub.1.* Bassæus *Irregularit.5.à n.10.* Diana *p.3. tr.5. res.79.* & *p.4. tr.2. res.23.* Machad. *lib.1.p.3.tr.18. document.9.* Gibal. *c.4. de Irreg. q.2. consectar.11. pag.191.* Baunyus *tr.11. de Irreg. quæst.19. Assert.2. vers. Patet tertio. pag.473.* & Pellizzarius *tom.2. tract.7.c.5. sect.4.à n.209.*

QVÆSTIO II.

An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis, sit prohibitũ, mederi abscindendo, vel adurendo?

NEgant Molina *tom.4. de Iust. tr.3. disp.75. n.2.* (non 4. vt leges apud Machad.) *vers. Posterior autem*, vbi in fine hæc ait: Hanc tamen irregularitatem non incurrunt laici, etiãsi in minoribus Ordinibus sint constituti: imo credo, neque Religiosi, qui Subdiaconi non sint; quia id efficiendo non dant operam rei ipsis illicitæ, eo quod in iure prohibiti non inueniantur ea exercere. Ita Molina Quem sequũtur Bonac. *disp.7.q.4.p.5.n.4. vers. Dixi*, & Machado *document.9. cit.n.1.* & 2. Quia (inquit Bonac.) *in c. Sententiam sanguinis* fit tantum mẽtio Subdiaconi Diaconi, & Sacerdotis. Ita etiam cum ipsis Diana *p.4. tr.2. res.24. in fine.* Bauny *loc.cit.* & Pellizz. *n.212.*

Alij verò contra affirmant, dicendo Etiam Clericis in minoribus constitutis, & beneficium habentibus,

tibus, prohibitum eſſe in iure, mederi abſcindendo, vel adurendo. Ita Thom. Sanchez *tom.3. Summæ lib.6. cap.14. num.15.* per hæc verba: Secundò interdicitur Religioſis, & quibuſcumque Clericis ſæcularibus in Sacris conſtitutis; vel etiam conſtitutis in minoribus, ſi hi ſufficiens beneficium ad vitam habeant, exercere artem Chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione. De Clericis conſtitutis in Sacris, conſtat ex cap. *Sententiam ſanguinis. Ne Cleric. vel Monach.* De Religioſis conſtat ex cap. *Tua nos, de homicid.* De conſtitutis in Minoribus habentibus ſufficiens beneficium, nullus eſt textus: at omnia interdicta Clericis in Sacris conſtitutis, cenſentur quoque interdicta habentibus beneficium ſufficiens ad victum, vt docet Nauarr. *in Summ. cap.25. n.112. verſ.33. & Comm.4. num.28. de regul.* Atque ita loquentibus de omnibus his docent Abbas cap. *Sententiam ſanguinis, num.22.* Angel. *verb. Medicus, num.11.* & ibi Sylueſt. *quæſt.2.* Armill. *num.4.* Tabien. *V. Medina, quæſt.3.* Nauar. Summ. *c.25. num.110.* Huc vſque Sanchez. Cuius ſententiam etiam tenuere, & tenent Henriq. *lib.14. cap.11. num.1.* Maiol. *lib.2. cap.12. num.7* Couarr. *in Clemen. ſi furioſus, part.2. §.4. num.3. de homicid.* Arag. 2. 2. *quæſt.64. art.8. dub.2.* Quos citat & ſequitur Sayr. *lib.7. Theſaur. c.6. n.7.* Auil. *etiam p.7. diſp.6. dub.14. concl.2. verſ. Secundò ſupponendum eſt.*

Alij tandem rigore maiori, dicunt, quod non ſolùm Clericis beneficium habentibus, verum etiam non habentibus, ſit prohibitum mederi, abſcindendo, vel adurendo. Sic videtur ſentire Armilla *verb. irregularitas num.47.* quatenus in hæc verba, ſiue diſtinctione, prorumpit: Notat, quod Clericis, etiam in Minoribus exiſtentibus, ſecundum Panorm. in cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monach.* & Religioſis, ars Chirurgiæ prohibetur in d. cap. *Sententiam, & cap. Cum magno. Ne Cler. vel Monach.* ideò ſi exercent illam, quæ aduſtionem, vel inciſionem adducit, & ſequatur mors, etiam quod ex pietate faciant efficiuntur irregulares in d.c. *Tua nos*, quia eis prohibetur, &c. Ita Armilla. Et alij.

Ego autem Iudex inter has ſententias conſtitutus. Reſpondeo: Dicendum, quod hæc vltima, ſit probabilis; ſecunda probabilior multò; & prima, attento iure, probabiliſſima, & ſequenda, eo quod expreſsè, vt vidimus, in cap. *Sententiam*, ſolùm fiat mentio de Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus: ergo eos tantum comprehendere voluit in ſuo decreto Innocentius.

QVÆSTIO III.

An item Religioſis ſit interdictum, mederi abſcindendo, vel adurendo?

REſpondeo, vt certum: Etiam his eſſe interdictum, vt conſtat, ex cap. *Tua nos, de homicid.* vbi id expreſsè Pontifex decreuit. Ita omnes Doctores, præcipuè ſuprà citati. Inter quos non eſt certum, ſed valdè dubium, an omnibus Religioſis id ſit prohibitum: pro quo dubio diſſoluendo, ſit.

QVÆSTIO IV.

An omnibus Religioſis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, ſit prohibitum, mederi adurendo, &c?

AFfirmant abſolutè aliqui Doctores, inter quos numerandus venit Sanch. *loc. cit.* quia quamuis id expreſsè non dicat, indicat tamen.

Negant contrà alij, docendo, ſolùm eſſe prohibitum Religioſis Sacerdotibus, non aliis. Ita Felinus in d. cap. *Tua nos, de homicid.* quem citat, & ſequitur. Auila *p.7. diſp.6. ſect.1. dub.10. concl.2. verſ. Secundò ſupponendum.* Quia (inquiunt) cap. *Tua cit.* de ſolo Religioſo Sacerdote intelligitur. His Authoribus addi poteſt apud Sanchez *numero* 18. Abbas in cap. *Sententiam ſanguinis numero* 22. *Ne Cleric. vel Monach.*

Sed probabilius Reſpondeo: Dicendum, quod neque omnibus, abſolutè loquendo, Religioſis; neque ſolis Sacerdotibus, ſed Religioſis omnibus, Ordinibus Sacris inſtitutis, Subdiaconis, ſcilicet, Diaconis, & Sacerdotibus, ſit prohibitum mederi, abſcindendo, vel adurendo. Quia probabilius eſt de iis omnibus, & ſolis, intelligi dictum cap. *Tua nos.* Sic expreſsè Molina, cuius verba habes ſup. *quæſt.2.*

QVÆSTIO V.

An ſaltem, licitum ſit prædictis Clericis, aut Religioſis, mederi incidendo, aut vrendo, cauſâ pietatis?

REſpondeo, vt certum: Nec cauſa pietatis, mederi ſic, eis eſſe licitum. Conſtat ex iuribus cit. Anton. *in cap. Tua nos, num.4. de homicid.* & ibi. Abbas *num.5.* & Socin. *num.3* Armill. *V. irregularitas num.47.* Cuius verba habes ſup. *quæſt.2.* quos, addens Nauarr. *in Sum. c.25. n.110.* citat, & ſequitur P. Thom. Sanch. *in Sum. lib.6. cap.14. n.16.* ſed certè Nauarrus nihil (ſaltem, in noua impreſſione) habet ad rem, *loc. cit. num* 110. *ſed n.111. ſeq.*

QVÆSTIO IV.

An etiam, ſit interdictum dictis Clericis, & Religioſis, artem Medicinæ, ſeu Chirurgiæ, abſque inciſione, & aduſtione, exercere?

AFfirmant plures Doctores. Quia ſtudium Medicinæ prohibetur Clericis, & Religioſis, in *cap. fin. Ne Cler. vel Monach.* ergo à fortiori prohibetur eius exercitium. Ita Roſell. *V. Medicus, fine,* & ibi. Angel. *num.11.* Sylueſt. *q.4.* Armill. *n.4.* Tabien. *verb. Medicina q.3.* Nauar. *Sum. c.25. nu. mihi* 111. *aliis* 110. & Abbas in cap. *Sententiam ſanguinis, numer.22. Ne Cler. vel Monach.* quos omnes citat, & ſequitur Sanch. *lib.6. Summ. cap.14. num.18.* Qui hanc partem, alia ratione deſumpta ex Nauarro, probat. Quia licèt verum ſit, quod nullo iure interdictum ſit Religioſis, & Clericis in Sacris conſtitutis, exercitium Medicinæ, ſeu Chirurgiæ, niſi quando hæc cum inciſione, vel aduſtione exercetur; cenſetur tamen interdictum, eo quod ſit ſæculare negotium, & eorum ſtatum indecens, per generalem prohibitionem contentam in toto tit. *Ne Clerici, vel Monachi, ſæcularibus negotiis ſe immiſceant.*

Alij abſolutè id negant, exiſtimantes Clericis, aut Religioſis, non eſſe ſimpliciter interdictum Medicinæ, aut Chirurgiæ exercitium, modo fiat citra inciſionem, & aduſtionem, & conſequenter, modo ab his caueant, non incurrere irregularitatem, etiamſi à curatione ipſorum inculpabiliter ſequatur mors alicuius ægroti.

Ratio eſt. *Primò.* Quia nullus reperitur textus, in quo id officium citra inciſionem, & aduſtionem, Clericis ſit vetitum, vt contrarij fatentur; nam cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monach.* ſolùm prohibet aduſtionem, & inciſionem.

Secundò. Quia in cap. *Tua, de homicid.* expresè definitur, Monachum exercentem Chirurgiam cum incisione, esse irregularem, sequuta inde morte, quamuis debitam adhibuerit diligentiam ad eam vitandam. Et redditur ibi ratio; quod deliquerit exercens artem sibi interdictam. Et tamen in cap. *Ad aures, de æt. & qualit.* respondet Clemens III. Canonico Colonienſi, eum non fuisse irregularem, exercendo medicinam, sequuta inde morte, si diligens ad eam cauendam fuerit: ergo clarè Pontifex non tribuit culpæ Canonico exercere absolutè artem medicam; aliàs esset irregularis quauis diligentia appositа, quia ille Canonicus vacasset rei illicitæ. Ita Cardinal. *in d. cap. Ad aures, num.2.* Couarruu. *in Clemen. si furiosus de homicid. 2. p. §.4. num.3.* Hostienſ. *in cap. significasti, el 2. de homicid.* Felinus *in cap. Tua nos, eod. tit.* vbi de Romana praxi testatur. Molina *tract.3. disput.75. numero vltimo.* Suarez *disputatione 47. sect.7. numero 4.* Auila *part.7. disputatione 6. sect.1. dubit.10. sub conclus.2. & 5.* quos omnes citat, & sequitur Gibalinus *capite 4. quæst.2. consectar. 11. vers. Decimo quinto, pag.197.* Quibus addi possunt Henriquez *libro 14. capite 11. numero primo*, Sayrus *libro 7. Thesauri cap.6. num.11.* & Bonacin. *disp.7. quæst.4. punct.5. num.4.*

Ego autem, clariùs. Respondeo dicendum, *primò*, quod nullomodo sit specialiter interdictum Clericis, aut Religiosis artem Medicinæ, aut Chirurgiæ, absque incisione, & adustione exercere; & ita, nullo modo fient irregulares eo exercitio, etiamsi ex eo inculpabiliter mors ægroti contingat. Et id clarè probant rationes pro secunda sententia adductæ, & tenent eius Authores.

Respondeo secundò, quod licèt sit aliqualis indecentia in eo quod ars Medicinæ, seu Chirurgiæ, à Clericis, & Monachis, etiam citra incisionem, & adustionem, exerceatur, vt probant Authores primæ sententiæ, non tamen, ob hanc incurrent irregularitatem: quia nullibi est lata irregularitas, ob indecentiam talem: ergo dum Clerici, seu Monachi caueant in exercitio Medicinæ, seu Chirurgiæ à combustione, & incisione, eam non incurrent, licèt ab eorum actione inculpabiliter sequatur ægroti mors. Sic docent omnes ferè secundæ sententiæ Authores.

Ex quibus ad primam rationem sententiæ primæ. Respondeo, negando consequentiam. Quia etiam studium legum prohibetur Clericis eodem *cap. fin.* & tamen non est eis prohibitum earum exercitium; cum liceat eis consulere, tam verbo, quàm scripto: modò. Aduocati munus non gerant: vt benè etiam Sanchez cum aliis id aduertit.

Ad secundam. Respondeo: Ex nuper habitis, quod licèt dicta Medicinæ ars, non in specie, sed in genere, sit aliqualiter, non simpliciter, vt quid indecens prohibita Clericis, & Religiosis, non tamen inde sequitur, quod Clerici, aut Religiosi, qui illam exercent, citra adustionem, & incisionem, incurrant irregularitatem, etiam morte inculpabiliter sequuta; cum in iure nulla sit ob id instructa irregularitas. Addo, & melius negando, quod dictæ artis exercitium sit à iure prohibitum adhuc in genere, si fiat citra incisionem, & adustionem, sed eo solùm sit indecens aliqualiter Clericis, & Monachis, quia illud exercere quasi ex officio non quadrat cum statu, & munere ipsorum. Legatur Molin. & Bonac. *loc. cit.*

QVÆSTIO VII.

An laici Medici, seu Chirurgi, per incisionem, aut adustionem, aut alio quouis modo, curantes, incurrant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur?

REspondeo: Non incurrere irregularitatem casu, quo ex arte operentur, adhibeantque diligentiam sufficientem, ne ex eorum curatione ægrotus extinguatur. Ratio est, quia vt sup. *tract.1. disp.1. quæst.7.* est habitum nulla incurritur irregularitas ex delicto, nisi interueniat culpa & mortalis: ergo solum hanc incurrent laici Medici, seu Chirurgi per incisionem, aut adustionem, aut alio modo, curantes, quando ex mortali ipsorum culpa, siue ex imperitia, siue ex negligentia, siue aliunde oriatur, ægrotus perit, itaut rei illius mortis, atque adeò homicidæ dici possint: ergo Medici, qui ex arte operantur, adhibentque sufficientem diligentiam, ne eorum culpa, saltem mortali, pereat ægrotus, sicut homicidæ, non sunt, ita neque irregulares. Sic communiter Doctores tenent ex cap. *Ad aures, de æt. & qualit. Ordinand.* vbi Abbas. Sylueſt. *V. Medicus q.8.* Maiol. *lib.2.c.12.* n. 2. Molin. *tract.3. disp.75. n.1.* & alij, cum quibus ex Gibalin. *c.4. de Irregul. q.2. consect.11. n.26.*

QVÆSTIO VIII.

An toties fiet irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso, sequatur ægroti mors?

REspondeo: Toties irregularem fieri, quoties eius mortali culpa, in curando ægrotum, admissa, perit ægrotus. Sic colligitur apertè ex cap. *Ad aures, cit.* & ex cap. *Tua nos, de homicid.* & tenent communiter Doctores, præcipuè, citati. Qui & notant, prædictam mortalem culpam Medici, ac Chirurgi, non aliunde posse oriri, nisi ex negligentia, aut imperitia ipsorum, vt benè Gibalin. *loc. cit.* Quoties ergo ex negligentia, seu incuria, aut inscitia, Medicus culpam mortalem admittet in curando aliquo ægroto, toties, si ex mala illa curatione, sequatur mors, quod aliorum peritorum Medicorum iudicio, atque ipsius Medici curantis, remordente conscientia, dignosci facilè poterit, toties fiet irregularis. Sic cum aliis omninò Gibalin. *loc. cit. n.26.*

QVÆSTIO IX.

An Monachus, seu Clericus in Sacris, exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem; fiat irregularis, sequuta ægroti morte; etiamsi adhibeat sufficientissimam diligentiam in ea curatione?

AFfirmant communiter Doctores: eo quod sic expresè videatur definitum in cap. *Tua nos, de homicid.* ab Innocent. III. vt titulus capitis his verbis exprimit: *Religiosus Chirurgiam exercens, si ex ea mors sequitur, irregularis est, etiamsi sit peritus, & diligens, & hoc fecerit causa pietatis.* Et probatur: nam in hoc cap. definit Pontifex, quod quidam Monachus, qui omni diligentia adhibita, aperuit apostema in gutture mulieris, quæ postea, sibimet causam mortis inferendo, mortua est,

irregularis

irregularis manserit: *Quia deliquit multum, alienum officium vsurpando, quod sibi minimè congruebat*: ergo. Sic ex Nauarro *in Summ. cap.27. à num.228. & in commento de furto in cap. fin.16. à num.14.* Couarr. *in Clem. si furiosus 2.p. §.4. num.3. & 10.* & Corduba *lib.2. quæst.26. col.5.* docet Auil. *part.7. disp.6. sect.1. dub.2.* Quia (inquit) in cap. *Tua nos, de homicid.* iudicatur irregularis quidam Monachus Chirurgiæ peritus, qui tumorem gutturis fœminæ ferro aperuit, ex quo mortua est; quia vento se exposuit, contra prohibitionem Monachi; & tamen si esset Chirurgus laicus non maneret irregularis. Ita Auila. Quibus addit Diana (vbi infra) Molinam *tom.4. tract.3. disp.75. num.3.* Suarium *disp.45. sect.4. num.10* Filliuc. *tom.1. tract.20. cap.4. num.74.* Luysium *Turr. lib.9. disp.68. dub.1.* Sayrum *lib.7. cap.5. num.13.* (sed hunc non benè citat locum vt infra.) Layman *sect.5. tract.3. part.3. cap.10. num.3.* Bonacinam *de censur. disp.7 quæst.4 punct.7. num.9.* & Villalob. *tract.21. diff.23. num* 8. quos sequitur ipse Diana *p.4. tract.2. Resol.23.* sed ex his non benè citat Luysium, *loc. cit.* quia id docet *disp.64. dub.1.* His adhuc addi possunt, Barbosa in cap. *Tua nos, cit.* citans, Bonacin. *quæst.4. punct.5. num.4. & punct.7. num.6. vers. Secundus casus.* Henriq. *lib.14. cap.11. num.1.* Sayrus *lib.7. cap.2. num.7.* vbi de hoc casu expresè agit. Et Reginaldus *lib.30. num.114.* Sic etiam Palaus *de censur. disp.6. punct.15. §.4. num.8.* Et hanc sententiam esse communiorem ingenuè fatetur Machado *lib.1. part.3. tract.18. docum.9. nu.5.* Bauny *quæst.19. cit. assert.2. & 3.* Et his tamen Doctoribus, Suarez, Bonac. Layman, Diana, & nonnulli alij id in nostro affirmant casu, licèt generaliter loquendo, vt vidimus, negent incurri posse irregularitatem, ob homicidium inculpatum priuata authoritate commissum: quia hic casus (aiunt) est in iure expressus, & continet exceptionem à regula generali.

Ego autem, quamuis non probabilius, magis tamen consequenter ad doctrinam nuper traditam. Respondeo: Prædictum Monachum, aut in Sacris Clericum, non fieri in dicto casu irregularem. Ratio sit. Quia, vt contrahat quis irregularitatem homicidij, necessum est, vt admittat culpam mortalem homicidij, vt *quæst.7.* est habitum: at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, nullam mortalem culpam homicidij commisit Monachus, cum adhibuerit sufficientem diligentiam in eo cauendo: ergo quamuis commiserit culpam aliam, contra Religionem, aut aliam virtutem, propter vsurpationem officij sibi prohibitum, non poterit contrahere irregularitatem homicidij, cum ibi nullum fuit commissum à Monacho: sicut nec fuisset commissum à laico, vt contrarij fatentur, si eamdem omninò actionem, & eodem modo exercuisset. Sic docent Ægidius *de Sacram. disp.18. dub.9. n.83. & 87.* Sotus *lib.5. de Iustit. quæst.1. art.9.* Hasp. Hurtad. *disp.2. diff.8. num. 28.* & clarius *diff.11. num.43.* Præpositus. *in 3. p. quæst.5. de Irregul. dub.10. nu.86.* & latè Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.2. n.8. in expositi. secundæ regulæ, & sect.1. vers. Difficilis videtur, & sect.11. vers. Tertia, pag.199.* Et hanc sententiam esse satis probabilem, apertè defendit Diana, & cum illo Machad. *loc. cit.* Citat etiam Baunyus pro nostra sententia Henricum Henriq. *lib.14. c.3. §.7. & c.15. §.1. 2. 3. & 4.* & Layman. *lib.3. c.4. n.4.* Et benè, quia id ipsum docet *loc. cit.* à contrariis pro sua sententia.

Ad textum in cap. *Tua nos*, quem nobis contrarij obiiciunt. Respondeo dicendum, quod in illo capite, non definiatur Monachum esse irregularem, sed potius indicetur contrarium. Nam primò Pontifex, ait, illum grauiter deliquisse alienum officium vsurpando. Secundò, quod nihilominus, si pietate, non cupiditate ductus, id fecerit, & peritus Chirurgiæ fuerit, omnémque studuit, quam debuit, diligentiam adhibere: *Non est ex eo quod per culpam mulieris, contra consilium eius accidit, quod non post satisfactionem condignam, cum eo misericorditer possit agi, vt diuina valeat celebrare.* Tertiò ait Pontifex, talem Monachum si non adhibuisset sufficientem diligentiam, aut si imperitus artis fuisset, ab omni Sacerdotali officio ex rigore iuris remouendum esse: *Alioquin* (inquit Pontifex) *interdicta est ei Sacerdotalis Ordinis exequutio de rigore.* Ex quibus manifestum fit, Monachum istum non esse irregularem, quia eius culpa non contingit homicidium, quamuis peccarit alienum officium vsurpando. Si autem eius imperitia, vel negligentia contigisset mors mulieris, ex rigore iuris, futurum fuisse irregularem. Quare tantum abest, vt ex eo capite, aliquid in suam sententiam sumere possint contrarij, vt potius illo impugnentur: vt quid enim posuit Pontifex particulam illam aduersatiuam, *Alioquin & iuris rigorem* postulare dixit interdictionem Sacrorum, si imperitia, vel incuria peccasset curando illa gutturis struma, indéque fuisset sequuta mors, quandoquidem etiam omni cura, & peritia adhibita volunt aduersarij istum Monachum ex iuris rigore esse irregularem, atque omni Sacerdotalis officij exequutione prohibitum esse. Hæc omnia, & plura Gibalinus *consectar.1. cit. pag.175.* Legatur.

Nec rursus multùm contrà nos obstat inscriptio dicti capitis, vbi expresè dicitur, talem Monachum fuisse irregularem; Tum quia inscriptio capitum iuris, non facit ius, cum sit extra illud. Tum etiam, quia inscriptor vsus fuit in tali subscritione opinione communiori, & satis probabili, tantum.

Qvæstio X.

An prohibitum sit Monachis, & Clericis Sacris initiatis; mederi incidendo, vel adurendo, vrgente necessitate; vt tempore pestis, quando non est alius, qui hoc munus præstet?

Affirmarunt aliqui Iurisperiti, vt refert Molina, vbi infra, existimantes, prohibitum esse Monachis, & Clericis in Sacris, mederi incidendo & adurendo, etiam vrgente necessitate, per cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monach.* & per cap. *Tua nos, cit.* ac proinde subsequuta ex tali actione, mors, irregulares esse. Et horum sententiam esse probabilem apertè insinuat Sayrus *lib.6. cap.6. num.10. vers. Quando autem.*

Sed vt certum. Respondeo: Non esse illis id per ius prohibitum: Ideóque, nec peccare, vrgente necessitate, incisione, vel adustione curando, nec incurrere irregularitatem, etiam morte ægroti sequuta, absque culpa graui curantium. Quia non erat conueniens, nec decens, ob opus alias debitum iure naturali, & charitatis; præceptum, & irregularitatem imponere. Sic optimè, & latè Molina *tom.4. de Iustit. tract.3. disput.75. num.3.* Henriq. *lib.14. cap.11. num.1. lit.H.* Sayrus *loc. cit.* Auil. *p.7. disp.6. sect.1. dub.10. post. concl.2. vers. Tertiò supponendum est.* Bonac. *quæst.4. punct.5. num.4. vers. Addo.* Rodrig. *in Sum. 1.p. cap.177.* Barbos. *in cap. Tua nos, de homicid. num.3.* Diana *part.4. tract.2. Resol.23.* Palaus *disp.6. punct.15. §.4. num.8.* Machado *lib.1. Summ. part.3. tract.18. docum.9. num.6.* Gibalinus *cap.4. quæst.2. consectar.11. vers. Quartò,*

*vrgente neceſſitate, pag.*199. & Pellizzar. *ſect.*4. *cit. quæſt.*40. *num.*213.

QVÆSTIO XI.

An ſi Monachus, aut Clericus in Sacris, exercerent artem Chirurgiæ, incidendo, aut adurendo, extra caſum neceſsitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis; peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte ægroti ſequuta?

REſpondeo: Quod non. Quia ſicut ignorantia inuincibilis excuſat à peccato, ita & à pœna, quæ ob peccatum imponitur. Sic Dian. & Machad. *loc. cit.* qui & citant, Vaſquez, Luyſium, & Molin. *loc. cit.* ſed certè Molina, quem accuratè legi, id ibi non docet; benè tamen alij. Legantur dicta à nobis *tract.*1. *diſp.*4. *q.*3. *& ſeq.*

QVÆSTIO XII.

An prohibitum ſit Monachis, & Clericis in Sacris, per cap. Tua nos, *applicare Implaſtrum mollificatiuum, quo apoſtema ſe ſe aperit; aut aperire carnem cauſtico?*

REſpondeo: Quod non. Quia hæc actio non eſt propriè aduſtio, ſeu inciſio. Sic Molina *tom.*4. *tract.*3. *diſp.*75. *num.*4. *verſ. Illud admonuerim.* vbi ſic ait: hac eadem ratione dicerem, neque carnis apertionem cauſtico, neque tumoris, ſeu apoſtematis apertionem mollificatiuo aliquo, aut implaſtro, quod vim aperiendi habeat per ſe ipſum, abſque alia inciſione, aut aduſtione, eſſe computandas inter eos Chrirurgiæ actus, qui inciſione, aut aduſtione fiant: quoniam propriè, atque in rigore, neque inciſiones ſunt, neque aduſtiones: eaque de cauſa cenſeri non debent prohibita conſtitutis Ordinibus Sacris: quippè cum pœnæ, ac odia reſtringenda ſint, & non amplianda. Hæc Molina, quem ſequuntur Diana *p.*4. *tract.*2. *Reſol.*33. *verſ. Non deſinam.* Gibalinus *cap.*4. *de Irregul. quæſt.*2. *conſect.*11. *verſ. Secundò obſeruandum, pag.*199. Rodriguez *prima parte, cap.*177. Bonac. *diſp.*7. *quæſt.*4. *punct.*5. *num.*5. *verſ. Secundò ſequitur,* & alij, quos ſequitur Pellizzar. *num.*214. Ex quo, optimè inferunt, nullo modo fieri irregularem Monachum, aut Clericum dictas actiones circa aliquem ægrotum exercentem, etiamſi mors inde ſequatur, abſque culpa graui ipſorum.

QVÆSTIO XIII.

An venæ ſectio, ſit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita, per d. cap. Tua nos, de homicidio?

AFfirmant aliqui: Eo quod illa ſectio venæ, videtur inciſio, quam, vt vidimus, prohibet d. cap. *Tua nos.* Ita Bonacin. *loc. cit. verſ. Quartò.* vbi ita ait: Clericus verò Sacris initiatus, ſcindendo venam ad emittendum ſanguinem, fit irregularis, ſecuta morte: quia propè dicitur incidere. Ita Auila (*p.*7. *diſput.*6. *ſect.*1. *dub.*1. *ante* 3. *concluſ.*) & alij, contra Rodriguez, & Molinam, & alios, exiſtimantes, non fieri irregularem, eo quod aperire venam ſit proprium tonſorum, non verò Chirurgorum, & Clericis non ſit vetitum artem tonſorum ſub irregularitate exercere, ſed artem Chirurgorum, ſcindendo vel adurendo. Sed hæc ratio mihi non probatur: exiſtimo enim, opus ſcindendi venam, propriè pertinere ad Chirurgum, quamuis hoc tempore præſtetur à tonſoribus, tanquam famulantibus, & inſeruientibus Chirurgis, ſeu in defectum Chirurgorum. Hæc ille.

Sed probabilius. Reſpondeo: non eſſe prohibitum per d. cap. *Tua nos.* Monachis, & Clericis in Sacris, aperire venam ad emittendum ſanguinem, & ideò minimè fieri irregulares, etiamſi extra caſum neceſſitatis id facerent, & ſequeretur ægroti mors, abſque culpa tamen graui curantium. Quia probabilius eſt, per prohibitam Monachis, & Clericis inciſionem, non intelligi apertionem venæ ad mittendum ſanguinem. Sic Molina, *loco citato, num.*4. ita ſcribens. Illud admonuerim, venæ apertionem, non eſſe Chirurgiæ actum, ac proinde nec iure inueniri prohibitum initiatis Ordinibus Sacris. Nec enim actus ille ad Chirurgos ſpectat, ſed ad tonſores, qui ad præſcriptum Medicorum, ac Chirurgorum venas ſcindunt ad ſanitatem inducendam. In pœnalibus autem, & odioſis, vt ſunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducucunt, facienda non eſt extenſio, argumento à paritate; quin neque à maioritate rationis eorum, quæ diſpoſita comperiuntur in iure. Huc vſque Molina, cuius opinionem vt æquè probabilem tenent Diana *quarta parte, tractat.*2. *Reſol.*24. & Machado *libro primo, part.*3. *tract.*18. *docum.*9. *num.*8. & vt probabiliorem Rodriguez *cap.*177. *cit. num.*9. Gibalinus *cap.*4. *quæſt.*2. *conſectar.*11. *verſ. Secundò obſeruandum eſt, pag.* 199. & vt probabile ſequitur Pellizzar. *ſect.*4. *cit. q.*44. *n.*213.

QVÆSTIO XIV.

An prohibitum ſit dictis Clericis, aut Monachis, conſulere, aut imperare, vt alicui, cauſa ſanitatis, membrum aliquod abſcindatur, aut comburatur?

REſpondeo: Non eſſe illis id prohibitum. Ratio eſt. Quia ius in cap. *ſententiam ſanguinis*, ſolum prohibet Clericis, ne per ſe ipſos exerceant Chirurgiæ actus, qui ſint inciſio, & aduſtio: ergo non prohibet illis præbere conſilium, aut præcipere, vt per alios exerceantur. Patet conſequentia, tum quia pœnæ, & odia reſtringenda potius ſunt, quàm amplianda. Tum etiam, quia pœna, aut prohibitio alicuius operis, nunquam extendi debet ad conſulentes, & mandantes, niſi lex id ipſum exprimat. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.*11. *num.*1. *ſub lit. H.* Molin. *tom.*4. *tract.*3. *diſp.*75. *num.*5. Auil. *p.*7. *diſp.*6. *ſect.*1. *dub.*10. *poſt* 2. *concl. verſ. Quarto ſupponendum eſt.* Diana *p.* 4. *tract.*2. *Reſolut.*23. Gibalinus *loc. cit. verſ. Tertiò non prohibetur.* Bonacin. *diſput.*7. *quæſt.*4. *punct.*5. *num.*5. *verſ. Tertiò, & verſ. Quartò*, & Pellizzarius *ſect.*4. *cit. quæſt.*41. *numero* 214.

QVÆSTIO XV.

An Clericus in Sacris conſtitutus, ſeu Monachus, exercens officium Medici, ſeu Chirurgi, abſcindendo, vel adurendo, ſecundum regulam artis, membrum alicuius ægroti, ſanitatis cauſa; incurrat irregularitatem, ſi mors non ſequatur, ex ea ſaltem actione?

AFfirmare videtur Suarez *diſp.*47. *ſect.*7. *in fine, num.* 4.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Non incurrere. Quia quamuis tunc dictus Clericus faciat contra legem Eccleſiaſticam id ſibi prohibentem; nihilominus

dominus non incurret irregularitatē ex ea abscissione, vel adustione membri; cum irregularitas non consurgat ex quacumque mutilatione, sed solum ex ea, quæ dirigitur ad priuationem membri, & est coniuncta cum defectu lenitatis, vt est illa, quæ fit à Iudice, vel Ministro iustitiæ. Ex ea verò mutilatione, quæ ordinatur ad conseruationem vitæ totius, non incurritur irregularitas, dummodo Clericus adhibuerint debitam diligentiam, nec mors ex dicta mutilatione, aut adustione sequuta sit; quamuis alias ex alia causa æger interierit, vt v. g. propria intemperantia, &c. Sic Bonac. *num.* 5. *cit. vers.* 1. *Quæres primo.* Et antea Henriquez *lib.* 24. *cap.* 11. *num.* 1. *litt. I.* his verbis: At re vera ille Cleritus chirurgiæ peritus, qui propria manu secuit membrum, licèt peccet contra iuris præceptum (si aderat alius laicus peritus, qui id facere posset) non tamen fit irregularis, nec est mutilator voluntarius auctoritate publica, sed sanator. Hæc ille, qui & citat Sotum, Nauarrum, Victor. Conum, Pennam, & alios. Sic etiam Auila *loc. cit. concl.* 3. & 5. vbi citat Couar. *loc. cit. num.* 3. *vers. Primum ad prioris*, circa finem Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 23. *in fine.* Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 11. *prope finem. vers. Secunda.* Citat etiam Bonacina pro hac parte Sayrum *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 11. Sed non bene. Pellizzarius *tom.* 4. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 4. *quæst.* 41. *num.* 214. & alij.

Qvæstio XVI.

An Clericus, seu Monachus, adiuuans Chirurgum ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem?

Affirmandum videtur. Quia, qui cooperatur iustæ sententiæ mortis, vel mutilationis, fit irregularis, vt *supr. disp.* 7. *quæst.* 23. & *sequent.* habitum: ergo etiam fiet, qui cooperatur iustæ abscissioni à Chirurgo factæ.

Sed omnino Respondeo: Non incurrere irregularitatem. Quia si Chirurgus, qui est principalis, nullam incurrit irregularitatem: nec cooperans, aut adiuuans, etiamsi sit Clericus, illam incurret: præcipuè cum nullibi Clericis sit prohibitum adiuuare Chirurgum ad abscindendum, sicut prohibitum est per se ipsos abscindere. Sic optimè meus Nauar. *in Sum. cap.* 27. *num.* 217. *in fine*, vbi id sequentibus rationibus probat. *Tum*, videlicet, quia rem, quæ culpa caret in damnum vocari non conuenit. *cap.* 2. *de Constitut.* Et quod præfatus actus iuuandi est bonus, iuxta illud Apost. *ad Galat.* 6. *Alter alterius onera portate. Tum*, quia nullo iure cauetur, quod iuuans Chirurgum incurrat irregularitatem, absque sua culpa propter mortem, vel mutilationem. *cap. Ad aures. de ætate & qualit. cap. Tua, de homicid.* cum eis annot. per Innocent. receptum. De iuuante autem ludice sic. *cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi.* Et ad oppositum, cui nullibi responsum memini, respondetur negando in vtroque casu eandem rationem idem ius dictare: quoniam iudex damnans aliquem vt mutiletur, & is, qui eum quoquo modo ad mutilandum reum iuuat, licèt moueantur ad id virtute iustitiæ; finis tamen eorum est vindicare, & actum terrorem, & horrorem incutientem facere, vel ad illum iuuare: Chirurgus autem volens mutilare, & qui eum iuuat, mouentur misericordia, & pietate ad sanandum ægrotum: & Ecclesia induxit irregularitatem ob homicidium, & mutilationem ad assimilandum Christo miti & mansueto, ministros eius, quo mites essent, & non crudeles, nec similes crudelibus: quales sunt etiam qui iustè occidunt, vel mutilant, iuxta *cap. Non est crudelis, qui crudeles iugulat, sed crudelis ideo vocatur, quia crudelis patientibus esse videtur. Nam latro suspensus patibulo crudelem iudicem putat.* 23. *quæst.* 5. Chirurgus autem, & qui iuuat illum, misericordia & pietate moti nec sunt crudeles, nec similes crudelibus, & ita longè diuersa ratio induxit Ecclesiam ad constituendum iudicem etiam iustè iudicantem & iuuantem eum irregulares, quàm Chirurgum & eum iuuantem. Ex quibus infertur idem esse iudicandum de Medico, & iuuante illum. Huc vsque Sapientiss. Nauarrus. Qui postea id ipsum docuit *consil. mihi* 12. Auilæ, 18 *de homicid.* eumque sequuntur Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 10. *concl.* 2. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 75. *num.* 1. Couar. *in Clement. Si furiosus, 2. part.* §. 4. *num.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 1. Sayrus *lib.* 6. *Thesauri cap.* 18. *num.* 27. & 28. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 5. *num.* 6. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 11. *vers. Decimo. pag.* 196. Suarez *disp.* 47. *sect.* 7. *num.* 2. & Pellizzarius *sect.* 4. *cit. q.* 43. *num.* 217.

Qvæstio XVII.

An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam, secundum regulas artis, fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem, etiamsi membrum aliquod abscindat, vel aduret, sanitatis causa. Quia nullibi in iure est hæc ars laicis prohibita. Rursus in dicta abscisione, vel adustione, non deest lenitas, aut mansuetudo, cum abscindatur pars, vt totum seruetur; quod totum ex supradictis constat: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib.* 2. *cap.* 12. *à num.* 1. Nauar. *cap.* 27. *num.* 219. Suarez *disp.* 47. *sect.* 7. Auila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 1. *dub.* 10. Bonac. *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 5. *num.* 1. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 2. *consectar.* 11. *n.* 25. & *sequent.* præcipuè, *vers. Decimoquartò*, & alij apud Sayrum *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 5.

Qvæstio XVIII.

An, vt laicus Medicus incurrat irregularitatem, abscindendo, vel adurendo, aut alio modo medendo ægroto, sit opus, vt mors eiusdem ægroti, ex culpa, orta ex imperitia, aut negligentia Medici, eueniat?

Respondeo, vt certum: Opus esse, vt ex culpa graui Medici mors ægroti sequatur, vt ille irregularitatem incurrat. Nam hæc non incurritur à Medico laico, imo, neque, in nostra opinione, à Clerico, nisi interueniente culpa mortali. Itaque Medicus, cuius culpa ægrotus interiit, verè est irregularis ex delicto homicidij iniusti, & ideo non potest ad Ordinem promoueri. Secus verò, si nulla ipsius culpa graui, mortuus est. Sic communiter Doctores. Legantur citati. Et ea, quæ à nobis *supr. à quæst.* 7.

Qvæstio XIX.

An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum eius negligentia, aut imperitia fuerit aliquis infirmus mortuus, possit, absque dispensatione, ad Ordines promoueri?

Respondeo: Non posse. Quia sic colligitur ex *cap. Ad aures. de ætat. & qualit. Ordin.* vbi Pontifex Canonicum, qui Medicinam exercuerat, posse ad Ordines promoueri, dixit, *nisi ipsum conscientia remordeat,*

remordeat, ne ſua culpa alicui necem attulerit. At ſic eſt, quod illum, qui dubitat, an ex eius graui imperitia aut negligentia aliquis mortuus ſit, verè conſcientia remordet talis necis, & homicidij: ergo, ſtante tali dubio, nequit ad Ordines promoueri. Sic innuit Maiolus *lib.2. cap.12. à num.1.* & tenent expreſsè Henriquez *lib.14. cap.1. num.1. in Gloſſa litt.A.* Auila *part.7. diſput.6. ſect.1. dubit.10. concluſ.1.* Et ante illos Angel. *verb. Medicus num.2.* & Silueſt. *eo.verb. num.4.*

QVÆSTIO XX.

An ſaltem Medicus, ſeu Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam, per imperitiam, aut negligentiam, mortis cauſam dediſſe, poſſit abſque diſpenſatione ad Ordines promoueri?

REſpondeo: Poſſe tunc; etiamſi ſub eorum cura multi mortui fuerint. Ratio eſt. Quia, qui probabiliter credit nullius mortis cauſam culpabilem fuiſſe, moraliter eſt certus non habuiſſe culpam, in ſuo exercendo munere, ex qua alicuius mors ſequuta fuerit: ergo ſecurè poterit ad Ordines ſacros promoueri. Sic expreſsè Auila *loco citato.* Qui id colligit ex *cap. Ad aures. cit.* vbi Abbas *num.1.* Anton. de Butrio. *num.1. & 2.* & Silueſt. *verb. Medicus, num.4. cit.* non 8. vt citat Auila Angel. *loco citato,* & alij.

QVÆSTIO XXI.

An incurrat irregularitatem Medicus, præbendo ægroto medicinam, quam neſcit, aut dubitat, illi profuturam?

AFfirmant Innocent. *in cap. Tua nos, de homicid.* & Vgolin. *cap.19. §.1. & §.2. num.6.* exiſtimantes, peccare mort. & incurrere irregularitatem, ſecuta ex tali medicina ægroti morte.

Sed clarius Reſpondeo: Peccare quidem Medicum, & incurrere irregularitatem, applicando ægroto medicinam, ſeu remedium, de quo dubitat, an profuturum, vel nociturum ſit, quando ſalus infirmi nondum eſt deſperata. Nam fieri poteſt, vt infirmus, propter illud pharmacum decedat ex hac vita. Quando verò, ſalus infirmi iam deſperata eſt, Medicus, nec peccat, nec fit irregularis præbendo pharmacum, de quo dubitat, an ſit profuturum, vel nociturum, ſi non habet aliud opportunius remedium: quia in hoc caſu prudentius operatur, applicando remedium aliquod cum ſpe ſalutis; quam relinquendo infirmum in ſtatu deſperatæ ſalutis. Sic Bonac. *diſp.7. quæſt.4. punct.5. n.3.* & penes ipſum, Sayrus, Valentia, Corduba, & Sanchez. & nouiſſimè Gibalinus *cap.4. de Irregularit. q.2. conſectar.11. verſ. Quintò. pag.144.* Lege Nauar. *cap.25. num.60.*

QVÆSTIO XXII.

An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum ſuſcipit, & ad id medicamenta adhibet?

REſpondeo: Manere irregularem, ſi eius errore moriatur æger. Quia eiuſdem ægroti mors ſequuta, ſine dubio fuit, ex imperitia, & temeritate Medici: cum temerarius ſit, qui ſuſcipit rem periculoſam, qualis eſt curatio morbi incogniti. Vnde bene Auicenna cõſulebat, ægritudinem incognitam committere naturæ, & non præproperè aliquid circa illam moliri: quoniam, inquiebat; aut natura ſuperabit ægritudinem, aut faciet illam innoteſcere. Sic Gibalinus *cap.4. quæſt.2. conſectar.11. num.27. verſ. Primò igitur.*

QVÆSTIO XXIII.

An etiam, maneat irregularis Medicus, qui in prædicto caſu, leue aliquod medicamentum præſcribit, donec morbi vis innoteſcat; ſi inde ita exacerbetur morbus, vt tandem interimat ægrotum?

REſpondeo: Non manere irregularem, ſi ita leue ſit medicamentum, aut præſidium, quod præſcribit, ex quo nullum, aut exiguum admodum damnum timendum eſſe, certò ſcit, donec natura morbi innoteſcat. Ratio eſt. Quia hac in re prudenter ſe gerit, Medicus ſapientum dicta ſequens: nam ita explorandas eſſe affectionum proprietates dicunt, & præcipiunt Galen. de placitis Hippocratis *lib.1. cap.6.* & Celſus *lib.4. cap.2.* ergo nullam culpam committit in applicatione talis medicamenti: ergo caſualis omnino erit mors, & omnino inculpabilis, ſi inde contingat: ergo ex illa non poteſt conſurgi irregularitas ex delicto. Sic Gibalinus *loc. cit. verſ. Tertiò.* Addens ex Codron. *lib.1. de Chriſtiana medendi ratione. cap.1.* quod nihil oberit, quod non explorandæ affectionis cauſa, ſed vt ſolamen aliquod ægris afferat Medicus tale medicamentum præſcribat, modo certus quantum ars patitur, eiuſmodi medicamentum benignum eſſe, & nocere non poſſe.

QVÆSTIO XXIV.

An Medici, qui ægrotis deſperatis quoſlibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut impetrant; ſi inde mors ſequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares?

REſpondeo: Et grauiter peccare, & fieri irregulares. Quia verè ſunt cauſæ proximæ mortis ægroti, aut eius accelerationis. Vnde crudelis eſt illa Medicorum pietas, quæ, vt ægroto facilem ſe præbeat, illum citius interimit. Non tamen negamus, aliquando non valde lædentia ægrotis vehementer illa cupientibus indulgeri poſſe ad eorum ſolatium, vt ſe feciſſe teſtatur Galenus *lib.6. Epidem. Comm.4. tit.8.* de qua re plura congerit Codronch *lib.1. tit. cap.8.* Sic omnino Gibalinus *cap.4. q.3. conſectar.11. verſ. Septimò, pag.194.*

QVÆSTIO XXV.

An Medicus, qui renitens, ægroto vrgenti, & poſtulanti, noxium medicamentum præſcripſit; fiat irregularis, ſi inde ſequatur mors?

NEgant apud Gibalinum *loc. cit. verſ. Duodecimo.* Abbas *in cap. Ad aures, de ætate & qualit. Ordin. num.3.* & Angel. *verb. Medicus, num.1.* Quia tunc Medicus, inquiunt, non eſt in culpa, ſed ægrotus, qui ita voluit. Sed ex his Auctoribus Angelus minimè id ſentit: nec de hac quæſtione mentionem facit.

Affirmant è contra Vgolinus *cap.19. §.2. num.8.* talem Medicum eſſe irregularem. Quia (inquit) ſi ipſemet æger abſque neceſſitate membrum abſciciſſet, foret irregularis: ergo & Medicus, aut Chirurgus,

rurgus, qui ægroti iussu idem faciet, quia non plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse habet: ergo idem dicendum venit in nostro casu.

Sed clarius Respondeo: Cum distinctione dicendum, quod vel Medicus in casu posito, videt errare ægrotum, dum postulat sibi noxium medicamentum, & tunc minimè debet erranti ægroto obtemperare, aliàs peccaret grauiter, essetque reus mortis, si accidat, & consequenter irregularis, vt bene Vgolinus ait, & anteà Nauar. *cap.* 26. *num.* 61. vel Medicus dubitat an medicamentum obfuturum sit, & illi dubitanti ægrotus dicat, se, vel experimento illius medicaminis bonitatem comprobasse; vel sibi ab alio quopiam perito fuisse præscriptum: & tunc prudenter poterit, deposito dubio practico, obsequi voluntati ægroti, quam rationabilem esse prudenter existimat, atque ita non tenebitur de infelici illius euentu, neque propter illum fiet irregularis. Sic Gibalinus *loc. cit. vers. Duodecimo.*

Qvæstio XXVI.

An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id, hic moriatur, peccet mort. & maneat irregularis?

Respondeo: Peccare mort. contra charitatem; si credat probabiliter ægrotum moriturum, & non sit alius Medicus qui eum mederi possit. Sed non manere irregularem. Ratio est. Quia licèt Medicus in dicto casu, concurrat per talem omissionem; & puram negationem curandi ad peccatum omissæ charitatis; non tamen concurrit ad homicidium, quod necessum est, ad incurrendam irregularitatem. Sic S. Anton. quem citat, & sequitur Nauar. *in Sum. cap.* 25. *in fine*, vbi sic ait: Septimo peccat, qui non vult gratis mederi pauperi ægroto iuxta gloss. celebrem & recept. *in Summ.* 83. *dist.* & S. Anton. *vbi sup.* & alios, *verb. Medicus.* Quod nostra sententia restringendum est ad eum, qui credit illum probabiliter moriturum nisi ei medeatur, & non est alius, qui id faciat, &c. Sic ille, ibi & *cap.* 27. *num.* 231. *vers. Decimonono.* Et sic Maiolus *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. & 4. & *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *num.* 4. cum aliis communiter.

Qvæstio XXVII.

An saltem si Medicus, qui publico, vel priuato stipendio conductus est, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, si ob id mors ei contingat?

Affirmant communiter DD. Quia, qui ex iustitia tenetur necem alterius impedire, & non facit, si ex tali defectu mors sequitur, reus est homicidij; cum ad illud influat, vt vera causa, priuando mortuum re sibi debita; nempe, auxilio, aut ope, quam tenebatur ei non negare: at sic est, quod Medicus tenetur ratione stipendij, ex iustitia curare dictum ægrotum: ergo, si ex negligentia, aut alia voluntaria causa, id omittat, irregularis debet censeri. Ita tenent Maiolus *lib.* 2. *cap.* 12. *à num.* 3. & *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *num.* 4. Toletus *lib.* 1. *cap.* 29. *vers. Rursus tertio*, & *vers. Idemque dicendum*, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7. Summa Astens. Summ. Confessorum, Silvest. & Armilla, quos omnes refert, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 5. Quibus addi possunt Bonacina *de Censur. disp.* 7. *quæst.* 4. *puncto* 8. *num.* 37. & *sequent.* & apud ipsum, Suarez *disp.* 45. *sect.* 4. *num.* 5. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 232. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 4. *quæst.* 9. & 10. & Reginald. *lib.* 30. *num.* 145. & 168. & *sequent.* Ita etiam Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 7. *concluf.* 2. & expressè loquendo de nostro casu, ibi, *vers. Sequitur tertio*, vbi ita ait: Sequitur tertio, quod si Medicus non stipendiatus omittat curare infirmum, ex quo moritur, non manet irregularis: secus verò, si erat stipendiatus, vel ab illo infirmo, vel in oppido pro incolis; quia in primo casu tantum agit contra Charitatem, in secundo verò, agit contra iustitiam. Ita Emmanuel *cap.* 173. *concl.* 3. Huc vsque ille. Baunyus etiam *tract.* 11. *de Irregularit. quæst.* 21. *dicto* 2. *pag.* 475. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 7. citans, vltra aliquos ex citatis, Mercetum *in* 3 *p.* D. Thom. *quæst.* 24. *dub.* 6. *ad* 2. Bannez *in* 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. *dub.* 1. *part.* 2. *concl.* 4. Layman. *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 7. Megalam 3. *part. lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 5. *num.* 89. Ægidium *disp.* 18. *dub.* 8. *num.* 71. Vegam en espejo de cutas, *tom.* 2. *cap.* 12. §. 26. *num.* 274. & Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 22. *num.* 16. Ita etiam Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 11. *vers. Sexto Medicus, pag.* 194. & anteà *cap.* 4. *quæst.* 1. *consect.* 13. *à n.* 34. Dicastillo *tom.* 1. *de Iust. lib.* 2. *disp.* 10. *dub.* 14. *num.* 200. & alij.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non manere irregularem; etiamsi contra iustitiam peccet, & maneat restitutioni obnoxius. Ratio est. Quia, qui mortem alterius non impedit, sicut verè non necat, ita nec propriè dat causam homicidio, sed tantum per accidens non prohibendo: ergo dictus Medicus desinens ægrotum curare, nequit incurrere irregularitatem, quæ veros ac proprios homicidas afficit. Sic in primis tenet P. Gabriel Vasquez, quem sequitur Luysius Turrian. *lib.* 9. *de Censur. disput.* 63. *dub.* 5. (non 3. vt leges apud Gibalinum, Dianam, & Baunyum) vbi ita ex aliis id probat. Quia talis, licèt peccet contra iustitiam, tamen non dicitur in iure propriè occisor, neque dicitur propriè causam dedisse homicidio; sed tantum est per accidens, non opponens prohibens. Item, sicut non diceretur excommunicatus, qui ex iustitia tenebatur impedire Clerici percussionem, & non impediuit, nisi esset expressum *in cap. Quanta, de sentent. excommun.* Ita non est dicendus ille irregularis, &c. Item: quia licèt peccet contra iustitiam non impediens; tamen non debet punire eadem pœna, cum ea, qua punitur ille, qui positiuè operatur. Vnde sicut in iure non dicitur fur, qui non impedit furtum, sic etiam non dicetur homicida, qui non impedit homicidium. Et ita sensit P. Vasquez *manuscripto tract. de Irregular.* Sic ille. Et postea Gasp. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 9. *num.* 34. Ioann. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 10. *num.* 79. Quorum sententiam esse probabilem, ingenuè fatentur Ægidius, Diana, & Baunyus. Et merito cum illam antea docuerint Doctissimi viri Tabiena, *verb. Irregularitas* 1. §. 2. D. Anton. 3. *part. tit.* 28. *cap.* 2. Armilla *verb. Irregularitas num.* 2. Et nouissimè eam tenetur Cardin. de Lugo *tom.* 1. *de Iust. & iure disp.* 10. *sect.* 11. *num.* 19. Quia in iure, ait, non est expressa irregularitas pro his, qui non impediunt homicidium, cum impedire deberent: ergo illam non incurrent.

Vnde ad argumentum contrariorum, patet ex dictis. Neganda enim est illis maior. Quia vt concurreret, vt vera causa ad homicidium, ex quo oriretur irregularitas, debebat concurrere positiuè influens in illud, vel facto aliquo, vel mandato, consilióve, &c. in Medico autem, aut in quocumque alio, qui solum permittit ægrum mori, nullum reperitur factum, quapropter à pura permissione tantum, nulla potest nasci irregularitas.

Qvæstio XXVIII.

An peccent, & ſint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopolæ, qui medicamenta corrupta, aut ſuppoſititia præſcribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors ſubſequitur?

Reſpondeo, vt certum: Et peccare mortaliter, & eſſe irregulares. Quia verè, & poſitiuè, ſuo facto, concurrunt ad necem ægroti. Sic omnes. Innocent. *in cap. Tua nos, de homicid.* & ibi Panormitan. Vgolin. *cap.* 19. §. 3. *num.* 1. Summ. Confeſſor. *lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 35. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 6. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæſt.* 2. *conſectar.* 11. *verſ. Nono. pag.* 196. & Bonac. *diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *num.* 11. & Suarez, & Filliuc. apud ipſum.

Qvæstio XXIX.

An etiam manſerint irregulares Medici, caſu, quo optima, & propitia medicamenta præſcripſerint; Aromatarij tamen aliquid noxium intermiſcuerant, ex quo mors fuit ſecuta?

Reſpondeo: Etiam vt certum: Tunc non manſiſſe irregulares Medicos, ſed ſolos Aromatarios. Quia iſti ſolummodo concurrerunt ad mortem ægroti. Sic Maiolus *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 2. hæc dicens: Si Medicus medicamenta facienda ritè diſpoſuerit, ſed corruptio Pharmacorum effectum noxium induxerit, non eſt hoc imputandum Medico, qui ſua diligentia vſus eſt in præſcrutandis pharmacis. Alberic. *in verb. Homicid.* 6. Summ. Confeſſ. *eodem tit. quæſt.* 36. Sed ipſe Aromatarius erit irregularis, quoniam in legitimis, & purgatis pharmacis non eſt vſus. Sic ille. Et Panorm. & Sayrus *loc. cit.*

Qvæstio XXX.

An maneat irregularis infirmorum cuſtos, ſeu ſeruitor, qui contra prohibitionem Medici, dat aliquam medicinam, ſeu potionem ægroto, ex qua ſequitur, aut notabiliter acceleratur, eius mors?

Reſpondeo, vt certum: Eſſe irregularem. Quia rei ſibi prohibitæ, & periculoſæ operam dedit, ex qua ſequuta fuit mors. Sic Couar. *in Clement. Si furioſus, de homicid. part.* 2. §. 4. *num.* 3. *verſ. Ex his etiam.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. §. 7. Innocent. Socin. & Summ. Corona, quos affert, & ſequitur Sayrus *lib.* 7. *cap* 6. *num.* 13. Quibus addo Nauar. *cap.* 27. *num.* 228. Villadiego *cap* 6. *num.* 39. Silueſt. *verb. Homicidium.* 2. *queſt.* 15. Auila *p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 8. *concl.* 1. Bonac *diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *n.* 12. Gibalinus *loc. cit. verſ. Idem vero*, & alij.

Qvæstio XXXI.

An etiam maneat irregularis dictus infirmarius, ſi bona fide, aut ignorantia, det aliquid ægroto, ex quo ſequuta, aut nimis accelerata, fuit eius mors?

Reſpondeo: Tunc non manere irregularem; ſi talis fuerit bona fides, aut ignorantia, quæ à culpa graui excuſarit infirmarium. Quia tunc verè excuſabunt eum ab irregularitate, cum hæc conſurgat à culpa, quam excuſarunt. Sic Silueſt. Nauarr. & Henriquez quos ſequitur Auila *concl.* 2. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 4. *quæſt.* 15. *num.* 174. Gibalinus *loc. cit.* per hæc verba: Idem vero dicendum de miniſtrantibus infirmo, qui illi nociua, ſtolida aliqua pietate, miniſtrant, niſi enim bona fide, & ignorantia excuſentur, & inde mortem accelerent, ſunt irregulares: non eſt autem bona fides, quoties contra præſcriptum Medici id faciunt. Sic ille. Et idem dicendum eſt caſu, quo adſint tali facto inaduertentia, aut indeliberatio, nam hæ etiam à culpa, & conſequenter ab irregularitate excuſabunt, vt dictum eſt *ſup. tract.* 1. *diſp.* 4.

Qvæstio XXXII.

An maneat irregularis infirmarius, qui dat ægrotanti aliquid, ex quo parum, acceleratur mors?

Affirmatiuam ſententiam innuere videtur Bonacina *loc. cit. num.* 12. eo quod ſolum dicat, non improbare ſententiam oppoſitam. Et certè alij hanc partem tuentur, & non improbabiliter. Leguntur dicta à nobis *ſup. diſp.* 7. *à quæſt.* 98. vbi videbuntur Patroni huius ſententiæ.

Sed probabilius, iuxta ibi dicta, Reſpondeo: Non manere tunc irregularem. Quia quando acceleratio mortis eſt parua, cauſari poteſt, abſque culpa graui: ergo nequit ab illa irregularitas naſci. Sic Auila *part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 8. *concl.* 1. Henriquez *lib.* 14. *capite* 15. *numero* 5. quos citat, & ſequitur Gibalinus *cap.* 4. *quæſt.* 2. *conſect.* 11. *verſ. Idem verò pag.* 194. vbi ſic ait: Si tam parum acceleretur ægroti mors ex aliquo obſonio, vt vix aduertatur, aut ea concitatio mortis nihil fiat, non incurri hanc irregularitatem, quod iure Bonacina dixit, ſe non improbare. Ratio mihi perſpicua videtur, non enim in ea tam exigua mortis præproperæ acceleratione poteſt contingere culpa mortalis, qualem tamen ad hanc pœnalem irregularitatem requirebamus 2. *part. propoſitionis*, &c. Sic Gibalinus.

Qvæstio XXXIII.

An, qui ægrotum agonizantem, zelo pietatis, & compaſſionis adductus, in aliud latus vertit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte ſequuta?

Affirmat Pelagius *lib.* 1. *de planctu Eccleſ. c.* 48. docens, eſſe irregularem, etiam caſu quo volens ægrotum in aliud latus, faceret ſine culpa. Quia ad incurrendam hanc irregularitatem nullam putat eſſe neceſſariam culpam. Et ideo vetat Clericis fungi infirmarij munere.

Sed, vt certum: Reſpondeo dicendum, quod volens ægrotum in aliud latus, ex intentione accelerandi mortem, re vera peccaret mortaliter, & conſequenter, ſequuta, ex tali actione, morte, fieret irregularis. Quia re vera reus eſſet culpæ grauis, & necis, mortiſque ægroti. Dato autem caſu, ſi poſſibilis ſit, quod vertens ægrotum ex tali intentione, vel ex inaduertentia, aut inculpabili ignorantia, nullam mortalem admitteret culpam, non foret irregularis; vt conſtat ex dictis. Vnde falſum omnino eſt dicere ad incurrendam hanc irregularitatem, nullam eſſe neceſſariam culpam. *Tum*, quia hæc irregularitas, non eſt ex defectu lenitatis, quæ ſiue culpa incurri poteſt. *Tum* etiam, quia ſi culpa à dicta actione abſit, nullus in ea inuenitur defectus lenitatis, cum potius adſit importuna quædam, & imprudens lenitas, propria nunquam fuit impoſita in iure irregularitas.

laritas. Sic communiter Doctores. Legantur Caiet. 2.2.*quæst.*64.*art.*8. Henriquez *lib.*14. *cap.*15.*num.*5. *& cap.*19. *num.*3. Auila *disp.*6. *sect.*1. *dub.*8. Suarez *disput.*47. *sect.*7. *num.*3. Sayrus *lib.*7.*cap.*6. *num.*13. Nauarr. *cap.*27. *num.*228. & alij penes ipsos. Qui bene admonent æquè liberum esse Clericis, atque laicis, infirmorum curam gerere, absque metu irregularitatis, ad quod stabiliendum sufficiebat dispositio nostræ propriæ Regulæ ab Innocent. III. Pontifice Maximo approbatæ, vbi *in cap. De infirmis*, sic dicitur: *Infirmi seorsum dormiant, & comedant ad quorum curam habendam, conuersus aliquis laicus, siue Clericus deputetur.* Sic Pontifex.

Qvæstio XXXIV.

An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in via conspicatum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est?

Affirmauit Comitolus *in casu occurrenti lib.*6. *Resp. quæst.*52. *num.*2. dicens, talem Sacerdotem lapsum fuisse in irregularitatem ex homicidio non voluntario. Idem affirmaret Pelagius, vt constat ex doctrina eius nuper data.

Sed, vt certum Respondeo: Non mansisse irregularem. Nam in primis, non mansit irregularis ex defectu lenitatis: quia (vt *supra*, est habitum) hanc non incurrunt, nisi Iudices, aut eorum Ministri, dum in foro sententiam sanguinis dicunt. Nec rursus mansit irregularis ex homicidio inuoluntario: nam si hoc fuit inuoluntarium: ergo inculpabile; quia sine voluntario culpa esse non potest: ergo neque ex casuali homicidio, cum hoc ad inducendam irregularitatem semper supponat culpam mortalem, atque adeo rationem aliquam voluntarij. Sic in terminis docent Filliuc. *tract.*19. *cap.*10. *quæst.*8. *num.*278. Diana *part.*3. *tract.*5. *Resol.*79. *vers. Vnde non bene.* Bauny *tract.*11. *de Irregularit. quæst.*23. *quæsit.*11. vbi citat Auilam *part.*7. *disp.*5. *sect.*2. §.8. Sed tu lege illum *disp.*6. *sect.*1. *dub.*8. Henriquez *lib.*14. *cap.*12. *num.*7. Reginald. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*9. *num.*103. & Layman *lib.*3. *sect.*5. *tract.*3. *part.*3 *cap.*7. *n.*2. Quibus addo Sayrum *lib.*7. *cap.*6. *num.*13.

Qvæstio XXXV.

An maneat irregularis ille, qui bona fide, & intentione reuoluit infirmum, exhibet cibum & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors: vel quia eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c.

Affirmauit (vt vidimus) Pelagius *lib.*1. *de Planctu Eccles. cap.*48. Sed sine fundamento vllo. Vnde

Vt certum Respondeo dicendum: Non manere irregularem: dummodo omnia hæc operetur bona fide, & cum ea cautela, & prudentia, qua accurati, & prudentes viri solent. Quia tunc nulla interuenit culpa, sed potius meritum magnum, cum sit officium, & exercitium Christianæ pietatis, & charitatis: ergo nec interueniri potest irregularitas. Sic Bonacina *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*7. *num.*12. his verbis: Verum tamen est, non fieri irregularem, qui tradit aliquid infirmo bona fide, vel ex præscripto periti Medici; aut qui tradit aliquid quod non est vetitum infirmo, nec dubitat nociturum: aut qui reuoluit infirmum in lecto, non vt citius pereat, sed vt facilius somnum, quietem, vel cibum capiat, etiamsi mors ex aliqua culpa acceleretur, modo non sit culpa lata, seu negligentia notabilis, id est, modo reuoluens, eam adhibuerit diligentiam, quam communiter adhibent homines illius professionis. Sic ille. Et antea Auila *dub.*8. *cit. concl.*1. & 2. Henriquez Reginaldus, Sayrus, Baunyus *locis citatis.* Suarez *disput.*47. *sect.*7. *num.*3. Diana 3.*part. tract.*5. *Resolut.*79. *& parte* 5. *tract.*3. *Resolut.*117. Gibalinus *cap.*4. *quæstione* 2. *conjectar.* 11. *vers. Octauò. pag.*195. Filliucius *loc. cit.* & alij.

Qvæstio XXXVI.

An si quis ad iram prouocet ægrum, aut ad tristitiam excitet, vel sinat è lecto surgere, vel domo exire, aut circa fenestram stare; fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors?

Ad hanc quæstionem respondet Gibalinus *loc. cit.* vix talem fieri irregularem; quia vix vnquam peccabit mortaliter ministrans. Et licèt bene, id dicat,

Clarius tamen, & diffusius Respondeo dicendum, cum Sayro *lib.*7. *cap.*6. *num.*13. hoc modo. Si in his omnibus, & similibus non sit euidens, aut notabilis negligentia, qualis esset, si aliquid scienter, contra præcepta Medici ægroto porrigeretur: aut qualis esset, notabilis motus, quo ægrotus ad iram, vel tristitiam commoueretur: & qualis esset, si custos infirmi vocaret minutorem, vel porrigat ei vinum, aut aquam, &c. non est cur irregularitas timeatur; maximè quando hæc fiunt ex obedientia Superioris, aut ex pietate, & charitate erga infirmum, & absque vlla intentione nocendi illi: quia ad hoc, vt sit homicidium voluntarium indirectè & casuale, non sufficit ex opere commisso, aut ex quacumque minima negligentia, mortem subsequutam esse, sed necessarium est, aliquam notabilem culpam in committendo, ex qua indirectè actus voluntarius, & peccatum mortale sit. Sic (omissis quibusdam vltrò) Sayrus *locis citatis*, & tenent omnes Doctores citati nuper.

Qvæstio XXXVII.

An censendus sit irregularis infirmarius, casu, quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis, mors ægri contigerit?

Respondeo: Dicendum, quod in hoc casu, consulendus est peritus Medicus, quod si hic adiri nequeat, aut dubitet, an imprudentia fuerit grauiter culpabilis, non erit censendus irregularis in illo dubio facti in quo dolus abfuit. Sic Sayrus *loc. cit.* vnde piè Molina dixit, in hac materia, consultius, sanctiusque esse, ianuam scrupulis non aperire. Maximè cum per epichiam sit credendum, intentum Ecclesiæ, non fuisse irregularitates in eiusmodi euentibus velle incurri, tardosque homines intendisse reddere ad inseruiendum suis proximis, dum morbis laborant; mortique sunt viciniores. Sic ille *tom.*4. *de Iustit. tract.*3. *disp.*75. *num.*3. *col.*961. & bene.

Qvæstio XXXVIII.

An in hac irregularitate posit etiam dispensare Episcopus?

Respondeo dicendum, quod cum hæc Medicorum, Chirurgorum, aut infirmariorum irregularitas,

laritas, non fit ex defectu lenitatis (cum hi non fecent membrum, aut vrant ad vindictam & punitionem delicti, & vt personæ publicæ, sed vt personæ priuatæ, & ex pietate, & misericordia, ad salutem ægrotorum) sed ex delicto homicidij casualis, casu quo ægrotus ex culpa graui ipsorum decedat è vita, dicendum, inquam, est, posse Episcopum in ea dispensare, nam potest in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dicemus *infra disputatione vltima.* Legantur Sayrus *lib.6. cap.*18.*num.*27. Et Machado *lib.*1.*part.*3.*tract.*18.*docum.*9. *in fine.*

Qvæstio XXXIX.

An etiam, Commissarius Cruciatæ possit in hac irregularitate dispensare?

Respondeo: Posse. Quia potest in omni irregularitate orta ex homicidio casuali, vt docent communiter omnes. Legatur Diana 1.*part.tract.*11. *Resol.*112. & Rodriguez *in addit.* §.13.*num.*2.

DISPVTATIO X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto directè volito.

Qvæstio Prima.

Quotuplex sit homicidium?

Respondeo, quod duplex. Vnum iustum, quod committitur vel in punitionem alicuius criminis ab eo, qui ius vitæ, & necis habet (de quo iam supra egimus) vel in sui aliorúmve legitimam defensionem (de quo infra) Alterum est iniustum, & culpabile, saltem ex obiecto, & materialiter. De quo nunc, cum omnibus Auctoribus de illo tractantibus. Sunt autem præcipui, quos in principio *tract.*1. dedimus. Inter quos legantur Canonistæ Innocent. Anton. de Butr. Panormit. *in tit. de homicid. in Decretali, Sexto, & Clementin. Et in Decreto Gratiani, maximè dist.26.* Nauar. *in Manual. cap.*27. *à num.*191. *&* 204. *& in Conciliis tit. de homicid.* Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid.* Maiolus *lib.*5.*de Irregular. cap.*48. Henriquez *lib.*14.*cap.*14. & alibi. Auila *part.*7.*disput.*6. *sect.*2. Sayrus *lib.*7. *Thesauri à cap.*1. Suarez *de Censur. à disp.*44. Bonacina *disp.*7.*de Censur. quæst.*4. *punct.*8. Filliucius *tract.*20. *de Censur. à c.*1. Baunyus *tract.*1. *de Irregularit. à quæst.*16.*pag.*467. Petr. Cornejo *in* 3. *part.* D. Thom. *tract.*5.*disp.*1. Castro Palao *de Censur. disp.*6. *à punct.*15. Luysius Turrianus *de Censur. lib.*9.*disp.*63. Gasp. Hurtado *disp.*2.*de Irregularitate, à diffic.*5. Gibalinus *de Irregularit. cap.*4. *à quæst.*1. *pag.*110. Molina *tom.*4.*de Iustit. tract.*3. *à disput.*3. Cardin. de Lugo *tom.*1. *de Iust. disp.*10. *à sectione* 1. Dicastillo *tom.*1. *de Iustit. disp. etiam* 10. *per totam.* Villalobos *in Summ. tom.*1. *tractatu* 22. *à diff.*18. Machado *tom.*1. *Summ. lib.*1. *part.*3. *tract.*16. *à document.*7. & Diana multis in locis, præcipuè *parte* 4.*tractatu* 2. *de Irregularitate, & parte* 5. *tract.*4. *de homicid.*

Qvæstio II.

Quid, & quotuplex sit homicidium voluntarium?

Respondeo: Quod homicidium voluntarium, est illud, quod in se, vel in sua causa proximè volitum est. Estque duplex; vnum voluntarium directè: indirectè aliud. Homicidium voluntarium directè, est illud, quod expressè, & directè est volitum, & ex proposito factum. Tale erit homicidium commissum à Petro, animo, & intentione occidendi. Homicidium verò indirectè voluntarium, est illud, quod licèt non intendatur in se directè, & explicitè, facit tamen aliquid, ex quo tanquam ex causa sequatur certò homicidium. Tale committet, qui feriret punctim circa præcordia, vel cæsim circa caput, sine intentione tamen occidendi; nam tunc verè censeretur velle mortem indirectè, illamque intendere in actu exercito. Sic optimè Nauar. *cap.*27. *num.*240. Suarez *disp.*44.*sect.*1.*num.*4. Bonacina, Auila, Bauny, Gibalinus *loc.cit.* Dicastillo *loc.cit.dubit.*12. & Sayrus *lib.*7.*cap.*1. *num.*10.

Qvæstio III.

An homicidium voluntarium iniustum, inducat irregularitatem?

Respondeo, vt quid certissimum: Inducere. Sic definitur, *in cap.*1. *de homicid.* & desumitur ex *lib. Exodi cap.*22. vbi his verbis proponitur: *Si quis per insidias, ab altari meo euelles eum, vt moriatur,* & in Tridentin. *sess.*14.*cap.*7. *de Reformat. & distinct.*50. & alibi.

Ex quibus, vt certum omnino, docent Doctores, irregulares esse omnes iniustè voluntariè occidentes, aut mutilantes, vt *infra.* Legatur Nauar. *cap.*27. *num.*219. Maiolus *lib.*5.*cap.*48.*à num.*1. Sayrus *lib.*7. *cap.*1. Gibalinus *cap.*4. *q.*1.*n.*8. Molina *tract.*3.*d.*76. & alij supra citati.

Qvæstio IV.

An, vt homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam, contra quintum Decalogi præceptum?

Respondeo: Affirmatiuè. Itaque, vt quis fiat irregularis ex homicidio, necessum est, quod homicidium sit contra quintum Decalogi præceptum, hoc est, contra iustitiam, & non tantum contra charitatem. Quare qui occidit aliquem defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ, non fiet irregularis, etiamsi ex summo odio inuasorem iniquum occidat. Sic latè Molina *tract.*3. *disp.*33. *memb.*5. *à num.*4. *& disp.*76.*à num.*3. Sayrus *lib.*7.*cap.*1.*n.*4. *&* 5. Gibalinus *loco nuper citato.* Diana *part.*4. *tract.*2. *resol.*72. & alij.

Qvæstio V.

An ex homicidio voluntario omnino occulto, nascatur irregularitas?

Negauit Alphons. à Castro *lib.*2. *de lege pœnali cap.vltim.concl.*3. vbi existimat, nullam irregularitatem incurri ex homicidio voluntario omninò per accidens occultum, quod probari non potest, aliter quam ex ipsius homicidæ confessione. Et probatur

probatur ex *cap. Ex tenore. De tempor. Ordin.* vbi absolutè & generaliter, decernitur, occulta crimina, quantumuis enormia, non inducere irregularitatem: ergo non debet excipi homicidium.

Sed, vt certissimum Respondeo: Nasci irregularitatem ex homicidio, quantumuis occulto. Quia sic definitum fuit *in c. fin. de tempor. Ordin.* & in Trident. *sess. 14. c. 7. de Reform.* & *sess. 24. cap. 6.* vnde post hoc Concil. hæc nostra sententia negari non potest. Sic Nauar. *cap. 27. num. 194. vers. Sextò, & vers. Septimò.* Maiol. *lib. 5. cap. 48. n. 2.* Couar. *in Clement. Si furiosus, de homicid. p. 2. §. 3. n. 4.* Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 2.* & Corduba D. Anton Martin de Ledesma, quos refert & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 1. n. 6.* Petr. Cornejo *de Irregularit. disp. 1. dub. 1. quæst. 3.* Gibalin. *cap. 4. quæst. 1. n. 8. pag. 119.* & alij, quos dedimus *sup. tract. 1. disp. 1. quæst. 10.*

Ad fundamentum contrariæ sententiæ, dicendum est, quod licèt *in d. cap. Ex tenore*, non excipiatur ab illa generali propositione, homicidium; excipitur tamen *in cap. fin. eod. tit.* quod ius est posterius, & correctorium prioris. Nam Alexand. III. qui fuit auctor iuris *cap. Ex tenore*, obiit *anno* 1180. Gregorius verò IX. qui condidit ius *in d. c. fin.* obiit *anno* 1241. Sic respondet Cornejo, quem attentè lege propter errores typographi.

Quæstio VI.

An irregularitas incurratur ob homicidium solùm attentatum?

Affirmat Maiol. *lib. 5. cap. 48. num. 3.* (non 5. vt legi apud Petr. Cornejo) vbi ita dicit: Est præterea hæc irregularitas tam efficax, vt si homicidium ipsum non sortiatur effectum, sed sola vulnera fuerint illata à Clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eum non steterit quin occiderit. Specul. *in d. tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Sed quid de Iudice*, & *vers. Quando autem, & per quem.* Illa enim voluntas homicidium perpetrandi, adhibitis præparatoriis opportunis, cum actu proximo ad mortem, id est, cum vulneribus, inducunt irregularitatem, & necessaria est dispensatio. Hæc fuit originalis doctrina *in cap. Si quis post*, per illum textum, *dist. 51.* quem refert ac probat Specul. *in d. §. Iuxta*, *in d. vers. Sed quid de Iudice*, & probat Gloss. *in cap. Periculosè, de Pœnit. distinct. 1.* quæ dicit, quod Clericus tentans facere homicidium, si non fecit, quia non potuit irregularis est. Et ante eam fuit doctrina Ioannis glossatoris ibi. Eadem fuit sententia Veruec. & Summ. Confessor. *lib. 2. tit. 1. quæst. 23.* & idem scripsit Nicolaus de Auximo auctor Supplementi, *in verb. Irregularitas 1. in princip.* & ita fuit decisum per Dominos in Rota, vt constat *in decis.* causarum per D. Thomam Fastol. *causa 14.* Quod procedit, etiamsi non ipse certò percusserit, sed alij conscij, vt ibi patet. Quod potest comprobari ratione: Nam in atrocissimis delictis, attentatio, etiam non sequuto effectu, inducit eandem pœnam; sicut delictum consummatum. Bald. *in l. si fugitivi C. de ser. fug.* Maximè, quia in homicidio, pœna irregularitatis incurritur, ipso iure; vnde sequitur, quod attentare, & consummare sint paris pœnæ. Ioan. Andr. *in cap. Perpetuo, de elect. in 6. & in Reg. in pœnis in mercur.* Abbas *in cap. 1. de eo qui mitt. in poss. in vers. Ex prædictis.* Afflict. *in decis. 276.* Hæc omnia Maiolus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Minimè incurri irregularitatem, ob homicidium attentatum, non sequuto effectu. Quia sub hac conditione adstruunt irregularitatem iura, vt habitum est *supr. tract. 1. disp. 1. quæst. 11. & 12.* Sic Suarez, Vgolin. Henriquez Auila Filliuc. Bonac. Palao, & alij ibi citati. Quibus nunc addo Couarruuias *in Clement. Si furiosus, 2 part. initio num. 5.* (non 4. vt offendes apud Gibalinum *loc. cit. num. 13. pag. 121.*) qui id probat ex *cap. vltimo 15. quæst. 1. cap. Sicut 32. quæst. 2. cap. Cogitationis, de Pœnit. dist. 1.* Et tenent Glossa *in cap. Si aliquis, de homicid.* Albertus Trotius, Felin. Hippolitus, vt refert ipse Couarru. addens Glossam *in cap. Periculosè, de Pœnit. dist. 1.* Nam licèt Anani. Felin. Hippolytus, Trotius (*& Maiolus, vt vidimus*) contrariam sententiam tenuisse, existimarint; non tamen bene. Nam Glossa, si integrè legatur, communem opinionem probat, vt ait Couarru. Ait enim sic: *Sed nunquid dices irregularem Clericum qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? Non credo quod sit irregularis tanquam de homicidio, licèt sit voluntarius homicida: quia lex promotionis potius opus considerat, quam voluntatem 15. quæst. 1. cap. Si quis non iratus 32. quæst. 2. cap. Sicut, licèt sit homicida quoad Deum, infra eod. cap. Si cui, vbi tamen factum sequitur, grauius est peccatum.* Hactenus Glossa, quæ manifestam facit pro communi opinione auctoritatem. Hæc Couarruuias. Qui tamen non affert Glossam, quam dicit esse truncatam. Accipe ergo illam, quæ apud me *in cap. Perniciosè* (non *Periculosè*) *verb. Se pœnitentiæ*, ita se habet: *Sed nunquid dices irregularem Clericum, qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? irregularis est tanquam de homicidio, licet non sit homicida.* Hæc in meo codice Glossa, omnino contraria primæ. Vnde nil mirum si contrariæ sententiæ Auctores pro se illam adducant. Ad illam autem communem regulam; in atrocissimis criminibus conatum reputari pro facto; respondetur, veram esse, quoad peccatum; non quoad pœnam imponendam à Iudice. Legantur Couar. Gibalin. *loc. cit.* & Molina *tract. 3. cit. disp. 67. col. 928.*

Quæstio VII.

An etiam, ex iniusta, & voluntaria membri mutilatione, oriatur irregularitas?

Respondeo, vt certum: Oriri. Sic habetur expressè *in cap. In Archiepiscopatu, de Raptor. & in Clem. vnica. de homicid. in cap. 1. de Cler. pugn. in duello, in cap. Clericis, Ne Cler. vel Monachi.* vbi omnes Doctores. Legantur Suarez *disp. 44. de Censur. sect. 2. à n. 3.* Molina *loc. cit. num. 3.* Gibalinus *cap. 4. q. 1. num. 9. pag. 119.* Maiolus *lib. 5. cap. 50.* Villalobos *tract. 21. diff. 19.* Machado *lib. 1. p. 3. tract. 16. docum. 8.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, num. 6.* & communis.

Quæstio VIII.

An irregularitas, quæ oritur ex mutilatione, sit eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio, aut eius quædam extensio?

Respondeo: Non esse eandem cum irregularitate homicidij, sed omnino distinctam, licèt cum illa in plerisque conueniat. Sic Suar. *loc. cit. n. 3.* vbi ita ait: Si quis percutiat animo mutilandi, & non occidendi, irregularis fiet: quia talis irregularitas non incurritur, titulo homicidij, sed præcisè causa mutilationis: neque alia intentio, seu dolus in iure postulatur. Atque ita talis casus, non est propriè exceptio à prædicta regula, quia hæc re vera non est irregularitas homicidij, sed alia distincta, quæ cum illa coniungitur propter similitudinem culpæ: nam licèt differant, vt perfectum, & imperfectum, in iure æqui-

parata sunt,quoad pœnam irregularitatis, vt Glossa notauit *in d.Clem.verb.Mutilat.* Hæc Suarez.Quem sequuntur Villalob. Gibalinus & Machado *loc. cit.* Gordon.*lib.*7.*q.*18.*num.*47.Portel *loc.cit.*

Qvæstio IX.

An omnia, quæ iura disponunt circa irregularitatem homicidij voluntarij ; sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntariæ ?

Respondeo, vt certum : Quod non.Ratio est iam assignata, ea videlicet, quia irregularitas mutilationis, diuersa existit ab irregularitate ex homicidio. Vnde dicendum est, quod illud, quod ad rigorem pertinet, & est impositum homicidio, nullo modo sit extendendum ad irregularitatem ex mutilatione, nisi aliàs exprimatur in iure : bene tamen illud, quod pertinet ad lenitatem, vel aliquam pœnæ diminutionem homicidij ; tunc enim extendendum est ad mutilationem : quia cum crimen mutilationis, leuius sit crimine homicidij, iniquum foret illud acerbiori pœna plectere, quàm homicidium. Sic censuit Sac. Congregat. Cardin. in responsione quadam circa *sess.*24. *Trident. cap.6. de Reformat.* in qua negauit reseruationem dispensationis irregularitatis homicidij voluntarij factam Sum. Pontifici, extendendam esse ad irregularitatem ex mutilatione, sed in hac posse dispensare Episcopum. Sic etiam Suarez *disp.*44.*sect.*2.*num.*4. Gibalinus *cap.*4. *quæst.*1. *num.*9.*pag.*119. Sed de hac materia rursus tractabimus *disp.*27. loquendo de dispensatione irregularitatis.

Qvæstio X.

An saltem, omnia, quæ iura disponunt, circa irregularitatem mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij ?

Respondeo dicendum;extendi debere, ad irregularitatem homicidij quidquid austerum, aut rigorosum est impositum, circa irregularitatem mutilationis:non verò illud,quod minuit,aut emollit pœnam huius. Ratio primi est. Quia quidquid conuenit parti,conuenit toti ratione suæ partis : atqui mutilatio se habet,vt pars quædam respectu homicidij, quod illam formaliter,vel eminenter continet:ergo. Ratio secundi est : Quia diminutio,& mitigatio pœnæ, circa leuius delictum, quale est mutilatio ; non debet extendi ad pœnam criminis grauioris, quale est homicidium : ergo. Sic Gibalinus *cap.*4. *q.*1. *n.*9. *vers.Secunda regula,pag.*119.

Qvæstio XI.

An ad homicidium directè voluntarium committendum, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata,sit opus, vt illud deliberato animo, inito consilio, ac ex proposito fiat ?

Negant quàm plures Doctores, existimantes, ad incurrendum homicidium voluntarium per se, provt distinguitur à casuali, non esse necessariam expressam voluntatem, seu intentionem occidendi, sed sufficere virtualem voluntatem occidendi, estò non fiat ex præmeditato, & ex proposito : vt v g. si quis intenderet vulnus, aut percussionem non mortiferam, si tamen de facto illatum sit vulnus ab eo ex quo mors euenit. Ita Couarru. *in Clement. Si furiosus, part.*2. *in princip.* Bonac. *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*8. *num.*2. Villalobos *tract.*1. *diff.*18. *num.*2. Cornejo *tract.*5. *de Irregularitate, disput.*1. *dub.*1. *quæst.*2.Sayrus *lib.*7.*cap.*7.*num.*8.latè Molina *tract.*3. *disp.*3.*à col.*523.*& disp.*21. *à col.*593. *& disput.*75. *num.*7. *col.*982.

Sed probabilius Respondeo dicendum, opus esse ad homicidium per se, & directè voluntarium, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata, quod fiat deliberato animo, inito consilio, & ex proposito occidendi. Sic colligitur ex Concil. Tridentin. *sess.*14. *cap.*7. *de Reformat.* vbi in hoc distinguit Concilium homicidium voluntarium à casuali, quod voluntarium fit *per industriam, per insidias, & ex proposito.* Casuale vero, *non ex proposito, sed casu :* ergo iuxta sensum Concilij, homicidium voluntarium, quod soli Pontifici est reseruatum, debet esse illicitum, intentum, ac volitum per se. Vnde vt bene aduertit Diana 2. *part. tract.*15. *resol.*19. verba Concilij non sunt intelligenda, vt volunt Sayrus & alij, de homicidio casuali non volito in se,sed in sua causa,sed intelligenda sunt,de homicidio, quod casu solo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex intentione & proposito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio reseruatur Papæ, & tamen certum est, quod post Concilium, potest Episcopus dispensare in homicidio occulto casuali, volito non in se,sed in causa : ergo non loquitur de homicidio, quod contingit casu,id est,non ex proposito. Ideo tenent nostram sententiam Luysius *l.*9.*de Cens.disp.*63. *dub.*1.ex P.Vasq.1.2.*ad q.*73. *art.*8.*dub.*1. circa textum docens,quod ad hoc,vt homicidium dicatur,voluntarium, necessum sit,vt in illo perpetrando,adsit voluntas directa, & expressa, & non sufficiat, vt sit voluntarium in causa. Et ad maiorem explicationem notat, posse in homine considerari triplicem voluntatem:*Vna* est expressa occidendi : & hæc sine dubio sufficit,si alia adsint. *Secunda* est,expressa non occidendi, sed vulnerandi tantum ; & hæc non videtur sufficere,vt dicatur voluntarium homicidium per se, vt distinctum à casuali. *Tertia* potest esse voluntas vulnerandi expresse, nulla præmissa cogitatione de occisione ; & hæc etiam voluntas non videtur sufficere, vt in hac materia dicatur homicidium voluntarium;quod videtur colligi ex Conc.Trid. *sup.* Hæc Luysius.Cui adde Gasp.Hurt.*disp.*2.*de Irregul.diff.*5. *n.*16. dicentem ex prædicto P.Vasquio 1.2.*disp.*100. *n.*59. quod tunc dicitur quis ex proposito, & non à casu occidere, quando quis directè intendit homicidium in ipso,aut in causa cum qua homicidium inseparabiliter coniungitur;vt quando quis alicui propinat venenum, aut apponit aliam causam proximam sufficientem morti, præuidens mortem inde euenturam : quia iste moraliter æquiualet intendenti ex proposito, seu directè mortem. Hæc Hurtad. Cuius doctrina clarior redditur, tradita nuper à Luysio. Tenent etiam nostram sententiam ipsemet Auctor *eademmet disp.*2. *diff.*20.*n.*66. Barbosa *de potest. Episcop.p.*2.*colleg.*39.*num.*47. quos citat & sequitur Diana *part.*4. *tract.*2.*resol.*72. Sà *verb.Homicidium, n.*4. per hæc verba: Homicidium voluntarium dicitur, quod per se, & directè intentum, seu ex proposito fit : at secus est, si sine occidendi intentione fiat id, vnde mors sequi etiam vt plurimum soleat,& sequatur : aut si quis grandi ligno,aut lapide, volens solum percutere, occidat. Hæc ille. Suarez etiam (apud Palaum) *disp.*44. *sect.*3. *num.*3. Filliuc. *tract.*20. *cap.*1. *quæst.*2. Palaus *de Censur. disput.*6. *punct.*15. §.1. *num.*1. & reputat probabile Bonacina *loc. cit.* & tenent rursus, Gomez *tom.*3. *variar. cap.*3.*n.*15. & Machado *tom.*1. *lib.*1.*part.*3.*tract.*16. *docum.*

docum.7. num.2. vbi ita ait: *Digo pues, que es opinion de graues Autores, que como el homicidio sea voluntario, porque el que le cometio le intento verdadera, i formalmente con animo de matar, en tal caso el homicidio se deue tener por voluntario, en el vno i otro fuero, por ser assi que el Derecho*(capite sicut dignum, de homicid. l.1.§.Diuus, l.in lege, ff ad leg.Cornel. de sicar.) *para la calidad del homicidio voluntario, pide intencion de matar.* Ita ille.

Qvæstio XII.

An si quis in rixa inopinata subito, occidat alium; iudicandus sit reus homicidij directè voluntary?

AFfirmant esse reum homicidij voluntarij, & consequenter contrahere irregularitatem, cuius dispensatio soli Papæ est reseruata, Molina *tom.4. tract.3. disp.79. num.7. cit.* & Suarez *disp.44. sectione 1. num.3.* vbi ita ait: Imo addit Salzedo *cap.94. in Practica*, ad homicidium voluntarium provt in hac materia sumitur, requiri quod deliberato animo, & inito consilio fiat: nam si ex rixa repentè orta, vel ex inimicitia ob iniuriosa verba subitò (*sic lege, non subdito*) contracta, homicidium perpetretur, casuale putat esse, non voluntarium. Et citat Didacum Perez *in lib.8. Ordinamenti. titul.13. numero 256. in Rubrica.* Sed hæc nimia ampliatio, & extensio mihi videtur: quamquam enim rixa ex tempore suborta sit, potest quis libera voluntate, directè intendere mortem alterius: ergo tale homicidium est in se directè voluntarium; & sub hac appellatione in iure comprehenditur; nisi fortasse induat rationem defensionis,cuius alia est consideratio, infra tradenda. Hæc Doctiss. Suarez. Cuius sententiam esse probabiliorem dicit Diana *parte 2. tractatu 15. resolutione 19.* Quibus addi possunt Villalobos *tract.21. diff.18. num.2.* & Petr.Cornejo *tract.5.de Irregularit.disp.1. dub.1.quæst.2.*

Pro hac sententia Suarij citari potest Palaus *disputatione 6. puncto 15.§.1. numero 2.* Quia quamuis in principio dicat oppositum; limitat tamen postea & dicit, idem quod Suarez. Accipe verba Palao: Si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter te non esse iudicandum homicidam voluntarium. Colligitur ex *dict. cap.1. de homicid.* & ex Trident. *sessione 14. cap.7. de Reformat.* Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur, qui per industriam, & per insidias proximum suum occiderit, seu ex proposito. Qui autem subito irratus occidit, non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est, quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius, casu, quo occidenti non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constet, iam ex proposito occidit, ideoque cessat omnis dubitatio. Hæc Palaus, citans pro se Salzedum, Perez, Henriquez,Rodriguez,& Auilam *vbi infra.*

Sed probabiliter certè Respondeo, ex nuper dictis; prædictum occidentem non esse iudicandum reum homicidij voluntarij, etiam casu, quo ei constet expressam voluntatem occidendi habuisse. Quia hac voluntate etiam supposita, adhuc verificatur, quod tale homicidium non fuerit commissum,*per insidias, per industriam, inito consilio,* (quod ad homicidium voluntarium, vt diximus, requiritur) sed solum casu: ergo. Sic Henriquez *lib.14. cap.14.num.1. in fine,* ibi: Nec si dum corrixatur inflammetur ira, & occidat. Vbi *litt.P.* citat Perez *tit.13.lib.8. pag.256.* & Plazam *lib.1.cap.12.num.3:* Sic etiam Salzedo *Practica crimin.cap.94* Rodriguez *in Summ. verb. Irregularitas cap.179. num.1. & 2.* Auila *part.7. disp.6.* (non 2. vt offendes apud Cornejum) *sect.2.dub.1.concl.2. vers. Præterea dico.* Ægidius *de Sacram. disp.18. dub.vltim. num.111.concl.5. vers.Potest etiam.* Quorum sententiam, vt probabilem defendit Diana (licet contrariam, vt vidimus, probabiliorem dicat)*loc. cit. vers.Sed contrariam.* Sic etiam Marchin. *tom. de Sacram. Ordinis tract.1. p.9. cap.1. diff.3.num.10. pag.141.* vbi ita ait: Sexto deducitur, licere Episcopo dispensare, non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dictum est, sed etiam ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione facto, sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis *supra* allegatis: *Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum de altari euelli debeat.* Item ex illis: *Si vero homicidium, non ex proposito, sed casu,* &c.Ergo, vt Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum,& non deductum ad forum contentiosum; vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus Iudicialis. Sic Marchinus. Qui non ita bene, citat absolutè pro hac parte Dianam. Sic etiam clarius, contra explicationem Castri Palao, tenet (ni fallor) Machado *tom.1.lib.1.part.3.tract.16.docum.7. num.2.* ibi: *Pero Diego Perez, i otros graues Authores defienden que el homicidio voluntario, de que el Concilio Tridentino,* loco cit. *dispone que el Obispo no pueda dispensar en su Irregularidad, no basta que sea como quiera voluntario, sino que se aya intentado de caso pensado, i animo deliberado de cometerle: porque si caso se trauase la refriega por auerle dicho alguno alguna palabras afrentosas, o por qualquiera otra raçon, que fuesse casualmente, i no de caso pensado; aunque el tuuiese intencion, i voluntad de matar, i se siguiese el efeto, no seria homicidio voluntario, sino casual: fundanse en las mismas palabras del Concilio que en vna parte dicen: Per industriam, & per insidias,id est, non ex proposito, sed casu.* Hæc Machado. Tenet etiam hanc sententiam ex nostris, me citato perdoctus P. Franciscus de Iuliano *tract. de foro Regul.cap.6. aduertentia 4 n.13.* An autem in hac irregularitate possit semper dispensare absolutè Episcopus,dicemus *infra disp.27. quæst.17.*

Qvæstio XIII.

An non solum physicus homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes; irregularitatem homicidij voluntarij incurrant?

REspondeo: Omnes quocumque modo positiuè ad homicidium cooperantes, siue id faciant per actionem physicam, siue per moralem, irregularitatem homicidij incurrere. *Prima pars* constans est apud omnes. Quia omnes cooperantes homicidio voluntario per physicam actionem, verè & propriè occidunt, quamuis non soli: ergo omnes homicidij voluntarij irregularitatem contrahunt; alij vt principales causæ, alij vt minus præcipuæ.

Secunda pars etiam constat. Quia in iure,expressè cauetur ad morales causas extendi etiam irregularitas homicidij, nam de mandante quidem, & consulente homicidium, apertè indicant textus *in c.Significasti, & c.Sicut dignum, §.Cleros.2.de homicidio, & cap. fin. eod. tit. in 6.* & *cap. Si quis viduam dist.50.* ergo, &c. Sic tenent communiter Doctores, præcipuè statim citandi.

§. I.

De mandante homicidium, & ratum illud habente.

Qvæstio XIV.

An mandans homicidium, expresse; reus sit homicidij, & consequenter irregularis?

Respondeo, vt certum: Reum esse homicidij, & consequenter irregularem. Ratio est. Quia mandans homicidium, verè influit positiuè, & efficaciter in illud, cum aliàs homicidium non fuisset secutum, si mandans de eo committendo mandatum non dedisset. Sic omnes. Legantur Silvest. *verb. Homicidium* 1. *quæst.* 7. Nauar. *cap.* 27. *num.* 233. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. Suarez *disputatione* 44. *sectione* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. & 16. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 2. Molina *tractatu* 3. *disp.* 3. per totam, & præcipuè *membr.* 3. *col.* 673. & antea *tract.* 2. *disp.* 550. 729. & 731. Anton. Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *à num.* 39. Vgolinus *de Irregularitate, cap.* 15. §. 4. Azorius 3. *part. lib.* 2. *cap.* 8. Reginaldus *lib.* 30. *num.* 124. Filliucius *tract.* 27. *à num.* 27. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 80. Bonacina *disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 9. *à num.* 13. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 2. *num.* 8. Gasp. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 6. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 63. *dub.* 3. Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 1. *n.* 11. & 39. *pag.* 139. Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 2. Lugo *de Iust. tom.* 1. *disp.* 19. *sect.* 2. Dicastillo *de Iustit. lib.* 2. *disp.* 10. *dubit.* 14. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 8. *à num.* 65. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 20. Machado *tom.* 1. *lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, num.* 10. & alij.

Qvæstio XV.

An mandans homicidium tacitè, & implicitè: sit etiam irregularis?

Affirmant aliqui absolutè docentes: Etiam esse irregularem. Quia etiam hoc modo, influit moraliter positiuè in homicidium voluntarium. Ita Dicastillo *loc. cit. num.* 189. per hæc verba: Assero tertiò: si ei, qui affirmat se hominem interfecturum, in gratiam tui, idque credas ab ipso faciendum esse, nec contradicat, aut impedias cum possis, tunc tacitè consentis, & mandas. Argum. *cap. Constitutis.* 1. *de testib. l. In delictis, de moralibus actionibus l.* 3. §. *Item is, ff. ad l. Cornel. de sicariis. l. Qui patitur, ff. mandati.* Ita Gomez *sup. cap.* 3. *à num.* 47. & *deinceps.* Molina *tract.* 2. *disp.* 550. & *tract.* 3. *disput.* 33. *memb.* 3. Ioan. Faber *in* §. 1. *Instit. de moralibus actionibus.* Eademque est ratio, si te rixante, verbi gratia, cum Ioanne, & superuenientes amici tui in tui gratiam Ioannem occidant à te non prohibiti, aut repulsi. In quibus duobus casibus irregularis fies. Argum. *cap. Petrus, de homicid.* vbi id docet Abbas *notab.* 2. Couarru. *in citatam Clement. p.* 2. §. 2. *num.* 8. *casu* 4. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *num.* 4. Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 5. Nauar. *in Summ. cap.* 27. *n.* 231. aliique, quos referemus agentes de Irregularitate contracta ex homicidio. Huc vsque Dicastillo. His auctoribus addi possunt Bonac. & Gibalinus *loc. cit.* & alij communiter, præcipuè adducti pro prima sententia *disp.* 9. *quæst.* 27.

Sed clarius, & magis consequenter ad doctrinam traditam *supr. loc. cit.* Respondeo dicendum, quod nullo modo fiat irregularis mandans, si positiua aliqua actione, insinuationéve, implicita saltem, non mandet tale homicidium, vt quæst. sequenti explicabimus. Vnde non est verum, id quod Dicastillo dicit, ex eo videlicet, quod quis affirmet, se hominem interfecturum in gratiam alicuius, idque credat, & non contradicat, aut impediat, cum possit, tunc tacitè homicidium mandare, ideoque irregularem fieri, cum enim nullo modo id positiuè infirmet, nec modo quodam positiuè mandat; per permissionem talem nullam homicidij voluntarij irregularitatem contrahet. Et minus contrahet illam in casu secundo, quem assignet, vt optimè docuit Luysius *lib.* 9. *cit. disput.* 63. *dub.* 3. per hæc verba: Sed explicandum est, an incurrat si sciens, non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ illatæ ei, qui potest impedire, & non impedit? Ad huius exactam explicationem oportet referre casus aliquos, quos refert Couar. 2. *part. relect.* §. 2. *num.* 8. Primus est, quoties quis dedit causam rixæ, & eius famuli, amici, vel consanguinei occidunt in vindictam eius qui dedit causam rixæ. In quo casu Villadiego *tract. de Irregularit. cap. De pura fide*, & Couar. aiunt, esse irregularem. Quia *in cap. Petrus*, ille excusatur, quia nec dedit causam rixæ, & contradixit.

Oppositum docuit Glossa *in cap. vltim.* 23. *quæst. vltim.* Silvest. *verb. Homicidium* 2. §. 1. & alij Iuristæ, quos refert Couarru. & sequitur Vasquez. *Primò.* Quia *cap.* illud citatum pro contraria opinione, non fauet illi: quia ideo Petrus ille excusatur ab irregularitate; quia repugnauit; & sic non fuit causa mortis: Et idem erit, quoties solum dedit causam rixæ, & alij occiderunt postea in vindictam prioris iniuriæ.

Alius casus est: quando quis dedit causam rixæ, eo quod pugnante illo, alij occurrentes occiderunt alium ratione propriæ inimicitiæ. In quo casu ambiguum putat esse Couarruuias, neque suam sententiam profert, etiamsi inclinare videatur in sententiam Villadiego, asserentis esse irregularem, qui dedit causam rixæ. Sed contrarium docuit Silvest. *supra*, quem sequitur Pater Vasquez. Putat enim non esse irregularem, quando qui dedit causam rixæ, non fuit causa talis, vt per aggressionem alij possent occidere, neque de hoc cogitauit: non est irregularis ex eo solum, quod non impedierit, iuxta supradicta. Et in his omnibus considerandum semper est, an qui dedit causam rixæ aliquo modo faciat in occisionem alterius, vt possit dici causa. Hæc omnia doctè, & consequenter, Luysius. Quem sequi, consequenter loquendo, omnes Doctores citati pro nostra sententia *sup. disp.* 9. *quæst.* 27. coarctantur. Legantur pro nobis Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 2. *num.* 6. & Suarez *disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 14.

Qvæstio XVI.

An Pater, aut Dominus maneant irregulares, si filio, aut famulo dicant: Domum non redeatis, donec aliquid noui de vobis audiamus?

Respondeo, vt certum: Manere irregulares, si filius, aut famulus, illis verbis auditis, occidant eum, qui Patrem, aut Dominum iniuriis affecit. Ratio est. Quia certum est, dictis verbi contineri mandatum tacitum de offendendo illum, à quo Pater, vel Dominus accepit iniuriam: ergo tale homicidium imputari debet mandanti illicitè. Patet consequentia, quia (vt bene Suarez) moraliter

parum

parum differunt explicitum, & implicitum; directum, & indirectum; at sic est quod mandans homicidium explicitè & directè fit homicida, & irregularis: ergo & qui mandat illud indirectè, & implicitè. Sic Maiolus *lib.5. cap.48. §.2. num.8.* & apud illum, Bartholom. Angel. Imola, Ancharan Abbas, & Tabiena. Nauar. *capite 27. numero 233. vers. Vigesimo.* Couarru. *in Clement. Si furiosus, parte 2. §.1. numero 3.* Henriquez *lib.14. cap.14. §.2. & cap.16. §.1.* Sayrus *lib.7. capite 2. numero 2.* Suarez *disput.14. sect.3. num.14.* Bonacina *disput.7. quæst.4. puncto 8. num.16.* Vgolinus *cap.15. §.1. n.3.* Reginaldus *lib.30. num.133.* & alij.

Qvæstio XVII.

An etiam, fiant irregulares Pater, aut Dominus, casu, quo dicant filio, aut seruo hæc verba: Caue ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam?

NEgant in casu simili Ioan. Præpositus quem citat, & sequitur Diaua mox citandus.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu manere irregularē Patrem, aut Dominū, secuto homicidio, sicuti manent filius, aut seruus occidentes. Quia limitatio exhibita illis verbis: *Caue ne occidas Petrum:* non tollit, quin mors sequuta debeat tribui illicitè mandanti vindictam, etiamsi hanc Mandatarius excesserit. Sic docet expresè Henriquez *c.16. cit.* iis verbis: Qui mandat grauiter percutere citra mortem, est causa homicidij, quod præcogitare debuit, dum Mandatarius excedens occidit. Mandatum tacitum, satis est ad irregularitatem, vt si læsus iniuria dicat filio, aut famulo, caue ne illum occidas: sed ne reuertaris domum, donec aliquid noui audiam de te. Hæc Henriquez, & ex illo Sayr. *loc. cit.* & constabit amplius ex mox dicendis.

Qvæstio XVIII.

An mandans alicui, vt aliquem verberet aut percutiat illicitè, & expresè prohibeat, ne occidat, vel mutilet; irregularis fiat, si Mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat?

NEgat Ioan. Præpositus *in 3. p. q.5. de Irregular. dub.10. n.78.* Cuius sententiam, vt æquè probabilem defendit Diana *p.4 tract.2. resol.19.* Quia, ita mandans, nullo modo est reus homicidij: ergo neque dignus irregularitate. Ita etiam sentire videtur, ait Sayrus *vbi infra*, Henriq. *lib.14. c.14. n.2.* his verbis: Qui ope concurrit cum aliis, vel qui mandat occidere, aut id consulit est voluntarius homicida: at non dicitur voluntarius qui mandauit tantum percutere, & tamen Mandatarius excedens occidit. Ita ille.

Sed alij probabilius Respondent: Fieri irregularem. Quia sic expresè cauetur *in c. fin. de homic. in 6.* Cuius ratio datur in dicto capite; quia mandans verberare, in culpa fuit, imperando aliquid, ex quo euenire posse homicidium, debuit cogitare. Sic Nauar. *cap.27. n.233. & 240. & consil.27. de homicid.* Couar. *in Clement. Si furiosus, p.2. §.1. n.2.* Innocent. Panorm. Albericus D. Anton. Siluest. Tabiena, Ledesma, Graffius, Viuald. & alij, quos citat & sectatur Sayrus *lib.7. cap.2. num.7.* Suarez *disp.44. sect.2. n.3.* Filliuc. *tract.20. num.94.* Bonacina *quæst.4. punct.8. num.18.* dicens tale homicidium posse dici casuale. Gibalin. *cap.4. de Irregularit. q.2. conjectar.1. in fine.* Auila *p.7. disp.6. sect.2. dub.2. concl.2.*

Sed probabilius omnium Respondeo: Fieri quidem irregularem, casu tamen solùm, quo mandans mādaret verberare grauiter, & vulnerare lethaliter; non si leuiter: quia si primo modo mandauit, in causa voluit homicidium, fuitque verè homicida, & irregularis: non verò si modo secundo præcepit vulnerare, aut percutere. Sic tenet, & explicat *d.c. fin. de homicid. in 6.* Luysius Turrian. *lib.9. disp.63. dub.3. vers. Sed oportet.* Sicque concordari poterunt prædictæ sententiæ. An verò inde homicidium sit voluntarium, aut casuale, dubium est, pro quo sit,

Qvæstio XIX.

An præfatum homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium; aut potius casuale?

AFfirmat esse voluntarium indirectè volitum, Couar. *loc. cit.* quem citat, & sequitur Sayrus *lib.7. cap.2. num.7.* Qui & præbet rationem istam. Quia (vt ait Couar) tale homicidium est indirectè mandanti voluntarium; fertur enim voluntas in id ex quo immediatè mors secuta fuit, & ideo irregularis est. Voluntas enim indirectè fertur in homicidium, propter illam culpam, quam habuit mandator, non præcauendo, quod ex huiusmodi percussionibus, & ictibus, soleat mos immediatè, & vt plurimum contingere. Non enim excusatur ex eo quod non habuerit animum occidendi, sicut nec excusatur, qui malo animo, ense alterum percuteret in capite, aut iuxta cor, nolens eum occidere, si ex vulnere mors sequatur. Vnde Couarru. vnum notatur dignum addit; quod cum homicidium illud sit voluntarium, indirecta scilicet occidendi voluntate commissum, & non casuale, qui potestatem haberet dispensandi in irregularitate ex homicidio casuali contracta, non posset in hoc casu dispensare, vnde pari ratione non potest dispensari virtute Concilij Tridentini *sess.24. de Reformat. c.6.* Huc vsque Sayrus.

Sed consequenter ad nostram doctrinam Respondeo dicendum; tale homicidium non esse voluntarium propriè, & ideo nec mandatorem illius, esse reum homicidij voluntarij, sed casualis. Ratio est, quia (vt *supra quæstione 10. & 11.* est habitum ad committendum homicidium voluntarium, requiritur, quod fiat ab aliquo positiuè, animo deliberato, ex proposito, per industriam, & insidias: at sic est, quod omnes hæ requisitæ circunstantiæ in nostro casu deficiunt, ergo, & deficit homicidium voluntarium, solúmque erit casuale, & ideo poterit in eo dispensare virtute Conc. Trid. quisquis, vi illius, potest in homicidio casuali, & in irregularitate per commissionem talis homicidij contracta. Sic sentit in primis Henriq. *l.14. c.14. n.2.* Cuius verba habes *q.17.* ex quibus constat, sensisse tale homicidium non esse voluntarium. Quod idem docet *eod. c.14. n.1. litt. N.* adducens pro se Caiet. & Nauar. Sic etiam Auila *p.7. disp.6. sect.2. dub.1. post.2. concl. vers. Ex dictis sequitur.* Suarez *disp.45. sect.4. num.10.* Luysius *disp.63. dub.1.* Bonac. *disp.7. q.4. punct.8. num.18.*

Qvæstio XX.

An Iudex dicens militibus; Ite, & adducite mihi talem, vel talem, viuum, aut mortuum, *si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur?*

REspondeo: Esse irregularem, vt diximus *supra disp.7. quæst.25.* cum Maiolo, Vgolino, & Gibalino,

lino. Quibus nunc addo Henriquez *lib.14. cap.16. §.1.* & Sayrus *lib.7.cap.2.num.10.* Qui hoc limitat, niſi aliàs reus reſiſteret vi, & armis : quia ſi his reſiſteret ne caperetur, ſicut milites non valentes aliter eum capere,niſi occidant,aut militent,non erunt rei homicidij,vtpotè, quibus iure id permittitur, ita nec Iudex homicidij reus erit nec irregularis. Sic ille. Cuius limitationem antea adhibuerat Maiolus *lib.5.cap.48.§.2.num.8.* Legantur dicta à nobis *diſp.7. quæſt.25. & ſequent.*

QVÆSTIO XXI.

An maneat irregularis qui mandat fieri homicidium ei, qui aliàs erat facturus?

AFfirmat, non abſolutè, ſed ſub diſtinctione, Sayrus *lib.7. cap.2. num.11.* ita ſcribens : Reſpondeo cum Couar. *in Clement. Si furioſus, part.2. §.2.num.1.de homicid.* vel Mandatarius erat aliàs facturus,vel non : ſi non,tunc certum eſt mandantem irregularem eſſe ſecuto effectu:ſi ſic,tunc vel ex mandato citius occidit,vel non ; ſi ſic,tunc erit irregularis, cum ſit cauſa propinqua accelerationis, vt patet ex communi DD. ſententia : ſi non,tunc irregularis non erit,& eſt communis opinio ex Couar.*vbi ſupra,* & faciunt quæ tradunt Gloſſa *in cap. ſicut dignum. §.Qui verò. verb.Prouocaſſent,de homicid.* & gloſſ. *in cap.Nuper §.In ſecunda verò, in verb. Concilium, de ſentent.excommun.* Panormitan.in ſimili caſu *cap.Ex litteris,num.5.de exceſſ.Prælat.* Tabiena *verb.Irregularitas 2.§.4.in fine,* Silueſt. *verb.Homicidium 3.q.5. verſ.Quartam.* Henriquez *lib.14.c.16.n.4.verſ.At ſi Iudex,*&c. Hæc Sayrus.

Sed probabilius abſolutè, & ſine diſtinctione Reſpondeo : Manere irregularem mandantem fieri homicidium ei, qui alias erat illud facturus. Quia dato adhuc,quod Mandatarius tale homicidium eſſet admiſſurus,in facti tamen contingentia,iudicandum eſt, tale crimen mandantis cauſa patratum fuiſſe: ergo. Sic expreſsè ſentit Couar. *loc.cit.* à Sayro pro ſua ſententia. Nam quamuis hic auctor, loquendo de illo, qui conſilium de homicidio patrando dedit, prædictam doctrinam tradat (quod & faciunt alij Doctores citati à Sayro) oppoſitum docet loquendo de mandante homicidio, *loc. cit. num.1. verſ. In eo vero dubio.*vbi ita dicit : Hæc verò diſtinctio,an eſſet quis alioqui facturus, vel non ; minimè habet vim, nec eſt admittenda in mandante. Is etenim tenetur, etiamſi Mandatarius alioqui, ſiue mandato eſſet delictum illud commiſſurus. Quia fit, hoc in caſu, crimen ipſius mandantis cauſa, & reſpectu : quemadmodum in ſpecie notat Barthol. *in d. l. Non ſolum. §.ſi mandato. col.vltim. ff.de iniur.* cuius opinionem aſſerit eam ſequutus communem eſſe Iaſon *in l.1. C.de ſeruis,fugit num.23. Idem in l.ſi quis mihi bona. §.Sed quid ſi mandauit.num.16.ff.de acquir.hæredita.* Ludouic. Carrer. *in d. §. Circa. num.75.* Huc vſque Couar. Ex cuius verbis iam conſtat malè adductum fuiſſe pro ſe à Sayro. Sic poſt hæc ſcripta inueni idem docere Doctiſſ. Dicaſtillo *de Iuſt. lib.2.tract.1. diſp.10. dub 14. num.188.* vbi adducit diſcrimen inter mandatum & conſilium:quod mandatum,inquit, ſit in gratiam mandantis; conſilium verò in gratiam capientis. Vnde fit quod ſi Petro ſuadeas occidere, qui ante tale propoſitum firmiter conceperat, nihil efficies. Sin verò etiam mandes, atque is exequatur mandatum tuum, iam tuo nomine homicidium fit, tibi tanquam cauſæ adſcribitur. Sic Dicaſtillo.

QVÆSTIO XXII.

An mandans aliquem occidi, vel mutilari, irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat,ſi ipſemet Mandatarius occidatur?

AFfirmant aliqui Doctores, eo quod mandans dat operam rei illicitæ talia mandando, & ita nihil refert, quod præter eius intentionem ſequatur mors mandatarij : cogitare namque debuit talia contingere poſſe : ergo eam indirectè ſaltem voluit: ergo tale homicidium reſpectu mandantis voluntarium erit.

Sed longè probabilius Reſpondeo : Non contrahere irregularitatem ex homicidio voluntario. Quia mandans, vt ſupponit quæſtionis titulus, minimè habuit expreſſam intentionem, aut voluntatem, vt Mandatarius in ea occaſione conſtitutus occideretur : at ſic eſt, quod vt quis contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, opus eſt, vt expreſsè, & ex propoſito intendat homicidium, & cum effectu ſequatur,vt *ſupr.* habitum eſt : ergo. Sic ſentiunt communiter Doctores,& vt certum ſuponunt Suarez *diſp.44.ſect.3.num.17.* Ægidius *diſp.18. dub.8.n.66.* Palaus *diſp.6. punct.15. §.2. num.5.* Legatur Diana *2.parte, tract.15. reſolut.17. & part.4. tractatu 2. reſolut.12. & 14.* Qui de hac quæſtione latè agit. Necnon Cardin. de Lugo *tom.1. de Iuſtit. diſp.19. ſect.2. §.2.num.40.*

QVÆSTIO XXIII.

An in præ aſſignato caſu, incurrat mandans irregularitatem, ortam ſaltem ex homicidio caſuali?

AFfirmant communiter DD. incurrere irregularitatem ex homicidio ad minus caſuali;& præcipuè caſu, quo mandans præuidere potuerit periculum occiſionis Mandatarij. Ratio eſt. *Tum*, quia mandans, ſiue conſulens, alicui,vt aliquem occidat, verè eſt cauſa moralis cædis Mandatarij, aut conſultarij, cum eam indirectè voluerit exponendo eius periculo prædictum Mandatarium aut conſultarium: ergo tale homicidium mandanti, aut conſulenti imputari,aliquo modo, debet.

Tum etiam. Quia ille, qui ſine rationabili cauſa, ſe exponit periculo mortis, verè eſt homicida ſui ipſius, ſi occidatur : ergo & qui conſulit,aut mandat alicui, vt huiuſmodi periculo ſe obiiciat, conſulit, aut mandat homicidium : ergo ſi contingat, verè homicida erit : ergo irregularis. Ita Suarez *diſp.44. ſect.3. num.18.* qui contrariam ſententiam, neque ſpeculatiuè,nec practicè ſequendam dicit. Nauarrus *cap.27.num.233.* Maiolus *lib.5. cap.48. §.2. num.4.* dicens periculoſam eſſe opinionem contrariam, & adducit pro ſe Abbatem, Silueſt. & Ioann. Andr. Sayrus *lib.7.cap.2.num.12.& cap.3.num.3.* Vgolinus *cap.16.§.8.* Molina *tract.3. diſp.32.num.2.* Couar.*in Clement.Si furioſus, 2.part. §.2.num.1.* Auila *part.7. diſp.6. ſect.2. dub.5. concl.4.* Ægidius *diſp.18.dub.8. num.47.* Bonacina *diſp.7. quæſt.4. punct.7. num.17. verſ. Addunt aliqui* Diana *part.4. tract.2. reſol.62. & 14.* Cornejo *in 3.part. tract 5. de Irregularitate, diſp.1. dub.2. quæſt.2.* Palaus *diſp.16. punct.15. §.2. num.5.* Villalob.*tom.1.tract.21. diff.20.n.10.* Quibus videtur conſentire Pellizzarius *tom.2. tract.7.cap.5. ſect.4. quæſt.80. num.284. verſ. Addit Diana ex Cornelio.*

Sed æquè probabiliter Reſpondeo : Dictum mandantem,

dantem, aut consulentem, nullam, adhuc ex homicidio casuali, irregularitatem incurrere in casu assignato. Ratio est. Quia nulla in iure imposita est irregularitas, nisi illi, qui mandat, aut consulit alicui vt occideret se ipsum, aut alium quempiam: at sic est, quod ille, qui mandat, aut consulit alicui, vt alium occidat, non mandat, vt se ipsum occidat, quamuis mandet, vt occidendo alium exponat se periculo, vt ab alio occidatur: ergo etiamsi re vera Mandatarius in eo casu occidatur, dum mandatum, aut consilium sibi datum exequitur, mandans non fiet irregularis. Sic in primis Vasquez 1. 2. *disp.* 100. *quæst.* 73. *art.* 9. *dub.* 3. *num.* 45. vbi ita ait: Tametsi in opinione sit positum, vtrum se ipsum occidere sit contra fortitudinem, aut contra iustitiam; consilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem, nisi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in iure prohibitum, nec is dicitur homicida presse & propriè in iure ad effectum irregularitatis, sed ille solum qui consilium præbet occidendi aut se ipsum, aut alterum. Sic Vasquez, & ex illo Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 63. *dub.* 4. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 6. *num.* 22. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 10. *num.* 78. quos nouissimè sequitur Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 2. *conclus.* 7. *num.* 18. *pag.* 182. Qui simul cum Diana citat pro hac parte Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. Sed hic auctor, solum dicit id esse sustinendum in foro conscientiæ; secus in foro exteriori. Legatur in Glossa *litt. K.* Tenet etiam hanc sententiam Lugo loco nuper allegato. Qui eam probat: quia irregularitas ex consilio (adde *aut mandato*) homicidij, non est in iure inflicta, nisi quando consilium directè tendit ad ipsam occisionem: tunc enim, secuta occisione, ad quam consilium tendebat, contrahitur irregularitas. Sic ille. Qui, infra, id limitat, vt non procedat, quando eo animo consilium quis dedit, vt ipe consultarius (*aut mandatarius*) occideretur. Quam limitationem esse veram, & vt talem à nobis amplectendam, ex dictis quæst. antecedenti videbis.

Qvæstio XXIV.

An mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium, mandatum reuocet?

Negant aliqui, quos suppressis nominibus, refert Suarez *vbi infra.* Quia Mandatarius exequens homicidium, semper mouetur ex impressione relicta à priori mandato: ergo licèt mandans reuocet mandatum, nequit ab irregularitate excusari.

Sed, vt certum Respondeo: Excusari ab irregularitate mandantem homicidium, si ante patratum homicidium reuocet mandatum, & reuocationem intimet Mandatario. Quia in hoc casu, iam mandans non est moralis causa homicidij, cum perfectè retractauerit mandatum, & Mandatarius retractationem illam cognouit: ergo non potest moueri ad patrandum homicidium ex mandato illius, sed si mouetur, mouetur quidem ex sua voluntate. Sic communiter Doctores. Canonistæ *in cap. Ad audientiam, de homicid.* Nauarr. *in Summ. cap.* 27. *num.* 233. Suarez *disputatione* 44. *sect.* 3 *numero* 7. Auila *part.* 7. *disputatione* 6. *sectione* 2. *dubit.* 4. *conclus.* 1. & 2. Couarru. *in Clement. Si furiosus, secunda parte, in initio numero* 9. *vers. Quinto ex his.* Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 2. & communis apud Sayrum *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 13. Dicastillo, *de Iust. lib.* 2. *tract.* 2. *disp.* 4. *dub.* 4. *num.* 52. & Pellizzar. *loc. cit. quæstione* 80. *num.* 273.

Qvæstio XXV.

An, vt mandans homicidium, excusetur ab irregularitate, teneatur, non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare Mandatario; sed etiam monere occidendum, vt caueat?

Affirmant nonnulli Doctores, existimantes, prædictum mandantem homicidium, obligari, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestandam reuocationem Mandatario; sed etiam, ad faciendum certiorem occidendum, vt sciat generatim periculum, quod illi imminet, vt sic ab illo caueat. Ratio eorum est. Quia mandans ipse, suo mandato, in eo periculo constituit hominem occidendum: ergo si videat reuocationem mandati, non sufficere, ad hoc vt Mandatarius desistat ab occisione, tenebitur monere occidendum, vt caueat. Pro hac sententia citat Diana (*vbi infra*) Petrum Cornejo *in* 3. *p.* D. Thomæ *tract.* 5. *de Irregular. disp.* 1. *dub.* 2. *quæst.* 2. (lege tu 1.) *num.* 2. Luysium Turrianum *de Censur. lib.* 7. (lege 9.) *disp.* 63. *dub.* 3. & Hurtadum *disp.* 2. *de Irregul. diff.* 6. *num.* 24. Et bene quidem, quidquid Lugo *infra*, dicat, hos Doctores solum docere, esse obligationem monendi occidendum, quando mandans non potest efficaciter reuocare mandatum; hoc est, quando non potest intimare Mandatario reuocationem mandati. Sed fallitur certè Sapientiss. Cardinal. nam expressè tenent dicti duo primi Doctores; obligatum esse mandatorem, monere occidendum vt caueat, etiam post reuocationem mandati, & manifestationem talis reuocationis factam & intimatam Mandatario. Legantur Luysius *loc. cit. vers. Vocant verò, & vers. Quærunt verò.* Cornejo *loc. cit. vers. Dico* 1. *& vers. Et si reges.* Hurtado, *verò* indicat quod Lugo notat. Tenet etiam hanc affirmatiuam partem Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *num.* 3.

Alij verò è contrà, dicunt, mandantem, solum teneri ad reuocandum mandatum, & manifestandam talem reuocationem Mandatario, & per hoc excusari ab irregularitate homicidij à Mandatario patrati. Ita Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 4. *concl.* 3. vbi ita ait: Qui consulit homicidium, vt liberetur ab irregularitate, debet efficacius reuocare consilium, quàm mandatum: quia in mandato agitur res mandantis, consilio verò agitur res ipsius consulti. Vnde consulens debet conari precibus importunis, ne consilium mandetur executioni: quod si non firmiter credit, preces profuturas; debet indicare occidendum in particulari, vel in generali ad arbitrium viri prudentis, vt caueat: qua diligentia facta, liber erit ab irregularitate; quia tunc mors imputabitur negligentiæ occisi. Ita Silueст. *verb. Homicidium.* 1. *n.* 13. *fine.* Anton. 3. *part. tit.* 28. *cap.* 2. §. 2. Henriquez *n.* 5. Eman. *cap.* 178. *conclus.* 12. & alij contra Nauarr. *num.* 253. Hinc sequitur, quod si consulens non potest occidendum monere de periculo, manet irregularis. Sic Henriquez *ibi.* at verò mandans, non tenetur monere, vt inquit Henriquez *num.* 2. Hæc sunt verba Auilæ fidelius, quam à Diana, relata. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 21. *diff.* 20. *num.* 7. quos refert, & sequitur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 14. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 14. vbi ait hanc opinionem esse communem DD. licèt contraria sit tutior. Bonacina *q.* 4. *punct.* 8. *num.* 14. ex Vgolino *cap.* 15. §. 5. Legatur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *num.* 2. *litt. N.* Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. *n.* 3. Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, num.* 10.

Alij denique, media via incedentes, dicunt, quod in prædicto euentu, vel mandans potest monere

proximum occidendum, absque periculo grauioris damni; vel non potest; si potest, tenetur eum monere, vt exequutionem mandati impediat: si non potest, non tenetur. Ita Cardin. de Lugo *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 16. *sect.* 2. §. 1. *num.* 30. & 31.

Ego autem in hac re Respondeo dicendum; teneri mandantem, vel ex charitate, vt aliqui volunt, vel ex iustitia, vt alij, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestationem reuocationis faciendæ Mandatario: sed etiam ad monendum occidendum, casu, quo mandanti constet de pertinacia Mandatarij, & id possit facere sine suo grauiori damno: dato tamen quod hoc vltimum omittat, non ideo incurrere, irregularitatem ex homicidio sequuto.

Primam partem huius nostræ responsionis probat ratio facta ab Auctoribus primę sententiæ, quam latius prosequitur Lugo. *Secundam* verò, ratio facta pro secunda sententia, quæ hanc solum probat. Et constat ex supradictis. Nam ad incurrendam hanc irregularitatem ex homicidio voluntario, requiritur, vt quis moraliter, & positiuè influat in illud: at sic est, quod mandans, qui iam reuocauit mandatum, & huius reuocationis fecit certiorem mandatario, minimè influit moraliter in homicidium post factum à Mandatario, vt constat ex supradictis: ergo.

Qvæstio XXVI.

An mandans homicidium, sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, Mandatarius illum occidat?

Respondeo: Negatiuè, casu, quo Mandatarius pacem, & familiaritatem, inter mandantem & proximum occidendum, esse initam, ante patratum homicidium, cognouerit. Quia tunc debuit Mandatarius cognoscere mandatum esse tacitè reuocatum: ergo homicidium postea sequutum, non debet censeri ortum habuisse à priori mandato, sed à malitia mandatarij: ergo tale homicidium non debet imputari mandanti. Sic Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 14. vbi dicit, quod reuocatio mandati potest fieri nota mandatario; vel expressè, veluti si expressis verbis, vel per epistolam, vel per nuntium moneat mandatarium, vt cesset à tali facto. Vel tacitè; vt si mandans reconcilietur ei, cuius homicidium mandauit, vel cum eo amicitiam, vel affinitatem contrahat, sciente mandatario; sufficit autem, vt mandans ab irregularitate excusetur, quod tacitè censeatur reuocasse mandatum. Sic Sayrus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 14. Sylvest. Tabiena, Summ. Confessor. & Viuald. apud illum. Bonac. *n.* 14. *cit.* Henriq. Vgolin. & Filliuc. penes illum. Petr. Cornejo *disp.* 1. *de Irregul. dub.* 1. *quæst.* 1. *vers. Quod intelligendum est.* Et ante Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *num.* 3. *in fine.* Nauarr. *c.* 27. *n.* 233. Pellizzar. *loc. cit. n.* 273. Machad. *loc. cit.* Palaus *disp.* 6. *punct.* 15. §. 2. *n.* 2.

Qvæstio XXVII.

An mandans sit irregularis, casu, quo non possit monere Madatarium de non occidendo proximum, vel, ex eo, quod hic longè distet, aut sit infans, cuius aborsum fieri mandauit matri?

Affirmant communiter DD. mandantem in dicto casu, sequuto homicidio, esse irregularem, quantumuis peniteat facti. Quia ad incutrendam ex homicidio irregularitatem, satis est effectum in causa non impedibili, fuisse voluntarium: vt constat in eo, qui postquam iecit sagittam in aliquem, pœnitet antequam feriat, qui tamen nullo modo excusatur ab irregularitate: ergo, &c. Ita docet Nauarr. *c.* 27. *n.* 233. *fine.* Henriq. *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 2. *lit. P.* Sayr. *lib.* 7. *c.* 2. *n.* 13. & innuit in simili. Lug. *de Iust. disp.* 19. §. 1. *num.* 26.

Alij è contrà negant, existimantes mandantem excusari ab irregularitate, si ante occisionem aduersarij, reuocauit mandatum, & fecit omnem diligentiam; Mandatarius tamen ad quem non peruenit reuocatio, occidit. Ratio est. Quia si mandans decedat ante occisionem, non incurrit: quia morte soluitur mandatum: ergo nec in nostro casu. Ita docent Innocent. *in cap. Mulieres, de sententia excommunic.* & idem, quoad Deum, ait Glossa *in cap. Cum quis, de sentent. excommun. lib.* 6. cum Brixen. & sentit Anton. Gabr. *tom.* 2. *tit. de pactis con.* 2. An. *sect.* 2. gel. *excomm.* 5. *n.* 33.

Sed quamuis hæc sententia sit certè probabilis, vt innuit Henriquez, probabilius tamen longè Respondeo, dicendum: Manere prædictum mandantem irregularem. Quia etiam in eo casu, operatur Mandatarius necem nomine mandantis: ergo semper mandans censetur influere moraliter in occisionem factam à Mandatorio. Legantur à nobis dicenda infrà, *quæst.* 47. Auil. *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 4. *concl.* 2. & Bonac. *quæst* 4. *punct.* 8. *num.* 15. vbi dicit, me affici irregularitate, si Titius in mox proposito casu (*nempè, quæst. præcedentis*) occidit Caium nesciens pacem, & familiaritatem, inter me & illum celebratam: tunc enim mandatum non censetur reuocatum; cum illius reuocatio non innotuerit Mandatario, etiamsi ego omnia tentauerim, vt reuocatio ad illius aures perueniret. Sic ille.

Qvæstio XXVIII.

An mandans homicidium fiat irregularis, si Mandatarius, non statim, sed diù, nempè post duos, vel plures annos, homicidium committat?

Negat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 2. Quia extimat, tunc censendum esse expirasse mandatum. Ita enim ait *lit. S.* mandatum expirat, & reuocatur morte mandantis, re integra, aut ob temporis lapsi diuturnitatem, aut ob reconciliatam amicitiam, sciente Mandatario. Ita Henriquez, citans pro se Anton. Gab loco nuper citato, *concl.* 1.

Sed probabilius longè Respondeo: Irregularem fieri. Itaque, si quis v. g. ex Hispania mitteret aliquem in Galliam cum mandato Petrum occidendi, vel mutilandi, & mandans per longum tempus, nihil de Mandatario, nec de executione mandati audiuit; sed tandem audiuit Petrum eius inimicum à suo Mandatario interfectum fuisse, tunc mandator irregularis manebit. Ratio est. Quia semper censetur commissum homicidium ex anteriori illo mandato, dum de expressa, aut tacita reuocatione mandati non constet. Sic Speculat. *tit. de dispens.* §. *Iuxta, vers. Sed quæritur.* Sylvest. *homicidium* 1. *quæst.* 8. *vers. Sextò.* Tabien. *irregularitas* 2. *num.* 13. quos citat, & sequitur Maiol. *de Irregul. lib.* 5. *cap.* 48. §. 2. *num.* 2. *vers. Amplia tertiò.* Viuald. *de Irregul. ex homicid. volunt.* §. 3. *de Mandante quæst.* 5. *num. mihi* 252. Molin. *de Iustit. tract.* 3. *disp.* 33. *memb.* 3. *num.* 4. *column.* 675. Sayr. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 13. Baunyus *tract.* 11. *de Irregularit. quæst.* 20. *dub.* 3. *vers. Patet secundò pag.* 475.

Qvæstio

Qvæstio XXIX.

An sit irregularis, qui mandat alicui, vt occidat aliquem; si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum; postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur?

NEgandum videtur. Quia prius mandatum, eo ipso quod à Mandatario acceptatum non fuit, mansit inefficax, & veluti extinctum: ergo homicidium postea sequutum, non potest tribui mandanti, vt causæ; cum non sit ex motione eius: ergo, &c. Propter hoc alicui posset videri id esse probabile, vt certè innuit Luysius, *infra*.

Sed omnino Respondeo dicendum: Esse irregularem mandantem (etiamsi retractauerit voluntatem suam) si non sufficienter reuocauit mandatum. Ratio est. Quia ad hoc, vt mandans incurrat irregularitatem, non est necessarium, quod Mandatarius à principio acceptet illud, & virtute illius moueatur ad patrandum homicidium mandatum: quia tunc mandans verè dicitur, & est causa influens in illud homicidium. Ex quo constat primum mandatum nequaquam esse extinctum, eo quod à principio non fuerit acceptatum. Sic Maiolus *loc. cit. vers. Quartò amplia*, citans Innocentium *in cap. Ad audientiam, de homicid.* & Bald. *in l. 1. C. de seruis fugit, col. 2. ad finem*. Quos omnes (reiecta eorum, pro hac parte defendenda, ratione) sequitur Suarez *disp. 44. sect. 3. num. 9*. Reginald. *lib. 30. num. 126*. Vgolinus *de Irregularit. cap. 15. num. 3*. Filliuc. *tract. 20. cap. 1. num. 29*. Bonac. *quæst. 4. punct. 8. num. 17*. Viualdus *loc. citato num. 254. pag. mihi 242*. Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 63. dub. 3. vers. difficultas restat*. Petr. Cornejo *disp. 1. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid si Mandatarius*. Sayrus *lib. 7. cap. 2. num. 15*. Dicastillo *de Iustit. lib. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 3. num. 55*. Pellizzar. *sect. 4. cit. quæst. 80. num. 275. vers. Quod si quis*.

Qvæstio XXX.

An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte; Mandatarius verò occidit illum meridie?

REspondeo: Etiam huiusmodi mandantem esse irregularem. Quia etiam in hoc casu, Mandatarius motus est ad occidendum, præcepto ipsius mandantis; nec quid obstat, quod non obseruaret tempus à mandatore assignatum, quia id, cum sit quid accidentale, non tollit, quin nex patrata, mandanti, vt causæ motiuæ, tribuatur. Idemque dicendum est de illo, qui mandauit alteri, vt occideret Magistratum, postquam depositus esset ab officio; sed Mandatarius occidit illum, nondum ab illo depositum. Sic Bonacina *punct. 8. num. 17. citato, in fine*. Legatur Dicastillo *loc. cit.*

Qvæstio XXXI.

An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri; & Mandatarius, putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit?

REspondeo: Mandatorem tunc non manere irregularem. Ratio est: Quia in hoc casu, occisio Petri non potuit oriri à mandato, cum nunquam fuerit de tali occisione datum; sed ab errore, & falsa existimatione ipsius Mandatarij: ergo talis occisio non potest imputari mandanti: ergo propter illam, nequit irregularis putari. Sic Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 19. sect. 2. §. 1. num. 25. & 26*.

Qvæstio XXXII.

An etiam, sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem Mandatario per nuntium misit, qui tamen, non intimauit ei?

NEgabunt Auctores secundæ sententiæ *quæst. 26*. adducti. Quia re vera mandans in tempore reuocauit mandatum, & fecit omne id, quod potuit, & ad quod tenebatur, vt talis reuocatio Mandatario intimaretur: ergo sufficiens fuit diligentia præstita, vt mandantum ab incursione irregularitatis ex homicidio subsequuto liberaret.

Sed longè probabilius Respondeo: Esse etiam irregularem; adhuc in casu, quo nuntius falsò diceret mandanti, se litteras reuocationis Mandatario dedisse. Quia licèt id sufficeret ad hoc, vt sine noua culpa mandantis exequatur homicidium, non tamen, vt sine culpa commissa, quando primum mandauit: & ideo, quidquid ex illa sequitur, imputari debet mandanti in ordine ad restitutionem, & irregularitatem: nam non potest impediri eius moralis influxus, nisi impediatur, quod Mandatarius in operis executione moueatur à mandato prius accepto: hoc autem impeditur per mandati reuocationem ipsi Mandatario intimatam, & ab ipso intellectam: quæ abest in nostro casu Sic Lugo *loco super citato*, & consequenter loquendo, omnes DD. quos pro prima sententia (quæ est nostra) citauimus *quæst. 25*.

Qvæstio XXXIII.

An mandans homicidium, sit item irregularis; casu, quo Mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea inuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commisit?

AFfirmat adhuc Lugo *tom. 1. de Iustit. disput. 19. sect. 2. §. 1. num. 27*. quatenus docet, teneri mandantem in hoc casu ad restitutionem, si credat Mandatarium ex suo priori mandato motum fuisse ad homicidium admittendum. Quia ad hoc (inquit) sufficit, quod ex iniusta actione præterita mandantis, hoc damnum re vera subsequatur, prout re vera subsequitur. Nec enim Mandatarius mouetur à mandato ficto, sed ex vero, quod præcesserat, & cuius reuocationis non recordatur: ergo mandatum præteritum influit in hoc damnum præsens. Ita Lugo. Quod idem videtur dicendum, in ordine ad irregularitatem contrahendam. Nam idem iudicium est de restitutione, & irregularitate, vt supponit Dicastillo *lib. 2. de Iust. tract. 2. disp. 4. dub. 3. in fine, n. 55*. licèt hoc non concedant omnes, vt ex dictis à nobis constat, imò nec ipse Lugo.

Sed probabilius Respondeo: In hoc casu, non manere irregularem mandantem. Quia eius mandatum omnino expirauit, per reuocationem acceptam, & intellectam à Mandatario: ergo homicidium postea subsequutum non potest procedere ex mandato vero, cum iam defierit omnino esse: ergo nec reduci ad mandantem: ergo hic iam non erit homicida: ergo nec irregularis.

Nec valet, quod dicit Lugo *n. 28*. sufficere mandatum præteritum, à quo mouetur Mandatarius ad patrandū homicidiū, ad hoc vt mandans sit causa saltem partialis influens partialiter in illud: ergo & ad hoc vt denominetur homicida: ergo & vt sit irregularis.

Nam

Nam contra est. *Primò*: quia quod semel est extinctum, & consequenter inefficax, & impotens ad influendum in actu moraliter: nequit reuiuisci, & vires ad id resumere per obliuionem Mandatarij, aut per quamcumque aliam eius actionem; cum mandatum ipsi datum, nec in fieri, nec in conseruari ab illo dependeat: ergo tale præteritum mandatum, nec partialiter iam potest influere in homicidium subsequutum. *Secundò*. Quia si instantia Cardinalis de Lugo quid ad probandum suum intentum valeret, etiam valens esset ad probandum, teneri mandantem ad restitutionem, essèque irregulatem, etiam casu, quo Mandatarius acceptasset reuocationem, sed postea, mutata voluntate, vellet exequi mandatum præteritum: patet; quia etiam in hoc casu erit verum dicere, quod Mandatarius fuit motus ad occidendum, ex mandato vero, & præterito, & consequenter sufficiens ad hoc, vt mandans causa sit, saltem partialis, homicidij, &c. consequens autem nullus concedet: ergo, &c.

Qvæstio XXXIV.

An si quis homicidium, non suo nomine factum approbet, irregularitatem incurrat?

Respondeo, vt certum: Nec irregularitatem, nedum obligationem restituendi incurrere. Quia iuxta cap. *Cum quis, de sent. excommun. in 6. Nemo ratificare potest, quod suo nomine gestum non est.* Sic omninò Dicastillo *lib.2. de Iust. tract.1. disput.10. dub.14. num.193.* & antea Cornejo *disp.1. de Irregul. dub.2. quæst.3. dicto 2.* vbi ait, hanc esse communem sententiam. Auil. *p.7. disp.6. sect.2. dub.6. in principio.*

Qvæstio XXXV.

An saltem, incurrat irregularitatem, qui homicidium, suo nomine factum, ratum postea habet?

Affirmant plures Doctores. *Primò*. Quia *regula 10. iuris in 6.* docet. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato, non est dubium, æquiparari*: sed qui mandat homicidium incurrit irregularitatem: ergo & ille, qui illud, nomine suo factum, ratum habet, & approbat.

Secundò. Quia, qui approbat, & ratum habet percussionem Clericorum, incurrit excommunicationem, vt habetur *in cap. Cum quis, de sentent. excommunic.* Et qui approbat violationem factam aduersus Cardinales, puniuntur iisdem pœnis, quibus violatores puniuntur *cap. Fœlicis, de pœnis in 6.* Et *Clemen. de pœnis.* ergo similiter, incurrere debet irregularitatem, qui ratum habet, & probat homicidium suo nomine factum. Propter hoc ita sentiunt Sylvest. *verb. homicid. 1. quæst.7.* Felin. *in cap. sicut dignum, de homicid.* Maiol. *lib.5. de Irregul. cap.48. §.6.* (non 5. vt offendes apud Gibalinum) *num.1. 2. & 3.* Rosell. *homicidium 2. num.5.* Nauarr. *cap.27. num.233. & consil.19. de homicid. num.2.* Molina *tract.3. disp.33. memb.4.* Rodrig. *c.177.n.12.* Ploue *Regul.26. de Irregul.* Fernand. *in medulla par.2.c.10. §.14. num.11.* Albertus, Trotius, & Ludou. Carrier. apud Sayr. *vbi infrà.*

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem. *Primò*. Quia nemo irregularitatem contrahit homicidij, nisi in illud aliquo modo influxerit, & causa illius fuerit: atqui ratihabitio non influit in homicidium prius commissum; neque eius causa esse potest; vt ex natura ratihabitionis actionem consequentis, statim appareat: ergo.

Secundò. Quia lex imperans, aut prohibens aliquid, nunquam comprehendit illam ratam habentes, & approbantes, nisi lex id apertè exprimat: at sic est quod nullibi ius extendit irregularitatem homicidij, ad ratum illud habentes, aut approbantes: ergo neque nos illam extendere debemus. vnde.

Ad primum, argumentum contrariorum dicendum est, ratihabitionem mandato æquiparari, quoad culpam; siquidem potest quis ita grauiter peccare, complacendo in homicidio facto, ac si illud mandasset; non tamen, quoad incurrendam hanc irregularitatis pœnam, quæ solùm imponitur iis, qui sunt causa homicidij: constat autem, quod ille, qui solùm ratum habet factum, non est causa facti illius.

Ad secundum dicendum est, textus illos, potius nostram sententiam firmare; nam, vt excommunicatio comprehenderet illos, qui ratam haberent percussionem Clericorum; & offensiones factas in personas Cardinalium, &c. necessum fuit, id exprimere in dictis capitibus; aliàs illos non comprehenderet. Cum ergo nullibi in iure inueniatur, vt irregularitas homicidij, ad ratum illud habentes extendatur, clarè constat, hos illam non incurrere. Sic sentiunt communiter Doctores, Speculat. *tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Sed quid si agenti.* Couarruu. *in Clemen. si furiosus, p.2. §.1. num.4.* Viuald. *tract. de Irregularit. num.299. & 301.* Henriq. *lib.14. cap.16. nu.2.* Archidiac. Hostiens. Angel. & Tabien. quos citat, & sequitur Sayr. *lib.7. cap.4. num.17.* Suar. *disp.44. sect.3. num.24.* Auil. *part.7.* non 2. vt legi apud Dianam) *disp.6. sect.2. dub.6.* Vasq. *in manuscripto de Irregularit. dub.8. num. 66.* Luys. *de censur. lib.9. disp.63. dub.3. in fine.* Gasp. Hurtad. *disp.2. de Irregularit. diff.7. num.25.* Ægid. *de Sacrament. disp.18. dub.8. num.72.* Laym. *sect.5. tract.3 part.3. cap.4. num.6.* Cornejo *disp.1. de Irregular. dub.2. quæst.3.* Villalob. *tract.21. diff.20. num.12.* & Megal. *in 3. p. lib.7. cap.2. quæst.9. num.85.* quos omnes refert & sectatur Diana *part.4. tract.2. Resol.13.* Quibus adhuc addi possunt Bonac. *disp.7. quæst.4. punct.8. num.42.* Præpositi. *quæst.5. de Irregularit. num.66.* Palaus *disp.6. punct.15. §.2. num.7.* Cardin. de Lug. *tom.1. de Iustit. disp.16. sect.2. §.1. in fine.* Dicastill. *tom.1. de Iust. lib.2. tract.1. disp.10. dub.14. num.191.* Gibalin. *cap.4. de Irregul. quæst.1. confect.15.* Machad. *lib.1. part.3. tract.16. docum.9. num.7.* & Bauny *tract.11. de Irregularit. quæst.30. pag.502.* Pellizzar. *tom.2. tract.7. cap.5. sect.4. q.82. num.277. pag.155.*

Qvæstio XXXVI.

An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat homicidium à se ipso, ignoranter, aut inculpabiliter commissum?

Affirmabunt, à fortiori, Authores primæ sententiæ relatæ nuper, ob fundamenta ibi adducta.

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc manere irregularem, ob talem ratihabitionem, & complacentiam de homicidio. Ratio est assignata. Quia hæc posterior complacentia, nihil influit in illud homicidium antecedens: ergo complacens de illo, nequit tanquam culpabilis causa eiusmodi homicidij, plecti irregularitate. Sic Gibalin. *loc. cit. consectar.15.*

ctar.15.in fine. Qui benè addit, quod si aliquando ex speciali dispositione iuris pœna obliget ratum habentes aliquod facinus, non imponatur ea pœna, propter culpam commissam in homicidio, sed in ipsamet ratihabitione, quæ sola plectitur, non autem crimen, cuius ipsi, nullo modo causa fuerunt. Filliuc. *tract.20. num.41.* quem citat & sequitur Pellizzar. *loc. cit. num.278.*

Qvæstio XXXVII.

An ad minus tandem, fiat irregularis, qui ratum habet homidicium, quod coram illo, & suo nomine, patratur?

Affirmant communiter Doctores, & clarè Filliuc. *tract.20. cap.2. quæst.5. num.38.* his verbis: Consentire in homicidium dum actu fit nomine consentientis, hoc est, ad eum vindicandum, vel quod existimetur eidem placere, inducit irregularitatem. Ratio est: quia talis consensus etiam est moralis quædam cooperatio; teneretur enim ad effugiendam irregularitatem, & culpæ homicidij, repugnare illi, & se ostendere alienum ab huiusmodi opere, quantum potest, propterea quod eius nomine, & intuitu fiat. Quod si exterius ita faciat, quamuis interius desideret homicidium, non esset irregularis; quia tantum homicida mentalis esset, quidquid contra Hostiens. *cap. Ad audientiam,* sed patet veritas ex dictis *de censur.* Hucusque Filliuc. Idem docent Suar. *disp.44. sect.3. num.21.* Cornejo *disp.1. de Irregul. dub.2. quæst.3. Dicto* 1. & Gibal. *cap.4. de Irregul. quæst.1. consectar.15.* Quia existimant, quod in casu proposito, vix possit præscindi à morali cooperatione, consensus, & approbatio homicidij. Meo enim consensu (ait Gibalinus) coniungo me occidenti, & per eius manus occido.

Sed clarius, Respondeo: Fieri quidem irregularem, si consentiat in homicidium coram se, & gratia sui factum, probando illud aliquo signo exteriori, aut nutu. Quia tunc certum est, quod ratificat homicidium moraliter cooperando exterius ad illud, præbendo animum ipsi occidenti: In quo omnes consentiunt. At verò, si ratificet homicidium approbando illud, hoc est, consentiendo in illud, solo actu interno puro; tunc re vera talis ratificans non erit irregularis; quia nihil influeret in homicidium. Nec in nostra sententia tenetur quis ad vitandam irregularitatem, exterius repugnare occidenti, & se à tali homicidio dissentire, manifestare occisori; sed sufficit quod exterius non concurrat, sed mere negatiuè se habeat: eo quod ad effugiendam irregularitatem ex homicidio, non adstringitur quis illud vitare, aut repugnare. Sed sufficit, exterius non iuuare, vt constat ex habitis *sup. disp.9. quæst.27.* & hac *disp.10. q.15.* Legantur etiam pro nobis Dian. *p.4. tract.2. Resol.9.* & Machad. *loc. cit. num.6.*

---

§. II.

De Consulente homicidium.

Qvæstio XXXVIII.

An qui consulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, sequuto effectu?

Respondeo, vt certum. Fieri irregularem. *Primò.* Quia sic habetur *in cap. significasti, & cap. Sicut dignum, de homicid. & cap. fin. eod. tit. in 6. & alibi. Secundo.* Quia consulens, est vera causa moralis effectus: ergo qui consulit homicidium illi, qui aliàs paratus non erat ad illud faciendum, vera causa illius erit: ergo reus homicidij, & consequenter irregularitatis. Sic omnes DD. tenent. Legantur citati supra.

Qvæstio XXXIX.

An etiam, fiat irregularis, consulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum?

Respondeo: Tunc nullo modo fieri irregularem, absolutè loquendo. Quia tunc consulens non censetur causa efficax influens in homicidium; quamuis aliàs peccet ratione effectus, & intentionis homicidij. Sic tenent communiter Doctores. Legantur Couarr. Dicastill. & alij citati suprà *q.21.* Bonac. *q.4. punct.8. n.19. vers. Dixi in propositione.* Sayr. *lib.7. thesauri cap.4. n.1. & 2.* Hurtad *disp.2. de Irregul. diff.6. n.20.* & Dian. *par.8. tract.7. Resol.92.* Baun. *tract.11. de Irregul. q.27. q.11. pag.196.* sed de hac quæstione infrà latiùs agemus *q.58.*

Qvæstio XL.

An saltem, fiat irregularis ille, qui consuluit cuidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, sed ex dicto consilio, citius occidit?

Affirmant absolutè aliqui, inter quos est Bonac. *loc.cit* vbi ita ait: Est tamen irregularis, si voluntatem occidendi auget, nam verè dicitur influere in homicidium; vt accidit quando quis suo consilio facit, vt alter facilius, vel citius, vel crudelius committat homicidium. Ita Couarr. *Clem.vnic.par.2.§.2.* Auil. *p.7. disp.6. sect.2. dub.7.* (tu lege, *dub.3. concl.5.*) Vgol. *c.16.§.1.n.1.* Tolet. *lib.1. c.81.* & alij communiter, quidquid alij dicant. Hucusque Bonacina. Ita etiam Sayr. *loc. cit.* Petr. Cornejo *disp.1. de Irregul. dub.2. vers. Sed quid si is.* Quia verè (ait) influit in homicidium; nam augendo voluntatem, consequenter auget actum exteriorem à voluntate præcedente.

Alij verò contrà docent, prædictum consulentem non fieri tunc irregularem, eo quod, licèt consulens tunc sit causa distincti numero actus; non tamen in homicidium quoad substantiam influit, sed quoad modum dumtaxat, si qui sibi dari consilium patitur, ita erat animo comparatus, affectusque ante illud auditum, ac receptum, vt ipse sine illo, homicidium confecturus esset. Sic tenet Bauny *loc. cit.* quem refert, & sequi videtur Diana *part.8 tract.7. Resol.92.* siquidem confirmat id, ex doctrina Lupi *de casib. reservat. par.2. casu 8. num.12.* & Mazuchelli *disput.2. cap.18. quæst.2. num.37.* asserentium, non incidere in casum reseruatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licèt ex illo consilio postea libentius, & citius homicidium commiserit. Lege pro hac parte Dianam *tertia parte, tract.5. Resol. 84. vers. Notandum est etiam.*

Sed ego clarius, & probabilius, Respondeo: Dicendum, fieri quidem irregularem dictum consulentem, ob rationem assignatam ab Authoribus primæ sententiæ nuper; nisi aliàs illa acceleratio, sit ita leuis, vt pro nihilo reputari debeat, iuxta doctrinam à nobis traditam, *disp.7. à q.98.* Legantur rursus pro hac nostra sententia, Suar. *disp.44. sect.3. n.10.* Vasquez, quem refert, & sequitur Luys. *lib.9. disp.63. dub.4. vers. Explicat verò.* Hurtadus *disput.2. de*

Irregular.

Irregularit. diff.6. in princip. Bonac. *loc. cit.* Palaus *disp.6.punct.*15.§.2.*n.*3. Auil. *loc.cit.* Henriq. *lib.*14. *cap.*16. *num.*3. ibi: Ex consilio dato non fit irregularis nisi secuto effectu: & vt meo consilio tanquam moralis causa influxerit in animum alterius, vt faceret, aut nouo modo faceret. Sic ille.

QVÆSTIO XLI.

An consulens homicidium, ficto animo; sit irregularis?

REspondeo: Irregularem esse, sequuto homicidio. Quia re vera, illo suo consilio, verè fuit causa proxima illius homicidij Nec quid obstat, quod dederit consilium animo ficto: quia cum hanc animi fictionem omninò ignorauerit consiliarius, non potuit per illam à patrando crimine impediri. Sic Gibalinus *cap.*4. *de Irregul. quæst.*1. *consectar.*12. *pag.*140. per hæc verba: Hinc solues quæstionem propositam à Comitolo *lib.*7. *quæst.*61. de tribus fratribus, qui in necem Nouercæ conspirarant, & de modo eam inferendo consuluerant; & cum à natu maximo illata fuisset, natu minimus, qui aberat, excusabatur, se ex animo noluisse eam cædem. Cùm enim consuluisset, habitus est irregularis, neque à Romana Curia potuit obtinere dispensationem. Et sanè cum eius consilium influxisset in mortem illam, quamuis, ficto animo, consilium dedisset, posuerat causam proximam illius homicidij. Huc vsque ille.

QVÆSTIO XLII.

An censendus sit irregularis, qui dubitat, an suum consilium influxerit in homicidium, re vera commissum?

AFfirmant communiter Doctores. Et probatur. Quia, qui dubitat de commisso homicidio, censeri debet irregularis, vt habitum est *sup. tract.*1. *diff.*1. *à quæst.*16. ergo & qui dubitat, an suum consilium in homicidium sine dubio factum, influxerit. Ita tenent Couarruu. *in Clement. si furiosus, de homicid.* 2.*p. num.*1. *vers. In eo dubio.* Sayr. *lib.*7. *Thesauri cap.*3. *num.*2. Auila *p.*7. *disp.*6. *sect.*2. *dubit.*3. (non 2. vt leges apud Dianam) *concl.*5. Sanchez *lib.*1. *Summæ cap.*10. *num.*44. Præpositus *in tertia parte, quæst.*5. *de Irregularit. num.*64. Merolla *tom.*1. *cap.*3. *disp.*3. *num.*251. Cornejo *in* 3. *p. disp.*1. *de Irregularit. dub.*2. *vers. Sed quid si consulens.* & alij, quos sequitur Diana *part.*4. *tract.*2. *Resol.*25.

Negat verò contrà Henriquez *lib.*14. *cap.*16. *n.*3. in Glossa *lit. D.* per hæc verba: Sed in dubio æquali, post factam diligentiam, potest practicè deponere dubium, & scrupulum reputans se excusatum ab irregularitate, propter possessionem innocentiæ. Ita ille. Cuius sententiam admittit (saltem quoad forum internum) Gibalinus *cap.*4. *de Irregularit. quæst.*1. *consect.*11. *num.*32. vbi expresè negat dictum consulentem in dicto dubio contrahere irregularitatem. Quia in dubio facti homicidij, ideò contrahitur irregularitas, quoniam sic disponitur specialiter à iure: cuius dispositio nequaquam in aliis irregularitatibus valet, nisi in aliis casibus à iure expressis: atqui in iure nunquam habetur in dubio, an consilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem: nam loca omnia quæ tribuunt hanc irregularitatem consilio, supponunt, vi illius positum fuisse effectum: de dubio autem, an ex illo consilio sequuta fuerit cædes, nihil planè definiunt; quare relinquunt iuri communi, quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, nisi in quibusdam casibus ab ipsomet expressis, *cap. Ad audientiam, & cap. significasti.* 2.*de homicid.* Hæc Gibalinus: Qui tandem fatetur, in hoc dubio, præsumi consilium fuisse operatum, & ideò ex ea præsumptione damnabitur tanquam irregularis iste consulens, non ratione dubij homicidij, sed certi, & constantis, ex ea præsumptione: cui definitioni non tenebitur se se aptare forum internum, quod ducitur rei veritate, & non sola præsumptione, quam sequi sæpius cogitur forum externum. Hæc etiam ille.

Sed ego clarius, & probabilius Respondeo: Dicendum. *Primò*, quod consulens in dicto dubio, debeat ab ipso, cui dedit consilium sciri, an suum consilium influxerit in homicidium, vel non. Et si dicat, se nec ad substantiam homicidij, nec ad illius accelerationem, motum fuisse ex consilio, liber manet consulens ab irregularitate, vt concedunt omnes Doctores. Secundò dico, quod casu, quo id non possit sciri ab ipso consulto, tunc consulens debet vti prudentibus coniecturis, & si omnibus pensatis, prudenter iudicet suum consilium minimè concurrisse ad homicidium, liber erit ab irregularitate: si verò semper maneat dubius, tunc irregularis censebitur: quia prudenter est præsumendum, quod consultus non committeret homicidium, nisi instigatus consilio. Præcipuè cum tunc consulens, de consilio dato sit certus, & incertus de eo, quod ipsum non influxerit. Sic Sayrus, Couarr. Auila, Cornejo, & Dian. *loc. cit.*

QVÆSTIO XLIII.

An consulens homicidium, maneat irregularis; si consultus, non statim, sed post multos dies, occidat?

NEgare videtur Auila *loc. cit. concl.*5. his verbis: Si ego dedi consilium Ioanni, qui ardenti voluntate occidit statim, signum est, quod meum consilium influxit: at verò si occidit, post multos dies; non potest sumi certa coniectura: nam licèt pro tunc, quando ego dedi consilium, fortassis excitauerim, & intenderim eius voluntatem: at verò, post tot dies, potuit ille feruor elanguescere, & voluntas redire ad statum pristinum, in quo erat ante consilium; & tunc ego non sum irregularis. Ita Auila. Pro cuius sententia fuit Henriquez citatus sup. *quæst.*28.

Sed longè multò probabilius. Respondeo: Manere irregularem. Quia, dum contrarium non constat, semper censetur factum homidium, ob consilium datum. Sic Tabien. *verb. consilium, num.*5. quem citat, & sequitur Dian. *p.*4. *tract.*2. *Resol.*25. Legantur pro hac parte citati pro nostra, loquendo de mandante sup. *quæst.*28.

QVÆSTIO XLIV.

An consulens alteri, vt occidat aliquem, maneat irregularis, casu, quo is, cui datum est consilium, occidatur?

AFfirmat consequenter Sayr. *lib.*7. *c.*3. *n.*3. quia id ipsum docuit de mandante, quando mandatarius occiditur, *c.*2. *n.*12. citatque pro se, Nauarrum, Maiolum, Henriquez, Angelum, Couarr. Tabien. & alij plures, quos non adduximus sup. *q.*22. & 23. Ita etiam Filliuc. *tract.*20. *cap.*4. *q.*4. *dicto* 2. *numero* 98.

Sed æquè probabiliter, & consequenter ad suprà dicta

dicta. Respondeo: Minimè tunc manere irregularem, ob rationem, quam dedimus sup. *q.*22. & 23. citatis, propter quam diximus, non manere irregularem illum, qui mandauit alicui occidere aliquem, casu quo ipse Mandatarius occisus sit. Sic Luysius, Hurtad. Vasquez, Præpositus, & Gibalin. *quæst.*23. allegati. Quorum sententiam, vt probabilem sequitur Lugo *de Iustit. tom.*1. *disput.*19. *sect.*2. §.2. *numero* 40.

QVÆSTIO XLV.

An consulens homicidium euitet irregularitatem, si ante factum homicidium, consilium datum reuocet, idque manifestet ei, cui consilium dedit?

AFfirmant non pauci DD. vitare irregularitatem. Quia illa diligentia est sufficiens ad hoc vt mandans homicidium, irregularitatem effugiat, vt habitum est sup. *quæst.*24. & 25. ergo, & vt consulens. Ita tenent Ioan. Præposit. *in* 3. *p. quæst.*5. *de Irregul. dub.*8. *num.*62. & 64. & Petr. Nauarr. *lib.*3. *de restit. cap.*4. *num.*26. quos citat, & sequitur Dian. *p.*3. *tract.*5. *Resol.*83. & *p.*4. *tract.*2. *de Irregularit. Resol.*14. *vers. Non desinam.* & loquendo in ordine ad restitutionem *secunda parte*, *tract.*2. *Miscellaneo Resol.*15. & 16. (non 17. & 18. vt leges apud Lugum.) Qui, & affert pro se D. Antoninum, Sylueſtrum, Auilam, Tannerum, & alios. Quibus addo ego Gibalinum *cap.*4. *de Irregularit. quæst.*1. *consectar.*12. *pag.*150. & antea *cap.*5. *de censur. quæst.*3. *num.*27. Suarium *disp.*44. *sect.*3. *num.*13. Pellizzar. *loc. cit. quæst.*83. *num.*280. Portel. *loc. cit. num.*12. Filliuc. *tract.*20. *cap.*2. *quæst.*3. *num.*34. Hurtad. *disp.*2. *diff.*6. *num.*23. Baunyum *tract.*11. *de Irregularit. quæst.*27. *quæsito* 11. *pag.*496. Et casu, quo consulens admoneat eum, contra quem dederat consilium, Auilam *part.*7. *disp.*6. *sect.*2. *dub.*4. *concl.*3. Palaum *disp.*6. *punct.*15. §.2. *num.*4. & Machad. *docum.*9. *cit. num.*3.

Negant verò è contra communiter DD. docentes absolutè, minimè sufficere ad euitandam irregularitatem, consulentem, vt ille reuocet consilium de homicidio faciendo prius à se datum, etiamsi id manifestet ei, cui consilium dedit: sed manere irregularem, etiam post hanc reuocationem factam, si sequatur homicidium, propter prius consilium datum. Ratio horum vna est. Quia hæc est diuersitas, inter mandantem, & consulentem: quod mandans in mandando imponit vim, & obligationem Mandatario, itaut quidquid iste agat, in gratiam ipsius mandantis agere videatur. vnde ad hanc obligationem tollendam, satis est, quod reuocet mandatum prius datum, & illud Mandatario manifestet; post quam reuocationem, si Mandatarius occidat, non imputabitur homicidium mandanti, cum iam non in gratiam ipsius id fecerit. At verò consilium est in fauorem eius, cui datur; vnde consulens quasi veneno voluntatem eius infecit, ideoque non satis erit ei, qui consuluit homicidium, reuocare consilium, sed conari debet precibus importunis, & contrario consilio, & suasione; ne consilium à se datum mandetur executioni. Ita omninò Sayr. *lib.*7. *Thesauri cap.*3. *num.*4. & apud illum, Summ. Confessor. *lib.*2. *tit.*1. *qu.*6. Innoc. *in cap. Ad audientiam num.*3. *de homicid.* Sylueſt. *homicidium* 1. *q.*7. *vers. Tertium.* Angel. *homicid.* 1. *num.*14. Martin. de Ledesm. 2.4. *q.*26. *art.*2. *de Irregul. pag.*365. *col.*4. Nauar. *cap.*27. *num.*233. Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §.2. *num.*3. Astens. *par.*2. *lib.*6. *tit.*24. *art.*3. *quæst.*3. Viuald. *tract. de Irregularit. num.*258. Summ. Corona *eod. tit. num.*11. & Henriq. *lib.*14. *cap.*16. §.5. Quibus addi possunt Bonacin. *quæst.*4. *de Irregularit. punct.*8. *num.*20. Villalob. *tract.*21. *diff.*20. *num.*7. licèt numero sequenti oppositum videatur defendere.

Alij denique, media via incedentes, respondent, notando, quod consilium duabus rationibus dari, & peti possit. *Prima*, ad sciendam solam veritatem, vt si quis quærat ab aliquo Doctore, an talis contractus sit licitus; vel à Medico, an talis medicina sit bona. *Secunda*, non tam ad sciendam veritatem, sed ad sciendam vtilitatem, vel conuenientiam; vt si quis quærat ab aliquo; an ei conueniens, & vtile sit, occidere Petrum ob iniuriam sibi illatam. Hac distinctione suppositâ, respondent, quod si primò modo detur consilium; tunc, si consulens reuocet consilium, ostendendo falsum esse quod dixit, iam consulens, nec tenebitur ad restitutionem, nec si post hanc consilij reuocationem, sequatur mors, reus illius erit, nec irregularis fiet; quia tunc, qui consilium accepit, non mouetur consilio, aut auctoritate consulentis; cum hic fateatur se fuisse deceptum, sed sua propria malitia. Si verò, secundo modo detur consilium, vt v. g. si consulens dicat tibi, sine honore & fama manebis in casu à me quæsito, nisi occidas inimicum, aut vindictam sumas: aut si te doceat modum, quo tale homicidium turò, & facilè exequi possis: tunc etiam si consulens reuocet consilium, & consulat contrarium ne peccet, nihilominus si qui accepit consilium, motus rationibus, aut motiuis sibi à consulente propositis homicidium exequatur, tunc reus erit consulens homicidij, & irregularitatis; quia tunc consilium eius, non obstante reuocatione, influit; non secus ac ille, qui tradit Petro ensem, vt occidat Paulum, qui quamuis postea id dissuadeat, nisi instrumentum auferat ante homicidium, semper causa homicidij erit. Sic docent duo noua, & magna Societatis lumina, nempè Eminentiss. Card. de Lug. *tom.*1. *de Iust. disp.*19. *sect.*2. §.2. *n.*37. & Sapientiss. Ioan. de Dicastill. *tomo etiam* 1. *de Iustit. lib.*2. *tract.*1. *disp.*10. *dub.*14. *n.*187. & *tract.*2. *disp.*14. *dub.*4. *à n.*56. *vsq. ad* 65. citantes pro hac parte Molin. *disp.*731. Less. *lib.*2. *cap.*13. *dub.*5. Vasq. *cap.*9. *de Restit.* §.1. *n.*10. & 11. Nauarr. Azorium, & alios. Sic etiam Bonac. *q.*4. *punct.*8. *n.*24. citans Suar. *disp.*44. *sect.*3. *n.*14.

Ego in hac quæstione Respondeo: Dicendum, quod omnes tres dicendi modi sint prorsus probabiles, sed probabilior hic vltimus, iuxta quem intelligenda sunt quæ diximus *tom.*2. *de censur. aliquibus in locis.*

QVÆSTIO XLVI.

An qui consuluit homicidium cuiusdam Clerici, & postea, seriò tale consilium reuocauit; manserit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad restitutionem, sequuto homicidio?

NEgat Dian. *part.*3. *tract.*5. *Resol.*83. per hæc verba: Pulchra est hæc quæstio, & ex illa à Confessariis multi casus benignè, si opus erit, resolui possunt; Ideò probabiliter negatiuè respondendum esse puto. Et ratio est: quia quando consulens fecit, quod potuit, vt prius consilium euertat, vel ostendat omnibus consideratis, esse iniquum, & non amplectendum; non videtur in tali casu exequutor ipsius, consilio moueri, sed potius sua malitia. Et ideò contra Nauarr. *in Man. c.*27. *n.*253. & alios, hanc sententiam quoad excommunicationem, tenent Laym. *in Theol. Morali lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*5. *num.*7. Auila *de censur. part.*2. *cap.*5. *disp.*3. *dub.*7. *concl.*3. & alij. Idem quoad irregularitatem, contra Molin.

tract.2. tom.3. poſter. diſp.731. Tolet. *lib.1. c.85.* & alios, tenent D.Anton. *in 3.p.tit.28.c.2.§.2.* Sylueſt. *verb. homicidium 2. n.11. §.3. & n.12. in fine.* Petr. Nauarr. *de reſtitut.lib.3. cap.1.n.27.* Et hanc ſententiam probabilem vocant Leſſ. *lib.2. c.13. dub.1.n.17.* & Laym. *loc.cit.* Et tandem quoad obligationem reſtituendi, liberant enim conſulentem, qui ſeriò ſuum conſilium reuocauit, non ignobiles Authores, vt Tanner. *in 2. 2. diſp.4. quæſt.6. dub.15. num.394.* Salonius *in 2. 2. q.62. art.7. controuerſ.6.* & expreſſius Petr. Nauarr. *de Reſtit. loc. cit.* Emman. Saa. *verb. reſtitut. num.11.* contra Malder. *in 2.2. tract.4. c.2. dub.3.* Et hanc ſententiam cum Leſſio probabilem etiam vocat Layman, vt re vera eſt. Concludendum eſt igitur cum dicto Layman, in gratiam Confeſſariorum ad tollendos omnes ſcrupulos, quod, qui alteri, propoſitis rationibus, homicidium iniuſtum perſuaſit, ſi eas poſtea ſeriò, & quatenus poteſt, efficaciter retractauit, ſequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem reſtituendi incurrit. Hucuſque Doctus Diana. Sed an benè omninò citet Doctores adductos, infra conſtabit.

Negant etiam alij, non ita abſolutè, ſed cum aliqua conditione, nempè, caſu, quo conſulens, non ſolum retractet ſuum conſilium, & perſuadeat conſultum, vt prius conſilium euertat; ſed etiam moneat occidendum vt ſibi caueat. Ita expreſsè tenet Auila, loquendo de excommunicatione, loco à Diana citato, non *concl.3. ſed* 4. his verbis: Quarto concluſio. Quia conſulit percuſſionem Clerici, & reuocauit conſilium, ſi non firmiter credit conſultum reuocaſſe propoſitum, debet indicare percutiendo, vel in particulari, vel in generali, ad arbitrium boni viri, vt ſibi caueat, & ſi totum id faciat, quamuis ſequatur percuſſio, non incurret excommunicationem, nec irregularitatem. Sic Auila. Et eodem modo, & cum eadem conditione, non aliter ſentiunt D.Anton. Sylueſt. & Petr. Nauar. quod irregularitatem loquendo, vt notant Auil. *loc. cit.* & Laym. *n.7. verſ. At verò.* Qui eos, licèt loquendo de excommunicationis incurſione, ſequatur; minimè verò loquendo de irregularitatis incurſione, & damni compenſatione, cum oppoſitum probabilius fateatur *loc. cit. verſ. Reſolutio igitur ſit.* vnde conſtat, malè ex parte citaſſe hunc Authorem, Dianam. Tenent etiam hanc ſententiam prædicto modo explicatam, Palaus, & Machado citati quæſtione antecedenti.

Sed probabilius Reſpondeo: Iuxta nuper dicta, manſiſſe excommunicatum, irregularem, & noxium reſtitutioni; ſi conſilium reuocatum, adhuc influxerit in homicidium, eo quod illud conſuluerit, ad vitandam infamiam, aut aliam commoditatem conſequendam, &c. ſic, ob rationem aſſignatam, *quæſt. antecedent.* tenent Authores ibi citati pro tertio modo dicendi.

QVÆSTIO XLVII.

An ſit irregularis conſulens abortum fœtus animati; ſi poſtea, reuocato conſilio, non poſsit fœminam, ad id perſuaſam, remouere ab abortu procurando?

NEgant eſſe irregularem. Henriq. *lib.14. cap.16. n.5. lit.O.* (non Q. vt leges apud Gibalinum) vbi ita ait: Nec tamen fit irregularis Clericus, qui coniugatam diſuadere non poteſt à conſilio aborſus dato. Quia *(addit in margine)* ſat eſt præmonuiſſe infantem in matre ſua, vt moneri potuit. Ita Henriquez, & aliqui Recentiores apud ipſum. Et apud Dian. *p.4. tract.2. Reſol.15.* Petr. Nauar. & Præpoſitus citati ſup. *q.45.* & Villalob. *tract.21. diff.20. n.8.* Quibus addo ego Gibal. *loc.cit. conſect.12. pag.140.* ita caſui noſtro ſatisfacientem: Reſpondetur, hunc conſiliarium non fore irregularem, etiamſi ſequatur aborſus, cuius tunc cauſa eſt ſola malitia eius fœminæ, non conſilium ipſi datum, quod reuocatum eſt, & impeditum ne ageret; cum enim ſit cauſa moralis, & non phyſica, actiuitas impediri poteſt. Ita ille. Citat etiam Lugo pro hac parte Dianam *loc. cit.* ſed malè: quia, licèt non conſequenter, partem oppoſitam ſentit eſſe probabiliorem, & tutiorem.

Sed probabilius Reſpondeo: Eſſe irregularem. Quia, (vt ſup. *q.45.* eſt habitum) quando conſilium datum fuit de committendo homicidio, oſtendendo, aut proponendo vtilitatem, aut honorem eius, cui datur; aut docendo modum, quo poſſit exequi, tunc etiamſi conſulens reuocet conſilium, verè incurret irregularitatem, ſequuto effectu. Ratio eſt, quoniam in hoc caſu, conſilium reuocatum etiam, influit in aborſum, & homicidium: nam conſilium non influit propter voluntatem perſeuerantem conſulentis, ſed propter motiua vtilitatis, vel commoditatis, quam in opere iniquo manifeſtauit: Hæc namque motiua ſunt, ſicut arma, quibus ſi aliquem ad homicidium armaſti, licèt poſtea petas, ne illis vtatur; ſemper denominant te cauſam damni dandi: nam totum illud prius voluiſti in cauſa, & præuidere debebas fore, vt poſtea non poſſes, etiamſi velles repetere arma, vel motiua illa, quibus animum ad malum operandum influxiſti. Sic Cardin. de Lug. *tom.1. de Iuſt. diſp.19. ſect.2. n.37. & 39.* citans Nauar. *c.27. n.233.* Cordub. *in Summ. q.173. §.6.* Auil. *p.7. diſp.6. ſect.2. dub.4. concluſ.3. verſ. Hinc ſequitur.* Sayr. *lib.7. cap.3. num.5.* & Petrum Cornejo *in 3. p. tract.5. de Irregul. diſp.1. dub.2. q.2. n.3. verſ. Ex quibus.* Quibus addi poſſunt Bonacin. *q.4. punct.8. n.27.* Ægid. *diſp.18. n.64.* Lop. *par. inſtruct. c.63.* Imò Henriquez videtur id ſentire *cap.16. cit. §.2. lit.O.* dum hæc verba, loquendo de mandante, dicit: Qui non potuit monere mandatarium (vt ſi longè diſtet) aut eum qui periculum patitur (puta infantem cuius aborſum fieri mandauit matri) fit irregularis quantumuis pœniteat facti. Sic ille. Etſi *§.5. cit.* ciuſdem capitis, (vt vidimus) id negare loquendo de conſulente videatur. Sed non conſequenter certè. Nec ſufficit (vt putat hic Author) illa monitio infantis in matre, vt conſulens euitet irregularitatem; quia, vt benè vidit Auila, illa monitio nullius eſt momenti; ſiquidem ipſe infans nullo modo potuit ſe liberare à morte ſibi inflicta.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui conſuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id ſufficere, vt occiſio non ſequeretur; maneat nihilominùs irregularis, ſi homicidium ſubſequatur?

NEgat Sayrus *lib.7. cap.3. num.6.* ſub his verbis: ſi bona fide putauit ſufficere reuocationem, non erit irregularis, etiamſi ſequatur homicidium, argum. *cap. Sicut tuis, de Simonia, & 1. q.4. cap. Quia præſulatus.* Sin verò aliqua ratione dubitauit, aut dubitare debuit, non ſufficere reuocationem, tenetur indicare ei, contrà quem conſilium datum eſt, vt ſibi caueat; aliàs, ſequuto homicidio, irregularis erit. Sic Innoc. quem referunt, ac ſequuntur Summ. Piſſanell. *verb. homicidium 2. §. Quid ſi aliquis conſuluit.* S.Anton. *p.3. tit.29. c.2. §.2.* Sylueſt. *verb. homicidium 1. q.3. verſ. Tertium.* Tabien. *verb. irregularitas 2.*

irregularitas 2. §. *Decimoquarto.* Maiol. *lib.*5. *c.*48. §.2. *num.*3. & Henriq. *lib.*14. *cap.*16. §.2. Hucusque Sayrus.

Sed ex his Authoribus, in primis Maiolus, solùm docet secundam partem sententiæ Sayri, non primam; cum potius oppositum sentiat, vt dicunt hæc ipsius verba: Vno tamen casu excusaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occisum, si videlicèt, putauit verisimiliter, quod Mandatarius propter reuocationem desisteret ab homicidio. Ita Alberic. *in verb. homicidium* 2. *in princip.* Tabien. *in verb. irregularitas* 2. *n.*1. & 13. Anton. Flo. *lib. de censur. cap.*97. §.13. quæ sententia est periculosa; quia cum adhuc maneat mentis corruptio Mandatarij, non videtur sufficere reuocatio, nisi etiam moneatur occidendus. Ita Maiolus. Rursus licèt Henriquez sententiam Sayri teneat, non tamen §.2. sed 5. *in Glossa lit.K.* his verbis: At si putauit consulens satisfuisse intimationem reuocationis, & preces suas, vt consultus desisteret excusatur ab irregularitate in foro conscientiæ. Ita Henriquez citans Maiol. Tabien. Alberic. & D. Antonium. Sed Maiolum, non benè, vt vidisti.

Tenent tamen nouissimè sententiam Sayr. Petr. Cornejo *in* 3. *p. tract.*5. *de Irregul. disp.*1. *dub.*2. *q.*2. *n.*4. *vers. Instabis.* citans pro se D. Anton. Sylvest. Maiolum, & Henriquez locis à Sayro citatis. Et Dian. *par.*4. *tract.*2. *de Irregul. Resol.*14. *in fine.* hæc dicens: Notandum est tamen hîc obiter, quod si bona fide, consulens putauit sufficere tantum reuocationem solam, non erit irregularis, etiamsi sequatur homicidium, ita Sayrus, & Cornejo *loc. cit.* Hæc Diana.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem, si homicidium subsequatur. Quia bona fides consulentis existimantis sufficere reuocationem sui consilij, solùm potest excusare nouam ipsius culpam, non verò irregularitatem, cum re vera non impedierit influxum consilij præcedentis in homicidium postea subsequutum. Sic Cardin. Lug. *tom.*1. *de Iust. disp.*19. *sect.*2. §.1. *num.*26. dicens doctrinam oppositam esse falsam, si vniuersaliter intelligatur. Et hanc nostram confirmat ex simili, quam suprà *q.*32. tradidimus.

Qvæstio XLIX.

An præbens consilium pium, ex quo, præter intentionem, homicidium sequitur, irregularitatem incurrat?

Respondeo, vt certum: Non incurrere. Quia, cum ex vna parte talis actus sit pius, ac bonus, & ex alia, minimè sit ordinatus in homicidium, nec à præbente consilio intentus, nullo modo efficiet consulentem irregularem. Sic Maiol. *lib.*5. *c.*48. §.2. *n.*9. quem citat, & sequitur Sayr. *lib.*7. *c.*3. *n.*7. Qui varia exempla ad hoc confirmandum afferunt, de quibus etiam nos dicemus. Sit ergo.

Qvæstio L.

An consulens alteri, vt pro fide Christi, aut pro Ecclesia, se morti exponat, fiat irregularis, morte consulti sequuta?

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu consulens nihil aliud facit, quàm exhortari militem Christi ad fortiter pro Christi honore, aut pro eius fide, ac sponsa Ecclesia, pugnandum; quod quidem esse actum maximæ virtutis, constat ex dictis sup. *disp.*7. *q.*120. Sic tenent communiter DD. Maiol. *lib.*5. *c.*48. §.2. *n.*9. *cit. vers. Pro fide.* Couar. *in Clem. si furiosus, p.*2. §.9. *n.*6. & apud illum, Innoc. Anton. Card. Socin. & Felin. Henriq. *lib.*14. *c.*16. §.4. *lit.Z.* vbi citat etiam Hostiens. Angel. Rosel. Sylvest. D. Anton. Armill. Tabien. Alberic. & alios. Sayr. *lib.*7. *c.*3. *n.*8. Auil. *par.*7. *disp.*6. *sect.*2. *dub.*5. *concl.*1. & alij.

Qvæstio LI.

An etiam vitet irregularitatem, qui consulit alteri, vt se pro bono publico, aut pro defendenda Patria, periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur?

Respondeo, etiam vitare irregularitatem. Quia, vt constat ex dictis sup. *disp.*7. *q.*121. licitum est cuilibet in bello iusto adhortari milites ad pugnandum absque metu incurrendæ irregularitatis: ergo. Sic Auil. *loc. cit.* Sylvest. Angel. & Rosell. apud ipsum. Et Henriq. §.4. *cit. lit.Y.* vbi in Glossa notat, cõtrarium sentire Felician. *c.*9. cum Innoc. Hostiens. Supplem. Angel. *homicidium* §.15. & Sylvest. *homicidium* 1. §.8. casu, quo consulens verisimiliter putet secuturam in proximo, hoc est, in consulto, mortem. Sed quidquid hi authores limitent, tu tene absolutè conclusionem.

An autem etiam sit ab irregularitate immunis, qui consulit alicui, vt patrem suum periclitantem, aut suum amicum defendat, etiam casu quo consultus interficiatur, constat ex dictis *disp.*7. *cit. q.*122. vbi diximus, cum communi, immunem esse. Legatur Auil. *loc. cit. concl.*2.

Qvæstio LII.

An consulens alteri, ne hostem fugiat; eo quod existimet hostem, qui eum insequitur, ob suam præsentiam, eum non occisurum, irregularis maneat, si exinde consultus occidatur?

Respondeo: Non manere irregularem, casu, quo consulens id probabiliter, & cum fundamento aliquo existimauerit, eo quod esset amicus, vel affinis ipsius hostis, aut magnæ authoritatis apud illum. Secus verò si consulens, nec amicus, nec affinis, nec vllius authoritatis erat apud hostem insequentem consultum; quia tunc verè mors consulti imputabitur consulenti; eo quod temerè hortatus est illum ad subsistendum, & ideò tunc manebit irregularis. Sic Maiol. *lib.*5. *c.*48. §.2. *n.*9. Alberic. Summ. Confess. Tabien. & Armill. apud ipsum. Henriq. etiam *lib.*14. *c.*16. *n.*4 *lit.X.* vbi absolutè docet, non esse irregularem, qui volenti fugere violentiam hostium, consulit manere, animo componendi pacem. Vbi citat Maiol. Felician. Alberic. & Summ. Confess. Sed certè hi authores, non absolutè; sed distinctione nostra loquuntur. Sic etiam Sayr. *lib.*7. *c.*3. *n.*9. Summ. Pisana. Astens. Sylvest. D. Anton & Summ. Corona apud ipsum. Bonac. *q.*4. *punct.*8. *n.*26. Vgol. *c.*16. §.7. Regin. *n.*144. Legatur Gibal. *c.*4. *quæst.*1. *sect.*10. *vers. Quarto.*

Qvæstio LIII.

An qui transeunti fluuium rapacissimum, iumento debili, consulit, vt descendat, vt sic melius illud pertranseat; fiat irregularis, si exinde descendens submergatur?

Respondeo: Non fieri irregularẽ. Quia consulens hoc consiliũ prẽstitit, bona fide putans, sic tutius

flumen euaſurum. Sic Maiol. *lib.5.cap.48.§.2.num.9.* ita dicens: Si cum ſeruus flumen tranſiret, aſinus autem, vel equus, quo inſedebat, in ipſo medio fluminis ſubſtiterit, vnde ſit in euidenti periculo ſubmerſionis; ſi Clericus ob pietatem hortetur, vt ſeruus equo, vel aſino, deſcendat, putans illum tutius euaſurum, & contra euenerit, quia ſcilicet, ſeruus deſcendens, vi fluminis fuerit ſubmerſus, non fiet irregularis Clericus, qui hortatus eſt, vt deſcenderet, Speculat. *in d. §. Iuxta. verſ. Sed pone ruſticus ſuper aſino.* Sic Maiolus. Quem citat, & ſequitur Sayrus *lib.7. cap.3. num.10.* vbi citat etiam Henricum Henriquez *lib.14.cap.16.§.4.* Sed haud bene. Quia hic Auctor, non loquitur de hoc, ſed de caſu à nobis nuper *quæſt.51.* in fine adducto. Ait enim ſic: Nec videtur irregularis, ſi conſulat, exponere ſe periculo pro virtute quadam, vt pro amici defenſione, quem hoſtes occidere intentant; vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitiæ. Hæc Henriquez.

Qvæstio LIV.

An, qui parato occidere Clericum adulterum, conſulit, vt potius mutilet; maneat irregularis, ſi de facto eum mutilatum faciat?

AFfirmabunt forſan; defendentes, peccare mortaliter, & teneri ad reſtitutionem illum, qui conſulit minus malum, volenti facere maius. Sunt autem Antonius *in cap. Super eo, de vſuris.* Gabriel *in 4. diſt.15. q.11. art.3.dub.14.* Caiet. *2.2.q.78. art.4.notab.3.* Silueſt. *v. Matrimonium 7. q.5. dicto 9.* Couar. *4.decret.1.p.c.4. in princip. num.vltim.* Valentia *2.2. diſp.5.q.21.punct.4.col.4.* Conrad. Sà, Angles, Conradus & alij, quos refert Sanchez *lib.7. de Matrim. diſp.11. num.14.* quorum ſententiam eſſe ſatis probabilem putat.

Sed probabilius Reſpondeo: Prædictum conſulentem, non manere irregularem. Quia illo ſuo bono conſilio, nullo modo peccat: ergo per illud nequit contrahere irregularitatem ex delicto. Conſequentia patet ex dictis *tr.1.diſp.2.q.7.* Antecedens verò probatur. Quia verius, & probabilius eſt eſſe omnino licitum, conſulere minus malum; gratia vitandi maioris; quando is, cui conſulitur conſtitutum apud ſe habebat maius illud malum perpetrare, & alia via à malo propoſito reuocari nequit; eo quod huiuſmodi conſilium, non eſt abſolutum, ſed conditionatum explicitè, vel implicitè, ſcilicet, ſi vnum ex his malis facturus es, fac hoc minus, & non illud grauius; quod quidem rationabiliter conſulitur, cum ex duobus malis, minus malum ſit eligendum: Et ita hanc doctrinam, vt veriorem, tradunt Nauar. *in Man.cap.14. num.40.verſ.13.& cap.17.num.263. & cap.24.n.11.* Petr. Nauarra *lib.3. de Reſtitut. cap.4.* Gutierrez *4. Can.lib.2.cap.23.n.43.* Molina *tom.2.de Iuſt.tract.2. diſp.335* Salon, Aragon, Vega, Corduba, Medina, & & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit.num.15.* Quibus addi poſſunt Lugo *de Iuſt.tom.1. diſp.19.ſect.2.§.2.num.43.* & Dicaſtillo *tom.1.de Iuſt. lib.2. tract.2.diſp.4. dub.4.n.74.* & alij: ergo & licitum erit conſulere illi, qui paratus eſt occidere Clericum adulterum, vt potius illum mutilet, aut percutiat: ergo, ob id nequit irregularitatem contrahere. Et ita in propriis terminis, ſic ſentiunt Sayrus *lib.7. cap.3. num.13.* Suarez *diſput.45. ſect.3. num.2. & ſequent.* Auila *part.7. diſp.6. ſect.2. dub.3.* (non 7. vt leges apud Bonac.) *concluſ.1.* Henriquez *lib.14. cap.16. num.4. litt.G.* ibi: Quod ſi parato occidere adulterum Clericum in delicto deprehenſum, conſulat, & roget, vt contentus ſit facere exectum, aut mutilatum, non videtur irregularis: quia huius conſilium moraliter non influit, vt fiat mutilatio, ſed fiat homicidium: & conſulens non incurrit excommunicationem, dum maritus mutilat Clericum, quia non peccat in eo bono conſilio. Sic Henriquez, citans Nauarrum *numero 40. cit.* Sic etiam Filliuc. *tract.20. cap.4. quæſt.5. num.102.* Ægidius *diſp.18.dub.8. num.69.* Rodriguez *cap.178. num.21.* Bonacina *quæſt.4.de Irregularit.punct.8.num.19.verſ. Dixi in propoſitione.* Sanchez *loc. cit. num.15.* Palaus *diſp.6.punct.15.§.6.num.1.* Cornejo *diſp.2.dub.vnico. quæſt.5.pag. mihi 782.*

Qvæstio LV.

An maneat irregularis, qui conſulit alicui, vt bona ſua tueatur ac defendat; ſi conſultus, ob id, ſe exponat periculo, & occumbat?

AFfirmat cum aliis Henriquez *lib.14. c.16. n.4. litt.E* ſub iis verbis: Conſulens tamen, vt pro rerum defenſione exponat, videtur fieri irregularis ſequuto effectu, ſi aduertit incurrere periculum vitæ. Ita ille. Et antea Silueſt. *verb. Homicidium 1.q.8.verſ. Octauum.* Tabiena *irregularitas 2.§.15.* Maiolus *lib.5. cap.48. §.2.num.9.* & alij.

Sed probabilius Reſpondeo: Non manere irregularem, caſu, quo res, quas tuetur conſultus ſint magni momenti, & ad vitam neceſſariæ. Quia tunc cõſilium eſt de re licita, & bona: ergo per accidens erit, ſi inde ſequatur mors conſulti, quam conſulens nullo modo intendit: ergo per tale conſilium, etiam ſequuta morte conſulti, non manebit conſulens irregularis. Sic Sayrus *lib.7. cap.3. num.12.* & Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæſt.2. conſectar.8.n.19. pag.183.* ita dicens: Qui conſulit alteri, vt exponat ſe probabili vitæ periculo, quod licitè poteſt adire pro bono publico, aut priuato, non eſt irregularis, non modo quia illud conſilium eſt de re bona, ac proinde non poteſt puniri pœna irregularitatis; ſed etiam quia non conſulit, vt iam oſtendi, ſui ipſius homicidium. Sic ille,

Qvæstio LVI.

An qui conſulit alteri aliquod crimen, v.g. furtum, ex quo ſcit illum morte puniendum, fiat irregularis?

AFfirmant omnes illi, qui exiſtimant, conſulentes rem illicitam, ſi mors inde alicuius ſequatur, irregulares eſſe. Sic Sayrus *lib.7.c.3.in fin.* Qui id probat ex *c.Continebatur, de homicid. & cap.fin.eod.tit. in 6.* & citat pro ſe Summ. Piſan. *verb. Homicidium 2. §.Quid ſi non conſulit.* Innocent. *in c.Ad audientiam n.1.de homicid.* Summ. Confeſſor. *lib.2.tit.1.quæſt.6.* D. Anton. *3.p.tit.29.cap.2.§.2. circa med.* Panormit. *in cap.Ad audientiam, cit.* Summ. Corona *tract. de Irregularit.num.11.* & Henriquez *lib.14.cap.16.§.1.* Sed hic vltimus Auctor, non loquitur certè de conſulente, ſed de mandante, ait enim *litt.G.* ſic: Mandans capere iniuſtam poſſeſſionem beneficij, aut Caſtri, cum ſtrepitu armorum, aut bombardarum, & baliſtarum, ſecuto homicidio fit irregularis. Ita Henriquez. Ita etiam Vgolin. *cap.16. num.6. & 9.* Speculat. & Felin apud Gibalinum & Bonac. *punct.8. cit.num.25.*

Sed iuxta à nobis dicta, *ſupr. quæſt.22. & 23.* Reſpondeo probabilius dicendum: nullo modo talem conſulentem fieri irregularem; niſi aliàs eo animo conſilium dediſſet, vt ipſe cõſultatus occideretur. Probatur *Primò* ratione, *loc. cit.* aſſignata. *Secundò.* Quia conſulens crimen, ex quo videt conſultũ morte eſſe

esse puniendum, non est causa proximè influens in homicidium: ergo per tale consilium, non incurrit irregularitatem. Sic tenet expresè cum Vasquio Gibalin. *sect.8. cit. vers. Secundò*, & debent tenere omnes citati *sup. quæst.23.*

Qvæstio LVII.

An Confessarius, qui consulit pœnitenti, fateri crimen dignum morte, si iuridicè interrogetur; sit irregularis, sequuta pœnitentis morte?

NEgant plures Doctores esse irregularem. Quia hoc non est concurrere ex parte inferentis mortem (ait Cornejo) sed ex parte sustinentis, & hoc iustè. Præterquam, quod solùm intendit consulere animæ pœnitentis, & mors est per accidens sequuta. Sic ille. *disp.11. dub.1. quæst.4.* Qui & citat Sayr. *lib.6. c.18. n.26. in fine.* & Enriq. *lib.14. c.16. n.4. lit. A. & B.* Diana etiam *part.4. tract.2. Resol.99.* & Gibal. *cap.4. de Irregul. quæst.2. sect.8. pag.184.* ita dicens: Confessarius qui consulit pœnitenti fateri crimen dignum morte, estò aliqua fortassis de causa excusetur ab aperienda veritate, non erit irregularis, sequuta pœnitentis morte; non modo, quia bonum est illud consilium, & de re licita; quamuis enim iure posset crimen tacere, fateri tamen illud iure poterit; sed quia non consulit mortem, neque in illam proximè influit. Sicut enim iste non occidit, aut mutilat se ipsum fatendo crimen, ita neque illi ipsius occisionem, aut mutilationem, qui ad eam manifestationem hortatur. Sic Gibalinus: *ibi.* licèt non ita absolutè, loquatur postea *cap.4. quæst.3. sect.7. diff.10. pag.270.*

Sed iuxta dicta sup. *disp.7. q.33. & 34.* Respondeo? Dicendum sub distinctione. Non esse quidem irregularem consulendo pœnitenti, vt fateatur crimen dignum morte, casu, quo teneatur illud fateri: secus verò, si probabilem sequendo opinionem, non teneatur; quia tunc probabilius est consulentem proximè ad mortem pœnitentis concurrere; eo quod debeat sub mort. illum à morte occurrenti, cum possit licitè, liberare. Legantur dicta à nobis *q.33. & seq.* vbi, quæ hic desiderari possunt, inuenientur.

Qvæstio LVIII.

An sit irregularis, qui consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus, absque consilio tali?

NEgat Bonac. *quæst.4. de Irregul. punct.8. n.23.* Quia consulens in hoc casu, non censetur causa efficax homicidij, eo quod exequens illud solùm occidat sua voluntate, non impulsu, & suasione consulentis.

Sed clarius. Respondeo: Non esse quidem reum irregularitatis, si consultus nullo modo fuit motus ad occidendum, ob consilium, & suasionem consulentis, sed ob suam meram malitiam, & voluntatem, vt benè Bonacina probat. Secus verò, si aliqua ratione commiserit homicidium, ob dictum consilium; vt si illud commisisset ob propriam voluntatem, & etiam ob consilium sibi datum: nam tunc consulens, verè influeret in homicidium, & consequenter fieret irregularis. Legantur Bonac. *loc.cit.* Molin. *disp.33. memb.6.* Vgol. *c.14. §.3. & c.16. n.2.* Sayr. *lib.7. c.2. n.11.* & Henriq. *lib.14. c.16. §.4.* Qui idem docent, loquentes de mandante homicidium, quando Mandatarius, nulla ratione commisit homicidium ob mandatum sibi impositum.

§. II.

De auxiliante, aut cooperante ad homicidium.

Qvæstio LIX.

An auxiliantes, & cooperantes ad homicidium, vel mutilationem; sint, sequuto effectu, irregulares?

REspondeo: Tanquam quid certum. Esse irregulares. Quia efficaciter influunt in homicidium, vel mutilationem; cum eorum cooperatio sit omnium, & maximè propria culpa homicidij, & ideò illi imposita est pœna irregularitatis *in cap. Sicut dignum, §. Illi, & cap. significasti, 2. de homicid.* vbi omnes Doctores. Notantes, quod ad hoc, vt quis sua cooperatione, & auxilio, contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, debeat expresè mortem occisi intendere, & aliquam actionem præstare, ex qua physicè, seu directè mors sequatur: nam aliàs solùm contrahet irregularitatem ex homicidio casuali. Rursus, quod talis cooperatio debeat habere rationem culpæ mortalis contra quintum Decalogi præceptum. Quia cooperatio, non alia ratione facere potest quem irregularem, quam facit ipsum homicidium, quod nunquam facit, nisi quando quis in eo committendo peccat mortaliter: ergo. Legantur Suarez *disp.44. sect.3. num.31. & disput.45. sect.3. à num.1.* vbi de homicidio agit casuali. Sayrus *libro septimo, cap.4. à num.9.* Vgolinus *cap.17.* Nauarr. *in Man. capite 27. numero 224.* Couarruu. *in Clement. si furiosus, secunda parte, §.2. num.2.* Henriquez *lib.14. cap.14. num.2.* Bonacin. *disp.7. quæst.4. punct.8. à num.28.* Palaus *disp.6. punct.15. §.2. & 6.* Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.2. consectar.9. & 10.* & alij.

Qvæstio LX.

An quando plures, de communi consensu, vnum aliquem aggressi sunt; & aggressus vnico vulnere periit, omnes maneant irregulares?

REspondeo, vt quid certum: Omnes irregulares manere. Quia omnes sunt veluti vna causa moralis huius homicidij, si quidem omnes cooperati sunt ad homicidium, concitando se, & consulendo illud, ex qua concitatione, consilio, & præsentia sequutum est; licèt vnus tantum inflixerit lethale vulnus. Sic communiter DD. id colligentes ex cap. *Significasti, cit.* vbi apertè dicitur eum, cuius consilio alter occisus est, irregularem esse. Sic igitur tenent D. Thom. *2.2. quæst.62. art.7.* Couar. *in Clem. cit. part.2. §.2. num.3.* vbi citat Bartol. Angel. Cynum, Ludouic. Carrier. Hyppolit. & alios. Vgolin. *cap.14. num.5.* Henriq. *num.2. cit.* Molin. *disp.33. memb.1. & 7.* Suar. *disp.44. sect.3. num.33. & disput.45. sect.3. num.9.* Sayr. *lib.7. cap.4. num.13.* Auila *part.7. disp.6. sect.3. dub.3. concluf.1.* Filliuc. *tract.20. cap.4. quæst.7. num.109.* Bonac. *loc. cit. numero 29.* & Gibal. *cap.4. de Irregularit. quæst.1. sect.8. pag.132.*

QVÆSTIO LXI.

An etiam, omnes maneant irregulares, quando plures, non præmisso consilio, aut consensu, sed in rixa subitò contingenti, omnes inuolarunt in vnum, & vulnerarunt Petrum, & solùm vnum vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit inflictum?

AD hanc quæstionem respondent aliqui DD. vnumquemcumque eorum suæ conscientiæ relinquendum esse; tutius tamen esse in tali dubio, se homicidas, & consequenter irregulares reputare; cum nullum sit in hac parte periculum, in alia verò esse possit. Ita Glossa *in cap. Quiescamus, verb. Sed quoniam omnes, dist.*42. Speculat. *tit. de dispensat. §. Iuxta, num.*52. Hostiens. *in Summ. lib.*5. *tit. de homicid.* Astens. *in Summ. part.* 2. *lib.*6. *cap.* 14. *art.*8. *quæst.*3. Marian. Socin. *in cap. Ad audientiam n.*46. *de homicid.* & Nicol. Plouius *de Irregularitat. regula* 28.

Sed vt certum. Respondeo: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant, an vulnus illud intulerint lethale. Ratio est. *Primò.* Quia sic videtur definitum *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti el* 2. *de homicid.* vbi, qui percusserat, & dubitabat, an illo suo vulnere causa mortis fuerit, censetur irregularis: atqui in casu nostro, omnes, & singuli sciunt, se percussisse, & solùm dubitant, an sua percussione occiderint: ergo omnes censeri debent irregulares; & vt tales pronunciari à foro externo, quod nequit discernere, quisnam occiderit, ex eo quod vnum tantum reperiatur vulnus lethale, ex quo, iudicio Chirurgorum obierit.

Secundò. Quia in isto euentu, vel nullus debet haberi vt homicida, & irregularis, vel omnes: non, nullus, quia si omnes pœnas homicidij euaderent, daretur culpa sine pœna, quod videtur absurdum: ergo omnes & homicidæ, & irregulares censeri debent, cum non sit maior ratio vnius, quam alterius. Sic communiter Doctores, præcipuè Couarruu. *in Clement. si furiosus, de homicid.* 2. *p.* §.2. *num.*5. *vers. Quoad irregularitatem*, & apud illum, Ioan. Andr. Gotfred. Anan. Anton. Panorm. & alij. Sayrus *lib.*7. *cap.*4. *num.*13. Henriq. *lib.*14. *cap.*14. §.3. Graff. *lib.*2. *decis. cap.*62. *n.*47. Auil. *part.*7. *disp.*6. *sect.*3. *dub.*3. *concluf.*1. *vers.* Couarruu. *num.*5. Molina *disp.*33. *memb.*7. *in fine.* Reginald. *num.*161. Suarez *disp.*45. *sect.*3. *num.*11. Bonacin. *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*8. *num.*29. Filliuc. *num.*110. Gibalin. *consectar.*8. *cit. vers. Secundò.* dicens, id esse certissimum. Philibert. Marchin. *de Ordine tract.*1. *part.*8. *cap.*5. *pag.*136. *num.*1. Machad. *lib.*1. *par.*3. *tract.*16. *docum.*9. *num.*9. Barbos. *in cap. significasti, cit. num.*9. Palaus *disp.*6 *punct.*15. §.6. *num.*2. Qui idem dicunt, & à fortiori, quando plures percusserunt, sed nescitur, quo vulnere percussus obierit.

QVÆSTIO LXII.

An etiam in dicto casu, sint omnes irregulares, dato, quod constet, quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit?

AFfirmant, etiam in isto casu manere omnes irregulares, quamplures Doctores, inter quos præcipui sunt, Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.*224. *vers. Decimò infertur, & consil.*24. *alias* 32. *de homicid. in fine.* Suarez *disp.*45. *sect.*3. *num.*10. & 11. Filliuc. *tract.*20. *cap.*4. *quæst.*7. *num.*111. & Auila *part.*7. *disp.*6. *dub.*3. *concl.*4. qui id probat. Quia, omnes, facto ipso, mutuo se iuuant, & debilitant aduersarium: ergo omnes concurrunt ad occisionem. Et confirmat, quia licèt non concurrunt, præmisso consilio, tamen, ex quo omnes simul ex vna parte simul oppugnant aduersarium, concurrunt tanquam vna causa totalis moralis: ergo. Ita ille. Qui & citat pro se Henriq. *lib.*14. *cap.*14. *n.*2 *lit.E.* iuncta doctrina eiusdem *num.*3. *lit.N.* & Emman. *Roderic. cap.*178. *concl.*16. Sic etiam Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §.4. *num.*7. Ægid. *disp.*18. *dub.*8. *num.*70. Palaus §.6. *cit. num.*4. Citat etiam Gibalinus pro hac parte Sayrum; sed omninò malè, cum oppositum expresse doceat.

Alij verò, contrà negant manere omnes irregulares, sed solùm illum, qui lethaliter percussit; quia quamuis omnes teneantur de percussione, non verò de homicidio. Probant hanc suam sententiam. Quia in iure, non est vnde colligatur ex tali facto irregularitas. Nam textus *in cap. Ad audientiam, & cap. significasti, de homicid.* non loquuntur de illo, qui scit, se non percussisse lethaliter, sed tantum de eo qui dubitat: vnde ex his textibus, potius colligitur, illum, qui scit, aut probabiliter existimat, se non percussisse lethaliter, & ex vulnere, quod intulit, non fuisse sequutam mortem, minimè irregularem esse, quamuis sciat se percussisse: nam illi Sacerdotes, de quibus agebatur in citatis textibus, fatebantur se percussisse, sed dubitabant an ex illa sua percussione cædes facta esset: propter quod dubium, voluit Pontifex, illos esse irregulares, non propter percussionem præcisè. Ita tenuit in casu contingenti. Dian. *par.*1. *tract.*15. *Resol.*18. adducens pro se Sayrum *lib.*7. *cap.*4. *num.*13. Couarr. *in Clemen. si furiosus, par.*2. §.2. *num.*3. *vers. Secundus casus.* Bonac. *de censur. disp.*7. *q.*4. *punct.*8. *num.*29. & Villadieg. *c.*6. *n.*47. Quibus addit Gibalin. Henricum Henriq. *cap.*14. *cit. num.*3. & Auilam *loc. cit.* pro contraria, *concl.*2. & non malè hunc certè; sed debebat notare, oppositum expresse postea tenuisse *concl.*4. vt vidimus. Tenet etiam Machado *docum.*9. *cit. num.*9. vbi ita ait: *Los Doctores disputan, si caso que no se auerigue, qui en de los compañeros le matò, todos deuan tenerse por incursos en la irregularidad. Suarez defiende que si, no solo quando es incierta la persona que matò, sino aun tambien quando es cierta, i conocida. Pero la mas comun i receuida opinion es, que quando la persona que matò es cierta, sola ella queda irregular, i los demas no: pero si es incierta del derecho consta que se deuen portar como incursos.* Sic Machad. Et sic etiam Philibert. Marchin. *loc. sup. cit.* Quos videtur sequi Gibalin. *c.*4. *de Irregul. q.* 1. *consect.*8. *vers. Tota itaque difficultas.* Licèt in fine oppositum videatur inclinare.

Ego autem in hac quæstione maiori cum distinctione Respondeo: Dicendum. *Primò*, si in casu assignato, omnes concurrerunt ad percutiendum, vel occidendum, non per modum vnius, nec se se mutuo iuuantes, sed quodam subitaneo impetu, singuli inuolarunt, sine alia maiori morali coniunctione, quam si seorsim illum fuissent aggressi, tunc non erit irregularis, nisi ille qui vulnus lethale intulit: at verò si ita rixa commupis sint, vt singuli fecerint vnam veluti causam moralem, & se se mutuò iuuauerint, aut excitauerint ad alium oppugnandum, ac proinde vno impetu, & vna ex parte coniunctis viribus ipsum aggressi fuerint, tunc omnes isti ratione cooperationis erunt irregulares, licet vnus tantum occiderit, siue dubitent se occidisse, siue non dubitent, & certò sciant se, vel non percussisse, vel non lethaliter percussisse; siue intenderint cædem, siue non intenderint,

intenderint, cùm reipsa fuerint ad illam cooperati. Id, & non aliud videtur sentire Henriquez *loc. cit.* vt hæc eius verba insinuant, ait enim sic: Dum plures separatim sine sociali concursu dederunt vni plura vulnera, & in occiso reperitur vnicum lethale vulnus, si constet ille solus qui lethaliter percussit, excusantur reliqui ab irregularitate. Sic ille. Necnon Gibalinus *loc. cit.*

Respondeo: *Secundò*, licèt speculatiuè loquendo valdè probabilis sit secunda sententia; in praxi verò tenenda prima, & iuxta illam dicendum, omnes censendos fore irregulares. Quia in praxi ferè semper contingit, vt quando plures in subita concertatione, seu rixa eundem percutiunt, se se mutuo iuuent, coniungántque re ipsa suas vires; atque id faciant, ne vnus, aut pauci aliquot non possint se tueri, aut fuga alióve modo saluti suæ consulere, vti facilè possent, si ab vno tantum, aut altero oppugnarentur. Ex quo fit vt in praxi vix vnquam isti simul percutientes, aut rixantes excusari valeant ab irregularitate, quando aliquis occiditur, siue sciant se non occidisse percutiendo, siue dubitent. Sic omnino Gibalinus *loc. cit. pag.* 134. Legatur Molina *tract. 3. disp. 33. membr 7. num.* 2. An autem hæc irregularitas sit ex homicidio directè voluntario, an verò ex casuali, constat ex dictis *supra quæst.* 12.

Qvæstio LXIII.

An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat; maneat irregularis, si associatus occidat?

Respondeo affirmatiuè, cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. *num.* 2. *litt. Y. & clarius cap.* 16. *num.* 1. *litt. L.* hæc dicens: Qui volentem occidere comitatur, vt eum defendat, licèt alter sine socio occidat, fit irregularis: quia socius, licèt dissuaserit occidere, adiecit animum. Sic ille. Et antea Armilla *verb. Irregularitas, num.* 34. his verbis: Associans volentem facere homicidium, vt defendat eum, si opus erit, etiam quod dissuadeat homicidium, fit irregularis, si sequitur mors secundum Hostiens. & facit *cap. Hæreticus, de Cler. pugn. in duell.* nam ex eius associatione factus est homicida animosior, & sic cooperatus est morti. Ita Armilla. Ledesma etiam *quæst.* 26. 2. Rossella §. 1. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 2. *num.* 2. *vers. Quatenus vero, in fine*, licèt hic, non ita in terminis. Plouius, D. Anton. Felin. Speculat. Quos sequitur Auila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 3. *dub.* 3. *concl.* 1. limitans tamen horum doctrinam, vt non procedat quando non est auctus animus occisoris, eo quod viribus, & armis multum superabat aduersarium. Quam limitationem colligit ex doctrina Henrici *cap.* 14. *cit. num.* 2. *litt. E.* & bene, nam ita ibi ait: At si duo casu concurrant, & rixa subitò oborta, primus leuiter percussit, etiam animo occidendi, & debilitauit, & nihil influxit in animum alterius, solus secundus qui eum lethali vulnere occidit, tenetur damnum restituere, & fit irregularis. Ita ille. Quem admittit Gibalinus, *vbi infra.* Et ego facilè admitterem hanc limitationem, si facilè esset verificari, quod non reddatur animosior occisor ex præsentia associantis; & debilior occisus ad se tuendum, ex eiusdem præsentia, vt bene Suarez *disp.* 45 *sect.* 3. *num.* 10. cum aliis. Et nouissimè Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæst.* 1. *conclar.* 10. *num.* 23.

Qvæstio LXIV.

An saltem, immunis sit ab irregularitate, si associans, sit Pater, vel filius, vel valdè amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat?

Affirmant nonnulli Doctores, tunc esse immunem ab irregularitate, si bono animo associauit suum filium, patrem, aut amicum, ne in tali rixa periclitaretur: quia dat operam rei licitæ. Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. *in fine*, & Auila *loc. cit.* qui id confirmat ex doctrina Nauarri *consil.* 32. (mihi 24.) *de homicid.* vbi docet (ait Auila) non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensem euaginatum in manu sua sine alia læsione, quamuis alius percussus à fratre in rixa postea obiit ex percussione. Ita Auila. Quorum sententiam tenet Gibalinus *loc. cit.* & videtur sequi Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 17. licèt addiderit, hanc opinionem limitasse Præpositum *in* 3. *p. q.* 5. *de Irregularit. dub.* 8. *num.* 65. dicendo, intelligendam esse, si exterius ita amicum rixantem associando, non videatur illum animare ad occidendum.

Sed hanc limitationem prius adiecit Nauar. *loc. cit.* ab Auila, quod non aduertit Diana. Nam ibi inquirit, An fit irregularis frater, qui bono animo astans, ensem tenebat in manu euaginatum, si alius in rixa à suo fratre occisus sit? & Respondet, non esse irregularem, nisi probetur, quod præfatus frater iuuit fratrem suum homicidam, accedendo euaginato gladio festinanter ad rixam, eo quod suo ad illam accessu auxit animum fratris ad occidendum. Vnde Gibalinus absolutè, & sine limitatione vlla, etiam in casu, quo ex associetate fratris filij, vel patris crescat homicidæ animus, docet, tenendam esse sententiam Auilæ.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse immunem ab irregularitate talem associantem suum patrem, filium, aut amicum, euntem ad occidendum alium: Quia re vera negari non potest, quod sua præsentia non exhibeat auxilium, & fauorem suo patri, aut filio, vel amico occisori; & debiliorem reddat animo inimicum occisum; vt constat ex sæpè dictis. Vnde negandum est contrariis, quod prædictus associans suum fratrem, aut patrem, aut amicum euntem illicitè ad occidendum aliquem, det operam rei licitæ. Legatur Suarez *disput.* 45. *sect.* 3. *num.* 10.

Qvæstio LXV.

An quando plures vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis; omnes, & singuli incurrant irregulariratem?

Respondeo, tanquam certum: Omnes irregularitatem incurrere. Quia reuera omnes, & singuli sunt causæ partiales mortis, & ex iis vna totalis consurgit. Vnde negari nequit, omnes fuisse cooperatos ad mortem inferendam. Sic communis, & præcipui Couar. *in Clement. Si furiosus, 2. parte,* §. 2. *num.* 4. *vers. Quarta*, & apud illum, Bartholom. Ananias, Felin. Ludouic. Carrier. & alij. Suarez *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 14. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 7. & 8. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 3. Auila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 4. *concluf.* 5. Bonacina *disput.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *num.* 30. Molina, Suarez, Vgolinus, Ægidius, & Filliucius apud ipsum, Gibalinus *cap.* 4.

de Irregularitate, quæſt.1.conſectar.8. in fine. Barboſa *in cap. ſignificaſti 2. de homicid. num.9.* & alij.

QVÆSTIO LXVI.

An quando plures habitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, ſed ex aliqua leuitate, & negligentia, lapides ſingulos proiecerunt; vno tamen lapide percuſſus obiit quis; an, inquam omnes ſint irregulares?

AFfirmant apud Auilam, Didacus Perez *cap.6. num.45. verſ. De quæſtione tamen ſupradicta,* & apud Henriquez, Brixien. *quæſt.15.* docentes quod in hoc caſu debeat Iudex, omnes reputare irregulares.

Sed probabilius reſpondeo: Nullum ex prædictis, qui proiecerunt lapides, cenſeri irregularem debere, aut à Iudice, vt talem reputari. Quia in hoc caſu, nulla fuit cooperatio homicidij: ergo non poterit irregularis pronunciari vllus: neque etiam omnes; tum quia æquius eſt vnum nocentem tolerare, quàm plures innocentes damnare. Tum etiam, quia re vera, omnes non ſunt cooperati illi homicidio, neque conſilio neque actione ipſa: ergo. Sic Henriquez *lib.14.cap.14.num.3. in fine*, per hæc verba: Si ex quatuor, qui ſimul coniecerunt ſingulos lapides caſu, & ſine mutua cooperatione, conſtet vno tantum lapide percuſſum obiiſſe, nec conſtat, cuius eſſet ille lapis, omnes abſoluuntur; quia præſtat non damnari innocentes, quam vnum nocentem ignotum abſoluere. Sic ille. Qui citat Speculat. Maiol. Albert. Angel. Villadiego, & Perez. Sed hunc vltimum, malè, ait Auila. Sic etiam hic Auctor *part.6. diſp.6.ſect.3.dub.3. concl.3.* & apud ipſum, Hoſtienſ. & Ioan. Andr. Bonac. *punct.8. in vltima edit. num.29.* Gibalinus *conſectar.8. cit. verſ. Tertiò.* Palaus *diſp.6. punct.15. §.6.n.2. in fine.* Qui citat Suarium *diſp.45. ſect.3. dub.3. concl.2.* Sed non bene: quia Suarius *in ſect.cit.* nec dubia aliqua proponit, nec concluſionem: ſine dubio citare voluit vtrumque, Suarium videlicet *ſect.3.cit.num.11. in fine*, & Auilam *dub.3.concl.3. cit.* Addit tamen Maiolus *lib.5. cap.48. §.4. num.9.* quod in foro poli, non ſit dubium, quin maneat irregularis ille, qui ſciret ſe deliquiſſe, ſed nihilominus Iudicem in foro iudiciali neminem illorum declarare poſſe, irregularem ob rationem dictam.

QVÆSTIO LXVII.

An ſi quis, animo latronem occidendi; non lethaliter, ſed leuiter percuſſit; ſed deinde, alij neque vocati, neque incitati à primo percuſſore, lethaliter percuſſerunt; omnes maneant irregulares?

AFfirmat, omnes manere irregulares, Speculat. *in tit. de diſpenſat. §.Iuxta. num.48. verſ. Illud etiam nota,* & apud Bonacinam Suarez *diſp.45 ſect.3. num.9.* & Filliucius *tract.20.cap.4.quæſt.7.num.111.* Sed male citat vtrumque pro hac parte; cum oppoſitam expreſsè teneat vterque. Tenent tamen Maiolus *lib.5. cap.48. §.4. num.6. verſ. Si quis.* Sylueſt. & Tabiena apud ipſum.

Probabilius ergo longè Reſpondeo: Solum vltimos percuſſores manere irregulares, non primum. Quia huius percuſſio, non influxit in mortem, quam vltimi, ſine conſilio, aut cooperatione illius, dedere. Et hic eſt caſus expreſſus *in cap. Significaſti el 2. de homicid.* vbi Parochus, qui percuſſerat latronem ſpoliantem Altaria, quem deinde accedentes Parochiani occiderunt, pronunciatur immunis ab irregularitate, ſi leuiter tantum percuſſit, & neque aliis conſuluit, neque mandauit ſequutam occiſionem. Sic in primis tenet Suarez *ſect.3. cit. num.12.* id optimè probans. Filliucius *etiam num.111. cit. verſ. Non obſtat.* Henriquez *lib.14.cap.14.num.2. in fine.* Sayrus *lib.7. cap.4.num.15.* Bonacina *diſp.7.quæſt.4 punct.8.n.32.* Gibalinus *cap.4.quæſt.1. conſectar.9.num.28. in princ.* Barboſa *in cap. Significaſti. cit. num.9.*

QVÆSTIO LXVIII.

An etiam è contra, quando quis primò lethaliter percuſſit aliquem, cæteri verò aduenientes leuiter ſolum percuſſerunt, primus percuſſor tantum irregularis ſit?

AFfirmant plures DD. ſolum primum percuſſorem manere irregularem, non cæteros aduenientes. Ita abſolutè docent Auila *part.7. diſput.6. ſect.3.dub.4.concl.4. verſ. Sed quid primum.*

Alij verò docent, in præaſſignato caſu, ſolum primum lethaliter percuſſorem, eſſe irregularem, non verò illum ſequentes; niſi aliàs, hi venerint, tanquam auxiliatores, & ad mortem citius inferendam aliquid contulerint, ſuis leuibus percuſſionibus. Ita Gibalinus *loc.cit. verſ. Secundo.* vbi citat Henriquez *lib.14. cap.14.(ſic lege, non 24.) num.2.* Sayrum *lib.7. cap.4. num.15.* Auilam *loc.cit.* & Bonacinam *punct.8.n.22.* Sed ex his Auctoribus, ſolum Bonacina, & Auila agunt in terminis de hac quæſtione propoſita, modo à nobis relato; cæteri verò minimè. Nullus tamen ex his, excepto Auila, reſoluit caſum, cum ſolum doceant id conditionatè, dicendo, non ſolum primum percuſſorem manere irregularem; ſed etiam reliquos, ſi ſuis leuibus percuſſoribus ad mortem citius inferendam cooperati ſunt: hic enim opus; an de facto cenſendi ſint ad illam cooperari, vt de facto irregulares iudicentur.

Vnde alij melius abſolutè reſpondent, dicendo, quod, regulariter loquendo, non ſolum ille, qui primò lethaliter percuſſit, ſed etiam reliqui, qui poſtea leuiter percuſſerunt, ſint, atque maneant irregulares, morte percuſſi ſequuta. Ratio eſt. Quia non videtur dubitandum, quin, regulariter loquendo, ex poſtremis percuſſionibus, quantumuis leuibus, accelleretur percuſſi mors, quam licèt cauſaſſet vulnus primum lethale, ſed non tam facilè, aut tam properè: ergo non ſolum primus percuſſor, ſed etiam reliqui dicendi ſunt cooperatores mortis, ac proinde irregulares. Sic Suarez *diſp.45.ſect.3.num.9.* qui id ex mente Bartoli per hæc verba probat: Accedit doctrina Bartoli, eos, qui inflixerint vulnera de ſe non lethalia poſt inflictum lethale vulnus ab alio, vt homicidas puniri etiam à Iudice ciuili: quia vulnera, quæ aliàs non eſſent lethalia, in corpore ſic vulnerato & affecto, lethalia ſunt: ergo de his dubitari non poteſt quin incurrant irregularitatem. Sic ille. Quem non citatum, ſequitur Filliucius *num.111. citato.* ita dicens: Secundum, ſi vnum vulnus ſit lethale, non autem reliqua, omnes cenſentur irregulares: quia ſaltem cooperati ſunt ad mortem: quodlibet enim vulnus ſiue præceſſerit lethale, ſiue ſubſequutum ſit, reipſa iuuat ad mortem, & reddit ſubiectum debilius ad reſiſtendum vulneri lethali, & ſaltem accelerat mortem. Sic Filliucius.

Ego, ex his tribus ſententiis, hanc vltimam, vt meliorem eligendam puto, adhibita tamen aliqua limitatione, ſeu explicatione; nempe, vt non intelligatur in caſu, quo poſtrema vulnera ſint ita admodum leuia, vt iudicio Chirurgorum (cui hæc res eſt cõmittenda) aut nihil morti intulerint, aut parum valde

valde illam accelerauerint: quia tunc ob paruitatem materiæ, immunes ab irregularitate manerent vltimi percussores, iuxta doctrinam à nobis traditam *sup. tract.2. disp.4. quæst.1.*

QVÆSTIO LXIX.

An quando primus aliquem lethaliter percusit, & cæteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneant, sequuta percusi morte, irregulares?

AFfirmant plures Doctores ex *cap. Significasti el 2. de homicid.* vbi statuitur, percutientem mortiferè esse irregularem, etiamsi percussus ab aliis fuerit occisus: quamuis certum non sit, imo dubium, ipsum vulneratum ex priori vulnere moriturum, si ab aliis non foret iterum percussus, & exanimatus. Ita Ioan. Igneus, Florian. Alberic. Celsus, & alij, quos citat, & sequitur Couarru. *in Clement. Si furiosus, 2.part. §.2. num.4.* Quibus adde Molinam *tom.4. tract.3. disp.33. membr.7. num.3. col.707.* & apud ipsum, Anton Gomez & Iul. Clarus, Vgolinum *cap.14. §.1.* Barbosam *in cap. Significasti, cit. num.1.* & alios.

Sed probabilius sub distinctione. Sic Respondeo dicendo; omnes quidem percutientes manere irregulares, si non statim, sed post aliquod tempus, ac fuit percussus à secundis percussoribus, obiit percussus. Si verò statim obiit, tunc non manere irregularem primum percussorem, sed solum secundos.

Prima pars constat ex dictis. Quia tunc, non solum postrema vulnera, sed etiam primum lethale, cooperatum est ad mortem, aut ad eius accelerationem; aut saltem dubitari iure potest, an vtrumque illud vulnus causarit eam mortem: sed in eo dubio contrahitur irregularitas, ex *cap. Significasti. cit.* ergo certum est ex iure in hoc euentu tam primum, quàm secundos lethaliter percussores, irregulares manere, vt in hac parte, optimè sentiunt Auctores primæ sententiæ, cum communi.

Secunda verò pars, quæ contra illos militat, sic clarè probatur. Quia ad incurrendam irregularitatem homicidij, necessariò debet quis esse causa proxima illius: sed in casu, quo percussus, statim obiit, ac fuit percussus à secundis, tunc primus percussor non fuit causa proxima dicti homicidij, sed solùm secundi, qui re vera illum occiderunt: ergo. *Confirmatur.* Quia, si percussus à Petro vulnere lethali, statim occidatur à fulmine, tunc Petrus non manet irregularis, eo quod vulnus inflictum à Petro non causauit mortem: ergo nec in præsenti casu dicetur filius occidisse Caïum à se lethaliter percussum, si illi superueniens Sempronius hostis caput vno ictu demessuerit. Si igitur primum vulnus, quamuis lethale, reipsa, non causarit mortem, nec ipsam aliquantulum accelerauerit, sed tota illata fuit à secundo, aut secundis percutientibus, tunc primus qui vulnerauit, nullo modo contrahit irregularitatem. Id verò, vt supra notauimus, petendum est ex peritorum Medicorum, aut Chirurgorum iudicio.

Nec obstat textus *in cap. Significasti*, quem contra nos obiiciunt DD. primæ sententiæ. Quia ibi, ideo primus percussor definitur irregularis, quia dubium erat, an vulnus, quod imposuerat mortem illius latronis, reipsa causasset, aut accelerasset: in nostro autem casu, supponimus causam cædis commissæ, fuisse secundum vulnus, quod colligimus, ex eo quod statim ab illo inflicto interierit. Sic tenent Zasius apud Couar. *loc. cit.* Auila *part.7. disput.6. sect.3. dub.4.* Ægidius *disp.18. dub.8. num.60.* & Bonacina *quæst.4. punct.8. num.33.* quos citat & sequitur Gibalinus *cap.4. quæst.1. consectar.9. vers. Tertiò.* Palaus *disp.6. punct.15. §.6. num.6.* & penes ipsum, Henriquez *lib.14. cap.14. num.3.* Molina *tract.3. disp.33. memb.6. num.4.* & Layman *lib.3. sect.5. tract.3. part.3. cap.10. in fine.* Sed ex his, quos Palaus citat, Auctoribus; in primis Henriquez in oppositum potius inclinare videtur: nam hæc dicit verba *cit. loc.* Si primus lethaliter percussit, & tamen alius, qui se solo sufficeret, occidit, vterque fit irregularis, nam saltem est dubium probabilius, quod primum vulnus iuuit ad mortis accelerationem: Si tamen ex Medicorum iudicio, & bonis coniecturis credatur primum vulnus de se sufficiens non concurrisse de facto ad mortem, hic fortasse excusabitur ab irregularitate. Hæc Henriquez. Rursus Molina, *loco citato* à Palao, nihil ad propositum dicit; & oppositum expresse tenet loco à nobis allegato. Layman denique, solùm dicit, hanc partem esse valde probabilem. Qui etiam malè citat Molinam, vbi Palaus. Tenent etiam nostram sententiam alij iuniores.

QVÆSTIO LXX.

An omnes censendi sint irregulares, casu, quo posterius lethaliter vulnerantes occurrunt inuitati à primo, qui tantum leniter vulnerauit?

REspondeo, vt certum: Omnes censeri irregulares. Quia tam ille, qui inuitat, quàm illi, qui auxilium præbuerunt, in mortem subsequutam proximè influxerunt, vel physicè, vel moraliter. Sic omnes. Legatur Gibalinus *loc. cit. vers. Quartò. pag.136.*

QVÆSTIO LXXI.

An fiat irregularis, ille, qui rixam iniustam habens cum alio, admonet amicos, famulos, consanguineos occurrentes in sui auxilium, ne quid mali illi inferant; si hi nihilominus occidant eum, aut mutilent?

AFfirmant fieri irregularem, casu, quo rixa primi contendentis cum occiso fuerit iniusta, & illicita, quàmplures Doctores; ex eo quod ille dederit culpam præambulam ad occisionem; quod sufficit ad incurrendam irregularitatem, vt colligitur ex *cap. Petrus 17. de homicid.* vbi ab irregularitate excusatur, qui ignorauit, & prohibuit; quia non dedit causam contentioni, nec rixæ, sed potius ipse occisus fuit in culpa illius inimicitiæ & pugnæ: ergo è contra, qui dedit causam rixæ, & eius amici, famuli, vel consanguinei accurrentes, alterum cum eo pugnante occiderunt, etiamsi id, præter eius voluntatem, imo contra eius prohibitionem, facerent, irregularis censebitur. Ita Villadiego *de Irregularit. cap. de percussore. col.8.* & Marc. Socin. *in cap. Ad audientiam, de homicid. num.50.* quos citat, & sequitur Couar. *in d. Clement. Si furiosus, 2.part. §.2. num.8. vers. Primum.* Iacob de Graff. *part.1. decis. aur. lib.2. cap.64. num.17.* Vgolinus *de Irregularit. cap.18. §.2.* Riminald. Iun. *consil.441. vol.4.* Ozasc. *decis.104. n.5.* & Bellet. *disquisit. Clericor. part.1. tit. de disciplin. Clericor. §.5. num.34.* quos omnes affert, & sequitur Barbosa *in cap. Petrus 17. de homicid. num.3.* Qui contrarium cum communi, censet de illo, cuius occasione, non causam dante, ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium committitur: quia in hoc casu ille non debet censeri homicida, cum non fuerit causa homicidij. Ita ille, *num.1. & 2.* ex

Abbate,

Abbate, Innocent. Zarabella, Anania, & aliis Canoniſtis : quos,quoad hoc vltimum,ſequitur Henriquez *vbi infra.*

Sed probabilius Reſpondeo: Nullo modo fieri irregularem (ſi aliàs non contulerit aliquid ad eius mortem, aut eius accelerationem per vulnera à ſe prius facta, iuxta doctrinam à nobis ſupra datam) Ratio eſt. Quia ille primus, qui cauſam dedit rixæ, nullo modo cooperatus eſt morti ſui inimici, cum potius illam impedierit, quantum potuit : ergo propter illam, nequit fieri irregularis. *Confirmatur*,quia tale homicidium, non fuit commiſſum, voluntate illius, qui cauſam dedit contentioni, vt conſtat ex dictis : ergo non potuit eſſe voluntarium reſpectu illius : ergo nec irregularis propter illud. Sic Gloſſa *in cap.vltimo* 23. *quæſt.vltim.* Baldus, & Hippolyt. apud Couar.*loc. cit.*Henriquez *lib.*14.*cap.*13.*num.*4. & apud illum Recentiores Theologi. Auila *part.*7. *diſp.*6.*ſect.*3.*dub.*5.*concl.*1.Reginald.*num.*147.Bonac. *quæſt.*4. *punct.*8.*n.*34. Gibalinus *cap.*4.*q.*1.*conſect.*9. *in fine, pag.*136. & alij.

Qvæstio LXXII.

An qui vulnerauit lethaliter aliquem, quem domus corruens interemit ; maneat irregularis ?

Affirmatiuam ſententiam poſſe defendi, ſatis innuit Molina, *tract.*3. *diſput.*33. *membr.*7. *num.*4. *col.*709. dum contrariam ferè inuitus amplectitur.

Sed vt mihi certum Reſpondeo : Non manere irregularem. Quia,vt optimè ait Molina *loc. cit.* irregularitas non prius incurritur, quàm mors actu ex cauſa illius, quam homicida dedit, ſequuta, etiamſi conſtet cauſam ſufficientiſſimam illius eſſe datam. Quare, cum, quando in eo euentu mors ſequeretur ex ea, caſu fortuito ſuperueniente, falſum eſſet dicere, mortem fuiſſe ſequutam ex vulnere lethali inflicto ; falſumque eſſet dicere eum, qui id vulnus lethale inflixit, interfeciſſe eum hominem, fuiſséve homicidam illius;ſed ſolum ſit verum dicere, dediſſe cauſam ſufficientem ad homicidium, futurumque fuiſſe homicidam illius hominis, niſi mors illius aliunde fuiſſet præuenta : vtique dicendum erit, illum non contraxiſſe irregularitatem ex tali interitu eius hominis. Sic Molina. Ex cuius doctrina colligitur,quod ſi quis v.g.poſt acceptum lethale vulnus, feritur fulmine, aut ruina domus opprimitur, aut ſubitò comminuitur ictu bombardæ, aut ab alia cauſa extinguitur, tunc percutiens non erit irregularis, vt conſtat èx dictis *q.*69. Et tenent Auila, Bonac. & alij ibi citati. Legatur rurſus Gibalinus *loc. cit. conſectar.*10.*num.*30.*pag.*136.

Qvæstio LXXIII.

An maneat irregularis ille, qui leui vulnere aliquem percuſſit;& percuſſus incidens in ſaxa, vel flumen,mortuus eſt?

Reſpondeo : Etiam vt certum : Manere irregularem, vel ex homicidio voluntario, vel caſuali, iuxta nuper dicta. Quia re vera,illud leue vulnus,in eo euentu, verè intulit mortem percuſſo. Sic colligitur ex *cap.Studeat, diſtinct.*30. & tenent Maiolus *loc. cit.num.*6. Addens idem eſſe dicendum de illo, qui leuiter vulnerauit aliquem, ſed tamen cauſa fuit, ne fugeret percuſſus, & ſic non fugiendo, facilius occiſus eſt à ſuperuenientibus, tunc enim ille primo, licèt leuiter vulnerans, manebit irregularis. Silueſt. *verb.Homicidium* 3. *quæſt.*7. *verſ. Secundum.* Sayrus *num.*5. *citato in fine*, dicens eſſe commune. Sed hoc vltimum additum, vt ſit verum intelligendum eſt, caſu, quo percuſſio leuiter vulnerantis, aliquo modo influat in mortem, quam ſuperuenientes intulere, vt explicauimus *ſupra quæſt.*67.

Qvæstio LXXIV.

An qui ſagittam aut gladium, de vulnere alicuius extrahit ; fiat irregularis, ſi ob id vulneratus citius pereat ?

Affirmat abſolutè Maiolus *lib.*5. *cap.*48. §.4. *num.*3. per hæc verba : Morti etiam opem fert ille, qui de gutture lethaliter vulnerati ſagittam extraxerit, ſi ob id vulneratus celerius moriatur. Argum. *cap.Tua,*&c. *quamuis, de homicid.* Speculat. *in d.* §. *Iuxta. verſ. Si autem aliquis ſagittam.* Hæc Maiolus. Quibus addi poſſunt Socin.Panormitan.& Villadiego,apud Couar. mox citandum.

Sed probabilius cum diſtinctione.Sic Reſpondeo dicendum;quod ſi extrahens,non extrahat ſagittam, aut gladium cautè, & ſecundum regulas artis, & exinde accelerata ſit mors vulnerati ; tunc verè ſit irregularis : quia periculosè, & illicitè accelerauit mortem percuſſi. Si verò extrahat ſecundum regulas artis, & bono fine, animóque ſanandi, tunc non manet irregularis : licèt caſu acceleretur mors ; quia id euenit per accidens. Sic Couar. *in Clement. Si furioſus,part.*2.§.4.*num.*3.*verſ.Hi vero*(*dicendo*)Auctores etiam irregularem eſſe opinantur eum,qui à vulnerato ſagittam extraxerit, ſi ex hoc ipſe vulneratus moriatur. Quorum ſententiam ego admitterem, vbi in extrahendo ſagittam, aliquam culpam habuerit, quia non ſeruauit modum ab huius rei viris peritiſſimis præſcriptum, vel operam dederit rei ſibi illicitæ, & interdictæ ; alioqui non eſt omnino vera prædicta opinio. Sic ille. Et antea Nauar. *cap.*27. *num.*229.Henriquez *lib.*14.*cap.*11.*num.*1.Auila *p.*7. *diſp.*6.*ſect.*1. *dub.*9 *per totum.* Bonac. *etiam quæſt.*4. *punct.*7.*num.*13. & alij.

Qvæstio LXXV.

An cenſeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex vulnere graui,vel leui, à ſe illato, vulneratus obierit ?

Reſpondeo, vt certum : Cenſeri debere. Quia ita videtur expreſſum *in cap. Ad audientiam, de homicid.* vbi dicitur irregularis ille, qui cultello, & vagina decidente alium leuiter in dorſo vulnerat ; eo quod dubium eſſet, an ex eo vulnere, aut ex alia infirmitate obiiſſet : quod dubium multo maius foret, ſi vulnus graue, & mortiferum fuiſſet. Verum igitur eſt illud in hac materia commune ; Quod irregularis ſit quiſquis in dubio facti homicidij ; ſecus in dubio iuris. Sic Couar. *in Clement. Si furioſus, parte prima, numero tertio.*Sayrus *libro ſexto,capite ſecundo,numero decimoſexto.* Azorius *prima parte, libro ſecundo, capite decimo, quæſtione decimanona.* Ægidius *diſputatione decimaoctaua, dubit.*2. *numero* 23. Sanchez *lib.*2. *de Matrimon.diſputatione* 41 *numero* 9.Suarez *diſputatione* 40. *ſect.*5. *num.*18. *&* 19. *& ſect.*6. *num.*1. Salas,Valentia, Bonacina,Filliucius,Sancius,Rebellus, & Salas, quos omnes refert Barbola *in d. cap. Ad audientiam, num.*2. De quo etiam nos egimus *ſupr. tract.*1.

QVÆSTIO LXXVI.

An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, iniuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quapiam accedente causa, vulneratus obiit; habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit?

AFfirmant plures DD. Quorum ratio est: quia de facto mors sequuta est ex illato vulnere; cum aliàs sequuta non fuisset, si vulnus illud inflictum non fuisset: ergo irregularis manebit sic percutiens. Ita apud Sayrum *lib.7.cap.4.num.16.* tenent Siluest. *homicidium 2.quæst.2.* Tabiena *verb.Irregularitas 3. §.6.* Nauar. *cap.27. num.223. vers.Octauò, in fine.* Maiolus *lib.5. cap.48. §.4. num.6.* Viualdus *de Irregularit.num.141.* Ledesma *2.4.quæst.26.art.2. de Irregularit.pag.395.* Ludouic. Carrer. Ancharan. D.Anton. & alij, & apud Auilam, Couar. *part.2.§.2. num.9.* Corduba *in Summ.quæst.34.* Villadiego *cap.6. num.17.vers.Ex prædicto,* & ibi Didacus Perez. Luysius *lib.9.de Censur disp.64.dub.1. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè habendum esse talem percutientem pro irregulari, si certum appareat ex Medicorum iudicio, tali vulnerato aliunde omnino, quam ex illato vulnere mortem contigisse. Ratio est. Quia in dicto casu, qui leuiter vulnerauit, nulla ratione proximè influit, adhuc partialiter in mortem percussi: ergo non est reus homicidij, & consequenter, nec irregularis. Consequentia est clara. Antecedens probatur. Quia quoties alicui alteri causæ positiuæ, proximæ & totali potest tribui mors subsequuta, minimè tribuenda est illi, qui leuiter vulnerauit: at sic est, quod in præsentiarum, mors subsequuta vulnerato, totaliter, proximè, & positiuè euenit illi ex sua intemperantia, aut incuria Medicorum, &c. ergo. Sic Gibalinus *cap.4.quæst.1. conclar.10. vers.Tota itaque.* Quui bene occurrit argumento contrariorum dicentium, sufficere ad incurrendam irregularitatem, quod prius illud vulnus fuerit occasio cædis vulnerati, quia si hic non fuisset vulneratus, etiamsi eadem intemperantia vixisset, aut cum eadem incuria à Medicis curatus fuisset, non obiisset: quia (inquit) cum occasio, & causa plurimum differant, & effectus nunquam tribuatur occasioni, sed causæ proximæ, aut remotæ ita cum proxima necessario connexa, vt ex remota semel posita, necessario sequatur proxima, atque eius deinde effectus; huic vulneri assignari non potest homicidium tanquam causæ, siue proximæ, siue remotæ reipsa influenti propter necessariam connexionem quam habet cum causa proxima ab ipsa consequente: ergo ratione illius occasionis, & vulneris, neque homicidium externum, neque irregularitas ex eo proueniens contrahetur. Hæc Gibalinus. Et ante ipsum, hanc docuerunt sententiam Hostiens. *in Sum. lib.5. tit. de homicid. §. Qua pœna. vers. Item secus.* Caietan. *2.2.quæst.64. artic.8.* Sotus *lib.5. de Iustit. quæst.1.art.9.* Henriquez *lib.14.cap.14.num.4.* Salon *in 2.2. quæst.64. art.8.* Angel. *verb. Homicidium 2. §.12.* & Toletus *in Summ. lib.1. cap.29.* quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.7.cap.4.num.16.* His addi possunt Aragon *2.2.quæst.64. artic.8.* Auila *part.7. disp.6. sect.1.dub.5. concl.1. vers.Dixi, si vulnus erat graue* (vnde malè citat illum Bonacina pro parte contraria, sicuti citat Henriquez; nam hi Doctores loquendo de vulnere leui, hanc nostram docent sententiam) Suarez *disp.45. sect.6. num.29.* Filliucius *num.83.* Reginald. *num.164.* Lessius *lib.2. cap.9.* Bonacina *disp.7.quæst.4.punct.7.num.16.* Qui & citat Couarruuiam pro hac parte, eodem loco, ac Auila pro contraria citauit. Et non miror, cum Couar. in principio, absolutè teneat prædictum leuiter percutientem manere irregularem: in fine verò, oppositum sentiat, casu, quo vulnus sit nimis leue, per hæc verba: Quod si vulnus illatum esset adeò leue, quod nullo, vel modico medicamine percussus posset liber, & sanus euadere; & tamen vulneri oppositum est venenum: tunc percussor, ni fallor, non esset iudicandus irregularis: quia ex veneno potius, quàm ex vulnere percussus moritur. Sic ille. Tenent etiam Hurtad. *disp.2. diff.8. num.31.* imo & Diana *part.4. tract.2. resol.10.* Palaus *disp1. punct.15. §.5. num.5.* ac alij.

QVÆSTIO LXXVII.

An saltem, maneat irregularis, si vulnus quod intulit fuit graue, aut lethale, etiamsi percussus, ex malo regimine, aut eximperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi, moriatur?

AFfirmant à fortiori, omnes Doctores pro prima sententia adducti, & alij plures ex nostris, præcipuè Auila *loc. cit. concluf.1.* vbi ita ait: Si vulnus erat graue, licèt non lethale de se, percussor manet irregularis. Probat, quia si vulnus non esset illatum, mors non esset sequuta, etiam posita imperitia Chirurgi, & malo regimine: ergo vulnus fuit causa mortis. Ita ille, qui citat pro se Henriquez *lib.14. cap.14.num.4.* Couar. Nauarrum, & alios. Indicántque Bonacina, Gibalinus, Sayrus, Diana, & alij penes illos.

Sed ego iuxta doctrinam *quæst.69.* datam Respondeo probabilius: Minimè manere irregularem talem lethaliter, aut grauiter percutientem, casu, quo percussus de facto, non ex inflicto vulnere, sed ex alia quapiam causa totali, & proxima influente in mortem percussi, pereat, & moriatur. Probatur ex dictis. Quia irregularitas ex homicidio, non prius incurritur, quam mors actu, & ex causa quam homicida dedit, sit sequuta, etiamsi constet causam sufficientissimam, & euidentissimam illius esse datam, vt probatum manet *quæst.72.* ergo quantumuis percussor graue, seu lethale inferendo vulnus, sufficientissimam det causam morti percussi, tamen si reipsa & de facto, hic non pereat, aut moriatur ex illa, quam vulnerans opposuit, causa, sed ex alia occurrenti; & ab alio data, minimè dicetur reus homicidij facti, nec irregularis; sed ille alius, qui causam totalem proximam & positiuam reipsa dedit, & qua posita, vulneratus periit.

Confirmatur hæc sententia ex doctrina quam tradunt Couar. Sayrus & alij Doctores contrariæ opinionis. Dicunt enim quod quando vulnus ab aliquo illatum, adeo leue est, quod modico medicamine percussus, posset sanus euadere; si tunc venenum aliquod illi leui vulneri, loco medicaminis, adhibeatur, percussor non est iudicandus irregularis; quia ex veneno potius, quàm ex vulnere percussus mori iudicatur. Sic illi. Nunc ego: ergo idem dicendum in casu, quo vulnus illatum sit ex se lethale, si illi loco medicamenti adhibeatur aliquod venenum, quo adhibito, statim pereat percussus: patet consequentia, quia vtrobique est eadem ratio, cum vtraque percussio solum rationem conditionis, vt mors contingat sortiatur, vt notum ex dictis manet.

Nec obstat, si dicas, esse inter has percussiones maximum discrimen; nam ex leui non foret mors sequuta, nisi apponeretur illi venenum: bene tamen

ex percussione lethali: quia hinc solum sequitur, quod foret percussor, reus homicidij, & inde irregularis, si alia causa præueniens non inferret mortem vulnerato; non tamen sequitur, quod de facto sit reus homicidij, cum id alter præueniens commiserit, ac inde nec irregularis.

Qvæstio LXXVIII.

An qui leuiter vulnerauit, fiat irregularis, si ex eo vulnere percussus pereat; eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum?

NEgandum esse, ex dictis constare videtur. Quia qui leuiter (aut etiam grauiter) aliquem percussit, non manet irregularis, si percussus ex imperitia Chirurgi moriatur; ergo nec irregularis euadet, si percussus moriatur, quia non est inuentus Chirurgus: patet consequentia: nam idem importat non curare ac curare malè ex imperitia artis.

Sed, vt certum Respondeo: Irregularem fieri. Ratio est. Quia quamuis defectus Chirurgi, aut medicaminis, seu curationis, fuerit aliquo modo causa negatiua mortis; non tamen positiua, cui tribui possit mors, nam hæc tantum fuit vulnus illatum à percutiente, à quo positiuè, & physicè illata est mors, quare vulnerans verè homicida est, & irregularis. Ex quo constat mansisse irregularem illum, qui in medio campi percussit alium, non lethaliter; quia tamen impediuit, ne domum aut aliò recipere se posset, vt sanguinem sisteret, interiit, aut frigore, vel fame necatus fuit. Sic Sotus *lib.5. de Iustit. quæst.1. art.9.* Nauar. *cap.27. num.223.* Auila *part.7.disp.6. sect.1. dubit.5. conclus.1. vers. Confirmatur.* Sayrus *lib.7. cap.4. num.16. vers. Quartò.* Layman *lib.3. tract.3. part.3. cap.10. num.5.* dicens esse communem. Gibalinus *cap.4.de Irregularit.q.1.consectar.10. num.31.* & alij.

Ad rationem dubitandi, neganda est consequentia: disparitas constat ex dictis; quia imperitia Chirurgi, aut inepta eius curatio, verè influit vt positiua, & physica causa in mortem vulnerati, & ideo optimè potest tribui illi mors sequuta: at verò negatio curationis, solum est causa negatiua, aut merum non ens, & non agit, & ideo illius non actionis, nullus potest esse effectus.

Qvæstio LXXIX.

An item fiat irregularis, qui percussit leuiter, si mors non sequatur præcisè ratione vulneris, eo quod non fuerit mortale; sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde prouenientis?

REspondeo, cum distinctione sic. Si vulnus initio leue, ita tamen sensum supercreuit, vt quamuis Medici, & Chirurgi quidquid erat artis contulerint, non potuerint impedire febrim, ex qua tandem mors successit, tunc percutiens irregularis erit; quia liquidò constat, vulnus fuisse causam positiuam & proximam cædis, & consequenter de illa tenebitur vulnerans, & fiet irregularis. Si verò vulnus initio ita leue fuerit, vt Medicus illud facilè curare posset, tamen lucri causa, aut incuria curationem prolongauit; aut percussus ipse sua intemperantia, ita vulnus exacerbauit, vt febrim, aut morbum, ex quo postea obiit, creauerit; tunc mors nulla ratione vulneri, antea illato, tribuenda est, sed potius Medico, aut malo regimini ægri, & ideo eius causa minimè contrahet reus irregularitatem. Sic Nauar. *cap.27. num.223.* Henriquez *lib.14. cap.14. num.4.* & Couar. quos pro hac parte citat, & sequitur Auila *part.7.disp.6.sect.1. dub.5.concl.2.* Qui tamen non ita distinctè & clarè loquuntur, sicuti nos. Sayrus *lib.7. cap.4. num.17. vers. Secundò, & vers. Tertiò.* Gibalinus *cap.4. de Irregularitate, quæst.1. consectar.10. vers. Tertiò, & vers. Quartò.* Palaus *disp.1. punct.15. §.5. num.5.* Layman *sect.5. tract.3. part.3. cap.10. num.5.* & penes ipsum Couar. *loc.cit. §.2. num.9.*

Qvæstio LXXX.

An si vulneratus ex vulnere non lethali, semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit; immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij?

REspondeo: Immunem manere ab irregularitate, & ab aliis homicidij obligationibus. Quia tunc vulnus non fuit causa mortis, sed morbus ex aliis accidentibus superueniens. Sic constat ex *cap.2. de homicid. & ex l. Qui occiderit §.vltim.ff.ad leg.Aquiliam*, & tenent communiter DD. Couar. *in Clem. Si furiosus, de homicid. 2.p. §.2. num.9. in fine.* Molina *tract.3.disp.32.num.2.* Auila & Layman *loc. cit.* Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.1. consectar.10. num.31. vers. Secundò*, & alij, notantes, standum esse Medicorum, & Chirurgorum iudicio, necnon Iudicis arbitrio, vt sciatur vtrum superueniens infirmitas, qua vulneratus obiit, originem traxerit ex vulnere, vel ex alia causa extrinseca; & etiam vtrum vulnus fuerit lethale, vel non. Legatur Auila *loc.cit. concl.2.* vbi adducit Glossam *lib.1. in verbo depulsa. C. de emendis seruis*; docentem, quod, si post vulnus vulneratus finito triduo ambulauit pedibus suis, non dicitur vulnus mortale. Quam Glossam, Felinus dicit esse singularem secundum omnes. Sed eam limitat Salicet. citatus à Felino, quando erat dubium: vtrum esset mortale. Legatur etiam Barbosa *in cap. Significasti, el 2.de homicid.vbi, num.7.* ex Farinacio, Bernardo Græuæ & aliis docet, quod illud dicatur vulnus lethale, cuius curatio, vel omnino impossibilis, vel difficillima sit. Legatur tandem Molina *tract.3. disp.32. per totam.*

Qvæstio LXXXI.

An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto, post acceptum vulnus; præsumatur ex vulnere decessisse, si postea decedat?

NEgandum videtur ex Glossa nuper citata, iudicante, præsumendum esse tunc, vulnus illatum non fuisse lethale: ergo nec ex illo decessisse. Sed hanc Glossam, quam pro hoc modo dicendi citant Auila, & Anton. Gomez, *vbi infra*, id non docere, docet Molina *loc.cit.num.3.col.657.*

Alij verò è contra docent, vulneratum præsumi ex vulnere decessisse, non solum quando post illud acceptum, finito triduo ex lecto surrexit, verum etiamsi transactis diebus octo, pedibus suis ambulauerit. Sic tenet Barbosa *in cap. Presbyterum, num.5. de homicid. & in cap. Continebatur, & in tit. num.3.* ex Farinac. *part.5. quæst.127. n.38. & 77.* Boër. *decis.323. num.12.* & Anton. Gomez *tom.3. var.cap.3.num.29. vers. Ex quibus.*

Alij rursus aliter sentiunt, dicendo, quod si vulneratus, post acceptum vulnus, nunquam conualuit; præsumi debeat ex vulnere accepto decessisse; etiamsi

post

poſt longum tempus è vita decedat. Si verò conualuit, & poſtea recidit, ſi moriatur poſt octo menſes, non præſumatur ex vulnere deceſſiſſe; ſecus tamen ſi ante prædictum tempus mortuus ſit. Ita Villadiego *cap.6. verſ. ſed pone. n.35.* quem refert & ſequitur Auila *p.7.diſp.6.ſect.1.dub.5.in fine*, qui & id probat ex *cap.2. de Clerico percuſſore.*

Sed ego melius Reſpondeo dicendum, quod ad ferendum iudicium de cauſa mortis ſequutæ; an videlicet, illa è vulnere illato proceſſerit, an verò ex alia noua ſuccedente cauſa, non ſit præcisè attendendum ad tempus poſt acceptum vulnus, nempe; an percuſſus non ſit mortuus ſtatim, intra tres, quatuor, vel octo dies, aut etiam menſes, &c. eo quod id poſſit facilè contingere, ſi vulneratus nunquam perfectè conualeat; ideoque ſtandum ſit, & relinquendum arbitrio prudentis Iudicis, adhibito conſilio Medicorum, ſeu Chirurgorum, ſpectatáque qualitate vulneris, ſpectatíſque aliis circunſtantiis occurrentibus. Sic Molina *loc.cit. n.3.* & tandem illi conſentiunt Villadiego, Auila & alij, *ſup.* citati.

QVÆSTIO LXXXII.

An præbens arma alicui, quem ſuſpicatur ea emere, aut petere ad iniuſtam occiſionem Petri; ſit irregularis, occiſione ſequuta?

AFfirmant communiter DD. eo quod occiſio, ex donatione armororum ſequuta, præbenti illa, indirectè ſit volita, & ad illam omnino influat, ponendo ipſius cauſam. Ita Vgolin. *c.17. n.5.* Molin. *tr.3. diſp.33. memb.6. n.8. col.699.* Suar. *diſp.45. ſect.3. n.5.* & Filliuc. Quos citat & ſequitur Bonac. *diſp.7. q.4. punct.8. n.35.* & antea Felin. *in c. Sicut dignum, de homicid.* Sayrus *lib.7. c.4. n.9. in fine*, ibi: Qui ei, quem ſcit occiſurum alium, tradit gladium, erit irregularis: ſecus autem, ſi neſciat, etiamſi occidat; quia tunc eſt cauſa remota. Ita ille. Auila *etiam part.7. diſput.6. ſect.3. dub.2.* & alij.

Sed ego Reſpondeo dicendum. *Primò*, quod nullo modo fiat irregularis ille, qui arma, aut aliud inſtrumentum ad homicidium patrandum confert; ſi probabiliter ignoret, petentem velle illa ad tale delictum admittendum: quia tunc ſicut excuſatur à culpa, ita excuſatur ab irregularitatis pœna. In hac prima reſponſione omnes conueniunt Doctores, præcipuè citati, inter quos Molina *n.7.* eâ latè declarat & probat.

Reſpondeo. *Secundò*, æquè probabile eſt, quod qui præbet arma alicui ea petenti, ſuſpicans eſſe ad iniuſtè occidendum, non maneret irregularis, niſi dicta arma ex intentione homicidij perpetrandi præbeat. Ratio eſt. Quia tunc non dicitur, niſi ad Summum, valdè remotè, & impropriè, cooperari homicidio; cum tunc tantum tribuat arma, quibus occidens poſſit benè, vel malè vti, abſque intentione mali vſus, quod non pertinet ad homicidium, abſque dicta intentione: quamuis ſuſpicetur illum malè vſurum: alioquin qui vendunt res, quibus licèt abuti, quoties ſuſpicio pulſaret mentem, emi ad malum vſum, deberent aut abſtinere à venditione, aut deponere ſuſpicionem, aut Rei forent ipſius criminis, quod ex eius mercis abuſu committeretur, quod nemo dixerit. Sic Hurtad. *diſp.2. de Irregularit. diff.8. in fine*, quem citat, & ſequitur Gibalinus *cap.4. quæſt.1. conſectar.10. pag.187.* Addentes tamen, ad ſummum prædictum præbentem arma, peccare peccato ſcandali paſſiui, & contra iuſtitiam ſecundariè, & ideo non manere obligatum ad reſtitutionem damni. Nec Auctores oppoſitæ ſententiæ fortaſſitan aliud, quàm nos, ſequenti quæſtione dicemus, volunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An ſaltem maneat irregularis, ſi præbeat arma petenti illa in ſubitanea rixa, aut in procinctu cædis?

AFfirmabunt à fortiori, omnes DD. nuper pro prima ſententia adducti.

Sed clarius, & diſtinctius Reſpondeo: Manere quidem tunc irregularem, præbendo in hoc caſu arma, quæ ſi aliàs petenti denegaret, vitaret cædem alterius alioquin certò ſequuturam, dummodo abſque ſuo magno damno denegare poſſet. Ratio eſt. Quia in hoc euentu, qui præbet iam, iam rixanti arma, non ſolum peccat contra charitatem, vt conſtat, ſed etiam contra iuſtitiam, & quintum præceptum decalogi; cum re vera telo armauit homicidam, & conſequenter cooperatus eſt homicidio, & iniuſtæ cædi, quam ille perpetrauit. Sic ſentit Gibalinus *loc. cit. verſ. Crediderim, pag.187.* & in hoc ſenſu interpretatur auctores primæ ſententiæ quæſt. præcedenti allegatos. Addens, quod nec Hurt. diſſentiret, loquendo de præbente arma in illo momento cædis inferendæ ad quam arma inclamat, & poſtulat homicida. Si enim (ait Gibalinus) illi in eo præcinctu vocatus adſim, aut auxilium fero, vnde fiat, vt mea præſentia audacior factus, aut potentior meo ſubſidio occidat inimicum, re vera fio irregularis, vt diximus; quidni idem contingat, ſi præſtando arma auxilio ſim. Niſi igitur aliqua cauſa legitima excuſet, vt fortaſſis contingat in ſeruo, dicor huic cædi propriè cooperari, & ſum irregularis. Huc vſque ille.

QVÆSTIO LXXXIV.

An ſi quis tradat arma Caïo, ad occidendum Titium; fiat irregularis, ſi Caïus occidat Titium, aliis armis?

REſpondeo: Non fieri irregularem. Quia re ipſa, & in effectu, non influit in homicidium: ergo in eo præcisè caſu præbens arma non manet irregularis. Secus eſt dicendum, ſi homicida, cui præſtita ſunt arma, illis factus ſit animoſior, & terruerit aduerſarium, atque ita ipſis adiutus ſit, vt facilius illum confoderit, etſi aliis armis; quia tunc, qui præbuit arma, reus erit homicidij, in quod illa armorum præſtatione, contulit; & ideo manebit irregularis. Sic Bonac. *q.4. de Irregul. punct.8. n.36.* citans Vgolinum *c.17. n.2.* Suarium *diſp.45. ſect.3. n.10.* & Filliucium *tr.20. n.46.100.* & *125.* Sed hi Auctores, non loquuntur de caſu noſtræ quæſtionis propriè, licèt eorum doctrina noſtræ reſolutionis vires tribuat. Tenet tamen expreſsè Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæſt.1. conſectar.10. verſ. At verò. pag.188.* vbi idem docet de illo, qui præbuit arma Caïo ad occidendum Titium, ille verò occidit Sempronium: quia tunc (inquit) præbens arma non fiet irregularis; niſi aliàs illa dederit, vt Caïus his vteretur in rixa contra Titium, quem Sempronio & ſimul aliis amicis, & ſociis ſtipatum ſciebat: nam periculum, ne quem alium quam Titum, occideret, cauere debuit.

QVÆSTIO LXXXV.

An qui ad iniuſtè comburendum aliquem viuum ignem admouet, aut extruit focum; ſit irregularis?

REſpondeo: Irregularem eſſe. Quia re vera concurrit ad Rei mortem, & cauſam proximam

applicat. Sic communiter Doctores, Nauar. *cap.* 27. *num.* 217. Gibalinus *loc. cit. verſ. Tertiò*, & alij citati *ſupra diſp.* 7. *quæſt.* 95. 96. & 97. loquendo de Irregularitate ex defectu lenitatis proueniente. Vbi ſecus duximus de vendentibus, aut donantibus ligna ad comburendos viuos hæreticos. Legantur ibi dicta, & applicentur hic.

§. IV.

De non impediente homicidium.

QVÆSTIO LXXXVI.

An incurrat irregularitatem, qui non impedit homicidium iniuſtum, ſi ad id, nec ex charitate, nec ex iuſtitia, nec alio titulo teneatur?

RESpondeo, vt certum apud omnes: Non incurrere. Quia irregularitas ex delicto, non incurritur abſque culpa: atqui non tenetur aliquo titulo impedire homicidium iniuſtum, non peccat, illud permittendo, ſeu non impediendo: ergo ille, qui non tenetur impedire homicidium iniuſtum, vel quia non poteſt, aut quia ſi poteſt, non poteſt abſque graui incommodo, aut aliter, non fiet irregularis, illud non impediendo. Sic omnes DD. vt teſtantur Hurtad. *diſp.* 2. *de Irregularit. diff.* 9. & Gibalin. *c.* 4. *quæſt.* 1. *conſect.* 13. *n.* 34. Inter quos ſolum eſt difficultas, an fiat irregularis, ſi non impediat homicidium iniuſtum, quando aliquo titulo tenetur, & poteſt abſque graui incommodo, aut alio titulo excuſante. Pro cuius difficultatis deciſione, ſit

QVÆSTIO LXXXVII.

An qui voluntariè non impedit iniuſtum homicidium, quando non ex iuſtitia, ſed ex ſola charitate illud impedire tenetur; incurrat irregularitatem?

AFFirmant aliqui incurrere irregularitatem illum, qui etiam ſolo titulo charitatis (quo titulo tenentur omnes proximum defendere, quando commodè poſſunt *cap. Non inferenda, & cap. vltim.* 23. *quæſt.* 3.) tenetur impedire iniuſtum homicidium & non impedit. Ratio eorum eſt. Quia omnis, qui moraliter influit in homicidium iniuſtum, incurrit irregularitatem ex delicto: at qui non impedit, cùm poteſt, & debet, homicidium, influit vt cauſa moralis in illud: ergo. Minor, in qua eſt difficultas, probatur tum ex Ambroſio *lib.* 1. *de offic. cap.* 36. vbi eiuſdem culpæ facit eum, qui non repellit iniuriam à ſocio, cum poſſit, & qui illam infert: tum etiam ex Alexand. III. qui *in cap. Sicut dignum, de homicid.* ait; *Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberauit, occidit*: ergo, &c. Ita tenent aliqui, quos, ſuppreſſis nominibus, refert Hurtadus *loc. cit.* Et indicant Caiet. Ricard. & Maior, quos citat Lugo, *de Iuſtit. diſp.* 19. *ſectione* 3. *numero* 99. affirmantes teneri ad reſtitutionem, qui non impediunt furtum, etiamſi ex ſola charitate ad id teneantur.

Alij verò, non ita abſolutè id affirmant; ſed limitatè, dicendo; manere irregularem illum, qui cùm poteſt; non impedit homicidium ex dolo, hoc eſt, ex odio, & affectu, vt homicidium ſequatur. Ita Angel. *verb. Homicidium* 1. *num.* 17. & Couarru. *in Clement. Si furioſus, de homicid. part.* 2. §. 2. *num.* 7. *in fine*. Qui ſecus dicunt caſu, quo, non ex dolo, ſed ex negligentia, vel ex puſillanimitate, vel quia noluit ſe immiſcere rumoribus, non impedit homicidium; quia tunc, inquiunt, minimè eſt cenſendus irregularis, etiamſi tuto, & commodè occiſum defendere potuiſſet. Ita præter citatos DD. ſentiunt apud Sayrum, *vbi infra*, Summa Aſtenſ. *p.* 2. *lib.* 6. *tit.* 14. *art.* 8. *q.* 9. Summ. Piſanel. *homicidium* 4. §. *penult.* S. Anton. 3. *p. tit.* 29. *cap.* 2. *in princip.* Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *num.* 2. & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. §. 7. His addi adhuc poteſt Abbas *in c. Quanta, de ſent. excommun.* vbi id apertiſſimè dicit, & Ratio (ait Maiolus) quare in hoc euentu non incurratur irregularitas, eſt; quia delictum eſt in omittendo, vnde non poteſt dici ipſum concurrere verbo, vel facto ad homicidium; ſicut eſt neceſſe ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quam de iure ciuili ex communi ſententia, nemo tenetur alterum defendere, vt latè probat Decius *in l. culpa caret. ff. de regul. iur.* Hæc Maiolus.

Sed probabilius Reſpondeo: Minimè manere irregularem illum, qui non impedit homicidium iniuſtum, quando impedire illud ex ſola charitate, non ex iuſtitia, tenetur; quantumuis ex dolo non impediat. Ratio eſt. Quia ille, qui non impedit homicidium iniuſtum, quando ex charitate tenetur, & ſine damno conſiderabili poteſt, non dicitur propriè homicida: ergo nec irregularis. Conſequentia eſt nota. Antecedens probatur, quia homicidium propriè eſt peccatum oppoſitum iuſtitiæ: atqui non impedit homicidium, quando ſola ex charitate tenetur, ſolum peccat contra charitatem: ergo. Sic tenet communis ſententia. Nauar. *cap.* 27. *num.* 231. *& antea cap.* 24. *num.* 22. Molina *tract.* 3. *diſput.* 33. *membr.* 5. Suarez *diſp.* 45. *ſect.* 4. *num.* 5. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. §. 7. *litt. F. & G.* Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 3. Auila *part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 7. *concluſ.* 1. & penes ipſum Silueſt. & Rodriguez. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 4. *quæſt.* 9. *num.* 127. Reginald. *lib.* 30. *num.* 145. Ægidius *diſp.* 18. *num.* 71. Layman *lib.* 3. *tract.* 5. *p.* 3. *cap.* 12. *num.* 7. Toletus *lib.* 1. *cap.* 83. *num.* 4. Bonac. *diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 8. *num.* 37. Hurtad. *diſp.* 2. *de Irregul. diff.* 9. Gordon. *lib.* 7. *quæſt.* 18. *num.* 57. Barboſa *in cap. Sicut dignum, de homicid. num.* 19. Gibalinus *cap.* 4. *q.* 1. *conſect.* 13. *num.* 34. Palaus *diſp.* 6. *punct.* 15. §. 7. *num.* 1. Dicaſtillo *tom.* 1. *de Iuſtit. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 14. *aſſert.* 5. *num.* 194. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 7. vbi citat Megal. Mercer. Bannez, Vega, Villalobos, & alios Machado *lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 16. *docum.* 9. *num.* 11. & loquendo de obligatione reſtituendi, Lugo *de Iuſt. diſp.* 19. *ſect.* 3. *num.* 99. Leſſius *cap.* 13. *dub.* 10. *num.* 63. & alij. Qui ad argumenta contrariorum dicunt, vel quod ibi, accipiatur occiſio latè, ſolùm provt eſt contra charitatem, non provt eſt contra iuſtitiam, ſicut accipitur à D. Ambroſio *in cap. Paſce, diſtinct.* 87. vel quod ibi, agatur de præſumpta voluntate, & fauore præſtito, vt bene probat Lugo.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An ſaltem, qui tenetur ex iuſtitia impedire homicidium, & non impedit, cum commodè poſſit, fiat irregularis?

AFFirmant communiter Doctores. Quia iſte talis non impediens, verè peccat contra iuſtitiam, &, in opinione omnium, tenetur ad reſtitutionem damni ſequuti: ergo nil deficit, vt fiat irregularis. Ita tenent expreſsè Nauarrus, Molina, Suarez, Henriquez & (exceptis nonnullis, infra allegandis) omnes nuper citati. Et expreſsè Gibalinus *loc. cit.*

Sed probabiliter ſanè Reſpondeo: Huiuſmodi non impedientem

impedientem homicidium iniuſtum, non fieri irregularem, etiamſi teneatur ex iuſtitia impedire, & quamuis dolo non impediat; dummodo id faciat per puram, & ſimplicem omiſſionem defenſionis, aut non impeditionis homicidij: nam ſecus eſſet ſi huic adiungeret aliquam actionem poſitiuam, per quam poſitiuè iam diceretur concurrere ad homicidium, vt infra explicabimus.

Probatur *Primò*. Quia nullo modo incurritur irregularitas, niſi in caſibus iure expreſſis, vt cum communi ſupra diximus: at ſic eſt, quod nullus vſquam eſt textus, qui propter homicidium imponat irregularitatem, niſi illi, qui fuerit cauſa illius poſitiuè per actionem aliquam, conſilium, mandatum, auxilium, per aliamve ſimilem poſitiuam actionem: ergo non impediens homicidium, etiamſi ex iuſtitia teneatur, non incurret irregularitatem ex illo, ſi per puram, & ſimplicem omiſſionem defenſionis illius id faciat. Patet conſequentia: quia licèt hæc pura omiſſio defenſionis, aut non impeditio homicidij, ſit ſufficiens, vt non impediens ſit, & cenſeatur cauſa moralis, ſeu voluntaria homicidij, non tamen vt per illam fiat irregularis; cum in iure non ſit expreſſum, ex ſola, & pura permiſſione irregularitatem contrahi.

Secundò. Probatur. Quia lex promotionis requirit factum, *cap. fin. quæſt.* 1. Sed in eo qui ſolum purè, & ſimpliciter permittit homicidium, aut non impedit, ſeu non defendit, etiamſi ex iuſtitia teneatur, & conſequenter, contra iuſtitiam peccet, nullum reperitur factum: ergo. Sic in primis ſentiunt Innocent. *in cap. Petrus, de homicid.* vbi negat, eum fuiſſe irregularem, qui non impediuit homicidium, quod tractari nouerat (de quo infra) cuius Pontificis dictum, eſſe communiter receptum, teſtatur Nauar. *in cap. Non inferenda.* 23. *quæſt.* 3. *num.* 17. & illud *ibidem num.* 34. recipit. Rurſus idem ſentiunt D. Anton. 3. *p. tit.* 28. *cap.* 2. & Alberic. *in verb. Homicidium* 1. Tabiena *irregularitas* 1. §. 2. vbi citat Hoſtienſ. Archidiacon. & alios. Armilla *verb. Irregularitas, num.* 2. *in fine*, vbi ſic ait: Similiter, cùm quis permittit aliquem occidi, cum poſſit adiuuare, non incurrit ſecundum veram opinionem: quia hæc non ſunt in iure expreſſa, & non incurritur niſi ſecundum quod expreſſum eſt *in dict. cap. Is qui.* Sic ille. Tiraquell. *tract. de pœnis remittend. cauſa* 44. vbi hanc irregularitatem negat ex ſola omiſſione defenſionis, & allegat Cardinal. Luyſius Turrianus *lib.* 9. *de Cenſur. diſputatione* 63. *dub* 5. (non 3. vt offendes apud Dianam, Gibalinum, & Machadum) *verſ. Sed difficultas eſt.* Gaſp. Hurtad. *diſp.* 2. *de Irregularitate, diff.* 9. *num.* 34. & Gabriel Vaſquez apud ipſos, *in manuſcripto*. Ioan. Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de Irregularitate, dub.* 10. *num.* 79. Et hanc opinionem eſſe probabilem expreſsè dicunt Diana, Palaus *loc. cit.* & Machado *numero* 12. vbi præpoſita, vt probabiliori, & communiori oppoſita ſententia, ſic concludit: *Pero no obſtante eſto, Vaſquez, i Hurtado, i otros defienden, que el que no impide el homicidio, aunque eſte obligado à ello por iuſticia; i aunque lo deſe de hacer malicioſamente, i porque el otro muera, no incurre en irregularidad; por que aunque es aſſi, que el que no impide el homicidio teniendo obligacion influye moral, i voluntariamente en el, i es cauſa moral, i voluntaria del homicidio, que no impidio. Con todo eſſo, no es cauſa poſitiua, que influye poſitiuamente con obra alguna, ayuda, ò conſejo: i en el Derecho Canonico, no ſe pone irregularidad, ſino ſolamente contra los verdaderos, i poſitiuamente homicidas, por lo menos con ayuda, i conſejo.* Hæc Machadus.

Ex quibus iam conſtat, quid dicendum ſit argumento contrariorum. Concedendum enim eſt illis, quod qui omittit defenſionem, aut non impedit homicidium, quando poteſt commodè, & ex iuſtitia tenetur, peccet contra iuſtitiam, & teneatur ad reſtitutionem; non tamen inde ſequatur, quod fiat irregularis; nam ad hoc, vltra prædicta, requiritur, vt poſitiuè influat per actionem aliquam mandatum, aut conſilium in homicidium ab altero commiſſum. Hæc dicta ſint in genere: ad particulares caſus deſcendamus. Sit ergo pro illis decidendis.

QVÆSTIO LXXXIX.

An gubernatores, iudices, & alij Prælati, qui ex iuſtitia tenentur impedire homicidium iniuſtum; incurrant irregularitatem, ſi non impediant, quando commodè poſſunt?

AFfirmant communiter Doctores *ſup.* pro prima ſententia adducti. Quia omnes iſti peccant contra iuſtitiam, & tenentur ad reſtitutionem, ſi, quando ſine graui damno poſſunt, non impediunt homicidium: ergo ſunt rei homicidij: ergo & irregulares. Ita in ſpecie noſtri caſus Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *num.* 2. *verſ. Quandoque vero*, & penes ipſum Speculat. Angel. Marian. Socin. & Nauar. *cap.* 27. *num.* 232. *verſ. Decimoſeptimò*, & *in cap. Non inferenda, n.* 18. vbi quatuor requirenda dicit, vt hic non impediens, aut non defendens, incurrat pœnas iuris. *Primò*, poſſe defendere. *Secundò*, obligatum eſſe ad defendendum. *Tertiò*, poſſe ſine damno corporis, rerum, aut honoris. *Quartò*, ſi ſit illi manifeſtum homicidium patrari. Sic Nauar. Molina *tractatu* 3. *diſp.* 33. *membr.* 5. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 7. in gloſſa *litt. D.* Dicaſtillo *loc. cit. dubit.* 14. *n.* 200. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 4. Diana *part.* 4. *tractatu* 2. *reſol.* 7. & alij. Qui idem docent de aliis Miniſtris iuſtitiæ.

Sed, iuxta doctrinam traditam à nobis, probabiliter Reſpondeo: Minimè irregularitatem incurrere præfatos Gubernatores, Iudices & Prælatos non impediendo homicidium iniuſtum, ſi id faciant purè & ſimpliciter illud permittendo; non per aliquam poſitiuam actionem coadiuuando homicidæ. Ratio eſt. Quia prædictis publicis perſonis, ſic modo dicto, ad homicidium concurrentes, non eſt ſpecialiter in iure irregularitas poſita: ergo non poteſt ab illis incurri. Sic ex P. Vaſquio tenet expreſsè Luyſius *lib.* 9. *diſput.* 63. *dub.* 4. *verſ. Addendum eſt.* Cui conſentire debent omnes Doctores ſupra pro noſtra opinione adducti. Ad argumentum contrariorum concedendum eſt, prædictos Iudices, &c. peccare contra iuſtitiam, & teneri ad reſtitutionem; ſed non amplius.

QVÆSTIO XC.

An Procurator, & Aduocatus, qui dolosè aſſumptum Rei patrocinium deſerunt; ſint irregulares, ſi reus, ob deſertionem, damnetur ad mortem?

AFfirmant conſequenter prædicti primæ ſententiæ Auctores, ſed ſpecialiter Sayrus, & Diana *loc. cit.* Gibalinus *etiam c.* 4. *de Irregul. q.* 1. *conſect.* 14. *verſ. Nonò.* Et antea Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *verſ. Poſſunt etiam. pag.* 469. Nam, inquit, ſi per meram negligentiam, & ignauiam, & imperitiam ipſorum damnaretur reus in ſuum patrocinium ſuſceptus, fierent irregulares, vt ſcribit Hoſtienſ. *in lib.* 1. *de Poſtulat.* & diximus *ſup. lib.* 2. *cap.* 9. multo ergo magis, ſi dolosè. Ita Maiolus.

Sed probabiliter Respondeo: Non esse irregulares, si per meram omissionem, & desertionem reum desinant patrocinari. Quia & si tunc faciant contra iustitiam, & teneantur ad restitutionem damnorum. quæ obueniunt ex rei morte, non tamen incurrunt irregularitatem, eo quod, vt supponimus, ad illam nulla actione positiuè concurrant. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtado, Præpositus, & alij *sup.* pro nostra doctrina adducti.

Qvæstio XCI.

An fiat irregularis, qui sciens, mulierem, quæ ex ipso concepit, aborium fœtus animati procurare; tacet & non impedit?

Affirmant plures, quorum ratio est: quia tanquam pater tenetur titulo iustitiæ, vitam seruare filio: ergo si id non faciat reus erit homicidij, seu parricidij, ac proinde irregularis. Ita Auila *part.7. disp.6. sect.2. dub.7. concluf.2. vers. Sequitur quartò*, qui & citat Emmanuel. *cap.178. post decimam concluf.* Layman *sess.5. tract.3. part.3. cap.4. numero 7.* Portel *in dub. regul. verb. Abortus, numero 14.* Bariola *in Aphorism. litt. I. vers. Irregularis est Sacerdos.* Siluest. Nauar. Suarez, Sanchez, Sà, Reginald. & Bonacina, apud ipsum, & apud Dianam *part.4. tract.2. resolut.8.* Quos ipse sequitur: licèt probabile dicat, & probet oppositum. Et nouissimè id ipsum sentire videtur Gibalinus *cap.4. quæst.1. consect.14. vers. Secundò*, quamuis verbis contrarium dicat ex parte.

Sed iuxta dicta, probabiliter sanè Respondeo: Minimè fieri irregularem, si pater tacens, nec verbis, nec aliis signis; vt risu, aut alia actione positiua, approbet mulieris intentum, & facinus, & ob id illa magis confirmetur in suscepta mente, & animosior reddatur ad audiendum. Ratio est. *Primò.* Quia nullus ex pura omissione, aut non impeditione homicidij, etiam quando illud quis impedire ex iustitia tenetur, incurrit irregularitatem, vt ex Vasquio, Luysio, Hurtado, & aliis, *supra* docuimus: ergo.

Secundò. Quia satis probabile est, quod pater non teneatur defendere vitam filij, ex iustitia, quod est vnicum sententiæ affirmantis fundamentum, sed tantum ex pietate, & officio paterno, vt docet Lessius *lib.2. cap.9. dub.13. n.94.* ergo & satis probabile erit, quod non fiat irregularis, qui non impedit abortum, quem scit procurare mulierem à se corruptam. Et ita in casu contingenti, se probabiliter respondisse, fatetur Diana *loc. cit.*

Dixi autem, *si alias, nec verbis, nec alia actione positiua*, pater animati fœtus, approbet mulieris intentum: quia tunc iam non erit tacens, nec solum impediens homicidium; sed positiuè ad illud concurrens, & ita fiet tunc, absque dubio, irregularis, vt bene vidit Gibalinus; sed hic nec est casus quæstionis præsentis, vt constat, quod non vidit ipse.

Qvæstio XCII.

An Medicus qui omittit curare ægrotum, & ob id moritur; incurrat irregularitatem?

Affirmant quàm multi Auctores, præcipuè in casu, quo publico, vel priuato stipendio conductus sit medicus: eo quod tunc teneatur ex iustitia curare infirmum. Ita Maiol. Siluest. Henriquez, & alij citati *sup. disp.9. quæst.27.*

Sed iterum Respondeo probabiliter. Non incurrere irregularitatem, etiamsi ex iustitia teneatur mederi ægrotum. Quia per puram omissionem aut permissionem, nulla incurritur irregularitas, vt sæpè est repetitum. Sic Vasquez, Luysius, Hurtadus, & alij *loc. cit.* adducti.

Qvæstio XCIII.

An si quis, volenti defendere alium, ex charitate, persuadat, ne defendat eum, fiat irregularis, si ex illa non defensione, sequatur homicidium?

Affirmant Suarez *disp.45. sect.4. n.3.* Vega *en espejo de Curas, tom.2. c.22. §.26. n.275.* Megala *in 3. p. lib.7. c.2. q.5. n.90.* & Sayrus *lib.7. c.4. n.8.* quos pro hac parte affert Diana *p.4. tract.2. resol.7. in fine.* Quibus addi possunt apud Auilam *infra*, Angelus, Siluest. Tabiena, Armilla, & Nauarrus. Quorum sententiam esse verissimam, ait Gibalinus *loc. cit. consectar.14. vers. Atque hæc posterior sententia.* Quia (inquit) ista dissuasio, re vera positiuè influit in homicidium, quod ex ea sequitur, tanquam ex vera causa morali mediata: nec est omissio dumtaxat, etiamsi illam causet, & ipsa mediante homicidium, quod intendit, vt fatetur Auila, qui malè considerat obligationem charitatis in omittente defensionem: nam quamuis ille immunis sit ab irregularitate, si nudam & simplicem defensionem non adhibeat, qui tamen illam defensionem necessariam alteri subtrahit per actionem positiuam, re vera tam in homicidium influit, quàm si ipsi arma subtraxisset, aut fugienti valuas occlusisset. Huc vsque Gibalinus contra Auilam oppositum tuentem.

Sed nihilominus probabiliter certè Respondeo: Minimè fieri irregularem illum, qui, volenti defendere ex charitate aliquem, dissuadeat defensionem, ex qua non defensione sequitur homicidium. Sic Auila *p.7. disp.6. dub.7. concl.2. vers. Ex dictis sequitur primò*, qui id probat. *Primò*, nam qui recipit consilium, & acquiescit dissuasioni, non fit irregularis, si non defendat: ergo nec fiet consulens, aut dissuadens defensionem. Patet consequentia, nam est causa magis remota

Secundò. Nam talis consulens, aut dissuadens, non peccat contra iustitiam, quia non consulit aliquid illicitum contra iustitiam, sed contra charitatem: ergo. Sic in substātia Auila, citans pro se Henriquez & Emmanuelem, & alios iuniores. Quibus addi possunt Layman *sect.5. tract.3. p.3. cap.4. n.7.* & Diana *loc. cit.* Bonac. *q.4. punct.8. n.39.* Vgolinus, Sayrus, Maiolus, & Henriquez, penes ipsum. Sed Sayrus oppositum docet *loc. cit.* Nec argumentum, contra Auilam confectum à Gibalino, vrget quid: negandum est enim, per illam dissuasionem ab opere charitatis, influere dissuadentem in homicidium iniustè alteri illatum; cum solum positiuè impediat, & dissuadeat defensionem occisionis, quam quis alteri machinatur, aut intentat, quod non est concurrere ad ipsam occisionem, vt constat, & magis infra constabit.

Qvæstio XCIV.

An saltem, fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione; id ei dissuadeat, per vim, aut fraudem?

Affirmant, à fortiori, Auctores nuper citati cum cōmuni. Quibus adiungi debēt Auila, & Laym. *loc. cit.* vnde non bene illos citat Diana pro oppositā parte. Nam de hoc casu loquendo, sic scribit Auila: Dixi, *si persuaserit*, nam secus erit si per violentiam, iniuriam,

iniuriam, vel fraudem, retraheret illum à defensione; tunc enim ageret contra iustitiam, & fieret irregularis. Sicut si aliquis volenti dare eleemosynam persuadeat, ne eam det, solùm peccat contra charitatem, nec tenetur restituere: cæterùm, si per vim, vel fraudem, retrahat, peccat contra iustitiam, & tenetur restituere: quoniam licèt ille pauper non habeat ius iustitiæ ad illam eleemosynam, habet tamen ius ad hoc, vt nemo illam impediat per iniuriam, vt dicitur in materia de eleemosyna. Huc vsque Auila. Et etiam Layman id habet, loquendo de illo, qui volentem defendere necem alterius, quam ex iustitia tenetur, retrahit, & persuadet, ne illum defendat. Ita etiam Vgolinus, Henriquez, Sayrus, & Bonac. nuper citati.

Sed probabiliter Respondeo: Nec talem in hoc casu fieri irregularem. Quia, si non fit irregularis, qui retrahit aliquem à defensione necis alicuius, quem ex charitate tenebatur defendere: ergo neque fiet talis, qui retrahit illum, qui tenebatur ex iustitia. Patet consequentia ex dictis sæpè; quia ad incurrendam irregularitatem, non est attendenda hîc, obligatio iustitiæ, & charitatis, sed positiuus, & proprius influxus in homicidium, vt bene vidit etiam Gibalinus *loc. cit.* at sic est, quod ille, qui dissuadet alteri, ne defendat à nece aliquem, non influit positiuè, & propriè ad necem inferendam, sed ad impediendum, ne adiuuetur: ergo. Sic tenet expressè Diana *loc. cit. resolut.7. in fine*, vbi ita ait: Notandum est hîc à fortiori, contra Suarez, Vegam, Megalam, & Sayrum, & alios penes ipsos, non esse irregularem, qui per vim, vel dissuasionem, impedit, ne aliquis impediat hominis occisionem, & ita tenet Auila *part.7. disp.6. sect.2. dub.7. concl.2. §. ex dictis*, quem sequitur Layman *sect.5. tract.3. part.7. cap.4. num.7.* Sic Diana, & omnino bene, si malè non citasset hos Auctores, vt vidimus. Et debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij supra citati.

Nec argumentum Auilæ vrget. Non enim ex obligatione, seu violatione iustitiæ, & restitutionis, inferenda est irregularitas; sed in positiuo influxu in homicidium.

Qvæstio XCV.

An qui dolosè dissuadet diuiti volenti pascere egenum, ne pascat; & Medico, ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reueletur fiat irregularis, sequuto homicidio?

Affirmat absolutè Gibalin. *c.4. de Irregular. q.1. conclus.14. pag.151. vers. Vnde bene.* ex Maiolo *lib.5. cap.48. §.5. num.3.*

Alij verò, sub distinctione loquuntur, dicentes, fieri irregularem, si ille, qui subtraxit à largitione eleemosynæ, vel à curatione ægroti, &c. tenebatur ex iustitia eleemosynam elargiri, curare, &c. secus si ex charitate. Ita Auila (vt vidimus, *quæst. præcedenti*) & Layman cum communi.

Sed probabiliter Respondeo: Non incurrere irregularitatem: licèt aliàs sic dissuadens peccet, vel contra charitatem solùm, vel etiam contra iustitiam, & teneatur ad damni sequuti restitutionem. Ratio est. Nam qui acquiescet dissuasioni, & non pascit egenum, aut curat ægrotum, aut reuelat tractationem homicidij, non fit irregularis, etiamsi ad hæc exercenda opera teneretur, cum positiuè non influat in homicidium sequutum, vt ex dictis constat: ergo minus fiet, qui consulit, ac dissuadet, cum minus ad illa opera teneatur, & in homicidium sequutum, minimè positiuè influat; sed solum in negationem illam non subleuationis miseriæ pauperis, aut non elargitionis eleemosynæ; non curationis ægroti, &c. quod quid diuersum est. Sic sentient Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij nostræ doctrinæ Auctores. Quibus satis fauet (nescio, an ita consequenter) Gibalinus *loc. cit. vers. Quartò.* vbi approbat Nauarrum *in cap. Non inferenda, num.35.* respondentem; Clericum insulanum minimè incurrisse irregularitatem, etiamsi per negligentiam omisisset monere alium de cuius nece tractari audierat, vt sibi caueret: quia ex doctrina Innocentij, & Antonini, ista irregularitas non contrahitur, sine fauore, aut auxilio, aliquo modo præstito occidenti, aut mutilanti: iste autem Clericus prorsus negatiuè se habuit: quare an non ex reuelato homicidio sequatur irregularitas, non est recurrendum cum Auila *loc. cit.* itaque aliis vulgò ad obligationem reuelandi à charitate, aut iustitia profectam, sed ad influxum, quæ illa non reuelatio, aut silentium præstitit, ratione fauoris, aut approbationis æquiualenti suasioni, & consilio, aut alia quapiam ratione præstiti. Hæc Gibalinus.

Qvæstio XCVI.

An qui aquis immerso, funem, ramum, aut scapham, quibus saluari posset, subtrahiti fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia iste tunc, non se habet merè negatiuè, illum non eripiendo, & adiuuando, sed positiuè influit in eius mortem, cum positiuè subtrahat adiumenta, quæ apud se habet, & quibus aliàs saluaretur. Sic Maiolus *lib.5. cap.48. §.5. num.3.* his verbis: Et in casu contingenti, cum quidam ab impetu fluminis mergeretur, manúque apprehendisset arboris ramum, vnde saluari potuisset; alius quidam eius æmulus ramum abscidit, ne illo auxilio saluaretur, & ita ille extinctus ab aquis fuit; certè qui ramum abscidit, homicida fuit, & irregularis: & ita ego rogatus respondi. Sic Maiolus quem citant, & sequuntur Sayrus *lib.7. Thesauri cap.4. num.8.* & Gibalinus *cap.4. quæst.1. conclus.14. vers. Septimò, pag.153.*

Qvæstio XCVII.

An etiam, fiat irregularis, qui videns alium immersum flumine, non adiuuat suo funè, scapha, &c.

Affirmat Maiolus *loc. cit.* non in omni casu, sed solum in casu, quo quis obligatus esset ex iustitia ad subueniendum. Ita enim ait *loco citato, vers. Ex prædictis.* Iuxta prædicta etiam deciditur alius casus: aliquis immergitur in flumine, & facilè potest saluari apprehendendo remum tuum, vel funem tuam, vel scapham; si tu remum auferas, aut funem, aut scapham, vt ille non possit saluari, irregularis es: quia post omissionem auxilij, est subtractio illarum rerum, per quas saluari poterat: secus esset si cum posses scapha, remo, fune illum adiuuare, non feceris; nam licèt pecces mortaliter, omittendo debitum auxilium, tamen non es irregularis, nisi pro Patre, Domino, & Superiore tuo, vel nisi obligatus esses, iuxta prædicta. Huc vsque Maiolus. Quem citat, & absolutè eius sententiam, sine vlla limitatione, docet Gibalinus *loc. cit.* Quia tunc (inquit) non porrigere funem, aut remum, & non præstare alia adiumenta, quæ potest, est illa eadem subtrahere, propter ius, quod alter in illas res habet in tali casu; vnde tunc ibi reperitur

commissio aliqua, & non sola, ac nuda omissio, & ideo positiuè concurret ad mortem sui proximi, & consequenter irregularis fiet, etiamsi solum ex charitate ad subueniendum teneretur.

Sed probabilius Respondeo: Tunc non fieri irregularem, etiamsi ex iustitia teneretur ad subueniendum. Quia (vt habitum est sæpè) ad incurrendam quis irregularitatem, non sufficit, vt teneatur ex iustitia ad adiuuandum periclitantem; sed requiritur vltrà, vt positiuè per aliquam actionem in mortem influat; quam in præsenti non exercet, qui videns alium immersum flumine non adiuuat. Solùm ergo peccabit contra charitatem, vel iustitiam, si ex hac tenebatur ad subueniendum, & tenebitur tunc ad restitutionem; non verò incurret irregularitatem. Vnde ad argumentum Gibalini, negandum est, quod non porrigere funem, aut remum; sit propriè & proximè subtrahere adiumenta, quæ immersus aquis habet in se, & quibus posset liberari ab imminenti morte; sed solum est, non adiuuare, merè negatiuè se habendo, quod quid diuersum est. Sic colligitur ex doctrina, quam tradunt Auctores *sup. citati.*

Qvæstio XCVIII.

An irregularis fiat ille, qui præsens fuit tractatui habito, super occidendo eius inimicum ab eius consanguineis, vel seruis; & tamen tacuit?

Affirmant plures Doctores eo quod, suo silentio probasse, consensisse, atque fauisse homicidio videatur. Ita colligunt ex *cap. Petrus, de homicid.* vbi Diaconus quidam immunis iudicatur ab irregularitate, etiamsi eius consanguinei ad vlciscendam iniuriam ipsi ab Abbate quodam irrogatam, eundem Abbatem occidissent; quia (inquit textus) vbi id resciuerat Diaconus ille prohiberet: tunc illi: ergo à contrario sensu; si sciens consanguineorum voluntatem de homicidio faciendo, non prohibuisset, irregularis foret. Ita Felinus *in cap. Petrus, citato*, & nouissimè Barbosa *ibidem numero* 5. ex Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 2. *num.* 8. *vers. Quartò*, & Graffio *in aur. decis. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 64. *num.* 18. Vgolinus *cap.* 23. §. 3. *numero* 17. & 18. Sayrus *libro* 7. *capite* 4. *numero* 8. *vers.* Et idem dicendum de illo, & penes ipsum Hostiens. Sum. Astensis, & Angelica.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem, saltem in foro interno. Quia per taciturnitatem illam, nihil positiuè influit in homicidium; cum solum fuerit merus consensus, & mera non prohibitio, quæ vt vidimus, non parit irregularitatem. Sic Innocent. *in cap. Petrus, cit.* quem cum communi recipit Nauar. vt diximus *sup. quæst.* 88. & 95. Gibalinus *etiam capite* 4. *quæstione* 1. *conclus.* 14. *vers. Decimoseptimò, in fine*, addens, secus iudicandum in foro externo: quia hoc ex eo silentio, & consensu præsumit, vel fauorem præstitum, vel auxilium.

Qvæstio XCIX.

An etiam, sit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, sed gaudet de illius nece, atque risu, alióve signo, id testatur?

Respondeo: Ex dictis, etiam esse ab irregularitate liberum, si sit pura non defensio, & illo suo externo risu, alióve signo non faueat occidenti, vel audaciorem faciat, aut illi annuat, aut aliquo modo hortetur, aut sua præsentia securiorem reddat; quia tunc, cum positiuè influeret in homicidium, non maneret ab irregularitate immunis. Sic Vgolinus *loc. cit. n.* 4. & ex illo Gibalinus *cit. vers. Decimoquarto.*

Qvæstio C.

An maneat irregularis, qui cæco pontem transeunti, tabulam aliquam subtrahit, vnde ille submergitur?

Respondeo: Manere irregularem. Quia in hoc casu, ille, actione positiua, subtrahendo aliquid necessarium ad vitandam mortem, concurrit ad mortem & necem cæci. Sic Maiol. *lib.* 5. *cap.* 48. §. 5. *vers. Et per hoc dico*, vbi ita ait: Si cæcus pontem transeat, tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illam subtractionem, quæ est in faciendo. Et ideo quisquis faceret, quod fecerit Samson, scilicet subtrahendo columnas & fundamenta domus, *Iudic. cap.* 16. fieret irregularis non solum ex sua, sed & morte aliorum. Hæc Maiolus. Quem citat, & sequitur Gibalinus *cap.* 4. *de Irregul. quæst.* 1. *conclus.* 14. *vers. Quintò.* Qui tamen non aduertit; inaduertenter dixisse Maiolum, *ex morte sua*, fieri illum irregularem; nam quanam ratione potest quis manere irregularis, post mortem suam; cum iam non sit? dicat ergo Maiolus, ex morte aliorum dumtaxat.

Qvæstio CI.

An fiat irregularis, qui fores domus suæ occludit fugienti insequentes aduersarios; vt facilius, aut citius, occidatur?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem, quia doloso, & malo animo, positiuè ponit obicem alterius vitæ, ac saluti, minuendo eius animum, & vires; ac reddendo eius aduersarios fortiores, ac animosiores, vt facilius illum occidant, & confodiant; vnde cooperator est censendus homicidio, ac per consequens irregularis. Secus esset si occluderet ille fores domus, vt vitaret ipsiusmet periculum, si confera turba in domum suam irruat, quia tunc non esset irregularis, vt optimè docuit Maiolus *loc. cit. vers. Ex prædictis*, per hæc verba: Si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, tu verò occludas ostium tuum, vnde occisus est, qui absque dubio fuisset saluus ingrediendo domum tuam, an fias irregularis, distinguendum est, an occluseris, vt euitares rixam, & ne in domum tuam irrueret totus impetus? eo casu non videris irregularis, cauendo tibi. Argum. Abbas *in d. cap. Quanta.* Aut occlusisti dolosè, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo dolo, quia obicem posuisti saluti illius. Sic ille. Quem citat, & sequitur Gibalinus *loc. cit. vers. Sextò.* Quibus addo Sayrum *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 8.

Qvæstio CII.

An si quis noctu per loca periculosa cum lumine incedat, si illius lumen aliquis dolosè extinguat, illéque præceps ruat, fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem. Quia in his, & aliis similibus casibus, non est tantum negatio, sed actio positiua, per quam remouetur aliquid ad vitandam mortem necessarium. Sic Maiolus, Sayrus,

Sayrus, & Gibalin. *loc. cit.* Qui idem dicunt de illo, qui arma alterius ligat, aut cælat, vrgente hostium periculo, ne occidendus se defendere possit, à quibus propter subtracta, aut cælata arma, occiditur; fit enim cooperatione irregularis.

Qvæstio CIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario?

Respondeo, vt quid certum: Non posse. Quia id eis est prohibitum multis iuribus, præcipuè nouo Trident. *sess.24. cap.6.* & constabit amplius ex dicendis infrà *disput. 27. de dispensat. Irregularitatis.*

DISPVTATIO XI.

De Irregularitate ex Abortu.

Qvæstio Prima.

An sit licitum, procurare abortum fœtus nondum animati, ad tuendam, famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis?

Affirmant aliqui apud Zanardum *in director. Confess. p.1. de Sacram. matrim. cap.41. quæst.17.* & Azorium *tom.3. lib.1. cap.4. quæst.1.* Quia cum fœtus non sit animatus, nulli fit iniuria si procuretur remedium, ne concipiatur; aut post fœtum conceptum, fiat abortus. Sententiam hanc defendit nouissimè Torreblanca, *de Magia lib.2. cap.43. num.10.* vbi sic ait: Quando ex partu concepto, euidens periculum apparet, vel quod puerpera soleat ad extremum deduci, aut nimis arcta sit, aut fama eius lædatur, aut aliter vitæ discrimen, vel existimationis possit subire, benè poterit poculum abortionis præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita ille. Quorum sententiam postea sunt sequuti Leo Zambellus, *in Repertor. Morali, V. Medicus, num.1.* & Bordonus *in consiliis Regul. Resol.45. quæst.4. num.4.* & vt probabilem. Lezana *tom.3. quæst. Regul. verb. Abortus.num.5.*

Sed vt certum Respondeo: Nullo modo esse licitum, sed peccatum mortale, procurare abortum fœtus, adhuc non animati, ad tuendam famam, vel honorem, fœminæ cuiuscumque conditionis, etiamsi nobilis sit, aut Monialis, aut Deo Sacra; aut etiamsi scandalum timeatur. *Primò.* Quia non sunt facienda mala, vt eueniant bona. *Secundò.* Quia hoc est contra naturam generationis, & ideò illi fit iniuria: fœminæ verò sibi imputare debet periculum infamiæ Sic Zanard. & Azor *loc.cit.* Sanch. *lib.9. de Matrim.disp.20. num.10.* Tanner. *in 2. 2. disp.4. quæst.8. dub.4.num.58.* Syluius ibidem *quæst.4.art.7. quæst.4. concl.3.* Finell. *de casib. reseruat. part.2. casu 5. verb. Abortus*, §.1. *num.3.* Belloch. *in praxi Theolog. moral. part.2. quæst.8. num.78.* & Filliuc. *tract.29. cap.6. num.130.* quos omnes refert, & sequitur Dian. *par.3. tract.5. Resol.11.* & posteà *p.6. tract.8. Resol.37.* vbi citat P. Thesaurum *in praxi p.2. V. Abortus, cap.1. limit.3.* & Candid. *tomo 2. disquis.1. art.1.* dicentem contrarium esse improbabile. Et addit se audisse, fuisse damnatum in congregat. Sancti Officij. His authoribus addo ego Sylueſtrum *verb. Medicus, quæst.4.* Capeouill. *de casib. reseruat. cap.9. diff.1.* Ioann. de Dicastill. *tom.1. de Iust. lib.2.tract.1. disp.10. dub.13. num.174.* Card. de Lug. *tom.1. de Iust. disput.10. sect.5. à num.130.* Pontium *de Matrim. lib.10. cap.13.num.2.* Bassæum *verb. Aborsus, num.1. in fine*, docentem, oppositum esse improbabile.

Qvæstio II.

An saltem, sit licitum, procurare directè abortum (quando aliud non suppetit remedium,) pro salute matris; si fœtus nondum sit animatus?

Affirmant plures DD. docentes, posse permitti tunc pro salute matris, fœtum nondum animatum expellere; imò si fœtus matri mortem allaturus putetur, etiam posse permitti eius expulsionem, intentione directa. Fundamentum eorum est: quia in tali casu fœtus est quodammodo aggressor, seu causa efficiens maternæ mortis: igitur eum expellere, si nondum animatus est, naturali iure licet. Ita tenent. S. Anton. *3. p. tit.7. cap.2. §.2.* Sylvest. & Sanch. *loc. cit.* Couarruu. *in Clement. si furiosus, part.2. §.3. num.1.* Nauarr. *in Summ. cap.25. n.62.* Lop. *prima parte, Instruct. cap.3.* Less. *lib.2. cap.9. dub.10.* quos omnes refert Dicastill. *loc. cit. n.164.* Quibus addi possunt, Aragon, Sayrus, Henriquez, & Reginald. Layman, & Homobonus, quos citat, & sequitur Dian. *3. p. Resol.11. cit. & p.5. tract.14. Resol.90. §. Sed quia.* Saa, & Graffius apud Bassæum, *verb. Aborsus, num.1.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè posse licitè procurare, intentione directa, obortum fœtus, etiam non animati, pro salute infirmæ matris, aut pro liberando illam à periculo mortis, imminenti ex infirmitate.

Primò. Quia, (vt benè arguit Pontius, contrà Sanchez,) si liceret euacuatio fœtus nondum animati, ad vitandam mortem matris, & restituendam sanitatem, liceret etiam procurare abortum nondum animatum ad tuendam vitam, vel famam, & honorem nobilis puellæ, Monialis, aut Deo Sacræ conseruandum: casus enim se se offerre potest adeò premens, vt nullo alio medio possit dicta puella eripi, nisi abortu fœtus nondum animati: at hoc secundum negat Sanchez: ergo & primum negare debet.

Secundò. Quia nunquam est licitum, procurare directè feminis effusionem ad recuperandam salutem, imò nec ad saluandam vitam; eo quod sit contra naturalem finem generationis: ergo simili ratione, non erit licitum vnquam, etiam ad saluandam vitam matris ex infirmitate periclitantem, procurare abortum non animatum. Nec ratio aliqua sufficiens differentiæ reddi in dictis casibus potest, vt ostendunt Pont. *loc. cit.* & Lugo etiam *n.130. & 131.* Et ideò hanc sententiam tenent dicti Sapientiss. DD. Vasquez etiam *opusc. de Restit. cap.5. §.2. dub.6. num.52.* Bassæus *loc.cit.* & alij.

Qvæstio III.

An adminus, sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè abortum fœtus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quo directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam?

Affirmant, & à fortiori, omnes DD. pro prima sententia adducti.

Sed melius cum Cardinali Lugo, distinctione ista, Respondeo: Dicendum, quod si illud, quod sumitur remedium, non aliter conducat ad vitam matris, nisi quatenus excutit aborsum, tunc non liceat tale remedium sumere, nec ordinare: quia tunc iam directè intenderetur aborsus, licèt non intenderetur, propter se, sed propter alium finem, quod nil obstat, vt actio sit illicita. Si verò remedium, aut pharmacum, quod sumitur, vtile sit ad vitam matris, consequenter tamen causat aborsum, & præter intentionem, tunc si fœtus non sit animatus, licitum erit illud remedium, sicut & illud, quod sumitur ad sanitatem, licèt consequenter, propter intentionem, præuideatur afferre expulsionem seminis, quæ non intenditur, nec conducit ad sanitatem, sed causatur ab illo remedio, per quod aliunde obtinetur sanitas, quatenus purgat alios humores noxios. Eadem enim est ratio, quoad hoc, de expulsione seminis, & fœtus nondum animati: vt neutra procurari possit: vt vtraque indirectè permitti possit propter sanitatem, & in hoc ferè omnes conueniunt. Hæc Lug. *tom.1. de Iust. disp.10. sect.5. num.132.*

Qvæstio IV.

An etiam post fœtus animationem, liceat, attento ordine solius naturæ, sumere, & applicare remedium, quod per se, & directè tendat ad sanitatem matris; quamuis per accidens timeatur fœtus occisio?

NEgatiuam sententiam tenere Basil. Pont. *lib.10. de Matrim. c.13. n.6.* & Vasq. *opusc. de Restit. c.2. §.1. dub.7. n.28. & cap.5. §.2. dub.6. n.23.* ait Dian. *3. p. tract.5. Resol.7.* Sed hi Doctores, absolutè id non negant, sed potius id concedunt, loquendo de remediis, quæ non tendunt ad occisionem fœtus, nisi negatiuè per subtractionem humoris necessarij ad eius sustentationem, vti sunt sanguinis missio, balneum & huiusmodi: negat verò loquendo de remediis, quæ positiuè concurrerent ad mortem fœtus, qualis esset potio, quæ per alterationem positiuam occideret fœtum: hoc enim esset dare venenum positiuè Innocenti, vt te à morte liberes, quod nunquam licet. Legantur Basil. *loc.cit.* & Vasq. *c.3. de rest. §.2. dub.6. n.2.* vnde ex illis, & aliis.

Clarius Respondeo: Dicendum, quod licèt nunquam liceat adhibere remedia, seu medicinas, quæ directè tendant ad animati fœtus occisionem, vt veneni potionem, dilacerationem, &c quia nunquam (vt diximus) licet per se, & directè occidere hominem innocentem: licitum tamen sit, attento ordine naturæ, adhibere medicinas, quæ per se, & directè ordinatæ sint ad sanitatem matris, quamuis per accidens, inde timeatur fœtus occisio; vt venæ sectio, pharmacum ventris purgatiuum &c. Ratio est. Quia non repugnat rectæ rationi, innocentem per accidens, & præter intentionem, in casu necessitatis occidere: at sic est, quod in assignato casu, occisio illa fœtus resultat per accidens: ergo licita erit. Minor constat; nam cum fœtus pendeat à vita, & salute matris, rarissimèque contingat fœtum viuum edi post matris mortem, medicamentum, quod ad salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fœtus: per accidens ergo erit quod illi noceat. Sic tenent Nauar. Sanch. Less. sup. citati. Petrus Nauarra *lib.2. de restit. cap.3. num.143.* Sayrus *libro 7. Clauis Regiæ cap.12. num.21.* Finell. *casu 4. num.17* quos citat, & sequitur Ioann. Dicastill. *tom.1. de Iust. lib.2. tract.1. disp.10 dub.13. à num.165.* Quibus addi possunt Vasq. *loc. cit.* quem sequitur Lugo *disp.16. cit. sect.5. num.133.* & Dian. *loco citato, vers. Notandum est.* Et ex illo Bassæus *n.1.* & Basil. *loc. cit. num.6.*

Qvæstio V.

An etiam, attento ordine gratiæ, sit licitum matri, vti prædicto remedio, cum adest probabile periculum enecandi fœtus, quamuis per accidens?

NEgant aliqui id matri esse licitum, casu, quo non adhibito, aut sumpto prædicto remedio, credatur, quod, mortua matre, fœtus viuus in lucem edendus, & baptizandus sit. Quia ordo charitatis petit, vt vita spiritualis animati fœtus, præferatur vitæ corporali ipsius matris. Ita D. Anton Sylvest. Nauarr. & Sayrus, quos citat, & sequitur Dicastil. *dub.13. cit. num.168.*

Affirmant verò è contra alij, dicentes id esse licitum. Quia mater solum per se intendit suam corporalem vitam; quod si ex hac intentione per se, sequatur fœtus occisio per accidens, non debet ei ad peccatum imputari. Ita Cordub. *lib.1. q.38. dub.3.* quem videntur sequi Azor. *3. tom. lib 2. cap.4. q.7.* & Sà *verb. homicidium num.1.* vbi ita scribit: Abortum procurare ad salutem matris, si dubitatur, an anima rationali præditus sit fœtus, mortale est: non autem si credatur animatus esse, & detur medicina, non ad abortum, sed ad matris sanitatem, etiam si præter intentionem abortus sequatur. Hæc Saa.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Dicendum, quod verè sit licitum matri, vti dicto remedio, & medicina; nisi casu, quo spes probabilissima à Medicis conciperetur, fore, matre cum vitæ suæ periculo, ab huiusmodi medicamento, abstinente, fœtus in lucem prodire posset, vt baptizaretur: quia peccaret mater contra charitatem prædicto remedio vtendo, eo quod fœtus sine baptismo periret. Sic Sanchez vbi sup. *num.17.* addens, hunc casum rarissimum esse, & moraliter impossibilem: quia matre lethaliter ægrotante, humores corrumpuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, itaut penè miraculum sit, matre pereunte, fœtum incolumen remanere. Ita ille cui consentiunt Dian. *3. p. tract.5. Resol.11.* & Lug. *loc. cit. num.135.* quamuis Dicastill. *loc. cit.* dicat, hunc casum non esse ita rarissimum, vt hi DD. autumant, cum, ipso præsente bis contigerit, vt mortua iam matre fœtus ederetur viuus, & baptizaretur.

Qvæstio VI.

An Masculus animam rationalem accipiat die quadragesimo à conceptione?

NEgant in primis apud Christoph. de Veg. vbi infrà, Petr. Garc. *super Fen.1. lib.1.* Tolet. *2. animæ c.4. q.7.* Auicen. *disp.38. de Ordin. product.* docentes septima die animari fœtum rationali anima.

Affirmant è contrà communiter Doctores, id probantes ex *capite decimosecundo, Leuitici.* vbi mulier pariens masculum, quadraginta diebus in sanguine purificationis suæ detineri iubetur: quasi ibi præceptum fuerit, vt quot diebus mater immundum, & anima rationali non informatum fœtum masculum in vtero portasset, totidem diebus post partum immunda censeretur, & in purificatione sanguinis sui detineretur. Ita Aristot. *lib.3. animal. cap.3. & 9.* Plinius *lib.7. natural. histor. cap.6.* Glossa *in Clement. vnica, de Summa Trinit. vers. Simul vnitus, & in cap. Sicut, de homicid.* Panormit.

cap.

cap. Si aliquis, eod. tit. Nauarr. *cap.* 15. *num.* 14. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 3. Barbos. *in votis decisiu. lib.* 1. *voto* 12. *num.* 19. Menochius, Martin Sancius, Anton. Gomez, Barthol. Sybilla, Plaza, Viuald. Molina, & alij, quos citat, & sequitur Narbona *in suis annalib. anno* 1. *quæst.* 2. *num.* 37. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 6. Sà *verb. homicidium, num.* 2. Naldus, Quaranta, Gambarupta, Capeouilla, & Filliucius apud Dicastillum *loc. cit. num.* 161. Auil. *parte* 7. *disp.* 6. *sect.* 4. *dub.* 1. Christoph. à Veg. *in Theolog. Mariana tom.* 1. *palestra* 6. *n.* 606.

Sed non minus probabiliter Respondeo: Dicendum, quod hac in re nihil certi affirmari possit, vt docuit Aristot. *lib.* 7. *animal. cap.* 3. Et ideò sentio fœtum animari, quando est perfectè formatus: Formatio autem, iuxta Hyppocratem *lib. de natura fœtus*, in maribus absoluitur, aliquando die trigesimo, aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, & aliquando quadragesimo quinto. Ratio autem, quare fœtus non formetur eodem tempore in omnibus, solet esse caliditas, vel frigiditas matris. Ita sentiunt Less. *dub.* 9. *num.* 65. Lug. *de Iust. tom.* 1. *disp.* 16. *sect.* 5. *num.* 133. Dicastill. *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *num.* 162. & alij. Legantur Azor. *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 4 Sylvest. & Armill. penes ipsum, & apud Narbonam, Bonauentura, Glossa, Iodocus, Signorolus, & alij Docti, qui indistinctè efformationem, & animationem maris & fœminæ ad diem quadragesimum protrahunt.

QVÆSTIO VII.

An etiam fœmellæ animentur, eodem tempore, quo animantur masculi?

AFfirmant Lessius, Lugo, & Dicastillo, vbi suprà, docentes, formationem fœminæ absolui aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, aliquando quadragesimo quinto, & aliquando quinquagesimo, iuxta maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris, & tunc fœminas animari. His DD. fauent Bonab. Gloss. Iodoc. & alij citati, quatenus indistinctè animationem fœminæ & maris in die quadragesimo à conceptione fieri, existimant.

Negant verò communiter alij, dicentes fœminas die octogesimo à conceptione animari, animámque rationalem recipere. Ita omnes DD. citati suprà pro prima sententia adducti, qui id ex *Leuit.* 12. *cit.* colligunt, in quo octoginta dies purificationis à fœminino partu statuuntur.

Sed ego Respondeo: Dicendum, quod fœmellæ minimè animentur eodem tempore, quo animantur masculi; nec vniuersim die octogesimo à conceptione; sed quædam sexagesimo quinto die, quædam septuagesimo, quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo.

Probatur prima pars, contra authores primæ sententiæ, & ad hominem. Quia ideò dicunt, fœtum masculinum non formari, nec animari eodem tempore in omnibus; quia attenditur ad maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris; ita vt, qui ex remisso calore formatur, tardiuis formatio absoluatur, & tardius fœtus animetur: at sic est, quod fœminæ ex semine frigido concipiuntur; masculi verò ex calido: ergo formatio fœtus, seu corporis masculini, quæ ex calido semine perficitur, celerior multò, quàm efformatio corporis fœminini debet esse: ergo non eodem, sed diuerso tempore animari debent: quod optimè probat D. Didac. Narbon. *in suis annal. anno* 1. *quæst.* 1. *num.* 39.

Secunda pars, contrà DD. secundæ sententiæ, etiam probatur. Quia non est credibile, tam longè diuersam masculinæ materiæ dispositionem à fœminea esse, vt istius efformatio duplicatum tempus necessario requirat. *Rursus.* Quia non omnes fœmellæ efformantur ex eodem gradu remissi caloris; sicuti nec masculi ex eodem gradu intensi: ergo in earum formatione non debet absumi idem tempus, sed plus, vel minus, secundum quod maior, vel minor est calor seminis, & matricis ex quo fœminæ formantur: non ergo est verum, vniuersaliter loquendo, quod semper fœminæ recipiant animam rationalem die octogesimo à conceptione; sed quædam illam recipient die sexagesimo quinto, quædam septuagesimo; quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo à conceptione die, secundum maiorem, vel minorem calorem seminis, & matricis ex quo, & inqua formantur.

QVÆSTIO VIII.

An qui causat abortum fœtus inanimati, sit irregularis?

AFfirmandum videtur. *Primò*: quia *in cap. Si aliquis, de homicid.* dicitur homicida, ille, qui medicamentis impedit generationem: ergo est irregularis. *Secundo* Quia Sixtus V. in Constitut. *Effrenatam*, editam anno 1588. derogauit iuri antiquo, & huius sceleris reos, homicidarum pœnis omnibus subiecit, & irregulares esse voluit: ergo.

Sed nunc iam vt certum. Respondeo: Non esse irregularem illum, qui abortum inanimati fœtus causauit. *Primo.* Quia non est propriè, & verè homicida, cum non interficiat hominem, qui anima rationali, & corpore essentialiter constat. *Secundò.* Quia sic habetur textus *in cap. Sicut, Ex litterarum, de homicid.* iuncto *cap. Quod verò*, 32. *quæst.* 2. *L. Diuus. ff. de extraord. crimin. & l. Cicer. ff. de pœnis.* Et tenent omnes DD. Legantur Nauarr. *in cap. Si quis necandi, de pœnit. dist.* 1. *num.* 3. *& in Man. cap.* 16. *num.* 33. Abbas, Innocent. Ioan. Andr. Hostiens. *in cap. Si aliquis, & cap. Sicut ex litterarum de homicid.* vbi nouissimè Barbosa *num.* 1. Couarru. *in Clem. si furiosus, part.* 2. §. 3. *num.* 1. Gom. *variar. c.* 3. *n.* 32. & alij.

Nec obstant contraria argumenta. Nam ad *primum* dicendum est, ibi textum loqui de homicida impropriè, & quasi anticipatè. Nam, qui causat abortum inanimatum, licèt non sit propriè, & formaliter homicida, vt diximus, datur tamen impropriè ex anticipata, quam causat, cæde. Ad *secundum* dicendum est, quod pœnas præfatas, postea moderauit Gregor. XIII. *Constit. Sedes Apostolicæ, edita anno* 1591. vbi, & procurantes aborsum fœtus inanimati, aut sterilitatem, pœnis iuris antiqui, atque Tridentini obnoxios tantum esse voluit. Legantur Suar. *disp.* 44. *sect.* 2. *n.* 13. & Gibal. *c.* 4. *de Irregul. qu.* 1. *consect.* 2. *pag.* 122.

QVÆSTIO IX.

An saltem, sit irregularis, qui abortum animatum causat?

NEgarunt quidam, apud Tiraquel. *in l. si vnquam, C. de reuocand. donat.* eo quod fœtus nondum editus, non vocetur homo à Christo Domino: nec puniantur pœna ordinaria homicidij, qui talem abortum causant.

Sed vt certissimum quid Respondeo: Esse irregularem. Quia, qui abortum fœtus animati causat, verè est homicida: ergo verè irregularis. Antecedens probatur;

probatur; quia qui abortum animatum causat, verè & propriè committit homicidium; cum verè enecet hominem constantem iam ex corpore, & anima rationali: homicidium etenim à cæde hominis dicitur *cap. Homicidium, de pœnit. distinct. 1. & cap. Homicidium 23. quæst. 5.* ergo verè est homicida: ergo irregularis. Sic docent PP. communiter, qui etiam quando ab altero parente aborsus animatus fit, patricidum dicunt; vt D. Cyprian. *epist. 49.* & D. Hieronym. *epist. 22.* Et in ea abortione dolo malo à matre procurata veram reperiri rationem parricidij, demonstrat Gomezius *tom. 3. variar. cap. 3. num. 3.* & ideo iure ciuili punitur hæc cædes pœna ordinaria homicidij, nimirum capite, si dolo facta fuerit; si autem absque dolo, pœna extraordinaria pro ratione culpæ. Et ideo hanc sententiam, vt indubitatam, tenent omnes Theologi, & Canonistæ. Legantur Nauar. Couar. Barbosa, Gomezius, Suarez & Gibalinus *loc. cit.* Dicastillo *de Iustitia lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 13. num. 159.* Molina *tract. 3. disp. 27.* & Bauny *de Irregularit. quæst. 32 dub. 2. pag. 505.*

Ex quibus colligitur, quod, vt quis ex abortu causato, censeri debeat irregularis, & iudicari pro tali, necessum sit exploratum habere, an fœtus tempore abortus animatus fuerit, necne; si enim animatus fuit (quod, iuxta nuper dicta, ex tempore elapso à congressu, coniecturari debet) irregularis habebitur; secus, si nondum fuit animatus.

QVÆSTIO X.

An qui aborsum causauit, sit irregularis, casu, quo sit dubium, an fœtus sit animatus?

NEgant, apud Dianam, *vbi infra*, Emanuel de Moura *opusc. de Ensal. & incant. sect. 3. cap. 1. num. 27.* Gomezius *de delict. cap. 3. in Rubr. de homicid. num. 3. in fine.* Baiardus *in addit. ad Iulium Clar. quæst. 68. num. 9.* & nouiter Ioan. Præpositus *in 3. part.* D Thom. *quæst. 5. de Irregularit. dub. 8. num. 58.* Quorum sententiam, ait Diana *part. 4. tract. 2. resol. 16.* esse probabilem. His Auctoribus adhæret nouissimè Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quæst. 1. consectar. 7. pag. 132.* Et probat eorum sententiam. *Primò.* Quia in dubio, fœtus præsumitur non animatus, vt Gomez (*loc. cit.*) & alij probant.

Secundò, quia dubium istud, est de ipsomet homicidio fueritne commissum, an non, neque dubitatur de homicida tantum, & auctor certi homicidij: atque ius statuent irregularitatem in dubio homicidij, loquitur tantum eo casu, in quo certum est fuisse commissum homicidium, & dubitatur, an Titius, qui percussit, etiam occiderit: hic autem cum dubitetur, an fœtus excussus viueret, dubitatur an fuerit commissum homicidium, & non de eius auctore qui certus est, si illa abortitio, occisio hominis foret: cum igitur de eo casu ius non agat, in eo non contrahetur irregularitas. Hæc Gibalinus. Et nouissimè Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. quæst. 17. num. 25.* & clariùs, *sect. 4. quæst. 76. num. 276. vers. Dubium maius est.*

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Esse irregularem. Sic Sanchez *tom. 1. Summ. cap. 10. num. 43.* ita dicens: Hinc deducitur esse irregularem præbentem aborsui causam, cum dubium est, an fœtus sit animatus, ac subinde est dubium, an sit verè homicida. Quod hoc dubium sit de facto. Sic Sanchez citans pro hac parte Nauarrum *in Summ. cap. 27. num. 223.* Ioan. Andr. Abbatem, Cardinal. Ancharan. Ananias, Socinum, Siluest. Ledesm. Philiarcum, & Rodriguez. Quibus addi possunt Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 1.* Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 9.* Auila *part. 7. disp. 2. dub. 5.* (non 1. vt leges apud Dianam, & Gibalinum) *conclus. 1.* vbi ita ait: Ex dictis sequitur, quod qui fuit causa aborsus, & dubitat vtrum fœtus erat animatus; nempe, post quadragesimum diem à conceptione, debet se reputare irregularem, vel si dubitat vtrum ipse dederit vulnus lethale. Sic Pater Henriquez *cap. 3. num. 4. in glossa litt. G.* Hæc Auila. Barbosa *in Collectan. tom. 2. lib. 5. tit. 12. cap. 12. n. 15.* Merolla *tom. 1. disput. 3. cap. 3. num. 237.* Farinac. *in fragm. Crimin. part. 2. num. 444.* quos refert & sequitur Diana *loc. cit.* Scortia *theoremate 388.* Baunyus *loc. cit.* dicens nostram sententiam esse veram, nec secus sentire posse illos, qui id à Pontif. decretum norunt *in cap. Significasti, de homicid.*

QVÆSTIO XI.

An in dubio, an fœtus sit masculus, vel fœmina, præsumi debeat masculus, & iuxta dicta, reputari irregularis, qui causauit abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione?

NEgabunt fortè Doctores pro prima sententia nuper adducti; cum hic etiam sit dubium, de fœtus natura, & consequenter, de vita rationali illius.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, quod in tali dubio præsumi debeat masculus iuxta stylum Sacræ Pœnitentiariæ. Argum. *in cap. Significasti, de homicid.* Sic Fœlicius *tom. 7. tract. 29. cap. 6. num. 100.* quem citat, & sequitur Dicastillo *tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dubit. 13. num. 162.* Et consentit Auila *part. 7. disp. 6. sect. 4. dub. 1. concl. 3.* quatenus absolutè docet, quod, qui post quadragesimum diem causat abortum, sit irregularis. Sic ante hos, Nauar. *cap. 27. num. 223.* per hæc verba: Si verò nescitur, an fœtus abortiuus, quem abortiuit post diem quadragesimum, sit mas, aut fœmina, debet se censere irregularem; quia eius causa fuit. Arg. *cap. Ad audientiam, de homicidio.*

QVÆSTIO XII.

An qui causam dedit aborsui fœtus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat?

REspondeo, vt certum: Manere irregularem; nisi aliàs probabili ignorantia excusetur. Quia, qui dat causam abortioni, etiam inanimati fœtus, verè interimit in eo casu matrem: ergo est ex hac parte verè homicida, & consequenter irregularis. Antecedens probant Mercurial. *lib. 1. de morb. mulier. cap. 3.* & Codronch *lib. 1. de Christiana medendi ratione, cap. 22.* quia semper abortio est periculosa matri, cum fiat præter leges naturæ violenter, & coactè; & corruptiua fœtus sint venenata, deleteria, & humanæ naturæ inimica, & ideo cum corruptione fœtus, etiam matris interitus necessariò subsequitur. Sic ex prædictis Auctoribus docet Gibalinus *cap. 4. q. 2. consectar. 6. pag. 181.*

QVÆSTIO XIII.

An saltans obscœnè cum muliere prægnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur abortus fœtus animati?

AFfirmant Siluest. *verb. Saltus*, vbi absolutè dicit, quod si saltatio erat illicita, vt si erat amator obscœnus, aut Clericus, sit irregularis. Idem sentit Nauar. *in Manual. in man. cap. 27. num. 236. & consil.*

*consil.*48. *de homicid. aliàs* 20. Quia saltatio illa illicita (ait) cum muliere prægnante, est actus suaptè natura ordinatus, & directus aliquo modo ad abortum, & mortem, vt palam est.

Sed clarius, & probabilius. Respondeo: Esse irregularem, si saltatio ita fuit immoderata, vt meritò ex illa timeretur aborsus; quia tunc teneretur sub mortali vitare illud excussionis fœtus periculum. secus si saltatio fuit leuis, consueta, & moderata; quia tunc non fieret irregularis, etiamsi fuerit illicita, & obscœna, quia non influit tunc moraliter in abortum. Sic Henriq. *lib.*14.*cap.*15.*num.*4. Auil. *part.*7. *disp.*6. *sect.*1. (non 2. vt leges apud aliquos) *dub.*6. Vgolin. *cap.*22. *num.*4. Reginald. *part.*12. *num.*156. Suar. *disp.*45. *sect.*6. *num.*11. (non *sect.*82. *num.*5. vt legi apud Bonac.) Molin. *tom* 4. *disp.*77. *num.*6. quos omnes refert, & sequitur Bonac. *q.*4. *punct.*7. *num.*22. Quibus addi possunt, Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §.3. Barbos. *in cap. Sicut ex litterarum, numero* 4. Couarruu. *in Clemen. si furiosus, de homicid. secunda parte*, §.4. *num.*10. *versu Quinto.* Palaus *disp.*6. *punct.*15. §.5. *num.*2. Gibalin. *cap.*4. *quæst.*2. *consect.*13. *in fine.* vbi ita ait: Qui ludit, aut saltat cum muliere prægnante, siue honesto, siue lasciuo, indéque contingat aborsus, nisi fuerit culpa mortalis in vitando illo periculo excussionis fœtus, non contrahitur irregularitas. Sic ille. Pellizarius *etiam, tom.*2. *tract.*7. *cap.*5. *sect.*4. *quæst.*60. *num.*247. & alij.

QVÆSTIO XIV.

An sit irregularis Monachus, aut Clericus, ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde aborsus animatus contineat?

AFfirmat Graffius *part.*1. *decis. aur. lib.*2. *c.*63. *num.*25. *& cap.*66. *num.*13. qui id putat verum, etiam casu quo Monachus, aut Clericus esset affinis, aut consanguineus: eo quod dabat operam rei sibi prohibitæ, *cap. Sicut ex tuarum, de homicid.* quod prius docuit Nauarr. *in Man. c.*27. *n.*236.

Negat è contrà Barbos. *in cap. Sicut ex litterarum, de homicid. num.*2. casu quo ludus esset licitus, nec aliàs esset in se noxius, sed gracilis, & agilis, &c.

Sed iuxta nuper dicta probabilius Respondeo: Non esse irregularem, etiamsi ludus esset illicitus, & illi prohibitus; dummodò non esset ita noxius, & periculosus, vt ex illo præuiso causaretur aborsus. Constat ex nuper dictis, & colligitur ex *cap. Sicut ex litterarum, de homicid.* Legantur Suarez, Couarruuias, & Palaus, *loc. cit.* & Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num.*4.

QVÆSTIO XV.

An maneant irregulares iuuenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ, fœminæ prægnanti illudunt, & abortire faciunt?

AFfirmant Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §.3. *num.*8. Sylueст. *verb. homicidium*, 2. *vers.* Abbas *in cap. De cætero, de homicid.* & Tabien. *irregularitas* 3. *num.*14. apud illum. Quos citat, & sequitur Henriquez *lib.*14. (non 18. vt legi apud Gibalinum) *c.*15. *num.*3. vbi sic ait: Septimò si terrefeci ioco virum meticulosum, qui percussus eo graui metu obiit, fio irregularis. Aut si iuuenes ex ludo rumpant vesicas, & illarum fragore faciant fœminam abortire. Hæc ille.

Sic clarius Respondeo: Manere quidem irregulares, si præfati iuuenes, hoc, dolo malo, fecerint causa perterrefaciendi prægnantem, & periculum præuiderint, aut præuidere debuissent abortionis, & ideò in illa mortaliter peccauerint: secus si id sine dolo, aut culpa mortali fecerint, quia tunc immunes ab irregularitate manerent. Sic Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2. *consect.*13. *vers. Secundo*, qui ob hanc causam pueros ab incursu huius irregularitatis excusat cum Angelo, Sylueстro, & Tabiena. Qui idem facit Maiolus.

QVÆSTIO XVI.

An fiat irregularis, qui vtitur copula mulieris grauidæ; si inde mors fœtus animati sequatur?

AFfirmat absolutè Maiolus *lib.*5. *cap.*48. §.3. *numero* 14. loquendo de adultero, vel fornicatore, qui coëundo, per compressionem aborsus causam dedit prægnanti, eadem ratione, quod daret operam rei illicitæ: secus (addit) forte in marito, nil immoderatè agente circa copulam. Hæc ille.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem, si ex indebita cautione, aut compressione nimia, aliavè occasione mortaliter culpabili, quam præuidit, & cauere non curauit, aborsus sequutus fuit: secus aliàs si ex moderata, licèt illicita, compressione, aliavè causa leui id acciderit. Constat ex dictis. Et docet Bonacina *disp.*7. *quæst.*4. *punct.*7. *num.*22. *in fine.* vbi citat Suarium *disp.*45. *sect.*6. *num.*11. Filliuc. *num.*75. Vgol. §.2. *num.*2. & Maiol. *loco à nobis citato.* Sed ex his, nec Suarez, nec Filliuc. id dicunt, quia nil de hac quæstione *loc. cit.* agunt. Tenent tamen Barbosa *in cap. Sicut ex litterarum, de homicid. n.*4. Pellizzar. *quæst.*60. *cit. num.*247. & alij.

QVÆSTIO XVII.

An adulter, qui fecit intrare prægnantem per loca periculosa, vt per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis?

AFfirmant eo quod dederit operam rei illicitæ, & debuerit hoc periculum præuidere, Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §.3. *num.*14. *vers. Huc quoque spectat* Gud. *de Laud.* Sylueст. & Tabiena penes ipsum. Nauarr. *cap.*27. *num.*235. *vers. vigesimotertio.* Henriq. *lib.*14. *cap.*15. *num.*4. *in princip.* Auil. *part.*7. *disp.*6. *sect.*2. *dub.*3. (non 5. vt inuenies apud Gibalinum) *concluſ.*1. *vers. Sed obiter.* Sayr. *lib.*7. *cap.*6. *num.*16. Barbosa *in cap. Ex litterarum, de homicid. num.*4. & alij.

Sed probabiliter Respondeo: Non manere irregularem, si hoc non vi, aut violentia, sed consilio, aut hortatu obtinuit. Quia in hoc casu (inquit Gibalinus) non consuluit adulter mulieri, vt se ipsam enecet, aut occidat, aut abortiat, neque causam necessariò connexam cum aborsu, aut suo interitu suscipiat, quamuis aliquod periculum sit, quod tamen vitare poterit, si ipsa cautè, & prudenter se gerat: quare sibi imputet si sua culpa aut pereat, aut abortiat; non tamen adulter, seu Amasius, à qua inuitata fuerat, dicetur propriè, & verè illius, aut fœtus ipsius homicida ad effectum irregularitatis, cum re vera illud homicidium non consuluerit, aut proximè causauerit. Si tamen ipse traheret fœminam, aut funem tenderet, aut explanandum iter susceptisset, aut remouenda

uenda offendicula, quæ occurrere possent, aut facilem transitum dixisset, vnde illa credula incautius se gessisset; aut non adfuisset Amasius ad horam conductam, vt opem ferret, illaque vel se delusam suspicata, vel metu exterrita concidisset, existimaret hunc esse irregularem, non ratione consilij veniendi per eiusmodi iter periculosum; sed quia eius casui, cædi, aut abortioni re ipsa fuisset cooperatus, variis illis modis, & subtrahendo auxilium debitum, atque in hunc sensum interpretor DD. quos contrarium sentire referebamus. Huc vsque ille, *cap.4. quæst.2. consectar.8. vers. Tertiò, pag.183.* Et in substantia, bene.

QVÆSTIO XVIII.

An qui dat fœminæ, venenum sterilitatis, ne concipiat; aut viro, ne possit generare; incurrat irregularitatem?

RESpondeo, vt certum iam, non incurrere. Quia iste non causat homicidium. Et licèt (vt vidimus *sup. quæst.8.*) Sixtus V. imposuerit irregularitatem contrà dantes fœminæ medicinam, ne conciperet; tamen eam abstulit Gregor. XIII. & reduxit ad terminos iuris communis. Sic omnes. Legantur Auila *part.7. disp.6. sectione 4. dubit.2.* Nauarr. *cap.27. num.223. vers. Sextò infertur.* Henriquez *lib.14. cap.15. num.6.*

QVÆSTIO XIX.

An Prælati Regulares possint hodie dispensare cum subditis, in irregularitate contracta ex occisione occulta fœtus animati?

NEgant aliqui Doctores: Quia tale homicidium est nimis qualificatum, eo quod, & perditur corpus, & damnatur anima; quod non fit in homicidio ordinario adulti, cuius anima per contritionem potest saluari: & licèt Prælati Religionum per priuilegia possint dispensare in irregularitate homicidij voluntarij hominis adulti, non tamen possunt dicti Prælati in hac irregularitate dispensare, sed solus Papa. Ita Rodriguez *tom.2. Regul. quæst 33. artic.4.* Crousers *cap.7. Regul. Minor. lect.15. fol.625.* Diana *part.4. tract.2.* (non 1. vt offendi apud Basseum) *resolut.87.*

Sed probabilius Respondeo: Posse dispensare. Quia quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: sed sic est quod Martinus V. absolutè, & sine distinctione, concessit Prælatis Regularium dispensationem ab irregularitate orta ex homicidio voluntario in communi: ergo ab illa quæ oritur ex homicidio aborsus animati. Minor constat ex dictis à nobis *supra disp.6. quæst.39.* cætera ex se patent. Et ideo hanc sententiam, apud Dianam, tenent Aloysius (lege tu, *Alphonsus* vel Ildefonsus) de Vega *in Summ. tom.2. cap.15. casu 6.* Miranda *tom.2. q.8. art.10. concl.2.* Portel *in dub. Regular. verb. Abortus, num.10.* Hieronym. Rodrig. *in Compend. qq. Regul. resol.4. num.6.* & Villalob. *tom.2. tract.12. diffic.14. num.6.* Quibus addo ego Marchinum *tract.1. de Ordine, part.9. cap.1. diffic.1. num.9.* Machadum *tom.2. lib.5 part.3. tract.2. docum.6. per totum.* Bassæum, licèt timidè, *verb. Aborsus, n.2. in fine.* Baunyum *tract 11. de Censuris, quæst.58. pag.534. vers. Quartò dispensant.* Pellizzarium *tom.2. tract.9. cap.3. sect.4. q.27. num.144.* qui id probat ex Bulla Pij V. *constit.129.*

Ad argumentum contrarium dicendum est, quod Ecclesia non ponit irregularitatem ob grauius, aut qualificatum homicidium; sed ob homicidium qualecumque sit.

QVÆSTIO XX.

An etiamsi talis irregularitas sit contracta ex publica occisione fœtus animati, sit dispensabili à Præfatis Religionum Prælatis?

NEgant esse ab ipsis dispensabilem, saltem quando homicidij crimen, ita est notorium, vt possit in iudicio probari, Miranda, Rodriguez, Vega, & Portel, quos citat & sequitur Basseus *loc. cit.* Ex his tamen Vega (imo, & Hieronym. Rodriguez *loc. cit. num 15.*) addit, quod si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, possint adhuc Prælati in irregularitate ab illo orta dispensare. Negat etiam cum illis Baunyus *loc. cit.* Imo, meo videri, Pellizzarius, citatus.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Esse ab ipsis dispensabilem. Quia argumentum factum nuper, pro defensione nostræ opinionis, agentis de homicidio occulto; æquè militat, & probat de homicidio publico, vt constat: ergo, aut in nullo potest, dispensari, à dictis Prælatis, aut in vtroque. Legantur dicta *supra disp.6. quæst.39.* & dicenda *infra disput.27. à quæst.31.*

QVÆSTIO XXI.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione fœtus animati?

RESpondeo dicendum ex dictis: Minimè posse si occisio seu homicidium fuit directè voluntarium, ac consultò intentum: secus verò si indirectè & casuale, & occultè patratum: Quia super his solum potestatem habent ex Trident. Episcopi, vt sæpè est habitum. Sic Auctores communiter. Legatur Bauny *tract.11. quæst.59.*

DISPVTATIO XII.

De Irregularitate orta ex homicidio facto in defensionem propriæ, & alienæ vitæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An laicus, qui occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita peccatum committat, & irregularitatem contrahat?

AFFIRMARVNT olim quidam, existimantes, id esse illicitum in foro Dei, quamuis in foro externo id impunè leges ciuiles permittant. Ita sensit (apud Molinam, *infra*) Accursius, *in l. vt vim. ff. de Iust. & iure* (& apud Lugum) Augustinus de Ancona *tract. de potest. Eccles. q.52. art.3.* Gerson *tract. de Euchar.* Riccard de S. Victore *Opusc. de Charit.* & Bassolis relatus ab Abulens. *in cap.5. Matth. quæst.109.* Ratio eorum potuit esse; quia iura, homicidium factum ob defensionem, vt sufficientem causam irregularitatis adstruunt: *cap. Si quis viduam, dist.50.* ibi: *Aut consilio, aut præcepto, aut defensione,* & *cap. de Cleric. pugn. in duello.* Et fauet Trident. *sess.14. cap.7.* dicens: *Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo,*

vt

vt quis se à morte defendat, fuisse commissum narretur, quare quodammodo dispensatione debeatur, &c. In quibus verbis supponitur, vt videtur, irregularitas contracta: ergo.

Sed vt quid certissimum Respondeo: Dicendum, quod laicus, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit iniustum inuasorem pro tuenda propria vita, nec peccet, nec consequenter, fiat irregularis.

Ratio est. Quia quando quis non potest aliter defendere propriam vitam, nisi occidendo iniustum aggressorem, nullam in occisione culpam committit: ergo nec per illam contrahere irregularitatem potest. Consequentia ex sæpè dictis constat; quia non potest contrahere irregularitatem in pœnam, cum non sit culpa; nec ob defectum lenitatis; quia non interuenit, vbi est necessitas defensionis: ergo. Antecedens verò apertè probatur. Quia licitum est vnicuique, diuino iure, naturali, & positiuo, ad propriæ vitæ defensionem, aggressorem, & offensorem occidere, vt ius Canonicum sæpè testatur, præcipuè *cap. Significasti, el 2. §. vltimo, & cap. 18. de homicid. & cap. Si verò 1. de sentent. excommun.* vbi dicitur: vim vi repellere omnes leges, & omnia iura permittunt. Rursus idem testificatur persæpiùs Ius ciuile *l. vt vim, ff. de Iust. & iur.* sub his verbis: *vt vim atque iniuriam propulsemus, iure euenit, vt quod quisque ob tutelam corporis sui fecerit, iure feciſſe existimetur, l. 1. §. vim vi, & l. 3. §. Cum igitur, ff. de vi, & vi armat. & l. Scientiam, §. Qui cum aliter, ff. ad leg. Aquil.* vbi dicit textus; *Vim enim vi defendere, omnes leges, omniaque iura permittunt.* Et ita docent iam omnes Doctores, tam Theologi, quàm Iuristæ. Legantur D. Thomas 2. 2. *quæst. 64. art. 7.* Nauarr. *in Summ. cap. 15. num. 2. & cap. 27. num. 233.* Couarruu. *in Clem. furiosus, de homicid. 3. p. num. 1.* Maiol. *lib. 1. de Irregular. cap. 2. num. 9. in fine, & lib. 5. cap. 48. num. 6. 10. & 11.* Henriq. *lib. 14. cap. 10. §. 2. & c. 19. §. 3.* Suar. *disputat. 46. sect. 1.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 11. & disputat. 72.* Auil. *part. 7. disp. 5. sect. 3.* Vasquez *tract. de restit. cap. 2. §. 1. dubit. 6.* Anton. Gom. *3. variar. cap. 3. num. 20.* Bañez 2. 2. *quæst. 64. art. 7.* Ægidius *disput. 18. num. 83.* Barbosa *in cap. Significasti, el 2. de homicid. num. 12.* Bonac. *disp. 7. quæst. 4. punct. 6. à num. 1.* Sayr. *lib. 6. cap. 17.* Filliuc. *tract. 20. cap. 5. à num. 131.* Cardin. de Lug. *de Iustit. tom. 1. disp. 10. sect. 6. à num. 136.* Ioan. de Dicastill. *ibi lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 3.* Less. *lib. 2. cap. 9. dub. 8.* Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quæst. 3. consectar. 2. pag. 218. & consectar. 3. diff. 1.* Fagundez *in quint. præcept. Decalogi lib. 5. cap. 3. num. 1.* Pellizzar. *tomo secundo, tract. 7. cap. 5. sect. 4. quæst. 45. num. 219.* Mour. 2. *p. examin. cap. 10. §. 14. num. 9.* & alij. Qui iura in contrarium adducta intelligunt, de homicidio facto cum defensione immoderata, & tutela culpabili.

QVÆSTIO II.

An etiam, clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium, defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ?

NEgant excusari ab irregularitate, ex parte saltem, aliqui Doctores, dum existimant, prædictum Clericum, vel Monachum, manere irregularem, saltem quoad ascensum ad Superiores Ordines; quamuis in iam susceptis possit absque dispensatione ministrare. Sic sensêre olim S. Thom. 2. 2. *quæst. 64. art. 7. ad 3.* Scot. *in 4. dist. 25. q. 1. art. 1.* Richad. *ibi art. 5. quæst. 3.* Palud. *quæst. 4. articul. 2. conclus. 3.* Henric. *quodlib. 6. quæst. 10.* & alij, veteres Theologi, & Canonistæ cum Glossa *in cap. De his Clericis, 1. dist. 50.* teste Maiolo *lib. 1. cap. 2. num. 9. in fine*, (non 102. *num. 10.* vt inuenies citatum à Gibalino.) Quia, inquiunt, de Clerico saltem loquendo, decernunt iura esse irregularem, *cap. 1. & 2. dist. 50.*

Sed iam vt certum Respondeo: Etiam Clericum vel Monachum committentes voluntariè homicidium, defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ, excusari ab irregularitate omni ex parte. Quia omninò excusantur à culpa, sine qua ex delicto nulla incurritur irregularitas. Sic colligitur clarè ex ratione, & textibus pro probanda nostra, & communi sententia, *quæst. antecedent.* allatis. Et tenent Doctores citati ibidem. Præcipuè Lugo *numero 138.* Gibal. *consect. 2. pag. 219.* cum aliis. Qui iura ab aliis citata in fauorem sui, loqui de homicidio culpabili, facilè probant. Legantur, & præcipuè Gomezius *loc. cit.* vbi *ex cap. Si verò, el 1. vers. Si verò Clericum, de sentent. excomm. & ex Clem. vnic. de homicid.* optimè probat, posse offensum occidere Clericum offensorem, sine pœna excommunicationis, vel irregularitatis. Barbos. *in cap. Significasti, el 2. de homicid. num. 12.* & penes illum Nauar. Suarez, Molin. & alij apud Fagund. *loc. cit. num. 1.* dicentem id esse verum, etiamsi Clericus, aut Religiosus, iniustè inuadens, occidatur, in quocumque loco, etiam Sacro, & tempore, quo diuina officia celebrantur.

QVÆSTIO III.

In quo consistit, defensio inculpata, seu, quod idem est, moderamen inculpatæ tutelæ, conditio necessaria, vt occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate?

REspondeo: Consistere in hoc, quod aggressus constitutus sit in ea necessitate, quam neque fuga (dummodo vertendo terga non sit periculum, aut ei dedecus vt infrà) neque clamore, nec alio modo, se ipsum defendere, nisi interficiendo aggressorem, aut mutilando, potest. Sic Nauarr. *in Man. cap. 15. num. 3.* Sayr. *lib. 7. cap. 7. num. 7.* Bonacin. *punct. 6. num. 3.* Barbos. *loc. cit. num. 14.* Lug. *disp. 10. sect. 6. num. 137.* Molin. *com. 4. tract. 3. disp. 11. n. 2.* Dicastill. *loc. cit. dub. 3. num. 23.* Auil. *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 1.* vbi ait, quod quantum ad effectum vitandi irregularitatem, ille dicitur, non posse aliter se defendere, qui nec fuga, nec clamore, nec alia via, potest se defendere, nisi occidat, vel mutilet inuasorem.

QVÆSTIO IV.

An maneat irregularis, si aliquis inuasus à ministru iustitiæ, illos occidat?

AFfirmat Auil. *loc. cit.* dicens, quod præcedens doctrina intelligatur, suppositio, quod aggressio sit iniusta; nam de hac intelligenda est. *Clem. si furiosus*, vt benè ait Sylvest. *d. q. 4 par. 3.* & Tabien. *verb. irregularitas 2. §. 26.* vnde si aliquis inuasus à Ministris iustitiæ illos occidat, vt se defendat, fit irregularis. Ita ille citans P. Henriq. *lib. 14. cap. 10. numero 4.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Non manere irregularem occidendo ministros iustitiæ, cum moderatione inculpatæ tutelæ; casu quo, vel iniustè conentur interficere illum innocentem, vel

illum capere, vt iniustè occidatur; saltem si Ministri sciant, talem esse innocentem. Quod si ignorent, & munus suum bona fide obeant, plerique Authores docent, non posse aggressum illos occidere: quia bonum commune postulat, vt non inferatur malum Ministris bona fide publicum officium exercentibus. Sic Dicastill. *tom.1. de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dub.3. num.31.* & penes ipsum Molin. *tomo 4. tract.3. disp.11. num.3.* Couarruuias, Sotus, Sylvest. Arag. Rodrig. & Petr. Nauarr. *lib.2. cap.3. numero 347.*

QVÆSTIO V.

An etiam sint immunes ab irregularitate Filij, subditi, serui, & Vassali, occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes, cum moderamine inculpatæ tutelæ, quando iniustè inuaduntur ab his?

REspondeo: Esse etiam ab irregularitate immunes. Quia in eo casu, licitum est illis, eos iniustè inuadentes occidere. Quia (vt supra est habitum) quando quis non potest se defendere, nisi occidendo iniustum aggressorem, nulla in occisione est est culpa: quia in aggressore in illo casu (ait S. Thom. 2.2. *quæst.64. art.7.*) cessat ius conseruandi propriam vitam sine cuius destructione (propter eius nequitiam) non potest conseruari ius alterius innocentis, cum periculum imminet ab aggressore: ergo si licitum est illis in prædicto casu occidere, pœna irregularitatis carebunt. Sic Sylvest. *verb. Bellum, 2. §.2.* Iul. Clar. *lib.5. Sentent. §. Homicidium*, quos citat, & sequitur Dicastill. *loco citato, num.30.* Farinac. Decius, Angel. Hostiens. Anton. de Butrio, & alij, quos ampectitur Fagundez *in 5. præcept. Decalog. lib.5. cap.3. num.6. & 7.* Qui id limitat, dicendo hanc doctrinam non procedere in vasallis respectu Dominorum suorum quando ij sunt tam vtiles bono communi Reipublicæ, vt secundum prudentiæ, & charitatis regulas videatur teneri vnumquemque potius iniustam sui occisionem, & necem pati, quam inuadentem se iniustè, iustè perimere, sed tu sine limitatione ista, dicta à nobis sustinere potes.

QVÆSTIO VI.

An fiat irregularis, qui, cum moderata defensione, occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum?

AFfirmant tunc fieri irregularem, aliqui Doctores. Eo quod existiment, non esse licitum aggresso, & inuaso tunc, occidere aggressorem, & inuadentem, pro propria vita tuenda; quia vnusquisque tenetur vitam spiritualem proximi propriæ temporali anteferre: ergo si illicitè occidit, irregularitatem contrahet. Ita Gerson *tract. de Euchar.* Hugo de S. Victore *opusc. de Charit.* Abulensis *super Matth. cap.5. quæst.109.* & Villadieg. *tract. de Irregul. cap. de percussore.*

Sed vt ferè certum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia non peccat in occidendo illum; cum iure naturæ teneatur vitam propriam defendere: ergo non fiet irregularis; cum hic, non fiat, sine culpa.

Nec argumentum contrariorum obstat, quia tunc solùm tenetur quis vitam spiritualem proximi, propriæ temporali anteferre, quando proximus est in extrema necessitate absolutè, & inuoluntaria; non voluntaria, & ex malitia sua, vt est aggressor ille; cum in eius potestate sit desistere à tali aggressione iniusta, ex quo cessabit discrimen in quo est; vnde simpliciter loquendo, talis non est in articulo necessitatis, sed iniquæ voluntatis; & ideò aggressus non tenetur propriam vitam præponere, nec illi imputari potest, quod aggressor in æternum pereat. Sic Couarruu. *in Clemen. si furiosus, part.3. §. vnico, num.1. in fine.* vbi opinionem contrariam, falsam appellat. Citatque pro nostra Maiorem *in 4. dist.15. quæst.20.* & Sot. *lib.5. de Just. quæst.1. art.8.* Sic etiam Caiet. 2.2. *quæst.64. art.7.* & ibi omnes D. Thomæ expositores. Petr. Nauarr. *tom.1. de restit. lib.2. cap.3. num.335.* Michael Sal. *in d. quæst.64. art.7. controu.1. concl.3. ad 2.* Sayr. *lib.6. Thesaur. cap.17. num.2.* Petrus Cornejo (omninò ex Sayro, quem non citat) *de Irregul. disp.4. dub.1. q.2.* Dicastill. *de Iust. tom.1. lib.2. tract.1. disp.10. dub.3. n.38.* Lug. ibi *disp.10. sect.6. n.142.*

QVÆSTIO VII.

An inuasus, qui potest se iustè defendere, occidendo iniustum inuasorem; peccet mortaliter, si id non faciat?

AFfirmant aliqui DD. docentes, peccare contra charitatem propriam, si sinat se ab inuasore occidi, seque non defendat, cum possit, nulla iusta subsistente causa. Ratio est. Quia, qui, sine graui detrimento suo, mortem proximi non deuitat, cum potest, peccat mortaliter, contra charitatem; imò & contra iustitiam, si ad id teneatur ex officio: ergo à fortiori peccabit contra charitatem propriam, si mortem suam non deuitat, & se sinat ab iniusto inuasore perimi, nulla subsistente causa. Ita Farinac. *tom.4. quæst.125. de homicid. tit.14. num.13. fol.201.* Paul. de Castr. *in l. vim, ff. de Iust. à iure, n.9.* Salon. *ibi num.15.* Iacob. Ayrer. *tract. de homicidij necessitate p.1. n.395.* quos citat, & sequitur Fagund. *lib.5. in Decalog. cap.3. num.9.* licèt postea ibi, *capite 6. num.10.* contrarium, explicando illa, quæ hic docet, teneat. Tenuit etiam Abulens. *in cap.11. Iosue quæst. 12.*

Sed probabilius Respondeo: Regulariter loquendo, non teneri sub mortali, inuasum, occidere inuasorem iniustum, ad tuendam vitam suam. Ratio est. Quia quisquis potest exponere vitam suam pro vita temporali proximi: ergo à fortiori, non tenebitur occidere inuasorem. Cuius rei, & Christus Dominus, & multi Sancti exemplum præbuerunt, qui cum possent se defendere, mori potius elegere, quàm occidendo resistere. Sic Anton. *3. p. tit.4. cap.3. §.1.* Sylvest. *bellum 2. §.7.* Less. *lib.2. dub.9. c.8. num.55.* Caiet. 2.2. *quæst.64. art.7.* Petr. Nauarr. *lib.2. de restit. cap.3. num.62.* quos sequitur Fagund. *c.6. cit. num.10.* Quibus addi possunt Molin. *tract.3. disputat.14. n.1.* Tolet. *lib.5. c.6. n.10.* Sà *verb. homicid. n.21.* Rodrig. 1. *p. cap.137. num.17.* quos affert, & sectatur Dicastill. *tom.1. de Iust. lib.2. tract.1. disp.10. dub.3. num.34.* Lug. *de Iust. tom.1. disp.10. sect.6. à num.153.* & alij.

QVÆSTIO VIII.

An saltem in aliquibus casibus, teneatur inuasus occidere inuasorem iniustum?

REspondeo, vt certum: Teneri, & sub mortali, in sequentibus. *Primò*: quando inuasus putat, se esse in peccato mortali, & æternam damnationem timet,

timet, si tunc temporis occidatur: quia prius tenetur quis diligere, & curare salutem animæ suæ, quàm proximi, iuxta illud Christi Domini. *Quid prodest homini si totum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?* Sic omnes vtriusque sententiæ DD. quæst. antecedentis.

Secundò. Quando inuasus est persona maximè vtilis Reipublicæ, vel in spiritualibus, vel in temporalibus. Quia tunc ob commune bonum teneretur sub mortali vitam suam conseruare, & occidere inuasorem. Sic Molina *disp.* 14. *cit. num.* 1. *col.* 576. Sot. *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 8. Lessius *loc. cit. n.* 56. Dicastillo *num.* 35. Fagundez *cap.* 3. *cit. num.* 9. Lugo *loc. cit.* & alij.

Tertiò. Quando ex propria morte inuasi, sequeretur maximum detrimentum familiæ, vt vxori, & filiis, quos alere tenetur; nam tunc tenebitur defendere vitam suam occidendo inuasorem. Quia tunc non potest cedere iuri suorum, quibus vita sua est necessaria, & quibus alimenta, educationem, & protectionem debet, quæ à vita ipsius pendent. Sic Sotus, Molina, Dicastillo, & Lugo citati. Quorum vltimus id limitat, nisi aliàs ex morte tolerata, maximum bonum inuaso accederet; vt si ob fidem Catholicam occidendus esset: quia tunc non videtur obligari ob temporale commodum vxoris, vel filiorum ad amittendum lucrum glorioſi Martyrij.

Qvæstio IX.

An euadet irregularitatem, qui debito moderamine, se defendens, directè vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eamque exequitur?

NEgant aliqui Doctores docentes, solum posse aggressum, aut inuasum intendere actum necessarium ad sui defensionem, ex quo prouidet futuram mortem aggressoris, aut inuadentis, non curando, quod mors inde sequatur; non tamen posse directè interficere illum, tanquam medium ad sui defensionem necessarium. Ita tenet S. Thomas 2. 2. *quæstione* 64. *articulo* 7. Salon, Caietan. Bannez & alij quidam Thomistæ Abulens. *etiam in cap.* 5. *Matth. quæstione* 46. Corduba *lib.* 1. *quæstione* 36. *aliàs* 38. *Comitolus lib.* 4. *respons. quæstione* 10. *numero* 11. Carbon. *lib. de pacificat. immic. capite* 21. *conclusione* 3. Fundamentum potissimum, est auctoritas Doctoris Sancti, ita in dicto *art.* dicentis: Sed quia occidere hominem non licet, nisi publica auctoritate propter bonum commune, illicitum est, quod homo intendat occidere hominem, vt se ipsum defendat nisi ei, qui habet publicam auctoritatem. Hæc S. Doctor.

Sed, vt probabilius longè Respondeo: Euadere irregularitatem. Quia probabilius longè est, quod sicut licitum & honestum est, in executione repellere aggressorem iniustum illum occidendo; pari ratione licitum & honestum est, directè illum velle, & intendere occidere ad repellendum illum, & conseruandam propriam vitam; ex qua licita occisione priuata, nequit irregularitas consurgi.

Ratio potissima est. Quia id, quod honestè fit ratione alicuius finis honesti, honestè etiam intenditur, propter eundem finem; nam intentio, & voluntas suam habet honestatem ex re volita, & ex ratione volendi, quæ est finis: at sic est, quod actus executionis occidendi, ad repellendum iniustum aggressorem, est honestus: ergo voluntas, circa talem actum similiter erit honesta; quando-

quidem obiectum, & circunstantiæ omnes nullam malitiam includunt, nec moraliter distingui possunt actus transfigendi aggressorem, & illius mors, aut occisio. Ergo si voluntas esse potest circa actum transfigendi, aut percutiendi; pari ratione, honestum esse videtur, velle aggressorem occidere; quia sine occisione repelli non potest. Sic omnino Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tractatu* 1. *disput.* 10. *dubit.* 4. *num.* 41. dicens, hanc sententiam esse verissimam, citatque pro ea ex Dominicana familia D. Anton. 1. *part. tit.* 3. *cap.* 10. & 3. *part. tit.* 4. *cap.* 3. Sotum *libro* 5. *de Iustitia, quæstione prima, articulo octauo*, & Siluestrum *verb. Homicidium, quæstione quinta*, & præter hos Nauarrum *in Summ. cap.* 15. *numero tertio*, Lessium *libro* 2. *capite* 9. *dubit.* 8. *numero* 53. Molinam *tractatu.* 3. *disput.* 11. *num.* 4. & Rodrig. 1. *part. cap.* 136. Sic etiam docent Valentia, Victoria, Turrianus, Vasquez, & alij, quos refert, ac sequitur Lugo *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 6. *n.* 149. Gibalinus etiam optimè *cap.* 4. *quæst.* 3. *conclus.* 3. *diff.* 10. *pag.* 227.

Ad locum autem D. Thomæ respondet Sotus, non esse credendum contrarium sensisse Sanctum Doctorem; quia solùm significat, non esse licitum velle occidere, vtcumque propter defensionem; sed propter defensionem ab illo vt aggressore. Nam si aliquis non est aggressor, non potest quis velle illum occidere ratione defensionis ab alio aggressore. Nihilominus licitum esse velle occisionem alterius tanquam repulsionem eiusdem aggredientis, quando necessaria est occisio ad huiusmodi repulsam; sic Sotus cuius explicationem approbant Vasquez Lugo, & Dicastillo. Legantur.

Qvæstio X.

An fiat irregularis, qui, seruato moderamine inculpatæ tutelæ, occidit alium, ad vitandam in se mutilationem membri?

AFfirmat Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. *num.* 7. *pag.* 445. vbi ait, quod ille, qui se defendendo, potest euitare mortem, patiendo se in aliquo membro debilitari, vel mutilari, & nolit id pati, sed malit occidere iniustum inuasorem, non effugiat irregularitatem. Ratio eius est. Quia est inæqualis & iniusta defensio, malle aduersarium occidere, quàm debilitari. Hanc sententiam tenent etiam Lapus *in Clement.* 1. *de Homicid.* Villadiego *tract. de Irregularitate, cap. De percussore*, & Moure 2. *part. examin. cap.* 10. §. 14. *n.* 9. *Dicto* 1. Qui citat Toletum *lib.* 1. *cap.* 74.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia occisio iniustè mutilare alium conantis, si aliter repelli nequit, est licita, & iusta, vt omnes fatentur; alioquin cogeretur quis pati iniustam mutilationem (quæ sæpè cum periculo vitæ est coniuncta; imo est quædam partialis mors) quod nemo dicet: at sic est, quod ex occisione licita non surgit irregularitas: ergo, qui iniustum inuasorem occidit, ne membrum sibi amputet, non fiet irregularis. Sic communis. Cardui. quem refert, & sequitur Couarru. *in Clement. Si furiosus, de homicid. part.* 3. §. *vnico. num.* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 211. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de restitut. cap.* 3. *num.* 345. & 468. Viuald. *de Irregularit. num.* 224. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 10. §. 2. & 3. Siluest. Rossella, & Salon, quos omnes refert, & sequitur Sayrus *lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 3. Quibus addi possunt Vgolinus *cap.* 29. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disput.* 72. *num.* 6. Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sect.* 3. *dubit.* 1. *vers. Tertiò habet verum.*

Gibal. *cap.4. de Irregul. q.3. conſect.3. diff.2.* Bonac. *diſp.7. q.4. punct.6. n.4.* & alij.

QVÆSTIO XI.

An ſaltem fiat irregularis, qui occidit iniuſtum inuaſorem; vt ſe tueatur à graui vulnere ab illo infligendo?

AFfirmant aliqui iuniores, apud Auilam, quibus fauet Vgol. *cap.29. §.2.* dicens, quod fiat irregularis, niſi aliàs, vulnus lethale timeat; quia tunc non fiet.

Sed vt certum ferè Reſpondeo: Nec iſtum fieri irregularem, occidendo iniuſtum inuaſorem, ne grauiter ab illo vulneretur. Ratio eſt. Quia occiſio iſta inuaſoris, verè eſt licita, cum innocentia, & neceſſitas huius occiſionis, illam immunem faciant ab omni culpa: ergo ab irregularitate. Sic Salon. 2. 2. *quæſt.64. art.8. controu.2. concl.1.* & Viuald. *loc. cit.* quos ſequitur Sayr. *cap.17. cit. n.4.* Suar. *diſp.46. ſect.2. num.6.* Auil. *loc. cit.* ſequens Henriq. *n.2. cit.* Hurtad. *de Irregul. diſp.2. diff.11. num.37.* Bonacin. *punct.6. cit. num.8.* Villalob. *tract.21. diff.24. n.7.* Dian. *part.4. tract.2. Reſol.6.* Gibal. *loc. cit. diff.3. pag.221.* Cornejo *in 3. p. diſp.4. de Irregul. dub.1. quæſ.7.* & alij.

QVÆSTIO XII.

An adminus, fiat irregularis, qui occidit iniuſtum inuaſorem; ne turpiter ab illo deformetur?

AFfirmant aliqui DD. eò quod vultus deturpatio, nec infert mortis, nec grauis infamiæ periculum: ergo ob illam vitandam, non licebit inuaſo, iniuſtum deturpatorem occidere. Ita Auila, & Cornejo, *loc. cit.* qui allegant Nauarrum *cap.27. num.224.* ſed hic Author, ſaltem *in edit.2.* nil ibi ad propoſitum dicit.

Sed probabilius Reſpondeo: Nec in hoc caſu fieri inuaſum irregularem occidendo inuaſorem ad ſe defendendum à graui deformitate vultus. *Primò*: quia homo tanti facit grauem vultus deformitatem, quanti grauem diuitiarum iacturam: ſed poteſt quis ad defendendas ſuas diuitias occidere inuaſorem: ergo. *Secundò*, quia graue vulnus in facie magnum dedecus, & infamiam affert; at ſic eſt, quod ad hanc euitandam, licita eſt occiſio, illam iniuſtè intentantis: ergo. Sic expreſsè, Henriq. *lib.14. cap.10. n.3.* Sayrus, Bonac. Diana, Gibalinus, Salon. *loc. cit.* & Pellizzar. etiam *tom.2. tract.7. cap.5. ſect.4. q.50. num.229.*

QVÆSTIO XIII.

An ſit irregularis, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad ſui defenſionem occidit inuaſorem, ſi id etiam exequatur ex odio?

AFfirmant Nauarr. *c.27. n.226.* apud Sayrum, & Gibalinum. Sed ibi Nauarr. non loquitur expreſsè de hoc, quem inquirimus, caſu; ſed de ſimili. Nihilominus.

Probabilius longè Reſpondeo: Non eſſe irregularem. Quia *Clem. ſi furioſus*, generaliter loquitur, & odium internum cordis non facit, vt contrahatur irregularitas, ſi re vera quis inuaſorem occidat ad tuendam vitam: peccabit tamen peccato interno homicidij. Sic Sayr. *lib.6. Theſaur. cap.17. num.12.* Conarr. *in Clem. cit. part.2. §.5. n.2. & p.3. §.vnic. n.2.* Henriq. *lib.14. cap.3. §.4. lit.O. & c.10. §.2.* Petr. Nauarr. *lib.2. de reſtit. cap.3. num.337.* Gibal. *cap.4. de Irregul. quæſt.3. conſect.3. diff.10. verſ. Iam verò*, & alij.

QVÆSTIO XIV.

An ſit irregularis, qui occidit inuaſorem innocentem, v.g. puerum, vel amentem, vel phreneticum qui ſtricto enſe ipſum impetit, & niſi illum præueniat, omninò eum confodiet?

REſpondeo, vt certum: Non eſſe irregularem, talem innocentem occidendo; ne ab eo occidatur, aut mutilecur. Quia vim illam, vi repellere licet, etiamſi non ſit iniuſtè illata ex defectu libertatis: in pari enim cauſa innocentiæ, mihi magis tencor. Sic Cordub. *lib.1. qq.38. ſub 4. ratione 2. opinionis, verſ. Sed vt ſemel.* vbi dictum inuaſorem innocentem appellat iniuſtum, ex parte cauſæ, licet non ex parte ſubiecti: quia inuadens in hoc caſu non peccat, nec eſt iniuſtus; at cauſa eſt iniuſta, eo quod ſine cauſa inuaſus ſit occidendus. Sic etiam ex illo, Sayr. *loc. cit. num.6.* Sotus, & Petr. Nauarr. apud ipſum. Quibus addi poſſunt. Gibal. *cap.4. q.3. conſect.3. diff.14.* Dicaſtill. *diſp.10. cit. dub.3. n.26.* & innuit Lug. *tom.1. de Iuſt. diſp.10. ſect.6. n.143.* & expreſsè tenet Gom. *variar. tom.3. cap.3. num.20.* docens, quemlibet poſſe ſine metu irregularitatis occidere furioſum, vel mente captum, vel dormientem, qui in ſomnis ſurgit & aggreditur alium cauſa offendendi, vel occidendi: vbi ex Barrat, fuiſſe quemdam Piſanum, qui in ſomnis ſe armabat de nocte, & ibat per ciuitatem cantando.

QVÆSTIO XV.

An maneat irregularis, qui fugiens hoſtem, & non valens euadere, niſi per anguſtum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem?

AFfirmat Petr. Nauar. *lib.2. c.3. n.147.* niſi aliàs, ſit fugienti aliqua probabilis ſpes non interficiendi infantem occurrentem.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Reſpondeo: Non manere irregularem. Quia illa occiſio eſt per accidens, & neceſſaria ad tuendam vitam fugientis hoſtem: ergo ab omni culpa immunis: ergo & ab irregularitate. Sic Leſſ. *lib.2. de Iuſtit. c.9. num.59.* (non 52. vt leges apud Gibalinum) qui id probat. Nam fugiens hoſtem, ius habet ad fugam via publica, quo iure non poteſt priuari in tanto diſcrimine, ratione infantis, ibi fortè conſtituti: ſicut ſi fugienti amens quiſpiam, vel ebrius ſe obiiceret, non teneretur, cum certò vitæ periculo, alio deflectere. Sufficit igitur in tali caſu, vt eam circumſpectionem adhibeat, quam pro tempore, & loco poteſt, ne noceat: quod ſi læſio, vel mors ſequuta fuerit, non cenſebitur ab ipſo intenta, ſed ſolùm permiſſa: nam vtitur iure ſuo extremè ſibi neceſſario, ea circumſpectione, qua poteſt. Sic Leſſius, citans Cordub. *lib.1. q.38. dub.2.* & Caietan. *q.67. art.2.* Quos omnes ſequitur Gibalin. *diff.14. cit. pag.229.* & communis. Sed an idem dicendum ſit, in caſibus, in quibus amens, vel ebrius inuadens, eſſet in mortali, & infans eſſet ſine baptiſmo moriturus, iam dicam.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XVI.

An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, si aliunde illi constaret, eum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere?

NEgat absolutè Lessius *loco* nuper *citato*, loquendo de occisione infantis in casu præcedentis quæstionis assignato: limitat namque doctrinam, quam tradiderat per hæc verba: Si tamen infans sine baptismo esset moriturus, eo euentu lege charitatis teneretur potius se permittere occidi: quia salutem proximi spiritualem, suæ temporali tenetur anteponere. Ita ille. Cuius sententiæ à fortiori sunt. Gerson, Hugo, Abulens. & Villadieg. *quæst. 6. cit.*

Affirmare verò contrà posset aliquis ex à nobis dictis *suprà quæst. 6.* vbi diximus, minimè fieri irregularem, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit suum iniustum inuasorem, etiamsi sciat esse in mortali, & in eo moriturum: ergo pari ratione, idem asserendum est in præsenti casu; nempè, quod, nec fiat irregularis, qui interficit amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, etiamsi ei constet esse in mortali, & in eo moriturum, & condemnandum.

Sed clarius Respondeo: Dicendum, quod in nostro casu, occidens minimè effugeret irregularitatem, sed sanè contraheret illam: nisi aliàs inuasus etiam esset tunc in statu peccati mortalis, sicuti est inuadens: quia tunc sicuti ille æquè est innocens, atque iste, potius tenetur suam vitam, quam alterius tueri, vt constat ex loco citato dictis. Igitur primam partem nostræ assertionis, apertè conuincit Lessius, & disertè declarat, & probat Lugo *disputatione* 10. *cit. sect. 6. num.* 143. per hæc verba: Si inuasor iniustè quidem materialiter inuadat, sed tamen absque libertate, vt si ebrius, vel phreneticus te inuadat, & aliunde constet eum esse in statu peccati à quo post phrenesim, vel ebrietatem poterit resurgere: è contrà verò moraliter credas, te esse in statu gratiæ, non videtur posse licitè à te occidi: quia tunc verè non potest proximus sibi consulere, & subuenire in illa extrema necessitate, & periculo certo æternæ damnationis, nisi tu vitam propriam exponas pro eius remedio. Hic tamen casus rarissimus erit, quod constet illum esse in statu peccati, ob quod in æternum damnandus sit. Hæc Lugo. Ex quo constat discrimen, propter quod concedendum sit in hoc casu fieri irregularem illum, qui occideret infantem sine baptismo; aut ebrium, vel phreneticum existentem in mortali; minimè verò in casu *quæst. 6.*

QVÆSTIO XVII.

An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum inuasorem?

AFfirmant plures Doctores, eo quod existiment, in eo casu, non seruari, ab inuaso moderamen inculpatæ tutelæ quod licitam facit occisionem: quia illa (inquiunt) consistit in æqualitate armorum ad arma, ita vt quis eisdem armis se defendat, quibus offenditur, vt gladio, pro gladio, sclopeto, pro sclopeto, &c. Ita sentiunt Butrio *in cap. Significasti, el 2. de homicid. num.* 20. Antonin. Andr. *num.* 9. & 10. Ioann. de Lignano, Boërius, Sebast. de Medic. Moron, Ayerius, Angel. Claudius, Bolognet. Odofred. & Baiardus, quos omnes refert pro hac parte Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 5.

Negat verò è contrà, manere tunc inuasum, occidentem inuasorem, irregularem, si, in rixis subitò, & repentè actis, potentioribus armis id faciat, Fagundez *loc. cit. num.* 6. Quia verius est, (inquit) quod inæqualitas armorum, non tollat moderamen inculpatæ tutelæ, quando defensio fit incontinenti. Vnde puto, licitum esse cuique se cum gladio defendere ab illo, qui illum cum cultello aggreditur: & cum lancea tueri ab eo, qui illum gladio inuadit. Ita ille, citans pro se Salomon, *in repetit. l. vt vim, ff. de Iustit. & iure, à num.* 6. *vsque ad* 11. Salicetum *in l.* 1. *Cod. vnde vi, num.* 5. Farinacius *tom.* 4. *quæst.* 125. *de homicid. tit.* 14. *n.* 360. *fol.* 239. & alios.

Sed absolutè, & sine restrictione vlla, probabilius longè Respondeo: Minimè manere irregularem inuasum, qui inæqualibus, seu potentioribus armis, occidit suum iniustum inuasorem; si aliter non potest defendere suam vitam, aut honorem, &c. Quia in hoc casu, non est attendendum ad æqualitatem armorum. Ratio est: Quia potest esse inuadens, seu inuasor tam valens, ac potens gladio; quam valens est inuasus, lancea, vel sclopeto: ergo tunc inuasus, potentioribus armis ad se defendendum, vtendo, benè obseruabit moderamen inculpatæ tutelæ: ac proinde immunis erit à culpa talis occisio, ac deinde ab irregularitate. Sic Blancus *in practica, §. Tertia pars, num.* 3. Carrer. *in practica, tract. de homicid. & assassin. numero* 9. *§. Circa quartum.* Mascard. *libro* 3. *de probat. concluf.* 1126. *numero* 36. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disputatione* 11. *num.* 5. vbi ita ait: Fas quippè est, quacumque via, & ratione, & quibuscumque armis, id totum efficere, quod ad tutam defensionem fuerit necessarium, vt copiosè disputat, & cum communi Doctorum sententia, affirmat, ac probat Anton. Gom. *tom.* 3. *variar. resolut. cap.* 3. *numero* 22. & 23. consentiunt *l.* 2. *tit.* 8. *part.* 7. *l.* 2. & 3. *Cod. ad leg. Cornel. de Sicar.* & alia iura, quæ quamuis in foro exteriori loquantur, idem tamen est in foro conscientiæ. Hæc Molina. Quem citat, & sequitur Cardin. Lug. *tom.* 1. *de Iustit. disputat.* 10. *sect.* 6. *num.* 151.

QVÆSTIO XXVIII.

An saltem, sit irregularis, qui, ob defensionem vitæ suæ, aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum; sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere?

AFfirmabunt à fortiori Authores pro prima sententia nuper adducti. Quia existimant, id esse illicitum, eo quod excedat inuasus in sua defensione moderamen inculpatæ tutelæ. Et specialiter Ioannes Harprechtus. *In instit. tom.* 4. *tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia num.* 171. vbi docet, talem occisionem esse illicitam: ergo consequenter irregularitatem affectam.

Sed probabilius longè Respondeo: Nec in hoc casu, manere irregularem inuasum, si aliter quàm occidendo inuasorem, nequeat defendere suam vitam, & honorem. Ratio est. Quia non est necessarium, vt verè dicatur quis, se defendere cum moderamine

ramine inculpatæ tutelæ, vt non vtatur armis aduerſus aggreſſorem, qui arma non affert; aut non vtatur potentioribus, aut nocentioribus armis: eo quod regula obſeruanda in vtroque foro non eſt ſumenda ex his; ſed ex neceſſitate, qua coarctatur ad ſuam tuitionem aggreſſus, ſeu inuaſus: accidere enim poteſt, vt quis armis indigeat, vt ſe defendat ab aliquo potentiori inermi. Et ſanè quis dicet, puerum, vel fœminam, non poſſe gladio, aut alio vti ferreo inſtrumento, ad defendendum ſe à viro, qui eos manibus velit ſuffocare, aut alapis cædere? Igitur inuaſus ſic occidendo, neque peccatum, neque irregularitatem admittet. Sic tenent Bald. *in l. 1. C. vnde vi, column. 4. num. 11.* & ibi Bartol. *column. 2. num. 7.* quos citat, & ſequitur Gomez. *tom. 3. variar. cap. 3. num. 22.* Molina, & Lugo *locis cit.* Et à fortiori id tenendum eſt, caſu quo inuaſor armatus incedat. Legantur Trullench *libro 1. in Decalog. capite 4. dubitatione 5. num. 2.* Dicaſtillo *libro ſecundo, de Iuſtit. tract. 1. diſput. 10. dub. 6. num. 73.* & Diana *part. 8. tract. 7. Reſolut. 48. fine.*

QVÆSTIO XIX.

An quando inuaſor actu non inuadit alium, eſt tamen in actu proximo ad illum inuadendum; poſsit hic licitè, & abſque periculo irregularitatis, inuaſorem morte præuenire?

NEgatiuam ſententiam ſignificare Nauarrum *in Man. cap. 15. num. 3.* (non 2. vt leges apud Lugum) & Mich. Sal. 2. 2. *quæſt. 64. art. 7. controu. 1. concl. 3.* ait Sayrus, vbi infrà. Et meritò, cum dicti Authores affirment, non licere occidere eum, qui ſolùm decreuit te occidere, & quærit opportunitatem, niſi iam aggredi incipiat; Fundamentum eorum eſt. Quia ad ſolum vim repellendam, licèt alterum occidere: ſed ante actum aggreſſionis, non eſt vis, quæ repellatur: ergo non eſt cur occidatur.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Poſſe in præaſſignato caſu inuaſum, licitè, & abſque periculo irregularitatis, morte præuenire inuaſorem, ſi aliter inuaſus periculum præſens euitare non poſſit.

Probatur: quia, etſi inuaſor nondum actualiter inuadat phyſicè; eſt tamen in procinctu ad inuadendum, & nemo tenetur expectare actum phyſicum inuaſionis. Vnde qui præparat ſclopetum, vt alterum occidat, & ille iam ſuam præparatam habet, poterit in illum, ſuam prius exonerare: imprudens enim erit, ſi expectet, vt alter prius in eum ſuam exoneret. *Confirmatur*; quia certum eſt, non requiri, quod inuaſor iam incœperit lædere inuaſum: nam defenſio non eſt inordine ad offenſam factam, ſed ad impediendam futuram, ne fiat: quare ſi iam præparauit arma, vel quid aliud fecit ad exequendum decretum occidendi inuaſum, iam incepit moraliter ſaltem illum inuadere, & ſic optimè poterit ſe defendere, & ſi aliter non poſſit, occidere illum, abſque vlla culpa; ac proinde, abſque irregularitate, & excommunicationis Canonis *ſi quis*, ſi fortè inuaſor ſit Clericus.

Sic tenet communis ſententia Sotus *lib. 5. de Iuſt. quæſt. 1. art. 8.* Petr. Nauarr. *lib. 2. de reſtit. cap. 3. num. 250.* Couarr. *in Clement. ſi furioſus, part. 3. §. vnico, num. 3. verſ. Secundò.* Henriquez *lib. 14. c. 10. §. 4.* Cordub. *lib. 1. quæſt. 38. art. 2. dub. 1.* Simanc. Villadiego, & Baldus, quos omnes citat, & ſequitur Sayrus *lib. 6. Theſauri cap. 17. num. 13.* Quibus addi poſſunt, Leſſius *lib. 2. de Iuſtit. cap. 9. dub. 8. n. 44.* Tolet. *in Summ. lib. 5. cap. 6. num. 24.* Iul. Clar. Felin. Iaſ. Dec. Carrer. Riminald. Alexand. & Boſſius, quos affert, & amplectitur Fagundez *lib 5. in Decalog. cap. 6. num. 2.* Sic etiam optimè Molin. *tom. 4. tract. 3. diſp. 12. num. 2.* Bañez 2. 2. *quæſt. 64. art. 3. dubitatione 4.* Layman *lib. 3. tract. 3. parte 3. capite 3.* Lugo *de Iuſtit. diſputat. 10. ſect. 7. num. 157.* Et licèt non ita clarè, Dicaſtillo *libro ſecundo, de Iuſtit. tract. 1. diſputatione 10. dubitatione 9. à numero 110.* ſic etiam benè, Anton. Gom. vbi infrà Gibalin. *cap. 4. de Irregular. quæſt. 3. conſect. 3. diff. 9.* & communis.

Nec omninò diſſentit à noſtra ſententia Doctiſſ. Nauarr. ſiquidem loco nuper *cit. n. 2.* cum communi docet, licitum eſſe vxori occidere maritum, qui pugionem ſub ceruicali poſuit ad eam poſtea occidendum: ergo idem docebit de quocumque alio inuaſo, & aggreſſo, nempè, quod licitè præuenire poterit morte, illum, qui ſibi proximo actu parat occidere; quod amplius exemplis illuſtratur: ſit ergo.

QVÆSTIO XX.

An ex eo ſolùm, quod aggreſſor veniat, & accedat cum armis, contra aliquem, veriſimiliter cauſa offendendi; poſsit aggreſſus licitè, & ſine irregularitatis nota, eum occidere?

NEgabunt Authores primæ ſententiæ *quæſt. antecedent.* eo quod non liceat occidere, niſi aggreſſorem: at hic actu non aggreditur, cum actu non inferat vim ergo: ergo.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Reſpondeo: Poſſe licitè, & ſine periculo irregularitatis eum occidere: dummodò probabiliter, prudentérque iudicet ad ipſum offendendi cauſa, vel occidendi, venire. Quia per hoc, verè dicitur inuaſus in diſcrimine vitæ conſtitutus. Nec enim (vt diximus nuper) expectare debet, vt prius recipiat aliquam offenſam, vel percuſſionem, niſi imprudens ſatis, iudicari vellet. Sic expreſsè Anton. Gom. *tom. 3. variar. cap. 3. num. 22.* qui id probat ex text. *in l. is, qui aggreſſorem, Cod. ad leg. Cornel. de Sicar. text. in l. ſi quis percuſſorem, eod. tit.* vbi ita dicitur: Si quis percuſſorem ad ſe venientem gladio repellerit, non vt homicida tenetur: quia defenſor ſuæ ſalutis in nullo peccaſſe videtur, *l. 2. titulo 8. parte 7.*

Nec fundamentum contrarium eſt efficax. Neganda enim eſt minor argumenti: quia in caſu præſenti, qui ſic aduerſum aliquem venit, verè dicitur aggreſſor; cùm iam moraliter inceperit actum, & conſequenter, inferre etiam vim, quam repellere, occidendo illum, aggreſſus poteſt.

QVÆSTIO XXI.

An qui porrigit venenum ei, qui ſibi illud parauit; maneat irregularis, morte iſtius ſequuta?

REſpondeo: Ex dictis. Non manere irregularem, propinando illi venenum, quod ſibi parauit; ſi aliter periculum, in quo eſt conſtitutus, vitare non poteſt. Quia nil aliud aggreſſus facit, quàm repellere vim quam aggreſſor moraliter actu infert: ergo eius per venenum occiſio, licita erit, ac deinde immunis ab irregularitate. Sic Cordub a *lib. 1. quæſt. 38. dub. 1.* Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 6. n. 3. & 4.* Dicaſtillo *tom. 1. de Iuſt. lib. 2. tract. 1. diſp. 10.*

*disp.*10. *dub.*9. *n.*111. Lugo *disp.*10. *sect.*7. *num.*155. Lessius *lib.*2. *de Iustit. cap.*9. *dubit.*8. *num.*45. *in fine*, & alij.

QVÆSTIO XXII.

An sine incursione irregularitatis, possim ego occidere illum, qui actu mandat, & suadet famulo, vel sicario, vt me occidat?

REspondeo ex dictis: Posse. Quia sine incursione irregularitatis possum ego morte præuenire illum, qui per se ipsum actu moraliter inuadit, vt *supra* est habitum: ergo, & illum, qui per alium actu mandat inuadere. Parum enim refert, an me inuadat per se ipsum, an per alium. Sic Banhez 2.2. *quæst.*64. *art.*7. *dub.*4 Petr. Nauar. *lib.*2. *de restit.* quos citat, & sequitur Fagundez *lib.*5. *in Decalog. cap.*6. *num.*5. Dicastillo *lib.*2. *de Iustit. tract.*1. *disput.*10. *dubit.*9. *num.*116. citans Molinam *tract.*3. *cit. disp.*12. *num.*2. & Nauarrum *cap.*15. *num.*9. Sed certè Nauarrus, nihil ad rem in dicto numero dicit; bene tamen insinuat *n.*2. Lugo *disp.*10. *sect.*7. *num.*161. & Lessius *lib.*2. *de Iust. cap.*9. *dub.*8. *num.*46.

QVÆSTIO XXIII.

An etiam sine incursu irregularitatis, possim morte præuenire illum, qui licèt actu non suasit alicui, vt me statim occideret; coniurauit tamen in meam necem, & cum sicariis egit, vt opportunitatem quærant, me occidendi?

NEgatiuam sententiam innuere videtur Nauar. *num.*2. *cit.* Et expresè illam docet Lessius *n.*46. *cit.* vbi quæstionem istam proponit, & dissoluit, per hæc verba: Quod si periculum adhuc esset longinquum, vt si coniuraueris in meam necem, iamque cum sicariis egeris, vt opportunitatem quærant exequendi, maior est difficultas. Sed videtur eadem ratio, si nulla alia supersit via euadendi; quia ita vitæ meæ insidiatur, vt alia ratione non possim elabi. Non enim teneor perpetuò me intra domum concludere, vel in exteras regiones contendere. Esset tamen insidiator ille aliquoties antè mouendus, vt desistat. Ita docet Bannez *quæst.*64. *art.*7. *dub.*4. & quidam alij Recentiores. Mihi tamen hic modus in praxi non probatur: tum ob alias causas; tum ob periculum abusus: tum quia per rarum est, vt non suppetat alia ratio mortis euitandæ. Huc vsque Lessius.

Alij è contrà docent, etiam in præfato casu, me posse licitè, & sine metu irregularitatis illum, qui in meam necem coniurauit, & egit cum sicariis, vt me occidant, morte præuenire, & occidere si aliquoties monitus, vt à suo malo proposito desistat, minimè velit. Sic Bannez loco nuper citato. Et Molina *tract.*3. *cit. disp.*12. *num.*2. vbi vniuersaliter docet, fas esse interficere eum, qui nos interficere decreuit, quando aliter non patet via, graue periculum mortis euadendi, quod nobis ex illo decreto imminet. Horum sententiam videntur amplecti Dicastillo *loc. cit.* & expressiùs Lugo *num.*161. vbi postquam retulit sententiam Lessij eiusque fundamentum, sic suum sentire explicat. Fateor quidem casum rarum esse, non tamen metaphysicum, sed quem nobis sæpius quàm oporteret, experientia comprobauit; aliquos nempe esse adeò obstinato ad vindictam animo, vt tentatis mediis omnibus, & oblata qualibet satisfactione, flecti non possint, nisi sanguinem ebibant offensoris, qui cogitur miserè exulare, & vagari toto orbe, nec vllibi securus est à persequentibus: quare non credo, naturale ius eos, absque remedio reliquisse aduersus nequissimos aggressores. Nec omnes Sancti sunt sicut Dauid, qui, Saüle ipsum iniustè ad necem persequente, maluit ab eius cæde abstinere, cum impunè posset eum occidere. Huc vsque Eminentiss. Cardinalis.

Alij tandem, nec audent hanc vltimam sententiam approbare omnino; nec primam omnino sequi; sed dicunt, resolutionem huius casus, magis ex iudicio prudentis, quàm ex iuris definitione pendere. Et ideo, non ita facilè, quod secunda sententia docet, est concedendum, vt inde ansa accipiatur ad occisionem aliorum: nec ita difficile faciendum, vt periclitetur vita illius, cuius occisio alteri mandatur. Quare totum hoc negotium iudicio prudentis committendum est, qui consideratis circunstantiis, & qualitate personarum, indole, ingenio natiuo, consuetudine in rebus similibus, & propositi tenacitate, iudicium feret in re tam periculosa. Sic Fagundez *loc. cit. numero* 5. Et bene. Sed credo parum differre ab eo, quod Auctores secundæ sententiæ volunt: quibus ego omnino assentior: quorum placitum, magis ex mox dicendis roborabitur. Sit ergo.

QVÆSTIO XXIV.

An si aliquis decreuit aliquem occidere, & hoc alicui manifestauit; possit hic, licitè, & sine incursione irregularitatis, illum morte præuenire, si aliter non posset effugere?

NEgant communiter Doctores. Quia non licèt sic præuenire occidendo aggressorem propriæ vitæ, antequam inceperit moraliter aggressionis actum: at qui solum decreuit occidere aliquem nullo modo incepit aggressionis actum: ergo nulli est licitum morte eum tunc præuenire. Cætera patent. Maior verò probatur: quia antequam quis incipiat aggredi, aut aggressionis actum, nec propriè aut proximè est, aut potest dici aggressor, aut vim inferens: ergo non dat locum, vt vis vi repellatur. *Confirmatur.* Quia actus merè internus non dat homini ius, aduersus hominem, vnde iudex humanus nequit pro illo pœnas imponere, eo quod in ordine ad homines, ille nondum deliquit, cum nihil malum exterius fecerit: ergo, nec dat ius defendendi te, & illum, qui te decreuit occidere, lædendi, vt te defendas, eo quod humana inuasio, debet esse aliquis actus externus contra te factus. Ita communis. Nauar. *cap.*15. *num.*3. *vers. Credimus autem.* Lessius *lib.*2. *cap.*9. *dub.*8. Dicastillo *tom.*1. *de Iustit. lib.*2. *tract.*1. *disp.*10. *dubit.*9. *num.*109. & ferè omnes alij citati pro nostra sententia *supra quæst.*19. Quibus adde Syluium *in* 2.2. D. Thom. *quæstione* 64. *articulo* 7. *quæst.*6.

Sed, æquè probabiliter, & magis consequenter, Respondeo dicendum; fas vniuersim esse, ac licitum, interficere eum, qui nos firmiter, & efficaciter interficere decreuit, idque aliquibus amicis confidenter manifestauit; quando aliter non patet via euadendi mortem, aut graue eius periculum, quod nequitia illius ex tali decreto nobis imminet. Sic Molina *tom.*4. *tract.*3. *disp.*12. *num.*2. Qui hanc suam, & nostram sententiam, sic optimè probat. Vnicuique iure naturali id licèt efficere, quod, alterius nequitia, medium est effectum necessarium ad suæ propriæ vitæ conseruationem; nihil impediente, quod id sit auferre ab alio vitam, eo quod charitatis ordine

præferre vnuſquiſque poſſit conſeruationem ſuæ vitæ propriæ, vitæ alterius; præſertim quando nequitia illius alterius, factum eſt id medium neceſſarium ad propriam vitam conſeruandam: quo fit, vt quando iniuſto alterius decreto, quo iniuſtè auferre decreuit ab illo vitam, factum eſt huic medium neceſſarium ad ſuam vitam conſeruandam, eámve à veriſimilis mortis periculo eruendam, illum anteuertere, interficiendo illum prius, licitum id huic ſit: ſiue ille alius, ob id decretum dicendus ſit aggreſſor, ſiue non. Neque enim idcirco fas eſt interficere iniuſtum aggreſſorem, quia aggreditur, ſed quia aggreſſione conſtituit iniuſtè in diſcrimine vitam aggreſſi, itavt nulla alia pateat via ad eam eruendam ab eo periculo, niſi illum interficiendo: quo fit, vt ſi ſolo decreto, aut quacumque alia ratione, ſimiliter ponat quis iniuſtè vitam alterius in diſcrimine, nec alia pateat huic via ad eam ab tali diſcrimine eruendam, quàm illum interficiendo, poſſit licitè eum interficere. Huc vſque perdoctus Pater. Qui pro ſua ſententia citat Couarru. *in Clement. Si furioſus, p.3. §.vnico, num.3.* Et bene, nam loquendo de Inſidiatore vitæ alicuius, hæc verba dicit: Secundò, hinc deducitur, quid dicendum ſit de illo, qui ſibi inſidiantem interfecerit? Nam Gloſſa *in cap.3.de homic. verb.Sæcularibus*, reſpondit, hoc homicidium, non eſſe imputandum occidenti. Quam opinionem probare videntur Doctores ibi. Bald. *in l. Multis. C. de liber.cau.* Idem *in l.lege.ff.locati.* Gloſſa *in l.1.C.vnde vi*, quod latè examinant quoad pœnas temporales Iaſon *in d. l. vt vim. num.9.* Angel. *in d.l.Gloſſa, & dictus* Titius Hippoc. *in ſing.640.* Ludouic. Carrer. *in d.§.6.num.92.* Ex quorum dictis reſolutionem ipſe colligo, eſſe hac in quæſtione conſiderandum, mortis periculum ex alterius inſidiis imminens ipſi occidenti, vt tandem ex hoc deprehendamus, quota pœnæ pars ſit ei remittenda: vel an omnino ſit ab ipſa pœna liber; denique à culpa: quo poſſimus etiam iudicare, an ſit cenſendus irregularis. Atque ita intelligenda ſunt quæ Barthol. notat *in d. l.1. C. vnde vi*, & Carrer. *in d.§.6. num.91.* Bart. *in l. ſi ex plagis. §. Tabernarius. ff. ad leg. Aquil.* illud item Ciceron. pro Milone: *Obliuiſci non poteſtis Iudices, inſidiatorem iure interfici poſſe.* Hæc Couarruuias. Et hanc opinionem nouiſſimè ſequitur Doctiſſ. Cardin. de Lugo, *tomo primo, de Iuſtitia, diſputatione decima, ſectione ſeptima, à numero centeſimooctauo*, & Diana *part.5.tractatu 4. reſolut.5.* vtramque proponit, ſed nulli adhæret.

Ad argumentum autem contrariorum, iam conſtat ex doctrina, quam ex Molina tradidimus. Niſi velis cum Lugo addere, quod ille, qui efficaciter decreuit, te occidere; iam cepit ſe mouere ad lædendum; primus enim, & præcipuus motus eſt, quo voluntas ſe ipſam mouet, & profert ſententiam, contra te, decernendo firmiter tuam mortem: iam ergo incepit agere contra te: quia iam poſuit primum principium practicum, & imperium totius exequutionis ſubſequentis, quod eſt principium totius belli iniuſti, quod tibi inferendum eſt.

Ad confirmationem dicendum, ex eodemmet Auctore; quod licèt delictum internum, non ſufficiat ad pœnam à Iudice humano infligendam, eo quod hic attendat ad gubernationem humanam, & viſibilem; bene tamen ſufficiat ad defenſionem procurandam, voluntas efficax aduerſarij de eo occidendo; quia ius, quod iure naturæ habes ad te defendendum, non eſt ad puniendum, ſed ordinatur omnino ad defenſionem tuam: defendere autem non eſt propriè loquendo, aduerſus eum, qui te lædit, (hæc enim provt ſic erit vindicta) ſed aduerſus eum, qui te lædere vult: ſolum ergo reſpicit voluntatem lædendi, vt poſſis te defendere, & impedire effectum. Sic ille. Lege eum.

Qvæstio XXV.

An eum, qui alicui minatur mortem, liceat, ſine timore irregularitatis, occidere?

NEgatiuam ſententiam tenet cum Maldero *in 2.2. tract.3. cap.1. dubit.7.* Diana *parte quinta, tractatu 4. reſolut.10.* vbi ſic ait: Si quis tibi minatur mortem verbis ſolis, non licèt eum occidere. Ita ille.

Sed probabilius, ex doctrina nuper tradita, Reſpondeo licere; ſi talis minans ſolitus ſit, minas executioni mandare. Quia prudenter timere poteſt, & credere quis, tales minas, non ſolum à ſimplici deſiderio, ſed à decreto interficiendi efficaci, manare: at in hoc euentu, licitè poteſt quis præuenire ſuum aduerſarium morte, vt nuper diximus, nec diſſentit Diana *reſolut.5. cit.* ergo. Sic Ioan. Franciſc. Suarez *in Enchirid. caſuum conſc. lib.7. verb. Homicidium.* Et antea Iul. Clarus *in pract. crimin.lib.5. §.Homicidium num.33.* qui ex Affliicto, & aliis, obſeruauit, abſolutum fuiſſe quemdam Nobilem, qui alium ſibi minantem interfecerat.

Qvæstio XXVI.

An qui recluſus in aliqua domo, videt inimicum inſidias parantem, vt eum occidat; poſſit licitè præuenire, & interimere illum, ſi aliud remedium euadendi non habeat?

NEgant plures, eo quod exiſtiment, nunquam eſſe licitum præuenire inimicum, quantumuis paratum, donec actu inuadat, & aggrediatur. Ita apud Dianam *loc.cit. reſolut.8.* tenent Salon *in 2.2. tom.1. q.64.art.7.controu.1. concl.3.* & Syluius *ead.quæſt. & art. quæritur 5.* Quibus addi poſſunt Nauar. *cap.15. num.2.citatus quæſt.19.* & alij.

Sed conſequenter ad dicta probabilius, Reſpondeo: Poſſe licitè; ac proinde, ſine metu irregularitatis, præuenire, & interficere inimicum ſuum, ſi aliud remedium euadendi non habet. Quia tunc nil aliud facit, quàm defendere vitam propriam cum moderamine inculpatæ tutelæ, vi contrarij vim repellendo, & iam, iam aggreſſorem actu inculpatè interficiendo. Sic debent ſentire Molina, Couarru. Lugo, & alij *ſupra quæſt.24.* citati. Quibus addi poſſunt Azor. *tom.3. lib.2. cap.1. quæſt.12.* Reginald. *tom.2.lib.21.cap.5. num.57.* Pitigianus *in 4. ſentent. tom.2. diſtinct.15. quæſt.3. artic.2.* & innuit Leſſius *lib.2. cap.9. dubit.8. num.45.* quos omnes pro hac parte, refert, neſcio an ſequitur, Diana *reſolut.8. cit.*

Qvæstio XXVII.

An liceat cuique, illum prius occidere, qui falſis calumniis, & teſtibus, contendit ipſum per iudicem interficere; imponendo illi aliquod flagitium, ob quod ad mortem ab ipſo Iudice ſit damnandus?

NEgant, apud Lugum, Sotus *lib.5. de Iuſt. quæſt.1. art.8. dub.vltim. in fine.* Corduba *lib.1. quæſt.38. dub.1.* Vaſquez *tract. de reſtit. cap.2. §.1. dub.7.n.34.* Turrian. *diſp.27. dub.2. num.10.* & Leſſius *lib.2. de Iuſtit. cap.9. dub.8. num.47.* His addi poſſunt Ayrerius *tract. de homicidio neceſſitate part.1. num.93. & ſequent.* Farinac. Claudius, Alexand. Aretinus, Foller.

Foller. Carrier. Tiraquell. & alij, quos pro hac parte refert Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.6. num.6. iuncto num.9.*

Negant similiter aliqui alij, qui licèt putent, sententiam affirmantem speculatiuè esse veram, aut valdè probabilem, in praxi tamen tutius esse putant, tueri hanc negatiuam sententiam. *Primò*, quia homines facilè crederent, se per calumniam accusari, neque esse aliud refugium, præter mortem accusatoris, indéque pateret aditus infinitis homicidiis.

Secundò. Quia, qui falsum testimonium dicit in Iudicio, non censetur aggressor vitæ, aut vim inferre; sed committere iniustitiam, quæ ex sua natura puniri potest à Iudice. Ita Ægidius *de actib. supernat. disp.32. dubit.2. num.12.* Quem sequitur Diana *parte 3. tract.5. resolut.97. & part.5. tract.4. resolut.7.* Bonacina *disp.2. de restit. quæst. vltima, sect.1. punct.4. num.7.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Licitum esse cuique, præuenire occidendo illum, qui falsis calumniis, & testibus iam subornatis, ita illum oppugnat in iudicio, vt necesse sit ipsum occidi, aut infamari, aut etiam bona magna amittere; dummodo nulla alia via hoc damnum possit vitare.

Probatur. Quia parum refert, vt quis alterum, propria manu, vel aliena occidat, vt propriè dicatur occisor, iuxta dictum Prophetæ Natan ad Dauid, *Interfeciſti Vriam gladio filiorum Ammon.* Atqui, quilibet potest præuenire occidendo illum, qui propria manu, aut gladio vult ipsum occidere: ergo & illum, qui alieno gladio, nempe Iudicis. Sic tenent Bannez *2.2. quæst.64. art.7. dub.4. & 5.* Caietan. *ibid. quæst.95. art.8. ad 3.* Petrus Nauarra *lib.2. de restitut. cap.3. num.361.* Molina *tom.4. tract.3. disput.12.* Sanchez *tom.1. Summ. lib.2. cap.39. num.7.* Cardin. de Lugo *disp.10. de Iustit. sect.7. punct.165.* Escobar *part.2. de purit. & Nobilitate probanda quæst.1. gloſſa 4. n.14.* & Ioan. de Dicastillo *de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dubit.9. num.117.* Qui optimè ad rationes contrariorum respondet sic.

Ad primam, quod dicta ratio, non nititur in ipsa rei natuta; sed in passione, aut cæcitate mentis hominum; qui si imprudenter agant, vel temerè, iudicando aduersarium iniustè deponere apud Iudicem, vel non esse aliud medium euadendi, non id officit veritati nostræ opinionis, quæ tantum loquitur in casu, in quo vtrumque certò moraliter constet, & quod iniustè oppugnetur in iudicio, & quod non sit alius modus euadendi.

Ad secundam: negandum est, non censeri aggressorem, aut vim inferre eum, qui falsum testimonium dicit in Iudicio: tunc enim apertè vim infert, & dolum contra alterius vitam, adhibendo causam sufficientem ad occisionem Innocentis, cum posito illo testimonio falso, & falsa probatione, necessariò sit, vel vita, vel fama, & honore, vel bonis spoliandus. Sic Doctiss. Dicastillo.

QVÆSTIO XXVIII.

An item, licitè, & sine incursione irregularitatis, possit quis occidere falsum testem, euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod, ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus?

NEgant expressè Sotus, Corduba, Turrianus *sup.* citati, Salonius *in 2.2. quæst.64. art.7. controu.1. conclus.3.* Syluius *ibidem artic.7. quærit.5.* Malderus *in 2.2. tract.3. cap.1. dub.7.* Bonacina *loc.cit.* & Diana *part.5. tract.4. resolut.7.* Lessius, & Rodriguez, Ægidius & alij penes ipsum: necnon & alij citati, *supra* pro prima sententia. Ratio eorum est: quia talis testis non potest dici inuasor, aut aggressor; quia licèt faciat contra ius, falsum deponendo, sed non contra ordinem iuris, quod erat necessum, vt aggressor esset.

Sed probabilius Respondeo: Posse licitè, & consequenter, sine incursione irregularitatis, talem testem falsum occidere; si aliter aggressus defendi ab illo non possit: ob rationem eandem, quam ad probandam nostram sententiam, quæst. antecedenti, adduximus. Sic Bannez *dub.4. cit. concl.2* per hæc verba: Similiter dico, quod si is, qui vadit ad Iudicem, fuerit ad monitus, & noluerit retrocedere, poterit is, qui iniuriam patitur, occidere illum defendendo se, vel sua, si aliter non potest. Sic ille. Et sic Caiet. Sanchez, Petrus Nauarra, Molina, Lugo, Escobar, & Dicastillo, *supra* relati. Tannerus *in tom.2. disput.4. quæst.8. dubit.4. num.83.* Reginaldus *lib.21. cap.5. num.5.* & alij penes Dianam. Legatur Lugo *loc.cit. num.114.* vbi ad rationem in contrarium respondet multipliciter, & bene.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam, possit quis licitè occidere accusatorem, vel testem, qui bona fide, de crimine morte digno, illum accusat, aut falsè testificatur?

REspondeo, vt certum: In hoc euentu, non posse licitè, & sine contractione irregularitatis, talem accusatorem, vel testem occidere, etiam si non sit illi alius modus euadendi. Quia accusator, vel testis, in isto casu, non amisit ius seruandi propriam vitam, cum non sit iniustus aggressor, qui solus quatenus talis amittit ius seruandi propriam vitam, itavt, priuata auctoritate, possit vita spoliari, quando non vult cessare à damno, quod infert. Sic omnes communiter Bannez, Bonacina, Dicastillo, *locis citatis*, & alij.

QVÆSTIO XXX.

An licitum sit cuipiam, occidere illum, qui verbalibus iniuriis famam notabiliter lædit, si monitus nolit desistere?

NEgant Farinac. *tom.4. quæst.125. de homicid. tit.14. num.42.* Ayrerius *tract. de homicidij necessit. part.1. num.93.* Lessius, Claud. Alexand. Anton. Gomez, Tiraquell. Bossius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.1. num.7. & 9.* vbi id docet, etiam casu, quo quis detrahat apud Principes, & viros nobiles famæ, & honori alterius, ea intentione, vt à seruitio Principis amoueat. Probat Fagundez. Quia, vel dictis iniuriis, aut detractionibus, iam est infamia de facto illata; vel non est, sed inferenda: si iam est illata, non deletur per mortem infamantis, nec dici potest euitatio damni inferendi, sed vindicta damni illati: si non est illata, non desunt viæ per quas euitari poterit. Vnde iniusta planè, & illicita erit talis occisio. Tenet etiam hanc partem Vega *tom.1. Summ. cap.127. casu 11. col. mihi 1195.* citans Sotum *lib.5. de Iustit. quæst.1. artic.8.*

Sed probabilius Respondeo: Esse cuipiam licitum, prædictum iniuriantem, & detrahentem notabiliter famam alterius, clam occidere; si nulla alia via talem famæ læsionem euitare nequeat. Probatur. Quia, si quis alapa, aut baculo, velit honorem, &

famam

famam alicuius viri probi lædere, poterit illum vir iſte probus occidere; ſi aliter ſuam famam defendere non poſſit, vt infra: ergo & ſimiliter poterit occidere illum, qui apud Principes, & viros graues infamat: patet conſequentia; quia parum intereſt, vt ille armis ab occidente honorem, & famam iniuſtè auferat, aut verbis tantum. Et id clarius apparet, ſi loquamur ſimul de defenſione bonorum fortunæ, nempe valoris, gratiæ, atque officij, quod quis apud Principem habet, & iuſtè, & abſque iniuria alterius poſſidet: quia tunc planius conſtat, hunc poſſe ſe, ſuáque liberare, morte iniuſti inuaſoris, ſi non ſit alia via. Sic Bannez 2.2.*quæſt.*64.*art.*7.*dub.*4. Petrus Nauarra *lib.*2.*de reſtit.cap.*3.*num.*375. Lugo *diſp.*10. *ſect.*7.*num.*165.*verſ.Tertiò.* Legatur Fagundez *loc.cit. num.*9. vbi hanc ſententiam, in praxi etiam eſſe probabilem, tandem cum multis affirmat.

Qvæstio XXXI.

An adulter fiat irregularis; caſu, quo maritus occidat vxorem propter adulterium?

Affirmant Nauar. *cap.*27. *num.*238. Gutierrez *in quæſt.Canon.lib.*2.*cap.*6.*num.*42. Sayrus *lib.*6. *Theſauri cap.*17.*num.*19. (non 14. vt leges apud Dianam) *in fine.* vbi ex Nauarro ſic declaratum fuiſſe à Pio V. expreſsè notat. Ioan. de Cruce *p.*2.*Sum.dub.*11. *de Irregularit.concl.*4. & alij.

Fundamentum eorum eſt, quod adulter, temerè ſe ingerendo, expoſuit adulteram mortis periculo: ergo ſequuta illa, ille irregularis manebit.

Alij abſolutè negant, talem adulterum fieri tunc irregularem; eo quod adulterium, vt ſe tenet ex parte adulteri, non ordinatur per ſe ad occiſionem adulteræ. Sic Auila cum aliis infra referendi.

Alij tandem media via reſpondent quæſtioni, dicendo; manere quidem irregularem adulterum, ſi temerè, & incautè, & ſine ſufficienti diligentia adhibita, commiſit adulterium: ſecus verò ſi cautè, & conuenienti diligentia. Ita Suarez *de Cenſur.diſp.*45. *ſect.*6.*num.*5. Filliucius *tract.*20. *cap.*3. *num.*80. vbi teſtatur de praxi pœnitentiariæ Cornejo *in* 3. *part. diſp.*3.*de Irregularit. dub.*2. *concluſ.*1. *num.*4. vbi ex Suario ita ait: Infero ſeptimò idem eſſe dicendum de adultero, cuius occaſione maritus vxorem interfecit, ſi adulter ad eam cum ſufficienti cautela morali acceſſit: quia tunc effectus nullo modo eſt ei voluntarius in tali caſu (*& ideo non manebit irregularis*) Secus verò, ſi temerè ad eam acceſſit, exponens illam periculo mortis: quia tunc moraliter eſt cauſa talis homicidij. Ita Cornejo. Has omnes ſententias eſſe probabiles, expreſsè fatetur Diana *part.*4. *tract.*2. *de Irregularitate, reſolut.*1. Sed quam ſequatur, omittit.

Sed ego, licèt idem fatear; ſecundam tamen ſententiam abſolutè ſequor. Illam enim docet Auila *part.*7. *diſp.*5. *ſect.*3. *dub.*3. *concl.*2. vbi citat Couar. *part.*2. §.4. *num.*10. Caſtrum *lib.*2. *de lege pœnali cap.*14. & Aragonium 2.2.*quæſt.*64. *artic.*8. *col.*11. Sic rurſus Petrus Nauarra *de reſtitut. lib.*2. *cap.*3. *num.*363. Megala *de Cenſur. lib.*7. *cap.*2. *quæſt.*5. *num.*81. vbi ita ait: Tu verò dicas, adulterum non eſſe irregularem: quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio caſuali proueniente ex opere illicitò, non ſufficit quælibet cauſa; ſed neceſſario requiritur, vt alterum ex his interueniat; vel, vt opus illud per ſe ſit aptum ad inferendum homicidium; vel vt ſit cauſa immediata illius: ſed adulterium, nec per ſe eſt aptum ad inferendum homicidium, nec eſt cauſa immediata illius: ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala: ex cuius verbis, ſolutum manet argumentum primæ ſententiæ. Luyſius Turrianus *libro* 9. *de Cenſur. diſputatione* 63. *dubit.*4. Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*5. *de Irregularitate, dub.*11. *num.*88. Bonacina *diſp.*7.*quæſt.*4.*de Irregularit.punct.*6.*num.*7.*verſ.Quintò,* vbi pro hac parte citat Filliucium *loc.* à nobis pro ſententia media *citatis.* Sed non ita bene.

Qvæstio XXXII.

An ſaltem, fiat irregularis adulter, qui inuentus à marito in flagranti delicto; vt ſe tucatur contra ipſum maritum in ſe inuadentem, illum occidit, ne ipſe occidatur?

Affirmant plures Doctores. Eo quod adulterium eſt de ſe illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum: ergo præuideri poterant, & debuerant ab occidente huiuſmodi effectus: ergo imputandum eſt illi homicidium ſequutum: ergo propter illud fiet adulter irregularis. Ita tenent Nauar. *cap.*27. *num.*218. *& cap.*15. *num.*7. Qui citat D. Antoninum 3.*part.tit.*5.*cap.*8. §.1. & Caietanum 2.2.*quæſt.*64.*art.*8. *in medio.* Sed non ita bene: nam vt notauit Petrus Nauarra *num.*361. Diuus Anton. ibi nil dicit. Et *in tit. de Ira cap.*8. §.1. loquitur de homicidio caſuali, & non ob iuſtam defenſionem factum. Caietanus etiam ibi aliud longè intendit. Tenent tamen cum Nauarro Molina *tom.*4. *de Iuſt. tract.*3. *diſp.*72. *num.*5. Vgolinus *de Irregularitate, cap.*29. §.3. *num.*3. Maiolus *lib.*5. *cap.*48. Philiarcus *de offic. Sacerdot.part.*1.*lib.*4.*cap.*11. §.3. Gutierrez *Can.qq. lib.*2.*cap.*6. *num.*43. Villalobos *tract.*21. *diff.*24.*num.*4. & alij.

Alij verò è contrà abſolutè negant, in tali euentu adulterum fieri irregularem. Quia, etiam in tali euentu, poteſt adulter ſe licitè tueri interficiendo maritum illius, cum qua adulterium commiſit, ſi aliter non poſſit ſe liberare. Nam ratio naturalis permittit, vt vnuſquiſque ſe, ſuaque defendat, etiam cum occiſione aggreſſoris, ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, vt *ſupra* eſt habitum: ergo ſi licita eſt talis occiſio; libera profecto erit ab irregularitate; cum hæc, in noſtra doctrina, neceſſario culpam præmittat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quamuis adulter cauſam aliquam dederit antecedenter, committendo adulterium, & maritum adulteræ, facto ipſo, prouocando; tamen iuſtè ſe defendit, & licitè; cum maritus illum illicitè, priuata auctoritate, velit occidere: ergo prædictus adulter abſolutè, in ordine ad adulterium, ſit nocens, tamen in ordine ad hanc defenſionem innocens eſt: ergo & ipſe tanquam innocens, ſe iuſtè poteſt defendere cum morte iniuſti inuaſoris. Ita Fagundez *lib.*5.*in Decalog.cap.*4. *num.*7. & penes ipſum, Leſſius *lib* 2. *de Iuſtit. cap.*9. *dub.*13. *num.*87. Sayrus *in Claui Regia lib.*7. *cap.*10. *num.*24. Salon 2.2.*quæſt.*64. *art.*7.*controu.*1. *concl.*2. Beia 2.*part. caſu* 21. Petr. Nauarra *lib.*2. *de reſtitut. cap.*3.*num.*361. & 362. Mercado *tract.*6.*cap.*4. §.*Que dizemos.* Silueſt. *homicidium.*1. *dicto* 3. Cardoſus *in praxi indic. verb.Irregularitas, num.*10. & Ouandus *in* 4.*diſt.*25. *propoſit.*15. *ad finem.* His addi poſſunt Diana *p.*4.*tract.*2.*de Irregul.reſol.*2. citans etiam pro hac parte Sotum *lib.*5.*de Iuſt.q.*1.*art.*9. Sayrum *etiam lib.*6. *Theſauri cap.*17.*n.*18. & 19. Luyſium Turrian. *lib.*9.*de Cenſur. diſp.*65. *dub.*2. Auilam *part.*7.*diſp.*5. *ſect.*3.*dub.*3.*concl.*1. Hurtadum *diſp.*2.*de Irregularit. diff.*10.*n.*36. Petrum Cornejo *diſp.*4.*de Irregul. dub.*1. *quæſt.*3. Gordonum *tom.*2. *Theolog. moral.lib.*7.*q.*18. Quibus addo Pellizzarium *tom.*2. *tract.*7. *c.*5. *ſect.*4. *quæſt.*45.*num.*222. *verſ.Granior difficultas eſt.*

Alij

Alij tandem,media via incedentes, Respondent, prædictum adulterum esse irregularem,casu quo anteà potuerit præuidere ex tali occasione, se futurum in morali periculo , aut occumbendi, aut occidendi. Secus verò si omnino se persuasit, nullum tale periculum,hîc, & nunc subesse. Quia in priori casu, homicidium fuit voluntarium in causa: secus autem secundò. Sic Suarez *disp.46. sect.1.num.12.* Ægidius *disp.18.dub.9.num.64.* Layman *sect.5.tract.3.cap.10. num.1.* Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.3. consectar.5.diff.1.*

Sed ego ex his sententiis , secundam eligo. Et ideo absolutè Respondeo: Dictum adulterum non manere irregularem , occidendo maritum adulteræ venientem ad se occidendum , etiamsi adulter præuiderit periculum. Ratio est, quam tradunt Auctores secundæ sententiæ:& confirmant,Auila,Hurtad. & alij, ex *Clement.Si furiosus, de homicid.* vbi generaliter,& sine distinctione vlla dicitur; minimè esse irregularem illum , qui se inuadentem occidit pro defensione propriæ vitæ , si aliter non valeat vitare mortem : ergo,&c. Legantur Lessius *lib.2.cit.cap.9. dub.1.num.137.* & Diana *part.5.tract.4.resol.47.* vbi addunt,Adulterum,non teneri in dicto casu ad restitutionem , eo quod ille habuit ius se defendendi, & occisus non habuit ius inuadendi.

Qvæstio XXXIII.

An si quis occidat iniustum inuasorem , vt vitam suam defendat, in casu, quo satis esset illum mutilare , aut vulnerare , vt se defenderet ; fiat irregularis?

Affirmant Vgolinus *part.2. cap.11. num.4.& 5.* & Couar. *in Clement. Si furiosus , part.3. §.1. num.2. fine.* vbi ex *l.2.C.vnde vi,* & ex *cap.Vt famæ. §.vltim. de sentent. excommun.* & ex *cap. Significasti el 2.de homicid.* probat irregularem esse , qui moderamen inculpatæ tutelæ in occidendo excedit : at occidens in casu proposito , excedit modum in defensione,vt constat: ergo fiet irregularis. Et in terminis ad quæstionem propositam respondendo , ita sentiunt Maiolus *lib.5 cap.48. in princip.num.6.vers. Secunda declaratio.* Et apud ipsum Siluest. *homicidium 3.quæst.4.* Bart.de Medina *lib. instruct. Confess. cap.11. §.10.* Philiarc. & Viualdus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.6.Thesau.cap.17. num.19.*

Negant verò contrà alij , existimantes , minimè fieri irregularem, qui in sua defensione excedit modum inculpatæ tutelæ. Ita tenet expressè Armilla *verb.Irregularitas num.41.*vbi in terminis terminantibus , per hæc verba respondet nostræ quæstioni: Sed si potuit euadere solum mutilando , & occidit, non fit irregularis , secund. Cardin. *in d. Clement.* quia quantum ad irregularitatem , homicidium , & mutilatio currunt de pari. Ita Armilla , Tabiena *etiam verb. Irregularitas 2. §.27. sub fine.* apud Sayrum, & Gibalinum.

Sed probabilius , & clariùsque Respondeo : Esse quidem irregularem illum , qui inuadentem in se occidit , quem satis fuerat vulnerare , aut mutilare, si id ex dolo, & proposito faciat, aduertens, se excedere moderamen ad suam defensionem seruandam: secus si occidat per accidens,& præter intentionem; quia v.g.errante manu,inculpabiliter occidit, quem vulnerare tantum ad sui defensionem voluerat ; quia tunc immunis erit ab omni irregularitate , eo quod immunis sit ab omni graui culpa. Non verò sic in primo casu ; quia cum ea occisio sit in eo casu culpabilis , inducit omnino irregularitatem ex homicidij culpa. Sic Henriquez *lib.14. cap.10. num.3. in princip.* vbi *litt.S.* citat Tabienam (quem nunc non potui videre) pro prima sententia *eod. loco* ac alij citant pro secunda. Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.3. consectar.3. diff.13.* Farinac. *in praxi crimin. part.5. quæst.125. num.48.* Graffis *cap.65. num.14.* Barbosa *in cap. Significasti el 2. de homicid. num.18.* Et id solum velle Auctores primæ sententiæ , mihi facilè persuadet.

Notâ id quod Graffius , & ex illo Gibalinus aduertunt ; nempe hanc irregularitatem , non esse ex homicidio voluntario indispensabilem : quia non est imponenda ordinaria pœna ei , qui se defendendo, iustum modum excessit , aut qui iusto dolore concitatus occidit , vt latè probat Couar. *loc. cit.* Legatur Suarez *disp.46. sect.1. num.13.* & Diana *p.4. tract.2. resol.3.in fine.*

Qvæstio XXXIV.

An vir nobilis laicus , qui potuit euitare conatum iniustè inuadentis , fugiendo; sit irregularis , si sistendo illum occidat?

Affirmant plures DD. eo quod existiment , aut nunquam licitam esse,eo casu, aduersarij occisionem ; aut saltem coniunctam esse illi irregularitatem. Ita docet Sayrus *lib.6. Thes.cap.17. num.16.* per hæc verba : Cæterum communis opinio Doctorum est,quod si vir nobilis fuga(quamuis minus honorifica)aut clamore potest euadere periculum mortis , occidendo inuasorem euitat peccatum ; si tamen occidat, aut mutilet, est irregularis : quia excusatur quis tantum ab irregularitate *in Clement. Si furiosus,de homicid.* occidendo , vel mutilando , quando aliter vitam suam tueri non potest : at verò hic potest vitare fugiendo;& non tam agit pro vitæ, quàm honoris defensione : iniqua verò commutatio est, ob tutelam honoris proprij , vitam alterius adimere. Sic Glossa *in d.Clement.Si furiosus,in verb.non valens, de homicid.* & Gloss. *in Summ.23.quæst.8. verb.hactenus.* Panormit. *in cap. Olim.1. num.17. de restitut. spoliat.* & Cardin. *in d.Clement.Si furiosus, quæst.26.* Alexand. *volum. cons.111.* quod incipit: *Visis,& vt oportet consideratis , & volum.7. consil.119.* Angelica *verb. homicid.3. num.2.* Siluest. *homicid.1. quæst.2. §.Sextum. vers. Quartò* , & citat Petr. Ancharan. *& quæst.9.§.Tertium.* S.Anton.*3.part.tit.29. de Irregularitate , cap.2. §.homicidium facto.* Tabiena *verb. Irregularitas 2. §. vltim.* Nauar. *cap.27. num.211.* Couar. *in Clement.Si furiosus, part.3. §.vnico.num.4.* Petr. Nauarra *lib.2. de restit. cap.3. num.370.* Graffis *lib.2. cap.55. num.10. & 11.* Aragon *2.2.quæst.64. art.8. dub.1. concl.2.* Valentia *tom.3. disp.5. quæst.8. punct.4.* Tolet. *lib.1.cap.27. vers.Tutus.* Maiol. *lib.5. cap.48. in princip. num.6. vers. Quartum.* Barthol. de Medina *lib.1. instruct. cap.11. §.10.* Henriquez *lib.14.cap.10. num.3.* & Salon *in 2.2.quæst.64.art.6. controuers.1. conclus.3 §.Quarta conditio.* Huc vsque Sayrus. Quibus auctoribus sequentes addi possunt, Auila *de Censur. part.7.disp.5. sect.3.dub.2.conclus.3.* Reginald. *tom.2. lib.30. tract.2.cap.9. num.105.* Fernandez *in Examin. Theolog. moral. part.2. cap.10. §.14. num 9.* Farinac. *part.2.fragmen. crimin. numero 490.* Vega *en Espejo de curas, tom.2. cap.19. §.26. num.254.*Villadiego *de Irregularitate,cap.6.num.75.* Layman *sect.5. tract.3. part.3. cap.9.num.3.* Vgolin. *de Irregularitate,cap.29.num.3.* Syluius *in 2.2.q.64. art.7. quæritur 9. concl.1.* quos omnes pro hac parte refert Diana *2.p.tract.15. & 1.Miscellan. resol.16.& part.4.tract.2.resol.3.*

Sed probabilius Respondeo : Neque talem occisionem

ſionem eſſe illicitam, nec propter illam incurrere talem virum nobilem irregularitatem. Probatur *Primò.* Quia quando quis non poteſt fugere, ſine graui nota,& amiſſione honoris, non tenetur ad fugiendum:at ſic eſt quod fuga nobilibus viris grauem inurit notam infamiæ, & dedecoris: ergo tales viri non tenetur fugere: ergo licitè ſiſtere poſſunt,& occidere ſuum iniuſtum inuaſorem: ergo abſque incurſione irregularitatis, cum hæc in homicidio priuato culpam ſupponat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quilibet,non ſolum poteſt, ſed tenetur, & debet, ſuum honorem tueri,& conſeruare,& omni lucro præferre *l.Iulianus,verſ.1. ff.ſi quis omiſſa cau. teſt.* ſed tunc vir nobilis,verè per fugam amittit: ergo tenetur non fugere, ſed potius ſiſtere: ergo, ſi hæc ſiſtentia eſt licita, non eſt vnde illicita reddatur occiſio in ſe inuadentis: ergo nec vnde,ob illam, fiat dictus vir nobilis irregularis. Sic tenet Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.7. num.2.* vbi pro hac parte refert Auctores ſequentes: Suarez *tom.5. de Cenſur. diſp.46. ſect.1.num.5. & 6.* Sotum *lib.5.de Iuſtit.quæſt.1.artic.8.* Leſſium *lib.2.de Iuſtit. dub.12. num.77.* Toletum *lib.5.Summ.cap.6. Sed duo hic aduertenda ſunt num.mihi 25.* (vnde malè citatur à Sayro pro oppoſito) Aragonium *2.2.quæſt.64.art.7.* Nauarrum *in Manual. cap.15. num.3. in fine* (Sed hunc auctorem melius citat Sayrus pro oppoſita parte,*cap.27.num.211.* Nam,loco citato à Fagundez, ſolùm dicit, quod vir nobilis non teneatur fugere: in loco verò à Sayro *cit.* qucd licèt non teneatur fugere ad vitandum peccatum: bene tamen ad vitandam irregularitatem: quia hæc in ſua opinione ſine culpa incurri poteſt) Bartol.*in l.vt vim.ff.de Iuſt.& iure num.10.* Anton.Gomez *tom.3.var.cap.3.num.23.* Graffium *lib.2. cap.65. num.12.* Ceuallos *quæſt.551.* Filliuc.*tract.20.cap.5.num.134.* Bonac.*diſp.7.quæſt.4. punct.6. num.4.* Ægidium *diſp.18. dubit.9. num.90.* Anton. Dianam *2.p.tract.1. Miſcell. reſolut.16.* Iul. Clarum. Silueſt. Socinas, Butr. & alios plures Iuriſperitos, ex quibus multi citantur à Sayro pro ſua ſententia. His ego addo Dianam iterum *p.4.tract.2. de Irregularitate, reſol.3.* Luyſium *de Cenſur. lib.9. diſp.65. dub.1.* Hurtad. *de Irregularit. diſp.2.diff.10. num.36.* Præpoſitum *in tertiam partem, quæſt.5. de Irregularitate, dubit.11. numero 87.* Tannerum *in 3.part. diſputatione 6. quæſtione decima, dubit.11. numero 210.* Petrus Cornejo *in 3.part. diſputatione quarta, de Irregularitate, dubit.1. quæſtione quarta,* Barboſam *ad cap. Interfeciſti, el 2. de homicid. numero quinto.* Gibalinum *capite quarto, quæſtione tertia, conſectar.3. difficult.15. pag.231.* Palaum *diſputatione ſexta, puncto 15. §.8.numero quinto,* vbi citat Couarruuiam pro hac parte, eodem loco, quo citauit, & melius, Sayrus pro oppoſita: nam illam, vt veriorem expreſsè docet his verbis: Nam quoad irregularitatem mihi verius videtur, quod & laicus, cui ignominioſum eſſet fugere, homicidij culpam aliquam habeat, quæ etſi grauis non ſit ratione honoris, nihilominus culpa eſt, quæ quoad irregularitatem ſufficit. Hæc ille. Cardin. de Lugo *de Iuſtit. tom.1. diſp.10. ſect.8.num.166.* & alij.

Nec obeſt fundamentum contrariorum. Nam licèt in Clem. d. non excipiatur occidens inuaſorem, qui non poteſt abſque ignominia mortem vitare; excipitur tamen in communi regula, quæ ſolum homicidio illicito, & iniuſto hanc irregularitatem imponit. Deinde quia ob ſimilitudinem rationis hæc exceptio honoris admittenda eſt; ſicuti admittitur exceptio de ebrio, etiamſi Clement. ſolum furioſum excipiat. Sic Palaus.

QVÆSTIO XXXV.

An etiam, milites ſint ab irregularitate immunes, occidendo iniuſtum inuaſorem, quando fugiendo, poſſent ab inuaſore liberari?

NEgant, ob idem fundamentum, auctores primæ ſententiæ,& fortiori ratione,caſu quo milites ignobilis conditionis ſint. Ita ſentit cum illis Nauar.*2.p.examin.cap.10. §.14.num.9. Dicto 2.*

Sed probabilius Reſpondeo: Immunes etiam eſſe ab irregularitate; quia etiam immunes à culpa, ſaltem graui, ſine qua in noſtra doctrina irregularitas homicidij priuati non incurritur. Ratio eſt: quia omnibus militibus, etiam infimæ conditionis, infamia eſt fuga, cum ratione officij militiam profiteantur, & arma tractent: at nemo tenetur ſe infamare, vt iniuſtuum ſui inuaſorem euadat: ergo. Sic docent authores pro noſtra ſententia nuper adducti. Inter quos lege Fagundez *cap.7. vt num 3.* Farinac. *tom.4. quæſt.125. tit.14. num.127.* Barthol. *in l.vt vim.cit.num.10.* Barboſam, & alios.

QVÆSTIO XXXVI.

An deinde, Nobiles, & Milites ſint liberi ab irregularitate, ſi occidant ſuum iniuſtum inuaſorem in loco deſerto, & ſolitario, quando fugiendo poſſent mortem euadere, ſine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur?

NEgant, maiori fundamento, Authores primæ ſententiæ *quæſt.34.* Quia in hoc euentu, non eſt illis fuga ignominioſa, aut infamis, cum à nemine videantur: ergo. Ita, inter alios, videtur ſentire Anton.Gomez *tom.3.variar.cap.3.num.23.* quatenus docet, quod quando aggreſſus poteſt ſecurè, & ſine aliquo periculo ſalutis, & honoris fugere; vt ſi de longè viderit inimicum,& aggreſſorem ſuum vel propè, & diſſimulando, poteſt domum, vel locum tutum intrare, & rixam ſine dedecore vitare, vel ſi fortè erat vilis perſona, in qua non eſſet conſiderabile periculum honoris, tunc teneatur fugere: quia ſibi non noceret, & alteri tertio aggreſſori, & etiam Republicæ prodeſſet. Ita Gomez.

Sed adhuc probabiliter Reſpondeo: Etiam in hoc caſu manere dictos Nobiles,& Milites ab irregularitate liberos: quia etiam manent à culpa. Ratio eſt, quia neque in eo loco deſerto,tenentur fugere: nam per accidens eſt, quod locus ſit deſertus, & quod à nemine videri poſſint:ſufficit enim quod de ſe,& natura ſua, fuga Nobilibus, ac Militibus ignominiæ vertatur.Et deinde,quod talis fuga poſſet diffundi inter alios per aggreſſorem,ſi incolumis euaderet. Sic tenet Farinac. nuper citatus, quem ſequitur Fagundez loco allegato *n.4.addens,*& benè,ſic etiam ſentire debere omnes,qui dicunt, nullum inuaſum,etiam plebeium,& vilem tenere fugere,ob aliam rationem inferius aſſignandam. Sit ergo pro his perſonis,

QVÆSTIO XXXVII.

An item, plebeij, ignobiles, & mechanici, ſint ab irregularitate alieni, ſi ſuum iniuſtum aggreſſorem occidant, caſu, quo fugiendo poſſent mortem euadere?

NEgant omnes Doctores, nuper pro primis ſententiis adducti; & vltra illos, alij pro ſecundis.

Ratio

Ratio omnium est vna. Quia fuga huiusmodi hominibus, nec in infamiam, aut ignominiam cedit: ergo fugere tenentur, cum sibi nil noceant, & aggressori prosint, & Reipublicæ: ergo si id non faciant, sed sistendo occidant, & culpam admittent, & irregularitatem. Sic Nauar. *cap.*15. *num.*3. Gomez *loc. cit.* Suarez *disp.*46. *sect.*1. *num.*5. Sotus *lib.*5. *de Iust.q.*1.*art.*8. Toletus *lib.*5.*Sum.c.*6.*n.*25. §.*Secundus casus, & §.Sed duo hic aduertenda sunt.* Aragon.2.2. *q.*64.*art.*7. §.*Hoc tamen non obstante.* Lessius *lib.*2.*de Iustit. dub.*12. *num.*77. Sayrus *num.*16. & 17. Lugo *disp.*10.*sect.*8 *num.*166. Ægidius *disp.*18.*dub.*9.*in fine.* Palaus *disp.*6.*punct.*15. § 8.*num.*5. Diana *loc.cit.* Gibalinus *cap.*4. *quæst.*3. *consectar.*3. *diff.*15. quamuis in fine in oppositum declinet. Legatur etiam rursus Diana *part.*8.*tract.*7.*resol.*49.

Alij verò contrè docent, etiam dictas personas esse ab irregularitate alienas: quia nec ipsæ tenentur fugere, in dicto casu. Sic docent plures Doctores infra à nobis citandi. Sed, vt certa ab incertis seperemus,

Respondeo dicendum *Primò*; Certum esse, dictos homines liberos esse à culpa, & irregularitate, si fugam non capiant, sed aggressores sistendo occidant, ne ab eis occidantur; quando aliquod periculum ex fuga eis sequi possit, v. g. est aliquis etiam vilis homo propè insultantem, & conantem eum occidere, tunc certè non tenebitur iste fugam capere, quia terga vertendo, facilè potest ab inuasore occidi, vel gladio, vel sclopeta, si his armis vestitus sit. Rursus nec tenetur vilis persona fugere, quando potest citò comprehendi, eo quod aggressor est velocior cursu, & persona inuasa, homo pinguis, claudus, debilis, vel aliter ad fugiendum ineptus; quia tunc facilè ab aggressore percuti, vel occidi possit. In hac responsione conueniunt, ni fallor, omnes Doctores, vt ait Fagundez *lib.*5. *in Decalog. cap.*7. *num.*7.8. præcipuè Abbas, Anan. Bellam. Glossa, Ancharan. Zabarell. Imola, Gomez, Mascard. Graffis, & Felin. Quibus ego addo Gibalinum *loc. cit.* & Sayrum *lib.*6. *Thesauri, cap.* 17. *num.*16. *in fine*, vbi ita ait: Hoc autem intelligendum est, quando nullum sequeretur periculum ex fuga: quia si fugere possit, sed fugienti periculum imminere posset, putà casuræ, vel velocioris cursus inimici insequentis, qui audacior factus ob fugam, potest fugientem à tergo vulnerare, & ad terram deiicere, & occidere, tunc non fugiens, propter prædicta, nec aliter euadere potens, si occidat irregularis non erit. Imo verò si dum considerat, possit nè fugere, vel clamare, videat se exponi graui periculo, inuasore illum opprimente, non est quod in his considerandis se occupet, sed inuasorem licitè occidere potest: quia semper est melior ratio patientis iniuriam. Sic ille, Lugo, & alij *supra citati.*

Respondeo: *Secundò*, etiam absolutè, & sine vlla distinctione loquendo; probabilius esse, dictos homines plebeios, ac viles, minimè teneri ad fugam; sed posse sistere, & si aliter non possint mortem vitare, aggressorem licitè, & sine irregularitatis incursione, occidere.

Probatur *Primò*: quia omni generi personarum, siue nobilium, siue ignobilium, est infamia fuga: ergo omnes tenentur illam vitare: sic optimè docuit Bart. *in l.*1.*C.vnde vi.col.*2. his verbis: Mihi videtur indistinctè dicendum, quem non debere fugere: Nam aliquem fugatum esse, est iniuria, vt *l. Item apud §.*1. *ff. de Iure:* ergo, pro pulsanda ista iniuria, licet resistere. Sic ille.

Secundò. Quia non est dubium, quin propter fugam insultati, insultans efficitur animosior: ergo insultatus minimè tenebitur fugere, etiamsi ei non sit dedecori fuga: patet consequentia, quia alias teneretur dare arma suo inuasori, contra seipsum; siquidem per fugam adderet illi audaciam, & animum, contra seipsum, quod est idem ac dare illi arma: ergo planè sequitur, quod nullus, etiam ignobilis tenetur fugere.

Tertiò. Quia fugiendo quis, moraliter loquendo, semper se exponit alicui periculo ex recensitis in prima responsione, quo occurrenti, nullus vult teneri quem, etiam vilem, ad fugam: ergo. Sic docent post Bart. Baldus *in l.vt vim. ff. de Iustit. & iure, num.*29. Iaso *num.*38. Claud. *num.*66. *in lectura. Mantuan. num.*31. Bologn. *num*38. Abbas *in cap. Suscepimus, de homicid.n.*4. Ananias *num.*7. Felin.*num.*2. Carrer. *in practica tract.de homicid. & assassin.* §.*Circa quartum, num.*10. Mascard.*de probat. lib.*4. *conclus.*1126. *num.*13. vbi asserit, hanc opinionem esse communi omnium sensu approbatam: & *num.*18. 19. & 20. Iacob. Ayrer. *tract.de homicidij necessit.*1. *part.n.*21. & 31. vbi dicit, hanc opinionem esse magis communem sententiam; in foro fori frequentiorem; & rationi naturali magis consentaneam. Sic etiam Fabric. Cæpol. Iul. Clarus, Imola, & alij, quos refert Fagundez *loc.cit.num.*6. dicens, hanc opinionem esse æquè probabilem absolutè; & probabiliorem cum quibusdam limitationibus, à nobis in prima responsione huius quæst. adductis.

QVÆSTIO XXXVIII.

An denique, Clericus, vel Religiosus, liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo, occidat suum iniustum inuasorem; quando suam vitam, fugiendo, tueri posset?

NEgant communiter Doctores, docentes teneri dictas personas Ecclesiasticas fugam capere, si sic possunt suum euadere inuasorem: aliàs manere occidendo illum, irregulares. Ratio est. Quia si illicita esset eis fuga, maximè foret, quia eis esset indecora, infamis, & ignominiosa: at non sic eis accidit: ergo. Minor probatur; quia personæ Ecclesiasticæ, verè, ratione sui officij, profiteri debent humilitatem, modestiam, mansuetudinem, & contemptum mundi: ergo eis fuga non dedecori, sed honori; non ignominiæ, sed gloriæ vertenda est, tantum abest, vt ob eam rem paruipendantur, vt potius magni æstimentur. Ita Panormitan. *in cap. Suscepimus, de homicid. num.*4. vbi ait: Clericum in dicto casu, irregularem esse, & homicidam, quia excessit Ecclesiasticam mansuetudinem, volendo potius proximum occidere, quam fugam capere. Suarez *disp.*46.*de Censur. sect.*1.*num.*5.& 6. Sotus *lib.*5. *de Iustit.quæst.*5. *art.*8. *circa finem corp.* Aragon 2.2. *quæst.*64, *art.*6. *col.*13. Auila *p.*7.*disp.*5.*sect.*3.*dub.*2. Ægidius *disp.*18. *dubit.*9. *in fine*, & Gasp. Hurtad. *de Irregularit. disp.*2. *diff.*10. *num.*37. quos omnes citat, & sequitur Palaus *disp.*6.*punct.*15.§.8. *num.*5. dicens, id esse absque dubio, verum. His addi possunt Moure *loc. cit. num.*9. & apud Sayrum (quos illos cum quibusdam limitationibus sequitur) Cardin. *in Clem. Si furiosus, q.*25.& 26. & ibi Couar. *p.*3. §.*vnico, num.*4. Petr. Nauarra *lib.*2. *de resolut. cap* 3. *num.*389. Valentia *tom.*3. *disp.*5. *quæst.*8. *punct.*4. & alij. Lessius *etiam lib.*2. *de Inst. dub.*12. *n.*77.& 93. Toletus *lib.*5. *cap.*6. §. *Duo hic.* Villalobos *tom.*1. *tract.*21. *diff.*24. *num.*3. vbi ita absolutè loquitur: *Lo segundo se collige, que el Clerigo que puede euitar la muerte con huir, si mata al otro queda irregular: porque en el Clerigo no es afrenta el huir, i lo dice vna glosa,* in d. Clem. *comunemente recebida i lo mismo se ha de decir, por mas fuerte raçon del Religioso,*

lo miſmo es quando fueſſe vn hombre baſto, que no pierde honrra en huir. Ita Villalobos. Legantur Lugo *tom.*1. *de Iuſtit. diſputatione* 10. *ſect.*8. *num.*170. *& diſp.*11. *ſect.*2. *num.*55. Dicaſtillo, & Trullench apud Dianam *part.*8. *tract.*7. *reſol.*49. Pellizzarius *quæſt.*51. *num.*230.

Sed clarius, & diſtinctius Reſpondeo, vt quid certum, *Primò:* manere liberum ab irregularitate, Eccleſiaſticum, qui occideret ſuum inuaſorem, etiamſi fugiendo, illum poſſet euadere; dummodo talis fuga eſſet illi periculoſa, vt communiter eſſe ſolet. Hæc reſponſio eſt contra illos, qui indiſtinctè, & abſolutè pronunciant, eſſe irregulares. Sed illam conuincit ratio à nobis facta pro prima reſponſione *quæſtione* 37. probanda. Quæ ſanè eamdem vim habet, loquendo de perſonis Eccleſiaſticis, vt fatetur Sayrus *numero* 17. *cit.* per hæc verba: Hoc tamen quod de Clericis diximus, intelligendum eſt, ſi fuga aliàs non ſit periculoſa. Si enim fuga illa induceret periculum mortis propriæ; vel ex eo, quod inimici aſtarent à tergo; vel quia ipſe aggreſſor facilius fugientem ſecutus, & ex fuga maiorem audaciam, & animum caperet, & eum occideret, hoc caſu irregularis non eſſet, ſi omiſſa fuga, inuadentem occideret, ex Felino *in cap. Suſcepimus, de homicid.* Cardin. *in d. quæſt.*26. Silueſt. *verb. homicidium.*1. *quæſtione* 9. *verſ. Tertium, & homicidium* 3. *quæſtione* 4. *verſ. Secundum.* Hyppolit. *conſil.*25. *numero* 44. & Couarru. *in d. Clement. Si furioſus, part.*3. *§.vnico, num.*4. & alij citati. Imo Panormitan. *in d. cap.*2. *num.*3. *de vita & honeſt. Clericor.* & Ioan. de Lignan. *in tractatu de Iuſto bello*, & Henriquez *lib.*14. *cap.*10. *§.*4. *in annot. litt. M.* docent quod ſi Clericus celebrans inuadatur, iuſtè dimittit celebrationem, etſi defendendo ſe occidit inuaſorem, poteſt incontinenti redire ad Altare, & Miſſam perficere. Et idem docet Silueſt. *verb. Bellum* 2. *numero* 5. *quæſtione* 3. & Iacob. de Graffis *l.b.*2. *capite* 65. *numero* 9. Huc vſque Sayrus. Qui tamen, licèt bene citet Henriquez pro hac parte, non tamen locum vbi id doceat; nam non *litt. M.* neque *N.* vt citat Gibalinus: ſed *litt. H.* id aſſerit ex Villadiego, & Abbate. Tenent etiam hanc partem Lugo *ſect.*8. *cit. num.*166. Fagundez *cap.*7. *n.*10. *&* 11. Gibalinus *cap.*4. *quæſt.*3. *conſectar.*3. *diff.*15. &, ni fallor, omnes communiter.

Reſpondeo: *Secundò*, etiam vt mihi certum, quod etiam maneret liber ab Irregularitate Eccleſiaſticus, ſiue Clericus, ſiue Religioſus, qui occideret iniuſtum inuaſorem, cum tamen fugere poſſet; ſi fuga illa eſſet ignominioſa Eccleſiaſtico ſtatui, aut toti Religioni. Quia certum videtur, quod cum graui iactura, & infamia totius Religionis, aut ſtatus Eccleſiaſtici, non teneantur Religioſus, aut Clericus fugere: nec occidendo inuaſorem, tunc ſiſtendo, irregulares fient: quia præponderandum eſt in hoc caſu commune bonum Religionis, aut ſtatus Eccleſiaſtici, occiſioni cuiuſcumque hominis priuati. Hanc reſponſionem docet contra Couarru. Viualdus *de Irregularitate, num. mihi* 221. *pag.*232. qui eam latè probat. Eamdem ex illo docet Sayrus *lib.*6. *Theſaur. cap.*17. *num.*17. *verſ. Addit autem Alphonſ.* Viualdus & Gibalinus *loc.cit.* Lugo *n.*167. & alij mox citandi.

Reſpondeo: *Tertiò*, vt probabilius quid, quod etiam maneat immunis ab irregularitate Clericus, vel Religioſus, qui occideret iniuſtum inuaſorem, cum tamen fugere poſſet, etiam caſu, quo per fugam illam, tantum inferret dedecus, & ignominiam ſuæ propriæ, atque particulari perſonæ, & famæ.

Hæc reſponſio eſt contra Viualdum, & Sayrum, & Sayrum, imo & contra Couarruuiam, & communem, vt conſtat ex Doctoribus citatis pro prima ſententia. Sed facilè probatur ex ratione prima facta ad probandam ſecundam reſponſionem *q.*37. Quia regula ibi tradita formaliter eſt vera; Neminem, videlicet, quicumque ille ſit, teneri fugere, quando abſque graui infamia, aut damno fugere non poteſt, vndecumque illud proueniat: ergo ſi ex fuga, quam carpit Clericus, vel Religioſus, aliqua infamia, aut ignominia illi, etiam vt particulari perſonæ accidat, aut proueniat, non tenebitur illam arripere, ſed vitare. Sic Felinus *in cap. Suſcepimus, de homicid.* quem citat, & ſequitur Filliuc. *tract.*20. *cap.*5. *num* 133. vbi ita ait: Dixi, *regulariter:* quia ſi in aliquo caſu, etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa, cenſerem cum communi Iuriſtarum, quam refert Felin. (*cap. cit.*) non incurri irregularitatem: quamuis Iuriſtæ abſolutè teneant, etiamſi quis abſque infamia poſſit fugere, non teneri, ideoque non incurrere ſi occidat. Sic Filliucius. Quem ſequuntur Diana *part.*4. *tract.*2. *reſol.*3. *verſ. Nota tamen*, & Lugo *de Iuſtit. tom.*1. *diſp.*10. *ſect.*8. *num.*167. Sic etiam Gibalinus *loc. cit.* ita dicens: Si tamen aliquando contingeret eiuſmodi fugam eſſe periculoſam, aut etiam infamem, vel ipſi, vel toti ſtatui Eccleſiaſtico, vel Religioni; quia verbi gratia, deprehenſus in aliquo facinore occulto, ſi tunc fugiat, crimen ſuum prodet cum maxima bonorum omnium offenſione, & dedecore totius Ordinis Eccleſiaſtici, aut Religionis, tenebitur non fugere, & niſi aliter conſulere poſſit ſuæ vitæ, aut famæ, occidere iniuſtum aggreſſorem. Ita ille, citans Viualdum, & Sayrum: ſed non omni ex parte bene.

Reſpondeo: Tandem *quartò*, æquè probabiliter dicendo; quod regulariter, imo abſolutè loquendo, nullo modo teneantur Clerici, vel Religioſi fugere, ad euitandum conatum iniuſtè inuadentis, ſed poſſint ſiſtere, & ſi aliter non poſſunt tueri ſuam vitam, occidere ſuum inuaſorem, abſque vlla culpa, & incurſione irregularitatis. Ratio eſt: quia, regulariter loquendo, nulla poteſt dari in eis fuga, quæ, vel non ſit eis indecora, & infamis: aut ſaltem periculoſa, & damnoſa, vt conſtat ex dictis *reſponſ.*2. *quæſt.*37. Sic tenet communis Iuriſt. apud Filliucium vt vidimus: Et debent illam patrocinari Auctores à nobis ibi citati. Nec per hoc volumus, hanc ſententiam conſulendam eſſe ante factum, ſed primam, vtpotè conformiorem conſiliis Euangelicis, & Patribus: Sed quod poſt factum, vt maiorem amplectatur.

QVÆSTIO XXXIX.

An ſi aggreſſor; ante, vel poſt vulnus illatum, cadat in terram; poſſit aggreſſus, abſque nota irregularitatis, ibi eum offendere, & occidere?

AFfirmat Anton. Gomez *tom.*3. *var. cap.*3. *n.*24. Quia fortè, ſi poſtea ſurgeret, offenderet, & occideret ipſum aggreſſum, qui ei miſericorditer pepercit, vt perſæpè contigit.

Sed clarius Reſpondeo dicendum: Non poſſe illum tunc occidere, abſque nota irregularitatis, ſi aliàs commodè poſſit aggreſſus ipſe aggreſſorem debilitare viribus, vel auferendo arma, aut ita vulnerando, quod etiamſi poſtea ſurgeret, non valeret eum offendere, aut occidere: quia ad id tenetur ſi facilè poteſt, vt conſtat ex dictis *ſupra quæſt.*33. ſecus verò ſi id difficilè illi ſit ob rationem Antonij, quæ ſolum id conuincit.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XL.

An etiam, possit quilibet, non solùm defendere vitam suam; sed etiam vitam patris, vel filij, vel vxoris aut alterius consanguinei; vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incursu irregularitatis?

NEgant quàm plures DD. existimantes, esse irregularem: Quia *in Clem. Si furiosus, de homicid.* ab irregularitate solum excipitur, qui occidit alium, ad vitæ propriæ defensionem, quando aliter mortem propriam vitare non valet; nisi occidendo inuasorem: ergo occidendo alium, ad defensionem etiam Patris, aut alterius consanguinei, fiet irregularis. Ita tenent, apud Couar. Glossa *in d. Clem. verb. Suum*, & ibi Cardin. *q.* 28. dicens, eam esse singularem. Abbas, Aufreri. Paul. Castrens. Iason, Socin. & Gonsal. à Villadiego. Ita etiam apud Sayrum, Nauar. *in Man. cap.* 27. *n.* 213. *vers. Quartò.* Maiol. *lib.* 5 *de Irregular. cap.* 48. *in princip. num.* 9. *vers. Quinta declaratio.* Medina *lib.* 1. *Instruct. Confess. cap.* 11. §. 10. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 27. *verb. Tutus, & lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 23. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. §. 3. *vers. Secundò.* Summ. Angelica, Rossella, Tabiena, Martin. de Ledesma, D. Anton. Siluester, & alij. Quorum sententiam dicit ipsemet Sayrus, esse communem, tutiorem, & in praxi consulendam, & sequendam; licèt contrariam etiam valde probabilem appellet. His adhuc Auctoribus addo ego, Auilam *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 4. *vers. Denique*, & Gibalinus, addit Laymanium *lib.* 3. *tract.* 3. *c.* 9. *n.* 3. Sed malè; nam hic Auctor, ibi nil ad rem dicit, & oppositum *vbi infra* quæst. sequenti, docet.

Sed probabilius Respondeo: Posse profectò licitè, & absque irregularitatis periculo. *Primò.* Quia Pater, & filius reputantur pro vna, & eadem persona *l. fin. C. de impuberib.* & vir, & vxor dicuntur vna caro. *Secundò.* Quia, vt statim videbimus, licitum est cuipiam ob defensionem vitæ cuiusque proximi extranei, aggressorem iniustum occidere: ergo multò magis licebit ob defensionem vitæ patris, matris, filij, fratris, vxoris, & alterius consanguinei, vel affinis, imo & amici. Sic Couar. *in d. Clem. Si furiosus, p.* 3. §. *vnico, n.* 5. & penes illum aliqui Canonistæ. Et fauet satis Henriquez *loc. cit.* pro parte contraria *vers. Tertiò*, quatenus docet, quod ille, qui, vrgente præcepto, Rempublicam, aut Principem defendens, occidit priuata auctoritate, inuasorem, dum aliter defendere non valebat; non fit irregularis: & fortassè, qui simili obligatione defendit parentem, vxorem, aut filium: quia hi reputantur vna persona cum defendente. Hæc Henriquez. Cuius sententiam, sine dubio docebunt auctores iam citandi. Præcipuè Fagundez, & Gibalinus.

QVÆSTIO XLI.

An similiter, possit quis defendere vitam proximi extranei, vsque ad occisionem iniusti inuasoris, sine vlla culpa, & irregularitate: quando aliter illam defendere non potest?

NEgant, & à fortiori, ob rationem ab illis datam, Auctores omnes primæ sententiæ quæst. præcedentis, & alij, apud Dianam, *vbi infra.*

Sed probabilius adhuc Respondeo: Posse etiam. Quia licitum est aliis facere, quod quisque pro se ipso potest: at sic est, quod quisquis Innocens, potest se defendendo, occidere suum iniustum aggressorem: ergo, & poterit, & proximus, cum ipso ad talem licitam rem cooperari, adiuuaréque ipsum. *Confirmatur*, quia vnusquisque potest suscipere partes innocentis proximi: at quilibet iniustè inuasus, est innocens, & semper talis censetur: ergo licitè poterit quis illum defendere: ergo si eius defensio est licita, immunis erit talis actio ab omni irregularitate; nam hæc, ob priuatum homicidium, culpam, & grauem, requirit. Sic optimè Couar. *loc. cit.* Maior, Iul. Clarus, Bartol. Decius, Alciat. Farinac. Bald. Fulgos. & alij Canonistæ quos citat, & sequitur Fagundez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *n.* 1. S. Anton. 3. *p. tit.* 4. *c.* 3. §. 2. Faber *tit. Instit. de Iure natur. Gent. & Ciuili.* §. *Ius autem.* Molina *tom.* 4. *tr.* 3. *disp.* 18. Suarez *disp.* 46. *sect.* 3. Petr. Nauarra *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 419. Gomez *tom.* 3. *var. c.* 3. *n.* 21. Iessius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 13. Ægidius *disp.* 18. *num.* 88. Filliuc. *tr.* 20. *n.* 106. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 60. Bonac. *q.* 4. *de Irregul. punct.* 6. *num.* 11. Sà *verb. Irregularitas ex homicid. num.* 2. Luysius *lib.* 9. *de Censur. disp.* 65. *dub.* 4. Tanner. 3 *p. disp.* 6. *q.* 10. *dub.* 11. *n.* 210. Villalob. *tract.* 21. (non 11. vt offendi apud Gibalinum) *diff.* 24. *num. vlt.* Malderus *in* 2. 2. *tract.* 3. *cap.* 1. *dub.* 5. Azor. *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæst.* 21. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 5. *& part.* 5. *tract.* 4. *resol.* 19. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularit. quæst.* 3. *conclar.* 3. *diff.* 8. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 5. *Assert.* 4 *pag. mihi* 121. Cardinal de Lugo *tom.* 1. *de Iust. disp.* 10. *sect.* 11. *num.* 201. *&* 215. Dicastillo *tom.* 1. *de Iustit. lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubit.* 8. *n.* 81. Gasp. Hurtado *de Irregularitate, disp.* 2. *diff.* 10. Palaus *de Censur. disp.* 6. *punct.* 15. §. 8. *num.* 9. Barbosa *in cap. Interfecisti* 2. *de homicid. num.* 6. & alij addentes, non solum posse; verum etiam, teneri sub peccato mortali, defendere vitam proximi volentis hanc defensionem, & ea indigentis, si commodè, & absque notabili damno potuerit.

Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ, benè respondet Bonacina, Clementinam illam intelligendam esse de occidente alterum voluntariè, & cum peccato mortali, quod, vt vidimus, minimè accidit in nostro casu, cum potius peccatum committeret, si non occideret. Legatur ipse, & Suarez *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO XLII.

An, vt quis teneatur defendere proximum iniustè aggressum; necessum sit, vt hic clamet?

AFfirmant aliqui Doctores, quos refert Barbosa, *vbi infra.*

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse necessum expectare, vt iniustè aggressus clamet, vt proximus teneatur illum ab aggressore defendere: tenetur enim ad id, etiamsi non clamet: quia ad hoc satis est, vt hæc defensio, aut cura proximi, nobis à Deo mandata sit, iuxta illud *Ecclesiast.* 17. *vnicuique mandauit Dominus de proximo suo.* Sic Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 21. vbi omnia, quæ nuper à nobis dicta sunt hisce verbis comprehendit: Quilibet consanguineus, vel extraneus potest sine irregularitatis metu, occidere illum, qui aggreditur causa occidendi consanguineum sibi, vel penitus extraneum: modo hic qui erat offendendus, clamet, vel petat auxilium, modo non. Sic text. *in l. Cornelia. ff. de Iniuriis, in l.* 2. *& 3. ff. de lib. cau. text. in l. si quis in seruitute. ff. de furtis*, vbi disponitur, quod pro defensione rerum, & bonorum, potest quis alium defendere, & iuuare: ergo à fortiori pro defensione personæ. Sic ille. Et Barbosa *ad cap. Sicut dignum, de homicid. num.* 26. Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 124. *num.* 270.

Qvæstio XLIII.

An etiam posit quis, absque irregularitate, iniustè aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem; quando id est necessarium ad eius defensionem?

NEgabunt à fortiori, qui defendunt necessarium esse, vt proximus iniustè aggressus clamet.

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam. Quia id ipsum velle, præsumitur. Sic Molina *tom.4.tract.3. disp.18.num.1.* quem citat bene, & sequitur Cardin. Lugo *disputatione 6. sectione 11. num.207.* vbi ita ait: Ampliatur primo hæc doctrina, vt id liceat in præsentia Innocentis, atque etiam in eius absentia. Ita Molina, *vbi supra*, v. g. si eo absente, facultates eius iniustè diripiantur; vel si venenum ei præparetur, quod aliter impediri non potest, nisi occidendo inuasorem. Hæc ille.

Qvæstio XLIV.

An item, interficere quis iniustum aggressorem proximi possit; etiamsi hic defendi nolit?

NEgabunt, longè maiori ratione, Auctores suprà dicti.

Sed probabilius Respondeo adhuc posse. *Primò.* Quia cum inuasus non sit dominus vitæ suæ, non potest eam alteri donare; nec potest tollere obligationem, quam quis habet ad illum defendendum. *Secundò*, quia talis proximi damnum, aliquo modo ad me pertinet, cum sit damnum eius, qui charitatis nexu, coniunctione naturæ mihi coniungitur. Sic Lessius, quem citat, & sequitur Lugo *loc. cit.* & largius, & cum aliquibus exceptionibus Bonac. *disp.2.de restit. quæst.vlt.sect.1.punct.11.num.8.* Legatur.

Qvæstio XLV.

An denique possit quis defendere proximum, etiam non Christianum, iniustè aggressum; vsque ad interfectionem aggressoris?

REspondeo iuxta dicta, quod non solum possit, sed & quod teneatur; nec ob hoc incurret irregularitatem. Ratio sit, secunda, quam nuper dedit Lugo quæst. antecedenti. Et tenent sic Barbosa *ad cap.Sicut dignum, de homicid. n.28.* Bonac. *in praxi crimin.p.5.q.125.* Fulgos. *in l.vim, sub n.4.* Iason *n.29.* Carrer. *in pract.crim.tract.de homicid.n.45.* & alij.

DISPVTATIO XIII.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione, tam rerum suarum, quàm proximorum.

Qvæstio Prima.

An licitum sit cuilibet personæ sæculari, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere iniustum eorum inuasorem?

NEGANT nonnulli Doctores, existimantes, talem interfectorem, & peccare mortaliter, contra iustitiam: & incurrere irregularitatem, & excommunicationem Canonis *si quis*, si fortè inuasor sit Clericus, aut Religiosus. Ratio eorum est: quia contra ordinem charitatis videtur, præponere bona temporalia externa, vitæ proximi; cum illa sint recuperabilia, hæc verò recuperari non possit: ergo & illicitum faciet, & induet irregularitatem, qui ob recuperanda illa temporalia bona, raptorem eorum occidat. Ita apud Lugum tenent Gerson *in tractatu de Eucharist.* Augustin. de Ancona *in opusc. de auctorit. Eccles.* Abulens. *in cap.5.Matth.* & Panormitan. *in cap.1.de homicid.*

Sed probabilius longè Respondeo: Licitum esse laicis personis, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere inuadentem, ne auferat, aut rapiat, dicta bona; dummodo hæc sint magni momenti, & aliter ea seruari, vel recuperari non possint. Hæc responsio est contra aliquos Auctores primæ sententiæ. Sed probatur *Primò* ex Iure *cap. Olim, de restitut.spoliat. & cap.2. de homicid.* in quibus, id licitum esse supponitur.

Secundò. Quia illud principium vniuersale, *vim vi repellere licet*, etiam est verum. Loquendo de hac materia, si quidem ad illam applicat Pontifex *in cap. Dilecto. de sentent. excommunic. in 6.*

Tertiò. Quia bona temporalia sunt ad vitam seruandam necessaria: ergo sicut est licitum vitam tueri; ita etiam hæc, quæ vitæ sunt necessaria, non solum præcisè, vt viuentes, sed vt honestè, & conuenienter viuamus. Sic tenent in primis Nauarrus *cap.15. numero 2.4. & 5.* Caietan. *2.2. quæstione 64. articulo 7.* Siluest. *homicidium.1. numero 5.* Ioan.de Medina *restitut.quæstione 4.* Sotus *lib.5. de Iustit. quæstione 1. articulo 8.* quos sequitur Lessius *lib.2. de Iustit. cap.9. dubit.11. numero 66.* Molina *tom.4. tractatu 3. disputatione 16. numero 1. & 4.* citans Iulium Clarum *lib.5. sentent. §. Homicidium numero 25.* & Couar. *in Clement. Si furiosus, part.3. §.vnico, numero 6.* Et bene, nam hic Auctor id expressè docet ibi *à versu Secundò proponitur.* Lopez *etiam 1.part. cap.62. vers. non peccat.* Bannez *2.2. quæstione 64. articulo 7.* Salon *ibid.* Valentia *tom.3.disp.5.quæst.8.punct.4.* Gomez *3.variar. cap.3. num.8.* Petrus Nauarra *lib.2. cap.3. num.395. & 397.* Toletus *lib.5.cap.6.num.27.* Dicastillo *tom.1. de Iust.lib.2. tract.1. disp.10. dub.5. num.47.* qui & citat Laymanium *lib.3. tract.3. part.3. cap.3. num.4.* & bene, nam expressè id docet Cardin. de Lugo, *tom.1. de Iustit. disp.10. sect.9. à num.175.* Suarez *disp.46. sect.2. num.1.* vbi dicit hanc sententiam esse communem Theologorum. Fagundez *libro 5. in Decalog. capite 3. numero 15.* Auila *etiam disp.5. sect.3. dub.4. vers. Couarru. videtur, in fine.* citans Henriquez *lib.14. cap.11. numero 3.* Diana *part.5. tractatu 4. resolut.17.* & penes illum Turrian. Marchant. Baldell. Binsfeld. Azor. Filliuc. & alij. Tenet etiam Bonacina hîc, *disputatione 4. punct.6.num.10.* & latius *disp.2.de restit. quæst.vltim.punct.10.num.1.* Gibalinus *cap.4. quæst.3. consectar.3. diff.4.* & alij statim citandi. An verò, licèt licitè quis occidat aliquem, ob defensionem suorum bonorum, incurrat nihilominus irregularitatem, dicemus quæst sequenti.

Ad argumentum verò contrariæ sententiæ, dicendum est ex supra dictis, solum conuincere, proximo subueniendum esse cum dispendio rerum temporalium, & fortunarum, quando ipse est, in extrema necessitate; in qua non est fur, cum possit ipse saluare propriam vitam, cessando à furto. Sic Lugo *loc.cit.*

Qvæstio II.

An licèt licitè occidat ſæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuaſorem ſuorum bonorum temporalium; maneat nihilominus irregularis?

Affirmant plures Doctores, ex citatis adhuc pro noſtra ſententia. *Primò.* Quia Clementina *Si furioſus*, ſolùm excipit ab irregularitate illum, qui pro defenſione vitæ (quando eam non poteſt aliter defendere) alium occidit. *Secundò*, quia homicidium iſtud, quamuis inculpabile, & licitum ſit, eſt tamen voluntarium, vt conſtat: ſed hoc ſufficit ad contrahendam irregularitatem, vt patet in Iudicibus, & & aliis Miniſtris Iuſtitiæ, qui latrones licitè ſuſpendunt, & tamen fiunt irregulares: ergo. Ita apud Sayrum *lib.6. cap.17. numero* 22. tenent Abbas *in cap. Sicut dignum, numero* 14. *de homicid.* Silueſt. Salon, Valentia *ſupra citati.* Nauar. *cap.27. num.213.* Martin. de Ledeſma 2.4. *quæſtione 26. artic.2. tract. de Irregularitate.* Aragon 2.2. *quæſtione 64. articulo* 8. *dubit.1.* Armilla, Tabiena, Maiolus, Philiarcus, & Sebaſt. Medices. His addi poſſunt Bartol. *in l.1. numero 2. Cod. vnde vi.* Butrio *in cap. Olim, de reſtitut. ſpoliat.* Gloſſa *in cap. Significaſti, de homicid. verb. Moderamine.* Socin. Angel. Pariſius, Alexand. Villadiego, & Plouius quos pro hac parte citat Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.3. numero* 14. Auila *parte 7. diſputatione 5. ſectione 3. dubit.4.* (non 2. vt offendes apud Bonacinam) qui citat Henriquez *lib.14. cap.11. numero 3. litt. R. & numero 4.* & cum eo limitat hanc ſententiam, niſi in extrema mea neceſſitate fur raperet id, quod actu eſt mihi neceſſarium ad vitæ ſuſtentationem: quia tunc defendendo panem, defendo vitam. Reginald. *lib.30. tract.2. cap 9. num.107.* Bannez 2.2. *quæſtione 64. artic.8. dubit.2. & 3.* Vega *en eſpejo de Curas tom.2. cap.22. quæſtione 26. numero 255.* Layman *lib.3. ſect.5. tract.3. part.3. cap.9. num.3.* Molina *tom.4. tract.3. diſp.72. num.3.* & Moure 2.*p. examin. cap.10. §.14. num.9.*

Sed probabilius Reſpondeo: Minimè manere irregularem. Quia probabilius eſt, quod propter priuatum homicidium, non eſt impoſita irregularitas, niſi adſit peccatum, & mortale, vt ſupra ſæpè diximus: ergo, ſi in homicidio, quod quis ſæcularis committit, ob defenſionem facultatum ſuarum, nulla inuenitur culpa, vt ex quæſt. antecedenti habemus; nulla erit irregularitas. Ex quo iam conſtat ad fundamentum contrariorum. Neganda eſt enim conſequentia, eo quod illud homicidium non eſt priuatum, ſed publicum, ex quo, etiam licitè factum, conſurgit irregularitas ex defectu lenitatis. Sic Henricus Boicius *in cap.1. de homicid. num.13. & 14.* Anania *ibi num.9.* Felin. *in cap.2. de homicid. num.5.* Couar. *in Clement Si furioſus, part.3. §. vnico, num.6.* Caſtro *de lege pœn. lib.2. cap.14.* Sotus *lib.5. quæſt.1. art.8.* Suarez *ſect 2. cit. num.4.* Petrus Nauarra *lib.2. de reſtitut. cap.3. num.364. & 414.* Toletus *lib.5. Summ. cap.6. §. Tertius caſus.* Barboſa *ad cap. Interfeciſti, de homicid. num.4.* vbi multos pro hac parte citat, ſed non bene omnes. Anton. Gomez *tom.3. variar. cap.3. num.20.* Ægidius *diſput.18. dub.9. num.88. concluſ.4.* Luyſius *de Cenſur. lib.9. diſp.65. dub.3.* Hurtad. *diſp.2. de Irregularit. diff.10. num.36.* Mercer. *in 3.p.* D. Thomæ *quæſt.24. dub.7. Propoſit.2.* Tannerus *in 3. part. diſp.4. quæſt.10. dub.11. num.210.* Præpoſitus, *ibid. quæſt.5. de Irregularit. dub.11. n.90.* Filliucius *tract.20. c.5. n.150.* Villalob. *tr.21. diff.24. n.8.* Gordonus *tom.2 Theol. Moral. lib.7. q.18. cap.10. §.3. n.73.* Portel *v. homicidium, n.34.* Cornejo *diſp.4. de Irregul. dub.1. q. vlt.* quos ſequitur Diana *p.4. tr.2. de Irregul. reſol.4.* concludens illam, per hæc verba: Nota tamen, in tali caſu eſſe licitam defenſionem, ſine metu peccati, & irregularitatis, ſi adſint aliquæ conditiones. *Prima*, vt nocumentum temporale ſit graue, & actu iniuſtè inferatur. *Secunda*, vt non ſit reparabile, vel cum tanta difficultate, vt ob eam cenſeatur graue nimis detrimentum. *Tertia*, vt verè ſit defenſio, & moderata. *Quarta*, vt non poſſit alio modo fieri defenſio, niſi per mortem aggreſſoris. Hæc Diana. Sed an omnes dictæ conditiones ſint neceſſariæ, ex infra dicendis cognoſces. Gibalinus *loc. ſup. cit.* & Fagundez *n.15.* vbi dicit, hanc ſententiam ſibi eſſe veram. Palaus *diſp.6. punct.15. §.8. num.7.* Sayrus *lib.6. cap.17. num.22.* vbi ait, hanc partem expreſsè tenere Henriquez *lib.14. cap.3. § 7. & cap.11. §.3.* Sed malè: nam oppoſitum ibidem clariſſimè tenet. Legatur hic Auctor. Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. ſect.4. quæſt.46. num.224.*

Qvæstio II.

An etiam, Clerici poſſint, abſque culpa, & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum ſuarum inuaſorem?

Negabunt à fortiori, Gerſon, Ancona. Abulenſ. & Abbas *ſup. q.1.* citati & negant etiam Cajet. 2.2. *quæſt.64. artic.7* D. Anton. 3. *part. tit.4. cap.3.* Roſſella *verb. Homicidium §.3.* Toletus *lib.5. Summ. cap.6. num.27.* vbi ita ait: Cum enim aliter res ſeruari, & recuperari non poteſt, licèt latronem occidere, non ſolum nocte, ſed etiam die: ſi tamen ſpes eſſet recuperandi rem illam, non licèt occidere. Hoc tamen non licèt Eccleſiaſticis perſonis, quæ potius debent bonorum ſuorum iacturam pati, quam quemquam occidere, vt habet Panormit. *cap. Suſcepimus, de homicid.* Ita Toletus.

Et probari poteſt hæc ſententia ex *cap.2. extra de homicid.* in quo perpetua imponitur irregularitatis pœna Presbytero occidenti furem pro liberatione rei ſibi furatæ, cum morte, & occiſione furis: ergo.

Sed probabilius Reſpondeo: Etiam Clericos poſſe occidere actualem rerum ſuarum inuaſorem, ſine peccato, & irregularitatis periculo; ſi res ſint magni momenti, & aliter ſeruare non poſſint. Probatur. Quia etiam eſt licitum, iure naturali, Clericis res proprias defendere vſque ad occiſionem, ſi aliter ſeruari non poſſit, vt ex *cap. Olim, de reſtit. ſpoliator.* probat Molina *tom.4. tract.3. diſp.16. num.1.* at ſic eſt, quod irregularitas ex homicidio, etiam voluntario priuato, non incurritur, niſi ob culpam mortalem: ergo. Sic tenent ferè omnes Auctores pro noſtris ſententiis *quæſtionib.1. & 2.* adducti, præcipuè Suarez *diſp.46. ſect.2 à num.4.* Petrus Nauarra Sotus, Caſtro, Anan. Felin. & alij quos citat & ſequitur Fagundez *libro 5. in Decalog. cap.3.* inter quos etiam citat Toletum, eodem loco à nobis pro oppoſita parte citato; ſed vt vidiſti, omnino malè. Sic etiam Barboſa *in cap. Suſcepimus, de homicid. numero 3.* Diana *part.4. tract.2. reſol.4. iuncta reſol.17. part.5. tract.4.* & Gibalinus *cap.4. quæſt.3. conſectar.3. diff.4. pag.223.*

Ad *cap.* autem ex iure nobis obiectum, dicendum eſt, ex illo textu, nec ſumi probabile argumentum contra nos: tum quia dictus Clericus non occidit furem ob defendendas res proprias, ſed Eccleſiæ: tum etiam & præcipuè, quia ideo dicit Pontifex, illum eſſe irregularem, quia percuſſio illa non fuit neceſſaria ad defendenda Eccleſiæ bona;

nam satis fuisset vociferatio, vt ex discursu eiusdem textus constat; nam Parochiani statim adfuerunt, imò & occiderunt.

Qvæstio IV.

An non solum Clerici, verùm etiam Religiosi, possint sine irregularitatis pœna, occidere furem volentem bona sua surripere, quando aliter defendere ea non valent?

NEgant plures DD. qui probant ex *c. suscepimus, de homic.* vbi Monachus, qui duos fures occidit, irregularis declaratur: *Quoniam* (ait Pontifex) *expediebat post tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere iacturam, quàm pro conseruandis vilibus rebus, & transitoriis, tam acriter in alios exardescere.* Ita omnes Auctores primæ opinionis quæst. præcedentis. Quibus addo Petrum Binsfeldium *in comment. de Iniuriis & damno dato cap. 1. quæstione 5. concluſ. 4.* Zabarell. Anton. de Butrio, Hostiens. & alios à fortiori *quæstione secunda*, pro prima opinione adductos.

Sed probabilius Respondeo: Non solum Clericos, sed etiam Religiosos, posse. Quia vtrisque est licitum res suas, aut communitatis, pro viribus defendere, & volentem eas rapere interficere, si aliter eas defendere nequeunt: ergo immunes sicuti à culpa manent, ita & ab irregularitatis pœna. Sic Authores citati sup. quæst. antecedenti. Qui ad textum, quem nobis obiiciunt, facile respondent; dicendo, dictum Monachum mansisse irregularem, eo quod occiderit fures illos, sine necessitate; erant enim ligati, & ob vanum timorem mortis, interfecit eos, & ob vindictam furti iam recuperati. Legantur Diana *loc. cit.* Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 72.* Syluius *in 22. quæst. 64. art. 7. quærit. 8.* Tannerus, Malderus, & Becanus apud ipsum.

Qvæstio V.

Quænam res dicatur, magni momenti, pro cuius defensione licèt uuipiam, interficere eius raptorem?

ALiqui putant, esse rem valoris duorum aureorum. Alij id negant, putantes debere excedere valorem quatuor, vel quinque nummorum aureorum; & ideo pro defendenda re valoris duorum, vel trium aureorum, non esse licitum hominem occidere. Ita apud Dianam *part. 5. tract. 4. resol. 18.* tenent Sotus *de Iustit. lib. 5. quæst. 1. art. 8.* Aragon *2. 2. quæst. 64. art. 7.* & alij.

Sed ego Respondeo dicendum cum doctissimo Ioanne Dicastillo *de Iustit. tom. 1. lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub. 5. num. 50.* id arbitrio prudentis relinquendum esse, spectatis circunstantiis personarum, à quibus res furatur, temporum, locorum, & rerum, iuxta ea, quæ Doctores aduertunt vt iudicium faciant de graui quantitate furti, loquendo de eius restitutione. Quamuis hoc sit plusquam certum, nempe longissimè maiorem quantitatem requiri, vt ea sit sufficiens ad licitè occidendum inuasorem quàm, vt sit sufficiens ad peccatum in materia furti. Nec enim recta ratio dictare videtur, vt pro seruanda minima materia ex sufficientibus ad peccatum mortale furti, putà, pro quatuor, sex, aut octo argenteis, vel pro aureo, occidatur homo, extra casum extremæ necessitatis, aut nimis grauis; extra casum scilicet, quo dominus eius rei illà extremæ indigeret, aut grauiter prorsus, & iniustè inuaderetur ab alio. Sic ille. Legantur etiam de hac materia Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 16. num. 7.* Reginald. *tom. 2. lib. 2. n. 66.* & Cardin. de Lugo *tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 9. num. 178.* Qui ex aliis aduertit, quod quando res valoris vnius ducati auferretur cum resistentia domini, aut Custodis rei illius, nec fur monitus desistere velit, à violentia posset occidi; quia cum re illa, honorem etiam auferre vult: quare meritò te defendere poteris aduersus impingentem illam iniuriam, & contumeliam. Sic ille. Legatur Fagundez *loc. cit. num. 19.*

Qvæstio VI.

An deinde, immunis sit ab irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille, qui occidit, vt recuperet rem, quam iam abstulit?

REspondeo: Immunem etiam esse ab irregularitate, si vt recuperet rem iam ab eo sublatam, occidat raptorem incontinenti, seu in flagranti delicto inuasionis; non post magnum interuallum; quo tunc non esset vim in actu repellere, sed vindictam sumere, quod nunquam licet; cum id Deus sibi reseruauerit Ezech. 9. *Mihi vindicta, & ego retribuam.* Deuteron. 32. *Mea est vltio, & ego retribuam vindictam.* In hoc conueniunt DD. quamuis dissentiant in explicando, quid pro ly *incontinenti*, intelligatur, vt infra videbimus. Legantur Sayrus *lib. 7. Clauis Reg. c. 10. n. 18.* Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. n. 2.* Lugo *disp. 10. cit. sect. 9. à num. 179.* & Molina *tom. 1. disp. 16. §. Illud præterea.*

Qvæstio VII.

An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum re, quam surripuit?

NEgat Couar. *in Clem. Si furiosus, de homicid. p. 3. §. vnico sub n. 6.* his verbis: Nonò, si rectè, & penitissimè tractentur, quæ modo ex Iurisconsultis adduximus, dubium erit, quod Siluester notat *verb. excommunicatio 6. q. 9.* cuius verba subiiciam: Si tamen non me inuadit, & tamen rem meam tenere nequeo nisi occidam, putà, quia fugit in equo meo, quem aliter habere nequeo, nisi illum sagitta occidam, fortè non licèt mihi in conscientia occidere: nisi, vt dicam, limitando dicta Panormit. Quamuis etiam dici possit, hoc casu non esse contra legem Dei, aut naturæ occidere: quia quotidie de licentia Principis mouentur arma pro temporalibus. Hactenus Siluester. Cuius posteriorem opinionem ipse opinor falsam esse. Si quidem hic fur, telo non se defendit, nec nocturnus est, nec alium aggreditur; imo fugit: igitur occidi licitè non potest. Hæc omnia Couarruuias.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere liberum ab irregularitate, si occidat furem fugientem, cum re magni valoris, & præmonitus de morte non velit rem acceptam dimittere. Ratio est, quia talis occisio est licita: ergo & libera ab irregularitate. Antecedens probatur: quia adhuc, fure fugiente, non censetur inuasus priuatus possessione rei sublatæ; imo inuasio censetur adhuc durare, saltem respectu rei, quam secum portat fur fugiens: sed sic est, quod quando quis est in possessione, potest cum moderamine, res proprias defendere: ergo. Sic tenent communiter Doctores Molina *tom. 4. tractatu 3. disp. 16. num. 6.* Siluest. *loc. cit.* Sotus *lib. 5. de Iustit. quæst. 2. artic. 8.* Petrus Nauarra *lib. 2. de restitut. cap. 3. num. 409.* Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 11. num. 74.* non 75. vt offendes, apud Dicastil. Fagundez *lib. 5.*

in

in Decalog. cap.6. num.12. & 19. Dian. *p.5. tract.4. de homicid. Resol.17. vers. Notandum est.* Rodrig. *cap.139. num.15.* Reginald. *lib.21. cap.5. num.67.* Dicastill. *tom.1. de Iust. lib.2. tract.1. disp.10. dub.5. num.58.* & Lug. *disp.10. de Iustit. sect.9. num.179.* vbi ita ait: Si fugiat fur cum tuo equo, potes eum fugientem telo, vel sagitta occidere, si admonitus non desistat: quia adhuc non est in tuto positus, nec pacificè possidet: Ita Molin. *num.6.* contra Couarruuiam. Lessius etiam *num.74.* & alij passim: quia inuasio rei durat, donec se in tuto receperit: & quia nisi id esset licitum, defensio rerum magna ex parte esset inutilis, cum statim re accepta, fures essent securi, domino non potente vi impedire, ne cum ipsa abirent. Sic Lugo.

Quæstio VIII.

An etiam licitè, & liber ab irregularitate, possit quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in certo loco?

NEgabit à fortiori Couuarruu. Cui fauere videntur S Anton. *3. p. tit.4. cap.3. §.2.* Petr Nauarr. *lib.2. cap.3. num.411.* & alij. Eo quod iam fur non infert vim, quamuis illam intulerit; sed tantum committit iniustitiam, ob quam non licet, absque publica auctoritate, aliquem occidere. Ita etiam videtur sentire Dicastill. *loc. cit.n.60.* & Sylu. *V. Bellum, 2. n.3.* apud Fagundez.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse licitè, & absque irregularitatis metu, talem furem occidere, casu (adminus) quo inuasus furem insequens, incontinenti illum occidat, si rem furatam non velit tradere, & nullo alio medio recuperari possit: quia tunc adhuc actus inuasionis moraliter durat, & moraliter durat actualis vis; quam vi licèt vnicuique repellere. Sic Fagund. *lib.5. in Decal. c.6. n.13.* & apud Less. *lib.2. de Iust. c.11. nu.75.* Sylvest. *loc. cit.* à Fagundio pro parte contraria *n.13.* Ioan. à Lignano, & aliis.

Quæstio IX.

An etiam, possit quis, absque incursione irregularitatis, ingredi domum, vbi rem furatam in pacifica possessione fur retinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino?

NEgant aliqui Doctores, eo quod existiment, talem occisionem esse illicitam: & consequenter illi adnexam esse irregularitatem. Fundamentum est iam iactum *quæst. antecedent.* ab Authoribus primæ sententiæ. Et tenent Bonacin. *disp.2. de restit. quæst. vltim. sect.1. punct.10.* (non 11. vt leges apud Lugum) *num.4.* vbi pro se citat D. Antonin. & Petrum Nauarr. *vbi sup.* & Ioan. de Dicastill. *vbi suprà num.60.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam posse; dummodo, & remedium illi non suppetat recuperandi rem propriam, per vires iuridicas; & eadem res furata in indiuiduo extet apud furem; vt eadem torques, idem pallium, &c. Ratio est. Quia in hoc casu, dominus rei, non est aggressor, sed defensor rei propriæ, ob quam recuperandam licitum est illi inferre vim inuadenti. Sicut enim fugientem latronem, dum aliud non est remedium, licitum est tibi cogere, & vim inferre, ne iacturam rei notabilis facias; cur non poteris, cum domi quietus est possidens rem tuam illi inferre vim? Hæc enim non est vindicta, sed tueri tuum ius, & te defendere à violentia, quam actu pateris. Si enim licèt propellere iniuriam, qua quis actu tuam rem aufert, & eam in domum suam asportat; cur id non licebit, quando rem tuam recuperare contendis, & ille impedit? Nam licet tunc non sit inuasor personæ, est adhuc inuasor rei, quam, continuato adhuc peccato furti, violenter detinet; inuasor enim est, quandiù iniuriam infert. Sic Cardin. de Lug. *disp.10. cit. sect.9. num.181.* sequutus P. Vasq. *de restitut. cap.5. §.1. dub.8. num.43.* Less. *lib.2. de Iust. dub.11. n.75.* Reginald. *cap.5. num.65.* Tanner. *tom.3. disp.4. q.8.* vbi sic ait: Si Iudex desit, potest spoliatus locum, in quo res deposita est, ingredi, eamque sibi vendicare, & si prohibeatur, vim vi repellere. Malder. *in 2. 2. tract. 3. cap.1. dub.13. §. Dico sexto.* Dianam *part.5. tract.4. Resolut.37.* & Turrianum *disputatione 33. dub.3. num.27.* Et hanc sententiam, vt probabilem defendunt etiam Bonacina, & Dicastillo *loco citato.*

Quæstio X.

An etiam, liceat alicui, occidere clàm iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suis rebus spoliare, si aliter spoliationem illam effugere non possit?

NEgant Ægidius *de actib. supernatural. disp. 32. dub.2. num.12.* & Syluius *2. 2. D. Thom. q.64. art.7. quær.6.* quos citat, & sequitur Dian. *part.3. tract.5. Resol.97.* Quia (inquit) ex opposita sententia, maximi sequerentur abusus. Cum enim litigantes communiter sibi persuadeant, se habere certum ius, quoties viderent esse periculum, ne causa caderent, facilè sibi persuaderent, se aduersæ partis machinationibus iniustè opprimi, eúmque conarentur clàm occidere, & sic infinitis cædibus daretur occasio: quare merito ius positiuum eiusmodi cædes, etiam in casu, quo fortè iure naturæ aliàs essent licitæ, prohibet, ac morte punit. Hæc Dian. ibi & *p.5. tract.4. resol.7. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Licere, &, absque metu irregularitatis, occidere occultè litigatorem; si constet apertè, & omninò certò, dictum litigatorem omninò iniustè & per calumniam procedere; & etiam sit omninò certum, quod innocens sua bona irrecuperabiliter amissurus est, nec aliud sibi remedium ad recuperanda suppetat.

Probatur ex dictis suprà *disp.12. quæst.27.* Nam probabilius est, quod pro vita tuenda possit quis, iure defensionis naturalis, occidere occultè accusatorem iniustum, qui calumniis, & falsis testibus ad mortem subeundam in iudicio compellit: ergo, & pro rebus, & facultatibus suis defendendis poterit in casu iam simili quis idem facere; cum non minus possit quis licitè occidere aggressorem iniustum suarum facultatum, quàm suæ vitæ, vt ex dictis constat. Si ergo licitè potest quis, in dicto casu, litigatorem clàm occidere, nullam per talem occisionem irregularitatem incurret. Sic Bannez *2. 2. quæst.64. art.7. dub.4. corpore, & in solut. ad 2.* Pet. Nauarra *lib.2. de restit. cap.3. in 2. part. dubio 13. num.289. & 290.* quos citat, & sequitur Sanchez *lib.2. Summ. cap.39. num.7.* & Lug. *de Iust. & iur. disp.10. sect.9. num.184.* Quamuis hi Authores solùm dicant, talem occisionem esse licitam; nihil de irregularitate adstruentes.

Ad fundamentum contrariorum, negandum est, sequi illa inconuenientia, ex sententia nostra, modò à nobis explicata. Vnde in praxi (vt ait Lugo)

tariſſimus eſſe poteſt caſus ; Et ideò exceptio huiuſmodi nunquam admittitur in foro externo pro excuſanda ſimili occiſione ; eo quod ſemper præſumet Iudex, irrationabilem fuiſſe prædictum prætextum, cum per viam Iuridicam potuiſſet conſtare de calumniis litigatoris : quod ſi conſtare non poſſet de his, iam eo ipſo non conſtat de titulo, quem reus habuit ad eum licitè occidendum, & ideò tanquam homicida condemnabitur.

Qvæstio XI.

An poſsit quis, abſque metu irregularitatis, occidere inuaſorem iniuſtum, pro defenſione bonorum proximi; quando hæc alicuius ſunt momenti?

NEgant, & à fortiori, qui negant eſſe licitum, occidere inuaſorem iniuſtum pro defenſione vitæ proximi. Hi autem ſunt (vt vidimus ſuprà *diſp.* 12. *quæſt.* 40. *&* 41.) Gloſſ. Cardinal. Abb. Aufrer. Paul. Caſtrenſ. Iaſ. Socin. Gonzal. à Villadieg. Nauarr. Maiol. Medin. Toletus, Henriquez, Angelus, Roſella, Tabiena, Ledeſma, D. Anton. Sylueſt. Sayrus, & Auila.

Sed probabilius Reſpondeo : Poſſe licitè, & abſque metu irregularitatis ; ſicuti poſſe diximus ſupra, de inuadente iniuſtè proximi vitam. Sic docent omnes Doctores citati pro noſtra ſententia *diſp.* 12. *quæſt.* 41. inter quos legantur Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 3. & penes illum, Suarez, Leſſius, Iul. Clar. Petr. Nauarr. D. Anton. Berous, Butrius, Francus, Ancharan. & Claudius. Legantur etiam Bonacina *quæſt.* 4. *de Irregul. punct.* 6. *num.* 11. & apud ipſum Couarr. Molin. Reginald. Sà, & Filliuc. Diana etiam *part.* 4 *tract.* 2. *Reſol.* 5. *&* 19. *& part.* 5. *tract.* 4. *Reſol.* 20. Cardinal. de Lugo *tom.* 1. *de Iuſtit. diſp.* 10. *ſect.* 11. & Dicaſtillo *tom.* 1. *de Iuſtit. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 8. Hurtad. Gibalinus, Palaus, Barboſa, & alij ſuprà adducti. Et legantur dicta à nobis, *diſp.* 12. *quæſt.* 42. *& ſequentibus.*

DISPVTATIO XIV.

De Irregularitate ex homicidio facto, pro defenſione honoris, & pudicitiæ, tam propriæ, quàm alienæ.

Qvæstio Prima.

An incurrat irregularitatem, qui, ob defenſionem proprij honoris, inuaſorem illius, cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit?

AFFIRMANT omnes Authores, quos adduximus ſup. *diſp.* 12. *quæſt.* 40. docentes, ſolùm ob defenſionem propriæ vitæ, aut membri, licere inuaſorem iniuſtum occidere. Ita ex ibi citatis tenent Auil. *part.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 4. *& dub.* 2. *verſ. Ex dictis ſequitur.* vbi pro ſe citat Panormitan. Sylueſtrum, Imol. Couarruu. & Villadiego. Citat etiam Bonacina pro hac ſententia, Nauarrum *cap.* 27. *num.* 218. Vgolin. *cap.* 30. Molin. *diſp.* 72. *num.* 3. Salonium 2. 2. *quæſt.* 64. *articulo* 8. *controuerſ.* 2. & Reginald. *num.* 107. Tandem adducit Diana (vbi infrà) pro hac ſententia Syluium 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 7. *quær.* 9. *concluſ.* 2. Binsfeldium *in commerit. de iniuriis & damno dato cap.* 1. *quæſt.* 5. *concluſ.* 8. Baldum *lib.* 4. *conſil.* 112. & Andr. Gail. *obſeruat.* 100. *num.* 8. dicentem, contrariam ſententiam ſectantes, magis politicè, quàm Chriſtianè ſcribere, & diſputare. Ita etiam Tannerus *in* 2. 2. *diſp.* 4. *quæſt.* 8. *dub.* 4. *num.* 74. apud Lugum vbi infrà, docentes, minimè licere alicui, occidere aliquem ob defenſionem honoris proprij.

Fundamentum huius ſententiæ vbi ſuprà *quæſtione* 40.

Sed probabilius, & Chriſtianè certè Reſpondeo: Minimè incurrere irregularitatem illum, qui ob defendendum proprium honorem, iniuſtum aggreſſorem illius interficit, aut mutilat ; ſi aliter non poteſt illum ſeruare. Ratio eſt: quia licitum eſt cuipiam, & ſine irregularitatis metu, occidere iniuſtum inuaſorem propriæ vitæ, imo & fortunarum, vt ſupra eſt habitum : ergo & inuaſorem proprij honoris : quia periculum huius, periculo vitæ comparatur. *Confirmatur ex cap.* 2. *de homicid.* vbi conceditur, vt ſupra vidimus, iuſta defenſio cum morte iniuſti inuaſoris, ob defenſionem bonorum propriorum magni momenti : at ſic eſt, quod honor, apud viros prudenres, pluris valet, quàm bona fortunæ, iuxta illud Prouerbior. 22. *melius eſt nomen bonum, quam diuitiæ multæ :* ergo. Sic in primis tenent. Sotus *lib.* 5. *de Iuſt. quæſt.* 1. *art.* 8. Couarru. *in Clemen. Si furioſus, part.* 3. *§. vnico, num.* 6. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de Reſtit. cap.* 3. *n.* 418. Caiet. 2. 2. *q.* 64. *art.* 7. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *§.* 7. *& cap.* 11. *§.* 3. quos omnes citat, & ſequitur Sayrus *lib.* 6. *Theſauri cap.* 17. *num.* 22. *&* 23. Suarez *tom.* 5. *diſp.* 46. *ſect.* 2. *à num.* 4. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 12. *n.* 77. (non 66. vt offendes apud Fagundez) Ægidius *diſp.* 18. *dub.* 9. *n.* 80. *&* 88. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 5. *quæſ.* 6. *num.* 146. *& num.* 149. Bonac. *quæſt.* 4. *de Irregularit. punct.* 6. *n.* 10. Gaſpar Hurtad. *diſp.* 2. *de Irregularit. diff.* 11. *n.* 37. Petr. Corvejo *tract.* 5. *de Irregularit. diſp.* 4. *dub.* 1. *quæſt. vltima.* Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 10. qui citat pro hac parte Nauarrum *cap.* 15. *num.* 3. Sed non totaliter bene ; quia ibi ſolum dicit hic Author, eſſe quidem licitum occidere iniuſtum inuaſorem honoris ; non tamen alienum eſſe ab irregularitate talem occiſorem ; cum expreſsè illam contrahere doceat *cap.* 27. *num. mihi* 213. his verbis : Quarto, quod eſt irregularis, qui deformat alium, ob defenſionem iuſtam vitæ alterius ; etiam Patris, aut Matris, etiam in bello iuſto etiam in caſu, in quo, niſi ipſe id faceret, ciuitas obſeſſa caperetur, aut exercitus iuſtum bellum gerens fugaretur : & à fortiori qui ob iuſtam defenſionem ſui honoris, & bonorum, aut proximi deformat, licet id iuſtè faceret, quod fieri poſſe dictum eſt *cap.* 15. *num.* 22. Sic meus Nauarrus. Citat etiam Toletum *lib.* 5. *ſumm. cap.* 6. *§. Secundus caſus.* Sed certè Toletus, ibi ſolum affirmat eſſe licitum. (Sicuti etiam affirmant Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 17. *num.* 1. docent, nihilominus irregularem eſſe, qui occidit aggreſſorem honoris.) Tenet etiam noſtram ſententiam Diana *part.* 5. *tractat.* 4. *reſolut.* 9. vbi cum Nauarro, Valentia, Aragonio, & aliis docet, liberum eſſe à culpa occidentem alium pro defenſione proprij honoris : imò & ab irregularitate liberum eſſe ipſemet Author antea docuit, *part.* 4. *tractat.* 2. *de Irregularitate, reſolut.* 4. citans pro ſe, vltra aliquos à nobis citatos, Portellium *in dubiis Regularium, verbo homicidium, numero trigeſimoquarto*, Gordonum *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 18.

*quæst.*18.*cap.*10. §.3.*num.*73. Villalobos *tractatu* 21. *diff.*24.*num.*8. Præpositum *in* 3 *part. quæst.*5. *de Irregularitate, dub.*11.*num.*90. Tannerum *in* 3.*part. disp.*4.*quæst.*20.*dub.*11.*num.*210.(Sed hic pro contraria parte citatur à Lugo, vt vidimus) Mercerum *in* 3.*partem, quæst.*24. *dub.*7. *propos.*2. & Luysium *lib.*9.*disp.*65.*dub.*3. & alios. Legantur de hac materia,Lugo *tom.*1.*de Iustit.disp.*10.*sect.*10.& Dicastillo, *ibidem lib.*2.*tract.*1.*disp.*10.*dubit.*5. vbi optimè probant, licitam esse occisionem pro defensione honoris. Pellizzarius *etiam tom.*2.*tractatu* 7. *cap.*5. *sect.*4. *quæst.*47.*num.*226.

Qvæstio II.

An manserit irregularis, qui occidit hominem quendam, à quo arrepta barba trahebatur, & à se, aliter expedire non poterat?

Affirmare debent,qui existimant, solùm ob defensionem vitæ posse quem, absque incursione irregularitatis, occidere inuasorem, quos supra citauimus. Et expressè loquendo de casu nostræ quæstionis,sic tenuit Vgolinus *cap.*29. §.2.*num.*2.

Sed probabilius Respondeo : Minimè mansisse irregularem. Ratio constat ex dictis. Quia probabilius est posse quem licitè, & sine metu irregularitatis, ad repellendam iniuriam, & defendendum suum honorem,occidere alium : at sic est,quod ille, qui occidit (in assignato casu) auulsione illa barbæ patiebatur iniuriam, & infamiam à qua etiam rogatus, inferre noluit desinere occisus: ergo passus talem iniuriam, licitè, & absque metu irregularitatis, cæde potuit illam repellere. Sic Gibalinus *cap.*4. *de Irregularitate, quæst.*3. *consectar.*3. *diff.*5. *num.*15.

Qvæstio III.

An, qui vulnus, alapam,conuicium aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauiter lædatur, possit licitè læsorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere?

Affirmant, posse licitè iniuriatum persequi fugientem inuasorem sui honoris, illumque repercutere,aut occidere,quando alias magnam honoris iacturam faceret, Nauarrus *in Manual. cap.*15. *num.*3. *in fine* (non 4. vt leges apud Dicastillum,Gibalinum,& Dianam)vbi ita ait: Qui iam est vulneratus,vel quem aggressor iam reliquit, & fugit,non potest absque peccato illum occidere; quoniam iam illud est vindictam sumere, & limites defensionis transgredi secund. Ricard. *in* 3.*lib. sent. distinct.*37. Quod limitandum existimo,quando affectus iniuria vulneris,aut alapæ, vel alia,magnam honoris iacturam faceret, si fugientem non persequeretur. Nam talis posset eum persequi & percutere tantum,quantum ad sui honoris defensionem opus esset. Nam licèt illud non esset defendere personam, neque fortunas, esset tamen defendere honorem, quem licet, vt prædictum est, defendere, etiam occidendo, si eo ad id opus esset.Huc vsque Nauarrus. Quem sequuti sunt postea Petrus Nauarra *lib.*2. *de restit. cap.*3. *num.*383. Henriquez *lib.*14. *cap.*10. *num.*3. *in glossa litt.T.*vbi ita ait: Addunt Nauar. *d.num.*3.& *in cap. Ita quorundam, notab.*4. *corol.*20. cum Iasone, & Glossa, & Victoria *relect. de Iure belli num.*5. Corduba Mantius, Peña, quod vir nobilis dehonestatus aut percussus, potest incontinenti læsorem insequi,aut impresso vulnere honorem recuperare. Idem Anton. 3.*part. tit.*4. *cap.*3. §.1. Armilla *defensio* §.8. Anton. Gomez *d.cap.*3. *num.*32. Plaza *lib.*1. *delict. cap.*21. Anton. Gabr. ex Claro *verb. Homicidium.* Couar. 3.*part.*§.1.*num.*2. *vers. Septimò.* Facit Dueñas *reg.*192.*ampliat.*5. Abulens. *in Deuteron. cap.*21. *in fine*,&c. Sic ille. Et post illum Fernandez *in examine Theolog.*1.*part.cap.*10.*num.*16. Marchantius *in Sum. resol. pastor.ad Decalog. cap.*5. *quæst.*3.*casu* 3. Philip. Faber *de restit. in* 4.*distinct.*15.*quæst.*3.*disp.*52.*cap.*1. *num.*29. quos sequitur Diana *part.*2.*tract.*1.*Miscell. resol.*15.*& part.*5. *tract.*4.*resol.*11.*& part.*8. *tract.*7. *resol.*48.*&* 51.*in fine.* Quibus addi possunt Layman *lib.*3.*tract.*3. *part.*3. *cap.*3.*num.*3. *vers. Denique.* Et, ex illo non citato, Dicastillo *tom.*1. *de Iustit. lib.*2. *tract.*1. *disp.*10. *dub.*7. *num.*74. Gibalinus *cap.*4. *de Irregularit.quæst.*3.*consectar.*3.*diff.*14.*pag.*230. Hurt. *de Iust. disp.*11. *diff.*11.

Accedunt alij dicentes, hanc sententiam,speculatiuè loquendo, esse veram, aut probabiliorem ; non tamen in praxi,propter magna inconuenientia, quæ in Republica sequerentur. Ita sentiunt Bonacina *disp.*2. *de restitut.* (*non de contractibus*, vt citant Diana, Gibalinus, & Barbosa) *quæst. vltim. sect.*1. *punct.*10. *num.*8. Lessius (malè citatus pro opposito, loquendo speculatiuè, à Bonacina) *lib.*2.*cap.*9. *dubit* 12. *num.*80. Reginald. *lib.*21. *cap.*5. *numero* 63. Filliuc *tract.*29. *cap.*3. *num.*51. & alij. Verum (vt aliàs diximus) sententia illa, quæ speculatiuè est probabilis,etiam practicè talis erit : sicuti è contrà, quæ practicè est improbabilis, & speculatiuè erit : vt bene, refutando hos Auctores, arguit Lugo *disp.*10. *cit. sect.*10. *num.*189. Nam ad probabilitatem etiam speculatiuam rei moralis, oportet, quod materia sit talis, vt in circunstantiis humanis non afferat inconuenientia, quæ eam reddant illicitam : si autem ex se talia incommoda affert, eo ipso est intrinsecè illicita, etiam speculatiuè loquendo.

Alij verò contrà dicunt, minimè esse licitum alicui, læsorem sui honoris fugientem insequi, & repercutere, aut occidere : eo quod existiment, talem occidendum nihil ad conseruandum, aut recuperandum suum honorem conducere;quia iam destructus est per iniuriam illatam ; sed solum deseruire ad acquirendum alium honorem, quem apud homines acquirit,se vindicando, quod nulli licet. Sic communiter Doctores Sotus *lib.*5.*de Iustit. quæst.*1.*art.*8. Carrerius *in practica.* §.*homicidium* 6. *num.*110. Molina *tom.*4. *tract.*3. *disp.*17. *num.*8. Vasquez *dubit.*9. *num.*37. Rodriguez *cap.*135. *num.*11. (malè citatus à Bonacina, & Dicastillo pro opposita parte) Luysius Turrianus 2.2. *disp.*27. *dub.*3. & Bannez apud ipsum Salon *quæst.*64. *art.*7. *controuers.*2. *conclus.*1. Malderus *ibi tract.*3. *cap.*1. *dub.*14. quos omnes citat, & sequitur Lugo *de Iust. tom.*1. *disp.*10. *sect.*10. *num.*190. dicens cum Vasquio contrarium sententiam gentilitatem sapere, & à Christiana lege alienam esse. His addi possunt Toletus *lib.*5. (non 1.vt offendes apud Dianam & Barbosam) *cap.*6. *num.*16. Ioan. de la Cruz *part.*1. *Summ. præcept.*5. *dubit.*6. *conclus.*1. Barbosa *in Collectan. ad cap. Suscepimus, de homicid. num.*3. Villalobos *tom.*2. *Summ.tract.*12. *diff.*12. *num.*3.

Sed ego in hac difficultate, quid sentiam dicam. Respondeo igitur dicendum, quod, loquendo iuxta perfectionem Euangelicam, & doctrinam à Christo nobis traditam, & ab ipsomet executioni mandatam,hæc secunda sententia sit amplectenda,ac tuenda. Ait namque Christus Dominus per suum Euangelistam ; *Si quis te percusserit in maxillam, præbe ei alteram:*

Loquendo verò absolutè, & in rigore veræ doctrinæ moralis, prima sententia sit satis probabilis,

&

& in praxi tuta, præcipuè poſt factum. Probatur. Nam (vt habitum eſt *ſupra diſp.*13.*quæſt.*7.) probabile,& ſatis, eſt, quod poſſit quis occidere furem fugientem, vt rapta ab ipſo recuperet: ergo à fortiori poterit inuaſorem ſui honoris, vt ab eo raptum honorem recuperet. Patet conſequentia, quia vtrumque eſt verè recuperabile, nempe tam res furata, quam honor ablatus: ergo,&c. Sic optimè Hurtadus *diff.*11. *citata*, per hæc verba: Quia ſtatim (inquit) repercutere, vel inſequi percuſſorem fugientem, & eum repercutere, fit in actuali ipſa congreſſione,antequam inuaſor ad alia diuertatur, aut iam alibi quietus exiſtat; quia adhuc,ſaltem moraliter,durat, & nondum eſt, ſaltem moraliter, finita; & honor nondum eſt, ſaltem moraliter, in facto eſſe amiſſus, ſed tantum eſt amiſſio illius in fieri, & inchoatio amiſſionis, & repercuſſione amiſſio honoris non perficitur; quia ea repercuſſione impeditur, ne ſit in facto eſſe: ergo id eſt licitum. Patet conſequentia, quia ea repercuſſio, non tam habet vim vindictæ, quàm defendendi honorem, impediendo, ne amiſſio honoris maneat perfecta,& conſummata,& in facto eſſe. Ex quo conſtat ad rationem aduerſariorum. Cauendum temen eſt, ne in dicta repercuſſione adſit periculum odij, vindictæ, & exceſſus. Hæc Pater Hurtadus. Cuius verba fideliter ſunt tranſcripta; quæ non ita inuenies apud Dianam *part.*8. *citata*, ex iniuria Typographi. Ex quibus quid ad argumentum ſecundæ ſententiæ ſit reſpondendum, facilè conſtat.

Qvæstio IV.

An ſicut liber eſt à culpa, qui honoris læſorem fugientem ſequitur, & occidit: ſic etiam ſit liber ab irregularitatis pœna?

NEgant, ex citatis pro prima,& noſtra ſententia Auctoribus, nonnulli; exiſtimantes, quod quamuis licitum ſit cuipiam, fugientem inſequi ad recuperandum honorem, propter acceptam alapam, vel fuſtem, aut iniuriam aliam,& illum repercutere, mutilare, vel occidere, quando aliàs magnam ſui honoris iacturam faceret; non tamen maneat ab irregularitate liber;quia hæc(inquiunt) poteſt incurri abſque culpa. Ita ſentit Nauarr. *cap.*27. *num.*213. (cuius verba retuli,*ſupra quæſt.*1.) Henriquez *lib.*14. *cap.*10.*num.*3.*litt.V.*vbi n gloſſa citat(vltra Nauarrum) Silueſtrum, Tabienam, Archidiac. Armill. D. Antonin. & Maiolum. His addi poſſunt alij Doctores citati à nobis pro prima opinione *ſupra diſp.*12. *quæſt.*34.

Sed probabilius Reſpondeo: Eſſe liberum ab irregularitate, ſicuti eſt à culpa. Quia (vt ſæpè diximus) ſine culpa præuia, non admittitur irregularitas ex delicto. Sic conſtat ex habitis *ſupra diſp.*13. *q.*2. & tenet in ſpecie noſtri caſus, Gibalinus *diff.*14. *cit. pag.*230. ita dicens: Si igitur incontinenti iniuſtè inuaſus perſequatur fugientem inuaſorem, ipsúmque repercutiat, atque etiam occidat, idque neceſſarium fuerit ad tuendum honorem, qui ex generoſa illa perſequutione cenſetur, aut non amiſſus, aut recuperatus; & alioquin paſſus iniuriam, quam ex communi hominum ſenſu, potuiſſet facilè repellere, repercutiendo aduerſarium, illúmque fugientem,ſine mora perſequendo, laborabit infamia, non peccabit, neque proinde contrahet irregularitatem;quæ conſequentia ſæpius, toto hoc conſectario, ex regula generali fuit probata: quia tunc percuſſio, & occiſio omnino neceſſaria, non pugnat cum manſuetudine. In foro quidem externo punietur qui ita occiderit,ſed pœna extraordinaria; præſumetur potius ex iracundiæ æſtu, quàm ex inculpatæ tutelæ ſtudio occidiſſe, vt Gomez, alios allegans, probat, *tom.*3.*verſ.reſol.cap.*3.*num*24. Quoad forum internum fuerit prudentis Confeſſarij expendere omnes circunſtantias, & maximè conditionem, ac ſtatum perſonæ iniuria affectæ, publicam iniuriam, aliáque eiuſmodi, vt iudicet an fuerit in ea repercuſſione, & perſequutione fugientis, defenſio potius iniuriæ continuæ, quam antea illatæ vindicatio. Neque licentioſa eſt iſta ſententia, vt dicebat Lopez; cum ex contraria, maior licentia naſcatur, viros nobiles impunè laceſſendi, & iniuriis afficiendi. Hæc Gibalinus.

Qvæstio V.

An item, licitum ſit iniuſtè inuaſo; inſequi, repercutere, aut occidere fugientem ſui honoris inuaſorem, quando hic offert ſatisfactionem & veniam ab eo, pœnitentia ductus, precatur?

REſpondeo, vt certum, in hoc euentu, non eſſe licitum inuaſo,repercutere,etiam incontinenti, aut occidere ſui honoris inuaſorem, vnde ſi id delictum committat, admittet certè irregularitatem, iuxta nuper dicta. Ratio eſt. Quia ideo occiſio inuaſoris fit licitè, quia per illam inuaſus ſuum recuperat honorem perditum, vel impedit, ne amittatur: at ſic eſt,quod in caſu noſtræ quæſtionis,abſque occiſione inuadentis, poteſt illum recuperare, imo de facto recuperat, cum inuadens honorem ab illo ablatum, petendo veniam reſtituat: ergo nequit illum occidere, &c. Sic Petrus Nauarra *lib.*2. *cap.*3. *num.*381. Layman *lib.*3. *tract.*3.*part.*3.*cap.*3.*num.*3. quos citat,& ſequitur Dicaſtillo *lib.*1.*de Iuſt.tract.*2. *diſp.*10. *dubit.*7. *num.*75. Gibalinus *cap.*4. *quæſt.*3. *conſectar.*5. *diff.*4.

Qvæstio VI.

An etiam caſu,quo honoris inuaſor, iam quietus, poſt tranſactam congreſſionem, alibi exiſtat; poſſit nihilominus inuaſus, & honore læſus, illum repercutere, vel occidere?

AFfirmandum videtur. Quia (iuxta dicta à nobis *ſupra diſput.*13. *quæſt.*8. & 9.) licitè, & ſine metu irregularitatis, poteſt quis occidere furem, qui rem furatam iam habet poſitam in tuto, & illam pacificè poſſidet, ſi reſiſtat eam tradere: ergo ſimiliter, poterit quis licitè, & ſine metu irregularitatis, occidere inuaſorem ſui honoris, etiamſi hic poſt ignominiam illatam, finitaque congreſſione, alibi quietus exiſtat, ſi nequeat ſatisfactionem offerre, aut veniam petere humiliter. Sic contra nos argumentatur Petri Hurtado *tom.*1. *de fide diſput.*170. *ſect.*15. §.132.

Sed, vt certum Reſpondeo: Non poſſe honore læſum, in caſu noſtræ quæſtionis, læſorem repercutere, aut occidere, niſi admittendo grauem culpam, & pœnam irregularitatis. Ratio eſt: quia tunc læſus non defenderet ſuum honorem, cum iam verè ſit, adhuc moraliter, in facto eſſe,amiſſus: ergo repercuſſio illa, aut occiſio, nequit eſſe aliud quam vindicta, quam per ſe ipſum ſumere priuatum, iure naturali eſt prohibitum: ergo, &c.

Nec obſtat argumentum à paritate factum. Eſt enim diſpar ratio. Quia in primo furis caſu, & durat moraliter actus inuaſionis, & actualis vis, quam vi repellere licet;necnon,& res furata,quam recuperare

læſus

læsus potest : at in hoc nostro casu , nec durat , nec dum moraliter , actio inhonorandi , nec honor ille numero amissus, est res, quam secum deferat is,qui iniuria læsum affecit , & ab eo recuperari possit, sicut potest fieri in primo casu. Sic tenent omnes. Legantur vterque Hurtad. *loc. cit.* Molin. *tract.3. disp.17. num.8.*

QVÆSTIO VII.

An maneat irregularis vir honoratus , qui aliquem dicentem sibi, Mentiris, *occidit ?*

NEgabit Henriquez Strouersdorf. *in 2. 2. q.64. art.7. conclus.5.* vbi existimat, quod in Regionibus , vbi verbum, *Mentiris*, est probrosum, liceat viro honorato illud sibi obiicientem occidere : at sic est , quod irregularitas ex homicidio priuato , non insurgit , nisi in illo committendo , inueniatur culpa, vt sæpè diximus : ergo.

Affirmabit verò è contrà cum aliis, Dian. *part.5. tract.4. Resol.12. & 13.* vbi contra dictam Henrici sententiam , hæc verba dicit : Sed meritò hæc sententia impugnatur ex dictis in Superiori resolutione ; & in specie illam improbat Azorius *tom.3. lib.2. cap.1. quæst.17.* vbi sic asserit. Quæritur, an si inuasor solùm lædat verbis contumeliosis , v. g. dicens, *Tu mentiris* , licitum sit occidere, vbi hoc verbum, *Mentiris* , est valdè ignominiosum ? Dico non esse licitum , quoniam huiusmodi contumeliæ, aliter repelli possunt , & solent apud homines. Hæc Diana ex Azorio. Quibus Authoribus addi possunt alij, quos *quæst. sequent.* dabimus.

Sed ego clarius , iuxta statim dicenda. Respondeo : Manere quidem irregularem, si occidat dicentem sibi *Mentiris* ; dummodo hoc verbum contumeliosum , alio verbo simili, seu actione veluti alapa , seu fuste , repelli possit : secus aliàs , si aliter, quàm occisione ab illa iniuria inferenda contumeliosus arceri à læso non possit. Quia ob ignominiam tollendam , & omnium honorem acquirendum , licitum erit ei, mortem inuadenti, inferre. Sic conciliantur ambæ sententiæ. Et quidem primæ nostræ sententiæ partem, apertè tenent Authores sententiæ vltimæ. Secundæ verò , Authores primæ ; nec non mox referendi *sequent. quæst.*

QVÆSTIO VIII.

An absque culpa , & pœna irregularitatis, possit quis occidere , aut mutilare , atrociter contumeliosum , ad depellendam iniuriam contumeliæ , quam perfectè in illum protulit ; vt tu es infamis ; malæ castæ, &c.

NEgant plures DD. Quia Verbales iniuriæ, verbis repelli possunt ; veluti, si quis tibi, *tu es infamis* , dicat ; sufficienter satisfacies , si respondeas; *Mentiris* ; ergo, si factis, & non verbis, verbales repellerentur iniuriæ , iam fieret excessus in defensione : ergo, &c. Ita sentiunt Petr. Hurtad. de Mendoz. *in 2. 2. disp.170. sect.15. §.124.* citans pro se Suarium, Abulensem, Sylvest. Caietan. Bannez, Valentiam, Lessium , & Azorium. Ita etiam Binsfeld. *de iniuriis, & damno dato, cap.1. quæst.9. concl.4.* Molfes. *in Summ. tom.1. tract.11. cap.19. nu.74.* Filliuc. *tom.2. tract.29. cap.3. num.49.* quos citat, & sequitur Dian. *Resol.12. supercitata.* His Authoribus accedit tandem Trullench. *lib.5. in Decalog. dub.5. num.3.* vbi licèt in principio doceat, licere cuipiam propulsare factis afficientem contumeliis , etiam verbalibus, si sint nimis atroces , & aliter vitari nequeant ; in fine tamen addit ; hanc sententiam non esse in praxi admittendam ; Nam satis est , inquit, in Republica , vt verbales iniuriæ , verbis repellantur , & à Iudice comprimantur , & castigentur. Ita ille.

Sed clarius , iuxta dicta Respondeo : Dicendum; posse quem , absque culpæ labe , & irregularitatis pœna , occidere , aut mutilare afficientem iniuriis verbalibus atrocibus , casu , quo iniuriatus , aliter non possit cogere illum , vt taceat, & desistat, & resipiscat ab iniuriis prolatis , postquam verbo *Mentiris*, responderit : secus verò casu , quo iniurians, tali responso audito, taceat, aut fugiat.

Ratio primæ partis huius responsionis sit : Quia tunc, talibus iniuriis affectus, licitè potest occidere, seu mutilare iniuriantem, eo quod solùm vim vi repellat , & honorem suum tueatur contra iniustum, violentum , & proteruum dehonorantem , & nullo modo volentem satisfactionem de iniuria prolata dare.

Ratio verò secundæ partis responsionis est. Quia tunc iniuria affectus , sufficienter repellit iniuriam sibi illatam per verbum *Mentiris*, adiuncta taciturnitate , aut fuga dehonorantis, per quam hic manet oneratus infamia ; ille autem quem fugit, victor & integro honore. Sic sentiunt apud Dianam , Petr. Nauarr. *de restit. lib.2. cap.3. num.376.* Henriquez Strouersdorf. *de Iustit. in 2. 2.* D. Thom. *quæst.64. art.7. concl.5.* Ioan. de Escobar *de purit. & nobilit. proband. quæst.1. gloss.4. num.14.* & Baldell. *in Theolog. moral. lib.3. disp.24. num.24.* Quibus ego addo Bonac. *de Restit.* (non *de contractibus*, vt etiam Petr. Hurtad.) *disp.2. quæst. vltim. sect.1. punct.10. n.7.* vbi ita ait : Secundò *colligitur*, eum posse occidi, qui afficit contumeliis atrocibus, siue per verba, siue per signa , quando honor alia ratione defendi non potest. Ita Gom. *tom.3. variar. cap.3. num.51.* Rodrig. *cap.136. num.12.* Lop. *prima parte , cap.62. vers. Quando.* Petr. Nauarr. *(loc. cit.)* Iul. Clar. *lib.5. Sentent. §. Homicidium , vers. Idem & multo magis,* &c. Sic ille.

QVÆSTIO IX.

An etiam , possit quis occidere , aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam contumeliam , sed incipientem illam proferre : vt v. g. tu es infam. tu es malæ gen. &c.

NEgant, & à fortiori, Authores primæ sententiæ antecedentis quæstionis : & præcipuè Petr. Hurtad. *loc. cit.* §.130. Qui id , ex à se dictis probat. *Primò :* quia iniuria , etiam prolata , non potest inferre damnum egens cæde , aut vulnere : vt repellatur , vt est habitum : ergo non potest contumelia impediri , cæde , aut vulnere : patet consequentia, quia ideò posset cæde , aut vulnere impediri contumelia , quia si proferretur , inferret damnum egens cæde , aut vulnere , causa enim ideò potest impediri ferro, quia est illatura effectum petentem ferro. *Secundò* : quia iniuria accepta per contumeliam consummatam, repellitur abundè per *Mentiris* ; ergo à fortiori incepta , & nondum consummata.

Sed iuxta à nobis dicta, clarius Respondeo, dicendum : Non posse , si per verbum *Mentiris* integrè prolatum, repellat perfectè iniuriam sibi imperfectè illatam , quod tunc euenire cognoscet , quando hoc verbo audito, tacet, aut fugit iniurians, secus esset, si persisteret, & iteraret iniuriam etiam inceptam.

Qvæstio X.

An ob defensionem honoris proximi, liceat cuipiam, occidere iniustum illius inuasorem?

NEgant & à fortiori Authores, quos dedimus supr. *disp.* 12. *quæst.* 40. eo quod existiment, ob solam propriæ vitæ defensionem licere iniustum inuasorem occidere. Negabunt itidem Syluius, Binsfeldius, Baldus, & Gail, quos citauimus *quæst.* 1. asserentes, nec ob defensionem honoris proprij licere alicui, occidere quempiam.

Sed probabilius Respondeo: Licere cuipiam, ob defensionem honoris proximi, occidere aliquem, seruatis seruandis. Ratio est. Quia fama, & honor æquiparantur vitæ, vt diximus *quæst.* 1. at sic est, quod est licitum cuipiam, seruatis seruandis, defendere vitam proximi, cum occisione inuasoris, vt diximus *disp.* 12. *quæst.* 41. ergo licitum quoque erit, defendere illius honorem, & famam. *Confirmatur*, quia licitum est alicui, ob defesionem bonorum proximi, occidere iniustum raptorem, vt diximus sup. *disp.* 13. *quæst. vltim.* ergo & à fortiori ob defensionem honoris eiusdem; cum melius sit nomen bonum, quàm diuitiæ multæ. Sic tenent Fagund. *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 6. citans pro se Sayrum in Claui regia *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 35. Salon. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 7. *concl.* 2. *Collor.* 1. Lopez. *prima parte, Instruct. cap.* 62. Emmanuelem Sà *verb. homicidium.* Less. *lib.* 2. *de Iustit. cap.* 9. *dub.* 13. *num.* 88. Nauarram *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *post numerum* 393. Iulium Clarum *lib.* 5. *Sentent. §. homicidium, num.* 26. 27. *&* 28. & Suar. *tom.* 5. *de censur. disput.* 46. *sect.* 3. His addi possunt Nauarr. *in cap. Non inferenda* 23. *quæst.* 3. *à num.* 19. *& in Man. cap.* 24. *num.* 17. Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 18. Vasq. *cap.* 2. *de restit. §.* 1. *dub.* 11. Lug. *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 11. *n.* 201. Qui & probat: nam sicut ipse proximus innocens potest se defendere occidendo aggressorem, ita fas est cooperari cum ipso ad rem licitam, quam ipse facere potest, ipsúmque adiuuare. Bonac. *disp.* 2. *de restit. quæst. vltim. sect.* 1. *punct.* 11. *num.* 1. Trullench. *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 4. *numer.* 1. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 12. *diff.* 15. Diana *part.* 5. *tract.* 4. *Resolut.* 20. Faber *in* 4. *distinct.* 15. *quæst.* 3. *disputat.* 52. *cap.* 1. & alij.

Qvæstio XI.

An non solum à culpa, sed etiam maneat ab Irregularitate immunis, qui occidit aliquem, pro defensione honoris proximi?

NEgant omnes Authores, nuper pro prima sententia adducti, & ex adductis pro nostra, Nauarr. Molina, Salon, & Sayrus. Negant etiam Auila citatus sup *quæst.* 1. & penes illum, Panormitan. Sylvest. Imol. Couarr. & Villadieg. Vgolin. & Reginald. ibidem citati. Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 48. *num.* 9. Layman *libro* 3. *sect.* 5. *tract.* 3. *parte* 3. *cap.* 9. *num.* 3. & alij, qui existimant manere irregularem ex defectu lenitatis, ad cuius irregularitatem contrahendam, nulla requiritur necessè culpa.

Sed probabilius Respondeo: Etiam manere ab irregularitate immunem, sicuti à culpa: quia, ista non præuia, non contrahitur illa, ob homicidium priuatum; vt sæpè diximus. Sic tenent omnes DD. citati pro nostra sententia supr. *quæst.* 4. necnon de specie nostri casus loquentes, Sayrus, Salon, Lopez, Lessius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez, vbi supra, Suarez, *loc. cit.* quatenus absolutè docet, ob licitam proximi, & rerum proximi defensionem, nullam incurri irregularitatem, neque excommunicationem capitis, *si quis*, si fortè is qui occiditur est Clericus. Sà *loc. cit. num.* 6. Bonac. *disp.* 7 *quæst.* 4. *de Irregularitat. punct.* 6. *num.* 11. & Lugo *de Iustit. disputatione* 10. *sect.* 10. *in fine*, cum aliis, apud ipsum, vt infra.

Qvæstio XII.

An pro sua pudicitia tuenda, licitum sit cuipiam, occidere iniustum inuasorem?

NEgatiuàm sententiam tenuisse D. Augustinum, apertè sentit Sà *verb. homicidium, nu.* 6. vbi ita ait: Licere occidere defendendo se, vel alterum. Dicunt & quidem, licere pro rerum defensione Caietan. 2. 2. *q.* 64. *art.* 7. Aragonens. ibi & alij, quod D. Augustinus non concedit, qui nec pro castitate tuenda licere ait *lib.* 2. *de morib. Ecclesiæ.* Ego tamen non ausim condemnare; cum præsertim, vt quidam volunt, Ius Ciuile potestatem dedisse videatur, vt pro tuis, vel proximi rebus defendendo, possis occidere. Ita Sà. Et Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disputat.* 17. *num.* 11. *column.* 583. ait, id innuisse ipsum Augustinum 1. *de lib. arbitr. cap.* 5. Licèt hic Author, simul & alij, Sanctum Doctorem explicent. Quare.

Vt certum Respondeo: Licitum esse cuipiam, siue fœminæ, siue adolescenti, pro tuenda sua pudicitia, & castitate, inuasorem occidere; quando aliter euadere nequit iniustam illam oppressionem: etiam si inuasor sit Clericus, vel Religiosus. Quia pro honore, & rebus externis, tuendis, licitum est interficere iniustum aggressorem, quando aliter tutò hæc non possunt defendi; vt suprà, est habitum: ergo longè cum maiori ratione, id licebit cuiuis pro defensione suæ castitatis, & pudicitiæ, eo quod æstimabilius domum est pudicitiæ, & castitatis, quàm honoris, & aliarum rerum: & quia simul cum dedecore, periculum adest consensus in delectationem, & peccatum. Sic colligitur ex textu *in l.* 1. *§. Item Diuus, ff. ad legem Corneliam, de Sicariis*, ibi: *Diuus Adrianus rescripsit, eum, qui stuprum sibi, vel suis per vim inferentem occidit, admittendum.* Sic textus. Et ibi Glossa *in verbo: dimittendum.* Baldus *in l. vt vim, num.* 9. *vers. Sed pone, ff. de Iustitia, & iure.* Farinac. *tom.* 4. *q.* 125. *de homicid. tit.* 14. *num.* 44. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de Restitut. cap.* 3. *num.* 393. Lessius *lib.* 2. *de Iustitia, dub.* 12. *num.* 76. Toletus *lib.* 5. *Summ. cap.* 6. *vers. Quartus casus, in fine.* Sylvest. Decius, Albericus, Iodocus, Bossius, Vgolinus, & Ayrerius, quos omnes citat, & sequitur Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 24. Quibus ego addo Tannerum *tom.* 3. *disp.* 4. *quæst.* 8. *dub.* 4. *num.* 68. Syluium *in* 2. 2. *quæst.* 64. *articulo* 7. *quæritur* 9. *conclus.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. capite* 220. *numero* 14. Cordubam, & Mercadum, quos sequitur Diana *parte* 5. *tract.* 4. *Resol.* 36. Molinam, & Sà, *loc.* nuper citatis, Cardinalem de Lugo *de Iustit. disp.* 10. *sect.* 10. *num.* 195. Bonacin. *disputatione* 2. *de restit. quæst. vltim. sect.* 1. *punct.* 10. *num.* 12. Nauarrum *in Man. cap.* 15. *num.* 5. & Petrum Nauarræ *lib.* 2. *capite* 3. *num.* 303. Valentiam *tom.* 3. *disput.* 5. *quæst.* 8. *punct.* 4. Ioannem de Dicastillo *tom.* 1. *de Iustitia, lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 10. *dubit.* 5. *num.* 64. Gabrielem Vasquez *de Restitut. cap.* 5. *§. primo, dubitatione* 9. *in fine.* Ægidium Trullench. *libro* 5. *in Decalogi cap.* 4.

cap.4. dubit.5. num.9. & Villalob. *tom.2. tract.12. diff.12. num.1.*

QVÆSTIO XIII.

An etiam sit licitum cuipiam, sicut suam, tueri pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri?

NEgant Authores citati supra *disputatione 12. quæstione 40.* & à fortiori D.Augustinus, sic tenuit sententiam negatiuam, *quæst. antecedent.* relatam.

Sed cum communi omnium ferè sententia Respondeo: Etiam esse licitum. Quia si cuipiam (vt vidimus,) licitum est bona alterius, & honorem, occidendo, tueri, cur non poterit etiam eius pudicitiam, cum hæc pluris æstimetur, quàm bona temporalia? Deinde, quia, vt ait Fagundez, illud homicidium inuasoris pudicitiæ proximi, non est respectu defendentis illum, voluntarium, sed necessarium, non enim ex voluntate fit, sed inuitè, & coactè ob proximi necessitatem. Et quamuis charitas obliget ad defensionem proximi, sine offensione alterius proximi; tamen cum proximus vim patiens in pudicitia, & castitate, sit innocens, & alter proximus illam inuadens, sit nocens, & iniuriosus in eo facto, iustè possumus, ac licitè innocentem defendere cum morte inuasoris, quando aliter illum defendere non possumus; & ille sibi prædictum damnum vitæ attribuat, qui ipsemet pudicitiæ inuasor ad hoc homicidium quodammodo defensorem proximi vim patientis coëgit, vt patet. Sic Fagundez *libro quinto, in Decalog. capite quarto, numero quarto.* Secutus Farinacium *tomo quarto, quæstione 125. numero 44. & 49.* Iodocum *in practic. crimin. cap.80. num.21.* Lessium *libro secundo, capite 9. dubitatione 13. numero 88.* Petrum Nauarræ *libro secundo, capite tertio, post numerum 393.* D. Anton. *tertia parte, tomo quarto, capite 3. §. secundo,* & Suarium *tomo quinto, de censuris disputatione 46. sect. 3. numero 5.* Quibus ego addo Cardin. de Lug. *loc. citat. sect.11. à num.201.* Dicastillo *loco citato, dubit.8. num.85.* & alios suprà citatos.

QVÆSTIO XIV.

An qui occidit inuasorem iniustum, ob defendendam pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis?

AFfirmant absolutè & vniuersaliter Doctores, qui existimant, ob quamcumque licitam occisionem proximi incurri irregularitatem. Et ideò dicunt manere irregularem illum, qui occidit iniustum inuasorem in defensionem, bonorum temporalium, honoris, ac pudicitiæ suæ proximivè. *Primò.* Quia *in Clement. si furiosus,* solum eximitur ab irregularitate, qui, aliter quam occidendo, non potest defendere propriam vitam: ergo.

Secundo. Quia æquè est diligenda vita proximi: ergo, ob cuiusuis occisionem, irregularitate astringi occisor debet. Ita tenent apud Dianam *parte quarta, tract.2. de Irregularit.* Nauarr. Auila, Reginald. Layman, Molina, Henriquez, Salonius, Vega, Bannez, Sylvester, Armilla, Gutierrez, & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, (vt sæpè diximus,) quod in omnibus casibus, quibus licitum est cuilibet particulari personæ, occidere, vel mutilare iniustum inuasorem, nullo modo incurratur irregularitas: ergo nullo modo incurritur ab illo, qui ob defendendam propriam, vel alienam pudicitiam, occidit, vel mutilat eius oppressorem, cum id sit illi licitum, vt supra est habitum. Sic nouissimè Cardin. de Lug. *tom.1. de Iustit. disput.10. sect.10. num.200.* his verbis tenet: Aduerto vltimo, in iis casibus, quibus ob vitam, & rem familiarem, & honorem, ac pudicitiam defendendam, licitum esse diximus, mutilare, vel occidere inuasorem, non incurri irregularitatem, ob eam causam, vt tenent & probant Suarez, Turrianus, Gaspard. Hurtado, Filliuc. Tannerus, Ioann. Præpositus, Gordonus, Portel, Petrus Cornejo, Sotus, Coninch, Villalob. & Mercatus cum aliis, quos refert & sequitur Dian. *tom.3. tract.2. de Irregul. Resol.4.* Hæc ille, *loc. cit.* & largius *sect.11. numero 215.* Quibus Authoribus addo Fagundez, Trullench, Bonacina, Sà, & alios suprà *quæstione 11. & sequentib.* allegatos.

Ad primum argumentum constat, quid dicendum ex dictis, suprà *disputatione 12. quæstione 40.* & ad secundum ex doctrina tradita ex Fagundio, nuper, *quæst. antecedenti.*

DISPVTATIO XV.

De Irregularitate contracta ex homicidio patrato in duello, seu singulari in pugna.

QVÆSTIO PRIMA.

An fiat irregularis, qui occidit aliquem in duello, ad quod suscipiendum, nulla legitima causa intercesserit?

RESPONDEO, vt quid certissimum: Fieri irregularem; cum omninò voluntariè patrauerit homicidium, ex quo oritur irregularitas, vt ex dictis constat. *Confirmatur*; quia duellum, quod propriè accipitur, pro pugna deliberata inter duos, vel plures in pari numero, ex condicto, (id est, ex pacto inuicem inito) statuto tempore, & loco, cum periculo vulneris, mutilationis, aut mortis, semper est illicitum, si nulla interueniat legitima causa: at sic est, quod ex homicidio, culpa cum mortali patrato, semper nascitur irregularitas, vt supra sæpius est habitum: ergo qui suscepit, nulla interueniente causa legitima, duellum, & in eo contrarium interfecit, irregularitatem, vltra excommunicationem, & alias pœnas, contraxit. Sic, vt certum, tenent omnes Doctores de hac materia tractantes, (quos præcipuos infra citauimus.) Qui secus dicunt multi, non omnes, de illo, qui duellum suscepit, legitima causa intercedente; quod ex mox dicendis constabit.

QVÆSTIO II.

An maneat irregularis, qui, ob vanam ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti; vel ob voluptatem spectantibus procreandam; duellum suscipit, & in eo, homicidium admittit?

REspondeo, vt quid certum: Irregularem manere. Quia, nulla honesta interueniente causa, lethaliter admittit duellum, & in eo voluntarium homicidium, ex quo oritur irregularitas, committit. Nam cum in admissione duelli, euidens periculum vitæ, tam propriæ, quàm alienæ, insit, nequit, sine mortali, ob tam vanum finem, ac inutilem, suscipi. Caietan. 2. 2. *quæst.* 95. *art.* 8. circa *solution. ad* 3. (non *ad* 13. vt citatum inuenies apud Palaum) *in* 2. *causa: & in Summ. verbo duellum vers. Suscipere.* Nauarrus *in Man. cap.* 15. *numero* 28. *in fine.* Armilla *verb. duellum num.* 1. Delrius *lib.* 4. *disquis. magic. cap.* 4. *quæst.* 4. *sect.* 2. *ad finem.* Valentia 2. 2. *disput.* 3. *quæst.* 17. *punct.* 1. *in causa* 5. & 6. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. in* 2. *edit. cap.* 73. *num.* 2. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de Restit. cap.* 3. *in secunda parte, dubio* 13. *num.* 296. quos omnes citat, & sequitur Thom. Sanch. *lib.* 2. *Summ. capite* 39. *num.* 12. Quibus addi possunt Suarez *disp.* 13. *de bello, sect. vltim. num.* 1. Ægidius *disputatione* 32. *dub.* 2. *num.* 5. Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 7. *num.* 5. vterque Hurtad. Complutens. *disputat.* 9. *de charit.* Salmanticensis, *disputat.* 170. *sect.* 3. §. 18. & *sect.* 5. §. 31. Tannerus *quæst.* 6. *dub.* 6. *num.* 90. Quiedo *tract. de Charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *num.* 29. Bonacin. *tract. de censur. disp.* 2. *quæst.* 6. *punct.* 2. *num.* 3. & omnes.

QVÆSTIO III.

An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad veritatis indaginem; si in tali duello committant homicidium?

REspondeo, vt certum: Fieri irregulares. Quia omne homicidium ex actione illicita, & voluntaria procedens, inducit irregularitatem: at sic est, quod actio admittendi duellum ad veritatem per victoriam indagandam, est omninò illicita, & voluntaria: ergo homicidium ex ea procedens, verè inducet irregularitatem. Minor probatur: quia illa actio inducit malitiam iniustitiæ; cum certamen illud sit iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte: Inducit etiam malitiam superstitionis contra Religionem, & vt tale damnatur *in c.* 1. *& 2. de purg. vulg. & cap. Monomachiam* 2. *q.* 5. & denique malitiam temeritatis, quam in se fortitudini oppositæ quilibet duellator committit: ergo. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Ouied. *num.* 32. per hæc verba: Tertia causa est, ob quam propriè dicitur duellum: Cum enim quis suam innocentiam, vel quoduis aliud notum fieri volebat, illud armis probandum desumebat, vt si victor euaderet, innocentem, & veracem omnibus esse constaret; sin minus, tanquam nocens, & mendax reputaretur. Certamen istud est iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte: medium enim istud est improportionatum ad finem intentum, ac proinde ex illo cohonestari non potest. Sic Doctus Ouiedo. Dicastillo *de Iustitia, lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dubitatione* 15. *numero* 204. & omnes.

QVÆSTIO IV.

An qui indicit, vel admittit duellum, ad vindicandam, seu reparandam iniuriam sibi factam; & in eo committit homicidium, maneat irregularis?

NEgaret forsan Lyranus *cap.* 17. *Regum.* 1. cum existimauerit, licitam esse, ob dictam causam, admissionem duelli, aut indictionem.

Sed vt certum Respondeo: Manere irregularem. Quia certum est illicitam esse omninò indictionem, aut admissionem duelli ob vindicandam, seu reparandam iniuriam: at sic est, quod homicidium voluntarium ex illicita actione procedens, semper induit irregularitatem: ergo qui illud in dicto duello committit irregularis manebit. Minor cum consequentia apud omnes est certa, & maior contra Lyram, docent communiter Doctores, præcipuè Valentia 2. 2. *disputat.* 3. *quæst.* 17. *punct.* 1. *in causa* 1. Sanchez *lib.* 2. *Summ. cap.* 39. (non 3. vt leges apud Ouiedum) *num* 9. (non 15. vt citat ipsemet Ouiedo) Ægidius *disp.* 32. *de Charit. num.* 15. Becanus *cap.* 25. *quæst.* 2. Gaspar. Hurtad. *disputat.* 9. *diff.* 25. & Palaus *tomo primo, tract* 6. *disputatione* 5. *punct.* 7. *numero* 7. quos citat, & sequitur Ouiedo *tract. de Charit. controuers.* 13. *punct.* 3. *num.* 33. Dicastillo *de Iustitia, libro* 2. *tract.* 1. *disputatione* 10. *dubitatione* 15. *numero* 223. & alij communiter. Quorum ratio est: quia vendicare iniuriam, non est priuatæ personæ, sed publicæ authoritatis, cuius munus etiam est, reparare iniurias personis priuatis illatas.

QVÆSTIO V.

An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauis existimetur, indicentem duellum occidit?

NEgatiuam sententiam quis, sic defendere potest. Nam, iuxta nostram doctrinam, sæpiùs repetitam; vt homicidium commissum à priuata persona pariat irregularitatem, necessum est, vt procedat, ab actione illicita, & mortaliter peccaminosa: at sic est, quod actio acceptandi duellum, seu singulare certamen, causa excutiendi notam pusillanimitatis, videtur licita, & honesta; ergo homicidium ab illa procedens non pariet irregularitatem. Minorem, in qua potest esse difficultas. Sic *Primò* probo. Quia, si vir nobilis, aut miles prouocatus ad duellum, id reputat, non modicam honoris iacturam facit; atqui, nemo tenetur se infamare: ergo nec respuere duellum sibi oblatum.

Secundò. Quia ideò quis prouocat alterum ad duellum, vt illi auferat honorem, & ei vertatur ignominiæ, si illud non acceptet: at quando honor aliter defendi nequit, nisi inuasorem illius occidendo, licet vtique occidere, vt suprà *disputatione* 12. *quæstione* 34. est habitum: ergo & licebit acceptare duellum ob defensionem proprij honoris, si aliter illum defendere non possumus, nisi illud acceptando.

Tertiò. Quia fas est inuaso inuasorem perimere, vt honorem tueatur, quando fuga sibi ignominiosa est, etiamsi ipsa fuga vitam possit tueri; vt suprà *disputatione citata*, est habitum. at maior ignominia est duellum oblatum non acceptare, quam fugere:

fugere : ergo. Propter hæc argumenta, id eſſe licitum affirmant aliqui Authores, quos, ſuppreſſis nominibus, refert Bann. 2. 2. *quæſtione ſextoquarto, articulo ſeptimo, dubio tertio.* Quorum ſententiam eſſe probabilem, apertè innuit Baſſæus verbo, *duellum, num.6.* dum contrariam veriorem ſolum appellat.

Sed vt mihi certum, Reſpondeo: Præfatum acceptantem duellum, & in eo occidentem ſuum ad illud prouocantem, irregularitatem contrahere. Quia certum eſt mihi, tale homicidium procedi ex actione voluntaria, illicita omninò, & lethaliter peccaminoſa: ergo certum eſt quod qui illum committit, contrahat irregularitatem. Antecedens probatur. Quia irrationale, & barbarum eſt, me exponere periculo vitæ, eo præcisè, quo alius me velit ad pugnam prouocare, nulla alia interueniente cauſa iuſta: ergo non potero licitè certamen hoc admittere, etiamſi ob id ab aliquibus timidus, ignauus, aut infamis exiſtimet, vt amplius ex ſolutione ad fundamentum in contrarium adductum, conſtabit. Vnde

Ad illud, neganda eſt minor, ad cuius primam probationem, neganda eſt maior; quia falſum omninò eſt, quod ille, qui non acceptat duellum, gratia diuinæ legis obſeruandæ, amittat honorem, aut famam, aut ei aliqua ignominia apud cordatos viros, prudentes, & probos oriatur; etiamſi apud vulgares, & improbos, id ignominiæ tribuatur; nam fama, & honor ex illorum potius exiſtimatione, quàm ex horum, pendet.

Ad *ſecundam* probationem neganda eſt maior: quia ipſe prouocans per actum prouocationis, non intendit ignominiam inferre prouocato, nec illum honore ſuo ſpoliare; nec ex natura rei ignominia ſequitur prouocato, ſi non acceptet; ſed per accidens ex malitia hominum leuiſſimorum, qui, quod virtuti, & laudi tribuere debebant, tribuunt ignominiæ: cùm ergo prouocans non intendat per prouocationem ad duellum iniuriam inferre, aut ignominiam, prouocato, nec ei ex natura rei ex non acceptatione ſequatur, clarum manet, nunquam poſſe eſſe licitam talem acceptationem.

Ad *tertiam* probationem, conceſſa maiori, neganda eſt minor, eſt namque diuerſa ratio de fuga, quia hæc, etiam apud probos, & prudentes viros, ignominioſa æſtimatur, & non eſt aliud medium ſe tuendi: at verò prouocatus ad duellum, poteſt aliud medium eligere, nempè, neque fugiendo, neque acceptando, ſi dicat; paratus ſum me defendere, quandocumque me aggreſſus fueris: ex condicto autem duellum acceptare non poſſum; id enim Diuinæ legi repugnat, & iuſto etiam Magiſtratus præcepto, per quæ omnia ſi liceret, ego acceptarem. Ex quibus iam conſtat, minimè eſſe licitum duellum acceptare ad depellendum dedecus, quod cuiquam ex non acceptatione reſultare videtur, vt docent communiter Doctores, præſertim Sanchez *libro primo, Summ. cap.*39. *num.*9. Armilla, Caietanus, Sotus, Azeuedo, Nauarra, Bannez, Valentia, Petrus Ledeſma, Rodriguez, Abulenſ. Salon, & Nauarrus, apud ipſum. Azor *tomo tertio, libro ſecundo, capite quinto, quæſtione ſexta.* Filliucius *tract.*29. *capite* 8. *numero* 147. & 152. Fagundez *libro quinto, in Decalog. capite* 8. *numero* 39. vbi non benè refert Bannez 2. 2. *quæſtione* 64. *articulo ſeptimo, dubitatione tertia*, dicentem, primam opinionem videri aliquibus probabilem; nam hic doctus Author, minimè id affirmat, cùm ſolum ſcribat; Non deeſſe, qui fingant, eſſe licitum duellum in tali caſu acceptare; ſic item docent Molina *tom.*4. *tract.*3. *diſp.*17. Becanus 2. 2. *capite* 26. *quæſtione* 5. Layman *lib.*3. *tract.*3. *part.*3. *capite* 3. *numero tertio.* Bonacina *de cenſur. diſputatione* 2. *quæſtione* 6. *punct* 4. *numero* 11. Dicaſtillo *de Iuſtit. lib.*2. *tract.*1. *diſp.*10. *dub.*6. *num.*70. Ouedo *tract. de Charit. controuerſ.*13. *punct.*3. *numero* 46. Trullench *libro quinto, in Decalog. capite ſecundo, dubitatione* 13. *num.*4. Caſtro Palao *tract. de Charit. diſputat.*5. *punct.*7. *num.*8. Diana *part.*5. *tract.*13. *Reſolut.*26. & alij communiter. Qui omnes conſequenter dicunt, prædictum in duello interfectorem & incurrere irregularitatem, excommunicationemque, & alias pœnas duelli.

QVÆSTIO VI.

An ſaltem, maneat liber ab irregularitate, qui, acceptans duellum, aut certamen ſingulare, ne aliàs amittat honores, aut publica munera, quæ poſsidet, occidit prouocantem ad illud?

NEgare debet Trullench *loco citato, numero* 4. *in fine.* Quia clarè negat, eſſe licitam, adhuc in tali caſu, admiſſionem duelli, his verbis: Hinc fit, non eſſe admittendam ſententiam Laymani *in Theolog. Morali libro* 3. *part.*3. *capite* 3. *numero* 3. aſſerentis, in duobus caſibus duellum damnari non poſſe, videlicet, ſi Miles in exercitu, vir æqueſtris in Aula Regia, officio, & dignitate excidere debeat, ob ignauiam, & timiditatis notam, niſi idemtidem prouocanti ſe ſiſtat: vel ſi quis ab iniuſtis conuitiis, ac ſubeundo dedecore, aliter ſe liberare nequeat, niſi cùm prouocante congrediatur: quod non placet Dianæ *part.*2. lege 3.) *tract.*6. *Miſcellan. Reſolut.*1. & merito quidem, propter rationes, hoc numero dictas. Hæc ille. Nunc ego: ergo ſi illicitè mortaliter occidit prouocatus ad duellum prouocantem, nequit liber exire ab irregularitatis nota.

Negabunt etiam illi Doctores, qui abſolutè docent, etiam ex homicidio licitè patrato, irregularitatem oriri, quos adduximus ſuprà *diſputat.*13. *quæſtione* 2.

Sed probabilius Reſpondeo: Manere liberum irregularitate. Probo: quia probabilius eſt, quod ex homicidio licitè facto non fiat quis irregularis, vt ſæpè diximus: at ſic eſt, quod eſt licitum cuipiam, acceptare duellum, & in illo ſuum prouocantem occidere, ne aliàs priuetur honoribus, & publicis muneribus, quæ poſſidet: ergo ob tale homicidium, non fiet homicida irregularis. Minorem (in qua, iuxta noſtram doctrinam ſolum poteſt eſſe difficultas) ſic probat ex Petro Hurtado. Diana *parte* 5. *tractatu* 13. *Reſolut.*27. *verſ. Nota etiam.* Quia ad conſeruandam nobilitatem, & munera publica, eſt medium vnicè neceſſarium, acceptatio pugnæ: ergo eſt licita. Probo conſequentiam: quia tunc eſt inculpata defenſio bonorum proportionatorum damno inferendo criminatori. Antecedens probo; quia criminator mihi crimen obiecit dignum amiſſione nobilitatis, & munerum, cuius ego innocens ſum, & alter obiecit illud mala fide, quod crimen cenſebitur eſſe probatum, recuſato à me certamine; hæc enim eſt huius duelli natura, de quo agimus. Antecedens probo; quia coniectus ſum ego in anguſtias, vt vel mihi pugnandum ſit cum criminatore iniuſto, vel amiſſurus ſim nobilitatem, & munera: ergo tunc ſubire certamen eſt vnicè neceſſarium ad tuendam nobilitatem. Hæc ex Hurtado. Diana *parte quinta,*

loc. cit. licèt *part.* 3. contrarium ſenſerit, vt nuper vidimus.

QVÆSTIO VII.

An ſi aliquis videat, ſe iniuſtiſſimè in iudicio accuſari, & certò cognoſcat, ſe iniquiſſima ſententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum eſſe; poſſit licitè accuſatorem ad duellum prouocare; vel illud ab eo indictum acceptare; & illum, etiam ſine nota irregularitatis, interficere?

NEgant aliqui Doctores; quorum fundamentum eſt; quia ille ſolus iuſtus ſui defenſor dicitur, qui inuitus ad pugnam ab aggreſſore cogitur: at ſic eſt, quod, qui in hoc caſu prouocat, vel acceptat duellum, non cogitur inuitus ad pugnam: ergo. Minor probatur: quia ſi prouocat ad duellum ſpontè ad illud prouocat; ſi verò duellum oblatum acceptet, ſpontè etiam acceptat: ergo in neutro caſu inuitus: ergo in neutro, vt iuſtus ſui defenſor excuſari poteſt: ergo in vtroque, tanquam iniuſtus prouocator, aut acceptator damnandus: ergo in vtroque interficiens ſuum accuſatorem, irregularis cenſendus. Ita apud Sanchez tenent Abulenſ. 1. *Reg. cap.* 17. *quæſtione vltima*, & Salon 2. 2. *quæſtione ſexageſimaquarta, articulo tertio, controuerſ.* 3. Quibus addo Aragon. 2. 2. *quæſtione* 64. *articulo* 3. *ad* 3. (Cuius verba refert Diana *part.* 5. *tractatu* 13. *reſolut.* 27.) & Suarium *diſputatione* 13. *de Charit. ſect. vltima, num.* 5. & apud illum, Silueſtrum, Abulenſ. Anton. & Sotum.

Alij autem Auctores è contra ex parte docent, poſſe ſanè licitè innocentem in prædictis caſibus ſuum accuſatorem ad duellum prouocare, vel ab eo illud acceptare, & interficere abſque mortali culpa; non verò abſque irregularitatis pœna; quia exiſtimant hanc ſine illa compati poſſe.

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe licitè in aſſignato caſu, accuſatorem ad duellum prouocare, & à fortiori ab eo acceptare illud: & ſi in eo, illum interficiat, minimè irregularem fieri.

Prima pars noſtræ reſponſionis, eſt communis apud Doctores, & probatur. Quia in anguſtiis, & perplexitatibus, licitum eſt eligere minus malum, ad vitandum maius, quando maius electione minoris effugi poteſt, & aliter non: at minus malum eſt, ſubire mortis dubiæ periculum in duello, quàm pati ipſam mortem iniuſtam certò ob iniuriam Iudicis, & calumniatoris ſubeundam: ergo. Adde, quod verè, & propriè non eſt duellum, ſed licita, & iuſta defenſio contra inuadentem iniuſtè: nihil enim re ipſa differt, velle me occidere proprio gladio, an alieno, nempe Iudicis, falſis criminibus. Et ideo hanc partem tenent Bannez 2. 2. *quæſtione* 64. *articulo* 7. *dubit.* 4. *in corp. & ad* 2. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. in* 2. *edit. cap.* 73. *numero* 1. Nauarrus *in Summ. cap.* 11. *num.* 39. & *cap.* 15. *num.* 9. Valentia 2. 2. *diſputatione* 3. *quæſt.* 17. *punct.* 1. *col.* 2. Nauarra *lib.* 2. *de reſtitut. cap.* 3. *in* 2. *parte, dubit.* 13. *num.* 289. & 290. Caietan. 2. 2. *quæſt.* 95. *artic.* 8. *circa ſolut. ad* 3. & *in Summ. verb. Duellum*, qui tamen de ſola duelli ab actore oblati acceptatione loquitur, non de prouocatione; & caſu, quo duellum de conſenſu Principis ineatur. Ait enim ſic: Licitum tamen eſt ſuſcipere duellum auctoritate Principis, quando accuſator, materiali gladio Iudicis, iniuſtè me petit, mutilando, vel occidendo: quoniam inuaſus gladio, poſſum me gladio tueri. Hæc Caietanus. Cuius limitationem optimè reiiciunt Bannez & Nauarra. Vnde hanc eamdem partem ſuſtinent Sanchez *libro* 2. *Summ. capite* 39. *numero ſeptimo.* Azor. *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 5. *quæſtione decima.* Ægidius *diſput.* 32. *dubit.* 2. *numero* 4. & 17. Leſſius *lib.* 2. *de Iuſtitia, cap.* 9. *dubit.* 8. *num.* 49. Dicaſtillo *de Iuſtit. lib.* 2. *tractatu* 1. *diſputatione* 10. *dubit.* 15. *num.* 217. Fagundez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 42. Qui bene ad fundamentum contrarium reſpondet negando minorem; nam innocens in dicto caſu, nec voluntariè, & ſpontaneè prouocat, aut acceptat; ſed prouocatus & inuoluntariè, eo quod nullum aliud remedium habet.

Secunda verò pars noſtræ reſponſionis, ex prima, iuxta noſtram doctrinam, clarè colligitur. Quia irregularitas hæc non oritur ex homicidio particulari, licitè, & abſque mortali admiſſo, vt docent omnes Auctores *ſupra diſput.* 13. *quæſt.* 2. adducti pro noſtra parte.

QVÆSTIO VIII.

An etiam ſit licitum innocenti, acceptare, ſeu offerre duellum, ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, quod actor in iudicio per fraudem ipſum opprimat: & ſi in eo illum interficiat immunis etiam ſit ab irregularitate?

NEgant, non ſolum Auctores primæ opinionis quæſtionis præcedentis, verum etiam alij ex noſtris. Quia licèt exiſtiment, quod in defenſionem vitæ poſſit quis alium ad duellum prouocare, & illum occidere; non verò in defenſionem exteriorum bonorum. Ratio eorum eſt, quia defenſio armata ſolum licet, quando alius armis me inuadit; at in cauſa criminali, etſi alius ſuis armis non inuadat, inuadit tamen, vt diximus, gladio iudicis, quod non fit in cauſa ciuili, cum ſolum inuadat iniuſta ſententia Iudicis. Ita apud Suarium tenet Caietanus, & apud Dianam, Leſſius *libro* 2. *cap.* 9. *dubit.* 8. *numero* 47. Filliucius *tom.* 2. *tractatu* 29. *numero* 144. Suarez *loc. cit.* & Aragonius 2. 2. *quæſtione* 64. *articulo* 3. *ad* 3. Sed ex his Auctoribus, Leſſius oppoſitum omnino ſentit, *loc. cit. verſ. Tertiò.* Citari tamen poteſt Palaus *tom.* 1. *tractatu* 6. *de Charit. diſputatione* 5. *punct.* 7. *num.* 12.

Reſpondeo: ergo probabilius (& magis conſequenter, vt fatetur Suarez) dicendum, etiam eſſe licitum innocenti, acceptare, ſeu offerre duellum ad bona temporalia in notabili quantitate tuenda; quando conſtat omnino iniuſtè, & per calumniam actorem procedere, & certum omnino eſt fore, vt innocens hæc amittat, nec aliud ſibi remedium ſuppetat. Ratio ſit. Quia ſi talis acceptatio, ſeu prouocatio duelli, non induit rationem proprij duelli, ſed defenſionis iuſtæ: at hæc, non ſolum eſt licita cum morte inuadentis, pro vita, & honore tuendis, ſed etiam pro rebus temporalibus, vt *ſupra* eſt habitum: ergo & erit licitum acceptare duellum, ſeu offerre illud, in eóque occidere actorem, ſi aliter res ſuas innocens defendere nequeat. Sic tenent Auctores citati pro noſtra ſententia præcipuè Sanchez Bannez & Nauarra. Qui addunt, non ſolùm licere in dictis caſibus, acceptare, & offerre duellum; verum etiam, non prouocando ad illud, interficere occultè actorem illum calumnioſum, cum hæc occiſio ſit vera defenſio. Immo quod eſt amplius, teneri innocentem non acceptare duellum,

nec

nec indicere, si potest occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, & rerum familiarium periculum euadere: quippè sic proprium vitæ periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis, aut acceptantis duellum. Tenent etiam nostram sententiam Diana *part.5. tract.13. Resolut.27.* Petr. Hurtad. *in 2. 2. disputat.70. sect.8. §.70. & 77.* & tandem, Dicastillo *loc. cit. numero 221.* Lug. *de Iustit. disp.10. sect.7. num.165. vers. Secundò probatur.* Quiedo *de charit. controuers.13. punct.3. num.41.* Qui tamen malè citat Palaum pro hac parte.

Ex qua doctrina, clarè, iuxta nostra principia, colligitur, minimè manere irregularem occidentem, in præfatis casibus, iniustum actorem; cum tunc talis occisio sit licita, & à graui immunis culpa.

QVÆSTIO IX.

An si inuasor iniustus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, nisi duellum acceptes; possis illud acceptare, & sine culpa, & irregularitatis pœna, dictum inuasorem occidere?

NEgant absolutè aliqui. Alij distinguunt, dicentes, posse quem acceptare duellum, casu solum, quo quis velit te occidere, nisi illud acceptes; secus in aliis casibus. Authores opinionum harum, habes suprà. Vide illos.

Sed iuxta nupet dicta, probabilius Respondeo, dicendum: Posse, sine exceptione, in omnibus dictis casibus, acceptare duellum; & in illo licitè occidere inuasorem; nec ob id pœnam irregularitatis incurrere. *Primum* constat ex dictis. Quia in omnibus dictis casibus acceptatio duelli, & in eo occisio inuasoris vitæ, honoris, vel fortunarum, est defensio necessaria: ergo & licita: ergo, in nostris principiis, immunis ab irregularitate. Sic Authores pro nostra parte, quæstionibus antecedentibus adducti. Legantur inter alios Lugo *loco citato, sect.8. in fine.* Palaus *punct.7. cit. num.13.* Puente Hurtado 2. 2. *disp.170. sect.8. §.77.* & Diana *loc. citat. vers. Notandum est.* vbi addunt, quod inuasus in eo casu, nequeat acceptare certamen, si ibi potest inuasorem occidere: quia interficere aggressorem iniustum, quando actu physicè mihi mortem intentat, magis consentaneum est iuri naturali, & Ecclesiastico, quàm in campum exire ad pugnandum. Quæ doctrina consonat doctrinæ à nobis ex Sanchez, Bannez, nuperrimè traditæ.

QVÆSTIO X.

An licitum sit cuipiam in defensionem diuini honoris, acceptare duellum, in eoque absque incursione irregularitatis iniuriantem occidere?

REspondeo: Esse licitum cuipiam duellum admittere, & in illo occidere in defensionem diuini honoris, eum, qui, à peccando contra illum, non vult desistere, nisi cum illo duellum ineat. Sic tenet Palaus *loco citato, num.14.* vbi ita ait: Ob peccata, quæ solùm nocent peccanti, clarum est, te non posse duellum admittere. Ob peccata verò, quæ cedunt in iniuriam grauem proximi, & boni communis, & Religionis poteris, præcipuè authoritate Principis duellum admittere, si alia via tibi non suppetit defensionis: quia ob hanc rationem licet tibi iniuriantem occidere. Quis enim negare potest; te non posse hæreticum occidere; si à conculcatione Sacramenti, & profanatione rerum Sacrarum desistere non vult? Defendis enim tunc diuinum honorem. Hæc Palaus. Nunc ego. Si igitur tunc licita est occisio, à fortiori erit admissio duelli, & nec in eo commissa libera ab irregularitate.

DISPVTATIO XVI.

De Irregularitate contracta ex homicidio casuali.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit homicidium casuale?

RESPONDEO: Dicendum, quod est illud, quod præter intentionem occidentis fit. Sic omnes Theologi cum D. Thom. 2. 2. *quæst.64. art.8. in corpore.* Legantur inter alios Caietan. Bannez. Salon. Aragon. ibi. Suar. *de censur. disp.45. in princip.* Sayr. *lib.7. Thesaur. c.1. num.9. & cap.5. per totum.* Filliuc. *tract.20. cap.3.* Bonacin. *quæst.4. de Irregularit. punct.7.* Dicastill. *de Iustit. lib.2. tract.1. disp.10. dubit.12.* Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.13. numero 9.* Gasp. Hurtad. *disp.2. de Irregularit. diff.8.* Petr. Cornejo *tract.5. de Irregularit. disp.3. à principio.* Baunius *tract.13. de Irregularitat. quæst.19. pag.471.* Auila *parte 7. disputatione 6. sect.1.* Gibalinus *de Irregularit. capite 4. quæst.1. à num.1. pag.111. & quæst.2. à numero 1. pag.159.* Nauarr. *cap.27. num.220.* Pellizzarius *tom.2. Man. Regul. tract.7. cap.5. sect.2. q.54. n.235.* & alij citandi.

QVÆSTIO II.

Quotuplex sit homicidium casuale?

REspondeo: Dicendum, quod sit duplex. Alterum, quod dicitur omninò, & simpliciter casuale, & est illud, quod nullo modo est volitum, nec directè, nec indirectè, nec in se, nec in causa, nec præuisum ab occidente. Alterum, quod non est omninò, & simpliciter casuale, sed partim casuale, & partim non, eo quod licèt non sit directè volitum, & intentum, est tamen indirectè & quodammodò volitum, vt explicant Caiet. 2. 2. *quæst.64. art.8.* & alij DD. nuper adducti.

QVÆSTIO III.

An homicidium omninò, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa, vllo modo est volitum; inducat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Non inducere. Sic colligitur ex *cap. Lator. & ex cap. Dilectus, & cap. Significasti 1. de homicid.* Ratio est. Quia homicidium, quod nullo modo est peccaminosum, non inducit irregularitatem: at homicidium omninò, & simpliciter casuale, non est peccaminosum: ergo non inducit irregularitatem. Cætera ex sæpè dictis constant, minor autem probatur. Quia homicidium omninò casuale, est prorsus inuoluntarium; ergo non est peccaminosum. Consequentia patet, quia omne

peccatum est voluntarium. Antecedens verò etiam constat, tum ex D. Augusti. *lib. de vera Relig. cap.* 14. *& ex cap. Merito* 15. *quæst.* 1. & D. Thom. 2. 2. *q.* 64. *art.* 8. Tum etiam ex Aristotele docente, quod voluntarium debet esse à principio intrinseco cognoscente singula: at homicidium omninò casuale, & merè fortuitum, nullo modo est cognitum, nec præuisum, à patrante illo: ergo nullo modo est voluntarium. Sic docent omnes Doctores, saltem loquendo de homicidio, quod ex actione licita contingit; nam non desunt aliqui sentientes, inducere irregularitatem homicidium omninò fortuitum, si aliàs ex actione illicita eueniat. Legantur D. Thom. *loc. cit.* Nauarr. *cap.* 27. *num.* 220. Suar. *loc. cit. n.* 9. Auil. *loc. cit. vers. Secundò notandum est.* Sayr. *loc. cit. num.* 2. Molin. *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 71. *num.* 1. *& disp.* 77. *n.* 2. Bonac. *num.* 2. Gibal. *q.* 2. *cit. n.* 2. *pag.* 159. Barbos. *ad cap. Lator. citatum num.* 1. Pellizz. *loc. cit. q.* 55. *num.* 236. & alij.

QVÆSTIO IV.

An saltem, homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Parere irregularitatem. Quia sic colligitur ex *cap. Significasti, el primero, & ex cap. Dilectus, de homicid. & ex cap. Clerico, cum aliis, dist.* 50. Ratio est. Quia homicidium indirectè volitum, est verum, & proprium homicidium, cum sit sufficienter voluntarium; & peccaminosum mortaliter: at sic est quod Sacri Canones plectant irregularitate talis homicidij crimen: ergo. Sic tenent omnes Theologi cum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 64. Summistæ *verb. homicid. & verb. Irregularitas,* & Canonistæ in iuribus citatis.

QVÆSTIO V.

An vt hæc irregularitas, quæ ex homicidio indirectè volito manat, incurratur; sufficiat venialis culpa?

AFfirmant Caietan. Arag. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. Scotus, Mayron, & Comitolus apud Gibalinum, vbi infrà. Conradus, Corduba, & Toletus, apud Sayrum: & alij ex Canonistis, & nouiter Megal. *tertia parte, lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 5. *num.* 110. Quorum fundamentum habes sup. *tract.* 1. *disputat.* 1. *quæstione* 7.

Sed probabilius Respondeo: Non sufficere culpam venialem, sed requiri omninò mortalem culpam. Ratio est. Quia huiusmodi irregularitas, est pœnalis; aliàs sine vlla omninò culpa contraheretur, quod contrarij negant: ergo supponit culpam sibi correspondentem, vt iusta sit: at sic est, quod, vt omnes concedunt, irregularitas, est pœna grauis: ergo & culpam grauem ad illam requiri, omnes astringi debent. Sic Sot. *lib.* 5. *de Iust. quæst.* 1. *art.* 9. *in fine.* Nauarr. *cap.* 27. *num.* 252. *vers. Octauo dico.* Henriq. *lib.* 14. *cap.* 3. §. 1. *& cap.* 15. §. 1. *&* 7. Suar. *disp.* 45. *sect.* 9. *num.* 8. Sanch. *lib.* 9. *de Matr. disp.* 32. *num.* 29. Bonacina, Bannez, Gordonus, Ioan. de la Cruz, Sayrus, Valentia, & alij, quos refert, & sequitur Gibalin. *quæst.* 2. *cit. num.* 5. *pag.* 161. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *Resol.* 21. Montesinos 1. 2. *disp.* 8. *q.* 12. *num.* 152. Pellizzar. *loco citato, quæst.* 56. *num.* 239. Legantur dicta à nobis *tract.* 1. *disputat.* 1. *quæst.* 7. *citata.*

QVÆSTIO VI.

An semper quod quis mortaliter, positiua actione peccat, in cauendo homicidio, contrahat irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Contrahere irregularitatem, etiamsi rei licitæ vacet. Hanc responsionem, vt certissimam statuit Gibalinus *de Irregularit. cap.* 4. *quæst.* 2. *num.* 7. vbi ita ait: Qui mortaliter peccat, ob non adhibitam sufficientem diligentiam in cauendo homicidio, contrahit irregularitatem homicidio subsequuto, siue vacaret rei licitæ, siue illicitæ. Hæc regula nullam habet difficultatem: cum enim voluntarium sit homicidium illud, & culpabile mortaliter, quamuis non fuerit volitum in se; sed in sua causa, propter ignorantiam vincibilem, & negligentiam mortalem in præcauendo periculo, nihil planè fingi potest, vnde excusetur irregularitas, quam certum est contrahi ratione homicidij voluntarij. Quod autem quis vacaret rei licitæ, ex qua sequutum tamen fuit præter intentionem, sed non sine culpa, eaque graui operantis homicidium, non facit, quin illud fuerit voluntarium: & quamuis non fuerit peccatum præcisè exercendo actionem licitam, ratione tamen periculi, quod in his circumstantiis cum eiusmodi actione, alioquin nullo iure prohibita, coniungebatur, & non satis præuisum, aut impeditum fuit, peccauit ita operans peccato homicidij indirectè voluntarij. Et idcircò *in cap. Presbyterum, de homicid.* qui in castigando puero excesserat, fit irregularis, morte sequuta: quia etiamsi licitè castigaret puerum, modum tamen debitum excessit, &c. Sic Gibalinus. Cui nemo contradicere potest.

QVÆSTIO VII.

An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibitæ, si ex illo opere sequatur homicidium omninò casuale, inuoluntarium, & inculpatum; fiat nihilominùs irregularis?

AFfirmant non pauci DD. docentes absolutè incurrere irregularitatem vacantem rei sibi illicitæ si ex tali actione sequutum fuit homicidium omninò à casu, & omninò ignoranter, etiamsi, ne ex sua actione sequeretur, debitam adhibuerit diligentiam. Fundamentum est. Quia *in cap. Dilectus filius, & cap. Ioannes.* Definit Innoc. III. non fuisse incursam irregularitatem, ob quædam homicidia omninò casualia, eo quod non fuerint facta, dando operam rei illicitæ: ergo à contrario sensu, si fuissent facta, dando operam rei illicitæ, incursa esset irregularitas. Ob id, ita tenent Caietan. 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. (non 9. vt leges apud Hurtadum, & Dianam) Sylvest. *verb. homicidium* 2. *num.* 2. Conrad. 1. 2. *quæst.* 73. *articulo* 8. Philiarcus *libro quarto, cap.* 11. §. *septimo.* Viualdus *de Irregularitate numero* 248. *vers. Tertia.* vbi ita ait: Dans operans rei illicitæ, quantamcumque adhibeat diligentiam, fit irregularis per mortem, vel mutilationem sequentem, vt est exemplum *in cap. Suscepimus, de homicidio.* Ita ille; qui & citat pro se, vltra Caietanum, Sotum *libro quinto, de Iustitia, quæstione quinta, articulo fin.* Angelum, Sylvestrum, Armillam, Couarruuiam, Castrum, Nauarrum, & alios. Sed non benè ita absolutè citat hic Author, hos Authores, vt infra.

Alij

Alij verò (contrà ex parte) dicunt, non sufficere ad incurrendam hanc irregularitatem, quod homicidium casuale sit sequutum ex opere illicito; sed necessarium esse, quod opus illud, sit periculosum; quia, aut ex natura sua est ordinatum ad homicidium, vel mutilationem; aut cum illo ferè semper, atque hìc, & nunc coniunctum; vt est mittere bombardam ad arcem, aut sagittam, aut lanceam in exercitu, &c. tunc enim si sequatur homicidium, vel mutilatio, quantumcumque diligentia adhibeatur, incurritur irregularitas. Quia eo ipso, quod quis opus, quod ex se, & sua natura periculosum est, ad homicidium, exercet, censetur velle illud homicidium indirectè saltem, & in sua causa, ex illa Regula Iur. *lib.6. Qui causam damni dat, damnum dedisse videtur.* Ita tenet Couar. *in Clement. Si furiosus, part.2.* (non 1. vt leges apud Sayrum) §.4. *num.10. per totum,* qui *vers. Igitur,* citat pro se, Ancharan. & Francum *in cap. vltimo, de homicid. in 6.* Gonsalum à Villadiego *tract. de Irregularitate, cap. de percussore col.3.* Alphonsum de Castro *lib.2. de lege pœnal. cap.14.* & Sotum *lib.5. de Iustit. quæst.1. art.9.* His addi possunt Molina *tom.4 tract.5. disp.77. num 5.* Aragon *2.2. quæst.64. art.8.* Corduba *lib.2. quæstion. q.26.* Medina *1.2. q.73. art.3.* Salon *2.2. q.64. art.8. controu.3.* Henriquez *lib.14. cap.15. §.1. & 2.* apud Sayrum, Petr. Nauarra *lib.2. cap.2. dubit.6. corol.3.* Nauarr. *cap.2.* (non 221. vt legi apud Sayrum) *num.221. vers. Tertiò, in fine,* vbi requirit, vt sit causa propinqua sufficienter directa respectu talis effectus. Valentia *tom.2. disp.6. quæst.5. punct.3. & tom.3 disp.5. quæst.8. puncto 5.* Toletus *lib.1. cap.29. vers. Secundo, notab.2.* Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.5. num.12.* (non *6. num.11.* vt citat Gibalinus) Auila *part.7. disp.6. sect.1. dub.1. opinione 3.* Sanchez *lib.9. de Matrimon. disput.32. num.25.* Layman *lib.3. tract.3. part.3. cap.10. num.5.* quamuis hic requirat culpam saltem venialem. Villalobos *tract.21. diff.23. num.3.* & Montesinos *1.2. disp.8. quæst.12. num.165.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est, nunquam oriri irregularitatem ex homicidio casuali ex opere siue licito, siue illicito, etiam periculoso ex se, si omnis diligentia quam prudentia exigebat, adhibita fuit, ne homicidium contingeret.

Probatur *Primò.* Quia huiusmodi homicidium procedens ex opere illicito, & periculoso, est adhuc merè casuale, & omnino inuoluntarium in ratione homicidij; ac proinde prorsus inculpabile: ergo non potest parere irregularitatem. Consequentia est nota, ex supra adductis. Antecedens verò probatur à Gibalino sic: Quia tale homicidium, neque directè & in se est voluntarium, vt apparet; neque indirectè, & in sua causa; quia adhibita fuit, vt supponitur, omnis diligentia ad cauendum homicidium: ergo non magis volitum est homicidium in sua causa, ex eo quod fuerit sequutum ex opere licito, cum vtrobique fuerit posita omnis diligentia, quam prudentia in his circunstantiis requirebat; & ratio tota voluntarij indirecti, quæ fingi potest, in simili casu, petenda sit à negligentia, & à cautione non adhibita, &c. Sic ille.

Secundò, probatur à Gasp. Hurtado. Quia irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis: sed in nullo iure expressum est, homicidam esse irregularem, ob homicidium omnino casuale, quamuis factum, dando operam rei illicitæ, etiam ex se tendenti ad homicidium: quia in duobus capitulis, *Dilectus,* & *Ioannes,* adductis ab aduersarijs, tantum definitur, non esse irregularem, ob homicidium casuale factum non dando operam rei illicitæ; addendo autem Pontifex *non dando* (sic cum negatione lege) *operam rei illicitæ,* non supponit à contrario sensu, ob homicidium omnino casuale factum dando operam rei illicitæ incurri irregularitatem: tum quia id non addit absque causa, sed ob duas, nempe; & quia in casibus sibi propositis, ita contingit, & supponebatur; & quia iuxta doctrinam omnium certum erat, tunc homicidium non imputari ad culpam. Tunc etiam, quia argumentum à contrario sensu nunquam est efficax, præsertim in materia odiosa, quæ potius est restringenda, quàm amplianda, & maximè in materia irregularitatis, quam constat non incurri, nisi in casibus à iure expressis. Ita Hurtado *disp.2. de Irregularit. diff.8. num.28.* & Gibalinus *cap.4. de Irregularit. quæst.2. num.9. pag.166.* vterque citans Henriquez pro hac parte, eodem loco, quo pro contraria citat Sayrus, nempe *lib.14. cap.15.* Sed licet Henriquez *num.1.* nobis consentiat, contrariis tamen adhæret, *num.2.* dum dicta à se, his verbis limitet: At quando ex tali causa frequenter, & moraliter sequitur homicidium, qui vidit eam causam, & dat operam rei illicitæ, videtur communiter fieri irregularem. secuto effectu: de his enim iura ita in foro exteriori iubent præsumi irregulares: qui enim vult causam determinatam, & quasi necessariam, hic subinde vult effectum, quod communiter in re morali inde sequitur. Hæc Henrici verba: per quæ clarè fatetur contrariis assentiri. Verum est quod statim loquendo in foro conscientiæ, veniat nobiscum. Legatur idem Auctor pro nobis eodem *lib.14.* (non 13 vt leges apud Dianam) *cap.11. num.1.* necnon Ægidius *disp.18. dub.9. n.80.* Vasquez *1.2. disp.100. num.39. & disp 124. cap.2.* Præpositus *3. part. quæst.5. de Irregularit. dub.10. num.63. & 84.* Fillicius *tom.2. tract.20. cap.3. num.64.* Tannerus *in 3. part. disp.1. quæst.10. punct.11. n.216.* Sà *verb. Irregularitas ex deformatione illicita, num.4.* apud Dianam, *3.* apud Gibalinum; *& 2.* apud me; vbi ita ait: *Homicidium casuale facit irregularem, cum oritur ex peccato mortali, & opere, ex quo sequi solet, vt ex natura rei,* quibus verbis duo requirere constat, nempe, & peccatum mortale, in cauendo homicidio, & opus, quod ex natura sua sit causa illius. Diana *part.4. tract.2. resol.20.* Gibalinus *cap.4. quæst.2. à num.8. pag.165.* Suarez *etiam disp.45. sect.6. num.9.* qui tantum limitat quoad casus quosdam, quos in iure expressos esse putat, quod idem dicit Gordon. *quæst.18. lib.7. num.61.* Bonacina *disput.7. quæst.4.* (non 14. vt leges in Gibalino) *punct.7. num.9.* licèt postea in limitationibus, quas apponit, videatur communi sententiæ adhærere. Fagundez *lib.5. in Decalog. cap.14. num.11.* Pellizzarius *loc. cit. q.57. num.241.*

Ex doctrina à nobis superius tradita, solui possunt casus de homicidio casuali passim occurrentes; quos breuiter proponemus. Sit igitur

QVÆSTIO VIII.

An Clericus, qui equum ferocem equitans, casu aliquem occidit, maneat irregularis?

REspondeo: Non manere irregularem, si sufficientem diligentiam adhibeat, ne mors hominis sequatur. Ratio est. Quia nullam culpam in homicidium commisit. Sic communiter DD. qui id probant ex *cap. Significasti,* & *cap. Dilectus de homicid.* & ex *l.1. in princip. ff. si quadrup paup. fecisse dicatur.* Legantur Summ. Angelica *verb. Irregularitas §.17.* vbi citat Bern. *in cap. Dilectus* contrarium sentientem in casu, quo de facili frenum potuit frangi. Sed nec in hoc casu sentiendus est irregularis, si diligentiam sufficientem adhibuit, aut nulla

de hoc periculo ei euenit ſuſpicio, aut dubitatio. Summa Aſtenſis *part.2. lib.6. tit.14 art.6.quæſt.10.* Couar. *in Clement.Si furioſus, part.2.§.4.num.5.verſ. Poſterior.* Sayrus *lib.7.cap.6.num.1.* Auila *p.7.diſp.6. ſect.1.dub.1.in fine.* Bonac.*diſp.7.quæſt.4.punct.7.n.23.* Graffis *p.2.deciſ. lib.2.c.66.n.14.* Barboſa *in cap.Dilectus cit. num.1.* & communis.

QVÆSTIO IX.

An Monachus Franciſcanus, qui equitando contra regulam, caſu puerum occidit; manſerit irregularis?

AFfirmare tenentur Auctores primæ opinionis *quæſt.7.* Illi enim dicunt, manere irregularem illum, qui vacans rei illicitæ, occidit aliquem caſu, & fortuito, etiamſi ad homicidium cauendum omnem diligentiam poſuerit. Quia ſequutum fuit ex opere illicito, & prohibito: tunc ſic: atqui prohibitum eſt Franciſcanis equitare: ergo.

Sed probabilius Reſpondeo: Non manſiſſe irregularem. Sic tenent in primis omnes Auctores, quos pro ſecunda opinione retulimus *quæſt.7.* & conſequenter certè. Probant: quia licèt Franciſcanus peccet contra Regulam equitando; quia tamen, hoc non eſt res periculoſa, nec ordinata ad mortem, ideo non efficitur irregularis, quando equitando, caſu inopinato puerum occidit, ſi debitam adhibuerit diligentiam. Sic probant, & tenent in ſpecie noſtri caſus, Nauar.*cap.27.num.238.* ita dicens: Vigeſimooctauo infertur, quod non ſit irregularis Monachus minor, peccans equitando, eo quod mula manſuetiſſima, qua vehitur, citra ſuam aliam culpam, puerum occidat; quia culpa in ſeſſionis eiuſmodi mulæ, nullatenus dirigebatur in talem mortem. Sic ille. Henriquez *lib.14.cap.11.num.1.in Gloſſa litt.M.& cap.15. num.4.* Sayrus *lib.7.cap.6.num.25.* Bonac. & Barboſa *loc.cit.*

Tenent & à fortiori omnes Auctores pro noſtra ſententia *quæſt.7. adducti*; non ex eo quod licèt talis Monachus, dabat operam rei ſibi illicitæ, ſed non ſimul periculoſæ, ac ad mortem ordinatæ; ſed ex eo, quod nec per illam actionem in ſeſſionis mulæ, nec per altam diſtinctam concurrerit ad necem pueri voluntariè directè, aut indirectè, admittendo homicidij mortale, quod, vt vidimus, neceſſum eſt omnino ad irregularitatem contrahendam.

QVÆSTIO X.

An Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculoſæ; vt eſt venatio perdicum, cuniculorum, &c. & in ea, adhibita diligentia ſufficienti, fortuitò, & omnino caſu, occidit aliquem, maneat irregularis?

AFfirmare debent Caietan. Conrad. Philiarcus, Viuald. & alij relati *ſupra quæſt.7.* pro prima opinione, docentes vniuerſaliter, quod omnis ille, qui dat operam rei illicitæ, vel ſaltem ſibi prohibitæ, etiamſi adhibeat diligentiam ſufficientem, ne homicidium ſequatur; ſi tamen de facto ſubſequitur, fiat irregularis. Ita illi; quos ſequi videtur Barboſa *in cap.De cætero, de homicid.* Nunc ego: Sed ſic eſt, quod Clericis, & Monachis eſt prohibitum, ob honeſtatem, & ſtatus decentiam, venari etiam animalia manſueta, vti perdices, cuniculos & huiuſmodi: ergo homicidium ex venatione tali ſecutum irregularitatem illis pariet. Et ita in terminis docent apud Couarruuiam, Socin. Iunior *lib.1. conſil.58.* Caſtro *lib.2. de lege pœnali lib.14. verſ. Nec refert.* Quibus Henriquez addit Maiolum *lib.5. de Irregularit. cap.48. §.3. num.5.* (Sed hic Auctor id non in ſpecie docet ibi) Silueſtrum *verb.Homicidium 2.§.2.* Tabienam *irregularitas 3. §.19.* Caiet.*2.2. quæſt.64. art.8.* & Angelum *homicidium 2.num.13.* vbi ita ait: Quod de Clerico, qui venando, vel ſe exercendo iaculum proiecit, & alium caſu interfecit? Reſpondeo, quod tenetur de homicidio, & eſt irregularis, ſiue adhibuerit diligentiam, vel ne: quia dabat operam rei illicitæ *cap.his, qui arborem. §.Si vero.50.diſt.* Sic Angelus.

Sed probabilius Reſpondeo: Non manere irregularem, ſi adhibuit ſufficientem diligentiam, ne homicidium ſequeretur. Quia, vt bene Couarru. illa culpa illicitæ venationis, non pertinet ad homicidium, ſed tantum ad tranſgreſſionem præcepti de non venando conſtituti, quæ non ſufficit ad irregularitatem ex homicidio priuato conſtituendam; quod patèt, quia ſi non eſſet interdicta venatio, vt omnes fatentur; nulla contraheretur ex hac ſpecie irregularitas: igitur irregularitas, non eſt deducenda ex illa culpa, quæ nulla ex parte ad homicidium fertur, ſed ad tranſgreſſionem præcepti, cuius violatio, iuxta Canonicas ſanctiones, non producit irregularitatem. Sic Couar. *in Clem.Si furioſus, 2.p. §.4.num.10.verſ. Quartò infertur.* Nauarrus *cap.27. num.235. & 237.* Sotus *lib.5. de Iuſt. quæſt.1. art.9. col.6.* Henriquez *lib.14. cap.15. num.3.* Sayrus *lib.7. cap.6. num.18.* Auila *part.7. diſp.6. dub.1. propè finem, verſ.Primò ſequitur.*

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens venationi periculoſæ; vt eſt venatio aprorum, aut vrſorum, caſu occidit hominem?

AFfirmant, & à fortiori, Auctores pro prima ſententia adducti. Quibus addi poſſunt omnes alij, qui tenent fieri irregularem illum, qui dat operam rei illicitæ, & ſimul periculoſæ, ſi inde ſequatur mors alicuius præter occidentis intentionem; quamuis ſufficientem adhibuerit diligentiam, ne talis mors ſequeretur. Hos Auctores retulimus *ſupra q.7.* Sed in ſpecie ita tenent Nauar. *cap.27.num.237. in fine.* Sotus *ſup. col.6.* Henriquez *lib.14. cap.15.n.3.* Sayrus *lib.7. cap 6. num.17.* Couarru. *num.10. cit.* ibi: Quam ſententiam ipſe admitterem dubio procul, vbi venatio eſſet prohibita ob periculum homicidij, mortis aut vulnerum, quæ ſolent contingere ex ſimili venandi modo.

Sed probabilius Reſpondeo: Non manere irregularem, ſi, ne ſequeretur homicidium, omnem diligentiam præſtiterit. Quia ad contrahendam hanc irregularitatem, parum refert, quod res prohibita, cui quis vacat, ſit periculoſa, & ob id interdicta, necne: ſolum enim attendendum eſt, vt homicidium ſit aliquo modo voluntarium, & mortaliter peccaminoſum, & quod ad illud ſpecialiter concurrat committens. Nam (vt ſupra eſt habitum) nihil ad rem attinet, vtrum aliquod opus licitum fuerit, aut illicitum, quando ex vtroque æquè ſequitur caſualiter homicidium: ideóque diſtinctio illa contrariorum, rei licitæ dumtaxat, & periculoſæ, atque ea de cauſa prohibitæ, nec quidquam prodeſt; quia ſi fuit adhibita diligentia neceſſaria, vti ſupponimus, iam ea periculum omne abſterſit, & re vera cum tali diligentia, ea res non eſt amplius periculoſa: ſi verò non fuit cura ſufficiens adhibita, iam ratione illius negligentiæ, & inconſiderationis, homicidium eſt

voluntarium

voluntarium in sua causa,& non omnino casuale,& æquè contraheretur, tum culpa, tum irregularitas,si propter eamdem negligentiam sequuta fuisset mors ex opere etiam licito. Sic omnino Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2.*num.*10. Et sic tenent omnes Auctores citati *supra quæst.*7. pro sententia nostra. Et in casu nostræ quæstionis idem tenet Auila *part.*7. *disp.*6. *sect.*1. *dub.*1. *vers. Hinc sequitur*, & *vers. Primò sequitur*, quamuis, non ob nostram, sed ob aliam rationem, nempe, quia (inquit) venatio aprorum,& vrsorum, non est opus periculosum, cum in ea rarò mors contingat.

Quæstio XII.

An fiat irregularis Clericus, qui dum licitè pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadendo tintinnabulum?

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem. Quia, si sufficientem diligentiam adhibuit, vt supponimus, tale homicidium fuit inuoluntarium, & absque vlla culpa; ergo, absque pœna irregularitatis. Sic omnes communiter, & probant ex *cap. Ioannes, de homicid.* vbi Barbosa *num.*1. & 2. citans Graffium *part.*1.*decis. lib.*2.*num.*66. Farinac. *crimin. part.*2. *litt. I.* 509. Nauarrum *cap.*27.*num.*290. *(Sed tunc, malè apud meum librum)* Garciam *de Benefic. part.*7.*cap.*11.*num.*73. Suarez *disp.*45.*sect.*5. Auilam *part.*7. *disp.*6. *sect.*1. Sayrum *lib.*7. *cap.*5. *num.*8. & *cap.*14.(tu *dub.*6.) *num.*3.& alios. Qui secus dicunt, si ex negligentia,mortalis culpa interueniisset.Quod dixit haud obscurè Maiolus *lib.*5. *cap.*48. §.3. *n.*11. his verbis:Ille quoque, qui campanis pulsandis præpositus est, si minus diligenter asseruet colligaturam campanæ,& propterea, vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipse redditur irregularis ad quem spectat cura eius colligationis asseruandæ. Panormit.*in cap. Ioannes* per illum textum *de homicid.* Siluest.*in verb. Homicidium* 2.*vers.*10. Tabiena *dict. num.*19. Hæc Maiolus, & Nauar. *cap.*27. *num.*235. *vers. Vigesimo tertiò.*

Quæstio XIII.

An saltem, fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans campanam tempore interdicti; casu cadens tintinnabulum, occidit hominem?

Affirmant (eo quod tunc pulsatio campanarum sit illicita) quam plures Canonistæ,vt vidimus *quæst.*7. Et inter illos, esse communem opinionem, fatetur Henriquez *lib.*14.*cap.*5.*num.*3.*vers.*4.*Si Clericus*, & *in Glossa litt. Y.* Inter hos numera Sayrum *lib.*7. *cap.*6. *n.*3. citantem pro se Couar. Maiolum, Nauarrum, Tabienam, Siluestrum,& alios; sed non bene omnes. Vnde

Probabilius Respondeo: Adhuc non fieri irregularem,si aliàs, aut Clericus Campanarius non aduertit,aut si aduertit, fecit diligentiam sufficientem, vt tintinnabulum non caderet. Quia tunc ea diligentia absterfit culpam homicidij, sine qua nequit irregularitas homicidij incurri. Sic in primis tenet Nauar. *num.*235. *cit.* & aptius *num.*237. his verbis. Vigesimosexto infertur,quod rectè dixit Sotus aberrasse Siluestrum dicendo, irregularitatem incurri à Clerico,qui cædendo alienam arborem casu aliquem interimit, etiam adhibita diligentia quæ ipsum cædentem propriam, à culpa excusaret. Rectè etiam dixit non fieri irregularem Monachum, eo quod sursum versus, ipso mouente campanam, tempore prohibito, illius tintinnabulum, aliquem occidat,si eam diligentiam adhibeat, quæ sufficeret ad excusandum eum à culpa, si tempore debito id faceret: licèt enim in his duobus casibus opus sit illicitum, culpa tamen nullatenus dirigitur in mortem. Sic Doctiss. Nauarrus ex Soto *lib.*5. *de Iustit. quæst.*1. *art.*9. Henriquez *loc. cit.* vbi ait, quod prædictus, quamuis in foro exteriori præsumatur irregularis; non verò sit in conscientia, si non aduertit, nec ex officio tenebatur aduertere. Citat Henriquez pro hac parte Maiolum, *loc. cit. n.*9.*col.*3. & Villadiego *cap.*6. *num.*40. Sed non omni ex parte bene. Lege Gibalinum *cap.*4.*quæst.*2.*num.*10.*col.*3.Couarruuiam *etiam in Clement. Si furiosus*, 2.*part.* §.4. *num.*10. *vers. Quintò eadem est*, vbi expresè nostram sententiam docet Cornejo *disp.*3. *de Irregularit. dub.*2. *sub concl.*1.*vers. Ex quo infero primò.*

Quæstio XIV.

An contrahat irregularitatem, ille, qui non habens officium Campanarij, pulsando campanam, casu occidit hominem?

Affirmat Villadiego *cap.*6. *de Irregularit. n.*38. *iuncto* 40. etiam casu,quod mors absque culpa pulsantis contingeret. Quia (inquit *num.*38.) tunc dabat operam rei illicitæ, eo quod se immiscuit officio, quod ad eum non spectabat. Id ipsum affirmauit antea Siluest.*verb. Homicidium* 2.*quæs.*5.*vers. Decimò*, vbi ita ait: *Decimò*, quid de Sacerdote, quo pro diuinis pulsante campanam, malleus cadens puerum interfecit? Et dico eum non esse irregularem, si id fecit ex officio Sacristæ, vel eius permissione,aut consuetudine, qua quilibet Sacerdos, vel Clericus pro similibus poterat pulsare campanam, & diligentiam adhibuit. Secus si non fecit ex dicto officio,vel permissione, aut consuetudine, vt *in cap. Ioannes,eod.tit.* Item si non adhibuit diligentiam, vt quia fuit Sacrista, & tintinnabulum diligenter non ligauit. Hæc Siluester.

Sed probabilius Respondeo: Non contrahere irregularitatem, casu quo sine sua graui culpa accidit homicidium, eo quod inculpabiliter non aduertit, aut si aduertit,diligentiam sufficientem exhibuit,ne tintinnabulum caderet. Ratio est. Quia ad irregularitatem hanc contrahendam, non attenditur, quod occidens det operam rei illicitæ, necne; sed quod voluntariè culpabiliter ad homicidium specialiter concurrat, suam ad illud dirigendo actionem, vt *supra* est habitum: at non sic in nostro casu, non sic: ergo.

Quæstio XV.

An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, arborem alienam, in die festo cædat, & cadens, casu aliquem opprimat; maneat irregularis?

Affirmant multi,sed inter eos, Maiolus *lib.*5.*de Irregularit.cap.*48.§.3.*sub num.*9. *vers. Incautus quoque*, his verbis: Sed & si secus viam priuatam, arbor incidatur furandi causa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis. Siluester *in verb. Homicidium* 2.*vers.*18. Tabiena *irregularitas* 3. *num.*19. Huc vsque Maiolus. Qui secus dicunt,si arbor esset propria.

Sed probabilius Respondeo: Minimè manere irregularem. Quia licèt in hoc peccaret cædens alienam arborem,in die festo,contra iustitiam,& contra religionem;

religionem; quia tamen cæsio illa nec ex se, nec ex intentione cædentis, ad mortem hominis ordinatur, magis quàm si arborem suam cæderet (in quo casu omnes conueniunt non manere irregularem) non est irregularis; nisi aliàs ex defectu mortali diligentiæ adhibitæ, mors sequatur. Sic Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num* 3. vbi ita confusè citat Siluestrum, & Tabienam, vt non facilè pro qua parte citet, cognoscatur. Sotus *lib.*5. *de Iustit. quæst.*1. *art.*9. vltra medium, & ex illo Nauarrus, vt habes *supra quæst.*13. Saytus *lib.*7. *cap.*6. *num.*22. dicens, opinionem contrariam omni carere probabilitate. Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2. *num.*10. *col.*3. Cornejo *disp.*3. *de Irregularit. dub.*2. *sub concl.*1. *vers. Infero* 4. & communis.

Qvæstio XVI.

An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam vineam, causa furti; si ingrediens occidatur à cane, vel custode vineæ?

Affirmauit Nauar. *relect. de furto num.*24. Et debent affirmare qui docent, homicidium sequutum, etiam casu, ex actione illicita creare irregularitatem. Lege pro hac sententia Siluestrum *verb. Homicidium* 1. *quæst.*8. *vers. Secundum, si quis.*

Negant contrà Henriquez *lib.*14. *cap.*5. *num.*3. *vers.*5. Salon 2. 2. *quæst.*64. *artic.*8. *controuers.*3. & alij, existimantes, minimè manere irregularem.

Sed clarius Respondeo: Minimè manere irregularem; si, non aduertens periculum, inducit socium, vt intret vineam alienam; aut si aduertit, adhibet sufficientem curam, ne mors intrantis sequatur. Quia tunc inductio, non dirigitur ad mortem. Secus dicendum casu, quo inducens cognoscat probabiliter, tale furtum esse periculosum homicidij, nec adhibeat diligentiam sufficientem, ne sequatur: quia tunc, cùm ex illa inductione sequatur mors ex negligentia mortali ipsius inducentis, erit homicidium aliquo modo volitum ab illo, & consequenter ex illo irregularis. Sic Sayrus *lib.*7. *cap.*6. *num.*26. Cornejo *loc. cit. vers. Infero tertiò*, & alij.

Qvæstio XVII.

An sit irregularis, qui mandauit famulo rapere fœminam in suam libidinem, & famulus rapiendo, occidit hominem; aut ab alio fuit ipse occisus?

Affirmant plures, mandantem esse irregularem, eo quod mandauerit rem illicitam, ex qua sequutum fuit homicidium. Ita docent Auctores primæ opinionis relatæ *quæst.*7. & expressè Siluest. *loc. cit.* iis verbis: Si quis non consuluit homicidium, sed aliquid vnde secutum est, secundum Innocent. si verisimiliter potuit existimari, quod inde sequeretur mors, irregularis est, vt si suasit iactum machinæ, vel balliſtæ, vel, quod eatur ad capiendum castrum, quod non poterat capi de facili sine morte hominum, & sic mors sequuta est. Si verò non erat verisimile, quod mors sequeretur, tunc quidem, si consuluit rem licitam, non est irregularis, etiamsi mors fuerit secuta; si verò illicitam, irregularis est, *de homicid. continebatur.* Ita ille.

Sed probabilius, iuxta sæpè dicta, Respondeo: Non esse irregularem. Quia, quamuis mandauerat rem illicitam, tamen non dirigebatur tale mandatum ad mortem. Sic Henriquez, Sayrus, & Cornejo *loc. cit.* & latius Couar. *in Clement. Si furiosus*, 2. *part.* §. 1. *num.*2. his præclaris verbis: Sic sanè, vbi delictum, alterive mandatum, non tendit ad homicidium, nec potest tendere in id per se, aut immediatè, non tenebitur mandator de homicidio sequuto. Huius conclusionis erit exemplum, in eo, qui iusserit aliquam fœminam rapi causa libidinis: attamen mandatarius in raptu ipsam fœminam occidit; non tenebitur de hoc homicidio mandator; licèt teneatur de raptu, siquidem raptus causa libidinis fit, nec dirigitur ad ipsius mulieris occisionem immediatè, nec per se; licet per accidens fuerit ipsa fœmina occisa. Ita equidem respondit eleganter Decius *in consil.*234. *col. vltim.* Thomas Grammatic. *consil.*20. Idem colligitur ex Barthol. *in d. l. Diuus. ff. ad leg. Corneli. de sicar. ad finem*, &c. Hæc & amplius Couar. Legatur.

Qvæstio XVIII.

An qui fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum, vt illud componat; fiat irregularis, si ille expertus, casu cadat, & moriatur?

Respondeo: Quod non. Quia aduocatio fabri, aut alterius hominis, pro compositione, aut ædificatione tectus, non tendit per se ad homicidium: ergo aduocans non potest fieri irregularis per homicidium, sine culpa ex tali actione sequutum. Sic Angel. *verb. Homicidium* 2. §.8. & omnino ex illo non citato, Siluester, *homicidium* 2. §. *nono.* Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num.*4. qui citat, sed male, Nauarrum *cap.*27. *num.*237. quia ibi apud meum librum, nihil de hac quæstione tractat. Sayrus *lib.*7. *cap.*6. *num.*26. *fine*, & alij.

Qvæstio XIX.

An sit irregularis ille qui tecta reficiens, proiicit tegulam, qua occiditur viator?

Respondeo: Cum communi: Esse irregularem, nisi aliàs verbis monuerit, vel signum de more posuerit, vt transeuntes sibi caueant, ab ictu tegularum. Quia in opere ita periculoso, non censetur adhibuisse sufficientem diligentiam ad præcauendum alterius mortem, nisi monens circunstantes, vel signum de more ponens. Sic Tabiena *verb. Irregularitas* 3. §.19. Nauar. *cap.*27. *num.*235. (non *num.*237. vt legi apud Sayrum) *versu vigesimo secundo.* Maiol. *lib.*5. *capite* 48. §.3. *numero* 10. Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num.*4. D. Anton. 3. *part. tit.*29. *cap.*2. §. *homicidium casuale.* Philiarcus *libro* 4. *cap.*21. §.7. *regula* 1. & Summ. Corona *tract. de Irregularitate, numero* 16. *reg.*1. Quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*27. Vgolin. *de Irregularitate, cap.*21. *num.*5. Graffius 1. *part. lib.*2. *cap.*66. *num.*2. Bonacina *disp.*7. *quæst.*4. *de Irregularitate, punct.*7. *num.*20. Molina, & Reginald. apud ipsum. Barbosa *ad cap. Quidam, de homicid. numero* 2. & alij.

Addo tamen ego, quod in foro conscientiæ possit quis sæpè in tali euentu ab irregularitate excusari; nempe, si talis homicidij casualis nulla præcesserit suspicio, aut dubitatio; aut si aliqua præcesserit, obliuioni data fuit, aut inaduertentia adfuit, quæ cùm excuset à peccato, etiam à pœna excusare debet. Legantur Hurtad. *disp.*2. *de Irregularit. diff.*8. *num.*31. & Gibalinus *cap.*4. *quæst.*2. *conclus.*14. *vers. octauo*, vbi ad incurrendam irregularitatem huius casus, mortalem culpam in proiiciente requirit.

QVÆSTIO XX.

An maneant irregulares, murator, aut architectus, ex alto proiicientes lapides, seu tegulas, & proclamantes, aduertendo viatores, vt caueant; si nihilominus ex tali protectione aliquis occisus maneat?

REspondeo: Ex dictis: Non manere. Quia in hoc casu in proiiciente nulla inuenitur culpa: ergo homicidium ex eiusdem tegularum proiectione proueniens omnino casuale dicitur: ergo est ex omni parte impunibile: ergo alienum ab irregularitate. Sic omnes Auctores citati. Sed ex illis expressius Barbosa *num.*2. ex Iacobo Ayer. *de homicid. part.*3. *num.*10.& Farinac. *in praxi crimin. part.*5. *quæst.*126. *num.*22.& 23.

QVÆSTIO XXI.

An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum discoopertum, & suffocatus est?

AFfirmant absolutè quidam Doctores; eo quod mittens puerum debuit præcogitare de verisimili periculo. Ita Nauar. *cap.*27. *num.*236. *vers.*25. Henriquez *lib.*14 *cap.*15. *num.*4. *vers.*4 vbi citat Siluestrum *Homicidium* 2. § 27. & Summ. Confess. *quæst.*26. Sed hi duo Auctores cum limitatione id affirmant; dicunt enim id esse verum, casu, quo mittens poterat de periculo rationabiliter cogitare. Sayrus *lib.*7. *cap.*6. *num.*28. & alij.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo: Irregularem fieri, si actu cogitauit mittens de periculo, pueri, & nihilominus, pro aqua asportanda misit. Secus si nil de periculo cogitauit, actu, licet potuerit, aut debuerit; quia sine cognitione, aut suspicione actuali de periculo, id nemo auertere potest, aut cauere. Igitur si illa ad flumen missio catuit, ob hanc causam, culpa; carere debet & pœna. Et sic intelligo Siluestrum & Summ. Confessor. & Angelum statim citandum.

QVÆSTIO XXII.

An fiat irregularis, qui mittit puerum ad aquandum equum, monens eum, vt caueat à flumine, si puer intrans flumen submergatur, & pereat?

AFfirmat Simon Maiolus, non absolutè, sed casu solùm, quod verisimile erat, eo in flumine tale periculum posse incurri. Ita enim ait: Est etiam imprudens quisquis vtitur opera imperiti serui, vel ministri. Exemplum est, si puer, vel fatuus tibi seruiat ad alendos equos, isque eos adducens ad flumen tuo consilio, vel patientia, etiamsi monueris eum, ne intra flumen ingrediatur, tamen si immergatur tibi imputatur ad irregularitatem. S. Augustin. *de verb. Domini super Matth. serm.*16. *in princip.*& est argum. *cap. Continebatur, de homicid.* Summ. Confessor. *eod. tit. quæst.*26. Alberic. *in verb. Homicidium* 6. *prope finem*, si tamen verisimile erat, eo in flumine tale periculum posse incurri. Siluest. *verb. Homicidium* 2. *vers.*27. Tabien *verb. Irregularitas* 3. *num.*1. & 7. Hæc Maiolus *lib.*5. *cap.*48. §. 3. *num.*14. His addi possunt Angel. *homicidium* 2. §. 22. Philiarcus, Astens. D. Anton. & Philiarcus, quos *loc. cit.* citat, & sequitur Sayrus dicens, prædictum mittentem puerum fieri irregularem eo casu, quando probabiliter præcogitare debuit fore periculum, vt contingere solet.

Sed, iuxta dicta, clarius & probabilius Respondeo: Fieri irregularem, si actu de periculo contingenti cogitet, & aduertat, & nihilominus mittat. Quia, ob negligentiam mortalem in cauenda pueri morte, concurrit ad illam & consequenter fiet irregularis. Secus dicendum si actu de periculo non præcogitauit, nec suspicatus fuerit, licèt aliàs debuerit.

QVÆSTIO XXIII.

An si quis circulator (Hispanè, chocarrero, ò Charlatan) deferat serpentes, & ludo exterrens, moriatur aliquis, fiat irregularis?

REspondeo: Fieri irregularem (nisi aliàs inconsideratio, aut actualis inaduertentia à culpa graui excuset) Quia voluntariè vt supponimus metum incussit, ex quo mors euenit. Sic Maiol. *lib.*5. *cap.*48. § 3. *num.*8 per hæc verba: Si ioci gratia quis metum subitaneum alicui incutiat, vnde vel præcipitatio, aut casus alius interuenerit, imputandum est ei, qui metum incussit. Archiep. Florent. 3. *tit.*29. *cap.*2. §. 3. Tabiena *in verb. Irregularitas* 3. *num.*4. Exemplum est in circulatore, aut alio deferente serpentes, aut angues, quos subito motu ostendat, vt metum incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur *l. vltim. ff. de extra ordin. crimin.* cuius culpæ ratione, irregularitas inducitur. Sic Maiolus. Quem citat, & sequitur Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *num.*3. *litt. L.* Sayrus *lib.*7. *cap.*6. *num.*31. & Gibalinus *cap.*3. *quæst.*2. *consectar.*13. *n.*92. *vers. Primò.*

QVÆSTIO XXIV.

An iuuenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas; maneant irregulares, si illarum fragore, & crepitu, faciant fœminam abortire?

AFfirmat absolutè Henriquez *lib.*14. *cap.*15. *n.*3. vbi *litt. K.* citat pro hac parte Maiolum, Siluestrum, Tabienam & Abbatem. Sed ex his, Siluester oppositum docet, *vt infra.* Maiolus verò, & alij id affirmant, casu quo iuuenes illi id fecerint causa perterrefaciendi, tunc enim inquiunt, irregulares manebunt, si scire potuerunt, eam mulierem prægnantem fuisse; nam tunc sunt in dolo, & causam sufficientem abortus dederunt. Ita Maiol. *lib.*5. *cap.*48. §. 3. *num.*8 *cit.* Innocent. Abbas, Vincent. Sum. Corona, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus, loco nuper citato.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Manere quidem irregulares, si vesicas rumpant, ea cognitione, & intentione actuali, vt earum crepitu perterrefaciant mulierem, quam sciunt esse prægnantem, dubitántve; & abortire faciunt. Quia tunc, verè cum peccato graui concurrunt ad necem pueri. Secus aliàs, si comprobabili ignorantia, aut inaduertentia sufficienter excusante à peccato homicidij: quia tunc minimè manebunt irregulares. Vt loquendo de pueris, docet Siluester loco citato ab Henriquez pro parte altera, nempe *verb. Homicidium* 2. *vers.*22. vbi ita ait: Quid de puero, qui frangendo turgidam vesicam porcinam, mulierem prægnantem terrore abortiri fecit? Et dico, quod Innocent. Abb. & Vincent. sentire videntur, quod homicida sit, & irregularis. Sed oppositum bene tenuit Panormitan. quia adesse irregularem, non debet attendi quamlibet causam,

secundum

ſecundum gloſſ. *in cap. De cætero eod. tit.* Sed, vt ibi dicit Panormitan. appellatione cauſæ propinquam, & non remotam intelligimus. Hæc, loquendo de pueris, Silueſter; cuius ſententiam in hac parte tenuit antea Sum. Angel. *homicidium* 2. § 12. & poſtea Tabiena *irregularitas* 3. §. 14. Maiolus *num.* 8. *cit.* Legatur pro nobis Gibalinus *cap.* 4. *q.* 2. *conſectar.* 13. *num.* 92. *pag.* 201.

Qvæstio XXV.

An ſint irregulares, qui hyemali tempore, ſe petunt pilis niueis, ſi inde mors, aut mutilatio ſequatur?

AFfirmant Vgolinus *cap.* 22. *num.* 4. & Bonacina *quæſtione quarta, de Irregularit. punct.* 7. *num.* 21.

Sed clarius Reſpondeo: Fieri quidem irregulares, ſi abſque ſufficienti diligentia, ne mors, aut mutilatio ſequatur, ſe pilis niueis petunt: ſecus aliàs, aut caſu, quo dicti ſic ludentes, nec præuideant rationabiliter, aut veriſimiliter mortem aut mutilationem è tali ioco euenturam: quia tunc minimè fient irregulares. Sic Gibalinus *loc. cit.* ita dicens: Qui pilis glaciata niue confectis, & iam indureſcentibus, aut lapidem abſcondentibus ſeſe mutuò percutiunt in loco frequenti, ſi alicui oculum eruant, aut etiam occidant, vix excuſari poterunt à lata culpa, atque ab homicidio, & irregularitate: ſi tamen monuiſſent ſeriò, & ſpectatores ducti curioſitate, non ſibi caueant, eorum potius erit culpa, quàm ludentium: ſi verò aliqui è ludentibus intereat, aut mutiletur, vix excuſari poterit, cum vix diligentia, & cautio ſufficiens huic malo euitando potuerit adhiberi.

Qvæstio XXVI.

An fiant irregulares, qui lapidibus certant, ſi mors eueniat, aut oculus alteri erui contingat?

AFfirmat abſolutè Maiolus *lib.* 5. *cap.* 48. § 3. *num.* 2. Quia (inquit) hæc contingunt in ludo noxio, qui periculum in ſe habet mutilandi, vel occidendi.

Sed clarius, & probabilius Reſpondeo: Fieri quidem irregulares, caſu quo inexperti in tali ludo ſint, aut ſine diligentia ſufficienti, ne mors, vel mutilatio ſequatur, certent: Secus aliàs, ſi inexperti fundibularij ſint, & exercitati in dicto ludo, qua de cauſa facilè vitare poſſunt periculum occiſionis. Sic Vgolinus, & Bonacina *loc. cit.* Et bene, ſi cum hac limitatione affirmarent idem in caſu quæſtionis præcedentis, quod à fortiori debuerant, cum periculoſior ſit ludus certantium lapidibus, quàm pilis niueis. Nobiſcum ſentit Gibalinus *loc. cit.* vt hæc eius verba monſtrant: Funambuli, ſi caſu ſuo ſe mutilent, aut alium quempiam obterant, ſi periti erant, itavt prudentium arbitrio, nullum eſſet periculum, non fiunt irregulares: quia re vera non peccarunt, vt docet Petr. Nauarra *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 83. neque etiam ſe, aut alium mutilando, aut occidendo inuoluntariè prorſus, & caſu quodam qui prudenter timendus non erat: nam ſi vel ex imperitia, vel ex alia cauſa, quam quis præuidere debuit, neque cauere tentauit, contingat cædes, reus illius erit, atque adeò irregularis. Sic Gibalinus.

Qvæstio XXVII.

An ſi quis in ludo proiiciendi lapides ad vires corporis experiendas (Hiſpanè, tirar al canto) caſu aliquem ex ſpectantibus occideret; irregularis maneret?

REſpondeo: Quod non. Quia talis ludus ex ſe licitus eſt, & honeſtus, & citra periculum exercetur communiter; cum non ad nocendum, ſed ad vires exercendas, ordinetur: igitur ſi quis vires experiendi cauſa iaceret lapidem, & hic aberraret, aut manus in vnum aliquem obuium, tunc certè caſualis omnino eſſet cædes ex errore contingens, ac proinde omnino inuoluntaria, & abſque culpa ſaltem graui, & conſequenter abſque irregularitatis pœna. Sic Couar. *in Clement. Si furioſus, part.* 2. §. 4. *num.* 6. & ex illo Gibalinus *cap.* 4. *quæſt.* 2. *conſect.* 13. *verſ. Quintò.*

Qvæstio XXVIII.

An qui lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuitò hominem tranſeuntem occidit, irregularitatem contraxerit?

NEgat cum communi Sayrus *lib.* 7. *cap.* 6. *in fine*, eo quod illa actio licita fuerit, & nullo modo ex ſe ad hominis occiſionem periculoſa. Sic ille, citans Gloſſam *in cap. Clerico, diſtinct.* 50. Silueſtrum *verb. Homicidium* 2. §. 5. Tabienam *verb. Irregularitas* 3. §. 19. Maiolum *lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *num.* 5. & Alphonſum Viuald. *tractatu de Irregularitate, num.* 170.

Sed clarius Reſpondeo: Non contraxiſſe irregularitatem, ſi lapidem direxit in auem, aut quadrupedem exiſtentes in loco ſolitario, per quem quis tranſire non conſueuit: aut ſi exiſtebant in loco communi, per quem homines ſolerent tranſire, adhibuit diligentiam vociferando; quia tunc, etiamſi occideret hominem, non fieret irregularis; quia id fecit abſque culpa. Secus foret, ſi ob non adhibitam ſufficientem diligentiam ad euitandum homicidium mortalem culpam admiſerit: nam tunc irregularitatem contraheret. Sic Viualdus *loc. cit.* à Sayro *n.* 270. (non 170. vt leges apud ipſum) Silueſt. loco ab ipſo citato, vbi ita erit. Quintò, quid de Clerico qui porcos de agro pulſurus, lapidem iecit, & puerum interfecit? Et dico eum non eſſe irregularem per *cap. Clerico* 50. *diſtinct.* Sed intellige, quod ſecundum gloſſam dabat operam licitæ rei: & adde, quod diligentiam adhibuit circumſpiciendo, alioquin fuiſſet irregularis. Illud pro talibus aduertendum eſt, quod ſecundum Panormitan. *cap. Ex litteris, el* 2. *eodem tit.* qui proiicit aliquid ad locum inſolitum, & per quem quis tranſire non conſueuit, non tenetur clamare, vt *in l. ſi putator, ff. ad leg. Aquil.* aliàs ſecus.

Qvæstio XXIX.

An ſi quis in ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hiſpanè, al toro de las cozes, ò puñadas) aliquem ſuffocet, aut occidat, vel mutilet, irregularis maneat?

AFfirmat Viualdus *tract. de Irregularitate, num. mihi* 268. dicens, manere irregularem, propter immoderatum ludendi modum, citátque Archidiac. *in cap. Eum qui,* 50. *diſt.* & ſuppreſsè alios.

Sed probabilius Reſpondeo: Non manere irregularem,

gularem, si casu, & sine voluntate vlla, suffocet, aut occidat, vel mutilet. Quia tunc, cum ex vna parte ludus hic sit licitus, & valde vsitatus inter iuuenes; & ex alia, nulla culpa mortalis, quæ in nostra sententia semper ad irregularitatem requiritur, in tali suffocatione, occisione, vel mutilatione reperiatur, non est vnde occidenti irregularitas eueniat. Secus dicendum si suffocet, vel occidat, &c. ex negligentia culpabili, grauiter, aut cum dolo, vt constat.

Qvæstio XXX.

An fiant irregulares, qui gladiis, & crudis armis, inter se decertando, aut infestis hastis dimicando (Hispanè, en el Iuego de Torneos) aliquem occidant, vel deforment etiam à casu?

Affirmat, vix posse excusari prædictos decertantes ab irregularitate, Gibalinus *capite* 4. *quæstione secunda, consectar.* 13. *numero vigesimonono, vers. Quintò.* Quia simulata ista certamina, quæ torneamenta nominant, ita ex natura sua periculosa sunt, vt vix satis magna diligentia ad vitandam cædem, vel mutilationem adhiberi vnquam possit, vnde & prohibentur *tit. de Torneamentis.* Hæc ille. Et antea id absolutius affirmarunt Angel. *verb. Torneamentum, num.* 3. Hostiens. & Gofred. apud ipsum, Siluester *eod. verb. num. vnico,* & Armilla *num.* 2. ità dicens: Pugnans torneamento, est reus homicidij, & irregularitatis, si ibi aliquis occiditur, etiam à casu: quia cum det operam rei illicitæ, quidquid accidit, sibi imputatur, *de homicid. cap. fin.*

Sed clarius Respondeo: Fieri quidem irregulares, qui occidunt aliquem, etiam à casu, pugnando in torneamentis vtroque iure prohibitis: non verò in permissis ab vtroque. Quia in torneamentis prohibitis, periculum semper ineuitabile adest; minimè verò in permissis. Hanc responsionem intelliges, si cum Puente Hurtado notes, quod torneamenta, quæ instituta sunt ad ostendendas vires, & oblectandum populum, duplici modo fieri solebant: primò, armis hebetibus, & & modo vacante omni periculo, quemadmodum in Hispania ineuntur torneamenta pedestria inter binos, singulos, ternos, aut quaternos, ferro, & chalybe, bene armatos, gestantes enses, sine acumine, & lanceas, sine cuspide, & excipiendi sunt vtrinque ictus quaterni, aut quini. In his autem torneamentis nullum est probabile discrimen mortis, aut vulneris; quia sunt ludus, & vmbratilis pugna, & fiunt sine vlla malitia, & ideo licita, & permissa in Extrauag. 1. *de Torneament.* vt probat Nauar. *cap.* 15. *num.* 9.

Secundo modo fiebant torneamenta, cum armis acutis aptis ad cruentandum, quibus torneatores magno cum ipsorum discrimine pugnabant, eo quod non aliter ad torneamenta se armabant, ac instruebant, quam ad pugnas hostiles; exercebantur equis, qui frequenter incurrentes faciebant sessores quoque collidi, quos prostratos pessundabant, alij impetus quoque lancearum armatarum ferro. Et ideo, quia hæc torneamenta vix possunt non esse necessario cruenta, prohibita tanquam detestabilia fuere, iuribus citatis. Vnde qui in his etiam à casu occideret hostem, aut mutilaret, verè contraheret irregularitatem: non verò, qui in aliis licitis, quia non sunt connexione necessaria ex se periculosa, & ideo diligentia sufficienti præhabita, potest quis casu absque culpa occidere. Et sic possunt intelligi Auctores primæ sententiæ. Legantur Puente Hurtado *de duello disputatione* 170. *sect.* 5. *per totam*, & Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 3. *in glossa litt. Q.*

Qvæstio XXXI.

An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat, in alium ioco concitauit, & canis ipsum mutilauit, vel occidit?

Affirmat, licèt cum timore, Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæstione* 2. *consectar.* 13. *numero* 29. *vers. Octauò*, dicendo, vix posse excusari à cæde, aut mutilatione (& consequenter, ab irregularitate) quia vix, posita ea cognitione, poterit ab ioco abesse culpa lata, & mortalis ratione cædis consequutæ, cuius periculum præuidere debuit, & vitare diligentius, atque ita præsumitur in foro externo, & damnatur *l. Item Mela. §. Item & cum eo. ff. ad l. Aquiliam, & l. Qua actione. §. Sed si quis seruum. ff. eod.* Absolutius affirmant id Vgolinus *cap.* 18. *§.* 2. *num.* 8. vt quæstione sequenti constabit, & Bonacina ex illo.

Sed clarius Respondeo dicendo, quod verè contrahat irregularitatem, si probabiliter timuit, canem ab ipso ioco concitatum, posse occidere, vel mutilare illum in quem concitauerat: quia posita hac cognitione probabili, minimè potest excusari à mortali culpa cædis, aut homicidij, ac per consequens, nec ab irregularitate. Secus verò si dictus concitans canem, de cæde non timuit, necve in mentem illi venit, &c. quia tunc, cum ob defectum scientiæ, aut cognitionis, careat culpa, carere oportet & pœna.

Qvæstio XXXII.

An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat canem rabiosum esse, eo quod non erat solitus mordere; sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit?

Affirmat Vgolinus loco nuper citato; quia, inquit, concitans illicitæ rei vacabat, ex qua actione sequutum fuit homicidium. Vgolinum sequitur Bonacina *quæstione quarta, punct.* 7. *num.* 24. *in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem homicidij: quia in dicto casu, minimè culpa mortalis homicidij subsequuti fingi potest, quod nos ad irregularitatem contrahendam semper requirimus. Nec obstat quid, quod concitans canem daret operam rei illicitæ, quia vltra id requiritur culpa mortalis homicidij, *vt supra* est habitum. Sic Gibalinus loco nuper citato.

Qvæstio XXXIII.

An qui domi custodit leonem, vrsum, aut canem ita bene ligatum, vt neminem ladere possit; si tamen aliquo casu, soluatur, & occidat aliquem, maneat irregularis?

Respondeo cum communi: Non manere irregularem custodem illum; cum in re illa nihil peccauerit: Secus foret, si custodis temeritate, aut negligentia euaserit Leo, aut Vrsus, &c. &

aliquem interfecerit, quia tunc reus esset homicidij illius, ac proinde irregularis. Sic Maiolus *libro 5. capite 48. §.3. numero decimotertio*, & penes illum, Silvester, Summ. Confessor. Speculat. & Tabiena. Nauarrus *cap.27. numero 227. vers. Decimoquarto*, & apud illum Innocent. Cardin. & communis. Couarruuias *in Clement. Si furiosus, 2.p. §.4. num.11. vers. de eo autem* (non *num.10. vers. Quartò*, vt male citat Sayrus) Henriquez *libro 14. cap.15. numero 3. fine.* Toletus *lib.1. cap.29. in fine.* Summa Astensis, Pisanela, & Angelica, & D. Anton. quos cum aliis citat, & sequitur Sayrus *lib.7. cap.6. num.19.* Auila *part.7. disputatione 1. sect.1. dubit.7.conclus.1.* Bonacina *quæst.4.punct.7.num.24.* Gibalinus *cap.4. quæst.4. consectar.12. vers. Tertio.* & alij.

Qvæstio XXXIV.

An saltem, maneret irregularis custos ille, qui leonem, vrsum, aut aliam feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incautè accedentem occidit?

Affirmat absolutè Couuarruuias *loc. cit.* vbi ita ait: Attamen ipse opinor, hunc esse irregularem, si hæc animalia habeat etiam ligata in via, vel in itinere, aut in alio loco publico. *Ibi enim, l. Et generaliter, l. qua vulgò. ff. de ædilit. edict.* quarum meminit Ludouic. Romanus *in singul.704.* ad hoc quod hic vltimus casus puniendus, & legibus illis punitur pœna pecuniaria ducentorum solidorum. Hæc ille. Quem sequuntur ex supra citatis, Henriquez, Auila, Sayrus, & Bonacina. Quia in hoc casu (inquit hic vltimus) vtpotè periculoso, non censetur sufficientem adhibuisse cautionem, & diligentiam ad præcauendam mortem.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum: Manere quidem irregularem talem custodem ferarum, si in dicto casu deuoraretur quis ab aliqua illarum, ex defectu diligentiæ, & custodiæ custodis; vt bene ait Bonacina cum aliis: Minimè verò manere, si adhibita sufficienti diligentia & cautione ad præcauendam mortem cuiusuis accedentis, eo quod bene ligator dictam feram tenuerit, sed elusa custodis diligentia, solum est, & interfecit aliquem. Quia tunc custos nullum peccatum lethale commisit homicidij, quod in nostra sententia est requisitum ad irregularitatem contrahendam, vt sæpè diximus. Vnde nil ad contrahendam hanc pœnam facit, quod iuribus sit prohibitum dictas feras habere in via, seu loco publico, si aliàs cautè & bene ligatus illas teneat, & custodiat, ne damnum, vel mortem inferant.

Qvæstio XXXV.

An qui aliquem de ponte ioco præcipitem dedit, eo fine, vt ipsum à quartana liberaret; manserit irregularis, casu, quo ille interierit?

Respondeo: Mansisse irregularem, si aliquo modo præuidit periculum mortis quartanarij, nec fecit diligentiam vt caueret: quia tunc graue commisit homicidij peccatum; & consequenter admisit irregularitatem. Secus verò dicendum, si à peccato mortali excusaretur præcipitans, vel ob nimiam simplicitatem, vel ob diligentiam præstitam, quam sufficientem putauit, ne præceps suffocaretur, vel ob inaduertentiam, &c. Sic Gibalinus *cap.4. quæst.2. consectar.13. vers. Nonò pag.202.*

Qvæstio XXXVI.

An fiat irregularis ille, qui ludendo, lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapidem, casu in alium lapidem impegit, & mortuus est?

Affirmant communiter Canonistæ *in cap. Exhibita, de homicid.* non absolutè, sed casu solum, quo fugiens timebat de malo graui sibi infligendo, nisi fugeret, eo quod proiiciens grandem iaceret lapidem, aut iacere se fingeret, aut graue vulnus minaretur, & alter, vt hoc malum fugiat se det præcipitem. Secus verò (inquiunt) si fugiens timebat solùm de percussione leui, eo quod proiiciens intenderet solum leuiter percutere; aut lapidem à longè misit, & terrefecit hominem eo modo, qui non solet perturbare, aut nocere; tunc enim licet timens fugiat, & corruens intereat, proiiciens irregularis non erit. Ita Couarru. *in Clement. Si furiosus, 2.part. §.4.num.6.* & penes ipsum, Innocent. Abb. Anania, & alij Doctores. Summa Astens. & Angelica, Silvest. Hug. Alberic. Summa Confessor. Tabiena D. Anton. Maiolus, Viualdus, & Henriquez *lib.14. cap.15. §.3. litt. D.* quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.6.num.29.* (non 31. vt citat Gibalinus) & *in Clavi Regia lib.10. cap.12. num.28.* Bonacina *quæst.4. de Irregularit. punct.7. num.26.* Barbosa *ad cap. Exhibita, de homicid.* Vgolin. *cap.19.num.10.*

His Auctoribus, ex parte contradicit Gibalinus, *loc.cit. vers. Vndecimò*, dicens, posse adhuc proiicientem grandem lapidem ludi causa, liberum ab irregularitate ob casualem cædem contingentem, remanere; eo quod in vitando eo periculo potuit abesse mortalis causa, aut culpa.

Sed ego clarius Respondeo dicendum, quod in vtroque casu, potest proiiciens lapidem in alium, ludi causa, & manere liber ab irregularitate; & etiam innodatus illa: liber, si in vtroque casu absit (vt verè potest) mortalis culpa, ob quam solam, hæc pœna contrahitur: innodatus verò, si in vtroque casu, culpam admisit mortalem, in non vitando mortis periculo illius, in quem ioco, & solum animo eum deterrendi, lapidem, siue leuem, siue grauem, misit. Si ergo in vtroque præuidit, aut prudenter timuit necem alterius, & hac præuisione non obstante, non cessauit à ludo; verè in vtroque admisit hanc irregularitatis pœnam, quia præmisit in vtroque homicidij culpam. Si verò non præuidit mortis alterius periculum, nec prudenter timuit illud, tunc immunis ab irregularitate erit, sicut à mortali culpa.

Qvæstio XXXVII.

An sit irregularis, qui proiicit lapidem in Petrum, si lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat?

Affirmat absolutè Sayrus *lib.7. cap.6. num.30.* Quia occisio (ait) Ioannis prouenit ex actione illicita Petri, nempe ex actione ad hominis occisionem directa: ergo ob illam, Petrus irregularis erit. Citat Sayrus pro hac sua sententia Hugul. *in cap. Sæpe. distinct.50.* Summa Confessor. *lib.2. tit.1. quæst.27.* Astens. *parte 2. lib.6. tit.4. artic.6. quæstione 8.* Nauarrum *cap.27. numero 236. vers.*

vers. Vigesimoquinto. Henriquez *libro* 14. *cap.*15. *numero* 3. Maiolum, Tabienam, Siluestrum & alios antiquos. Quibus nouissimè adhæret Barbosa *ad cap. Exhibita, numero secundo*, & penes ipsum Farinac. *in praxi crimin. quæstione* 126. *numero* 17. & alij. Qui omnes affirmant, minimè manere irregularem Petrum, qui ictum lapidis declinauit, nisi (vt Henriquez cum aliis, in Glossa *litt. F.* vult) in fraudem fecerit: quia iste, exeundo ictum, vsus est suo iure, neque enim tenebatur, suo periculo, impedire alienum.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo dicendo, quod proiiciens lapidem, in dicto casu, verè maneat irregularis, si eum proiecit in Petrum, absque sufficienti diligentia, ne lapis ille ad Ioannem perueniret; nam tunc verè fuit homicida voluntariè. Secus verò dicendum, casu, quo proiiciens lapidem in Petrum debitam diligentiam adhibeat, & forte fortuna lapis perueniat ad Ioannem, & occidat: nam tunc, sine mortali culpa id effecit, & ideo liber ab irregularitate manebit. Sic clarè ex dictis colligitur: & docet Bonacina *quæstione quarta, puncto septimo, numero decimonono*, vbi citat pro hac parte Suarium *disputatione quadragesimaquinta, sectione sexta, numero decimooctauo.* Filliucium *tractatu vigesimo, capite tertio, numero* 81. Sayrum *loco supra citato*, & Molinam *tom.*4. *disputatione trigesimasecunda, numero secundo.* Sed ex his auctoribus, quos pro hac sententia citat Bonacina, Suarez, aut expressè sentit oppositum, vt videre est in primo casu, quem adstruit; aut solum dicit, hanc partem speculatiuè videri satis probabilem; practicè verò, consulendum esse, peti dispensationem, propter dubium, & horrorem facti, & quia ibi non potest excusari malitia homicidij exterioris cum effectu sequuto. Hæc Suarez in secundo casu, quem, loco citato, ponit. Et eodem modo loquitur Filliucius. Sayrus verò absolutè, & sine vlla distinctione oppositum tenet. Molina nihil ait (loco citato) ad propositum. Tenet tamen nostram sententiam Gibalinus *cap.*4. *q.*2. *consectar.*10. *vers. Octauò.* Qui etiam explicat Auctores contrarios.

Qvæstio XXXVIII.

An si Petrus ludens cum Ioanne, proiiciat eum in terra, & casu cultellus Petri Ioannem feriat; maneat Petrus irregularis, sequuta morte Ioannis?

Respondeo: Non manere irregularem. Quia huiusmodi homicidium, omninò, & simpliciter fuit casualis, & sine culpa graui (vt supponimus) commissum: ergo committenti illud, non debet imputari ad pœnam. Sic habetur *in cap. Lator. de homicid.* vbi Glossa in Summa textus expressè ait: quod homicidium casu commissum, culpa non præcedente, non sit imputandum. Sic cum communi Canonistarum sentit Barbosa ad dictum *cap. numero* 1. Sayrus *libro* 7. *capite* 6. *numero sexto.* Gibalinus *capite quarto, quæstione secunda, consectar.*13. *vers. Duodecimò*, hæc dicens: Qui luctantur inuicem, vt experiantur suas vires, dum quilibet suum aduersarium deiicere conatur, si vnus feriatur à gladio alterius lateri accincto, non contrahitur irregularitas; nisi vel ex lege ludi, vel alia circunstantia, potuerit aduerti hoc periculum, & in eo omittendo fuerit culpa mortalis. Sic ille.

Qvæstio XXXIX.

An si quis proiiciat lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur; maneat irregularis Petrus; necnon, qui lapidem proiicit?

Affirmat manere vtrumque Gibalinus *cap.*4. *de Irregularitate, quæstione* 2. *consectar.*20. *vers. Decimò*, his verbis: Quando quis, vt ictum aduersarij declinet, medium alium obiicit vulneri, ex quo moritur, fit irregularis: quia non potest se tueri cum alterius iniuria, vt dicitur *l. scientiam, ad leg. Aquiliam*, & reuera ponit causam proximam morti; quare homicidij illius causa est. Eandem quoque irregularitatem contrahit percutiens hunc medium, vt patet. Ita Gibalinus.

Negat verò ex parte Sayrus *libro septimo, capite sexto, numero trigesimo*, docens in dicto casu, non Petrum, sed proiicientem lapidem manere irregularem dumtaxat. Ait namque sic: Qui proiicit lapidem in Petrum, & Petrus alterum impellit, sine dolo, & ille alter occiditur, irregularis efficitur non Petrus, sed qui lapidem proiecit in Petrum. Ita Sayrus.

Sed ego distinctius, ac probabilius Respondeo: Manere quidem vtrumque irregularem; si in vtroque reperiatur culpa mortalis tendens ad homicidium Ioannis; veluti, si in proiiciente lapidem in Petrum sit negligentia mortalis, in præcauenda morte Ioannis: & in impellente Ioannem in medium, vt declinet à se ictus, reperiatur dolus, & fraus: tunc enim certum est, & constat ex dictis, manere vtrumque irregularem; cum vterque sit homicida voluntarius. Secus verò, si in neutro illorum reperiatur mortalis culpa, vt contingere potest; nam à proiiciente lapidem abesset; casu, quo hîc sufficientem diligentiam præberet, ne alium quàm Petrum feriret: ab impellente Ioannem in medium, si hunc sine dolo, sed solo terrore ductus, repentè ad se liberandum, impelleret. Si ergo in vtroque nulla mortalis, respectu Ioannis occisi, reperiatur culpa, nulla reperietur & pœna. Si verò in aliquo, reperiatur lethale crimen, reperietur irregularitas.

Qvæstio XL.

An sit irregularis Petrus, qui Ioannem impellit in alium, qui, eo impetu concidens, occiditur?

Affirmat Maiolus *lib.*5. *cap.*48. §.3. *numero* 6. his verbis: Si quis me impellat in alium, quem meo impulsu occidi, aut præcipitaui, sine dolo, ego irregularis non sum, sed qui me impulit. Hugo *d. cap. Sæpe. text. in l. Qua actione* §. *Proinde. ff. ad leg. Aquil.* Huc vsque Maiolus. Hanc etiam sententiam tenuit postea Vgolinus *cap.*18. §. 2. *numero* 7. eo quod dabat Petrus operam rei illicitæ.

Sed distinctius, ac probabilius Respondeo: Non solum Ioannem manere liberum, in eo casu, ab irregularitate, vt bene docet Maiolus; verùm etiam & Petrum, si in illa sua impulsione liber extitit à mortali. Quod in præsentiarum bene vidit Gibalinus loco nuper citato *vers. Vndecimò*, qui casum huius quæstionis, sic proponit, & resoluit: Si quis Titium impellat in Mæuium, qui eo

impetu concidens occiditur, damnatur tanquam irregularis ab Vgolino §. 2. *citat. num.* 7. quia dat operam rei illicitæ. Mihi vulgaris distinctio retinenda videtur : si enim casurum Mæuium præuidere debuit, ac potuit, atque cædis periculum in eo casu, propter loci, aut personarum, aliorúmque adiunctorum rationem, itavt illa impulsio ratione illius periculi fuerit mortalis, erit reuera irregularis, sequuta Mæuij cæde : si autem leuis quædam inconsideratio, &, vel inculpabilis, vel non nisi venaliter, fuit, nulla incurretur irregularitas. Impulsus autem Titius corruens in Mæuium, illúmque in saxum allidens, aut conterens, & occidens non est irregularis, quia non est causa moralis illius cædis. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XLI.

An aliquis fiat irregularis, casu quo turba aliqua ad pontem, aut fores Ecclesiæ, ita se constipat, quod aliqui compressi pereant?

REspondeo, Nullum carentem dolo, vt supponimus, fieri irregularem. Quia nullus totius multitudinis dici potest causa culpabilis cædis, quæ ex ea constipatione contingit : ergo nullus illorum irregularis est. Sic Maiolus, & Gibalinus *locis citatis.*

QVÆSTIO XLII.

An saltem, contraheretur irregularitas, si mors alicuius contingeret ex oppressione ingredientium ad fornicis alicuius infamem domum?

AFfirmabunt, qui docent homicidium casuale ex actione illicita proueniens facere irregularem, sunt autem Maiolus, Henriquez, & alij, quos & sequitur Barbosa *ad cap. Significasti, el 2. de homicid.* necnon & alij adducti à nobis *supra quæst. 7.*

Sed probabilius Respondeo : Nec in hoc casu contrahi irregularitatem ab aliquo : Quia si nullus, adhuc in ingressu talis domus, est causa culpabilis, vt quis opprimatur, nullus irregularis erit. Nec quid refert (vt sæpè diximus) quod opprimentes nolendo, vacent volendo rei illicitæ. Sic Gibalinus *loc. citat.* Qui bene addit, secus dicendum, si quis dolo malo ad causandam compressionem aliquid fecisset, & præuideret periculum, mortis alicuius, nam tunc, hac sequuta, irregularis haberetur.

QVÆSTIO XLIII.

An qui acriter aliquem increpauit, fiat irregularis, si increpatus, pœnitudine ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat?

NEgat Vgolinus *capite 28. numero 6.* eo quod, ita contigisse B. Antonio Paduano, narretur in eius vita : nam pœnitens ab ipso increpatus, sibi pedem imprudenter abscidit ; & tamen non ob id mansit Diuus Antonius irregularis. Cum Vgolino sentit Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. confectar. vltimo. vers. Sextò. pag. 205.*

Sed clarius Respondeo : Non fieri quidem irregularem increpantem, nisi aliàs præuideret, quod eius increpatio esset motiuum proximum ad hoc vt increpatus se mutilaret, & imprudenter occideret : nam tunc verè moraliter influeret in eius mutilationem aut mortem. Quod certum est non contigisse D. Antonio, & ideo liber ab irregularitate, in casu contingenti, euasit.

QVÆSTIO XLIV.

An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent?

AFfirmandum absolutè videtur. *Primò*, quia in iure expressè prohibetur Parentibus in suo lecto reponere nocte infantes, propter probabile homicidium quod inde euenire solet : vt *cap. Consuluisti. 2. quæst. 5.* (non 4. vt lege apud Henriquez) & *cap. Quæsitum, de pœnit. & remiss. & cap. de infantibus, de iis qui filios occidunt.*

Secundò, quia in pluribus Diœcesibus, sub lata excommunicatione prohibetur, ne infantes, ante annum expletum, in lectis dum dormiunt, teneantur. Ita habetur in Concil. Prouinciali Mediolanensi V I. *tit. de Baptismo §. grauissimo* ; & in Episcopatu Sauonæ, vt refert Viualdus *tract. de Irregularitate, num. 243.* vbi ait, quod baptizato infante dicit Sacerdos Patrino : *Se ve commanda sotto la scom. maggiore, da parte di Monsignor Vescouo, non metterlo al letto per tuto questo anno* : at sic est, quod ad incurrendam maiorem excommunicationem requiritur peccatum mortale : ergo. Propter hoc vltimum argumentum Tabiena, *irregularitas 3. numero 14.* & Armilla *in verb. Irregularitas, num. 51.* & eos sequitur Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 3. numero 9.* dicunt, quod vbi adest censura excommunicationis, inexcusabiles à peccato sint, qui infantes ante annum secum in lecto nocte habeant : & consequenter si infantes suffocentur, irregulares fiant.

Sed clarius ego huic difficultati Respondeo. *Primò.* Si parentes (aut etiam nutrices) experti sunt alios infantulos suffocasse, verè peccant mortaliter, habentes eos in eodem lecto. Quia si denuò non adhibeant sufficientem cautelam) verè se exponunt probabili periculo eos suffocandi. Et in hoc sensu, verissima est sententia Maioli, & aliorum. Quibus fauent Viualdus *num. 243. cit.* & Henriquez *lib. 14. cap. 15. num. 7. litt. Q.* Sayrus *lib. 9. cap. 6. num. 30.* cum aliis.

Respondeo : *Secundò.* Si Parentes, ex iustis causis, & adhibito aliquo debito remedio, infantulos suos nocte teneant, non peccant mortaliter, adhuc supposita censura. Quia potest dari legitima causa, quæ Parentes à mortali excuset : ergo. Sic Henriquez *loc. cit.* his verbis : Ex causa licebit infantem eodem lecto tenere ; si aliàs implacabiliter plorat, & lectus est magnus in quo infans satis distat à parente, seu nutrice, solétque dormire quietus : vel si parentes inopes, ob commodum infantis ita reponunt, vt in frigore foueant : charitas enim excusat ab inobedientia periculi exigui. Sic Henriquez. Et antea Viualdus *loc. cit.* sic : Si nutrix experta est se quietè dormire (id est, *che ala matina, se ne tribola del medesimo modo che si dormi*) & infantem collocat in lecto à se aliquantulum separatum, non erit mortale peccatum ; maximè si nutrix non dormit profundè, sed leuiter, & lectus amplius est. Et *infra.* Si nutrix pauper est, ita quod nullum alium lectum, vel reclinatorium habet, vel infans frigore laboret ; vel periculum sit extra lectum esse ab aliquo animali,

animali, serpenti, vel diabolica arte nocendum, tunc nullum mortale erit, illum apud se collocare. Sic ille. Quem citat, & sequitur, cum aliis pluribus, Sayrus *loc. cit.*

Ex iis ad secundam partem quæsiti respondendo, *Dico tertio.* Parentes, qui infantes secum dormientes, suffocant, fiunt irregulares, si imprudenter, & incautè, & omnino mortaliter culpabiliter, illos in suo lecto collocant: non autem si ex iustis causis, aut variis circunstantiis periculum timeri non debuit, aut illi sufficienter cautum fuerat, aut alia causa legitima ex supra recensitis ipsos à peccato excusauit. Et ita interpretor prohibitionem factam parentibus locandi hos infantes in eodem lecto, etiamsi excommunicatio illi prohibitioni annexa sit, nam ad illam requiritur peccatum mortale, vti demonstrauimus *parte* 4. *de Censur. tract.* 1. *disp.* 8. *quæst.* 9. Sic Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consectar.* 14. *vers. Quartò. pag.* 204. &, ex parte Sayrus *num.* 30. *cit.* Henriquez Nauarr. & alij plures Canonistæ, quos nouissimè sequuntur Suarez *disputatione* 46. *sectione* 6. *numero* 15. Filliuc. *loc. cit. num.* 79. *vers. Secundus.* Reginald. *lib.* 30. *cap.* 12. *num.* 157. Bonacina *quæst.* 4. *punct.* 7. *num.* 18. & alij.

Qvæstio XLV.

An fiat irregularis Clericus, noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus, ei insscio, aut inuito, sustulit, & illis armis hominem occidit?

Affirmat Maiolus *libro* 5. *capite* 48. §. 3. *numero* 17. his verbis: Aliquando verò Clericus est in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte, vel dando operam rei illicitæ, vel arma prohibita; & eo casu, etiamsi inuito Clerico amicus arma abstulerit, vel insscio surripuerit, fit irregularis Clericus ex culpa. Ita ille, qui simul & Henriquez citant pro hac parte Felinum *in cap. Sicut dignum, de homicid.* Nicol. Ploue *tract. de Irregularit. num.* 13. & 14. & Carrer. *in pract. crimin. tit. de Homicid.* §. *Cira, num.* 69.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia in illa traditione armorum nulla fuit culpa mortalis homicidij. Sic ex doctrina Nauarri *cap.* 27. *num.* 221. & 237. docet Henriquez *lib.* 14. *cap* 15. *num.* 14. *in fine*, & nouissimè Gibalinus *cap.* 4. *quæst.* 2. *consect. vltimo. vers. Nono*, vbi addit idem dicendum esse, casu, quo Clericus, volens illa arma dedisset; nisi aliàs in illa traditione armorum committeret aliquod homicidij mortale, propter præuisum iniustum homicidium. Sed de hoc vltimo casu, supra nos egimus.

Qvæstio XLVI.

An sit irregularis Magister castigans discipulum; si ex castigatione, casu sequatur mors?

Affirmat absolutè, & sine vlla distinctione, Felinus *in cap. Presbyterum, de homicid.* docens, esse irregularem.

Sed clarius cum distinctione Respondeo dicendum: Esse quidem irregularem si nimis in castigatione excessit, & non adhibuit debitam diligentiam, ne sequeretur mors, vel mutilatio: secus verò si non excessit, sed moderatè, & circunspectè castigauit, quia tunc homicidium sequutum merè erit casuale. Sic communis ex text. *cap. Presbyterum, & cap. Ad audientiam, de homicid.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 235. Couar. *in Clement. Si furiosus, part.* 2. §. 4. *num.* 5. & §. 2. *num.* 9. Vgolin. *cap.* 20. *num.* 11. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14. *num.* 4. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 77. *num.* 6. Auila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 3. Sayrus *lib.* 7. *c.* 6. *num.* 2. Suarez *disp.* 46. *sect.* 2. *num.* 4. Bonac. *quæst.* 4. *punct.* 7. *num.* 14. Barbosa *ad cap. Presbyterum, cit. num.* 1. & 2.

Qvæstio XLVII.

An qui vinum generosum conuiuiis apposuit, aut latissimas illis ministrauit epulas, quibus aliquis se ita ingurgitauit, vt crepuerit, aut mentis defectu, alium occiderit; maneat irregularis?

Respondeo: Quod non. Quia fortuitum omnino, & inuoluntarium est conuiuanti illud homicidium. Sic Vgolinus *cap.* 28. *num.* 3. & 4. Gibalinus *ex illo cap.* 4. *quæstione* 2. *consectar. vltim. vers. Primò.* Qui idem dicit de illo, qui tectum resarciens cadit, & aliquem obterit. Et de illo qui mittit aliquem itinere maritimo, aut terrestri, & vel tempestate periit, vel à latronibus cæditur, &c.

Quis autem possit in hac irregularitate, orta ex homicidio casuali dispensare, dicemus *disp.* 27.

DISPVTATIO XVII.

De Irregularitate orta ex mutilatione voluntaria membrorum.

Qvæstio Prima.

An ex iniusta, & voluntaria membrorum mutilatione, nascatur irregularitas?

Respondeo, vt quid certum: Nasci. Quia sic determinatum est Iure: & docent ex illo omnes Doctores, vt vidimus *supra disputatione* 10. *quæstione* 7. Vbi, *quæstione* 8. diximus, hanc irregularitatem esse omnino distinctam ab irregularitate orta ex homicidio; & ideo non omnia, quæ iura disponunt de irregularitate voluntarij homicidij, extendenda esse ad irregularitatem istam mutilationis voluntariæ. Legantur dicta à nobis ibi *quæst.* 9. & 10.

Qvæstio II.

Quid sit mutilatio membri?

Respondeo dicendum, quod mutilatio propriè sumpta, nil aliud sit, quàm membri abscissio, & amputatio, seu detruncatio. Sic colligunt communiter Doctores ex Glossa (non ex regula, vt errore Typographi leges apud Cornejo *in cap. Accusasti. verbo debilitatus, de accusationibus.* Legantur de hac materia Nauarr. *cap.* 27. *num.* 206. Sotus *lib.* 5. *de Iustitia, quæst.* 2. *artic.* 1. Couarruuias *in Clement. Si furiosus, 3. part. initio, num.* 9. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disputatione* 68. Suarez *disp.* 44. *sect.* 2. Bonacina *disput.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. Sayrus *libro* 6. *cap.* 15. *à numero* 3. Maiolus *lib.* 5. *cap.* 50. Auila *part.* 7. *disput.* 5. *sectione* 1. Filliucius

tract.20. cap.1. à num.7. Palaus *disp.6. punct.5. §.1. à num.3.* Hurtad. *disp.2. diff.5. à num.18.* Gibalinus *de Irregularitate, cap.4.quæst.1.à num.5.pag.116.* & Moure *2.part. examin. cap.10.§.14.num.2.*

Qvæstio III.

An ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, vt habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis?

NEgant quàm plures Doctores, docentes, minimè esse necessarium ad rationem membri, cuius abscisio, seu mutilatio irregularitatem parit, vt habeat proprium, & distinctum officium, seu distinctam, & totalem operationem; sed sufficere, si habeat operationem coniunctam, & accessoriam in aliqua parte præcipua, quam iuuat, vt videtur, in digitis manuum, & pedum. Probant. Quia ius canonicum solum requirit ad irregularitatem contrahendam, mutilationem membri; vt patet ex *Clement. vnica, de homicid.* at sic est, quod notabilis cuiuslibet membri diminutio, propter absciſſionem alicuius partis ipsius, dicitur mutilatio; ergo huiusmodi sufficiens erit ad inducendam irregularitatem. Ita tenent Sotus *lib.5.de Iust.quæst.2.art.1.& in 4.dist.25. quæst.1. art.3. concluſ.3.* Palud. *ibidem quæst.3. art.2. concl.1.* Caietan. *2.2. quæst.65.* (non *6.* vt legi apud Sayrum) *art.1.* Quibus adhæsere Aragon *2.2.q.65. art.2.* Gordonus *quæst.18.lib.7.num.48.* Suarez *etiam disp.44.sect.2.* (non 24.vt leges apud Cornejo) *n.7.* & 8. (vnde non bene citat hunc Doctorem Bonacina pro parte contraria) Layman *lib.3. tract.3. cap.11.num.2.*

Sed ego probabilius Respondeo dicendum, quod ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem inducit, necessum sit, quod habeat proprium, & distinctum officium à reliquis partibus corporis. *Primò* probatur ex Paulo *1. Corinth.12.* dicente, *membra corporis non habere eundem actum*; indicans per hoc, ex actibus distinctis, membra distingui.

Secundò. Quia in pœnalibus, voces sunt in rigidiori, & maximè propria significatione, capiendæ: at vox *membri*, in rigidiori significatione sumpta, solum accipitur pro ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia distinctam: ergo. Sic passim sentiunt Iuris Doctores Bartol. Bald. Felin. Panorm. & alij, quos refert, & sequitur Couar. *in Clement. Si furiosus, 3. part.* (non §.3. vt leges apud Palaum) *initio num.8.* Nauarr. *cap.27. num.206.* Henriquez *lib.14. cap.8. §.1.* Valentia *tom.4. disp.7. quæst.19. punct.3. §.4.* Graffis *lib.2. cap.62. num.4.* Tabiena, Angel. Philiarcus, & Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib.6.cap.15.* (non 16.vt leges apud Palaum) *num.13.& 14.* Molina *tom.4. tract.3.disp.69.num.2.* Auila *part.7. disp.5. sect.1. dub.1.* Ægidius *disp.18. dub.8. concl.2.* Reginald. *lib.30. num.91.* Filliucius *tract.19.cap.9. num.235.* Bonacina *quæst.4. punct.8. num.3.* Hurtad. *disp.2.de Irregularit. diff.5. num.18.* Ioan. Præpositus *in 3.part. quæst.5.de Irregularitate, num.72.* Tolet. *lib.1. cap.71.* aliquibus, mihi tamen *cap.77.num.4.* Moure *loc. cit.num.3.* Gibalinus *cap.4. quæst.1. num.6. pag.117.* Diana *part.2. tract.15. resol.20. & part.4. tract.2. resol.26. & part.9.tract.7. resol.21.* Palaus *disp.6.punct.15. §.1. num.4.* Cornejo *disp.2. de Irregularit. dub. vnico, quæs.4.* Barbosa *de Appellatiua, verb.Signif. verb.Membrum, num.1.* & communis.

Qvæstio IV.

An abscindens alteri pedem, manum, aurem, linguámve, aut eruens oculum; fiat irregularis?

REspondeo, vt certum: Fieri. Quia verè abscidit membrum habens propriam, & distinctam operationem ab alio, veluti manus ad palpandum, pedes ad ambulandum, aures ad audiendum, lingua ad loquendum, & oculi ad videndum: ergo. Sic sentiunt omnes Doctores vtriusque sententiæ, nuper relatæ, vt notat Sayrus *loc. cit. num.11.* Legatur Barbosa *loc. cit.*

Qvæstio V.

An abscindens alteri vnum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis?

AFfirmant Sotus, Caiet. & Paludan. locis supra citatis. *Primò.* Quia digiti pedis, vel manus, verè sunt partes pertinentes ad integritatem totius corporis: ergo sunt verè membra.

Secundò. Quia, vt nuper est habitum, illud dicitur in rigore, & est propriè membrum, quod habet proprium officium, & distinctam operationem ab alio: atqui digiti manus sunt huiusmodi, cum, vt constat, digitis scribamus, depingamus, & instrumenta musica pulsemus: ergo abscindens illos, irregularis manebit. Ita videtur sentire Filliuc. *tract.20. cap.1.quæst.6.dicto 3.num.15.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, digitos in ordine ad inducendam irregularitatem, non reputari membra, quidquid sit in ordine ad componendam naturam. Nam digitus in propria significatione, non est membrum, sed pars membri. Ex quo solutum manet primum argumentum. Et ad secundum, neganda est minor; quia scribere, depingere, & huiusmodi, non digitorum, sed officium proprium est manus; quæ, quasi instrumento coniuncto ad hæc præstanda, vtitur digitis. Sic tenent communiter Auctores nostræ sententiæ quæstionis antecedentis: Inter quos præcipuè Sayrus *cap.15. cit. num.14. & 15.* Couarru. Bonacina, Henriquez, Tolet. Maiol. Hurtad. Barbosa, Moure, Palaus, & Diana *locis citatis.* Qui idem, & à fortiori dicunt, de vnguibus; cum hæ multo minus sint, aut dicantur membra.

Qvæstio VI.

An saltem, maneret irregularis, qui alteri abscinderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contrectatur, nempe pollicem, & Indicem?

AFfirmant, & à fortiori Sotus, Caiet. & Palud. Quibus accessere Siluester *homicidium 3. q.3. vers.4.* Maiolus *lib.5.cap.50.num.2.* & (apud Sayrum, *vbi infra*) Toletus *lib.1.cap.27.notabili 3.* Sed hic Auctor oppositum docet, vt citò constabit. Tenent tamen Suarez *disp.44. sect.2. num.8.* & P. Vasquez, apud Luysium *lib.9. de Censur. disp.67. dub.2. vers. Sed P. Suarez*, & Zerola *in 1. part. praxis Episcop. verb.Irregularitas. vers. Tertiò.*

Sed ego probabilius Respondeo: Nec isto casu manere irregularem mutilatorem pollicis, & indicis. Quia, nec hi digiti, verè, & propriè membra sunt: ergo nec illos mutilans manebit irregularis.

Sic

Sic in primis sentit Toletus, non loco citato à Sayro pro opposita parte, sed *lib.1.cap.77. num.4. in fine*, vbi ita ait: Qui ergo alteri digitum abscidit, etiamsi pollex aut index sit, non censetur mutilator, vt irregularis efficiatur. Sic Toletus, Couar. *in Clement. cit. part.3. initio, num.8.* sic dicens: Quartò proximè deducitur, non esse eum irregularem, qui alteri eos abscinderit digitos, sine quibus ipse mutilus Sacerdos esse non potest, nempe tres digitos ad consecrationem necessarios, propter honestatem. Nam qui hos digitos non habet, irregularis est, ob defectum maximum eius partis, quæ necessaria est ad honestè, & decorè celebrandum. Qui verò eam partem abscinderit, non habet eam deformitatem, nec defectum; nec membrum abscidit, & ideo irregularis non est. Sic Doctiss. Couar. Salon 2.2. *quæst.59. art.1. controu.4.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib.6. cap.15. num.16.* Bonac. *punct.8. cit. num.3.* Auila *part.7. disp.5. sect.1. dub.1. vers. Sequitur secundò.* Cornejo *disp.2. de Irregularit. dub. vnico, quæst.4. vers. Infero primò.* Diana *part.2. tract.15. resol.20. & parr.4. tract.2. resol.26.* vbi citat Hurtadum, Villalob. Præpositum, Megalam, & alios, & *part.9. tract.7. resol.21.* Henriquez *lib.14. cap.8. num.1.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An sit irregularis, qui alteri abscindit auriculam, hoc est, cartilaginem, quæ circa aurem est?

AFfirmant aliqui; & Probatur. Quia talis auriculæ amputator, verè facit alium irregularem: ergo & ipse eadem debet pœna puniri. Ita tenent Nauar. *in Man. cap.27. num.206. & 216. §.2.* Maiol. *lib.5. cap.50. num.6.* Viuald. *num.161.* qui & probat ex textu *in cap. Si Petrus 24. quæst.1.* Sed malè, quia ibi nil ad propositum dicitur. Suarez *disp.44. sect.2. num.8.* Lublinus 1. *part. Summ. verb. Irregularitas num.27.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse irregularem. Quia probabilius est, quod auricula, seu cartilago, non sit propriè membrum: ergo, qui alteri auriculam abscindit, non est membri mutilator, & consequenter nec irregularis. Sic Couar. *loc. cit.* ita scribens: Primum *infero*, non esse membri abscissionem; cum auricula scinditur, & amputatur, siquidem auris membrum est propriè; illa autem cartilago, quæ circa aurem est, & auricula dicitur, potius ad ornatum auris, & membri tutelam, quam ad peculiare corporis obsequium, pertinet, & ideo membrum non est, nec eius abscissio efficeret quem irregularem, &c. Sic ille, qui & citat Baldum *in l. serui fugitiui. C. de seruis fugitiuis.* Sic etiam tenet Henriquez *lib.14. cap.8. num.3.* ibi. Qui alterum auriculam priuat non est mutilator, nec irregularis. Sic ille. Qui & citat *litt. C.* Nauarrum *lib.5. consil. de sentent. excommun. consil.75.* Sed apud meum Nauarrum, ille titulus non habet nisi 57. *consilia.* Auila *p.7. disp.5. sect.1. dub.1. corollar.2.* Sayrus *lib.6. cap.15. num.17.* Bonac. *disp.7. quæst.4. punct.8. num.3.* Cornejo *disp.2. de Irregular. dubio vnico, quæs.4. vers Infero secundo.* Diana 2. *part. tract.15. resolut.20. & part.4. tract.2. resol.26.* Luysius Turrian. *lib.9. disp.67. dub.2.* Barbosa *verb. Membrum, cit. num.4.* & penes illum, Borg. Bellet. Riccius, Campan. & alij, Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, num.8.* & nos *supra disp.2. quæst.23.*

Ad fundamentum oppositæ partis, neganda est consequentia; nam optimè potest contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat talis, vt fatetur ipsemet Nauar. *consil.2. de homicid. num.2.* his verbis: Tum, quia non est verum, quod aliqui dixerunt, eum, qui alium efficit irregularem, fieri irregularem; quia id nullo iure cauetur: & qui generat filium extra matrimonium, qui est irregularis, non propterea ipse fit talis: & Iudex damnans aliquem furti, facit eum irregularem, non tamen ob id ipse fit talis. Sic ille. Quod & approbant Couarru. Henriquez, Auila, Filliucius, Sayrus apud Dianam 2. *part. loc. cit.* & nos amplius *infra q.25.*

QVÆSTIO VIII.

An qui aliquem naso mutilat; irregularis permaneat?

AFfirmabunt, qui docent, quod ille qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existat. Sunt autem Maiolus *lib.5. cap.50. n.4.* & penes illum, Gul. de Lau. Silueſt. Tabiena, Angel. & Bonif. Rotæ auditor. Et in terminis id affirmat Zerola 1. *part. praxis Episcop. verb. Irregularitas dub.2 pag.451.* quia iste talis præscindit membrum.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, nasum, provt in præsentiarum sumitur, non esse membrum; cùm illo ablato, adhuc non tollatur sensus. Sic Henriquez *lib.14. cap.8. num.3.* his verbis: Secundò qui alterum auricula priuat, non est mutilator, nec irregularis, vt nec, qui præcidit mamillam fœminæ, aut nasum. Sic ille. Qui *litt. E.* ait, id colligi ex Nauarro, & Couarru. quia nasus non est necessarius pro odoratu. Auila *part.7. disp.3. dub.1. prope finem, vers. Ex dictis sequitur.* Cornejo *dub. vnico, cit. quæst.4. vers. Infero secundo.* Quia illa cartilago, *inquit*, non est membrum, sed solum deseruit ad tutelam & ornatum odoratus. Sic etiam Bonacina *num.3. cit.*

QVÆSTIO IX.

An qui vnum eruit oculum alteri, irregularis existat?

NEgant quidam, quos, suppressis nominibus, refert Luysius *lib.9. de Censur. disp.67. dub.2. vers. Deinde.* Sed, vt ipse ait, sine idoneo fundamento. Quare

Ego vt quid certum Respondeo: Irregularem existere. Quia vnus oculus habet propriam operationem, & peculiarem, quam potest elicere sine alio. Sic ex Gabriele Vasquez docet Luysius *loc. cit.*

QVÆSTIO X.

An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri visum, licet non eripiat oculum?

AFfirmat Maiolus *lib.5. cap.50. num.5.* ita scribens: Qui oculum alterius ita lædit, vt inducta albugine, vel macula promoueri non possit, ipse quoque, qui ita commaculauit irregularis est, & non poterit promoueri. Ita ille. Et ante illum Angelus *verb. Homicid.5. num.5.* Silueſt. *homicidium 3. quæst.3. vers. Tertium, in fine.* Tabiena *irregularitas 3. num.26.* quos sequitur, Portel *loc. cit. verb. Homicidium, num.8.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregularem. Quia huiusmodi visus læsor, non est propriè mutilator membri, cum nullum à toto truncet, aut scindat, quod erat necesse vt irregularitatem incurreret. Sic Molina *tom.4. tract.3. disp.68 col.932.* ibi: Qui claudum, aut mancum aliquem efficit, absque membri detruncatione; & qui cæcum aliquem efficit,

non eruendo illi oculum, non incurrit irregularitatem. Toletus etiam *lib.1. cap. mihi 77. num.9. verſ. Tertiò.* Megala *in 3. lib.7. cap.1. n.31.* Diana *par.4. tract.2. Reſol.26. & 71. in fine.* Fernand. *in examin. Theolog. Moral. part.2. cap.10. §.14. num.7.* Bonac. *quæſt.4. punct.8. num.7.* Gibalin. *cap.4. quæſt.1. conſectar.16. num.46. verſ. Oculus.* Mour. *2. p. examin. cap.10. §.14. num.7.* & tenent etiam conſequenter alij mox citandi.

Qvæstio XI.

An vt quis hanc irregularitatem incurrat, ſufficiat, debilitare membrum alterius, & reddere ineptum ad munus ſuum præſtandum; quamuis non amputet illud?

AFfirmarunt aliqui ex antiquis, docendo, ſufficere ad contrahendam irregularitatem ita debilitare membrum alterius. Quia paria videntur non eſſe, & inutile eſſe *cap.2. de Tranſlat. Epiſcop.* ſicut paria ſunt, vxorem non habere maritum, vel habere inutilem: & paria ſunt, Eccleſiam non habere Prælatum, & habere ineptum. Ideò hanc partem tenent Panormitan. *cap. Cum illorum, de Sentent. excomm. num.8.* Tabien. *irregularitas 3. n.26.* & Angel. *homicidium 5. num.5.* (non *homicidium 3. quæſt.3. verſ. Tertium,* vt citat Sayrus) quos citat, & ſequitur Maiol. *cap.50. num.7.* Sylueſt. *homicid. 3. quæſt.3. verſ. Tertium.* & alij, quos citat Henriquez, vbi infrà.

Sed probabilius Reſpondeo: Non ſufficere debilitare membrum, aut illud inutile reddere: ſed omninò requiri abſciſionem, aut detruncationem membri. Ratio eſt. Quia huiuſmodi irregularitas, non imponitur à iure, contra debilitantem membrum, ſed contra mutilantem, aut detruncantem illud: ergo cum ſit pœna, ſtrictè ſumenda ſunt verba, & non amplianda. Sic Panormitan. ſibi contrarius, *& cap.1. Qui Clerici, vel vouentes, num.9. & cap. Accuſaſti, de accuſat. in fin.* Sot. *lib.5. de Iuſtit. quæſt.2. art.1.* Nauar. *cap.27. num.206. & 207. verſ. Tertio.* Couarr. *in Clement. ſi furioſus, part.3. initio, num.9.* Henriq. *lib.14. cap.8. num.4. in fine.* Tolet. *lib.1. cap.77.* (non 27. vt leges apud Sayrum) *n.8. verſ. Secundò.* Sayr. *lib.6. cap.15. num.5.* qui tamen male citat Angelum, & Tabienam pro hac parte. Auil. *part.7. diſp.5. ſect.1. dub.2.* citans Villadiego, & Perez. Molin. *tract.3. cit. diſp.68.* Suar. *diſp 44.* (non 47. vt leges apud Palaum) *num.5.* Bonac. *diſp.7. quæſt.4. punct.8. num.6. & 11.* Hurtad. *diſp.2. diff.5. num.18.* Filliuc. *tract.19. cap.9. num.234.* Ægidius *diſp.18. dub.8. concluſ.2.* Cornejo *diſp.2. dub. vnic. quæſ.1.* Palaus *diſp 6. punct.15. §.1. num.5.* Diana *part.4. tract.2. Reſol.26. & 71.* Gibalin. *cap.4. q.1. num.5. pag.116.* Portel *loc. cit. num.6.* & Mour. *2. p. examin. cap.10. §.14. num.7.*

Qvæstio XII.

An ſaltem, fiat irregularis, qui ita membrum alterius debilitat, vt omninò ſiccetur, & moriatur?

AFfirmat Suar. *loc. cit. num.11.* (non 10. vt leges apud Palaum) vbi ita ait: Qui membrum, v. g. occultum, ita lædit, vt ex vi læſionis omninò areſcat, & excitetur, quamuis nullam partem obſcindere videatur, irregularis manet: quia ſubſtantialiter, vt ſic dicam, mutilat; nam relinquit corpus vno membro principali priuatum. Et hoc ſignificaſſe videtur Sylueſt. Angel. Maiol. *(locis à nobis ſup. cit.)* Huc vſque Suarez. Quem citat, & ſequitur Ægidius *diſp.18. cit. dub.8. concluſ.2. num.61.* & tenent à fortiori, Authores nuper pro prima ſententia adducti.

Sed adhuc probabilius Reſpondeo: Non fieri irregularem. Quia adhuc non dicitur propriè mutilator membri, qui illud lædendo areſcit, & exiccat, aut mortuum reddit. Nam manus (v. g.) arida, aut ſicca licèt perfectè non viuat, retinet tamen rationem membri vniti ad decorem, & integritatem hominis, & ideò qui eam iniuſtè ſcinderet fieret irregularis. Quod quidem colligitur ex *cap. Sicut vrgeri, 1. quæſt.1. ibi*: Si cuius hominis manus eſſet arida, verum quidem eſſet membrum illius, quamuis ſine ſanguine, & inefficax, & mortuum. Sic Henriq. *lib.14. cap8. num.4. à lit.G.* Palaus *diſp.6. punct.15. §.1. num.5. verſ. Video.*

Qvæstio XIII.

An qui alicui dentes excutit; exiſtat irregularis?

REſpondeo, vt certum: Non exiſtere irregularem. Quia certum eſt apud omnes, quod dentes non ſunt membra, ſed ſolum inſtrumenta, quibus maxilla mandat cibos, & molat: ergo qui illos excutit non fiet irregularis, cum non dicatur membri mutilator. Sic ex Victoria §.239. docet Henriq. *cap.8. cit. num.2. in fin. in gloſſ. lit.S.* Molin. *tom.4. tract.3. diſp.69. num.2. column.933.* Sayr. *lib.6. capit.15. num.11.* Bonac. *quæſt.4. punct.8. num.3.* Dian. *part.2. tract.15. Reſolut.20.* Gibalin. *cap.4. quæſt.1. conſect.16. in fin.* Palaus *loc. cit. num.4.* Portel *in addit. ad dub. Regul. V. homicid. n.8.* & alij.

Qvæstio XIV.

An ſi quis alteri, vi, aut pharmaco, totam barbam euelleret, maneret irregularis?

REſpondeo, vt certum: Non manere irregularem; adhuc ſi ob contumeliam id faceret. Quia certum eſt, barbam non eſſe membrum, ſed ſolum hominis ornamentum, vt dicunt D. Baſil. *in Examer. Homil.12.* & D. Auguſt. *de Ciuit. Dei lib.22. cap.24.* ergo qui eam euelleret, quomodocumque id faceret, nullatenus diceretur mutilator membri, ac per conſequens, nec irregularis. Sic Maiol. *lib.5. cap.50. num.3.* Sayr. Bonac. Palaus, Molin. Dian. Barboſ. *loc. cit.* & omnes, qui ob eandem rationem idem docent de capillis capitis.

Qvæstio XV.

An qui præſcindit alteri membrum virile, fiat irregularis?

REſpondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia præſcindit membrum habens peculiarem actũ, & diſtinctum à cæteris: ergo huiuſmodi verè dicitur, & eſt, mutilator membri, ac proinde irregularis. Sic Bonac. *q.4. punct.8. n.3.* Dian. *p.2. tract.15. Reſol.20. in fin.* vbi ita ait: Qui præſcindit alteri membrum virile, eſt irregularis; quia mutilauit membrum: & tamen ſic præciſus, ſi contingat abſque propria culpa, non fit irregularis *cap. Ex parte el 2. de corp. vitiatis.* Sic ille, ex Auil. *par.7. diſp.3. dub.1. verſ. Ex dictis ſequitur, & (adde tu) verſ. Præterea, & diſp.5. ſect.1. dub.1.* Et benè iuxta dicta à nobis ſup. *diſp.2. à quæſt.55.*

QVÆSTIO XVI.

An qui alteri amputat vtrosque testiculos, absque membro virili, persistat irregularis?

NEgant quamplures, eo quod existiment, testiculos non esse membrum, & consequenter scindentes illos, non esse irregulares. Ita imprimis sentit Nauarr. *cap.27. num.206. vers. Secundo dico.* Henriq. *lib.14.* (non 23. vt legi apud Sayrum) *c.8. num.1. in corp. lit Q.* quod in Gloss. *ead. lit.* id probat, quia, inquit, sine testiculis corrumpit Virginem, & seminat aliquomodo, & *lit.R.* ita ex Nauarro ait: Ac subinde, qui alteri abscindit testes, non est mutilator irregularis. Negant etiam apud Palaum Bonacin. *quæst.4. punct.8. num.3.* & Hurtad. *disp.2. diff.5. num.19.* Quibus addo Sayrum *lib.6. cap.15. num.15. in fine.* Auil. *part.7. disp.3. dub.1. vers. Præterea probo, & disp.5. sect.1. dub.1. vers. Hinc sequitur primo.* & Dian. *part.2. tract.15. Resol.20. in fine.* ita scribens: Notent Confessarij, non esse etiam irregularem, qui a scindit mamillam fœminæ, vel auriculam, id est, cartilaginem: quia solum deseruit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel testiculos, absque membro genitali, &c. Ita Diana, postea sibi contrarius, vt mox videbis. Negat etiam Cornejo *disp.2. de Irregul. dub. vnic. vers. Ad secundam.*

Sed probabilius Respondeo: Persistere irregularem. Quia probabilius, est, quod testiculi sint membrum. *Probatur*; quia, (vt suprà est habitum) omne id, quod in corpore distinctam habet operationem, propriè dicitur membrum: at sic est, quod testiculi habent distinctam operationem à cæteris membris, nempe actionem generatiuam, vt constat. Nam licèt sine illis corrumpere possit quis Virginem, vt vult Henriquez, non tamen potest sine illis generare: ergo habent rationem membri: ergo amputator eorum, verè est, & dicitur, mutilator membri, ac proinde irregularis. Sic tenet Palaus *disp.6. punct.15. §.1. num.4.* & ex illo Dian. *part.9. tract.7. Resol.21.* his verbis: Adde etiam, quod non desunt Doctores, asserentes, testiculorum abscissionem, etiam voluntariam, non inducere irregularitatem: & ita docet Hurtad. *de Irregul. diff.5. n.19.* & Bonac. *de censur. disp.7. quæst.4. punct.8. num.3.* Sed ego magis adhæreo affirmatiuæ sententiæ, quam tuetur Castr. Palaus *tom.6. disp.6. punct.15. §.1. n.4.* Hæc Diana iam, vt vides, sibi contrarius. Lege attentè Suar. *disp.44. sect.2. n.9. in fin.* vbi videbis satis nostram sententiam indicare, & illam tuetur Portel *loc. cit. num.8.*

QVÆSTIO XVII.

An etiam esset irregularis, qui amputaret vnum testiculum, absque genitali membro?

NEgant à fortiori Doctores primæ sententiæ, quibus in hoc casu adhæret Palaus *loc. cit.* per hæc verba: Sed has extensiones nequaquam probo. Nam esto abscissio vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio corporis ab aliis actionibus distincta, & abscissio vtriusque testiculi impedit actionem generationis, &c. Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc esse irregularem. Quia probabilius est, quod quilibet ex testiculis, est perfectum membrum, cum habeat actionem propriam distinctam, à ceteris membris, vt constat experientia, si quidem passim videmus generare illum, qui vnicum testiculum tenet: ergo. Confirmatur ex dictis *quæst.9.* Nam qui alteri eruit vnum oculum verè est irregularis, eo quod quilibet oculus, habeat propriam operationem, quam potest elicere sine alio: ergo etiam erit irregularis, qui amputat, aut euellit vnum testiculum, cum habeat propriam operationem generatiuam, quam potens est elicere sine alio. Quod idem confirmabunt dicenda à nobis *quæst.19.*

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis, qui vtramque mamillam fœminæ abscinderet?

NEgant aliqui Doctores: quia putant mamillam fœminæ, membrum proprium non esse. Ita Couarr. *in Clem. si furiosus p.3. initio, num.8. corollar.2.* (non 3. vt leges apud Auilam) Bern. Diaz *in sua practica cap.99. in fine.* Auil. *part.7. disp.5. sect.1. dub.1. vers. Sequitur secundo.* Henriquez *libro 14. cap.8. num.3. lit.D.* Villalob. *tom.1. tract.21. diff.19. num.4.*

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem. Quia probabilius longè est, mamillam fœminæ esse propriè membrum principale, ac habere propriam & peculiarem actionem, vt quæst. sequenti videbimus. Sic Doctores statim citandi.

QVÆSTIO XIX.

An etiam irregularis maneret, qui vnam tantum fœminæ mamillam amputaret?

NEgant à fortiori, Doctores supra allegati.

Sed probabilius longè Respondeo: Etiam manere irregularem. Quia probabilius longè est, quod, quælibet ex mamillis fœminæ, actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Sic optimè Molin. *tom.4. tract.3. disp.69. num.6.* his verbis: Illud admonuerim falsam esse Couarruuiæ opinionem, *loc. cit.* qua aduersus Baldum affirmat, mamillam, seu mammam in fœmina non esse membrum, eáque de causa illam fœminæ abscindentem, irregularitatem non incurrere. Cum enim habeat proprium actum, nempè generare lac, ac lactare infantem; atque vtrumque vnaquæque mamilla, seorsum ab alia, efficiat, perinde, ac vnusquisque oculorum actum videndi exercet, & perinde atque quæuis aurium exercet audiendi actum, negandum sanè non est, vnamquamque fœminæ mamillam verè esse membrum, illamque proinde abscindentem, irregularitatem incurrere. Sic Molina. Et sic etiam, apud illum, Felinus. Sic item Sayrus *lib.6. cap.15.* (non 16. vt leges apud Palaum) *num.18.* Suarez, & Vasquez, quos citat, & sequitur Luysius *lib.9. de censur. disp.67. dub.2.* Vgolin. *cap.4. §.5.* Reginald. *num.91.* Bonacin. *quæst.4. de Irregularit. punct.8. num.3.* qui tamen malè citat Baldum pro opposita parte. Palaus *disp.6. punct.15. §.1. num.4. in fine.* Barbos. *tract. de Appellatiui, verb. Membrum, n.5.* vbi pro hac nostra sententia adducit Baldum, Riccium, Socin. & Farinacium; & pro contraria. Sayrum *lib.7. cap.5. num.18.* sed hunc omninò malè: nam loco ab ipso citato, nil de hac difficultate agit; nec illud caput habet nisi numerum 16. agit tamen *lib.6. cap.15. num.18.* vbi nostram sententiam apertè contra Couarruu. & Henriq. defendit. Tenent

rurſus noſtram opinionem Dian. *part.* 4. *tract.*2. *Reſol.*26. Portel *in addit. ad dub. Regul. verb. homicidium*, *num.*8. & alij.

Qvæstio XX.

An deinde, fieret irregularis, qui mamillam viri abſcinderet?

Reſpondeo, vt quid certum, quod non. Quia mamilla in homine, non eſt propriè membrum; cum nullum habeat peculiarem actum; ſed ſolùm ad decorem, ac ornatum videatur inſeruire: ergo eius abſciſſio, non eſt membri, ſed potius partis carnis, quæ non affert irregularitatem. Sic Bald. Felin. Molin. Vaſq. Luyſ. Bonacin. Barboſ. ſup. citati, & communis.

Qvæstio XXI.

An irregularitatem incurreret, qui mutilaret membrum omninò debilitatum, & ineptum ad munus ſuum?

Reſpondeo, vt certum: Incurrere. Quia membrum debilitatum verè eſt, & propriè, membrum viuum: ergo qui illud abſcinderet (intellige, iniuriosè & cum mortali,) verè eſt, & ac propriè diceretur mutilator, ac proinde irregularis. Sic Suar. *diſp.*44. *ſect.*2. *num.*11. & ex illo non citato. Filliuc. *tract.*20. *num.*17. vbi ita ait: Qui abſcinderet membrum, viuum, & verum, quamuis inutile ad miniſterium videtur irregularis: quia mutilat membrum corporis humani, & grauis eſt mutilatio, &c. Bonac. *loc. cit. punct.*8. *num.*5. Cornejo *diſp.*2. *de Irregularit. dub. vnic. quæſt.*1. *verſ. Infero primo.* Henriquez *lib.*14. *cap.*8. *num.*4. *lit. N. part.*7. *diſp.* 5. *ſectione* 1. *dub.* 2. *Corollar.*2. Luyſius *dubitat.*2. *cit.* & omnes.

Qvæstio XXII.

An item, eſſet irregularis, qui abſcinderet membrum omninò aridum, & mortuum?

Negant Suarez, & Luyſius *loc. cit.* nec non Filliuc. *n.*16. & Portel *loc. cit. num.*8. Quia, (inquiunt) talis abſciſſio non eſt humani membri, hoc ipſo, quod non eſt informatum vita: ergo non eſt inductiua irregularitatis.

Sed probabilius Reſpondeo: Dicendum, quod etiam eſſet irregularis. Quia talis abſcindens, verè eſſet hominis viui mutilator, & deformator, quod ſufficit, licèt membrum abſciſſum non ſit informatum vita. Sic Henriq. *lib.*14. *cap.*8. *num.*4. *lit. N.* ibi: Nam manus arida licèt perfectè non viuat, retinet rationem membri vniti ad decorem, & integritatem hominis; & qui eam iniuſtè ſcinderet, fieret irregularis. Sic ille. Qui & citat Perez, Cepolam, Præpoſit. Alciatum, & Vaſcoletum. Sic etiam Auil. *coroll.*2. *cit.* Bonacin. *num.*5. & Palaus *diſp.*6. *punct.*15. §.1. *num.*5. *in fine.* Qui ſecus dicunt de illo, qui ſæuiens in cadauer inimici, illud truncat amputando caput, pedes, vel manus, &c. quia iſte non occidit hominem, nec truncat illum, & ideò non fit irregularis. Legantur Couarruu. *Clement. ſi furioſus, initio, numero* 1. Auila *ſectione* 1. *citat. verſ. Ex dictis ſequitur.* Gibalinus *capite* 4. *de Irregularitat. quæſt.*1. *conſectar.*1. *numero* 14. & nos ſupr. *quæſt.* 12.

Qvæstio XXIII.

An in omni caſu, quo mutilando quis alium, fit irregularis; fiat etiam mutilando ſe ipſum?

Reſpondeo: Affirmatiuè. Quia talis verè eſt, & dicitur mutilator membri: ergo verè erit irregularis. *Confirmatur*: quia maius delictum eſt, mutilare ſe ipſum, quàm proximum: ergo à fortiori, debet irregularitatem incurrere, qui mutilat ſe ipſum, quàm qui mutilat proximum: ergo in omni euentu, quo quis mutilando alium fit irregularis, fiet etiam mutilando ſeipſum. Sic Filliuc. *tract.*20. *de cenſur. cap.*1. *quæſt.*6. *num.*13. Portel *num.*8. *cit.* & communis.

Qvæstio XXIV.

An contrà, in omni caſu, quo mutilando ſe-ipſum fit quis irregularis; fiat etiam mutilando alterum?

Affirmabunt forſitan Caiet. Sot. & alij citati ſupr. *quæſt.*5.

Sed vt certum, abſolutè Reſpondeo: Negatiuè. Quia, vt conſtat ex ſuprà dictis *quæſt.*5. *& diſp.*2. *quæſt.*31. *&* 32. qui partem membri, v.g. digitum, vel partem digiti, ſibi ex ira vel indignatione abſcindit, fit irregularis ex Concil. Tiburtin. *cap.*33. & habetur *cap. Qui partem, diſt.*55. & tamen, ſi alteri ſimilem partem abſcinderet, non fieret irregularis, vt ex dictis ſup. liquet; eo quod ius in mutilatione ſuimet, ſpecialem atrocitatem vidit. Sic Suarez *diſp.*44. *ſect.*2. *num.*10. Filliuc. *loc. cit. n.*14. Legantur Tannerus *in tertia parte, diſp.*6. *quæſt.*10. *dub.*10. *num.*188. Reginald. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*5. *num.*4. Dian. *part.*4. *tract.*2. *Reſol.*60. & ego ſupr. *diſp.*2. *à quæſt.*31.

Qvæstio XXV.

An eo ipſo, quo quis alium faciat irregularem, aut mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum, alio modo, ineptum ad Ordinis miniſterium; fiat ipſemet irregularis ſimul?

Affirmat Maiol. *lib.*5. *cap.*50. *num.*4. his verbis: Et quia facies nobiliſſimum hominis membrum eſt, iccirco ſi vulneribus, aut alio genere deturpationis, alterius faciem quis dehoneſtauerit, ita quod ob ſcandalum, turpitudinem, aut horrorem promoueri ille non poſſit, is qui deturpauit irregularis eſt, & promoueri non debet; quia qui alium reddit irregularem ſuo facto, ipſe quoque irregularis exiſtit, vt ſingulari doctrina docuit Gul. de Lau. *in ſuo Sacramentali*, quem in hoc probat Sylueſt. *in verb. homicidium* 3. *quæſt.*3. *verſ. Tertium, ad fin.* Tabien. *in verbo irregularitas* 3. *num.*26. Angelic. *in verb. homicidium* 5. *num.*5. & Bonif. Rotæ auditor, vt tradit apertè Nauarr. *de Irregularit. n.* 224. licèt aliter alibi ipſe loquatur vt ibid. *num.*207. Hæc omnia Maiolus ſibi, quod iterum docet *num.*7. Sed aduerte, quod ex Doctoribus, quos pro ſua ſententia adducit, non benè adducit Angelum; licèt alios benè. Sententiam tamen Maioli ſequutus fuit Viuald. *de Irregul. mihi n.*161. *pag.*219.

Sed iuxta noſtram doctrinam, vt certum Reſpondeo: Negatiuè. Quia multoties contingit, vt quis alium faciat irregularem, & ipſe minimè fiat.

Exemplum

Exemplum sit: Qui præscindit alteri nasi, aut auriculæ cartilaginem, aut pollicem, & indicem, non manet irregularis, quia prædicta non sunt membra, vt supra est habitum; & tamen præcisus manet irregularis: ergo. Et idem est in eo, qui impressit alteri cicatrices in vultu, cum magna deformitate. (Alia exempla inuenies sup. *qu.*7.) Et ratio præcipua est; quia, quod contrarij volunt, nullo iure cauetur. Sic tenent Nauar. Henriq. Auil. Couar. Sayr. Filliuc & Dian *q.*7. adducti. Molin. etiam *to.*4. *tract.*3. *disp.*69. *n.*5. Cornejo *disp.*2. *de Irregul. dub.vnic. q.*1. *coroll.*2. Gibal. *c.*5. *de Irregul. q.*1. *n.*36. *pag.*334. *vers. Quinto.* Bonac. *q.*3. *punct.*7. *n.*24. & communis.

Qvæstio XXVI.

An contrà, possit contingere, quod mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus?

Respondeo: Posse etiam. Nam qui iniuriosè præscindit alteri membrum virile, vel illum Eunuchat, fit irregularis: eo quod, (vt supra est habitum) propriè mutilauit membrum; & tamen sic præcisus vel mutilatus (si id illi contingat absque propria culpa) non manet irregularis, vt sup. *disp.*2. *qu.*55. est habitum; & constat *cap. Ex parte, cit.* ergo. Sic Auil. *part.*7. *disp.*3. *dub.*1. propè *finem.* Filliuc. *loc. cit. n.*15. Cornejo *loc. cit.* & communis.

Qvæstio XXVII.

An tandem, possit accidere, quod tam mutilator, quàm mutilatus, irregulares fiant?

Respondeo, vt notum: Posse accidere. Nam si diuersa sit persona mutilans, & mutilata, planum est: si eadem, etiam: nam casu, quo quis abscinderet ex ira pollicem, ac indicem, esset duplici ratione irregularis; & delicto, videlicet, quia mutilator, ex speciali ordine iuris; & ex defectu, quia deessent digiti necessarij ad exercitium Ordinis. Sic omnes. Legantur Filliuc. *tract.*20. *cap.*1. *quæst.*6. *n.*15. Cornejo *disp.*2. *cit. dub.vnic. quæst.*1. *coroll.*2. & omnes.

Quod si hic desideras scire, an ex dubia mutilatione contrahatur irregularitas. Et an eandem contrahat qui parato occidere aliquem, consulit, vt potius mutilet; lege *quæst.*17. *disp.*1. *tract.*1. & *q.*54. *disp.*10. *tract.*2. De dispensatione autem huius irregularitatis, dicemus infr. *disp.*27. vbi etiam de dispensatione homicidij voluntarij agemus.

DISPVTATIO XVIII.

De Irregularitate proueniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum.

Qvæstio Prima.

An maneat irregularis, qui scienter rebaptizat?

Respondeo, vt quid certum: Manere irregularem. Quia sic cauetur in iure *cap. Ex litterarum, de Apostatis, cap. Afros dist.*98. *cap. Qui in qualibet* 1. *quæst.*7. *cap Qui bis, cap. Eos quos, cap. Non licet, & cap. Rebaptizare de consecrat. dist.*4. Et sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib.*2. *cap.*14. Henriquez *lib.*1. *cap.*31. §.1. & *lib.*14. *cap.*4 §.3. Toletus *lib.*1. *cap.*20. Suarez *in tertia parte, tom.*3. *disp.*31. *sect.*6. & *tom.*5. *de censur. disp.*2. *sect.*1. Sayrus *lib.*7. *de censur. cap.*8. *à numero* 3. Nauarrus *cap.*27. *num.*246. Couarruu. *in Clement. si furiosus, part.*1. *initio, dub.*8. Sotus *dist.*3. *quæst. vnica, artic.*9. Auila *part.*7. *disp.*7. *à dub.*1. Nuñus *tertia parte, quæst.*66. *articulo* 9. Ægidius *disp.*18. *dub.*5. Bonacin. *disput.*7. *quæst.*3 *punct.*3. Filliuc. *tract.*20. *cap.*6. Palaus *disp.*6. *punct.*16. Gibalinus *capite* 5. *quæst.* 5. *pag.* 296. Pellizzarius *tomo secundo, tract.*7. *capite* 5. *sect.*3. *à num.*110. & omnes.

Qvæstio II.

An etiam, fiat irregularis, qui ex officio ministrat rebaptizanti?

Respondeo, tanquam certum: Etiam fieri. Quia textus *in cap. Ex litterarum,* nuper cit. expressè loquitur de Acolyto publicè ministranti secundo Baptismo, cui irregularitatis pœnam iniunxit Alexander III. eo quod rebaptizanti ministrauit, & consequenter rebaptizationi cooperatus fuit. Sic tenent omnes DD. Legantur citati præcipuè Ægid. *n.*35. & Pellizz. *n.*116. & 117.

Qvæstio III.

An etiam hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui suos filios rebaptizandos obtulerunt, Compatres, & alij cooperantes rebaptizationi?

Affirmat cum aliis Maiol. *lib.*3. (non 2. vt offendi apud Gibalinum) *cap.*14. *num.*6. vbi ita dicit: Eadem hæc irregularitas afficit eos, qui rerebaptizanti ministrant, Accolyti, Subdiaconi, vel Diaconi officio fungentes *d. cap.*2. *de Apostat.* & Gloss. *d. l.*1. *C. ne Sanct. Baptism.* Qua ratione, idem audeo dicere de Compatribus scientibus; sunt enim participes eius rebaptizationis cum sint fideiussores, *cap. Vos ante, de consecr. dist.*4 Ita ille. Vgolinus etiam *cap.*35. §.3. *nu.*6 & apud Bonacinam. Ægid. *disp.*18. *dub.*5. *num.*34. sed certè Ægidius, nec obscure id insinuat.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia dicta ampliatio nullum habet in iure argumentum. Nam præfatum *cap. Ex litterarum,* solùm loquitur de Accolyto: ergo solum potest extendi ad eos, qui inseruiunt reiterationi ex officio, vt sunt Subdiaconus, Diaconus, &c. & non ad alios, cum odia sint restringenda; & irregularitas non contrahatur, nisi in casibus à iure expressis. Sic Bonac. *quæst.*3. *de Irregul. punct.*2. *num.*1. Gibalinus *cap.*5. *quæst.*1. *n.*6. *in fine,* & alij.

Qvæstio IV.

An rebaptizatio debeat esse solemnis, & publica; vt minister rebaptizantis, & ipse rebaptizans, irregularitatem incurrant?

Negant communiter Doctores, docentes sufficere rebaptizationem occultam, vt tam minister rebaptizantis, quàm ipse rebaptizans incurrant irregularitatem. Quia in *cap. Qui in qualibet* 1. *q.*7. &

& cap. Qui bis, & cap. Eos qui, de consecrat. dist. 4. nullatenus publicitas criminis requiritur. Pro hac sententia refert Palaus, vbi infrà. Hostiens. *in dict. cap. Ex litterarum.* Sotum *in* 4. *dist.* 6. *quæst.* 8. Auilam *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 1. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 5. *& cap.* 20. *num.* 3. Sayrum *lib.* 7. *Thesauri cap.* 8. *num.* 6. Ægidium *disp.* 18. *dub.* 5. *numero* 36. & Bonacinam *quæst.* 3. *de Irregularitat. punct.* 3. *numero* 9. Sed certè non omnes hi, quos hic Author citat, Authores, hanc omninò tenent sententiam, vt infrà constabit.

Alij media via incedentes, dicunt, hanc irregularitatem nullatenus ministrum incurrere, nisi in casu, quo crimen, seu rebaptizatio sit publica: benè tamen rebaptizantem. Sic sentit Auila, *loc. cit.* vt dicunt hæc verba eiusdem: sed circa illud verbum *publicè ministranti*, notandum est, quod nonnulli tenent Accolytum manere irregularem, quamuis ministret in occulto: & solùm esse hanc differentiam, quod si ministrat publicè, debet perpetuò manere irregularis, sine spe dispensationis, præterquam si Religionem ingrediatur; quia tunc fauore Religionis poterit Episcopus dispensare: si verò ministrauit in occulto, poterit Episcopus cum eo post peractam pœnitentiam dispensare, etiam manendo in sæculo; & hoc modo explicant prædictum *cap. Ex litterarum.* At verò probabilius reputo, quod si ministrat in occulto, non manet irregularis: sed poterit post peractam pœnitentiam promoueri. Ita Sylnest. *verb. irregularitas quæst.* 4. Henriq. *num.* 4. & aliqui Magistri: nam lex pœnalis, præcipuè in materia irregularitatis, strictè est interpretanda. Sed aduertite, quod rebaptizans, licèt sit in occulto, manet irregularis. Sic Hostiens. sup. *d. cap. Ex litterarum.* Huc vsque Auila. Malè ergo citatur ex parte, à Castro Palao, sicut malè citatur etiam Henriquez, vt amplius infrà constabit. Malè etiam citatur Ægidius, nam adminus, loquendo de Accolyto, ministrante, idem sentit quod Auila. Cum Auila tamen sentit Gibalinus *capite quinto, quæstione* 1. *numero* 1. *&* 7.

Probabilius nihilominus Respondeo: Dicendum, quod ad hoc, vt tam minister rebaptizantis, quàm ipsemet rebaptizans, incurrant hanc irregularitatem, necessum sit, quod rebaptizatio sit solemnis, & publica; aliàs neuter illam incurret. Probatur: quia probabilius est, quod si ministrat in occulto Accolytus, non maneat irregularis, vt patet ex textu *d. cap. Ex litterarum.* Ex quo id probant Auila, (vt vidimus) Ægydius, Suarez, & alij, infrà citandi: ergo & probabilius est, quod nec maneat irregularis ipsemet rebaptizans, nisi id faciat solemniter, & in publico. Patet consequentia, quia vterque ex eodem capite & textu fit irregularis, vt omnes Doctores sentiunt: ergo si minister non fit, nisi quando crimen, hoc est, rebaptizatio, est solemnis, & publica; nec rebaptizans fiet. Sic expressè sentit Gasp. Hurtad *disput.* 2. *de Irregularit. diff.* 1. *num.* 1. dicens, sic sentire, licèt non audeant exprimere. Suarez *tract. de Baptism. disp.* 31. *sect.* 6. *dub.* 3. & Ægidius *numero* 36. Et meritò id dicit, quia verè sentiunt. Et sic pro hac sententia citatur à Sayro, Suarius; & ita Palao, *eodem loco*, quo pro contraria fuit citatus, Ægidius. Sic etiam sentiunt Panormitan. *cap. Ex litterarum, cit. num.* 1. Sylvest. *loc. citat.* Palud. *in* 4. *dist* 6. *quæst.* 4. *artic.* 1. *concluf.* 2. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap. mihi* 70. *numero* 4. *&* 5. Layman *lib.* 1. *Summ. tract.* 5. *part.* 5. *capite* 2. *numero* 1. & licèt timidè. Palaus *disp.* 6. *punct.* 16. *num.* 3. Qui & probat: quia text. *in cap. Ex litterarum*, absolutè decidit, si crimen occultum sit Ordinari Accolytum illum posse; neque dispensationis mentionem fecit: ergo, absque fundamento, dispensatio exigitur. Alij verò textus non de rebaptizante, sed de rebaptizatis loquuntur; præterquam quod explicari debent, iuxta hunc textum *in cap. Ex litterarum*, vbi Pontifex apertè loquutus est. Sic ille. Pellizzarius etiam *loc. cit. quæst.* 9. *n.* 115. & alij.

QVÆSTIO V.

An etiam, hanc irregularitatem incurrat non solum rebaptizans, & eius minister; sed etiam ipse rebaptizatus?

REspondeo, vt quid certum: Etiam ipsum rebaptizatum irregularitatem incurrere. Quia sic decernunt iura supra allegata, præcipuè Leo I. Fœlix III. Concil. Carthagin. V. Tolet. IV. vt refert Gibalin. *cap.* 5. *quæst.* 1. *num.* 5. *&* 6. & antea Sayrus cum omnibus Authoribus *lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 3. Suar. *tom.* 3. *disp.* 31. *sect.* 6. & alij. Qui aiunt, rationem, cur irregularitatis pœnam prædictis viris imposuit, fuisse reuerentiam Baptismi, & detestationem iniuriantium Sacramentum.

QVÆSTIO VI.

An hac irregularitate innodetur paruulus, qui ante vsum rationis rebaptizatur?

AFfirmandum videtur. Quia Felix III. *Epist.* 1. *cap.* 5. vt refertur *in cap. Qui in qualibet* 1. *quæst.* 7. expressè dicit: *Ne vnquam, qui in qualibet ætate, alibi quam in Ecclesia Catholica baptizati, aut rebaptizati sunt, ad Ecclesiasticam militiam prorsus permittantur accedere.* Quibus verbis imponere videtur Pontifex, etiam infantibus rebaptizatis, cum nullam excipiat ætatem, irregularitatis pœnam: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Non innodari. *Primò.* Quia ita habetur in iure *cap. Placuit, & cap. Qui apud* 1. *q.* 4. loquendo de baptizatis ab hæreticis.

Secundò. Quia puer ante vsum rationis, est incapax culpæ: ergo & pœnæ irregularitatis. Sic Sotus *dist.* 3. *quæst. vnic. art.* 9. Auil. *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 1. *concl.* 2. Qui benè ex Glossa, ad textus pro parte contraria adductos, respondet, intelligendos esse de ætate qualibet adulta, in qua sit vsus rationis. Legantur Gibalin. *cap.* 5. *de Irregularit. quæst.* 1. *num.* 5. & Sayr. *lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 9.

QVÆSTIO VII.

An si non baptizatus rebaptizet, maneat irregularis?

REspondeo, vt certum: Non manere. Quia hæc irregularitatis pœna, est Ecclesiastica: ergo non comprehendit illum, qui est extra Ecclesiam. Sic Henriq. *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 4. *in gloss. lit. Y.* Auil. *dubit.* 1. *cit. concluf.* 3. & constat ex dictis, *tract.* 1. *disp.* 3. *quæst.* 3.

QVÆSTIO VIII.

An si quis, ignorans probabiliter, se esse baptizatum, rebaptizaretur; incurrat irregularitatem?

AFfirmant aliqui Authores: Quorum fundamentum est text. *in cap. Qui bis, de consecrat. distinct.* 4.

dist. 4. vbi ignoranter rebaptizatus arcetur ab Ordinibus Sacris. Qui tamen secus dicunt de rebaptizante aliquem, probabiliter ignorante esse iam baptizatum. Quia de rebaptizante (inquiunt) non inuenitur iure cautum, quod fiat irregularis, sicut inuenitur de ipso rebaptizato. Ita apud Sayrum tenent Ricard. Palud. D. Anton. Sylvest. Goffred. Angel. & Viualdus. Quibus addo Vgol. *c.* 35. §. 2.

Sed probabilius Respondeo: Nec rebaptizatum, neque rebaptizantem esse irregularem, quoties probabilis ignorantia facti eos excusat à peccato: secus quando ignorantia culpabilis eos accusat: quia tunc, sicut eos non excusat à culpa, ita nec à pœna. Probatur. Quia irregularitas hæc, cum sit ex delicto, supponit mortalem culpam; ergo vbi non est hæc, non est irregularitas: at sic est, quod vbi est ignorantia probabilis facti, siue in rebaptizato, siue in rebaptizante, nulla est culpa: ergo nec irregularitas. Sic communis Doctorum tenet sententia. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 246. Couarr. *in Clem. si furiosus, 1. p. in princip. num.* 8. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 3. & 4. Sayr. *lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 8. *vers. Secunda opinio*, cum aliis pluribus. Auil. *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 2. Gibalinus *cap.* 5. *num.* 5. & 8. Suarez *tom.* 3. *in tertia parte, disp.* 31. *sect.* 6. Bonacin. Filliuc. & Layman, quos citat, & sequitur Pellizzar. *sect.* 3. *cit. quæst.* 9. *num.* 111.

Ad textum *in cap. Qui bis*, adductum à contrariis, vbi dicitur: *Qui baptizati sunt bis ignoranter, secundum Canones promoueri non possunt.* Respondet primo Auila, ibi sermonem esse de ignorantia culpabili. *Secundò* respondent Suar. Couarr. Sayr. Gibalin. & alij, textum illum, non valere, nec habere per se auctoritarem ad inducendam hanc irregularitatem, cum non sit alicuius Romani Pontificis, vel Generalis Concilij, sed sumptus ex Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuarien. vt testatur Burchard. *lib.* 4. *Decret. cap.* 51. & relatus à Gratian. *in d. cap. Qui bis.*

Qvæstio IX.

An ille, qui omninò ignoranter rebaptizatus, postea, ratum habet suum secundum baptismum, irregularis fiat?

Affirmant apud Sayrum. Ricard. *in* 4. *dist.* 6. *art.* 4. *quæst.* 2. Palud. *ibid. quæst.* 4. *art.* 1. *concluf.* 2. Angel. *verb. irregularitas* §. 24. Viualdus *de Irregularit. num.* 14. Sylvest. *verb. Baptismus*, 5. *quæst.* 3. *& verb. irregularitas quæst.* 4. Couarr. *n.* 8. *cit.* S. Anton. Summ. Astens. Summ. Confessor. Summ. Pisana, & Maiolus. Quibus addit Auila, Emmanuelem Rodrig. *verb. Irregularitas capite* 147. *concluf.* 1.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia in iure non exprimitur hæc irregularitas, quidquid velit Viualdus *de Irregularit. mihi num.* 7. §. *de Infidelibus, pag.* 515. *Secundò.* Quia irregularitas hæc, solùm est imposita iterationi culpabili baptismi: atqui ad hanc nihil prorsus confert subsequens ratihabitio: ergo ex hac non potest contrahi irregularitas. Sic Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. §. 3. *lit. P.* vbi in Glossa ait, ita significare Couarruuias. Auila *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 2. *conclusione* 3. Suarez *in tertia parte, de Sacram. disputatione* 31. *sectione* 6. Sayrus *libro* 7. *capite* 8. *num.* 15. Gibalinus *cap.* 5. *de Irregularit. consect.* 2. *numero* 9. *pag.* 311. & alij.

R. P. Leand. de Irregularit.

Qvæstio X.

An qui primum baptismum recepit fictè, & sine intentione; sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis?

Affirmatiuam sententiam tenere Palud. *dist.* 6. *qu.* 5. ait Henriq. *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 4. *in glossa lit. O.*

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non esse irregularem: quamuis in foro externo, quod præsumptione dicitur, contrarium præsumatur. Ratio est. Quia hic verè non est rebaptizatus: ergo nec irregularis. Quod idem dicendum est, de illo, qui primum baptismum vetè suscepit; secundum tamen, fictè, & sine intentione. Sic Henriquez *loc. cit.* Auil. *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 4. *in fine.* Suar. *disp.* 31. *cit. sect.* 6. Sayr. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 9. Gibal. *c.* 5. *q.* 1. *consectar.* 3. *pag.* 311. & alij.

Qvæstio XI.

An qui metu cadente in virum constantem rebaptizat, vel rebaptizatur; sit irregularis?

Affirmat absolutè Viuald. *de Irregularit. vbi de secunda eius specie*, §. 1. *num. mihi* 8. *pag.* 516. quatenus ita scribit: Quarta conclusio. Eadem irregularitate ligatur rebaptizatus per metum etiam cadentem in constantem virum, *cap. Eos quos*, vbi Glossa *de consecrat. dist.* 4. Sylvest. *verb. Irregularitas, quæst.* 4. *in fine.* Secus autem esset, si quis per vim coactiuam fuisset rebaptizatus, vt fuit Episcopus quidam, cui nomen, *Habet Deum*, quem Arriani ligatis manibus, ac pedibus inuitum omninò rebaptizarunt. Maiolus *supr. lib.* 3. *cap.* 14. *numero tertio.* Hæc Viualdus. Pro cuius sententia citat etiam Sayrus, Innocentium, Couarruuiam, & Angelum.

Alij verò communiter, media via respondent, dicendo. Esse quidem irregularem, casu, quo verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur; eo quod ad hoc, nullo timore potest efficaciter cogi, cum omninò sit in sua libertate, non habere interius intentionem: Minimè verò, (aiunt,) casu, quo rebaptizet, vel rebaptizetur fictè, & sine intentione; quia tunc, non adest vera rebaptizatio, cui imposita est irregularitas. Ita sentiunt Henriq *lib.* 14. *c.* 4. *n.* 4. *lit. N.* quem citat, & sequitur Auil. *dub.* 4. *cit. concluf.* 1. *&* 2. Suar. *de Sacram. disp.* 31. *sect* 6. *in fine.* Sayrus *cap.* 8. *cit. numer.* 18. Gibalinus *consectar.* 3. *cit. num.* 11. *vers. Hinc solnitur.* Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 9. *num.* 113. *vers. Sequitur* 2. & alij.

Sed probabilius omnium Respondo: Dicendum, minimè esse irregularem, non solum casu, quo fictè, & sine animo, rebaptizet, aut rebaptizetur, vt benè aiunt DD. secundæ sententiæ; verum etiam casu, quo instante dicto metu graui, verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur; licèt aliàs non excusetur à culpa grauissima, eo quod talis rebaptizationis actus, sit iure diuino, prohibitus. Ratio est. Quia communis opinio fert, quod metus cadens in virum constantem excusat à pœna statuta per leges humanas, quamuis non excuset à culpa, si aliàs actus sit alio iure prohibitus: at sine dubio, talis est metus, cum v. g. dicitur: *Occidam te, nisi rebaptizeris, aut rebaptizes*: ergo quamuis id ex intentione, ob incussum metum, faciat; irregularitatem

latam per legem humanam effugiet, licèt non effugiat culpam, quam contrahere constat ex fractione præcepti diuini, prohibentis reiterationem Baptismi, vt latè probat Sayrus *cap.8. citato, num.1. & 2.* Legantur dicta à nobis *prima parte, tract.2. de Baptismo, disp.6.*

Qvæstio XII.

An qui certò sciens, aliquem esse ritè baptizatum, denuò sub conditione rebaptizat, fiat irregularis?

Affirmant plures DD. Quorum fundamentum est. Quia, qui rebaptizat sine conditione, est ex iure irregularis: ergo & qui rebaptizat cum conditione, quem certò scit verè fuisse baptizatum: quia tunc talis conditio verè est ociosa, & habetur pro non adiecta. Ita tenent Victoria *in Summ. §.35. de Materia Baptismi.* Sotus *dist.3. art.9. column.9.* Cordub. *in Summ. quæst.37.* Maiol. *lib.3. cap.14. num.5.* Catechism. Roman. *tract. de Baptism. cap. De effectib. Baptismi.* Sayrus *lib.7. cap.8. num.23.* Vgolin. *cap.35. §.3. num.4.* Gordon. *lib.7. quæst.18. num.96.* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Probatur. Quia qui, conditione adiecta, rebaptizat, verè non baptizat baptizatum: ergo non manet irregularis. Consequentia patet. Antecedens probatur; quia, qui sub conditione rebaptizat, solum habet animum baptizandi in casu, quod non sit baptizatus, & in casu, quod sit baptizatus non habet animum baptizandi: at sic est quod hic est iam semel baptizatus: ergo non vult illum denuo baptizare. Sic tenent Suar. *in 3. p. de Sacr. disp.31. sect.6. dub.4. & 5.* & Henriq. *lib.2. cap.31. §.1. & lib.14. c.4. §.4.* apud Sayrum, dicentem falso, hos Authores citare pro hac sententia Maiolum, cum disertis verbis contrariam sententiam teneat. Sed falso Sayrus his præclaris Theologis id imponit. Nam si attentè eos quis legat, solum inueniet dicentes, *quod videatur Maiolus*; non aliud. Tenent deinde nostram sententiam Nauarr. *cap.21. num.246.* Auil. *part.7. disp.7. dub.5.* Bonacin. *disp.7. quæst.3. punct.3. num.4.* Ægid. *disp.18. num.38.* Gibalinus *cap.4. quæst.1. conclus.4. num.12. pag.312.* Pellizz. *tom.2. tract.7. cap.5. sect.3. quæst.9. num.112.* Dian. *tertia parte, tract.4. Resol.9.* Nuñus, Cabrera, Possetinus, & Toletus, & alij, quos dedimus iam pro hac parte, *p.1. tract.2. disp.6. quæst.9.* vbi aliam rationem huius partis reperies, ex qua solutum inuenies fundamentum oppositæ.

Qvæstio XIII.

An etiam, euadat irregularitatem, qui re ipsa intendit rebaptizare; sed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam ab ipsa impositam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo, si non es baptizatus, ego te baptizo?

Affirmabunt Authores, qui dixerunt, irregularitatem incurri etiam, ob delictum merè internum. Sunt autem citati à nobis *p.4. de censur. in com. disp.8. q.3. & sup. tract.1. disp.1. q.9.*

Sed iuxta ibi dicta, clarius, ac distinctius Respondeo: Dicendum, quod nullo modo euadat irregularitatem in nostro casu; casu, quo rebaptizantis intentio, ex aliquo signo externo collligi possit: quia tunc reuera est irregularis; cum ponatur actio exterior ex intentione sufficienti ad consummandum in suo genere peccatum, quod tali pœna punitur. Etenim quoties à sciente repetitur Baptismus, idque aliis constat, satis efficaciter colligitur, eam actionem exerceri animo hæreticali, & ex iudicio morali, quod Baptismus ritè collatus possit repeti: cui delicto imposita est irregularitas. Si verò mala intentio, malusque animus rebaptizantis, nullo modo prodatur exterius, propter adhibitam conditionem; tunc nobis dicendum est, vitare irregularitatem, cum hæc minimè incurratur per delictum, merè internum. Sic sentiunt Præpositus *in 3. p. q.66. art.9. dub.3.* & Ægid. *loc.cit.* loquendo de prima parte nostræ sententiæ, quos citat & sequitur Gibal. *loc. cit. vers. Quod si apponatur.* qui etiam ex Ægidio probabilem dicit secundam partem, quam vt talem sequitur Pellizz. *loc. cit. num.112.*

Qvæstio XIV.

An ex iteratione Sacramentalium, vel Consecrationum; oriatur etiam irregularitas?

Affirmat Maiol. *lib.3. c.15. n.3.* vnde iuxta eius iudicium, irregularis erit, qui vel hostiam consecratam reconsecrat; vel oleum infirmorum, aut aquam benedictam rebenedicit, vel chrisma reconsecrat, aut calices, altaria & huiusmodi.

Sed vt certum Respondeo: Non inde irregularitatem oriri. Quia nullus textus afferri potest, qui hanc irregularitatem pro prædictarum rerum iteratione imponat. Sic communiter omnes Sayr. *lib.7. c.8. n.29.* Gibal. *c.5. q.1. conclus.5. n.13.* & alij. Quod amplius confirmabitur ex resolutione *quæst. sequent.*

Qvæstio XV.

An reiterans, actiuè, vel passiuè, Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis?

Affirmant D. Anton. Nauarr. Maior, Ricard. & Castro citati à nobis *1. p. tract.3 de Confirm. disp.4. q.11.* Quibus nunc addo Maiol. *lib.3. cap.15.* Glossam *in cap. Dictum, de consecr. dist.5.* Viuald. *loc. cit. num. mihi 10. pag.517.* Hostiens. Summ. Confess. Trotium, Philiarcum, & alios apud Sayrum *lib.7. c.8. num.27.* Quorum fundamentum est. Quia Concil. Tarracon. *can.6.* vt refertur à Gratian. *in d. cap. Dictum.* Iuone *1. p. cap.244.* & Burchard. *lib.4. c.50.* eodem modo prohibetur Confirmationis, quo Baptismi iteratio, & eadem pœna pro vtroque delicto ponitur; vt, scilicet, qui ita delinquit; *Non sæculo, sed soli Deo, sub habitu regulari, vel Clericali famuletur*: ergo si iteratio Baptismi punitur pœna irregularitatis, simili debet puniri pœna iteratio Confirmationis.

Sed probabilius Respondeo: Negatiuè. Quia licèt vtriusque Sacramenti, nempè Confirmationis, & Baptismi iteratio, in Concil. Cabilon. *11. cap.27.* (non Tarracon. vt volunt supra DD. citati) apertè prohibeatur; non tamen inde colligi debet, iterationem Confirmationis puniri irregularitate, sicut iterationem Baptismi; cur Concilium, non dicat vtramque iterationem eadem pœna prohiberi: sed vtramque iterari minimè debere. Punitur ergo irregularitate iteratio Baptismi, quia ius expressè illi hanc pœnam imponit, quam minimè imponit iterationi Confirmationis. Sic sentiunt Scot. Sot. Palud. Suar. Filliuc. Valent. Couar. Bonac. Ochagau. Ioan. à Cruce, Ludou. de S. Iuan. Veg. Philibert. & Graffius, quos retulimus *1. p. tract.3. disp.4. q.11.* Quibus

nunc

nunc addo Auil. *p.7. disp.7. dub.5.* Henriq. *lib.14. c.4. n.5.* Præpositum, Hurtadum, Vgolinum, & Ægidium, quos sequitur Gibalin. *c.5. q.1. n.2. p.300.* Qui benè ex Castro probat, ex relatis verbis à Graciano, nullo modo colligi posse, irregularitatem impositam esse iterationi horum Sacramentorum; sed potius contrarium erui posse. Legantur Suarez, & Sayrus *loc. cit.*

Qvæstio XVI.

An saltem, reiterans Sacramentum Ordinis, pœna irregularitatis puniatur?

Affirmant omnes Authores primæ sententiæ relatæ; Insuper & ex sententia nostra Vgol. *cap.35. §.5.* & apud ipsum alij, docentes ex Ordinis iteratione irregularitatem nasci; & ideò esse irregularem, si quis Ordinatum rite, reordinet; aut Ordinatus se reordinari permittat. Probat id ex *cap. Saluberrimum 1. quæst.7.* vbi Hæreticis conuersis ad fidem permittitur in Ordine assumpto ministrare, *nisi iterata vnctione fuerint maculati.* Si igitur qui bis vncti, & Ordinati fuerint, non possunt in suis Ordinibus ministrare, erunt certò irregulares, vt ibi obseruat Glossa *verb. Maculati.* Sed malè omninò affert hoc caput, eiusque Glossam, Vgolinus pro se. Nam textus, non dicit: *Nisi iterata vnctione, fuerint maculati*; sed *si tamen iterata vnctione non fuerint maculati*, ideſt, ait Glossa, *si fuerint rebaptizati.* Malè ergo legit Vgolinus. *Iterata vnctione*, & malè affert Glossam. Cum Pontifex Leo, non loquatur de Ordinatione Clericorum ab hæreticis, sed de rebaptizatione, vt explicat Glossa.

Igitur probabilius Respondeo: Negatiuè. Quia nullibi in iure statuitur irregularitas, propter iterationem Ordinis: ergo minimè à nobis ea inducenda est. Sic tenent ferè omnes DD. citati pro nostra sententia qnæstionis antecedentis. Legantur præcipuè Suar. *tom.5. de censur. disp.45. sect.4. num.6.* Auila, Henriquez & Sayrus *loc. cit.*

Qvæstio XVII.

Quare imposita est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi Baptismi; & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint interabilia?

Respondeo: Dicendum, quod quamuis hæc tria Sacramenta sint initerabilia, & ideò grauissimè peccent illa omnia, & singula, iterantes: non tamen iterationi omnium, sed solùm Baptismi, fuit ab Ecclesia imposita irregularitas. Quia in Baptismo inuenit specialem rationem, & causam: nempè ad detestandam hæresim Donastitarum sustinentium, quod baptizati ab hæreticis, iterum essent baptizandi: quæ ratio non adfuit in iteratione aliorum Sacramentorum. Legantur Couarr. Sayr. Auil. *loc. cit.* Qui aliam addit causam.

Qvæstio XVIII.

An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare?

Respondeo, tanquam certum: Non posse, nisi solùm Pontificem. Quia Pontifex solùm potest dispensare in iure communi Minimè verò Episcopus, nisi aliàs habeat facultatem ab illo concessam. Sic communiter omnes. Legantur Maiolus *lib.3. cap.24.* Henriquez *lib.14. cap.4. num 5.* Auil. *disput.7. cit. dub.6. conclus.1.* Sayrus *lib.7. capite 8. in fine.* Bonacin. *disp.7. quæst.3. punct.3. numero 9.* & omnes.

Qvæstio XIX.

An saltem, possit Episcopus dispensare in Irregularitate incursa, ob secretam reiterationem Baptismi?

Respondeo, vt certum: Posse. Quia habet facultatem ex Concil. Trident. *sess.24. cap.6.* ad dispensandum in irregularitate proueniente ex delicto occulto. Sic Auil. *loc. cit. concl.2.* ex Henriq *lib 14. cap.20. num 3.* vbi notat, quod licet secundus Baptismus fiat publicè, erit delictum occultum, si ratio rebaptizandi sit occulta, vtpote qua primus Baptismus est occultus. Sayr. Bonac. & communis.

DISPVTATIO IX.

De Irregularitate proueniente, ex illicita susceptione, & collatione Baptismi?

Qvæstio Prima.

An infans baptizatus ab hæretico, maneat irregularis?

Affirmat Maiol. *lib.3. de Irregul. cap.12.* Sed vt certum Respondeo: Non manere irregularem. *Primò.* Quia sic fuit habitum in duobus Conciliis Carthaginens. approbatis ab Ecclesia Romana, quorum verba refert Gratian. *cap. Placuit 1. quæst.4. Secundò.* Quia in ea susceptione Baptismi, abest ab infante peccatum; ergo & irregularitas. Sic, contra Maiolum, omnes. Vgolinus *capite 34. numero 5.* Suarez, Filliucius Reginaldus, Toletus, quos refert & sequitur Bonacin. *loc. cit. num.13.* Qui contra nonnullos, notat id etiam esse verum, quamuis infans adulta ætate, approbauerit Baptismum ab hæretico collatum, eo quod nullo iure, probari possit, istum subiacere huic irregularitati.

Qvæstio II.

An saltem, adultus baptizatus ab hæretico, fiat irregularis?

Respondeo: Fieri irregularem Quia sic decreuêre Innoc. I. *Epist.22. cap.3.* & Felix III. *Epist.1. cap.5.* cuius verba referuntur, *in cap. Qui in qualibet 1. quæst.7.* Sed aduerte cum Gibalin. *cap.5. q.1. dub.1. num.15. pag.314.* quod huiusmodi irregularitatis pœna, non fuit inflicta tantum in odium hæreticorum Baptismum ministrantium, sed præcipuè, propter peccatum communionis cum hæretico, & consensum in eius hæresim: quod colligitur; tum ex eo quod, vt nuper est habitum, infantes ab hæreticis baptizatis non sunt irregulares. Tum etiam quia vt omnes fatentur, vrgente necessitate licitè potest suscipi Baptismus ab hæretico, & tunc minimè contrahitur irregularitas, cum nulla committatur culpa, & nulla sit consensio cum hæreticis, ex quo

conſtat, hanc irregularitatem pœnalem eſſe, & ob peccatum hæreſis externæ, quod in ea Sacrorum communione prohibita apparet, impoſitam fuiſſe. Et ideò, quoties in ea Baptiſmi ſuſceptione, peccatum abeſt, nulla irregularitas contrahitur. Legantur Suar. *tom.* 5. *diſp.* 42. *ſect.* 1. *n.* 14. Bonac. *in noua edit. diſp.* 7. *q.* 3. *punct.* 3. *in fin.* Præpoſit. *in* 3. *p. q.* 5. *de Irregul. dub.* 4. Gibal. *loc. cit.* & Pellizz. *q.* 9. *n.* 218.

Quæstio III.

An differens ſuſceptionem Baptiſmi, vſque ad articulum mortis; ſit irregularis?

Affirmat abſolutè Viuald. *de Irregularit.* §. 1. *de ſecunda ſpecie irregularitatis, num.* 11. *pag. mihi* 517. aliàs *num.* 42. per hæc verba: Huc accedit alia quæſtio, quid de illo ſit iudicandum, qui cum eſſet adultus Baptiſmum non recepit, vſque ad ſuperuenientem infirmitatem? Reſpondeo talem eſſe irregularem, atque à ſuſceptione Ordinum repellendum, per text. *in cap. ſi quis, d.* 57. Ratio eſt, quia talis, non voluntate, ſed neceſſitate coactus, Baptiſmum accipere videtur. Quapropter in pœnam negligentiæ, circa animæ ſalutem, non eſt admittendus. Hæc ille.

Sed clarius, & diſtinctius Reſpondeo: Eſſe irregularem, & à ſuſceptione Ordinum arcendum; niſi alias poſt Baptiſmum ſuſceptum, ipſius fides, & vita probata fuerit, & ſit neceſſitas miniſtrorum, quia tunc ordinari poterit. Sic habetur *in cap. ſi quis, cit.* quod eſt Concilij Neoceſarienſ. *cap.* 12. vbi ſic legitur. *Si quis in agritudine conſtitutus, fuerit baptizatus, Presbyter Ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſſitate eſt; niſi fortè poſtea ipſius ſtudium, & fides probabilis fuerit, aut* (alias, *&*) *hominum raritas exegerit.* Sic Concilium. Et ſic omnes communiter. Legantur Suarez *diſp.* 42. *ſect.* 1. *num.* 6. Sayro *lib.* 7. *cap.* 8. *n.* 30. & apud ipſum, Angel. Silueſt. D. Anton. & Summ. Confeſſor. Filliuc. *num.* 171. Bonac. *loc. cit. num.* 11. & Gibalinus *loc. cit. dub.* 2. *num.* 16. *pag.* 314. Immo ipſe Viualdus *loc. cit. num.* 12. tandem nobiſcum ſentit. Legatur.

Quæstio IV.

An poſitis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit; nempe, exemplar vitæ, & neceſſitas miniſtrorum; ſit adhuc neceſſaria diſpenſatio Pontificis, aut Epiſcopi, vt baptizatus in fine vitæ, Ordinari poſsit?

Affirmant eſſe neceſſariam, vel Pontificis diſpenſationem, vt vult Maiolus *lib.* 3. *cap.* 8. vel ſaltem Epiſcopi, vt ſentiunt Suarez *diſp.* 42. *de Cenſur. ſect.* 1. *num.* 1. *&* 6. Turrecrem. *in cap. Vnico, diſt.* 57. Silueſt. Angel. & alij, apud Suarium: dicentes, opus eſſe hac diſpenſatione, ad tollendam præſumptionem iuridicam.

Sed probabilius Reſpondeo dicendum, quod tunc, non ſit neceſſaria diſpenſatio, concurrente vtraque conditione, vt dictus Baptizatus Ordinetur. *Primò*, quia textus nullius, diſpenſationis mentionem facit. *Secundò.* Quia, poſitis illis duabus conditionibus, quos Canon requirit, ceſſat omnis præſumptio ſimulati baptiſmi, propter quam ſolam reiiciebatur à Sacerdotio: ergo ad moliendam omnem præſumptionem non eſt opus diſpenſatione aliqua. Nam quamuis fuerit iuridica præſumptio, tolletur iuridicè, quando iuridicè conſtabit de conditionibus requiſitis à iure ad ceſſationem illius præſumptionis. Sic Bonacina *num.* 11. *cit.* Gibalinus *cap.* 5. *quæſt.* 1. *dub.* 2. *num.* 16. Legatur Gloſſa *in d. cap. Si quis, in Summ. & verb. Poſtea*, & Gloſſa marginal. *ibid.*

Quæstio V.

An ſit irregularis, qui, vt liberius peccet, differt Baptiſmum, vſque ad ſenectutem?

Affirmat Maiolus *lib.* 3. *cap.* 9. quia exiſtimat omnem dilationem culpabilem Baptiſmi eſſe cauſam irregularitatis, eo quod Gloſſa, & Doctores ita interpretantur *cap. Vnicum cit. diſt.* 57.

Sed, vt certum Reſpondeo: Minimè eſſe irregularem. Quia nullus datur textus, qui tali Baptiſmi dilationi pœnam irregularitatem imponat. Nam *cap. Si quis diſtinct.* 57. *cit.* de hoc caſu minimè agit, nec eius ratio valet pro caſu præſenti; nam etiam ſi quis ductus peccandi libidine baptizari differat, non ideo præſumi debet, ficto animo ipſum ſuſcepiſſe. Nec Gloſſa certè, nec vlli alij Doctores contrarium ſentiunt, vt falsò Maiolus dicit. Sic Gibalinus *cap.* 5. *quæſt.* 1. *dub.* 2. *verſ. Colliges tertio. pag.* 316.

Quæstio VI.

An laicus, priuatim, ſine ſolemnitate, baptizans; fiat irregularis?

Affirmant Palud. Silueſt. Angel. Ioan. de Cruce, quos citatos inuenies à nobis 1. *part. tract. de Baptiſmo, quæſtione* 10. Fundamentum eorum eſt textus *in capite primo, de Clerico non Ordinato miniſtrante*, vbi dicitur: ſi quis baptizauerit, aut aliquod diuinum officium exercuerit, non Ordinatus, &c. vbi textus non limitat ad baptizantem ſolemniter: ergo.

Sed probabilius Reſpondeo: Non fieri irregularem. Quia non eſt textus, qui hanc pœnam laico baptizanti, ſine ſolemnitate, imponat. Nam *caput* 1. pro parte contraria adductum, ſolum loquitur de baptizante ſolemniter, vt bene probat Auila *part.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 2. *dub.* 14. *concl.* 2. Sic ille; & penes ipſum, Nauar. Ledeſma, Henriquez, necnon D. Thom. Anton. Filliuc. Nuñus Pitigianus, Petr. Ledeſma, Ludou. de S. Ioanne, Hinojoſa, & Diana, quos citauimus 1. *p. loc. cit.* & alij mox citandi.

Quæstio VII.

An ſaltem, maneat irregularis laicus, ſolemniter baptizans?

Negant adhuc Angel. Armilla, & quidam alij Summiſtæ quos pro hac parte affert Suar. *tom.* 3. *in* 3. *diſp.* 31. *ſect.* 4. (non 3. vt per incuriam Typographi citatum apud me inuenies 1. *p. tr.* 2. *diſp.* 4. *q.* 10. *cit.*) *verſ. Sed quæres, an idem.* Quibus addi poſſunt S. Anton. Bern. Diaz, Couar. & Henriq. quos pro hac parte citat, & ſequitur Sayrus *lib.* 7. *c.* 10. *n.* 7. Gibalin. *c.* 5. *q.* 1. *conſect.* 1. *n.* 25. *pag.* 327. & alij apud ipſum.

Sed probabilius Reſpondeo: Manere irregularem, ſic ſolemniter baptizantem. Probatur Quia ſic habetur *in d. cap.* 1. *de Cleric. non Ordinato*, vbi textus abſolutè dicit: *Si quis baptizauerit non Ordinatus*, quæ verba cum generalia ſint, omnem non Ordinatum comprehendit: ergo. Sic Suarez *loc. cit.* qui citat pro ſe Paludanum, Maiorem, D. Antoninum

nium (quem citat Sayrus pro se) Sotum, Ledesm. Sylvest. Maiol. & Nauarrum. Sic etiam tenent Auila, *loc. cit.* Filliuc. Villalob. & alij citati à nobis *prima parte, quæst.* 10. *cit.* Quibus addi possunt Hurtad. Gordon. Valent. Præpositᵒ. & alij, quos adducit Gibal. *loc. cit.*

Qvæstio VIII.

An sacerdos regularis, vel sæcularis, sine licentia superioris, absque necessitate, baptizans, incurrat irregularitatem?

Affirmauit Armilla, vt vidimus, *prima parte, tract.* 2. *disp.* 4. *quæst.* 19.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurrere. Quia talis pœna non est in iure illi imposita. Sic Sot. Angel. Sylvest. Nauarr. Viuald. Ioan. de Cruce, Hinojosa, & Hurtad. adducti à nobis vbi supra.

Qvæstio IX.

An Clericus, qui non est Sacerdos, solemniter, etiam in extrema necessitate baptizans; fiat irregularis?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem, etiam si Diaconus Cardinalis esset, & etiam si vrgente necessitate sic baptizaret. *Primò.* Quia exercet actum proprium Sacerdotis, cum ad illum solum pertineat Sacramentum Baptismi solemniter cele brare, vt diximus *prima parte, tract.* 2. *disp.* 4. *q.* 17. *Secundò,* quia sic habetur *cap. si quis, cit.* & ideò ita sentiunt omnes. Angel. Sylvest. Nauarr. Palud. Ricard. Sot. Henriq. Viuald. Bonac. Filliuc. & Granados, quos dedimus *loc. cit. quæst.* 20. Quibus addo Maiol. Gabr. Palac. & Philiarc. quos citat, & sequitur Sayr. *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 4. Auil. *de censur. p.* 7. *disp.* 9. *dub.* 14. *concl.* 1. Gibal. *cap.* 5. *quæst.* 1. *sectar.* 2. Qui benè docent id esse verum, adhuc loquendo de baptizante in extrema necessitate; quia necessitas licèt faciat licitam Baptismi collationem, non tamen eius solemnitatem, quæ minimè est necessaria.

Qvæstio X.

An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non Sacerdos, baptizans aliquem, non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho?

Affirmant Sot. Armill. Maiol. & Ledesma allegati à nobis *prima parte, tract.* 2. *disp.* 4. *q.* 21.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurrere irregularitatem (licèt aliàs mortaliter peccet.) *Primò.* Quia hic non exercet actum proprium Sacerdotis. *Secundò,* quia *d. c. si quis, de Cler. non Ord. minist.* tanquam odiosum debet restringi ad casum expressum. Sic Nauar. Palud. Sylu. Henriq. & Granad. dicta *q.* 21. citati. Sayr. *loc. cit. n.* 4. *in fine.*

Qvæstio XI.

An Parochus solemniter baptizans puerum alterius Parochiæ, sine licentia Episcopi, aut Parochi; fiat irregularis?

Respondeo: Non fieri irregularem (quamuis peccet mortaliter, vsurpando iurisdictionem alterius) Ratio est. Quia in tali casu, non vsurpat actum Ordinis; cum ipse Sacerdos sit, sed iurisdictionis: ergo non est vnde fiat irregularis. Sic Nauarr. Palud. Sylvest. Sotus & Henriquez citati à nobis 1. *part. tract.* 2. *disp.* 4. *quæst.* 23. Legatur Gibalin. *cap.* 5. *de Irregularit. quæst.* 1. *consectar.* 5. *numero* 29. *pag.* 332.

DISPVTATIO XX.

De Irregularitate, ex delicto malè accipiendi, & exercendi Ordines, contracta.

Qvæstio Prima.

An qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episcopatui renunciauit, susciþit; maneat irregularis?

Affirmant quamplures DD. ducti *ex cap.* 1. *de Ordinato ab Episc. qui renunc. Episcopatui.* Quia illa verba Pontificis, nempe, *Quia indignum se fecit, exequutionem officij non habebit.* sonant omnimodam priuationem quæ fit per irregularitatem, non per suspensionem. Ita sentiunt Nauarr. *c.* 27. *n.* 241. dicens, esse omnium sententiam. Henriq. *lib.* 14. *c.* 6. *n.* 6. Tolet. *lib.* 1. *c.* 71. *n.* 2. Summ. Confess. Angelic. Sylvest Ledesm. Sot. Maiol. Summ. Corona, Valent. Medic. Philiarc. quos citat, & sequitur Sayr. *lib.* 7. *c.* 10. *n.* 27. Quibus addi possunt Rodrig. *secunda parte, Summ. c.* 14. *concluss. vltim.* Regin. *lib.* 30. *n.* 27. & Vgol. *c.* 40. *n.* 3.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem: Quia probabilius est: *in d. c.* 1. *cit.* à contrariis, non imponi irregularitatem, sed suspensionem. Ratio est. Quia irregularitas impedit (vt constat) omnium Ordinum exercitium; atqui pœna illius capitis, solum priuat exequutionem Ordinis, quem à tali Episcopo susceþit, ex Doctorum omnium sensu: ergo. Sic sentiunt Glos. *in d. c.* Panorm. *n.* 6. & Barb. *in Collectan. in d. c. & alleg.* 48. *de Potest. Episc.* Flamin. *lib.* 1. *de resignat. q.* 17. Azor *p.* 3. *lib.* 3. *c.* 48. *q.* 13. Suar. *disp.* 31. *de censur. sect.* 1. *n.* 7. Alter. *disp.* 9. *de suspens. c.* 1. *vers. Ex his quæ habentur.* Bonac. *disp* 3. *de suspens. in particul. q.* 1. *punct.* 9. *n.* 13. apud Gibalinum, apud me verò *disp.* 3. *punct.* 5. §. 1. *n.* 8. Filliuc. *tract.* 17. *n.* 76. Viuian. quos sequitur Gibalin. *cap.* 5 *q.* 1. *dub.* 3. *n.* 18. Legantur dicta à nobis *p.* 4. *tract.* 4. *de suspensione, disp.* 4. *quæst.* 2.

Qvæstio II.

An irregularis fiat, qui Ordinatur scienter ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, irregulari, aut alia aliqua pœna irretito, quæ ipsi liberum exercitium sui Ordinis prohibeat?

Affirmat Maiolus, cum aliis ab ipso adductis, *lib.* 4. *c.* 22. Quorum præcipuum fundamentum potest esse. Const. Clem. VIII. edita *anno* 1595. vbi expressè ait, quod Ordinatus ab Episcopo schismatico, minimè ministrare permittatur; *Nisi cum ipso super irregularitate huiusmodi occasione, authoritate Sanctæ Sedis Apostolicæ fuerit dispensatum*: ergo talis Ordinatus irregularitatem contraxit, siquidem eius indiget dispensatione.

Sed longè multò probabilius Reſpondeo : Non fieri proprie & in rigore irregularem, ſed ſolùm eſſe ſuſpenſum,ab exercitio Ordinis à tali Epiſcopo ſuſcepti. Quia talis Epiſcopus caret vſu, & executione, ſiue exercitio ſui characteris Epiſcopalis (licet aliàs,vt diximus *2.part.tract.6. diſp.4.quæſt.3.* validè conferat Ordines) ergo non poteſt ordinato ab ipſo conferre vſum, & exequtionem Ordinis ab ipſo collati,eo quod nemo dat,quod non habet. Sic Gibalinus *cap.5. quæſt.5. dub.4. pag.319.* ex Præpoſito *3.p. quæſt.5.de Irregularit. num.28.* & aliis Theolog. qui ad fundamentum contrariorum reſpondent, dicendo, quod irregularitas, cuius diſpenſationem neceſſariam fuiſſe,aſſeruit Clemens VIII. contracta fuerit, non in ipſa ordinatione, ſed in ſubſequuta exequutione Ordinis ab Epiſcopo ſchiſmatico ſuſcepti, qui licèt Ordinem contulerat, eius tamen vſum minimè dare potuerat. Legantur dicta à nobis *part.4.tract.4.de ſuſpenſ. diſp.4.quæſt.1.*

Qvæstio III.

An maneat irregularis, qui ordinatur per ſaltum; ſeu, qui ſuſcipit ſuperiorem Ordinem, relicto inferiori?

Affirmant quàmplures DD. dicentes, eſſe irregularem, & ideo, nec poſſe vti Ordine ſuſcepto,nec prætermiſſum recipere, ſine diſpenſatione: quam dare poſſe Epiſcopum (ſi Ordinatus non fuerit vſus Ordine ſic ſuſcepto)conſequenter affirmant. Ducuntur, eo quod hæc irregularitas videatur haberi *in cap. Vnico. De Clerico per ſaltum promoto*, & *cap.Solicitudo,diſt.52.* Ita tenet Sayrus *lib.7.cap.10. num.39.* citans pro hac parte Nauarrum *cap.27. num.242. verſ. Sextò.* Henriquez *lib.14. cap.6.* §.3. (Sic lege,non *num.4.* vt offendes apud Auilam) Valentiam *tom.4.diſp.7.quæſt.19.punct.3.§.5.* Viualdum *tract. de ſuſpenſ. num.48.* Maiolum, Silueſtrum, Sotum, Ledeſmam, Thiliarcum, Zerolam, & alios antiquos.

Sed ego probabilius Reſpondeo: Minimè eſſe irregularem; ſed ſolum eſſe, ſuſpenſum vel ipſo iure ab Ordine per ſaltum ſuſcepto, vt communiter tenent DD. vel, vt alij pauciores volunt, eſſe ſuſpendendum. Ratio eſt. Quia nullus datur textus, ex quo talis irregularitas colligatur. Nam textus *in cap.Vnico.de Cleric. per ſaltum promoto*, quem allegant Auctores opinionis contrariæ, non apponit talem irregularitatem, vt patet ex illis verbis: *Eum in Diaconum Ordinare procures*, quæ verba nullam denotant diſpenſationem, vt aduertit Auila. *In cap.autem Solicitudo.* Solum prohibetur directè functio Ordinis per ſaltum ſuſcepti;quod eſt proprium ſuſpenſionis, non irregularitatis. Sic tenent Archidiac. *in d. cap. Solicitudo. diſt.52.* Angel. *irregularitas 1. num.36.* Armilla *eod. verb. num.68.* Tabiena *irregularitas 4.* §.2.*concl.2.* Auila *part.7. diſp.9.ſect.1.dub.2.* (non 4. vt offendes apud Bonacinam) *concl.1.* vbi dicit, ſic ſentire viros doctos. Bonacina *de Irregularitate, quæſt.3.punct.4.num.5.* qui,& citat(ſed male)Nauarrum, eodem loco, quem pro contraria parte citant Henriquez,Sayrus,& Auila. Sic etiam Gibalinus *c.5. de Irregularit.quæſt.1.num.21.dub.6.pag.323.* & alij. Qui tamen omnes concedunt fieri quidem irregularem. Si iſte, ſic promotus, miniſtret ante abſolutionem ſuſpenſionis in Ordine per ſaltum recepto, aut in Ordine, quem non habet. Legatur Bonacina *quæſt.3. citata punct.7. num.24.* necnon & ego *infra quæſt.12. & part.4. tract.4. de ſuſpenſ. diſput.4. quæſt.4. dub.2.*

Qvæstio IV.

An non ſolum maneat ſuſpenſus, ſed etiam irregularis, qui furtiuè, id eſt, ignorante Epiſcopo, nec examinante, nec approbante, Ordinem recepit?

Affirmant plures ex *cap.1. de eo qui furtiuè Ordines ſuſcipit*, vbi expreſsè datur Epiſcopo facultas diſpenſandi cum eo, qui furtiuè Diaconatum accepit, vt ad Sacerdotium promoueatur: ergo clarè indicat Pontifex Diaconum præfatum irregularem manſiſſe. Et ideo ita ſentiunt Summ. Confeſſor. & Summ. Corona, Maiolus, & alij quos refert, & ſequitur Sayrus *loc.cit. num.37.* Henriquez *lib.14.c.6.* §.5. Suarez *de Cenſur.diſp.42.ſect.3.num.5.* Filliucius *tract.20. num.195.* Bonacina *quæſt.3. de Irregularit. punct.5.num.6.* Pellizzarius *tom.2. tract.7.c 5.ſect.3. quæſt.25. num.123.*

Sed alij contra Reſpondent manere ſuſpenſum, vt omnes concedunt, ſed non irregularem. Quia, inquiunt, nec ex *cap.1.de eo qui furtiuè*, quod vnicum afferunt contrarij,nec ex alio aliquo, aliqua ratione colligatur. Sic Gibalinus *cap.5.de Irregularit. quæſt.1.num.21.dub.6. in fine.*

Sed ego, & manere ſuſpenſum ipſo facto, & iure, vt dixi *part.4. tract.4. diſp.4. quæſt.11.* & etiam irregularem nunc, cum Auctoribus primæ ſententiæ, ſentio.

Qvæstio V.

An qui, ſine Sacramento Confirmationis ordinatur; fiat irregularis?

Affirmat Maiolus (apud Sayrum *vbi infra*)*lib.4. cap.12.num.9.* (& apud Henriquez *infra*)*lib.4. cap.3. num.1. & cap.12. fine.*

Sed Reſpondeo: Non fieri irregularem. *Primò.* Quia Ius id non decernit. *Secundò.* Quia, qui ſine Sacramento Confirmationis recipit Ordinem, tantum peccat venialiter, vt cum communi diximus *1.part.tract.3.diſp.1. quæſt.8.* Ergo non apponit culpam, vnde illi irregularitatis applicetur pœna. Et ideo ſic ſentiunt Sotus *diſt.24. quæſt.1. art.4. circa finem, & diſtinct.25. quæſt.1. art.1.col.6.* Henriquez *lib.14. cap.6. num.3. litt.A.* quos citat, & ſequitur Auila *part.7.diſp.9.ſect.1.dub.3.concl.1.& 2.* Vgolinus *cap.38.§.1.* Sayrus *lib.7.cap.10.* (non 14.vt legi apud Bonacinam)*n.42.* Suarez *tom.5. diſp.42.ſect.3. num.14.* Filliuc.*tract.20.num.205.* Bonac. *quæſt.3.de Irregul.punct.4.num.8.* Gibalinus *loc.cit.verſ Secundò. pag.324.* & communi.

Qvæstio VI.

An qui vno die recipit primam tonſuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem?

Reſpondeo, vt certum: Non incurrere. Quia non reperitur in iure hæc pœna impoſita tali actioni. Imo,vt teſtantur Nauar. Auila, & alij communiter, ante Trident. licita erat talis receptio: imo ex conſuetudine poſt illud, ex iuſta cauſa licet, vt cum plurimis Doctoribus diximus *2.part. tract.6. de Ordine, diſp.11. quæſt.13.* Sic tenent, & probant ex *cap.2. de eo, qui furtiuè Ordin. ſuſcep.* Gloſſa ibi, *verb. Minores*, & Gloſſa *in cap. De eo, verb.Ad minores, de temp.Ordin.* Auila *part.7.diſp.9. ſect.1.dub.4. concluſ.1.* Sayrus *lib.7.cap.10. num.25.*

Bonacina

Bonacina *quæst.3. punct.4. num.3.* Gibalinus *cap.5. quæst.1.num.20.dub.5.pag.322.* & alij communiter.

QVÆSTIO VII.

An saltem, irregularitatem incurrat, qui eodem die, inscio Episcopo, quatuor minores Ordines, simul cum Subdiaconatu, suscipit?

AFfirmant plures DD. ex textu *in cap.2.& 3.de eo qui furtiuè*, id expressum videtur. Et ideo ita tenent Nauar. *in Manual. cap.27.* (non 97. vt leges apud Sayrum) *num.241.* Auila *part.7. disp.9. sect.1. dub.4. concl.2.* Sayrus *lib.7. cap.10. num.22.* Bonac. *num.3.cit.* & alij penes ipsos.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu incurrere irregularitatem (imo nec suspensionem ipso facto, sed ferendam, vt diximus cum Suario, Philiberto, Diana, & aliis *2.part.tract.6.disp.11.quæst.15. & part 4. tract.4. disp.4. quæst.9.*) Quia probabilius est ex dictis *cap.2. & 3. cit.* pro parte contraria, nil aliud, quàm suspensionem ferendam colligi, non irregularitatem. Et ita tenent Suarez *tom.5.disp.42. sect.3.num.1.* Filliuc. *tract.1.n.191.* Gibalinus *loc.cit.* & alij citati à nobis *quæst.15. citata.*

QVÆSTIO VIII.

An ad minus, pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die, inscio Episcopo, duos Ordines maiores suscipit?

AFfirmant à fortiori omnes Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt Henriquez *lib.14. cap.6.num.5.litt.G.* & apud ipsum Ioan. Andr. Panormitan. Angel. Armilla, & D. Anton. Sebab. Medic. *tit.9.quæst.39.* Tolet. *lib.1.c.30.* Viuald. *tract.de suspens.num.47.* Philiarcus, Valentia, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus, *vbi supra.*

Sed probabilius ego Respondeo, quod, licèt prædictus sic Ordinatus incurrat, ipso facto, suspensionem (vt diximus *2.part. tract.6. disp.11.quæst.14. & part.4. tract.4. disp.4. quæst.8.* contra Villalobos, & Dianam) non tamen incurrat irregularitatem, quia non exprimitur in iure. Nam si alicubi, maximè *in cap.2.& 3. de eo qui furtiuè*, &c. vt contrarij fatentur: atqui, ibi non exprimitur irregularitas, sed solum suspensio: ergo. Minor probatur: nam ibi tantum prohibetur ministrare ita Ordinatus, nisi cum dispensatione Episcopi, eo quod de rigore Iuris nequeat in susceptis Ordinibus ministrare; non autem addit, non posse promoueri: ergo, &c. Sic Suarez, Filliuc. & Gibalinus *loc. sup. alleg.*

QVÆSTIO IX.

An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, Sacramentaliter aliquem absoluens?

NEgant Siluest. *verb. Confessor.1. in princip.* Ledesma *2.part.4.quæst.7.art.3.dub.5.* quos nouissimè videtur sequi Præpositus *quæst.5.de Irregularit. dub.6.* Qui probant, quia Ius nullibi id statuit: nam *in cap.1. de Clerico non Ordinato ministran.* tantum est sermo de baptizante, & exercente aliquod diuinum officium absque Ordine requisito; ergo non de administrante cætera Sacramenta.

Sed probabilius Respondeo: Fieri irregularem. Quia probabilius est, id à Iure statui *cap.1. cit.* eo quod, nomine *diuini officij*, in hac materia, absolutio Sacramentalis intelligatur. Sic Henriquez *lib.14. cap.6.num.2.* Nauar. *cap.27.num.242. in fine.* Maiolus *lib.4.cap.13.num.5.* Sotus *dist.8.quæst.4.art.1.* Vgolinus *cap.37. num.6.* Suarez *disput.42. sect.4. num.7.* Filliuc. *tract.20.num.210.* Auila *part.7.disp.9.sect.2. dub.15. concluſ.1.* Ægidius *disp.18. dub.6. num.48.* Bonacina *quæst.3.de Irregular.punct.6.num.4.* Sayrus *lib.7.cap.10.num.5.* Gibalinus *cap.5.quæst.1.consect.2. num.26. pag.328.* Qui idem dicunt de eodem non Sacerdote administrante extremam vnctionem, eo quod etiam exerceat Ordinem, quem non habet.

QVÆSTIO X.

An etiam fiat irregularis Sacerdos non Episcopus, exercens Pontificalia, v.g. conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramentum; consecrando Altaria, &c.

NEgant Auctores primæ sententiæ nuper relatæ, ob idem fundamentum.

Sed probabilius Respondeo: Etiam fieri irregularem. Quia, qui sine Episcopatu Pontificalia exercet, re vera diuina officia exercet non Ordinatus: ergo fit irregularis per text. *in cap.1. de Clerico, non Ordin. ministran.* Antecedens probatur. Quia character Episcopalis, distinctus est realiter à charactere Sacerdotali, & ideo per illum habet Episcopus aliam potestatem ad exercenda munia quædam, ad quæ non sufficit, nec extenditur character Sacerdotalis, iuxta doctrinam probabilissimam datam à nobis *2.part. tract 6. disp.1. quæst.11.& 12.* Et ideo nostram sententiam tenent Suarez, Filliucius, & Gibalinus *loc. cit.* Bonacina *num.3.* Auila *concluſ.2.* & alij.

QVÆSTIO XI.

An deinde, fiat irregularis Episcopus promotus per saltum; si conferat Ordinem, quem non habet?

AFfirmat expressè Suarez *disp.42. sect.4. num.9.* quem (*in edit. noua*) citat & sequitur Bonac. *num.3. cit.* Et affirmare ita debent omnes, qui tenent Episcopum per saltum Ordinatum, non posse validè conferre Ordinem, quem ipse non suscepit, v.g. Episcopus non Diaconus, non posse conferre Diaconatum; quia tunc verè fiet irregularis, cum conferat Ordinem, quem non habet, & facit ministerium, quod necessariò prærequirit Ordinem, quo caret. Sunt hi Doctores D. Anton. Siluest. Henriquez, Sà, Sanchez, Homobonus, Petrus Ledesma & Ludouicus citati à nobis *2.part. tract.6. disp.4. quæst.4.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est (vt *loc.cit.* diximus) posse Episcopum validè (licet non licitè) conferre Ordinem (v.g. Ordinem Diaconatus) quem non suscepit. Quia, qui, omisso Diaconatu, Sacerdos, & Episcopus est effectus, verè est Episcopus; cum verè acceperit characterem Episcopalem: ergo, & potestatem conferendi omnes Ordines, Sacerdotio inferiores: ergo & conferendi Ordinem Diaconatus, quem non accepit: ergo, ob id non fiet irregularis; cum non faciat, aut exerceat ministerium, quod necessario prærequirit Ordinem quo caret. Sic debent sentire Vasquez, Layman, Molfesius, & Philibertus, citati à nobis *vbi supra 2.part. tract.6.disp.4.quæst.4.* & clarè innuit Gibalinus *cap.5. quæst.1. consectar.3. in fine, pag.331.*

Qvæstio XII.

An saltem fiat irregularis, qui per saltum promotus, exercet actum Ordinis prætermissi?

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri, si scienter id faciat, & in ea actione mortaliter peccet. Quia re vera ille ministrat in Ordine, quem non habet. Sic Suarez *disp.42.sect.4.num.5.& 9.* Filliuc. *tract.20.num.209.* Gibalinus *cap.5. quæst.1.consect.3. num.27.pag.330.* Pellizzarius *tract.7.cit.cap.5.sect.3. quæst.25.num.136.* & alij communiter, vt notauimus *sup. quæst.3. in fine.*

Qvæstio XIII.

An Clericus, qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine manipulo, fiat irregularis?

Affirmant nonnulli Doctores, maximè casu, quo Clericus Epistolam canere ex officio intendat. Sunt autem Panormitanus, Tabiena, Paludan. & Siluester, citati à nobis *2.part. tract.6. de Ordine, disp.2. quæst.23.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia, qui canit Epistolam, sine manipulo, non exercet exteriorem solemnitatem Ordinis Subdiaconatus; cum id faciat sine propriis ornamentis illius Ordinis: ergo. Sic D. Thom. Nauar. D. Anton. Hostiens. Henriquez, Villadiego, Armilla, & Sà, quos pro hac parte citauimus *2.part. quæst.23. cit.* Quibus adde nunc Bonac. *quæst.3. de Irregularit. punct.6.num.2.* Gibalinum *cap.5.de Irregularit. quæst.1. consectar.4. num.28.* Sayrum *lib.4. Thesauri, cap.16. à num.17.* Auilam *part.7. disput.9. sect.2. dub.2. vers. Ex secunda conditione, & dub.13. vers. Quinta, & vers. Sed petis.*

Qvæstio XIV.

An saltem, fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cantet in Missa solemni Epistolam, indutus Dalmatica, & manipulo?

Negare adhuc possunt, qui negant, Subdiaconum, nec partialiter Ordinari per traditionem libri Epistolarum; sed solum per traditionem Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, vt sentiunt Diana, Philibertus, Syluius, Ægidius, Layman, Valentia, Comitol. Molfesius, Vasquez, Henriquez, Granados, Bonacina, Pessantius, Biescas, Viualdus, Villalobos, Ludouic. de S. Ioanne, Petr. Ledesma, & Machado, vt habes *2.p. tract.6. disp.3. quæst.14.* Ratio sit. Quia in horum opinione, recitatio Epistolæ in Missa solemni, nec est, nec debet dici actus proprius Ordinis Subdiaconatus: ergo in eorum opinione, etiamsi Clericus non Subdiaconus cantet Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, non fiet irregularis, cum nullum proprium actum Ordinis exerceat.

Sed probabilius longè iterum Respondeo: Fieri irregularem, tunc maximè, si ita cantet Epistolam, cum intentione officium Subdiaconi faciendi. Quia longè probabilius est, quod recitatio Epistolæ in Missa solemni, verè & propriè sit actus Ordinis Subdiaconalis: ergo inferior Clericus, qui illam cantat cum Dalmatica, & Manipulo in Missa solemni, verè, & propriè exercet actum Ordinis, quem non habet: ergo fiet irregularis. Antecedens, in quo est difficultas, constat ex dictis *2.part. tract.6.disp.3. quæst.14. cit.* Quia Subdiaconus, vel adæquatè Ordinatur per solam traditionem libri Epistolarum, tanquam per adæquatam, & totalem Subdiaconatus materiam, vt volunt Viguerius, Directorium Curatorum, Iabellus, & Lublinus: vel saltem inadæquatè, tanquam per partialem Subdiaconatus materiam, vt nos probabilius cum Philiberto, Medina, Fornario, Adamo, Hurtado, Filliucio, Binsfeldio, Osio, Guillermo Durando, Petro à S. Iosepho, & Machado *loc.cit.* docuimus, ergo cantare Epistolam in Missa solemni cum Dalmatica, & Manipulo, verè & propriè est exercere actum Ordinis Subdiaconatus: ergo. Sic Philibertus *loc. cit.* Nauar. Vgolinus, & Bonac. *q.3. cit. punct.6. num.2.* & alij communiter, vt vidimus *2.part. tract.6. disp.2. quæst.24.*

Qvæstio XV.

An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi officium Subdiaconi?

Negauit (vt vidimus *quæst.24.nuper cit.*) Sà *verb. Irregularitas ex Ordinis abusu, num.5.* Et negat etiam cum aliis Bonacina *quæst.3. de Irregularit. punct.6.num.2.* vbi ita ait: Verùm si cum Manipulo, & Dalmatica canat Epistolam, non intendens exercere ex officio, sed solùm supplere officium Subdiaconi, non fit irregularis: quia non dicitur propriè exercere ex officio, nec actus dicitur completus; completur verò per intentionem, & exteriorem actionem cum Manipulo, & Dalmatica. Ita Nauarrus *loc.cit.* quem sequitur Vgolinus *loc.cit.num.10.* quidquid in contrarium sentire videatur Coninchus *num.47.* Huc vsque Bonacina, cui adde Tabienam *Irregularitas 4. §.3.* & Auilam *part.7. disp.9. sect.2. dub.13. vers. Quinta*, dicentem tamen, sic tenendum esse, loquendo in foro interiori, non in exteriori.

Sed probabilius Respondeo: Etiam irregularem fieri, in dicto casu. Quia, vt diximus *quæst.24. cit.* ad effectum incurrendi irregularitatem, maximè in foro exteriori, sat est, vt ex præcepto Ecclesiæ, ad Subdiaconum pertineat recitare Epistolam, cum Dalmatica, & Manipulo: vnde quod id, sine intentione faciendi officium Subdiaconi, faciat, nihil interest. Sic Philibertus *tract.2. de Ordine, part.6. cap.4.num.6.* Ægidius *loc.cit.* optimè omnium Suarez *disp.42. sect.4. num.17.& 18.* vbi id latè probat, & respondet Instantiis, quæ à contrariis obiici solent. Legatur.

Qvæstio XVI.

An Clericus Subdiacono inferior, sit irregularis, cantans Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent?

Negat cùm aliis Auila *loc.cit.dub.13. vers. Quinta*, ita scribens: Imo dico, quod non erit irregularis, licèt canat Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quòd non Ordinati sic eam cantent. Ita Anton. qualis consuetudo est apud Fratres Minores, vt testatur Villadiego relatus à Nauarro: tunc autem requiritur, quòd non intendat canere solemniter & quasi ex officio. Ita Auila. Cuius sententiam à fortiori debent amplecti Tabiena, Sà, & Bonacina relati nuper, quæstione antecedenti: necnon & Sayrus *lib.4. Thesauri, cap.16.*

cap.16. n.18. & alij citati pro prima opinione *q.14.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem, Clericum primæ tonsuræ, aut alium inferiorem Subdiacono, canentem cum Dalmatica, & Manipulo Epistolam, etiamsi non intendat canere eam ex officio, nisi aliàs consuetudo introducta canendi eam non Ordinati maioribus Ordinibus, potens sit ad iuri humano derogandum. Quia tunc cum consuetudo tollat præceptum ad mortale obligans, tollit consequenter irregularitatem in eo fundatam: Secus aliàs. Quod ex dictis sæpè, est planum.

Quæstio XVII.

An maneant irregulares laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulo, porrigunt in Missa solemni Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum?

Affirmant Silvest. *verb. Irregularitas, quæst.12.* & Angel. *irregularitas 1. num.38.* vbi pro se citat Hostiens. & Innocentium.

Sed probabilius, iuxta dicta Respondeo: Non manere irregulares. Quia tunc laici non ministrant, aut exercent solemniter actum Ordinis Subdiaconatus; cum ministrare solemniter, nil aliud sit, quàm ministrare cum propriis ornamentis illius Ordinis, vt ipsemet Silvester fatetur: atqui Manipulus, est proprium ornamentum Subdiaconatus: ergo. Sic constat ex dictis *supra quæst.13.* & debent sic sentire Auctores ibi pro nobis citati. Et expressè tenet Auila *part.7. disp.9. sect.2. dub.13. vers. Sed petis.* Quod idem tenendum est, loquendo de Clerico inferiori Subdiacono.

Quæstio XVIII.

An saltem, maneat irregularis, laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, Diacono, aut Sacerdoti, in Missa calicem præparatum ministrat?

Negare debent qui affirmant, recitationem Epistolæ, esse solummodo proprium actum Ordinis Subdiaconalis. Sunt autem Viguerius, Directorium Curatorum, Labellus, & Lublinus, docentes (vt vidimus *2.part.tract.6.disp.3. quæst.14.*) traditionem solam libri Epistolarum, esse adæquatam, & totalem materiam Subdiaconatus; ex quorum placito, necessariò sequitur proprium actum Ordinis Subdiaconatus, esse dumtaxat, recitationem solemnem Epistolæ.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Verè manere irregularem. Quia longè multò probabilius est, quod etiam sit verus & proprius actus Subdiaconalis Ordinis, ministrare Presbytero, aut Diacono in Missa solemni, vasa Corporis, & Sanguinis Christi Domini: eo quod longè probabilius est, quod, vel sola traditio Calicis vacui, cum Patena vacua, sit proxima, adæquata, & totalis materia Subdiaconalis Ordinis, vt quamplures DD. volunt (vt vidimus *quæst.14. cit.*) vel saltem partialis, vt nos cum aliis multis, loco allegato, defendimus.

Quæstio XIX.

An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij, maneat irregularis?

Respondeo: Manere irregularem, casu quo solemniter in Choro munus Hebdomadarij referat; veluti, si solemniter dicat, *Deus in adiutorium*, &c. *Capitula* in Vesperis, vel Laudibus; *Collectam*, & alia similia, quæ iure humano, vel ex præcepto Ecclesiæ, vel ex vniuersali consuetudine, sunt propria Ordinis Sacerdotalis. Ratio est, quia tunc verè dicitur, se immiscere Ordini, quo caret: ergo verè manet irregularis. Secus esset dicendum casu quo, sine solemnitate officium hebdomadarij faciat, vt contingit fieri in Choro fratrum, quando nullus adest Sacerdos. Sic tenent Bonacina *quæst.3. de Irregularit. punct.6. num.7.* ex Vgolino *cap.37. num.8.* & ex aliis viris doctis. Quibus addi possunt Sayrus *lib.4. Thesauri, cap.16. à num.13.* Gibalinus *cap.5. de Irregularit. quæst.2. consectar.15. n.33. vers. Secundò*, & communis.

Quæstio XX.

An etiam maneat irregularis, Clericus Sacerdote inferior, qui à Censura aliqua solemniter absoluit pœnitentes; aut benedicit sponsis, aut aquæ, &c.

Respondeo: Etiam irregularem manere; quamuis id absque superpelliceo, vel stola faciat. Ratio est, quia hoc munus est proprium Sacerdotis: ergo si illud non Sacerdos exerceat irregularis fiet, vt patet ex *cap.1. de Clerico non Ordin. ministrante.* Sic Vgolinus *loc. cit. num.10.* Suarez *disput.42. sect.4. num.19. in fine.* Ægidius *disp.18. dubit.6. num.49.* Filliucius *tract.20. cap.7. num.212.* Bonac. *quæst.3. de Irregularit. punct.6. num.8.* Sayrus *lib.4. cap.16. num.15.* Gibalinus *cap.5. quæst.1. consect.5. num.29.* & communis.

Quæstio XXI.

An Sacerdos celebrans, sine Altari consecrato ab Episcopo; sit irregularis?

Affirmat Maiolus *lib.3. de Irregularit. cap.22. num.2.* Qui sic probat. Nam crimen, quod inducit depositionem, inducit aliquam irregularitatem: at sic est quod Sacerdos, qui audet Missam, sine altari consecrato, celebrare, deponi, aut degradari iubetur *in cap. Nullus Presbyter 1. & 2. de Consecrat.* ergo.

Sed, vt certum ferè Respondeo: Non esse irregularem. Quia nullus est expressus textus in iure, qui pœnam irregularitatis tali Sacerdoti imponat. Quia si aliquis esset, maximè textus allegati à Maiolo: at hi nullo modo talem pœnam adstruunt: ergo. Minor probatur. Quia in illis locis tantum est sermo de pœna, non lata, sed ferenda, ex qua non oritur irregularitas, aliàs ferretur ab homine, quod falsum esse constat ex dictis *supra tract.1. disp.1. quæst.6.* Sic tenet Gibalinus *cap.5. quæst.1. num.31. pag.333.* Et ante illum, quem non citat Suarez *disp.42. sect.5. num.5. vers. Quartus casus est.* Filliuc. *tract.20. cap.8. num.221.* Bonacina *quæst.3 punct.7. num.20.* Luysius *lib. de Censur. disp.61. dub.5. vers. Quartus casus.*

Quæstio XXII.

An Sacerdos conficiens Eucharistiam, toto ritu Missæ omisso, sit etiam irregularis?

Affirmat etiam Maiolus *lib.3. cap.26. num.5.* eo quod abutatur Ordine Sacerdotali, & ideo eo, omnique eius vsu indignus sit. Citat Maiolus pro se D. Antoninum *de Censur. & irregularit. cap.87. vers. Tertio nota.*

Sed,

Sed, vt certum fieri etiam Reſpondeo: Non ob dictum delictum fieri irregularem: quia licèt ſit valdè graue, non tamen inflixit Ius hanc irregularitatis pœnam Sacerdoti illud patranti, quod probandum fuerat à Maiolo. Sic Gibalinus *loc.cit. num.35. verſ.Quartò, pag.334.*& ante ipſum Suarez *diſp.42. ſect.5.num.8. verſ.Septimò*, vbi clarè oſtendit D.Antonini ſententiam longè diſtare à ſententia Maioli. Filliuc.*num.224.* Bonac. *part.7.cit. num.22.* Luyſius *de Cenſur. lib.9.diſp.61. dub.5.cit. verſ.Septimus caſus.* Diana *part.4 tract.2. reſolut.57. verſ. Et nota etiam.*

QVÆSTIO XXIII.

An ſit irregularis Sacerdos, qui pro perſona viuenti, Miſſam defunctorum dicit, ea intentione, vt illi mortem impetret?

AFfirmat Maiolus *lib.3. de Irregularit. cap.25. num.6.* eo quod in Concil. Toletan 13. *cap.7.* vt citat Gratian. *in cap. Quicumque 26. quæſt.5.* vel potius *Concil.17. cap.5.* Sacerdos hoc faciens à proprio deponitur gradu.

Sed multò longè probabilius, imo vt ferè certum Reſpondeo: Non eſſe irregularem. Quia nullibi inuenitur expreſſus textus, qui irregularem dictum Sacerdotem faciat. Nam Concilium citatum ſolum dicit ſententiam ferendam, non latam, verba enim eius hæc ſunt: *à proprio deponatur gradu:* ergo minimè fert ſententiam irregularitatis. Sic Suarez *diſp.42. ſect.5. num.7. verſ. Sextus caſus.* Gibalinus *loc.cit.verſ.Tertiò*, vbi docet, quod omnes emendatores Gratiani obſeruant, Concilium *loc. cit.* nullo modo agere de Irregularitate, ſed de depoſitione ferenda, vna cum pœna perpetui exilij, quam etiam Patres extendunt ad illum, qui huius ſacrilegij Auctor fuit. Filliuc. *tract.20. cap.8.num.223.* Bonacina *quæſt.3. de Irregularit. punct.7. num.21.* Luyſius, & Diana *locis nuper citatis.*

QVÆSTIO XXIV.

An quicumque Miniſter Eccleſiæ, qui non Religionis cauſa, aut obſeruandi Eccleſiaſticos ritus; ſed amaritudinis ſuæ teſtandi cauſa, Altaria veſtibus ſacris exuunt, aut lugubri ornatu ea veſtiunt; aut luminaria conſueta extinguunt; irregulares permaneant?

AFfirmat item Maiolus *cap.25. num.6.cit.* ob dictum Concilium Toletanum relatum à Gratiano *in dicto cap. Quicumque 26. quæſt.5.* vbi puniunt Toletani Patres ſimili pœna committentes delictum tale.

Sed longè multò probabilius, imo vt ferè certum, Reſpondeo: Non ob id permanere irregulares. Quia verba Concilij nec pœnam irregularitatis inſinuant. Nam in primis (vt bene aduertit Suarez) ſi dictus Sacerdos, ſeu Miniſter, per veram pœnitentiam, & ſatisfactionem factam coram Metropolitano, purgauerit delictum, nulla pœna ei imponitur à Concilio. Si autem impœnitens fuerit, loco dignitatis ſuæ, & honore priuandus, dicitur, *Ignobilitati perpetuæ mancipatus.* Quæ verba non dicunt irregularitatem, ſed pœnam ab homine ferendam, & facilè de priuatione beneficij, aut alterius dignitatis Eccleſiaſticæ verificari poſſunt. Sic Suarez, & Gibalinus *locis citatis.* Filliucius *num.223.* & Bonac. *num.23.* & alij.

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum, ſcienter ad Eccleſiaſticam ſepulturam admittit; fiat irregularis?

AFfirmat item Maiolus *lib.3. cap.23. num.9.* ex Clement.1.*de ſepulturis*(non, *de Cenſuris*, vt offendi apud Luyſium.

Sed probabilius Reſpondeo: Non fieri. Quia nullus reperitur textus, propter quem, irregularis dici queat. Nam in dicta Clement. licèt excommunicetur dictus Sacerdos, non tamen fit irregularis. Quia, quamuis per tale miniſterium ſacrum contrahatur excommunicatio, non ideo contrahitur per talem actum irregularitas, eo quod per tale miniſterium non violetur ipſamet excommunicatio: ergo nullus eſt textus, quo feratur irregularitas, ob admiſſionem Excommunicati ad Eccleſiaſticam ſepulturam: ergo. Sic omnino Suarez *diſp.42. ſect.5.num.6. verſ.Quintus caſus*, ex Speculatore *in Clement.cit.* Filliuc.*loc.cit. num.222.* Bonac. *punct.7. cit. num.27.* Luyſius *lib.9. diſp.61. dub.5. verſ.Quintus caſus.*

QVÆSTIO XXVI.

An Clericus, qui in vita, vel morte fauet raptoribus, vel participando eorum rapinis; vel eorum eleemoſynas accipiendo; vel eis pœnitentiam, ſine debita reſtitutione, vel cautione, concedendo; vel tandem eorum ſepulturis aſsiſtendo; irregularitatem incurrat?

AFfirmare id quis probabiliter poteſt, ex *cap.2. de raptorib.in 6.* vbi dicta quatuor genera actionum, ſpecialiter prohibentur Clericis, & ſubditur in pœnam tranſgreſſoribus, *vt Ordinis ſui damnum irrecuperabiliter patiantur.* Quæ verba, haud obſcurè videntur irregularitatem indicare. Et ideo pro hac parte citat Bonacina Patres Suarium, & Filliucium, *vbi infra*; ſed malè omnino, vt videbis.

Sed probabilius Reſpondeo: Non incurrere. Quia probabilius eſt (ait Sapientiſſ. Suarez) illa verba iuris citata, non ſignificare pœnam, ipſo iure; ſed à Iudice imponendam. Sicut etiam, quod ſubditur: *Et Eccleſiaſtico beneficio careant*, non intelligitur, ipſo iure; cum hoc non addatur in lege, ſed quando illo priuentur. Eſt ergo illa pœna ſuſpenſionis perpetuæ, vel depoſitionis à Iudice imponendæ, vt Panorm. ibi aduertit *n.2.* Sic Suar.*n.6.cit.* Cui, non citato, ſubſcribit Gibalin. *c.5.de Irregul.q.1.n.33.verſ. Secundò*, vbi neminem oppoſitum dixiſſe affirmat. Filliucius *etiam tract.20.c.8.n.222.in fine*, ibi: Suarez *n.6.* qui etiam addit, Clericum, qui in vita, vel in morte fauet raptoribus videri potius irregularem ex *c.2.de raptorib.in 6.* ob ea verba: *Ordinis ſui damnum irrecuperabilicer patiantur.* Sed ſubiungit, tantum continere pœnam ferendam, non latam. Hæc Filliucius. Bonac. *etiam loc.cit.num.26.*

QVÆSTIO XXVII.

An Cardinalis electus in Papam à paucioribus, quàm à duabus partibus electorum; ſi Papatum vſurpare conetur, tam ipſe, quàm, qui ipſum receperint, irregulares maneant?

AFfirmat Maiolus *lib.4. de Irregularitate, cap.1. num.5.* citans Speculatorem *in c. vbi periculum,*

de

de Electione in 6. Et probat ex *cap. Licet, de Electione*, vbi loquendo de tali Cardinali electo, ac de eiusdem electoribus dicitur, quod, *Si Papatum vsurpare conetur, tam ipse, quàm ij, qui eum receperint excommunicationi subiaceant, & totius sacri Ordinis priuatione mulctentur.* Quæ posteriora verba irregularitatem significare videntur: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregulares. Quia probabilius est, illis vltimis verbis, non ferri irregularitatem, sed depositionem ab Ordine, non ipso iure latam, sed à Iudice ferendam, vt verbum *mulctentur*, apertè declarat. Sic ex Panormit. *ibidem num.* 7. docet Suarez *disp.* 42. *sect.* 5. *num.* 10. Cui adde Gibalinum *cap.* 5. *quæst.* 1. *num.* 37. vbi addit ex Suario (quem non citat) quod quamuis illis verbis contineretur depositio ipso iure (& de consequenti irregularitas) nihil tamen inde contra nostram doctrinam colligere liceret; quia delictum illud ab electo in Papam commissum, potius est abusus iurisdictionis, quàm Ordinis, de quo in præsentiarum agimus. Sic etiam Filliucius *tract.* 20. *c.* 8. *num.* 226. Bonacina *punct.* 7. *citato*, *num.* 25. Luysius *lib.* 9. *disp.* 61. *dub.* 5. *vers. Vltimo solet*, & alij.

Quæstio XXVIII.

An laicus, siue Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis; si per iocum, aut per modum repræsentationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecret, aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus?

Affirmat Maiolus *lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 7. irregularem fieri, casu verò dumtaxat, quo talis iocus fiat in derisum, & contemptum sacri ministerij; quia tunc est grauissimum delictum, quod reddit operantem saltem de hæresi suspectum, ac proinde irregularem. Secus extra hunc casum.

Sed, absolutè loquendo, vt ferè certum, Respondeo: Non fieri irregularem, etiam casu, quo talis iocus, aut repræsentatio fieret in contemptum, & derisum ministerij sacri. Quia, quamuis sit grauissimum peccatum, res sacras in iocum & contemptum, afferre, cum sit contra reuerentiam eis debitam; tamen quia illud verè non est ministrare propriè in Ordine, ideo per hoc delictum non incurritur irregularitas. Nec grauitas delicti est satis, vt vult Maiolus, nisi ostendatur ius propter illud imponens irregularitatem. De hæretico autem, vel suspecto de hæresi infra dicemus. Sic Sotus *in* 4. *distinct.* 25. *quæst.* 1. *art.* 3. Siluester, *verb. Irregularitas.* §. 12. cum Hostiens. & Nauar. *cap.* 27. *num.* 242. *vers. Septimò*, quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. *num.* 1. *litt. L.* ibi: Excusatur verò, si ioco ad festiuitatem fecit per ludum. Tabiena *irregularitas* 4. §. 2. Angel. *verb. Irregularitas, num.* 38. D. Anton. Summ. Astens. Philiarcus, Valentia, Toletus, Summa Coronæ, & Confessorum, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *Thesauri, cap.* 10. *num.* 1. & 2. Auila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 13. *vers. Tertiò requiritur.* Suarez *disp.* 42. *sect.* 4. *num.* 16. Bonacina *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 6. *num.* 1. *vers. Dixi serio.* Vgolinus, Filliucius, Reginaldus, & Ægidius apud ipsum. Qui addunt, ob dictam rationem, nec incurri irregularitatem, initiandum Ordine sacro, si se exerceat in Missa celebranda vt illius cæremonias addiscat, aut ne erret celebrando, postquam fuerit initiatus Ordine Sacerdotali; quia non dicitur celebrare ex officio, & tanquam initiatus Ordine Sacerdotali; nec item, pueros, qui aliquas Missæ partes inter se canunt, hoc enim, non intendunt seriò facere, ac si essent initiati Ordine Sacerdotali.

Quæstio XXIX.

An saltem, incurrat irregularitatem, qui vsurpat actus minorum Ordinum, quos non habet?

Negant quàmplures Doctores, eo quod in minoribus Ordinibus etiam cum solemnitate vestium, soleant ministrare laici. Ita D. Thom. quem citat, & sequitur Siluest. *verb. Irregularitas, quæst.* 12. Sotus *loc. cit. & distinct.* 18. *quæst.* 4. *artic.* 1. D. Anton. 3. *part. tit.* 28. *cap.* 1. Bern. Diaz, Trotius & Lapus, quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14 *cap.* 6. *num.* 1. *litt. F.* Auila *loc. cit. vers. Prima.* Vgolinus *de Censur. cap.* 37. *num.* 13. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 6. *n.* 45. Bonacina *punct.* 6. *cit. n.* 1. *vers. Dixi, in Ordine sacro.* Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. *n.* 2. *in fine.* Gibalinus *cap.* 5. *q.* 1. *consectar.* 4. *num.* 28. *pag.* 331.

Sed probabilius, aut clarius Respondeo, cum distinctione, dicendo; quod verè incurrat irregularitatem quicumque exerceat actum cuiusuis minoris Ordinis, tanquàm Ordinatus in eo, cum non sit. Secus verò, si exerceat illud ministerium, eo modo, quo secundum consuetudinem solet per laicos exerceri: Probatur hæc nostra responsio, quoad primam partem ex *cap.* 1. *de Clerico non Ordin. ministran.* vbi, sic habetur: *Si aliquod diuinum officium exercuerit non Ordinatus*, &c. at sic est, quod etiam officia, seu ministeria minorum Ordinum, pertinent ad officium diuinum, præsertim in nostra sententia docente, esse vera Ordinis Sacramenta: ergo. Sic Suarez *disp.* 42. *sect.* 4. *num.* 15. dicens, sic intelligendam esse sententiam supra pro parte opposita adductam, vt sentit Nauar. *cap.* 27. *num.* 242. referens alios. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 7. *quæst.* 8. & alij. Legantur dicenda à nobis *disp. sequenti quæst.* 3.

Quæstio XXX.

An sit irregularis Episcopus, qui confert alicui Ordinem per saltum, v. g. Sacerdotium, Diaconatu prætermisso?

Affirmat Maiolus *lib.* 4. *de Irregularitate, cap.* 1. *num.* 10. Cuius ratio est, quia qui per saltum scienter Ordinatur, fit irregularis: ergo à fortiori Ordinator.

Sed, vt certum ferè, Respondeo: Non esse irregularem. Quia non exprimitur in Iure, vt ipsemet Maiolus concedit: ergo. Sic Suarez *disp.* 42. *sect.* 5. *num.* 9. Filliuc. *num.* 225. Bonac. *quæst.* 3. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 24. & alij. Ad fundamentum autem Maioli facilè respondetur, ex dictis (hic *quæst.* 3. *& supra disp.* 17. *quæst.* 25.) negando tam antecedens, quàm consequentiam.

Quæstio XXXI.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines, quos non habebat?

Respondeo, vt certum: Solum Pontificem posse; quia ipse solus potest dispensare in iure communi. Verumtamen est, quod Episcopus possit dispensare, vt vtatur Ordine suscepto, licèt non vt ascendat ad vlteriores, nisi aliàs delictum sit occultum, ex Tridentino *sess.* 24. *cap.* 6. *de Reformat.* Sic omnes Doctores. Legantur Sayrus *lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 11. vbi citat Hostiensem, Goffred. Innocent. Panormitan. Angelum, Maiolum, Toletum & alios.

Auila

Auila *part.7. disp.9. sect.2. in fine.* Vgolinus *de Irregularit.cap.37.num.14.* Suarez *disp.42. sect.4.num.3.* Bonacina *quæst.3.punct.6.in fine,* & alij.

DISPVTATIO XXI.

De Irregularitate ex violatione excommunicationis contracta.

Qvæstio Prima.

An excommunicatus minori excommunicatione, fiat irregularis, exercendo solemniter actus maioris Ordinis?

Respondeo, tanquam quid certum: Non fieri. Quia sic est definitum *in cap. Si celebrat.de Clerico, excommunic.ministrante.* Et ratio decisionis est, quia excommunicatio minor,non suspendit ab executione diuinorum, sicut suspendit maior excommunicatio, sed tantum impedit receptionem Sacramentorum, vt habitum est, *part.4.tract.2.à disp.2.* ergo minor excommunicatus nequit exercendo actus Ordinis maioris irregularitatem contrahere: patet consequentia, quia hæc pœna solum incurritur per violationem censuræ exercendo actum Ordinis sibi per eam censuram prohibiti. Et ideo. Sic tenent DD. Legantur Silvest. *excommunicatio 4.num.3.* Sotus *in 4.dist.22. quæst.2. art.3.* Nauar. *cap.27. num.244.* Couar. *in cap. Alma mater. part.1. §.8. num.1.* Henriquez *lib.13. cap.3. num.1. fine.* Sayrus *lib.2. Thesauri, cap.22. num.27.* Suarez *disp.11.de Censur. sect.3.num.1.* Auila *part.7. disp.9. sect.2.dub.1.* Bonacina *quæst.3. de Irregularit. punct.5. num.1.* Gibalinus *cap.5. de Irregularit. q.2. conclusion.1. num.7.* Villalobos *tract.21. difficult.14. num.1.* Cornejo *in 3.p.disp.6.de Irregularit.dub.vnico, quæst.1.* & alij.

Qvæstio II.

An saltem, fiat irregularis, qui maiori excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium Ordinis maioris, quem habet?

Negat quidam Neothericus, eo quod expressè non inueniatur in iure incussa irregularitas in eos, qui violant excommunicationem contractam, exercendo ex officio actum proprium Ordinis maioris: sed solum in eos,qui violant suspensionem, aut interdum: ergo non est extendenda hæc pœna.

Sed nihilominus tamen, Respondeo, tanquam quid mihi certum: Irregularitatem fieri. Quia sic vel explicitè,vt fert communis sententia,vel saltem implicitè, aut quasi per identitatem, determinatur pluribus iuribus. Nempe *cap.Si quis Episcopus.2.11. quæst.3. cap.1. de sentent.& re iudic. lib.6. cap.1.de sentent. excommunic. eod.lib. & cap.Is cui,eod.lib.* Et ideo sic sentiunt omnes DD. Legantur citati, præcipuè Sotus, Nauar. Couarru. Suarez, Henriquez, Auila, Bonacina *loc.cit.* Alterius *de Censur. lib.2. disput.1. cap.1.* Gibalinus *cap.5. quæst.1. à num.1. pag.336.* Sayrus *lib.2. cap.15. num.2.* Suarez rursus *disp.2. sect.2.* & alij. Nec obstat fundamentum contrarij. Quia in primis negandum est, quod non fiat expressa mentio in dictis iuribus. Secundò, quod dato quod licet in præfatis capitibus non fiat expressa mentio de violante censuram excommunicationis, sed solum suspensionis, & interdicti; fiat tamen implicitè, cum sit etiam censura, & principalior: & vsus communis optimus legum interpres, præfatos Canones de violante excommunicationem semper etiam intellexerunt.

Qvæstio III.

An etiam fiat irregularis excommunicatus maiori excommunicatione, exercens solemniter actus minorum Ordinum, quos habet?

Negant quamplures DD.eo quod nullibi in iure reperiatur pœna irregularitatis imposita contra eos, qui in excommunicatione maiori exercent actus Ordinum minorum; sicuti reperitur (vt vidimus) contra exercentes actus maiorum Ordinum: ergo non ab illis,sed ab his solum huiusmodi pœna incurritur. Ita tenent Sotus *in 4.distinct.25.quæst.1. artic.3. vers.Quintus casus.* B. Anton. *3.part. tit.28. cap.1. §.1. vers. Si verò Clericus.* Armilla *verb. Excommunicatio, num.9.* Palud. *dist.24. quæst.4.artic.4.* Nauarrus (apud Alterium *consil.44.num.10. in tit.de sentent. excommunic. & in Manual.cap.27.num.244.* (apud Auilam) Henriquez *lib.14.cap.6.num.1.litt.F.* Silvest. *verb. Irregularitas, quæst.27.* Toletus *lib.1. cap.67.num.4.* Bonacina *quæst.3. punct.5.num.1.vers. Dixi, actus maioris Ordinis,* quamuis addat, contrarium esse verum loquendo in rigore Iuris, non verò consuetudinis. Gibalinus *cap.5. de Irregularit. conclusion.14.& 15. num.32.& 33.* Sayrus *lib.2. cap.15.* & loquendo de suspenso, *lib.4. cap.16. num.11.* Villalobos *tract.21. difficult.14. num.1.* Auila *part.7. disput.9. sect.2. dubit.3.* Cornejo *dub.vnico, citat. quæst.2.*

Sed probabilius Respondeo: Etiam fieri irregularem, exercendo solemniter, aut ex officio actus Ordinum minorum. *Primò.* Quia omnes textus Iuris loquuntur vniuersaliter de exercente actum alicuius Ordinis, sine vlla distinctione, vt *cap.2. de Clerico excommunic. ministr.* vbi generaliter dicit; *Si quis Presbyter, aut Clericus, cap. fin. de excessib. Prælator.in cap.1.de re iudic.in 1.* & alibi: at sic est, quod minores Ordines, verè sunt, aut pertinent ad Sacramentum Ordinis, vt cum communi sententia diximus *2.part.tract.6.disp.1.quæst.6.* ergo.

Secundò. Quia suspensus, aut interdictus simpliciter ab officio, non solum exercendo actus sacrorum Ordinum; sed etiam minorum, incurrit irregularitatem, vt *infra disp.22.* videbimus: ergo etiam incurret eosdem exercendo maiori excommunicatus. Sic tenent Abbas *cap.3.de Cleric.excommun.ministr. num.4.& 10.& in cap.fin.de excessib. Prælator.num.5.* Archidiacon.*cap.Si quis Presbyter.11.quæst.3.* Angel. *verb. Irregularitas, num.40.vers. Tertio decimo,* vbi ita ait: Tertiodecimo incurritur irregularitas,quando excommunicatus, interdictus, vel suspensus, celebrat, vel facit aliquid attributum certo Ordini Ecclesiastico, etiam minori: putà Acolytatus, Exorcistæ, & huiusmodi secundum communem opinionem, vt notat Hostiens. Ioan. Andr. & Panormitan. *in cap.2.de Cleric. excommunic. ministran.* Sic ille. Et sic etiam Silvest. *verb.Irregularitas quæst.13.num.15.* licèt aliqualiter insinuet postea contrarium *quæst.27.* pro opposita parte citato. Armilla *verb. Irregularitas, num.13.* quamuis oppositum dixerit, *verb.Excommunicatio, num.9. cit.* Citat etiam Auila pro nobis Nauarrum *in Man. cap.25.num.76.& cap.27. num.163.& consil.28.de sentent.excommun. num.10.* & bene certè, quia expressè hanc nostram tenet ibi

ibi sententiam : quamuis oppositam insinuet etiam *loc. cit.* pro sententia prima Tenent etiam Suarez *disp.12.de Censur.sect.2.n.8.*(non *disp.31.sect.3.n.7.*vt offendes apud Bonac.)Vgolinus *tab.1.cap.14.§.1.n.1.* Reginald.*lib.30.tract.2.n.186.* Graffius *1.part.lib.4. cap.27. num.34.* Alterius *lib.2.disp.1.cap.1.dub.1.& tom.2.disp.6. cap.3.col.11.* Qui omnes notant, hanc resolutionem intelligendam esse , casu solum quo excommunicatus exerceat actus minorum Ordinum ex officio , tanquam minister deputatus per characterem (non sicuti laicus) Quod tunc (inquit Sapientiss. Suarez *loc. cit. num.10.*) contingere potest,in Acolytis , verbi gratia , si in aliquo solemni officio, vel ob dignitatem personæ celebrantis,vt si sit Episcopus,vel Summ.Pontifex:vel ob loci amplitudinem , aut receptum vsum, sint peculiares vestes sacræ determinatæ ad munus Acolyti exercendum, quibus vti non possunt, neque in tali officio solemniter ministrare , nisi qui talem Ordinem susceperunt, tunc Acolytus excommunicatus sic ministrans irregularis fiet : quia tunc re vera operatur vt minister ex officio consecratus. Idem censerem de Exorcista, si veste sacra indutus exorcismos Ecclesiæ super Energumenos excommunicatus proferret : nam tunc planè vteretur potestate sibi in Ordine data. Huc vsque Suarez, & bene.

Qvæstio IV.

An Clericus primæ tonsuræ , maiori excommunicatus , fiat etiam irregularis , suum officium solemniter exercendo?

Affirmare possunt DD. qui tenent primam tonsuram esse verum Ordinis Sacramentum:cuius præcipuus actus est, vel assistere Ministris Ecclesiæ, vt dignè, ac reuerenter munera sua exequantur : vel in choro , aut in Ecclesia Psalmos canere. Sunt autem Hostiens. Abbas, Butrius, Couar. Viuianus,Barbosa, Torreblanca , & alij citati à nobis *2.p. tract.6. disp.1 quæst.5.& disp.2.quæst.6.*

Sed, vt longè probabilius, Respondeo : Non fieri irregularem.Quia longè probabilius est,primam tonsuram non esse verum Ordinis Sacramentum , nec habere aliquod officium Ecclesiasticum solemniter exercendum sibi annexum,vt cum communi Theologorum diximus *2.p.tr.6. disp.1.q.5.* & ideò ad Clericum , qui solum primam tonsuram habet , non potest hæc irregularitas pertinere. Sic Suarez expressè *disp.12.sect.2.num.8.* & à fortiori debent tenere omnes DD. primæ sententiæ quæst.antecedentis.

Qvæstio V.

An Episcopi excommunicati contrahant irregularitatem , exercendo solemniter actum proprium Ordini Episcopali annexum?

Negandum videtur Quia,ex sententia multorum Canonistarum , & Theologorum, quos retulimus *2.p.tr.6.disp.1.q.10.* Episcopatus precisè consideratus,non est verus Ordo,aut Sacramentum,sed Sacramentale quoddam : ergo etiamsi Episcopus exerceat actum sibi competentem , ex vi consecrationis, non idcirco exercet actum alicuius Ordinis , vnde contrahere possit hanc irregularitatem.

Sed tanquam quid certum Respondeo:Contrahere irregularitatem , propter huiusmodi actus. *Primò.* Quia probabilius longè est,Episcopatum verum esse Ordinem & Sacramentum,vt cum communi Canonistarum,& Theologorum diximus *2.p. loc.cit.*

Secundò, quia dato,& non concesso,quod non esset Ordo, nec Sacramentum, nihil refert ad præsentem quæstionem ; eo quod iura expressè statuunt ex talibus actibus,Episcopos, & Prælatos excõmunicatos, incurrere irregularitatem : vt patet ex *c.Si quis Episcopus,damnatus.11.q.3.*& *c.Si quis Episcopus in Concilio*,ibidem,& ex *c.1. §.Caueant,de sent.excomm.in 6.* Igitur Episcopus excommunicatus Ordines tam maiores,quàm minores,imò & tonsuram conferens,aut Chrisma conficiens, aut baptizatos Confirmans,aut degradans Clericum, aut consecrans Episcopos, Ecclesias, Altaria, vel Calices,aut Patenas,vel aras,aut benedicens vestimenta sacra , aut Virgines Deo dicatas;aut dans populo benedictionem,præmisso versiculo,*Sit nomen Domini benedictum*,irregularitatem incurrit ; eo quod omnes enarrati actus pertineant ad Ordinem Episcopalem. Sic , tanquam quid certum , docent omnes Doctores. Legantur Suarez *disput.12. de Censur.sect.2. num.20. & 21.* Alterius *lib.2.de Censur. disput.1. cap.1. col.4. dub.2.* Sayrus *lib.2.cap.15. num.3.& lib.4. cap.16.num.12.& lib.7. cap.9. num.5.* Auila *part.7. disput.9. sect.2. dubit.2.* Henriquez *lib.13. cap.7. num.1.* Bonacina *quæst.3. de Irregularitate, punct.5. num.9.* & alij.

Qvæstio VI.

An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus , impendens populo benedictionem , domi, aut in itinere , sine vlla solemnitate?

Negant Alterius *c.1.cit.col.6* per hæc verba : At verò si simpliciter detur benedictio,sine solemnitatibus , non contrahitur irregularitas , quia talis actus pertinet ad iurisdictionem , non ad Ordinem; sicut excommunicare,& absoluere. Ideo Ancharan. *in cap 1. §.Caueant. de sentent. excommunicat. in 6.* asseruerat Episcopum excommunicatum benedicendo populum in itinere, non fieri irregularem. Hæc Alterius. Cuius sententiam sequitur,in noua editione , Bonacina *quæst.3. punct.9. num.3.* Ita subscribens: Ego respondeo,non incurrere pœnam irregularitatis ; tum quia huiusmodi benedictio, in rigore loquendo , non est actus Ordinis Episcopalis , cum etiam ab aliis aliquando impendatur;tum,quia paruitas materiæ excusat à mortali,& consequenter etiam à graui pœna irregularitatis.Ita Bonacina. Et innuit Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.10. num.5.* Et licèt hanc opinionem insinuauimus pertransenam , *part.4. tract.5.disp.4.quæst.4.* Sed re melius considerata.

Clarius,& probabilius Respondeo:Irregularitatem incurrere ; nisi aliàs ob leuitatem materiæ ab ea incurrenda excusetur. *Prima pars* quæ militat aduersus Alterium & Bonacinam,probatur. Quia probabilius est,talem actum benedicendi, esse Ordinis Episcopalis actum,& non iurisdictionis:ergo absolutè loquendo Episcopus excommunicatus illum exercens irregularitatem incurrit. Consequentia est constans,antecedens sic probatur à P. Suario ; quia licèt illa benedictio, quasi materialiter considerata, possit etiam à non Episcopo fieri : provt tamen ab Episcopis dari solet,non videtur dubium,quin sit aliquo modo actus Ordinis Episcopalis, quandoquidem *in c.Abbates,de Priuileg.* declaratur, *Abbates,qui ex priuilegio possunt post Missarum solemnia , ac vespertinum , vel matutinum officiũ populum benedicere,non posse alibi publicè, aut per vias,ciuitates, castra,& villas populis, & plebibus benedictionẽ facere.*Supponitur ergo illud munus, per se,esse Episcopale:non quidẽ ratione solius iurisdictionis,nã licèt Episcopus sit iã electus & cõfirmatus,& iurisdictionẽ habeat,donec cõsecratus sit, non exercet illũ actũ:est ergo ille actus cõsecrationis:ergo

illo titulo, non potest in eo actu irregularitas excusari. Ex alio verò excusari potest, quia ille actus, sine solemnitate fit, & non est res magni momenti, ideóque, per se loquendo, leuis materia videtur, & insufficiens ad peccatum mortale: & consequenter ex hoc capite excusari potest à pœna irregularitatis: nisi fortasse tanta sit frequentia, vt ea ratione, & materia grauis censeatur, & quemdam virtualem contemptum censurarum indicare. Huc vsque Doctiss. Suarez *disp.12.sect.2.num.21. vers. Atque idem*, Cuius verbis, etiam secunda pars nostræ responsionis (quam concedit, & à fortiori, Bonacina, imo & Alterius) manet probata, & satisfacta ratio à contrariis adducta.

Qvæstio VII.

An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex priuilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt?

Respondeo, vt quid certum: Etiam irregulares manere. Quia iura citata *sup.q.5.in argumento* 2. expressè statuunt, Episcopos, & Prælatos excommunicatos ex talibus actibus incurrere irregularitatem: at sic est, quod nomine Prælatorum, etiam comprehenduntur Abbates: ergo. Sic Suarez *sect.2.cit.n.20.* ita scribens: Vnde non dubito quin Abbas, qui ex priuilegio potest minores Ordines conferre, aut Ecclesiasticas vestes benedicere, irregularis fiat, si hæc faciat quando excommunicatus existit; quia in illa generali appellatione Prælatorum, etiam hic comprehenditur. Sic ibi Suarez, cui non citato, subscribunt Alterius, & Bonac. *sup. adducti*. Gibalinus *cap.5.q.2. corollar.15.n.35. vers. Quintò*, & alij.

Qvæstio VIII.

An Sacerdos, qui ex commissione Papæ, ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis?

Respondeo, etiam vt quid certum: Irregularem esse. Quia licet talis actus, iure Ordinario, non pertineat ad Characterem Sacerdotalem; tamen facta commissione Pontificis, fit quasi moralis quædam extensio illius, itavt verè dicatur ille actus, esse tunc talis Characteris Sacerdotalis: Cuius argumentum est, quia non posset Pontifex talem actum alicui non Sacerdoti concedere (quidquid Abbas, Innocent. Glossa, Angel. & Aureol. relati à nobis *1.p. tract.3. disp.2.quæst.4.* falsò contrarium tenuere) sic Suarez *disp.12. sect.2. n.20.* &, ex illo non citato, Alterius *lib.2.disp.1.c.1.col.5.vers. Et idem dicendum*. Gibalinus *loc.cit.num.33.vers. Sextò*, & communis.

Qvæstio IX.

An Sacerdos, qui maiori excommunicatione ligatus, suspensus, aut interdictus, Missam celebrat, aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis?

Respondeo, vt quid certum: Fieri irregularem, vt constat ex Iuribus citatis *supra q.2.* Ideóque Sacerdos, qui excommunicatus maiori, celebrat Missam, aut benedicit vestes, fruges, aquam, oliuas, cæreos, paramenta, nuptias, aut mulierem post partum, aut exercet alias actiones ad Ordinem Sacerdotalem pertinentes, verè fit irregularis. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè Nauar. *cap.27.n.163. & n.244.* Vgolin. *tab.1. c.14.§.1.n.5.* Henriquez *lib.14.cap.7. n.1.* Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.9.n.6.* Alterius *lib.2. disp.1. cap.1. col.6. vers. Quamobrem.* Suarez *disp.12. sect.2.num.11.* Bonacina *q.3. punct.5.n.7.* Legantur dicta à nobis, *part.4. tract.2. de excommunic. disp.7. quæst.17. & 31. cum sequent.*

Qvæstio X.

An deinde, Diaconus, & Subdiaconus, qui, maiori excommunicatione, suspensione, & interdicto, innodati cantant in solemni Missa Euangelium, aut Epistolam, existant irregulares?

Respondeo, tanquam quid certum: Irregulares existere, si cum Manipulo, au Stola, & aliis vestibus sacris, in Missa solemni cantent Subdiaconus Epistolam, & Diaconus Euangelium; Quia tunc verè exercent munus Ordinis sacri, tanquam Ministri ad id ex officio deputati. Secus verò erit, si absque propriis vestibus sacris, aut Missæ inseruiant, aut Epistolam in Choro cantent. Sic communiter DD. Legantur Nauar. *cap.27.n.163.* Maiol. *lib.3.c.21.n.5.* Henriquez *lib.14.c.7.§.1. & 4.* Palud. Ricard. Tabiena, & alij plures quos refert & sequitur Sayrus *lib.4. c.16.n.10. & lib.7.c.10.num.7.* Suarez *disp.12.sect.2. n.11.* Alterius *lib.2. disp.6.c.1.col.8. vers. Multo magis.* Auila *p.7. disp.9. sect.2. dub.2. vers. Ex secunda conditione.* Bonacina *q.3. punct.5.n.4.* & alij.

Qvæstio XI.

An item, maneat irregularis Subdiaconus excommunicatus suspensus, vel interdictus, Calicem & Patenam ad Altare deferendo, eáque administrando Diacono?

Negabunt qui existimant hoc munus non esse proprium Subdiaconi, quos Auctores habes *2.p. tract.6. disp.3.quæst.14. & sup. disp.23.quæst.18.*

Sed, iuxta ibidem dicta, longè multò probabilius Respondeo: Irregularem manere. Quia longè multò probabilius est, dictum munus esse proprium Subdiaconi, vt constat ex dictis *locis citatis*. Et tenent S. Anton. *3.p.tit.29.de Irregularit.cap.1.§.1.* Vgolinus *tab.1.cap.14. §.1.n.6.* Sayrus *num.7. citato, & lib.4. cap.16. num.19.* loquendo de Subdiacono suspenso à suo officio, vel Ordine, vbi dicit, id esse commune Doctorum. Philiarcus *lib.4.cap.12.num.6.*

Qvæstio XII.

An Diaconus excommunicatus suspensus, vel interdictus, sit etiam irregularis, administrando Eucharistiam in absentia Presbyteri?

Respondeo: Esse etiam irregularem; nam verè exercet actum proprium Ordinis Diaconatus; vt habitum est *2.p.tract.6.disp.2.q.26.* Legatur Suarez *disp.11. sect.3. n.24.* vbi addit id esse verum, ob dictam rationem, etiam casu, quo Diaconus administret Eucharistiam, sine licentia Presbyteri; quia semper exercet actum Ordinis sui. Bonacina *punct.5.cit. n.7.* Alterius *lib.2. disp.1. cap.2. propè finem, vers. Si loquamur.* Gibalinus *cap.5. quæst.2. corollar.6.n.16. pag.349. vers. Quartò.* Quod idem affirmandum esse casu, quo Diaconus exerceat actum solemniter baptizandi, constat ex dictis *2.part. quæst.26.cit.*

QVÆSTIO XIII.

An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, maneat irregularis, si prædicet?

AFfirmat Nauarrus *in Manual. cap.27. numero 163. vers. Octauo infertur*, vbi docet, excommunicatum concionantem si solemniter, & quasi ex officio ad modum Sacerdotis prædicet, fieri irregularem; eo quod actus prædicandi, est, vel lege diuina (vt nos *2.part. tract.6. disp.2. q.26.* innuimus) vel humana, vel saltem consuetudine peculiariter deputatur Ordini Diaconatus, & sic videtur effectus Ordinis sacri: ergo excommunicatus illum exercens irregularis euadit. Cum Nauarro sentit Valentia *tom.4. disp.7. quæst.18. punct.1. dub.3.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, quod munus prædicandi, seu eius exercitium, non sit actus proprius alicuius Ordinis; sed potius actus iurisdictionis. Nam cùm Christus dixit: *Pasce oues meas:* aut, *Prædicate Euangelium omni creaturæ*; non dedit potestatem Ordinis, sed iurisdictionis. Sic Siluester *verb. Suspensio, q.5. in fine.* Angel. *Suspensio 3. num.8.* Maiolus *lib.3. cap.19. num.21.* Henriquez *lib.14. cap.6. num.2. in fine*, & in glossa *litt.Z.* & antea *lib.13. de excommun. & suspens. cap.32. num.5.* Armilla, Sotus, Medina, & Cotduba apud ipsum. Viualdus *tit. de suspens. n.163.* Toletus *lib.1. cap.14.* Sayrus *lib.4. cap.16. num.20. & 21.* Suarez *disp.12. sect.2. num.4.* Alterius *lib.1. disp.10. cap.3. col.4. vers. Hæc tamen opinio, & tom.2. disp.6. cap.3. col.13. pag.93. vers. Opposita tamen.* Auila *part.7. disp.9. sect.2. dub.2. vers. Ex dictis sequitur.* Bonacina *disp.2. de excommunic. quæst.2. punct.3. §.2. num.11.* Diana *part.5. tract.10. resol.10.* Tannerus *tom.4. disp.6. quæst.10. dub.7. num.137.* & alij

Vnde ad fundamentum Nauarri dicendum est, quod officium prædicandi, minimè sit ex se, aut intrinsecè proprium alicuius ordinis sacri, sed conueniret illi extrinsecè, ex eo quod illi, vel ex Iure diuino, vel ex consuetudine Ecclesiæ deputetur. Quod ex eo constat, quia huiusmodi prædicandi officium, nullus sibi vsurpare potest, auctoritate propria, sed solum conuenit illi, qui ab Episcopo iussus est, iuxta illud Apostoli. *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* & iuxta *cap. Excommunicamus. 1. §. Quia vero. De hæreticis.* Ideóque nos aduertenter diximus *2.part. loc.cit.* id conuenire Diaconis, de licentia Episcopi. Legantur Suarez, Auila, & Alterius *loc.cit.* & dicta à nobis *part.4. tract.2. de excommun. disp.7. quæst.21.*

QVÆSTIO XIV.

An saltem, maneat irregularis, excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi; si prædicet, quando tali excommunicato, interdicto, aut suspenso, annexum est officium prædicandi?

AFfirmant, manere eo casu irregularem, Maiolus *lib.3. de Irregularitate, cap.19. n.21.* & Viualdus *tit. de suspens. num.163.* & ante illos, Nauarrus *in Man. cap.27. num.163. vers. Octauo infertur*, vt vidimus nuper.

Sed probabilius etiam Respondeo: Adhuc non manere irregularem. Quia talis annexio est omnino per accidens, & ideo minimè irregularitatem incurrit, qui excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi munus exercet, etiamsi hoc munus annexum sit tali, v.g. Archidiacono, Priori, &c. Sic Henriquez *lib.13. cap.6. num.5. litt.R.* vbi sententiam Maioli falsam appellat. Sayrus *lib.4. cap.16. n.21. in fine.* Alterius *disp.6. de suspens. loc.cit.*

QVÆSTIO XV.

An irregularis fiat excommunicatus, suspensus, aut interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat, canendo Capitulum, & Orationem, cum Dominus vobiscum?

REspondeo: Affirmatiuè. Quia huiusmodi actus est deputatus Ordini Sacerdotali, vel Diaconali. Sic communiter DD. Qui secus dicunt, si Sacerdos, vel Diaconus dicant (non tanquam Sacerdos, & Diaconus) officium diuinum, sed absque *Dominus vobiscum*, more Monialium: quia tunc non fient irregulares. Legantur Auila *p.7. disp.9. sect.2. dub.2. vers. Primo.* Siluest. Henriquez, & alij viri docti apud ipsum. Alterius *lib.1. disp.10. cap.4. col.1. pag.114.* Legantur dicta à nobis *supra disp.20. quæst.19. & part.4. tract. de interdicto. disp.8. quæst.4.*

QVÆSTIO XVI.

An item, fiant irregulares prædicti, si recitando Horas Canonicas priuatim; dicant, Dominus vobiscum?

AFfirmatiuam sententiam tenere Suarez, ait Diana *part.4. tract.2. resol.94.* per hæc verba: In aliquibus casibus affirmatiuè respondet Suarez *de Censur. disp.12. sect.2. n.13.* vbi sic ait: Quando excommunicatus Horas Canonicas recitat, debet omittere salutationem, *Dominus vobiscum*, & loco illius dicere, *Domine exaudi orationem meam*, adeò, vt si sit Sacerdos, vt Diaconus, dicendo; *Dominus vobiscum*, irregularis fiat, vt aduertit Nauarrus (adde tu, *cum communi sententia*) *lib.1. de Orat. cap.7. numero 16.* quia, iuxta vsum Ecclesiæ, ille versiculus à solis Sacerdotibus, vel Diaconibus dici potest, & præ se fert personam publicam. Ita ille. Huc vsque perdoctus, & perutilis Magister Diana. Sed certè non ita fidelis, in referenda sententia Sapientissimi Doctoris Francisci Suarez; cum oppositam expressè ibidem teneat. Nam quamuis verba relata (quæ affirmatiuam opinionem clarè exprimunt) sint verba Suarij; sunt tamen verba mutilata, & intercisa. Nam in primis, Suarez non incipit clausulam suæ orationis, ab illis verbis relatis à Diana, nempe, *Quando excommunicatus.* Sed ab his: *Et ideo adnotant Doctores, quando excommunicatus*, &c. quibus planè declaratur, Suarez loqui in sententia aliorum Doctorum, non sua; quod planius, ac clarius cernitur, si verbis relatis à Diana, sequentia Suarij tu adiungas. Prosequitur enim hic Doctor, sic dicendo: *Hoc limitandum est, nisi intercedat excusatio à culpa: hæc enim irregularitas, quæ est pœna, non incurritur, nisi propter culpam, vt ratio pœnæ postulat, & significatur in cap. penult. de sentent. excommunicat. Et quoniam illa pœna grauis est, censeo non incurri sine culpa mortali.* In hoc ergo potest *facilè excusari culpa mortalis ex inaduertentia cum leui negligentia; item si fiat ex quadam verecundia, sine contemptu, licet fiat aduertendo; ex leuitate materiæ potest esse venialis culpa; quia est actio valdè priuata, & nihil ferè offendens Ecclesiam. In his ergo casibus, non incurretur irregularitas.* Huc vsque Suarez. Qui vt vides, potius negatiuam tenet sententiam.

Pro affirmatiua ergo, citat bene Maiolum *lib.3. de*

Irregularit. cap.21. num.6. Cui adde Sayrum *etiam lib.7.Thesauri, cap.10.num.9.*ibi : Neque irregularis erit, qui, *omisso Dominus vobiscum*, Matutinas, aut vespertinas preces recitet ex Ricard. 4. *distinct.18. art.17.quæst.5.*Ita ibi Sayrus,licèt oppositum dixerat *lib.1.cap.3.num.5. vt infra* videbimus.

Sed probabilius Respondeo : Non fieri irregulares. Quia, vbi nullum, aut ad Summum, solum veniale, præcedit peccatum, nulla potest incurri irregularitas : at sic est, quod excommunicatus, suspensus,vel interdictus, dicens priuatim, *Dominus vobiscum*, vel nullum committit peccatum, vt putant aliqui,vel vt probabilius alij,vt nos *vbi infra*, diximus, solum veniale committunt : ergo. Minor probatur ; quia est materia leuissima, excusans ideo à mortali.Sic Suarez,vt vidimus *loc.cit.* Tenent etiam hanc partem Sayrus *lib.2. cap.3.num.5.in fine*, Auila *de Censur. 2.part. cap.6.disp.4.dub.6.concluf.3.* (non vt citatum inueni apud Dianam,*part.2.disp.5.diff.2. num.3.*) Filliucius *tom.1. tract.12. cap.4. num.93.* Ægidius *disp.14.dub.7.num.54.*Bonacina (qui etiam malè citat Suarium pro contraria parte) *quæst.2. punct.3.§.2.num.6.* Hurtad.*tract.de excommun.disp.5. diff.2. num.3.* Ioan. Præpositus *in 3.part. quæst.2. de excommun. dub.9.num.56.* Villalobos *tom.1. tract.17. diffic.7. num.5.* (non 3. vt offendes apud Dianam) ibi : *Y dice Maiolo, que queda irregular, si dice,* Dominus vobiscum, *loqual se ha de entender, diciendo en el Coro : si aun esto tiene su dificultad, de loqual diremos abaxo.* Diana *parte 4. loc.cit.* Alterius *lib.1.disput.10.cap.4. col.2.verf. Censeo,* & alij citati à nobis *part.4. tract.2.disp.7.quæst.14.* Legantur ibi adducta.

Qvæstio XVII.

An excommunicati maiori, incurrant irregularitatem,administrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistiæ, &c.

Respondeo : Incurrere, casu quo illa Sacramenta illicitè ministrent,non si licitè. Ratio est. Quia omnis excommunicatus exercens illicitè actus Ordinis præcipuè sacri, fit irregularis (*vt supra* est habitum) ergo. Sic omnes Doctores. Legantur Suarez *disp.11.sect.4.num.19.*Henriquez *lib.13.cap.7 num.1.* Bonacina, Cornejo, Palao, & Bauny citati à nobis *part.5.tract.2.de excommunic. disp.7.quæst.21.* vbi de hac eadem quæstione egimus.

Qvæstio XVIII.

An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, maneat irregularis, si postea constet, non fuisse excommunicatum suspensum, &c.

Respondeo : Minimè manere irregularem, si postea inueniat, se re vera non fuisse excommunicatum, suspensum, vel interdictum. Ratio est. Quia irregularitas, non ob conscientiam eroneam, sed ob violationem alicuius censuræ incurritur. Sic Suarez *disput.11.* (non 31. vt inuenies apud Bonacinam) *sect.3.num.7.* Alterius *lib.2. disp.1.cap.3. dub 1.* Bonacina *quæst.3. de Irregularitate, punct.5. num.2.* Legantur à nobis *dicta part.4. tract.1.de Censur.disp.9.quæst.13.* vbi,vt certum,contra nonnullos Doctores, diximus,illum, qui percussit laicum,existimans eum esse Clericum,minimè incidisse in excommunicationis censuram, eo quod ad hanc incurrendam,veritas requiratur Clericatus.

Qvæstio XIX.

An saltem, irregularis maneat, qui dubitans, se esse aliqua, ex prædictis, censura irretitum,celebrat, aut aliud Sacramentum ministrat ; si postea appareat, esse excommunicatum, suspensum, aut interdictum?

Affirmatiuam sententiam, tenuisse Siluestr. *verb.Irregularitas, num.15. verf.Quintum*, & Vgolinum, *tabula 1. cap.14. num.12.* dicit Suarius, *loc.cit.num.7.*Quos Doctores videtur sequi Bonacina *num.2. allegato, in principio*, per hæc verba : Ex quo patet,eum qui dubitabat, se esse excommunicatum, celebrando incurrere irregularitatem, si re vera detinebatur excommunicatione. Ita ille. Qui etiam citat pro sua opinione Suarium *vbi supra.* Sed non bene, *vt infra* constabit.

Probabilius ergo cum eodem Patre Suario Respondeo, hac distinctione, dicendum, quod vel ille, qui celebrat,aut Sacramentum ministrat cum tali dubio, peccat mortaliter, contra ipsam censuram, aut non : si non peccat mortaliter, etiamsi postea constet re ipsa habuisse censuram, minimè irregularitatem incurret, cum hæc non incurratur, sine culpa contra censuram commissa : si verò mortaliter contra censuram peccat, tunc verè incurret hanc pœnam, eo quod re vera existens censuratus celebrauit & peccando mortaliter : & ideo ex nullo capite potest excusari ab irregularitate contrahenda. Sic ille. Ex cuius doctrina sequitur quod ille,qui dubitat, an censura aliqua irretitus sit, necne, si deponat practicè dubium minimè efficietur irregularis, celebrando, aut aliud administrando Sacramentum, quamuis postea appareat, verè fuisse censura aliqua irretitum ; quia tunc non peccat contra censuram, & ideo ab irregularitate excusatur, vt bene in hoc casu Bonac. *loc. cit.* & antea Henriquez *lib.14.c.7.§.1.* Sayrus *lib.7.c.9.n.29.* & alij,dixere.

Qvæstio XX.

An excommunicatus maiori, audiens Missam, incurrat irregularitatem?

Respondeo,vt certum : Non incurrere. Quia audire Missam,non est actus Ordinis pro quo solum irregularitas imposita est à iure : ergo. Sic omnes DD. Legantur præcipuè citati à nobis pro hac veritate *part.4. tract.2. disput.7. quæst.31.* Suarez *disput.12. sect.1. num.4.* Filliucius *tract.12. cap.4. quæst.6.num.97.* Bonacina *disp.2.quæst.2.punct.3.§.1. num.6.* Diana *p.5.tract.9.resol.95.* Cornejo *disp.10. de excommun. §.4.dub.2. quæst.vltima*, Palao *disp.2. punct.9. num.4.* Quibus adde Alterium *lib.2. disp.1. cap.4. in principio*, dicens in hoc omnes DD. conuenire. Auilam *p.7.disp.9. sect.2. dub.6. concl.2.* Angelum, *vbi infra,*& alios.

Qvæstio XXI.

An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus,vel interdictus denunciatus,qui, se præsente, aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem?

Negauit olim (vt *part.4. citat. quæstione trigesimasecunda*, vidimus) Ioann. Andreas, & nunc

nunc nouissimè, negat Gibalinus *cap.5. de Irregularitate, quæstione 2. consectar.12. numero trigesimo, pag.357.* & penes ipsum Laym. *lib.1. tract.5.part.5. cap.3. num.4.* & loquendo de Episcopo interdicto, qui se præsente alium celebrare facit, Ægidius *disputatione 18. dub.6. sub fine.* His adde Ioannem Propositum *in 3.part. quæst.5. de Irregularitate, dub.6. num.38.* quem citat & sequi videtur Diana *part.4. tract.2.resol.57.* Fundamentum eorum est, quia hæc irregularitas, nullo exprimitur iure: ergo non est à Doctoribus adstruenda.

Sed iterum probabilius Respondeo: Prædictum Episcopum, aut alium inferiorem Sacerdotem irregularitatem incurrere. Quia probabilius est, illam expressam esse in iure, *cap. Illud, de Clerico excommunic. ministrante.* Sic Couarruuias, Glossa, Panormitan. Francus Villadiego, Rauen. Cardin. Imola, Guillelm. Bonifac. Hostiens. Suarez, Bonacina, Filliucius, Nauarrus, Sayrus, Palao, & Vgolinus citati à nobis pro hac parte, *parte 4. tractatu secundo, disputatione septima, quæstione trigesimasecunda.* Quibus nunc adde Auilam *loc. cit. concluf.1.* Angelum *verb. Irregularitas 1. §.40.* ibi: Nisi quis audiret diuina auctorizando: vt quia Episcopus facit coram se celebrare; quia tunc irregularis efficitur. Secus si audiret non auctorizando, vt vult Glossa *in d. Clement.2. de Priuileg.* & Panormitan. *in cap. Illud, de Clerico excommunic. ministrante.* Et ita intelligit Ioan. Andreas, qui dicit, quod celebrans, & concelebrans, exponit, scilicet, auctorizando, quod efficitur irregularis. Sic ille. Sylueſtrum *etiamverb. Irregularitas, quæstione 13. part.4.* Alterium *lib.2. disputatione 1. cap.4. col.1.* Henriquez *lib.14. cap.7. num.3. litt.Y.* ibi: Idem videtur de Episcopo suspenso, aut interdicto, qui Capellanum iubet Missam coram se dicere. Cornejo *in tertia parte, tractatu de Irregularitate, disput.6. dub.vnico, quæst.5.* Villalob mox citandus.

Qvæstio XXII.

An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sacerdos, excommunicatus, aut interdictus denunciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem, (siue excommunicatum, aut interdictum, &c. siue non) coram se celebrare, eandem irregularitatem incurrat?

Affirmarunt Glossa, Panormitan. Couarruuias, & Nauarrus citati à nobis *part.4. disp.7. cit. quæst.33.* Quibus adde Alterium *cap.4. cit. col.2. vers. Sed dubitari potest*, & à fortiori Layman. & Gibalinum *vbi supra*, Villalobos *tract.21. diffic.14. num.3.* Sayrum *lib.7.cap.9. num.18.* citantem pro se Auctores plurimos.

Sed mitius, & probabilius iterum Respondeo: Non incurrere dictam irregalaritatem illum, qui non est Sacerdos. Quia probabilius est, *in dicto cap. Illud, cit.* solum comprehendi Episcopum, aut alium Sacerdotem excommunicatum, facientem, aut cogentem alium Sacerdotem, etiam non excommunicatum, coram se Missam celebrare, vt docent Suarez, Filliucius, Bonacina, Vgolinus, Sayrus, & Palao *loc. cit.* à nobis dati. Quibus nunc adiungo Henriquez *loc. cit. num.3. in fine, litt.A.* ibi: Et Laicus excommunicatus, si ita compellat violare publicè interdictum, non fit irregularis. Sic ille citans pro se alios. Auilam *part.7. disput.9. sect.2. dubit.6. concluf.1.* & alios.

Qvæstio XXIII.

An item, maneat irregularis Episcopus, aut quilibet alius Sacerdos, excommunicatus maiori, suspensus, aut interdictus, qui cogit celebrare alium Sacerdotem, coram alio excommunicato, non coram seipso?

Affirmat expressè Alterius *libro secundo, disputatione prima, capite quarto, col.2.* his verbis: Respondeo, nullam apparere rationem diuersitatis: quia hæc irregularitas incurritur ab excommunicato, qui est auctor, & causa efficiens, vt sacrum celebretur coram excommunicato, quicumque ille sit, vel ipsemet iubens, vel alius. Ita ille. Et postea expressè contra Suarium, Gibalinus *cap.5. quæst.2. consectar.12. num.30. vers. Ratio verò.*

Sed mitius Respondeo: Minimè manere irregularem Episcopum, seu alium quempiam Sacerdotem, censura innodatum, cogentem alium Sacerdotem ad celebrandum, non coram se, sed coram alio excommunicato. Ratio diuersitatis vtriusque casus est. *Prima*: quia textus *in cap. Illud, supra cit.* quod est præcipuum fundamentum sententiæ quam tutati sumus *quæst.21.* solum loquitur de eo, qui facit alium celebrare Missam coram se: textus ergo ille, cùm sit pœnalis, non est extendendus ad illum excommunicatum, qui facit celebrare coram alio excommunicato, non coram se.

Secunda. Quia (vt bene Suarez) quando Sacerdos censuratus facit celebrare coram se, tunc se gerit virtualiter, ac moraliter tanquam celebrans; cùm de ratione celebrantis sit, vt ipse interfit sacrificio & ideo, eandem cum ipso celebrante incurrit irregularitatem: at verò, quando non facit celebrare coram se, nec se gerit virtute vt celebrans, nec se ingerit celebrationi quantum necesse est ad hanc irregularitatem contrahendam, & ideo illam minimè incurret. Sic Suarez *disp.12. sect.1. num.6. & 7.*

Qvæstio XXIV.

An qui non est ligatus excommunicatione maiori, suspensione ve, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, aut interdictum, coram se celebrare; fiat irregularis?

Affirmant Nauar. *capite 27 numero 244.* Couarruuias *in cap. Alma mater, parte prima, §.1. num.9.* Martin. de Ledesma *2.4. quæst.26. artic.2. de Irregularitate, pag.366.* & Sayrus *lib.7. Thesauri, cap.9. num.18.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia talis irregularitas non reperitur in iure. Nam textus *in cap. Illud*, quam aliqui citant pro parte contraria, tantum loquitur de excommunicato, qui facit coram se celebrare: & eodem modo loquitur Glossa *in Clement.2. de Priuileg. verb. Celebrari*, quam pro se adducit Nauarrus. Sic Auila *part.7. disput.9. sect.2. dubit.6. concluf.3.* citans pro se Henriquez in alio simili, *lib.14. cap.7. num 3. litt.Z.* Rodriguez *cap.158. concluf.1.* & alios viros Doctos, inter quos adde Doctissim. Suarium *disput.12. sect.2. num.7. in fine.* Gibalinum *cap.5 quæst.1.consectar.12.versic.Ratio verò.* Cornejo *disp.6. de Irregularit. dub. vnico, quæst.5. vers. Sed quid si vice versa* Dianam *part.4.tract.2. resolut.57. vers. Nota tamen.*

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato, nominatim ab Episcopo?

AFfirmandum videtur. Quia prædictus Sacerdos, re vera violat censuram per exercitium Ordinis sacri: at hæc violatio facit irregularem, vt supra est habitum: ergo. Maior probatur. Quia excommunicatio, aut interdictum, non solum obligant eum, quem afficiunt, ne Diuinis assistat, sed etiam omnes alios, ne cum illis communicent in Diuinis; siue, ne Diuina coram illis faciant: ergo, &c

Sed, vt certum Respondeo: Minimè irregularem fieri. Quia sic expresè habetur *in cap. Is qui, de sentent. excommunic. in 6.* vbi textus rationem reddit, nimirum. Quia talis irregularitas nullibi expressa est in iure. Nec ratio dubitandi obstat, quia doctrina generalis, & certa, de incurrenda irregularitate ex violatione censuræ per exercitium Ordinis, præcipuè sacri, intelligenda est, de violatione censuræ, qua quis est ligatus. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 7. n. 3.* Couar. *in cap. Alma, 1. part.* (non 4. vt offendes apud Gibalinum) *§. 6. num. 9.* Auila *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 7.* Suarez *disp. 12. sect. 1. n. 10.* Alterius *lib. 1. disp. 13. c. 2. col. 2.* Gibalin. *c. 5. q. 2. sect. 12.* Sayrus *lib. 7. cap. 9. num. 26.* qui plurimos alios citat.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis?

AFfirmat Simon Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 21. num. 27.* vbi ita dicit: Quæ omnia procedunt in excommunicatione fulminata ab inferiore à Papa, alioqui excommunicato nominatim à Papa, si quis communicet diuina officia celebrando coram eo, fit verè excommunicatus, & irregularis. textus, & ibi Abbas, *in cap. Significanit, de sentent. excommun.* Specul. *in d. §. Iuxta. vers. Quod autem dixi,* cui sententiæ omnes ferè consentiunt, vt attestatur Silvest. *in verb. Excommunicatio 7. vers. Sexta.* Hęc ibi Maiolus; qui idem repetit *cap. 24. n. 4. vers. Est etiam,* loquendo de Sacerdote admittente publicè ad Missarum solemnia excommunicatum nominatim à Papa.

Sed, vt certum Respondeo: Nec dictum Sacerdotem irregularem fieri. Quia nullibi in iure talis exceptio, aut irregularitas inuenitur. Nam textus *in cap. Significauit*, citatus à Maiolo, solum adstruit, quod ille, qui in diuinis cum nominatim excommunicato à Papa communicat, eandem maiorem excommunicationem cum excommunicato incurrat. Sic tenent Auctores nuper citati, præcipuè Alterius, & Gibalinus, qui addit, impropriè posse dici irregularitatem incurrere; eo quod aliqui excommunicationem maiorem, impropriam appellent irregularitatem, eo quod tum à susceptione Ordinum, tum ab eorum exercitio prohibeat.

QVÆSTIO XXVII.

An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ, leni capitis inclinatione, postulet ab illo facultatem benedicendi populo?

AFfirmat Alterius *lib. 1. disp. 13. cap. 2. col. vltima, vers. Postulabit quis.* Quia (inquit) hoc est participare in delicto cum Episcopo excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis. Ita ille ex Maiolo (quem non citat) *lib. 3. cap. 21. n. 20. vers. Præterea dico. pag. 270.*

Sed, vt certum ferè Respondeo: Non effici irregularem talem Sacerdotem. Quia certum est, talem irregularitatem non esse expressam in iure; neque ratio contrariorum eam persuadere potest: cum solum probet talem Sacerdotem esse participem excommunicationis Episcopi. Sic Gibalinus *cap. 5. de Irregularit. quæst. 2. sectar. 11. in fine*, vbi falsum appellat contrariorum placitum.

QVÆSTIO XXVIII.

An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum sui superioris?

AFfirmat Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 18. num. 5.* dicens fieri quidem talem Clericum irregularem, si exerceat Ordinem, contra præceptum sui Superioris, etiamsi sit nullum, & absque vlla censura, dummodo sit notoriè, & publicè impositum. Quod non probat ex Iure, sed auctoritate Summ. Pisan. *verb. Irregularitas, vers. 1. & supplem. verb. Irregularitas 2. vers. Nam notorius.*

Sed, vt quid certum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia certum est, nullum esse Ius, quo irregularitas feratur, propter talem inobedientiam, potius quando prohibitio est publicè imposita, quàm cum secreto. Sic Suarez *disp. 42. sect. 5. num. 2.* Filliucius *tract. 20. cap. 8. quæs. 2. n. 215.* Luysius *lib. 9. de Censur. disp. 61. dub. 5. vers. Primus est,* & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An saltem, fiat irregularis, qui exercet Ordinem, contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda?

AFfirmat, & à fortiori, Maiolus *cap. 18. cit. n. 2.* ibi: Sed hæc vera sunt, si præceptum hoc nudum fuerit, & sine vlla pœna adiecta; at si anathematis pœna addita sit in præcepto, contraueniens in susceptione Ordinis, vel in executione, fit irregularis. *in cap. 1. de eo qui furt. Ordin. suscept.* Specul. *in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Item promotus.* Silvest. *in verb. Irregularitas, q. 3.* quo loco ait, hunc à solo Papa dispensari posse. Hæc Maiolus.

Sed, vt certum etiam Respondeo: Adhuc in hoc casu, non fieri irregularem. Ratio est. Quia qui sic Ordinem suscipit, aut exercet, non fit irregularis, eo quod per talem actum violet præceptum Superioris, vt supra dictum est; nec fit irregularis in eo casu, quia violat censuram; nam ille pro prima vice, non violat censuram, sed contrahit, quod longè diuersum est: ergo. Sic Suarez *sect. 2. cit. num. 3. vers. Secundus casus.* Qui ad textum citatum à Maiolo respondet, non posse ex illo sumi efficax argumentum, eo quod in irregularitatibus, non potest sumi argumentum à simili. Nec Silvester ab ipsomet citatus, tractat de nostro casu, sed de illo, qui furtiuè Ordines suscipit, contra præceptum Superioris, de quo etiam dictum *cap. Loquitur.* Filliucius *loco cit. quæst. 3. n. 217.* Luysius *dub. 5. cit vers. Secundus casus.* Cornejo *disp. 6. de Irregularit. dub. vnico, quæs. 11.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. quæst. 28. num. 140.* & alij.

Qvæstio XXX.

An ad minus, qui commisit delictum, propter quod suspendendus est, secundùm iura; si, accedens præceptum Superioris prohibens celebrationem, nihilominus celebret; fiat irregularis?

AFfirmat, & à fortiori, Maiolus *lib.3. cap.18. cit. num.4.* his verbis: Si quis de iure, sit ob aliquod commissum suspendendus, id est, nondum ipso iure suspensus: nam si ei fiat præceptum de non administrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, contraueniendo fit irregularis à solo Papa dispensandus. Specul. *d.* § *Iuxta. vers. Item Ordinatus à non suo Episcopo*, quo loco dicit, hunc esse stilum Curiæ. Et est ratio, quia cum non esset suspensus, sed suspendendus, præceptum illud Superioris tunc habet vicem suspensionis, merito ex contrauentione fit verè irregularis: maximè hodie argum. inspectis verbis *d. cap.1.* Concil. Trident. Hæc Maiolus. Ibi, quod & repetit *cap.19. num.23. vers. Decima-septima declaratio.* Quem citat, & sequitur Alterius *disp.6. de suspens. cap.5. col.3. vers. Quarto notandum est.*

Sed, vt certum adhuc Respondeo: Non fieri irregularem. Ratio est. Quia huiusmodi nullam censuram violat, cum per delictum commissum suspendendus quidem sit, at non fit adhuc suspensus; per exercitium vero Ordinis, contra simplicem prohibitionem adiectam à Superiori, non incurrit irregularitatem, vt supra est habitum: ergo. Sic Filliuc. *tract.20. cap.8. quæst.4.n.218.* Suarez *disp.42. sect.5. num.4.* Luysius *disp.61. cit. dub.5. vers. Tertium casum*, & alij.

Qvæstio XXXI.

An excommunicatus sæpius celebrans, plures irregularitates numero distinctas contrahat?

NEgat Sanchez *lib.8. de Matrim. disp.24. num.7.* vbi ita ait: Tertio probatur, reddita discriminis ratione inter diuersas fornicationes cum diuersis consanguineis eiusdem fœminæ, vel cum eademmet consanguinea. Quia in hoc posteriori casu, non contrahuntur plures affinitates, seu plures eiusdem affinitatis gradus: sicut nec multæ irregularitates ex multiplici celebratione excommunicati; sed tantum adduntur nouæ illæ actiones, quibus sufficienter contraheretur irregularitas, vel affinitas, nisi esset iam contracta. Ita ille. Cuius sententiam, vt probabilem sequitur Palaus *tom.1. tract.3. disp.6. punct.16. §.4. num.16.* & ex illo Diana *part.8. tract.3, disp.58.* citantes pro hac parte Henriquez *lib.12. cap.10. §.3. & lib.14. cap.7. §.5.* Auilam *part.7. disp.10. dub.8.* Sed certè hi Auctores expresè id non negant, imo potius, saltem Henriquez, oppositum insinuat, vt consideranti verba eius attentè, constabit. Sed quidquid sit de horum Auctorum sensu;

Probabilius Respondeo: Plures irregularitates diuersas numero admittere. Ratio est. Quia talis celebrans verè iterat actum numero omnino distinctum peccaminosum, & prohibitum sub irregularitate: ergo ex talium actuum iteratione verè iteratur irregularitas, & contrahitur denuò consequenter à celebratione iterante. Sic Bonacina *de Irregularitate, quæst.5. punct. vltimo, num.1* Reginald. *lib.30. num.32.* & patet ex dictis à nobis *de Censur. part.4. tract.1. disp.3. à quæst.36.*

An autem in obtinenda ab his irregularitatibus dispensatione, sit necessarium exprimere numerum celebrationum excommunicati, dicemus *infra disputatione 27. de dispensatione, quæst.41.*

Qvæstio XXXII.

An duplicem incurrat irregularitatem, qui irretitus duplici censura, verbi gratia, excommunicatione, ac interdicto, vtitur Ordinibus sacris?

REspondeo, vt certum: Incurrere duplicem irregularitatem. Quia duplicem in specie distinctam violat censuram: ergo duplicem incurrit irregularitatem. Nec certè repugnat per vnicum actum incurri plures pœnas, etiam eiusdem rationis si talis actus proueniat ex duplici distincto delicto, aut quasi nostro. Sic Bonacina *quæst.3. de Irregularitate, punct.5. num.10.* Pellizzarius *tract.7. cit. cap.5. sect.3. quæst.30. num.142.* & alij.

DISPVTATIO XXII.

De Irregularitate ex violatione suspensionis orta.

Qvæstio Prima.

An Clericus suspensus ab Ordine, vel officio irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspensum?

RESPONDEO, tanquam certum: Quod incurrat irregularitatem, & Pontifici reseruatam. Quia sic definitur in iure, *cap.1. de sentent. & reiud. lib.6.* ibi: *Quod si suspensione durante damnabiliter ingesserit se diuinis, irregularitatis laqueo se inuoluet, secundum Canonicas sanciones, à qua nonnisi per Summum Pontificem poterit liberari,* &c. & *cap.1. de sentent. excommunic. in 6. & cap. Apostolicæ, de Cleric. excommunic. ministrante*, & alibi. Et ideo sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus *lib.3. de Irregularitate, cap.19.* Nauar. *cap.27. num.224.* Henriquez *lib.12. cap.7. à num.1.* Couar. *in cap. Alma mater, part.2. §.2. num.3.* Auila *part.7. disp.9. sect.2. dub.1. concluſ.3.* Sayrus *lib.14. Thesauri, cap.16. per totum.* Diana *p.5. tract.10. resol.9.* Alterius *tom.2. disp.6 de suspens. cap.2. & 3.* Suarez *disp.26. sect.1. à num.5. & sect.2. à num.3.* & alij.

Qvæstio II.

An non solum incurrat irregularitatem, exercens actum Ordinis, ille qui est suspensus ab homine; verum etiam ille, qui est suspensus à Iure?

NEgarunt quidam, vt suppressis nominibus, refert Alterius, existimantes, minimè contrahere irregularitatem, per exercitium Ordinis suspensum à Iure, vel Canone; sed solum suspensum ab homine.

Sed, vt certum Respondeo: Tam suspensum à Iure, quàm suspensum ab homine, incurrere hanc irregularitatem, per exercitium Ordinis suspensi. Quia id clarè constat, ex Iure, quia de suspensione à

Iure, loquuntur decreta citata ex *lib.6.* de ſuſpenſione verò ab homine Canones Decreti *cap. ſi quis Epiſcopus in Concilio, & cap. ſi quis quis Epiſcopus damnatus, 11. quæſt.3.* nec non *& cap. Is qui, de ſentent. excommun. in 6.* Et ideò ſic docent communiter omnes DD. Legantur Suar. *diſp.26. ſect.2. numero 3.* Alterius *tom.2. diſp.6. de ſuſpenſ. cap.2. column.2. verſ. Rurſus irregularitas*, & penes illum, Hoſtienſ. Innocent. Abbas. Auila *part.7. diſput.9. ſect.2. dubitatione 5. concluſ.2.* vbi in bonum ſenſum explicat Panormitanum *capit. Cum dilectus, de conſuetud. numero 17.* & Felin. *cap. Paſtoralis, §.cum autem, de offic. Deleg. num.128.* oppoſitum docentes.

QVÆSTIO III.

An qui nominatim non eſt denunciatus ſuſpenſus ; fiat irregularis, violando ſuſpenſionis cenſuram ?

REſpondeo, vt quid certum : Irregularem fieri. Quia quoad ipſum, integrum manet poſt Concil. Conſtancien. ius, quo hæc irregularitas lata eſt. Quod idem eſt dicendum, de excommunicato, vel interdicto non denunciato loquendo : vt optimè ait Auila *part.7. diſp.9. ſect.2. dub.2. verſ. Deinde*, his verbis : Deinde notandum eſt, tres prædictas concluſiones habere verum, tam de excommunicatis, ſuſpenſis, & interdictis non toleratis, quàm de toleratis, in caſibus, in quibus non exercent licitè Ordines. Senſus eſt, quod licèt aliquis excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, non ſit denunciatus, nec ſit excommunicatus, ob manifeſtam percuſſionem Clerici ; nihilominus, ſi exerceat ſolemniter actum deputatum alicui Ordini maiori, eſt irregularis. Probatur : quia Concil. Conſtancienſe non intendit fauere ipſis excommunicatis, ſuſpenſis, & interdictis, vt vidimus in materia de excommunicatione. Hæc Auila. Suar. etiam *diſp.26. ſect.2. num.3.* & communis.

QVÆSTIO IV.

An omnis violatio cenſuræ ſuſpenſionis, hanc irregularitatis pœnam afferat ?

REſpondeo, vt certum, quod non. Nam ſemper, quod violatio ſit inculpabilis, & licita, minimè affert irregularitatis pœnam. Vnde ſemper excuſabitur quis ab irregularitate, quoties excuſatus fuerit à graui culpa exercendo Ordinis actum : nam hæc irregularitas, eſt pœna, & ideò ceſſante culpa graui, ceſſat ipſa. Ex quo ſequitur, quod ſi excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus exerceat actum Ordinis ad vitandam infamiam grauem, vel ſcandalum ex manifeſtatione delicti, non fiat irregularis. Et idem eſt ſi exerceat actum Ordinis inuincibiliter ignorans eſſe excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum ; vel quod ius prohibeat exercitium Ordinis Clerico irretito aliqua cenſura, &c. iuxta dicta ſuprà. Sic communiter Doctores. Suarez *diſputatione 26. ſectione 2. numero 2.* Auila *dubitatione 2. citat.* Gibalinus *capite 5. quæſtione 2. numero 4. pag.339.* Legantur dicta à nobis *tomo quarto, tract.1. de cenſur. diſputatione 8. & 9.*

QVÆSTIO V.

An quando ſuſpenſio fertur his verbis : Qui hoc fecerit, ſuſpenſus ſit ab officio, donec ſatisfaciat, vel pœniteat : *fiat irregularis, qui poſt commiſſum crimen, ante pœnitentiam, exercet actum Ordinis, à quo eſt ſuſpenſus ?*

NEgarunt aliqui Canoniſtæ, inter quos, præcipuus eſt Innocent. *in cap. Vltimò de Cleric. excomm. miniſtr. n.3.* nec non Specul. *in tit. de diſpenſat. §. Iuxta, verſ. Item quando dicitur, & verſ. In ſuſpenſis autem diſtinguitur.* Sylueſt. *verb. irregularitas, §.27.* Quos citat, & ſequitur Maiol. *lib.3. cap.19. n.16. verſ Quinta declaratio.*

Fundamentum eorum eſt ; quia ſuſpenſio lata ſub illis verbis, *donec ſatisfaciat*, vel *donec pœniteat*, non eſt propria cenſura, ſed pura quædam pœna, quam ſecum affert ipſum peccatum : ergo quamtumuis quis celebret diuina violando dictam ſuſpenſionem, non fiet irregularis : patet quia talis ſolum efficitur violando cenſuram, vt colligitur ex *cap. Is, cui de ſentent. excommunic. in 6.* vbi conſtituitur generalis regula. *De celebrante diuina, cùm ſit cenſura ligatus :* ergo, &c.

Sed vt certum Reſpondeo : Fieri in dicto caſu irregularem. Quia talis irregularitas expreſsè imponitur patranti crimen dictum, *in cap.1. de Re ind. & de ſentent. excommunic. in 6.* ergo. Sic expreſsè Suarez *diſp.26. ſect.2. num.4. & 5.* Qui & probat ratione : Nam talis ſuſpenſio, tam efficaciter priuat ſacro Miniſterio dum durat, ſicut quælibet alia ſuſpenſio : ergo. Alterius *tom.2. diſp.6. de ſuſpenſ. capite 2. column.3. verſ. Ex dictis ſequitur.* Qui, cum Suario non citato, dicit oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem. Sayrus *lib.4. Theſauri, c.16. num.30.* Et antea Nauarr. *cap.25. num.76. & 77. & cap.27. num.154.* Tabiena *verb. Suſpenſio num. 10. verſ. Nonò.* Couarr. *in Clem. ſi furioſus, part.1. §.1. n.5.* Maiolus etiam *lib.5. de Irregularit. cap.37. num.1.* (& ſi contrarium loco ſupra citato, dixerit) citans pro hac parte vltra Nauarrum, loco allegato, Hoſtienſem, Archidiacon. Ioann. Andream, nec non, & Sylueſtrum *verb. Clericus 2. quæſt.8. verſ. Quæritur ſecundò.*

Ad fundamentum verò contrarium, Alterius, & Sayrus negant antecedens ; quia exiſtimant, ſuſpenſionem latam ſub verbis prædictis, eſſe veram, & propriam cenſuram. Suarez verò concedens antecedens, negat conſequentiam, eo quod in iure expreſsè adſtruatur talis irregularitas.

QVÆSTIO VI.

An irregularitatem contrahat Clericus, qui ſuſpenſionem, quam à celebrando, ei Confeſſarius, in foro pœnitentiæ inflixit, non ſeruat, ſed violat ?

REſpondeo, vt quid certum. Quod non contrahat. Quia nec reperitur id iure cautum ; nec talis ſuſpenſio eſt facta ab habente iuriſdictionem, & ideò illi contraueniens, minimè fit irregularis. Sic omnes. Legantur Nauarr. *cap.27. num.151. in fine.* & apud ipſum Gloſſa recepta *in cap. Is, cui de ſent. excommunic. in 6.* & Specul. *tit. de diſpenſat. §. Iuxta, numero 32.* Maiolus *libro 3. cap.19. numero 23. verſ. Decima quinta declaratio.* Henriquez *lib.13. capite 31. §.2. in gloſſa lit.K.* Viualdus *de ſuſpenſ. numero 15.* Sayrus *libro 4. capite 16. numero quarto.*

Alterius

Alterius *disput.6. de suspens. cap.3. columnn.3. vers. Quinto*, & alij.

QVÆSTIO VII.

An quicumque in peccato mortali, seu excommunicatione minori, celebrat; irregularitatem admittat?

REspondeo, tanquam certum: Quod non. Quia quamuis quodlibet peccatum mortale, & excommunicatio minor, suspendat à perceptione Sacramentorum, in hoc sensu, quod percipiendo peccetur mortaliter; non tamen incurritur irregularitas; quia non contrauenitur suspensioni, prout est species censuræ, sed solùm prout est prohibitio resultans ex natura illorum. Sic omninò meus Nauarr. *cap.27. num.152. vers.Quarto dico.* Maiol. *libro 3. cap.19. num.24.* Specul. Archidiac. & Anchar. apud ipsum. Couar. *in Clem. si furiosus §.2. n.2.* Alterius *loc. cit. vers. Sextò.* & omnes.

QVÆSTIO VIII.

An violans suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manantem; nouam irregularitatem incurrat?

REspondeo, etiam vt quid certum: Quod non incurrat. Quia irregularis celebrando, non incurrit nouam irregularitatem: cuius rationem reddit meus Nauarr. *cap.27. num.194. vers.Tertio. Primò*, quia id iure non cauetur. *Secundò*, quia irregularitas non est vera suspensio, nec censura Ecclesiastica, & ita celebrans illa irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur nisi cum exprimitur. Sic Nauarrus ibi, & *consil.40. de temp. Ordin. num.2. & consil.6. de conuers. coniugat. num.4.* Maiol. *lib.3. cap.19. num.17. vers. Octaua declaratio*, quo censu ait, debere intelligi, quod dicit Rota *decis.362. in antiquis*, nempè, suspensum à Canone celebrando non fieri irregularem. Sic etiam Specul. Innocent. Ioan. Andr. Archidiacon. Angel. Sylvest. Tabiena, quos affert, & sequitur Sayrus *lib.4. cap.16. n.5. & 6.* Tolet. *lib.1. cap.45.* Alter. *disp.6. de suspens. cap.3. columnn.1. vers.Primò.* Auil. *part.7. disp.3. dub.11. conclus.2. & disp.9. sect.2. dub.5.*

QVÆSTIO IX.

An suspensus ab officio in temporalibus, contrahat, si in eis administret, irregularitatem?

REspondeo, vt certum: Non contrahere irregularitatem. Ratio est; quia non suspenditur ab officio spirituali annexo Ordini; quod necessum erat, ad hoc vt quis administrando in illis, incurreret irregularitatem. Sic Nauarr. *cap.27. num.153. vers.Septimo*, (non *secundo dico*, vt leges apud Alterium) ita scribens: Septimo dico, quod neque vlla suspensio laici, est suspensio, de qua hic agimus, & per consequens, neque suspensio officij aduocandi etiam in foro Ecclesiastico: quia non est propriè Ecclesiasticum; neque suspensio facultatis dandi gradus concessæ per Regem, vel Imperatorem, quidquid sentiat Glossa *Clem. Cupientes, columnn.2.* & Tabien. *verb.Suspensio, in princip.* Sic Nauar. Et sic Glossa etiam *in cap. 1. de sentent. excommunic. in 6.* & notatur *in cap. fin. de excessib. Prælator.* Alterius *disp.6. de suspens. cap.3. columnn.2. vers. Tertio secundum.* Ex Maiol. *lib.3. cap.19. num.18. vers. Decima declaratio.*

QVÆSTIO X.

An saltem, Vicarius Episcopi fiat irregularis, si suspensus à temporalibus, contraueniat?

REspondeo, ex nuper dictis; Minimè fieri irregularem. Sic expressè Maiol. *loc. cit.* Ita scribens: Idem de Iudicibus est dicendum; vnde si Vicarius Episcopi sit suspensus à sola potestate exercendæ iurisdictionis temporalis, contraueniendo, non fiet irregularis ex prædictis. Et ita intelligo Sylvest. *in verb. Suspensio, quæst.5. vers.Si vero sit ab officio, in fine.* Vnde suspensus ab eligendo, præsentando, nominando, vel præuidendo, aut etiam beneficia conferendo, si contraueniat, non fit irregularis: Innocent. & Hostiens. *in cap. fin. de excessib. Prælat.* Cald. *in cap.Si celebret. de Cleric. excommun. ministr.* Anchar. *in d. cap.1. §.Caueant. de sentent. excommunic. lib.6.* Huc vsque Maiolus. Et benè. Sic Sayr. *lib.7. cap.9.* (non 10. vt offendes apud Gibalinum) *num.10. & 11.* Gibalin. *cap.5. quæst.2. conclus.14.* Alter. *tom.2. disp.6. de suspens. cap.5. columnn.2. vers.Tertio.*

QVÆSTIO XI.

An adminus, fiat irregularis, qui suspensus ab officio in temporalibus, in eis administrat, in contemptum Clauium?

AFfirmat Maiol. *cap.19. cit. num.2. vers. Secunda extensio, & num.19. & 20.* vbi docet, doctrinam à se traditam, nempe, quod contrauenientes in istis temporalibus non fiant irregulares) non habere locum, quando contraueniunt in contemptum Clauium: nam ille (inquit) contemptus inducit irregularitatem, etiam in istis temporalibus, vt sentit Specul. *d. §.Iuxta, vers. Quarto*, & diximus supra in secunda extensione: & videtur text. & Gloss. *in cap.Tanta, in gloss. magna circa med. de excessib. Prælat.* Hæc Maiolus.

Sed adhuc, vt quid certum Respondeo: Neque in hoc casu irregularem fieri (licèt non euadat immunis à culpa graui, & variis aliis pœnis) Ratio est. Quia irregularitas, tantum incurritur in casibus in iure expressis: at quod in proposito casu, incurratur, non potest ex aliquo iure colligi. Probatur, nam si ex aliquo, maximè *ex cap. Tanta*, quod pro se refert Maiolus: at in hoc cap. solùm agitur de celebrante violando interdicti censuram: ergo. Nec rursus Glossa magna, quam ipsemet citat, asserit hanc, per dictum delictum, incurri irregularitatem. Nam licet, *in cap.Cum dilectus, de consuetud.* dicatur, Clericum suspensum, inualidè conferre beneficia, non tamen dicitur fieri irregularem, ea conferendo. Sic Alterius *disputatione 6. de suspens. capite 3. column. 2. vers. Tertio sciendum.* Gibalinus *capite 5. quæstione 2. numero 32. consectario 14.* Ex Suario (quem neuter citat) *tom.5. disputat.26. sectione 2. numero 6.*

QVÆSTIO

Qvæstio XII.

An saltem suspensi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares, exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus?

Affirmat Maiol. *lib. 3. de Irregul. cap. 19. num. 2. vers. Secunda extensio, & num. 8. vers. Decima quarta extensio.* quatenus docet, quod suspensus fiat irregularis, conferendo beneficia: nam hæc collatio, actus est iurisdictionis, non Ordinis licet sit Ordini annexa.

Sed adhuc vt certum. Respondeo: Non manere irregulares. Quia certum est, quod actus iurisdictionis, contra cuiusuis censuræ prohibitionem, facti, non pariant irregularitatem. Ratio est. Quia irregularitas per se, non impedit actum iurisdictionis, sed Ordinis; & ideò tanquam pœna proportionata tantum imponitur ab Ecclesia ei, qui cum suspensus sit, aut alia quacumque censura irretitus, actus Ordinis exerceat; non verò ei, qui actus iurisdictionis. Vnde minimè fiet irregularis qui quacumque censura innodatus, excommunicat, beneficia confert, eligit, aut electum confirmat, iudicat, sententiam dicit, excommunicatum sine solemnitate absoluit, aut alia quæcumque suæ iurisdictionis munera exercet; quamuis aliàs grauiter peccet, violetque censuram, & varias pœnas, (vt diximus) incurrat. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 191. & num. 244.* (non 144 vt leges apud Sayrum) Panorm. Anchar. Francus, Sylvest. Ledesma, Philiarcus, Henriquez, & Vgolinus, quos affert, & sequitur Sayrus *lib. 7. Thesauri, cap. 9. num. 10.* & antea *lib. 4. capite 16. num. 8.* Suarez, Alterius, & Gibalinus, *locis citatis.* Auil. *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2.* addens, quod hæc doctrina habeat verum, licet ille suspensus sit à iurisdictione spirituali.

Qvæstio XIII.

An Sacerdos, qui mala fide, ante legitimam ætatem Sacerdotium susceperit; fiat irregularis, consecrando simul cum Episcopo Ordinante?

Affirmant Nauarr. Sorb. Couar. Barbos. Bonac. Daza, & Vasquez relati à nobis 2. *p. tract. 6. disp. 6. q. 17. & part. 4. tract. 4. de suspens. disp. 4. §. 1. q. 3. dub. 7.* Ratio eorum est. Quia Sacerdos, qui suspensus celebrat, verè fit irregularis: atqui cum Episcopo Ordinante consecrat, verè celebrat: ergo verè fiet irregularis.

Sed iterum, atque iterum probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia quamuis verum sit, quod Sacerdotes, qui suspensi celebrant fiant irregulares; tamen ille qui Sacerdos initiatur, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc completè Sacerdos, cum non sit ei tunc adhuc potestas absoluendi à peccatis concessa, vt diximus *prima parte, tract. 6. de Ordine disp. 3. quæst. 6. & 7.* ergo non potest per talem celebrationem incurrere irregularitatem. Sic Sylvest. Maiol. Medin. Sayrus, Vgolinus, Quaranta, Naldus, Homobonus, Marcerus, Philibertus, Henriquez, Suarez, Ægidius, Auila, Hurtadus, Diana, & alij citati à nobis vbi sup. 2. & 4. *parte.* Addo nunc, quod adhuc dato, quod dictus Sacerdotio initiatus, esset iam tunc quando concelebrat, completè Sacerdos vt aliqui (quos vbi supra retulimus) volunt, adhuc non fieret irregularis ob dictam celebrationem, tum, quia, vt ex Medina ait Sayr. *lib. 4. c. 16. n. 23. in fin.* Ecclesia reputat pro Missa illa tantum, qua quis per se ipsum postea celebrare solet: tum ob aliam mox adducendam rationem.

Qvæstio XIV.

An saltem, Subdiaconus, & Diaconus, suspensi ob Ordinationem ante ætatem; fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa?

Affirmat Auil. *tertia parte, de censur. disp. 5. dub. 7. §. Dico secundo,* & in simili *par. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 14. post concl. 3. vers. Sed Nota.* & Hurtado *tract. de suspens. diff. 13. n. 36.* eo quod dictæ actiones verè fiunt post completam Ordinationem Subdiaconi, & Diaconi.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Nec prædictos Subdiaconum, & Diaconum incurrere, per tales actiones, irregularitatem. Quia dictæ actiones canendi Epistolam, & Euangelium in dicta Missa, non censentur fieri, moraliter loquendo, post Ordinationem: cum hæc durare censeatur, quamdiu durat Missa in qua fit. Sic Suar. *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 70.* Ægid. *disp. 16. dub. 5. num. 36.* Mercerus *in 3. p. q. 24. dub. 7.* & Dian. *part. 5. tract. 10. Resol. 37.* quos retulimus 2. & 4. *part. loc. cit.* His addo Gibalin. *cap. 5. de Irregul. quæst. 2. consectar. 4. pag. 443.* & alij.

Qvæstio XV.

An suspensus simpliciter ab Ordine; fiat irregularis, per exercitium, tam maioris, quàm minoris Ordinis?

Respondeo: Fieri irregularem, tam per exercitium maiorum, quam minorum Ordinum. Ratio est. Quia suspensus ab Ordine indefinitè, est suspensus ab omni Ordine, tam maiori, quàm minori, vt cum Sylvest. Henriq. Auil. Bonacin. Cornejo, Suario, & Palao, diximus *p. 4. tract 4. disp. 3. quæst. 12.* ergo per exercitium, non solum Ordinum maiorum (in quo omnes conueniunt) verùm etiam per exercitium solemne minorum, fit dictus suspensus irregularis; siquidem per exercitium vtrorumque violatur censura suspensionis. Sic tenent Innocent. *in cap. fin. de excessib. Prælat.* Nauar. *cap. 27. num. 163.* Specul. Maiol. Ioann. Andr. & alij, quos citat, & sequitur Alter. *disp. 6. de suspens. cap. 3. column. 6. vers. Hic adhuc.* Sic etiam consequenter, tenent alij Authores citati à nobis suprà *disputatione 21. quæstione 3.* contra alios oppositum sentientes, loquendo de violatione excommunicationis maioris per exercitium, etiam solemne, Ordinum minorum.

Qvæstio XVI.

An qui specificè ab aliquo Ordine, v. g. Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis, non solum si exerceat actum Sacerdotij, à quo est suspensus; verum etiamsi exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempè Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus?

Resp. vt certum: Minimè irregularem fieri. Quia in proposito casu, non violat suspensionem, cum certum

certum sit quod ille qui suspensus est ab Ordine superiori, minimè censeatur suspensus ab Ordine inferiori, vt cum communi omnium diximus *part.4. tract.4. disp.3. quæst.14.* Quo circa suspensus à Sacerdotio, optimè potest absque irregularitatis incursu, canere ex officio Epistolam, & Euangelium. Et qui suspensus est à collatione maiorum Ordinum, potest conferre minores. Sic Silvest. Nauar. Henriquez, Auila, Cornejo, Diana, Bauny, & Palao citati à nobis *vbi supra.* Alterius *etiam disp.6. de suspens. cap.3. col.7. vers. Immo suspensus*, secutus Maiolum *lib.3. de Irregularit. cap.19. n.3. vers. Quarta extensio.*

Qvæstio XVII.

An etiam, immunis sit ab irregularitate, qui suspensus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum ordinis superioris, à quo specificè non est suspensus?

NEgat Maiolus *loco cit.* his verbis: Quinta extensio: non solum suspensio ista reddit irregularem eum, qui contrauenit in eo Ordine, à quo specificè suspensus est, verùm etiam si in aliis Ordinibus illo superioribus: vt putà, si quis sit suspensus ab executione Subdiaconatus, videtur etiam suspensus à Diaconatu; & Sacerdotio, *l. Qui indignum. ff. de Senator.* Hostiens. *in cap. Dilectus, de temp. Ordin.* refert Angel. *in verb. Suspensio 3. circa med.* Silvest. *in verb. Suspensio, quæst.5. vers. Si vero sit ab Ordine*, propterea Episcopus suspensus à solo Sacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi. Abbas *in cap. Ex literis, per illum textum, vers. vlt. de excessib. Prælat.* Hæc Maiolus. Cuius sententiam tenent omnes, qui existimant, suspensum ab Ordine inferiori, etiam censeri suspensum ab Ordine superiori; sunt autem Silvest. Nauar. Henriquez, Auila, Sayrus, Suarez, Vgolin. Reginald. Tolet. Bauny, Hurtad. Bonac. quos retulimus *part 4. tract.4. disp.3. quæst.16.* Alterius *loco supercit.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis, *vbi supra*, traditam, Respondeo dicendum; esse immunem ab irregularitate. Quia quamuis illi, qui simpliciter, & absque expressa restrictione, est suspensus ab Ordine inferiori, minimè liceat exercere actum Ordinis superioris (quod solum conuincunt Auctores primæ sententiæ argumentis, quæ contra nos conficiunt) si tamen de facto exerceat, minimè irregularis fiet, dummodo non exerceat actum Ordinis inferioris, à quo specificè est suspensus. Quia non est expressus textus, qui id affirmet. Sic Cornejo, Præpositus, Layman, Ægidius, & Diana 4 *p. loc. cit.* Legantur ibi dicta.

Qvæstio XVIII.

An suspensus, manens in suspensione per annum, etiamsi suspensioni per exercitum Ordinum non contraueniat; incurrat irregularitatem?

AFfirmat Maiolus *lib.5. cap.19. num.9.* ita scribens: Suspensus aliquando fit irregularis, etiamsi suspensioni non contraueniat, dummodo vltra annum patiatur se in tali censura illaqueatum esse: nam ex hoc tempore fiet irregularis; videlicet, inhabilis ad beneficia iam quæsita, & est ineligibilis, nec eligere potest, sicut dici consueuit, de excommunicato perdurante per annum. Tradit Abbas post Glossam, *in cap. Cum bonæ, de ætat. & qualit.* quod intelligo de suspenso simpliciter, & indeterminatè: tunc enim in culpa esse videtur, si annum labi permittat in hac censura: at si suspensio emanauerit cum determinato tempore, id est, suspensus sit per annum, vel biennium, eo casu, si obediat censuræ expectans, vt tempus labatur, non debet ex obedientia culpam vllam reportare. Hæc Maiolus Et ex illo (non citato) Viualdus *de suspens. numero 147. pag. mihi 109.*

Sed, vt quid certum ferè, Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem. Quia nullibi in iure irregularitas talis exprimitur. Nam textus *cap. Cum bonæ*, nequaquam talem pœnam imponit, nec Glossa, quam citat Maiolus, dicit, talem suspensum esse irregularem, sed solum esse inhabilem ad beneficia, ex quo non fit esse irregularem: quia irregularitass per se primò, non respicit beneficium, sed actus Ordinis, & ex eo quod inhabilem reddit ad Ordinem. consequenter etiam inhabilitat ad beneficia; ideóque nullo modo est admittendum, sine exercitio actuum Ordinis, quempiam irregularem effici posse. Sic Sayrus *lib.4. cap.16. num.31. vers. Octauo.* Qui tamen malè refert Maiolum citantem pro sua sententia textum *in cap. Cum bonæ*, cum solum citet Abbatem, & Glossam in illo capite, vt constat ex eiusdem à nobis verbis relatis.

Qvæstio XIX.

An qui non est suspensus ab Ordine, sed tantum ab eius exercitio; fiat irregularis, per exercitium Ordinis, per suspensionem prohibitum?

REspondeo, vt quid certum: Fieri. Quia re vera, per tale exercitium, violat censuram suspensionis. Vnde si Sacerdoti prohibitum, per suspensionem, sit, aquam, candelas, fructus, vestes, nuptias, &c. benedicere, verè fiet contrafaciens irregularis. Sic Nauar. *cap 27. num.163.* Silvest. *verb. Suspensio, quæst.5. vers. Si verò sit ab officio.* Angel. *suspensio 3. vers. Aliquando suspenditur, num.8. in fine.* Armilla, Speculat. Ioan. Andr. Innocent. & Hostiens. quos citat, & sequitur Viualdus *tit. de suspens. num.142. & 144.* Sayrus *lib.4. cap.16. à num.13.* Alterius *disp.6. de suspens. cap.3. col.12. vers. Ob eandem rationem.* Legantur dicta à nobis *disp.21. à quæst.5.*

DISPVTATIO XXIII.

De Irregularitate ex violatione interdicti orta.

Qvæstio Prima.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum sacri Ordinis exercet?

RESPONDEO, vt certum: Manere irregularem, nisi aliàs exerceat aliquem actum Ordinis sacri, quem licitè exercere tempore interdicti potest, iuxta dicta à nobis *part.4. tract.5. de Interdicto, disp.1. per totam.* Sic expressè habetur *in cap. Is, qui. §. is vero, & cap. Is, cui, de sent. excommun. in 6.* & ex dictis capitulis docent omnes Doctores. Silvest. *verb. Interdictum 6. quæst.2. part.2.* Sotus *dist.22. quæst.3. art.1. concl.5.* Nauar. *cap.25. num.86.* Couar. *in cap. Alma mater, part.2. §.2. n.2. & 3.* Henriquez *lib.13. cap.43. num.3. litt.T.* quos omnes citat & sequitur Auila *part.7. disp.9. sect.1. dub.8.*

dubitatione 8. & ex illo non citato, Cornejo *disputatione 6. de Irregularit. dub. vnic. quæstione 7.* Sayrus *lib.5. cap.14. numero* 18. & penes ipsum. Caietan. Maiol. Sot. & alij, qui idem docent de celebrante in Altari interdicto. Legantur Nauar. *consil. de sentent. excommun.* & Rodrig. *cap.168. concl.12.* & Auil. *loc. cit.*

Qvæstio II.

An etiam, maneant irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdictis, celebrant diuina officia, etiam cum moderatione cap. Alma mater, *scilicet*, ianuis clausis, submissa voce, *&c.*

Respondeo, etiam vt quid certum: Tunc non manere irregulares. Quia talis celebratio, cum prædicta moderatione facta tempore interdicti, est licita ex dicto *cap. Alma mater*: ergo non potest irregularitatem ex delicto ortam parere. Sic docent omnes. Legantur citati DD. præcipuè Couarruu. *loc. cit. &* §.4. *num.6.* Auila, & Cornejo. Qui omnes addunt, secus esse dicendum de celebrante in Ecclesiis specialiter interdictis, etiam seruatis omnibus prædictis conditionibus, quia tunc revera violat interdictum ibi celebrando, nisi id faciat in casibus à iure permissis. Legantur dicta à nobis *part.4. tract.5. disp. quæst.5.*

Qvæstio III.

An item, non maneant irregulares Clerici, qui tempore interdicti, celebrant officia diuina, omittendo vnam tantum conditionem, in cap. Alma, *præscriptam?*

Affirmatiuam sententiam, nempè esse immunes ab Irregularitate Clericos, celebrantes diuina, omittendo vnam dumtaxat conditionem *in cap. Alma*, præscriptam; v. g. *Ianuis apertis*, amplecti debent Luysius *lib.6. de censur. disput.49. dub.5.* & Diana *part.5. tract.10. Resol.65.* si quidem docent, quod celebrare diuina in Ecclesia interdicta, prætermissa vna tantum conditione ex requisitis *in d. cap. Alma*, non sit mortale: ex quo planè sequitur, nec interuenire posse ibi incursionem irregularitatis; cum hæc, quando infligitur vt pœna, præuiam requirat grauem culpam, vt sæpè est dictum.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere in hoc casu irregulares. Quia probabilius longè est, committi culpam mortalem ab illo, qui in Ecclesia interdicta, aut interdicti tempore, celebrat diuina, prætermissa vna tantum circumstantia ex requisitis *in cap. Alma mater*, vt cum Sylueſtro, Tabiena, Armilla, Hostiens. Ioann. Andr. Calderin. Couarr. Suario, Alterio, Filliucio. Hurtado diximus *part.4. tract.5. disp.8. quæst.5.* tunc fiunt sic: ergo si prædicti Clerici mortaliter, in dicto casu, violant interdicti censuram; absque dubio irregulares manebunt. Sic sentire debent Authores citati; & expressè id faciunt Auil. *part.7. disp.9. sect.2. dub.8. vers. Sed circa moderationem*, & Couarru. apud ipsum. Gibalinus *cap.5. quæst.2. conclar. 9. numero 22. pag.353.* Alterius *disputatione 9. de interdicto, capite 3.* vbi dicit sic tenere omnes Doctores à nobis nuper citatos. Sayrus *libro 5. capite 14. numero 29. & 30.*

Qvæstio IV.

An deinde, etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare diuina officia, tempore interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. Sed mutata intentione, re vera non celebrat?

Affirmant Archidiac. apud Sayr. *loc. cit. n.31.* & alij, quos suppressis nominibus, refert Alter. *c.3. cit. vers. Sed hic meritò.*

Sed probabilius multò Respondeo: Dicendum, quod, quamuis prædictus Clericus, prædicta faciendo, peccet grauiter, ob illam prauam intentionem, quam habuit, celebrandi diuina; non tamen ob id maneat irregularis, si re vera celebratio non sequatur. *Prima* pars ex se patet. *Secunda vero*, probatur. Quia irregularitas hæc, non incurritur, nisi exerceatur actus alicuius Ordinis. Deinde, irregularitas requirit actum perfectum, & consummatum, & transgressionem exteriorem completam, *cap. fin. 15. quæst.1.* & constat ex habitis supr. *tract.1. disp.1.* ergo. Sic tenent B. Anton. *tertia parte, tit.26. capite 4. vers. Item si Clericus.* Calderin. *tract. de interdicto part.1. num.78.* Sylueſt. *Interdictum 5. §.7.* quos citat, & sequitur Alter. *loc. cit.* Gibalin. *cap.5. de Irregul. quæst.2. consect.9. num.22. pag.354.* Sayrus *loc. cit.* Legantur Suarez *disp.34. sect.4.* Auil. *part.7. disp.9. sect.2. dub.8.* & dicta à nobis *part.4. tract.5. de interd. disp.8. quæst.5.* & quæ inf. *quæst.6.* dicemus.

Qvæstio V.

An saltem, maneat irregularis Clericus, qui tempore interdicti localis, pulsat campanas, vel aperit Ecclesiæ ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missæ ab aliis celebrantur?

Affirmant aliqui Doctores. Quorum ratio est, quia in tali casu, dictus Clericus participat cum principali in crimine criminoso, cum cooperetur peccato ipsius celebrantis: sed principalis, nempè celebrans, manet irregularis: ergo etiam qui participat. Ita sentiunt Calderin. *tract. de Interdict. part.1. num.78.* B. Anton. *tertia parte, tit.26. cap.4* Ioann. Andr. *in cap. Alma mater.* Sylueſt. *interd. 5. §.7.* & alij.

Sed multò probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Ratio est. *Primò.* Quia is tantum fit irregularis, qui tempore interdicti, suspensionis, aut excommunicationis actum conuenientem Ordini Ecclesiastico egerit: at pulsare campanas, aut aperire Ecclesiæ portas, &c. tempore interdicti, non sunt actus proprius alicuius Ordinis, cum possint per laicos agi, & quotidie agantur: ergo ex his irregularis nullus potest putari.

Secundò. Quia nec quis irregularis est, ex eo quod participet in crimine criminoso, hoc est, in crimine, ob quod alter celebrans fit irregularis. Patet; tum quia talis irregularitas non est expressa in iure. Tum etiam quia, qui causa est irregularitatis alienæ, vt qui debilitat alterius membrum, aut generat illegitimum, non ideò fit irregularis ex participatione, vt diximus sæpè suprà: ergo, &c. Sic Henriq. *lib.13. cap.43. num.3. in gloss. lit.K. & lib.14. cap.7.* (non 3. vt leges apud Alterium) *num.4. lit.N.* Auil. *part.7. disp.9. sect.2. dub.9.* Alterius *disput.9. de interdict. cap.3. vers. Secundo dubitari potest.* Couarr. *in cap. Alma*

Alma mater, part.2. §.4. num.6. vers. De illo autem. Gibalinus *cap.5. quæst.2. consectar.9. vers. Vnde etiam sequitur.* Cornejo ex Auila, (quem non citat) *disp.6. quæst.4.* Sayrus *lib.5. capite 14. num.32.* & alij.

QVÆSTIO VI.

An adminus fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesiæ aperiat, authoritate priuata, aut publica, intendens præbere authoritatem publicæ, & solemni celebrationi diuinorum officiorum, tempore interdicti?

AFfirmat Couarruu. *loco nuper citato*, quem sequitur Sayrus *num.33.* ita dicens: Addo tamen cum eodem Couarruu. quod si authoritate publica, vel priuata vsus, vel campanas pulset, vel ianuas aperiat, & ab alio celebrantur diuina, quasi ipse auctoritatem præbeat tempore interdicti diuinorum officiorum celebrationi, hac ratione irregularis erit, vt habet communis DD. opinio. Innoc. & Panorm. *in cap. fin. num.6. de excessib. Prælat.* Gonzal. à Villadieg. *tract. de Irregul. c. de Interdicto* Tabien. *verb. Interdictum 6. num.1. ante finem.* Ita ille. Et Viuald. *tract. de Interdicto, num.266. pag. mihi 164.* Alterius etiam *disp.9. de Interdict. cap.3. vers. Fallit hoc,* & alij.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu fieri Irregularem dictum Clericum. Constat ex dictis supr. *disp.21. quæst.24.* vbi diximus, minimè fieri irregularem illum, qui nulla ligatus censura, præbet auctoritatem, vt ligatus excommunicatione, aut suspensione, vel interdicto, celebret coram se. Sic expresè tenet Henriq. *lib.14. cap.7. numero 4. lit.I.* ita dicens: Non fit irregularis, qui audit publicè diuina officia, licèt quodam modo ea auctorizet pulsans campanas, aut aperiens ianuas, dum alius celebrat (cuius oppositum quidam affirmant) quia hic actus non est Ordinis Sacri, nec iure exprimitur fieri irregularem. Hęc Henriquez. Quem citat & sequitur Auil. *p.7. disp.9. sect.2. dub.9.* dicens, id esse commune inter iuniores. Addo tamen. *Primo*, quod *in Clem. Grauis. de sent. excomm.* ponitur excommunicatio, contra dominos temporales, qui tempore interdicti faciunt diuina officia solemniter celebrare, pulsando campanam, aperiendo ianuas, vt diximus *p.4. tract.5. de Interdict. disp.8. quæst.15.* Addo *secundò*, quod si in casu proposito Clericus aperiret ianuas Ecclesiæ, exercendo solemniter officium Ostiarij, tunc fieret irregularis, non quia præberet celebrationi auctoritatem, sed quia violaret interdictum per exercitium minorum Ordinum, quod in nostra sententia sufficit.

QVÆSTIO VII.

An Clericus Ministrans Sacerdoti celebranti, tempore interdicti, sine moderatione cap. Alma; *fiat irregularis?*

AFfirmat Calderin. *tract. de Ecclesiast. Interdict.* vt refert Villadiego *cap.5. de Irregularitate, numero 25. columna mihi 81.* Qui & videtur hanc partem tenere ibidem, his verbis: Ego tamen crederem, hoc in eo qui non est suspensus, vel excommunicatus cum celebraret; secus in suspenso, vel excommunicato, vel suspenso concelebrante, vel in concelebrante tempore interdicti; nam videtur quod iste ligetur; nam cum iste cooperetur principali celebranti in illo delicto (putà)

in illa illicita celebratione, videtur quod ligetur eadem pœna per ea, quæ notantur *in capite primo, de offic. deleg.* & si eandem incurrit irregularitatem. Cogitate tamen in hoc. Hæc Villadiego.

Negant verò Couarruu. *in cap. Alma mater, secunda parte, §.4. num.6. vers. De illo autem.* Auila *part.7. disputatione 9. sectione 2. dubitatione 9.* dicens falsum oppositum. Henriquez *lib 14. cap.7. num.4. lit.L.* ita dicens: Nec si ministret celebranti in loco interdicto (subintellige) fit irregularis, nisi ministret in loco Sacro cantans Euangelium, aut Epistolam solemniter. Ita ille, & apud illum Couar. *secunda parte, cit. §.3. in fine.* Et benè illum citat, nam expresè hoc ipsum docet loquendo de Diaconibus, & Subdiaconibus assistentibus vestibus indutis sacris Episcopo Ordinanti tempore interdicti. Ita etiam Sayr. *lib.5. c.14. n.23.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam. Respondeo: Non fieri Clericum talem irregularem, vt docent Authores primæ sententiæ; nisi aliàs ministret celebranti, exercendo solemniter aliquem actum Ordinis, siue maioris, aut sacri, siue minoris: nam, in nostra doctrina, per quemcumque actum Ordinis, siue maioris, siue minoris solemniter exercitum, violatur censura, vt habitum est supr. *disp.21. quæst.3.*

QVÆSTIO VIII.

An Clericus fiat irregularis, ob quamcumque officij diuini celebrationem, tempore interdicti, factam, absque moderamine cap. Alma mater?

REspondeo, vt certum: Fieri. Sed quid nomine diuinorum officiorum veniant, diximus *part.4. tract.5. de Interdict. disputatione 4. quæstione 43. & 44.* veniunt namque Missæ, etiam siccæ, Horæ Canonicæ, sub quarum nomine veniunt officium paruum B. Virginis, & Defunctorum Psalmi graduales, & Pœnitentiales cum litaniis. Solemnis Benedictio Nuptiarum, Templi, Vasorum Sacrorum, Corporalium, & aliarum Sacrarum vestium; Candelarum in die Purificationis, & Ramorum in Dominica Palmarum. Benedictio aquæ, & eam publicè cum *Asperges* fundere. Benedictio fontis Baptismalis. Benedictio solemnis Episcopi, quæ fit cum baculo, &c. Professio solemnis in Religione, litaniæ dictæ cum solemnitate, nempè cum Cruce eleuata, &c. Hæc namque omnia diuina prohibita sunt publicè fieri tempore interdicti generalis, & ideò ob quamcumque illorum celebrationem violatur interdictum & incurritur irregularitas.

Quod si hic quæras, quænam officia sunt quæ non prohibentur fieri adhuc publicè tempore interdicti. Respondeo ex dictis *loc. citat. quæst.44.* quod sunt ea omnia, quæ non sunt deputata alicui Ordini Clericali. Nempè, Confessio generalis, & absolutio, hoc est, *Confiteor Deo, Misereatur vestri*, &c. Salutatio Angelica, quæ fieri solet manè, meridiè, & vesperè. Benedictio mensæ, & fructuum, & vestium ingredientis Religionem. Sumptio aquæ benedictæ in ingressu Ecclesiæ. Concio. Adoratio Crucis in die Veneris Sancti, modò fiat sine publicis precibus. Purificatio mulierum post partum, si fiat sine solemnitate. Absolutio excommunicationis si detur sine stola, & absque solemnitate Sacerdotali. Et denique sunt licita, omnia officia solita recitari à Confraternitatibus laicorum: & ideò recitari, imò & cantari

possunt litaniæ, & alij Psalmi, sine gestatione Crucis, sine stola & superpelliceo, & sine Dominus vobiscum. Sic ferè omnes DD. præcipuè Nauarr. Henriq. Suar. Auil. & alij *loc. cit.* adducti.

Qvæstio IX.

An Laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine Sacro quem non habent, & sine moderatione cap. Alma ?

Respondeo, vt quid certum: Non fieri irregulares, saltem ex violatione interdicti. *Primò*: quia id non est in iure expressum. *Secundò*: quia *in cap. Is, cui de sentent. excommun.* tantum imponitur irregularitas contra violantes interdictum locale, agentes in officio sicut prius; quibus verbis clare supponitur Ordo aliquis ad incurrendam irregularitatem, quem tamen dicti Religiosi non habent: ergo. Sic D. Anton. *tertia parte, tit. 26. cap. 4. §. 1.* Sylvest. *Interdictum 6. quæst. 3. part. 1.* Nauar. *c. 27. num. 28.* quos citat, & sequitur Auil. *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 8. in fine*, & omninò ex illo non citato, Cornejo *disp. 6. de Irregul. quæst. 7. vers. Infero secundò.* Sayr. *lib. 5. cap. 14. num. 4* Gibalin. *cap. 5. de Irregul. quæst. 2. sect. 9. in fin. pag. 355.* Alterius *disp. 9. cap. 2. column. 7. vers. Sequitur secundò.* Notanter diximus, non fieri irregulares saltem ex violatione interdicti, nam aliunde incurrent irregularitatem si ministrent in Ordine, quem non habent, vt constat ex dictis supr. *disputatione 20. quæst. 11. & 12.* & incurrent alias pœnas, vt constat ex dictis *part. 4. tract. 5. de Interdict. disputatione 8. quæst. 15.*

Qvæstio X.

An sint irregulares Clerici, qui, constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti ?

Negant plures DD. citati à nobis in simili sup. *disp. 21. quæst. 3.* & loquendo de præsenti quæstione specialiter, negant Sot. *lib. 4. sentent. dist. 22. quæst. 3. art. 1. concluſ. 5. post medium, vers. Sunt tamen notanda.* Auil. *part. 7. disp. 9. sectione 2. dubitatione 3.* Palud. D. Anton. Henriquez, & alij penes ipsum.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregulares. Sic quamplures DD. quos *disp. 21. quæst. 3.* cum suis fundamentis adduximus. De quo vlterius loquendo de violatione suspensionis, egimus sup. *disput. 22. quæst. 15.* Legantur Alterius *disp. 9. de Interd. loc. cit. vers. Sed dubitatur.*

Qvæstio XI.

An qui tempore interdicti confert Ordines; fiat irregularis ?

Respondeo, vt quid verum. Irregularem fieri, etiamsi solùm minores Ordines conferat. Quia re vera violat interdicti censuram per exercitium Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. Sic Couarru. *in cap. Alma mater, p. 2. §. 3. nu. 4.* Bern. Diaz *in sua pract. cap. 32. n. 2. & 3.* Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 10. concluſ. 1.* & constat ex suprà habitis, *& p. 4. tract. 5. disp. 5. à quæst. 27.*

An autem irregularitatem incurreret, qui in necessitate Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, Ordines conferret? constat ex dictis *loc. cit. quæst. 32.* non incurrere: quia, dato casu, licitum est, Ordines tempore interdicti celebrare.

Qvæstio XII.

An qui tempore interdicti, recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis ?

Respondeo: Quod non. Quia talis irregularitas non est in iure expressa. Sic Nauar. *cap. 27. numero 243. vers. Octauò.* Henriq. *lib. 13. cap. 43. n. 7. circa finem*, vbi ita ait: Qui in loco interdicto recipit Ordinem Sacrum, vt Diaconatum ab Episcopo, fit interdictus, aut suspensus. Quidam addunt Diaconum dum in loco interdicto initiatur, si cantet statim Euangelium in eadem Missa fieri irregularem: quia hic interdictus alio actu ministrat in Ordine Sacro. At re vera non ita fit, vt qui in loco interdicto recipit Ordinem Sacerdotalem, non fit irregularis, licèt simul celebraret cum Episcopo Ordinante; aut participet in crimine: nam propter idem crimen in actibus coniunctis, non est puniendus duplici pœna vt simul fiat interdictus, & irregularis. Hæc Doctissimus Henriquez, quem citat, & in dicto principalis, sequitur Auil. *loc. cit. concluſ. 3.* & conueniunt cum his, quæ à nobis sunt dicta 4. *p. tract. 4. de suspens. disp. 4. quæst. 5.* & sup. *disp. 22. quæst. 13. & 14.*

Qvæstio XIII.

An Clerici incurrant irregularitatem, si sepeliant in interdicto loco defunctos, sine officio diuino, aut Missa?

Respondeo, vt certum dicendum, quod licèt incurrant alias à iure statutas pœnas, sed non irregularitatem. *Primò*, quia non reperitur in iure. *Secundò.* Quia ad incurrendam hanc irregularitatem, requiritur executio actus postulantis Ordinem: at tradere Ecclesiasticæ sepulturæ corpus defuncti, sine officio diuino, aut Missa, non est actus alicuius Ordinis: ergo non parit irregularitatem. Sic Sylvest. *Interdictum 5. quæst. 8. part. 2.* Nauarr. *capite 27. num. 244.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 4. lit. P. ibi:* Nec (*fit irregularis*, intellige) qui absque officio sepelit defunctum etiam in Ecclesia specialiter interdicta. Sic ille. Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. coroll. 2.* Suar. *disp. 35. sect. 1. num. 19. vers. Præter hanc.* Alter. *disp. 9. de Interd. cap. 2. in fine.* Cornejo *in tertia parte, disp. 6. de Irregular. quæst. 7. vers. Sed quid de Clericis.*

Qvæstio XIV.

An saltem, fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto, sepeliunt defunctos, cum officio diuino, & Missa?

Respondeo: Tanquam certum, tunc irregulares fieri: cum exerceant actus Ordinis Ecclesiastici. Sic omnes Doctores, qui hanc resolutionem intelligunt, dummodò sepeliant defunctos, sine moderamine *cap. Alma mater.* Quia si in tali diuino officio seruetur, non erunt irregulares; cum post illud priuilegium, omnia officia diuina sint licita, habita prædicta moderatione, & locus sepulturæ sit solùm generaliter interdictus: nam si specialiter interdictus

interdictus sit, erunt irregulares, quamuis seruent conditiones dicti *cap. Alma.* Sic Henriquez *cap.7. cit. num* 4. ibi: At si sepeliat solemniter cum officio in loco generaliter interdicto, etiam non sacro, fit irregularis, nisi adhibeat moderationem *cap. Alma mater.* Seruato tamen modo per iura permisso, peccat sic sepeliens, carentem priuilegio, sed non fit irregularis. Si tamen sepeliat solemniter in loco specialiter interdicto, etiam cum dicta moderatione, fit irregularis ex iure antiquo, cui non derogat *cap. Alma mater.* Sic ille. Legantur Auila, & Cornejo *loc.cit.* & dicta à nobis *part.*4. *tract.*5. *de interd. disput.*6. *quæst.*10.

QVÆSTIO XV.

An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, maneat irregularis, intra Ecclesiam diuina officia celebrando?

NEgat Speculator *in tit. de dispens. §. Iuxta.* Quia (inquit) potest celebrare extra Ecclesiam *cap. Concedemus, de consecrat. dist.*1. at interdictus ab ingressu Ecclesiæ non fit irregularis celebrando extra Ecclesiam: ergo.

Sed, vt certum Respondeo: Manere irregularem, celebrando intra Ecclesiam. Quia sic videtur diffinitum *in cap. Is, cui: de sentent. excommun. in* 6. vbi ita habetur: *Is, cui est Ecclesiæ interdictus ingressus, cum sibi per consequens censeatur in ipsa diuinorum celebratio interdicta, irregularis efficitur, si contrà interdictum huiusmodi diuina in ea se ingerat, in suo agens officio sicut prius.* Sic textus. Ex quo clarè habetur, quod si interdictus ab ingressu Ecclesiæ in ea diuina celebret, quasi vtens suo officio, irregularis erit. Sic Angel. *verb. Suspensio* 3. *num.*5. vbi ita dicit: Quid si interdictus ab ingressu Ecclesiæ, intrat, & audit ibi diuina? Respondeo quod licèt mortaliter peccet, non tamen efficitur irregularis, nisi ipse celebret, quasi vtens officio suo sicut prius, secund. Gemin *in d. cap. Is, cui, de sent. excommun. lib* 6. sic Angel. Et sic Ioan. Andr. Feder. de Senis, & Siluest. quos citat, & sequitur Maiolus *lib.* 3. *de Irregularit. cap.*19. *n.*4. *vers. Septima extensio.* Anchar. *in d. cap. Is, cui, num.*1. & Francus *ibidem.* Nauar. *cap.*27. *num.*170. Couar. *cap. Alma mater. part.*2. §.1. *num.*3. Henriquez *lib.*13. *cap.*32. *num.*2. Auila *part.*5. *disp.*4. *dub.*5. *concluf.*5. Alterius *disp.*6. *de suspens. cap.*3. *vers. Secundò dicimus.* Sayrus *lib.*4 *cap.*7. *num.*12. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An etiam, maneat irregularis Clericus, interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina?

REspondeo dicendum: quod licèt peccet mortaliter, non tamen maneat irregularis, audiendo intra Ecclesiam diuina, nisi aliàs ipse simul celebret, quasi vtens suo officio, sicut prius. Sic Angel. vt vidimus nuper Couarru. *num.*3. *cit. vers. Poterit.* ibi: Vnde constat, etiam hunc interdictum ingressu Ecclesiæ, non posse diuina officia intra Ecclesiam audire: licet ex ea auditione irregularis non sit. *cap. Is, qui, supra eodem titul.* Hæc ille. Et Ioan. Andreas, Siluest. Henriquez, Auila *loc. citat.* & Sayrus *numero* 13. & 14. cum aliis pluribus. Legantur dicta à nobis *part.*4. *tract.*5. *de Interdicto, disp.*7. *quæst.*2.

QVÆSTIO XVII.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, possit absque incursione irregularitatis, celebrare diuina extra Ecclesiam?

REspondeo, vt quid certum: Posse. Ratio est. Quia causa limitata limitatum producit effectum; argum. *l. in agris. ff. de acquirend. rer. domin.* at sic est, quod hæc pœna est limitata, respectu loci, nempe, *intra Ecclesiam celebrando*, vt constat: ergo nihil operabitur, si extra illam celebratio fiat. Ex quo constat, quod ille Sacerdos, qui, interdictus ingressu Ecclesiæ, celebraret extra Ecclesiam, sub diu, vel in tentorio, aut aliqua domo priuata, cum Altari portatili, minimè esset irregularis. Sic communiter Doctores, Palud. *distinct.*18. *quæst.*7. *artic.*3. *concluf.*1. Glossa *in cap. Is, cui, verb. In ea.* Henriquez *lib.*13. *cap.*32. §.2. Nauar. *cap.*25. *num.*75. *vers. Duodecimo, & cap.*27. *num.*170. Couarru. *in cap. Alma mater. part.*2. §.1. *num.*3. Angel. Graffius, Calderin. Siluest. D. Anton. Viuald. & alij quos citat, & sequitur Sayrus *lib.*4. *cap.*7. *num.*12. *vers. Secundò.* Auila *part.*5. *disp.*4. *dub.*5. *concl.*5. Et nos etiam *p.*4. *tract.*5. *disp.*7. *quæst.*6.

QVÆSTIO XVIII.

An si interdictus ab ingressu Ecclesiæ, celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem?

REspondeo: Breuiter cum communi Doctorum sententia, irregularitatem incurrere, si celebret in Oratorio erecto auctoritate Episcopi, & ab illo designato in perpetuum, pro celebratione diuinorum: secus si celebret in Oratorio priuato, sine campana, & sine facultate Episcopi erecto. Quia illud verè venit nomine Ecclesiæ; hoc verò in præsentiarum, minimè. Sic Anchar. cum Calder. *in cap. Is, cui, num.*1. *de sentent. excommun. in* 6. Nauar. *cap.*27. *num.*170. Couar. §.1. *num.*3. *cit.* Auila *concluf.*5. *cit.* Alterius *disput.*6. *de suspens. cap.*3. *vers. Quid dicendum.* Henriquez *lib.*13. *cap.*32. *num.*2. *litt. O.* & alij plures apud ipsum. Et nos *p.*4. *tract* 5. *disp.*7. *q.*6.

QVÆSTIO XIX.

An item, irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata, ab Episcopo, sed solum benedicta?

REspondeo, vt quid certum: Etiam irregularitatem contrahere. Quia Ecclesia benedicta, licèt non sit consecrata, verè, & propriè, venit nomine Ecclesiæ. Sic tenet communis, sententiæ, vt docent Nauarrus, Couarruuias, Henriquez, Auila, Alterius, & alij *loc. cit.* Sayrus *lib.*5. *cap.*11. *num.*17. Panormit. Calderin. & Geminian. apud ipsum.

QVÆSTIO XX.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, fiat irregularis, celebrando Missam in cœmeterio, contiguo saltem Ecclesiæ?

AFfirmant plures Authores, eo quod, nomine Ecclesiæ, etiam verè, & propriè, veniat cœmeterium: ergo si interdictus ingressu Ecclesiæ

fit irregularis, Miſſam celebrando in Eccleſia, conſequenter fiet celebrando in cœmeterio. Et ideò ita tenent Auila, Hurtadus, Portellus, Luyſius, & Villalob. citati à nobis *parte* 4. *tract.*5. *diſputatione* 7. *quæſt.*6.

Sed probabilius iterum Reſpondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius eſt, quod interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, licitè poſſit in cœmeterio etiam continuo Eccleſiæ Miſſam dicere, eo quod in hoc caſu, non veniat propriè, & in rigore nomine Eccleſiæ. Sic Suar. Alter. Filliuc. Regin. Dian. Bonac. Baun. Baſſeus, Palaus, Vgol. & Sayr. adducti à nobis 4. *p.* vbi ſuprà.

Qvæstio XXI.

An Presbytero celebrante intra Eccleſiam, poſsit Subdiaconus, aut Diaconus, cui eſt interdictus ingreſſus Eccleſiæ, abſque incurſione irregularitatis, extra Eccleſiam exiſtens, canere Epiſtolam, vel Euangelium?

Affirmant Henriq. *lib.* 13. *cap.*43. *num.*3. *in gloſſ. lit.K.* ibi: Sed probabilius eſt, Diaconum hunc non fieri irregularem, quia id odioſum, nullo iure exprimitur: & participatio in crimine non extenditur ad cenſuram interdicti. Ita ille. Et ex illo Auil. *part.*5. *diſp.*4. *ſect.*3. *dub.*5. *concluſ.*5. *verſ. Sed inquiris.*

Sed probabilius iterum Reſpondeo: Non poſſe, abſque incurſione irregularitatis. Quia licèt corporaliter miniſterium Subdiaconi, vel Diaconi exerceri extra Eccleſiam videatur: tamen moraliter intra Eccleſiam fieri cenſetur, eo quod Sacrum, cui miniſtrat, intra Eccleſiam fit, & ad illum proximè cooperatur, & totum illud miniſterium eſt vnum officium. Sic Sylueſt. Suar. Calderin. Gemin. Franc. D. Anton. Alterius, & Palaus citati à nobis *part.*4. *tract.*5. *diſp.*7. *quæſt.*3.

Qvæstio XXII.

An ſaltem contrà, Presbytero extra Eccleſiam celebrante, poſsit Subdiaconus, aut Diaconus, cui eſt interdictus ingreſſus Eccleſiæ, canere Epiſtolam, aut Euangelium intra Eccleſiam, abſque incurſione irregularitatis?

Affirmat Henriq. *loc. cit. num.*3. *in fine*, ita ſcribens: At ſi Sacerdos ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus in eremitorio celebret extra Eccleſiam, licèt Diaconus intra illam canat Euangelium, non violat nec fit irregularis. Quia *(addit, in margine)* cantus Euangelij, quod eſt acceſſorium ſequitur principale, atque ita tota Miſſa cenſetur fieri extra Eccleſiam. Ita ille. Ex cuius verbis conſtat, ſentire neutrum fieri irregularem, & quantum ad primum idem ſentit Auila, à nobis, vbi infra citatus.

Sed iterum probabilius Reſpondeo: Non poſſe abſque incurſione irregularitatis. Quia probabilius eſt, non poſſe tunc intra Eccleſiam cantare, ſine violatione interdicti. Quia licèt Miſſa, extra Eccleſiam dicatur; tamen de facto, actio Subdiaconi, aut Diaconi fit intra Eccleſiam, quod ſufficit ad violandum interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ latum, conſequenter ad incurrendam irregularitatem ob ſolemnem adminiſtrationem Ordinis. Sic Suarez, Alterius, & alij citati à nobis *part.*4. *tract.*5. *diſputatione* 7. *quæſtione* 4.

Qvæstio XXIII.

An in præaſsignatis duobus caſibus, non ſolùm Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem; ſed etiam ipſe celebrans Sacerdos?

Affirmat Sylueſt. *Interdictum* 6. §.6. per verba, quæ ad longum retulimus *part.*4. *tractatu* 5. *diſp.*7. *quæſt.*5.

Sed iterum probabilius Reſpondeo: Solum Subdiaconum, aut Diaconum, incurrere irregularitatem; non tamen Sacerdotem, vt habitum eſt *p.*4. *loc. cit.* Niſi ergo, (vt ibidem diximus) ipſe Sacerdos ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus ſit, & intra Eccleſiam Sacrum faciat; minimè ex alio capite, fiet irregularis. Sic Henriq. Auil. Suar. & Alter. quos loco citato adduximus. Quæ hic deſiderari poſſent; inuenientur *diſp.*21.

DISPVTATIO XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæreſis proueniente.

Qvæstio Prima.

An Clerici hæretici, qui ſuam hæreſim publicè manifeſtant, ſint omninò irregulares?

Respondeo, vt quid certiſſimum: Eſſe omninò irregulares. Quia ſic habetur in iure, *cap. Si qui Presbyteri, cap. Saluberrimum, & cap. conuenientibus* 1. *quæſt.*7. *& cap. Nos conſuetudine, diſt.*12. vbi Clerici in hæreſim incidentes, aut à fide apoſtatantes, prohibentur ad vlteriorem Ordinis gradum aſcendere, licèt in iam ſuſceptis Ordinibus, poſtquàm conuerſi fuerint ad fidem, permittantur pro beneficio magno in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. Sic tenent omnes Doctores præcipuè mox citandi.

Qvæstio II.

An etiam laici hæretici publici, ſint omninò irregulares?

Negandum videtur, eo quod *in cap. Si qui voluerint* 1. *q.*7. dicatur de Nouatianis redeuntibus ad Eccleſiam poſſe Ordinari. Qui textus intelligendus videtur, (adminus) de laicis, (ait Palao,) quibus non eſt ita certum, hanc irregularitatem eſſe impoſitam, cum omnes textus, qui hanc irregularitatem indicere videntur, de Clericis loquantur. Ita ille, *diſp.*6. *de cenſur. punct.*19. §.1. *num.*1.

Sed vt certum Reſpondeo: Etiam laicos hæreticos publicos, eſſe omninò irregulares, itaut nec redeuntes ad fidem Ordinari, aut initiari Ordinibus poſſint. Quia (ait Sanchez) licèt in præenumeratis ſupra textibus, nulla laicorum mentio fiat; nec etiam ſuſpenſionis, aut priuationis exequutionis Ordinum iam ſuſceptorum: at Doctores ſtatim allegandi, id meritò ad laicos hæreticos, vt nullatenus promoueri ad Ordines valeant, extendunt. Quippè hæc promotio non interdicitur Clericis, eo quod Clerici ſint: ſed ratione criminis: atque ideò comprehendit laicos

laicos eiusdem criminis participes. Sic ille *lib.2. in Decal. cap.25. num.2.* Fagund. *lib.1. in Decal. c.17. num.3.* Pellizz. *tom.2. tract.7. cap.5. sect.3. quæst.2. num.96.* & communis.

Quæstio III.

An etiam fiant irregulares hæretici externi si per accidens occulti sunt?

NEgant plures Doctores, eo quod textus hanc irregularitatem indicentes, exigunt notorietatem criminis, vt expendenti constabit: ergo planè sequitur quod hæretici occulti, non fiant per hæresim irregulares. Ita tenent Henriq. *lib.14. c.4. n.6.* vbi sic ait: *in corp. capituli*: Qui occultus hæreticus, aut Apostata, expresso iure, non probatur esse irregularis. Quare *(addit in marg. lit.H.)* Sylvest. *verb. Irregularitas §.5. & Ordo 4. §.2.* non refert hanc irregularitatem inter alias. Et Perez *lib.3.tit.4. lib.8. Ordin. pag.98.* Ledesma, Corduba, negant esse irregularem: quia irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis sup. *cap.1. §.3. F.* & ob nullum crimen occultum, præter homicidium, fit irregularis. Ita Henriq. ibi: & *cap.5. n.2. in princ.* Philiarc. *lib.4. cap.13.* Sayr. *lib.7. cap.12.* (non 11. vt leges apud Palaum) *num.16. in fine:* Quarto, si sit hæreticus occultus non est irregularis, post pœnitentiam, & absolutionem ab excommunicatione: quia in iure non est expressum. Ita ille. Saa *verb. Irregularitas ex defectu animæ num.2.* Auil. *part.7. disp.4. dub.2. coccluſ.3.* Laym. *de Irregularit. lib.1. tract.5. part.5. cap.4. num.12.* Gaspar Hurtad. *disputatione 2. diff.4. num.14.* Garcia *part.11. de Benefic. cap.10. num.84.* Reginald. *lib.34. tract.2. numero 193.* Tannerus *in tertia parte, disp.6. quæst.10. num.200.* Trullench *lib.1. in Decalog. cap.13. dubit.10. num.2.* qui pro hac parte citat Azorium *lib.8. cap.15. quæst.13.* Gibalin. *cap.5. de Irregularitate quæst.3. dub.1. pag.362.* Dian. *prima parte, tract.11. Resol.114.* (licèt contrarium posteà tenuerit *part.2. tract.15. Resol.24. & part.4. tract.2. Resolut.26.)* Cornejo *in tertia parte, tract.5. disp.9. dub. vnico, quæst. mihi 4. pag.816.* (qui tamen malè citat Auilam pro parte contraria.) Et horum sententiam esse valdè probabilem, expressè tenet, imò, vt talem sequitur Palaus *part.6. disp.6. punct.19. §.1. numero 2.* Qui omnes in eo fundantur, quod putant, hæreticos solum ab Ordinibus repelli, vel ratione infamiæ, quia omnis hæreticus est infamis, vel ratione excommunicationis, &c.

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Hæreticos omnes externos, quantumuis occultos, effici irregulares, & ideò minimè posse, etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato hæresis, Ordinibus initiari, nisi obtineant prius dispensationem ab irregularitate, ob crimen hæresis contracta. Ratio est. Quia probabilius est, irregularitatem per se annecti hæresi: ergo nihil omninò interest, quod publica, vel occulta sit, modo, non mentalis, sed externa sit. Antecedens probant communiter DD. ex textibus nuper citatis, & ex Concil. Elibertino *cap.51.* & etiam ex Constitutione Clementis VII. incipienti: *Cum sicut*, quam refert Peña in fine directorij Inquisitorum: vbi Summus Pontifex concedit Dominis Inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate contracta, ob hæresim occultam: ergo supponit Pontifex irregularitatem hanc contrahi ex ipso delicto hæresis occultæ: ad quid enim dispensabunt in illa, si illa non incurritur? Vnde hanc sententiam vt communiorem sequuntur Nauarr. *cap.27. num.205. vers. Tertio. & consil.19. de hæreticis.* Angel. *verb. Irregularitas 1. num.26.* Sylvest. *verb. Irregularitas quæst.5. & quæst.24.* & clarius *verb. Crimen, quæst.2.* vbi ita ait: Secundò quæritur de diuisione criminum in enormia, & mediocra, & minora. Et dico, quod secundum Hostiens. & Gloss. & Ray. Criminum quædam sunt enormia, inter quæ sunt homicidium, scilicet, voluntarium: & idem de casuali præcedente culpa: & simonia in Ordine, & beneficio. Et idem dicit Goff. addens vitium hæresis, 1. *quæst.2. ventum.* Et hæc, etiam post pœnitentiam, impediunt promouendum, & iam promotum deiiciunt, etiam si sit occulta, 1. *quæst.1. ventum est, de hæret. quicumque, & cap. Statutum, lib.6. de temp. Ord. Quæsitum, de Simon. tant.* & generaliter idem est de omni crimine inducente irregularitatem. Hæc Sylvester. Cuius verba retuli, vt fortè non dicas cum Henriquez, non referre Sylvestrum, hanc irregularitatem inter alias: refert enim vt vides. Sic item Vgolinus *cap.36. num.1.* Fœlician. *de censur. cap.7.* Maiolus *lib.5. cap.46. num.1.* Lamb. *de iure patron. 1. p. lib.1. quæst.7.* Peña *in director. Inquisit. 3. p. comment.162. quæst.113. & comment.175. quæst.126.* Valent. *tom.4. disp.7. q.19. punct.3.* Azor *tom.1. lib.8. cap.11. q.13. & cap.21. q.8.* Suar. *de censur. disp.43 sect.1. num.4. & tract. de fide, disp.21.* (non 25. vt leges apud Gibalinum) *sect.5. num.1. & 2.* vbi & benè citat Thomam Sanchez *lib.2. Decalog. cap.25. num.2.* Farinacium *de hæresi, quæst.189. num.41. & quæst.192. à num.67.* & Mendozam *lib.3. ad Concil. Elibertin. capite 28. & 29.* sic etiam Filliuc *tract.20. cap.9. num.228.* (non 17. vt leges apud Palaum) Ægidius *disp.18. dub.7. à num.50.* Bonacin. *disp.7. de censur. quæst.3. punct.7. num.1. & 3.* Toledo *lib.1. Summ. cap.28. num.1.* apud Sanchez, & Fagundez, apud me verò *cap.19. num.4. vers. Tertium est, adiuncto cap.69.* Luysius *de censur. lib.9. disp.62. dub.1.* Præpositus *quæst.5. de Irregularit. dub.7.* Sanctarell. *de hæresi capite 25. numero 1.* Gordonus *libro 7. quæst.18. cap.18. num.110.* Fagundez *lib.1. in Decalog. capite 17. num.2.* Dian. *part.2. tract.15. Resol.24. & part.4. tract.2. Resolut.46.* Philibertus *de Ordine tractatu 1. parte 8. capite 2. à numero 3.* Pellizzarius *tom.2. tract.7. cap.5. sect.3. quæst.2. num.95.* & alij.

Quæstio IV.

An qui sponte, vel metu, fictè negat fidem exteriùs, sed corde illam retinet, irregularis fiat, ex hæresis crimine?

AFfirmatiuam partem tenere Caietanum, potest quis existimare: eo quod hic Doctor 2.2. *quæst.12. art.1. & quæst.94. art.1. ad 1.* (vt vidimus *p.4. tract.1. disp.8. quæst.6. & tract.3. disp.1. q.8.*) expressè teneat, quod ille, qui solo verbo profert hæresim, etiamsi interius nullum assensum talis propositionis hæreticæ habeat, excommunicationem Bullæ incurrat: ergo & irregularitatem.

Sed vt certum quid Respondeo: Minimè irregularem ex hæresis crimine fieri. Quia certum est, quod ille, qui exterius solùm fictè fidem negat, sicut liberatur ab excommunicatione, eo quod verè non sit hæreticus, (vt diximus *loc. cit.*) ita liberantur ba irregularitate, quam hæresis parit. Sic tenent communiter omnes Doctores, præcipuè Sanchez *lib.2. Decalog. cap.25. num.5. & 6.* Bonac. *quæst.3. citata punct.7. num.2.* Fagund. *lib.1. in Decalog. cap.17. num.5.* Filliuc. *tract.20. cap 9. quæst.2. numero 230.* & alij.

Qvæstio V.

An saltem, prædictus negans fictè exterius fidem, fiat irregularis, irregularitate propria, lata contra eos, qui fictè negant fidem?

NEgant adhuc plures Doctores, eo quod existiment: nullam irregularitatem esse à iure latam, in fictè negantem fidem. Probatur: quia si aliqua esset, maximè *in cap. Presbyteros, dist.* 50. at in hoc nulla fertur irregularitas in fictè negantes fidem: ergo. Minor probatur, *Primò*, quia in dicto cap. tantum est sermo de immolantibus Idolo: ergo non debet extendi ad reliquos deferentes fidem, cum simus in lege pœnali. *Secundò*, quia in d. cap. non fit sermo de fictè immolantibus Idolo, sed de illis, qui metu verè ex animo immolauerunt: ergo ex illo non potest probari, irregularem fieri, qui fictè, & non ex animo fidem negat. Ita tenent Nauar. *lib.* 5. *de hæret. in* 1. *edit. consil.* 3. *in fine, & in* 2 *edit. toto consil.* 8. Quorum sententiam vt probabilem sequitur Palaus *disp.* 6. *de Censur. punct.* 19. §. 1. *num.* 4. Imo & Diana, iuxta Summam ipsius concinnatam per Ausonium, *verb. Irregularitas ex delicto, num.* 27. Sed hic Auctor fallitur; nam Diana oppositum, vt quid probabilius, sequitur.

Sed probabilius Respondeo: Irregularem fieri irregularitate propria lata, contra fictè negantes exterius fidem. Quia probabilius est, hanc irregularitatem contra dictos ferri *in dicto cap. Presbyteros*, quod desumptum fuit ex Concil. Ancyrano *cap.* 1. *&* 2. Quia, quamuis hic textus videatur loqui solùm de offerente sacrificium Idolis, tamen idem voluit dicere de fictè negantibus fidem, quocumque signo externo. Nam postquam dixit, immolantes Idolis ex graui timore arcendos esse ab Ordinibus, ait, secus esse de laicis, qui cum clamarent se Christianos esse, vi præcisa coacti sunt immolare, quos ab hac pœna, ait, eximi, eo quod culpæ immunes sint: comprehendit ergo fictos Apostatas ob timorem, qui non sunt à culpa hac, & peccato liberi. Sic omnino Fagundez *cap.* 17. *cit. num.* 5. sequutus Thomam Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 25. *num.* 6. Suarium *de Censur. disp.* 43. *sect.* 2. *num.* 2. Maiolum *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 34. *num.* 2. & Viualdum *de Irregularit. num.* 38. Quibus addi possunt Sanctarellus *tract. de hæresi cap.* 25. *dub.* 1. *num.* 4. Farinac. *de hæresi quæst.* 92. *num.* 73. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 9. *num.* 230. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 49. & alij.

Qvæstio VI.

An fautores, receptores, & defensores hæreticorum, quatenus hæretici sunt; efficiantur eademmet irregularitate, qua efficiuntur hæretici?

NEgant aliqui Doctores, eo quod in iure id non habeatur expressè. Nam si alicubi, maximè *in cap.* 2. §. *hæretici. De hæretic. in* 6. vt contrarij fatentur: at in hoc capite, prædicti solum dicuntur inhabiles ad beneficia, & officia publica, sub quorum nomine non includitur Ordo: ergo. Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 6. *litt. R.* Sà *verb. Irregularitas ex defectu animæ, num.* 2. Hurtad. *disput.* 2. *de Irregularitate, difficult.* 3. *à num.* 7. Quos videntur sequi Palaus *disput.* 6. *punct.* 19. §. 1. *num.* 5. & Diana *part.* 4. *tractatu* 2. *resolut.* 44. & Cornejo *in* 3. *part. tractatu* 5. *disputatione* 8. *dub. vnico, quæstione vltima, in fine*, & alij existimantes, prædictos non affici peculiari irregularitate, sed solum illa, quæ contrahitur ex infamia.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod præfati fautores, receptores, & defensores hæreticorum, verè afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur ipsimet hæretici: & ideo illam minimè euadant quamuis occulti sint. Quia probabilius est, quod hæc peculiaris irregularitas habeatur in iure *in dicto cap.* 2. *de hæret. cit.* vbi præfatæ personæ dicuntur esse inhabiles ad omne beneficium, & officium publicum: at sic est, quod sub nomine officij publici, comprehenduntur non solum officia temporalia, sed etiam Ecclesiastica: ergo & officium Ordinis, ad quod ascendere dictas personas prohibentur. Sic tenent Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 7. Suarez *de Censur. disp.* 45. *sect.* 2. *num.* 5. *in fine.* Nauarrus, Ledesma, Valentia, & Maiolus, apud illos. Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 2. *concl.* 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 69. *num.* 1. Bonacina *vbi supra.* Sanctarell. *tract. de hæresi, cap.* 25. *dub.* 1. *num.* 4. Ægidius *disp.* 18. *dub.* 7. *num.* 51. *concl.* 2. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 5. *de Irregularit. dub.* 7. *num.* 44. Ioan. de Cruce 2. *part. Summ. vbi de Irregularitate, dubit.* 4. *concluf.* 2. Fagundez *loc. cit. num.* 6. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 15. *num.* 6. Philibertus *de Ordine, tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 2. *num.* 5. & alij.

Qvæstio VII.

An illi, qui, tanquam de hæresi suspecti, cogantur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant?

AFfirmant prædictas personas incurrere irregularitatem, ob suspicionem vehementem de hæresi, Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 21. *quæst.* 8. *in fine*, per hæc verba: Quæres deinde, quid si Titius tanquam de apostasia suspectus abiurauerit, hoc est, iureiurando execratus fuerit, & damnauerit omnem hæresim, an eo ipso factus sit irregularis: itavt nec ad Ordines, nec ad beneficia possit promoueri? Respondeo idem iuris esse de huiusmodi apostata, quod est de eo, qui vt suspectus iureiurando detestari in iudicio cogitur omnem hæresim. Vterque post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis, irregularitatem contrahit, aut saltem tanquam irregularis habetur. Huc vsque Azor. Cuius sententiam nouissimè sequitur Emanuel Moura *opusc.* 1. *de Ensalmis, & incantation. sectione* 3. *cap.* 6. *numero* 21. *&* 22.

Sed probabilius longè Respondeo: Minimè irregularitatem incurrere, ratione vehementis suspicionis notoriæ hæresis. *Primò*, quia in iure, solùm imponitur pœna irregularitatis hæreticis; non verò abiurantibus hæresim: quia huiusmodi, nec sunt hæretici, nec vt tales damnantur, sed tanquam de hæresi suspecti. *Secundò*, quia licèt suspecti de hæresi notorij, ratione infamiæ incurrant aliqualem irregularitatem, dum non purgauerint suspicionem: tamen per abiurationem eam purgant, ac proinde purgata, & ablata infamia, liberi manent ab irregularitate, & ideo absque dispensatione vlla ad Ordines poterunt promoueri. Sic doctissimus Nauar. *consil. mihi* 16. *de hæretic.* vbi *num.* 1. hæc dicit: Dixi verbo, quod mihi videbatur, responsum Domini mei doctissimi esse firmum, quatenus habet per solam abiurationem de leui, non incurri vllam irregularitatem, imo neque per abiurationem de vehementi, quod exercitum fuit in quodam Prælato, qui abiurauit de vehementi, & sequenti die sine vlla dispensatione celebrauit Missam, cum approbatione, & laude Papæ, & totius Curiæ: & rectè; quoniam nullo iure id probari

probari potest, & irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis. Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Villalob. *tom.1. tract.21. difficult.15. num.2.* Henriquez *lib.13. cap.56. num.1. & lib.14. cap.4. num.6. in fine.* Suarez *disp.43. sect.2. num.9. & 10.* Sanchez *lib.2. in Decalog. cap.25. num.10.& 12.* Sà *verb. hæresis, num.5.* Flaminius *de Resignat. benefic. lib.4. quæst.3. num.17.* Farinac. *de hæresi, quæst.192. num.80. & 81.* Garcia *de benef. part.11. cap.11.* vbi citat pro hac parte Rotæ decisionem. Ægidius *disp.18. dub.7. num.55.* Sanctarell. *de hæresi, cap.28. num.9.* Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib.3. cap.5. n.6.* Portel *in addit. verb. Irregularitas, num.20.* Fagundez *lib.1. in Decalog. cap.17. num.7. & 8.* Palaus *disp.16. punct.19. §.1. num.6.* Trullench *etiam lib.1. in Decal. cap.3. dub.10. num.3. in fine.* Diana *part.2. tract.15. resol.24. in fine. vers. Notent vero, & part.4. tract.2. resol.47.* Filliuc. *loc.cit. num.135.* Philibertus *cap.2. cit. num.8.* & alij.

Quæstio VIII.

An filij Hæreticorum, fautorum, defensorum & receptatorum eorum, sint irregulares?

NEgant nonnulli Doctores, eo quod, nullo textu, est contrà eos stabilita irregularitas; sed sola inhabilitas ad officia publica, & beneficia; quorum nomine, non veniunt Ordines. Ita Sayrus *de Censur. lib.6. cap.10. num.40.* qui pro hac sententia citat Toletum *lib.1. Summ. cap.25. num.8.* sicuti illum pro eadem parte, citant etiam Sanchez & Palao. Sed certè Toletus in impressione Lugdun. *de anno 1606.* oppositum disertis verbis affirmat, non *cap.25.* (quia ibi nil dicit ad rem) sed *cap.69. pag.227. num.3.* hæc dicens: Tertiò, non solum ipsi (*hoc est, hæretici, & ipsorum credentes, fautores, & defensores*) sed etiam omnium prædictorum filij, etiamsi crimina parentum non fuerint imitati, sunt irregulares *cap. Statutum.1. de hæret.* Hæc Toletus. Tenet tamen sententiam Sayri, Gibalinus *cap.5. de Irregularitate, quæst.4. consectar.3. num.22.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod omnes filij, hæreticorum, & eorum fautorum, defensorum, & receptatorum sint irregulares. Quia *cap. Statutum 2. de hæret. in 6.* omnium prædictorum filij redduntur inhabiles ad beneficia, & officia publica: at sic est, quod nomine officiotum publicorum, veniunt officia Ecclesiastica, inter quæ officia Ordinum computantur, vtpotè, quæ publica sunt: ergo. Sic Nauar. *in Summ. cap.27. num.205.* Ledesma *2. part.4. quæst.26. art.2. fol.564.* Patres Congregati in tertia Instruct. Hispalensis *cap.11.* Simancas *de Catholic. institut. tit.9. num.14.* Salcedo *in practica* Bern. Diaz *cap.22. num.22.* Maiolus *lib.5. cap.46. num.5.* Henriquez *lib.14.* (non 5. vt leges apud Sanchez) *cap.5. num.4.* Valentia *tom.4. disput.7. quæst.19. punct.3.* Philiarc. *de offic. Sacerd. tom.1. part.1. lib.4. cap.9.* Suarez *tom.3. in 3. part. disp.43. sect.3. num.1.* Viualdus *de Irregularitate, num.75.* Manuel *in quæst. regul. tom.1. quæst.24. art.7.* Auila *part.7. disp.4. dub.3.* quos omnes refert, ac sequitur Sanchez *lib.2. de Decalog. cap.28. num.7.* Quibus addi possunt Bonacina *quæst.3. de Irregularitate, punct.7. num.9.* Villalobos *tom.1. tract.21. difficult.15. num.8.* Hurtad. *disp.2. difficult.3.* Ægidius *disput.18. dub.7. num.56.* Filliucius *tract.20. cap.9. quæst.4. num.236.* Philibertus *de Ordine, tract.1. part.8. cap.2. num.9.* qui etiam citat malè Toletum pro opposita parte.

Quæstio IX.

An etiam, nepotes hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum, sint irregulares?

NEgat Sayrus (& à fortiori) *loc. cit.* Cui satis fauet Palao *disput.6. de Censur. punct.19. §.2. num.1.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod etiam nepotes hæreticorum, & eorum fautorum, &c. qui per virilem lineam descendunt maneant irregulares, vsque ad secundam generationem; qui verò per lineam fœmineam, minimè, sed solum filij. Sic tenet Bonacina *num.9.* & Auila per hæc verba: Filij hæreticorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per maternam sunt irregulares *d. §. hæretici*, vbi generaliter dicitur vsque ad secundam generationem, sed Bonifacius VIII. *cap. Statutum el 2. de hæret. in 6.* restrinxit vsque ad primam generationem per lineam maternam. Vnde descendens ab hæretico per lineam maternam vltra primum gradum non est inhabilis ad Ordines. Ita Nauarr *lib.1. consil.8. de tempor. Ordinat.* Hæc Auila. Legantur Sanchez *loc.cit. & cap.27. à num.2.* & Philibertus *loc.cit.*

Quæstio X.

An, vt filij hæreticorum irregulares maneant, irregularitate lata in cap. Statutum, *contra filios hæreticorum, opus sit, vt nati fuerint, post parentum delictum, & crimen?*

NEgant plures Doctores, existimantes, non esse opus ad hoc vt filij hæreticorum sint irregulares irregularitate dicta, quod nati sint, post parentum crimen, sed sat esse ad id, quod nati sint ante lapsum parentum in hæresim. Quia *cap. Statutum, cit.* filios absolutè nominat: ergo omnes planè comprehendit. Ita Suarez *disp.43. sect.3. num.2.* citans pro se Couar. *lib.2. variar. cap.8. num.5.* Comezium *tom.3. variar. cap.2. num.16.* Castrum *lib.2. de iusta hæret. punit. cap. vltim.* & Gregorium Lopez *part.7. tit.2. lib.2. verb. Sus fijos.* Quibus addi possunt Filliucius *loc.cit. num.238.* Gibalinus *cap.5. quæst.4. consect.3. in fine.* Citat etiam Diana pro hac parte Luysium *lib.9. disp.62. dub.2.* & Auilam *p.7. disp.4. dub.7.* Sed hic Auctor nihil ad propositum tractat in illo dubio, sed *dub.2. vers. Et quamuis.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod vt filij hæreticorum contrahant irregularitatem latam *in cap. Statutum*, contra filios hæreticorum, necessum sit, vt nati fuerint post lapsum parentum in hæresim. *Primò*, quia prædicti filij nati ante lapsum parentum, formaliter loquendo, non sunt filij hæreticorum, sed Catholicorum: ergo non comprehendit illos pœna lata *in dicto cap. Secundò.* Quia filij reorum criminis læsæ maiestatis nati ante delictum parentum, non subiacent pœnis, quibus subiacent nati post delictum; vt latè, & optimè probat Sanchez *lib.2. in Decalog. cap.27. à num.14.* ergo nec filij nati ex Catholicis parentibus, qui postea in hæresim inciderunt, debent subiacere irregularitatis pœnæ, quibus subiacent per *d. cap. Statutum*, filij nati post lapsum parentum in hæresim. Sic tenent Bonac. *quæst.3. de Irregularit. punct.7. num.10.* citans pro se Vgolinum *§.1. num.6.* Simancas *de Catholic. institut. tit.23.* Lessium *cap.34. num.121.* Henriquez *lib.14. cap.5. num.4.* Ægidium *disp.18. num.53.* & Sanchez

loc. cit. Quibus addi poſſunt Hurtad. *diſp.2. de Irregularit. diff.3 num.8.* & Palao *diſp.6. punct.19. §.2. num.2.* vbi ait, ſic eſſe dicendum (conceſſo cum communi ſententia, dictos hæreticorum filios irregulares eſſe) nempe, quod ad incurrendam hanc irregularitatem, requiratur, vt ipſi filij nati ſint poſt patentum delictum: nam ſi antequam parentes deliquerint, ipſi fuerint nati, nullatenus irregulares ſunt cenſendi: quia eo caſu, non ſunt formaliter filij hæreticorum, ſed potius Catholicorum, cum à parentibus Catholicis concepti, & nati ſint. Sic ille. Villalobos *tract.21. diffic.15. num.9.* Pellizzarius *loc. cit. quæſt.3. num.100.* Legatur Diana *part.4. tract.4. reſolut.45.* vbi vtramque ſententiam probabilem eſſe affirmat.

Ad fundamentum contrariorum dicendum eſt ex dictis, adeſſe ſufficientem rationem explicandi *dicto cap. Statutum*, de filiis natis poſt lapſum parentum in hæreſim.

Qvæstio XI.

An, vt filij hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant, ſufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etſi nondum nati, ante lapſum parentum in hæreſim?

NEgabunt, & planè à fortiori, omnes Doctores primæ ſententiæ nuper relatæ, imò forſitan & ſecundæ, ſaltem aliqui.

Sed ego probabiliter certè, ſtando dictis, Reſpondeo dicendum, quod, vt dicti filij irregularitatem latam *in cap. Statutum, cit.* contra filios hæreticorum, non contrahant, ſufficiat illis, fuiſſe conceptos, & genitos perfectè (etſi nondum nati fuerint) ante lapſum eorum parentum in hæreſim.

Probatur *Primò*. Quia prædicti filij formaliter loquendo, potius ſunt filij Catholicorum, ſi quidem ab his habuere eſſe, non ab hæreticis: ergo irregularitas lata *in d. cap.* contra filios hæreticorum, non comprehendit prædictos.

Secundò probatur à ſimili ſic. Vt filius illegitimus fiat legitimus per ſubſequens matrimonium, & conſequenter non maneat irregularis, ſufficit, quod fuerit genitus, & ſi nondum natus, eo tempore quo parentes habiles ad contrahendum extiterint, vt diximus cum communi *ſupra diſput. 3. quæſt.16. & 19.* ergo & ſufficiet certè in præſentiarum, vt quis non contrahat Irregularitatem latam contra filios hæreticorum, quod ille non ab his, ſed à parentibus Catholicis ſit genitus, licèt nondum natus.

Tertio probatur ex habitis nuper *quæſt.10.* Quia filij nati ante lapſum parentum in hæreſim, minimè contrahunt dictam irregularitatem: ergo nec contrahent adhuc, qui ante lapſum parentum ſunt geniti, patet conſequentia: quia in rebus, quæ ad commodum cuiuſpiam pertinent, in vtero adhuc exiſtens, pro nato habendus eſt: *l. Qui in vtero.7. l. Qui in vtero.26. ff. de ſtatu hominum. l Vel ſi viuo.7. de ſuis & legitim. hæred. l.3. tit.23. part.4.*

Quartò probatur, ex *l. Emancipatum.7. ff. de Senatorib.* vbi habetur expreſsè, quod ſi quis conceptus ſit antequam pater eius Senatu moueatur, natus autem poſt patris amiſſam dignitatem, magis eſt, vt quaſi Senatoris filius intelligatur. Sic Iuriſconſultus. Nunc ego: ergo ſi quis conceptus ſit, antequam pater eius in hæreſim incidat; natus verò, poſt eius admiſſionem, magis eſt, vt quaſi Catholici filius, non quaſi hæretici, intelligatur: Si ergo eſt filius Catholici, & non hæretici, minimè contrahere poteſt irregularitatem latam contra filios hæreticorum. Pro hac parte nullum inueni Doctorem, quia nullum vidi de illa huc vſque tractantem.

Qvæstio XII.

An, vt filij, & nepotes hæreticorum, incurrant irregularitatem latam, contra filios, in cap. Statutum, cit. *oporteat, parentes in hæreſi deceſſiſſe?*

REſpondeo, vt certum: Oportere. Quia licèt Alexander IV. *in cap. Quicumque, §. Hæretici, de hæretic. in 6.* abſolutè, & generaliter hac irregularitatis pœna punierit filios, & nepotes hæreticorum; tamen Bonifacius VIII. *in cap. Statutum, el 2. eod. tit. & lib.* reſtrinxit, & declarauit *cap. Quicumque, citatum*, vt ſolum intelligatur de filiis, & nepotibus hæreticorum, qui non ſunt emendati, & reincorporati Eccleſiæ, excipientes pœnitentiam ipſis impoſitam, aut parati illam ſuſcipere, & exequi. Sic ex dicto capite docent omnes Doctores, inter quos circa limitationem Bonifacij non modica verſatur difficultas, quam nos ſequenti quæſtione tractabimus. Sit ergo

Qvæstio XIII.

An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen hæreſis repetitum traduntur brachio ſæculari comburendi; ſed, ob data pœnitentiæ ſigna ſunt ante mortem abſoluti ab hæreſi; incidant in irregularitatem latam in d. cap. *contra filios hæreticorum?*

NEgant quàmplures Doctores, exiſtimantes minimè in talem irregularitatem incidere. Probatur. Quia vt filij, aut nepotes hæreticorum irregularitatem contrahant, exigit Bonifacius, vt vidimus, quod parentes eorum obeant, & decedant in hæreſi, & à delicto non emendati, neque Eccleſiæ reincorporati: atqui parentes, qui ob crimen hæreſis, traduntur brachio ſæculari comburendi, ſed ante eorum mortem abſoluuntur ab hæreſi, per dictam abſolutionem reincorporantur Eccleſiæ, & ſic reincorporati obeunt Catholici: ergo eorum filij poſt dictam conſtitutionem Bonifacij non contrahent dictam irregularitatem. Ob id ita eſſe dicendum ſentiunt Simancas *de Cathol. inſtitut. tit.29. n.17.* Henriquez *lib.14. de Irregularitate, cap.5. num.4.* Nauar. *cap.27. num.205.* Martin de Ledeſma *2. parte 4. quæſt.26. art.2. fol.364.* Alphon. de Caſtro *de Iuſta hæreſi, punit. cap. vltim. & lib.1. de leg. pœnali, cap.7. docum.2. corollar.1.* Repertor. Inquiſit. *verb. Filij.* Maiolus *lib.5. cap.46.* Toletus *lib.1. Summ. cap.25. num.8.* Valentia *tom.4. diſput.7. quæſt.19. punct.3.* Sà *verb. Irregularitas ex defectu animæ, n.2.* & Rodrig. *1. tom. Summ. cap.160. num.2.* quos omnes ſic pro hac parte refert Sanchez *lib.2. in Decalog. cap.27. num.22.* Quibus addo ego Hurtadum *de Irregularitate, diſput.2. difficult.3. num.8.* Villalobos *tract.21. diff.16. num.9.* Et licet hæc ſententia ſit ſatis probabilis;

Sed probabilius Reſpondeo dicendum, quod prædictorum filij, ac nepotes, verè incidant in irregularitatem latam, ſeu moderatam *in dicto cap. Statutum.* Quia probabilius eſt quod parentes hæretici ſic conuerſi, præſumantur in hæreſi decedere: ergo filij, ac nepotes eorum irregulares remanent, adhuc poſt conſtitutionem præfatam Bonifacij: conſequentia ex textu ipſo liquet. Antecedens probatur. Quia

hæretici

hæretici relapsi,& brachio sæculari relaxati,quamuis de facto exterius ad fidem ante mortem conuertantur; tamen præsumuntur in hæresi decedere,& fictè omnino conuerti, timore potius,ne viui comburantur, quàm fidei amore: & ideo nec iuridicè admittuntur ad pœnitentiam,nec solemniter absoluuntur, quæ solemnis, & iuridica absolutio videtur requisita,vt ab Ecclesia iudicentur decedere ipsi reconciliati,& reincorporati, ac per consequens non irregulares. Et ideo hanc tuentur sententiam Glossa *in cap. Statutum,cit. verb.Reincorporatos*, & ibi Ioan.Andr. & Francus, *fine*. Simancas mutans sententiam *in Enchirid.Iudicum tit.63. num.7*. Rojas *tract.de Hæretic. 2.part.num.337*. Peña *in director. Inquisit. 3.p. commento 164*. Dacian. *in pract. lib.5.cap.45.num.3*. Auila *part.7. disp.4.dub.3*. Azor.*tom.1. lib.8. cap.13. post quæst.8. & tom.2. lib.6. cap 4. quæst.3*. Suarez *6.tomo disp.43. sect.3. num.4*. Molina *tom.3. part.1. disp.658*. Vmbert. Locatus, Azeuedo, Paramus, & Lælius, Zecchius, quos omnes refert, ac sequitur Sanchez *lib.2. in Decalog. cap.27. num.23*. Quibus adhuc addo ego Luysium *de Censur. lib.9. disp.62. dub.2*. Palaum *disp.6.de Censur.punct.19. §.2.num.5*. Dianam *part.4. tract.2. resol.45*. qui tamen solum dicit, vtramque sententiam existimare probabilem. Filliucium *tract.20. cap.9. quæst.4. numero 239*. & Pellizzarium *tom.2. tract.7. cap 5. sect.3. quæst.3. num.99*.

Qvæstio XIV.

An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeant; traduntur tamen brachio sæculari comburendi, eo quod hæresiarchæ fuerint?

NEgabunt, & à fortiori Auctores primæ sententiæ, nuper relati.

Sed iuxta illam, quam nos secuti sumus, Respondeo dicendum incurrere prædictam irregularitatem. Quia verè sunt filij, ac nepotes illorum, qui non ita Ecclesiæ reincorporantur, vt ad pœnitentiam admittantur; & ideo eadem prorsus militat in eis ratio, ac militare diximus in filiis, ac nepotibus eorum, de quibus præcedenti quæstione egimus. Sic expresè Suarez *disp.43.sect.3.num.4.in fine*.Sanchez *cap.27.cit.num.24*. Filliuc. *num.239.cit.*& ni fallor, Bonacina *quæst.3.de Irregularitate, punct.7. num.9.in fine*, &, vt ait Sanchez, omnes relati pro nostra sententia *quæst.præcedenti*.

Qvæstio XV.

An item, eandemmet irregularitatem incurrant filij, ac nepotes illorum, qui comburunour, eo quod conuicti de hæresi, illam negant?

REspondeo: Incurrere eandemmet irregularitatem.Quia parentes dicti nec emendati dici possunt, nec reincorporati Ecclesiæ, cum solemniter non absoluantur, & in foro Ecclesiæ probati sunt esse, & decedere hæretici, quidquid ipsi negent: ergo eorum filij & nepotes, verè irregulares remanent. Sic Suarez, & Sanchez, *locis citatis*. Palao *disputatione sexta, puncto decimonono, §.2. num.6*. & alij.

Qvæstio XVI.

An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorúmque statuæ, ob hæresim delatam, comburuntur?

REspondeo,vt quid probabilius, etiam dictorum filios in præfatam irregularitatem incurrere. Quia eorum parentes, ob eorum contumaciam habentur, tanquàm conuicti, & verè pertinaces hæretici,vt constat ex *cap.Cum contumacia de hæretic.in 6.* ibi: *Ex tunc velut hæreticus condemnetur*. Sic Peña *in director. Inquisitor. 3.part.comment.164. colum.3*. Molina *tom.3. de Iust.part.1. disp.658.num.19*. quos citat & sequitur Sanchez *lib.2. in Decalog. cap.27. num.19*.Palao *disp.6.de Censuris,punct.19 §.2.num.6*. Qui cum Sanchez bene aduertit hanc sententiam intelligendam esse, quando parens damnatus est verè & propriè contumax, qualem depingit *d. cap. Cum contumacia*: nam secus esset si de eius contumacia non plenè constaret; vt quando elapso anno, ob morbum, aut aliud legitimum impedimentum ad Inquisitores accedere nequiuit, aut pro absolutione institit, aut satisfactionem obtulit, aut denique ea fecit, quæ ipsum verè esse Catholicum ostenderint.

Qvæstio XVII.

An exigatur sententia condemnans parentes, ob hæresim; vt filij, & nepotes incurrant irregularitatem?

AFfirmant aliqui, quos, tacito nomine, refert Azor. *tom.2.lib.6.cap.4.q.3. vers.Alij verò*.

Sed, vt ferè certum Respondeo: Non exigi sententiam Iudicis parentes ob hæresim damnantis; vt filij,& nepotes eorum incurrant irregularitatem; sed sat esse, si aliàs constet parentes hæreticos esse, aut fautores, defensores, aut receptatores hæreticorum, per propriam parentum confessionem in iudicio,vel per euidentiam facti. Quia (ait Sanchez) id important ea verba textus *d. cap. Statutum*, vbi loquens, de huius criminis qualitate in parentibus requisita, sic ait: *Qui tales esse,vel tales etiam decessisse probantur*, vbi verbum, *probantur*, est verbum iuris, quasi textus dicat, filios eorum, quos in hæresi decessisse notoriè constiterit, siue sententia Iudicis, siue euidentia facti, siue propria in iudicio confessione. Quare si hæreticus non fuit aliquo horum modorum notorius, filij & nepotes eius, nec sunt irregulares, nec beneficij incapaces. Ita tradunt Suarez *5.tom. in 3.p.disp.43.* (adde tu, *sect.3.*)*num.2*. Sayro *de Censur. lib.6.c.10.n.40*. Azor. *tom.1.institut.moral.lib.8.c.13. post quæst.8 in octaua pœna hæreticorum,vers.c. Deinde quæres*, vbi bene addit, satis esse, si eos parentes, sit manifestum tales esse in his locis, in quibus viuere, aut vixisse constat. Huc vsque Sanchez *lib.2.in Decalog. cap.27.num.28*.

Qvæstio XVIII.

An saltem exigatur,ad hoc, vt filij,& nepotes irregularitatem ortam ex infamia admittant:vt eorum parentes decedentes in hæresi, etiam infames ob hæresim reputentur?

REspondeo: Id verè exigi. Vnde minimè incurrent irregularitatis pœnam filij, aut nepotes hæreticorum, qui tales publicè decessere absque infamiæ

infamiæ nota, vt ſi obiere in Anglia, Germania, aut alia regione hæreſibus infecta. Ratio eſt (inquit Sanchez) quia dum parentes non ſunt damnati, ſed ſola facti euidentia ſunt hæretici, incurrunt has pœnas filij ratione infamiæ facti, ac proinde ceſſante ea, diximus non incurrere: in prædictis autem locis ceſſat infamia: ergo. Sic Sanchez *loco cit. num.* 28. *in fine*, ſecutus Henriquez *lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 4. ibi: At ſi occulta fuit hæreſis, aut in natione infecta, & pater deceſſit in publica hæreſi abſque nota infamiæ, non videtur filius Catholicus fieri irregularis, & Emmanuelem Sà *in Summ. verb. Hæreſis, num.* 4. His addo ego Pellizzarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 3. *num.* 109. Bonacinam *quæſt.* 3. *de Irregularit. punct.* 7. *num.* 9. Palaum *diſp.* 6. *de Cenſur. punct.* 19. §. 2. *num.* 7. Tannerum *in* 3. *part. diſp.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 10. *n.* 201. Ægidium *diſput.* 18. *num.* 51. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 4. *ſub fine.* Gibalinum *cap.* 5. *de Irregularitate, quæſt.* 4. *conſectar.* 3. *in fine*, & Dianam *part.* 4. *tract.* 2. *reſolut.* 45. Qui bene aduertit id eſſe certum loquendo de irregularitate orta ex infamia; nam loquendo de irregularitate lata *in cap.* 2. *de hæret. in* 6. & *cap. Statutum, el* 2. *eod. tit. & lib.* iam ex dictis ſupra, conſtat quid ſit dicendum.

Qvæstio XIX.

An filij, aut nepotes, denunciantes Inquiſitoribus, ſuos parentes hæreticos; ab irregularitate excuſentur?

Reſpondeo: Excuſari ab irregularitate, & ab aliis pœnis iure ſtatutis. Quia id expreſsè habetur in quadam Federici conſtitutione, à variis Pontificibus confirmata, vt docet Peña 2. *part. directorij Inquiſit. cap.* 14. *comment.* 15. *verſ. Hoc addiderim, & 3. part. comment.* 164. *verſ. In filiis vero.* Et cum illo Caſtro *lib.* 2. *de Iuſta hæretic. punit. cap.* 26. Simanc. *de Catholic. inſtitut. tit.* 29. *num.* 47 Rojas *in ſingularib. fidei, ſingul.* 12. *num.* 5. quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 27. *num.* 30. Farinac. *de hæreſi quæſt.* 191. *num.* 37. Palao *punct.* 19. *cit.* §. 2. *num. vltimo.*

Qvæstio XX.

An etiam Apoſtatæ à fide, ſint irregulares?

Reſpondeo, vt quid certum: Eſſe. Vnde omnia quæ diximus *ſupra* de hæreticis, eadem dicenda ſunt de Apoſtatis, ac de eorum filiis & nepotibus: Quia quoad pœnam irregularitatis, iura, & Doctores, eodem modo loquuntur. Legantur citati.

Qvæstio XXI.

An filij Saracenorum, Paganorum, & Iudæorum, qui ab infantia ſunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant?

Reſpondeo: Nullam irregularitatem admittere. Quia non admittunt illam, quæ lata eſt contra filios hæreticorum; cum non ſint hæreticorum liberi: nec admittunt illam, quam contrahunt Neophyti, cum iſti filij, de quibus eſt quæſtio, baptizati ſint ab infantia: ergo. Sic tenent communiter Doctores, Suarez *diſputatione* 43. *ſectione* 3. *numero* 8. Filliucius *tractatu* 20. *cap.* 9. *quæſtione* 5. *numero* 241. Bonacina *quæſtione* 3. *punct.* 7. *num.* 11. Diana *part.* 4. *tractatu* 2. *reſolutione* 50. Gibalinus *cap.* 4. *de Irregularitate, quæſt.* 3. *num.* 9. *pag.* 71. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 28. *quæſt.* 2. *num.* 11. Auila *part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 4.

Qvæstio XXII.

An Schiſmatici ſint irregulares?

Affirmant abſolutè plures auctores: ducti tum ex *cap.* 1. *de Schiſmaticis*, tum etiam, quia ſchiſma regulariter eſt cum hæreſi coniuncta. Ita Speculator *tit. de diſpenſ.* §. *Iuxta, num.* 17. Raymund. *in in Summ. verb. Schiſma verſ. Vltimo.* Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 46. *num.* 4. Peña *in director. Inquiſit.* 2. *part. quæſt.* 48 *comment.* 73. Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 20. *quæſt.* 8. Vgolinus *cap.* 36. §. 3. *n.* 7. Philibert. *de Ordine, tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 2. *num.* 5.

Sed clarius, & probabilius Reſpondeo dicendum, *Primò.* Schiſmatici, qui non ſunt hæretici, minimè ſunt irregulares (niſi fortè ratione infamiæ orta ex ſchiſmate notorio) Quia crimini ſchiſmatis vt ſic, nulla eſt in iure impoſita irregularitas: ergo ſchiſmatici, vt ſic, non ſunt irregulares.

Reſpondeo: *Secundò.* Schiſmatici, qui ſimul ſunt hæretici, verè ſunt irregulares ratione hæreſis, cui adiuncta, & impoſita eſt à iure irregularitas, vt ſupra eſt habitum. Sic tenent Suarez *de Cenſur. diſp.* 43. (non 23. vt offendes apud Sanchez) *ſect.* 3. *num.* 4. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 37. *num.* 20. Sanctarell. *de hæreſi, cap.* 43. *dub* 1. *num.* 13. Gordon. *lib.* 7. *q.* 18. *num.* 115. & quoad ſubſtantiam Gibalinus *cap.* 5. *quæſt.* 3. *dub.* 2. *pag.* 368. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 9. *quæſt.* 3. *num.* 233. Sayrus *lib.* 7. *Theſauri, cap.* 12. *num.* 16. Bonacina *quæſt.* 3. *de Irregularitate, punct.* 7. *num.* 7. Pellizzarius *cap.* 5. *cit. ſect.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 106. *in fine.*

Qvæstio XXIII.

An ſolus Pontifex poſsit diſpenſare in irregularitate orta ex hæreſi publica, & notoria?

Reſpondeo, vt quid certum. Quod ſolus ipſe, aut alius cui ipſe facultatem expreſſam concedat. Quia ipſe ſolus habet ius diſpenſandi in iure communi. Sic omnes.

Qvæstio XXIV.

An ſaltem habeant Epiſcopi facultateem diſpenſandi, in irregularitate orta ex hæreſi occulta exteriori?

Negant multi, eo quod careant poteſtate abſoluendi ab hæreſi occulta: ergo & poteſtate diſpenſandi ab irregularitate illi annexa. Ita Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 46. *ſub num.* 6. Suarez *diſp.* 43. *ſect.* 1. *num.* 7. & Bonacina *quæſt.* 3. *punct.* 7. *num.* 12. (non 6. *num.* 11. vt offendes apud Philibertum) qui & citat Filliuc. *num.* 232. & Toletum *lib.* 1. *cap.* 46. *num.* 7. Sed vterque docet oppoſitum ille *loc. cit. num.* 244. *dicto* 3. hic verò in mea impreſſione *cap.* 69. *in fine.*

Sed probabilius Reſpondeo: Habere dictam facultatem Epiſcopos, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de Reformat.* concedente Epiſcopis facultatem diſpenſandi in quacumque irregularitate orta ex quocumque delicto, etiam hæreſis. Sic Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 25. *num.* 18. vbi, adhuc dato antecedenti contrariis, negat eorum conſequentiam. Philibertus *de Ordine, tract.* 1. *part.* 8. *cap.* 2. *num.* 11. Qui optimè citat

citat Filliucium pro hac parte, necnon & Garciam *de Benefic. part.*11. *cap.*10. & Dianam 1.*p. tract.*15. *miscell. resolut.*24. *vers. Sed tota difficultas.* Bossium *tract.de Iubil. sect.*1. *casu* 10. §.12. *num.*224. Vgolinum *de Irregul. c.*36. *n.*5. & Viualdum *de Irregul.*3. *num.*21. Quid autem sit respondendum fundamento contrariorum, colliges ex dictis à nobis *tom.*4.*tract.*2. *disp.*17. *quæst.*45.& 46.

DISPVTATIO XXV.

De Neophytorum Irregularitatibus.

Qvæstio Prima.

Quinam propriè dicatur Neophytus?

Respondeo dicendum, quod ille propriè dicitur Neophytus, *qui recens est fide Christi plantatus*; aut clarius; *qui nouus est in baptismo, in ætate adulta susceptо.* Sic constat ex *cap.Sicut Neophytus,dist.*48.& ex illo docent omnes. Legantur Maiolus *lib.*1. *de Irregularitate, cap.*31. vbi varias Neophytorum species adducit, quæ à nobis modo non spectantur, qui de propriis tantum Neophytis agimus. Vgolin. *cap.*2.§.2. Suarez, Sanchez, Auila, Bonacina, Palao,& alij mox citandi.

Qvæstio II.

An Neophytus sit omnino irregularis;

Respondeo, vt quid certum, quod sit irregularis & interim dum Neophytus est, vetita sit ei Ordinatio. Quia sic habetur *cap.Quoniam, dist.*48. ex Concil. Nicæno, *cap.Qui Ecclesiasticis, distinct.*59. Sozimo Papa, *cap.Si officia, ead.distinct.* ex Vrbano, *cap.Sicut, dist.*48. & *in cap. Hoc ad nos, dist.*59. & *cap.Sacerdotale, dist.*61. ex Gregorio Papa, *cap.Ordinatos,dist.*59. ex Cælestino, *cap.In Sacerdotibus,*& *in cap. Non negamus, dist.*61. & *cap.Miramur ead. dist.*ex Leone Papa.

Hæc prohibitio triplici nititur ratione. Prior desumitur ex Paulo ad Timoth.3. *Ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli*; existimans Ecclesiam suo ministerio indigere. Secunda. Quia alios docere nescit,qui ipse nondum dicit. Quæ ratio desumitur *ex cap.Miserum,* 61.*dist.* vbi Innocent. ait: Miserum esse,eum magistrum fieri qui nondum esse discipulum didicit. Tertia. Quia aliis nequit se conformare, aut fidelium infirmitatibus compati, qui statum Ecclesiæ regendæ non est expertus. Quam rationem offert Glossa *dist.*48.*in principio.* Sic docent omnes DD. præcipuè infra citandi: & citati *supra disp. anteced. quæst.*21.

Qvæstio III.

An irregularitas hæc Neophytorum, sit indicta iure diuino, ex præcepto Christi descendens?

Affirmandum videtur. Cum constet tale præceptum Paulum Apostolum intimasse, vt vidimus.

Sed omnino Respondeo dicendum, talem irregularitatem non esse indictam Neophytis, iure diuino; sed humano. Quod constat cum certum sit apud omnes, esse à Papa dispensabilem.

Ad rationem autem dubitandi, dicendum est, Paulum ordinationem Neophytis prohibuisse, tanquam Ecclesiæ Doctorem, & Episcopum habentem facultatem condendi leges Euangelio congruas. Sic Azor *part.*2.*lib.*4.*cap.*6. *quæst.*12. Anton. Ricciulus *tract.de iis, qui sunt extra grem.Ecclesiæ,* vbi de Neophytis *cap.*2.*num.*11. Barbosa *de offic.Episcopi,part.*1. *tit.*2.*gloss.* 17.*num.*8. Philibert.Marchin. *de Ordine, tract.*1. *part.*10.*cap.*2.*num.*3. & alij.

Qvæstio IV.

An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi, ante vsum rationis baptizati sunt, maneant irregulares; saltem casu, quo parentes ipsorum, in Iudaismo, vel Mauriſmo adhuc persistant?

Affirmandum videtur, saltem, casu,quo parentes Iudæi,aut Mauri perseuerent: eo quod filij hæreticorum permanentium in hæresi remanent irregulares, vt disp. antecedenti est habitum: ergo & irregulares erunt filij Iudæorum, aut Maurorum, etiam ab infante baptizati, casu, quo hi Iudæi, aut Mauri perseuerent.

Sed, vt quid certum est, Respondeo dicendum, quod adhuc in præassignato casu,filij Iudæorum,aut Maurorum, minimè irregulares maneant, si ante vsum rationis Baptismo fuerint initiati. Quia ipsi non sunt Neophyti,nuper ad fidem conuersi de quibus loquuntur iura supra citata: ergo ex quo ante vsum rationis Baptismum susceperunt, non sunt irregulares, aut incapaces Ordinum, & officiorum etiamsi patentes eorum Iudæi, & Mauri adhuc perseuerent.

Nec est eadem ratio de his, & filiis hæreticorum; quia hi, ob parentum delictum, quod punitur etiam in filiis, irregularitate afficiuntur; at parentum infidelium delictum, nec in se, nec in filiis Ecclesia punit. Ex quo fit satis ad rationem dubitandi. Vnde hanc nostram sententiam tenent Suarez *disp.*43. *de Censur.sect.*3.*num.*8.Couar.*in Clement.si furiosus,*1.*p.* §.2.*num.*8.*concl.*6. Spino, *specul. testament. Glossa* 3. *principali,n* 48. Sanchez *lib.*2.*in Decal.cap.*28.*n.*11. Philibert.Marchin. *de Ordine,tract.*1.*part.*10.*cap.*2. *num.*6.Pellizzarius *tom.*2.*tract.*7.*cap.*5.*sect.*2.*quæst.*4. *in fine,* & communis.

Qvæstio V.

An saltem filij Catechumenorum ab infantia baptizati, sint irregulares; casu, quo eorum parentes à fide recesserint?

Respondeo:Neque huiusmodi Catechumenorum filios esse irregulares, neque Ordinum incapaces; Quia isti,non sunt instar filiorum hæreticorum: sed habendi sunt, ac si essent filij ex infidelibus geniti, & procreati; cum Catechumeni non sint de corpore Ecclesiæ, nec ab illa puniri possint. Sic Sanchez *loc.cit.num.*13. & Philibertus *num.*7.

Qvæstio VI.

An Neophytus, ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione, possit?

Negant plures DD existimantes, posse Neophytum,absque vlla dispensatione,ad Clericatum,

&

& Ordines minores ascendere; eo quod huiusmodi Ordinatio nullo textu eis sit vetita; cum solum iura de maioribus Ordinibus loquantur. Ita tenent Archidiacon. *in cap. Quoniam, distinct.* 48. *num.* 2. & ibi Præpositus. Geminian. *in cap. Quicumque, dist.* 78. Decius *in cap. Eam te, de Rescriptis, num.* 2. Felinus *in cap. Cum sit, de Iudæis.* Romanus *singul.* 422. Mascardus *de Iudæis, part.* 3. *cap.* 3. *sub num.* 8. Anton. Ricciulus *tract. peculiari de Neophytis, cap.* 2. *num.* 12. Belletus *disquisit. Cleric. part.* 1. §. 12. *num.* 9. quos omnes refert, ac sequitur Philibertus *tract.* 1. *de Ordine, part.* 10. *cap.* 2. *num.* 8. vbi ex Belleto notat, recentem conuersam ad fidem, posse statim fieri Monialem, vel Monachum, non tamen Abbatissam, vel Abbatem. Prædictis auctoribus ego adhuc addo Toletum *lib.* 1. *cap.* 64. Quibus valdè fauet Gibalinus *cap.* 3. *de Irregularitate, quæst.* 3. *in fine*, quatenus ait, quod ille non auderet damnare eum, qui Neophytum in Clerum admisisset, neque, subiiceret illum pœnis aduersus Ordinantes irregularem; neque Neophytum peccati in susceptione Ordinis commissi, propter impedimentum Canonicum irregularitatis reum faceret. Sed quamuis hæc sententia probabilis satis sit, propter rationem, & auctoritatem Doctorum illam sectantium:

Sed probabilius adhuc Respondeo dicendum, quod Neophytus ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione queat. Ratio est, quia licèt D. Paulus *ad Timoth.* 3. tantum loquatur de Ordine Episcopatus, & in Concilio Nicæno *cap.* 2. solum fiat sermo de Presbyteratu, & in Arelatensi de Diaconatu, & de omni Ordine sacro D. Gregor. *lib.* 4. *epist.* 51. aliàs 95. tamen ex his colligitur idem proportione, dicendum esse, de reliquis Ordinibus minoribus, cum etiam in his habeat locum ratio D. Pauli, nempe periculum superbiæ, & elationis. Confirmatur: quia recenter conuersi ad fidem, neque in doctrina fidei sunt satis instructi; neque experti in rebus Ecclesiasticis, neque probati inconstantia fidei; quæ sunt rationes ob quas iura prohibuit Neophytis Ordinibus sacris initiari: ergo si rationem iuris attendamus, dicendum nobis est, quod Neophytus, nec ad minores Ordines sine dispensatione ascendere queat. Sic tenent Couarru. *in Clement. Si furiosus, part.* 1. *num.* 7. *col.* 2. Nauar. *cap.* 27. *num.* 205. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. *num.* 7. Angelus, & Siluester, quos citat, & sequitur Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 4 *con.* 1. Hojeda *de incompatibilib. benefic. part.* 1. *cap.* 24. *num.* 3. Campanilis *in diuersor. Iuris Canon. Rubr.* 11. *cap.* 7. *num.* 1. Suarez *disp.* 43. *sect.* 3. *num.* 8. Hurtad. *disp.* 2. *de Irregularit. diffic.* 19. Gordonus *lib.* 7. *quæst.* 18. *cap.* 1. §. 1. Filliuc. *tract.* 20. *cap.* 9. *quæst.* 5. *num.* 240. Villalob. *tract.* 21. *diffic.* 16. *num.* 2. Burgasio, & Bern. Diaz apud ipsum Gibalinus, *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An ille, qui iam diu susceptum Baptismum, & fidem; possit sine dispensatione Ordinari?

RESpondeo, vt quid certum: Posse. *Primò*, quia huiusmodi iam non est Neophytus, propriè loquendo. *Secundò*, quia id constat ex *cap.* 1. *dist.* 57. Et ideo sic sentiunt omnes. Legantur Nauar. Couar. Henriquez, & Auila *loc. cit.* & alij, inter quos, solùm est difficultas, quamdiu censeatur aliquis esse Neophytus; cui, quæstione sequenti satisfaciemus. Sit ergo

QVÆSTIO VIII.

Quod temporis spatium à susceptio Baptismo, sat sit, vt quis desinat esse Neophytus, seu nouus Christianus; & consequenter, desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione, sacris initiari?

RESpondent quidam, requiri, & sat esse, spatium saltem decem annorum à suscepto Baptismo, vt quis desinat esse Neophytus, & Ordinari possit. Ita sentit Nauar. *cap.* 27. *num.* 205. apud Philibertum, & Gibalinum: sed certè Nauarrus, id non dicit expresè: sed solùm longissimè (ad summum) indicat. Sentit tamen Hurtado *disp.* 2. *de Irregularit. diff.* 19. *num.* 61. vbi docet, quod post decem annos post baptismum, Neophytus non est amplius irregularis. Hurtadum sequitur Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 50. *in fine*; licèt in eadem resolutione aliud ex parte sentiat, *vt infra.*

Alij mitius loquentes dicunt, sufficere, & sat esse lapsum biennij. Ita Romanus *sing.* 422. Campanilis *loc. cit. cap.* 7. *num.* 4. & 5. Ricciulus *loc. cit. cap.* 10. *num.* 9. Qui mouentur ex *cap. Monasterij* 19. *q.* 3. vbi prohibetur nouitio Religionem ingresso, ne intra biennium Ordinetur.

Alij denique mitissimè loquentes; tenent, sat esse lapsum vnius anni, vt quis desinat esse Neophytus, aut nouus Christianus, ac proinde desinat esse irregularis. Et probant: quia miles nouus dicitur ille, qui anno completo non militauit, sed exacto militiæ anno, veteranus dicitur, & inter veteranos numeratur. *l. Cui cum vno. §. fin. ff. de re militari.* Et Chrisma dicitur nouum, quod annum non excedit, quo tamen lapso, fit antiquum, & renouandum, *cap. Literis, de consecrat. dist.* 3. Et vinum vetus dicitur post annum. *l. Vetus, ff. de tritico, vino, & oleo legato.* Et primo anno matrimonij dicitur noua vxor. *cap.* 1. 35. *quæst.* 8. & ibi Glossa *verbo, anni Coronam.*

Sed probabilius omnium Respondeo dicendum, quod nullum certum tempus possit definiri ex iure, aut assignari, ad iudicandum, quando quis desinat esse Neophytus, & consequenter auferatur ab eo irregularitas, possitque sine dispensatione Ordinari; sed hoc remitti debeat arbitrio Episcopi, qui potest eum promouere, si post aliquam temporis dilationem à die susceptæ Baptismi iudicat habilem, & idoneum ad Ordines. Quare munus erit Episcopi, Neophyti integritatem, fidem, scientiam, & experientiam præcognoscere; & ex circunstantiis personæ, loci, & dignitatis, modo maius, modo minus temporis spatium præfigere. Quando enim vita Neophyti talis est, qualis bonum decet Sacerdotem; & Neophytis honores appetere solentibus, iste humilis inueniatur, potest Ordinari. Sic Philibertus *de Ordine, tractatu primo, parte* 10. *capite secundo, numero decimooctauo.* Qui & citat Rodriguez *tomo primo, de regular. quæstione vigesimaquarta, articulo septimo.* Couarruuias *in Clementina si furiosus, part.* 1. *numero* 20. *concluf.* 3. Auilam *de Censuris, part.* 7. *disput.* 4. *dubit.* 4. Sanchez *libro secundo, in Decalog. capite vigesimooctauo, quæstione secunda, numero duodecimo*, & Barbosam *de offic. Episcopi, part.* 1. *tit.* 2. *glossa* 11. *numero octauo.* Quibus ego addo Suarium *disputatione quadragesima tertia, sectione tertia, numero sexto & septimo.* Vgolinum *cap.* 2. §. 2. *numero quarto.* Bonacina *quæstione* 2. *de Irregularitate, punct.* 5. *num.* 1. Gordonum *lib.* 7. *quæst.* 18. *cap.* 1. §. 1. Gibalinum *cap.* 3. *de Irregularitate, quæst.* 3. *num.* 10. *pag.* 71. Filliucium *tract.* 20. *cap.* 9. *quæst.* 5. *num.* 240. Dianam *resol.* 50. *citata.*

QVÆSTIO

Qvæstio IX.

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare?

Respondeo dicendum, quod solus Pontifex possit, vt constat ex *cap. Neophytus, distinct.61.* Et docent omnes præcipuè Nauarr. Auila, & Philibertus *loc. cit.* necnon Gibalinus *loc. cit.* Qui ex Suario *cit.* hæc verba affert: Quando Episcopus iudicat aliquem Neophytum, dignum esse Sacerdotio, aliisve Ordinibus, aut Pontifex illum ad Episcopatum admittit, vt factum quondam fuisse scimus in Ambrosio, & aliis, non esse propriam dispensationem, quia irregularitas, quæ hoc loco est, non est nisi propter fidei, humilitatis, & honestæ vitæ defectum, quem in nouo Christiano ab infidelitate recenter conuerso, iure merito esse suspicatur Ecclesia; quare vbi abest ille defectus, abest quoque omnis ex eo nata irregularitas. Iudicare igitur Neophytum, iis esse moribus, ea doctrina, eáque animi modestia præditum, vt nullum sit periculum, ne in laqueum incidat diaboli (quod vnum timebat Paulus) si initietur sacris Ordinibus, non est re vera cum illo dispensare in irregularitate; sed declarare, ipsum minimè irregularem videri. Si verò re vera in eo Neophyto deprehenderetur defectus, quem timet inesse Ecclesia, & qui passim in huiusmodi hominibus esse solet, & tamen graues ob causas, necessarium videretur illum nihilominus ad sacros Ordines promoueri, tunc esset vera dispensatio in irregularitate, quæ pertineret ad Summum Pontificem, non ad Episcopum, aliumve superiorem, cuius est tantum probare illum, quem ad Ordines admittit, & videre vtrum aliquo impedimento Canonico teneatur, non tamen cum illo dispensare. Huc vsque Gibalinus.

DISPVTATIO XXVI.

De Irregularitate, ex variis aliis delictis, & infamia, contracta.

Qvæstio Prima.

An Clericus publicè concubinarius, vel fornicarius, sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini?

Affirmat Maiolus *lib.5. de Irregularitate, cap.37. num.1.* & alij apud nonnullos Auctores. Sed hic auctor, ibi de irregularitate orta ex infamia loquitur.

Sed, vt certum Respondeo: Minimè esse irregularem, saltem irregularitate, annexa per se, ipsi concubinatui. Quia nulla in iure reperitur talis irregularitas. Sic ferè omnes Doctores, præcipuè infra citandi. Nauar. *cap.27. num.154.* Henriquez *lib.13. cap.35. num.4.* Auila *part.7. disputatione 4. dub.7. conclus.2.*

An autem dictus publicè concubinarius, sit ipso iure suspensus, & si celebret, ob violationem censuræ, fiat irregularis, diximus *part.4. tract.4. de suspens. disp.4. §.1. quæst.3.*

Qvæstio II.

An Clericus publicè Sodomita, sit irregularis, ex commissione præcisè talis criminis?

Respondeo, etiam vt certum, Non esse irregularem, irregularitate saltem, huic crimini per se annexa. Quia nulla huius criminis irregularitas reperitur expressa in iure: ergo præcisè ex illius admissione nulla contrahitur irregularitas annexa saltem per se tali crimini. Sic communiter omnes Doctores.

An verò Clericus publicè Sodomita, maneat ipso iure suspensus; etsi celebret, aut exerceat Ordinem, fiat irregularis ob violationem censuræ, colliges ex dictis *part.4. tract.4. cit. disp.4. §.1. quæst.17.* Legantur ibi dicta, & Auctores ibi traditi.

Qvæstio III.

An saltem, Clericus Concubinarius, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis, ratione infamiæ, ante Iudicis sententiam?

Affirmant aliqui; eo quod existiment, dicta peccata, & crimina, vbi notoria sunt, parere infamiam ante Iudicis sententiam: at sic est, quod omnes infames infamia iuris, sint irregulares: ergo talia crimina re vera facient irregularem, illa patrantem. Maiorem, in qua potest esse difficultas, docent Menochius *lib.2. de Iudic. arbitrar. casu 287. num.20.* Anast. Platus *in Concil. Brabant. consil. vltim.* & alij. Et ideo ita docent Maiol. *lib.5. de Irregularitate, cap.43. num.1.* Archidiac. *in cap. Infames 2. quæst.7.* & Speculator *in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Octauò.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod dicti Clerici concubinarij, seu Sodomitæ, quantumuis publici, minimè maneant irregulares, irregularitate contracta ex infamia iuris, ante Iudicis sententiam. Quia probabilius est, quod in prædictis casibus, nulla contrahatur infamia iuris, sed tantum popularis, ante sententiam Iudicis; quia nullibi in iure dicitur, quod hæc infamia contrahatur ipso iure: ergo. Sic Gibalinus *cap.5. de Irregularitate, quæst.4. conflictar.7.* vbi *num.19.* sic concludit: Habemus igitur infandum istud scelus, Sodomiticum, neque ex se habere annexam irregularitatem; neque ratione infamiæ popularis, quando publicum est, nisi per sententiam Iudicis illius reus fuerit depositus, aut infamis declaratus; alioquin vbi ipsum pœnituerit, susceptos Ordines licitè exercebit, & ad alios promouebitur; quamuis incumbat Prælato, illum, qui huiusmodi infamia laboraret, donec se canonicè purgauerit, eiicere. Sic ille. Et antea Nauar. & Henriquez *loc. cit.* quos refert, & sequitur Auila *part.7. disput.4. dubit.7. conclus.3.*

Qvæstio IV.

An Simoniacus sit irregularis, irregularitate ex se crimini simoniæ annexæ?

Affirmant Maiolus *lib.5. de Irregularit. cap.45. num.1.* per hæc verba: Simoniæ crimen proximè accedit ad hæresim, quinimo hæresis dicitur 7. *quæst.1. cap. Præsertim.* Iacobat. de Concil. *lib.4. articulo 4. titul. de Simoniaco, text. & glossa*

in cap. Quicumque. 1. quæst. 1. appellatúrque hæresis Neophytorum, vt scribit Martinus Ordinis Prædicatorum, in Margarita Decreti *in verb. Neophytus.* Non tamen propriè hæresis dici potest, sed similitudinariè. S. Thom. 4. *distinct. 25. art. 2.* Quisquis igitur, siue in ipso Ordine, siue in beneficio hoc crimen commiserit, amittit executionem sui Ordinis. S. Thom. *artic. 2.* & consequenter promoueri non potest, cum sit irregularis, *de Simon. cap. Si quis*, & *1. quæst. 1. cap. Statuimus decretum.* Speculat. *in tit. de dispensat. § Iuxta. vers. Item. Simoniacus.* Hæc Maiolus.

Sed, vt certum Respondeo: Non esse irregularem. Quia nulla est imposita in Iure, Simoniæ vitio pœna irregularitatis. Nec obstat, quod crimen Simoniæ æquiparetur hæresi, aut Idololatriæ; quia non ob id easdem pœnas communes habere debet, præcipuè irregularitatem, quæ à iure ferri oportebat. Sic Suarez *disp. 43. sect. 4. num. 2.* (non 5. vt legi apud Bonacinam) Filliuc. *tract. 20. cap. 9. num. 247.* Reginald. *lib. 30. num. 204.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 7. num. 19.* Auila *part. 7. disput. 4. dub. 7. concluf. 6.* & 7. Henriquez *lib. 13. cap. 35. num. 5.* Gibalinus *cap. 5. de Irregularitate, quæst. 3. dub. 3.* & Gordonus apud ipsum. Villalob. *tract. 21. diff. 17. num. 1.* & alij.

Qvæstio V.

An ob crimen sacrilegij, fiat quis irregularis?

Affirmant Maiolus *lib. 5. de Irregularitate, à cap. 30.* vbi generalem regulam statuit, propter crimen sacrilegij incurri irregularitatem tali crimini annexam. Et ideo loquendo in particulari, ait propter hæc quatuor sacrilegia incurri. *Primò*, per venditionem rerum sacrarum. *Secundò*, per sacrilegium turpis commixtionis cum Moniali. *Tertiò*, per sortilegium, aut magiam. Et *Quartò*, per blasphemiam, & periurium.

Sed, vt certum Respondeo: Neminem fieri irregularem, ob admissionem sacrilegij. Quia certum est, nullam irregularitatem esse à Iure impositam tali crimini. Vnde nec per illa quatuor sacrilegia à Maiolo enumerata, incurritur irregularitas propria talibus criminibus annexa; quia nulla est in iure illis signata, sed ad summum excommunicatio, aut suspensio, aut depositio, quæ pœnæ infligendæ sunt à Iudice. Sic optimè docet, contra Maiolum, & latè probat Suarez *disput. 43. sect. 4. à num. 5.* Filliucius *cap. 9. cit. quæst. 8. num. 249.* & 250. Bonacina *loco citato, num. 28.* & *sequent.* Gibalinus *loco citat. dubit. 4. pag. 369.* An autem incurratur irregularitas orta ex infamia, iudicandum ex iam dictis.

Qvæstio VI.

An pœnitentia solemnis, faciat quem irregularem?

Affirmat cum aliis Sayrus *lib. 7. cap. 11. num. 19.* per hæc verba: Ad hoc caput etiam reuocari possunt irregularitates prouenientes ex pœnitentia publica. Qui enim publicam & solemnem pœnitentiam, ob delicta egerunt, irregulares sunt, non solum, vt non promoueantur, sed etiam vt deponantur ex *cap. Pœnitentibus, distinctione 39.* Sic ille, citans Siluestrum, S. Anton. Maiolum, & Sebastian. Medices. Et *infra num. 21.* ita scribit: Aduertendum est, in quibusdam Ecclesiis ob crimina notoria, vt blasphemiam, & similia, imponi pœnitentiam quandam, quæ publica & solemnis esse videtur; siquidem ad fores Ecclesiæ in loco eminenti, cum diademate in capite, & cereis in manu accensis pœnitentes, dum officia diuina celebrantur, toti populo exponuntur, vt proinde huiusmodi merito dici possunt irregulares. Hæc Sayrus, quem nouissimè sequitur Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 5.*

Sed clarius & probabilius, sic Respondeo *Primò.* Pœnitentia publica & solemnis, quæ olim in principio. Quadragesimæ fieri solebat, cum certis cæremoniis, contentis Canone, *in cap. dist. 50.* & tantum imponebatur ab Episcopo, verè faciebat pœnitentem irregularem, itavt nec posset promoueri, nec in susceptis ministrare. Sic habetur expresè *cap. In capite, cit.* Et docent ex illo omnes Doctores, præcipuè nuper adducti, & Bonacina *quæst. 3. de Irregul. punct. 2. n. 3.* & Auila *part. 7. disp. 4. dub. 6. concluf. 1.* vbi in fine addit, quod cum hæc pœnitentia modo non sit in vsu, prædicta irregularitas non habeat locum.

Respondeo *Secundò.* Pœnitentia publica non solemnis, quæ modo fieri solet, aut potest, etiamsi fiat cum præenarratis cæremoniis, non facit pœnitentem irregularem. Quia cum præcitati Canones solùm loquantur de pœnitentia publica solemni, quæ fiebat in principio Quadragesimæ, non est cur nos illam extendamus ad pœnitentiam publicam, quæ modo fieri potest. Sic Auila *loc. cit. concluf. 2.* citans Siluestrum, & D. Antoninum. Bonacina *loco citato*, adducens Suarium *disput. 42. sectione 2. num. 4.* & Filliucium *num. 189.* quos immerito adducere, cum in locis ab eodem allegatis, nil de hac quæstione scriptum reliquerint, dicit Philibertus *loco citato.* Sed ipse immerito potius, hæc in Bonacinam obiicit, cum ad minus Suarez expresè nostram, & Bonacinæ sententiam teneat loco à Bonacina citato, nempe *disputatione 42. sectione 2. numero 3.* qui incipit: *Tertium Sacramentum.* Et *num. 4.* qui incipit: *Nihominus.* Maiolus *pag. mihi 686.* Tenet etiam nobiscum Gibalinus *cap. 5. de Irregularitate, quæst. vltima, in fine. pag. 400.* & Pellizzarius *loc. cit. sect. 3. quæst. 39. num. 152.*

Qvæstio VII.

An ex defectu bonæ famæ, siue rectæ existimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines suscipiendos?

Respondeo, vt certum, quod sic. Quia ex Apostolo, qui ad Ordines sunt prouehendi, *debent habere testimonium bonum ab iis, qui foris sunt.* Ideoque merito ab Ordinatione repelluntur, *cap. Qui aliquo crimine distinct. 51. cap. Testes 2. quæst. 7. cap. Infames 6. quæst. 1.* Sic omnes. Legantur de hac materia Nauar. *cap. 27. num. 248.* Suarez *disp. 48. sect. 1.* Sayrus *lib. 7. cap. 11.* & 12. Auila *lib. 7. disp. 4. dub. 5.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 1.* Filliucius *tract. 20. cap. 9.* Ægidius *disp. 18. dub. 7.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. pag. 370.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect 3. quæst. 31. num. 143.* & alij, qui communiter triplicem infamiam assignant, nempe Iuris, facti, & artis ignominiosæ ex qua oriatur dicta ad Ordines inhabilitas, de quibus singulis breuiter agemus. Sit ergo

QVÆSTIO VIII.

An infamia iuris, reddat quem irregularem?

REspondeo dicendum, quod infamia iuris, qua afficitur ille, qui committit aliquod delictum, cui imposita est à Iure Canonico, vel Ciuili (si à Iure Canonico non sit reuocata) pœna infamiæ, verè faciat irregularem, id est, inhabilem ad Ordines suscipiendos. Sic tenent omnes DD. ex *cap. Omnes, 6. q. 1.* ibi: *Omnes verò infames esse dicimus, quos leges sæculi infames appellant. Et omnes, qui culpis exigentibus ad Sacerdotium promoueri non possunt.*

Qui autem sint isti infames, declarat Stephanus Pontifex *in cap. Infames, 6. quæst. 1.* his verbis: *Infames sunt, Apostatæ à fide Christiana, Ecclesiastica statuta contemnentes, fures, sacrilegi, capitali crimine irretiti, sepulcrorum violatores, sumentes arma aduersus Ecclesiasticas partes, incestuosi, homicidæ, periuri, raptores, malefici, venefici, adulteri, belli desertores, postulantes dignitates, quibus sunt indigni; auferentes iniustè Ecclesiasticas facultates, calumniatores, accusatores, deficientes in probationibus, prouocantes animum Principis ad iram contra innocentes, omnes excommunicati expulsi ab Ecclesia pro suis sceleribus. Hi omnes* (subdit textus) *ad Ordines promoueri non possunt.*

Rursus, aliæ plures dantur infamiæ iure Canonico. Nam infames sunt raptores mulierum ex Trident. *sess. 24. cap. 6. de Reformat.* In duello pugnantes, adiuuantes, & spectantes *sess. 25. cap 19. de Reformat.* Hæretici, Schismatici Summo Pontifici inobedientes. *cap. Alieni. 2. q. 7.* Impedientes, quocumque modo, Officium S. Inquisitionis. Pius V. *in quadam Bulla.* Simoniaci *cap. Sane. 15. q. 3.* Detractores contra pias personas. *cap. Si autem. 11. q. 3.* Monachi procreantes filios. *cap. Impudicas. 27. q. 1.* Sodomitæ *l. Cum vir. C. de Adulteris.* Lenones *l. 1. 3. 2. ff. de iis, qui notantur infamia.* Incestuosi, & illis consentientes. *cap. Notificamus. 35. q. 6.* Prostituens propriam filiam, vel neptem: duas vxores simul habens: nubens cum muliere intra tempus luctus, vel illam tradens matrimonio. *cap. Euphemium 2. quæst. 3. & cap. vltim. de secund. nuptiis.* Item infames sunt, corrupti ad falsum testimonium reddendum. *cap. Si quis conuictus 22. quæst. 5.* Rei læsæ maiestatis. *l. Quisquis. Cod. ad Iuliam Maiestatis:* famosum libellum facientes, consentientes, & inuenientes, si non frangant. *cap. 2. §. Ob carmen. 4. quæst. 3. & cap. 1. & vltim. 5. quæst. 1.* Instruentes insidias, vel conspirantes contra proprium Episcopum, & illis consentientes sunt infames. Sic Philibertus *tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 4. à num. 5.* Suarez, Sayrus, Bonacina, & alij *supra citati.* Qui notant, omnia supradicta crimina parere solum infamiam, quando sunt publica, vel per iudicis sententiam, vel per confessionem Rei in iudicio.

QVÆSTIO IX.

An infamia facti, faciat irregularem?

REspondeo dicendum, quod etiam infamia facti faciat irregularem. Itaque qui commisit aliquod scelus, cui ipso iure annexa est infamia à lege Ecclesiastica, re vera est, & manet infamis, & ante omnem Iudicis sententiam irregularis. Sic habetur *in cap. Omnipotens Deus, de Accusation. & cap. Infames 6. quæst. 1.* quod explicat Glossa tam de infamia Iuris quam facti, & docent omnes Doctores. Nauar. *cap. 27. num. 204.* Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 3.* Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5. concluf. 2.* Philibertus *loc. cit. num. 4.* ibi: Infamia iuris & facti illa est, vbi huic, & illi, facto leges infamiæ pœnam imponunt. Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. à num. 1.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 1.* & Villalob. *tract. 21. diffic. 30. num. 3.* Pellizzarius *loc. cit. quæst. 33.* & alij.

QVÆSTIO X.

An infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ, faciat etiam irregularem?

REspondeo, vt certum, facere irregularem, casu, quo ob indecentiam officij vilis, aut artis ignominiosæ, habeat persona illam exercens, adnexam aliquam inhabilitatem ad Ordines ex institutione Iuris Canonici, aut Ciuilis, approbata ab illo. Ex quo sequitur, Histriones, aut Mimi, qui ex officio publicè repræsentationes exercent, irregulares esse, eo quod ius eos infamia afficiat, *cap. Aliquantos, dist. 51. & cap. Definimus. 4. quæst. 1 & l. 1. & 2. §. Ait Prætor*, iunctis duobus sequentibus. *ff. de his, qui notantur infamia, & l. Regia 4. tit. 6. part. 7.* Et docent Henriquez *lib. 14. cap. 5.* (non 15. vt leges apud Palaum) *num. 5.* ibi: Et indecentius esset Ordinare eum qui fuit publico stipendio conductus ad officium infame: vt (addit *in glossa litt. O.*) mimus (sic lege, non, *minus*) scenicus, histrio, citharædus, coraulus, saltator, & qui theatralibus spectaculis sunt astricti. Sic ille. Angel. *verb. Histrion. 6.* Siluester *Ordo 4.* Innocent. *in cap. Cum decorem, de vita, & honest. Cleric.* quos citat, & sequitur Auila *part. 7. disp. 4 dub. 5. coroll. 1. post 2. concl.* Palaus *disput. 6. punct. 20. num. 6.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. p. 10. cap. 4. num. 5.* Cornejo *disp. 8 de Irregular. dub. vnico, quæst. 3.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 4. Propositione 3. in fine.* Et antea latius Maiolus *lib. 2. de Irregular. cap. 5. num. 17.* addens, id esse verum, etiamsi dicti Histriones, & alij theatralibus spectaculis adstricti, sine pretio, aut præmio ludicram hanc artem exerceant. Legatur idem Auctor *lib. 3. cap. 1.* Aduerte tamen tu, quod prædictorum filij, si dictam artem non exerceant, minimè ab Ordinibus excludantur.

QVÆSTIO XI.

An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi sint, ex infamia officij, irregulares?

AFfirmat Maiolus *lib. 3. cap. 1. num. 6.* his verbis: Macellarij quoque, Tabernarij, Balnearij, cloacas emundantes, pelles expurgantes, & quos fullones dicimus, quia viles iudicantur ab Ecclesia, non debent admitti ad Ordines, quinimo promoti, ob has artes deponuntur ex Concil. Viennens. & habetur *in d. Clement. 1. de vita, & honest. Cler.* & ibidem Glossa, quæ expressim has artes commemorat. Ita ille. Et loquendo de Macellariis, Philibert. *loc. cit.* Bonacina *punct. 1. cit. num. 12.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse ex infamia, irregulares, quia nullo iure id cauetur. Sic Palaus *disp. 6. punct. 20. num. 6.* his verbis: Præter supradictum officium histrionum, seu Scenicorum, alij enumerant officium Carnificum. Macellariorum, Lictorum, & similium, sed absque fundamento: nam esto sint officia infimæ conditionis, & notæ, nullo tamen iure scripto cauetur infames esse ea exercentes. Sic ille. Legatur Filliucius *tract. 19. cap. 8. quæst. 12. num. 230.*

Qvæstio XII.

An infamia popularis, faciat quem irregularem; vel saltem, inhabilem ad Ordines?

Respondeo dicendum, quod verè faciat inhabilem ad Ordines suscipiendos, quamdiu talis infamia perseuerat, & per emendationem non tollitur; non tamen propriè, & in rigore faciat irregularem. Pro intelligentia huius responsionis, notandum est, quod infamia popularis est illa, quæ ex communi hominum æstimatione, & sensu oritur, nullúmque habet effectum moralem, præter illam obscuritatem nominis, diminutionem famæ, detrimentum dignitatis, & dispendium pudoris: sed quia nullo iuris adminiculo fouetur, nullum effectum legalem habet: & ideo huius infamiæ popularis cognitio, non attenditur in iure, quod solum considerat ipsam in ordine ad effectus legales, & morales. Quo supposito

Dico quod dicta infamia popularis verè prohibet quem à susceptione Ordinum: eo quod ex edicto generali, infames Ordinari non debent: atqui, qui in publico aliquo peccato perseuerant, infames re vera sunt, apud bonos, & vt tales censentur ab Ecclesia, vt patet ex Eusebio Papa, *epist. 3. ad Episcopos Tusciæ*, & ex Stephano 1. *epist. ad Hilarium Episcopum*, & ex Fabiano *epist. 2. ad Episcop. Orientales:* ergo.

Quod autem hæc popularis infamia, & consequenter irregularitas ex illa orta, non duret, nisi durante eo peccati publici statu, colligitur ex *cap. Testimonium, de testib.* vbi donec quis fuerit emendatus repellitur à testimonio, & *cap. Si duo. 35. quæstione 6.* incestuosi dicuntur effecti esse infames, donec ab incestus facinore desistant. Legantur de hac re Suarez *disp. 48. sect. 2. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 8.* Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 5.* Bonacina *quæst. 3. de Irregularitate, punct. 1.* Gibalin. *cap. 5. de Irregularitate, quæst. 5. num. 5. pag. 376.* Palaus *disp. 6. punct. 20.* Pellizzarius *loc. cit. quæst. 32. num. 144.* & alij.

Notanter autem diximus in responsione, talem infamiam verè facere inhabilem, *quoad Ordines suscipiendos*, quia infamia ipsa præcisè, non impedit exercitium susceptorum, nisi alias crimen tale sit, vt impediat exercitium susceptorum, & inducat peculiarem irregularitatem; quale est homicidium. Sic Bonac. ex Toleto, & Azorio, *loc. cit.* Auila *dub. 5. cit. post 2. concl. vers. Dixi præterea*, ex Angelo *verb. Infamia, num. 3.* Ægidius *disp. 18. num. 37.* Præpos. *in 3. part. quæst. 5. de Irregular. num. 52.* Gibalin. *loc. cit. vers. Hos igitur.*

Qvæstio XIII.

An irregularitas incursa, ob infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solum à Summo Pontifice possit auferri?

Respondeo dicendum, quod irregularitas incursa ob infamiam Canonici Iuris, solum à Summo Pontifice auferri potest. Ratio est. Quia hæc pœna imposita est simpliciter & absolutè à Conditore Iuris, qui est Pontifex; ergo ab eo solum relaxari potest. Ex quo constat, Episcopum nullatenus posse, cum huiusmodi Infamibus dispensare, vt ad Ordines ascendant. Sic Nauar. *cap. 27. num. mihi* 204. (Henrico, & Auila, 205.) his verbis: In qua (*id est, in irregularitate*) cum nascitur ex infamia Iuris, solus Papa dispensat, iuxta Villadiego *vbi supra col. 50.* nisi quando Episcopus dispensat super delicto ad quod sua facultas se extendit, accessoriè infamiam demit, iuxta Gloss. singul. *cap. Euphemium. §. 1. 2. quæst. 3.* Sic ille, quem citat & sequitur Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 4. in fine.* Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 3.* Bonac. *quæst. 3. punct. 1. num. 6.* Palao *disp. 6. punct. 20. num. 13.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. num. 13.* Suarez *disput. 48. sect. 2. num. 9.* Cornejo *de Irregularitate, disp. 8. dub. vnico, quæst. 4. dicto 2.* Qui idem docent loquendo de irregularitate orta ex infamia Iuris Ciuilis, quia in hac, saltem directè, solus Pontifex dispensare potest.

Qvæstio XIV.

An irregularitas orta ex infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe sæculari, auferendo infamiam ciuilem, in qua fundatur?

Negandum videtur. Quia irregularitas est impedimentum Canonicum, in quo Princeps sæcularis nullam habet iurisdictionem: ergo. Ob hæc Maiolus *lib. 3. de Irregularitate, cap. 1. num. 3.* docet, quod quamuis Princeps sæcularis possit auferre infamiam Ciuilem, negat tamen per talem dispensationem cessare irregularitatem, saltem quando fundatur in facto proprio. Et citat pro sua sententia Archidiaconum *in cap. Lege, dist. 10. & in cap. Si quis cum militibus 6. quæst. 1.*

Alij autem contrà absolutè docent, quod quamuis dicta irregularitas directè tantum auferri possit per dispensationem Ecclesiasticam, ob rationem nuper assignatam; indirectè tamen auferri etiam possit per ablationem infamiæ, seu restitutionem famæ, factam à potestate Ciuili, nempe à Principe sæculari. Ratio est. Quia Princeps sæcularis directè potest auferre infamiam Ciuilem: ergo consequenter cadet irregularitas in qua fundatur. Ita Bonac. *punct. 1. cit. num. 6.* citans Suarium, & Filliucium pro se.

Sed clarius Respondeo dicendum, quod quando huiusmodi irregularitas fundatur æquè & directè in infamia, tam Iuris Ciuilis, quàm Canonici; vt est irregularitas, quæ fundatur in infamia hæresis, vel vsurariorum & similium; tunc non sufficiat ablatio infamiæ per Ciuilem potestatem, ad tollendam etiam indirectè irregularitatem in illa fundatam: bene tamen quando solùm directè fundatur in infamia indicta à Iure Ciuili, & indirectè recepta à Iure Canonico; quia tunc optimè potest talem infamiam Princeps sæcularis directè abolere, & ex consequenti, & indirectè auferre irregularitatem. Sic expresè Suarez *disputatione 48. sectione 2. num. 10.* Filliucius *num. 224.* Auila *part. 7. disput. 4. dub. 5. concluf. 3.* & Henriquez apud ipsum. Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. num. 15.* Panormitanus, Armilla, Piaserius, & alij apud ipsum. Cornejo *disput. 8. de Irregularitate, dub. vnico, post quæst. 5. vers. Et si inquiras.* Gibalinus *cap. 6. de Irregularitate, quæst. 1. conflectar. 4. quæst. 406.*

Qvæstio XV.

An irregularitas incursa, ob infamiam per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri?

Respondeo: Posse auferri per eiusdem Iudicis, aut Superioris sententiam, per quam reus in pristinam famam restituatur. Quia ablato irregularitatis fundamento adæquato, & totali, qualis est illa infamia,

infamia, aufertur etiam irregularitas, quæ in illo fundatur. Sic Cornejo *loc.cit.verſ. Dico tertio.* Auila *concl.3.cit.* Gibalinus *loc.cit.conſectar.3.*& alij.

Qvæstio XVI.

An irregularitas orta ex infamia iuris, tollatur per baptiſmum?

AFfirmant plures Doctores. Quia per baptiſmum tollitur omnis infamia conſurgens ex delicto; nam infamia ſequitur peccatum; ſed per baptiſmum aufertur peccatum: ergo per baptiſmum aufertur infamia: ergo, &c. Ita tenent Silueſt. *Baptiſmus 6. quæſt.2.* Angel. *Baptiſmus 7. num.4.* Tabiena *eod.verb.8. quæſt.8.* Maiolus *lib.3.cap.1.num.4.* quos citat, & ſequitur Sayrus *lib.7.Theſauri, cap.11.n.12.* Quibus addi poſſunt Bonacina *quæſt.3. de Irregular. punct.1.num 6.* & Gibalinus *cap.6.de Irregularitate, quæſt.2.conſectar.2. pag.409.*

Sed probabilius Reſpondeo dicendum, quod minimè tollatur per baptiſmum. Quia omnis irregularitas, eſt Eccleſiaſtica pœna, cum Eccleſia ortum habeat: at Eccleſia non iudicat ea, quæ foris ſunt: ergo ante Baptiſmum nulla eſt irregularitas Canonica, quæ Baptiſmo tolli poſſit. Confirmatur, quia per Baptiſmum non tollitur infamia Ciuilis ex legibus Principum manans; ergo nec infamia Iuris Canonici. Sic docent Suarez *diſp.48. ſect.2.num.11. & 12.* Filliucius *tract.19.cap.8. quæſt.11. num.226. & 227.* Qui contrarium dicunt de infamia proueniente ex delicto, quæ dicitur merè facti, & in hoc ſenſu explicari poſſunt Auctores primæ ſententiæ, quia eorum ratio id ſolum conuincit. Sic etiam Gaſp. Hurtad. *diſp.2.de Irregularit.num 64.* Philibertus *de Ordine, tract.1. part.10.cap.4.n.16.* Cornejo *de Irregularit.diſp.8.dub.vnico.quæſt.5.* Imo & Pellizzarius *loc.cit. quæſt.38.num.151.*

Qvæstio XVII.

An infamis in vno loco, poſſit ordinari in alio, in quo non eſt infamatus;

NEgat Bonacina *quæſt.3. de Irregularit.punct.1. num.10.* his verbis: Quartò, infamem in vno loco, remanere infamem in omni loco, & ſic non poſſe in vllo loco Ordines recipere, antequam deleta fuerit infamia. Ita Vgolin. *cap.60.* Ratio eſt, quia alioquin infamis in vno loco, migraret ad alium, ibique Ordines ſuſciperet, ſicque fruſtraretur finis legum. Ita ille.

Sed probabiliter certè Reſpondeo dicendum, quod ille; qui in vno loco eſt infamis, licitè poſſit Ordines recipere in alio, in quo non eſt infamatus. Probatur. *Primò.* Quia probabile eſt, vt diximus *part.4. tract.2. diſput.15. quæſt.56.* quod excommunicatus denunciatus in vna Prouincia, non eſt neceſſario vitandus in alio loco, vbi id eſt occultum, etiam ab his, qui rem ſecreto norunt: ergo etiam erit probabile, quod infamis in vno loco, poſſit Ordinari in alio, vbi non eſt infamis.

Secundò. Quia in alio loco, vbi illius infamia eſt occulta, retinet nomen bonum: ergo ibi non eſt infamis: ergo poterit ibi ad Ordines promoueri, ſaltem cum duabus conditionibus, prima, vt infamia illius non ſit facilè prouentura ad locum, in quo Ordinatur; Secunda, vt non ſit reuerſurus ad locum in quo famam amiſit. Sic Philibertus *tract.1.de Ordine, part.10. cap.4. in fine.* Cuius ſententiam dico eſſe probabilem, loquendo de infamia facti, non Iuris, quia hæc ſemel admiſſa non tollitur niſi per diſpenſationem Pontificis, vt habitum eſt *ſupra quæſt.13.* Legantur dicta à nobis *part.4.cit. diſp.27. quæſt.57.*

Qvæstio XVIII.

An quis ex alieno delicto, poſsit reputari infamis, & irregularis deinde?

REſpondeo, vt certum. Poſſe in ſequentibus caſibus. *Primus* ſit in filio rei læſæ maieſtatis, ſeu proditoris Principis, qui infamis efficitur, & conſequenter irregularis, per *l.Quiſquis. C.ad leg.Iuliam Maieſt. cap. Si quis cum militibus 6. quæſt.1.* Sic Bonacina *quæſt.3. punct.1.num.13.* Philibert. *tract.1.de Ordine, part.10.cap.6.* Gibalin. *cap.5.quæſt.4.propoſitione 3. pag.384.*

Secundò, fit infamis filius hæretici, necnon nepos ex linea paterna, non ex materna ex *cap. Quicumque. §. hæretici, de hæretic. in 6. & cap. Statutum, el 2. eod.tit. & lib.* vt habitum eſt *ſupra q.25.*

Tertiò, fiunt infames, & conſequenter irregulares, filij illorum, qui manus violentas in Cardinalem iniecerunt. *cap.Felicis* (non *cap.Filius*, vt offendes apud Philibertum) *de Pœnis.in 6* Bonac. Gibalin. & Philibert. *loc. cit.*

Quartò, fiunt infames, & irregulares filij illorum vſque ad ſeptimam generationem, qui officium Sanctæ Inquiſitionis perturbarunt, miniſtros moleſtarunt, &c. Pius V. *in quadam Bulla de hac materia.* Philibertus *loc.cit.* de quo etiam habitum eſt *ſupra.*

Quintò, ſunt etiam infames, & irregulares, nati ex inceſtuoſis parentibus, *cap. Conſanguineorum 5.quæſt.4. cap. Coniunctiones 35. quæſt.3.* Pilibertus *loc. cit.* Hi enim omnes ſunt infames, & irregulares, eo quod, ob grauitatem dictorum criminum, parentes puniuntur à iure in ſuis filiis, quamuis innocentibus.

DISPVTATIO XXVII.

De diſpenſatione Irregularitatis, tam in communi, quàm in particulari.

Quia in omnibus & ſingulis ſpeciebus irregularitatis, de earum diſpenſatione diximus; ideo nunc breuiter aliqua in communi, nec non, & quæ deſiderari in particulari poſſent, dicemus. Sit ergo.

Qvæstio Prima.

An diſpenſatio irregularitatis, habeat determinatam formam?

REspondeo, vt certum. Quod non: Bene tamen conuenientem, vt eſt hæc: *Diſpenſo tecum in irregularitate quam contraxiſti, propter talem cauſam.* Sic Henriquez *lib.14. cap.17. num.4.* ita dicens: His verbis, aut ſimilibus, quaſi pro fama vtetur: *Diſpenſo tecum in irregularitate, quam contraxiſti propter talem cauſam:* ſed nulla verba ſunt iure determinata, tanquam neceſſaria forma diſpenſationis huius, aut inhabilitatis ad beneficia,

vel impedimentum matrimonij, aut dispensandi in votis, sed fit dispensatio quibuscumque verbis, quæ significent voluntatem tollendi, irregularitatem, vt de absolutione à censuris dictum est. Sic Henriquez. Et antea Maiolus *lib.5. de Irregularitate, cap.51. sub num.7. vers. In Episcopo autem.* Sotus *distinctione 25.quæst.1. artic.3.* & Silvest. *absolutio 6. num.2.* Auila *etiam part.7. disp.10. in principio.* Gibalinus *cap.6.quæst.6.fine.* Legantur dicta à nobis *de Censur. part.4.tract.1.disput.11. quæstione vltima, & tract.2. disp.17. à quæst.109.* vbi latè de huiusmodi materia tractauimus.

Qvæstio II.

An, vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa?

Respondeo, vt certum. Quod sic: Tum, quia id constat ex Tridentino *sess.23. cap.14.* ibi: *Cum promotis per saltum, si non ministrauerint Episcopus ex legitima causa possit dispensare.* Tum etiam: quia dispensatio in quacumque lege, si fiat sine causa est illicita, vt docent Theologi cum D.Thoma 1. 2. *quæst. 97. artic.4.* ergo & dispensatio in irregularitate. Sic omnes. Legantur Henriquez *loc. cit. num.4. in princip.* Borgas. *de Irregularit. 2.part. de dispens.per totam.* Auila *loc.cit.* Gibalinus *de Irregularitate, cap.6. quæst.4. num.1.* Suarez *disput.41. sect.1.* Filliucius *tract.20. cap.5.* & alij. Legantur etiam dicta à nobis *3.part. tract.5. disputatione 10.* vbi de dispensatione in Ecclesiastico ieiunio latè egimus.

Qvæstio III.

An etiam, vt sit valida dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa?

Affirmant Ioan. ab Anani. *in cap. Sicut dignum. §.Insuper.col.3.num.10. de homicid.* & Cardin. Alexand. *in cap.Miror.50.dist.* quatenus docent, homicidam voluntarium dispensatum per Papam ab irregularitate sine iusta, & magna causa, non esse tutum apud Deum. Affirmant & alij DD. loquendo de dispensatione in communi, vt Fortunius, Bernard. Hipolytus, Mendoza, & Iason, vt vidimus *3.part. tract.5.disp.10. quæst.2.*

Sed vt quid certissimum Respondeo: Non requiri. Vnde si dispensatio in irregularitate, etiam homicidij voluntarij, fiat à Papa, sine vlla causa, erit valida (quamuis illicita) & dispensatus in vtroque foro manebit tutus. Ratio est. Quia in omnibus, quæ pertinent ad ius humanum, Papa est legislator, & Dominus: atqui omnis irregularitas est iuris humani, *vt supra* vidimus: ergo. Sic Villadiego *tract.de Irregularitate, cap.1. num.10.pag.mihi 12. vers.His igitur.* quem citat, & sequitur Auila *part.7. disp.10. dub.1. vers. Hinc sequitur.* Suarez *disp.41. sect.2. num.2.* & alij, quamplures, præcipuè Nauar. Caiet. Medina, Sanchez, Basilius, Bonacina, citati à nobis *part.3. loco nuper citato.*

Qvæstio IV.

An Summus Pontifex, possit in omni irregularitate dispensare?

Negarunt olim quidam Auctores, existimantes, minimè posse Pontificem dispensare in irregularitate orta ex bigamia vera, aut ex homicidio voluntario. Quinam autem sint hi DD. & quodnam eorum fundamentum, diximus *supra tract.1. disp.1. quæst.4. & tract.2.disp.6.quæst.28.*

Sed, vt quid certissimum Respondeo: Posse Pontificem in omni irregularitate dispensare. Quia certissimum est, quod omnis irregularitas, etiamsi orta sit ex bigamia, aut homicidio, inducta sit iure humano, & Ecclesiastico: atqui Pontifex est conditor iuris Ecclesiastici: ergo in ipso residet potestas illud relaxandi. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.41.sect.1.* Auila *part.7. disp.10.* Bonacina *quæst.5. de Irregul. punct.1. num.1.* Gibalinus *cap.6. quæst.4. à num.1.* Filliucius *tract.20.cap.5.quæst.5.* & alij citati à nobis locis nuper assignatis.

Qvæstio V.

An Episcopi, alijve Prælati inferiores Pontifice, possint dispensare absolutè in irregularitatibus?

Respondeo, vt certum: Non posse, nisi in illis in quibus ius commune tacitè, vel expressè, dispensare concedit. Patet. Quia (vt sæpè est habitum) omnes irregularitates à solo iure communi sunt inductæ: ergo solum possunt tolli, ab eo, qui dispensare potest in lege perquam latæ & positæ sunt: atqui Episcopi non possunt quidquam in abrogando iuri communi, nisi in casibus, in quibus idipsis permittitur tacitè, vel expressè: ergo neque poterunt in irregularitate inducta iure communi dispensare, nisi, quatenus ab eodem iure communi, tacitè, vel expressè concedente, id ipsis licebit. Sic communis omnium. Legantur Suarez *disp.41. sect.2. num.3.* Filliuc. *tract.20.cap.5.quæst.6.* & Gibalinus *cap.6.de Irregularit.quæst.4.num.3.* vbi id vt certum bene supponit. Solum ergo restat videndum, quid in iure communi, sit permissum in hac parte Episcopis, & quænam consequenter irregularitates ab illis auferri possint. Pro quo sit.

Qvæstio VI.

An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus, procedentibus ex delicto occulto?

Respondeo, vt certum: Posse Episcopum dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex quocumque delicto occulto, non deducto ad forum contentiosum, excepta irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Quia id habent ex iure nouo Concilij Trident. *sess.24.cap.6.* Sic omnes DD. Legantur Suarez *disp.41.* (non 45. vt leges apud Bonacinam) *sect.2.* Sanchez *lib.2.Summ.cap.11.* Filliucius *tract.30.cap.5.quæst.6.* Bonacina *quæst.5.de Irregularit punct.1.num.3.* & egomet *part.4.tract.2. disp.17. de Absolut. ab excommunic. à quæst.41.* vbi latè de hac materia egi.

Qvæstio VII.

An quilibet Episcopus, possit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus, dispensare?

Respondeo: Quod non quilibet Episcopus, sed solum ille, qui habet subditos, seu Diœcesim, in qua Tridentinum Concilium, saltem ex parte, receptum sit. Sic Auctores citati, & alij, quos nos adducimus *part.4. disput.17. cit. quæst.42.* An verò sit necessum, quod Episcopus sit intra suam Diœcesim,

cesim, vel saltem subditus, vt possit cum isto in dictis irregularitatibus dispensare; habes non esse necessum, *loco citato, part.4. quæst.52. & 53.* Legantur ibi dicta.

Qvæstio VIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus dictis, cum Religiosis exemptis casu, quo isti, illis, de licentia suorum Prælatorum, se subiiciant?

NEgant quamplures DD. quos, loquendo de absolutione à casibus reseruatis, citauimus *part.4. tract.2. disp.27. quæst.70.*

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia ad hunc effectum, bene possunt Religiosi se subiicere Episcopis de licentia suorum Prælatorum, vt probauimus *loc. cit.* Et tenet Henriquez *lib.14. de Irregul. cap.20. & vltimo, num.5. & vltimo,* ita dicens: At circa Regulares exemptos, qui habitant in Monasteriis suæ Diœcesis, non dispensat, aut absoluit. Potest tamen si à Prælato suo subiiciantur Episcopo, in eum finem, vt dispensetur. Quia hi Regulares, de iure communi, de se sunt subiecti Episcopo, in cuius Diœcesi degunt, & quamuis ob priuilegia Episcopus in odiosis impediatur vti iurisdictione in illos, possunt ei subiici à Prælato in fauorabili causa. Hæc Henriquez, quibus verbis fæliciter suo operi imposuit finem. Sic etiam Suarez *disput.41. sect.2. num.12.* Filliucius *tract.20. cap.5. q.5. num.271.* Reginaldus *lib.30. num.29.* Bonacina *q.5. punct.1. num.4.* Cornejo *loc. cit. q.7.* Rodriguez, Molina, Auila, Zerola, Hurtad. Diana, Basilio, Merolla, & alij, quos dedimus *4. part. quæst.70. citata.*

Qvæstio IX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum, si reus in eo non fuit conuinctus?

REspondeo: Posse. Quia tunc cessat ratio, ob quam crimen dicatur deductum ad forum contentiosum; nam perinde est, ac si non fuisset deductum; & sic censetur occultum. Sic Sanchez, Nauar. Henriquez, Auila, Molina, Bonacina, & alij adducti à nobis *part.4. tract.2. disp.17. quæst.55.* Legantur etiam Sayrus *lib.7. cap.7. num.14. & cap.8. num.7.* Filliuc. *tract.20. cap.10. num.109.* Suarez *disput.41. sect.2. num.6* & Bonacina rursus hic *punct.1. num.5.* Cornejo *disp.3. punct. vltimo, quæst.3.*

Qvæstio X.

An item, possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum; casu, quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit?

NEgant Suarez *disp.41. sect.2. n.5.* Bonacina hîc *q.5. punct.1. num.6.* Gutierrez, Garcias, & Rodriguez, apud ipsum. Quibus ego ex à nobis relatis *part.4. tract.2. disput.17. quæst.56.* addo Palaum *tom.1. tract.4. disput.4. punct.3. §.1. num.18.* Barbosam *de potestat. Episcopi, part.2. alleg.39. num.35.* Sayrum *libro 4. cap.17. num.13* & Bartholom. de Vecchis *in praxi Nouitior. disp.9. dub.16.*

Ratio eorum est. Quia Concil. Trident. *sess.24. cap.6.* concedit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate proueniente ex delicto, *dummodo non sit deductum ad forum contentiosum:* at sic est, quod delictum, de quo in quæstione, verè fuit deductum ad tale forum: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse dispensare in dicta irregularitate. Quia per dispensationem illius, non turbatur tribunal Iudicis, quod solum vitare voluit Concilium. Sic Henriquez, Auila, Sanchez, & Reginaldus, citati *part.4. quæst.56. cit.* Quibus nunc addo Hurtadum *de Irregularitate, disp.2. difficult.20. num.68.* Sebastianum à Bononia *tract. de elect. part.2. cap.4. dub.71. num.13.* & Dianam *part.4. tract.2. resolut.97.* Cornejo *loc. cit. quæst.4.*

Qvæstio XI.

An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui secum ipso dispenset in irregularitatibus illi concessis; si contingat, ipsam aliquam earum contrahere

REspondeo, vt certum: Posse. *Primò.* Quia aliàs Episcopi essent deterioris conditionis, quàm alij Clerici inferioris, quod minimè est dicendum. *Secundò.* Quia dicta iurisdictio non est contentiosa, sed gratiosa: ergo bene potest Episcopus eam committere alteri v.g. suo Confessori, vt eam in ipsummet exerceat. Sic communis. Maiolus *lib.2. de Irregularit. cap.2. in fine, pag. mihi 134* Henriquez *lib.7. cap.28. §.1. & lib.14. cap.18. §.3.* Palud. *in 4. dist 38. quæst.4. art.4. cap.4.* Auila *part.7, disp.10. dub. vltimo.* Suarez *disp.41. sect.2. num.9.* Sanchez *lib.2. Summ. cap.11. num.11.* Bonacina *q.5. de Irregularit. punct.1. num.8.* Filliucius *tract.20. cap.5. num.272. & 273.* vbi addit, & bene, posse etiam Episcopos non solum per alios, sed etiam per seipsos posse secum in dictis irregularibus dispensare.

Qvæstio XII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis?

AFfirmant Rodriguez, Couar. Campanil. Viuald. Medina, Barbosa, Nouarin. Ploza, & Hieron. Rodrig. citati à nobis *supra disp.7. q.133.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob rationem ibi datam. Sic Bannez, Nauar. Martin. de Ledesma, Philiarcus, Aragon, Sayrus, & alij plurimi quæst. citata adducti. Legantur.

Qvæstio XIII.

An ad minus possit Episcopus dispensare in irregularitate, orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice?

AFfirmant Bannez, Campanil. Nouar. Hier. Rodrig. Barbosa, Sà & alij citati *sup. disp.7. q.136.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob fundamentum *loc. cit.* adductum. Sic Gauant. Alzedo, Gutierrez, Cornejo, Molin. Filliuc. Suarez, Hurt. Bonac. Diana, & alij *q.136.* allegati. Legantur.

Qvæstio XIV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex voluntaria membri mutilatione occulta?

NEgant plures. Quia irregularitas orta ex mutilatione adhuc occulta, non distinguitur specie

ab illa, quæ oritur ab homicidio voluntario etiam occulto: atqui in hac minimè possunt dispensare Episcopi, adhuc casu, quo tale delictum sit occultum: ergo nec poterunt ab irregularitate procedente à voluntaria membri mutilatione etiam occulta. Ita docent Henriquez *lib.*14.*cap.*9.*num.*9. *litt.Z.* vbi in glossa, ita concludit. Quare Episcopus non magis dispensat cum mutilatore, quam cum homicida. Silvest. *homicida* 1.§.8.*vers.*1. Hæc ille. Et Sanchez *in Summ. lib.*1. *cap.*10. *num.*49. Medina *in Summa lib.*1.*cap.*11.§.12. Leo *in Thesaur. fori Eccles. part.*2. *cap.*8.*num.*89.

Sed probabilius Respondeo: Posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex mutilatione alicuius membri, dummodo sit occulta. Probatur *Primò.* Quia probabilius est, quod mutilatio, non comprehendatur sub homicidio voluntario occulto, cuius irregularitatis absolutio denegatur Episcopis in Trident. *sess.*24. *cap.*6. *de Reformat.* ergo optimè poterit Episcopus dispensare virtute illius decreti in irregularitatis occultæ. Consequentia patet. Antecedens vero probatur; tum ex dictis *supra disput.*10. *quæst.*8.*&* 9. quia irregularitas mutilationis diuersa omnino existit ab irregularitate ex homicidio: ergo cum Concilium solum exprimat irregularitatem ex homicidio voluntario, quæ maior & diuersa est, non censetur comprehendere sub illius ratione irregularitatem ex mutilatione, quæ omnino diuersa, atque minor est. Tum etiam, quia reseruatio, quæ sit Episcopis, est quid odiosum: ergo strictè est interpretanda.

Secundò. Quia sic declarauit Sac. Cardinal. Congregatio, vt diximus *supra disp.*10. *quæst.*9. *cit.* vnde hanc sententiam tenent Auila *part.*7. *disp.*6. *sect.*5. *dub.*4. vbi ait; eandem videri tenere etiam Henriquez *lib.*14.*cap.*19.*num.*1.*in glossa litt.I.* vbi postquam in corpore capitis dixit, quod minor causa sufficiat, vt Episcopus dispenset cum eo, qui occultè mutilauit; addit in glossa rationem huius, dicens: Quia Tridentinum *sess.*24. *cap.*6. *de Reformat.* non excepit expressè irregularitatem ex mutilatione, quæ minor est, sed ex solo homicidio voluntario. Sic ille. Suarez *etiam disputatione* 44. *sectione* 2. *numero* 4. Filliucius *tractatu* 20. *capite* 2. *numero* 51. Hurtad. *disputatione* 2. *de Irregularitate, difficult.*20. *numero* 66. Barbosa *de potestate Episcopi, part.*2. *allegat.*39. *numero* 49. Diana *part.*1. *tractatu* 11. *resolutione* 12.*&part.*4. *tractatu* 2. *resolutione* 71. Tannerus, Præpositus, Gauantus, Nouarius, & alij apud ipsum. Cornejo *disputatione* 2. *de Irregularitate, dub.vnico, quæstione vltima.* Gibalinus *cap.*4. *de Irregularitate, quæstione* 1. *numero* 9. Villalobos *tractatu* 21. *difficult.*21. *numero* 2. vbi ita ait: *En esta irregularidad que nace de homicidio voluntario solo el Papa dispensa aunque sea oculto como consta del Concilio Tridentino* sessione 24. cap.6. de Reformatione: *Mas esto no se hade estender a la mutilacion, aunque en otras cosas se compara en Derecho: i assi puede el Obispo dispensar con el que mutilo voluntariamente, siendo el delicto oculto, i lo declararon los Cardenales, como refiere Marzilla, i Suarez. La raçon es, porque las palabras del Concilio se hande interpretar estrechamente, por ser materia de reseruacion, que es odiosa.* Sic ille. Philibertus *de Ordine, tractatu primo, part* 9. *capite* 1. *difficult.*3. *numero septimo.* Palaus *disputatione sexta, puncto decimoquinto,* §. 3. *numero tertio.* Layman *libro tertio, sectione quinta, tractatu tertio, parte* 3. *cap.*12. *num.*2. Bauny *tract.*11. *quæst.*59. *dicto* 2. *pag.*536.

Qvæstio XV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, proueniente ex homicidio casuali occulto

NEgat, apud Bonacinam, Salonius 2.2.*quæst.*64. *art.*8. *controu* 4.

Sed, vt longè multò probabilius, Respondeo: Posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali occulto. Ratio est. Quia Conc. Trid. *sess.*24. *cap.*6. *cit.* expressè concedit Episcopis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta irregularitate homicidij voluntarij: at homicidium casuale condistinguitur ab homicidio voluntario, de quo ibi fit sermo à Concilio, vt omnes fatentur, & manet latè probatum *supra disp.*16. *à quæst.*1. ergo. Sic tenent communiter DD. Nauar. *cap.*27. *num.*240. aliàs 194. *& consil.*34. *de homicid.* Maiol. *lib.*5.*c.*48. §.3.*num.*18. Henriquez *lib.*14. *cap.*17.*num.*5.*in fine, & cap.*19.*num.*2.*in fine,& num.*3. *in princip.* Couar. Castro, Caietan. Perez, Silvest. Marian. & alij plures apud ipsum. Sayrus *etiam lib.*7.*cap.*7.*à.num.*9. Auila *part.*7. *disp.*6. *sect.*5.*dub.*4. Bonacina *disp.*7.*quæst.*4. *punct. vltimo, num.*13. Filliuc. *tract.*19. *num.*282. Philibert. *loc. cit. num.*9. Diana 1.*part. tract.*11. *resolut.*112.*vers. Notandum.& part.*4.*tract.*2. *resol.*72. *vers. Notandum.* Palao *disp.*6. *punct.*15. §.7. *num.*7. Cornejo *disput.*3. *de Irregularitate, dub.vltimo,* & communis.

Qvæstio XVI.

An deinde possit Episcopus dispensare in irregularitate, proueniente ex homicidio casuali publico?

AFfirmat Philibertus, *de Ordine, tract.*1. *part.*9. *cap.*1. *diff.*3. *à num.*9. Qui id quadruplici ratione probat. *Primò*; quia Tridentinum, quantum ad homicidium casuale nihil innouauit: ex alia parte, ante Tridentinum Episcopi potiebatur facultate dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publico, *cap. Continebatur, & cap. Ad audientiam, de Homicid.* ergo.

Secundò, quia eodem modo, eodémque verborum tenore, loquitur ibi Concilium de irregularitate, orta ex homicidio casuali, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in sui tutelam; sed Episcopus, ex omnium consensu, potest in posteriori irregularitate dispensare: ergo etiam in priori.

Tertiò, irregularitas ex homicidio casuali notorio nullam inducit infamiam: poterit ergo in illa Episcopus dispensare.

Quartò. Si potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito, ob repentinam rixam, & non facto per insidias vt diximus, *num. sequenti:* profecto multò magis poterit dispensare in ista irregularitate orta ex homicidio omnino præter intentionem, siue occulto, siue notorio. Et ideo hanc partem merito secutus est. Nauar. *consil.*45. *num.*1. *de Homicid.* Graffius *decis.aur. lib.*2.*cap.*62. *num.*10. Henriquez *lib.*14 *cap.*19. §.2. *& in annotat. litt.R.* vbi docet hanc partem esse vsu receptam, cui consentiunt Sayrus *de Censur. lib.*7. *cap.*7. *num.*20. Auila *de Censur. part.*7.*disp.*6.*sect.*5. *dub.*2. *concl.*3. Huc vsque Philibertus. Sed malè.

Nam in primis, nullus Doctorum, quos pro se citat, suam tenet sententiam. Nauarrus namque, loco ab ipso allegato, expressè loquitur de homicidio volunt ario

voluntario, in quo non posse dispensare Episcopum, ad hoc vt homicida ascendat, saltem ad Ordines Sacros, clarè defendit; & clarius id docet *in Man. cap.27. num.240. vers. Quartò.* vbi absolutè ait, non posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario ad vllos Ordines.

Henriquez etiam, loco à Philiberto citato, solùm dicit, quod Episcopus cum homicida casuali culpabili etiam publico, dispensat in vtroque foro, vt ministret in minoribus susceptis, & iure antiquo, vt reciperet minores. Sic omninò Henriquez, & clarius oppositum docet *loc. cit. in annotat. lit. V.* his verbis: Quod verò Couarruu. *num.5.* cum Panormitano ait, reseruari Papæ dispensationem, vt ministret in sacris, intelligit de casuali publico. Sic ille. Malè igitur citatur à Philiberto pro se. Legatur rursus Henriq. *ibid. in gloss. lit. X.*

Deinde Sayrus, loco à Philiberto citato, contrarium patenter tenet, cum Henriquez, ait enim sic: Addit secundo Henriquez iure antiquo dispensare potuisse Episcopum, vt reciperet minores. Et denique tertio idem Henriq. *lib.14. c.9. §.3. & c.17. §.5. & in annot. lit. M. & c.19. §.2. & in annot. lit. X.* docet, nouo iure Conc. Trid. *sess.14. de Reform. c.7. & sess.24. de Reform. c.6.* Episcopum in homicidio casuali in vtroque foro dispensare posse ad Ordines minores, etiam in casuali publico: & sic exponit Nauarr. *in Man. c.27. num.240. vers. Quarto.* Ad Sacros verò Ordines dispensat, si homicidium casuale sit occultum *sess.24. cap.6.* Quòd verò *sess.14. cap.7. de Reform.* habetur; *Ne ad Sacros dispenset*, intelligitur in homicidio casuali, si delictum publicum sit, id quod, re consulta cum Sapientibus, in praxi docet esse receptum. Sic Sayrus.

Præterea Auila loco eodem à Philiberto citato, nil aliud docet, quàm Henriquez, vt dicunt hæc eius verba: Tertia Conclusio: ad minores Ordines, & etiam ad beneficium simplex, potest Episcopus dispensare, etiam post Concilium, quamuis homicidium casuale sit publicum. Ita Henriq. *c.19. n.2. lit. T. iuncto c.57. de excomm.* Sic Auila. Quorum sententiam, & non aliam credo tenuisse Graffium, quem pro nunc non potui videre.

Igitur vt certum mihi Respondeo: Minimè posse dispensare Episcopum cum homicida casuali publico, vt ascendat ad Ordines Sacros; benè tamen ad non Sacros, seu minores, quod solùm probat argumentum primum Philiberti. Hæc responsio probata manet ex nuper adductis. Nec obstant cetera argumenta in contrarium.

Nam ad secundum concedendum est antecedens; sed in vtroque casu loquitur Concilium de Irregularitate orta ex delicto occulto, vt videbimus *q.18.* Ad tertium, dato antecedenti, neganda est consequentia, eo quod Concilium solùm concedat Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus procedentibus ex delictis occultis; non igitur poterunt, si ex homicidio notorio, aut publico, quantumuis casuali procedant. Ad quartum, iam dicam ex ipsomet Philiberto, solùm probare, posse dispensare Episcopum in dicta irregularitate, si oriatur ex homicidio occulto, & non publico. Sit ergo pro veritate hac comprobanda:

QVÆSTIO XVII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione facto; sed ex repentina ira, vel rixa?

AFfirmat Philibert. *loc. cit. num.9.* vt vidimus, *quæst. antecedent.* argumento quarto ab ipso confecto, quod confirmat, aut ex intento probat *num.10. sequenti*, hac ratione desumpta ex verbis Concilij sic dicentis: *Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari euelli debeat.* Item: *si verò homicidium, non ex proposito, sed casu, &c.* ergo si Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato; ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum: vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Sic contra Suarez *de censur. disp.44. sect.1. num.3.* & alios tradit Auil. *de censur. d. part.7. disp.6. sect.2. dub.1. & sect.5. dub.5. concluf.2.* Rodriguez *in Summ. part.1. cap.177. num.2.* & nouissimè Dian. *Moral. Resolut. part.4. tractatu 2. de Irregularitat. Resolut.100.* Huc vsque Philibertus.

Sed alij DD. absolutè negant posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate, orta ex homicidio volito in repentina rixa: eo quod existiment, talem irregularitatem esse homicidij directè voluntarij, cuius dispensatio Soli Papæ est reseruata. Sic Molina, Suarez, & alij relati à nobis suprà *disputat.10. quæstione 12.*

Sed iuxta ibi dicta, probabiliter certè Respondeo: Posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate, orta ex homicidio volito in repentina rixa, seu in ira; dummodò, dictum homicidium sit occultum. *Prima* pars constat ex ibi dictis, vbi probauimus, dictum homicidium non esse directè voluntarium, sed reputandum casuale. Et ideò, si est occultum, optimè poterit Episcopus in irregularitate ex illo orta dispensare: non verò si publicum est, & notorium, vt constat ex dictis. Et tenet ipsemet Philibertus, vt ex verbis eiusdem nuper relatis patet. Hoc ipsum, & non aliud docet Auil. *loc. cit.* à Philiberto, præcipuè *dub.5. concluf.2.* vbi ita ait: Quod diximus de homicidio volito in se causa defensionis, idem dicendum est de homicidio casuali, idest, contingente non ex proposito, sed casu; vt in rixa subitò contingenti, quando quis succensus ira occidit authorem rixæ: in hoc enim si fuerit occultum, potest Episcopus dispensare. Ita Henriquez, & Manuel, & Didacus Perez citati *sect.2. dubit.1. ante 3. concluf.* & Didacus ait, ita sæpè responsisse consultum, post Concil. Trident. Huc vsque Auila, & alij. Diana verò, quem citat Philibert. *Resolut.100.* non agit de præsenti quæstione, sed de alia, de qua infrà.

QVÆSTIO XVIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, procedente ex homicidio volito in se, causa defensionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ?

AFfirmat absolutè Philibertus, vt vidimus *q.16. argumento* 4 facto ab ipso, contra nos.

Sed nos clarius, suo argumento, & quæstioni respondendo, dicimus; posse quidem Episcopum in dicta irregularitate dispensare, si homicidium tale sit occultum, non si notorium, aut publicum. Sic expressè Auila *loc. cit. concluf.1.* Qui id hisce verbis probat: Nam post Trident. *sess.24. cap.6.* potest Episcopus dispensare in omni irregularitate ex delicto occulto proueniente, excepto homicidio voluntario: sed ibi, nomine homicidij voluntarij, intelligitur homicidium illicitum volitum in se, aliàs quàm defendendo propriam vitam, vt dicit Nauarr. *num.240.* ergo. Hæc Auila. Sic etiam Dian. *part.4. tract.2.*

tract.2. Resol.3. Mercer. *de Sacram. in tertia parte, quæst.24. dub.7. propositi.1.* Bauny *de Irregularitat. tract.11. quæst.59. dicto 3.* Layman, & Hurtad. apud ipsum.

Qvæstio XIX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex homicidio directè voluntario, omninò tamen occulto?

Affirmat (apud Dianam) Texed. *tom.2. libro 3. tract.3. num.188.* vbi docet, posse Episcopum dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario omninò occulto, orta; dummodò ita sit occultum, quod non sit probabile in iudicio, eo quod nullus alius sciat id delictum fuisse commissum nisi solus ipse homicida. Ratio est: quia Concil. Tridentin. non aufert ab Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omninò occulto, cuius conscius nemo sit, nisi ipse homicida: ergo sicut Episcopi ante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium attento iure communi: Probo consequentiam, quia in casu dubio melior est conditio possidentis: ergo cum lex noua in casu dubij interpretari debeat, vt in minimo ius commune lædatur, necessario iuxta illud, lex noua Concilij est interpretanda, dum non constet expresè de abrogatione priuilegij: abrogatio enim legis antiquioris vitanda est. Vnde cum Episcopi, attento iure communi, dispensare poterant in prædicta irregularitate, attento iure communi, etiam id possunt post Concilium. Additur etiam, quod Episcopi possint dispensare in irregularitate ex homicidio omninò occulto, est res valdè fauorabilis, & ideò clausula illa Concilij interpretari debet si fieri potest in fauorem Episcoporum. Hæc Texeda relatus à Diana *parte 6. tractatu 6. Resolut.51. vers. Quoad secundum dubium.*

Huius Doctoris sententiam, olim tenuit cum aliis, Angelus *verb. homicidium 5. quæst.1.* per hæc verba: Panormitanus verò *in cap. Ex tenore, de tempor. Ordinat.* tenet, quod si est omninò occultum, prout occultum distinguitur contrà probabile, sic respiciendo legem promotionis publicam, sic non indiget (intellige, *dispensatione,*) sed si aspiciamus ad legem conscientiæ informatam ex lege positiua, sic indiget dispensatione, non Papali, sed Episcopali, vt satisfaciat conscientiæ, vt tenet Lau. & Ioan. & sequitur Archid. 50. *dist. de his*, & videtur tenere etiam Panorm. ne quis constituat se iudicem in causa propria, existimando omninò occultum, quod fortè non est, quod nota, quia facit ad multa. Huc vsque Angelus. Cuius sententiam, etiam post Conc. Trid. esse probabilem, admittit facilè Doctissim. Couarr. *in Clem. si furiosus, part.2. §.3. n.4. per totum.* & Viuald. *num.325.* ait hanc opinionem practicari posse.

Addo ad roborandam hanc partem, non defuisse Doctores aliquos, & doctissimos, qui arbitrati fuerint in nostro casu, non indigere homicidam dictum, dispensatione, adhuc Episcopali, eo quod existimauerint per homicidium omninò occultum, & quod probari non potest, aliter quam per delinquentis confessionem, minimè incurri irregularitatem vllam. Sic tenuit olim Vincentius relatus ab Angelo, & postea Alphonsus à Castro, vt vidimus sup. *disp.10. quæst.5.* vbi eius sententiam cum Couarr. vbi sup. Nauarr. Henriquez, & aliis reiicimus, docentes, vt quid certissimum per homicidium voluntarium, omninò occultum, & in iudicio improbabile, contrahi irregularitatem. Solum ergo remanet difficultas, an sit dispensabilis, non solùm à Papa, verum etiam ab Episcopo, vt volunt Texeda, Angel. Panorm. & alij.

Sed vt mihi ferè certum Respondeo: Non posse Episcopum dispensare in irregularitate, contracta ex homicidio directè voluntario, quantumuis omninò sit occultum; ita vt in iudicio minimè probari possit. Quia mihi ferè certum est, quod Tridentin. *sess.24. cap.6. de Reform.* & antea *sess.4. can.7.* id voluerit, & definierit; nam *can.7.* citato, apertè statuit, homicidam voluntarium, non esse promouendum ad Sacros Ordines, nec ad beneficia, etiamsi homicidium non fuerit in iudicio probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum. Ergo per hunc Canonem videtur Concilium tollere dispensationem Episcopis. *Confirmatur* hæc ratio. Quia Concilium omninò prohibet Episcopis dispensare cum homicida voluntario, etiam occulto: atqui in iure occultum, dicitur illud, quod probari minimè potest: ergo in homicidio illo, quod adhuc in iudicio nequit probari, nequibit Episcopus dispensare. Minor constat ex *cap. Vestra, de cohabit. Clericor.* & ex quadam declarat. Sac. Congregat. quam ex Garcia *de benef. part.7. cap.11. num.46. & 47.* refert Philibert. *de Ordine, tract.1. part.9. cap.1. diffic.2. num.1.* & est huiusmodi: *Absolutus, vel dispensatus à proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium; non est tutus in conscientia: quia Concilium vtitur termino occulti, quod, propriè loquendo, dicitur, quod probari non potest, cap. Vestra, de cohabit. Clericor. At per duos testes probari potest, & verba Concily debent intelligi secundum proprietatem.* Hæc Sacra Congregatio. Cuius doctrinâ facilis redditur responsio fundamento Texedæ. Cuius doctrinam reiicit Diana *part.6. tract.6. resol.51.* eo quod contraria stylo, & praxi Curiæ Romanæ, necnon communi Doctorum sensu comprobetur. Legantur pro hac nostra responsione, Sayrus *lib.7. de Censur. à num.16. vsque ad 19.* Maiolus, Nauarrus, Tabiena, Siluester, & alij apud ipsum, & Auila *part.7. disput.6. sect.5. dubit.3.*

Qvæstio XX.

An saltem possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto ad vsum Ordinum; casu, quo non sit facilis ad Papam recursus, & vrgeat necessitas?

Negat (apud Henriquez *lib.14. cap.19. num.1. in marg. litt.F.*) Ludouic. Lopez *part.2. cap.93.* Et negabunt consequenter, qui negant, posse Episcopum, adhuc in casu magnæ necessitatis, in impedimentis dirimentibus matrimonij dispensare, vt Sotus, Corduba, Vera-Cruce, & Medina.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, nempe, Episcopum posse dispensare, vrgente magna necessitate scandali, vel alia; & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam homicidæ, vel magnam distantiam, vt dictus homicida ministret in susceptis Ordinibus. Quia non est credibile Summum Pontificem, hanc facultatem, seu dispensationem sibi reseruasse in tanto animarum periculo: veluti eodem modo de impedimentis dirimentibus matrimonij ab Episcopis, in prædictis casibus dispensandis diximus cum Sanchez & aliis pluribus *2. part. tract.9. disp.24. quæst.7. & 8.* Et ideo hanc sententiam ex Henriquez & Siluestro, docet Auila *p.7. disp.6. sect.5. dub.3. concl.1. in fine,* vbi ita ait: Credo tamen

tamen cum P. Henriquez *cap.*19. *num.*1. *iuncto n.*2 *litt.V.* quod Episcopus iure antiquo, & modo potest dispensare, vt vrgente necessitate ministret in susceptis sacris, si delictum sit occultum, & vrgeat scandalum, nec sit facilis recursus ad Papam, quod probo ex doctrina Silvestri *verb. Dispensatio*, *n.*15. Hæc Auila, & post hos omnes, Cornejo *tract.*5. *de Irregularitate*, *quæst.*6. *disput.*1. *dub.*4. *quær.*4. *pag. mihi* 778. Diana *part.*4. *tract.*2. *resol.*100. Philibert. Marchin. *de Ordine*, *tract.*1. *part.*9. *cap.*1. *diff.*3. *n.*11. *pag. mihi* 141. & alij.

Qvæstio XXI.

An in irregularitate, ex homicidio voluntario occulto, orta, possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines?

Affirmatiuam sententiam tenere Bartholom. de Medina *in Summ. cap.*11. §.12. ait Henriquez *lib.*14. *cap.*19. *in marg. litt.E. in fine*, & ex illo, Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*14. his verbis: Et pari ratione, deceptus est Bart. Medina *lib.*1. *cap.*11. §.12. vt Henriquez *vbi supra* notat, dum dicit Episcopum dispensare posse ad minores, non obstante Concilio Trid. *sess.*14. *cap.*7. eo quod Tridentinum ibi solum ait, *Nullo tempore ad Sacros Ordines promoueri possit*, quasi velit, posse ad minores ab Episcopo dispensari; siquidem Concilium paulo post subdit; *omni Ordine careat*: ergo & Ordinibus minoribus carere debet; cum verè Ordines sint, & Sacramentum. Huc vsque ex Henriquez, Sayrus. Sed vterque falsò id imponit Medinæ; nam hic Auctor, *in primis* non loquitur de irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto de quo nunc in præsentiarum: sed ex homicidio iusto nempe facto auctoritate publica. *Secundò*, id non dicit ex propria sententia, sed aliorum (quos nos *supra*, *quæst.*13. citauimus & antea *disput.*7. *quæst.*133. & 136.) ergo. Accipe verba Medinæ: *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad, que nace de homicidio voluntario iustamente echo, como con el Iuez que mato hombres por iusticia para solas Ordenes menores, i tambien para beneficio.* Hæc Medina, & non amplius, vt imponunt illi dicti Auctores. Igitur ad quæstionem propositam,

Respondeo, vt certum dicendum; quod nullatenus possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto, etiam occulto, vt suscipiat Ordines adhuc minores. Quia certum est, quod nec possit dispensare cum dicto homicida, vt ministret in Ordinibus minoribus susceptis, vt mox dicemus: ergo minus multò, vt illos de nouo recipiat. Sic tenent Henriquez, & Sayrus *loc.cit.* Couar. *in Clement. Si furiosus, part.*2. §.3. *num.*5. *de homicid.* & alij plures iam iam citandi. Sententia autem illorum, quos refert Medina loquendo de homicidio iusto, iam manet, vt minus probabilis refutata *supra quæst.*13.

Qvæstio XXII.

An saltem, possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto, vt, in iam minoribus Ordinibus susceptis, administret?

Affirmarunt, ante decretum citatum Tridentini, Ioan Andr. Hostiens. Innoc. Anania, & Cardinal. *in cap.*2. *de Cleric. pugnantib. in duello*, vbi de quodam homicida dicit Pontifex, quod non debet in sacris Ordinibus ministrare: per quod videtur, concessa dispensatio in Minoribus. Hos Auctores sequitur post Concilium, Henriquez *lib* 14. *cap.*19. (non 14. vt leges apud Dianam & Philibertum) *num.*1. vbi expressè docet, posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario occulto ad vsum minorum Ordinum; his verbis: At nunc ex iure antiquo, videtur posse dispensare ad ministerium minorum. Ita ille, *litt.D.* Qui citat in marg. Couarru. *in Clement. Si furiosus, part.*2. §.3. *num* 4. *adiuncto n.*5. *in fine.* Sed malè; quia hic auctor solùm circa homicidium casuale admittit, vt Episcopus dispenset ad ministerium minorum. Accipe eius verba: Dispensat vero solus Papa cum homicida casuali, vt in Sacris ministret, vel ad sacros Ordines promoueatur, &c. *& infra:* licet tamen Episcopo dispensare cum quocumque homicida, vt in minoribus iam susceptis possit ministrare, quemadmodum ex *cap. Ad audientiam*, & *cap. Continebatur*, *de homicid.* & *cap.*2. *de Cleric. pugnant. in duello*, notant *in d. cap.*2. Hostiens. Ioan. Andr. Innocent. Cardin. & Anania, quorum opinio magis communis est; tametsi (*attende, Lector*) quoad homicidium voluntarium, nullibi probetur, & ita eam in homicidio casuali tantum admittunt Abbas *in d. cap.*2. Socin. *num.*95. & Felin. *col. vltima*, & ibi quoque Anania *in dict. cap. Ad audientiam.* Cæterum hæc intelligenda sunt, quoad ministerium Ordinis. Nam quoad beneficium simplex obtinendum, potest cum homicida etiam voluntario Episcopus dispensare. Huc vsque Couarru. vt videas clarè oppositam tandem sententiam amplecti, vt insinuat Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*14. *in fine.*

Quapropter, vt certum mihi Respondeo: Non posse dispensare Episcopum cum tali homicida, nec dum in minoribus Ordinibus susceptis administret. Quia id apertè conuincitur ex Concil. Trid. *sess.*24. *cap.*6. & clarius *sess.*14. *cap.*7. *de Reformat.* vbi hæc verba habentur: *Cum etiam, qui per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, etiamsi crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoueri possit, nec illi* (attende Lector) *aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuò careat.* Hæc verba Concilij, fidelius à nobis, quam à Philiberto, & ab Auila, aliisque, relata.

Ex quibus verbis præcipuè ex illis: *Sed omni Ordine, & beneficio, ac officio Ecclesiastico perpetuò careant*, apertè conuincitur, quod opinio Henrici sit falsa; cum vsus minorum Ordinum, sit officium Ecclesiasticum: ergo. Vnde hanc nostram opinionem vt verissimam tenent Nauarrus, Maiolus, Viualdus, Valentia, Aragon, Toletus, Viualdus, & alij, quos sequitur Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*14. quamuis malè pro hac parte referat etiam Henriquez. Sic etiam Auila *part.*7. *disp.*6. *dub.*3. *concluf.*2. Couar. *loc. cit.* Cornejo *de Irregularit. quæst.*6. *d.isp.*1. *dub.*4. *quæst.*2. *pag. mihi* 778. Diana *part.*4. *tract.*2. *resol.*100. *vers. Notandum est.* Philibert. *de Ordine*, *tract.*1. *part.*9. *cap.*1. *diff.*3. *num.*3. *pag.*140. & alij.

Qvæstio XXIII.

An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad obtinendum simplex beneficium?

Affirmat Henriquez *lib.*13. *cap.*57. (non 1. vt leges apud Philibertum) *num.*1. *initio*, his verbis: Quidam putant Concil. Trident. *sess.*14. *cap.*7. auferre Episcopo potestatem dispensandi cum

hoc

hoc homicida ad beneficium ſimplex. Quia Epiſcopus non poteſt diſpenſare in lege Concilij Generalis. At ſanè Concil. Trident. ſolum ait, non liceat conferre ; nempè, abſque diſpenſatione, quam tamen Epiſcopus nunc, vt olim iure antiquo, dare poteſt. Nam lex generalis etiam poſterior limitatur per legem ſpecialem, & Conc. Trid. *ſeſſ.14. de Reform. cap.7.* ſolum Vetat, quando delictum eſt publicum. Huc vſque Henriquez. Qui *in marg. lit.D.* citat pro ſe Couarruu. *in Clem. ſi furioſus, part.2. §.3. num.6.* & benè, vt vidimus, quæſt. anteced. qui hoc probat ex *cap.2. de Clerico pugn. in duello*, & affert pro ſua ſententia Socin. Felin. Ioann. Staphil. & Ananiam. Citat etiam Henriquez, Sylueſtrum *homicid. 3. §.8. verſ. Cum Panormitano.* Angelum *homicid. 5. §.6.* Medin. *lib.1. inſtruct. cap.11. §.12.* & multos alios. Sed ex his licèt Sylueſter id doceat, *loc. cit.* non *verſ. Cum Panormitano :* ſed verſu : *Sextum Epiſcopus.* Et Angelus *loco citato*, non *§. ſexto*, ſed 4. *verſ. Vtrum Epiſcopus* ; Medina tamen, non loquitur de homicida directè voluntario, ſed de indirecto. Ait enim ſic: *Aunque bien puede el Obiſpo diſpenſar con el homicida indirectè voluntario, para beneficio, i aun para retener el Curado ya auido, i aun para alcancarle de nueuo.* Sic Medina.

Sed etiam mihi, vt certum Reſpondeo : Iam poſt Concilium Tridentinum, non poſſe Epiſcopum cum homicida voluntario occulto ad obtinendum beneficium, adhuc ſimplex, diſpenſare. Quia clarè id vetat Concilium Epiſcopis, illis verbis : *Nec illis aliquando beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi curam non habeant animarum conferri liceat.* Et ideò hanc partem vt veriſſimam, tenent Auila, Sayrus, Cornejo, Diana, & Philibertus locis ſupra allegatis.

QVÆSTIO XXIV.

An ſaltem poſsit Epiſcopus diſpenſare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium ſaltem ſimplex?

AFfirmant Henriquez *lib.13. cap.57. num.1.* vbi *lit.G.* citat Angelum, Sylueſtrum, & Medinam. Sed ex his Medina, ſolum loquitur, vt ſupra vidimus, de homicida indirectè voluntario. Affirmant cum eo alij, & præcipuè Philibertus, vbi ſuprà *num.3.* his verbis : Benè verum eſt, quod licèt Concilium prohibuerit homicidis collationem noui beneficij ; non tamen vetauit Epiſcopis diſpenſare cum iſtis ad ſimplex beneficium retinendum, vel etiam ad retinendum Curatum, dummodò per alium illud exerceat : quidquid oppoſitum quoad retinendum Curatum dicat Barboſ. *Allegat.39. numero 61. verſ. An autem, de offic. Epiſcopi.* Sed immeritò ; quia Concilium de ſola collatione noui beneficij loquitur ; nec vllo modo diſtinguit de retentione beneficij ſimplicis, vel Parochialis. Hæc Philibertus.

Sed probabilius multò Reſpondeo : Nec poſſe diſpenſare ad retinendum beneficium, adhuc ſimplex. Quia, vt ſupra eſt habitum, non poteſt Epiſcopus diſpenſare cum homicida voluntario occulto, vt, adhuc in Ordinibus minoribus iam ſuſceptis, miniſtret : ergo nec ſimiliter poterit, in hoc quod retineat beneficium obtentum, illóque perfruatur ; Patet, quia iiſdem verbis vtrumque vetat Concilium ; *Sed omni* (inquiens) *Ordine, & beneficio Eccleſiaſtico careat.*

QVÆSTIO XXV.

An Epiſcopus poſsit diſpenſare in irregularitate, orta ex occulta hæreſi exteriori?

NEgant, vt vidimus ſup. *diſp.24. qu.24.* Maiol. Suar. & Bonac.

Sed probabilius iterum Reſpondeo : Poſſe. Quia id eis conceſſum videtur à Tridentino. Sic Sanchez Philibert. Filliuc. Garc. Dian. Boſſ. Vgol. & Viuald. vbi ſuprà.

QVÆSTIO XXVI.

An poſsit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate, orta ex homicidio caſuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c.

REſpondeo : Poſſe. Quia poteſt in omni irregularitate orta ex homicidio caſuali, vt ſuprà ſæpè diximus. Sic cum Sayro, & aliis diximus ſupr. *diſp.9. quæſt.38.*

QVÆSTIO XXVII.

In quibus aliis caſibus poteſt, iuxta noſtram doctrinam, Epiſcopus diſpenſare in irregularitatibus ex homicidio occulto caſuali ortis?

REſpondeo : Quod poſſit in irregularitate orta ex homicidio caſuali facto occulto in bello iniuſto ; ſecus ex homicidio omninò voluntario, vt habitum eſt ſup. *diſp.8. quæſt.16.*

Deinde poteſt in irregularitate, orta ex occiſione occulta fœtus animati, indirectè volita, vt diximus ſup. *diſp.11. quæſt.21.* ſecus ſi directè & omninò voluntaria extitiſſet, ibid. Sic Bauny *tract.11. quæſt.59. Dicto 1.* vbi ait : Quare diſpenſare cum iis Epiſcopi poterunt, qui cum imprudenter, & incautè mulierem grauidam pulſaſſent, ei fœtus abigendi cauſam præbuere. Cum iis item qui cum ſeruo imperaſſent, hoſti plagas vt aliquas imponeret (hoc tantum) eum tamen è medio iratus ſuſtulit. Similiter & cum eo, qui cum in publicum proceſſiſſet, ne hoſti pauidus videretur, aut irridendi ſui, ſi domo pedem non efferret, populo materiam daret, repentè inter eum, & illum, exorta rixa, ne eius manu caderet, ſua illum occidit. Ratio eſt, quod eiuſmodi homicidia non ſunt ſimpliciter, & perfectè voluntaria, ſed ex caſuali, voluntarioque mixta ſecund. D.Thom. 2. 2. *quæſt.64. art.8.* ergo cum ſunt occulta, in indiſpenſabilibus non ſunt cenſenda ; cum ſub exceptione voluntarij homicidij, cuius à Tridentino fit mentio, non ſint contenta. Nauarr. *cap.27. num.240.* Huc vſque doctus, & elegans Bauny.

Rurſus poteſt diſpenſare in irregularitatibus aliis ortis ex homicidio quocumque occulto indirectè & caſualiter orto, quocumque euentu, aut caſu eueniat : vt ex nuper dictis conſtat.

QVÆSTIO XXVIII.

In quibus aliis caſibus poteſt Epiſcopus in irregularitatibus aliis diſpenſare?

REſpondeo : Quod in multis. Nam *primò* poteſt diſpenſare cum illo, qui linguam latinam parum callet, vt diximus ſup. *diſp.1. quæſt.4. & 5.*

Secundò,

Secundò, cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & ad beneficium simplex; etiam si huic annexum sit curatum, sup. *disp.3. quæst.50. & 51.* Imò & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ *quæstione 55.*

Tertiò, potest Episcopus dispensare in irregularite, orta ex Bigamia similitudinaria, sup. *disput.6. quæst. 36.*

Quartò, potest dispensare in irregularitate ex reiteratione secreta Baptismi, suprà *disputatione 18. quæstione 19.*

Quintò, potest in irregularitate illius, qui exercuit Ordines quos non habet, si hoc fuit occultum delictum, sup. *disp.20. quæst.31.*

Quæstio XXIX.

An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest?

Respondeo: Quod dantur. Nam *Primò* non potest Episcopus dispensare in irregularitate ex vitio corporis proueniente, vt diximus sup. *disp.5. quæst.83. & 84.*

Secundò, non potest dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, vt habitum est sup. *disp.36. quæst.54.*

Tertiò, non potest dispensare in irregularitate ex defectu natalium, etiam ex occulto delicto parentum orta, vt contra nonnullos diximus *disp.3. quæst. 56.*

Quartò, non potest dispensare cum illegitimo Ordinato in Sacris (mala, vel bona fide,) vt in susceptis Ordinibus ministret, sup. *disp. 3. q.57. & 58.*

Quintò, non potest dispensare in irregularitate orta ex Bigamia propria, aut interpretatiua ad Ordines, adhuc minores suscipiendos. sup. *disput.6. quæst.30. 31. & 32.*

Sextò, non potest dispensare in irregularitate proueniente ex iteratione publica Baptismi, *disput.18. quæstione 18.*

Septimò, non potest dispensare in irregularitate Neophytorum, vt habitum est, *disp.25. q.9.*

Quæstio XXX.

In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam hucusque datam, dispensare?

Respondeo: Dicendum, quod *primò* possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex vitio, aut defectu corporis; dummodò vitium non sit ita fœdum, vt ex eo scandalum oriri formidetur, sup. *disp.5. quæst.85.*

Secundò, possunt dispensare cum subdito, qui caret pede, & ambulat cum pede ligneo, vt sic Missam celebret *loc. cit. quæst.86.*

Tertiò, possunt dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, vt Missam celebret, casu tamen solum quod dictus subditus oculo dextro sine deformitate Canonem legere possit, *disp.5. q.87.*

Quartò, possunt dispensare cum suo subdito Sacerdote, qui habet manus tremulas, vt Missam, in occulto adminus) celebret, supr. *disputatione 5. quæstione 88.*

Quintò, possunt Generales, aut Prouinciales dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & dignitates Ordinis habendas, *disp.3. q.74. & 75. & sequentib.*

Sextò, possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate orta ex Bigamia tam vera, quàm interpretatiua, *disp.6. q.39.*

Septimò, possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate ex defectu lenitatis contracta *disp.7. §.5. quæst.134.*

Octauò, possunt cum suis subditis dispensare in irregularitate procedente ex homicidio iusto facto à Iudice, aut in bello, ibid. *quæst.137.*

Nonò, possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex abortu, hoc est, ex occisione fœtus animati occulta, *disp.11. q.19.* imò, & à publica, ibid. *quæst.20.*

Decimò, dispensant in homicidio casuali occulto, vt docet cum pluribus Sayr. *lib.7. c.7. n.24.* imò & publico, vt iam dicam.

Quæstio XXXI.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate, orta ex homicidio casuali, etiam publico?

Negandum videtur. Quia Episcopi solum possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex homicidio casuali occulto: ergo id ad summum, & non amplius, poterunt Prælati Regulares respectu suorum subditorum. Ideò hanc partem tenent Arag. 2. 2. *q.64. art.8. fin.* & ibi Sal. *controuers.4. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam in irregularitate orta ex homicidio casuali publico, in qua non possunt Episcopi. Quia in hac dispensandi materia, maiorem facultatem (ex singulari Pontificum erga Regulares beneficentia) quam Episcopi, habent. Et ideò dispensare possunt cum suis subditis in dicta irregularitate; etiamsi Episcopi nequeant. Sic sentiunt Vecch. *in prax. nouit. disp.9. dub.18. num.6.* Sebast. à Bonon. *tract. de elect. part.2. cap.4. dub.71. num.14.* Quos citat, & sequitur Dian. *p.4. tract.2. Resol.72.* (non 83. vt leges apud eius Summam) *vers. Notandum est.* Sic etiam cum aliis Villalob. *tom.1. tract.21. diff.9. num.17.* per hæc verba: *Si el homicidio fuere puramente casual, ò echo en propria defension, pueden dispensar los Prelados, aunque sea publico, como dice el P. Fr. Manuel Rodriguez art.13. i el P. Portel in dubiis Regul. verb. dispensatio num.9. Y tienen vna concession los Prelados de S. Geronimo, para que pueda dispensar en el homicidio, quando no es cierto auerlo cometido, ò mandado.* Hæc Villalobos. Et anteà Sayrus *lib.7. cap.7. numero 24.*

Quæstio XXXII.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, modo occulto?

Negant Molin. *tom.4. de Iust. tract.3. disp.70. num.12. col. mihi 940.* vbi sic ait: Noster Generalis dispensare nobiscum potest, in irregularitate ex mutilatione, vt constat *ex compend. priuileg. Minorum verb. dispensatio, §.21.* Quin & per excommunicationem priuilegiorum Fratrum D. Benedicti Hispaniarum dispensari in conscientiæ foro nobiscum poterat, in irregularitate ex homicidio, modo notorium non esset, vt patet ex eodem Compendio, ex eodem verbo §.24. Dixi, *dispensari poterat*; quoniam si homicidium sit voluntarium, esto

ſit occultum, ſtatuit Concil. Tridentinum *ſeſſ* 14. *cap.*7. *de Reformat.* vt in eo diſpenſetur ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Priuilegia autem omnia Regularium reuocata ſunt; quatenus cum diſpenſationibus Concilij Tridentini pugnauerint: eáque de cauſa Prælati Religioſorum, neque in conſcientiæ foro diſpenſare hodie poſſunt, vt homicida voluntarius Ordinem aliquem Sacrum ſuſcipiat, & fortè in eo priuilegio non continebatur (ſic lege, non, *non continuabitur*, vt leges apud Dianam) Hæc Molina. Pro cuius ſententia citat Diana *parte tertia, tractatu ſecundo, reſolutione quadrageſimaquinta.* Peirinum *in priuileg. Minimor. tom.*1. *Conſtit.*2. *Iulij II.* §.29.*num.*103.*&* 104. & Laymanum *in Theolog. morali, lib.*2. *tract.*5. *part.*5. *cap.*9. *num.*7. Sed primum, non omnino bene nam, *num.*103. ſolum id negat, loquendo de irregularitate orta ex homicidio omnino voluntario facto per aſſaſſinum, vel proditoriè, & ſanguine frigido quantumuis ſit occultum; cum oppoſitum teneat *num.*104. ſequenti loquendo de irregularitate orta ex homicidio voluntario occulto facto ex rixa. Secundum vero, Auctorem citat Baunyus pro oppoſito. Sed quis melius, difficile eſt cognitu. Nam in principio expreſsè negat Layman hanc facultatem Prælatis Regularibus: ſed in fine, ſic concludit: verum tamen Mendicantes ſpeciale priuilegium habent à Martino V. conceſſum, diſpenſandi cum ſuis ſuper irregularitate ex homicidio non notorio apud Rodriguez *citat. quæſt.*24. *artic.*12. Sic Layman. Cuius vltimo dicto ſtandum videtur. Negat etiam Lezana (apud Dianam *part.*10. *tract.*13. *reſolut.*38.) *tom.*1. *Summ. cap.*18. *num.*44.

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe Prælatos Regulares diſpenſare cum in ſuis irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, occulto. Quia probabilius eſt, quod Priuilegia quæ ad id habent dicti Prælati, minimè ſint reuocata. Sic ſentiunt Compend. Mendicant. *verb. Diſpenſatio.* §.24. Corduba *in Commentar. ad eundem* §. Miranda *tom.*2. *quæſt.*8. (non 80. vt leges apud Baunyum) *artic.*10.*concluſ.*2. Qui hac ratione noſtram ſententiam probat: Quia ex homicidio omnino occulto, vel nulla contrahitur irregularitas, vel ſaltem ea non eſt reſeruata Papæ, ſed Epiſcopis: ergo ſicut Epiſcopus diſpenſare poteſt cum ſibi ſubditis, ita & Prælatus Regularis iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi Epiſcopalem, habens cum ſuis. Sic ille. Cuius ſententia quamuis nobis placeat; minimè tamen ratio, qua illam probat: quia (vt ſupra eſt habitum) & certum eſt, quod ex homicidio directè voluntario, etiam omnino occulto oriatur irregularitas: & quod Epiſcopus non valeat in irregularitate orta ex tali homicidio diſpenſare cum ſuis. Poſſunt igitur Prælati Regulares cum ſuis diſpenſare in dicta irregularitate; quia ad id habent priuilegia; non, quia Epiſcopi poſſunt. Tenent rurſus noſtram ſententiam Portel *in dub. Regul. verb. Abortus, n.*10.*&verb. Diſpenſare, n.*8. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.*1. *cap.*6. *dub* 19. Rodriguez *tom.*1. *q.*24. *art.*12. Sigiſmund. à Bononia *tract. de elect. p.*2. *cap.*4. *dub.*71. *num.*1. quos pro hac parte refert Diana *part.*3. *tract.*2. *reſol.*40. vbi non audet hanc approbare ſententiam, & ideo illam iudicio aliorum remittit. Sed certè poſſet illam approbare; nam præter tot, tantóque relatos Doctores, illam nouiſſimè tenent Baunyus *tract.*11. *de Cenſur. quæſt.*58. *pag.*534. *verſ. Quintò diſpenſant.* Baſſæus *verb. Irregularitas* 11. *num.*9. Crouſers *ad cap. Regul. S. Franc. lect.*12. & alij citat etiam Baſſeus pro hac opinione Sayrum *lib.*7. *cap.*1. *num.*14. ſed malè, quia ibi nec verbum de hac re dicit: bene tamen *lib.*7. *c.*7. *n.*24. vbi ſolum id concedit loquendo de homicidio caſuali, de quo ibi agit. Tenet verò Palaus *diſp.*6. *punct.*15. §.3. *in fine*, per hæc verba: Prælatis verò Ordinum Mendicantium comparatione ſuorum ſubditorum conceſſa eſt facultas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus in foro conſcientiæ, modo procedant ex delicto quod notorium non ſit, vt conſtat ex Compend. Societ. Iesv, *verb. Diſpenſatio* §.5.*&* 6. Sic ille. Villalob. *tract.*21. *diff.*9. *n.*19. vbi poſt relatam quandam conceſſionem Martini V. conceſſam Benedictinis, ſic ait: *De ſuerte que conforme a eſta conceſſion pueden los Prelados, aunque ſean Conuentuales, diſpenſar con ſus ſubditos en el fuero de la conciencia, en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, i mutilacion, ò truncacion de miembro, i enorme efuſion de ſangre, ſiendo oculto, mas no ſi es publico.* Sic Villalobos. Deinde R. Candidus, Magiſter S. Palatij, *tom.*2. (non 1. vt citat Diana *diſquiſit.*24. *artic.*61. *dubit.*8. vbi ita ſcribit: Prælati Regulares poſſunt diſpenſare, ſecundum eorum priuilegia, cum ſuis ſubditis in irregularitate contracta ratione homicidij voluntarij, occulti tamen: nam Martinus V. conceſſit, quod Prior Monaſterij ſancti Benedicti Valli-Soleti, in foro conſcientiæ poſſit abſoluere Monachos ab omni excommunicationis ſententia, etiamſi talis eſſet, quam ipſe Summus Pontifex reſeruare conſueuit; *& cum eis ſuper omni irregularitate, etiam in illis caſibus, in quibus Papa ſibi eos reſeruat, in morte, videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi ſanguinis effuſione, valeat diſpenſare, dum tamen aliquid horum trium, non ſit notorium, & hoc propter ſcandalum.* Ita Martinus V. vi præcedentis priuilegij Martini V. in quo communicant Religiones Ordinum Mendicantium, non ſolum Generales, & Prouinciales, ſed etiam Præpoſiti, & Priores locales poſſunt diſpenſare cum ſibi ſubditis in foro conſcientiæ ſuper omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen: nam communicatio priuilegiorum ſic intelligitur, quod ea, quæ conceduntur Magiſtro Generali vnius Ordinis, cenſeantur communicata Generalibus aliorum: & quæ conceduntur Prouincialibus, & Prioribus, cenſeantur communicata ſimiliter Prælatis Prouincialibus, & Prioribus, vt tradit Ioan. de la Cruz *lib.*2. *de communicatione priuileg. cap.*4. *dub. vnico, concluſ.*2. ſed prædictum priuilegium fuit conceſſum à Martino V. Priori Monaſterij ſancti Benedicti Valli Soleti, extenſum poſtea, & communicatum omnibus Prioribus, & Abbatibus aliorum Monaſteriorum, vt notauit Collector priuilegiorum Mendicantium, *verb. Abſolutio ordinaria quoad fratres* §.40. ergo Priores locales Ordinum Mendicantium communicant in ſupradicto priuilegio: poterunt igitur cum ſibi ſubditis in foro conſcientiæ diſpenſare ſuper omni irregularitate etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen.

Contra præcedentes aſſertiones, non obſtat Concilium Tridentinum *ſeſſione* 24. *capite ſexto, de Reformatione*, vbi prohibet, quod non poſſint Prælati diſpenſare in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Nam licèt non poſſint ex facultate Concilij Tridentini; poſſunt tamen virtute priuilegij Martini V. conceſſi Benedictinis; & virtute priuilegij conceſſi Prædicatoribus. Priuilegium enim conceſſum, nullo modo abrogatur, niſi fiat de illo ſpecialis mentio, & abrogatio: at in decreto Concilij Tridentini, nulla eſt facta priuilegiorum mentio, & abrogatio: poterunt ergo Prælati Regulares virtute alterius priuilegij Martini V. & Iulij II. diſpenſare cum ſibi ſubditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Hæc omnia Candidus, vt refert Diana *part.*13. *tract.*13. *reſol.*

*resol.*38. Cui adhæret Hieronymus Garcia *in Politica Regular. tom.* 1. *tract.*6. *difficult.* 1. *dubit.* 1. *num.*7. Quibus ego addo, ex Ordine Prædicatorum, Magistrum Antonium de Hinojosa *in Directorio Decisionum Regularium*, *verb. Dispensatio. fol.*184. Cuius verba infra referemus, & ex Societate Iesv, Pellizzarium *tom.*2. *Manual. Regul. tract.*9. *cap.*3. *sect.*4. *quæst.*13. *num.*122. *vers. Dixi*, *stando in iure communi*, & *quæst.*24. *num.*140.

Quæstio XXXIII.

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate contracta ex homicidio directè voluntario, etiam publico?

NEgant in primis (à fortiori) omnes Auctores nuper pro prima sententia adducti: necnon & alij, vt vidimus, pro secunda nostra relati, docentes, minimè posse Prælatos Regulares dispensare cum sibi subditis in irregularitate ex homicidio publico contracta. Quia aut ad id non habent priuilegium, aut si illud habuerint, iam nunc sit reuocatum.

Sed probabiliter certè Respondeo: Posse Prælatos Regulares dispensare cum suis Religiosis subditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario, etiam publico. Quia probabile est, ad id habere priuilegium minimè reuocatum. Nam Paulus III. concessit Benedictinis Vallis Soleti, *vt singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ, possint dispensare cum suis subditis in omni irregularitate, quauis occasione, vel causa contracta*, refert Rodriguez in Bullario *fol.*817. In qua concessione, obseruant Hieronymus, Rodriguez *in Compend. qq. Regular. resol.*16. *num.*14. & *resol.*52. *num.*25. & Laurentius Portel *in addit. ad dubia Regular. verb. dispensare, num.*5. quod Summus Pontifex non limitat, si sit homicidij voluntarij, neque casualis; nec limitat, si sit delictum occultum, vel publicum, quæ solent excipi in priuilegiis; sed absolutè, & in communi ait; *quauis occasione, vel causa contracta*: ergo planè sequitur, posse Prælatos Regulares tali concessione, sicuti iacet, sinéque limitatione, vti; & vigore illius, suos subditos ab omni irregularitate absoluere; patet; quia, vbi nec lex, nec Princeps distinguit, nec nos distinguere debemus. Et ideo hanc amplectuntur sententiam dicti Hieronymus, & Laurentius, *loc. cit.* Quam tandem videtur amplecti Baunyus *tract.* 11. *de Censuris*, *quæst.*58. *in fine*, *pag.*535. necnon Machado, vt clarè constat, ex verbis eiusdem, relatis à nobis *supra disp.*6. *quæst.*39.

His addo Magistrum Antonium de Hinojosa in suo directorio, *loco supra citato*, vbi ita ait: Dispensare etiam possunt prædicti Prælati (*nempe*, *Generalis*, *vel Prouincialis*, *vel Conuentualis*) cum eisdem fratribus, etiam non sibi subditis, ad suum tamen declinantibus territorium, super irregularitate contracta ex homicidio casuali, non voluntario: imo cum Apostolica concessio expresè dicat, quod in irregularitatibus, etiam ad Sedem Apostolicam pertinentibus, dispensare possint, absque specifica restrictione; absolutè concedi videtur irregularitas in genere ad Sedem Apostolicam quomodolibet pertinens, etiamsi ex homicidio voluntario proueniat: quia beneficium Principis est in sui solius præiudicium, dummodo ad Iudicium contentiosum non fuerit deductum. Sic concessit prædictis Prælatis Eugenius IV. vt habetur in libro veteri constitutionum, edito à Magistro Ordinis Bandelo, in priuilegiis indultis Congregationi Franciæ. Quoddam verò restrictiuum, quod in fine prædictæ concessionis appositum est, scilicet, *dummodo ex malitia non fuerint perpetrata*, sic intelligendum venit, quod ex confidentia huius priuilegij tanquam ex motiuo præcipuo, non proueneriit delicti perpetratio. Sic enim solet Papa suas limitare concessiones: aliàs omnino prædicta clausula totam desuper concessionem abrogaret. Idem prorsus ab eodem Eugenio IV. concessum est ampliſſimum priuilegium Priori Benedictino Valli Soletano, cuius nos communionem habemus, &c. Et *infra*: Prædictum priuilegium maximè notandum est, quoniam excedit plurimum concessionem Martini V. factam eidem Priori S. Benedicti super omni irregularitate dispensandi etiam quam sibi consueuit Papa reseruare, morte scilicet, & membrorum truncatione, &c. Hæc Hinojosa. Ex cuius vltimis verbis (quidquid postea ipse limitet) clarè constat, sentire posse Prælatos Regulares dispensare cum suis subditis vi priuilegij Eugenij IV. in irregularitate orta ex homicidio voluntario publico. Idémque meo videri, sentit Pellizzar. *loc. cit. quæst.*13. *n.*122. vbi ita ait: Dixi *stando in iure communi*: quia Paulus III. in Bulla à Rodrig relata *in suo Bullario.*10. *in Ordine*, quæ incipit: *Exponi nobis*, concessit PP. Benedictinis Valli Soleti, vt quouis anno, prima die Lunæ Quadragesimæ, si sint Prælati, possint dispensare cum suis subditis super quibusuis irregularitatibus pro tempore, quauis occasione, vel causa contractis: quod indultum cum sit generale, videtur comprehendere omnes irregularitates, adeóque irregularitatem ex homicidio voluntario, ac irregularitatem ex bigamia: qui enim dicit totum, nihil excludit; & lex fauorabilis generaliter loquens, generaliter debet intelligi. Sic Pellizzarius.

Confirmo hanc nostram sententiam, ex doctrina communiter à contrariis admissa. Nam ideo, dicunt filium illegitimum, etiam occultum, esse irregularem, quia iura absolutè decernunt, illegitimos esse irregulares, nihil distinguendo inter occultum, & notorium, & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus. Nunc ego: si igitur in pœnalibus, vbi odia restringi debent, valet dictum argumentum; à fortiori valebit in fauorabilibus, vbi fauores sunt ampliandi. Valeat ergo in nostro casu, & fortius valeat, hoc argumentum: Pontifices in enarratis priuilegiis absolutè, concedunt Prælatis Regularibus, quod possint dispensare cum subditis in omni irregularitate, etiam homicidij, nihil distinguendo, inter occultum & publicum, vt supra est habitum: ergo nec nos distinguere debemus: ergo concedere adstringimur, quod facultas ad dispensandum in omni homicidio, intelligi debeat de homicidio tam occulto, quàm publico. Legatur Pellizzarius *tractatu* 7. *cap.*5. *sect.*2. *quæst.*21. *num.*71.

Quæstio XXXIV.

In quibus irregularitatibus possit Commissarius Cruciatæ dispensare?

REspondeo: Quod potest *in primis*, dispensare in irregularitate orta ex defectu natalium, hoc est, cum illegitimo habito ex matrimonio irrito propter impedimentum affinitatis fornicariæ, in primo, vel secundo gradu, iuxta doctrinam *supra disp.*3. *quæst.*80. traditam.

Secundò, potest dispensare in irregularitate Bigamiæ similitudinariæ, & eius, quæ oritur ex delicto; non verò interpretatiuæ, quæ ex delicto non manat,

manat, iuxta dicta à nobis supr. *disput.6. quæst.*40. Legantur.

Tertiò, potest dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis contracta, vt habitum est sup. *disp.*7. *quæst.*135.

Quartò, potest dispensare in irregularitate contracta à Medicis, Chirurgis, & Infitmariis ex homicidio casuali, vt diximus *disp.9. q. vltima.*

Quintò, potest dispensare in omni irregularitate proueniente ex homicidio casuali, aut iniustæ mutilationis, vt docent Rodriguez *in addit.* §.13. *numero* 2. Diana *prima parte*, *tractatu* 11. *Resolut.* 112.

Sextò, tandem potest dispensare super quacumque irregularitate, excepta illa, quæ prouenit ex homicidio directè voluntario, simonia, apostasia à fide, hæresi, aut mala Ordinum susceptione. Legantur Dian. *prima parte*, *tract.*11. *Resol.*110. 111. 112. 113. 114. & 115. & Bard. *in Bull. Cruc. tract.*2. *de facultate Commissarij, à cap.*1.

QVÆSTIO XXXV.

An irregularitas, quæ sine peccato incurritur, possit per Bullam Cruciatæ dispensari?

REspondeo, vt certum: Non posse. Quia certum est apud omnes, talem irregularitatem, rationem censuræ, (cum ratione pœnæ careat,) minimè habere: ergo per Bullam minimè auferri potest, cum illa solùm concedat, à censuris, & à pœnis soluere. Itaque certum est, quod virtute Bullæ, nequit absolui quis ab irregularitate incursa ex licita hominis occisione, Bigamia, aut ex natalium, vel corporis defectu. Sic docent Auil. *part.*7. *disp.*10. *dub.*4. *in principio.* Cornejo *tract.* 5. *de censur. in genere disput.*1. *dubit.*2. *difficult.*2. *pag. mihi* 521. Legantur Diana *prima parte*, *tract.*11. *Resol.*27. & *p.*4. *tract.*2. *Resolut.*81. Bardus *in Bull. Cruc. parte* 2. *tract.*6. *cap.*7. *sect.*4. *num.*30. vbi id, vt certum supponit.

QVÆSTIO XXXVI.

An saltem, irregularitas, quæ ex delicto, prouenit, possit per Bullam Cruciatæ dispensari?

AFfirmant plures Doctores. *Primò.* Quia irregularitas prouenies ex mero delicto, & quæ est pura pœna peccati, verè, & propriè est censura: atqui in Bulla Cruciata datur facultas absoluendi ab excommunicatione, suspensione, interdicto, & quibusuis aliis censuris, & pœnis Ecclesiasticis: ergo.

Secundò. Quia huiusmodi irregularitas, quæ ex peccato, vel delicto incurritur, dato, quod non sit censura, saltem est pœna Ecclesiastica: at omnes Bullæ dicunt, quod suscipiens illam possit absolui ab omnibus censuris; & aliquæ etiam dicunt, quod possit absolui à pœnis Ecclesiasticis, vt patet in Bulla Pij IV. *anno* 1561. ergo qui illam suscepit, verè potest absolui à suo Confessario, ab omnibus irregularitatibus contractis ex delicto. Ita sentiunt communiter Thomistæ, Canus, & Orellana, quos citat, & sequitur Veg. *in specul. Curat. tom.*2. *cap.*12. *n.*323. & *in Summ. tom.*2. *cap.*15. *casu* 8. Salon. Arag. & Bañez 2. 2. *quæst.*64. *art.*8. Medin. 1. 2. *quæst.*98. *art.*4. & *in Summ. cap.*11. §.9. *pag.*50. vbi addit, *Que esta sentencia se entiende, quando la irregularidad se concede solamente por pecado; porque si vno matò, ò mutilo miembro injustamente, es irregular, no solamente por el pecado que cometio, sino tambien por la significacion, i indecencia que ay en el que derramo sangre (aunque fuera justamente) para administrar en el Sacramento del Altar de Christo cordero immaculado: y assi este no puede ser absuelto desta irregularidad por virtud de la Bulla.* Sic Medina. Cum qua limitatione hanc sententiam docuerat anteà Sotus, citatus ab ipso Medin. *dist.*22. *q.* 3. *art.*1. nec oppositum tenet *lib.*5. *de Iustit. q.*1. *art.*4. vt malè putat Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*20. *art.*17. apud Auil. & Gibalin. vbi infrà. Nuñus *in* 3. *p. tom.*2. *tract. de Bull.* §. *vltim.* Petr. Ledesm. *in Summ. tom.*1. *tract. de censur. cap.*1. *concl.*3. Cordub. *in Sum. q.*28. & 144. & *lib.*5. *quæstionarij q.*43. *dub.*4. Fernand. *in Examin. Theolog. moral. p.*3. *cap.*9. §.14. *num.*1. Conrrad. *in respons. Casuum consc. p.*1. *q.*355. Ludouic. Carbon. *de legib. lib.*8. *disp.*5. Carrill. *in Itinerario Ordinand. sect.*4. *cap.*4. *num.*8. Gutierr. *in qq. Canon. c.*37. *n.*6. Nald. *verb. Irregularitas, num.*25. Sal. *de legib. disp.*15. *sect.*1. *concl.*2. *n.* 16. Cornejo *in* 3. *p. disp.*1. *de censur. in genere dub.*2. *diff.*2. *vers. Ad secundum dico.* Gibalinus latè, *de Irregul. cap.*6. *q.*5. & *vltima*, *per totam.* vbi iustè conqueritur de Sac. Palatij Magistro, eo quod in Indice librorum expurgatorio, hanc sententiam expunxerit, & damnarit in Emmanuele Sà, cum eam sui Thomistæ, vt vidimus, magno consensu sequantur. Et quidem hanc sententiam esse probabilem, & sine scrupulo, quem sequi illam posse, clarè dicit, ex eadem Dominicana familia, doctus Ioann. de la Cruz *in director. consc. part.*2. *tract. de Irregul. dub.*15. *concl.*1. Quod ipsum, antea asseruit Rodrig. *in Bull. Cruciatæ* §. 9. *num.*29. licèt *in qq. Regularib.* & in Summa constanter docuisset contrarium. Et vrgente necessitate, eam amplecti fas esse, propter eius probabilitatem, fatentur Henriq. Auil. Villalob. & Dian. *parte* 1. *tract.*11. *de Bulla Cruciatæ Resol.*27. (non 17. vt leges apud ipsummet Dianam, vbi suprà, & Gibalinum) & *part.*4. *tract.*2. *de Irregularit. quæst.*81. sequentia dicens: Sed ego ibi (*hoc est, prima parte, loco citato,*) affirmatiuam sententiam probabilem esse dixi; & præter Doctores, quos adduxi, tenet etiam hanc sententiam nouissimè Cornejo *in tertia parte, D. Thomæ tract.*5. *de censur. in genere disp.*1. *dub.*2. *diff.*2. Dicendum est igitur, per Bullam tolli non posse eam irregularitatem, quæ est pura inhabilitas, & quæ ob defectum lenitatis, & repræsentationis contrahitur, qualis est Bigamia, homicidium iustum, & illegitimitas. Neque tolli posse eam irregularitatem, quæ simul est pœna, & inhabilitas, qualis est illa, quæ contrahitur ex homicidio iniusto voluntario, vel mutilatione: solùm ergo per Bullam tolli potest, irregularitas, quæ est pura pœna peccati. Et ideò Cornejo *loco citato*, *tractatu quinto*, *de Irregularitat. disputatione quinta*, *dubitatione prima*, *quæstione* 12. docet, irregularitatem, ex iteratione Baptismi posse tolli per Bullam Cruciatæ in foro conscientiæ, & quando delictum est occultum; quia cum imposita sit propter culpam, & non proprer significationem, habet rationem censuræ, & pœnæ Ecclesiasticæ, à quibus absolui potest per Bullam Cruciatæ. Item *disputatione 6. quæst. vltim.* docet, per Bullam tolli etiam posse irregularitatem incursam ex violatione censurarum, vt si aliquis sit suspensus, excommunicatus, &c. Vnde *disputatione 16.* asserit, quod si quis ante ætatem Ordinatus est, & celebrauit, virtute Bullæ Cruciatæ, potest obtinere dispensationem ab irregularitate incursa, eo quod irregularitas hæc censura sit, & pœna Ecclesiastica. Et tandem *disp.*7. *dub.*2. *quæst.*2. docet, posse tolli per Bullam Cruciatæ irregularitatem,

quam

quam quis incurrit ministrando in Ordine, quem non habet; quia talis irregularitas habet rationem censuræ. Et pro confirmatione supra dictorum, ne prætermittas videre me ipsum, *vbi suprà*. Vnde ex dictis in dicta resolutione apparet non benè Turrianum *in selectis disput. centur. 2. censur. Theolog. dub. 29.* asserere hanc sententiam esse improbabilem, quam communiter esse receptam in Schola D. Thomæ asserit Ioann. de la Cruz citatus *in dicta resolutione*. Huc vsque Diana, qui, vt vides, licèt dicat contrariam sententiam esse probabiliorem; hanc tamen in re sequitur.

Negant tamen contrà, plures etiam Doctores. *Primò*. Quia irregularitas non est censura propriè, & in rigore, vt cum communi diximus *part. 4. tractatu 1. disp. 1. quæst. 3. & 4.* ergo non includitur sub nomine censuræ appositæ in nostra Bulla Cruciatæ: ergo virtute illius, non potest quis ab irregularitate absolui.

Secundò. Quia irregularitas, etiam si imposita sit ob aliquod delictum, & peccatum, nec habet rationem censuræ, vt vbi suprà *quæstione quarta*, diximus; nec propriè, & in rigore, rationem pœnæ, vt *loco citato* docuimus: ergo non potest quis absolui, aut dispensari ab illa, virtute Bullæ concedentis, eam habenti; vt absoluatur à censuris, & à pœnis Ecclesiasticis.

Tertiò. Quia, secundum stylum Romanæ Curiæ, nunquam censetur concedi facultas dispensandi in irregularitate, nisi de hac fiat expressa mentio, vt testantur Nauarr. Henriquez, & Anton. Gomez apud Auilam vt infrà: at in Bulla Cruciatæ non fit expressa mentio de Irregularitate: ergo virtute illius non potest dispensari ab illa. Sic sentiunt Nauarr. *capite 27. numero 194. & 250. & libro 1. consil. 35. de tempor. Ordinand. & consil. 66. de sentent. excommunicat. ad 1. quæst.* Henriquez *libro septimo, capite 13. numero 6. & libro 14. capite 17. numero 4. litt. L.* vbi ita ait: In Bulla Cruciata, & Iubileis, per Verbum absolutionis ab omni censura, & ab aliis pœnis Ecclesiasticis ex illa resultantibus, quidam aiunt concedi dispensationem illius irregularitatis, quæ est pœna. Qua sententia licebit vti in praxi, cogente necessitate, si longè distet Episcopus, nam & Verbo absolutionis fieri possit dispensatio. At probabilius est, in Bulla non concedi per Verbum absolutio, nam dispensatio est res maior, & difficilior quam absolutio. Sic ille, citans pro se Nauarrum, *loco citat.* Maiolum, Perez, Rodriguez, Bartholom. de Ledesma, & Sotum (sed hunc malè, vt suprà notauimus) Tenent etiam hanc partem Auila *part. 7. disputatione 10. dubit. 4.* vbi citat Villadiego, Lopezium, & Martinum de Ledesma. Molina *de Iustitia, tom. 4. tractatu 3. disputatione 80.* Suarez *tomo 5. in tertiam partem, disputatione 1. sect. 2. numero 5. & 6. & disputatione 40. sectione 3. num. 3.* vbi ait oppositam sententiam esse falsam, nec rationi, nec iuri, neque authoritati Doctorum, neque praxi Romanæ consentaneam. Tolet. *lib. 1. cap. 85. num. 7.* Filliuc. *tom. 1. tract. 11. cap. 1. numer. 9.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 3. sect. 3. num. 24.* Sanch. *in Summ. tom. 2. lib. 6. cap. 17. numero 43.* Mirand. *tom. 2. quæst. 33. art. 11. conclus. 3.* Ægid. Trullench *in expos. Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. num. 5.* Villalob. *in Summ. tom. 1. tractatu 16. dub. 2. num. 2. & tract. 21. diff. 9. num. 23.* Acosta, Parisius, Zerola, Llamas, Beia, Zechius, Graffius, & alij, quos citat, & sequitur Dian. *1. p. tract. 11. de Bulla, Resolut. 27. & part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 81.* Quibus addi possunt Basseus *verb. Irregularitas 11. num. 11.* Bard. *in Bull. Cruc. loc. cit. num. 35.* Luysius Turrianus *in select. centur. 2. dub. 29.* dicens, oppositam sententiam esse improbabilem.

Sed ego clarius, sic Respondeo: *Primò*. Probabilius longè est, quod nunc minimè possit quis absolui, seu dispensari virtute Bullæ Cruciatæ, in irregularitate, etiam contracta ex aliquo delicto, & peccato. Probatur. Quia in Bulla Cruciatæ, quæ hodie promulgatur, solùm datur facultas absoluendi ab omnibus censuris, omissis aliis verbis in Bullis antiquioribus appositis: atqui longè probabilius est, quod nulla irregularitas sit censura: ergo nulla irregularitas nunc tolli potest virtute Bullæ. Consequentia est legitima: Minor constat ex à nobis dictis *part. 4. tract. 1. disp. 1. quæst. 3. & 4.* Maior verò ex ipsomet textu Bullæ, qui sic se habet: *Et ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum (etiam Sedi Apostolicæ, & in Bulla cœnæ Domini reseruatorum, & reseruatarum) plenariam indulgentiam, & remissionem semel in vita, & semel in mortis articulo: aliorum verò Sedi Apostolicæ non reseruatorum, ac reseruatarum, toties quoties confitebuntur, absolutionem, & remissionem mediante salutari pœnitentia, secundum culparum exigentiam obtinere, &c.* Sic Bullæ textus.

Sed obiicies, ex dictis à nobis *part. 4. disp. 1. cit. quæst. 8.* quod, licèt irregularitas, non sit propriè, & in rigore censura; est tamen impropriè, aut reductiuè talis: ergo comprehendi potest nomine censurarum, in Bulla appositò, & consequenter vigore illius absolui, aut dispensari; Patet, quia verè in materia fauorabili versamur.

Respondeo tamen negando consequentiam Quia licèt verum sit, quod irregularitas huiusmodi latissimè, & impropriè loquendo, dici, ac nominari censura possit; non tamen inde benè infertur, quod dum in Bulla, aut in aliis priuilegiis Pontificiis, conceditur facultas absoluendi à censuris, nomen censuræ sit ampliandum, & extendendum, ad alias pœnas, seu Ecclesiastica impedimenta, quæ contineri possunt, sub nomine censuræ latissimè acceptæ, etiamsi priuilegium sit fauorabile. Quia ex hoc magnum sequeretur inconueniens; nam posset quis eodem modo dicere, nomen censuræ ampliandum esse ad Depositionem, & Degradationem, & Cessationem à diuinis, quod nemo dixit. Et quamuis priuilegium sit fauorabile, non ideò sunt extendenda eius verba vltra significationem naturalem, & ciuilem, nisi aliqua necessitas cogat ad amplianda verba, vltra ciuilem significationem: quia alioqui semper ob fauorem priuilegij possemus extendere verba ad casus improprios, & ideò nihil in legum fauorabilium dispositione haberemus firmum & constans, quod esset inconueniens. Sic respondet dictæ obiectioni Bard. *loc. cit. num. 39.* vnde hanc conclusionem, non solum omnes Authores secundæ sententiæ, nuper relatæ; verum etiam alij, qui negant irregularitatem esse censuram fateri libenter debent.

Respondeo *secundò*. Adhuc probabilius multò existimo, nec olim potuisse aliquam irregularitatem auferri virtute Bullæ Cruciatæ, etiamsi in hac concedebatur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis. Ratio est. Quia irregularitas, nec est censura, nec pœna, propriè, & in rigore loquendo, vt vbi supr. *diximus*: ergo etiamsi olim in Bulla concederetur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis, non inde sequitur potuisse absoluere aut dispensare in aliqua irregularitate. Per pœnas igitur in illis Bullis, aut in aliis similibus, appositas, intelliguntur, vel pœnæ iniunctæ à Confessario, vel ab ipsomet pœnitente sibi impositæ; vel illæ, quæ inueniuntur in Sacris Canonibus

pœnitentialibus, per quas fideles arcentur, v. g. ab vſu Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, intra aliquod tempus; vel à receptione aliorum Sacramentorum, vt teſtantur Nauar. *cap.*27. *num.*254. Henriquez *cap.*13.*n.*6. *cit.* Auila *diſp.*10.*dub.*4.*cit.* & ex illis Bardus *in Bull. part.*2.*cap.*7.*ſect.*4. *in fine.*

Reſpondeo tamen *Tertiò*. Opinio affirmatiua, minimè eſt improbabilis, vt vult Luyſius, tum quia non eſt improbabile irregularitatem eſſe cenſuram: ergo neque erit quod in Bulla nomine cenſurarum comprehendatur. Tum etiam, quia ſaltem per principia extrinſeca nullus negare poteſt probabilem eſſe, vt bene aduertit Bardus *loc.cit. num.*35. Tum denique, quia probabiliter reſpondent contrarij argumentis, quæ in contrarium fiunt, vt faciunt Diana, & Gibalinus *loc.cit.* ergo.

Qvæstio XXXVII.

An in diſpenſatione irregularitatis, debeat quis neceſſariò, cum diſpenſationem vnius impetrat, alias ſimul manifeſtare?

Affirmant aliqui, quorum ſententia probari poteſt ex dictis à nobis 2.*part.tract.*9.*de Matrim. diſp.*24. *quæſt.*35. vbi docuimus, longè probabilius eſſe, debere quem neceſſariò in petitione diſpenſationes alicuius impedimenti, reliqua, quæ habet impedimenta, ſimul manifeſtare, aliàs ſubreptitiam fore diſpenſationem: ergo ſimiliter in noſtro caſu, cum quis diſpenſationem alicuius irregularitatis impetrare intendit, debet ſimul alias irregularitates à ſe contractas manifeſtare. Ita tenet Baſilius *lib.*8. *de Matrim.cap.*17.*num.*24.

Sed clarius, ac probabilius Reſpondeo: Non debere neceſſariò quem manifeſtare ſimul omnes irregularitates, quas habet, cum impetrat diſpenſationem alicuius; niſi caſu, quo vna irregularitas, non poſſit ſine alia explicari. Ratio eſt. Quia, neque ex iure, neque ex ſtylo id habetur; ergo tale onus ſine cauſa non eſt cuipiam imponendum. Nec obſtat argumentum contrariorum, quia illi reſpondendum eſt, praxim, & conſuetudinem eſſe contrariam in impetratione diſpenſationis alicuius impedimenti matrimonij, & ideo illi eſt ſtandum. Sic tenent Suarez *lib.*6. *de legibus*, *cap.*24. *circa finem*, quem citat, & ſequitur Palaus *tom.*1. *tract.*3. *diſp.*6. *punct.*16. §.4. *num.*16. *verſ. Suarez verò*. Perez *de Matrim. diſp.*46. *ſect.*5. *n.*7. Quem ſolum citat, & ſequitur Diana *p.*8. *tract.*3. *de diſpenſat. reſol.*57.

Qvæstio XXXVIII.

An qui contraxit irregularitatem ex occiſione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici; teneatur, manifeſtare, ſe Presbyterum, ſeu Clericum, occidiſſe? an verò ſufficiat dicere; ſe hominem occidiſſe?

Affirmant, teneri manifeſtare, ſe Clericum occidiſſe, aliàs diſpenſationem irregularitatis eſſe inualidam, non pauci Doctores. Quorum fundamentum eſt, quia iura iubent exprimi delicti grauitatem, ex qua oritur irregularitas: at delictum eſt ſacrilegium: ergo debet explicari, & exprimi. Ita tenent Suarez *loc. cit. num.*12. Nauar. *lib.*1. *conſil. de Reſcript. conſil.*18. *num.vnico, in* 2. *editione*. Rodriguez *in Summ.tom.*2.*cap.*279.*num.*10. *concl.*5. Auila *part.*7.*diſp.*10.*dub.*8.*dicto* 2. vbi ita ait: Qui voluntariè occidit Presbyterum & in petenda diſpenſatione, ſolum dicit ſe occidiſſe hominem, non manet tutus, nec diſpenſatio eſt valida. Ita Nauar. *lib.*5. *conſil. conſ.*4. *de homicid.* Probatur, quia iura iubent exprimi delictum, ex quo orta eſt irregularitas, & delictum erat Presbytericidium, quod eſt grauiſſimè qualificatum: ergo. Huc vſque Auila. Naldus *etiam in Summ.verb.Irregularis*. Perez *de Matrim. diſp.*46. *ſect.*4. *num.*7. Gordonus *in Summ. lib.*2. *quæſt.*13. *cap.*6.*num.*19.

Sed probabilius Reſpondeo: Non teneri quem, neceſſariò manifeſtare, ſe occidiſſe Presbyterum, aut Clericum; ſed ſufficere illi, ſi dicat, ſe occidiſſe quemdam virum. Quia ad irregularitatem contrahendam, omnino extrinſecum eſt, & per accidens, fuiſſe Presbyterum, aut Clericum occiſum.

Probatur *Primò*. Quia nullo iure, aut conſuetudine, ſiue ſtylo Curiæ præſcribitur, vt exprimatur talis circunſtantia. Et meritò, quia licèt occiſio Presbyteri, aut alterius inferioris Clerici, ſit maius peccatum ratione ſacrilegij; non tamen facit irregularitatem ſpecie diſtinctam.

Secundò. Quia irregularitas homicidij impoſita eſt, non, tam ob delicti grauitatem (ſiquidem multò grauioribus delictis, vt blaſphemiæ, periurio, &c. non eſt impoſita, quàm ob perfectæ lenitatis defectum imponitur: at hic defectus in quacumque hominis occiſione æqualiter reperitur: ergo fuiſſe Presbyterum, aut quemcumque alium hominem interfectum, qualitas eſt omnino extrinſeca, nihil ad irregularitatem pertinens. Sic omnino Sanchez *de Matrimon.lib.*8.*diſp.*21.*num.*22. Baſilius *de Matrim. lib.*8. *cap.*15. §.4. *num.*24. Salas *de legib. diſput.*20. *ſect.*15. *num.*122. Layman *tract.*4. *cap.*32. *num.*21. Sanctarell. *variar. reſol. part.*1.*quæſt.*62.*num.*2. Molina *tom.*4.*de Iuſtit. tract.*3. *diſput.*19. *num.*9. Portel *tom.*2. *reſponſ.moral. caſu* 49. *num.*49. Merola *tom.*2. *diſp.*4.*cap.*6.*num.*360. Texeda *tom.*2. *lib.*3.*num.*187. quos omnes refert, & ſequitur Diana 1.*part.tract.*10. *de legib. reſolut.*38. *& part.*8. *tract.*3.*de diſpenſation. reſolut.* 51. Quibus addo Caſtrum Palaum *tom.*1. *tract.*3.*de diſpenſat.legis*, *diſp.*6.*punct.*16.§.4.*num.*16. *verſ. Suarez vero*, & Bonacinam *tom.*2. *diſput.*1. *de diſpenſation. quæſt.*2. *punct.*5. *num.*20. *& punct.*9. *num.*1.

Qvæstio XXXIX.

An qui pluries in excommunicatione celebrauit, teneatur in petenda irregularitatis, diſpenſatione, exprimere numerum Miſſarum celebratarum?

Affirmare videtur Rodriguez *in Summa c.*182. *concluſ.*2. quatenus generaliter docet, quod ſi in petitione diſpenſationis, non exprimit quis numerum omnium delictorum, diſpenſatio erit ſubreptitia.

Sed longè multò probabilius Reſpondeo: Non teneri. Sic Nauar. *conſil.*3. *de Raptorib. num.*6. vbi ita ait: In diſpenſatione irregularitatis incurſæ ab excommunicato, qui frequenter celebrauit in excommunicatione, non oportet exprimere multas illas vices, quibus ſic malè celebrauit: neque illegitimus tenetur exprimere celebrationes, quas fecit manens illegitimus, in impetratione irregularitatis, quam patitur ob illegitimitatem; neque alij irregulares, qui celebrarunt in irregularitate, ſed ſatis eſt exprimere irregularitatem illam ſolam, cuius dicti nouam rationem vſque ad nos, à nemine reddita, reddimus *in Manual. Confeſſ. cap.*27. *numero* 194. & ita ſufficeret ad valorem diſpenſationis ſuper irregularitate, ob raptum contracta, exprimere, quod fecit raptum, non exprimendo vices, quibus rapuit, quando ſaltem circa vnam

ſolam

solam frequenter raptum commisit. Sic Doctus Nauar. ibi. Et *in addit. cap.27. cit. num.32.* vbi allegat stylum Curiæ. Sic etiam Henriquez *lib.12. cap.10. num.3. in fine*, his verbis: Dum irregularitas contrahitur ex eo quod excommunicatus sæpius celebrauit, satis est semel dispensari in vna irregularitate: quia ex actionibus vnius speciei in vno subiecto accidens fit moraliter vnum numero. Et *lib.13.de excommunic. cap.30.num.2.in glossa litt.M.* (non *num.3. litt.F.* vt legi apud Auilam) ita dicens: Qui in eadem excommunicatione sæpè celebrauit, satis est in dispensatione dispensationis, exprimere se irregularem, quia excommunicatus celebrauit. Et *lib.14. cap.7. num.5.* (non 3. vt offendes apud Dianam) ita scribens: Qui censura ligatus celebrauit sæpius, aut sæpè cum denunciato in crimine criminoso participauit incurrit irregularitatem ex variis titulis grauiorem; & dum impetrat dispensationem, satis est, vt simpliciter dispensetur in irregularitate contracta, ex eo quod excommunicatus celebrauit; nec oportet de singulis vicibus fieri expressam mentionem, aut in absolutione, ac dispensatione exprimere, *toties quoties incurristi.* Sic Henriquez. Quem citat & sequitur Auila *part.7. disp.10. dub.8.* Sanchez *lib.8. de Matrimon. disput.24.* (non 14. vt inuenies apud Dianam) *num.7.* Zerola *in praxi 2. part. verb. Irregularitas, §.12. ad finem.* Garcia *part.8. de Benefic. cap.3. num.80.* Castro Palaus *num.16. cit.* & Diana *part.8. tract.3. de dispensat. resolut.58.* Bonacina *quæst.vltima, & punct.vltimo de Irregularit. num.1. vers. Tertiò.*

Qvæstio XL.

An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis, super irregularitate ex bigamia contracta?

Respondeo, vt ferè certum: Non teneri exprimere: vt latè diximus *supra disput.6. de Irregularitate, orta ex Bigamia, quæst.41.* vbi *quæst.42.* scribimus, necessarium omnino in petitione dispensationis explicare species bigamiæ; & à fortiori, si duplici bigamia est ligatus, *quæst.43.* Legantur ibi dicta.

Qvæstio XLI.

An qui committit plura homicidia, contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas?

Affirmant Suarez *de legibus lib.6. cap.24. numero 12.* & nouissimè Perez *de Matrimon. disp.46. sect.5. num.7.* vbi ita ait: Qui plura homicidia commisit, si vno tantum narrato, velit dispensationem vnius irregularitatis obtinere, nihil faciet: quia tametsi illæ irregularitates sint numero diuersæ, moraliter tamen quasi efficiunt vnam grauiorem, itavt vna earum non satis explicetur sine alia. Ita ille.

Negat verò, expressè contrà Suarium, Palaus *tom.1. tract.3. disputatione 6. punct.16. §.4.num.16. vers. Suarez vero*, sic dicens: Denique non caret probabilitate contracta vna irregularitate ob homicidium, non contrahi aliam numero distinctam etiamsi aliud homicidium committas: quia cum irregularitas sit inhabilitas per modum habitus, non potes amplius ex eadem causa inhabilitari; neque vna causa super aliam operari. Sic tradit Henriquez *lib.12. cap.10. §.3. & lib.14. cap.7. §.3. (dic, 5.)* Thomas Sanchez *lib.8. disputatione 14. (dic 24.) num.7.* Auila *disputatione 10. (part.7.) dub.8.* Hæc Palaus. Et ex illo Diana *part.8. tract.3. resolut.58.* Sed an bene citentur pro hac sententia Henriquez, & Auila, colliges ex dictis *supra disp.21. quæst.31.*

Ego igitur clarius, & probabilius Respondeo dicendum, *Primò.* Qui committit plura homicidia per diuersas actiones, non solum physicè, sed & moraliter distinctas, verè contrahit diuersas numero irregularitates: vt bene probant Auctores primæ sententiæ: & constat ex à nobis dictis *supra disput.21. quæst.31. & 1 part. tract.5. disput.8. §.3. quæst.22.*

Respondeo *Secundò.* Qui commisit plura homicidia moraliter distincta, ac proinde contraxit plures distinctas numero irregularitates; nihil officit, quin possit vnius irregularitatis dispensationem obtinere, non enarrata altera. Quia in hoc nulla apparet probabilis implicatio, vt bene probat Palaus *loc.cit.* & constat ex doctrina à nobis tradita *part.4. tract.2.de excommunicat.*

Respondeo *Tertiò.* Qui contraxit plures irregularitates numero diuersas, propter numero diuersa à se commissa homicidia, sufficit si in dispensatione obtinenda dicat, & explicet in communi, se contraxisse irregularitatem ob diuersa à se patrata homicidia: sicut sufficit ei, qui contraxit plures numero irregularitates, eo quod excommunicatus pluries celebrauit, dicere, & explanare, se irregularem esse ob multiplicem in excommunicatione celebrationem. Sic sentiunt quidam iuniores, & constat ex dictis à nobis sæpè.

Qvæstio XLII.

An qui vnico ictu plures occidit homines, plures irregularitates incurrat?

Affirmant Nauarrus, Vgolinus, Sayrus, Alterius, Diana, Zerola, & Fagundez relati à nobis *1.part.tract.5.disp.8.§.3 quæst.22.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non incurrere nisi vnicam irregularitatem. Quia in eo casu vnum tantum committit peccatum: ergo & vnicam irregularitatem tantum admittit. Sic Suarez, & Bonacina relati à nobis, *vbi supra*, & alij. Et colligitur ex dictis *quæst. antecedenti*, & *part.4. tract.1. disp.3. à quæst.36.*

TRACTATVS TERTIVS
DE CESSATIONE A DIVINIS.

TRACTANT de hac materia ex professo, præcipuè, Nauarrus *in Manual. cap.*27. *num.*188. *&* 189. Couarru. *in cap. Alma mater, part.*2.§.2.*à num.*1. *&* §.4.*num.*7.Henriquez *lib.*13. (non 3.vt leges apud Auilam, & Villalobos) *cap.*52.53. *&* 54. Suarez *de Censuris, disp.*39. Auila *part.*6. *de Censur.* Sayrus *lib.*5. *Thesauri*, *à cap.*17. Sotus *distinct.*22 *quæst.*3. *artic.*2. Medina *in Summ. lib.*1. *cap.*11. § 14. vbi refert resolutionem quandam Salmanticensis Academiæ datam anno 1556. in decem capita distributam. Filliucius *tract.* 18. *à cap.*7.*num.*149. Alterius *tom.*2. *de Interdicto*, *à fol.*308. Bonacina *tom.*1. *disp.*6. Ægidius *disp* 17. *dub.*1. Layman *lib.*1. *Summ. tract.*5. *part.*4. *cap.*6. Luysius de Torres *de Censur. lib.*7. *disp.*56. Hurtad. *de Censur. tract. de cessat. à Diuinis.* Toletus *lib.*1 *cap.*93. Castro Palao *de Censur. disp.*5. *punct.*9. Villalobos *tom.*1. *Summ. tract.*20. *à difficult.*1. Pellizzarius *tom.*2. *Man. Regul tract* 7. *cap.*4. *sect.*3.

DISPVTATIO PRIMA.

De Natura & Essentia Cessationis à Diuinis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vnde dicatur, Cessatio à Diuinis?

RESPONDEO, quod ita nuncupetur; quia toto tempore, quo durat, Ministri Ecclesiæ cessant à publica celebratione Diuinorum Officiorum, & administratione quorumdam Sacramentorum. Vnde congruè dici etiam solet, *Suspensio quædam*, iuxta illud Psalmi 136. *In Salicibus in medio eius suspendimus Organa nostra:* sic enim erat cessatio à diuinis officiis. Sic Filliucius *tract.*18.*cit.cap.*7.*quæst.*1.*num.*149. Bonacina *disp.*6. *cit.punct.*1.*num.*1.Palao *disp.*5.*cit punct.*9.§.1.*num.*1. Luysius *disp.*56.*cit.dub.*1.& alij.

QVÆSTIO II.

Quid sit Cessatio à Diuinis?

REspondeo dicendum, quod cessatio à diuinis, secundum aliquos Doctores, sic definitur: *Est suspensio Organorum diuina laudis in aliquem locum decreta.* Sic definiunt cessationem, Couarru. *in cap. Alma mater,part.*2.§.2.Innocent,& alij multi,quos sequuntur Henriquez *lib.*13. *cap.*52. *num.*1. Auila *part.*6.*disp.*1.*dub.*1. *concl.*1. deducentes dictam definitionem, ex *cap. Irrefragabili.* §.*Caterum*, *de offic. Ordinarij*, & *cap.Si Canonici*, & *cap.Quamuis eod. tit. in* 6.

Secundum alios verò Doctores, cessatio est *omnimoda desistentia à diuinis officiis, & ab administratione quorumdam Sacramentorum, & sepultura laicorum.* Sic Henriquez *loc.cit.* Alterius *etiam disput.*2. *de Interdicto*, *cap.*1. *vers.Hæc definitio*, & alij apud Bonacinam *loc.cit. num.*2. Et licèt hæc definitio sit optima, non tamen est formalis, quia desumpta est ab effectu huius quasi pœnæ.

Melius igitur sic formaliter definiri potest, *Cessatio à diuinis, est simplex prohibitio Ecclesiastica, qua Clerici, seu ministri Ecclesiæ prohibentur persoluere publicè diuina officia, ministrare aliqua Sacramenta,& sepelire laicos in loco sacro.* Sic Suarez *disp.*39. *sect.*1.*num.*1.*&* 15. Bonacina *num.*2.*cit.* & in verbis eisdem,vel parum varians, Filliuc. *loc.cit. num.*150. Palaus *punct.*9.*cit.* §.1.*num.*1. & alij communiter.

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Cessatio à Diuinis?

REspondeo, quod duplex. Alia est generalis, & alia specialis, vel particularis. Generalis est,qua prohibentur diuina in loco vniuersali, vel generali, vt in Regno,Ciuitate, terra, oppido,villa,&c. Et de hac loquitur *Clement.*1. *de sentent.excommunic.* Specialis, vel particularis est, qua prohibentur diuina in loco particulari,vt in vna, vel pluribus Ecclesiis, vt in simili diximus, *de Interdicto part.*4. *tract.*5. *disp.*1. *à quæst.*4.*&* *sequent.* Sic omnes DD.Legantur Suarez *disp.*39.*sect.*1. Henriquez *lib.*13. *cap.*52.*n.*1. *litt.K.* Auila *part.*6. *disp.*1. *dub.*2. Alterius *disp.*2. *de Interdicto*, *cap.*1. *col.*5. Bonacina *disp.*6. *punct.*1. *num.*3.Palaus *loc.cit.num.*3. & alij *supra citati.*

Quæstio IV.

An Cessatio à diuinis, sit vera & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto?

Affirmant Sotus, Couarruuias, Petr. Ledesma, & Petr. Cornejo, citati à nobis *part. 4. tract. 1. de Censur. disp. 1. quæst. 3. & 7.* Quibus nunc addo Molinam *tract. 3. de Iust. disp. 80.* Quorum fundamentum est, quod Cessationi verè conuenii definitio censuræ; cum sit pœna Ecclesiastica, qua priuatur Clericus functionibus spiritualibus, vt ex nuper dictis constat: ergo.

Sed longè probabilius, longéque verius Respondeo: Cessationem à diuinis, nullo modo esse veram, & propriam censuram, saltem distinctam ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. Quia id clarè colligitur ex *cap. Quærenti, de verb. signific.* vbi interrogatus Innocent. III. de numero censurarum Ecclesiasticarum, respondit, esse tres, nempe, excommunicationem, suspensionem, & interdictum: ergo apertè definiuit, cessationem à diuinis, non esse censuram, saltem distinctam; tunc enim, vt minimum esse quatuor. Sic tenent communiter DD. tam Canonistæ, quam Theologi, quos, lato calamo, citauimus *part. 4. tract. 1. disp. 1. quæst. 3. & 7.*

Quæstio V.

An Cessatio à diuinis, sit species interdicti, & forma quædam illius?

Affirmant nonnulli Doctores, existimantes, idem esse cessationem à diuinis, & interdictum generale: & consequenter, cessationem esse censuram, sed non distinctam ab interdicto. Ita sentire Couar. & Henriquez, ait Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 1. col. 4.* his verbis: Quare decepti sunt quidam Doctores, vt Couarru. *in cap. Alma, part. 2. §. 4. n. 7. vers. Quintò*, & alij, quos ipse citat, & Henriquez *lib. 13. cap. 52. num. 1. in Annot.* dicentes, idem esse, cessationem, & interdictum generale. Ita ille. Sed malè profecto citat Alterius pro hac parte dictos Auctores. Nam in primis Couarru. *loc. cit.* solum citat pro illa, Ioan. *in Summa Confessor. lib. 3. tit. 33. quæst. 221.* Archidiacon. *in cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, lib. 6.* necnon Gonsaluum à Villadiego *de Irregularitate, cap. de interdicto, col. 3.* & Paludanum *in 4. distinct. 18. quæst. 8. art. 3. principali, vers. Sed verius*, ipse verò Couarru. oppositum clarè docet statim, *vers. Quartò constat*; ita dicens: Ex quibus mihi satis euidenter apparet, hanc vltimam opinionem (*contrariam, nempe, relatæ*) iure veriorem esse; cui parum oberunt, quæ priori loco in contrarium adducta fuere: cum cessatio à diuinis rationem distinctam habeat ab interdicto, propter omnimodam, quam inducit, suspensionem Organorum Ecclesiasticorum: & quia iure Pontificio manifestum est in hac specie discrimen inter cessationem, & interdictum, auctorit. text. *in d. cap. Si Canonici. §. Si autem, de offic. Ordin. isto libro.* Hæc Couar.

Rursus, Henriquez oppositam etiam tenet sententiam, vt dicunt eius verba: sunt autem hæc: Quidam putant cessationem esse idem quod antiquum interdictum, quod falsum est, sic *loc. cit.* ab Alterio, *num. 1.* Quod & repetit *in Annot. litt. H.* vbi etiam citat pro se Couarruuiam, & bene, vt vidimus.

Longè ergo probabilius Respondeo dicendum, quod cessatio à diuinis, nec sit interdictum, nec species interdicti. Probatur ratione assignata à Couarruuia: nam cessatio à diuinis est pura negatio, & desistentia diuinorum officiorum, vt patet ex definitione *supra quæst. 2.* tradita: ergo distinguitur omnino ab interdicto: quod amplius constabit ex infra dicendis. Sic Couar. Henriquez, Alterius, supra citati, & communis, vt vidimus *part. 4. loc. cit.*

Quæstio VI.

Quibus in rebus differat cessatio ab interdicto?

Respondeo: Quod in quinque præcipuè. *Primò*, quod cessatio non inducit irregularitatem; interdictum inducit, si violetur. *Secundò*, quod illa non est censura, nec propriè habet rationem pœnæ, nec directè fertur ad aliquod delictum puniendum. *Tertiò*, cessatio nullas vnquam personas secundum se afficit, sed solum prohibet in certo loco diuina celebrari: interdictum verò, etiam secundum se, aliquando afficit personas. *Quartò*, cessatio nunquam incurritur in iure ipso facto, sed solum fertur comminatoriè; interdictum verò incurritur ipso facto. *Quintò.* Denique priuilegium audiendi Missam, tempore interdicti, non extenditur ad eam audiendam pro tempore cessationis. Sic omnino Pellizzarius *tom. 2. Manual. Regul. tract. 7. cap. 4. sect. 3. q. 2. num. 94.* Et constat ex à nobis *supra part. 4. loc. cit.* dictis, & infra dicendis. Legantur Sayrus *lib. 5. cap. 17. num. 3. & 4.* Alterius *disput. 2. de interdict. cap. 1. col. 5. & cap 2. per totum, & cap. 8. colum. 2.* Bonacina *disp. 6. punct. 1. num. 4.* Suarez *disput. 39. sect. 1.* & alij.

Quæstio VII.

An violans cessationem particularem, irregularitatem incurrat?

Affirmabunt qui censent, cessationem non differre ab interdicto: sunt autem, quos supra *sup. quæst. 5.* vidimus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia longè multò probabilius est, cessationem differre omnino ab interdicto, præcipuè particulari, vt supra est habitum. Sic communis sententia vt fatetur Alterius, his verbis: Interdictum ita afficit locum, vt qui in eo celebrat, in casu, & modo non concesso, incurrat irregularitatem, sed cessatio non parit hunc effectum. Si enim quis celebrat in loco, in quo à diuinis officiis cessatur, non efficitur irregularis, licèt peccet violando præceptum superioris, quæ differentia ab omnibus admittitur, quoad cessationem particularem, Silueſt. *Interdictum 1. §. 5. & verbo, cessatio, §. 5.* vbi ex sententia omnium affirmat, quod si cessatio est particularis, celebrans in tali loco non efficitur irregularis, quamuis esset Ecclesia Matrix, &c. Sic Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 2. col. 2. vers. Quartò*, & penes ipsum, Abbas, Hostiens. Sotus, D. Antonin. Nauar. Couar. Valent. Tolet. & alij. Sic & Suarez *disp. 39. sect. 1. n. 8.* dicens, hanc sententiam esse communem Canonistarum.

Quæstio VIII.

An saltem, qui violat cessationem generalem, celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem?

Affirmant aliqui Canonistæ: eo quod *in Clement. 1. de sentent. excommunic.* æquiparat Pontifex cessationem generalem interdicto generali, quoad

quoad violationem vtriuſque, ibi: *Quod etiam in interdictis, & ceſſationibus à diuinis, in dictis per Prouinciale Concilium, &c. volumus obſeruari*: atqui celebrat tempore Interdicti incurrit irregularitatem: ergo & qui celebrat tempore ceſſationis generalis. Ita Ioan. Andr. Innoc. Anchar. Franc. *in c. Si Canonici, cit.* B. Anton. *tract. de Cenſur. cap.* 89. *& 3. p. tit.* 26. *cap.* 1. Maiol. *lib.* 3. *cap.* 20. *n.* 11. Angel. *verb. Ceſſatio, in principio*, & alij.

Sed longè probabilius Reſpondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem, celebrando tempore ceſſationis generalis. *Primò*, quia non violat cenſuram, vt conſtat ex dictis. *Secundò*. Quia nunquam incurritur irregularitas, niſi in caſibus à iure expreſſis: at nullibi in iure indicitur irregularitas celebranti tempore ceſſationis generalis, vel ſpecialis: ergo. Sic tenet communis Doctorum, vt teſtatur Couar. *in cap. Alma, part.* 2. §. 2. *num.* 3. *verſ. Ad quæſtionem.* Legatur Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 1. *à num.* 9. qui optimè ſatisfacit fundamento contrariorum. Alterius *diſp.* 2. *de Interdict. cap.* 2. *col* 2. *verſ. Nonnulli tamen.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 17. *num.* 8. Bonacina *num.* 4. & Villalobos *tom.* 1. *tract.* 20. *diff.* 1. *num.* 5. *&* 6.

DISPVTATIO II.

De cauſa efficienti, formali, materiali, & finali ceſſationis.

QVÆSTIO PRIMA.

An ceſſatio à diuinis, incurratur aliquando, ipſo iure?

RESPONDEO, vt certum: Non incurri. Quia certum eſt nullam ceſſationem generalem, aut ſpecialem, latam eſſe ab ipſo iure, propter aliquod crimen, ſed tantum conceditur in illo facultas, vt eam Iudex imponere valeat, quando cauſa iuſta, & rationabilis vrgeat. Sic tenet communis omnium ſententia, Abbas *in cap. Dilecto, de Appellat. num.* 18. Silueſt. *verb. Interdictum.* 1. §. 5. *in fine.* Couarru. *in cap. Alma mater, part.* 2. §. 2. *num.* 1. Sotus *diſtinct.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 2. *concl.* 1. Tolet. *lib.* 1. *Summ. cap.* 56. *verſ. Secundò.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 52. *num.* 1. *& cap.* 54. *num.* 1. Quos omnes citat, & ſequitur Alterius, *diſp.* 2. *de Interdict. cap.* 7. *in principio.* His addo Sayrum *lib.* 5. *cap.* 18. *num.* 1. Pellizzarius *tom.* 2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.* 4. *ſect.* 3. *quæſt.* 2. *n.* 94. Cuius verba habes *ſupra diſp.* 1. *quæſt.* 6. Legantur Auctores ibi citati.

QVÆSTIO II.

An Pontifex poſsit ferre ceſſationem à diuinis in vniuerſa Eccleſia?

NEgant aliqui, apud Suarez, eo quod hoc videatur eſſe contra ius diuinum, quod videtur obligare, vt ſaltem alicubi offeratur quotidie in Eccleſia ſacrificium. Huic ſententiæ videtur adhærere Alterius *diſp.* 2. *cit. cap.* 6. *col.* 1.

Sed melius multò Reſpondeo, cum ipſo Suario, poſſe abſolutè loquendo. Quia non video (ait Suarius) vbi dictum ius diuinum latum ſit. Et ideo de abſoluta potentia Summi Pontificis, non exiſtimo hoc repugnare, ſi cauſa ſubeſſet, credo tamen moraliter ſubeſſe non poſſe, & ideo talis ceſſatio, ſicut hactenus nunquam lata eſt, ita neque expediet vnquam. Sic ille *diſp.* 39. *ſect.* 3. *num.* 1.

QVÆSTIO III.

An ſolus Pontifex poſsit ponere ceſſationem, poſt interdictum?

AFfirmare videtur Nauar. *cap.* 27. *num.* 189. *verſ. Roganti vero*, ex eo quod ſolus Papa coarctare poteſt diſpoſitionem *cap. Alma mater*, vbi conceditur tempore interdicti vſus Sacramentorum, & celebratio diuinorum officiorum, cum quibuſdam moderationibus: quæ cum prohibeantur tempore ceſſationis, ſequitur correctio, & reſtrictio dictæ diſpoſitionis, quam facere ſolus Pontifex poteſt.

Sed oppoſitum Reſpondeo dicendum: Non ſolum Pontificem, ſed etiam Epiſcopum poſſe ponere ceſſationem etiam poſt indictum interdictum. Quia hoc non excedit ordinariam poteſtatem Epiſcopi, etiam iure antiquo, & nullibi eſt ſublata: & ita habet vſus. Nec hoc eſt prohibitum Epiſcopo per diſpoſitionem dicti Capituli *Alma*: nam ibi ſolum agitur de interdicto, & quæ in dicto decreto ſtatuta ſunt de interdicto, à ſolo Summo Pontifice coarctari, aut reſtringi poſſunt, ſed ceſſatio eſt nouum vinculum diſtinctum ab interdicto, *vt ſupra* eſt habitum, & ideo ponere ceſſationem poſt interdictum, non eſt coarctare decretum dicti *cap. Alma*, editum de interdicto; ſed eſt nouum vinculum adiicere, quod licèt quoque Epiſcopo. Sic Alterius *diſp.* 2. *de Interdict. cap.* 7. *col.* 2. *verſ. Hinc ſequitur.* Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 3. *num.* 2. *verſ. De efficiente.* Luyſius *lib.* 7. *diſput.* 56. *dub.* 8. & alij.

QVÆSTIO IV.

An non ſolum Epiſcopi, ſed etiam omnes alij, qui poſſunt interdictum ferre; poſsint & ceſſationem?

REſpondeo, tanquam certum: Poſſe. Quia par eſt iſtorum ratio. Vnde Pontifex in primis, Legatus eius, & Nuncius, necnon Epiſcopi, & alij Prælati habentes iuriſdictionem Epiſcopalem poſſunt ceſſationem ferre. Poſſunt rurſus ceſſationem ponere Capitulum Canonicorum, Sede vacante (imo & viuente Epiſcopo, ſi ad id habet commiſſionem ab illo, aut hoc ius ſibi acquiſierit ex conſuetudine, vel priuilegio) *vt infra*, & Concilium Prouinciale, aut Diœceſanum. Sic communiter omnes. Legantur Couarru. *in cap. Alma, part.* 2. §. 2. *num.* 6. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 54. *num.* 1. Sotus *diſtinct.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 2. Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 3. *num.* 2. *&* 3. Alterius *diſput.* 2. *de Interdict. cap.* 7. Bonacina *diſp.* 6. *punct.* 2. *num.* 1. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 18. *à num.* 2. & alij citati à nobis *part.* 4. *tract.* 5. *de Interdicto, diſp.* 2. *quæſt.* 1. *& ſequent.* Necnon *tract.* 1. *de Cenſuris, in Comm. diſput.* 2. *à quæſt.* 8.

QVÆSTIO V.

An poſsint ceſſationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut conſuetudinem?

REſpondeo, vt certum: Poſſe. Quia id colligitur clarè ex *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinarij in* 6. vbi dicitur, quod Canonici in aliquibus Eccleſiis ex conſuetudine, vel priuilegio, habent poteſtatem ceſſandi: ſic Gloſſa ibi *in Summa, & verb. Conſuetudine, & verb. Aliàs.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 54. *num.* 1.

Suarez

Suarez *disp.39. sect.3. num.3.* Auila *part.6. disp.2. dub.1. concluſ.2.* Alterius *cap.7. cit. col.3. verſ. Dico tertio.* Sayrus *lib.5.cap.18.num.23.* Bonacina *punct.2. cit.* Hurtad. *de Cenſuris, tract. de Ceſſat. num.59.* & omnes.

QVÆSTIO VI.

An ceſſatio, quæ indicitur ab Ordinario loci, comprehendat Regulares?

AFfirmare tenentur omnes qui affirmant ceſſationem eſſe propriè cenſuram, aut quandam ſpeciem interdicti, quos ſupra citatos habes.

Sed probabilius Reſpondeo: Quod non. Sic Pellizzarius *tom.2. Man. Regul. tract.7. cap.4. ſect 3. quæſt.5.num.97.* his verbis: Moneo hîc tantum, præceptum, quo Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.12. de Regular.* mandatur Religioſis, vt in propriis Eccleſiis ſeruent, & publicari faciant cenſuras, & interdicta, etiam ab Ordinariis Prælatis promulgata, id ipſis præcipientibus: non extendi ad ceſſationem: cum iuxta dicta, ceſſatio non ſit cenſura, nec interdictum; & alioqui verba interpretanda ſint ſtrictiſſimè, quandocumque agitur de pœna. Sic ille. Et antea Suarez *diſp.39. ſect.2. in fine.*

QVÆSTIO VII.

An ad indicendam ceſſationem, ſint à iure præfixa, & determinata verba?

REſpondeo, vt certum: quod non. Ideoque ſufficiunt quæcunque verba declarantia mentem ſuperioris mandantis, vt in Regno, Ciuitate, villa, aut alio loco, ſileant omnia diuina officia. Solent autem ſuperiores vti huiuſmodi fama: *Nos ob talem cauſam, hanc Ciuitatem, vel villam, aut Eccleſiam abſtinere, aut ceſſare à diuinis Officiis præcipimus.* Sic Alterius *diſp.2. de Interdict. cap.6. col.3. verſ. Quod vero.* Bonacina *diſp.6. punct.2. num.2.* Sayrus *lib.5. cap.18. num.11.*

QVÆSTIO VIII.

An materia, ob quam imponenda eſt ceſſatio, ſit iniuria illata Eccleſiæ, ſeu perſonæ Eccleſiaſticæ?

REſpondeo affirmatiuè. Sic enim apertè colligitur ex *Clement.1. de ſentent.excommunic.* vbi Clemens V. appellat ceſſationem, vnicum lumen ad repellendas iniurias Eccleſiæ factas: *Quia ipſos hoc vnico lumine ad repellendas iniurias eis factas priuare nolumus, nec debemus.* Sic Pontifex. Legatur Alterius *cap.6. cit. in principio.*

QVÆSTIO IX.

An pro quacumque leui iniuria Eccleſiæ illata, poſſit validè, ceſſatio imponi?

REſpondeo, tanquam certum, quod non. Sed debet eſſe grauiſſima iniuria, & offenſa Eccleſiæ facta Quia pœna debet proportionari culpæ: at pœna ceſſationis, eſt grauiſſima: ergo talem debet præſupponere culpam. Sic docent omnes Doctores communiter ex *cap. Irrefragabili. §. Cæterum, de Offic. Ordin.* ibi: *Cæterum ſi Canonici abſque manifeſta & rationabili cauſa, maximè in contemptum Epiſcopi, ceſſauerint à diuinis, Epiſcopus ſi voluerit, nihilominus celebret in Eccleſia Cathedrali.* Sic textus. Et ſic ſentit Gloſſa *in cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij in 6.* (non *in d.§. Cæterum cit.* vt citat Alterius) *verb. Cauſa*, vbi notat non poſſe imponi ceſſationem pro leui iniuria, his verbis: Non enim pro penſione ſubtracta, vel minima offenſa fiet ceſſatio: ſed propter grauem iniuriam, putà fiunt ſtatuta contra libertatem (*Eccleſiaſticam, intellige*) imponuntur Talliæ, vel Collectæ Clericis: detinetur Clericus vel Canonicus per ſæcularem balliuum, vel his ſimilia, quæ (*addit Gloſſa ex ſententia Archidiaconi*) diſcernenda ſunt arbitrio boni viri, id eſt, Iudicis. Hæc Gloſſa. Et ex illa Alterius *diſp.2. de Interdict. cap.6. colum.1.* Ancharan. Sotus, Silueſt. Toletus, & Henriquez apud ipſum.

QVÆSTIO X.

An, vt ceſſatio legitimè imponatur, requiratur, quod cauſa, ob quam imponitur, ſit notoria, & manifeſta?

REſpondeo, vt certum: Requiri. Conſtat hoc ex verbis nuper adductis ex *cap. Irrefragabili.* Cuius deciſionis eſt ratio: quia ceſſatio, eſt valdè publica, & in publicum grauamen Eccleſiæ: ergo requiritur, vt manifeſtam contineat cauſam. Sic omnes Doctores nuper citati, addentes, id adeò verum eſſe, vt non poſſit contrarium conſuetudine aliqua præſcribi; quia talis conſuetudo eſſet valdè oneroſa Eccleſiæ, & ideo non haberet vim ad obligandum. Legantur etiam Bonacina *diſp.6. punct.2. num.3.* Auila *part.6. diſp.2. dub.2.* ibi: *Tertia*, quod offenſa propter quam ponitur ceſſatio, ſit notoria, & manifeſta, ſcilicet, manifeſtis, & euidentibus rationibus demonſtrata, & non tantum probabilibus. Villalob. *tract.20. diffic.3. num.3.* Suarez *diſp.39. ſect.3. num.7.* & alij.

An autem iſta cauſa ceſſationis, debeat eſſe ita notoria, & publica, vt non indigeat examine, & probatione; an vero ſatis ſit, vt per probationem reddatur nota, & manifeſta, diſſidium eſt inter Doctores docentes alij, hoc ſecundum ſufficere; alij è contra id negantes, omnes certè probabiliter. Legatur Alterius *loc.cit. col.2. verſ. Difficultatem tamen.* Palao *diſp.5. punct.9. §.3. num.2.* vbi docet, quod delictum, ob quod imponenda eſt ceſſatio, debet eſſe notorium, & manifeſtum notorietate facti, vt eius ſcandalo poſſit ceſſatione occurri.

QVÆSTIO XI.

An antequam ceſſatio imponatur, debeat neceſſariò, cauſa ceſſationis exprimi inſtrumento publico, vel patentibus literis, ſigillo munitis: necnon, quod tale inſtrumentum, vel literæ, tradantur ei, contra quem ceſſatio intenditur?

REſpondeo, vt certum: Vtrumque requiri; ſaltem, vt ceſſatio ſit iuſtè lata, & vt Iudex pœnas à iure præſcriptas non admittat. Sic docent communiter DD. ex *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinarij in 6.* vbi, has duas conditiones eſſe præmittendas, Pontifex his verbis exprimit: *Si Canonici, &c. antequam ad ceſſationem huiuſmodi quoquomodo procedant, in inſtrumento publico, vel patentibus literis ſigillorum ſuorum, aut alterius authentici nihilominus roboratas, ceſſationis ipſius cauſas exprimant; & illud, vel illas ei, contra quem ceſſare intendunt, aſſignent.* Sic Gregorius X. Et ex illo Suarez *num.7. cit.* Alter. *diſp.2. de Interdict. cap.6. col.3. verſ. Prima conditio.* Auila *part.6. diſp.2. dub.2.* Henriquez *lib.13. cap.52. num.3.*

*num.*3. Filliucius *tract.*18. *cap.*7. *quæſt.*4. *num.*159. Villalob. & Palao *loc.cit.* & alij omnes,adnotantes, has duas conditiones conuenire omni ceſſationi à quocumque Iudice feratur ; & eſſe ſimiles illis, quæ præſcribuntur ſeruandæ in cenſuris ferendis *cap.*1. *de ſentent. excommunic. lib.*6. & ideo ſeruandas eſſe etiam ab Ordinariis Iudicibus ponentibus ceſſationem.

Difficultas tamen eſt inter prædictos Doctores, an præfatæ duæ ceſſationes ita ſint neceſſariæ , vt ſi non præmittantur , nulla ac irrita ſit ceſſatio impoſita. In hac difficultate

Alterius, loco nuper citato, docet, non videri ſibi has conditiones ita eſſentiales,vt ſi prætermittantur, ceſſatio reddatur nulla ; ſed tantum iniuſta : quia nullum legitur verbum *in d. cap. Si Canonici* , quod declaret, ob defectum harum conditionum,ceſſationem eſſe irritam , ſed ſolum eſſe iniuſtè latam , & Iudicem incurrere pœnam ibi deſcriptam , ibi : *Sciturі, quod ſi hoc prætermiſſo ceſſauerint*, &c. Sic ille. Cuius ſententiæ ex parte adhæreſcunt Suarez *diſputatione* 39. *ſect.*3. *n.*8.11. & Ægidius *diſp.*17. *dub.*7. *num.*90.docentes,id eſſe verum caſu,quo ceſſatio imponatur à Capitulo;non verò ſi imponatur à Prælato. Legatur Suarez *num.*13.

Sed probabilius Reſpondeo,ex defectu cuiuſcunque conditionis ex duabus ſuperius enumeratis, inualidam ac irritam eſſe ceſſationem , ſiue impoſitam à Capitulo (in quo conueniunt Suarez & Ægidius) ſiue impoſitam à Prælato (in quo diſſentiunt) Probat his verbis Palao. Quia Doctores plerumque conueniunt, ſupradictas conditiones communes eſſe omnibus ceſſationibus , ſiue impoſitis à Capitulo, ſiue à Prælato:at *in cap.Quamuis, de Offic. Ordinarij in 6.in fine*, dicitur ; parte ceſſante , & ſupraſcripta (ſcilicet,quæ in illo capite continentur, & quæ lata erant *in cap.Si Canonici , eodem tit. & lib.* Et *in cap. Irrefragabili,de Offic.Ordinarij*, quæquæ *in d.capite quamuis* , renouantur) non ſeruante , non ſeruetur ceſſatio. Si igitur non eſt ſeruanda ceſſatio,illis conditionibus , in eius impoſitione non ſeruatis : ergo illæ conditiones ſunt pro valore ceſſationis requiſitæ. Sic ille, *diſp.*5 *punct.*9. §.3.*num.*3. Et antea Auila *part.*6. *diſp.*2. *dub.*2. *verſ. Circa has conditiones* , & *verſ. Secundò notandum eſt.* Sayrus *lib.*5. *cap.*18. & penes ipſum. Angel. *verb.Ceſſatio,num.*3.*fine.*Silueſt. *eodem verb. quæſt.*1. *in fine* , qui pro hac ſententia referunt Ioan. Monachum , & Goffred. *in cap. Si Canonici, citato.*

Qvæstio XII.

An, vt ceſſatio ſit , non ſolum iuſta , ſed & valida , ſit neceſſum , vt ille , contra quem imponitur , moneatur , & requiratur , an velit ante ceſſationem emendare offenſam, & illam compenſare ?

Reſpondeo, vt certum:Eſſe omnino neceſſarium. Quia ſic præſcribitur *in cap.Quamuis, de Offic. Ordinarij,in* 6. vbi Gloſſa id docet *in Summa cap.& verb. Quamuis*, his verbis : Canonici , qui à diuinis ceſſare poſſunt , cum ceſſare voluerint , vocabunt abſentes , ſicut ſi immineret electio facienda , cum quibus de ceſſatione deliberabunt : etſi deliberant ceſſare , requirent prius eum,contra quem ceſſant, vt irrogatam offenſam emendet:quod ſi fecerit, non ceſſabunt ; alioquin ceſſare poterunt. Sic Gloſſa. Et tenent omnes DD.communiter, præcipuè nuper citati ; necnon & Suarez,& Alterius, docentes neceſſarium eſſe , vt ſufficiens monitio præcedat ante ceſſationem ſimpliciter ad eius validitatem , ſicuti in omni cenſura.

Qvæstio XIII.

An , vt ceſſatio indicta à Capitulo ſit licita, & valida , requiratur , quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo etiam abſentes ; & de cauſa ceſſandi diligenter tractetur ; ac tandem deliberetur per ſuffragia , per maiorem partem Capituli ?

Reſpondeo,vt certum : Has omnes tres conditiones requiri, vt ceſſatio, quæ à Capitulo indicitur , fiat licitè , & validè. Sic tenent communiter DD. ex *cap.Quamuis*, nuper citato. Angel. Silueſter *ſupra adducti.* Sayrus *lib.*5. *cap.*18. *n.*14. Auila *p.*6. *diſp.*2.*dub.*2. Palaus *diſp.*5. *punct.*9.§.3.*n.*5. Villalob. *tract.*20. *diff.*3. *n.*3. *fine.* Alterius *diſp.*2.*de Interdict. cap.*6. *col.*4. Suarez *diſp.*39. *ſect.*3.& alij. Notantes, primò, quod ſi contingat in præaſſignato caſu,quod vna pars Capituli concludat eſſe ceſſandum ; alia verò,non eſſe ceſſandum,itavt ſit indifferens, indici non poſſit ceſſatio. Secundò notant , quod prædictæ tres conditiones , non habent locum in ceſſatione, quæ fertur ab Epiſcopo, vel ab eius Vicario,aut alio Ordinario Iudice,vt conſtat : quia tunc cum ceſſatio ab vna tantum perſona imponatur , non requiritur conuocatio, aut conſultatio plurium.

Qvæstio XIV.

An poſita ceſſatione , niſi partes infra menſem in concordiam venerint , teneatur vtraque pars , nempe , tam ceſſans , quàm ille, contra quem ceſſatur , iter arripere per ſe ipſos, vel Procuratorem , ad Sedem Apoſtolicam , & ſe præſentare Pontifici , vt cognita cauſa remedium adhibeat ?

Reſpondeo, vt certum : Teneri. Quia ſic definitum fuit *in cap. Quamuis , de Offic. Ordinarij, in* 6. à Bonifacio VIII. Et ideo ita docent omnes Doctores.Legantur Henriquez *lib.*13.*cap.*52.*num.*2. Suarez *diſp.*39.*ſect.*3. *num.*13. Auila *part.*6. *diſp.*2. *dub.*2. Sayrus *lib.*5. *cap.*18.*num.*15. *verſ.Decima eſt.* Alterius *diſp.*2. *de Interd. cap.*6. *col.*5. *verſ. Decima.* Palaus *diſp.*5. *punct.*9. §.3.*num.*4.

Sed circa hanc conditionem ſit *dubium Primum.* An ſi imponens ceſſationem,non arripiat,intra menſem, *iter ad Pontificem* ; *ſit obligatio ſeruandæ ceſſationis , poſt menſem ?* Affirmat non obſcurè Henriquez *lib.*13.*cap.*52. *num.*2. fine dum hæc ait : Quare ſi pars ceſſans non arripiat iter , quidam aiunt non eſſe ſeruandam ceſſationem, Silueſt. (*addit in margine*) §.2. quod tamen Soto reprobat. Sic ille.

Sed , vt certum Reſpondeo , cum communi omnium : Non eſſe obligationem : Quia tunc ceſſatio ipſo iure tollitur , vt conſtat ex *dicto cap. Quamuis*, vbi *in fine*,ſic dicit Pontifex : *Parte inſuper à diuinis ceſſante , ſupra ſcripta , tam in ceſſando , quam in veniendo , ſiue mittendo ad Sedem Apoſtolicam, non ſeruante , non ſeruetur ceſſatio , ſed ea non obſtante , vt prius in ipſa Eccleſia celebretur.* Sic ille. Et omnes cum illo. Legantur Suarez *diſput.*39. *ſect.*3. *num.*14. qui bene aduertit, quod ad hoc vt ceſſatio in præſenti caſu tollatur , neceſſum ſit , vt conſtet euidenter partem ceſſantem fuiſſe in mora culpabili , quia dum id non conſtat retinet ius ſuum. Palaus *loc. cit. num.*4. Auila , Bonacina , Alterius, &

& alij *vbi supra*, imo & Sotus *d.22. quæst.3.artic.2. vers.Decimo.*

DVBIVM II. An, etiam esset obligatio seruandæ cessationis, si pars, contra quam cessatur, nolit intra mensem iter arripere?

Respondeo, vt certum: Non cessare. *Primò.* Quia textus (vt vidimus) solum facit mentionem partis cessantis. *Secundo*: quia irrationale videtur, quod propter contumaciam partis, contra quam cessatur, debeat Ecclesia priuari iure cessandi. Sic communis sententia, quam sequuntur Auila *part.6.disp.2.dub.2. vers.Sed circa conditionem*, vbi falsò dicit, quod falsò citet Henriquez Sotum pro parte contraria. Nam Henriquez (vt nuper vidimus) solum citat Sotum pro contrario, loquendo de parte cessante, non vero loquendo de parte, contra quam cessatur. Alterius *cap.6.cit. col.6. vers.Quartò notandum.* Saytus *lib.5. cap.18. num.17.* vbi citat pro hac parte Siluestrum *verb. Cessatio, quæst.2.* & Sotum *distinct.22. quæst.3. artic.2. post concluf.3. §.Hinc autem quidam.* Suarez *disp.39. sect.3. num.14.* Palaus *disput.5. punct.9. §.3. num.4.* & alij.

DVBIVM III. An qui cessationem tulit; possit, transacto mense, & post susceptum iter ad Summum Pontificem, tollere cessationem, si partes ad inuicem conueniant?

Negarunt nonnulli Iuristæ Salmanticenses apud Sotum, *vbi infra:* quorum fundamentum fuit; quod in hoc euentu iam videtur deuoluta causa ad Summum Pontificem, cum *in cap.Quamuis, citat.* solum concedatur tempus vnius mensis, vt concordia fiat inter partes, & cessatio tollatur: ergo transacto eo tempore, non potest tolli cessatio, inconsulto Papa.

Sed multò probabilius Respondeo: Posse cessationem tollere. Quia nullo iure id prohibetur. Sic ex Soto, docet Alterius hæc dicens: Tamen probabilior est contraria opinio (*nostra, videlicet*) quam tenuit Dom. Sotus *in 4. sentent. distinct.22. quæst.3. artic.2.* dicens, quocumque tempore posse fieri concordiam, & tolli cessationem. Nam intentio Papæ *in d.cap.Quamuis*, fuit prouidere bono Ecclesiæ, auferendo cessationem, etiamsi partes inter se non conuenirent: ergo mens ipsius fuit, vt in quocumque tempore partes ad concordiam conuenirent, tolleretur cessatio. Accedit, quod cessatio potest auferri ab eo, à quo est imposita, etiamsi causa perseueret. Sic ille, omnino ex Suario (quem non citat) *sect.3. cit. num.12.* Et Auila *dub.2. citat. vers. Sed circa conditionem.* Henriquez *lib.13. cap.52. num.2. in fine*, ita scribens: Quidam sine causa putant quod si partes post mensem componant litem, non potest cessatio tolli, ante iussum Papæ. Sic ille. Bonacina *disp.6. punct.2. num.4. in nona edit.* Palaus *disp.5. punct.9. §.3. num.4.* Qui tamen malè citat Sotum, & Alterium pro opposita parte, vt constat ex dictis. Sayrus *lib.5. cap.18. num.19.* & Toletus *lib.1. cap.23.* apud ipsum

DVBIVM IV. An etiam, transacto mense, teneantur partes iter arripere, & se Summo Pontifici præsentare?

Respondeo, vt certum: Teneri. Sic colligit Glossa ex *cap. Quamuis, cit. verb.Iter arripiant*, & tenent Auila *loc. cit. vers. Sed circa.* Alterius *cap.6. citat. col.6. vers. Postulabit quis*, & apud ipsos Archidiac. Gemin. & Hostiens.

QVÆSTIO XV.

Quænam sit, causa finalis cessationis?

RESpondeo dicendum, quod causa finalis cessationis, est duplex, proxima, videlicet, & remota. Finis proximus, est idem quod effectus eius, nempe, silentium diuinorum officiorum, &c. de quo statim: Finis vero remotus, sed principaliter intentus ab Ecclesia, & à Prælato, qui cessationem fert, est resipiscentia, & emendatio illius, cuius causa lata est cessatio. Sic communis. Suarez *disp.39. sect.3.* Sotus *dist.22. quæst.2. art.2. concl.2.* Filliucius *tract.18. num.157.* Bonacina *disp.6. punct.2. num.5.* Alterius *disp.2. de Interd. cap.7. fine*, & alij.

DISPVTATIO III.

De effectibus Cessationis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex sit effectus cessationis?

RESPONDEO: Cum communi, quod triplex, nempe, desistentia à diuinis officiis publicè recitandis: Priuatio aliquorum Sacramentorum; ac sepulturæ sacræ. Sic Suarez *disput.39. de Censuris, sect.2. per totam.* Alterius *disput.2. de Interdict. à cap.3. pag.313.* Filliucius *tract.18. cap.7. quæst.5.* Bonacina *de Censuris, disp.6. punct.3.* Sayrus *lib.5. cap.19.* Auila *part.6. disput.1. à dub.3.* Palaus *disputatione 5. de Censuris, punct.9. §.2.* Luysius *lib.7. de Censuris, disputat.56. dubit.2.* Villalobos *tract.20. difficult.2.* Henriquez *lib.13. cap.53.* & alij.

QVÆSTIO II.

An Summus Pontifex possit imponere cessationem partialem, hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes?

RESpondeo, vt quid certum: Posse. Quia Pontifex est supra ius commune. Sic, vt quid certum, supponunt, Suarez *disp.39. sect.2. num.15. & sect.4. num.4.* Henriquez *lib.13. cap.54. num.2.* Sayrus *lib.5. cap.18. num.7.* Auila *part.6. disp.3. dub.vltimo.* Bonacina *disp.6. punct.3. num.8.* Palaus *punct.9. cit. §.2. num.2.* & alij.

QVÆSTIO III.

An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papæ, possit imponere dictam cessationem partialem?

NEgat Auila *loc. cit.* his verbis: Nullus tamen inferior Papæ potest suspendere quoad vnum effectum, & relinquere illam in suo vigore, quoad alios effectus: nam cessatio habet suos effectus connexos, sicut excommunicatio. Præterea, nam tempore cessationis nullum permittitur diuinum officium *cap.Non est vobis, de sponsalib.* Sic Auila. Et antea Henriquez *cap.54. cit. num.2.* Sayrus *lib.5. cap.18. num.7.* Bonac. *disp.6. punct.3. num.8.* quos citat, & sequitur Palaus *num.2. cit.*

Sed æquè probabiliter Respondeo dicendum, quod non solum Summus Pontifex, sed etiam Prælatus inferior, possit imponere dictam cessationem partialem, seu possit (quod idem est) suspendere cessationem, quoad aliquos effectus tantum, & quoad ad alios vim habeat, & seruari debeat.

Probatur. Quia hoc non repugnat essentiæ ipsius

ceſſationis: quia nullibi in iure habetur, quod ceſſatio debeat habere omnes illos effectus, vt ſi Prælato placuerit non poſſit ſuſtinere, quoad aliquos effectus, & ſuſpendere illam quoad alios. Confirmatur exemplo Interdicti. Nam poteſt Epiſcopus interdicere aliquem partialiter, hoc ab officio, verbi gratia, Sacerdotali, quin interdicat illum ab officio prædicandi, vt diximus *part.4.tract.5. de Interdicto, diſput.3. quæſt.2.* ergo à fortiori poterit ceſſare aliquem partialiter. Sic tenent Suarez *diſputat.39. ſect.2.num.15. & ſect.4.num.4.* & Alterius *diſp.2. de Interdicto, cap.9.in fine.* Qui bene reſpondet ad *cap. Non eſt vobis, de ſponſalib.* dicendo, quod ibi explicatur ratio ceſſationis generalis, quæ iure Ordinario vetat celebrationem omnium diuinorum officiorum: non tamen prohibetur Prælatis, vt ex legitima cauſa, non valeant eius effectus limitare, & ſuſpendere. Filliucius *etiam tractat. 18. cap.7.* (non 9. vt leges apud Palaum) *quæſtione 6. num.172.* & *quæſt.10. num.187* Luyſius *lib.7. de Cenſuris, in fine. verſ. Addit Pater Suarez.* Villalob. *tract.20. difficult.5.num.4.& 5.* Debent rurſus tenere hanc ſententiam omnes qui exiſtimant ceſſationem eſſe ſpeciem quandam Interdicti, quos retulimus *ſupra diſp.1. quæſt.5.*

---

§. I.

De primo effectu ceſſationis, qui eſt *Priuatio à Diuinis Officiis?*

QVÆSTIO IV.

An tempore ceſſationis particularis, licitum ſit, celebrare diuina officia publicè?

RESpondeo, vt certum: Minimè eſſe licitum. Sic docet Bonacina *diſp.6. punct.3. num.1.* ita ſcribens: Primus effectus eſt, vt tempore ceſſationis tam generalis quam particularis abſtineatur à Diuinis Officiis publicè recitandis; vt ab Horis Canonicis publicè perſoluendis; à celebratione Miſſæ, &c. etiamſi ſeruetur moderatio *cap. Alma mater.* De particulari ceſſatione res clara eſt; quia ſicut non licet diuina officia celebrare tempore Interdicti particularis, cum dicta moderatione, ita neque licet in ceſſatione particulari. Ita Nauarrus *num.189.* Suarez *diſp.39. ſect.2.* Henriquez *lib.13. cap.53.* Sayrus *lib.5.cap.19.* & alij communiter. Hæc Bonacina. Et bene in tradenda hac doctrina: ſed non in citandis iis Auctoribus, cum vix vnus Nauarrus illam, de particulari ceſſatione expreſsè tradat: Tradit tamen Auila *part.6.diſput.1.dub.3.verſ. Pro reſolutione.*

QVÆSTIO V.

An ſaltem tempore ceſſationis generalis, liceat diuina celebrare publicè, cum moderatione cap. Alma mater?

AFfirmant plures docentes, quod priuilegium *in dicto cap. Alma*, nempe quod poſſint Clerici diuina officia in loco interdicto celebrare, ſubmiſſa voce, ianuis clauſis, & campanis non pulſatis, extendatur ad ceſſationem generalem. *Primò.* Quia (inquiunt) Interdictum generale, & ceſſatio generalis æquiparantur, quantum ad celebrationem diuinorum officiorum, vt conſtat ex *Clement.1. de ſerient. excommunic.* ergo ſi tempore Interdicti generalis, licitum eſt, celebrare publicè diuina, cum moderatione *d. capitis*, etiam erit licitum, cum eiſdem moderationibus, tempore ceſſationis generalis.

Secundò. Quia rationes, quæ mouerunt Pontificem, ad concedendum *in cap. Alma mater*, quod tempore generalis interdicti celebrarentur officia diuina, cum moderationibus eiuſdem capitis, habent locum in ceſſatione generali: ergo etiam habet locum eadem conceſſio. Conſequentia patet. Antecedens verò probatur. Nam rationes, quæ ad dicta mouerunt Pontificem, fuere (vt conſtat ex ipſomet *cap. Alma*) ne fidelium deuotio tepeſceret, ne hæreſes pullularent: at hæ rationes, æquè in ceſſatione à Diuinis procedunt: ergo. Sic tenent Nauarrus *cap.27. num.189.* Archidiacon. *cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, in 6.* Palud. *in 4.diſtinct.18. quæſt.8. artic.3.principio, num.38.* Ioan. de Friburgo *Summ. Confeſſ. lib.3.tit.33. quæſt.221.* Villadiego *de Irregularit. vbi de Irregularit. ob violationem Interdicti. §. Dictum eſt*, & *cap.5. de Interdict. num.15. verſ. Prædicta tamen.*

Sed probabilius Reſpondeo: Non licere. *Primò.* Quia (vt ſupra eſt habitum) ceſſatio à diuinis non comprehenditur ſub Interdicto, ſed omnino diſtinguitur ab illo: ergo nec comprehendi debet, ſub eius priuilegio.

Secundò. Quia, vt conſtat ex *cap. Si Canonici, §. Si autem, de Offic. Ordinarij, in 6.* qui eſt cauſa ceſſationis à diuinis, obligatur ſoluere diſtributiones Clericis, quas non ſunt lucrati, propter ceſſationem: at hæc obligatio non haberet locum, ſi officia celebrarentur, cum moderatione *cap. Alma*, tempore ceſſationis, nam Canonici ſi vellent, poſſent, & deberent intereſſe diuinis, ſicut tempore Interdicti: ergo.

Ad primum argumentum partis oppoſitæ negandum eſt, quod *in dicta Clement.* æquiparentur Interdictum generale, & ceſſatio generalis, quantum ad officia diuina; ſed ſolum quantum ad hoc, quod ſicut Religioſi non ſeruantes Interdictum incurrunt excommunicationem; ſic etiam non ſeruantes ceſſationem.

Ad ſecundum negandum eſt etiam antecedens. Quia minimè militant eædem rationes in ceſſatione, ac in Interdicto, vt priuilegium conceſſum huic, ad illam extendatur. Nam ceſſatio à diuinis rariſſimè imponitur, & ob vrgentiſſimam cauſam, & tentatis aliis pluribus remediis, & durat regulariter loquendo, minus quam interdictum. Sic tenent communiter Doctores, & in primis grauiſſima Congregatio Doctorum Salmanticenſium habita *anno 1556.* vt refert Medina *in Summa, libro primo, capite vndecimo, §.14. fol.58.* his verbis: *Y para que ſe entienda lo que es licito, ò illicito hazer en el tiempo que ay ceſſacion à diuinis, ſe pone a qui vna determinacion de todos los hombres Doctos de la Vniuerſidad de Salamanca, que auiendolo conſultado, determinaron lo ſiguiente. Lo Primero, que eſtando la dicha ceſſacion, los oficios diuinos no ſe pueden celebrar en la Ciudad donde la ay, i que en todas las Igleſias ceſſen del todo.* Sic Medina, Couarruuias *etiam ſecunda parte, §.4. numero ſeptimo.* Henriquez *libro decimotertio, capite quinquageſimotertio, numero primo & ſecundo.* Gutierrez *libro primo, Canon. quæſtionum capite decimo, numero ſexto.* Sanchez *libro ſeptimo, de Matrimon. diſputatione octaua, numero decimoquarto*, & penes ipſum, Curiel, Margallo, Ludouic. Lopez, & Man. Rodriguez, Suarez *diſput.39. ſect.8. num.7.* Auila *part.6. diſput.1.dub.3. verſ. Secunda opinio.* Ægidius *diſp.17.dub.7.num.85.* Bonacina *tom.1.diſp.6.punct.1. num.4.verſ. Tertiò, & punct.4.num.1. verſ. De generali ceſſatione.*

cessatione. Layman *lib.*1. *Summ.tract.*5.*part.*4.*cap.*6. *num.*2. Hurtad. *de Cessatione*, *difficult.*2. *num.*58. Palaus *disput.*5. *num.*9. §.2. *num.*6. Sayrus *lib.*5. *Thesauri*, *cap.*19. *num.*2. Viualdus *tract.de Cessat. num.*6.*pag.mihi* 261. Alterius *disp.*2.*de Interd.cap.*3. *col.*3.*vers.Huic quæstioni.* Luysius *lib.*7.*de Censuris*, *disput.*56. *dub.*7. Filliucius *tract.*18. *cap.*7.*quæst.*6. *num.*168. Villalobos *tract.* 20. *difficult.* 2. *num.*4. & communis.

Qvæstio VI.

An saltem, tempore cessationis generalis, sit licitum, celebrare officia diuina publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumpt. B. Mariæ Virginis; sicut est licitum celebrare, tempore Interdicti localis generalis?

NEgat absolutè Bonacina *disp.*6. *punct.*3. *num.*1. *cit.* his verbis: Quare non licet, tempore cessationis, celebrare Diuina Officia in festiuitate Natiuitatis, Paschæ, & Pentecostes, sicut licitum est ea celebrare tempore Interdicti localis generalis: Nam *in cap. Alma mater*, sermo est de tempore Interdicti, non verò de tempore cessationis, nec aliter vsu, aut consensu Doctorum receptum est. Ita Suarez *num.*13. Auila *dub.*6. Coninch *disput.*17. *dub.*7. *num.*85. Filliucius *quæst.*5. *num.*168. & 170. Reginaldus *lib.*32. *tractat.*3. *num.*75. & alij apud Sayrum *cap.*19. *num.*6. & Henriquez *loco citato*, contra nonnullos alios apud præ citatos Doctores. Hæc Bonacina. Sed an bene, in citandis omnibus his Auctoribus pro se, infra pabebit. Citat etiam Sayrus pro hac parte Viualdum *tractat. de Cessatione*, *numero* 6. Sed malè, vt dicam. Potest tamen pro hac sententia citari Vasquez apud Luysium, qui illum sequi videtur *lib.*7.*disputationes* 56. *dubit.*3.

Sed clarius, & distinctius Respondeo *Primò.* Spectato iuris rigore, non est licitum, tempore cessationis generalis, celebrare publicè diuina officia in præassignatis festiuitatibus Natiuitatis, Paschæ, &c. iuxta Capitulum *Alma mater.* Quia re vera, in illo, nihil conceditur pro tempore cessationis, vt bene probat Bonacina. Cui consonant omnes Doctores ab ipso citati, & est communis.

Respondeo tamen *Secundò.* Non spectato Iuris rigore, sed spectata æquitate, vsu, & consuetudine, & sapientum Doctorum auctoritate, licitum omnino est celebrare publicè diuina officia, tempore cessationis generalis, in illis quatuor festiuitatibus, *in cap. Alma* assignatis, & aliis posterius additis, sicut est licitum celebrare, tempore Interdicti generalis. Sic tenet in primis Henriquez (citatus pro se à Bonacina) *libro decimotertio, capite quinquagesimotertio, in corp. litt.V.* vbi ita ait: In festis, quibus, vt *capite quadragesimoseptimo*, §.1. dicitur, ipso iure suspenditur Interdictum, suspendenda est cessatio generalis, non tam ex concessione *cap. Alma*, (quod nihil concedit pro tempore cessationis) quàm, quia consuetudo, cum Sapientum auctoritate, ita ample interpretatur: atque ita in his festis licent cum publica solemnitate Missæ, & alia officia diuina, & sepultura; non tamen Sacramenta, nisi, quæ licent, tempore Interdicti. Hæc ibi Henriquez. Qui in glossa *litt.V.* addit, hanc sententiam fuisse practicatam Salmanticæ, anno Domini 1584. consultis Doctoribus, tum Theologis, tum Iuristis illius Academiæ. Sic etiam ex ipsomet Henrico, tenet ac docet Auila *dub.*6. à Bonacina pro se allegato, *vers. Conclusio*, tenet etiam Sayrus *num.*6. (ab ipsomet Bonacina adducto) ex eodemmet Henrico, & Couarruuias *in cap. Alma mater*, *part.*2.§.5. *num.*3. *vers. Quartò.* Imo Suarez *loco citato*, nostræ fauet sententiæ; ait enim, in rigore Iuris, primam nostram conclusionem esse veram; vbi tamen contraria consuetudo recepta fuerit, posse in praxi teneri secundam. Et eodem modo loquitur Coninch. Tenent deinde hanc nostram secundam conclusionem Sanchez *d. lib.*7. *disputatione* 8. *num.*18. & penes illum, Couarruuias, Gutierrez, Lopez & Manuel. Layman *etiam lib.*1. *tract.*5. *part.*4. *cap.*6. *num.*3. Palaus *disputat.*5. *punct.*9. §.2. *numero* 7. Villalobos *tom.*1. *tract.*20.*difficult.*2.*num.*5. (vbi citat Suarium pro hac parte) & *difficult.*8. *vers. Hasè de aduertir.* Alterius *disput.*2. *de Interdict. cap.*3. *col.*10. *vers. Dubitatur tertiò.* Viualdus etiam (citatus à Sayro pro contrario) *num.*9. vbi his verbis, difficultati propositæ responsum præbet: Respondeo, quod quamuis *num.*50. ex *cap. Non est*, *de sponsal. cap. Irrefragabilis.*§. *Cæterum*, *de Offic. Ordin.* & aliis: ex Couarru. 2.*part* §.5. *num.*3. & aliis, probet non esse suspendendam cessationem in dictis festis: ipse tamen *num.*53. contrarium bene probat: vbi ait, sic fuit Salmanticæ determinatum in facti contingentia anno 1584. Sic ille.

Qvæstio VII.

An non solum, tempore cessationis generalis, sed etiam specialis; licitum sit, celebrare publicè, in præfatis festis?

REspondeo, vt certum: Quod non. Ratio est: Quia *cap. Alma mater*, quoad hoc priuilegium, de illis quatuor festiuitatibus, non habet locum in Interdicto particulari, vt constat ex à nobis, *tract. de Interdicto*, *disp.*4. *quæst.*5. dictis: ergo multo minus habebit locum in cessatione particulari. Sic Auila *part.*6. *disp.*1. *dub.*6. *in fine.* Alterius *loco nuper citato.*

Qvæstio VIII.

An tempore cessationis, teneantur Clerici, priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur?

REspondeo, vt certum: Teneri. Quia officia dicta, quæ priuatim recitantur à Clericis, quoad effectum cessationis, non reputantur inter officia publica. Rursus, quia Clerici per nullam Censuram eximuntur ab obligatione recitandi horas priuatim: ergo multo minus per cessationem, quæ non est censura. Sic vt certum supponunt omnes, legatur Alterius *disp.*2. *de Interdict. cap.*3. *col.*2. *vers. Animaduertendum est.* Viuald. *tract. de Cessat. num.*13. *pag.mihi* 263. Villadiego, Monte maior & Campos apud ipsum. Bonacina *punct.*3. *cit. num.*3.

Qvæstio IX.

An etiam, tempore cessationis, sit licitum bini, vel terni simul, Horas Canonicas, intra Ecclesiam adhuc, recitare?

NEgat Viualdus *loc. cit. num.*14. hæc dicendo: Nec poterunt bini tunc recitare Horas, nisi habeant prluilegium *cap. Quod in te. de Pœnitent. & Remiss.* Couarruuias *in cap. Alma*, 2.*part.* §.4. *num.*7. *vers. Ne tamen.* Nauar. *cap.*27.*num.*129.

Campos *num.*90. Hæc Viualdus. Sed certè, nec Nauarrus, nec Couarruuias *loc. cit.* tenent sententiam Viualdi, potius pro contraria citantur ab Henriquez *vbi infra.* Tenent tamen Villadiego *de Irregularit.cap.*5.*de Interdict.num.*16. *vers.Sed salua correctione.*Senatus ille Salmanticens.*cap.*3.quem citat, & sequitur Medina *lib.*1.*Summ.cap.*11.§.14. ibi: *Lo tercero, que quanto al reçar las horas, que las rezen solos, i no de dos en dos, excepto los priuilegiados.* Et loquendo de recitatione intra Ecclesiam,Filliuc. *vbi infra num.*167.

Sed probabilius Respondeo: Esse licitum, binos, vel ternos, simul, non solum extra Ecclesiam, verum etiam intra, voce submissa, sine cantu, &c. Horas Canonicas recitare. Quia (ait Henriquez) ita priuatim dicere solet laicus, nec ita videtur pertinere ad publicum officium, vt Cantus in Choro. Sic ille, *lib.*13. *cap.*53. (non 35. vt leges apud Sayrum) *num.*2. *in fine.* Qui *in litt. N.* citat Hostiens. Ploue, Perez, Margallo,Nauarrum, Couarru. & alios. Sic etiam Suarez *disputatione* 39. *sect.*2. *num.*14. Auila *part.*6. *disput.*1. *dubit.*4. *vers.Sed inquiris.* Sayrus *lib.*5. *cap.*19. *num* 4. Alterius *disp.*2. *de Interdict. cap.*3. *colum.*2. *vers. Quæret quis* (ex Suario, quem non citat) Bonacina *disputatione* 6. *punct.*3. *num.*3. *vers. Addo cum Henriquez.* Et (loquendo de recitatione extra Ecclesiam) Filliucius *tract.*18. *cap.*7.*quæst.*6.*num.*171.

Qvæstio X.

An tempore cessationis, sit licitum, pulsare campanas ad diuina officia?

Respondeo, vt quid certum: Quod non. Constat clarissimè. Quia, si diuina officia sunt prohibita, tempore cessationis; consequenter censetur prohibita Campanarum pulsatio. Quod apertius colligitur ex dictis *tract.*5.*de Interdicto, disp.*4.*q.*22. Sic omnes.

Qvæstio XI.

An saltem, sit licitum, tempore cessationis, pulsare campanas ad Concionem, Orationem Angelicam, & ad alia, quæ non sunt officia diuina?

Respondeo: Esse licitum (sicuti esse diximus tempore Interdicti) nisi aliàs contrarium consuetudine receptum sit. Quia id nullo iure est vetitum. Ideoque pulsari possunt campanæ *ad Concionem, ad salutationem Angelicam; ad celebrandum aduentum Regis, aut Prælati: ad comitandam Eucharistiam, cum ad infirmos defertur; ad ostendendas Sanctorum Reliquias*, &c. Sic Suarez *disputatione* 39. *sect.*2. *num.*17. Alterius *disp.*2. *cap.*3. *dub.*4.*pag.*319.Filliucius *num.*173. Bonacina *loc.cit. num.*2. Henriquez *cap.*53. *num.*3. & alij citati à nobis *tract.*5. *de Interdict. disp.*4. *quæst.*24.

Qvæstio XII.

An tempore cessationis, licitum sit laicis, audire Missam, aut alia officia diuina?

Affirmandum videtur, eo quod in definitione cessationis (vt vidimus *disp.*1.*quæst.*2.) solum fit mentio de Clericis, seu Ministris Ecclesiæ, non de laicis:ergo super illos tantum cadit cessatio, seu eius præceptum.

Sed, vt certum Respondeo: Non esse laicis licitum; nisi aliàs habeant priuilegium. Quia certum est, quod cessationis præceptum, tam Clericos, quàm laicos comprehendat. Nam licet hæc cessatio (ait Alterius) dicatur priuatio Ministrorum Ecclesiæ, non tamen solum præcipitur Ministris, ne celebrent, & recitent diuina officia; sed vetitum quoque est ipsis laicis, ne ea audiant, etiamsi in tali loco, cui decreta est cessatio, diuina officia celebrentur à Ministris Ecclesiæ: licèt enim hæc cessatio, directè, & principaliter præcipiatur Ministris Ecclesiæ; tamen consequenter, & secundariò deriuatur etiam ad laicos,tanquam ad eos, qui audiunt, nam si prohibetur celebratio, interdicitur etiam celebrationis participatio, quod est veluti quoddam accessorium ad celebrationem.Tum etiam, quia illa cessatio simpliciter ponitur pro toto populo, sed significatur specialiter in Ministris, quia ad illos pertinet hoc ministerium, & illis cessantibus, oportet alios cessare. Quod si illi tanquam contumaces, & inobedientes nolint cessare, transgrediuntur præceptum Ecclesiæ, & incurrunt pœnas iuris, & nihilominus laici tenentur eos vitare in diuinis, & non interesse officiis, non solum, quia debent non consentire, seu cooperari, suo modo, aliorum peccato, & iniquitati, sed etiam per se: quia ipsi comprehenduntur sub præcepto prohibitionis. Quare, si aliquis Sacerdos, ex priuilegio celebret tempore cessationis, alij non gaudentes vllo priuilegio, non possunt Sacrificio eius interesse, vt constat ex communi consuetudine Ecclesiæ. Sic Alterius *disp.*2.*de Interdict.cap.*3. *col.*1. omnino ex Suario (quem non citat) *disp.*39. *sect.*2. *num.*2. Filliucius *num.*166. Bonacina *disp.*6. *punct.*3.*num.*4. & alij.

Qvæstio XIII.

An qui habent priuilegium audiendi Missam, cessationis tempore, teneantur eam audire, diebus festis?

Negat Auila *part.*6.*disp.*1.*dub.*7.& antea *part.*5. *tract. de Interdicto, disput.*4. *sect.*2. *dubit.*6. Quod negabunt etiam Victoria, Cano, Llamas, Diana, Ægidius, citati à nobis *part.*4. *tract.*5. *de Interdicto, disp.*5. *quæst.*42. & antea *part.*3. *tract.*2. *de auditione Missæ, disp.*2. *quæst.*7. Quibus adde Alterium *loc.cit.cap.*3. *in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Teneri. Quia possunt dum vrget: ergo tenentur. Sic Suarez, Nauarrus, Sotus, Hentiquez, Ledesma, Rodriguez, Azor,Reginald.Nuñus, Bonacina, & alij innumeri citati à nobis *vbi supra.*

Qvæstio XIV.

An tempore cessationis, sit licitum, celebrare Missam, semel in hebdomada; ad renouandam Eucharistiam?

Respondeo,vt certum:Esse licitum, celebrare semel in hebdomada, cum vno saltem ministro, ne species putrefiant. Sic omnes. Et præcipuè Doctores Salmanticenses, secundo suo decreto, quod, vt refert Medina *in Summa, cap.*11.§.14. sic se habet: *Lo segundo, que se podra celebrar en la Iglesia, para renouar el Santissimo Sacramento, de ocho en ocho dias,solo el Sacerdote con vn ministro secretamente.* Quod decretum habet verum loquendo de Interdicto,siue speciali, siue generali, vt notat Sayrus *lib.*5. *cap.*19.*n.*3.Sic item Bonac.*disp.*6.*punct.*3.*n.*3.Palaus *disput.*5.

disput. 5. punct. 9. §. 2. num. 9. his verbis: In omnium tamen sententia, fatendum est, tempore cessationis, licitum esse celebrare in qualibet Ecclesia, semel in hebdomada pro renouanda Eucharistia, ne species Sacramentales putrefiant, neve infirmi, sine Viatico decedant, quæ fuerunt rationes, ob quas in speciali interdicto hoc permissum est, iuxta *cap. Permittimus, de sentent. excommunicat.* Sic ille. Et antea Henriquez *lib. 13. cap. 53. num. 2.* Nauarrus *cap. 27. num. 173.* Suarez *disp. 39. sect. 2. num. 19.* Auila *part. 6. disput. 1. dubit. 4. concluſ. 2.* Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 4. colum. 2. verſ. Et primo dicendum est*, omnino ex Suario non citato. Villalobos *tract. 20. difficult. 3. num. 12.* & omnes

Qvæstio XV.

An non ſolum ſemel in hebdomada, verum etiam quotidie, poſsit, tempore ceſſationis, fieri Sacrum; ſi opus ſit conferri Viaticum, & non ſit Euchariſtia?

Respondeo: Posse. Quia hæc sufficiens est causa, vt Sacerdos, non solùm possit, sed debeat celebrare ad conferendum Viaticum infirmo in extremo mortis articulo, seu periculo constituto, etiam tempore cessationis. Nam in hoc casu, concurrunt duo præcepta; diuinum, communicandi in articulo mortis, & humanum prohibens sacrificare, hoc tempore: ergo illud primum est præferendum. Si dicas, illud præceptum diuinum obligare infirmum existentem in illa necessitate ad communicandum; non vero Sacerdotem, qui propter illum communicandum celebraturus est. Respondeo, quod in hoc casu teneatur Sacerdos, naturali iure Charitatis, subuenire proximo in articulo mortis laboranti ministrando ei Viaticum, si commodè potest: nec est probabile Summum Pontificem voluisse prohibere Sacerdoti, ne sacrificet, tempore cessationis, tali necessitate occurrente ad subueniendum proximo. Sic Suarez *loco citato, num. 20.* Alterius ex illo, *loc. cit.* & Villalobos *num. 11.* Bonacina *punct. 3. num. 6.* & Palaus. Qui notant, cauendum esse, ne hoc in fraudem cessationis fiat; ideoque in Missa, quæ semel in hebdomada permittitur conseruandæ sunt omnes formulæ, quæ pro tota hebdomada necessariæ intelligantur.

Qvæstio XVI.

An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus, tantum poſsit vnicus Miniſter aſsiſtere?

Affirmant Salmanticenses, Medina, Villalobos, & Bonacina *supra quæst. 14* adducti. Quia vnus sufficit: ergo.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam duos posse assistere ministros. Quia Soterus Papa *in cap. Hoc quoque, de consecrat. distinctione 1.* iussit in Missis adesse saltem duos, quibus Sacerdos dicat *Dominus vobiscum.* Sic Henriquez *lib. 13. cap. 53. numero 2. litt. H.* & ex illo, Auila *part. 6. disputatione 1. dub. 4. concluſ. 2.* Sayrus *lib. 5. cap. 19. num. 3.* Palaus *disputatione 5. puncto 9. §. 2. numero 9.* & alij. Legantur dicta à nobis *secunda parte, tract. 8. disputatione 7. quæstione 51.* vbi decretum Soteri explicauimus.

§. II.

De secundo cessationis effectu, qui est, *Priuatio Sacramentorum.*

Qvæstio XVII.

An tempore ceſsationis generalis, licitum ſit, conferre Sacramentum Baptiſmi, paruulis?

Respondeo, vt certum: Esse licitum. Quia sic habetur *in cap. Non est vobis, de sponsalibus.* Cuius verba sunt: *Nulla diuina officia, præter Baptismum paruulorum, & Pœnitentiam morientium celebretis, vel permittatis aliquatenus celebrari.* Hæc verba textus, fidelius quàm à Palao, relata. Ratio huius decisionis est, quia hæc duo Sacramenta, sunt necessaria ad salutem fidelium: & ita meritò, nullo tempore negantur ab Ecclesia. Sic omnes Doctores. Legantur Couarruuias *in cap. Almamater, part. 2. §. 4. num. 7. verſ. Vicumque tamen ſit.* Henriquez *lib. 3. cap. 13. numero 1. & 4.* Sayrus *lib. 5. cap. 19. num 7.* Suarez *disp. 39. sect. 2. num. 18.* (non 14. vt leges apud Palaum) Auila *part. 6. disp. 1. dub. 9.* (non 6. vt leges apud Palaum) Bonac. *disp. 6. punct. 3. num. 7.* Layman *lib. 3. tract. 5. part. 4. cap. 6. num. 3.* Palaus *disput. 5. punct. 9. §. 2. num. 11.* Alterius *disp. 2. de Interdicto, cap. 4.* Filliucius *tract. 18. cap. 7. à quæst. 7.* Villalobos *tract. 20. diff. 31. à num. 8.* & Doctores Salmanticens. *decreto 4.* apud Medinam *loc. cit.*

Qvæstio XVIII.

An etiam, tempore ceſsationis, ſit licitum, Sacramentum Baptiſmi miniſtrare adultis?

Negandum videtur. Quia *in cap. Non est vobis*, nuperè citato, solum (vt vidimus permittitur Baptismus paruulorum: ergo alius tacitè negatur. Propter, hoc argumentum hanc partem esse probabilem, innuunt Suarez, & Alterius, *vbi infra.*

Sed multò probabilius Respondeo: Etiam esse licitum, Baptismum conferre adultis, cessationis tempore. Quia (inquit Suarez) propter periculum vitæ, hoc Sacramentum reputatur necessarium, vt dicitur *in cap. Quoniam, de sentent. excommunic. in 6.* & propterea paruulis, quolibet conuenienti tempore, potest dari, tempore cessationis: ergo eadem ratione dandum erit adultis. Confirmatur hæc ratio, eo quod *in d. cap. Non est vobis, supra adducto*, non nominatur, *Baptismus paruulorum*, quia solis paruulis, eo tempore, dandus sit; sed quia, iuxta morem Ecclesiæ in pueritia administrandus sit, itavt licèt adultus baptizetur, illud possit dici Baptismus paruuli, non facto, sed iure. Sic ille *disp. 39. sect. 2. num. 22.* Alterius (ex ipso non citato) *disp. 2. c. 4. col. 4. verſ. De Baptiſmo paruulorum.* Auila *loc. cit.* Henriquez *loc. cit. litt. E.* Filliuc. *num. 175.* Villalob. *num. 8.* & alij communiter.

Qvæstio XIX.

An item, ſit licitum, tempore ceſsationis, conferre Confirmationem?

Negatiuam partem potest sustinere quis, eo quod *in dicto cap. Non est vobis*, tantum nominatur

minatur Baptiſmus paruulorum ; & Pœnitentia morientium : ergo.

ed probabilius Reſpondeo : Etiam eſſe licitum, conferre huiuſmodi Sacramentum, ceſſationis tempore. Ratio eſt : quia confirmatio, eſt perfectio quædam , & complementum Baptiſmi : ergo , conceſſo Baptiſmo, conſequenter concedi videtur Confirmatio. Sic Doctores Salmaticenſ. *decreto* 4. apud Medinam *loc.cit.* vbi ita ait : *Lo 4. quando al baptiſmo, que ſe puede dar a los niños , i a mayores con ſolennidad, i Catechiſmos , i Chriſma , i olio neceſſario , como en tiempo, que no ay entredicho , ni ceſſacion , i lo miſmo del Sacramento de la Confirmacion.* Sic illi. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *num.* 4. *litt. F.* Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 2. *num.* 24. Alterius *col.* 4. *cit. verſ. Tertiò.* Couar. *in cap. Alma, p.* 2. §. 4. *num.* 7. *verſ. Vtcumque tamen ſit.* Sayrus *lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 7. Auila *part.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 9. *concluſ.* 2. Bonacina *diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Palaus *diſp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *num.* 11. Filliucius *loc. cit. num.* 176. & communis.

Qvæstio XX.

An in prædictis caſibus , licitum ſit adminiſtrari Baptiſmus , cum ſolemnitate ſolita ?

NEgatiuam partem probabit quis ; quia in prædicto textu , ſolùm videtur concedi tempore ceſſationis , Baptiſmus, quia eſt omnino neceſſarius homini : atqui ſola ſubſtantia Baptiſmi, eſt abſolutè neceſſaria nam ceremoniæ, & ſolemnitates adhibentur ex inſtitutione Eccleſiæ: ergo non poterit Baptiſmus tunc cum ſolemnitate celebrari. Pro hac ſententia citat Bonacina, *vbi infra*, Filliucium *tract.* 18. *num.* 177. & Reginaldum *num.* 81. Sed, ad minus primum, malè, vt ſtatim patebit.

Vnde longè probabilius Reſpondeo licitum eſſe, adminiſtrare Baptiſmum , tempore ceſſationis , cum omni ſolemnitate. Ratio eſt. Quia *in cap. Non eſt vobis , de ſponſalib.* abſolutè , & ſimpliciter conceditur Baptiſmus , vt conſtat ex eius verbis relatis *ſupra quæſt.* 17. atqui quoties ius de Baptiſmo abſolutè loquitur , intelligitur de Baptiſmo ſolemni ritu miniſtrato : quia per ſe loquendo , non debet aliter miniſtrari : ergo.

Ad fundamentum contrarium dicendum eſt, quod in prædicto textu , non ſolum conceditur, quod eſt homini neceſſarium ; ſed etiam quod decet ipſum Sacramentum ; non enim hoc minus neceſſarium eſt. Sic optimè Suarez *loco citato, numero vigeſimotertio.* Alterius *colum.* 4. *verſ. Poſtulabit quis.* Filliucius , pro contraria parte citatus: vbi ita ait : Dices , an poſſit hoc Sacramentum eo tempore conferri cum ſolemnitate ? Reſpondeo affirmatiuè : Ius enim abſolutè de illo loquitur ; & per ſe loquendo , ita debet miniſtrari, ob decentiam Sacramenti. Sic ille , *numero* 175. Henriquez etiam , *libro decimotertio , capite quinquageſimotertio , numero quarto* , his verbis : Tempore ceſſationis , licet , tam paruulis , quàm adultis , etiam ſanis , conferre Sacramentum Baptiſmi , & Confirmationis publicè , & cum ſolemni ritu , ſine quo Eccleſia præcipit non miniſtrari. Sic ille. Et ex illo Auila *loco citato* , & Sayrus *numero ſeptimo.* Legantur dicta à nobis , *parte quarta, tractatu quinto, de Interdicto, diſputatione* 5. *quæſtione* 1. *&* 5.

Qvæstio XXI.

An ſi ceſſatio permaneat in hebdomada ſancta, ſit licitum Epiſcopo , conſecrare Chriſma, & benedicere oleum ?

REſpondeo , vt certum : Eſſe licitum. Quia hæc ſunt omnino neceſſaria, pro ſolemnitate Baptiſmi , & adminiſtratione Confirmationis. Sic Henriquez *num.* 4. *cit.* Auila *part.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 9. *concluſ.* 3. Sayrus *num.* 7. *cit.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 178. Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 2. *num.* 23. Bonac. *diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Palaus *diſp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *num.* 11. Villalob. *tract.* 20. *diff.* 2. *num.* 8.

Qvæstio XXII.

An tempore ceſſationis , ſit licitum , miniſtrare Pœnitentiam omnibus infirmis ?

REſpondeo, vt certum ; eſſe non ſolum licitum, ſed omnino debitum, miniſtrare infirmis Sacramentum Pœnitentiæ, tempore ceſſationis. Quia ſic conceſſum eſt à iure , vt vidimus *ſupra quæſt.* 17. & merito quidem , propter neceſſitatem huius Sacramenti. Sic omnes.

Qvæstio XXIII.

An non ſolum infirmis , verum etiam ſanis, poſſit miniſtrari Pœnitentia , ceſſationis tempore ?

NEgatiuam partem eſſe veriorem, attento rigore iuris, aiunt Suarez *diſp.* 39. *ſect.* 2. *punct.* 26. & Filliuc. *tract.* 18. *cap.* 7. *quæſt.* 7. *num.* 177. & alij : eo quod *in cap. Non eſt* , ſolum excipitur Pœnitentia morientium.

Affirmat contrà Couar. *in cap. Alma , part.* 2. §. 4. *num.* 7. *verſ. Vtcumque tamen ſit* , exiſtimans , etiam attento iure *cap. Alma mater* , dicendum eſſe, poſſe etiam miniſtrari ſanis.

Sed ego Reſpondeo dicendum , quod, attento rigore iuris, minimè poſſit, tempore ceſſationis, miniſtrari Pœnitentia ſanis ; ſed ſolum morientibus, aut in articulo, ſeu periculo mortis conſtitutis , vt bene probant Auctores primæ ſententiæ : at vero, attenta conſuetudine recepta, & tolerata ab Eccleſia , dico, quod non ſolum morientibus, ſed etiam ſanis, poſſit omnino licitè miniſtrari. Sic ſentiunt communiter Doctores , qui hanc ſecundam noſtræ reſponſionis partem probant , eo quod , cum difficile ſit adultum contritione iuſtificari , non eſt credendum voluiſſe piam matrem Eccleſiam, ſuos fideles , hoc tam ſalutari remedio , & ad iuſtificationem ita neceſſario, priuare. Sic Doctores Salmanticenſ. *decreto* 5. vt refert Medina *lib.* 1. *cap.* 11. §. 14. *pag.* 58. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 53. *n.* 4. Auila *part.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 9. *concl.* 2. Sayrus *lib.* 5. *c.* 19. *n.* 8. Bonac. *diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 5. Ægid. *diſp.* 17. *dub.* 7. *n.* 82. Palaus *diſp.* 5. *punct.* 9. §. 2. *n.* 11. Alterius *diſp.* 2. *cit. c.* 4. *in fine.* Villalob. *tract.* 20. *diff.* 2. *n.* 9. ſic dicens: *Del Sacramento de la Penitencia eſta expreſſo en Derecho, que ſe puede adminiſtrar a los que eſtan en peligro de muerte: pero tambien puede adminiſtraſe a los ſanos, que anſi lo reſoluio la vniuerſidad de Salamanca , i lo tienen Couarru. Enriquez, Auila , i Suarez , el qual dice , que aunque* In rigore iuris , *la parte negatiua es Verdadera , ſe ha de tener la afirmatiua , por auer coſtumbre fundada en autoridad de Varones doctos , i tolerada por los Prelados.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XXIV.

An tempore Cessationis, possit dari infirmis Eucharistia?

REspondeo, vt certum: Posse dari infirmis, solùm per modum viatici. Sic Auil. *dub.9. conclus.2.* ibi: Et Sacramentum Eucharistiæ tantum infirmis per modum viatici, quia intelligitur, nomine *Pœnitentiæ morientium*, vt habetur *cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiss.* Et potest deferri publicè cum campanula, recitando priuatas orationes, non tamen diuinum officium; & in reditu, potest ostendi populo: nam hæc solemnitas pertinet ad reuerentiam huius Sacramenti. Hæc Auila. Suarez etiam *disp.39. sect.2. num.18.* Henriq. *lib.13. cap.53. numero 4.* Senatus Salmanticens. apud illum, & apud Medinam, *decreto 6.* ibi: *Lo sexto quanto ala Eucharistia, que se puede dar solo a los enfermos, i se puede lleuar con solemnidad, i tañer campanilla, con que no rezen officios diuinos.* Sayr. *lib.5. cap.19. n.9.* Bonac. *disp.6. punct.3. num.5.* Alter. *disp.2. de Interdict. cap.4. column.2.* Filliuc. *tract.18. cap.7. q.7. num.174.* Villalob. *tract.20. diff.2. num.10. & 13.* Palaus *disp.5. punct.9. §.2. num.11.* Legantur dicta à nobis *disp.5. de Interdict. quæst.26.*

QVÆSTIO XXV.

An Sacramentum Extremæ Vnctionis, possit conferri, tempore Cessationis, non habenti priuilegium?

REspondeo, vt certum: Non posse. Quia, si non potest conferri, tempore interdicti, vt diximus *part.4. disp.5. cit. quæst.35.* multo minus poterit conferri, tempore cessationis à diuinis. Sic communis. Sayrus *lib.5. cap.19. num.10.* ex Senatu Salmanticens. ita scribens: Septimum decretum dictæ vniuersitatis est, quod non potest dari alicui Sacramentum Extremæ Vnctionis. Quod intelligitur, etiam Clericis Presbyteris, sine expresso priuilegio, vt nec licuit, nec licet nunc, tempore interdicti. Dixi, *sine expresso priuilegio*, nam Religiosi habent priuilegium recipiendi, vt significant Tabien. *V. Interdictum, 5. § de Vnctione,* Henriq. *lib.13. c.45. §.4. & cap.47. §.4. in annot. lit.Y. & cap.53. §.4. in annot. in lit.M.* & insinuat Nauarr. *in Man. c.27. num.179.* Sic Sayrus. Suar. *disp.39. sect.2. num.27.* Alter. *cap.4. cit. in fine.* Auila, Bonacina, Palaus, & alij *loco citato.*

QVÆSTIO XXVI.

An saltem, possit dari Extrema Vnctio, tempore Cessationis, illi moribundo, qui nec Eucharistiæ, nec Pœnitentiæ Sacramentum, potest recipere.

NEgant, & à fortiori, Petr. Ledesm. Ludouic. de S. Ioann. & alij citati à nobis, loquendo de interdicto *part.4. loc. cit. quæst.36.*

Sed probabilius Respondeo: Tunc posse. Ratio est: quia in hoc casu, potest hoc Sacramentum ministrari interdicti tempore: ergo & cessationis: nam in hoc casu eadem currit ratio à nobis, & ab aliis pluribus Doctoribus, *loco citato*, assignata. Legangantur ibi dicta.

QVÆSTIO XXVII.

An Sacramentum Ordinis possit ministrari, aut conferri, tempore Cessationis?

REspondeo, vt certum: Non posse. Tum, quia nulla est necessitas conferendi hoc Sacramentum. Tum, quia si est certum, quod non potest conferri, tempore interdicti, vt diximus *part.4. disp.5. citat. quæst.27.* à fortiori certum erit, non posse conferri, tempore cessationis: nisi alias magna vrgeret necessitas Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, iuxta dicta à nobis *loc. cit. quæst.32.* & tenet Sayr. *lib.5. cap.19. num.10.* per hæc verba: Addit Henriquez *in dicto cap.53.* Nec Ordinem conferri posse tempore cessationis à diuinis: & est communis, cum nulla necessitas sit conferendi hoc Sacramentum, maximè hoc tempore, quo à diuinis cessatur: nisi in casu necessitatis, quando deficerent Sacerdotes, qui Sacramenta necessaria, hoc tempore, ministrarent. Sic ille. Villalob. *loc. cit. num.8. in fine,* vbi notat, *Que del Sacramento del Orden no hace memoria la resolucion de Salamanca, que supone como cosa llana, que no se puede administrar en este tiempo.* Sic ille. Legantur Suarez, Auil. Bonacin. & alij, *loco citato.*

QVÆSTIO XXVIII.

An tempore Cessationis, non solùm validè, verum etiam licitè, possit contrahi Matrimonium?

AFfirmant plures, inter quos nouissimè Palaus, his verbis: Deinde Matrimonium, absque solemnitate nuptiali, contrahi potest; nam estò Sacramentum sit; quia tamen fundatur in humano contractu, ex vi cessationis, sicut neque ex interdicto, prohibetur, vt docet Sayr. *lib.5. cap.19. n.12.* Henriq. *cap.53. num.4.* Suar. *disp.39. sect.2. num.27.* Hæc Palaus *disp.5. punct.9. §.2. num.11.* (Sed ex his authoribus, quos affert, oppositum sentit Suarez, vt constabit infra.) Eandem sententiam tenuit Senatus Salmanticensis, quem sequuti sunt Medina *lib.1. Summ. cap.11. §.14. vers. Lo nono.* Sanch. *lib.7. de Matrim. disp.8. num.3.* & penes illum Sà, Vega, Cañedo, Rodrig. & Lopez, Villalob. etiam *tract.20. diff.2. num.14.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non posse licitè: quamuis validè, certum sit, posse. Hæc secunda pars, est certa apud omnes: cum omnes vt certum sentiant, posse tempore interdicti validè matrimonium contrahi, vt diximus *part.4. tract.5. disp.5. quæst.33.*

Prima verò pars probatur ex ibidem dictis, & *part.2. tract 9. disp.23. §.2. quæst.2.* Quia, tempore interdicti, non potest licitè contrahi matrimonium: ergo nec cessationis tempore: Patet consequentia; nam vt benè Suarez (loco à Palao citato) de matrimonio, quoad substantiam, idem dicendum est, tempore cessationis, quod de tempore interdicti; non quia cessatio, sub interdicto includatur, quod semper negamus, sed quia in vtraque prohibitione, æquale dubium est, an matrimonium priuatim, & sine solemnitate Ecclesiastica, & benedictione, contractum sequatur quoad hoc naturam Sacramenti, vel humani contractus: & ideò videnda sunt superius dicta, & hic applicanda. Hæc Suarez. Ex cuius doctrina, & eadem ab ipso tradita *de interdicto, disp.33. sect.1. num.51.* constat, hanc nostram tenuisse. Illumque sequuntur Bonac. *disp.6. punct.3.*

*num.*8. Alter. vbi ſup. *diſp.*2. *cap.*4. *ad finem*, & alij citati à nobis 2. & 4. *parte*, vbi ſuprà.

§. III.

De tertio ceſſationis effectu, qui eſt, *Priuatio Eccleſiaſticæ Sepulturæ.*

Qvæstio XXIX.

An tempore ceſſationis, poſsint ſepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis ſolemnitatibus Eccleſiaſticis?

Respondeo, tanquam certum: Non poſſe. Quia, (vt ſuprà eſt habitum) ceſſatio abſolutè prohibet omnia Eccleſiaſtica officia: atqui officium defunctorum, & aliæ preces, & Pſalmi, qui decantari ſolent, dum corpora ſepeliuntur fidelium, verè ſunt, & computantur inter diuina officia: ergo. Sic, vt certum, ſupponunt omnes. Legantur Suar. *diſp.*39. *ſect.*2. *num.*28. Alter. *diſp.*2. *de Interd. c.*5. Bonac. *diſp.*6. *punct.*3. *num.*8. Ægid. *diſp.*17. *dub.*7. *num.*84. Palaus *diſp.*5. *punct.*9. §.2. *in fine.* & alij penes ipſos.

Qvæstio XXX.

An tempore ceſſationis, licitum ſit, ſepelire cadauera fidelium omnium, in loco Sacro; abſque vllo diuino officio, aut ſolemnitate ſolita?

Affirmant plures Doctores, inter quos, nouiſſimè Palaus, *loc. cit.* hæc dicens: Verum ſi ceſſatio per ſe ſumatur, valde probabile cenſeo, hunc effectum non habere; quia ſepultura Eccleſiaſtica, vt ſuperius dixi, ſub officiis diuinis non comprehenditur: at ceſſationi, ſolum diuinorum priuatio, vt effectus annectitur *ex cap. Non de ſponſal.* nec vllibi cautum eſt, hanc ſepulturæ priuationem illi conuenire. Non igitur aſſerenda eſt, ideóque poſſunt, ſpectato iuris rigore, non ſolum Clerici (de quibus ferè omnes Doctores conueniunt) ſed etiam laici, tempore ceſſationis, in cœmeterio, vel Eccleſia ſepeliri, abſque diuinorum officiorum ſolemnitate; vti tradit Suar. *diſp.*39. *ſect.*2. *n.*34. Coninch *diſp.*17. *dub.*7. *num.*84. Bonac. *tom.*1. *diſp.*6. *punct.*3. *num.*8. Paul. Laym. *lib.*1. *tract.*5. *part.*4. *num.*3. *verſ. Denique.* Hæc Palaus. Cuius ſententiam eſſe à principio intrinſeco probabiliorem, ſentit Villalob. *tract.*20. *diff.*2. *in fine.* Alij contrà reſpondent: Non eſſe licitum, ſepelire, tempore ceſſationis, cadauera laicorum in loco ſacro. Quia plura ſunt, quæ prohibentur tempore ceſſationis, iure antiquo, quàm tempore interdicti, vt ex dictis conſtat: atqui, tempore interdicti, vetita eſt Eccleſiaſtica ſepultura laicis: ergo à fortiori erit vetita illis tempore ceſſationis. Sic Senatus Salmanticenſ. quem ſequuntur Henriq. *lib.*13. *cap.*53. *num.*4. vbi *litt. C.* addit, id eſſe verum, quamuis laicus haberet Bullam, aut priuilegium ſepulturæ pro tempore interdicti. Medin. & Couarruu. apud Henriq. Nauarr. *cap.*27. *num.*188. Sylueſt. Tabien. Angel. & alij *verb. Ceſſatio.* Alter. *diſp.*2. *cap.*5. *cit. column.*4. *verſ. Sed nihilominus.*

Sed ego clarius Reſpondeo: Dicendum, quod attento rigore iuris, verior ſit prima ſententia; attenta verò praxi, & conſuetudine, ſecunda: & ideò dico, hanc eſſe omninò ſequendam. Id & non aliud indicant, & volunt Authores primæ ſententiæ; Imò, & ſecundæ. Legatur Villalob. *loc. cit.*

Qvæstio XXXI.

An non ſolum laici, verum etiam Clerici, priuentur, tempore ceſſationis, Eccleſiaſtica ſepultura?

Affirmant aliqui DD. quos, ſuppreſſis nominibus, refert Alter. *loc. cit. column.*2. *verſ. Quantum ad ſecundum.* Quia quod Clericis permittitur tempore interdicti, per *cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiſſ.* non poteſt trahi ad ceſſationem, cum longè inter ſe diuerſa ſint interdictum, & ceſſatio: ergo ex eo, quod tempore interdicti, conceſſa ſit Clericis ſepultura, non benè infertur, quod ſit etiam conceſſa tempore ceſſationis.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Minimè priuari Clericos, tempore ceſſationis, Eccleſiaſtica ſepultura, dummodò hæc illis tradatur, cum ſilentio, & abſque officio funerali. Quia probabilius longè eſt, quod priuilegium conceſſum Clericis tempore interdicti, extendatur ad ceſſationem. Quoniam praxis, & conſuetudo interpretata eſt ſic, dictum Capitulum, *Quod in te.* Sic cum aliis docet Bonac. his verbis: Clerici verò, ex benigna interpretatione, non priuantur ſepultura, modo ſepeliantur, ſine diuinis officiis, iuxta opinionem multorum doctorum apud Auil. *diſp.*1. *dub.*10. quibus adde Suarez *num.*31. & *ſequent.* Filliuc. *num.*180. & *ſequent.* quamuis in rigore, non conſtet, in iure hoc conceſſum eſſe Clericis, ſicut eſt conceſſum tempore interdicti, vt benè ait Suar. *diſp.*39. *ſect.*2. *num.*29. Coninchus *diſp.*17. *dub.*7. *num.*84. Filliuc. *numero* 481. Hæc Bonacina *diſputat.*6. *punct. vltimo, numero* 8. Alterius, & Palaus, vbi ſuprà. Legantur dicta à nobis *part.*4. *tract.*5. *diſput.*6. *quæſt.*7. & *ſequent.*

Qvæstio XXXII.

An omnes Clerici, etiam primæ tonſuræ, ſepeliri poſsint in loco ſacro, modo dicto, tempore ceſſationis à diuinis?

Respondeo: Dicendum; poſſe. Quia omnes prædicti poſſunt ſepeliri in loco Sacro tempore interdicti, etiam ſpecialis, vt diximus *part.*4. *loc. cit. quæſt.*12. ergo & tempore ceſſationis, etiam ſpecialis. Sic Henriquez *lib.*13. *cap.*53. *num.*5. Alterius *tom.*2. *diſp.*2. *de Interdict. cap.*6. *column.*4. *verſ. Sed nihilominus.*

Qvæstio XXXIII.

An, tempore ceſſationis, poſsint ſepeliri Clerici, non ſolum in cœmeterio, ſed etiam in ipſa Eccleſia?

Negabunt Hurtadus, & Luyſius, ſi quidem negarunt, poſſe tempore interdicti Clericos ſepeliri in Eccleſia, ſed tantum in cœmeterio, vt vidimus *part.*4. *tract.*5. *diſp.*6. *quæſt.*8.

Sed probabilius Reſpondeo: Poſſe etiam in Eccleſia ſepeliri. Quia probabilius eſt, poſſe in ea ſepeliri, tempore interdicti, vt cum Auila, Henriq. Suar. Alter. Filliuc. Batny, Bonac. & Palao docuimus, *loc. cit.* Sic ipſi. Legatur Alter. *diſp.*2. *de Interdict. c.*6. *col.*4. *cit. verſ. Sed poſtularet quis.*

DISPVTATIO IV.

De Pœnis transgressoribus Cessationem impositis.

QVÆSTIO PRIMA.

An violans cessationem, peccatum mortale admittat?

RESPONDEO, tanquam quid certum: Admittere, ratione inobedientiæ, in re graui. Sic omnes, inter quos Palaus sic loquens: Nemini est dubium, graue peccatum commissurum, qui cessationem, celebratione diuinorum officiorum, administratione, vel receptione Sacramentorum, violaret: quia violat legem Ecclesiasticam, ob grauissimam causam impositam. Sic Palaus *disp.5. punct.9. §.4. n.1.* Legantur Suar. *disp.39. sect.2. num.36.* Alter. *disp.2. de Interd. c.8.* Bonac. *disp.6. punct.3. num.9.* & alij.

QVÆSTIO II.

An Religiosi exempti incurrant excommunicationem, non seruando cessationem generalem, quæ ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali, seruatur?

RESpondeo, tanquam certum: Incurrere. Quia illa contra eos fertur *in Clem.1. de sent. excommun.* per hæc verba: *Religiosi quicumque tam exempti, quàm non exempti, cuiuscumque Ordinis, & conditionis existant, cum Cathedralem, vel Matricem, seu Parochialem loci Ecclesiam, illas viderint, seu sciuerint obseruare, &c. inuiolabiliter conseruent, alioquin non seruantes excommunicationis sententiæ subiacere hoc ipso volumus.* Et quamuis hæc verba referantur ad violantes interdictum, tamen Pontifex eandem pœnam extendit, ad violantes cessationem, ibi: *in cessationibus verò generalibus, &c. Idem intelligimus obseruandum.* Sic textus. Et ex illo omnes. Lege me ipsum *part.4. tract.5. disput.8. quæst.20. & 21.*

QVÆSTIO III.

An si Religiosi Mendicantes, violent cessationem, dictam excommunicationem incurrant?

NEgant nonnulli DD. existimantes, quod Mendicantes, dum violant cessationem generalem, minimè excommunicationem incurrant: quia ex speciali priuilegio eximuntur. Ita Sylvest. *verb. Cessatio, 1. quæst.5. in fine.* Henriq. *lib.13. cap.53. num.3. lit. Q. & cap.54. num.3. litt.S.* & ex illo. Sayr. *lib.5. cap.17. num.11.* & Auil. *part.6. disp.3. dub.2. concluſ.2.* Quorum sententiam refert Alter. *disp.2. cit. cap.8. column.3. vers. Sextò notandum*; & transit. Sed an id velit Henriquez, dubito; imò credo aliam eius mentem fuisse, nempè, quod Regulares ex speciali priuilegio eximantur ab obseruatione cessationis, modo infrà *quæst.5.* explicando: Non, quod si illam violent excommunicationem euadant, nam ad id non habent priuilegium.

Sed ego, quia dictum priuilegium ignoro, Respondeo: Dicendum, incurrere dictam excommunicationem, si violent cessationem; cum absolutè omnibus Religiosis cuiuscumque Ordinis, & conditionis sint, cessationem generalem violantibus, imposita sit dicta excommunicationis pœna. Sic innuit clarè Palaus *disp.5. punct.9. §.4. numero 3. in fine.*

QVÆSTIO IV.

An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant?

RESpondeo, tanquam certum: Non incurrere. Quia dicta Clementina, in qua fertur excommunicatio, solum loquitur de cessatione generali. Sic omnes, suprà citati, præcipuè Alterius, vbi *column.2.* ita ait: Tertio notandum est, hanc pœnam per Religiosos incurri, quando violant cessationem generalem, vt patet ex textu: *In cessationibus verò generalibus*: vbi Glossa notat, speciales cessationes, seruari solum debere in Ecclesiis, in quibus sunt indictæ *cap. Dilectis. de Appell. &c.* Sic ille.

QVÆSTIO V.

An Priuilegia Regularibus concessa, quoad obseruantiam interdicti, locum habeant in cessatione?

NEgant plures Doctores: Quia vt suprà est habitum, interdictum, & cessatio sunt diuersa, nec vnum aliud continet: ergo priuilegium concessum Regularibus pro tempore interdicti, non potest habere locum pro tempore cessationis. Confirmatur ex à nobis dictis. *part.4. tract.5. quæst. vltima:* nam priuilegium Bullæ pro tempore interdicti concessum, non extenditur ad tempus cessationis à diuinis: ergo nec priuilegium concessum Religiosis. Sic tenent communiter DD. Legantur à nobis supra adducti.

Alij contra affirmant. Moueri possunt, vel, quia priuilegia latè interpretanda sunt: vel quia cessatio species quædam sit interdicti. Ita docet nouissimè Pellizzar. *tom.2. Man. Regul. tract.7. cap.4. sect.3. quæst.12. num.106.*

Sed ego clarius Respondeo: Dicendum *primò.* Priuilegia concessa Regularibus, quoad obseruantiam interdicti ex se, minimè habent vigorem, nec extenduntur ad cessationem. Hæc responsio conuincitur ratione pro prima sententia facta.

Respondeo *secundò.* Regulares ex speciali priuilegio & indulto, possunt tempore cessationis eodem modo se habere in celebratione diuinorum, sicuti se habent tempore interdicti; quia id illis specificè concessum est, vt testatur Henriquez de Villalob. his verbis: *En tiempo de cessacion* à diuinis, *nos auemos de auer en nuestras casas de la misma manera que en tiempo de Entredico por vna concession de Leon X. echa a nuestros Religiosos que dice assi:* Leo X. declarauit, & concessit eisdem fratribus Minoribus, quod in forma obseruationis, nulla sit differentia inter cessationem à diuinis & interdictum quodcumque. *Por loqual los Frales j Monjas, professos, i nouicios, Conuersos, i Donados, pueden celebrar, i recebir los Sacramentos, i rezar el officio diuino en comunidad en tiempo de cessacion* à diuinis, *cerradas las puertas, i à voz baxa conforme a la moderacion del Capitulo* Alma mater. *Mas hace de aduertir, que en este tiempo, no podemos admitir los Clerigos, à que digan Missa en nuestra casa, como*

lo

lo aduierte el P. Fr. Manuel Rodriguez, i Soruo, por que eſte priuilegio, ſolo es para los Religioſos. Hæc Villalobos *tractatu* 20. *diff.* 6. *num.*7. & 8. Et ante illum Henriquez *libro* 13. *capite* 53. *numero* 3. ita ſcribens: Epiſcopus, & quidam Regulares, ex priuilegio iuri inſerto, poſſunt Miſſam ſecretò, & Horas dicere cum alio: ſeruandum tamen eſt, vt non niſi tres ſimul adſint, & ſeruetur moderatio *cap. Alma mater.* Quidam Regulares habent à Pontifice maius priuilegium, vt illis tempore ceſſationis idem liceat, quod licet tempore interdicti. Quod quidam extendunt, vt tempore ceſſationis, monaſterium admittere poſſit externos Sacerdotes, vt celebrent in ſua Eccleſia. Sic ille. Legatur in Gloſſa *lit. Q. R. & S.*

QVÆSTIO VI.

An etiam laici violantes ceſſationem, pœnam excommunicationis, ipſo facto, incurrant?

AFfirmatiuam ſententiam obſcurè innuit Sayr. *lib.*5. *cap.*19. *num.*20.

Sed vt certum Reſpondeo: Non incurrere. Quia dicta pœna ſolùm eſt impoſita Religioſis ceſſationem generalem violantibus, vt conſtat ex verbis Clement. relatis ſupra *quæſtione ſecunda.* Sic Palaus *diſputatione quinta, puncto nono, §. quarto, numero tertio.* ita ſcribens: Quoad pœnas attinet, nulla eſt laicis violantibus ceſſationem, ipſo iure impoſitam, ſed arbitrio Iudicis puniri debent. Sic ille.

QVÆSTIO VII.

An ille, ob cuius cauſam lata eſt ceſſatio, teneatur ad aliquam reſtitutionem?

REſpondeo, vt certum: Teneri. Quia ſuo delicto cenſetur cauſa efficax iniuſta omnium damnorum, quæ Clerici, qui coacti fuerunt ceſſationem ſeruare, paſſi ſunt. Sic communiter DD. vt teſtatur Sayr. *lib.*5. *cap.*19. *n.*19. ita dicens: Quoad dantes cauſam iuſtæ ceſſationis, communis eſt Doctorum opinio, quod, qui dederunt cauſam iuſtæ ceſſationis, poſt monitionem, tenentur ad omnia damna, & intereſſe Clericis, & Canonicis illius Eccleſiæ, in qua ceſſatum eſt, & ad aliquam ſatisfactionem æſtimandam arbitrio ſuperioris, ſcilicet, Papæ, & in diuini cultus augmentum conuertendam, ex *cap. Si Canonici, de offic. Ordin. lib.*6. Summ. Aſtenſ. *part.*2. *lib.*7. *tit.*16. *art.*8. Angel. *verb. ceſſatio, num.*2. Sylu. *verb. eod. quæſt.*3. Sot. 4. *diſt.*22. *quæſt.*3. *art.*2. *verſ. Tenentur præterea.* Tolet. *lib.*1. *cap.*23. *verſ. Septimò.* Henriq. *lib.*13. *cap.*52. *§.*3. *in fine.* Anton. Cucch. *lib.*4. *tit.*13. Hæc Sayrus. Legantur præter hos Doctores, Suar. *diſp.*34. *ſect.*3. *num.*16. Auil. *part.*6. *diſp.*2. *dub.*3. *concl.*3. Filliuc. *num.*182. Bonac. *diſp.*6. *punct.*3. *num.*11.

QVÆSTIO VIII.

A quonam Superiori poteſt auferri ceſſatio.

REſpondeo breuiſſimè, quod poſſit auferri ab eo, qui eam tulit; à ſucceſſore eius, aut ſuperiori, aut alio habente facultatem delegatam, vt patet ex dictis *de Interd. p.*4. Legantur Authores citati.

TRACTA

TRACTATVS QVARTVS
DE DEGRADATIONE ET DEPOSITIONE.

DISPVTATIO VNICA.

De Degradatione.

QVÆSTIO PRIMA.

An Degradatio, & depositio sint propriè censuræ?

AFFIRMANT Petr. Ledesma, & Petr. Cornejo, vt vidimus *part.* 4. *tract.* 1. *disp.* 1. *quæst.* 5. *&* 6.

Sed longè probabilius Respondeo: Non esse verè, & propriè censuras. Quia propriè non sunt pœnæ, vt diximus *loc. cit.* Sic communis tenet opinio, vt habes *locis citatis.*

QVÆSTIO II.

Quotuplex est Degradatio?

REspondeo: Dicendum, quod est duplex, Verbalis, videlicèt, & Realis, seu actualis. *Degradatio verbalis* (quæ etiam depositio vocatur) *est sententia Ecclesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni officio, & beneficio in perpetuum, sine spe illud amplius consequendi, retento tamen priuilegio Clericali.*

Degradatio verò realis, seu actualis, *est sententia Ecclesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni officio, & beneficio, & priuilegio Clericali in perpetuum, sine spe ea iterum consequendi, cum quadam solemnitate, & ablatis vestibus Clericalibus, &c.* Sic communis. Legantur Suar. *de censur. disp.* 30. Alterius *disp.* 2. *de suspensione.* Sayr. *lib.* 5. *Thesauri cap.* 20. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 55. Auil. *part.* 4. *disp. vnica.* Bonac. *de censur. disp.* 4. *punct. vnic.* Ægid. *disp.* 16. *de censur.* Filliuc. *tract.* 18. *cap.* 8. Palaus *de censur. disp.* 4. *punct. vltim.* Villalob. *tom.* 1. *tract.* 18. *diff.* 12. Pellizz. *tom.* 2. *Man. Regul. tract.* 7. *cap.* 3. *sect.* 4. *à num.* 121.

QVÆSTIO III.

In quibus differunt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis?

REspondeo: Dicendum, quod in multis. *Primò* enim, differunt in hoc, quod degradatio verbalis potest ferri in absentem incorrigibilem, seu contumacem: realis verò, minimè; nam hæc præsentiam requirit *ex cap. Nouimus, de verb. signific.* & constabit ex aliis differentiis mox assignandis.

Secundo differunt, quod verbaliter depositus, non traditur Curiæ sæculari: benè tamen degradatus realiter. Et tunc Iudex qui degradatum Curiæ sæculari tradit, debet declarare talem esse illius Curiæ, præsente Iudice sæculari, intercedendo pro eo quod non moriatur, ex *cap. Nouimus*, citato.

Tertiò differunt, quod degradatio realis, priuat priuilegio Clericali; non verò degradatio verbalis; vt constat ex definitionibus *quæst.* 2. traditis.

Quartò differunt, quod degradatio realis, seu actualis, fit cum maiori prorsus solemnitate, nempè assistentibus duodecim Abbatibus infulatis, id-est, cum priuilegio mitræ, & baculi, vel aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis. Et degradandus indutus vestibus sacris, & portans instrumenta sacra pertinentia ad illum Ordinem, à quo degradatur, deducitur ad præsentiam Episcopi, à quo gradatim publicè exuitur, & priuatur, ac tandem capillis tondetur, prolatis quibusdam verbis terrorem incutientibus. Sic omnes *ex cap.* 2. *de Pœnit. in* 6. vbi dicitur, in ablatione vltimi vestimenti proferendum esse ita: *Auctoritate Dei omnipotentis, &c. auferimus tibi habitum Clericalem, & exuimus te omni Ordine, beneficio, ac priuilegio Clericali.* Legantur Suarez, Alterius, Auila, Bonac. & alij *sup. cit.* & ea, quæ dicemus infrà, *quæst. vltima.*

QVÆSTIO IV.

An percutiens degradatum realiter, aut actualiter, vel depositum incorrigibilem; incurrat excommunicationem Canonis, si quis suadente?

REspondeo, tanquam certum: Non incurrere. Quia degradatio realis aufert à degradato priuilegium Clericale, & priuilegium fori; & ideò sic degradatus potest à Iudice sæculari capi, & puniri. Constat ex tertia differentia supra adducta. Et tenent omnes DD. Legantur citati.

QVÆSTIO V.

An saltem incurrat dictam censuram, qui degradatum solum verbaliter, percutit?

NEgat adhuc apud Filliuc. Sylvest. *verb. Degradatio:* eo quod putet, etiam degradatum verbaliter

liter tantum, spoliatum esse priuilegio Clericali. Sed certè Siluester oppositum clarè tenet, *loc. cit. num.* 8. vt eius verba demonstrant. Sunt autem hæc: Sextò quæritur vtrum degradatus perdat Clericale priuilegium, vt percuti & Iudicari possit per laicum? Et dico quantum ad primum, quod fuerunt opiniones, sed placet opinio Glossæ *in d. cap. Degradatio*, quod non incidit in Canonem *si quis suadente* 17. *quæst.* 4. si quis percutit Clericum degradatum actualiter: secus (*attende Lector*) si verbaliter tantum. Quod secundum Panormit. *in cap. Ad abolendam, de hæret.* limita, nisi post verbalem, sequatur incorrigibilitas, quia tunc etiam perdit priuilegium, &c. Sic Siluest.

Vt certum ergo Respondeo: Incurrere dictam Canonis censuram illum, qui degradatum solum verbaliter percutit (nisi id post eius incorrigibilitatem, vt diximus, faciat) Quia, vt supra est habitum, degradatus, seu depositus solum verbaliter, fruitur adhuc priuilegio Canonis, imo & fori: ergo qui illum percutit excommunicationem incurrere est necessum. Sic omnes. Legantur Suarez *disputatione* 30. *sect.* 2. *n.* 7. Filliuc. *tract.* 18. *c.* 8. *q.* 3. *n.* 193. Bonacina *disp.* 4. *punct. vnico, num.* 3. Auila *part.* 4. *disp. vnica, dub.* 1.

Qvæstio VI.

An Comes magistri triremis (Hispanè, Comitre de galera) percutiens Clericum degradatum solum verbaliter, & damnatum ad triremes, excommunicationem Canonis incurrat?

Respondeo: Quod non incurrat, si percutiat illum, sicut percutit cæteros remigantes. Ratio est, quia tunc fungitur suo munere. Deinde, quia Clericus damnatus ad triremes, censetur damnatus, ad pœnas, & onera consequentia. Secus est dicendum, si percutiat illum, ob alias causas; quia tunc incurret dictam excommunicationem, sicuti alius quilibet, qui rixando cum illo, percuteret. Sic Auila, & Bonacina *loc. cit.* Villalobos *tract.* 18. *diffic.* 12. *num.* 6.

Qvæstio VII.

An Sacerdos realiter degradatus, validè consecrare possit?

Respondeo, tanquam certum: Posse validè. Quia per degradationem non amittit Sacerdos characterem Ordinis, cum sit indelebilis: ergo nec potestatem consecrandi. Sic omnes. D. Thom. 3. *part. quæst.* 83. *artic.* 3. Auila *part.* 4. *disput. vnica, dub.* 1. *concluſ.* 5. Bonacina *loc. citat. num.* 5. Sayrus *lib* 5. *cap.* 22. *num.* 25. Palud. Sotus, Henriquez, Toledo, & Viualdo, & alij penes ipsum. Villalobos *diffic.* 12. *cit. num.* 3. ibi: *Se aduierta que la Iglesia no puede borrar el caracter del Orden vna vez impresso: mas quita para siempre al Sacerdote el poder vsar legitimamente del; i esto es degradar al Clerigo, que es como desordenarle, ò deponerle del Orden: desuerte, que aunque diria verdadera Missa si la quisiesse decir, i el Obispo degradado haria verdaderos Ordenes pecarian grauissimamente en hacerlo, como dice Archidiacono, il a comun, i quedaria suspenso el que recibiesse Ordenes de este tal.* Sic Villalobos. Lege me ipsum *part.* 2. *tractatu* 8. *disputatione secunda, quæst.* 2.

Qvæstio VIII.

An degradatus realiter, si in sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas?

Negatiuam sententiam tenere Toletum, ait Sayrus hisce verbis: Vnde sequitur falsum esse, quod Toletus *lib.* 1. *instruct. cap.* 17. docet contra omnes Summistas, & Theologos, degradatum non teneri ad Horas Canonicas recitandas, ea ratione persuasus; quia recitatio hæc non est de iure diuino, sed à Papa; & ideo cum sic degradatus sit extra forum Papæ, non videtur teneri amplius. Ad dictum *cap. Dolentes*, respondet loqui solum de his, qui vsum Clericalem habent. Hæc Toletus, apud Sayrum *lib.* 5. *cap. vltimo, num.* 27. Sed certè apud meum Toletum, nihil inueni de hac re tractari *in d. cap.* 17. & oppositum expressè sentit, *c.* 50. *vt infra.* Vnde

Vt quid certum Respondeo: Teneri ad recitandas Horas. Ratio est, quia textus *in cap. Dolentes, de celebrat. Missar.* omnibus initiatis Sacris, horas recitare præcipit: atqui degradatus adhuc retinet characterem Ordinis: ergo. Sic in primis Toletus *lib.* 1. *cap.* 50. *num.* 1. *in impress. Lugdun.* hæc dicens: Degradatio igitur ab his omnibus priuat, sed consequenter, quia priuat Ordine, cui hæc omnia innituntur: tenetur tamen Horas Canonicas recitare, vt affirmat communis sententia, quam sequitur Siluest. *verb. Degradatio:* & probatur ex *c. Dolentes, de celebr. Missar.* vbi omnibus Ordinatis iniungitur id onus: propter delictum autem, quamuis Ordinatus degradetur, non tamen efficitur melioris conditionis, vt ab onere soluatur. Hæc Toletus. Cuius sententiam tenent Siluest. Angel. Tabiena, Viualdus, Couarruuias, Cenedo, Valentia, Sotus, Nauarrus, & alij quos adducit, & sequitur Sayrus *loc. cit.* Quibus addi possunt Auila *part.* 4. *disput. vnica, dub.* 1. *concluſ.* 2. Filliucius *tract.* 18. *cap.* 8. *quæst.* 2. *num.* 191. Bonacina *disp.* 4. *punct. vnico, num.* 5. vbi citat Toletum pro hac parte. Couar. *lib.* 3. *variar. resol. cap.* 13. *num.* 8. *verſ. Duodecimo,* & communis.

Qvæstio IX.

An degradato, aut depositio verbaliter à beneficio; assignandæ sint expensæ, ne egeat?

Respondeo: Esse assignandas. Quia hic cum gaudeat Clericali priuilegio, debet de illo curare Ecclesia, ne egeat, & pereat. Sic Felin. Panormitan. & alij quos citat, & sequitur Auila *part.* 4. *disp. vnica, dub.* 1. *concluſ.* 3.

Qvæstio X.

An item, assignandæ sint expensæ degradato realiter, & solemniter, ex Ecclesiæ reditibus?

Respondeo, vt ferè certum: quod non. Quia cum hic sit extra forum Ecclesiasticum, iam Ecclesia non curat amplius de ipso, in hac parte. Sic Felinus *in cap. Ex parte, de Accusat.* quem citat, & sequitur Couar. *loc. cit.* Auila *loc. cit.* Et hanc sententiam esse veram ex rigore iustitiæ planè sentit Viualdus, quem citat, & sequitur Sayrus *lib.* 5. *num. vltimo.* Addunt tamen posse ex pietate, & per modum eleemosynæ necessaria ad victum ministrari.

Bonacina

Bonacina *loc. cit. num.*7. qui tamen malè citat Sayrum, & Auilam pro parte opposita.

QVÆSTIO XI.

An realiter, seu actualiter degradatus, possit validè contrahere Matrimonium?

REspondeo, vt certum: Non posse, si in sacris sit constitutus. Quia adhuc retinet Ordinem Sacrum, & votum castitatis illi annexum. Sic omnes, Summa Astens. 2. *p. lib.*7. *tit.*17. *art.*4. *qu.*4. Suar. *disp.*30. *sect.*2. *num.*2. Filliuc. *tract.*18. *cap.*8. *qu.*2. *num.*191. Sayr. *lib.*5. *cap. vltimo, num.*26. Bonacina *disp.*4. *punct. vnico, num.*5. & alij.

QVÆSTIO XII.

Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis degradatio?

REspondeo: Dicendum, quod sunt, adulterium, concubinatus diù continuatus, & notorius, post monitionem; simonia notoria, stuprum, furtum, periurium, homicidium, & alia huiusmodi, de quibus videndi sunt Nauarr. *cap.*27. *num.*248. Henriquez *lib.*13. *cap.*55. *num.*5. Auila *loc. cit. dub.*3. *concluſ.*3. Molina *tom.*4. *disp.*49. *tract.*3. *nu.*14. Bonac. *disp.*4. *punct. vnico, num.*6. Pellizz. *tom.*2. *Man. Regul. tract.*7. *cap.*3. *sect.*4. *num.*124.

QVÆSTIO XIII.

Quænam sunt crimina, quæ realem, siue actualem degradationem merentur?

REspondeo: Esse sequentia: Homicidium qualificatum, crimen hæresis, Sodomia sæpius exercita, falsatio literarum Pontificis, contumelia, vel iniuria in proprium Episcopum, & similia. De quibus consule Molinam Sayrum, & alios nuper adductos.

QVÆSTIO XIV.

An degradatio Presbyteri, pertineat ad Episcopum proprium?

REspondeo, vt quid certum: Pertinere ad proprium Episcopum, vel ad eius Vicarium generalem, post Tridentin. *sess.*13. *cap.*4. *de Reform.* & non ad alium inferiorem, vt ait Henriq. *lib.*13. *c.*55. *num.*2. (non *cap.*43. *nu.*5. vt citat Bonac.) Sic etiam Auila *part.*4. *dub.*1. *concl.*3. Sayr. *lib.*5. *cap.*22. *n.*6. Bonac. *disp.*4. *punct. vnico, num.*9. Pellizz. *vbi sup. num.*125. & alij.

QVÆSTIO XV.

An degradatio Episcopi, pertineat ad Papam?

REspondeo affirmatiuè. Sic omnes. Quia sic determinatur à iure, vt testatur Palaus, his verbis: Hanc degradationem comparatione Episcoporum, solus Summ. Pontifex præstare potest, vti probat textus *in cap. Accusatus, cap. Quamuis*, 3. *qu.*6. & notauit Panormitan. *cap. Graue nimis, de Præbend. num.*4. *cap. Non potest, num.*5. *de sentent. & re iudic.* Cognitio causæ debet fieri per Metropolitanum, conuenientibus Episcopis totius Prouinciæ, qui, adminus, debent esse duodecim vltra Metropolitanum, vt aduertit idem Panormitan. *in d. cap. Non potest.* Henriquez *libro* 15. (lege 13.) *cap.*55. *num.*2. Auila *par.*5. *disp. vnica, dub.*4. *concl.*2. Hæc Palaus *disp.*4. *de censur. punct. vltimo, num.*7.

QVÆSTIO XVI.

An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos?

NEgant communiter DD. dicentes, nullum alium superiorem, præter Summ. Pontificem, posse in Religiosos exemptos sententiam degradationis ferre, nisi aliàs ex consuetudine, vel priuilegio peculiari eorum Prælato regulari ea potestas competat. Ita Nauarr. *lib.*5. *consil. consil.*58. *de Regularib. num.*3. Bonacin. *loc. cit. num.*8. Pellizzar. *num.*125. *cit.* & Palaus, *num.*7. & alij, qui tamen non explicant, an de facto dicti Prælati, tali priuilegio gaudeant, vnde

Clarius Respondeo: Posse Prælatos degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos degradare potest: non ex vi, & rigore iuris; sed ex speciali priuilegio. Quia Prælati Regulares possunt ex priuilegio in suos subditos, quidquid Episcopi in suos possunt; vt habetur *in compen. Societ. Iesu, verb. Prælatus*, §.3. atqui Episcopi possunt degradare verbaliter suos subditos: ergo & Prælati Regulares. Sic docet Auila *part.*4. *disputat. vnica, dub.*2. *concluſ.*2.

QVÆSTIO XVII.

An degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere?

REspondeo: Non posse, si iustè fuit degradatus: benè tamen si iniustè fuit. Sic Palao, his verbis: Degradatum iustè, nullus alius præter Pontificem restituit. Tum, quia degradatio semper fit ob maiora crimina adulterio; tum, quia à gradu, & statu Clericali omninò, & irremissibiliter iure Ordinario deiicitur degradatus. Atque ita colligitur ex *cap. Si lapsis, & cap. Qui semel*, 50. *dist.* & notauit Bonac. ex communi sententia *disp.*4. *punct. vnico, num.*1. *Dixi, iustè*, nam si iniustè quis degradatus fuerit, ipsi, qui prædictam sententiam tulit, competit emendare: cum autem, non solus Episcopus, sed alij Episcopi, seu Abbates, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, sententiam degradationis tulerint, per ipsos emandatio facienda est. Colligitur *ex cap. Episcopus* 11. *quæst.*3. vt per quas causas degradatio nata est, per easdem dissoluatur. Non caret probabilitate, quod docuit Speculator *in tit. de Accusat.* Alterius *tom.*2. *disp.*2. *capite* 9. sub finem. Solum Episcopum sententiam degradationis iniquè factam, reuocare, & emendare posse: quia eius muneris est, subditum, iniustè grauatum defendere, & iniuriam ei irrogatam depellere. Huc vsque Palaus *disp.*4. *de censur. punct. vltimo, num. vltimo.* Legantur Suar. *disp.*30. *sect.*1. *num.*22. & Pellizz. *loc. cit. num.*126.

QVÆSTIO XVIII.

Qua forma, & modo, fieri debet degradatio realis, & actualis?

REspondeo cum Sayro, quod duobus. Vno modo iuxta *c. Degradatio, de Pœnis lib.*6. quando, scilicet,

ſcilicèt, Iudex laicus non adeſt, ſed tamen cum quadam ſolemnitate fit ab Eccleſiaſtico Iudice, in hunc modum: Clericus degradandus indutus ſacris veſtibus, & manibus tenens vas, aut inſtrumentum, vel ornamentum ad ſuum Ordinem ſpectans, ac ſi in ſuo officio deberet ſolemniter miniſtrare, adducitur ad præſentiam Epiſcopi, & auferuntur illi omnia data in Ordinatione, incipiendo ab vltimo gradatim vſque ad veſtem datam in prima tonſura: deinde tondetur, vel raditur caput illius, ne tonſuræ, ſeu Clericatus veſtigium remaneat in eodem. Et poteſt Epiſcopus in degradatione huiuſmodi, verbis aliquibus vti ad terrorem, illis oppoſitis, quæ in collatione Ordinum prolata ſunt, dicendo Presbytero hæc, vel ſimilia verba, in remotione Planetæ: *Auferimus tibi veſtem Sacerdotalem, & te honore Sacerdotali priuamus.* Sicque in remotione reliquorum inſignium ſimilibus verbis vtens. In ablatione verò vltimi, quod in collatione Ordinum fuit primum, infrà ſcripto, vel alio ſimili modo, pronunciet, ſiue dicat: *Auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ac noſtra, tibi auferimus habitum Clericalem, & deponimus, & degradamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali.*

Alio modo fit degradatio actualis, præſente, videlicet, Iudice laico, itaut Iudex Eccleſiaſticus coram eo militem cæleſtem inſigniis propriis Ordinum exutum, tradat conſequenter Iudici ſæculari, cum proteſtatione, quod recipiat eum in forum ſuum: Debet tamen efficaciter intercedere pro eo, ne capitalem pœnam in eum exerceat, &c. Sic Sayrus *lib.5. cap.22. num.13.* & alij penes ipſum.

TRACTATVS QVINTVS
DE VIOLATIONE, SEV POLLVTIONE ECCLESIÆ.

DE hac materia tractant Sylueſt. *verb. conſecratio 2. num.5.* & ibi Angel. Tabiena, & Armilla. D. Thom. *tertia parte, quæſtione 83. articulo 3. ad 2.* Sotus *diſtinct.13 quæſtione 2. articulo 3.* vbi Richard. Scot. & Palud. *quæſtione 2. articulo 3.* Corduba *libro 1. quæſtione 35.* Maiolus *lib.3. de Irregularit. capite 23. numero 10.* Nauarrus *capite 27. à numero 251.* Pater Henriquez *libro 9. capite 27. §. 5. & ſequentibus, & libro 13. capite 51. numero 5.* Auil. *part.5. diſputatione 7. per totam.* Sayr. *libro 5. capite 16.* Suarez *tom.3. in tertia parte, diſputatione 81. ſectione 4.* Alterius *diſputatione 3. de Interdict. pag.333.* Bonacina *quæſtione 4. de Matrim. punct. vltim.* Villalobos *tractatu 8. de Miſſa diff.24.* Philibert. Marchin. *de Ordin. tract.3. de Sacrif. Miſſæ part.3. cap.10.*

DISPVTATIO PRIMA.

De Modis, quibus Eccleſia violatur.

QVÆSTIO PRIMA.

An Eccleſiæ violatio, imponatur ſolùm à Iure; an etiam ab homine?

RESPONDEO, vt certum: Solummodò imponi à Iure, non ab homine. Sic Henriquez *lib.13. cap.51. num.5.* Auil. *part.5. diſp.7. dub.1.* & communis.

QVÆSTIO II.

Quot ſunt caſus, quibus Eccleſia polluitur, & violatur?

REſpondeo: Quod ſex. *Primò* namque violatur, per homicidium voluntarium iniurioſum, *cap. Propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. diſtinct.1. Secundò,* per voluntariam ſanguinis effuſionem, *cap. Si Eccleſia, de conſecr. diſtinct.1. Tertiò,* per voluntariam ſeminis effuſionem, *cap. Is qui de ſentent. excommunicat. in 6. & cap. Vnico, de conſecrat. eodem libro. Quartò,* per ſepulturam in ea excommunicati non tolerati, *cap. Conſuluiſti, de conſecrat. Eccleſiæ. Quintò,* per ſepulturam in ea Pagani, aut cuiuſuis infidelis *cap. Eccleſia 1. & 2. de conſecrat. diſtinct.1. Sextò,* tandem per deſtructionem, aut combuſtionem omnium, vel maioris partis, parietum Eccleſiæ ſimul. Sic communiter Doctores, cum quibus ſingillatim de prædictis caſibus breuiter agemus: ſit ergo.

§. I.

De violatione Ecclesiæ, per homicidium in ea patratum.

Qvæstio III.

An violetur Ecclesia, per homicidium in ea factum in defensionem propriæ vitæ?

Respondeo, vt certum: Quod non violetur, quia tale homicidium, non est iniuriosum, quod requirit ius, vt habitum est, *qu.*1. Sic omnes. Legantur Sayr. *lib.*5. *cap.*16. *nu.*14. Angel. Tabien. Sylvest. Victor. & Viuald. apud illum. Auil. *part.*5. *disp.*7. *dub.*1. *concluſ.*2. Bonac. *quæſt.*4. *de Matrim. punct. vltim. num.*20. Alter. *disp.*3. *de Interd. cap.*1. *column.*2. Philibert. *tract.*3. *de Sacrif. Missæ part.*3. *cap.*10. *num.*7. & alij.

Qvæstio IV.

An si quis, ob fidei Catholicæ, Ecclesiævè defensionem, in Ecclesia occidatur; tunc Ecclesia maneat polluta?

Negant aliqui, eo quod in tali casu, Ecclesia, martyris sanguine, & morte, potius consecrari, quam violari videatur. Et ideò ita sentiunt Panormitan. *in cap. Significasti, num.*2. *de Adult.* & Summa Confess. *lib.*3. *tit.*24. *quæst.*153.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere pollutam. Quia, quamuis passiua effusione sanguinis martyris, honoretur, & sanctificetur Ecclesia, *cap. Quamuis, dist.*21. ex iniqua tamen, & actiua effusione polluitur, & magis iniuriatur, secundum illud: *Actio displicuit, passio grata fuit*, & ideò Ecclesia reconcilianda est, non tamen lauandus locus, vbi sanguis est effusus. Sic Gloss. *in cap. Vnico, de consecrat. Eccles. lib.*6. *verb. Sanguinis.* Archidiac. ibid. Armilla *verb. Consecr. n.*5. Sylvest. *consecr.* 2. *num.*5. Viuald. *tract. de Interd. nu.*65. *pag. mihi* 128. Sayr. *lib.*5. *cap.*16. *num.*14. ex Nauarr. *c.*27. *n.*256. *vers. Aut mortis.* Auila *concl.*2. *cit. in fine.* Philibertus, Alterius, Bonac. *loc. cit.* & communis.

Qvæstio V.

An homicidium causatum ab ictu furiosi, vel amentis, vel pueri, iudicio carentis; Ecclesiam polluat, & violet?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia tale homicidium nec est iniuriosum, nec voluntarium, quod iura ad effectum violandi Ecclesiam requirunt. Sic Collectarius *in cap. fin. de delict. pueror.* quem citat, & sequitur Nauarr. *cap.*27. *num.*256. *vers. Dixi, iniuriosè.* Archidiac. Couarr. Sylvest. & Armilla, quos citat, & sequitur Viuald. *num.*61. *pag. mihi* 127. Sayrus *lib.*5. *cap.*16. *num.*13. ibi: Neque sufficit, si quis furiosus in amentia se ipsum, aut alium ibi interficiat, quia non est homicidium mortale, vbi deest voluntas: argum. *Clement. Si furiosus, de homicid.* secus tamen, si quis suæ mentis compos se ipsum, vel alium, in Ecclesia, animo irato, occidat, si sit publicum. Sic Sayrus, Philibert. Auila, Alterius, & Bonacin. *loc. cit.* Et Henriquez *lib.*9. *cap.*27. *num.*6. & communis.

Qvæstio VI.

An ob homicidium omninò casuale, violetur Ecclesia?

Respondeo, vt certum: Non violari. Quia huiusmodi homicidium, nec est voluntarium, nec iniuriosum. Sic Nauarr. *capite* 27. *num.*256. ibi: Dixi, *iniuriosè*, quia non sufficit naturalis effio per nares, aut per os, aut quæ casu fit lapsu, vel offendiculo, aut ictu lapidis, aut tegulæ per se descendentis Glossa *d. cap.*1. *recepta.* Sic ille. Auila *parte* 5. *disputatione* 7. *dubitatione* 1. *concluſ.*2. Sayrus *libro* 5. *capite* 16. *numero* 13. Viualdus *numero* 59. & penes illum Sylvest. Angel. & Armill. *verb. Consecratio.* Alterius *disp.*3. *de Interd. cap.*1. *column.*2. & omnes.

Qvæstio VII.

An si quis existens intra Ecclesiam, telo, lapide, aut alio instrumento, occidat aliquem existentem extra Ecclesiam, maneat tunc polluta Ecclesia?

Affirmauit quidam Prælatus grauis, vt refert Viualdus, vbi infrà.

Sed vt certum Respondeo: Non manere pollutam. Quia non consummatur actio externa occisionis in loco Sacro, sed extra illum, nam quamuis à loco Sacro progrediatur, non est tamen intra illum facta. Sic omnes, Viuald. *tract. de Interdict. numero* 67. *pag. mihi* 128. ex Nauarro *capite* 27. *numero* 256. *vers. Aut mortis.* Philibertus *loc cit. capite* 10. *numero* 7. Auila *concluſ.*2. *cit.* Sayrus *lib.*5. *capite* 16. *numero* 16. ex Ledesma, & aliis. De quo casu, iam etiam egimus *prima parte, tract.*5. *disp.*8. §. 4. *quæst.*8.

Qvæstio VIII.

An saltem maneat Ecclesia polluta, si quis existens extra Ecclesiam, aliquem, intra illam manentem, scienter occidat?

Respondeo, vt certum: Tunc manere pollutam, ac violatam. Quia per talem occisionem, grauis iniuria Ecclesiæ irrogata fuit. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè Nauarrus, Viualdus, Sayrus, & alij nuper citati, & nos *prima parte, loco supr.* allegato.

Qvæstio IX.

An polluatur Ecclesia, ex eo quod Iudex suspendat in ea aliquem?

Negandum videtur: eo quod tale homicidium non videatur iniuriosum.

Sed vt certum Respondeo: Pollui, & violari. Quia licèt tali actione, non fiat iniuria ei, qui suspenditur, cum id mereatur, fit tamen iniuria loco Sacro, quod sufficit. Sic Alterius *disputatione tertia, de Interdicto, capite primo, columna secunda, in fine.* Philibertus *de Ordine tractatu tertio, parte tertia, capite decimo, numero septimo,* & alij.

Qvæstio X.

An item, maneat Eccleſia polluta, ſi Iudex ſuſpendat hominem, ſuper tectum Eccleſiæ, aut ſubter eam in ſpecu; aut in paricte exteriori eiuſdem?

Reſpondeo, cum communi: Tunc non manere pollutam, eo quod tale homicidium, non fiat intra Eccleſiam; & Canones de homicidio, intra Eccleſiam patrato, loquantur. Sic Nauarr. *cap.*27. *num.*256. *verſ. Dixi intra*, & apud illum, Archidiac. & Gloſſa. Sayr. *loc. cit. num.*14. ibi: Similiter, ſi quis ſuprà tectum Eccleſiæ occidatur, aut ſub Eccleſia, non violatur Eccleſia, quia verè non eſt factum homicidium intra Eccleſiam, ſed extra. Sic ille ex Summa Aſtenſi, Angelo, Sylueſtro, Tabiena, & aliis, Philibertus, & Alterius *ſupr. citat.* Auila *part.*5. *diſp.*7. *dub.*1. *concluſ.*2. Villalob. *tract.*8. *diff.*24. *num.*1. & alij.

Qvæstio XI.

An polluatur Eccleſia, caſu, quo mors alicui, intra eam, abſque ſanguinis effuſione, inferatur?

Reſpondeo, vt quid certum: Pollui. Quia talis mors, verum homicidium eſt, & dicitur. Sic Gloſſ. *in cap. Vnico, de conſecrat. Eccleſ. in 6.* Nauarr. *cap.*27. *num.*256. *verſ. Aut mortis.* Viuald. *de Interdict. num.*66. ita dicens: Ex ſuprà dictis *numero* 57. patet, quod ſi mors aliquo modo, alicui intra Eccleſiam, abſque ſanguinis effuſione inferatur, erit Eccleſia polluta, vt quando aliquis ibidem ſuffocatur, fune ſuſpenditur, veneno, vel alio maleficio, interficitur. Sic ille. Sayrus *lib.*5. *cap.*16. *num.*12. ex Palud. Sylueſt. Tabiena, Philiarcho, Graffio, & aliis. Alterius *cap.*1. *cit. columna* 2. Henriquez *lib.*9. *cap.*27. *num.*5. Auila *concl.*2. *cit.* & omnes.

Qvæstio XII.

An ſi quis intra Eccleſiam, lethaliter percutiatur, ſine vulnere tamen, & ſanguinis effuſione, & extra Eccleſiam moriatur, Eccleſia violetur?

Negant plures DD. Quia in hoc caſu, nec interuenit in Eccleſia effuſio ſanguinis, nec homicidium, cum ſequatur extra locum Sacrum: ergo nullo ex capite violata manet Eccleſia. Ita Suarez *tom.*3. *de Sacram. diſp.*81. *ſect.*4. Cuius opinionem probabilem vocat Fagund. *De quinque Eccleſ. præcept. lib.*3. *cap.*14. *num.*13. quamuis ipſe contrariam ſectetur. Alter. *diſp.*3. *de Interd. cap.*1. *col.*2. *verſ. Sex autem*, ibi: Si quis percutiat alium in Eccleſia, ſine vulnere, & ſine ſanguinis effuſione, & ſit percuſſio ſufficiens ad occidendum, propter violentam contuſionem, non erit violata Eccleſia donec homicidium ſit conſummatum in ipſa Eccleſia. Si enim mors ſequeretur extra Eccleſiam, tc vera non diceretur homicidium commiſſum in Eccleſia. Ita Alterius, & Villalob. *loc. cit. num.*1.

Sed probabilius Reſpondeo: Violari Eccleſiam. Quia, licèt verum ſit, quod mors ſequatur extra Eccleſiam; tamen efficax cauſa illius, intra Eccleſiam fuit conſummata, quod ſufficit ad Eccleſiæ violationem, cum illa actio fuerit Eccleſiæ iniurioſa, & mortem per ſe inferens. Sic Philibertus *de Ordine, tractatu* 3. *parte* 3. *capite* 10. *numero* 7. ex Nauarro *capite* 27. *num.* 256. *verſ. Aut datur cauſa.* Fagundez *loc. cit.* Sayrus *libro* 5. *capite* 16. *numero* 15. ibi: Vnde ſi quis in Eccleſia lethaliter percutiatur, & extra Eccleſiam moriatur: Eccleſia violatur: quia verè in Eccleſia factum eſt homicidium. Sic ille. Auila *part.*5. *diſp.*7. *dub.*1. *concluſ.*2. *verſ. Non tamen ſufficit.* Viuald. *num.*64. & alij.

Qvæstio XIII.

An ſi quis, ſe ipſum voluntariè interficiat, aut percutiat, itavt effundatur in Eccleſia ſanguis, maneat ipſa violata?

Reſpondeo, vt certum: Manere. Quia eadem ratio militat in homicidio alieno, quàm in proprio, in effuſione proprij ſanguinis, ac alieni. Quia quamuis actio facta ab eodem, non poſſit dici propriè iniurioſa reſpectu ſui ipſius; tamen reſpectu Dei, & Eccleſiæ, dicitur iniqua, & iniurioſa. Sic Alterius *diſputatione* 3. *de Interdicto, cap.*1. *colum.*3. *verſ. Quæritur tertio.* Auila *concluſ.*2. *cit. verſ. Præterea.* Sayrus *lib.*5. *cap.*16. *numero* 13. *in fine.*

Qvæstio XIV.

An ſi quis extra Eccleſiam percuſſus, fugiens ad Eccleſiam, multum ſanguinem effundat, ibique moriatur, tunc Eccleſia ſit violata?

Reſpondeo: Quod non. Quia homicidium huiuſmodi, minimè eſt in Eccleſia factum. Sic Sayrus *loc. cit. num.*15. Nauarr. *cap.*27. *num.*256. *verſ. Aut datur cauſa.* Alterius *column.*3. *cit. verſ. Secundò polluitur.*

---

§. II.

De violatione Eccleſiæ, per voluntariam ſanguinis effuſionem.

Qvæstio XV.

An per quamcumque ſanguinis effuſionem, intra Eccleſiam factam, etiamſi non ſit voluntaria, aut iniurioſa, polluatur, & violetur Eccleſia?

Affirmandum videtur, eo quod in iure, non expreſsè ſtatuitur, quod effuſio debeat eſſe iniurioſa, aut voluntaria: ergo quælibet ſufficiet. Antecedens conſtat: nam *in cap. Eccleſiis, diſt.*68. & *de conſecrat. diſt.*1. ſic dicitur: *Eccleſiis ſemel conſecratis Deo, non iterum debet conſecratio adhiberi, niſi aut ab igne exuſtæ, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcumque ſemine, fuerint pollutæ.* Sic textus ex Concilio Nicæno deſumptus.

Sed vt certum Reſpondeo: Non per quamcumque effuſionem ſanguinis factam intra Eccleſiam, hanc violari, polluivè; ſed per effuſionem ſanguinis voluntariam, & iniurioſam. Quia licèt verum ſit, quod id non expreſsè caueatur in iure; tamen ita explicatur communiter ab omnibus Doctoribus. Sic namque Nauarrus *cap.*27.

cap. 27. *num.* 256. Sot. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 3. Sylvest. *verb. consecratio* 2. *quæst.* 5. *vers. Secundus casus, & V. interdictum* 4. §. 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. Viuald. *de Interdict. num.* 54. Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *numero* 2. & penes illum Palud. Angel. Tabien. D. Antoninus, Graffius, Zerola, Victoria, & alij. Auila etiam *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 1. *concluf.* 2. Alter. *disp.* 3. *de Interdict. cap.* 1. *column.* 3. *vers. Secundò pollnitur.* Philibertus *tract.* 3. *de Ordine part.* 3. *cap.* 10. *numero* 8. & Villalob. *tract.* 8. *diff.* 24. *num.* 2. Ex hoc colligentes, quod neque naturalis effusio sanguinis à naribus, aut ex ore, aut ob aliquem euentum fortuitum, puta, ob casum, aut lapsum lapidis de Ecclesia cadentis, &c. violet Ecclesiam.

Qvæstio XVI.

An ex quauis modica effusione sanguinis iniuriosa, & voluntaria, facta intra Ecclesiam; hæc maneat violata, ac polluta?

Affirmat Castro *de lege pœnali lib.* 1. *cap.* 7. *corollar.* 2. docens ex qualibet minima sanguinis effusione Ecclesiam violari: non verò si vna, aut altera gutta effundatur. Ab huius authoris sententia, non multum distat Ægid. *in tertia parte, quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 227. quatenus dicit, ad violandam Ecclesiam, non sufficere duas, vel tres guttas elici.

Sed vt quid certum Respondeo: Non manere violatam, nec pollutam ex modica effusione sanguinis, sed ex abundanti, & magna: nam effusio, in iuribus citatis, abundantiam significat. Sic communiter DD. Gloss. *in cap. Vnico, de consecr. Eccles. in 6.* Abb. *in cap. Proposuisti, de consecr. Eccles. num.* 3. Azor. *prima parte, lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 13. Suar. *tom.* 3. *disp.* 81. *sect.* 4. *num.* 2. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 29. *cap.* 29. *num.* 181. Auil. *part.* 5. *disp.* 7. *dub.* 1. *concluf.* 2. Fagund. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 19. quos omnes refert ac sequitur Dian. *part.* 6. *tract.* 6. *Resol.* 25. *vers. Notandum est.* vbi sententiam Castri falsam appellat. His addo Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 2. & Toletum apud ipsum. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. Alter. *disp.* 3. *de Interd. cap.* 1. *column.* 4. *vers. Quæritur quinto.* dicentem, pro comperto haberi apud omnes, non violari Ecclesiam, si parum sanguinis defluat. Philibert. *tract.* 3. *cit. part.* 3. *cap.* 10. *num.* 8. Viuald. *de Interd. num.* 59. & me ipsum tandem 1. *p. tract.* 5. *disp.* 8. §. 4. *quæst.* 7.

Qvæstio XVII.

An polluatur Ecclesia, quando in rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur?

Affirmatiuam sententiam probare quis potest: quia tunc violatur Ecclesia, quando percussio est peccaminosa, & lethalis, & cum illa coniungitur copiosa sanguinis effusio: atqui hæc omnia reperiuntur in casu nostræ quæstionis: ergo. Propter hanc rationem, ita sentit Syluius *in tertia parte, quæst.* 83. *art.* 3. *post concluf.* §. *Quæritur* & etiam loquendo, de pueris, non de maioribus, Ægidius *in tertia parte, quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 228. ibi: Aut quando parui pueri ex subita rixa excutiunt sibi cruorem ex naribus, quia iniuria parua est. Vide Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. & Sylvestrum *supr.* Imò victoria de Eucharistia, *num.* 99. absolutè negat per similem percussionem Ecclesiam pollui, quia non est grauis læsio. Sed si deliberatè inter maiores fiat, non ausim hoc certò asserere. Sic Ægidius. Huic Doctori fauent Sot. *dist.* 3. *quæst.* 2. *art.* 3. *ad* 2. *argum. dicto* 4. quem citant, & sequuntur Auil. *concluf.* 2. *cit.* & Alter *cap.* 1. *cit. column.* 4. *vers. Quæritur quinto*, quatenus solùm dicunt, quod non polluatur Ecclesia, quando in rixa puerorum effunditur sanguis è naribus. Quibus verbis videntur indicare, secus esse dicendum, si effunderetur in rixa maiorum. Sed quidquid hi Doctores velint,

Ego, absolutè loquendo de omnibus, æquè probabiliter Respondeo: Dicendum, quod minimè polluatur Ecclesia in prædicto casu. Sic tenet Philibertus Marchin. *de Ordine, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. (non 11. vt offendes apud Dianam) *num.* 8. ita dicens: Tertio excipitur effusio sanguinis etiam lethifera, seu grauis, & in magna quantitate, quæ de naso proflueret, pugno, alapa, & similibus: quia nasus est organum sanguinis facilè ab hac parte fluentis, vt post alios dixit Graffius *decis. aurear. lib.* 2. *cap.* 48. *num.* 25. Hæc Philibertus. Quem, simul cum Sà *verb. Eccles. num.* 13. *in fine.* Fagundio *part.* 1. *de præcept. Eccles. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 7. & *part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 18. citat, & sequitur Dian. *part.* 6. *tract.* 6. *Resol.* 24. vbi ait hanc sententiam absolutè esse tenendam, & non quoad pueros tantum rixantes in Ecclesia. His authoribus addo ego Sayr. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 2. *in fin.* vbi citat Graff. Victor. Sot. Thom. Zerol. Panorm. & Syluanum, Castrum Palaum *tom.* 2. *tract.* 11, *disp.* 1. *punct.* 1, *num.* 1. ibi: Item neque percussionem narium, etiamsi multus sanguis effluat, quia non est grauis percussio, neque insignis iniuria, & ex naribus facilè copia sanguinis effluit. Sà *V. Eccles. n.* 13. & Fagundez, &c.

Qvæstio XVIII.

An polluatur Ecclesia, effusione sanguinis per iniuriam facta, homini mortuo in Ecclesia ipsa existenti?

Affirmant quidam Doctores, existimantes pollutam manere Ecclesiam casu, quo ante illam quis fuisset occisus, & dum adhuc calidus esset intra eam illatus, credens inimicus esse adhuc viuum vulnus graue ei intulerit, ex quo copiosa sanguinis effusio emanauit. Ita Durandus *in Ration. diuinor. officior. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 41. Ioann. Baccon *in* 4. *distinct.* 10. *quæst.* 2. *art.* 3. & Sà *verb. Ecclesia numero* 13. vbi ita ait: Polluitur Ecclesia effusione sanguinis per iniuriam, quæ sit peccatum mortale, factam, etiam homine mortuo in Ecclesia ipsa existente. Hæc Saa.

Sed probabilius Respondeo: Non pollui, in casu posito, Ecclesiam. Quia Ecclesia non violatur effusione sanguinis hominis mortui, sed viui. Nam iura, dum in violatione Ecclesiæ requirunt effusionem sanguinis, intelligi debent, de principali analogato, id est, sanguinis hominis viui. Sic Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. *in principio*, vbi ita ait: In Ecclesia celebrare non licet, si vno ex his modis sit violata, seu polluta. *Primò* per effusionem sanguinis hominis viuentis, si modo iniuriosa sit intra Templum, & in magna quantitate. Sic ille. Et Fagundez *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 14. & 15. quos citat, & sequitur Diana *part.* 6. *tract.* 6. *Resolut.* 25. Sic expressè Sayrus *libro* 5. *capite* 16. *numero* 7. per hæc verba: Debet etiam effusio hæc esse *hominis viuentis*, vnde si quis ante Ecclesiam occisus, mox intra Ecclesiam inferatur, occisor verò, aut alius, mortuum esse non credens, corpori adhuc

calido plagam infligat, ex qua ſanguis fluit, non polluitur Eccleſia, vt colligi poteſt ex Henriquez, *vbi ſupra*; quidquid contrarium putet Bachon *cit.* Hæc Sayrus.

Qvæstio XIX.

An effuſio ſanguinis animalium, inducat violationem Eccleſiæ?

Reſpondeo, vt certum: Quod non. Quia debet eſſe effuſio ſanguinis hominis, vt communiter explicantes Iura docent Doctores. Gloſſa *in cap. vnico, de conſecrat. in 6. verbo, Sanguis.* Nauarrus *cap.27. numero 256. verſ. Humanus.* Viualdus *de Interdicto, numero 58.* Sayrus *loc. citat. num.6.* & omnes.

Qvæstio XX.

An menſtrua mulierum in Eccleſia fluentia, ipſam violent?

Affirmarunt quidam antiqui Doctores, vt refert Viuald. *loc.cit. num.60.*

Sed, vt certum Reſpondeo: Non violare. Quia dicta ſanguinis effuſio, eſt naturalis, nec iniurioſa eſt Eccleſiæ: ergo per illam non redditur hæc violata. Sic Viualdus *loc.cit.*& conſtat eſſe communem, ex dictis.

Qvæstio XXI.

An effuſio ſanguinis copioſa ex ludo, aut ioco cauſata, Eccleſiam violet?

Reſpondeo: Non violare. Quia per præfatam ſanguinis effuſionem, nulla grauis iniuria Eccleſiæ infertur: igitur ſi non eſt iniurioſa, non poteſt violationem cauſare. Addo, quod ad hoc quod effuſio violationem inducat, debet ita iniuriosè fieri, vt ſit mortalis culpa. Sic communiter Nauarrus *cap.27. num. 256. verb. Dixi iniuriosè.* Sayrus *lib.5. cap.16. numero 4.* Philibertus *tract.3. de Ordine, part.3. cap.10. num.8.* Villalobos *tract.8. difficult.24. numero 2.* ita dicens: *Lo ſegundo ſe viola la Igleſia por derramamiento de ſangre, que en ella ſe haga conforme à Derecho, que aſſi ſe entienden eſtos textos, aunque no dicen expreſamente, que ha deſer iniurioſa ò voluntaria: i no baſtaria que ſe hizieſe de burla, ò a caſo, &c.* Sic ille.

Qvæstio XXII.

An violet Eccleſiam pecuſsio grauis, facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Eccleſiam; ſi ex illa, nec vulnus, nec mors, nec ſanguis oriatur?

Affirmant Graffius, & Fagundez citati à nobis 1.*part.tract.5. diſp.8. §.4. quæſt.6.*

Sed probabilius iterum Reſpondeo: Non violare Eccleſiam, licèt alias talis actio ſit lethalis. Quia iura ſolum loquuntur de occiſione, aut de vulnere cum effuſione ſanguinis: ergo. Sic Lugo, Philibertus, & Nauarrus citati à nobis *vbi ſupra.*

Qvæstio XXIII.

An polluat Eccleſiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Eccleſia, aut venam incidit; copioſè ſanguinem fundit?

Reſpondeo, vt certum: Quod non: quia talis effuſio ſanguinis, nec eſt iniurioſa Eccleſiæ, nec culpata. Sic Henriquez *lib.9. cap.27. num.5.* Auila *part.5.diſp.7.dub 1.concluſ.2.* ibi: dicitur, *iniuriosè:* quia ſi effuſio non ſit iniurioſa, non polluit, vt ſi fiat ex lapide cadente vel à furioſo, vel à Chirurgo, vel à ſe iuſtè defendendo. Sic ille. Alterius *cap.1.cit. col.4. verſ. Quæritur quintò.*

Qvæstio XXIV.

An violet Eccleſiam Iudex, ſi intra illam, ferat ſententiam mortis, aut ſanguinis in aliquem?

Reſpondeo, vt certum: Non violare, ſi non intra Eccleſiam, ſed extra illam, mors, aut ſanguinis effuſio, facta eſt. Hæc reſponſio conſtat ex dictis, & tenent illam Nauar. *num.256. cit. verſ. Dixi, naturalis.* Alterius *diſp.3. de Interdict. cap.1. col.3. quæſito 2.* & omnes.

---

§. III.

De violatione Eccleſiæ, per humani ſeminis effuſionem in ea.

Qvæstio XXV.

An pollutio facta in ſomnis in Eccleſia polluat ipſam?

Affirmat Angelus *verb. Conſecratio Eccleſ. n.6.* (non 9. vt offendes apud Nauarrum, & Viualdum) ibi: Et intelligunt quidam de omni effuſione ſeminis criminoſa. Secus de effuſione, quæ fit in ſomnis: & ea quæ fit in Matrimonio, cauſa procreandæ prolis, & huiuſmodi. Contrarium tamen tenetur communiter, vt patet in Gloſſa *d.cap.Vnici*, & quod ibi notat, vt habeat locum in omni pollutione humana. Et hoc magis conſonat text. *in cap. Eccleſiis, de conſecr.* & hoc tene. Hæc Angelus.

Sed, vt certũ Reſpondeo: Non polluere Eccleſiam. Quia non eſt voluntaria, licet aliquando indirectè poſſit eſſe in ſua cauſa, & ideo non poteſt dici humana, & iniurioſa Eccleſiæ. Sic Nauar. *cap.27. n.257.* Qui, & dicit ſic tenere Gloſſam communiter receptam, *in d.cap. Eccleſiis.* Henriquez *lib.9.cap.27.n.5. in corp. & in annot. litt. Q.* & errore Typographi, *p.* (Non.*m.*vt citat Alterius) & apud illum Silueſter, & communis. Viuald. *de Interd.n.71.* Auila *p.5.diſp.7. dub.1.verſ. Secundus eſt.* Alterius *cap.1.cit.col.4.verſ. Tertiò violatur Eccleſia* Philibertus *tract.3.de Ordine, p.3.cap.10.n.9.* Sayrus *lib.5.cap.16.n.21.* & apud illum Palud. Aſtenſ. Tabiena, Silueſt. Alphonſ. à Caſtro, Ioan. Bachon, & omnes.

Qvæstio XXVI.

An ſaltem violetur Eccleſia per pollutionem, quam Confeſſarius inuitus patitur, audiendo confeſsiones?

Affirmabit, & à fortiori, Angelus, *vbi ſupra.*

Sed, vt certum Reſpondeo: Nec per hanc pollutionem

pollutionem violari Ecclesiam : eo quod nec sit voluntaria, nec iniuriosa Ecclesiæ. Sic Auila *loc. cit.* ibi: Non tamen sufficit pollutio facta in somnis, licet sit indirectè voluntaria: vnde à fortiori, non violat pollutio, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones. Sic Auila, Alterius *loc. cit.*

Qvæstio XXVII.

An per quamcunque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluatur, & violetur?

Respondeo, vt quid certum : Pollui, ac violari, vt constat ex Iuribus supra allegatis. Sic Nauar. *c.27.n.257.* ita scribens : Secundus casus est, quando in Ecclesia semen humanum voluntariè effunditur. Dixi, *Humanum*; quia cæterorum animalium ad id non pertinet. Glossa *in d.c.1.verb. Humanum:* & quia satis est, vt sit cuiuslibet hominis, siue fœminæ, viri, Clerici, laici, fidelis, siue infidelis; & quod effundatur, iuxta, contra, aut extra cursum naturalem, text. *in d.c. Ecclesiis, verb. Cuiusque,* & Specul. *vbi supra tit. de dedicat. Eccles. col.30.* Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Auila, & Alterius *loc. cit.*. Viuald. *num.70.* Philibert. *loc. cit.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.18.* & alij.

Qvæstio XXVIII.

An ad violandam Ecclesiam, sufficiat habere in illa voluntariam pollutionem, in parua quantitate, vnius, videlicet, vel alterius guttæ?

Affirmat Alterius *disp.3. de Interd. c.1. col.4. in fine,* vbi præmissa opinione contraria, ita ait: Sed hæc hæc opinio mihi non probatur, & oppositum videtur probabilius, nempe, ex quacumque seminis effusione, cum conditionibus præscriptis pollui Ecclesiam, & non esse necessariam copiam, & quantitatem, sicut dictum est, de sanguinis effusione: *Primò*, quia solus Siluester *verb. Consecrat. 2.§.5 vers. Tertius casus*, citans Astens. requirit effusionem magnam seminis. Alij postulant hanc quantitatem in violatione Ecclesiæ ob sanguinis effusionem, de semine nihil dicunt, quoad magnam, vel modicam quantitatem : & re vera magis consideranda est voluntaria emissio seminis in tali loco sacro, quam copia; & quod dicit Siluester, modicam humectationem non polluere Ecclesiam, verum est : quia talis humectatio, non dicitur effusio seminis. Ita ille. Et antea Sayrus *lib.5.cap.16.num.21. in fine.*

Sed probabilius Respondeo : Minimè sufficere ad violandam Ecclesiam, habere in illa quem, voluntariam pollutionem in parua quantitate, nempe vnius, vel alterius guttæ seminalis; sed necessario requiri, vt seminis effusio sit in sufficienti quantitate.

Probatur. Quia ius eodem modo loquitur de violatione Ecclesiæ, ob sanguinis effusionem; quàm ob effusionem humani seminis : atqui vt Ecclesia ob effusionem sanguinis maneat violata, non sufficit effusio sanguinis in modica quantitate, sed necessario magnam requirit, eo quod effusio, magnam quantitatem significet, *vt supra* est habitum : ergo etiam hanc eandem requirit, vt ob effusionem seminis, violata maneat. Maior, in qua potest esse difficultas, constat ex textu *in cap. Is qui, de sent. excommun. in 6.* & *in cap. Vnico de consecr. Eccles. eod. lib.* ibi: *si Ecclesia pollui sanguinis, aut seminis effusione contingat* : ergo, &c. Sic Suarez *tom.3.in 3.p.disp.81. sect.4. vers: Tertiò violatur.* vbi id probat, ex eo, quod licet illa parua gutta ex parte interioris voluntatis sit peccatum mortale intemperantiæ, tamen ratione exterioris iniuriæ loci sacri, non est res adeo grauis, neque iniuria consummata : præsertim, quia in hac parua, & modica quantitate, non potest vocari effusio. Sic ille. Et Philibertus *de Ordine, tract.3. part.3 cap.10. num.9.* Petr. de Ledesma, & Graffius, quos adduximus *1.part. tract.5. disp.8. §.4. quæst.7. & 10.* Ægidius *in 3.part. quæst.83. art.3. dub.1. num.229.* ibi : Notant autem Doctores, ex verbo *effusio*, debere esse copiosam; nec sufficere emissionem vnius, aut alterius guttæ. Bonacina *quæst.4. de Matrim. punct. vltimo, n.19.* & penes illum, Gambarupta, Filliucius, Nuñus, & alij.

Qvæstio XXIX.

An per copulam matrimonialem, exercitam in Ecclesia, hæc polluatur, & violetur?

Negant Vasquez, Basilius, Hurtado, Lopezius, & Sà, & alij citati à nobis *1.part. tract.5. disp.8.§.4. quæst.14. & part.2. tract.9. disput.25. §.4. quæst.30.*

Affirmant è contrà Palud. D. Anton. Caiet. Armilla, Toledo, Graffius, & Valentia, vt videbis, *vbi supra.*

Sed probabilius Respondeo : Pollui, ac violari Ecclesiam per dictam coniugalem copulam; nisi aliàs, ex iusta causa exerceatur, vt quando diu sunt in Ecclesia inclusi. Quia in hoc casu, non vult Ecclesia obligare coniuges ad abstinendum à coniugali copula. Sic Sanchez, Lessius, Fagundez, Suarez, Ledesma, Megala, Tannerus, Diana, Lugo, Candidus, Nauarrus, Henriquez, Palao, Gesualdus, Baunyus, & Trullench, cum aliis, quos citauimus *1. & 2. parte, vbi supra.*

Qvæstio XXX.

An, vt Ecclesia maneat polluta, satis sit, vt effusio illicita seminis fiat in locis Ecclesiæ ipsi adhærentibus?

Respondeo : Non esse satis : nam necessario requiritur, vt effusio seminis fiat intra Ecclesiam ipsam. Vnde effusio seminis facta supra tectum Ecclesiæ, aut sub Ecclesia, aut in turri, aut in cubiculis Ecclesiæ coniunctis, nullo modo violat Ecclesiam, sicut dictum est de effusione sanguinis *supra*, quia est eadem ratio. Sic omnes Doctores, inter quos nouissimè Palaus, sic ait : Nomine Ecclesiæ ad hunc effectum intelligo solùm illud spatium, quod est à pauimento Ecclesiæ vsque ad tectum, & à summa ara vsque ad parietem oppositum. Sic Sanchez *n.25.* & Basilius *num.3.* Quapropter si aliquæ ex his actionibus fiant supra Ecclesiæ tectum, vel infra pauimentum Ecclesiæ, diuinis officiis aut fidelium sepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco sacro. Idem est si extra lumen Ecclesiæ fiat : quia limen est terminus loci sacri, aut initium profani. Similiter si in turri, vbi cymbala pulsantur, aut in Sacristia, aut in cellulis Ecclesiæ adhærentibus : quia hæc non dicuntur locus sacer ad hunc effectum, vtpotè, quæ cum Ecclesia vnum corpus non componunt. Idem existimat dicendum Basil. de Leon, *d.cap.10. num.3.* de cellulis in quibus mulierum confessiones audiuntur, non solum ea parte, qua Confessarius adstat, sed etiam ex illa parte, qua fœminæ ingrediuntur, quia non videntur cum Ecclesia vnum corpus constituere, sed quasi ab ea separari. Idem dicit de cellulis, seu tribunis ex quibus Principes Sacrum audiunt. Sed certè, si intra parie-

tes Eccleſiæ, & concauum illius omnes hæ cellulæ inſint, vt ferè ſemper ita fit, communis, & vera ſententia docet, loca ſacra eſſe, & delicta ibidem commiſſa Eccleſiam polluere. Sic ille, ex Sanchez *diſputat.15. num.32.*

QVÆSTIO XXXI.

An, vt effuſio ſanguinis, aut ſeminis violet Eccleſiam, opus ſit, vt hæc in Eccleſiæ, pauimentum cadant?

REſpondeo, tanquam certum: Non eſſe opus: Quia ſufficit quod effuſio ſanguinis, aut ſeminis fiat intra Eccleſiam: quamuis hæc non cadant in terram, eo quod recipiantur in aliquo vaſe, veſte, &c. Sic Auila *part.5.diſp.7.dub.1. concluſ.2.verſ. Intra Eccleſium.* Sayrus *lib.5. cap.16. num.8.* ita dicens: Si quis intra Eccleſiam vulneratus antequam ad terram ſanguis decurreret vt putà, quia in ſcutella colligitur, exiret, nihilominus, quia intra Eccleſiam effuſionis ſanguinis cauſa facta eſt, polluitur Eccleſia, & reconciliatione indiget. Gloſſa *in dicto cap. Vnico, in Verbo, ſanguinis de conſecrat. Eccleſ. lib.6.* Paludan. Bachon, Silueſt. Summ. Confeſſor. *quæſt.152.* Iacob. Graffius *num.23.* Viualdus *num.63. & 64.* &c. Sic ille. Alterius *diſp.3. de Interdicto, cap.1. col.3. verſ. Secundò polluitur,* & omnes.

QVÆSTIO XXXII.

An per homicidium vel effuſionem ſanguinis, aut ſeminis, aut alias actiones, quibus polluitur Eccleſia, occultè factas, violetur Eccleſia, itavt reconciliatione indigeat?

REſpondeo, tanquam certum: Non violari Eccleſiam per dicta crimina occulta, itavt reconciliatione indigeat. *Primò.* Quia Eccleſia non iudicat de occultis: ergo quando violatio eſt omnino occulta, non eſt opus reconciliare Eccleſiam. Imo non eſſet conueniens, eo quod, vt Eccleſia reconciliaretur, detegerentur occulta crimina.

Secundò. Quia purificatio templi, eſt actus publicus, & manifeſtus: ergo ſupponit delictum publicum, & manifeſtum: nam publicè purificatur ad publicum ſcandalum, & publicam iniuriam Eccleſiæ factam tollendam. Igitur, vt Eccleſia indigeat reconciliatione, opus eſt, quod delictum ſit publicum, vel per ſententiam Iudicis, vel propter facti euidentiam, vel per legitimam teſtium depoſitionem in iudicio factam, vel per confeſſionem partium, &c. Sic communiter omnes; præcipuè citati à nobis *1.part. tract.5.diſp.8. §.4. quæſt.9.* qui ſunt Vaſquez, Sotus, Rodriguez, Baſilius, Hurtado, & Naldus: necnon Suarez, Sanchez, Diana, Candido, Trullench, Lugo, Philibertus, Petr. Ledeſma Caramuel, Baſſæus, & alij ibi adducti. Quibus nunc ſpecialiter addo Auilam *parte quinta, diſputatione ſeptima, dubit.3.* & penes illum Henriquez *libro nono, capite vigeſimoſeptimo, numero quinto.* Nauarrus *capite vigeſimoſeptimo, numero 251.* & Caſtro *libro ſecundo, de lege pœnali, capite vltimo, poſt 3. concluſ.* Alterium *diſputatione tertia, de Interdicto, capite primo, columna quarta, verſ. Secundò dubitari ſolet,* & Villalobos *tractatu octauo, difficult.24. numero quinto.*

§. IV.

De violatione Eccleſiæ, per ſepulturam in ea excommunicati, infidelis, vel Pagani.

QVÆSTIO XXXIII.

An Eccleſia violetur, ex eo quod in ea ſepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus?

REſpondeo, tanquam certum: Violari, ac proinde reconciliari debere. Quia ita habetur *in cap. Conſuluiſti, de Conſecrat. Eccleſ.* ibi: *Cœmeteria in quibus excommunicatorum corpora ſepeliri contingat, reconcilianda erunt aſperſione aquæ ſolemniter benedictæ.* Sic textus: ergo multo magis habet hæc deciſio locum in Eccleſiis, cum cœmeterium ſit acceſſorium ad Eccleſiam *cap. Is, qui, de ſentent. excommunic. in 6.* & tale corpus excommunicati eſt extra Eccleſiam proiiciendum, ſi ab aliis diſcerni queat, vt definitum fuit ab Innocent III. *in cap. Sacris, de ſepultur.* Sic omnes Doctores præcipuè Nauarrus, Suarez, Auila, Alterius, & alij. Legantur dicta à nobis *part.4. tract.2. diſputatione 8. à quæſt.3.*

QVÆSTIO XXXIV.

An item, violetur Eccleſia, ſi in ea excommunicatus toleratus, ſeu non vitandus, ſepeliatur?

AFfirmandum videtur. Quia graues Doctores affirmant, peccare mortaliter illos, qui excommunicatos toleratos in loco ſacro ſepeliunt, vt vidimus *part.4. loc.cit. quæſtione 4.* ergo non alia ratione, niſi quia violatur, per horum ſepulturam, Eccleſia.

Sed oppoſitum omnino cum communi Reſpondeo dicendum, quod minimè violetur Eccleſia, eo quod in ea excommunicatus toleratus ſepeliatur. Quia poſt Concilium Conſtant. nec leuiter peccant ſepelientes in loco ſacro excommunicatum toleratum; quia poſt dictum Concilium, ſolùm excommunicatum non toleratum, hoc eſt, nominatim denunciatum, aut publicum percuſſorem Clerici, tenemur vitare, nec poſſumus loco ſacro ſepelire, vt latè probauimus *part.4. quæſt.4. cit.* Et quidem quod per ſepulturam excommunicati tolerati non violetur Eccleſia, tenent communiter Doctores, Henriquez *lib.9. cap.27. num.5. litt.V.* & penes illum, Nauarrus, Silueſt. & Tabiena, Auila *part.5. diſput.7. dub.1. concluſ.2. verſ. Tertius eſt.* Alterius *diſp.3. cit. cap.1. col.3. verſ. Quæ concluſio.* Philibertus *tract.3. part.3. cap.10. num.10.* Villalobos *tract.8. diff.24. num.7.* Palaus *tom.2. tract.11. diſp.1. punct.1. num.1.* & communis.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat polluta Eccleſia, ſi per Epiſcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, conſecretur, aut benedicatur?

AFfirmant communiter Doctores. Quia, ſi ſepultura corporis excommunicati nominatim, polluit Eccleſiam., in qua eſt ſepultum, multo magis polluet conſecratio facta per manus Epiſcopi nominatim excommunicati. Ita tenent Abbas *in cap.*

cap. Consuluisti, num. 5. *de consecrat. Eccles.* Nauar. *cap.* 27. *num.* 258. *vers. Quintus.* Silues. *consecrat.* 2. §. 5. *in fine. vers. Quintus est.* Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. *in fine*, quamuis hic Auctor, solum in sententia aliorum loqui videatur, Ioan. Andr. D. Anton. Tabiena, & Toletus, quos omnes citat, & sequitur Alterius *disp.* 3. *de Interdict. cap.* 1. *col.* 12. *vers. Omnes Auctores*, dicens, omnes tam veteres, quàm recentiores (excepto vno Suario, *vbi infra*) in hac sententia conuenire; & ideo oppositam non carere aliqua temeritatis nota, indubitanter affirmat. Sayrus *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 27. Bonacina *quæstione* 4. *de Matrimon. numero* 20. Auila *loc. citat. vers. Quartus est.*

Sed certè probabiliter Respondeo: Non manere pollutam. Quia in toto Iure Canonico, nulla fit talis pollutionis, aut violationis mentio: ergo non potest ipso iure incurri. Sic sentit, & latè probat Doctissim. Pater Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 81. *sect.* 4. *vers. Quartò violatur*, & post illum Fagundez *de quinque Eccles. præcept. lib.* 13. *cap.* 14. *num.* 50. Philibertus *de Ordine, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 11. *in fine*, Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 9. Ægidius *in* 3. *part. quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 232. vbi ita ait: Ex hoc autem casu, multi inferunt Ecclesiam pollui, si consecretur ab Episcopo excommunicato; sed sine vllo textu. Cum tamen eiusmodi pœnæ, & quasi censuræ, non incurrantur, nisi iure expressum sit: præsertim cum Ecclesiam pollui, supponat eam esse consecratam: dum autem eam Episcopus consecrat, nondum potest dici consecrata; & consequenter non potest dici pollui per illum actum. Hæc Ægidius.

Qvæstio XXXVI.

An polluatur Ecclesia, per sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet?

Respondeo, vt certum: Pollui, ac violari. Quia sic habetur *in cap. Ecclesiam, el* 1. *quæst.* 2. *de Consecrat. distinct.* 1. Sic omnes Hostiens. Angel. Silues. Ledesma, Viualdus, Toletus, Henriquez, Nauarrus & alij, quos affert, & sequitur Sayrus *loc. cit num.* 23. Suarez *disp.* 81. *cit. sect.* 4. *vers. Quintò violatur.* Alterius *disp.* 3. *cit. cap.* 1. *vers. Quintò polluitur.* Auila, & Philibertus *loc. cit.* & omnes. Qui id intelligunt etiam loquendo de infante, aut puero filio infidelium, aut Gentilium. Legatur Sayrus mox citandus.

Qvæstio XXXVII.

An si filius fidelis moriatur ante baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta?

Negat Paludan. *in* 4. *distinctione* 18. *quæstione* 8. *articulo* 1. *concluf.* 6. Quia licet puer iste non sit fidelis, non est tamen propriè gentilis, vel infidelis, cum sit filius hominis fidelis, & Christiani. Paludanum sequitur Sayrus *lib.* 5. *cap.* 16. *n.* 25. *vers. Addit etiam Paludanus.*

Sed, vt certum Respondeo: Manere pollutam. Quia talis puer verè est infidelis, saltem negatiuè, quamuis sit filius fidelis; nam verè decedit sine baptismo in actu, & in voto. Sic Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis.* Philibertus *tractatu tertio, de Ordine, parte tertia, cap.* 10. *numero duodecimo*, & communis.

Qvæstio XXXVIII.

An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer, mortuus in vtero matris fidelis, simul cum illa sepeliatur?

Respondeo, vt certum: tunc non manere pollutam. Quia quamuis fœtus ille non sit baptizatus, atque ita non possit sepeliri in Ecclesia, si separatus esset ab vtero matris; tamen incluſus in ventre sepeliri potest, eo quod vt pars matris reputetur *cap. Si qua, de Consecrat. distinct.* 4. & ita tenent Glossa vltima *in cap. Ecclesiam, el* 1. *de Consecrat. distinct.* 1. Silues. Paludan. Suarez, & alij, quos citat, & sequitur Alterius *disp.* 3. *Interdicto, cap.* 1. *col.* 16. *vers. Addit vnum.* Philibertus *num.* 12. *cit.* Auila *part.* 7. *disp.* 7. *dub.* 1. *concluf.* 2. *vers. Tertius est.* Sayrus *loc. cit.* Qui addunt, vsu receptum esse, vt in dicto casu mater aperiatur, & extrahatur fœtus, vt baptizetur, qui si careat vita sepeliendus est extra locum sacrum.

Qvæstio XXXIX.

An casu, quo mater moriatur prægnans, & post mortem, ex negligentia, non aperiatur, sed sepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui postea moriatur; tunc maneat violata Ecclesia?

Respondeo: Manere Ecclesiam violatam, ratione homicidij infantis in eadem Ecclesia consummati. Sic Suarez *tom.* 3. *disp.* 81. *sect.* 4. *vers. Quintò violatur.* Alterius ex illo, *loco citato*, & Philibertus. Secus (ait Alterius ex Suario) est dicendum, si qui occiderent fœtum in vtero extra Ecclesiam post obitum matris, & deinde traderetur sepulturæ cadauer matris cum filio intra ventrem, nam tunc non pollueretur Ecclesia, neque ex causa homicidij, neque propter sepulturam.

Qvæstio XL.

An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta?

Respondeo dicendum, quod licèt Catechumenus non debeat sepeliri in loco sacro, cum careat Baptismo, per quem quis fit particeps Sacramentorum, & priuilegiorum Ecclesiæ, tamen si de facto sepeliatur, non ideo polluatur Ecclesia. Quia iura solum loquuntur de Pagano, & infideli: atqui Catechumenus non est infidelis, cum habeat Baptismum flaminis: ergo. Sic communis, Sayrus *lib.* 5. *c.* 16. *n.* 24. Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis*, & alij.

---

§. V.

De violatione Ecclesiæ, ex destructione parietum ipsius.

Qvæstio XLI.

An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesiæ parietum, maneat Ecclesia violata?

Respondeo dicendum. Quod in hoc euentu, Ecclesia potius dicenda est destructa, quàm violata. Vnde

Vnde quando de nouo inſtauratur, non reconciliatur Eccleſia, quæ inſtaurata eſt, ſed denuò conſecratur. Sicque intelligendi ſunt DD. qui dicunt ex deſtructione Eccleſiæ parietum, manere ipſam violatam, reconciliationéque indigere. Legatur Alterius *diſp.3. de Interdicto, cap.1. verſ.Sexta cauſa.*

QVÆSTIO XLII.

An quando Eccleſiæ parietes, ſucceſſiuè decidunt, & ſucceſſiuè reparantur; tunc Eccleſia indigeat noua conſecratione?

AFfirmant Innocent. *in Rubr. de conſecr. Eccleſ.* & Abbas *in cap. Propoſuiſti, eod.tit.* Ratio eſt. Quia Eccleſia quæ paulatim reficitur non eſt eadem, quæ antea erat, ſed alia, cum prima deſtructa fuerit, & noua ædificata: ergo conſecrationis forma, quæ impreſſa erat in prioribus parietibus, illis deſtructis, conſecratio periit: ergo Eccleſia noua, quæ non eſt eadem numero cum priori, eſt conſecranda.

Sed probabilius Reſpondeo: Non indigere noua conſecratione. Ratio eſt. Quia conſecratio eſt indelebilis, manente eadem re, & ſubiecto: atqui illud, quod ſucceſſiuè, & per partes reparatur eſt eadem res: ergo. Minor conſtat exemplis: nam eadem nauis dicitur, & eſt, etiamſi paulatim reficiatur; idem homo, etiamſi eius partes aſſiduè corrumpantur per calorem naturalem, & generantur de nouo aliæ ex cibo aſſumpto, & hæ conuertuntur in totum hominem qui antea erat: ergo cum eodem modo per partes inſtauratur Eccleſia antiqua, remanet eadem Eccleſia, ac proinde conſecratio non deletur. Sic Silueſt. *verb.Conſecratio 2.§.4. verſ.Tertius eſt.* Hoſtienſ. Palud. D. Anton. Summ. Confeſſor. & Paſan. quos adducit & ſequitur Alterius *loc. cit. verſ.Quando autem.* His addo ego Nauarrum *cap.27. num.258. verſ.Sextus*, ibi: Sed contrarium verius videtur, vt docuimus *in d.cap.Eccleſiis nota 3.* Henriquez *lib.9. cap.27. num.5. in Gloſſa litt.T.* Auilam *part.5. diſp.7. dub.1. verſ.Quintus caſus eſt.* Viualdum *de Interdict. verſ.Sextus, num.77.*

QVÆSTIO XLIII.

An violatio habeat locum in omni Eccleſia conſecrata, aut benedicta?

NEgauit Gloſſa *in cap. Eccleſiæ, de immunitate Eccleſ. verb.Celebrantur*, quatenus docuit quod Eccleſia non conſecrata, licet ſit ab Epiſcopo benedicta, minimè gaudere priuilegio immunitatis Eccleſiæ, & conſequenter nec pollui propter cauſas ſupra enumeratas, ſi aliàs in dicta Eccleſia diuina officia non fuerint celebrata. Probat ſuam ſententiam ex verbis eiuſdem textus: *In qua diuina myſteria celebrantur*: ergo ex diſpoſitione illius, vt Eccleſia non conſecrata gaudeat immunitate, requiritur, vt in ea diuina officia celebrentur. Sic Gloſſa, quam aliqui moderni ſequuti ſunt.

Sed longè multò probabilius Reſpondeo dicendum, quod violatio, non ſolum habeat locum in Eccleſia conſecrata, vt omnes concedunt; verum etiam in benedicta ab Epiſcopo, aut ab alio auctoritate eiuſdem, etiamſi in iſta, myſteria ſacra minimè celebrata fuerint. Quia longè probabilius eſt, quod ad hoc, quod Eccleſia gaudeat immunitate Eccleſiaſtica, ſufficit, quod dedicata ſit Deo auctoritate Epiſcopi; cum poſtea non poſſit ad humanos vſus redire, *cap. Ad hoc, de Relig. domib.* Sic tenent Gloſſa *in cap.Si Eccleſia, de conſecr. Eccleſ. verb.Non conſecrata.* Abbas *in cap.Eccleſiæ, de immunit. Eccleſ. num.5.* qui id probat ex eod. textu: *Quia obſequiis diuinis dedicata, nullis eſt temerariis vſibus profananda.* Sic etiam Soto *in 4.diſt.13.q.2.art.3. ad 2. & diſt.32.q.1.art.3.* Nauar. *cap.27. n.256. verb. Dixi, Eccleſiam.* Henriquez *lib.9.cap.27.n.5. in princip.* Azor *1.p.inſtit.mor. lib.10.cap.6.q.14.* Cord. *in Sum. q.12.* Auil. *p.5. diſp.7. dub.2.* quos omnes refert, & ſequitur Alterius *diſp.3. de Interdicto, cap.2. col.1.* Villalob. *tract.8. diff.24.n.6.* ex Suario, *diſp.81. cit. ſect.4.* Palaus *tom.2. tract.11. punct.1.n.2.* Qui ex Azorio, Baſilio, & Sanchez addit, quod ſi contingat eſſe aliquam Eccleſiam alicuius Monaſterij, vel Hoſpitalis, nec ab Epiſcopo conſecrata, nec benedicta, ſi tamen ſit ab ipſo publicè ad diuina celebranda deputata, tunc reputanda ſit locus ſacer, & tunc in eo habebit locum violationis pœna; eo quod dicta auctoritatiua deputatio benedictioni æquiualet.

QVÆSTIO XLIV.

An violata Eccleſia, cenſeatur etiam violatum cœmeterium illi contiguum?

REſpondeo, vt quid certum: Cenſeri violatum cœmeterium illi contiguum. *Primò*, quia ſic habetur expreſsè *in cap. Vnico, de conſecrat. Eccleſ. in 6. Secundò* Quia interdicta Eccleſia eſt etiam interdictum cœmeterium illi contiguum, vt ex *cap.Si ciuitas, de ſentent. excommun.* diximus *p.4. tract.5. de Interd. diſp.1.q.15.* ergo ſimiliter in noſtro caſu, violata Eccleſia, violatum erit cœmeterium contiguum. Sic omnes DD. Legantur Henriquez *lib.9. c.27. n.5. litt.N.* Nauar. *cap.27. n.253.* Auila *p.5. diſp.7. dub.2. concl.2.* Alterius *diſp.3. de Interd. c.2. col.2. quæſit.2.* Viualdus *de Interd. n.78.* & alij citati à nobis *de Interdict. vbi ſupra*, vbi explicauimus, quid ſit, & quod debeat dici, cœmeterium contiguum.

QVÆSTIO XLV.

An etiam è contra, polluto cœmeterio, cenſeatur polluta Eccleſia illi contigua?

REſpondeo, tanquam quid certum: Quod non. Tum quia id conſtat ex *cap.Vnico, de conſecrat. cit.* tum etiam quia aliàs minus dignum traheret ad ſe magis dignum. Sic Henriquez *n.5. cit.* ibi: Violato cœmeterio, licet contiguum ſit, non ideo polluitur Eccleſia: bene tamen è contrario. Sic ille. Viualdus *loc. cit. num.79. & 80.* Auila, Nauar. Alterius *ſupra citati*, & omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An, ſi duo cœmeteria, ita ſint ſibi vnita, vt inter ea ſolus ſit medius paries, in quo ſit porta, per quam tranſeatur de vno in aliud; vtrum vno eorum polluto, cenſeatur pollutum alterum?

REſpondeo, vt certum; quod non: Quia re vera ſunt duo cœmeteria, & vnum non eſt annexum alteri; cum non ſit maior ratio vnius, quam alterius; ſed ambo ſunt annexa Eccleſiæ. Sic ex *cap. Vnico, citato* docent omnes. Silueſt. *verb. Cœmeterium §.3.* Alterius *diſputatione tertia, capite ſecundo, colum.3. verſ. Poſtulabit quis.* Auila *dubio 2. citato, concluſione ſecunda, in fine.* Viualdus *num.81.*

Qvæstio XLVII.

An saltem, maneant polluta duo dicta cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio?

Respondeo dicendum, quod si porta dicta posita in muro, aut pariete, vni cœmeterio est vicinior, tunc illud solum cœmeterium pollutum habetur: Si verò porta sit in medio eorum, illud solum pro polluto iudicatur, cuius causa paries, & porta facta est, eo quod sit illius accessio. Si tandem dubium sit cuius causa paries sit extructus, tunc vtrumque cœmeterium censetur violatum; quia præsumitur quod paries factus, non accessoriè, sed ad diuidendum duo cœmeteria, vt innuit textus *in c. Vnico, cit.* Sic Gemm. Anchar. Francus, & Silvest. quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3 de Interd. cap. 2. col. 3. vers. Sed quid dicendum.* Auila *dub. 2. cit. concl. 3.*

Qvæstio XLVIII.

An si sanguis, vel semel effundatur in porta Ecclesiæ, tunc maneat violata?

Respondeo: Manere quidem violatam, si effundatur in parte interiori intra clausuram ostij, versus Ecclesiam; minimè verò si effundatur in parte exteriori, quia tunc censetur facta effusio extra Ecclesiam. Sic Bart. *in l. 1. ff. de Cloacis.* Alterius *loc. cit. vers. Eodem modo.* Auila *loc. cit. concl. 4.*

Qvæstio XLIX.

An Ecclesia polluatur, propter furtum, vel rapinam in ea commissam?

Affirmatiuam partem esse probabilem innuit Alterius *loc. cit. vers. Tertiò quæritur*, eo quod speculator *tit. de consec. Ecclesiæ*, §. 1. & Ioan. Selua, *de benef. part. 1. quæst. 5. num. 101.* dicant alicubi esse vsu receptum, vt pro polluta habeatur.

Sed, vt mihi certum; Respondeo: Minimè Ecclesiam per dicta crimina pollui. Quia nullus est textus in iure, qui id velit. Sic Alterius *loc. cit.*

Qvæstio L.

An Ecclesia per violationem, amittat priuilegia immunitatis?

Respondeo, Quod non. Quia Ecclesia per interdictum, non amittit priuilegia immunitatis, vt latè probat Alterius ex Abbate. Goffr. & Vincent. ergo nec perdet ea propter violationem. Sic Alterius *disp. 3. de Interd. c. 2. col 4. quæsit. 4.* Philibert. *tract. 3. p. 3. cap. 10. n. 17.* Azor *p. 2. lib. 8. cap. 8. q. 1.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. num. 5.*

DISPVTATIO II.

De peccatis, & pœnis impositis his, qui in Ecclesia violata celebrant.

Qvæstio Prima.

An sit peccatum mortale, celebrare Missam, vel alia officia diuina, in Ecclesia violata publicè?

Respondeo, tanquam certum: Esse peccatum mortale ex genere suo celebrare Missam, aut alia officia diuina, aut sepelire mortuum in Ecclesia publicè violata: secus verò in Ecclesia violata occultè, quia in hac licitè celebrari potest.

Prima pars huius responsionis, desumitur ex *cap. Ecclesiam, de consecr. dist. 1. & ex cap. Proposuisti, cap. Consuluisti, cap. fin. de consecr. Eccles. & cap. Vnico, eod. tit. in 6.* vbi cautum est, nullum sepeliri in Ecclesia violata posse. Sic Nauar. *cap. 25. num. 83.* Henriquez *lib. 9. c. 27 n. 5. in princip. & lib. 13. c. 51. n. 5. in princip.* ita scribens: Pollutio, seu violatio Ecclesiæ in eo est similis interdicto loci, quod in Ecclesia benedicta prohibentur sub mortali celebrari Missæ, & alia officia diuina, si illius violatio sit publica. Sic ille. Toletus *in Summ. lib. 5. cap. 8. vers. Quinta causa.* Silvest. Palud. Angelus, Tabiena, Ricard. Sotus, Abbas, & Angelicus Doctor D. Thomas, quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 3. col. 1.* Auila *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 29.*

Secunda vero pars constat ex supradictis *disp. 1. quæst. 32.* vbi probauimus, non violari Ecclesiam per occulta crimina, sed publica: ergo dum nondum est Ecclesia publicè violata, licitè possunt in ea celebrari diuina. Sic Auila *loc. cit.* vbi ex Nauarro aduertit, posse contingere, quod effusio sanguinis, vel seminis facta ab hinc octo diebus, hodie incipiat impedire, & non antea, quia hodie publicatur. Henriquez *loc. cit.* Sotus, & Castro, & alij communiter, quos sequitur Alterius *loc. cit. col. 3. vers. Notandum est.*

Qvæstio II.

An casu, quo post celebrationem Missæ, publicetur Ecclesiæ violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare?

Negant tunc reconciliandam esse necessariò Ecclesiam, plures Doctores. Quia, inquiunt, præsentia corporis Christi dum in dicta Ecclesia Missa celebratur, reputanda est pro sufficienti consecratione. Sic Diah. *2. p. tr. 14. de celebr. Miss. resol. 69. & p. 5. tr. 13. resol. 60.* & præcipuè *p. 6. tr. 6, resol. 28.* vbi pro se citat Auilam *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1. vers. Sed quid.* Sà *v. Ecclesia, n. 9.* Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in gloss. litt. L. & n. 6. in gloss. litt. I.* Perficum *de offic. Sacerd. lib. 1. dub. 6. num. 61.* Naldum *v. Ecclesia, num. 24.* & Zerolam *in praxi Episcop. part. 1. verb. Pollutio Ecclesiæ, not. 5.* Quibus adde Alterium *disp 3. cap. 3. col. 3. vers. Sed occurrit.*

Sed oppositum omnino iterum Respondeo dicendum, nempe, quod sit necessarium Ecclesiam tunc consecrare; quia minimè est censenda consecrata, ex eo quod, siue bona, siue mala fide, quis Missam in ea celebrarit. Conclusio hæc constat ex dictis *part. 2. tract. 8. disp. 7. q. 31.* illámque docent Lugo *de Eucharist. disp. 20. n. 62. & 92.* Philibert. *de Ordine, tract. 3. p. 3. c. 13. num. 3.* (non 9. vt apud me offendes *loc. cit.*) Nauar. Azor, Dicastillo, & alij citati à nobis *vbi supra p. 2.* Quibus adde Sayrum *p. 5. c. 16. n. 11.* dicens oppositam sententiam esse contra communem DD. consensum, & omnino falsam, & in praxi non tutam. Nec Henriquez oppositum expressè tuetur, cum solum referat & transeat.

Qvæstio III.

Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur?

Respondeo cum communi dicendum, quod si pollutio Ecclesiæ accidat post Canonem inchoatum, tunc debet Missam absoluere, quia tunc iam sacrificium reputatur inchoatum, & sic iure diuino perfici est necessum. Si verò Ecclesiæ pollutio accidat

accidat ante Cannnis inceptionem, tunc Sacerdos debet ceſſare, & omittere Miſſam, donec Eccleſia reconcilietur. Sic Suarez *tom.3.diſp.81.ſect.4.* Nuño, Reginald. & Ægidius; quos citat, & ſequitur Bonacina *quæſt.4.de Matrim.punct.vltimo, num.24. verſ.Si quaras.* Alterius *diſp.3.cit.cap.3.in fine.*

Qvæstio IV.

An celebrans in Eccleſia publicè violata, irregularitatem incurrat?

Affirmauit ſolus Hoſtienſ. *in c.finali, de conſecr. Eccleſiæ.*

Sed, vt certiſſimum Reſpondeo: Non incurrere. Quia ſic expreſsè determinatur *in cap.Is, qui de ſent. excomm.lib.6.* his verbis: *Is, qui in Eccleſia ſanguinis, vel ſeminis effuſione polluta, vel qui præſentibus maiori extommunicatione nodatis, ſcienter celebrare præſumit, licèt in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen, cum id non ſit expreſſum in iure, laqueum non incurrit.* Sic textus, Et ex illo ſic omnes. Nauar. *cap.25.n.83.* Sotus *diſt.13 q.2.art.3. ad 2.* Henriq. *lib.9.c.27.n.7.* Azor *tom.2.lib.9.c.5.q.vlt.* Tolet. *lib.5.cap.8. verſ.Quinta cauſa.* Silueſt. Gemin & Franc. quos citat, & ſequitur Alterius *diſp.3.de Interd.c.3.col.3. verſ.Venio.* Auila *p.5.diſp.7. dub.3.concl.3.* Bonacina *loc.cit.n.26.* Diana *p.6.tract.6.reſol.28.verſ.Notandum eſt.*

Qvæstio V.

An ſaltem, incurrat ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, qui in Eccleſia publicè violata celebrat?

Affirmant prædictum ſic celebrantem incurrere, ipſo facto ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſi poſt talem ſuſpenſionem denuò celebrat, vel actum ſui Ordinis exerceat, incurrere irregularitatem, Lapus, quem ſequuntur, apud Alterium, Tabiena, Angel. Silueſt. & Gemin. Quibus addit Diana *loc. cit.* Naldum *verb. Eccleſia, n.15.* Nauar. *cap.25. n.94.* & Graffium *1.conſil. lib.3.cenſ.2.n.21.de conſecrat.Eccleſiæ.* Ita etiam Azor apud Bonacina *2.part. lib.10. cap.26.* Viuald. *num.81.*

Sed longè multò probabilius Reſpondeo: Nec incurrere ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & ex conſequenti neque mediatè, nec immediatè fieri irregularem, quamuis poſtea denuò in loco violato celebret. Ratio eſt, quia talis ſuſpenſionis pœna, minimè reperitur in iure impoſita contra violantes Eccleſiæ violationem: atqui ſuſpenſio non incurritur niſi ſit in iure expreſſa: ergo. Sic communiter DD. Henriq *lib.9.c.27.n.7.in gloſſ. litt.M.* quem citat, & ſequitur Auila *loc.cit. concl.3.* Suarez *tom.3. in 3.p. diſp.81.ſect.4.in fine.* Azor *2.tom. lib.9. c.5.q.6.* quos affert, ac ſectatur Alterius *c.3.cit. verſ. Nonnulli.* Sà *verb.Eccleſia, n.21.* Palud. Layman, & Fagundez, quos refert ac amplectitur Diana *part.6. tract.6. reſol.28.* Bonacina *num.26. cit.* Sayrus *lib.5.cap.16. num.29.* & alij plures penes ipſum.

Qvæstio VI.

An in feſtis in quibus iure ſuſpenditur interdictum loci; liceat in loco publicè violato celebrare?

Reſpondeo: Non licere. Quia dictum priuilegium conceſſum loco interdicto, non debet extendi ad locum publicè violatum. Sic Villadiego *c.5. de Interd.n.11. col. mihi 73.* vbi ita ait: Aduerte tamen, quod prædicta celebratio non eſt permiſſa cum Eccleſia ſeminis, vel ſanguinis effuſione eſt polluta. Pro eo facit notab. gloſſa *in cap. Ex tuarum, de priuileg.* Ex quo ſequitur, quod, durante tali pollutione, etiam in illis feſtiuitatibus exceptis, non debet celebrari. Sic ille. Quem citat, & ſequitur Henriquez *lib.13.c.51.n.5.in fine.* Auila *p.5. diſp.7. dub.3.concl.3. in fine.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.30.*

Qvæstio VII.

An poſsit Epiſcopus impertiri licentiam, vt in Eccleſia violata (ſi vrgeat neceſsitas) diuina, ante reconciliationem, celebrentur?

Negandum videtur. Quia prohibitio celebrandi in Eccleſia publicè violata, oritur ex diſpoſitione Iuris Canonici, cuius auctor eſt Pontifex: ergo ſuper dicta conſtitutione nequit Epiſcopus diſpenſare; quia inferior non habet poteſtatē in lege ſuperioris.

Sed probabilius longè Reſpondeo: Poſſe Epiſcopum dictam licentiam impartiri, ſi vrgeat grauis neceſſitas; alias non. Primum probatur. Quia licet prohibitio præfata ſit Iuris Canonici à Papa conditi; tamen ab eodem iure permiſſum videtur Epiſcopo, vt poſſit hac in re diſpenſare, eo quod *in cap.Miſſarum, diſt.1.& in c.Hic eſt, de conſec.diſt.1.* abſolutè dicitur, Miſſam celebrari poſſe in loco ab Epiſcopo deſtinato: ergo ſub hac generali conceſſione comprehenditur etiam Eccleſia violata, ſi Epiſcopus mandauerit, vel permiſerit, vt in ea celebrari poſſit. *Secunda* vero pars conſtat clarius. Quia diſpenſatio in lege communi magnam requirit neceſſitatem. Hanc reſponſionem abſolutè docet D.Thom. *p.3.q.83.art.3.ad 2.* Sot. *in 4.diſt.13.q.2.art.3. ad 2.* Henriq. *lib.13.c.51. n.5.* Auila *diſp.7.cit.dub.3.concl.2.* Alterius *diſp.3.cit. c.3.col.2.verſ.Sed non caret.* Villalob. *tr.8.diff.24.n.12.* ſic loquens: *Aduiertan los DD.con S.Thomas, que ſe podria decir Miſſa en la tal Igleſia* (ſcilicet, violata) *con licencia del Obiſpo, antes que ſe reconcilie. Lo vno, porque puede dal el Obiſpo licencia para que celebren en lugar no conſagrado, i aſſi la podra dar para eſto. Lo otro porque ſe colije del Derecho, donde ſe diee, que ſe puede celebrar donde el Obiſpo permitiere. Y añade Soto que para eſta diſpenſacion ſe requiere cauſa graue i tanta podria ſer la neceſſidad, que no pudiendo auer comodamente la licencia del Obiſpo, ſe pudieſſe hacer ſin ella. Y por eſte camino, ſe eſcuſan los que en las tierras Septentrionales dicen Miſſa donde eſtan enterrados los herejas: ò por que la neceſſidad es tanta, que no la pueden decir en otra parte; ò por que los Obiſpos lo veen, i lo conſienten, que eſto es dar licencia como dize Suarez* tom.3.diſp.81. ſect.4. *Y tambien ſe eſcuſan quando no eſtan los tales herejes denunciados*, &c. Sic ille.

DISPVTATIO III.

De Miniſtro, à quo reconcilianda eſt Eccleſia violata.

Qvæstio Prima.

An ſi Eccleſia polluta erat conſecrata ab Epiſcopo, ab ipſo ſolum reconciliari poſsit?

Respondeo, tanquam certum: Quod ſolum à proprio Epiſcopo reconciliari poſſit; vel ab alio Antiſtite ex eius conſenſu: non verò à ſimplici Sacerdote, *vt infra.* Sic habetur

habetur expresè *in cap. Aqua, de Consecrat. Eccles.* vbi ita dicitur: *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de catero prohibentes, non obstante consuetudine.* Prouinciæ Bracharens. Quæ dicenda est potius corruptela. Sic Greg. Nonus. Et omnes cum illo. Legantur Henriquez *lib.9.cap.27. num.6.* Auila *p.5. disp.7. dub.4.concl.2.* Alterius (qui non fideliter refert verba Gregorij) *disp.3.de Interdict.cap.4.* Sayrus *lib.5.cap.16.num.31.* & alij.

Quæstio II.

An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Affirmant Victoria *in Summ. quæst.99.* Sà *verb. Ecclesia, n.20.* & Syluius *in 3.part.* D. Thom. *quæst.83. art.3.*

Sed Respondeo vt certum: Non posse. Quia sic habetur *in d. cap. Aqua, de consecr. Eccles.* (non, *de celebrat. Missarum*, vt offendes apud Auilam) vt nuper vidimus. Vbi rationem reddit Pontifex inquiens: Quia licèt Episcopus committere valeat quæ iurisdictionis existunt: *quæ Ordinis tamen Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare.* Sic Pontifex, & communis. Legantur Henriquez, Alterius, Sayrus *vbi supra.* Auila *loc. cit. conclus.3.* Filliuc. *tom.1.tract.5.c.4. n.118.* Graffius, Nuñus, & alij quos refert & sequitur Diana *part.2. tract.15. resol.6. & p.4.tract.4.resol.91.*

Quæstio III.

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Respondeo, tanquam certum: Posse. Quia Pontifex per apicem potestatis Pontificalis, quem tenet tanquam vniuersalis Vicarius Christi, potest solus committere simplici Sacerdoti circa Corpus Christi mysticum, quædam quæ pertinent ad potestatem Ordinis Pontificalis, vt benedicere Corporalia, & ornamenta Missæ. Sic omnes. Legantur Henriquez *lib.9. cap.27. num.6. litt.Z.* vbi citat Siluestrum, Armillam, Tabien. Abbat. & Castrum, Sotus *etiam in 4.dist.13.q.2.art.3.* Alterius *disp.3.de Interd. cap.4. col.2.* Diana 2. & 4.*part. loc.cit.* vbi de facto hanc potestatem reconciliandi Ecclesias consecratas concessisse I.eon.X. Minoritis clarè fatentur, & patebit amplius ex mox dicendis.

Quæstio IV.

An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum indultorum?

Affirmant aliqui Doctores, Posse quidem reconciliare dictas Ecclesias dummodo id faciant cum aqua (cui vinum simul & cinis admiscetur) per Episcopum benedicta; aliàs non. Ita B. Anton. *3.part. tit.12.cap.6.§.5.* & Siluest. *v. Consecratio 2.§.8.*

Sed ego absolutè Respondeo: Posse. Superiores Regulares virtute suorum priuilegiorum reconciliare suas Ecclesias post consecrationem pollutas, cum aqua, vel per Episcopum benedicta, vel per ipsum Prælatum Regularem, si Episcopus distet per duas dietas, hoc est, per quadraginta milliaria, aut (*hispanè*) per quatuordecim leucas (Dieta enim viginti milliaria, seu septem leucas, continet, apud Henriquez, *infra*) Quia sic concessum fuit à Leone X. Prælatis Ordinum Minorum, vt habetur *in Compen. Menaic. verb. Benedicere.§.14.* Sic nouissimè sentit Philibertus, *de Ordine, tract.3.part.3.cap.10.num.14.* per hæc verba: Si Ecclesia polluta sit regularis, & Episcopus per duas Dietas longè abesset, tunc ex concessione Leonis X. facta Mendicantibus, poterunt Superiores illius Ordinis, & reliqui communicantes in eorum priuilegiis, prædictam Ecclesiam pollutam aqua per ipsos benedicta reconciliare. Quod ego semel feci Ticini in Ecclesiam pollutam Sanctæ Mariæ coronatæ pollutæ per quoddam homicidium: & dum post factum multos haberem Curiæ Episcopalis aduersarios, visis, & inspectis nostris priuilegiis, omnes siluerunt: siquidem talis concessionis testes locupletissimi sunt Ioan. Baptista Confectus, *in Summa priuileg. Mendic. tit.10.cap.5.* Greg. Sayrus *de Censur. cap.10.* (lege *tu, 16. sup. cit.*) *n.31.* Hugolin. *de offic. Episcopi, cap.29.§.7.* Augustt Barbosa *de offic. Episcopi, alleg.28.n.64. part.2.* Henriquez *lib.9. de Missa, cap.27. n.6. litt.D.* Rodrig. *de Regular. tom.1.q.19. artic.6. & tom.2. de priuileg. Regular. fol. mihi 228.* Huc vsque Philibertus, Marchinus. Sic item vltra hos Auctores, tenent Nouarius *in Summa Bullar. tit. de pollutione Ecclesiar. num.7.* Graffius *consil.2. de consecrat. Eccles. num.18.* quos refert, nec reprobat Diana *p.4.tract.4.resol.91. in fine.* Alterius *disp.3 de Interd. cap.4. col.2.* Auila *part.5.disp.7.dub.4.concl.3. in fine.* Villalob. *tract.8. diff.24.num.14.*

Quæstio V.

An si Ecclesia, quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem?

Negatiuam sententiam tenere Toletum, ait Diana, per hæc verba: Adde, quod Ecclesia si sit benedicta, potest reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem, & cum aqua benedicta communi, contra Toletum. Huc vsque Diana *part.4. tract.4. resol.91.* Sed certè Toletus oppositum expresè docet, vt patebit *infra.* Vnde

Vt quid certum Respondeo: Posse reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem. Quia sic colligitur ex *cap. Si Ecclesia, de consecrat. Eccles.* vbi sic Gregor. Nonus ait: *Si Ecclesia non consecrata cuiuscumque fuerit seminis, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa suspendantur.* Sic textus, super quem Glossa *in verb. Lauetur*, sic quærit: Sed per quem debet lauari? Videtur quod per Episcopum tantum *sup. cap. proximo.* In hoc casu satis credo, quod per simplicem Sacerdotem possit lauari: quia si intellexisset Papa, quod per Episcopum deberet lauari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capitulo præcedenti: cum Papa in vtroque capitulo scribat eidem; & quia dixit, *aqua exorcizata lauetur*, quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta cum vino, & cinere, cum qua reconciliatur Ecclesia consecrata. Hæc Glossa. Et cum illa communiter omnes. In primis Toletus citatus à Diana pro parte opposita, per hæc verba: Cum autem tantum est Ecclesia benedicta & non consecrata, reconciliatio fieri potest per Sacerdotem cum aqua ab Episcopo benedicta. Sic Toletus *lib.5.cap.8. num.15. in fine.* Astens. Siluest. Tabiena, & Sotus *in 4.dist.13.quæst.2.art.3.ad 2.* & Graffius *lib.2.decis. cap.4. num.10.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib.5. cap.16. num.32.* notantes, quod ob hanc causam soleant Ecclesiæ consultò non consecrari, sed benedici, ne scilicet, dum violantur ex-

pectandus ſit Epiſcopus. Diana *loc. cit.* Auila, Homobonus, Henriquez, Tamburinus, & alij apud ipſum.

QVÆSTIO VI.

An, vt ſimplex Sacerdos poſsit reconciliare Eccleſias benedictas violatas, requirat licentiam Epiſcopi?

AFfirmant aliqui inter quos eſt Bonacina *quæſt. vltima, de Matrim. punct. vltimo, num.* 27. ſic dicens: Reſpondeo Eccleſiam pollutam poſſe per aſperſionem aquæ benedictæ reconciliari à ſimplici Sacerdote, ſi Eccleſia non erat conſecrata. Expedit tamen, inquit Henriquez, obtinere licentiam ab Epiſcopo, vel eius Vicario generali: Imo ipſe cenſeo neceſſarium eſſe petere facultatem, & licentiam ab Epiſcopo, vel eius Vicario generali, ſicut vſus indicare videtur in noſtra Diœceſi. Hæc Bonacina.

Sed probabilius Reſpondeo: Non requirere licentiam Epiſcopi, cum illam habeat à iure. Patet ex textu *in cap. Eccleſias* nuper adducto, illis verbis: *Protinus lauetur*, quod non exprimeretur, ſi oporteret licentiam Epiſcopi expectare, vt Bonacina vult, vel aquam ab eo ſacratam, vel benedictam deferre, vt voluit Toletus. Sic communis Auila *part.* 5. *diſp.* 7. *dub.* 4. *concl.* 1. qui citat Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *n.* 6. & certè melius quam Bonacina pro ſua ſententia: ait enim ſic: Polluta Eccleſia, ſi tantum erat benedicta, reconciliatur per Sacerdotem: Expedirétque licentiam ab Epiſcopo, aut generali eius Vicario haberi, ſi id facilè ſit, ſed non eſt neceſſaria. Sic Henriquez. Alterius *etiam diſp.* 3. *cap.* 4. *col.* 3. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 91. Tamburinus, Præpoſitus, & Portel, penes illum. Villalobos *tract.* 8. *diff.* 24. *num.* 23. ita dicens: *Si eſtando diciendo Miſſa ſe violaſe la Igleſia eſtando commençado el Canon, tiene obligacion el Sacerdote à acabar ſin interrumpir, como dice el Miſſal: mas ſino eſta comenzado el Canon, i la Igleſia no eſta mas que bendita, puede el ſimple Sacerdote reconciliarla, ſegun Derecho: loqual ſe hace con aſperſion de agua bendita, i otras breues ceremonias, que pone el Ceremonial Romano: mas ſi eſta conſagrada, ha de dexar la Miſſa, porque ſolo el Obiſpo, ò otro con ſu licencia la puede reconciliar.* Sic ibi *num.* 23. & *n.* 24. *ſequenti.*

QVÆSTIO VII.

An reconciliata Eccleſia violata, maneat reconciliatum Cœmeterium contiguum?

REſpondeo vt certum: Manere. Quia Cœmeterium eſt acceſſorium ad Eccleſiam, & acceſſorium ſequitur naturam principalis: non è contra, qua propter reconciliato Cœmeterio violato, non manet reconciliata violata Eccleſia. Sic communis Angel. *verb. Conſecratio Cœmeterij, in fine*, & Gemin. *cap. Vnico, de conſecrat. Eccleſ. in* 6. quos ſequuntur Auila *diſp.* 7. *cit. in fine*, & Alterius *diſp.* 3. *de Interd. etiam in fine.*

QVÆSTIO VIII.

Quonam modo reconcilianda eſt Eccleſia polluta, quia in ea ſepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus?

REſpondeo ex dictis, quod debet exhumari corpus, ſi diſcerni poſſit ab aliis, & præterea ſi ſepulta ſunt corpora infidelium radendi ſunt parietes, ſi Eccleſia ſit benedicta, & non conſecrata, nam ſi raderentur parietes Eccleſiæ conſecratæ, neceſſario eſſet reconſecranda. Modus autem radendi parietes eſt illos dealbare, vt ait Gloſſa *in dict. cap. Eccleſiam.* Sic ex communi Auila, & Alterius *locis citatis.* Qui addunt, quod quando reconcilianda eſt Eccleſia violata propter effuſionem ſanguinis alicuius Martyris, tunc non eſt lauandus locus ſanguinis.

Et hæc de violatione Eccleſiæ ad laudem Sanctiſſimæ Trinitatis. Beatiſſimæque Virginis Mariæ, & SS. Ioannis, & Felicis, & Patriarchar. Ordinis eiuſdem SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum.

INDEX

INDEX RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HOC VOLVMINE de Irregularitate, continentur.

Prior numerus paginam notat, posterior quæstionem.

A

Abbas.

AN Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia. 71.38

An irregulares maneant Abbates, qui expriuilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt. 218.7

Abortus.

An qui occidit fœtum animatum in vtero matris, aut (quod idem est) causam dedit Abortionis illius, sit irregularis. 77.15

An sit irregularis consulens Abortum fœtus animati; si postea, reuocato consilio, non possit fœminam, ad id persuasam, remouere ab abortu procurando. 134.47

An fiat irregularis, qui sciens, mulierem, quæ ex ipso concepit, Abortum fœtus animati procurare; tacet & non impedit. 148.91

An sit licitum, procurare Abortum fœtus nondum animati, ad tuendam famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis. 151.1

An saltem, sit licitum, procurare directè Abortum (quando aliud non suppetit remedium) pro salute matris; si fœtus nondum sit animatus. 151.2

An ad minus, sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè Abortum fœtus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quo directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam. 151.3

An qui causat Abortum fœtus inanimati, sit irregularis. 153.8

An saltem, sit irregularis, qui Abortum animatum causat. 153.9

An qui aborsum causauit, sit irregularis, casu, quo sit dubium, an fœtus sit animatus. 154.10

Vide, *Fœtus.*

An in dubio, an fœtus sit masculus, vel fœmina, præsumi debeat masculus, & iuxta dicta, reputari irregularis, qui causauit Abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione. 154.11

An qui causam dedit Aborsui fœtus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat. 154.12

An saltans obscœnè cum muliere prægnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur Abortus fœtus animati. 154.13

An sit irregularis Monachus, aut Clericus, ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde Aborsus animatus contingat. 155.14

An maneant irregulares iuuenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ, fœminæ prægnanti illudunt, & Abortire faciunt. 155.15

An adulter, qui fecit intrare prægnantem per loca periculosa, vt per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel Abortiuit, maneat irregularis. 155.17

An iuuenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas; maneant irregulares, si illarum fragore, & crepitu, faciant fœminam Abortire. 191.24

Abscindere.

An Abscindens alteri pedem, manum, aurem, linguàmve, aut eruens oculum; fiat irregularis. 198.4

An Abscindens alteri vnum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis. 198.5

An saltem, maneret irregularis, qui alteri Abscinderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contrectatur, nempe pollicem, & indicem. 198.6

Vide, *Mutilatio.*

An item, esset irregularis, qui Abscinderet membrum omninò aridum, & mortuum. 202.22

Absolutio.

An saltem, validè Absoluat irregularis non denunciatus, & toleratus. 9.9

An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, sacramentaliter aliquem absoluens. 211.9

Abstemius.

An Abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis. 25.36

An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueatur. 25.37

Accusatio, Accusator.

An Accusans aliquem in causa criminali, criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione. 82.41

An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno, Reum Accusaret; maneret irregularis, casu, quo Iudex iniustè eum morti traderet. 82.42

An fiat irregularis Accusans Reum de crimine leui; si Reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata, puniatur morte. 82.44

An Accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam, fiat irregularis (secuta deformatione) si protestetur, se non intendere, vt accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat. 83.45

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius, qui

qui accusant aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuiliter, hoc est, non petẽdo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. 83.46
An Clericus, vel alius, qui iustè Accusans, protestationem ficto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati; irregularitatem contrahat. 83.47
An protestatio excuset ab irregularitate illum qui Accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati; si hoc reparari alia via possit. 85.54
An sicut potest Clericus, vel alius, absque metu irregularitatis cum protestatione Accusare reum, de iniuria sibi, aut rebus suis illata; ita possit accusare de iniuria, vel damno illato, suis propinquis, & cognatis. 85.55
An irregularitatem fugiat, qui Accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguincis, intra quartum gradum. 86.56
An etiam vitet irregularitatẽ, qui Accusat, præmissa protestatione, reũ de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis. 86.57
Vide, *Protestatio.*
An saltem, vitabit irregularitatem qui non Accusat de iniuria iam extraneis illata, sed inferẽda. 86.59
An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se, petit, vt Accusator, qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis; maneat irregularis, sequuta morte. 88.65
An etiam possit, quis licitè occidere Accusatorem, vel testem, qui bona fide de crimine morte digno, illum accusat, aut falsè testificatur. 165.29

Actus.

An ad incurrendam irregularitatem, requiratur, vt Actus per quem incurritur, sit non solùm exterior, sed etiam completus, & consummatus. 3.11

Administratio.

An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius Administrationis à Reipublica acceptæ, inducat irregularitatem. 59.7
An etiam, hac irregularitate obstringantur Iudices, Aduocati; Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi. 59.8
An etiam, afficiantur hac irregularitate, qui Administrant bona temporalia Ecclesiarum. 59.9
An saltem, ligentur huiusmodi irregularitate, qui Administrationem gerunt personarum miserabilium, aut pauperum, Viduarum, pupillorum, aut causarum piarum. 59.10
An sint irregulares, qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu; vt ex mutuo, conducto, deposito, promissione, aut quouis alio, nullam Administrationem continente. 59.11
An qui irregulares sunt, ob supradictas Administrationes, possint ad Ordines ascendere, casu, quo administrationes deponant, etiamsi rationem illarum non reddiderint. 60.13

Adulter, Adulterium.

An etiam, dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis Adulterium, illam carnaliter cognouit. 65.19
An Adulter fiat irregularis, casu, quo maritus occidat vxorem propter adulterium. 166.31
An saltem, fiat irregularis Adulter, qui inuentus à marito in flagranti delicto; vt se tueatur contra ipsum maritum in se inuadentem, illum occidit, ne ipse occidatur. 166.32

Adultus.

An saltem, Adultus baptizatus ab hæretico, fiat irregularis. 207.2

Aduocatus.

An testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem, sicuti Accusator euadit, quando hoc facit, petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata. 89.70
An sit irregularis Aduocatus; si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur. 91.77
An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis. 91.78
An Aduocatus, qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem. 91.79
An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus, qui reũ defendit, si sequatur mors accusantis reũ. 92.80
An ad minus, incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniustè defendit reum, & ob iniustam eius defensionem, secuta est mors accusatoris. 92.81
An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adiudicatur morti. 92.82

Æger.

An si quis ad iram prouocet Ægrum, aut ad tristitiam excitet, vel sinat è lecto surgere, vel domo exire, aut circa fenestram stare; fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors. 119.36

Ætas.

An defectus Ætatis ad Ordines requisitæ, inducat irregularitatem. 57.1
An Ordinatus ante legitimam Ætatem, incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adepta, maiores exerceat Ordines. 57.2
An qui mala fide, ante Ætatem legitimam, Sacerdotium susceptt, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. 57.3
An qui bona fide Sacerdotium, ante legitimam Ætatem susceptt, & aduenientè fide mala ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatẽ. 57.4
An Ætas nimia faciat quem irregularem. 58.5
An Sacerdos, qui mala fide, ante legitimam Ætatem Sacerdotium susceptt; fiat irregularis, consecrando simul cum Episcopo Ordinante. 226.13
An saltem, Subdiaconus, & Diaconus, suspensi ob Ordinationem ante Ætatem; fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa. 226.14

Æthiops.

An color Æthiopis, aut Mauri, faciat irregularem. 25.39

Aggressor.

An ex eo solùm, quod Aggressor veniat, & accedat cum armis, contra aliquem, verisimiliter causa offendendi; possit aggressus licitè, & sine irregularitatis nota, eum occidere. 162.20
An item, plebeij, ignobiles, & mechanici, sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum Aggressorem occidant, casu, quo fugiendo possent mortem euadere. 168.37
An si Aggressor; ante, vel post vulnus illatum, cadat in terram; possit aggressus, absque nota irregularitatis, ibi eum offendere, & occidere. 170.39
An etiam possit quis, absque irregularitate, iniustè Aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem; quando id est necessarium ad eius defensionem. 172.43
An item, interficere quis iniustum Aggressorem proximi possit, etiamsi hic defendi nolit. 172.44

Alapa.

An, qui vulnus, Alapam, conuicium aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauiter lædatur, possit licitè læsorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere. 177.3

Altare.

An Sacerdos celebrans, sine Altari consecrato ab Episcopo, sit irregularis. 213.21
An quicumque Minister Ecclesiæ, qui non Religionis

nis causa,aut obseruandi Ecclesiasticos ritus; sed amaritudinis suæ testandi causa, Altaria vestibus sacris exuunt,aut lugubri ornatu ea vestiunt; aut luminaria consueta extinguunt; irregulares permaneant. 214.24

Amentia.

An etiam maneat perpetuò irregularis,qui semel tantum incidit in furiam, vel Amentiam. 17.9

An furia, vel Amentia, superueniens Clerico iam Ordinato; reddat etiam irregularem illum,quoad vsum Ordinis suscepti. 17.10

An in irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut Amentiam incidit, & sanitatem recuperauit; possit Episcopus dispensare; aut declarare, aptum esse, non solum ad vtendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos. 18.11

An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui ob febris magnitudinem,aut,ob vehementem passionem iræ,aut amoris, aut denique, ob ebrietatem, versi sunt in furorem, aut Amentiam ad horam, aut aliud breue tempus. 18.12

An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret Amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, si aliunde illi consisteret,eum esse in mortali,à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere. 161.16

An homicidium causatum ab ictu furiosi,vel Amentis,vel pueri,iudicio carentis;Ecclesiam polluat,& violet. 279.5

Vide, *Ecclesia.*

Apostata.

An etiam Apostatæ à fide, sint irregulares. 238.20

Aqua.

An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda Aqua mittit ad flumen,aut puteum discoopertum, & suffocatus est. 191.21

An fiat irregularis, qui mittit puerum ad Aquandum equum, monens eum, vt caueat à flumine,si puer intrans flumen submergatur,& pereat. 191.22

Arbor.

An si quis,adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, Arborem alienam, in die festo cædat, & cadens, casu aliquem opprimat; maneat irregularis. 189.14

Architectus.

An maneant irregulares, murator, aut Architectus, ex alto proiicientes lapides, seu tegulas, & proclamantes, aduertendo viatores, vt caueant; si nihilominus ex tali protectione aliquis occisus maneat. 191.20

Arma.

An vendentes, aut præbentes Arma ad bellum iniustum, saltem dum propè instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. 109.8

An etiam,sint irregulares, vendentes Arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud inductum,id faciant. 109.9

An præbens Arma alicui,quem suspicatur ea emere, aut petere ad iniustam occisionem Petri; sit irregularis,occisione sequuta. 145.82

An saltem maneat irregularis, si præbeat arma petenti illa in subitanea rixa,aut in procinctu cædis. 145.83

An si quis tradat Arma Caïo, ad occidendum Titium;fiat irregularis,si Caïus occidat Titium,aliis armis. 145.84

An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus Armis occidit suum iniustum inuasorem. 161.17

An fiat irregularis Clericus, noctu portans Arma prohibita,si rixosus amicus, ei insscio, aut inuito, sustulit,& illis armis hominem occidit. 197.45

Associans.

An qui scienter Associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit)ne succumbat; maneat irregularis si Associatus occidat. 139.63

An saltem immunis, sit ab irregularitate, si Associans, sit Pater, vel filius, vel valdè amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat. 139.64

Auricula.

An carens Auriculis,hoc est,externa illa cartilagine, quæ capiti adhæret, sit irregularis. 22.18

An carens dictis Auriculis, sit adhuc irregularis, casu quo possit talem deformitatem, crinibus ita tegere, vt non appareat. 23.19

An maneat irregularis, qui in pœnam culpæ, priuatus fuit Auricula. 23.20

An qui per seipsum Auriculam totam, vel partem, amputauit;etiam sit irregularis. 23.21

An item,sit irregularis ille à quo per vim,aut inimicorum insidias,præcisæ sunt Auriculæ. 23.22

An qui alterum Auricula priuat, fiat irregularis. 23.23

An sit irregularis, qui alteri abscindit Auriculam, hoc est,cartilaginem,quæ circa aurem est. 199.7

Auxilium.

An Auxiliantes, & cooperantes ad homicidium,vel mutilationem; sint sequuto effectu, irregulares. 137.59

An fiat irregularis, ille, qui rixam iniustam habens cum alio,admonet amicos, famulos, consanguineos occurrentes in sui Auxilium, ne quid mali illi inferant; si hi nihilominus occidant eum,aut mutilent. 141.71

B

Balbus.

AN Balbi,è numero quorum erat Demosthenes, aut Blæsi,vt Moses erat,sint irregulares. 24.25

Baptismus.

An ille,qui omninò ignoranter rebaptizatur,postea, ratum habet suum secundum Baptismum,irregularis fiat. 205.9

An qui primum Baptismum recepit fictè, & sine intentione; sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis. 205.10

An infans Baptizatus ab hæretico, maneat irregularis. 207.1

An saltem adultus Baptizatus ab hæretico, fiat irregularis. 207.2

Quare imposita est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi Baptismi; & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint intolerabilia. 207.17

An in irregularitate,quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare. 207.18

An differens susceptionem Baptismi, vsque ad articulum mortis; sit irregularis. 208.3

Vide, *Rebaptizare.*

An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit;nempe,exemplar vitæ,& necessitas ministrorum; sit adhuc necessario dispensatio Pontificis, ant Episcopi, vt Baptizatus in fine vitæ, ordinari possit. 208.4

An sit irregularis, qui,vt liberius peccet, differt Baptismum, vsque ad senectutem. 208.5

An laicus,priuatim,sine solemnitate,Baptizans; fiat irregularis. 208.6

An ſaltem, maneat irregularis laicus, ſolemniter baptizans. 208.7
An Sacerdos regularis, vel ſæcularis, ſine licentia ſuperioris, abſque neceſſitate, baptizans; incurrat irregularitatem. 209.8
An Clericus, qui non eſt Sacerdos, ſolemniter, etiam in extrema neceſſitate Baptizans; fiat irregularis. 209.9
An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non Sacerdos, Baptizans aliquem non ſolemniter, ſed abſque neceſſitate, & prohibente Parocho. 209.10
An Parochus ſolemniter Baptizans puerum alterius Parochiæ, ſine licentia Epiſcopi, aut Parochi; fiat irregularis. 209.11
An tempore ceſſationis generalis, licitum ſit, conferre Sacramentum Baptiſmi, paruulis. 269.17
An in prædictis caſibus, licitum ſit adminiſtrari Baptiſmus, cum ſolemnitate ſolita. 270.20

Barba.

An manſerit irregularis, qui occidit hominem quendam, à quo arrepta Barba trahebatur, & à ſe, aliter expedire non poterat. 177.2
An ſi quis alteri, vi, aut pharmaco, totam Barbam euelleret, maneret irregularis. 200.14

Bellum.

An Clericis in ſacris conſtitutis, ſit prohibitum pugnare propria manu, in Bello iuſto aggreſſiuo. 98.105
Vide, *Clericus.*
An ſaltem, Clerici beneficiarij in minoribus conſtituti, mortaliter peccent, propriis manibus, in Bello iuſto pugnando. 99.111
An aliquando ſit licitum Clericis, & Religioſis, aliqua ad Bellum iuſtum conducentia, facere; propria manu, adhuc ſine licentia, pugnare, &c. 100.113
An licitum ſit Clericis, & Religioſis, iuſto bello intereſſe, vt ſubſidia ſpiritualia miniſtrent, milites conſolentur; confeſſiones audiant, moribundos adiuuent, &c. 100.114
An liceat Clericis, abſque metu irregularitatis, hortari milites in Bello iuſto, ad pugnam in vniuerſum; nempe vt ſtrenuè pugnent, hoſtem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c. 100.115
An ſaltem, ſit illicitum Clericis, fiántque irregulares, ſi in Bello iuſto hortentur milites, non ſolum ad pugnam in genere; ſed etiam ad perrumpendos hoſtium cuneos, ipſos occidendo, vt ſibi viam faciant ad muros, &c. 101.116
An etiam, ſint immunes ab irregularitate Clerici, qui in Bello iuſto occidunt aliquos, ob defenſionem patriæ; eo quod videant, quod aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggreſſoribus. 102.118
An item, ſint liberi ab irregularitate, qui ad neceſſariam defenſionem Parentum vxoris, aut filiorum, in Bello iuſto, aliquem occidunt. 102.119
An ſi quis probabiliter æquè credat, ſe in Bello iuſto aliquem occidiſſe, aut mutilaſſe, debeat ſe neceſſario irregularem reputare. 105.129
An omnes, qui in Bello iniuſto mutilant, aut occidunt, & qui illis ad id, modo quouis, cooperantur, ſint irregulares. 105.132
An omnes mutilantes, aut occidentes in Bello iniuiuſto, contrahant irregularitatem, ex defectu lenitatis; an verò, ex delicto. 107.1
An omnes militantes in Bello iniuſto, ſi in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneant irregulares, etiamſi propriis manibus ſanguinem non fundant. 107.2
An qui in Bello iniuſto, ſeruant militantium, veſtimenta, & ſarcinas, fiant irregulares. 108.4
An conducentes milites ad Bellum iniuſtum, ſint rei cædium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares. 109.5
An animantes, conſulentes, mandantes, exhortantéſve, ad Bellum iniuſtum; quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent; ſint irregulares, ſi ex hoc ſuo delicto, mors aut mutilatio in aduerſariis ſequatur. 109.6
An duces, & militum Præfecti pugnantes in Bello iniuſto, maneant irregulares, etiamſi in eo nullæ cædes, aut mutilationes fiant. 109.7
An vendentes aut præbentes arma ad Bellum iniuſtum, ſaltem dum prope inſtat bellum ſint irregulares, ſi quis in eo occidatur aut mutiletur. 109.8
An etiam ſint irregulares, vendentes arma ad iniuſtum Bellum, ſi longo tempore ante illud inductum id faciant. 109.9
An item, ſint irregulares, qui in Bello nauali iniuſto, gubernant naues, ſequuta occiſione, aut mutilatione alicuius. 109.10
An deinde fiant irregulares, qui in Bello iniuſto incutiunt timorem hoſtibus, verbis, aut dolo bellico; ſi quis in eo occidatur, aut mutiletur. 109.11
An qui obſonia deferunt ad exercitum iniuſtè præliantem, ſint irregulares, ſi cædes ibi inueniantur. 109.12
An incurrant irregularitatem, qui ad Bellum iniuſtum accedunt, non animo pugnandi, ſed ad pacem componendam, aut iuuandos milites in ſpiritualibus, ſi in tali bello committantur cædes. 110.13
An Clericus, qui intereſt iniuſto Bello, etiamſi nihil noceat aduerſariis, ſi tamen in eo committantur aliquæ cædes, ſit irregularis. 110.14
An militantes in Bello iniuſto maneant irregulares, caſu, quo occiſiones, aut mutilationes in ſociis ipſorum tantum contingant. 110.15

Beneficium, Beneficiarius.

An collatio Beneficij facta irregulari abſolutè, ſit licita. 10.11
An collatio Beneficij facta irregulari abſolutè, non ſolum ſit illicita; ſed etiam inualida, ipſo iure, ante quamcunque iudicis ſententiam. 10.12
An irregularitas priuet, ipſo iure, & facto, Beneficiarium, beneficio, vel penſione, ante irregularitatem obtenta. 11.13
An irregularitas ſuperueniens Beneficiato, priuet ipſum fructibus beneficij. 11.14
An item poſſit percipere fructus beneficij, qui exiſtens irregularis Beneficium recepit. 11.15
An Beneficiarius incidens in irregularitatem, teneatur ſtatim dimittere, in foro conſcientiæ, beneficium, & in manibus ſuperioris reſignare. 11.16
An irregularis ex delicto, ſi nolit, vel non poſſit impetrare diſpenſationem, poſſit renuntiare Beneficium in fauorem tertij. 12.18
An etiam, caſu, quo, durante accuſatione irregularitatis, impetret quis Beneficium irregularis, ſi fortè per ſententiam illo priuetur; poſſit nihilominus irregularis conſcius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio abſolutè renunciare. 12.19

Bigamia, Bigamus.

Quid ſit Bigamia. 60.1
An triplex ſit ſpecies Bigamiæ; nempè, veræ, interpretatiuæ, & ſimilitudinariæ. 61.2
An omnis Bigamia inducat irregularitatem. 61.3

An

An huiuſmodi irregularitas inducta ſit iure diuino? 61.4
An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem, contrahendam; requiratur, quod vtrumque matrimonium ſit conſummatum? 61.5
An ad Bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem contrahendam, requiratur emiſſio ſeminis virilis intra vas fœmineum? 61.6
An etiam requiratur, vt fœmina ſemen emittat, vt quis ſit Bigamus, & irregularis? 62.7
An qui duas vxores legitimas ſucceſſiuè habuit ante Baptiſmum, & cum vtraque conſummauit; verè Bigamus ſit, & irregularis maneat poſt Baptiſmum? 62.8
An multiplicata ſponſalia, copuláque ſubſecuta, inducant Bigamiam, & irregularitatem? 62.9
An ſaltem, ſit Bigamus, & irregularis laicus qui duo init, & conſummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum? 63.11
An qui contrahit verum matrimonium cum Vidua à priori viro cognita, & conſummat illud; verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti? 63.12
An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laïcus, qui ducit vxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquod impedimentum? 63.13
An laicus contrahens duo matrimonia, ſed vtrumque inualidum, ſit Bigamus, & irregularis? 62.10
An excuſaretur ab irregularitate Bigamiæ, qui contraheret Viduam, exiſtimans illam eſſe Virginem, cùm tamen ſit corrupta à priori marito? 64.14
An ducens fœminam à ſe ſolo defloratam, ſit Bigamus, & irregularis? 64.15
An ſaltem ſit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum fœmina ab alio corrupta? 64.16
An proprius Bigamus Clericus in minoribus ſolum conſtitutus, priuetur priuilegio clericali Canonis, & fori? 72.44
An etiam ſit Bigamus, & irregularis, vir corruptus ducens Virginem? 65.17
An qui duxit Virginem, & poſt adulterium à ſe ſcitum, illam carnaliter cognouit contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ? 65.18
An vir cognoſcens ſuam vxorem, vi aut dolo, oppreſſam ab alio; contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem? 65.20
An etiam contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem maritus, qui coactus ab Eccleſia per cenſuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoſcit? 66.21
An maritus recipiens, & cognoſcens ſuam vxorem, quæ ex falſa ſuæ mortis fama, ſecundas nuptias contraxerat; incurrat Bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem. 66.22
An Religioſus profeſſus contrahens matrimonium, illudque conſummans; contrahat irregularitatem Bigamiæ ſimilitudinariæ. 66.23
An etiam Clericus in ſacris conſtitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens; contrahat irregularitatem Bigamiæ ſimilitudinariæ. 67.24
An ſaltem contrahat Bigamiæ ſimilitudinariæ irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali profeſſa, quamuis ipſe ſolutus ſit. 68.26
An contraheret huiuſmodi Bigamiæ irregularitatem, qui, poſt vota ſimplicia emiſſa poſt biennium in Societate Ieſu, contraheret matrimonium. 68.27
An Summus Pontifex poſſit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta, diſpenſare. 68.28
An Pontifex poſſit in dictæ Bigamiæ irregularitate, Ordinaria poteſtate diſpenſare. 68.29
An etiam Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Bigamis propriis, ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. 69.30
An ſaltem poſſit Epiſcopus diſpenſare cum Bigamis propriis, ad minores Ordines. 69.31
An ad minus poſſit Epiſcopus diſpenſare cum Bigamis propriis, vt in ſuſceptis minoribus Ordinibus miniſtrent. 69.32
An denique poſſit Epiſcopus diſpenſare, ſaltem quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis. 69.33
An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Bigamo proprio, & interpretatiuo, ad ſacros Ordines ſuſcipiendos, caſu, quo Bigamus ad Religionem tranſeat. 70.34
An caſu, quo vrgeat neceſſitas, ob penuriam Miniſtrorum (vt apud Indos) poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt Bigamus proprius, aut interpretatiuus, ad Subdiaconatum promoueatur. 70.35
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in Bigamia ſimilitudinaria Clerici in ſacris conſtituti ineuntis matrimonium cum vnica, ac Virgine. 70.36
An Abbates ſæculares poſſint diſpenſare, ſicuti diſpenſant Epiſcopi, in Bigamia ſupradicta. 71.37
An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem diſpenſandi in Bigamia. 72.40
An ad impetrandam in Bigamia diſpenſationem, ſit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries, contractum fuerit. 72.41
An in diſpenſationis Bigamiæ impetratione, ſit neceſſariò ſpecies Bigamiæ fatenda. 72.42
An etiam, qui duplici Bigamia eſt ligatus, vtriuſque mentionem in impetratione Bigamiæ diſpenſationis, facere debeat. 72.43
An non ſolum Bigamus proprius, ſed etiam interpretatiuus, priuetur dicto priuilegio Clericali Canonis, & fori. 73.45
An etiam Bigamus ſimilitudinarius, priuetur dicto Clericali priuilegio. 73.46
An Bigamus in minoribus conſtitutus, peccet mortaliter, ſi deferat habitum, & tonſuram clericalem. 73.47
An Bigamus prædictus, poſſit miniſteria minorum Ordinum exercere. 73.48
An Bigamus ſit capax alicuius beneficij Eccleſiaſtici. 73.49

Bigas.

An Bigas procerus, ſit irregularis. 29.64

Bona.

An licitum ſit cuilibet perſonæ ſæculari, ob defenſionem Bonorum ſuorum temporalium, interficere iniuſtum eorum inuaſorem. 172.1
An licèt licitè occidat ſæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuaſorem ſuorum Bonorum temporalium; maneat nihilominus irregularis. 173.2
An non ſolum Clerici, verum etiam Religioſi, poſſint ſine irregularitatis pœna, occidere furem volentem Bona ſua furripere, quando aliter defendere ea non valent. 174.4

Vide, *Res.*

An poſſit quis, abſque metu irregularitatis, occidere inuaſorem iniuſtum, pro defenſione Bonorum proximi; quando hæc alicuius ſunt momenti. 176.11

Bulla Cruciatæ.

An irregularitas, quæ ſine peccato incurritur, poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſari. 256.35
An ſaltem, irregularitas, quæ ex delicto, prouenit, poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſari. 256.36

Vide, *Commiſſarius.*

C

Cæcitas, Cæcus.

AN omnino Cæcus sit irregularis omnino. 20.3
An etiã sit irregularis, Cæcus ille, qui licet nihil videat, habet oculos integros, & claros. 20.4
An adhuc sit irregularis Sacerdos, cui, iam Sacerdotio initiato superuenit cæcitas. 20.5
An maneat irregularis, qui Cæco pontem transeunti, tabulam aliquam subtrahit, vnde ille submergitur. 150.100

Campana.

An saltem, fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans Campanam tempore interdicti; casu cadens tintinnabulum, occidit hominem. 189.13
An contrahat irregularitatem, ille, qui non habens officium Campanarij, pulsando Campanam, casu occidit hominem. 189.14

Canis.

An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat; in alium ioco concitauit, & Canis ipsum mutilauit, vel occidit. 193.31
An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat Canem rabiosum esse, eo quod non erat solitus mordere; sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit. 193.32
An qui domi custodit leonem, vrsum, aut Canem ita bene ligatum vt neminem lædere possit; si tamen aliquo casu, soluatur; & occidat aliquem, maneat irregularis. 193.33

Capitulum.

An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium simplex. 47.51

Caput.

An monstruosus, hoc est, habens duo Capita, quatuor manus, aut pedes, &c. fit irregularis. 29.62

Carcer.

An custodes Carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneant irregulares sequuta morte. 94.89

Cardinalis

An Cardinalis electus in Papam à paucioribus, quàm à duabus partibus electorum; si Papatum vsurpare conetur, tam ipse, quàm, qui ipsum receperint, irregulares maneant. 214.27

Carnifex.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant; vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares. 94.93
An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi; aut voluendus cippus. 97.101

Castrare.

An qui ob vocis conseruationem, se per se, aut per alios Castrauerunt, sint irregulares. 28.57
An qui zelo castitatis, sibi per se, vel per alios, virilia amputarunt, aut Castrarunt sint item irregulares. 28.58
An qui ob ægritudinem, aut aliam necessitatem, sibimet virilia abscidit, maneat irregularis. 29.60
An sit necessum, quod Clerici Castrati, testiculos in puluerem redactos, secum portent, dum Missam celebrant. 29.61

Catechumenus.

An saltem filij Catechumenorum ab infantia baptizati, sint irregulares; casu, quo eorum parentes à fide recesserint. 239.5
An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta. 285.40

Causa.

Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet, in imponenda Irregularitatis pœna. 8.11

Cessatio.

Vnde dicatur, *Cessatio à diuinis.* 260.1
Quid sit Cessatio à Diuinis. 260.2
Quotuplex sit Cessatio à Diuinis. 260.3
An Cessatio à diuinis, sit vera & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. 261.4
An Cessatio à diuinis, sit species interdicti, & forma quædam illius. 261.5
Quibus in rebus differat Cessatio ab interdicto. 261.6
An violans Cessationem particularem, irregularitatem incurrat. 261.7
An saltem, qui violat Cessationem generalem celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem. 261.8
An Cessatio à diuinis, incurratur aliquando, ipso iure. 262.1
An possint Cessationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut consuetudinem. 262.5
An Cessatio, quæ indicitur ab Ordinario loci, comprehendat Regulares. 263.6
An ad indicendam Cessationem, sint à iure præfixa, & determinata verba. 263.7
An materia, ob quam imponenda est Cessatio, sit iniuria illata Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ. 263.8
An pro quacumque leui iniuria Ecclesiæ illata, possit validè, Cessatio imponi; 263.9
An vt Cessatio legitimè imponatur, requiratur, quod causa, ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta. 263.10
An antequam cessatio imponatur, debeat necessariò, causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus literis, sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel literæ, tradantur ei, contra quem cessatio intenditur. 263.11
An vt Cessatio sit, non solum iusta, sed & valida, sit necessum, vt ille, contra quem imponitur, moneatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare offensam, & illam compensare. 264.12
An vt Cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur, quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo etiam absentes; & de causa cessandi diligenter tractetur; ac tandem deliberetur per suffragia, per maiorem partem Capituli. 264.13
An posita Cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam venerint, teneatur vtraque pars, nempe, tam cessans, quàm ille, contra quem cessatur, iter arripere per se ipsos, vel Procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se præsentare Pontifici, vt cognita causa remedium adhibeat. 264.14
Quotuplex sit effectus Cessationis. 265.1
An Summus Pontifex possit imponere Cessationem partialem, hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes. 265.2
An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papæ, possit imponere dictam Cessationem partialem. 265.3
Quænam sit, causa finalis Cessationis. 265.15
An tempore Cessationis particularis, licitum sit, celebrare diuina officia publicè. 266.4
An saltem tempore Cessationis generalis, liceat diuina celebrare publicè, cum moderatione *cap. Alma mater.* 266.5
An saltem, tempore Cessationis generalis, si licitum,

tum, celebrare officia diuina publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes,& Assumpt. B. Mariæ Virginis; sicut est licitum celebrare, tempore Interdicti localis generalis. 267.6

An non solum, tempore Cessationis generalis, sed etiam specialis; licitum sit, celebrare publicè, in præfatis festis. 267.7

An tempore Cessationis, teneantur Clerici, priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur. 267.8

An etiam, tempore Cessationis, sit licitum bini, vel terni simul, Horas Canonicas, intra Ecclesiam adhuc, recitare. 267.9

An tempore Cessationis, sit licitum, pulsare campanas ad diuina officia. 268.10

An non solum semel in hebdomada, verum etiam quotidie, possit, tempore Cessationis, fieri Sacrum; si opus sit conferri Viaticum, & non sit Eucharistia. 269.15

An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus, tantum possit vnicus Minister assistere. 269.16

An tempore Cessationis generalis licitum sit conferre Sacramentum Baptismi paruulis. 269.17

An etiam, tempore Cessationis, sit licitum, Sacramentum Baptismi ministrare adultis. 269.18

Vide, *Baptismus.*

An si Cessatio permaneat in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo, consecrare Chrisma, & benedicere oleum. 270.21

An violans Cessationem, peccatum mortale admittat. 273.1

An etiam laici violantes Cessationem, pœnam excommunicationis, ipso facto incurrant. 274.6

An ille, ob cuius causam lata est Cessatio, teneatur ad aliquam restitutionem. 274.7

A quonam Superiori potest auferri Cessatio. 274.8

Chirurgi.

An toties fiet irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso, sequatur ægroti mors. 112.8

Vide, *Medicus.*

An polluat Ecclesiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesia, aut venam incidit; copiosè sanguinem fundit. 282.23

Circulator.

An si quis Circulator (Hispanè, *chocarrero*, ò *Charlatan*) deferat serpentes,& ludo exterrens, moriatur aliquis, fiat irregularis. 191.23

Clamans.

An Clericus, vel alius qui clamat, vt è manibus furis bona sua eripiant, & eo excitatus Clamore Iudex furem capit,& occidit, maneat irregularis. 87.61

An item, non maneat irregularis, qui Clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis, capiunt,& occidunt. 87.62

Claudus.

An Claudus, sit irregularis. 27.51

Clericus.

An Clericus irregularis, ob homicidium voluntariè patratum; priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. 12.17

An Clericus in Sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum & cum Virgine contrahens; contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ. 67.24

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius, qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuiliter hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. 83.46

An Clericus, vel alius, qui iustè accusans protestationem ficto animo facit, & interiùs desideret vindictam & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat. 83.47

An sicut potest Clericus vel alius, absque metu irregularitatis, cum protestatione accusare reum de iniuria sibi aut rebus suis illata; ita possit accusare de iniuria vel damno illato suis propinquis & cognatis. 85.55

An Clerici, aut Regulares, temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares. 97.102

An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis. 97.103

An saltem peccent Clerici assistentes, sine iusta causa, executioni sententiæ sanguinis. 97.104

An Clericis in Sacris constitutus sit prohibitum pugnare propria manu, in bello iusto aggressiuo. 98.105

An etiam, Clericis in minoribus Ordinibus constitutis, sit prohibitum in bello iusto aggressiuo, propria manu pugnare. 98.106

Vide, *Bellum.*

An iure naturali, aut diuino, sit prohibitum Clericis, propria manu pugnare. 99.108

An dicta prohibitio, non pugnandi propriis manibus; obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos. 99.109

An etiam præfata prohibitio, obliget sub mort. Clericos in minoribus Ordinibus constitutos si beneficio Ecclesiastico careant. 99.110

An saltem Clerici beneficiarij in minoribus constituti mortaliter peccent, propriis manibus in bello iusto pugnando. 99.111

An saltem sit illicitum Clericis, fiántque irregulares, si in bello iusto hortentur milites non solùm ad pugnam in genere, sed etiam ad perrumpendos hostium cuneos, ipsos occidendo vt sibi viam faciant ad muros, &c. 101.116

An Clerici pugnantes, & occidentes ad defensionem Regis, vel Principis, quem in bello iusto, vident occidendum ab hostibus, incurrant irregularitatem. 101.117

An si quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Christi, aut pro Ecclesia Romana, moriatur, sit irregularis, si sequatur ipsius militis mors. 102.120

An item, liber sit ab irregularitate Clericus, exhortans militem, vt pro Reipublicæ, aut patriæ defensione moriatur; morte militis secuta. 102.121

An deinde, maneat liber ab incursu irregularitatis, Clericus, vel alius, qui consulit, aut suadet alteri, vt exponat se mortis periculo, pro defensione sui Patris periclitantis, aut sui amici, &c. 102.122

An fiat irregularis Clericus, qui in bello iusto, præbet arma, quæ apud se habet, militi non habenti, vt se, suáque defendat bona; si postea miles occidat aliquem. 103.123

An saltem fiat irregularis dictus Clericus, si in iusto bello præbeat arma militi, vt occidat aliquem in particulari, sequuto effectu. 103.124

An casu, quo Clerici peccent grauiter, in bello iusto pugnando propria manu, contra prohibitionem Ecclesiæ, maneant irregulares, si aliquos percutiant,

cutiant, aut vulnerent; etiamsi nullum occidant, aut mutilent. 103.126
An saltem, sit irregularis Clericus, si in bello iniusto militet sponte; etiamsi nullum deformet. 104.127
An Clericus in bello iusto propria manu licitè pugnans, si dubius postea maneat, an ipse occiderit aliquem, censeri debeat irregularis. 104.128
An saltem, Clericus, vel Religiosus, militans in bello iusto, sine licentia Pontificis, se debeat reputare irregularem, si dubitet omninò, an alium mutilauerit, aut occiderit. 105.130
An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico, vt in bello iusto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, si aliquos hostes in dicto bello occideret. 105.131
An Clericis Ordinibus sacris, initiatis, sit iure prohibitum, officium Medici, aut Chirurgi exercere, abscindendo, vel adurendo. 110.1
An saltem, licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis, mederi incidendo, aut vrendo, causa pietatis. 111 5
An etiam, sit interdictum dictis Clericis, & Religiosis, artem Medicinæ, seu Chirurgiæ, absque incisione, & adustione, exercere. 111.6
An prohibitum sit Monachis, & Clericis Sacris initiatis; mederi incidendo, vel adurendo, vrgente necessitate; vt tempore pestis, quando non est alius, qui hoc munus præstet. 113.10
An si Monachus, aut Clericus in Sacris, exercerent artem Chirurgiæ, incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis; peccarent, & incurrerent itregularitatem, morte ægroti sequuta. 114.11
Vide, *Monachus.*
An venæsectio, sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita, per *d. cap. Tua nos, de homicidio.* 114.13
An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus, exercens officium Medici, seu Chirurgi, abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis, membrum alicuius ægroti, sanitatis causa, incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione. 114.15
An Clericus, seu Monachus, adiuuans Chirurgum ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem. 115.16
An Clericus in bello iusto, propria manu pugnans, ob defensionem propriæ vitæ, maneat irregularis, si aliquem hominem, ob id occidat. 103.125
An sit irregularis, Monachus, aut Clericus ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde aborsus animatus contingat. 155.14
An denique Clericus, vel Religiosus, liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo, occidat suum iniustum inuasorem; quando suam vitam, fugiendo, tueri posset. 169.38
An etiam, Clerici possint, absque culpa, & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum suarum inuasorem. 173.3
An non solùm Clerici, verùm etiam Religiosi possint sine irregularitatis pœna, occidere furem volentem bona sua surripere, quando aliter defendere ea non valent. 174.4
An Clericus, qui equum ferocem equitans, casu aliquem occidit? maneat irregularis. 187.8
An fiat irregularis Clericus, qui dum licitè pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadendo tintinnabulum. 189.12
An fiat irregularis Clericus noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus ei in scio aut inuito sustulit, & illis armis hominem occidit. 197.45
An Clericus qui non est Sacerdos, solemniter etiam in extrema necessitate baptizans, fiat irregularis. 209.9
An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non sacerdos, baptizans aliquem, non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho. 209.10
An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, sacramentaliter aliquem absoluens. 211.9
An Clericus, qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine manipulo, fiat irregularis. 212.13
An saltem, fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cantet in Missa solemni Epistolam, indutus Dalmatica, & manipulo. 212.14
An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi officium Subdiaconi. 212.15
Vide, *Epistola.*
An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij; maneat irregularis. 213.19
An etiam maneat irregularis, Clericus Sacerdote inferior, qui à Censura aliqua solemniter absoluit pœnitentes; aut benedicit sponsis, aut aquæ &c 213.20
An Clericus, qui in vita, vel morte fauet raptoribus, vel participando eorum rapinis; vel eorum eleemosynas accipiendo; vel eis pœnitentiam, sine debita restitutione, vel cautione, concedendo; vel tandem eorum sepulturis assistendo: irregularitatem incurrat. 214. 26
An laicus, siue Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis, si per iocum, aut per modum repræsentationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecret, aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus. 215.28
An Clericus primæ tonsuræ, maiori excommunicatus, fiat etiam irregularis, suum officium solemniter exercendo. 217. 4
An sint irregulares Clerici, qui, constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti. 230. 10
Vide, *Interdictum.*
An Clericus publicè concubinarius, vel fornicarius, sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini. 241. 1
Vide, *Concubinarius. Sodomita.*
Cœmeterium.
An violata Ecclesia, censeatur etiam violatum Cœmeterium illi contiguum. 286.44
An etiam è contra, polluto Cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua. 286.45
An si duo Cœmeteria, ita sint sibi vnita, vt inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeatur de vno in aliud; vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum. 286.46
An saltem, maneant polluta duo dicta Cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio. 287. 47
An reconciliata Ecclesia violata, maneat reconciliatum Cœmeterium contiguum. 290.7
Color.
An Color Æthiopis aut Mauri faciat irregularem. 25.39
Comburere.
An qui ad iniustè Comburendum aliquem viuum ignem admouet, aut extruit focum, sit irregularis. 145.85

Comes.

An comes magiſtri triremis (Hiſpanè, *Comitre de galera*) percutiens Clericum degradatum ſolum verbaliter, & damnatum ad triremes, excommunicationem Canonis incurrat. 276.6

Comitari.

An etiam ſint irregulares omnes, qui de familia Prætoris, pedeſtres, aut equeſtres comitantur malefactorem, morte plectendum. 94.91

Commiſſarius Cruciatæ.

An Cõmiſſarius Cruciatæ poſſit legitimare prolem, in foro cõſciẽtiæ, quoad Ordines, & beneficia. 56.80

An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem diſpenſandi in Bigamia. 72.40

An Commiſſarius Cruciatæ, poſſit diſpenſare in irregularitate, ex defectu lenitatis orta. 106.136

An etiam, Commiſſarius Cruciatæ poſſit in hac irregularitate diſpenſare. 120.39

In quibus irregularitatibus poſſit Commiſſarius Cruciatæ diſpenſare. 255.34

Concilium.

An ſolus Summus Pontifex, aut Concilium generale, poſſint indicere irregularitatem. 6.1

Concio, Concionator.

An ab irregularitatis incurſu liberentur Concionatores, qui hortantur Iudices, vt ſeruent leges, & purgent Rẽpublicã ſceleſtis hominibus, &c. 81.36

An ſaltem, innodetur irregularitate Concionator, qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem vel mutilationem damnatur. 81.37

An ſaltem, ſit licitum, tempore ceſſationis, pulſare campanas ad Concionem, Orationem Angelicam, & ad alia, quæ non ſunt officia diuina. 268.11

Concubinarius.

An ſaltem, Clericus Concubinarius, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis, ratione infamiæ, ante Iudicis ſententiam. 241.3

Confeſſarius, Confeſſio.

An irregularis peccet mortaliter, excipiendo Confeſſiones. 9.8

An etiam validæ ac ratæ ſint Confeſſiones, quas Confeſſarius nominatim irregularis promulgatus excipit. 10.10

An ſi Iuriſperitus, vel Theologus, vel Confeſſarius, vel alius, interrogetur in genere; an quis ob tale crimen mereatur mortem; reſpondeátque mereri; maneat irregularis, ſecuta morte, vel mutilatione in aliquo. 79.30

An ſit irregularis Confeſſarius, qui dicit Iudici nolenti punire Reum pœna mortis, vti tenetur; ſe non poſſe, nec velle ei abſolutionem dare, niſi Reum illum morte puniat. 80.32

An Confeſſarius, qui obligat Reum pœnitentem iuridicè interrogatum, ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte Reo. 80.33

Vide, *Lenitas.*

An fiat Confeſſarius, aut alius irregularis, conſulens Reo, vt omittat appellationẽ iuridicã de ſententia mortis ſibi illata, quã ipſe interponere vult. 80.35

An Confeſſarius, qui conſulit pœnitenti, fateri crimen dignum morte, ſi iuridicè interrogetur; ſit irregularis, ſecuta pœnitentis morte. 137.57

Confirmatio.

An reiterans, actiuè, vel paſſiuè, Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis. 206.15

An qui, ſine Sacramento Confirmationis ordinatur; fiat irregularis. 210.5

An etiam fiat irregularis Sacerdos non Epiſcopus, exercens Pontificalia, v.g conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramentum, conſecrando Altaria, &c. 211.10

An Sacerdos, qui ex commiſſione Papæ, miniſtrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, ſit etiam irregularis. 218.8

An item, ſit licitum, tempore ceſſationis, conferre Confirmationem. 269.19

Conſenſus.

An quando plures, de communi Conſenſu, vnum aliquem aggreſſi ſunt; & aggreſſus vnico vulnere periit, omnes maneant irregulares. 137.60

Conſiliarius.

An Regij Conſiliarij deputati ad cauſas ciuiles iudicãdas, poſſint, nõ depoſito tali munere, ad Ordines promoueri, & promoti, idẽ munus exercere. 59.12

Conſilium.

An cenſendus ſit irregularis, qui dubitat, an ſuum Conſilium influxerit in homicidium, re vera commiſſum. 132.42

An præbens Conſilium pium, ex quo, præter intentionem, homicidium ſequitur, irregularitatem incurrat. 135.49

Conſulens.

An qui Conſulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis ſequuto effectu. 131.38

An etiam, fiat irregularis, Conſulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum. 131.39

An ſaltem, fiat irregularis ille, qui Conſuluit cuidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio, citius occidit. 131.40

An Conſulens homicidium, ficto animo; fiat irregularis. 132.41

An Conſulens homicidium, maneat irregularis; ſi conſultus, non ſtatim, ſed poſt multos dies, occidat. 132.43

An Conſulens alteri, vt occidat aliquem, maneat irregularis, caſu, quo is, cui datum eſt conſilium, occidatur. 132.44

An Conſulens homicidium euitet irregularitatem, ſi ante factum homicidium, conſilium datum reuocet, idque manifeſtet ei, qui conſilium dedit. 133.45

An qui Conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſteà, ſeriò tale conſilium reuocauit; manſerit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad reſtitutionem, ſequuto homicidio. 133.46

An ſit irregularis Conſulens abortum fœtus animati; ſi poſtea, reuocato conſilio, non poſſit fœminam, ad id perſuaſam, remouere ab abortu procurando. 134.47

An qui Conſuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id ſufficere, vt occiſio non ſequeretur; maneat nihilominus irregularis, ſi homicidium ſubſequatur. 134.48

An Conſulens alteri, vt pro fide Chriſti, aut pro Eccleſia, ſe morti exponat, fiat irregularis, morte conſulti ſequuta. 135.50

An etiam vitet irregularitatem, qui Conſulit alteri, vt ſe pro bono publico, aut pro defendenda Patria, periculo mortis exponat, ſi inde mors conſulti ſequatur. 135.51

An Conſulens alteri, ne hoſtem fugiat; eo quod exiſtimet hoſtem, qui eum inſequitur, ob ſuam præſentiam, eum non occiſurum; irregularis maneat, ſi exinde conſultus occidatur. 135.52

An qui tranſeunti fluuium rapaciſſimum, iumento debili, conſulit, vt deſcendat, vt ſic melius illud pertranſeat; fiat irregularis, ſi exinde deſcendens ſubmergatur. 135.53

An qui parato occidere Clericum adulterum, Conſulit, vt potius mutilet; maneat irregularis, ſi de facto eum mutilatum faciat. 135.54

An

An maneat irregularis, qui Consulit alicui, vt bona sua tueatur ac defendat; si consultus, ob id, se exponat periculo, & occumbat. 136.55

An qui Consulit alteri aliquod crimen, v. g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum, fiat irregularis? 136.56

An sit irregularis, qui Consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus, absque consilio tali. 137.58

Contumelia.

An absque culpa, & pœna irregularitatis, possit quis occidere, aut mutilare, atrociter contumeliosum, ad depellendam iniuriam Contumeliæ, quam perfectè in illum protulit; vt *tu es infamis, mala casta, &c.* 179.8

An etiam, possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam Contumeliam, sed incipientem illam proferre: vt v. g. *tu es infam. tu es mala gener. &c.* 179.9

Conuiuium.

An qui vinum generosum Conuiuiis apposuit, aut latissimas illis ministrauit epulas, quibus aliquis se ita ingurgitauit, vt crepuerit, aut mentis defectu, alium occiderit; maneat irregularis. 197.47

Cooperans.

An auxiliantes & Cooperantes ad homicidium vel mutilationem, sint subsequuto effectu irregulares. 137.59

Crus.

An etiam sit irregularis, qui Crura distorta habet. 28.53

D

Dæmoniacus.

AN Dæmoniacus, aut Energumenus; (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat) sit omninò irregularis. 18.13

An etiam sit omninò, irregularis, quoad susceptionem altioris Ordinis, Dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus, solùm semel, aut iterum fuit obsessum, ac vexatum; sed misericordia Dei, iam est omninò à tali vexatione liber. 18.14

An Dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare; si omninò à tali vexatione liberi existant. 19.16

An non solùm Dæmoniaci, sed etiam illi, qui se tales simularunt, irregulares sint. 19.17

Debitum.

An ex Debito pecuniario, quod post desertionem officij, & rationem redditam resultat, oriatur irregularitas. 60.14

Defectus.

An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur irregularitas, excusat ab incursione irregularitatis. 15.7

An Defectus corporalis, seu vitium corporis, inducat irregularitatem. 20.1

An omne vitium corporis inducat irregularitatem. 20.2

An ad Episcopum solùm pertineat iudicare, in dubio; an Defectus corporis, aut deformitas ita notabilis sit, vt inducat irregularitatem. 32.81

Defensio.

In quo consistit, Defensio inculpata, seu, quod idem est, moderamen inculpatæ tutelæ, conditio necessaria, vt occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate. 157.3

An si quis, volenti defendere alium, ex charitate, persuadeat, ne defendat eum, fiat irregularis, si ex illa non defensione, sequatur homicidium 148.93

An saltem, fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione; id ei dissuadeat, per vim, aut fraudem. 148.94

An etiam clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium, Defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ. 157.2

An fiat irregularis, qui, cum moderata Defensione, occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum. 158.6

An inuasus, qui potest se iustè Defendere, occidendo iniustum inuasorem; peccet mortaliter, si id non faciat. 158.7

An euadet irregularitatem, qui debito moderamine, se Defendens, directe vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eamque exequitur. 159.9

An saltem, sit irregularis, qui, ob Defensionem vitæ suæ, aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum; sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere. 161.18

An si quis occidat iniustum inuasorem, vt vitam suam Defendat, in casu, quo satis esset illum mutilare, aut vulnerare, vt se defenderet; fiat irregularis. 167.33

An etiam, possit quilibet, non solùm Defendere vitam suam; sed etiam vitam patris, vel filij, vel vxoris aut alterius consanguinei; vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incursu irregularitatis. 171.40

An similiter, possit quis Defendere vitam proximi extranei, vsque ad occisionem iniusti inuasoris, sine vlla culpa, & irregularitate: quando aliter illam defendere non potest, 171.41

An vt quis teneatur Defendere proximum iniustè aggressum; necessum sit, vt hic clamet. 171.42

An denique possit quis Defendere proximum, etiam non Christianum, iniustè aggressum: vsque ad interfectionem aggressoris. 172.45

Vide, *Aggressor.*

Degradatio.

An Degradatio, & depositio sint propriè censuræ. 275.1

Quotuplex est Degradatio. 275.2

In quibus differunt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis. 275.3

An Degradato, aut depositio verbaliter à beneficio: assignandæ sint expensæ, ne egeat. 276.9

An item assignandæ sint expensæ Degradato realiter, & solemniter, ex Ecclesiæ reditibus. 276.10

An realiter, seu actualiter Degradatus possit validè contrahere Matrimonium. 277.11

Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis Degradatio. 277.12

Quænam sunt crimina, quæ realem siue actualem Degradationem merentur. 277.13

An Degradatio Presbyteri, pertineat ad Episcopum proprium. 277.14

An Degradatio Episcopi, pertineat ad Papam. 277.15

An Degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere. 277.17

Qua forma, & modo, fieri debet Degradatio realis, & actualis. 277.18

Delictum.

An irregularitas, quæ oritur ex Delicto, incurratur per delictum internum: v. g. ob intentionem recipiendi Ordines in excommunicatione, aut occidendi aliquem, &c. 3.9

An

An irregularitas, quæ oritur ex Delicto, incurratur saltem per delictum, aut actum occultum per accidens, ita vt probari non possit. 3.10
An ad incurrendam irregularitatem ex Delicto prouenientem, debeat interuenire dolus, seu contemptus legis. 4.13
An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex Delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. 253.29

Dens.

An carens omnino Dentibus, sit irregularis. 24.29
An prominentia Dentium extra os, irregularitatem inducat. 24.30
An maneat irregularis, qui sibi, furore iracundiæ, Dentes extraxit. 24.31
An qui pugno euulsit Dentes alterius, sit irregularis. 24.32
An qui alicui Dentes excutit; existat irregularis. 200.13

Diaconus.

An in præassignatis duobus casibus, non solùm Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem; sed etiam ipse celebrans Sacerdos. 232.23

Difformitas.

An etiam Difformitas, causet irregularitatem. 29.63

Digitus.

An qui senos Digitos in manibus habet, sit irregularis. 26.41
An illi, qui sex Digitos in manu habet, possit, sine periculo irregularitatis, præscindi vnus. 26.42
An qui caret Digito pollicis, vel indicis, sit irregularis. 26.43
An etiam sit irregularis, qui caret Digito alio, præter digitos pollicem, & Indicem. 26.44
An saltem sit irregularis, qui caret Digitis dexteræ, quibus in Missa fit Crucis signatio. 26.45
An qui in dextera, aut siniſtra, habet Digitum medium, & Indicem coniunctum, sine diuisione, sit irregularis. 26.46

Dispensatio.

An irregularis ex delicto, si nolit vel non possit impetrare Dispensationem, possit renuntiare beneficium in fauorem tertij. 12.18
An saltem ex Dispensatione Papæ, possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6
An solus Pontifex possit Dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ, suprà enumeratis. 20.19
An possit Pontifex Dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89
An etiam Possit licitè Dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus manu. 34.90
An Dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros. 45.41
An si in Dispensatione illegitimi ad Ordines contineretur hæc clausula: *Dispenso tecum ad omnes Ordines:* tunc saltem, talis dispensatio intelligenda esset, etiam de omnibus sacris. 45.42
An illegitimus Dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico simplici, & non curato. 46.46
Vide, *Illegitimus.*
An Capitulum, Sede vacante, possit Dispensare cum præfato illegitimo ad Ordines minores & beneficium simplex. 47.51
An si hæc irregularitas, ex occulto delicto parentum proueniat; sit ab Episcopo Dispensabilis, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c. 48.56
Quænam sit sufficiens causa ad Dispensandum cum illegitimo quocunque. 55.77
An Religiosus petens Dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempè, an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus. 57.84
An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta Dispensare. 68.28
An Abbates sæculares possint Dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia supradicta. 71.38
An ex priuilegio, possint Prælati Regulares Dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores. 71.39
An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem Dispensandi in Bigamia. 72.40
Ad impetrandam in Bigamia Dispensationem, an sit opus explicare, an matrimonium ter vel quater, aut pluries contractum fuerit. 72.41
An in Dispensationis Bigamiæ impetratione, sit necessariò species Bigamiæ fatenda. 72.42
An etiam qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ Dispensationis, facere debeat. 72.43
An Summus Pontifex solùm, possit Dispensare in irregularitate proueniente ex defectu lenitatis. 105.133
An Prælati Regularium possint Dispensare in irregularitate, defectu lenitatis contracta. 106.135
An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo Dispensabilis. 106.137
An saltem, Prælati Regulares possint Dispensare cum suis subditis in irregularitate ista, orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice. 107.138
An solus Papa possit in hac irregularitate Dispensare. 110.16
An in hac irregularitate possit etiam Dispensare Episcopus. 119.38
An Episcopus possit Dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario. 151.103
An Episcopus possit Dispensare in irregularitate orta ex occisione fœtus animati. 156.21
An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione baptismi, possit non solùm Papa, sed etiam Episcopus Dispensare. 207.18
An solus Pontifex possit Dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines, quos non habebat. 215.31
An solus Papa possit in hac irregularitate Dispensare. 241.9
An Dispensatio irregularitatis, habeat determinatam formam. 245.1
An, vt Dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa. 246.2
An etiam, vt sit valida Dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa. 246.3
An Episcopus possit Dispensare in irregularitate, orta ex homicidio directè voluntario, omninò tamen occulto. 250.19
An in irregularitate, ex homicidio voluntario occulto, orta; possit Dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines. 251.21
Vide, *Episcopus. Prælatus.*
An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus Dispensare non potest 253.29
An in Dispensatione irregularitatis, debeat quis necessariò, cum dispensationem vnius impetrat, alias simul

ſimul manifeſtare. 258.37
An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione diſpenſationis, ſuper irregularitate ex Bigamia contracta. 259.40
An qui committit plura homicidia contrahat diuerſas numero irregularitates in Diſpenſatione explicandas. 259.41

Diſſuadens.

An qui dolosè Diſſuadet diuiti volenti paſcere egenum, ne paſcat; & Medico, ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet; fiat irregularis, ſequuto homicidio. 149.95

Dominus.

An etiam, fiant irregulares Pater, aut Dominus, caſu, quo dicant filio, aut ſeruo hæc verba: *Cane ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam.* 125.17

Dubium.

An incurratur irregularitas, quando non eſt certum, ſed ſolùm Dubium, quod in iure, ob tale factum, irregularitas impoſita ſit. 4.15
An non ſolum, quando quis Dubitat de facto homicidij, ſed etiam quando dubitat de facto aliorum delictorum, quibus adiuncta eſt irregularitas, ſe debeat, in vtroque foro, gerere pro irregulari. 5.18
An Dubium Iuris, aut facti, excuſet ab irregularitate contrahenda. 15.9

Duellum.

An fiat irregularis, qui occidit aliquem in Duello, ad quod ſuſcipiendum, nulla legitima cauſa interceſſit. 181.1
An maneat irregularis, qui, ob vanam oſtentationem virium, & acquiſitionem nominis viri robuſti; vel ob voluptatem ſpectantibus procreandam; Duellum ſuſcipit, & in eo, homicidium admittit. 182.2
An fiant irregulares, qui ſuſcipiunt Duellum ad veritatis indaginem; ſi in tali duello committant homicidium. 182.3
An qui indicit, vel admittit Duellum, ad vindicandam, ſeu reparandam iniuriam ſibi factam; & in eo committit homicidium, maneat irregularis. 182.4
An irregularitatem contrahat, qui acceptans Duellum, aut ſingulare certamen, cauſa excutiendi notam timiditatis, aut puſillanimitatis, aut ne ignauus exiſtimetur, indicentem duellum occidit. 182.5
An ſaltem, maneat liber ab irregularitate, qui, acceptans Duellum, aut certamen ſingulare, ne aliàs amittat honores, aut publica munera, quæ poſſidet, occidit prouocantem ad illud. 183.6
An etiam ſit licitum innocenti, acceptare, ſeu offerre Duellum, ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, quod actor in iudicio per fraudem ipſum opprimat: & ſi in eo illum interficiat immunis etiam ſit ab irregularitate. 184.8
An licitum ſit cuipiam in defenſionem diuini honoris, acceptare Duellum, in eoque abſque incurſione irregularitatis iniuriantem occidere. 185.10
An ſi aliquis videat, ſe iuſtiſſimè in iudicio accuſari, & certò cognoſcat, ſe iniquiſſima ſententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum eſſe; poſſit licitè accuſatorem ad Duellum prouocare; vel illud ab eo indictum acceptare; & illum, etiam ſine nota irregularitatis, interficere. 184.7
An ſi inuaſor iniuſtus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, niſi Duellum acceptes; poſſis illud acceptare, & ſine culpa, & irregularitatis pœna, dictum inuaſorem occidere. 185.9

Dux.

An Duces & militum præfecti pugnantes in bello iniuſto maneant irregulares, etiamſi in eo nullæ cædes aut mutilationes fiant. 109.7

E

Eccleſia.

AN etiam, maneant irregulares Clerici, qui in Eccleſiis generaliter interdictis, celebrant diuina officia, etiam cum moderatione *cap. Alma mater*, ſcilicet, *ianuis clauſis, ſubmiſſa voce*, &c. 228.2
An Clericus, cui eſt interdictus ingreſſus Eccleſiæ, maneat irregularis, intra Eccleſiam diuina officia celebrando. 231.15
Vide, *Interdictum.*
An pro quacunque leui iniuria Eccleſiæ illata, poſſit validè ceſſatio imponi. 263.9
An Eccleſiæ violatio, imponatur ſolùm à Iure; an etiam ab homine. 278.1
Quot ſunt caſus, quibus Eccleſia polluitur, & violatur. 278.3
An violetur Eccleſia, per homicidium in ea factum in defenſionem propriæ vitæ. 279.3
An ſi quis, ob fidei Catholicæ, Eccleſiæve defenſionem, in Eccleſia occidatur; tunc Eccleſia maneat polluta. 279.4
An ob homicidium omninò caſuale, violetur Eccleſia. 279.6
An ſi quis exiſtens intra Eccleſiam, telo, lapide, aut alio inſtrumento, occidat aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, maneat tunc polluta Eccleſia. 279.7
An ſaltem maneat Eccleſia polluta, ſi quis exiſtens extra Eccleſiam, aliquem, intra illam manentem, ſcienter occidat. 279.8
An polluatur Eccleſia, ex eo quod Iudex ſuſpendat in ea aliquem. 279.9
An item, maneat Eccleſia polluta, ſi Iudex ſuſpendat hominem, ſuper tectum Eccleſiæ, aut ſubter eam in ſpecu; aut in pariete exteriori eiuſdem. 280.10
An polluatur Eccleſia, caſu, quo mors alicui, intra eam, abſque ſanguinis effuſione, inferatur. 280.11
An ſi quis intra Eccleſiam, lethaliter percutiatur, ſine vulnere tamen, & ſanguinis effuſione, & extra Eccleſiam moriatur, Eccleſia violetur. 280.12
An ſi quis, ſe ipſum voluntariè interficiat, aut percutiat, itavt effundatur in Eccleſia ſanguis, maneat ipſa violata. 280.13
An ſi quis extra Eccleſiam percuſſus, fugiens ad Eccleſiam, multum ſanguinem effundat, ibique moriatur, tunc Eccleſia ſit violata. 280.14
An per quamcunque ſanguinis effuſionem, intra Eccleſiam factam, etiamſi non ſit voluntaria, aut iniurioſa, polluatur, & violetur Eccleſia. 280.15
An ex quauis modica effuſione ſanguinis iniurioſa, & voluntaria, facta intra Eccleſiam; hæc maneat violata, ac polluta. 281.16
An polluatur Eccleſia, quando in rixa puerorum, aliorum, magna ſanguinis quantitas è naribus in illa effunditur. 281.17
An polluatur Eccleſia, effuſione ſanguinis per iniuriam facta, homini mortuo in Eccleſia ipſa exiſtenti. 281.18
An menſtrua mulierum in Eccleſia fluentia, ipſam violent. 282.20
An effuſio ſanguinis copioſa ex ludo, aut ioco cauſata, Eccleſiam violet. 282.21

An violet Eccleſiam percuſſio grauis, facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Eccleſiam; ſi ex illa, nec vulnus, nec mors, nec ſanguis oriatur. 282.22

An per quamcunque illicitam ſeminis humani effuſionem factam intra Eccleſiam, hæc polluatur, & violetur. 283.27

An per copulam matrimonialem, exercitam in Eccleſia, hæc polluatur, & violetur. 283.29

An, vt Eccleſia maneat polluta, ſatis ſit, vt effuſio illicita ſeminis fiat in locis Eccleſiæ ipſi adhærentibus. 283.30

An, vt effuſio ſanguinis, aut ſeminis violet Eccleſiam, opus ſit, vt hæc in Eccleſiæ pauimentum cadant. 284.31

An per homicidium vel effuſionem ſanguinis, aut ſeminis, au alias actiones, quibus polluitur Eccleſia, occultè factas, violetur Eccleſia, itavt reconciliatione indigeat. 284.32

An item, violetur Eccleſia, ſi in ea excommunicatus toleratus, ſeu non vitandus, ſepeliatur. 284.34
Vide, *Sepultura.*

An maneat polluta Eccleſia, ſi per Epiſcopum nominatim excommunicatum, reconcilietur, conſecretur, aut benedicatur. 284.35

An ſi filius fidelis moriatur ante baptiſmum, & ſepeliatur in Eccleſia, hæc maneat polluta. 285.37

An etiam maneat polluta Eccleſia, ſi puer mortuus in vtero matris fidelis, ſimul cum illa ſepeliatur. 285.38

An caſu, quo mater moriatur prægnans, & poſt mortem, ex negligentia, non aperiatur, ſed ſepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui poſtea moriatur; tunc maneat violata Eccleſia. 285.39

An ex deſtructione, vel combuſtione omnium ſimul Eccleſiæ parietum, maneat Eccleſia violata. 285.41

An quando Eccleſiæ parietes, ſucceſſiuè decidunt, & ſucceſſiuè reparantur; tunc Eccleſia indigeat noua conſecratione. 286.42

Quomodo ſe gerere debeat Sacerdos, quando ipſo celebrante, Eccleſia polluitur. 287.3

An Eccleſia polluatur, propter furtum, vel rapinam in ea commiſſam. 287.49

An Eccleſia per violationem, amittat priuilegia immunitatis. 287.50

An ſi Eccleſia polluta erat conſecrata ab Epiſcopo, ab ipſo ſolùm reconciliari poſſit. 288.1

An celebrans in Eccleſia publicè violata, irregularitatem incurrat. 288.4

An ſaltem, incurrat ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, qui in Eccleſia publicè violata celebrat. 288.5

An poſſit Epiſcopus impertiri licentiam, vt in Eccleſia violata (ſi vrgeat neceſſitas) diuina ante reconciliationem celebrentur. 288.7

An Epiſcopus poſſit committere ſimplici Sacerdoti reconciliationem Eccleſiæ conſecratæ. 289.2

An ſaltem Summus Pontifex poſſit delegare ſimplici Presbytero reconciliationem Eccleſiæ conſecratæ. 289.3

An ſi Eccleſia, quæ eſt polluta, non erat conſecrata, ſed ſolùm benedicta, poſſit reconciliari per ſimplicem Sacerdotem. 289.5

Eccleſia polluta quonammodo reconcilianda, ſi in ea ſepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. 290.8

Quonammodo reconcilianda eſt Eccleſia polluta, quia in ea ſepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. 290.8

Egenus.

An qui dolosè diſſuadet diuiti volenti paſcere Egenum, ne paſcat; fiat irregularis. 149.95

Electio.

An ſola Electio religioſi illegitimi in Prælatum, ab habentibus poteſtatem diſpenſandi, pro diſpenſatione illegitimitatis ſufficiat. 55.78

Epiſcopus.

An Epiſcopi ligentur irregularitatibus, iure expreſſis; ſi ipſorum expreſſa mentio non fiat. 76

An ſaltem poſſit Epiſcopus diſpenſare vt Ordinetur ille, qui linguam Latinam parum callet; ſi tamen, bonæ ſit indolis, & de eo habeatur ſpes, quod poſtea addiſcet opportuna? 17.4

An poſſit diſpenſare Epiſcopus, vt in ſuſceptis Ordinibus adminiſtret ille, qui ignarus litterarum, eos recepit. 17.5

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente. 33.82

An ſaltem, poſſit Epiſcopus cum Religioſo diſpenſare, in irregularitate, ob defectum corporalem. 33.83

An Prouinciales Regulares, & alij Prælati, quaſi Epiſcopali auctoritate gaudentes; poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio corporali orta. 33.84

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum quocunque illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium ſimplex. 47.50

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum illegitimo ad beneficium ſimplex, etiam caſu, quo huic ſit annexum curatum. 47.52

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum illegitimo ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis. 48.54
Vide, *Illegitimus.*

An poſſit Epiſcopus diſpenſare cum illegitimo Ordinato in ſacris, mala fide; vt in ſuſceptis Ordinibus miniſtret. 49.57

An ſaltem, poſſit Epiſcopus diſpenſare cum illegitimo, promoto bona fide, ad Ordinem ſacrum, v.g. ad Subdiaconatum; vt in eo adminiſtret, & ad ſuperiores Ordines a cendat. 49.58

An Epiſcopus electus, & Confirmatus, non tamen conſecratus, poſſit diſpenſare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium. 50.59

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & ſimplex beneficium. 50.60

An ſi Epiſcopus ſciens, ordinet ſeruum alienum Sacris, ſine licentia domini; tunc ſeruus fiat liber. 59.6

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Bigamis propriis, ad minores Ordines. 69.31

An ad minus poſſit Epiſcopus diſpenſare cum Bigamis propriis, vt in ſuſceptis minoribus Ordinibus miniſtrent. 69.32

An denique poſſit Epiſcopus diſpenſare, ſaltem quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis. 69.33

An Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Bigamo proprio & interpretatiuo ad Sacros Ordines ſuſcipiendos, caſu quo Bigamus ad Religionem tranſeat. 70.34

An Epiſcopus poſſit diſpenſare in Bigamia ſimilitudinaria Clerici in Sacris conſtituti, ineuntis Matrimonium cum vnica ac Virgine. 70.36

An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex huiuſmodi homicidio directè voluntario. 151.103

An etiam diſpenſare poſſit Epiſcopus cum dicto

Clerico in ſacris conſtituto, contrahente matrimonium cùm vidua, vel corrupta. 71.37
An ſaltem, poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate incurſa, ob ſecretam reiterationem Baptiſmi. 207.19
An deinde, fiat irregularis Epiſcopus promotus per ſaltum; ſi conferat Ordinem, quem non habet. 211.11
An ſit irregularis Epiſcopus, qui confert alicui Ordinem per ſaltum, v.g. Sacerdotium, Diaconatu prætermiſſo. 215.30
An Epiſcopi excommunicati contrahant irregularitatem, exercendo ſolemniter actum proprium Ordini Epiſcopali annexum. 217.5
An etiam incurrat irregularitatem Epiſcopus excommunicatus, impendens populo benedictionem, domi, aut in itinere, ſine vlla ſolemnitate. 217.6
An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex priuilegio conferunt Ordines minores, ſi conferant illos, quando Excommunicati exiſtunt. 218.7
An Epiſcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, ſuſpenſus, vel interdictus denunciatus, qui, ſe præſente, aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem. 220.21
An Epiſcopi, aliíve Prælati inferiores Pontifice, poſſint diſpenſare abſolutè in irregularitatibus. 246.5
Vide, *Diſpenſatio.*
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in omnibus irregularitatibus, procedentibus ex delicto occulto. 246.6
An quilibet Epiſcopus, poſſit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus, diſpenſare. 246.7
An deinde poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate, proueniente ex homicidio caſuali publico. 248.16
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitatibus dictis, cum Religioſis exemptis; caſu, quo iſti, illis, de licentia ſuorum Prælatorum, ſe ſubiiciant. 247.8
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentioſum, ſi reus in eo non fuit conuictus. 247.9
An item, poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentioſum; caſu, quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit. 247.10
An Epiſcopus poſſit dare facultatem alteri, qui ſecum ipſo diſpenſet in irregularitatibus illi conceſſis; ſi contingat, ipſam aliquam earum contrahere. 247.11
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex defectu lenitatis. 247.12
An ad minus poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate, orta ex homicidio iuſto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice. 247.13
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, orta ex voluntaria membri mutilatione occulta. 247.14
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, proueniente ex homicidio caſuali occulto. 248.15
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex homicidio volito, non ex conſilio, aut matura deliberatione facto; ſed ex repentina ira, vel rixa. 249.17
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, procedente ex homicidio volito in ſe, cauſa defenſionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ. 249.18
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, orta ex Homicidio directè voluntario omninò tamen occulto. 250.19
An ſaltem poſſit Epiſcopus diſpenſare cum irregulari ex homicidio voluntario iniuſto occulto ad vſum Ordinum; caſu, quo non ſit facilis ad Papam recurſus, & vrgeat neceſſitas. 250.20
An ſaltem, poſſit Epiſcopus diſpenſare cum dicto homicida voluntario occulto, vt, in iam minoribus Ordinibus ſuſceptis, adminiſtret. 251.22
An poſſit Epiſcopus diſpenſare cum homicida voluntario occulto, ad obtinendum ſimplex beneficium. 251.23
An ſaltem poſſit Epiſcopus diſpenſare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium ſaltem ſimplex. 252.24
An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate, orta ex occulta hæreſi exteriori. 252.25
An poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate, orta ex homicidio caſuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c. 252.26
In quibus aliis caſibus poteſt, iuxta noſtram doctrinam, Epiſcopus diſpenſare in irregularitatibus ex homicidio occulto caſuali ortis. 252.27
In quibus aliis caſibus poteſt Epiſcopus in irregularitatibus aliis diſpenſare. 252.28
An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Epiſcopus diſpenſare non poteſt. 253.29
An non ſolum Epiſcopi, ſed etiam omnes alij, qui poſſunt interdictum ferre; poſſint & ceſſationem. 26.24
An maneat polluta Eccleſia, ſi per Epiſcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, conſecretur, aut benedicatur. 284.35
An ſi Eccleſia polluta erat conſecrata ab Epiſcopo, ab ipſo ſolùm reconciliari poſſit. 288.1
An Epiſcopus poſſit committere ſimplici Sacerdoti reconciliationem Eccleſiæ conſecratæ. 289.2
An poſſit Epiſcopus impertiri licentiam, vt in Eccleſia violata (ſi vrgeat neceſſitas) diuina ante reconciliationem celebrentur. 288.7

Epiſtola.

An Clericus Subdiacono inferior, ſit irregularis, cantans Epiſtolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi eſt conſuetudo, quod non Ordinati ſic eam cantent. 212.16
Vide, *Clericus.*

Epylepſia, Epylepticus.

An qui Epylepſia, ſeu morbo caduco, laborant, (Hiſpanè, *los que tienen mal de Coxacon, gota coral, ò deſmayos*) poſſint ad Ordinem Sacerdotalem promoueri. 31.77
An ſaltem huiuſmodi Epyleptici poſſint, abſque diſpenſatione ad Ordines minores promoueri. 32.79

Euchariſtia.

An Sacerdos conficiens Euchariſtiam, toto ritu Miſſæ omiſſo, ſit etiam irregularis. 213.22
An tempore ceſſationis, poſſit dari infirmis Euchariſtia. 271.24

Excommunicatio, Excommunicatus.

An Excommunicatus minori excommunicatione, fiat irregularis, exercendo ſolemniter actus maioris Ordinis. 216.1
An rurſus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat, excommunicatum. 76.14
An ſaltem, fiat irregularis, qui maiori Excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut ſolemniter, actum proprium Ordinis maioris, quem habet. 216.2
An etiam fiat irregularis Excommunicatus maiori excommuni

excommunicatione, exercens ſolemniter actus minorum Ordinum, quos habet. 216.3
An Sacerdos qui ex commiſſione Papæ, miniſtrat Excommunicatus Sacramentum Confirmationis, ſit etiam irregularis. 218.8
An Sacerdos, qui maiori Excommunicatione ligatus, ſuſpenſus, aut interdictus, Miſſam celebrat, aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis. 218.9
An Diaconus Excommunicatus ſuſpenſus, vel interdictus, ſit etiam irregularis, adminiſtrando Euchariſtiam in abſentia Preſbyteri. 218.12
An deinde Diaconus, & Subdiaconus, qui, maiori Excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto, innodati cantant in ſolemni Miſſa Euangelium, aut Epiſtolam, exiſtant irregulares. 218.10
An item, maneat irregularis Subdiaconus Excommunicatus ſuſpenſus, vel interdictus, Calicem & Patenam ad Altare deferendo, eáque adminiſtrando Diacono. 218.11
An irregularis fiat Excommunicatus, ſuſpenſus, aut interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat, canendo *Capitulum, & Orationem, cum Dominus vobiſcum.* 219.15
An item, fiant irregulares prædicti, ſi recitando Horas Canonicas priuatim; dicant, *Dominus vobiſcum.* 219.16
An Excommunicati maiori, incurrant irregularitatem, adminiſtrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis; Euchariſtiæ, &c. 220.17
An ſaltem, irregularis maneat, qui dubitans, ſe eſſe aliqua, ex prædictis, cenſura irretitum, celebrat, aut aliud Sacramentum miniſtrat; ſi poſtea appareat, eſſe Excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum. 220.19
An non ſolum Sacerdos, ſed quilibet alius non Sacerdos, Excommunicatus, aut interdictus denunciatus, ſeu ſuſpenſus, faciens aliquem Sacerdotem, (ſiue excommunicatum, aut interdictum, &c. ſiue non) coram ſe celebrare, eandem irregularitatem incurrat. 221.22
An item, maneat irregularis Epiſcopus, aut quilibet alius Sacerdos, Excommunicatus maiori, ſuſpenſus, aut interdictus, qui cõgit celebrare alium Sacerdotem, coram alio excommunicato, non coram ſeipſo. 221.23
An qui non eſt ligatus Excommunicatione maiori, ſuſpenſionéve, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum, coram ſe celebrare; fiat irregularis. 221.24
An Excommunicatus ſæpius celebrans, plures irregularitates numero diſtinctas contrahat. 223.31
An duplicem incurrat irregularitatem, qui irretitus duplici cenſura, verbi gratia, Excommunicatione, ac interdicto, vtitur Ordinibus ſacris. 223.32
An quicunque in peccato mortali, ſeu Excommunicatione minori, celebrat; irregularitatem admittat. 225.7
An item violetur Eccleſia, ſi in ea Excommunicatus toleratus, ſeu non vitandus, ſepeliatur. 284.34

Extrema-Vnctio.

An Sacramentum Extremæ Vnctionis, poſſit conferri, tempore ceſſationis, non habenti priuilegium. 271.25
An ſaltem, poſſit dari Extrema Vnctio, tempore ceſſationis, illi moribundo, qui nec Euchariſtiæ, nec Pœnitentiæ Sacramentum, poteſt recipere. 271.26

F

Faber.

AN qui Fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum, vt illud componat; fiat irregularis, ſi ille expertus, caſu cadat, & moriatur. 190.18

Facies.

An habens cicatrices in facie, ſit irregularis. 25.38
An qui gibbum (Hiſpanè, *Louanillo*) habet in Facie, ſeu in collo, ſit irregularis. 26.40

Factum.

An dubium Iuris aut Facti excuſet ab irregularitate contrahenda. 15.9

Fama.

An ſit licitum, procurare abortum fœtus nondum animati, ad tuendam Famam vel honorem alicuius puellæ prægnantis. 151.1
An ex defectu bonæ Famæ, ſiue rectæ exiſtimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines ſuſcipiendos. 242.7
An licitum ſit cuipiam, occidere illum, qui verbalibus iniuriis Famam notabiliter lædit, ſi monitus nolit deſiſtere. 165.30

Febris.

An etiam arceantur à ſuſceptione Ordinum qui ob Febris magnitudinem, aut ob vehementem paſſionem iræ aut amoris, aut denique, ob ebrietatem verſi ſunt in in furorem aut amentiam, ad horam aut aliud breue tempus. 18.12
An Febri continua laborantes, ſint irregulares. 30.69

Fera.

An ſaltem, maneret irregularis cuſtos ille, qui leonem, vrſum, aut aliam Feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incautè accedentem occidit. 194.34

Feſtum.

An in Feſtis, in quibus iure ſuſpenditur interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare. 288.6

Fides.

An ſi quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda Fide Chriſti, aut pro Eccleſia Romana, moriatur, ſit irregularis, ſi ſequatur ipſius militis mors. 102.120

Filius.

An Filius genitus à coniugatis poſt matrimonium ratum, & non conſummatum, & vtriuſque coniugis, aut alterius in Religione profeſſionem, ſit illegitimus, & conſequenter irregularis. 36.8
An Filius habitus, ex parentibus, poſt matrimonium conſummatum, profeſſis; ſit legitimus. 37.9
An etiam ſit legitimus, Filius procreatus à parentibus, voto ſimplici caſtitatis, mutuo conſenſu, aſtrictis. 37.10
An Filius genitus ex coniugibus, quorum alter poſt conſummatum matrimonium, altero ignaro, aut ſciente, & contradicente, profeſſionem emiſit, ſit legitimus, & conſequenter non irregularis. 37.11
An ſaltem, Filius ſit illegitimus, caſu quo concipiatur ex coniuge iam profeſſo, aut ad ſacros Ordines promoto, altero coniuge ſciente, & conſentiente; aut non contradicente, ſed tacente. 37.12
An Filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis; ſit legitimus, & non irregularis. 38.13
An Filius illegitimus, fiat legitimus, per ſubſequens matrimonium inualidum, exiſtimatum tamen validum, & verum. 39.18
An Filius conceptus, & natus, tempore, quo parentes

eius inhabiles ad contrahendum extiterunt; ſed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit, habiles fuerunt fiat legitimus per ſubſequens matrimonium. 39.19

An Filius natus ex coniugato, & ſoluta, quæ ignorabat, virum eſſe coniugatum; fiat per ſubſequens matrimonium legitimus. 39.20

An Filius, ex ſoluto, & ſoluta natus, fiat legitimus per ſubſequens matrimonium, contractum, poſt nuptias intermedias. 40.21

Vide, *Illegitimus.*

An Filius ex ſoluto, & concubina natus; fiat legitimus, per matrimonium ſubſequens, non conſummatum. 40.22

An Filij naturales reddantur legitimi per ſubſequens matrimonium, factum in articulo mortis. 41.25

An Filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum validè, non tamen iuſtè, ſeu licitè; legitimetur per ſubſequens matrimonium. 41.24

An Filij naturales legitimentur per ſubſequens matrimonium, ſi id ſit confectum, abſque dotalibus inſtrumentis. 41.26

An Filij Saracenorum, Paganorum, & Iudæorum, qui ab infantia ſunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant. 238.21

Fœmella.

An etiam Fœmellæ animentur, eodem tempore, quo animantur maſculi. 153.7

Fœmina.

An ſit irregularis, qui mandauit famulo rapere Fœminam in ſuam libidinem, & famulus rapiendo, occidit hominem; aut ab alio fuit ipſe occiſus. 190.17

Fœtus.

An qui occidit Fœtum animatum in vtero matris, aut (quod idem) cauſam dedit abortioni illius, ſit irregularis. 77.15

An etiam poſt Fœtus animationem, liceat, attento ordine ſolius naturæ, ſumere, & applicare remedium, quod per ſe, & directè tendat ad ſanitatem matris; quamuis per accidens timeatur fœtus occiſio. 152.4

Vide, *Abortus.*

An etiam, attento ordine gratiæ, ſit licitum matri, vti prædicto remedio, cum adeſt probabile periculum enecandi Fœtus, quamuis per accidens. 152.5

An qui cauſat abortum Fœtus inanimati, ſit irregularis. 153.8

An fiat irregularis, qui vtitur copula mulieris grauidæ; ſi inde mors Fœtus animati ſequatur. 155.16

An Prælati Regulares poſſint hodie diſpenſare cum ſubditis, in irregularitate contracta ex occiſione occulta fœtus animati. 156.19

An etiamſi talis irregularitas ſit contracta ex publica occiſione Fœtus animati, ſit diſpenſabilis à Præfatis Religionum Prælatis. 156.20

An Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex occiſione Fœtus animati. 156.21

Forma.

An diſpenſatio irregularitatis habeat determinatam Formam. 245.1

Franciſcanus.

An Monachus Franciſcanus, qui equitando contra regulam, caſu puerum occidit; manſerit irregularis. 188.9

Fugiens.

An fiat irregularis, qui fores domus ſuæ occludit Fugienti inſequentes aduerſarios; vt facilius, aut citius, occidatur. 150.101

An maneat irregularis, qui fugiens hoſtem, & non valens euadere, niſi per anguſtum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem. 160.15

Fur.

An Clericus qui Furem capit, & tradit Iudici, vt ſic recuperet res ab illo ſublatas, fiat irregularis, morte furis ſequuta. 88.64

Vide, *Latro.*

Furia, Furioſus.

An etiam maneat irregularis, ille, qui habet lucida interualla. 17.7

An Furioſi perpetuò, aut lunatici irregulares ſint. 17.8

An etiam maneat perpetuò irregularis, qui ſemel tantùm incidit in Furiam vel amentiam. 17.9

Vide, *Amentia.*

C

Gaudere.

AN etiam, ſit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, ſed Gaudet de illius nece, atque riſu, alióve ſigno, id teſtatur. 150.99

Gibboſus.

An Gibboſus, ſit irregularis. 28.54

Gubernator.

An Gubernatores, iudices, & alij Prælati, qui ex iuſtitia tenentur impedire homicidium iniuſtum; incurrant irregularitatem, ſi non impediant, quando commodè poſſunt. 147.89

H

Hæreſiarca, Hæreſis, Hæreticus.

AN omnes vendentes, aut donantes ligna ad viuos Hæreticos comburendos, irregulares ſint. 95.97

An Clerici Hæretici, qui ſuam hæreſim publicè manifeſtant, ſint omninò irregulares. 232.1

An etiam laici Hæretici publici, ſint omninò irregulares. 232.2

An etiam fiant irregulares Hæretici externi; ſi per accidens occulti ſunt. 233.3

An qui ſpontè, vel metu, fictè negat fidem exterius, ſed corde illam retinet, irregularis fiat, ex Hæreſis crimine. 233.4

An ſaltem, prædictus negans fictè exterius fidem, fiat irregularis, irregularitate propria, lata contra eos, qui fictè negant fidem. 234.5

An fautores, receptores, & defenſores Hæreticorum, quatenus Hæretici ſunt afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur hæretici. 234.6

An illi, qui, tanquam de Hæreſi ſuſpecti, coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant. 234.7

An filij Hæreticorum, fautorum, defenſorum & receptatorum eorum, ſint irregulares. 235.8

An etiam, nepotes Hæreticorum, fautorum, defenſorum, & receptatorum eorum, ſint irregulares. 235.9

An, vt filij Hæreticorum irregulares maneant, irregularitate lata *in cap. Statutum*, contra filios hæreticorum, opus ſit, vt nati fuerint, poſt parentum delictum, & crimen. 235.10

An filij, aut nepotes, denunciantes Inquiſitoribus, ſuos parentes Hæreticos; ab irregularitate excuſentur. 238.19

An ſolus Pontifex poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex Hæreſi publica, & notoria. 238.23

An ſaltem habeant Epiſcopi facultatem diſpenſandi, in

in irregularitate orta ex Hæresi occulta exteriori. 238.24
An,vt filij Hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant,sufficiat adhuc,quod geniti, aut concepti fuerint, etsi nondum nati, ante lapsum parentum in hæresim. 236.11
An,vt filij,& nepotes Hæreticorum, incurrant irregularitatem latam, contra filios, *in cap. Statutum, cit.* oporteat, parentes in hæresi decessisse. 236.12
An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen Hæresis repetitum traduntur brachio sæculari comburendi; sed, ob data pœnitentiæ signa sunt ante mortem absoluti ab hæresi, incidant in irregularitatem latam *in d. cap.* contra filios hæreticorum. 236.13
An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeant; traduntur tamen brachio sæculari comburendi, eo quod Hæresiarchæ fuerint. 237.14
An item,eandemmet irregularitatem incurrant filij, ac nepotes, illorum, qui comburuntur, eo quod conuicti de hæresi,illam negant. 237.15
An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorúmque statuæ, ob Hæresim delatam, comburuntur. 237.16
An exigatur sententia condemnans parentes, ob Hæresim; vt filij,& nepotes incurrant irregularitatem. 237.17
An saltem exigatur,ad hoc, vt filij, & nepotes irregularitatem ortam ex infamia admittant; vt eorum parentes decedentes in Hæresi,etiam infames ob hæresim reputentur. 237.18

Hermaphroditus.

An Hermaphroditus, in quo præualet sexus virilis, sit irregularis. 30.68

Homicidium.

An in dubio facti Homicidij; hoc est, an quando quis dubitat an homicidium perpetrauerit sua actione, consilio, vel fauore; tunc, tam in foro interno,quàm externo,iudicari debeat irregularis. 5.16
An Clericus irregularis ob Homicidium voluntariè patratum; priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. 12.17
Quotuplex sit Homicidium. 120.1
Quid, & quotuplex sit Homicidium voluntarium. 120.2
An Homicidium voluntarium iniustum, inducat irregularitatem. 120.3
An,vt Homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam,contra quintum Decalogi præceptum. 120.4
An ex Homicidio voluntario omnino occulto, nascatur irregularitas. 120.5
An irregularitas incurratur ob Homicidium solùm attentatum. 121.6
An omnia,quæ iura disponunt circa irregularitatem Homicidij voluntarij; sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntariæ. 122.9
Vide, *Mutilatio.*
An ad Homicidium directè voluntarium committendum, cuius irregularitas soli Papæ est reseruata, sit opus,vt illud deliberato animo,inito consilio,ac ex proposito fiat. 122.11
An si quis in rixa inopinata subito occidat alium; iudicandus sit reus Homicidij directè voluntarij. 123.12
An non solum physicus Homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes; irregularitatem homicidij voluntarij incurrant. 123.13
An præfatum Homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium; aut potius casuale. 125.19
An si quis Homicidium, non suo nomine factum approbet,irregularitatem incurrat. 130.34
An saltem, incurrat irregularitatem, qui Homicidium, suo nomine factum, ratum postea habet. 130.35
Vide, *Mandans.*
An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet,ac probat Homicidium à se ipso,ignoranter,aut inculpabiliter commissum. 130.36
An ad minus tandem, fiat irregularis,qui ratum habet Homicidium,quod coram illo,& suo nomine, patratur. 131.37
An qui contulit Homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis sequuto effectu. 131.38
An censendus sit irregularis, qui dubitat an suum consilium influxerit in homicidium reuera commissum. 132.42
An præbens consilium pium, ex quo præter intentionem Homicidium sequitur, irregularitatem incurrat. 135.49
An auxiliantes & cooperantes ad Homicidium vel mutilationem,sint subsequuto effectu irregulares. 137.59
An incurrat irregularitatem, qui non impedit Hocidium iniustum, si ad id,nec ex charitate, nec ex iustitia,nec alio titulo teneatur. 146.86
An qui voluntariè non impedit iniustum Homicidium,quando non ex iustitia,sed ex sola charitate illud impedire tenetur; incurrat irregularitatem. 146.87
An saltem,qui tenetur ex iustitia impedire Homicidium, & non impedit, cum commodè possit, fiat irregularis. 146.88
An qui dolosè dissuadet diuiti volenti pascere egenum, ne pascat;& Medico,ne curet, & volenti reuelare Homicidij tractatum, ne reuelet; fiat irregularis, sequuto homicidio. 149.95
An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi Homicidio directè voluntario. 151.103
An etiam Clericus vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat Homicidium, defendendo se, cum moderamine inculpatæ tutelæ. 157.2
Quid sit Homicidium casuale. 185.1
Quotuplex sit Homicidium casuale. 185.2
An Homicidium omninò, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa, vllo modo est volitum; inducat irregularitatem. 185.3
An saltem, Homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem. 186.4
An vt hæc irregularitas, quæ ex Homicidio indirectè volito manat, incurratur; sufficiat venialis culpa. 186.5
An semper quod quis mortaliter, positiua actione peccat, in cauendo Homicidio, contrahat irregularitatem. 186.6
An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibitæ, si ex illo opere sequatur Homicidium omninò casuale,inuoluntarium,& inculpatum;fiat nihilominus irregularis. 186.7
An Episcopus possit dispensare in irregularitate, orta ex Homicidio directè voluntario omninò tamen occulto. 250.15
An in irregularitate ex Homicidio voluntario occulto

culto orta, possit dispensare Episcopus, ad suscipiendos minores Ordines. 251.21
An qui committit plura Homicidia, contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas. 259.41

Honor.

An incurrat irregularitatem, qui, ob defensionem proprij Honoris, inuasorem illius, cum moderamine inculpatæ tutelæ, occidit. 176.1
An qui vulnus, alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua Honor grauiter lædatur, possit licitè læsorem fugientem insequi & repercutere, vel occidere. 177.3
An sicut liber est à culpa, qui Honoris læsorem fugientem sequitur, & occidit: sic etiam sit liber ab irregularitatis pœna. 178.4
An item, licitum sit iniustè inuasor; insequi, repercutere, aut occidere fugientem sui Honoris inuasorem, quando hic offert satisfactionem & veniam ab eo, pœnitentia ductus, precatur. 178.5
An etiam casu, quo Honoris inuasor, iam quietus, post transactam congressionem, alibi existat; possit nihilominus inuasus, & honore læsus, illum repercutere, vel occidere. 178.6
An ob defensionem Honoris proximi, liceat cuipiam, occidere iniustum illius inuasorem. 180.10
An non solum à culpa, sed etiam maneat ab irregularitate immunis, qui occidit aliquem, pro defensione Honoris proximi. 180.11

Horæ Canonicæ.

An degradatus realiter, si in sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas. 276.8

I

Ignorantia.

AN Ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti, cui annexa est irregularitas, excuset quem ab incursione irregularitatis. 13.2
An Ignorantia inuincibilis, iuris, aut facti, ob cuius violationem irregularitas fertur, excuset quem ab irregularitatis incursione. 13.3
An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter Ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum 14.4
An item non incurrat irregularitatem, qui licèt sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, Ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto irregularitatem annexam esse. 14.5
An si quis occidat aliquem, ignorans inuincibiliter, homicidio esse impositam pœnam irregularitatis, illam incurrat. 15.6

Illegitimus.

An quicunque sit Illegitimus, irregularis sit. 34.1
Cur Illegitimos, ab statu Clericali excludit Ecclesia. 35.2
An etiam, Patrem filij Illegitimi, ab statu Clericali, Ecclesia excludat. 35.3
An si filius Illegitimus, occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit irregularis. 35.4
Quisnam sit, & appelletur, filius Illegitimus. 35.5
An filij expositi, habendi sint Illegitimi, & ab Ordinibus consequenter arcendi. 35.6
An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento, ipsum esse Illegitimum 38.14
An filius Illegitimus, fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas, per subsequens matrimonium. 38.16
An per subsequens matrimonium fiat filius Illegitimus, legitimus; casu, quo Parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis. 38.17
An filius Illegitimus, fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate, per subsequens matrimonium, contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius, fuit promotus ad Ordines. 40.23
Vide, *Filius.*
An irregularitas proueniens ex Illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem. 44.39
An saltem, si Illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex. 46.44
An Illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia, etiam curata, & dignitates; censeatur dispensatus ad Episcopatum. 46.45
An Præfatus Illegitimus dispensatus absolutè ad beneficium, possit, vi huius dispensationis; post primum, aliud successiuè obtinere, illo primo relicto. 46.47
An Illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc, habere Canonicatum. 47.48
An item, cum suo familiari triennali Illegitimo, possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium. 48.53
An saltem possit Episcopus dispensare cum Illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiæ Cathedralis; & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ. 48.55
An Illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune. esse Vicarius Episcopi. 52.68
An Illegitimi professi, dispensatione non præuia, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium. 53.69
An etiam dicti Illegitimi excludantur, attento iure communi, ab Officiis Diffinitorum. 53.70
An item repugnet iuri communi, quod professus Illegitimus, Officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. 53.71
An saltem non repugnet iuri, quod Illegitimus professus, sit Vicarius, seu Confessor Monialium. 53.72
An non attento iure communi, sed priuilegiis Religionum; omnis Illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus, ad omnes Prælaturas, & dignitates, intra Religionem, obtinendas. 53.73
An ad dispensandum cum Illegitimis, vt Prælatias, & dignitates habeant, requiratur necessariò causa. 55.76
An hæc Illegitimitatis irregularitas, tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi. 56.79
An Illegitimus peccet mortaliter recipiendo Ordines, absque dispensatione præuia. 56.82
An Illegitimus, non solùm peccet, sed etiam incurrat irregularitatem, suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in sic susceptis. 56.83

Immersus.

An etiam, fiat irregularis, qui videns alium Immersum flumine, non adiuuat suo fune, scapha, &c. 149.97
An qui aquis Immerso, funem, ramum, aut scapham, quibus saluari posset, subtrahit; fiat irregularis. 149.96

Impellens.

An sit irregularis Petrus, qui Ioannem impellit in alium, qui, eo impetu concidens, occiditur. 195.40

Impubes.

An irregularitas incurratur ab Impubere. 7.4

Increpans.

An qui acriter aliquem Increpauit, fiat irregularis, si increpatus, pœnitudine ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat. 196.43

Infamia, Infamis.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum, per aliam viam breuiorem, vt vitet Infamiam, quam in alia populosa subiret; fiat irregularis. 95.98

An Infamia iuris, reddat quem irregularem. 243.8

An Infamia facti, faciat irregularem. 243.9

An Infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ, faciat etiam irregularem. 243.10

An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi; sint, ex infamia officij, irregulares. 243.11

An Infamia popularis, faciat quem irregularem; vel saltem, inhabilem ad Ordines. 244.12

An irregularitas incursa, ob Infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solum à Summo Pontifice possit auferri. 244.13

An irregularitas orta ex Infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe sæculari, auferendo Infamiam ciuilem, in qua fundatur. 244.14

An irregularitas incursa, ob Infamiam per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri. 244.15

An irregularitas orta ex Infamia iuris, tollatur per baptismum. 245.16

An Infamis in vno loco, possit ordinari in alio, in quo non est infamatus. 245.17

An quis ex alieno delicto, possit reputari Infamis, & irregularis dici. 245.18

Infirmarius.

An maneat irregularis Infirmorum custos, seu seruitor, qui contra prohibitionem Medici, dat aliquam medicinam, seu potionem ægroto, ex qua sequitur, aut notabiliter acceleratur, eius mors. 118.30

An etiam maneat irregularis dictus Infirmarius, si bona fide, aut ignorantia, det aliquid ægroto, ex quo sequuta, aut nimis accelerata, fuit eius mors. 118.31

An maneat irregularis Infirmarius, qui dat ægrotanti aliquid, ex quo parum, accelleratur mors. 118.32

An, qui ægrotum agonizantem, zelo pietatis, & compassionis adductus, in aliud latus vertit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte sequuta. 118.33

An censendus sit irregularis Infirmarius, casu, quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis, mors ægri contigerit. 119.37

Infirmus.

An maneat irregularis ille, qui bona fide, & intentione reuoluit Infirmum, exhibet cibum & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors: vel quia eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c. 119.35

Inquisitor.

An Domini Inquisitores, qui hæreticos muro includunt, si ij ibi moriantur, maneant irregulares. 77.17

An etiam, Domini Inquisitores fiant irregulares, tradendo hæreticum brachio sæculari, si non intercedant pro illo, vt mitius Iudex sæcularis se gerat cum ipso. 81.39

An etiam absque irregularitatis incursu, possint Inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sententiam mortis, casu, quo ille tentaret ipsam differre. 82.40

Interdictum.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco Interdicto actum sacri Ordinis exercet. 227.1

An item, non maneant irregulares Clerici, qui tempore Interdicti, celebrant officia diuina, omittendo vnam tantum conditionem, *in cap. Alma*, præscriptam. 228.3

An deinde, etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare diuina officia, tempore Interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. Sed mutata intentione, re vera non celebrat. 228.4

Vide, *Ecclesia.*

An saltem, maneat irregularis Clericus, qui tempore Interdicti localis, pulsat campanas, vel aperit Ecclesiæ ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missæ ab aliis celebrantur. 228.5

An ad minus fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesiæ aperiat, auctoritate priuata, aut publica, intendens præbere auctoritatem publicæ, & solemni celebrationi diuinorum officiorum, tempore Interdicti. 229.6

An Clericus Ministrans Sacerdoti celebranti, tempore Interdicti, sine moderatione *cap. Alma*; fiat irregularis. 229.7

An Clericus fiat irregularis, ob quamcumque officij diuini celebrationem, tempore Interdicti, factam, absque moderamine *cap. Alma mater.* 229.8

An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco Interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine Sacro quem non habent, & sine moderatione *cap. Alma.* 230.9

Vide, *Clericus.*

An qui tempore Interdicti confert Ordines; fiat irregularis. 230.11

Vide, *Ordo.*

An Clerici incurrant irregularitatem, si sepeliant in Interdicto loco defunctos, sine officio diuino, aut Missa. 230.13

Vide, *Sepultura.*

An etiam, maneat irregularis Clericus, Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina. 231.16

An Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, possit absque incursione irregularitatis, celebrare diuina extra Ecclesiam. 231.17

An item, irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ Interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata, ab Episcopo, sed solum benedicta, 231.19

An si Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, celebret in Oratorio; incurrat irregularitatem. 231.18

An Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, fiat irregularis; celebrando Missam in cœmeterio, contiguo saltem Ecclesiæ. 231.20

An Presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est Interdictus ingressus Ecclesiæ, absque incursione irregularitatis, extra Ecclesiam existens, canere Epistolam, vel Euangelium. 232.21

An saltem contrà, Presbytero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est Interdictus ingressus Ecclesiæ, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque incursione irregularitatis. 232.32

An in festis, in quibus iure suspenditur Interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare. 288.6

Inuasor.

An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum; possit hic licitè, & absque periculo irregularitatis, inuasorem morte præuenire. 162.19

Vide, *Aggressor, Homicidium, Occidere.*

Irregularitas.

Vndenam Irregularitas dicatur. 1.1

Quid sit Irregularitas. 1.2

Quotuplex sit Irregularitas. 1.3

An aliqua Irregularitas sit iure diuino introducta. 2.4

An Irregularitas incurratur aliquando, in casu à iure non expresso. 2.5

An omnis Irregularitas sit à iure, nulla ab homine. 2.6

An ad incurrendam Irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale. 2.7

An saltem incurrat Irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia inflixit; tamen diligenti, aut miraculosa curatione, mors non est illi secuta. 4.12

An Irregularitates inductæ, sine iure expresso, per consensum Doctorum, vim habeant. 4.14

An homo Irregularis, sit capax alterius Irregularitatis. 7.7

An, vt Irregularitas incurratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis. 8.10

Quæ sit causa finalis quam Ecclesia habet in imponenda Irregularitatis pœna. 8.11

Iudæus.

An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi, ante vsum rationis baptizati sunt, maneant irregulares; saltem casu, quo parentes ipsorum, in Iudaismo, vel Mauriſmo adhuc persistant. 239.4

Iudex.

An, vt incurrant hanc irregularitatem Iudices, & Assessores, satis sit, exercuisse officium in criminalibus, licèt nunquam sententiam sanguinis tulerint. 75.5

An saltem, incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus. 75.6

An Iudices ferentes sententiam mortis, sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant. 75.7

An Iudex proferens flagellationem per vrbem, cum effusione sanguinis maneat irregularis, secuto effectu. 75.8

An Iudex, qui dictat sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis. 75.9

An Iudex, qui dicit sententiam, mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis. 76.10

An si quis, antequam esset baptizatus, exercendo Officium Iudicis occidit hominem, aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit. 76.11

Vide, *Lenitas.*

An, vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum. 76.12

An item, maneat irregularis Iudex, aut alius, qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum. 76.13

An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, vbi ex carceris fœtidi, angusti, & tetri incommodis, breui moritur, fiat irregularis. 77.16

An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto, breui obiit. 77.18

An saltem, maneret irregularis Iudex, damnans reum, ad metallum, aut insulam; si ex eo quod malè tractatus sit, citius moriatur. 77.19

An saltem, maneat irregularis Iudex, qui vinctum ducens reum ad carcerem, accedit inimicus rei, & occidit illum. 82.43

An si, dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit; & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneas irregularis. 91.76

An Iudex dicens militibus; *Ite, & adducite mihi talem, vel talem, viuum, aut mortuum*, si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur. 125.20

An violet Ecclesiam Iudex, si intra illam, ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem. 282.24

Iurisdictio.

An irregularitas prohibeat exercere quemcunque Iurisdictionis actum; vt audire sacrum, baptizare absque solemnitate, &c. 9.6

An irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo Iurisdictionem fori contentiosi, annexam alicui dignitati, aut beneficio. 12.21

An saltem, irregularis sit capax acquirendi de nouo Iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui confertur, dignitatem, aut beneficium. 13.22

Iurisperitus.

An saltem, maneat irregularis Iurisperitus, vel alius, qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet, hic reus suspendendus, vel mutilandus sit; respondet, mereri secundum leges dictam pœnam. 79.31

Ius.

An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum etiam Iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum. 14.4

An dubium Iuris, aut facti, excuset ab irregularitate contrahenda. 15.9

L

Labia.

AN habens Labia corrosa penitus, vel abscissa, sit irregularis. 24.27

Laicus.

An Laici, qui non habent iurisdictionem temporalem incurrant etiam irregularitatem assistendo executioni sententiæ sanguinis. 97.103

An Laicus priuatim sine solemnitate baptizans, fiat irregularis. 208.6

An maneant irregulares Laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulo, porrigunt in Missa solemni Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum. 213.17

An saltem, maneat irregularis, Laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, Diacono, aut Sacerdoti, in Missa calicem præparatum ministrat. 213.18

Lapis.

An quando plures habitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua leuitate, & negligentia, Lapides singulos proiecerunt; vno tamen lapide percussus obiit quis; an, inquam omnes sint irregulares. 140.66

An fiant irregulares, qui Lapidibus certant, si mors eueniat, aut oculus alteri erui contingat. 192.26

An ſi quis in ludo proiiciendi Lapides ad vires corporis experiendas(Hiſpanè,*tirar al canto*)caſu aliquem ex ſpectantibus occideret; irregularis maneret. 192.27

An qui Lapidem direxit in auem,vel quadrupedem, & fortuitò hominem tranſeuntem occidit, irregularitatem contraxerit. 192.28

An fiat irregularis ille, qui ludendo, Lapidem in alium mittit,animo eum deterrendi,ille verò alius fugiendo lapidem, caſu in alium lapidem impegit, & mortuus eſt. 194.36

An ſit irregularis, qui proiicit Lapidem in Petrum, ſi lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem,& illum occidat. 194.37

An ſi quis proiiciat Lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur; maneat irregularis Petrus; necnon,qui Lapidem proiicit. 195.39

Latro.

An ſit liber ab irregularitate qui clamat, *Latrones, latrones*, vt è manibus eorum, bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant; ſi hi accedentes latrones occidant. 88.63

Vide, *Fur.*

Legitimare, Legitimus.

An ſit cenſendus etiam Legitimus,& conſequenter, non irregularis, ille,qui non eſt expoſitus; dubitatur tamen, an ſit legitimus, eo quod non reperiantur parentes eius. 36.7

An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili perſona; v.g. meretrice,aut ancilla; legitimetur per conſequens matrimonium. 42.27

An Pontifex poſſit illegitimos Legitimare,ad Ordines,& ad beneficia. 42.28

An Legitimati à Papa, ſint habiles ad omnes Ordines,beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas. 42.29

An Pontifex poſſit Legitimare quemcunque ſibi ſubditum, non ſolum ad ſpiritualia, vt vidimus; ſed etiam ad temporalia, & ad ius ſuccedendi. 42.30

An per hanc clauſulam apponi ſolitam pro matrimonio reualidando,nempe: *Vt non obſtante impedimento, matrimonium inter ſe contrahere liberè,& licitè valeant, auctoritate noſtrâ diſpenſes, prolem ſuſceptam, ſi quæ ſit,& ſuſcipiendam legitimam decernendo*; diſpenſet Papa in radice matrimonij,& Legitimet prolem ante diſpenſationem genitam, non ſolum quoad ſpiritualia, ſed etiam quoad ciuilia. 44.35

An cenſeatur Pontifex Legitimare prolem,ſi matrimonium, quod nullum erat,ratum habeat, aut in illo perſeuerare concedat, illud reualidando; per hanc clauſulam: *Diſpenſamus, vt validè ineatur matrimonium, prolem ſuſceptam, ſi quæ ſit & ſuſcipiendam, exinde legitimam decernendo.* 44.36

An Pontifex poſſit Legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indiſpenſabile,v.g quia defuit conſenſus;aut prima vxor viuebat. 44.37

An Pontifex poſſit, ſubſequenti matrimonio, Legitimare filios ſpurios. 44.38

An in petitione Legitimationis declaranda ſit qualitas filij; nempe,an ſit naturalis, vel ſpurius, vel inceſtuoſus, aut ſacrilegus. 50.62

Lenitas.

An ex homicidio, publico, iuſto, & licito, oriatur irregularitas ex defectu perfectæ Lenitatis, & conſuetudinis. 74.1

An non ſolum ex occiſione hominis publica auctoritate facta; verum etiam, ex mutilatione membri, incurratur irregularitas hæc, ex defectu Lenitatis. 74.2

An Iudex Eccleſiaſticus, vel ſæcularis, proferens iuſtè ſententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu Lenitatis. 74.3

An etiam,Aſſeſſor Iudicis ſententiam homicidij,vel mutilationis iuſtè proferentis,hanc eandem,ſicuti Iudex,incurrat irregularitatem. 74.4

Vide, *Iudex.*

An ſaltem,fiat irregularis, ex defectu Lenitatis, qui conſulit reo, vt fateatur crimen, Iudici, caſu quo probè ſciat conſulens, reum ex ſententia probabili,non teneri crimen fateri. 80.34

Vide, *Confeſſarius.*

An ex iure nouo, aut priuilegio, poſſint Epiſcopi diſpenſare in irregularitate ex defectu Lenitatis proueniente. 106.134

Lepra, Leproſus.

An laborantes Lepra, aut ſcabie multa, ſint irregulares. 30.71

An ad minus, Leproſis & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi poſſit, vt inter ſui ſimiles aut in ſecreto, Miſſam celebrent 31.73

Libertas.

An defectus,ſeu carentia Libertatis, irregularitatem inducat. 58.1

Lictor.

An Lictores, Alguazelli, ſatellites, & alij miniſtri iuſtitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat comitantur, maneant irregulares. 94.90

Lingua.

An ille ſit irregularis,cui pars Linguæ amputata eſt; tamen habet loquelam. 24.26

Lippus.

An ſint irregulares Lippi, hoc eſt, qui lacrymantes oculos ſemper habent. 21.11

Ludens, Ludus.

An ſi quis in Ludo,qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hiſpanè, *al toro de las cozes, o puñadas*) aliquem ſuffocet,aut occidat,vel mutilet,irregularis maneat. 192.29

An ſi Petrus Ludens,cum Ioanne, proiiciat eum in terra,& caſu cultellus Petri Ioannem feriat; maneat Petrus irregularis, ſequuta morte Ioannis. 195.38

Lumen.

An ſi quis noctu per loca periculoſa cum lumine incedat, ſi illius Lumen aliquis doloſè extinguat, illéque præceps ruat, fiat irregularis. 150.102

M

Magiſter.

AN ſit irregularis Magiſter caſtigans diſcipulum; ſi ex caſtigatione,caſu ſequatur mors. 197.46

Malefactor.

An ſaltem fiat irregularis, defectu lenitatis, qui facit furcam,funes,gladium,&c.ad occiſionem Malefactoris in particulari. 95.95

Maleficiatus.

An Maleficiatus ſit omninò irregularis. 19.18

Mamilla.

An maneat irregularis, qui vtramque Mamillam fœminæ abſcinderet. 201.18

An etiam irregularis maneret,qui vnam tantum fœminæ Mamillam amputaret. 201.19

An deinde fieret irregularis, qui Mamillam viri abſcinderet. 202.20

Mandans, Mandatarius.

An Mandans homicidium, expreſsè; reus ſit homicidij,

homicidij, & consequenter irregularis. 124.14
An Mandans homicidium tacitè, & implicitè: sit etiam irregularis. 124.15
An Mandans alicui, vt aliquem verberet aut percutiat illicitè, & expresè prohibeat, ne occidat, vel mutilet; irregularis fiat, si Mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat. 125.18
An maneat irregularis qui Mandat fieri homicidium ei, qui aliàs erat facturus. 126.21
An Mandans aliquem occidi, vel mutilari, irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat, si ipsemet Mandatarius occidatur. 126.22
An in præassignato casu, incurrat Mandans irregularitatem, ortam saltem ex homicidio casuali. 126.23
An Mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium, mandatum reuocet. 127.24
An, vt Mandans homicidium, excusetur ab irregularitate, teneatur, non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare Mandatario; sed etiam monere occidendum, vt caueat. 127.25
An Mandans homicidium, sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, Mandatarius illum occidat. 128.26
Vide, *Homicidium.*
An Mandans sit irregularis, casu, quo non possit monere Mandatarium de non occidendo proximum, vel ex eo, quod hic longè distet, aut sit infans, cuius aborsum fieri mandauit matri. 128.27
An Mandans homicidium fiat irregularis, si Mandatarius, non statim, sed diu, nempe post duos, vel plures annos, homicidium committat. 128.28
An sit irregularis, qui Mandat alicui, vt occidat aliquem; si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum; postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur. 129.29
An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte; Mandatarius verò occidit illum meridie. 129.30
An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri; & Mandatarius, putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit. 129.31
An etiam, sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem Mandatario per nuntium misit, qui tamen, non intimauit ei. 129.32
An Mandans homicidium, sit item irregularis; casu, quo Mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea inuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commisit. 129.33

Manus.

An qui senos digitos in Manibus habet, sit irregularis. 26.41
An illi qui sex digitos in Manu habet, possit sine periculo irregularitatis præscindi vnus. 26.42
An qui tremulas habet Manus, sit irregularis. 27.48
An qui habet Manum aridam, sit irregularis. 27.49
An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret Manu, Missam celebret. 34.89
An etiam possit licitè dispensare Pontifex vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus Manu. 34.90

Manipulus.

An maneant irregulares laici, qui cum Dalmatica & sine Manipulo porrigunt in Missa solemni, Sacerdoti aut Diacono Calicem præparatum. 213.17
An saltem maneat irregularis, laicus siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica & Manipulo, Diacono aut Sacerdoti, in Missa Calicem præparatum ministrat. 213.18

Masculus.

An Masculus animam rationalem accipiat die quadragesimo à conceptione. 152.6

Matrimonium.

An filius illegitimus fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens Matrimonium. 38.16
An per subsequens Matrimonium fiat filius illegitimus, legitimus, casu quo parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis. 38.17
An tempore cessationis, non solùm validè, verum etiam licitè, possit contrahi Matrimonium. 271.28

Maurus.

An color Æthiopis aut Mauri faciat irregularem. 25.39
An descendens ex Iudæis vel Mauris, si ipsi ante vsum rationis baptizati sunt, maneant irregulares; saltem casu quo parentes ipsorum in Iudaismo vel Mauriſmo ad hoc perſistant. 239.4

Mederi, Medicus.

An laici Medici, seu Chirurgi, per incisionem, aut aduſtionem, aut alio quouis modo, curantes, incurrant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur. 112.7
Vide, *Chirurgus.*
An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis, sit prohibitum, Mederi abscindendo, vel adurendo. 110.2
An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam, secundum regulas artis, fiat irregularis. 115.17
An, vt laicus Medicus incurrat irregularitatem, abscindendo, vel adurendo, aut alio modo medendo ægroto, sit opus, vt mors eiusdem ægroti, ex culpa, orta ex imperitia, aut negligentia Medici, eueniat. 115.18
An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum eius negligentia, aut imperitia fuerit aliquis infirmus mortuus, possit, absque dispensatione, ad Ordines promoueri. 115.19
An saltem Medicus, seu Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam per imperitiam, aut negligentiam, mortis causam dedisse, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri. 116.20
An incurrat irregularitatem Medicus, præbendo ægroto medicinam, quam nescit, aut dubitat, illi profuturam. 116.21
An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipit, & ad id medicamenta adhibet. 116.22
An etiam, maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu, leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat; si inde ita exacerbetur morbus, vt tandem interimat ægrotum. 116.23
An Medici; qui ægrotis desperatis quoslibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut imperant; si inde mors sequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares. 116.24
An Medicus, qui renitens, ægroto vrgenti, & postulanti, noxium medicamentum præscripsit; fiat irregularis, si inde sequatur mors. 116.25
An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id, hic moriatur, peccet mortaliter, & maneat irregularis. 117.26
An saltem si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio

ſtipendio conductus eſt, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, ſi ob id mors ei contingat. 117.27
An peccent, & ſint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopolæ qui medicamenta corrupta aut ſuppoſititia præſcribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors ſubſequitur. 118.28
An etiam manſerint irregulares Medici, caſu, quo optima, & propitia medicamenta præſcripſerint; Aromatarij tamen aliquid noxium intermiſcuerant, ex quo mors fuit ſecuta. 118.29
An Medicus qui omittit curare ægrotum; & ob id moritur incurrat irregularitatem. 148.92
An qui dolosè diſſuadet diuiti volenti paſcere egenum, ne paſcat; & Medico, ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet; fiat irregularis, ſequuto homicidio. 149.95

Membrum.

An ad veram rationem Membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, neceſſe ſit, vt habeat proprium & diſtinctum officium à reliquis partibus totius corporis. 198.3
An vt quis hanc irregularitatem incurrat, ſufficiat, debilitare Membrum alterius & reddere ineptum ad munus ſuum præſtandum; quamuis non amputet illud. 200.11
An ſaltem, fiat irregularis, qui ita Membrum alterius debilitat, vt omninò ſiccetur, & moriatur. 200.12

Menſtrua.

An Menſtrua mulierum in Eccleſia fluentia ipſam violent. 282.20

Metus.

An Metus mortis; aut infamiæ, aut alterius grauis nocumenti, excuſet ab irregularitate, quæ propter culpam incurritur. 15.8

Miles.

An omnes Milites pugnantes maneant irregulares, caſu quo diuiſo exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia; altera verò non. 108.3
An etiam, Milites ſint ab irregularitate immunes, occidendo iniuſtum inuaſorem, quando fugiendo, poſſent ab inuaſore liberari. 168.35
An nobiles & Milites ſint liberi ab irregularitate, ſi occidant ſuum iniuſtum inuaſorem in loco deſerto & ſolitario, quando fugiendo poſſent mortem euadere, ſine nota hominum, eo quòd ibi nullus inueniatur. 168.36

Minari.

An eum, qui alicui Minatur mortem, liceat, ſine timore irregularitatis, occidere. 164.25

Miniſter.

An illegitimi profeſſi, diſpenſatione non præuia, excludantur attento communi iure, ab officiis Miniſtrorum Generalium Prouincialium, & Conuentualium. 53.69
An lictores, Alguazelli, ſatellites, & alij Miniſtri Iuſtitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares. 94.90
An maneat irregularis ſi aliquis inuaſus à Miniſtris Iuſtitiæ, illos occidat. 157.4

Miſſa.

An ſaltem ex diſpenſatione Papæ poſſit Sacerdos cæcus celebrare Miſſam. 20.6
An poſſit Pontifex diſpenſare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Miſſam celebret. 34.89
An qui dubitans, ſe irretitum eſſe aliqua excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto celebrat Miſſam, aut aliud Sacramentum miniſtrat, maneat irregularis, ſi poſtea conſtet, non fuiſſe excommunicatum ſuſpenſum, &c. 220.18
An excommunicatus maiori, audiens Miſſam, incurrat irregularitatem. 220.20
An qui pluries in excommunicatione celebrauit, teneatur in petenda irregularitatis diſpenſatione, exprimere numerum Miſſarum celebratarum. 258.39
An tempore ceſſationis, licitum ſit laicis, audire Miſſam, aut alia officia diuina. 268.12
An qui habent priuilegium audiendi Miſſam, ceſſationis tempore, teneantur eam audire, diebus feſtis. 268.13
An tempore ceſſationis, ſit licitum, celebrare Miſſam ſemel in hebdomada; ad renouandam Euchariſtiam. 268.14
An ſit peccatum mortale, celebrare Miſſam, vel alia officia diuina, in Eccleſia violata publicè. 287.1
An caſu, quo poſt celebrationem Miſſæ, publicetur Eccleſiæ violatio occulta, ſit tunc neceſſarium Eccleſiam reconciliare. 287.2

Mittens.

An fiat irregularis qui Mittit puerum ad aquandum equum, monens eum vt caueat à flumine, ſi puer intrans flumen ſubmergatur & pereat. 191.22
An fiat irregularis ille, qui puerum pro aſportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum diſcoopertum, & ſuffocatus eſt. 191.21

Monachus.

An Monachus, ſeu Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per inciſionem, vel aduſtionem; fiat irregularis, ſequuta ægroti morte; etiamſi adhibeat ſufficientiſſimam diligentiam in ea curatione. 12.9
Vide, *Clericus.*
An prohibitum ſit Monachis, & Clericis in Sacris, per *cap. Tua nos*, applicare Emplaſtrum mollificatiuum, quo apoſtema ſeſe aperit; aut aperire carnem cauſtico. 114.12
An prohibitum ſit dictis Clericis, aut Monachis, conſulere, aut imperare, vt alicui, cauſa ſanitatis, membrum aliquod abſcindatur, aut comburatur. 114.14

Monialis.

An etiam ius commune, interdicat illegitimis Monialibus profeſſis, Prælationes; itavt nequeant eſſe Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, &c. 51.67
An ſaltem non repugnet iuri, quod illegitimus profeſſus, ſit Vicarius, ſeu Confeſſor Monialium. 53.72

Monoculus.

An Monoculus, ſeu qui vnum tantum habet oculum, ſit irregularis. 20.7

Monſtruoſus.

An Monſtruoſus, hoc eſt, habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. ſit irregularis. 29.62

Morbus.

An laborantes Morbo Gallico ſint irregulares. 30.70
An dicti laborantes Morbo Gallico, lepra, & ſcabie, poſſint aſſumi ad Ordines, ſaltem, vt inter ſui ſimiles celebrent. 30.72
An ad minus leproſis, & Morbo Gallico laborantibus iam Ordinatis concedi poſſit, vt inter ſui ſimiles aut in ſecreto Miſſam celebrent. 31.73

Mors.

An polluatur Eccleſia, caſu quo mors alicui intra eam abſque ſanguinis effuſione, inferatur. 280.11

Munus.

An ſaltem maneat liber ab irregularitate qui accepians duellum aut certamen ſingulare, ne aliàs amittat

amittat honores, aut publica Munera, quæ possidet, occidit prouocantem ad illud. 183.6

Mutilatio.

An iudicandus sit irregularis, qui vtrum Mutilauerit dubius est, animique anceps. 5.17

An etiam, ex iniusta, & voluntaria membri Mutilatione, oriatur irregularitas. 121.7

An irregularitas, quæ oritur ex Mutilatione, sit eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio; aut eius quædam extensio. 121.8

An saltem, omnia, quæ iura disponunt, circa irregularitatem Mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij. 122.10

Vide, *Homicidium.*

Quid sit Mutilatio membri. 197.2

An ex iniusta, & voluntaria membrorum Mutilatione, nascatur irregularitas. 197.1

An ad veram rationem membri, cuius Mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, vt habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis. 198.3

Vide, *Abscindens.*

An irregularitatem incurreret, qui Mutilaret membrum omninò debilitatum, & ineptum ad munus suum. 202.21

An in omni casu, quo Mutilando quis alium, fit irregularis; fiat etiam mutilando se ipsum. 202.23

An contrà, in omni casu, quo mutilando seipsum fit quis irregularis; fiat etiam mutilando alterum. 202.24

An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut Mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum, alio modo ineptum, ad Ordinis ministerium; fiat ipsemet irregularis simul. 202.25

An contrà, possit contingere, quod Mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus. 203.26

An tandem, possit accidere, quod tam mutilator, quàm mutilatus, irregulares fiant. 203.27

Mutus.

An Mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus, sit omnino irregularis. 23.24

N

Nasus.

AN ille, qui naturaliter (aut aliàs) caret omnino, vel ex parte, Naso; sit irregularis. 25.33

An etiam sit irregularis, qui Nasum habet nimis paruum, aut magnum nimis, vel distortum. 25.34

An qui aliquem Naso mutilat; irregularis permaneat. 199.8

Natales.

Quibus modis tollatur irregularitas, orta ex defectu Natalium. 38.15

Neophytus.

Quinam propriè dicatur Neophytus. 239.1

An Neophytus sit omnino irregularis. 239.2

An irregularitas hæc Neophytorum, sit indicta iure diuino, ex præcepto Christi descendens. 239.3

An Neophytus, ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione, possit 239.6

An Neophytus qui iam diu suscepit Baptismum, & fidem; possit sine dispensatione Ordinari. 240.7

Quod temporis spatium à suscepto Baptismo, sat sit, vt quis desinat esse Neophytus, seu nouus Christianus; & consequenter, desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione, sacris initiari. 240.8

Nix.

An fiant irregulares, qui hyemali tempore se petunt pilis Niueis, si inde mors aut mutilatio sequatur. 192.25

Nobilis.

An vir Nobilis laicus, qui potuit euitare conatum iniustè inuadentis, fugiendo; sit irregularis, si sistendo illum occidat. 167.34

An deinde, Nobiles, & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario, quando fugiendo possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur. 168.36

Notarius.

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, secuta morte, seu mutilatione. 92.83

An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta. 93.86

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte, aut mutilatione, secuta. 93.84

An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo, signat, & suo sigillo authenticam reddit. 93.85

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici, scribit, vel transcribit sententiam qua iubetur deformatio rei. 93.87

An fiat irregularis famulus, qui iussus, attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis; vel attulit equum Iudici associaturo reum mortis. 93.88

Nuptiæ.

An qui ter vel quater contraxit Nuptias teneatur id exprimere in petitione dispensationis super irregularitate ex Bigamia contracta. 259.40

O

Occidere.

AN si quis probabiliter æquè credat se in bello iusto aliquem Occidisse aut mutilasse; debeat se necessariò irregularem reputare. 105.129

An laicus, qui Occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat. 156.1

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex Occisione fœtus animati. 156.21

Vide, *Abortus.*

An maneat irregularis, si aliquis inuasus à ministris iustitiæ, illos Occidat. 157.4

An saltem in aliquibus casibus, teneatur inuasus Occidere inuasorem iniustum. 158.8

An fiat irregularis, qui, seruato moderamine inculpatæ tutelæ, occidit alium, ad vitandam in se mutilationem membri. 159.10

An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem; vt se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo. 160.11

An ad minus, fiat irregularis, qui Occidit iniustum inuasorem; ne turpiter ab illo deformetur. 160.12

An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, verbi gratia, puerum, vel amentem, vel phreneticum qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum

illum præueniat,omninò eum confodiet. 160.14
An ſine incurſione irregularitatis, poſſim ego Occidere illum qui actu mandat, & ſuadet famulo,vel ſicario, vt me occidat. 163.22
An etiam ſine incurſu irregularitatis, poſſim morte præuenire illum, qui licèt actu non ſuaſit alicui, vt me ſtatim Occideret; coniurauit tamen in meam necem, & cum ſicariis egit, vt opportunitatem quærant,me occidendi. 163.23
An ſi aliquis decreuit aliquem Occidere,& hoc alicui manifeſtauit;poſſit hic,licitè,& ſine incurſione irregularitatis,illum morte præuenire, ſi aliter non poſſet effugere. 163.24
An qui recluſus in aliqua domo, videt inimicum inſidias parantem,vt eum Occidat;poſſit licitè præuenire, & interimere illum, ſi aliud remedium euadendi non habeat. 164.26
An liceat cuique, illum prius occidere, qui falſis calumniis, & teſtibus, contendit ipſum per iudicem interficere; imponendo illi aliquod flagitium, ob quod ad mortem ab ipſo Iudice ſit damnandus. 164.27
An item, licitè, & ſine incurſione irregularitatis, poſſit quis Occidere falſum teſtem, euntem ad teſtificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus ſit, vel infamandus,vel omnibus ſuis bonis priuandus. 165.28
An etiam poſſit quis licitè Occidere accuſatorem, vel teſtem, qui bona fide de crimine morte digno illum accuſat, aut falsò teſtificatur. 165.29
An etiam poſſit quilibet non ſolùm defendere vitam ſuam,ſed etiam vitam Patris vel filij vel vxoris, aut alterius conſanguinei; vſque ad Occiſionem iniuſti aggreſſoris, abſque incurſu irregularitatis. 171.40
An licèt licitè Occidat ſæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuaſorem ſuorum bonorum temporalium; maneat nihilominus irregularis. 173.2
An etiam licitè,& liber ab irregularitate,poſſit quis Occidere furem, qui rem furatam iam habet poſitam in certo loco. 175.8
An manſerit irregularis, qui Occidit hominem quendam, à quo arrepta barba trahebatur, & à ſe aliter expedire non poterat. 177.2
An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem ſibi, *Mentiris*, occidit. 179.7
An fiat irregularis qui Occidit aliquem in duello,ad quod ſuſcipiendum nulla legitima cauſa interceſſit. 181.1
An fiant irregulares, qui gladiis,& crudis armis, inter ſe decertando, aut infeſtis haſtis dimicando (Hiſpanè, *en el Iuego de Torneos*) aliquem Occidant, vel deforment etiam à caſu. 193.30
An qui vnico ictu plures Occidit homines, plures irregularitates incurrat. 259.42
Vide, *Homicidium.*

Oculus.

An ſit irregularis cæcus ille, qui licet nihil videat, habet Oculos integros & claros. 20.4
An Monoculus, ſeu qui vnum tantum habet Oculum,ſit irregularis. 20.7
An etiam ſit irregularis ille, qui habens vtrumque Oculum integrum, caret viſu oculi dextri. 20.8
An ſaltem ſit irregularis, qui ſiniſtro oculo (qui dicitur, *Oculus Canonis*) non videt. 21.9
An ſit irregularis, qui nubem aliquam, vel maculam habet in Oculo. 21.10
An ſint irregulares Lippi,hoc eſt qui lachrymantes Oculos continuò habent. 21.11
An habens Oculos ſine palpebris, ſit irregularis. 21.12
An ſit irregularis, qui habet vnum Oculum grandiorem altero. 22.13
An ſit irregularis, qui luſcus eſt vel Strabo, id eſt, qui habet Oculos diſtortos aut diſpares. 22.14
An qui vnum eruit Oculum alteri, irregularis exiſtat. 199.9

Odoratus.

An qui caret Odoratus ſenſu,ſit irregularis. 25.35

Officialis.

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici ſcribit vel tranſcribit ſententiam, qua iubetur deformatio rei. 93.87

Officium Diuinum.

An Clericus qui eſt interdictus ingreſſu Eccleſiæ, maneat irregularis,intra Eccleſiam diuina Officia celebrando. 231.15

Opinio.

An etiam excuſet ab irregularitate contrahenda, Opinio probabilis Doctorum aſſerentium, non contineri eam in iure;caſu,quo ſint alij DD. probabiliter opinantes,contineri. 15.10

Oppreſſio.

An ſaltem, contraheretur irregularitas, ſi mors alicuius contingeret ex Oppreſſione ingredientium ad fornicis alicuius infamem domum. 196.42

Oratorium.

An ſi interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem. 231.18

Ordo.

An primarius effectus irregularitatis, ſit priuatio ſuſcipiendi Ordines licitè. 8.1
An irregularitas, non ſolùm reddat Ordinis ſuſceptionem illicitam; ſed etiam inualidam. 8.2
An irregularitas ſuperueniens Ordinato, priuet vſu Ordinis ſuſcepti. 9.5
An in irregularitate contracta ab eo qui ſemel in furiam aut amentiam incidit, & ſanitatem recuperauit; poſſit Epiſcopus diſpenſare; aut declarare aptum eſſe non ſolum ad vtendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos. 18.11
An ſaltem, qui omnino eſt iam liber à vexatione dæmonis, poſſit abſque diſpenſatione, ad Ordines minores promoueri. 19.15
An laborantes prædicto morbo caduco,licitè poſſint abſque vlla diſpenſatione,in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. 32.80
An diſpenſatio illegitimi ad Ordines ſimpliciter vel ad clericatum, extendatur quoque ad Ordines ſacros. 45.41
An ſi in diſpenſatione illegitimi ad Ordines, contineretur hæc clauſula: Diſpenſo tecum ad omnes Ordines: tunc ſaltem talis diſpenſatio intelligenda eſſet, etiam de omnibus ſacris. 45.42
An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat diſpenſatus; intelligatur etiam diſpenſatus ad beneficia ſimplicia, ſolita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis. 45.43
An ſi hæc irregularitas ex occulto delicto Parentum proueniat, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis, quoad maiores Ordines, beneficium curatum,&c. 48.56
An defectus ætatis ad Ordines requiſitæ, inducat irregularitatem. 57.1
An Ordinatus ante legitimam ætatem incurrat irregularitatem, ſi nondum ætate legitima adepta, maiores exerceat Ordines. 57.2
An Regij Conſiliarij deputati ad cauſas ciuiles iudicãdas,poſſint non depoſito tali munere,ad Ordines promoueri,

promoueri, & promoti, idem munus exercere. 59.12
An saltem, reiterans Sacramentum Ordinis, pœna irregularitatis puniatur. 207.16
An positis illis duabus conditionibus quas Canon Concilij requirit; nempe exemplar vitæ & necessitas ministrorum; sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, aut Episcopi, vt baptizatus in fine Ordinari possit. 208.4
An qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episcopatui renunciauit, suscipit; maneat irregularis. 209.1
An irregularis fiat, qui Ordinatur scienter ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, irregulari, aut alia aliqua pœna irretito, quæ ipsi liberum exercitium sui Ordinis prohibeat. 209.2
An maneat irregularis, qui ordinatur per saltum; seu qui suscipit superiorem Ordinem, relicto inferiori. 210.3
An non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, qui furtiuè, id est, ignorante Episcopo, nec examinante, nec approbante, Ordinem recepit. 210.4
An qui vno die recipit primam tonsuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. 210.6
An saltem, irregularitatem incurrat, qui eodem die, inscio Episcopo, quatuor minores Ordines, simul cum Subdiaconatu, suscipit. 211.7
An ad minus, pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die, inscio Episcopo, duos Ordines maiores suscipit. 211.8
An saltem fiat irregularis, qui per saltum promotus, exercet actum Ordinis prætermissi. 212.12
An saltem, incurrat irregularitatem, qui vsurpat actus minorum Ordinum, quos non habet. 215.29
An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines quos non habet. 215.31
An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex priuilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt. 218.7
An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum sui superioris. 222.28
An saltem, fiat irregularis, qui exercet Ordinem, contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda. 222.29
An qui specificè ab aliquo Ordine, verbi gratia, Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis, non solum si exerceat actum Sacerdotij, à quo est suspensus; verum etiamsi exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempè Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus. 226.16
Vide, *Suspensio.*
An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum Sacri Ordinis exercet. 227.1
An qui tempore interdicti, recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis. 230.12
Vide, *Interdictum.*
An Sacramentum Ordinis possit ministrari, aut conferri, tempore cessationis. 271.27

Os.

An habens Os distortum, sit irregularis. 24.28

Ostentatio.

An maneat irregularis qui ob vanam Ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti, duellum suscipit, & in eo homicidium admittit. 182.2

P

Papa.

AN saltem Papa, possit imponere irregularitatem absolutè, pro culpa veniali. 3.8
An saltem ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6
An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit. 34.88
An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. 110.16
Papa an possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3
Vide, *Pontifex.*

Parens.

An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent. 196.44

Parochus.

An Parochus irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij. 13.23
An Parochus solemniter baptizans puerum alterius Parochiæ sine licentia Episcopi aut Parochi; fiat irregularis. 209.11

Parvitas materiæ.

An ob Paruitatem materiæ, excusetur quis ab irregularitate incurrenda. 13.1

Pater.

An Pater, aut Dominus maneant irregulares, si filio, aut famulo dicant: *Domum non redeatis, donec aliquid noui de vobis audiamus.* 124.16
An etiam fiant irregulares Pater aut Dominus, casu quo dicant filio aut seruo hæc verba: Caue ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam. 125.17

Patria.

An sit irregularis, qui præmissa protestatione, proditionem Patriæ, aut crimen aliud, in Rempublicam, vel Principem, reuelat. 87.60

Percutiens.

An si quis, animo latronem occidendi; non lethaliter, sed leuiter Percussit; sed deinde, alij neque vocati, neque incitati à primo percussore, lethaliter percusserunt, omnes maneant irregulares. 140.67
An quando primus aliquem lethaliter Percussit, & cæteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneant, sequuta percussi morte, irregulares. 141.69
An Percutiens degradatum realiter, aut actualiter, vel depositum incorrigibilem; incurrat excommunicationem Canonis, *si quis suadente.* 275.4
An saltem incurrat dictam censuram, qui degradatum solum verbaliter, percutit. 275.5
Vide, *Degradatio.*
An etiam è contra, quando quis primò lethaliter Percussit aliquem, cæteri verò aduenientes leuiter solum percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit. 140.68

Pes.

An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos Pedum. 27.50
An carens Pede, itavt non possit, sine pede ligneo ambulare; sit irregularis. 27.52
An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito qui carens Pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret. 33.85

Pestis.

An laborantes Peste, sint irregulares. 31.75

Pharmacapola.

An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij & Pharmacopolæ, qui medicamenta corrupta, aut suppositicia præscribunt aut præbent, ex quibus ægroti mors subsequitur. 118.28

Phreneticus.

An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, verbi gratia, puerum, vel amentem vel Phreneticum, qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum præueniat, omninò eum confodiet. 160.14

Pila.

An sint irregulares, qui hyemali tempore, se petunt Pilis niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur. 192.25

Podagra.

An qui Podagra, aut chyragra laborant, sint irregulares. 31.74

Pœnitentia.

An Pœnitentia solemnis, faciat quem irregularem. 242.6

An tempore cessytionis, sit licitum, ministrare Pœnitentiam omnibus infirmis. 270 12

An non solum infirmis, verum etiam sanis, possit ministrari Pœnitentia, cessationis tempore. 270.23

Pollex.

An sit irregularis, qui caret digito alio præter digitos Pollicem & Indicem. 26.44

Pollutio.

An Pollutio facta in somnis in Ecclesia polluat ipsam. 282 25

An saltem violetur Ecclesia per Pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones. 282 26

An ad violandam Ecclesiam, sufficiat habere in illa voluntariam Pollutionem, in parua quantitate, vnius, videlicet, vel alterius guttæ. 283.28

Vide, *Ecclesia.*

Pons.

An qui aliquem de Ponte ioco præcipitem dedit, eo fine, vt ipsum à quartana liberaret; manserit irregularis, casu, quo ille interierit. 194.35

An aliquis fiat irregularis, casu quo turba aliqua ad Pontem aut fores Ecclesiæ, ita se constipat, quod aliqui compressi pereant. 196.41

Pontifex.

An Summus Pontifex sit capax irregularitatis contrahendæ. 7.5

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ, supra enumeratis. 20.19

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89

An etiam possit licitè dispensare Pontifex vt celebret Sacerdos vtraque truncatus manu. 34.90

An Pontifex possit illegitimos legitimare ad Ordines, & ad beneficia. 42.28

Vide, *Papa.*

An etiam possit Pontifex, directè, & liberè, alienos subditos legitimare ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in præiudicium vocatorum. 42.31

Vide, *Legitimus.*

An possit Pontifex illegitimos quoscunque, etiam alienos subditos, legitimos, adhuc ad temporalia, reddere; dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à iure Pontificio introductum. 43.32

An vt possit Pontifex dispensando in radice Matrimonij, legitimare, illegitimum, sit opus, vt parentes huius viuant, & denuo matrimonium contrahant. 43.33

An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia; etiam honores, & successiones; casu, quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt. 43.34

An Pontifex possit, subsequenti matrimonio, legitimare filios spurios. 44.38

An eo ipso, quod Pontifex dispenset cum aliquo in irregularitate illegitimitatis; legitimet consequenter illum, tam quoad spiritualia, quàm quoad temporalia. 45.40

An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad maiores Ordines, Dignitates, Prælaturas, & beneficia duplicia. 47.49

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines quos non habebat. 215.31

An Summus Pontifex, possit in omni irregularitate dispensare. 246.4

Vide, *Dispensatio.*

An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis in vniuersa Ecclesia. 262.2

An solus Pontifex possit ponere cessationem, post interdictum. 262.3

Præceptum.

An ad minus qui commisit delictum, propter quod suspendendus est, secundùm iura; si accedens Præceptum Superioris prohibens celebrationem, nihilominus celebret; fiat irregularis. 223.30

Præco.

An sit irregularis, Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat. 94.92

Prædicator.

An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio Prædicandi, maneat irregularis, si prædicet. 219.13

Vide, *Concionator.*

An saltem, maneat irregularis, excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio Prædicandi; si prædicet, quando tali excommunicato, interdicto, aut suspenso, annexum est officium prædicandi. 219.14

Prægnans.

An casu quo mater moriatur Prægnans & post mortem ex negligentia non aperiatur, sed sepulturæ tradatur cum fœtu viuente in vtero, qui posteà moriatur; tunc maneat violata Ecclesia. 285.39

Prælatura, Prælatus.

An irregularitas reddat inhabilem ad dignitatem, & Prælaturam regularem. 12.20

An etiam, possint Prælati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu siniſtro. 34.86

An Prælatus Regularis possit dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas, vt sacrificare valeat, saltem in occulto. 34.87

An, vt illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia. 51.65

An, non attento Iure communi, sed priuilegiis Religionum, omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus ad omnes Prælaturas & dignitates, intra Religionem obtinendas. 53.73

An ex Summorum Pontificum priuilegiis, possint nunc Prælati Regulares, Generales, aut Prouinciales, dispensare cum illegitimis sibi subditis, ad quascunque Prælaturas, & dignitates Ordinis habendas. 54.74

An etiam nunc, possint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, seorsum per seipsos, & extra Capitulum, dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & dignitates Ordinis habendas. 54.75

An ex priuilegio possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores. 71.39

An Prælatus Ecclesiasticus maneat irregularis, si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quædam crimina. 77.20

An Prælatus, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere, & ad se, siue viuum, siue mortuum, adducere; maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent. 78.25

An etiam maneant irregulares Iudices, vel Prælati, qui propositis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint. 78.26

An Prælatus Ecclesiasticus, aut Princeps sæcularis, maneat irregularis, casu, quo Iudex ab ipso delegatus, iniustè ad mortem, seu mutilationem, damnet reum. 79.28

An Prælatus Ecclesiasticus, possit committere alicui Clerico, vt vice sua, eligat Iudicem, qui causam criminalem cognoscat. 79.29

An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant, apud Iudicem pro reo. 81.38

An saltem Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista, orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice. 107.138

In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam hucusque datam, dispensare. 253.30

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate, orta ex homicidio casuali, etiam publico. 253.31

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, modo occulto. 253.32

An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis, in irregularitate contracta ex homicidio directè voluntario, etiam publico. 255.33

An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos. 277.16

Vide, *Degradatio.*

Prælati Regulares an possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas. 289.4

Presbyter.

An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici; teneatur, manifestare, se Presbyterum, seu Clericum, occidisse? an verò sufficiat dicere, se hominem occidisse. 258.38

Princeps.

An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis; si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirant, & puniant, iuxta leges, & iuris dispositionem. 77.21

An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus, si deleget potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari; nempe, homicidio, in sua iurisdictione commisso; vt inquisita veritate, iustitiam, iuxta leges, faciat. 78.22

An ad minus, maneat irregularis prædictus Princeps, vel Clericus, qui Iudici à se designato, mandat, vt sententiam sanguinis proferat in talem malefactorem. 78.23

An etiam, maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Ecclesiasticus, qui dicit Iudici à se delegato, vt sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam, ipse iudex delegatus iam condemnauerat. 78.24

An possit Prælatus, aut Princeps, sine nota Irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitiorem mortis pœnam. 78.27

Vide, *Rex.*

Priuilegium.

An proprius Bigamus Clericus in minoribus solùm constitutus, priuetur Priuilegio clericali Canonis, & fori. 72.44

An qui habent Priuilegium audiendi Missam cessationis tempore, teneantur eam audire diebus festis. 268.13

An Priuilegia Regularibus concessa, quoad obseruantiam interdicti, locum habeant in cessatione. 273.5

An Ecclesia per violationem, amittat Priuilegia immunitatis. 287.50

Procurator.

An Procurator, & Aduocatus, qui dolosè assumptum rei patrocinium deserunt; sint irregulares. si reus, ob desertionem, damnetur ad mortem. 147.90

Professio.

An per Professionem in Religione approbata, tollatur, saltem quoad Ordines, etiam sacros, irregularitas in illegitimo quocumque. 50.63

An etiam, stando in terminis iuris communis, per Professionem in Religione, tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes. 51.64

An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitiatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad Ordines sacros suscipiendos. 51.66

Protestatio.

An vt non incurrat quis irregularitatem, sufficiat, si Protestationem solo animo faciat. 84.48

An vt Protestatio liberet quem ab irregularitate; debeat fieri coram Iudice, simul dum formatur accusatio. 84.49

An sit necessaria Protestatio ad excusandam irregularitatem, quando accusatio criminis fit coram Iudice Ecclesiastico. 84.50

An saltem, sit necessaria Protestatio, si causa incipiat in iudicio Ecclesiastico, & finiatur in iudicio sæculari. 84.51

An omittens Protestationem in causa sanguinis, ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis. 84.52

An hæc protestatio, non solum Clericis, sed etiam laicis, sit necessaria ad euitandam irregularitatem. 84.53

An Protestatio excuset ab irregularitate illum qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati, si hoc reparari alia via possit. 85.54

An rursus, qui præmissa Protestatione, accusat malefactorem de iniuria iam illata non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis personis, euitet irregularitatem. 86.58

Vide, *Accusans.*

Quonammodo facienda sit, cum opus est, Protestatio, de qua in superioribus fuit sermo. 88.66

Proximus.

An ob defenſionem honoris Proximi, liceat cuipiam, occidere iniuſtum illius inuaſorem. 180.10

An non ſolùm à culpa, ſed etiam maneat ab irregularitate immunis, qui occidit aliquem pro defenſione honoris proximi. 181.11

Pudicitia.

An pro ſua Pudicitia tuenda, licitum ſit cuipiam, occidere iniuſtum inuaſorem. 180.12

An etiam ſit licitum cuipiam, ſicut ſuam, tueri Pudicitiam alterius, occidendo inuaſorem, quando aliter non poteſt illam tueri. 181.13

An qui occidit inuaſorem iniuſtum, ob defendendam Pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis. 181.14

Pugnare.

An etiam Clericis in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſit prohibitum in bello iuſto aggreſſiuo, propria manu pugnare. 98.106

An iure naturali aut diuino ſit prohibitum Clericis, propria manu pugnare. 99.108

An dicta prohibitio, non Pugnandi propriis manibus; obliget ſub mortali Clericos in ſacris conſtitutos. 99.109

Pumilio.

An Pumiliones, aut Nani (Hiſpanè, *Lnanos*) ſint apud nos irregulares. 29.66

Puſillus.

An etiam ſint apud nos irregulares, homines Puſilli corpore. 30.67

Pygmeus.

An Pygmei, ſint irregulares. 29.65

R

Ratiocinia.

AN obligatio ad Ratiocinia, hoc eſt, ad rationem reddendam alicuius adminiſtrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem. 55.7

An in caſibus in quibus, ob ratiocinia reddenda, aliqui ſunt irregulares, poſſint ad Ordines promoueri, caſu, quo exhibeant fideiuſſorem, qui cauſam ratiocinij in ſe aſſumat, & promittat debita ſoluere. 60.15

An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate, contracta ob ratiocinia reddenda; ſi bonorum ceſſionem faciat, reſeruata ſibi congrua ſuſtentatione. 60.16

Rebaptizatio.

An maneat irregularis, qui ſcienter Rebaptizat. 203.1

An etiam, fiat irregularis, qui ex officio miniſtrat Rebaptizanti. 203.2

An etiam hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui ſuos filios Rebaptizandos offerunt, Compatres, & alij cooperantes rebaptizationi. 203.3

An Rebaptizatio debeat eſſe ſolemnis, & publica; vt miniſter rebaptizantis, & ipſe rebaptizans, irregularitatem incurrant. 203.4

An etiam, hanc irregularitatem incurrat non ſolum Rebaptizans, & eius miniſter, ſed etiam ipſe rebaptizatus. 204.5

Vide, *Baptiſmus.*

An hac irregularitate innodetur paruulus, qui ante vſum rationis Rebaptizatur. 204.6

An ſi non baptizatus Rebaptizet, maneat irregularis. 204.7

An ſi quis, ignorans probabiliter, ſe eſſe baptizatum, Rebaptizaretur; incurrat irregularitatem. 204.8

An ille qui omnino ignoranter Rebaptizatur, & poſtea ratum habet ſuum ſecundum baptiſmum, irregularis ſit. 205.9

An qui metu cadente in virum conſtantem Rebaptizat, vel rebaptizatur; ſit irregularis. 205.11

An qui certò ſciens, aliquem eſſe ritè baptizatum, denuò ſub conditione Rebaptizat, fiat irregularis. 206.12

An etiam, euadat irregularitatem, qui re ipſa intendit Rebaptizare; ſed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam ab ipſa impoſitam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo, *ſi non es baptizatus, ego te baptizo.* 206.13

Regularis.

An Clerici aut Regulares temporalem iuriſdictionem habentes, qui interſunt executioni ſententiæ mortis, ſint irregulares. 97.102

Religioſus.

An illegitimus factus Religioſus poſſit ſecundùm ius commune, eſſe Vicarius Epiſcopi. 52.68

An Religioſus petens diſpenſationem, ad dignitates & Ordines, debeat neceſſariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempe, an ſit ſpurius, naturalis, ſacrilegus, aut inceſtuoſus. 57.84

An etiam, Religioſis, laicis quoque; ſit prohibitum, propria manu pugnare. 98.107

An etiam, Religioſi laici mortaliter peccent, ſi in bello iuſto, ſine licentia pugnent. 100.112

Vide, *Bellum.*

An item Religioſis ſit interdictum, mederi abſcindendo, vel adurendo. 111.3

An omnibus Religioſis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, ſit prohibitum mederi adurendo, &c. 111.4

An Religioſi exempti incurrant excommunicationem, non ſeruando ceſſationem generalem, quæ ab Eccleſia Matrice, vel Parochiali, ſeruatur. 273.2

An ſi Religioſi Mendicantes, violent ceſſationem, dictam excommunicationem incurrant. 273.3

An Religioſi violantes ceſſationem ſpecialem, etiam excommunicationem incurrant. 273.4

Res.

Quænam Res dicatur, magni momenti, pro cuius defenſione licèt cuipiam, interficere eius raptorem. 174.5

An deinde, immunis ſit ab irregularitate, non ſolum ille (laicus, vel Eccleſiaſticus) qui occidit inuadentem, ne auferat Rem magni momenti; ſed etiam ille, qui occidit, vt recuperet rem, quam iam abſtulit. 174.6

Vide, *Bona.*

An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum Re, quam ſurripuit. 174.7

An etiam, poſſit quis, abſque incurſione irregularitatis, ingredi domum, vbi Rem furatam in pacifica poſſeſſione fur retinet, & illum occidere, ſi reſiſtat eam tradere eidem domino. 175.9

An etiam, liceat alicui, occidere clàm iniuſtum litigatorem qui calumniis, & falſis teſtibus conatur in iudicio illum ſuis Rebus ſpoliare, ſi aliter ſpoliationem illam effugere non poſſit. 175.10

Reus.

An qui, ſiue voce, ſiue punctione, inſtigat iumentum, quo Reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, ſi ex eo mors rei acceleretur. 96.99

An qui dicit Reo; *Aſcende ſcalam, vel admoue caput ſtipiti ad excipiendum ictum; aut, laqueum induc,* fiat irregularis, ſi ob ipſius dictum, reus citius occidatur, aut mutiletur. 96.100

Rex.

An Rex, aut alius Princeps sæcularis, sicut potest legitimare suos subditos, quoad honores, & officia sæcularia; ita possit, quoad Ecclesiastica, vel ad Beneficia, vel ad Ordines. 56.81

Vide, *Princeps.*

Rixa.

An polluatur Ecclesia, quando in Rixa puerorum aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur. 281.17

S

Sacerdos, Sacerdotium.

AN ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6

An saltem, qui tantum semel in vita, caduco morbo correpti sunt, iam sunt à tali passione omninò liberi; possint ad Sacerdotium promoueri. 31.78

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89

An qui mala fide ante ætatem legitimam Sacerdotium suscepit & cum Episcopo in ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. 57.3

An qui bona fide Sacerdotium ante legitimam ætatem suscepit, & adueniente fide mala ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem. 57.4

An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in via conspicatum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est. 119.34

An Sacerdos celebrans sine altari consecrato ab Episcopo, sit irregularis. 213.21

An sit irregularis Sacerdos, qui pro persona viuenti, Missam defunctorum dicit, ea intentione, vt illi mortem impetret. 214.23

An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum, scienter ad Ecclesiasticam sepulturam admittit; fiat irregularis. 214.25

An Sacerdos qui ex commissione Papæ, ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis. 218.8

An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato, nominatim ab Episcopo. 222.25

An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis. 222.26

An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ, leni capitis inclinatione, postulet ab illo facultatem benedicendi populo. 222.27

An Sacerdos qui mala fide ante legitimam ætatem Sacerdotium suscepit, fiat irregularis, consecrando simul cum Episcopo ordinante. 226.13

An in præassignatis duobus casibus, non solùm Subdiaconus aut Diaconus incurrat irregularitatem; sed etiam ipse celebrans Sacerdos. 232.23

An Sacerdos realiter degradatus, validè consecrare possit. 276.7

Sacerdoti simplici an Episcopus possit committere reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.2

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3

An, vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requirat licentiam Episcopi. 290.6

Vide, *Ecclesia.*

Sacramentum, Sacramentale.

An irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent. 9.7

An ex iteratione Sacramentalium, vel consecrationum; oriatur etiam irregularitas. 206.14

Sacrilegium.

An ob crimen Sacrilegij, fiat quis irregularis. 242.5

Sanguis.

An si Sanguis, vel semel effundatur in porta Ecclesiæ; tunc maneat violata. 287.48

Vide, *Ecclesia.*

Scabies.

An laborantes Scabie multa, sint irregulares. 30.71

Schismaticus.

An Schismatici sint irregulares. 238.22

Scientia.

An defectus Scientiæ faciat hominem irregularem; itavt, nec Ordinari, nec in suscepto Ordine ministrare possit. 16.1

An hæc irregularitas orta ex defectu Scientiæ, tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem. 16.2

An irregularitas proueniens ex defectu scientiæ, sit dispensabilis à Papa; quod idem est, ac inquirere; an Papa possit dispensare, vt illiteratus Ordinetur. 16.3

An hæc illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, Scientiam & alias dotes illegitimi. 56.79

Vide, *Ignorantia.*

Semen.

An per quamcunque illicitam Seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluatur, & violetur. 283.29

Sententia.

An vt irregularitas incurratur, expectari debeat Sententia declaratoria Iudicis. 8.10

Sepultura.

An saltem, fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto, sepeliunt defunctos, cum Officio diuino, & Missa. 230.14

Vide, *Interdictum.*

An non solum laici, verum etiam Clerici, priuentur, tempore cessationis, Ecclesiastica Sepultura. 272.31

An tempore cessationis, possint Sepeliri Clerici, non solum in cœmeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia. 272.33

An tempore cessationis, possint Sepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis. 272.29

An tempore cessationis, licitum sit, Sepelire cadauera fidelium omnium, in loco Sacro, absque vllo diuino officio, aut solemnitate solita. 272.30

An omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, Sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis à diuinis. 272.32

An Ecclesia violetur, ex eo quod in ea Sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus. 284.33

An polluatur Ecclesia, per Sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet. 285.36

Vide, *Ecclesia.*

Seruus.

An Seruus quocunque modo à seruitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstet Canonicum impedimentum, licitè Ordinari. 58.2

An si Seruus, sciente, & non contradicente Domino, Ordinetur in Clericum, maneat liber, & non irregularis consequenter. 58.3

An

An ſi Seruus, ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initietur Ordinibus, maneat etiam eo ipſo liber, & non irregularis. 58.4

An Seruus ſaltem, maneat à ſeruitute liber, ſi etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initietur Ordinibus. 58.5

Simoniacus.

An Simoniacus ſit irregularis, irregularitate ex ſe crimini ſimoniæ annexæ. 241.4

Sodomita.

An Clericus publicè Sodomita, ſit irregularis, ex commiſſione præcisè talis criminis. 241.2

Spurius.

An in impetranda legitimatione ſpurij, neceſſarium ſit mentionem facere qualitatis ſpurietatis, & adulterij vtriuſque parentis. 50.61

Sterilitas.

An qui dat fœminæ, venenum Sterilitatis, ne concipiat; aut viro, ne poſſit generare; incurrat irregularitatem. 156.18

Strabo.

An ſit irregularis, qui luſcus eſt vel Strabo, id eſt, qui habet oculos diſtortos aut diſpares. 22.14

Subiectum.

An ſubiectum, in quod cadat irregularitas, debeat neceſſariò eſſe vir. 6.2

An vir non baptizatus, ſit ſubiectum capax irregularitatis. 6.3

Superior.

An Superiores Regulares poſſint reconciliare eorum Eccleſias conſecratas. 289.4

Vide, *Prælatus.*

Surdus.

An omnino Surdus ſit irregularis. 22.15

An etiam ſit irregularis Surdaſter, hoc eſt qui difficulter audit; aut vna aure tantum ſurdus eſt. 22.16

An ſi poſt Sacerdotium obtentum, Surdus quis fiat, poſſit exercere omnia munia Sacerdotis. 22.17

Suſpenſio, Suſpenſus.

An Clericus Suſpenſus ab Ordine, vel officio; irregularitatem incurrat, exercens Ordinem ſuſpenſum. 223.1

An non ſolum incurrat irregularitatem, exercens actum Ordinis, ille qui eſt Suſpenſus ab homine; verum etiam ille, qui eſt ſuſpenſus à Iure. 223.2

An qui nominatim non eſt denunciatus Suſpenſus; fiat irregulares, violando ſuſpenſionis cenſuram. 224.3

An omnis violatio cenſuræ Suſpenſionis, hanc irregularitatis pœnam afferat. 224.4

An quando Suſpenſio fertur his verbis: *Qui hoc fecerit, ſuſpenſus ſit ab officio, donec ſatisfaciat, vel pœniteat:* fiat irregularis, qui poſt commiſſum crimen, ante pœnitentiam, exercet actum Ordinis, à quo eſt ſuſpenſus. 224.5

An irregularitatem contrahat Clericus, qui Suſpenſionem, quam à celebrando, ei Confeſſarius, in foro pœnitentiæ inflixit, non ſeruat, ſed violat. 224.6

An violans Suſpenſionem, ſeu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manantem; nouam irregularitatem incurrat. 225.8

An Suſpenſus ab officio in temporalibus, contrahat, ſi in eis adminiſtret, irregularitatem. 225.9

An ad minus, fiat irregularis, qui Suſpenſus ab officio in temporalibus, in eis adminiſtrat, in contemptum Clauium. 225.11

An ſaltem Suſpenſi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares, exercendo actus iuriſdictionis in ſpiritualibus. 226.12

An ſaltem Subdiaconus & Diaconus Suſpenſi ob Ordinationem ante ætatem, fiant irregulares cantando Epiſtolam & Euangelium in prædicta Miſſa. 226.14

An Suſpenſus ſimpliciter ab Ordine; fiat irregularis, per exercitium, tam maioris, quàm minoris Ordinis. 226.15

An etiam, immunis ſit ab irregularitate, qui Suſpenſus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum Ordinis ſuperioris, à quo ſpecificè non eſt ſuſpenſus. 227.17

An Suſpenſus, manens in ſuſpenſione per annum, etiamſi ſuſpenſioni per exercitium Ordinum non contraueniat; incurrat irregularitatem. 227.18

An qui non eſt Suſpenſus ab Ordine, ſed tantum ab eius exercitio; fiat irregularis, per exercitium Ordinis, per ſuſpenſionem prohibitum. 227.19

Suſpendere, ſiue, iugulare.

An polluatur Eccleſia, ex eo quòd Iudex Suſpendat in ea aliquem. 279.9

An item maneat Eccleſia polluta, ſi Iudex Suſpendat hominem ſuper tectum Eccleſiæ aut ſubter eam in ſpecu, aut in pariete exteriori eiuſdem. 280.10

T

Tacens.

AN irregularis fiat ille, qui præſens fuit tractatui habito, ſuper occidendo eius inimicum ab eius conſanguineis, vel ſeruis; & tamen tacuit. 150.98

Tabellio.

An Notarius ſeu Tabellio publicus, qui ſententiam ſanguinis ſcribit vel dictat, ſit irregularis, morte aut mutilatione ſequuta. 93.84

An publicus Notarius ſeu Tabellio, teſtium depoſitiones in cauſa ſanguinis recipiens, fiat irregulares ſecuta morte, ſeu mutilatione. 92.83

An etiam fiat irregularis Tabellio publicus qui ſententiam ſanguinis ſcriptam à famulo ſignat, & ſuo ſigillo authenticam reddit. 93.85

Tabernarius.

An Macellarij, Tabernarij, & huiuſmodi; ſint ex infamia officij, irregulares. 243.11

Tectum.

An ſit irregularis ille qui Tecta reficiens, proiicit tegulam, qua occiditur viator. 190.19

Teſticuli.

An qui caret, abſque culpa, Teſticulis, ſit irregularis. 28.55

An qui alteri amputat vtroſque Teſticulos, abſque membro virili, perſiſtat irregularis. 201.16

An etiam eſſet irregularis, qui amputaret vnum Teſticulum, abſque genitali membro. 201.17

Vide, *Caſtrare, Virilia.*

Teſtis.

An Teſtis, qui cauſa ſanguinis, teſtimonium profert, compulſus ex obligatione orta ex præcepto naturali; maneat irregularis, morte, vel mutilatione ſequuta. 89.68

An etiam, maneat liber ab irregularitate, ſi quis Teſtificetur, propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum; morte ſubſequuta rei. 89.69

An Teſtes & Aduocati euadant irregularitatem, ſi præmittant proteſtationem; ſicut accuſator euadit quando hoc facit, petendo ſatisfactionem pro iniuria ſibi ſuiſve parentibus, &c. illata. 89.70

An quando in cauſa ſanguinis, plures, quàm requiruntur, ſunt Teſtes, omnes maneant irregulares. 90.71

An non ſolum Teſtes, qui ad delictum probandum ſunt inducti; ſed etiam illi, qui in pronuncianda ſententia mortis, adferuntur; ſint irregulares. 91.72

An Teſtes ad torturam rogati, irregulares ſint. 91.73

An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice; an reus ſit ſolitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis; ita eſſe, Teſtetur. 91.75

An Teſtis voluntariè teſtificans in cauſa ſanguinis, maneat irregularis, ſi ex eius teſtimonio, mors, vel mutilatio ſequatur teſtificato. 88.67

An Teſtis, qui non depoſuit de delicto, quia ignorauit; ſed interrogatus de fama de illa teſtatus eſt, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei ſequuta. 91.74

An item licitè & ſine incurſione irregularitatis, poſſit quis occidere falſum Teſtem euntem ad teſtificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus ſit vel infamandus, vel omnibus ſuis bonis priuandus. 165.28

An etiam poſſit quis licitè accuſatorem vel Teſtem occidere, qui bona fide de crimine morte digno, illum accuſat, aut falsò teſtificatur. 165.29

Timiditas.

An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum aut ſingulare certamen, cauſa excutiendi notam Timiditatis, aut puſillanimitatis, aut ne ignauus exiſtimetur indicentem duellum occidit. 182.5

Tonſura.

An irregularitas priuet etiam, receptione licita primæ Tonſuræ. 8.3

An qui vno die recipit primam tonſuram & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. 210.6

An Irregularitas, etiam reddat inualidam ſuſceptionem primæ Tonſuræ. 9.4

Tormentum.

An Iudex, qui dictat ſententiam vt reus per Tormenta debilitetur, fiat irregularis. 75.9

Tortor.

An Tortores, qui ſtruem lignorum congerunt, aut incendunt, ad comburendos hæreticos viuos, ſint irregulares. 95.96

Triremis.

An maneat irregularis Iudex damnans ad Triremes reum, qui ex labore remigibus conſueto, breui obiit. 77.18

Tuſſis.

An etiam ſint irregulares, qui laborant Tuſſi; aut qui cibum, & potum, non poſſunt in ſtomacho retinere 31.76

Tutela.

An etiam ſint immunes ab irregularitate Filij, ſubditi, ſerui, & Vaſſali, occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes, cum moderamine inculpatæ Tutelæ, quando iniuſtè inuaduntur ab his. 158.5

Vide, *Occidere.*

An ſit irregularis, qui cum moderamine inculpatæ Tutelæ, ad ſui defenſionem occidit inuaſorem, ſi id etiam exequatur ex odio. 160.13

An incurrat irregularitatem, qui ob defenſionem proprij honoris, inuaſorem illius cum moderamine inculpatæ Tutelæ, occidit. 176.1

V

Venatio.

AN Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculoſæ; vt eſt Venatio perdicum, cuniculorum, &c. & in ea, adhibita diligentia ſufficienti, fortuitò, & omnino caſu, occidit aliquem, maneat irregularis. 188.10

An ſaltem, maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens Venationi periculoſæ; vt eſt venatio aprorum, aut vrſorum, caſu occidit hominem. 188.11

Vendens.

An qui conficiunt, aut Vendunt funes, gladios, vel alia inſtrumenta ad interficiendos malefactores in communi; ſint irregulares. 95.94

Venenum.

An qui porrigit Venenum ei, qui ſibi illud parauit; maneat irregularis, morte iſtius ſequuta. 162.21

Verbum.

An ad inducendam irregularitatem, requirantur aliqua Verba. 7.8

An Verba, quibus in iure inducitur Irregularitas, debeant eſſe clarè, & expreſsè ſignificantia priuationem, ipſo facto, ſuſcipiendi Ordines & adminiſtrandi in ſuſceptis. 7.9

Veritas.

An fiant irregulares, qui ſuſcipiunt duellum ad Veritatis indaginem; ſi in tali duello committant homicidium. 182.3

Vexatio.

An qui eſt omnino iam liber à Vexatione Dæmonis poſſit abſque diſpenſatione ad Ordines minores promoueri. 19.15

Vicarius.

An illegitimus factus Religioſus poſſit ſecundùm ius commune, eſſe Vicarius Epiſcopi. 52.68

An item repugnet iuri communi, quòd profeſſus illegitimus Officium Vicariatus aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. 53.71

An ſaltem non repugnet iuri, quòd illegitimus profeſſus, ſit Vicarius ſeu Confeſſor Monialium. 53.72

An Vicarius Epiſcopi fiat irregularis; ſi ſuſpenſus à temporalibus, contraueniat. 225.10

Vidua.

An qui contrahit verum matrimonium cum Vidua à priori viro cognitâ, & conſummat illud; verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti. 63.12

Vindicare.

An qui indicit vel admittit duellum, ad Vindicandam iniuriam ſibi factam; & in eo committit homicidium, maneat irregularis. 182.4

Vinea.

An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam Vineam, cauſa furti; ſi ingrediens occidatur à cane, vel cuſtode vineæ. 190.16

Violatio.

An Eccleſiæ Violatio imponatur ſolùm à Iure; an etiam ab homine. 278.1

An effuſio ſanguinis animalium, inducat Violationem Eccleſiæ. 282.19

Vide, *Eccleſia.*

An Violatio habeat locum in omni Eccleſia conſecrata, aut benedicta. 286.43

An in feſtis in quibus iure ſuſpenditur interdictum loci; liceat in loco publicè Violato celebrare. 288.6

Virilia.

An qui, abſque iuſta cauſa, ſibi Virilia amputauit, vel permiſit amputari, ſit irregularis. 28.56

Vide, *Caſtrare, Teſticuli.*

An qui zelo caſtitatis per ſe vel per alios Virilia amputarunt aut caſtrarunt, ſint irregulares. 28.58

An etiam ſit irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehenſus, Virilia abſcidit. 28.59

An qui præſcindit alteri membrum Virile, fiat irregularis. 200.15

Visus.

An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri Visum, licet non eripiat oculum. 199.10

Vita.

An violetur Ecclesia per homicidium in ea factum in defensionem propriæ Vitæ. 279.3

Vngula.

An maneat irregularis ille, cui deest Vngula pollicis, aut Indicis. 27.47

Voluptas.

An maneat irregularis, qui ob Voluptatem spectantibus procreandam, duellum suscipit, & in eo homicidium admittit. 182.2

Vomitus.

An abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo Vomitus) sit irregularis. 25.36

Votum.

An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum Votum simplex castitatis, contrahit, & consummat matrimonium. 67.25

Vox.

An qui ob Vocis conseruationem, se per se aut per alios castrauerunt, sint irregulares 28.57

Vulnus.

An incurrat irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, Vulnera de se lethalia infligit; tamen diligenti aut miraculosa curatione, mors non est illi secuta. 4.12

An quando plures, de communi consensu, vnum aliquem aggressi sunt; & aggressus vnico Vulnere periit, omnes maneant irregulares. 137.60

An etiam, omnes maneant irregulares, quando plures, non præmisso consilio, aut consensu, sed in rixa subitò contingenti, omnes inuolarunt in vnum, & vulnerarunt Petrum, & solùm vnum Vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit inflictum. 138.61

An etiam in dicto casu, sint omnes irregulares, dato, quod constet, quis illud Vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit. 138.62

An quando plures Vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis; omnes, & singuli incurrant irregularitatem. 139.65

An omnes censendi sint irregulares, casu, quo posterius lethaliter Vulnerantes occurrunt inuitati à primo, qui tantum leuiter vulnerauit. 141.70

An qui Vulnerauit lethaliter aliquem, quem domus corruens interemit; maneat irregularis. 142.72

An maneat irregularis ille, qui leui Vulnere aliquem percussit; & percussus incidens in saxa, vel flumen, mortuus est. 142.73

An qui sagittam aut gladium, de Vulnere alicuius extrahit; fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pereat. 142.74

An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex Vulnere graui, vel leui, à se illato vulneratus obierit. 142.75

An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, iniuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia aut alia quapiam accedente causa, vulneratus obiit; habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit. 143.76

An saltem, maneat irregularis, si Vulnus quod intulit fuit graue, aut lethale, etiamsi percussus, ex malo regimine, aut ex imperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi, moriatur. 143.77

An qui leuiter Vulnerauit, fiat irregularis, si ex eo vulnere percussus pereat; eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum. 144.78

An item, fiat irregularis, qui percussit leuiter, si mors non sequatur præcisè ratione Vulneris, eo quod non fuerit mortale; sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde prouenientis. 144.79

An si vulneratus ex Vulnere non lethali semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit; immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij. 144.80

An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto, post acceptum Vulnus; præsumatur ex vulnere decessisse, si postea decedat. 144.81

Z

Zelus.

AN qui Zelo castitatis per se vel per alios virilia amputarunt aut castrarunt, sint irregulares. 28.58

FINIS.

EXPOSITIO
REGVLÆ
PRIMITIVÆ

FRATRVM DISCALCEATORVM,
Ordinis Sanctiſſ. Trinitatis, Redemptionis Captiuorum,
ex vtroque iure deprompta.

AVCTORE
R.P.F. LEANDRO
DE S.MO SACRAMENTO,

Eiuſdem Ordinis olim in Complutenſi, & aliis Hiſpaniæ Academiis, Theologiæ Profeſſore; poſtmodum dicti Ordinis Prouinciali, & Diffinitore Generali; nunc verò, totiùs ſuæ Religionis Miniſtro Generali.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS COVRONNEAV,
Bibliopolæ Bayonenſis.

M. DC. LVII.
CVM PERMISSV SVPERIORVM.

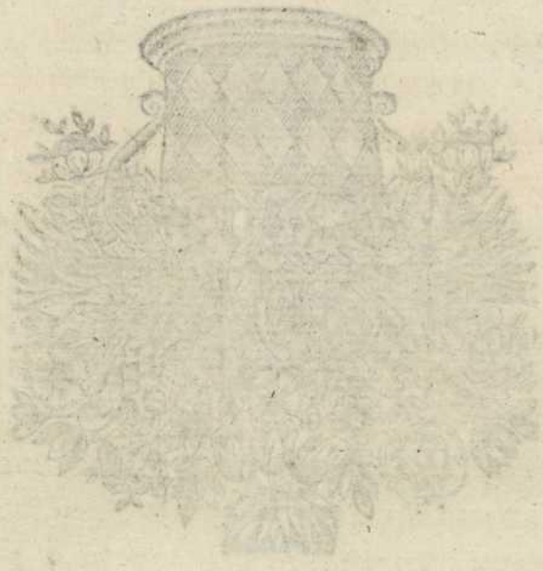

REGVLÆ
EXPOSITIO
PRIMITIVÆ
ET
PRIMARIÆ
DISCIPLINÆ
DE SS. SACRAMENTO
PÆNITENTIÆ
ET
EXTREMÆ VNCTIONIS
EX AUTHORITATE APOSTOLICA
PER LEANDRUM
A S. MARTINO

RR. PATRIBVS FRATRIBVSQVE Diſcalceatis Ordinis Sanctiſ. Trinitatis, Redemptionis Captiuorum,

FRATER LEANDER DE SANCTISS. SACRAMENTO, eiuſdem Ordinis Diffinitor Generalis,

S. P. D.

AM, iam, vt ſæpiùs optaueram, propono vobis Amantiſſimi Patres, Fratres chariſſimi, ſub breui, & claro ſtylo, fauente Triados, explanationem illius noſtræ Primitiuæ Regulæ, quæ ipſimet Trinitati Sanctiſſimæ, ab Innocent. III. Pontifice Maximo anno primo ſui Pontificatus, & Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti 1198. (nunc in aliquibus reformata à SS. D. N. Vrbano VIII) dicata, & conſecrata fuit, & per ipſammet Trinitatem diuinam, ſub tanto Antiſtite, nutu diuino, approbata.

Nec miremini, precor, quod poſt tot annorum ſpatia, in quibus, tot Doctiſſimi floruere parentes: tot optimi Theologi: tot vtriuſque iuris Doctores inſignes, ego nunc, inter omnes natu minimus, hanc difficilem Prouinciam aggredi auſus ſim Non profectò feci ſine cauſa: immò potiùs, hæc, prima fuit. Plures ſanè ætates, Sanctorum deſideriis, & clamoribus, plenæ tranſiere, antequam Diuinum Verbum, è ſinu Patris, ſub vmbra diuini ſpiritus, ad virginis aulam deſcenderet: & Filius Dei, & hominis hominibus appareret. Quod quidem, omnes ferè Eccleſiæ Patres, eò tribuunt: vt per Patriarcharum figuras, Prophetarum oracula, & vtrorumque exempla ipſa Diuini Verbi Incarnatio, vitæ perfectio, & Captiui generis humani Redemptio clarius innoteſceret: & hominis intellectus, Patriarcharum figuris: eius memoria, Prophetarum miraculis: eiuſdemque voluntas, vtrorum-

que exemplo, ad dicti Verbi Incarnati, illiuſque ſanctitatis, & perfectionis Regulæ, cognitionem, memoriam, & amorem, faciliùs, & efficacius raperetur. Nunc ergo, quod, poſt tot annorum curricula, poſt quadringentos, & quadraginta circiter annos, poſt tot grauiſſimos Patres, & Doctores, nunc per me omnium minimum, noſtræ Regulæ claritas effulgeat, eiuſque expoſitio in lucem prodeat: nihil aliud fuit quam, vt almæ Eccleſiæ, Summorumque Pontificum decretis, Sanctorum dictis, Patriarcharum noſtrorum factis, Doctorum ſententiis, omniúmque exemplo, eius perfectionis cognitio noſtrum illuſtret intellectum, moueat voluntatem, & memoria præceptorum eorum, præſertim eorum obſeruantiæ, omnium cordibus radicitius inhæreat.

Secunda cauſa, quæ animum fortiter impulit, fuit conſpicere omnes alias Patriarcharum Religionum Regulas, ſuos habere expoſitores, nulla prorſus aliquem deſiderare, nulla iam explicatore indigere. Sola noſtra, & ſanctorum noſtrorum Patriarcharum, quaſi deſtituta ſolatio expoſitoris, & acclamatoris tantæ perfectionis, ſedebat anguſta, quaſi anguſtiis confecta. Paupercula, & quaſi in obſcuro, illa quæ eſt plena ſpiritualibus diuitiis, adeò, vt nulla magis: ſed multæ ſatis minus. Vultis ne conſpicere, quid boni, quid pulchri? Quid perfecti in ſe contineat? Auſcultate, & videbitis in vultu Angelico, hoc demonſtratum, in Diui Thomæ doctrina, aſpicietis, tot habere in ſe diuitias Religioſas, quot habent ſimul, cæteræ Religionis Regulæ.

Hæc enim noſtra, altiſſimè docet, vtramque vitam tenere, actiuam, ſcilicet, & contemplatiuam. Siquidem perfectiſſimè ordinat, & ducit Religioſos ſuos ad perfectionem charitatis, quæ ſe extendit ad dilectionem Dei, & proximi. Et ſi ad dilectionem Dei directè tendit, & pertinet, vita contemplatiua, quæ ſoli Deo vacare deſiderat, hanc ſtrictè præcipit, vt eligant Religioſi, quæ ſub illa militant, iniungitque illis, cap. 13. vt ſingulis diebus, per duas horas, orationi, & contemplationi inſtent: quod profectò eſt ſingulare mandatum, & inter omnes Regulas ipſa ſola. Rurſus iniungit illis ſtrictiſſimum ſilentium, cap. 25. & alia huiuſmodi. Si vero, ad dilectionem proximi, directè pertinet vita actiua, quæ deſeruit neceſſitatibus proximorum, hanc mirificè commendat in capit. 2. Vbi diſtrictiſſimè præcipit, vt exerceant altiorem gradum vitæ actiuæ. qui eſt redimere Captiuos, & exequantur alia opera miſericordiæ. Rurſus in cap. 35. præcipit recipere Religioſos hoſpites, in capit. 24. exercitium operum Manualium, in capit. 2. caſtigare corpus, per abſtinentiam ciborum: & nuditatem veſtimentorum, in cap. 6. Et quaſi hæc non ſufficerent inſtruit, etiam ſuos Religioſos bonis moribus, probis conſuetudinibus, in capit. 25. &c. Quid habet amplius? Multa ſanè, quæ ipſa in expoſi-

tione

tione ſua vobis demonſtrabit. Faxit Deus, vt in cuius honorem, & gloriam, hæc ſumoperè laboraui, vobis (deſideratiſſimi Patres) ad ſalutem, & profectum ſpiritualem proficiant. Hæc gloria mea, hæc corona.

VV. RR. minimus frater,

FR. LEANDER De Sanctiſſ. Sacramento.

Ad Lectorem.

NE (Beneuole Lector) de hac, expoſitionis noſtræ Regulæ, mireris inſertione, huius rationem, paucis tibi proponere decreui. Eſt igitur, quòd, cùm multoties in iſto anterioribus tomis, illam vt, anno 1635. mandato Ordinis typis datam, citauerim, ne tibi citationum fundamenta deſint neceſſaria; ideo illam hîc tibi offero; veritus, ne quia pro Religione tantum impreſſa, ad te peruenerit. Illam benignus ſuſcipe, vt ego libens tanquam primum laborum meorum ſubſidium conſecro. Vale.

Cenſura ſapientiſ. V. I. Doctorum.

PERLEGIMVS diligenter expoſitionem Regulæ primitiuæ Fratrum Diſcalceatorum Ordinis Sanctiſſ. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, quam breui methodo, eleganti ſtilo, magnóque labore, & perdoctè, ex vtroque iure deprompſit R. P. Fr. LEANDER de Sanctiſſ. Sacramento, eiuſdem Ordinis Diffinitor Generalis. Cùm conſequenter ergò, ſanè ſanam, & veram verè doctrinam contineat: ideò illam prælo digniſſimam iudicamus, ac non ſolum ipſis Fratribus: ſed etiam aliis Religioſis vtiliſſimam exiſtimamus. In quorum fidem, propria manu ſubſcripſimus. Matriti 13. Iulij, anno Domini 1635.

Doctor D. PETRVS DIEZ NOGVEROL.

Ita eſt. Ego AVGVSTINVS BARBOSA, Protonotarius, & iudex Apoſtolicus.

Cenſura R. P. Fr. Franciſci de Sancto Iuliano, Diffinitoris Generalis, Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, & in ſuo Collegio Complutenſi, Primarij Theologi.

ATtentione, qua potui, & ſolertia, qua debui, legi iucundè, ordine, & commiſſione R. admodum P.N. Fratris Iſidori de Sancto Ioanne, Maioris, & Generalis Miniſtri Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſſ. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, expoſitionem Primitiuæ noſtræ Regulæ à chariſſimo mihi P. Fratre LEANDRO de Sanctiſſ. Sacramento, nunc eiuſdem Ordinis, Generali Diffinitore, & olim in Collegio noſtro, Complutenſis Academiæ, Theologo Primario, elaboratam. In qua, materia grauis, facilè ſuperata: perdifficilis, abſque difficultate propoſita, alta, quaſi præ manibus habita, obſcura, meridiana gradiens methodo, & periculoſa, currens ſine offendiculo, ponderoſo differitur ſtilo. In qua, ni fallor (neque fallor) nulla fidei diſſona: omnia moribus Religioſis conſona, & rigidæ noſtræ Regularis Obſeruantiæ aptiſſima, inueni, & inuenient omnes. Siquidem literam, quæ aliquando occidit, in ſpiritum viuificantem transfuſam, ex Sacro Canonum fonte, ex iure Ciuili, ex Conciliis, & SS. Patribus hauſtam, cernent omnes, ſicut & ego vidi. Quamobrem, dignam iudico, & vtiliſſimam fore, ſi prælo mandetur, ſpero. Datum in hoc noſtro Complutenſ. Collegio. Kalend. Nouembr. anno Domini 1635.

FR. FRANCISCVS DE SANCTO IVLIANO, Diffinitor Generalis.

LICEN

LICENTIA ORDINIS.

FRater Isidorus de Sancto Ioanne, Maior, ac Generalis Minister Fratrum Discalceatorum Ordinis Sanctiss. Trinitatis, Redemptionis Captiuorum. Dilecto nostro Patri Fratri LEANDRO de Sanctiss. Sacramento, eiusdem Ordinis Diffinitori Generali, salutem in Domino. Cum in specula cœlestis nostri Ordinis constituti, maxima sit nostri muneris sollicitudo, & cura: vt ea, quæ magis ad exactam Regularem Obseruantiam promouent, in communem Religiosorum vtilitatem euulgentur. Idcircò Nos, consilio, & assensu habito, à RR. PP. Diffinitoribus Generalibus: tibi prodendi in lucem expositionem nostræ Regulæ Primitiuæ: quam scio vtilissimam ad prædictum finem fore, & à Doctissimis viris approbatam, & laudatam esse, licentiam concedimus. In nomine Sanctissimæ Trinitatis. In quorum fidem has literas, nostra propria manu, & officij nostri sigillo maiori muniuimus. Datis in nostro Sanctissimæ Trinitatis Conuentu Granatensi. Idibus Septembris, anno Domini 1635.

FR. ISIDORVS DE SANCTO IOANNE,
Minister Generalis.

De Ordine nostri Diffinitorij Generalis.

FR. ILDEPHONSVS de Sanctissima Trinitate,
Secretarius.

INDEX

INDEX

Capitulorum, quæ in hac regula continentur.

Cap. I. De tribus votis, & Prælati nomine. pag 1
2. De diuisione bonorum, & Redemptione Captiuorum. 3
3. De Titulo Monasteriorum. 8
4. De numero Fratrum in qualibet domo residentium. 9
5. De Cura Ministri erga suos Fratres. 10
6. De vestimentis Fratrum. ibid.
7. De lectis Fratrum. 11
8. De signis in vestimentis Fratrum apponendis. 12
9. De Rasura Fratrum. ibid.
10. De equitaturis. 13
11. De Horis Canonicis. ibid.
12. De Missa, & absolutione Defunctorum. 14
13. De Oratione Mentali. ibid.
14. De Oratione Vocali. 15
15. De ieiunio. 16
16. De Abstinentia à carnibus. 18
17. De emptione rerum ad victum. 19
18. De sobrietate in potu. ibid.
19. De Abstinentia extra proprias domos. 20
20. De non habitando in tabernis. 21
21. De charitate inter Fratres, Clericos, & Laicos. 22
22. De fratribus infirmis. 23
23. De hospitibus recipiendis. 24
24. De officio Fratrum. 25
25. De silentio. 26
26. De iuramentis non faciendis. 29
27. De Pignore, & Deposito non accipiendo. 30
28. De venditione rerum. ibid.
29. De Capitulo Conuentuali. ibid.
30. De exhortatione facienda. 31
31. De culpis Fratrum arguendis. 32
32. De accusationibus publicis Fratrum. ibid.
33. De scandalo vitando. 33
34. De correctione fraterna. 34
35. De debitis contrahendis. 37
36. De causis ad Iudicem deferendis. 38
37. De Regula obseruanda, etiam à Prælatis. 38
38. De confessione Fratrum. 39
39. De Capitulo Generali. 41
40. De electione Ministri Generalis. ibid.
41. De electione Diffinitorum Generalium, &c. 42
42. De depositione Diffinitorum Generalium, & Ministrorum. 43
43. De depositione Ministri Generalis. 45
44. De receptione Nouitiorum. 46
45. De professione Fratrum. 47

INDEX

EXPOSI

EXPOSITIO
REGVLÆ
PRIMITIVÆ
FRATRVM DISCALCEATORVM
Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum.

CAPVT PRIMVM.

De tribus votis, & Prælati nomine.

REGVLÆ TEXTVS.

a b c d
In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis,
e f g h
Fratres Discalceati Ordinis Sanctissimæ
i l
Trinitatis, Redemptionis Captiuorum, sub
m n o
obedientia Prælati domus suæ, qui Mi-
p q r s
nister vocabitur, in castitate & sine proprio
viuant.

EXPOSITIO CAPITIS.

a *IN nomine.* Incipit legislator à Deo, inuocando eius nomen diuinum; tum quia, per eius inuocationem Deus maximè veneratur, vt dicitur in princip. C. tum etiam, quia in initio omnium nostrarum actionum ipsum inuocare debemus, & ponere in principio cuiuslibet instrumenti: vt habetur in cap. *in nomine Domini, in extra. de testibus, cap. in nomine Domini, dist. 23. cap. licet 26. quæst. 5. l. in nomine Domini, C. de officio Prætoris, & in authent. de quæstoribus, col. 6. & in authent. de armis, col. etiam 6. de pace Constantiæ, l. in nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, & in principio, ff.* & merito quidem, quia ex hoc sequitur bonum principium, medium, & finis Deo acceptabilis, vt dicitur *in authent. quomodo oporteat Episcop.* vnde Chrysostom. explicans illud Paul. 1. Cor. 10. *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia facite in nomine Domini Iesu Christi,* sic ait (hom. 9.) *nam si sic facimus, nihil erit scelestum, nihil immundum, omnia fausta, omnia fœlicia, omnia rectè succedent, & ideo nos in epistolis nomen Dei præponimus.*

b *Sanctæ.* Sic Deum vnum in Trinitate, Cherubim, & Seraphim incessabili voce proclamant Sanctus, Sanctus, Sanctus, *Isai 6.* quia ipse est substantialiter, & per essentiam Sanctus, & ab ipso procedit omnis sanctitas, de ipso enim dicitur, non est Sanctus, vt est Dominus 1. *Reg. 2. & Psalm. 29.* habesque hunc loquendi modum in cap. *firmiter. de Sum. Trinit. & Fide Cathol. §. hæc Sancta Trinitas.*

c *Et individuæ.* Indiuidua secundum essentiam, sed secundum personales proprietates, discreta, cap. *firmiter cit.*

d *Trinitatis,* quia tres sunt personæ diuinæ, nempe Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, vt habetur *in cap. firmiter cit.* Tres enim sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt, vt dicitur *in epist. 1. Ioan. cap. 5.*

e *Fratres.* Omnes namque Monachi, dicuntur, fratres, vt satis innuit Chrysost. relatus *in capit. ad mensam. 11. quæst. 3.* qui explicans illud Paul. ad Hebr. 11. *Si quis frater nominatur inter vos,* sic ait. *Fratrem in hoc loco, omnem fidelem simpliciter intellige, non Monachum tantum,* & habes etiam *in Clement. 1. de excessibus Prælatorum,* & in cap. *relatum 5. quæst. 2.* & in cap. *porrectum, de regul.* ibi: *Tibi se reddidit in Monachum, & Fratrem,* cap. *vos autem 16. quæst. 3.* cap. *priuilegium de verborum significat. in 6.* Sic etiam eos in spiritu vocat Dauid *Psalm. 132.* dicendo: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.*

f *Discalceati,* loquitur Pontifex cum fratribus tantum Discalceatis.

g *Ordinis,* id est Religionis, religio enim ordo appellatur, habes hoc, *in cap. literarum qui Clerici, vel vouentes,* &c. *in c. quorundam de electione & electi poteſtate, §. volentes in 6.*

h *Sanctissimæ Trinitatis,* dic vt supra *lit. b. & d.*

i *Redemptionis Captiuorum,* bene quidem Pontifex apponit hunc titulum, quia primario & principaliter ad redimendos Christianos captiuos est nostra cœlestis instituta religio, vt passim affirmant Pontifices in suis Bullis, & ideo à prædicto fine, tale pronomen cum honore suscipit.

l *Sub obedientia,* apte in initio Regulæ iecit pro fundamento Pontifex tria vota, obedientiæ videlicet, castitatis, & paupertatis: quia verè sunt bases & fundamenta totius regularis disciplinæ, vt dicit Concil. Trident. *sess. 25. de regul. capit. 1.* & cap. *cum*

Paulus 11.*quæſt.*1. vtpote eſſentia ſtatui religioſo,vt dicitur *in cap.cum ad Monaſterium,de ſtatu Monacho.* verſ.*Nec æſtimet.* in cap.*ex parte de regul.* in cap.*cum in Eccleſiis, de maiorit. & obedientia, & gloſſ.*1. *obedientiam,in Clement.exiui.de verborum ſignificatione, & gloſſa obedientiam,in extra.quorundam,& in extra. antiquæ,*& etiam partes (vt inquit Bonau.) Euangelicæ doctrinæ,quia ſunt conſilia Euangelica,de quibus dicit Saluator. Matth.19. *Qui poteſt capere capiat.*

De his enim Angel.Doctor *opuſc.*19.*contra impug. religionum,cap.*1.ſic ait:*Per tria vota,homo Deo ſacrificium offert de omnibus bonis. Per votum caſtitatis,corpus proprium, de quo ad Rom.*12. *dicit Apoſt.exhibete corpora veſtra hoſtiam viuentem. Per votum paupertatis,oblationem facit Deo de exterioribus bonis*; de quo ad Rom.15. *Obſequij mei oblatio accepta fiat in Hieroſolymis ſanctis. Per votum autem obedientiæ, ſacrificium Deo ſpiritus offerens:*de quo in Pſalm.50. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus. Imo non ſolum ſacrificium,ſed holocauſtum,per hæc tria Deo offertur.* Vnde Gregor.homil.8. *Cum quis* (inquit) *ſuum aliquid Deo vouet, & aliquid non vouet, ſacrificium eſt, cum verò omne quod habet,omne quod viuit,omne quod ſapit omnipotenti Deo vouerit,holocauſtum eſt.*

l *Sub obedientia,* obedientiæ votum,nihil aliud eſt, quam à minori, maiori, manualis, vel iuratoria Canonicè facta ſubiectio, ſic communiter Doctores.

De hac excellentiſſima obedientiæ virtute,ſic pulchrè D.Hier.c 6.Reg. Monach. *In obedientia ſumma virtutum clauſa eſt:nam ſimplici greſſu hominem ducit ad Chriſtum, & non ſolum mens excuſatur ad reddendam Deo rationem de ſubditis,ſed neque etiam obligatur reddere de ſe ipſa. O ſumma libertas, qua obtenta, vix homo poſſit peccare,*& D.Greg. lib.34.Moral.c.12. ſic de ipſa virtute ait: *Sola namque virtus eſt obedientia, quæ virtutes cæteras mentí inſerit, inſertáſque cuſtodit,* concordat D.Auguſt.*lib.*14.*de ciuitat.Dei c.*12. qui loquens de præcepto primo parenti impoſito,ſic ait:*Obedientia commendata eſt in præcepto,quæ virtus in creatura rationali, mater quodammodo eſt, & cuſtos omnium virtutum.*

l *Obedientia,* hæc autem in tribus conſiſtit. Primò, in reuerentia exhibenda. Secundò,in mandato ſuſcipiendo. Tertiò, in iudicio ſubeundo, ſic gloſſ. *obedientiam, diſt.*93.

Reuerentia verò in his. Primò,quod minor aſſurgat maiori, nec ſedeat ſtante illo,*diſt.*93. in cap. *non oportet,*& in cap.*præcipimus,*ibi: *Præcipimus,ne Diaconus, ante Presbyterum ſedeat,* in cap. *ſtatuimus, de mai.& obedient.* Secundò, quod nec ſedeat in æquali ſede,*l.obſeruand.ff.de officio Præſid.* Tertiò,vt ſalutet cum reuerentia, vel inclinando ſe, aut pileum, ſeu caputium remouendo,*l.*2.*C.de offic.diuerſ.iud.* Quartò, vt maior præcedat in ſedendo (quia ſecundum dignitatem cuiuſcumque quilibet honorandus eſt in ſede,vt habes in c. *cum olim,de conſuetud.*& ibi gl.*in ſeſſionibus,* gloſſ.*primum locum,*in cap.*ſtatuimus cit.*)& etiam in ſubſcribēdo,vt dicitur *diſt.*17.*§.fin.*ibi:*Hoc quoque notandum eſt, quod in hoc Concilio, & in alia Synodo,Symmachi Papæ, ante Rauennatem, Epiſcopus Mediolanenſis ſubſcripſiſſe, & reſpondiſſe, legitur ex quo, & ſedis prærogatiuam ante eum habere colligitur.* Et *diſtinct.*96. cap.*bene quidem, & ff.de albo ſubſcribendo.* Item in ſententiis ferendis, & in aliis ſuffragiis,vt gloſſ.*in ſeſſionibus,cit.ff.de cu.ſpurij.* Deinde in incedendo, quamuis in Curia Romana, præcedant dominos, domicelli (licet tempore æſtiuo cauſa vitandi puluerem, velint præcedere Cardinales) & denique, in conſuetis, & honeſtis ſeruitiis faciendis; itavt primò percipiant, qui in maiori ordine ſunt conſtituti; vt dicitur in cap. *ſtatuimus, de maior. & & obedientia,*& *ibi* notat gloſſa,potiorem.

In aliis duobus, nempe in iudicio, & præcepto, tangitur maioritas diſpenſationis, nam hæc debentur ei,qui præeſt,ratione iuriſdictionis,alias ſententia à ſuo iudice lata,nullius eſſet momenti,vt habetur in cap.*at ſi Clerici,de iudiciis,*& cap. *ſi non à competenti iudice.*

Accipite quæſo pulchra Ang.Doctoris verba omnia prædicta continentia. *Reuerentia* (inquit S.Doctor)*eſt honor,quem aliquis exhibet alteri gratia dignitatis,ad oſtendendum quod ipſe ſubiectus ſit ei,& paratus voluntatem eius ſequi,vt eſt aſſurgere venienti,aſſiſtere ſedenti,inclinari tranſeunti,incedentem ſequi:exhibetur autem honor. Primò propter ſuperioritatem, iuxta illud Rom.*13. *Cui honorem, honorem &* 1.*Timoth.*5. *Qui bene præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur: nam qui præſunt ſunt in loco Dei, vnde honor eis exhibendus eſt, vnde & dij vocantur Exod.*23.*Secundò propter prioritatem temporis,vt Leuitic.*19. *Coram cano capite, conſurge, & honora præſentiã ſenis. Tertiò propter dignitatẽ naturæ. Exod.*20. *Honora Patrem tuum,& Matrem tuam,& Malach.*1. *Si ego Pater, vbi honor meus? Quartò honor exhibendus eſt omnibus, propter excellentiam in aliqua gratia (debemus enim credere,quod omnes excedunt in aliqua gratia)* 1.*Petri* 1.*Omnes honorate. Rom.*2.*Honore inuicem præuenientes. Philip.*2. *In humilitate ſuperiores ſe inuicem arbitrantes, vnde Auguſtinus, non ita* (inquit) *debemus arbitrari, vt nos æſtimare fingamus, ſed verè æſtimemus aliquid poſſe eſſe occultum in aliquo,quo nobis ſuperior ſit, etiam ſi bonum noſtrum, quo illi videmur ſuperiores eſſe, non ſit occultum,* huc vſque Sanctus Doctor. *opuſc.*19.*cit.*

D.Bonauent. *in expoſitione regulæ Seraphici ſui patris,cap.*1.ſic reuerentiam definit: *Reuerentia eſt exhibitio honoris procedens ex timore filiali, & humili affectu,* Eccleſ.32. *Audi tacens,& pro reuerentia accedet tibi bona gratia.*

m *Prælati,* ita vocatus, quia aliis præeſt, ſic exponitur 2.*quæſt.*7.*§.his ita reſpondetur:* qui vtique ſicut verè gerit vicem Dei, vt dicitur in cap.*ſtatuimus* 19. *quæſt.*3. ſic quam plura ſunt eius officia. Inter alia autem officium Præconis, vt dicitur, in cap. *ſit rector diſtinct.*43. officium ducis, vt dicitur in cap. *ſciſcitaris* 7.*quæſt.*1.*& in diſt.*28. cap. *quæ ipſis.* Officium Magiſtri: nam regimen animarum eſt ars artium,vt dicitur in cap.*cum ſit ars,de ætate & qualitate,*&c.eo quod(vt ibidem ait gloſſa)animæ pretioſiores ſunt omnibus aliis rebus, & corporibus. Vel *quia* (vt melius D.Greg.)*hominem regere eſt ars artium,& diſciplina diſciplinarum, quia ipſe certè eſt inter omnes animantes,maximè & moribus varius, & voluntate diuerſus.*

Habet denique officium Paſtoris,vt dicitur in cap. *ne pro defectu.de electio.& electi poteſtate,* ex quo triplicem panem ſubditis tenetur adminiſtrare, Sacramentalem,videlicet,corporalem, & ſpiritualem, hoc eſt, Euchariſtiæ SS.Sacramentum, vt dicitur *de conſecrat.diſt.*2.cap.*non prohibeat.* Subſidium temporale, vt dicitur 16.*quæſt.*1. cap. *nulli Epiſcoporum,* & Verbum inſtructionis, & conuerſationis exemplum, vt dicitur 43.*diſt.*cap.*Epheſiis,*& 18.*quæſt.*1. cap.*audacter.*in fine,*&* 11.*quæſt.*3. cap.*præcipuè,*& cap.*ſignificaſti,de elect. & elect.pot.& diſt.*39.*in text.& cap.*1.

n *Domus ſuæ,* id eſt, ſuæ habitationis. Vbi nota, quod hoc relatiuum, ſuus,ſua,&c. hîc non importat dominium, ſed vſum, quod multoties contingit, vt *in inſtitut.de iniuriis, §.Sed & lex Cornelia,* & aduertit gloſſ.marg.verbo, *domum ſuam.*

o *Qui.* Prælatus videlicet.

p *Miniſter vocabitur.* Sic aptiſſimè vocantur Prælati, vt dicitur in cap. *in omnibus, de conſecrat. diſt.*5. quia videlicet ſubditis adminiſtrant panem,præcipuè ſpiritua

ſpiritualem (vt habitum eſt *ſupra litera m.*) ſcilicet Verbum Dei (vt ibidem ait gloſſ.) vnde hac ratione Apoſtoli dicebantur Miniſtri, quia verè Prælati, & Miniſtri verbi Dei, vt habetur *Lucæ* 1. ſed de hoc nomine amplius *infra cap.4. lit.m.*

q *In caſtitate* viuant, quia ipſa eſt primum Clerici principium, & fundamentum, vt dicitur *in authent. quomodo oporteat Epiſcop. §. hoc de Deo amabilibus,* & ſine ipſa, omnia opera imperfecta ſunt, vt in cap. *hoc ſolum* 33. *quæſt.*5. & illa ſola eſt, quæ cum fiducia poteſt Deo animas Monachorum præſentare, vt *in authent. de Lenonibus, §. Sancimus, col.6. & gloſſ. pudicos, in proœmio decretal. & gloſſ. vitæ puritate, in extra. execrabilis*, & denique ita ſublimis eſt virtus, vt ſuaderi poſſit, imperari vero, minimè, vt dicitur in cap. *integritas.* 32. *quæſt.*1. Vnde & Paulus 1.Cor.7. ſic ait: *De virginibus præceptum non habeo, conſilium autem do.*

De hac tam ſublimi virtute ſic loquitur Bernard. epiſt.42. *Quid caſtitate decorius, quæ mundum, de immundo conceptum ſemine, de hoſte domeſticum, Angelum denique de homine facit. Sola eſt caſtitas, quæ in hoc mortalitatis, & loco, & tempore ſtatum quemdam immortalis gloriæ repræſentat. Hoc tantæ pulchritudinis ornamentum, digne dixerim Sacerdotium honorare, quod dilectum Deo, & hominibus faciat Sacerdotem, cuius quippe memoria non in carnis ſucceſſione, ſed in ſpirituali benedictione ſit, reddátque ſimilem in gloria ſanctorum, in hac licet adhuc regione diſſimilitudinis conſtitutum.* Hæc Bern.

r *Et ſine proprio.* Id eſt, abſque vlla prorſus bonorum proprietate: nam illa dictio *ſine*, de ſua natura eſt excluſiua omnium: vt notat *gloſſ. ſtellionatum, ff. de pignoratitia actione, l. pignus*, & merito quidem, quia prohibitum eſt regularibus peculiare aliquid habere docet Auguſt. *in ſua reg.* 1. 2. & 3. (licet 1. tantum pro ſua agnoſcatur) vbi ſic ait: *Nulli liceat in ſocietate noſtra habere aliquid proprium, ſed ſi fortè aliquid habent, nulli licet, & qui habuerint, faciunt quod non licet.* Et rurſus: *Qui habere voluerit proprium, & de proprio viuere, & contra iſta præcepta facere, parum eſt, vt dicam, non mecum manebit, ſed neque Clericus erit,* refertur in cap. *nolo* 12. *quæſt.*1.

ſ *Sine proprio viuant.* Id eſt, non habeant aliquid peculiare, vel quod idem eſt, aliquod proprium in particulari: nam habere, & poſſidere bona propria in communi, nec eſt contra votum paupertatis, nec contra ſtatum perfectionis, vt habetur 12. *quæſt.*1. cap. *expedit* & cap. *videntes*, & ideo ipſum ius Canonicum, cap. cit. & capit. *duo ſunt*, & cap. *ſcimus*, & cap. *habebat*, & capit. *non dicatis, eadem* 12. *quæſt.*1. & cap. *quoniam, de vita & honeſt. Cleric.* & Tridentin. *ſeſſ.*25. *cap.*3. & etiam noſtra regula (dum concedit habere poſſeſſiones) hoc nobis concedunt, & permittunt; & merito nobis quidem tum ratione inſtituti, quod præcipuum eſt, ex noſtra ſubſtantia captiuos Chriſtianos redimere: tum etiam, quia nimia neceſſitas, aut deſides facit, aut robur conuerſationis infringit, vt dicitur in cap. *religioſam*, 12. *quæſt.*2.

Quod totum dixit D. Hieron. *in reg. Monach. c.*2. his verbis: *Et ſi liceat habere aliquid temporale, nil ſit veſtrum, ſed commune.*

CAPVT II.

De diuiſione bonorum, ac Redemptione Captiuorum.

TEXTVS. §. I.

a b c d e
Omnes res vndecumque licitè veniant, in
f
tres partes diuidantur æquales, & in quan-
g
tum duæ partes ſufficient, exequantur ex
h i
illis opera miſericordiæ, cum ſui ipſorum,
l m
& eis neceſſario famulantium moderata
n
ſuſtentatione.

EXPOSITIO.

a *Omnes res*, ſiue ſint pecuniæ, ſiue aliquid aliud, tum quia dictio, *omnis*, eſt generalis, & comprehendit omnia, vt docet gloſſ. *poſſeſſorem omnem, l. Moſchis, ff. de iure fiſci, & gloſſ. marg. ibidem:* tum etiam, quia *res*, appellatio eſt etiam generalis, & ideo non ſolum pecuniam, ſed etiam omnem alterius rei ſpeciem comprehendit: vt dicitur *in l.*1. *§. fin. & ibi gloſſ. fin. ff. ſi certum petatur, & gloſſ. rei*, & ibi addit. *in principio inſtitut. de obligat. & l. rei appellatio. ff. de verborum ſignificatione.*

b *Omnes res.* Exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, & ſimilibus. Item, exceptis pannis, ſandaliis, & huiuſmodi minutis: quia hæc omnia ſpecialiter & expreſsè excipit à diuiſione, in hoc eodem capite Pontifex: vt infra, excipe & tu, omnes alias res, quæ cum onere veniunt, vel offeruntur (dummodo non ſit tam leue, quod pro nihilo reputari poſſit) quia tales, non ſunt profecto diuidendæ, ratio huius noſtræ exceptionis eſt, quia non eſt credibile, quod Legiſlator, qui tam plura gratis data à diuiſione excluſit (vt dictum eſt, & infra amplius dicetur) voluerit diuidenda eſſe, illa, quæ cum onere veniunt, vel recipiuntur, nam generalibus verbis, non includitur id, quod quis veriſimiliter credit, ſpecialiter non dixiſſet, vt dicitur *in capit. fin. de officio Vicarij in* 6. Legantur dicenda §. 3.

c *Vndecumque licitè veniant.* Hunc loquendi modum inuenies, apud gloſſ. *bonis*, in cap. *veniens, de verbor. ſignific. in* 6.

c *Vndecumque* Id eſt, quacumque ex parte.

d *Licitè veniant.* Id eſt, licitè offerantur: quia oblationes, & eleemoſynæ de proprijs, & licitis rebus debent à fidelibus Eccleſiæ offerri, vt dicitur in cap. *cauſa. de verbor. ſignificatio.* aliàs non debent recipi, ſi dominium illarum non transfertur, aut ſi tranſfertur competit repetitio, vt in vſuris, ſimonia, furto, & rapina, de quo agitur in cap. *ex tranſmiſſa, de decimis, & ibi gloſſ. licitè*; & ideo ex prædictis rebus nequeunt eleemoſynæ fieri: nam hæ non ſunt faciendæ ex fœnore, vel vſuris, aut ex quolibet alio malè acquiſito, vt dicitur 14. *quæſt.*5. quaſi per totam; latè hoc probat D. Thom. 2.2. *quæſt.*32. *artic.*6. *in corp.* & idem expreſsè docet Auguſt. *ſerm.*35. *tom.*10. his verbis: *Nolite velle eleemoſynas facere de fœnore & vſuris.*

e *In tres partes diuidantur æquales.* Ex quibus, duæ deſtinandæ ſunt ad exercenda opera miſericordiæ, cum ſuſtentatione fratrum: tertia verò ad redimendos captiuos, vt infra. Hæc autem tripartita rerum noſtrarum diuiſio, inſinuatur in cap. *Apoſtolicos*, & in cap. *mos eſt.* 12. *quæſt.*2. & clarè habetur in Concil. Aurelian. 1. *cap.*7. vbi ſic dicitur: *De obligationibus, vel agris, quos Dominus noſter Rex Eccleſiæ contulerit, id eſſe iuſtum definimus, vt in reparationibus Eccleſiarum, alimoniis Sacerdotum, & pauperum refectione, vel Redemptione Captiuorum, quidquid Deus dare dignatus fuerit, expendatur.*

f *Et in quantum duæ partes ſufficient.* Id eſt, & in quantum

quantum duæ primæ partes fuerint ſufficientes.

g *Exequantur ex illis.* Id eſt, exerceantur ex ipſiſmet duabus partibus opera miſericordiæ.

h *Opera miſericordiæ.* Quia præceptum Domini eſt, vt ſimus miſericordes, *Luc.6.* fuítque ab ipſo Domino, omnibus ſine exceptione datum. Vnde etiam pauperes de eleemoſynis, quas colligunt, debent eleemoſynas facere, vt habetur in cap. in ſingulis, *diſt.86.* his verbis: *Hoc miſericordiæ præceptum commune eſt omnibus officiis, ætatibus, & ab omnibus obſeruandum, non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel Vrbanus, diues, & pauper, omnes in communi admonentur, vt conferant non habenti, miſericordia enim plenitudo, virtutum eſt.* De operibus miſericordiæ, etiam agitur *in cap. non ſatis, diſt.86.* & in cap. *habeat.12.quæſt.1. & gloſſ. pauper. in cap. in ſingulis cit.* & ea numerat verſus ſequens, quem refert S.Thom.2.2.q.32. *art.2.*

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

i *Cum ſui ipſorum.* Id eſt, vna ſimul cum ipſorum fratrum.

l *Et eis neceſſario famulantium.* Id eſt, & eiſdem, de neceſſitate ſeruientium: famulari enim, ſeruire eſt, iuxta illud, quod in cap. *quieſcite.6.quæſt.1.* dicitur: *Deo rectè famulantes perſequi, non licet.*

m *Moderata ſuſtentatione.* Id eſt, nec nimia, nec tenui ſuſtentatione, ſed moderata in quantitate, & qualitate ciborum, medium enim inter extrema ſemper eligendum eſt, vt dicitur *diſt.50.* cap. *multos,* & *diſtinct.45.* capit. *diſciplina.* & *ff. de officio proc. l.ſolent.* quia, vt dicitur 2.Ethicor. cap 6. *Virtus in medio conſiſtit.* Vnde commune eſt proloquium. *Medium tenuere Beati.* Vel *medio tutiſſimus ibis*, vt notat gloſſ. *medium in Authent. Conſulatus, de conſulibus*, hoc etiam docet ipſamet diſcretionis virtus. Vnde Hieron. *tom.8.* in illud Prouerb.4. *Auerte pedem tuum à malo,* ſic ait: *Nec vel huc, vel illuc, à recto deuies, quia virtutes diſcretiones quærunt, & nimietas omnis in vitio eſt,* Optimè etiam, & ad intentum, Diadocus Epiſcopus (cuius opera extant *in 2. tom. Biblioth.*) *lib. de Perfectione Spirituali, capit.14.* ſic ait: *Vt corpus multo cibo onuſtum, languidam & ſegnem efficit mentem, ſic nimia continentia victus, debilitatem facit, vt ea pars animæ, quæ in contemplatione verſatur, in mœſtitia ſit, & in faſtidio ſermonis, neque enim infirmo corpore eſſe debet, qui certat, ſed ita firmo, vt ſuſtinendo certamini, par eſſe poſſit*, ſic ille. Abſtinendum ergo eſt, ſed moderatè.

n *Suſtentatione.* Nota, quod nomine, ſuſtentationis, continentur cibaria, & veſtuaria, & habitationes neceſſariæ, tam fratribus, quam famulis: quia ſine his, nequeunt eorum corpora ſuſtentari; colligitur clarè, *ex l.vlt. & antepenult. ff. de alimentis, & cibar. legat.* & ex gloſſ. *ibi,* & gloſſ. *in l. cum hi, §. qui tranſigit, ff. de tranſactio. & l. victus, & l. ſequenti, ff. de verbor. ſignificat.*

In dicta ergo opera miſericordiæ exercenda, ſimul cum ſuſtentatione fratrum, & eorum famulantium, debent fratres expendere duas prædictas partes, in quantum tamen fuerint ſufficientes, hoc eſt, ſi fuerint ſufficientes ad exercenda omnia opera miſericordiæ, & ſimul ad ſuſtentandos fratres, & eorum famulos, omnia exercere tenebuntur: ſi vero non fuerint ſufficientes, niſi ad aliqua tantum, non tenebuntur exercere pro tunc omnia, niſi dumtaxat illa miſericordiæ opera, ad quæ exercenda cum ſuſtentatione prædicta ſuffecerint. Denique ſi duæ illæ, prædictæ diuiſionis, partes, ſolum ſufficiunt ad ſuſtentationem fratrum, & eorum ſeruientium, & ad hoc ſint neceſſariæ, nulla pro tunc tenebuntur exercere opera miſericordiæ ex vi regulæ.

TEXTVS. §. II.

a b
Tertia verò pars reſeruetur ad Redemptio-
c d
nem Captiuorum, qui ſunt incarcerati pro
e f g h
Fide Chriſti à Paganis, vel dato pretio ra-
i l
tionabili, pro Redemptione ipſorum, vel
m
pro redemptione Paganorum Captiuorum,
n o p
vt poſtea rationabili commutatione, & bo-
q r
na fide, redimatur Chriſtianus pro Pagano,
ſ t v
ſecundum merita, & ſtatum perſonarum.

EXPOSITIO.

a *TErtia vero pars, &c.* Reſeruari omnino debet ad redimendos captiuos, quamuis duæ primæ partes, non ſint ſufficientes ad exercenda opera miſericordiæ, & ſimul ſuſtentandos fratres.

Et ſi inquiras, an eadem militet ratio, in caſu, in quo duæ primæ partes, adhuc non ſint ſufficientes ad ſuſtentandos fratres, & eorum famulos? Reſpondetur, quod minimè, non enim in tali caſu tenentur Religioſi ſeparare in integrum tertiam omnium rerum partem, pro redimendis captiuis: ſed licitè poſſunt ſibi, ſiue in integrum, ſi ad eorum ſuſtentationem neceſſe fuerit, illam accipere, ſiue ex parte, ſecundum eorum indigentiam. Ratio huius exceptionis eſt clara: quia ratione iuris naturalis vnuſquiſque debet primum ſibi de neceſſariis, quam extraneis prouidere. Quod aureis, ad propoſitum verbis, docet Ang.Doctor.2.2.q.32.art.5. *Primo* (inquit Sanctus) *oportet, quod vnuſquiſque ſibi prouideat* (quaſi diceret ſibi & ſuſtentationi fratrum) *& eis, quorum cura ei incumbit* (id eſt ſuſtentationi famulantium) *& poſtea, de reſiduo aliorum neceſſitatibus* (intellige, captiuorum, & pauperum) *ſubueniat. Sicut & natura, primum accipit cibum ad ſuſtentationem proprij corporis, quod eſt neceſſarium miniſterio virtutis nutritiuæ, ſuperfluum autem erogat ad generationem alterius per virtutem generatiuam.* Sic Doctor Sanctus.

Sic igitur, & non aliter, debet intelligi prædicta regula, lex, & præceptum: nam alias aduerſaretur iuri naturali, & conſequenter vana, & irrita eſſet: nam quæcumque, vel moribus recepta ſunt, vel ſcripto comprehenſa, ſi naturali iuri fuerint contraria, vana & irrita ſunt habenda, vt dicitur *diſt.8. §.2. & diſt.9.* ſic habetur: *Conſtitutiones, vel Eccleſiaſticæ, vel ſeculares, ſi naturali iuri contrariæ probantur, penitus ſunt excludendæ.*

In ſumma ergo ſi illæ duæ primæ tripartitæ diuiſionis partes ſufficiant ad ſuſtentationem moderatam Religioſorum, & eorum familiæ: tertia ſemper debet in integrum ſeparari ad redimendos captiuos: ſi verò non ſufficiant, licitè poſſ. ex prædicta tertia parte, ſibi ante ſeparationem ſumere, quidquid fuerit ad eorum victum neceſſarium, & etiam poſt ſeparationem, ſi licentiam definitorij generalis obtinuerint, iuxta id quod præcipitur *1.part. noſtrarum conſt. cap.5.*

b *Ad Redemptionem.* Id eſt, quaſi ad emptionem; redimere enim, quaſi, emere quod ſuum erat, eſt. Notat gloſſ. *redemerit, C. de hæreditate, vel actione vendita, l. certi.*

c *Captiuorum.* Sic dicti, quia capti ſunt ab infidelibus, vbi incarcerati periculum corporis, & animæ, maximè

maximè timetur, docet gloſſa : *ſuis*, in cap. *ſicut omnino*, 12. *quæſt.* 2.

d *Incarcerati pro Fide Chriſti.* Vel, quia ob eius defenſionem ſunt capti, & incarcerati; vel quia nolunt eam deſerere, in carcere detinentur.

e *A Paganis.* Id eſt, ab infidelibus, & Sarracenis. Sic explicat hoc verbum gloſſ. *in ſumma*, *C. de Paganis, & ſacrificiis*, & eadem explicatio habetur in cap. *Ad menſam* 11. *quæſt.* 3. §. *ſi quis*, ibi : *Si quis vos vocauerit ex infidelibus, Paganos ſignificans, &c.* Nam licet hoc nomen, *Paganus*, propriè, & in rigore ſignificet hominem ruſticum, & quaſi è Pago : verum tamen, etiam ſignificat hominem infidelem, vt dicit gloſſ. cit. & Auguſt. 2. *retracta. cap.* 43. & generaliter, qui Baptiſmum non acceperunt, Pagani vocantur.

f *Vel.* Duplicem aſſignat modum ad Redemptionem Captiuorum faciendam.

g *Dato pretio rationabili.* Id eſt, oblato vero, & iuſto pretio, ſecundum æſtimationem Redemptoris, vt infra, *ex l. fideiuſſor, ff. de leg. & fideicom.* 1. *iuncta gloſſ. vero pretio, & gloſſ. rationabili. in extra. ad conditorem.*

h *Rationabili.* Arbitrariè conſiderato, *ex gloſſ. rationabili, cit. litera præcedenti.*

i *Ipſorum.* Scilicet, captiuorum Chriſtianorum. Ecce primum modum redimendi.

l *Vel.* Aſſignat iam ſecundum.

m *Pro Redemptione Paganorum Captiuorum.* Qui multoties in bello iuſto capti, apud Chriſtianos detinentur, vt notatur in cap. *laudabilem, de conuerſione infidelium.*

n *Vt poſtea.* Id eſt, vt poſtquam empti fuerint.

o *Rationabili commutatione.* Arbitrariè conſiderata, hoc eſt, ſecundum prudentem æſtimationem Redemptoris.

p *Et bona fide.* Pro horum verborum explicatione, nota quod, bona fides, nil aliud eſt, quam ignorantia rei alienæ, vel iuris alieni; docet gloſſ. *bonæ fidei. in l. bonæ fidei. ff. de verbor. ſignific.* vnde ad propoſitum, ille erit bonæ fidei emptor, & Redemptor, qui ignorat rem eſſe alienam, aut putat eum, qui eam vendit, ius vendendi habere; ſic habetur *in l. bonæ fidei, cit.* è contra vero, malæ fidei emptor erit ille, qui contra legis interdictum emit, vt dicitur, *C. de agricult. & cen. l. quemadmodum* aut qui emit domino contradicente, *ff. de rei vendicat. l. ſi fundum* aut, qui dolo inducit venditorem, vt vendat, *ff. de reſcind. vendit. l. ſi dolo*; aut denique qui emit ab eo, qui ſcit vendere non poſſe, vt à pupillo.

q *Chriſtianus.* Ecce maximum præmium, quod ſeruus vocetur nomine ſui Domini, notat gloſſ. *Chriſtianorum in l. cunctos, cap. de Summ. Trinit. & Fide Catholic.* dicuntur namque Chriſtiani, à Chriſto Domino, tanquam vncti, deriuentur ab vncto, vt omnes currant in odorem illius vnguenti, cuius nomen oleum effuſum eſt; notatur *in capit. vnic. de ſacra vnctione*, § *quia vero*, vnde Athan. *lib.* 2. *contra Arrian.* ſic ait : *A Chriſto Chriſtiani, & ſumus, & nuncupamur, Hæc enim gloria noſtra, glorioſiſſima Catholica Eccleſia.*

r *Pro Pagano.* Id eſt, pro infideli; vt habes *ſup. lit. e.*

ſ *Secundum merita.* Id eſt, attendendo, & conſiderando merita.

t *Et ſtatum.* Id eſt, & conditionem, & gradum. *Status*, namque in iure, idem eſt, ac conditio, aut gradus perſonarum, ſecundum quem, alij ingenui, alij libertini, alij ſerui ſunt, vt ſæpè notatur *in Pandectis, tit. de ſtatu defunctorum*, & docet gloſſ. *haberet, in extra. quorundam de verbor. ſignificat. in* 6. hanc explicationem etiam inuenies, apud D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 183. *art.* 1.

v *Perſonarum.* Videlicet, Chriſtiani, & Pagani.

TEXTVS. §. III.

a b c d e
Cum verò pecunia data fuerit, vel aliquid
f g h i
aliud, licèt ſpecialiter, & propriè detur ad
l m n
aliquid, ſemper tertia pars ſeparetur, ex-
o p q r
ceptis terris, pratis, vineis, nemoribus,
ſ t v
ædificiis, nutrituris, & ſimilibus.

EXPOSITIO.

a *Vm.* Id eſt, quando, vel, ſi, vtroque enim modo ſumitur dicta dictio; vt notat gloſſ. marg. *in l. virilis, ff. de legatis præſtandis.*

b *Pecunia.* Numerata, vel ſignata, hoc enim ſignificat hoc nomen, ſtrictè ſumptum, *vt infra.*

c *Data fuerit.* Datione gratuita, & liberali, quæ neque fit, tanquam iure debita, neque cum onere, vt aliquid, pro tali datione reddatur. Loquitur enim text. noſtri capitis, de datione abſoluta, & ideo intelligi debet, de liberali, & conſequenter. de datione, quæ ſit vera donatio; quia dare aliquid ex libertate, & ex certa ſcientia, donare eſt, vt dicitur *in l. dari, ff. de do.* Quando verò datio eſt cum onere, nec eſt donatio, nec datio propria, & abſoluta, vt conſtat. ſed potius, permutatio aut recompenſatio, vt dicitur *in l. à quibus regulus, ff. de donatio. & l. ſed in lege, §. conſuluit in fine. ff. de petitio. hæreditat.* qua de cauſa omnes Doctores, ſic donationem definiunt. *Donatio eſt datio liberalis, ſeu irredibilis.*

Ex dictis colligitur clarè, quod non teneamur ſeparare tertiam partem pro captiuis redimendis, illius pecuniæ, quæ pro dicendis Miſſis, datur, & à nobis recipitur : quia cum hæc datio (vel vt melius dicam recompenſatio) non ſit vera donatio, vtpote facta cum onere Miſſarum, non tenemur illam diuidere. Solum ergo de omnibus illis rebus, quæ abſolutè donantur, tenemur ſeparare tertiam pro redimendis captiuis partem, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & ſimilibus, pannis etiam, & ſandaliis, atque huiuſmodi minutis, *vt ſupra cap.* 2. §. 1. *lit. A.* eſt habitum : quia de his rebus, etiamſi donentur, & liberaliter, & ſine onere dentur, non debet fieri diuiſio, niſi ſolum de earum fructibus, vt infra explicabitur.

d *Vel.* Hæc dictio in præſenti capite, potius auget dationem rerum, quam diſiungit inter res datas, & receptas, quod non ſemel contingere, notat gloſſ. *ſeu, c. ego Ludouicus, diſt.* 36. *& ff. de auro, & argento, l. ſi quis ita.*

e *Aliquid aliud.* Quod non ſit numerata pecunia, vt aliqua res mobilis, &c.

f *Licet.* Id eſt quamuis, ſic aduerbialiter ſumitur ſæpiſſimè *in extra. ad conditorem*, ibi : *Licet immeriti*, & alibi paſſim.

g *Specialiter.* Id eſt expreſsè, & ſingulariter detur ad aliquid, vt ſic nulla ambiguitas, nulláque ſit dubietas, colligitur ex gloſſ. *ſpecialiter, l. ſi peculium, ff. de peculio legato. gloſſ. ſpecialiter in l. fin. C. quod cum eo, qui in aliena, & l. quod in rerum, §. fin.* & ibi gloſſ. *ſpecialiter, ff. de leg.* 1.

h *Et propriè.* Id eſt, & proprio nomine, aſſignando rem propter cuius finem datur.

i *Detur ad aliquid.* Id eſt, detur aſſignando finem propter quem datur, v. g. ad infirmos curandos, ad emendos tales, vel tales cibos, &c. Vbi nota quod non dicit Pontifex, licet detur pro aliquo, id eſt, cum

onere,vt aliquid reddatur, ſed ad aliquid, hoc eſt, ad finem ſpecialem , ex quo non nihil confirmatur doctrina tradita, *lit.c.& d.*

l *Semper.* Id eſt,in omni tempore,ſic explanat hoc verbum, gloſſa *ſemper,in extra.quorundam de verborum ſignificatione, & in extra.execrabilis,& ff.de ann. legat. l.Caio, §.Imperatore, & de conditio. & demonſtrat.l.ſi quis ita, §.Titio.* & gloſſ. *ſemper, ff.de ſoluto matrimonio, l.dotis.*

m *Tertia pars ſeparetur.* Niſi alias fratres neceſſitate compulſi , ad eorum, & famulantium ſuſtentationem,illam accipiant,iuxta dicta *ſupra*, §.2.*lit.a.*

n *Exceptis.* Excipit hic Legiſlator multa , quæ adhuc gratuita , & liberali datione offerta , ſeparari à fratribus in dictas tres partes , non debent , videlicet.

o *Terris.* Hoc verbum , eſt generale , & continet prædia ruſtica, & vrbana, notat gloſſ. *ſi quis commutauerit terram , in l. ſimiliter Longob. de euectionibus.*

p *Pratis.* Pratum eſt illud , in quo ad fructum ex eo capiendum , falce dumtaxat opus eſt,ex eo enim, pratum dicitur,quod paratum ſit ad fructum capiendum. ſic, *ff.de verbor. ſignificat. l.pratum.*

q *Vineis.* Id eſt , prædia, in quibus plantatæ ſunt, vites, ſic explicatur *in l.certo generi, ff.de ſeruitut.ruſticorum præd.*& ibi gloſſa *actum erit.*

r *Nemoribus.* Id eſt, ſyluis plenis amœnitatis voluptatis gratia comparatis. Vbi notat , quod Nemus, ſaltus,& ſylua, ſic ſe habent, quod ſylua eſt generale nomen , non ſolum loca arborum comprehendens, verum etiam,herbarum, propriè tamen eſt arborum: vnde & materia cæditur. Saltus autem eſt ſylua inuia, vbi paſci , & æſtiuare, vel hiemare pecudes ſolent. Nemus vero eſt ſylua voluptatis,vt dictum eſt. Iam vero , hæc omnia communiter confunduntur, quia hoc habent commune , vt abundent arboribus infructiferis. De Nemoribus fit mentio in cap. *dilecti filij, de arbitris*, & Numerorum 24. ibi, *nemora obumbrantia.*

s *Ædificij.* Ædificij nomine,continetur,quodcumque ædificium , tam vrbanum , quàm ruſticum : eſt enim generale, nomen hæc omnia comprehendens. Vnde ædificium vrbanum, dicitur domus, vel ædes, ædificium vero ruſticum,villa. Villa enim dupliciter ſumitur, aut pro domo ruſtica vt hic , aut pro paruo opido, *vt infra.*

t *Nutrituris.* Vt ſunt oues,vaccæ, aſinæ, & ſimilia animalia.

v *Et ſimilibus.* Vt ſunt horti,ſaltus,ſyluæ,& denique omnia bona immobilia , quia omnia hæc, ſunt ſatis ſimilia rebus enumeratis , & ad ipſa facilè reducuntur.

TEXTVS. §. IV.

a b c
Fructus enim inde exeuntes, deductis expen-
d e f
ſis,ſcilicet, medietate remota pro expenſis,
g h
in tres partes diuidantur æquales : ſed quæ
i l m
paucas, vel nullas recipiuntur expenſas,
n o
omnes diuidantur.

EXPOSITIO.

a *Fructus.* Fructus dicitur,à fruendo , éſtque propriè illud , quod vltimo ab arboribus percipitur, datúrque fructus bonus; & malus , maturus, & acerbus, & per metaphoram , fructus etiam dicitur, vtilitas , quæ ab aliqua re percipitur , & in tota hac latitudine ſumitur, fructus in præſenti.

b *Inde.* Id eſt,ex prædictis rebus enumeratis(Pratis videlicet vineis, &c.) exeuntes, &c. hic pro ſeparatione tripartita fructuum , nota valde, quod fructus Terræ,eſt frumentum,hordeum,auena,&c. & palea; habes hoc *in l. ſi vſufructuarius , ff. de vſufructu :* & etiam arundines,*l.qui fundum, §.fin.ff.de contrahenda emptione* , atque etiam lapidifodinæ, cretifodinæ, & generaliter omnia,quæ in terra naſcuntur,vel creantur,dicuntur,fructus terræ;ſic gloſſa *fructus,in extra. ſuſcepti,& gloſſ.fin.in cap.ſalubriter de vſuris.*Fructus Prati,eſt herba.Fructus vineæ,vuæ,vinum,& palmites. Fructus Nemorum, eſt materia cædua, venationes,&c. Fructus Ædificiorum, redditus ex locatione percepti.Fructus tandem Nutriturarum, ſunt fœtus, lana, pilus,& lac.notat gloſſ. fin. *in cap.peruenit, de decimis,& ff.de vſuris,l.in pecudum.*

c *Deductis expenſis.*Non enim vult Pontifex,quod res, quæ cum onere veniunt, in tres partes diuidantur, antequam per deductionem expenſarum exonerentur,quod expreſsè,& quaſi ad noſtrum intentum, habetur *in cap.vobis* 12. *quæſt.*2. *vt infra , lit.f.* per quod valde confirmatur expoſitio tradita *ſupra* §.3. *lit.c. & i.*

d *Scilicet.* Declarat per hoc aduerbium,verba quæ præmiſerat. Simile habes in Clement. *cauſam de electio.& electi pot.* vt ibi,notat gloſſ. videlicet.

e *Medietate remota.* Id eſt,dimidia parte fructuum reſeruata,& percepta, antequam fructus in tres partes diuidantur.

f *Pro expenſis.* Conſumptis videlicet , in ipſis fructibus colligendis; hæc autem deductio expenſarum ante diuiſionem fructuum, habetur clarè,& expreſsè *in cap. vobis* 12. *quæſt.*2. vbi Gelaſius Papa præcipit Iuſtino , & Fauſtino, vt omnem penſionem prædiorum vrbanorum , vel ruſticorum ad Epiſcopum deferant , vt ſequeſtrando de medio expenſas , de reliquo quatuor fiant portiones,&c. Vbi gloſſa,quid ad cauſas, ſic addit. Expenſæ prius deducantur, quæ factæ ſunt in colligendis fructibus, quod ius deductionis,nullus caſus poteſt impedire, *l.fundum,ff.famil. exciſ.& de petit. hæredit.l.ſi à Domino,§.fructus.*

g *Sed.*Subiungit tamen Legiſlator aliquem caſum, in quo non vult, vt expenſæ deducantur.

h *Sed quæ.* Id eſt , at vero, ſi ea quæ prænumerata ſunt,ſcilicet,terræ, prata,vineæ,&c.

i *Paucas.*Id eſt,modicas,ex gloſſa *parum.in authent. occupatis.*

l *Vel nullas.* Idem enim ſunt ad propoſitum , quia parum pro nihilo reputatur.

m *Recipiunt expenſas.* Ac ſi dicat,ſi in colligendis, ex prædictis rebus,fructibus,nihil aut parum expenſum fuerit, tunc.

n *Omnes.* Scilicet, fructus.

o *Diuidantur.* In tres partes æquales , ſine aliqua deductione pro expenſis factis ; & bene quidem,quia de expenſis paruis non eſt curandum ; docet gloſſa magna,*in l.ſed addes, §.ſi quis mulierem,ff.locati*,quia parum pro nihilo reputatur.

Sed pro deductione expenſarum adhuc eſt notandum , quod expenſæ in fructibus percipiendis fiunt. Primò , in ipſis quærendis , vt ſeminando, arando,&c.Secundò,in colligendis.Et tertiò,in conſeruandis , quibus attentis , facilè poterit iudicare capitulum conuentuale (iuxta ea, quæ ordinat Pontifex *in hoc cap.*§.*ſequenti*) an expenſæ factæ in fructibus percipiendis, ſint aliquæ, paruæ, vel magnæ, & conſequenter , an ex ipſis fructibus ſit facienda trina diuiſio , abſque deductione expenſarum, vel poſt illam.

TEXTVS

TEXTVS. §. V.

a b c d
Cum vero panni rudes, vel ſandalia, vel mi-
c f
nuta huiuſmodi, quibus neceſſe ſit vti, quæ
g h
vendi, vel conſeruari non expedit, data
i l
fuerint, vel à ſeipſis habuerint, non diui-
m n
dantur, niſi Miniſtro domus, & fratribus,
o p q
viſum fuerit expedire, de quibus ſingulis
r ſ t
dominicis diebus, ſi fieri poſſit, in capitulo
v x y
deliberetur. Si tamen prædicta, vt panni,
terræ, nutrituræ, ſeu minuta vendantur,
z
pretium inde proueniens, in tres partes, vt
ſupra, diuidatur.

EXPOSITIO.

a *Cvm vero.* Id eſt, ſi autem; ſic explicauimus *ſup. §.3. lit.a.*

b *Panni rudes.* His enim indui debent Religioſi, ad imitationem Chriſti Domini, & Apoſtolorum eius, qui viliſſimis veſtimentis vſi ſunt, vt docet D. Bonauent. *in expoſitione regulæ Sancti Franciſci, cap.2.* & etiam D.Chryſoſtom. *homil.33.in Ioan.* vbi ſic ait, *Antequam apparuiſſet Ieſus, prædicabat eum Ioannes Baptiſta, vt facilè ſuſceptibile eſſet teſtimonium, ipſo apparente in vili veſtimento innoteſcente,* ſed de hoc amplius *infra.*

c *Sandalia.* Eſt genus calceorum, plantam pedum muniens, & tegens, non verò totam partem, ſed quaſi dimidiam ſuperioris; hoc calceorum genere vtebantur Apoſtoli, vt dicitur, *Marc.6.* ibi: *Calceatos ſandaliis,* vnde D.Bonauent. *cap.2. cit.* ſic ait: *Propter quod antiqua ſculptura, pariter, & pictura monſtrant Apoſtolos calceatos ſandaliis inceſſiſſe,* & Venerabilis Beda, ſuper illud, Actuum 12. *calcea te caligas tuas,* ſic ait: *Pro caligis, & caligulis, vt quidam habent, græcus habet ſandalia, hoc enim genus calceamenti legitur in Euangelio Apoſtolis fuiſſe permiſſum.* Imò Chriſtum Dominum alia calceamenta Apoſtolis inhibuiſſe, docet D.Hieron. *ſup.* illud Matth.10. *neque calceamenta,* his verbis: *Duas corporis ſummitates, dicit non eſſe velandas Plato, nec aſſuetam fieri debere mollitiem capitis, & pedum, cum enim hæc firmitatem habuerint, cætera robuſtiora ſunt,* ſic Hieronym. *ad Euſtochium.*

d *Minuta.* Nonne in præſenti dicentur minuta, ea quæ valent vſque ad quantitatem decem aureorum, vt habetur *in l. niſi dolo, §. quamuis autem, ff. ſi cui pluſquam, per leg.* & notat, *ibi* gloſſ. minuta, & fauet etiam gloſſ. *auri in c.anteriorum 2.quæſt.6.* vbi minimam ſummam vocat, vſque ad decem libras auri? Reſpondetur: minimè quidem, ſed ad ſummum minuta dicentur ea, quæ valent, vſque ad quantitatem duorum aureorum, hæc enim quantitas dicitur minima ſumma, *in l. ſi oleum, ff. de dol.* licèt alibi etiam minima ſumma dicatur, vſque ad viginti marcas, & alibi, vſque ad 50. ſolida, *C. de defen. ciui. l.1.*

e *Quibus.* Pannis, videlicet, & ſandaliis, ac aliis huiuſmodi rebus, quibus neceſſe eſt vti.

f *Quæ.* Prædicta ſcilicet, & alia ſimilia.

g *Vendi, vel conſeruari non expedit.* Quia neceſſe eſt, vt illis fratres vtantur.

h *Data fuerint.* Dare autem propriè eſt, rem aliquam, cuius dans habet dominium, alicui tribuere, ita vt in eum dominium transferatur, *l. vbi autem, ff. de verbor. obligat.* quod non fit in re commodata.

i *Vel à ſeipſis habuerint.* Eo quod ab ipſis fratribus aliquæ res factæ, vel elaboratæ fuerint.

l *Non diuidantur.* In prædictas tres æquales partes.

m *Niſi.* Hæc dictio in præſenti, non negat, ſed potius ponit, & affirmat, quia ad illam præcedit negatio, illa, videlicet, *Non diuidantur,* quod ſemper accidere, quando negatio præcedit, notat gloſſ. marg. *in l. extranea, ff. de ventre in poſſeſſ. mit.*

n *Miniſtro domus, & fratribus.* Nota, quod decidere, an panni, ſandalia, & alia huiuſmodi minuta, diuidenda ſint, necnon, pertinet ad Capitulum Conuentuale, vt ex textu conſtat.

o *Viſum fuerit.* Ad arbitrium ipſorum, hoc enim denotat hoc Verbum: *Viſum fuerit,* vt notat gloſſ. *videbitur, in extra. ad reprimendum, quomodo in crim. læſæ Maieſtat.*

p *De quibus.* Rebus omnibus prædictis.

q *Singulis.* Id eſt, omnibus, notat gloſſ. *ſingula. l. Caius Seius, ff. de annuis leg.*

r *Dominicis diebus.* Vt infra.

ſ *Si fieri poſſit.* Id eſt, commodè, & conuenienter: Quia tunc dicitur aliquid poſſe fieri, quando commodè, & conuenienter fieri poteſt: vt dicitur *in l. Nepos Proculo, ff. de verbor. ſignific. & in cap. aliud 11.quæſt.1. & cap. faciat 22.quæſt.2.*

t *In capitulo.* Quia omnibus dominicis diebus capitulum, ſi fieri poteſt, Miniſter debet, cum ſuis fratribus habere, *vt infra cap.29.*

v *Deliberetur.* Per vota ſecreta, ſicut decidi ſolent res dubiæ, & graues; deliberare enim in præſenti, idem eſt, ac conſultare, & conſultando, decernere, an ſint prædicta diuidenda, vel non. Fauet hanc expoſitionem, text. *in cap. Anteriorum 2. quæſt.6.* ibi: *Pleniſſimè deliberare, ſiue appellandum ei ſit, ſiue quieſcendum.*

x *Si tamen.* Ponit caſum in quo à Capitulo Conuentuali deliberetur, vt aliqua vendantur, & docet, quid ſit agendum de pretio eorum.

y *Prædicta.* Vt panni, terræ, nutrituræ, ſeu minuta, & alia quæ *ſup. §.3.* aſſignauit, & hic non exprimit, & ſunt, prata, vineæ, nemora, ædificia, ſandalia, & ſimilia. Vendantur.

z *Pretium inde proueniens.* Deductis expenſis, niſi fortè paruæ, aut nullæ ſint, iuxta ea quæ diximus *ſup. §.4. lit. c.h. & ſequent.* in tres partes æquales diuidantur, *vt ſupra, cap.2. §.1.* habitum eſt.

TEXTVS. §. VI.

a b c d e f
Cum vero fratres in itinere, ſiue peregrina-
g h i l
tione fuerint, ſi quid eis datum fuerit, inde
m n o
viuant, & reſiduum in tres partes diui-
p q
dant. Tamen ſi fuerint in via profecti
r
ad redimendos captiuos, quidquid eis
ſ t v x
datum fuerit totum debent ponere in
y z
Redemptionem Captiuorum præter ex-
penſas.

EXPOSITIO.

a *CVm.* Id eſt, quando, vt habes *ſupra* §.3. *lit. a.*

b *Vero.* Id eſt, tamen, ex cap. *qui verè.* 16. *quæſt.* 1. & *ibi* gloſſ. *vero.*

c *Fratres.* Siue Clerici, ſiue laici.

d *In itinere.* Ad aliquid agendum à ſuis ſuperioribus fuerint miſſi.

e *Siue.* Eſt dictio diſiunctiua, & natura ſua non reſtringit, *l. cum quis*, §. *& his verbis*, *ff. de legat.* 3. *in ſumma.*

f *Peregrinatione fuerint.* Id eſt, ad aliqua ſanctorum oratoria viſenda; colligitur ex cap. *ſi quis romipetas.* 24. *quæſt.* 3.

g *Si quid.* Id eſt, ſi aliquid.

h *Eis.* Id eſt, ipſis Fratribus.

i *Datum fuerit.* Quid autem ſit propriè dare, habes *ſupra*, §. 3. *lit. c.* 1. *&* §. 5. *lit. b.*

l *Inde.* Id eſt, ex ipſo dato.

m *Viuant.* Id eſt, ſuſtententur victu moderato, iuxta dicta *ſup.* §. 2. *lit. m. & ſequent.*

n *Et reſiduum.* Id eſt, & quod ſuperat, & reſtat, *ex extra. ſuſcepti. de electio. & electi pot.* & *ibi* ex gloſſ. *reſiduum.*

o *In tres partes diuidant.* Iuxta ſupra dicta, §. 1. hic obiter nota, quod Legiſlator aliquid concedat viatori, quod alias, non viatori negauit. Videlicet quod de datis primò ſuſtentetur, & poſtea de reſiduo tripartitam diuiſionem faciat, quod negatum habet frater iter non faciens, *ſup.* §. 1. *quaſi per totum.*

p *Tamen ſi.* Id eſt, ſi vero.

q *Fuerint in via profecti ad redimendos Captiuos*, tunc.

r *Quidquid.* Id eſt, totum, aut omne, quia natura ſua, eſt dictio vniuerſalis, & ſic includit omnia, colligitur ex cap. *non ſolum*, §. *illa vero de appellatio. in* 6. & ex gloſſ. *quidquid.* ibidem.

ſ *Datum fuerit.* Liberaliter, & ſine onere, vt habes *ſupra*, §. 3. *lit. c.*

t *Totum.* Id eſt, omne, ex gloſſ. *totam, in l. videlicet, ff. de pactis.*

v *Debent.* Neceſſario, nam licet hoc verbum, *debet*, aliquando tantum deſignet honeſtatem, aut decentiam, vt habes *in extra. de ſponſal. impub.* capit. *tua*, & *ibi*, gloſſ. hic tamen neceſſitatem, & præceptum ſignificare videtur, vt ſignificat in capit. *propoſuit*, *extra. de appellat.* & cap. *debent.* 11. *quæſt.* 3. eſt itaque verbum præceptiuum, & in re tanti ponderis ex ſua natura obligans ad mort niſi alias paruitas materiæ, vel aliqua excuſet ratio.

x *Ponere in Redemptionem Captiuorum.* Id eſt, reſeruare ad redimendos captiuos Chriſtianos.

y *Præter.* Hæc dictio in præſenti cap. excluſiuè ponitur, vt conſtat, & ſic habetur in cap. *adiicimus.* 16. *quæſt.* 1. licet alias, incluſiuè ponatur in cap. *Hebron.* 13. *quæſt.* 2.

z *Expenſas.* Factas in ipſorum ſuſtentatione, vt dictum eſt, *lit. i. & ſequent.* niſi alias datum fuerit propriè, & ſpecialiter ad Redemptionem Captiuorum: quia in tali caſu, non licebit ex eo expenſas facere, niſi in caſu maximæ neceſſitatis, cum hæc lege careat, vt dicitur, *de obſeruatio. ieiunij, cap.* 2. *in fine*, *& de conſuetudine*, *cap. quanto de conſecrat. diſtinct.* 1. cap. *ſicut & diſtinct.* 3. cap. *peruenit*, *& Clement.* 1. *de Baptiſmo*, & *ibi* gloſſ. *neceſſitate.*

TEXTVS.

a b
Omnes Eccleſiæ iſtius Ordinis, intitulentur
c d
nomine Sanctæ Trinitatis, & ſint plani operis.

EXPOSITIO.

a *OMnes.* Eſt dictio vniuerſalis, & ſic omnes Eccleſias comprehendit; habes, *ſup. cap.* 2. §. 1. *lit. a.*

b *Eccleſiæ.* Hic, nomine Eccleſiæ, non Eccleſiam, aut oratorium, intelligas, ſed Conuentum, Monaſterium, vel Domum. In iure namque ſæpiſſimè reperitur, nomine Eccleſiæ, Conuentum, vel Monaſterium, aut Domum regularem ſignificari; habetur, *diſtinct.* 54. cap. *Abbati*, §. *Hac autem*, & cap. *multos*, *&* 12. *quæſt.* 2. *per totam*, & ideo Seraphinus, tom. 1. Bullarij, capiti præſenti, hunc titulum apponit. *De nomine Monaſteriorum.* Et probari poteſt, quod mens Legiſlatoris ſit, quod Monaſteria ipſa (non vero neceſſario Eccleſiæ) intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis. Primò, quia Innocent. III. ſic appellat omnes Conuentus huius Ordinis *in capit. regulæ*, illis verbis: *Fratres domus Sanctæ Trinitatis*, & cap. 5. idem repetit dicendo: *Miniſter domus Sanctæ Trinitatis.* Itaque in his locis appellauit Pontifex omnes domos, huius Ordinis, titulo Sanctæ Trinitatis, & *in hoc cap.* præcepit, ſic intitulari Secundò, quia in hoc eodem capite ſubiungit Pontifex, & præcepit, quod huiuſmodi Eccleſiæ, ſint plani operis; quod certè, principaliter de Monaſterio ipſo intelligendum eſt. Tertiò, quia primus noſter Conuentus, in vrbe Roma, ab ipſo Innocent. III. fundatus, hoc titulo inſignitur, non vero Eccleſia illius. Nam Eccleſia, huc vſque noſtra tempora, *Sancti Thomæ de Formis*, Monaſterium vero, *domus Sanctæ Trinitatis*, nomine intitulantur.

b *Eccleſiæ, &c. intitulentur.* Poteſt etiam dici, ſenſum huius capitis, hunc eſſe ſcilicet, quod omnes Conuentus huius Religionis, intitulentur, hoc eſt, inſcribantur, nomine Sanctæ Trinitatis. Ducor ad hoc dicendum, quoniam hæc dictio, *titulus*, nihil aliud ſignificat, quam inſcriptionem alicuius operis, vt ſtatim primo aſpectu illius, argumentum cognoſcatur, aut Dominus, vt notat gloſſ. 3. *in l.* 1. *C. de his, quæ potentiorum nomine*, hiſce verbis: *Titulus eſt ſubſcriptio quædam, vt v. g. hæc domus eſt cuiuſdam potentiſſimi.* Si ergo titulus, eſt idem, ac ſubſcriptio, intitulari, idem erit, atque ſubſcribere, Hiſpanè, *Rotular*, ergo quando præcipit Legiſlator, quod omnes Eccleſiæ, vel Conuentus huius Ordinis, intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis, idem erit, ac præcipere, quod omnes Domus ſubſcribantur, nomine Sanctæ Trinitatis, vt primo aſpectu cognoſcantur, cuius Ordinis ſint, atque inſtituti: & ita factum reperimus in dicta prima noſtra Domo Romana, in qua vſque in hodiernum diem, hic titulus in porta principali Conuentus extat. *Signum Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis, & Captiuorum.*

c *Nomine Sanctæ Trinitatis.* Quia ab ipſa ſola, fuit hic noſter cœleſtis Ordo inſtitutus, vnde militiæ noſtræ arma his ornantur, verſic. 69. *Hic eſt ordo approbatus, non à Sanctis fabricatus, ſed à ſolo ſummo Deo.*

d *Et ſint plani operis.* Id eſt, non ſumptuoſæ, nec altæ nimis. Planum, enim, oppoſitum eſt alto; vt notat gloſſ. *de plano. in extra. ad reprimendum*, *quemodo*

modo in læſæ Maieſtat. & bene hoc præcipit Legiſlator, quia cum ſimus pauperes, & mendici, contemptores rerum mundanarum eſſe debemus. Vnde D.Bonauent. *quæſt.6. circa regul. S.Franciſci*, ſic ait: *Qui alta, ſumptuoſa, & ſuperflua ædificia quærunt, quintuplicis peccati rei ſunt. Primò, propter tranſgreſſionem, quia pompis renuntiantes ſæculi, in paupertate, & humilitate vera, promiſerunt Domino famulari. Secundò, propter malum exemplum, quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere. Tertiò, propter inquietudinem fratrum, propter huiuſmodi ædificia, & procurationes, quia & deuotio extinguitur, & Religionis diſciplina plurimum diſſipatur, ſicut ſcriptum eſt* (Iſai.49.) *venerunt ſtructores tui, deſtruentes te, & diſſipantes à te exibunt. Quartò, propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpè eleemoſynæ præripiuntur, & huiuſmodi ſtructuræ fiunt, ex quibus illi deberent veſtiri, & paſci. Quintò, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, ita quod, nec de prædicatione, nec exemplis, nec aliis, quæ facimus ædificantur. Vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, & ſic dederint, non libenter, minus merentur, & ſic rebus, & deuotionis merito priuantur.* Sic Sanctus, non ergo altas, & ſumptuoſas debemus conſtruere domos: ſi tamen ſufficientes, ita vt habere poſſint clauſtra, oratoria, officinas congruas pro fratribus, hoſpitibus, & infirmis, hortóſque herbarum, tam pro pulmentario, quam pro aëris recreatione, vt infirmi refocillentur, ſani conſeruentur, & laſſi in ſpiritualibus ſtudiis recreentur. Sic etiam S.Doctor, *ibid.*

Caput IV.

De numero fratrum in qualibet domo reſidentium.

a b c d e
Fratres debent eſſe in vna cohabitatione,
f g h i l
ſaltem duodecim, & præterea vnus, qui
m n o p
Miniſter nominetur, cui fratres repromit-
q q r
tere, ac impendere obedientiam teneantur.

EXPOSITIO.

a F *Fratres.* Tam ex Clericis, quam ex laicis.

b *Debent.* Neceſſario, hoc enim verbum, *debeo*, neceſſitatem ſignificare, habes *ſupra, cap.2. §.6. lit.v.*

c *Eſſe.* Id eſt, habitare ſimul, cohabitare, vel remanere; ex gloſſ. *eſſe, in l.ſi patronus, ff. de concubinis*, & *ex l.iudex. de iudiciis.*

d *In vna.* Id eſt, in qualibet, vel in vnaquaque.

e *Cohabitatione.* Id eſt, in domo, gratia cohabitandi, hoc enim ſignificat hic, hæc dictio, *Cohabitatio*, conſonat illud Pſalm.68. *Fiat habitatio eius deſerta, & non ſit qui inhabitet in ea*, in quo ſenſu, refertur in cap. *fœlicis, de pœnis in 6.* vbi & gloſſ. Pro cuius explicatione, aduerte, quod non ſemel in iure, nomina verbalia, ponuntur pro proprio nomine rei, vt in cap. *quæ res pignor.ob.poſſunt, l.cum conſtet.* emptio, ponitur pro inſtrumento emptionis, *& ff. de con.ob. cauſam*, *l. cum quis* donatio, ponitur pro re donata, quod notatum habes apud gloſſ. *habitationem, ff.commodati, vel contra.l.ait Prætor.* & apud gloſſ. *habitationem, ff.de præſcriptis verbis, l.ſi gratuitam.* Sic ergo ſimiliter, in præſenti cap. cohabitatio, ponitur pro re, quæ inhabitatur, vel cohabitatur.

f *Saltem.* Id eſt, ad minus.

g *Duodecim.* Quia fratres, qui quoad renuntiationem proprietatis, locum Apoſtolorum tenent, vt cap. *ex auctoritate 16.quæſt.1.* & *ibi gloſſ. Apoſtolorum, & gloſſ. tenent. in cap. manus, de conſecrat. diſt.5.* teneant, & eorum numerum, & ſint duodecim electi viri à Domino vero Ioſuë electi (vt ait D.Bonauent. *in expoſ. regulæ*) ad imitationem duodecim Apoſtolorum, *Ioſuë 3.*

h *Et præterea.* Id eſt, & præter hos duodecim fratres.

i *Vnus.* Scilicet, alius, vt conſtat (& habens ſimile, *ex gloſſ. vnus in authentic. litem, de Tabellio. & ex gloſſ. vnum, ff. commodati, vel contra. l. ait Prætor*) hoc eſt, Prælatus, qui inter duodecim fratres locum Apoſtolorum (vt dictum eſt, *lit.g.*) tenentes, locum, & vicem Chriſti gerat, & habeat, vt cap. *ſtatuimus. 19.quæſt.3.* & cap. *accuſatio. 2.quæſt.7.* Sitque caput eorum, & rector, & ideo vnus. Quia (vt ait D.Bonauent. *in expoſ. regul.cap.8.*) *Sine vno capite nulla reſpublica ſtare bene poteſt, vnde vnum Apoſtolum Dominus præfecit cæteris*, & Ezech.34. dicitur: *Suſcitabo ſuper eos Paſtorem vnum, qui paſcat eos, ſeruum meum Dauid*, & D.Hieron. *in reg. Mona.cap.1.* ait: *Nulla ars abſque Magiſtro diſcitur, & ſic omnis ordo Eccleſiaſticus ſuis rectoribus nititur. Imperator vnus, in naui vnus gubernator, in domo vnus Dominus, in quamuis grandi exercitu, vnius ſignum expectatur, non ergo tuo arbitrio relinquendum, ſed viuere debes in Monaſterio, ſub vnius diſciplina Patris.* Idem Sanctus Doctor (& refertur *in cap. in Apibus 7.quæſt.1.*) ſic rurſus ait: *In Apibus, Princeps vnus eſt, grues, vnam ſequuntur ordine literario, Imperator vnus, Iudex vnus, &c.* Vnus ergo debet eſſe Prælatus.

l *Qui.* Prælatus, ſcilicet.

m *Miniſter.* Vt dictum eſt *ſup. cap.1. liter.p.* nominari debet, iuxta conſilium illius Maioris Miniſtri Chriſti Domini, qui de ſe ipſo loquens dixit: *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare*, & loquendo nobiſcum, *quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter Miniſter*, Matth.20.& Marc.10. qui locus, refertur ad noſtrum propoſitum, à gloſſ. marg. cap. *in omnibus de conſecrat.diſt.5.* & D.Bonauent. *in cap.2. ſuæ regulæ*, hoc confirmat dicens: *Nomen autem Miniſtri ſumitur*, Matth.20. *vbi dicitur, qui maior eſt veſtrum, erit Miniſter veſter.*

n *Cui.* Nempe Miniſtro.

o *Fratres.* Tam Clerici, quàm laici.

p *Repromittere, ac impendere, &c.* Duo præcipit Pontifex in hac clauſula: nam verbum, *teneantur*, præceptiuum eſt, & neceſſitatem parendi ponit, vt habet gloſſ. *teneantur, in extra. quorundam de verborum ſignificatione.* Primum eſt, quod fratres ſuis Miniſtris nouiter electis, obedientiam repromittant. Hæc enim erat antiqua conſuetudo Clericorum reſpectu ſuorum Epiſcoporum, vt conſtat, ex cap. *legebatur, de maioritat. & obedient.* & *ex gloſſ. ibidem*, & clarius habetur hoc ipſum, in cap. *cum dilectus, de relig. domibus*, & hoc denotat verbum, repromittere, quod propriè, iterum promittere, ſignificat, ſicut repetere, ſignificat iterum petere, vt habet gloſſ. *repetitæ, in extra.* quia in futurorum, de torneamentis, & *C.de Epiſcopis, l.reperita.* Verum tamen, non eſt neceſſarium, vt fratres ſuis Miniſtris de nouo electis repromittant obedientiam in ſcriptis, ſed ſufficit, ſimplici voce tantum. Habetur hoc expreſsè in cap. *legebatur cit.*

Secundum quod præcipitur eſt, vt fratres teneantur præſtare, & exhibere obedientiam ſuis Miniſtris, hoc præceptum haberur, etiam in cap. *cum ad Monaſterium*

ſterium de ſtatu Monacho. & capit. *ex parte de regul.* & adhuc expreſſius, & quaſi fuiſſet datum pro noſtris fratribus, in cap. *in omnibus de conſecr. diſt. 5.* vbi ſic dicitur: *Obedientiam ſecundum canones ſuis Miniſtris exhibeant.* Iure autem optimo, ſæpè hoc præceptum Religioſis intimatur, quia vt ait D. Hieron. *in reg. Monach.* cap 8. *Non eſt Monaſterium, non Religioſi, non Monachi, vbi ſubditis obedientia deeſt erga Prælatum, deſtructioni eſt corpus expoſitum, cum membra diſcordant à capite.*

q *Impendere obedientiam.* Hunc loquendi modum habes in Trident. *ſeſſ. 14. cap. 1.*

q *Impendere obedientiam.* In rebus tamen licitis, & honeſtis: quia in illicitis, nec Papæ eſt obediendum: quia potius Deo, quam hominibus, ſic habetur 11. *quæſt. 3.* cap. *qui reſiſtit*, & cap. *Iulianus*, & cap. *ſi Dominus*, & cap. *non ſemper*, & cap. *ſi is, qui præeſt*, & cap. *ſi quis Epiſcopus*, & gloſſ. *per omnia, ex extra. quorumdam de verborum ſignificat.* concordat D. Gregor. Papa, *lib. 34. Moral. cap. 12.* ſic dicens: *Nunquam malum debet, per obedientiam fieri, aliquando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur intermitti.*

r *Teneantur.* Id eſt, obligentur, & adſtringantur. Hanc ſignificationis vim habere hoc verbum, docet *l. 1. §. hæc actio, ff. ne vis fiat ei, & gloſſ. cit. lit. p.*

Caput V.

De cura Miniſtri erga ſuos fratres.

TEXTVS.

a b c
Omnibus fratribus ſuis, ſicut ſibimet, Miniſter
d e
fideliter adminiſtret.

EXPOSITIO.

a *Omnibus, &c.* Admonitio Pontificis in hoc capite contenta, præceptum eſt iuris naturalis, in lege, & Euangelio contentum, quo quis iubetur alij facere, quod ſibi vult fieri, ſicut in eiſdem prohibetur, alij inferre, quod ſibi nolit fieri. Vnde Chriſtus Dominus, *Matth. 7.* ſic ait: *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis, hæc enim lex, & Prophetæ.* Sic habetur *diſt. 1.* & cap. *placuit, de maiorit. & obedientia*, quare *gloſſ. ordinatiſſimam*, in cap. firmiter de Summa Trinitat. ad hoc propoſitum, hos adducit verſus.

Quod tibi vis fieri, mihi fac, quod non tibi, noli,
Sic potes in terris viuere iure poli.

b *Fratribus ſuis.* Imò, & filiis, & ideo tanquam filios, & fratres præcipit Trident. (*ſeſſ. 13. de reformat. cap. 1.*) Prælatis, ſubditos ſuos diligere.

c *Sicut ſibimet.* Quia ordinata charitas à ſe incipit; vt 23. *quæſt. 5* cap. *ſi non licet, & gloſſ. ſibimet.* in cap. *dilecto. de ſententia excommunicatio. in 6* probat etiam hoc D. Thom. *2. 2. quæſt. 26. artic. 4. in argumento, ſed contra*, ex illo Leuitic. 19. & Matth. 22. *Diliges proximum tuum ſicut te ipſum*, ex quo colligitur, quod dilectio hominis ad ſe ipſum eſt, ſicut exemplar dilectionis, quæ habetur ad alterum, ſed exemplar prius eſt, quàm exemplatum: ergo.

d *Fideliter.* Id eſt, diligenter, & legaliter. Colligitur *ex gloſſ. fidelis in Clement. ne in agro. de ſtatu Monach.* & bene quidem dicit, fideliter, quia (vt inquit Apoſt. 1. ad Timoth. 5.) *Si quis ſuorum, & maximè domeſticorum, curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior.*

e *Adminiſtret.* Id eſt, tribuat, & diſtribuat, vt fidelis diſpenſator, & adminiſtrator, quidquid fratribus neceſſarium fuerit, hoc enim eſt officium proprium Miniſtri, vt ait D. Hieron. in reg. Monach. c. 14. *Reuolue* (inquit) *ſæpiùs in mentis arcano, & ſtilo ferreo ſcribe in ſilice cordis, quid Dominus cuius vices geris, ad ſubditos contendentes Apoſtolos, quis maior eſſet, inſtruxerit, ſequenti die receſſurus ab eis. Reges gentium domonantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper illos benefici vocantur, vos autem non ſic, ſed fiat ſicut minor, qui eſt maior in vobis, & ſit præceſſor, ſicut miniſtrator. Diſce igitur à Magiſtro officium, quod tibi iniungitur, ne tuo vicariatu poteſtatis traditæ tramitem excedas, ne efficieris certè Dominus, ſed Miniſter, vnus eſt enim Dominus, & ſi tibi reliqui fratres, vt Chriſti adminiſtratori, & vicario obediunt: propterea, non eſt tradita tibi poteſtas, vt inter fratres, hunc eleues, hunc vero deprimas, ſicut velis, ſed quod tibi iniungatur ab inſtitutore regiminis diligenter inueſtiga, rerum enim omnium Monaſterij, & fratrum ſolicitudo in adminiſtratione, & prouidentia tibi traditur, vt iam cæteris dormientibus fratribus, te deceat noctes crebras inſomnes ducere, & ſenem, Iunioris animum ſumere, pro vtilibus, & neceſſariis domui prouidendis. Itaque non tantum tibi honor, quantum onus imponitur.* Hæc, quaſi ad noſtros Miniſtros loqueretur, Hieronymus.

Caput VI.

De veſtimentis fratrum.

TEXTVS.

a b c d e e
Veſtimenta ſint lanea, & alba, excepta cap-
f g h
pa, quæ erit fuſci coloris; poſſintque de-
i l m n
ferre brachas ex lino crudo, quas iacentes,
o
non deponant.

EXPOSITIO.

a *Veſtimenta.* Nota, quod veſtimentorum appellatione, veniunt omnia veſtimenta, quæ induendi, præcingendi, amiciendive cauſa fieri à fratribus ſolent. Colligitur *ex l. veſtis, ff. de auro & argento*, imò & caligæ, vt dicitur *in l. argumento, ff. cit.*

b *Sint lanea.* Hoc præceptum eſt commune, pro omnibus Monachis, vt habes *in cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* vbi noſter Innocent. III. firmiter prohibuit Monachis nequis illorum lineis camiſiis vteretur, & in cap. *carnem, de conſecrat. diſtinct. 5. & gloſſ. ibi, & in Clement. 1. de ſtatu Monach.*

c *Lanea, & alba.* Quia veſtes religioſorum debent eſſe humiles, & deſpectæ, conuenientes tamen honeſtati, & ideo laneæ, & albæ. Sic habes in cap. *vidua. 20. quæſt. 2.* & cap. 1. *21. quæſt. 4.* & cap. *fœmina. 30. quæſt. 5. §. at vero.* Vnde Hieron. *in regul. Monach. cap. 31.* ſic ſatis ad noſtrum propoſitum ait: *Pannus itaque veſter, & ſi albus, & candidus, tamen groſſus, & vtilis ſit, vt & color candorem caſtitatis intrinſecum, & vtilitas contemptũ terrenorum exhibeant. Hæc gloria Monachorum, hoc ſtudium religioſarum mentium, hoc indicium ſponſarum Dei æterni, hoc ſignum mortuorum ſæculo, & ſepultorum cum Chriſto.* Conſonat D. Thom. *lib. 5. de erudit. Principis, cap. 17.*

vbi

vbi ſic ait: *Veſtium ſuperfluitas non habeatur, eorum ſuauitas contemnatur, gloriatio in eis caueatur, & intelligatur ornatum corporalem magis eſſe erubeſcibilem, quàm honorabilem, cum ſit ſequela peccati. Cum enim Deus ſpiritum pretioſum vili carne induerit, non eſt veriſimile, quod carnem vilem, pretioſis indui voluerit.* Sed de hoc expreſsè agit ipſe Sanctus 2. 2. *quæſt.* 187. *artic.* 6. vbi latè probat *noſtrum intentum.*

d *Excepta.* Excipit Pontifex ex veſtimentis fratrum, vnum quod album non ſit, videlicet, cappa.

e *Cappa.* Adde & tu, cum ſuo caputio, & pileo, quæ etiam eſſe debent coloris fuſci.

e *Cappa.* Quæ, dicitur talis, vel à capite, vel à verbo, capio, eo quod totum hominem capiat, notat gloſſ. *cappa. in Clementin. ne in agro. de ſtatu Monach.*

f *Fuſci.* Id eſt, obſcuri, vel quaſi nigri coloris, vt colligitur ex gloſſ. offuſcare *in extra. quia quorundam, & ex l. fuſcandæ, & ibi gloſſ. marg. fuſcanæ, C. quæ res quæ vendi non poſſunt.*

g *Fuſci coloris.* Aptè quidem Legiſlator, album & fuſcum colorem iungit, & illis vti Monachis præcipit: quia hi colores, ſine tinctura ex lana haberi poſſunt, & ideo potius approbati ſunt. Notat gloſſ *coloris in Clement. ne in agro. cit.* conſonat etiam, D. Athanaſ. *lib. de virgin.* ſic dicens: *Indumentum tuum fuſcum ſit, non tinctum, ſed natiui coloris.*

h *Poſſintque deferre brachas.* Imò debent, & poſſunt. Debent quidem neceſſario deferre brachas, poſſunt tamen liberè deferre illas, ex lino rudi. Vtrumque enim ſignificat verbum, *Poſſint*, neceſſitatem videlicet, & permiſſionem, notat gloſſ. *poteſtis in cap. ad decorem de inſtitutio.*

i *Brachas.* Id eſt, fœmoralia, vel fœminalia. Vt habet regul. S. Franciſc. *cap.* 2.

l *Ex lino rudo.* Ex lino rudi, debes legere, eſt, enim litera mendoſa.

l *Ex lino rudo.* Vel ex lana, quia deferre ex lino rudi, ſolummodo eſt permiſſio, quod autem permittitur, non ſecundum neceſſitatem, ſed ſecundum indulgentiam permittitur, vt ſciat ſe contra regulam, nihil facere, ſi quis voluerit ſublimius ambulare (vt aduertit D Bonauent *cap.* 3. *in expoſitio. reg.*) poſſunt ergo fratres deferre brachas ex lana.

m *Quas.* Siue ſint ex lino, ſiue ex lana.

n *Iacentes.* Id eſt, dormientes, vel iacentes ad ſomnum capiendum, hoc enim ſignificare, hoc verbum habes *in authent. de Monach.* ibi: *Dormire vero omnes in communi, vnoquoque quidem in propria quadam ſtratura iacente.*

o *Non deponant.* Propter honeſtatem, ſicut propter eandem, vigilantes deferunt. Vnde Amhroſ. *lib.* 1. *officiorum, cap.* 18. de brachis, ſic ait: *Sacerdotes quoque veteri more (ſicut in Exod.* 28. *Legimus) brachas accipiebant, ſicut ad Moyſem dictum eſt à Domino, & facies illis brachas lineas, vt tegatur turpitudo pudoris, à lumbis, vſque ad fœmora erunt, quod nonnulli noſtrorum ſeruare, adhuc fertur. Plerique ſpiritali interpretatione ad cautionem verecundiæ, & cuſtodiam caſtitatis dictum arbitrantur,* & D. Hieron. *tom.* 3. *epiſt.* 128. loquens de veſtitu Sacerdotis, ſic ait: *Lineis fœminalibus, quæ vſque ad genua, & poplites veniunt, verenda celantur, & ſuperior pars ſub vmbilico vehementer aſtringitur, vt ſi lapſi fuerint, & fœmora reuelauerint, non pateat, quod opertum eſt, vocatúrque hoc genus veſtimenti, fœminalia, vel brachæ, vſque ad genua pertingentes.* Concordat etiam D. Bonauent. *loc. cit. cap.* 2. ſic inquiens: *Bracharum neceſſitas manifeſta eſt, in caſibus innumeris, propter humanæ miſeriæ tegumentum.*

CAPVT VII.

De Lectis, & Straturis fratrum.

TEXTVS.

a b c d
Iaceant in laneis, ita quod, plumea fulcra,
e f g
vel culcitras, niſi in ægritudine labo-
h i
rantes, in domibus propriis minimè ha-
l
beant, ceruical, vero ad ſuſtentationem ca-
m
pitis permittantur habere.

EXPOSITIO.

a *Iaceant.* Id eſt, dormiant. Colligitur hæc explicat. *ex authent. de Monach. cit. cap.* 6. *lit. n.*

h *In laneis.* Id eſt, in ſtraturis, aut lectulis, non lineis, aut plumeis, ſed laneis, compoſitis.

c *Ita quod.* Id eſt, itavt, vel taliter quod.

d *Plumea fulcra.* Id eſt, lectulos ligneos, & ſtragulis plumeis, compoſitos, & ornatos. Fulcrum enim, venit à verbo, fulcire, quod ſignificat vallare, iuxta illud, Cantic. 2. *Fulcite me floribus.*

e *Vel culcitras.* Aut ſtraturas ligneas, & plumeas. Idem enim ſignificatur, per ly plumea fulcra, & per ly culcitras, vt colligitur ex illa diſiunctiua, *vel*, & ex Seneca *epiſt.* 87. vbi ſic ait: *Culcitra in terra iacet, ego in culcitra, ex duabus penulis, altera ſtragulum, altera opertorium facta eſt,* & ep. 108. ſic inquit: *Laudare ſolebat Attalus culcitram, quæ reſiſteret corpori: tali vtor etiam ſenex, in qua veſtigium apparere, non poſſit.* Non mirum ergo, quod Legiſlator prohibeat Monachis fulcra plumea, vel culcitras molles.

f *Niſi.* Eſt dictio exceptiua, & affirmat, & ponit: quia conſequitur ad illam negationem (videlicet) minimè habeant, iuxta id quod *ſup. cap.* 2. §. 5. *lit. m.* eſt habitum.

g *In ægritudine laborantes.* In graui, ſcilicet, vel leui infirmitate. Quia vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, vt ait gloſſ. *depoſiti. inſtituta. de actio. §. actionum autem.* Grauis autem infirmitas eſt, v.g. morbus paralyticus, vt habetur, cap. *conſultationibus*, de Clerico ægrotante, magna febris, &c. Leuis autem infirmitas, eſt febricula, vel vetus quartana; vt habet gloſſ. neque ægritudine in cap. *placuit, diſtinct.* 18. Aut alia ſimilis infirmitas, de qua *infra*, cap. *de infirmis.* Videatur etiam, text. in cap. *ex parte tua*, & in cap. *conſultationibus*, cit. & ibi inuenietur idem modus loquendi, quo vtitur Legiſlator in hoc capite.

h *In domibus propriis.* Ergo in alienis, quando in itinere, ſiue peregrinatione fuerint, bene poterunt fratres plumea fulcra, vel culcitras, habere, conſtat: quia quod de vno prohibetur, de alio conceditur, vt habetur, *diſtinct.* 25. cap. *qualis, & gloſſ. ibidem, & gloſſ.* in cap. 3. *de ætate & qualitate, gloſſ. fin.* in cap. *ad abolendam, & gloſſ. in cap. fin. de filiis Presbyterorum, & gloſſ. in cap. contingit de arbitris, & gloſſ. in minoribus* in cap. *cum voluntate, §. fin. de ſentent. excommunicationis:* ſed prohibetur fratribus in domibus propriis habere, & dormire in plumeis culcitris, ergo dormire in prædictis lectulis, in alienis domibus, illis conceditur. Et bene quidem, ne fortè hoſpitibus oneroſi ſint, & iuſtum eſt, quod viatori permittatur, quod alias, non viatori negatur, vt habitum eſt, *ſup. cap.* 2. §. 6. *lit. o.*

i *Minimè*

i *Minimè habeant.* Id eſt, nullo modo habeant.

l *Cervical.* Plumeum, aut laneum ad ſuſtentanda, & fouenda capita dormientium fratrum.

m *Permittantur habere.* Si fratribus placuerit: quia id quod permittitur liberam habet obſeruantiam, vt habetur in cap. *quiſquis* 14. *quæſt.* 1. his verbis: *Vbi conſilium datur, offerentis conſilium eſt*, de quo etiam *ſupra cap.* 6. *lit. l.* eſt dictum.

CAPVT VIII.

De ſignis in veſtimentis fratrum imponendis.

TEXTVS.

a b c
In cappis, & ſcapulariis fratrum, imponantur
d e f
ſigna Crucis, rubei, & cerulei coloris.

EXPOSITIO.

a *IN cappis, & ſcapulariis.* Imponantur ſigna Crucis. In cappa quidem ſuper brachium ſiniſtrum, in ſcapulario verò ſupra pectus, vt in nobis compleatur deſiderium ſummi ſponſi percupientis eſſe in ſignum ſuper cor noſtrum, in ſignum ſuper brachium noſtrum, Cantic. 8. *Pone me in ſignaculum* (intellige Crucis) *ſuper cor tuum, in ſignaculum ſuper brachium tuum, &c.*

b *Scapulariis.* Vtitur hac dictione gloſſ. *veſtem. in authent. de Monach.*

c *Imponantur.* Id eſt, ſupra ponantur.

d *Signo.* Signum eſt, res quæ præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, aliud aliquid ex ſe facit in cognitionem venire, vt habetur in cap. *ſignum, de conſecr. diſtinct.* 2.

e *Crucis.* In ſignum, videlicet, paſſionis Chriſti, vel ad eius mortem (quam pro nobis pertulit) ſignificandam, & repræſentandam (crux enim à cruciatu dicitur, vt habetur in cap. *nulli.* 3. *quæſt.* 4.) in huius enim memoriam videmus in Eccleſiis depictam crucem, in altum erigi, & celebramus feſtum Inuentionis illius, vt habetur in cap *crucis, de conſecrat. diſt.* 3. De cruce loquens D. Auguſt. ſic dicit: *Crux, quæ erat ſupplicium latronum, nunc tranſiit ad frontes Imperatorum, ſi tantum honorem Deus contulit ſupplicio ſuo, quantum conferet ſeruo ſuo?* Sic habet gloſſ. cruci, in Clement. Fidei Catholicæ, de Fide Catholic. addens quadruplicem cauſam, quare Chriſtus Dominus, crucis mortem elegerit. Prima eſt, vt in illa pendens in aëre, ſe inter Deum, & hominem mediatorem oſtenderet, vt habetur 1. *ad Timoth.* 2. & cap. *quoniam, diſtinct.* 10. Secunda, vt damna, quæ obuenerant primis parentibus, per lignum vetitum, per lignum crucis reſtauraret. Tertia, vt diabolum, qui per lignum vincebat, per lignum vinceret, vt habetur, cap. *inuenimus, de conſecratio. diſtinct.* 1. Quarta, vt euidenter oſtenderet, pro quibus reſtaurandis patiebatur, nempe, Pro ſuperis Angelorum ruinis replendis, Pro iuſtis de limbo educendis, Pro amicis colligendis, & adiuuandis, Pro inimicis reconciliandis. Primum deſignatur per brachium ſuperius. Secundum per inferius. Tertium, per dextrum. Et quartum, per ſiniſtrum. Huc vſque gloſſ. & eodem ferè modo loquitur de morte crucis, D. Hieron. *tom.* 9. *in ſymbolo Ruſini.*

f *Rubei, & cærulei coloris.* Id eſt, rubri, & cœleſtis coloris. Vt Crux, qua parte rubra eſt feruorem charitatis in Deum & proximos ſignet: altera vero, quæ contuſæ carni ſimilis eſt, Chriſti paſſionis memoriam præferat, vt noſtræ ab inferis Redemptionis memores iugiter perſeuerante mente Deum, & proximos diligamus, & ieiuniis, & pœnitentiis nos ipſos maceremus. Sic horum Crucis colorum ſignificationem expoſuit Summus Pontifex Innoc. III. Sanctis Patriarchis noſtris Ioanni, & Fœlici, poſtquam ob vitæ merita longa oratione laudatos candidis veſtibus induit.

CAPVT IX.

De raſura fratrum.

TEXTVS.

a b c d
In raſura, Ordinem Sancti Victoris ſequantur
e f g
Clerici, Laici, vero, barbas non radant, ſed
h i
eas creſcere modeſtè permittant.

EXPOSITIO.

a *IN raſura.* De raſura Clericorum diuerſi ſunt modi loquendi, apud ius Canonicum: nam in illo, aliquando raſuræ, aliquando coronæ, aliquando tonſuræ nomina inuenies, ſic habetur in Clement. *quoniam de vita & honeſt. Cleric.* Quapropter pro tam varij nominis intelligentia, ſcito quod Clericis deputatis ad diuina myſteria, competit raſura, & tonſura, in modum coronæ ratione figuræ: quia videlicet, Corona eſt ſignum regni, & perfectionis, cum ſit carens angulo, in ſignum carentiæ ſordium: quia vbi angulus, ibi ſordes: ſe ergo, & alios virtutibus regere, & mundare debent, & ſic in Deo regnabunt. Per raſuram igitur ex parte ſuperiori, capilli ſubtrahuntur, ne mens eorum, per occupationem temporalem, retardetur à contemplatione diuinorum myſteriorum. Tonſura verò ex parte inferiori, capillos tondet, vſque ad reuelationem ſenſuum, ſcilicet, viſus, & auditus, ne oculos, vel aures impediant, & eſt ſignum, quod præſcindenda ſunt vitia cordis, & corporis, ne intuitum diuinorum impediant, & his debetur corona cœleſtis. Vnde *diſtinct.* 24 *cap. penult.* habetur, quod Clerici incedere debent detonſo capite & patentibus auribus. Raſura ergo reſpicit partem ſuperiorem, quam clericalem dicimus, Corona, circulum capillorum. Tonſura vero abſciſſionem ipſorum, ſic notatum inuenies, apud gloſſ. *in Clement. quoniam, cit.* Ideoque Clerici ex inſtitutione Romana Eccleſiæ Coronam raſam in modum ſphæræ, & tonſam habere debent, vt habetur. 12. *quæſt.* 1. cap. *duo ſunt, & diſtinct.* 23. cap. *prohibere*, & cap. *non licet.* Cum proprietate igitur loquitur textus dum dicit, quod Clerici in raſura, &c. legatur D. Gregor. *lib.* 2. *in c.* 29. Iob ſuper illa verba, *& tonſo capite*, & cap. 38. vbi inquit, *quod caput tondere, eſt cogitationes ſuperfluas à mente reſecare.*

b *Ordinem.* Id eſt, Religionem, vt habes *ſupra, cap.* 1. *lit. g.*

c *Sancti Victoris.* Id eſt, Canonicorum Regularium Sancti Victoris, qui adhuc extant Pariſiis, & raſuram, & coronam portant, ſicut & nos hodie.

d *Sequantur Clerici.* Id eſt, fratres ad chorum deſtinati. Clerici enim generaliter nuncupantur omnes, qui in Eccleſia Chriſti deſeruiunt, vt habetur cap. *Cleros diſtinct.* 21. & ideo fratres ad tale miniſterium ordinati, aut deſtinati, Clerici dicuntur. Clerici enim, idem ſignificat, ac electi ſorte, eo quod Clericos, in ſuos Deus elegit, vt habetur, cap. *duo*

ſunt.

ſunt 12.*quæſt.*1.*& diſtinct.*31.cap.Cleros,& cap.*Clericus* 12.*quæſt.*1.Vbi ſic dicitur:*Clericus,qui in Chriſto ſeruit Eccleſiæ, interpretetur primò vocabulum ſuum, & nominis definitione prolata, nitatur eſſe, quod dicitur, propterea enim vocantur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia Dominus ipſe, ſors,id eſt, pars Clericorum eſt. Qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur à Domino. Qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit: Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt, quod ſi quidpiam aliud habuerit, præter Dominum, pars eius,non erit Dominus, v.g. ſi aurum, ſi argentum,&c. cum iſtis partibus,Dominus fieri pars eius non dignatur. Si autem ego pars Domini ſum, & funiculus hæreditatis eius, neque accipio partem inter cæteras tribus,ſed quaſi Leuita, & Sacerdos viuo de decimis, & alteri ſeruiens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequor.*

e *Laici.* Id eſt, fratres ad chorum non deſtinati,vt *infra, cap.*22. *lit.e.*

f *Barbas.*Id eſt,illos capillos,qui in mento,& facie hominum ſunt, non radant.

g *Non radant.* Quia hoc proprium eſt Clericorum. Clerici ergo noſtri illas radere debent : quia quod de vno negatur, de alio affirmatur, vt ſupra, *cap.*7. *lit.h.* eſt habitum. Præter quam quod de hoc, eſt præceptum generale, datum pro omnibus Clericis, in Concilio Carthag. 4. *cap.*44. & refertur in cap. *Clericus, de vita & honeſtate,Cleric.* his verbis: *Clericus, neque comam nutriat, neque barbam.* Rurſus, in cap. *Clericus eod. tit.* & gloſſ. in cap. *Clerici, diſtinct.*23.

h *Modeſtè.* Id eſt, honeſto modo, qui in omnibus rebus adhibendus, & obſeruandus eſt, vt habetur, *ff.de damno infect.l.ex damni.*

i *Permittant.* Id eſt, ſinant creſcere. Vbi aduerte, quod hîc, hoc verbum, permitto, non ponitur permiſſiuè, ſed imperatiuè, vt ex contextu patet.

Caput X.

De Equitaturis.

TEXTVS.

a b c d e f f g h i

Aſinos,ſiue mulos, liceat eis aſcendere, equos verò,tãtum,cum neceſſitas vrgere videatur.

EXPOSITIO.

a *Aſinos.* Eſt animal rude, & pigrum (vt inquit D.Ambr.*6.Exam.*3.) ſeruiens hominibus ad onera ferenda,vnde iumenti,nomen habet.

S *Siue.* Id eſt, atque : quia hîc, particula, *Siue,* non diſiunctiuè, ſed copulatiuè ſumitur, cum potius augeat permiſſionem, quam diſtinguat inter res permiſſas. Quod aliàs notat gloſſ. *ſeu*, in cap. *ego Ludouicus, diſtinct.*63. *& ff. de auro & argento, l.ſi quis ita,& l.cum quis,*§.*& his verbis, ff.de legat.*3. *in ſumma.*

c *Mulos.* Mulus eſt animal, ex aſino, & equa natus, vel è diuerſo, ex equo, & aſina, vt eſt manifeſtum, & notat gloſſ. *in equas, l.ſi quis vxori,* §.*ſi quis aſinum, ff.de furtis,*qua de cauſa,mulus, græcè, ſemiaſinus, vocatur, vt notat Euſebius, *lib.*9. *de præparatione Euangelij*, alij vero, aſinum pulchrum, eum appellant.

R. P. Leand. Expoſit. Regul.

d *Liceat eis.* Sit eis licitum, ſic explicat hoc verbum gloſſ.*liceat,C.de Epiſcop.& Cleric.l.ſi ſeruus.*

e *Aſcendere.* Hoc eſt,equitare.Iuxta illud Iudic.5. *Qui aſcenditis ſuper nitentes aſinos.*

f *Equos.* Eſt animal ſatis notum,aptum ad bellum, & ad curſum. Notat Ariſtot.*6. hiſtor. animalium, cap.*22. Quapropter meritò Legiſlator prohibet, ne fratres illos aſcendant, niſi in magna neceſſitate.

f *Equos verò.* Id eſt,at vero equos vel equas : nam vtrumque continetur, equi nomine, *l.legatis*, §.*penultim.ff.de legat.*3. vbi habetur,quod in equis legatis, continentur æquæ.

g *Tantum.* Id eſt,dumtaxat,vel ſolummodo.

h *Cum.* Id eſt,quando, *ex gloſſ. ſapè,cit.*

i *Neceſſitas vrgere videatur.* Hoc eſt,quando neceſſitas, cogere, & premere videtur. Eo quod neceſſitas ad equitandum impellat, & inueniri aliud animal ad hoc,non ſit poſſibile. Requirit enim Legiſlator neceſſitatem propriam, & abſolutam, vt fratres aſcendere equos poſſint (& ita non ſufficit neceſſitas ſecundum quid) quod conſtat ex verbis ipſiuſmet textus,ſi vis eorum attendatur:nam *vrgens neceſſitas*, hoc ſignificat,vt habetur expreſsè, cap.*conqueſtus de feriis*, ibi : *Niſi neceſſitas vrgeat*,iuncta gloſſ. *neceſſitas*, vbi ad hoc probandum aptum exemplum apponit. De hac duplici neceſſitate facit mentionem, gloſſ.*neceſſitatem* 21.*q.*4.*cap.*1.& D.Thom. 2.2.*q.*32. *art.*6. *in corpore.*

Caput XI.

De Horis Canonicis.

TEXTVS.

a b c d

In Regularibus Horis morem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ obſeruent.

EXPOSITIO.

a *IN regularibus.* Id eſt, Canonicis. Nam regula, idem eſt, quod Canon græcè. Notat gloſſ.1. *in Rubrica,de regul. iuris,in* 6. & habetur in cap.*Canon diſt.*3.*& gloſſ.Canonicam, in l.placet,C.de Sacroſanctæ Eccleſiæ,&c.*

b *Horis.* Quæ ſunt ſeptem, ſicut ſeptem dona Spiritus ſancti, ſeptem dies ſæculi, ſeptem ætates, ſeptem petitiones in Oratione Dominica, ſeptem Diaconi, ſeptem Candelabra, & ideo ſeptem horæ. Vnde & verſus.

Hæc ſunt ſeptenis, propter que pſallimus, Horis.
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat :
Prima,replet ſputis,cauſam dat Tertia, mortis :
Sexta Cruci nectit, latus eius, Nona, bipertit :
Veſpera, deponit, tumulo, Completa, reponit.

Sic habet gloſſ. ſeptenarius, in cap.*Presbyt.de celebrat. Miſſarum.*

c *Morem.* Id eſt, conſuetudinem in recitando Officio Diuino : ſed intellige quoad ſubſtantiam officij, non verò quoad modum recitandi,v.g.cantando cum notis,&c. Vtrumque modum loquendi habes in cap. *in die Reſurrectionis,de conſecrat.diſt.*5.

d *Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.* Et bene quidem, vt cœleſtis noſtra religio, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ in omnibus copuletur.Non enim decet membra à capite ſuo diſcedere, ſed potius illud in omnibus ſequi. Habetur in cap.*non decet,diſtinct.*12. Eccleſia autem Romana, caput, & mater eſt omnium Eccleſiarum,

vt definitur *in cap. cit.* & in Trident. *ſeſſio.7. Can.3. & ſeſſ.14 cap.3.* & cap. *ad abolendam,de hæret.* ergo tanquam Caput noſtrum, magiſtram, & matrem illam debemus ſequi. Quia ſuſpecta eſt,cuiuſlibet nutricis pietas,quæ affectum putat tranſcendere tantæ matris,vt ait D.Bonau. *c.3.regulæ.*

d *Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.* Eccleſia enim Romana, quandoque appellatur Sancta, vt *diſt.12.* cap. *præceptis, & diſtinct.15.* cap. *Sancta,& diſtinct.19.* cap. *in memoriam.* Quandoque vero,Sacroſancta,vt *in proœmio,lib.6.decret.* & hoc ideo quia ſacro cruore Apoſtolorum Petri & Pauli conſecrata eſt, vt dicitur in cap. *fundamenta de electio.* & cap.1. *de reliquiis, & ven.in 6.& diſt.21.* cap. *quamuis,* notat gloſſ. *in extra. Sancta Romana.*

e *Obſeruent.* Id eſt,diligenter,vigilanter,& ſolicitè cuſtodiant,ex D.Cypriano ſupra illud Leuit. *Obſerua cuſtodias Domini.*

Caput XII.

De Miſſa, & Abſolutione defunctorum.

TEXTVS.

a b c
Omnibus ſecundis feriis ; præterquam in
d e
octauis Paſchatis, & Pentecoſtes, & Na-
f
tiuitatis Domini,ac Circunciſionis,& Epi-
g l
phaniæ , & præterquam in feſtiuitatibus
h
Ordinis, & quæ ad colendum pronuntian-
i l m
tur; finita Miſſa pro fidelibus, fiat abſolutio
n
fidelium defunctorum.

EXPOSITIO.

a *Omnibus ſecundis feriis.* Circa hunc ritum aduerte , quod in commemoratione defunctorum, adhuc in lege Euangelica, certi dies obſeruantur:tertia,ſcilicet,ſeptima, trigeſima, & quadrageſima. Quæ conſuetudo à veteri teſtamento ſumpſit exordium,vt habetur,in cap. *quia alij 13.q.2.* Nam filij Iacob ſeruauerunt eum aromatibus conditum in Ægypto , quadraginta diebus , *Geneſ.50.* & cum portarent eum ad ſepeliendum , luxerunt eum ſeptem diebus , *Deuteron.34.* Similiter filij Iſraël luxerunt Moyſen , triginta diebus. De initio autem, tertiæ diei ſicut de initio ſacrificiorum , quæ fiunt ſecunda feria , cuiuſuis primi menſis , nihil habetur *in capit. cit.* præcipitur tamen,in Miſſali Romano , Quod tandem , omni ſecunda feria, &c. fiat ſacrificium pro fidelibus defunctis , vt noſter textus præcipit , forſitan habuit principium ex Regula Monachorum Gamungenſium , vt colligi poteſt ex Petro Damiano.

b *Præterquam.* Eſt dictio exceptiua.

c *In octauis.* Id eſt,in feriis ſecundis octauarum ſequentium,nempe.

d *Paſchatis.* Id eſt , Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti.Huius namque dies,propriè ſunt,& appellantur Paſcha, vt habetur *diſt.3. de conſecr. quaſi per totam.*

e *Pentecoſtes.* Pentecoſtes dicitur,à Pente,quod eſt, quinque,& à Coſte, quod eſt,decem. Quia quinque decies ſunt, inter feſtum Reſurrectionis,& Pentecoſtes,copulato vtroque feſto. Notat gloſſ. *Pentecoſtes, in Clement. ſi Dominum , de reliq. & ven. ſanctorum.* Nota hîc & tu, quod Legiſlator excipit hos dies ſpecialiter, & expreſsè (quamuis in generali exceptione,quam in hoc eodem capite facit,illis verbis: *Et in feſtiuitatibus,quæ ad colendum pronuntiantur.* Veniant excepti)propter magnam eorum ſolemnitatem. Nec eſt mirum quod ſpecialiter, quibuſdam enumeratis, generale ſubiiciatur verbum, in quo ſingula & alia complectantur.Habes hoc ipſum,*ff.de lege Aquil.l.ſi ſeruus ſeruum, §.inquit lex, & inſtit.de lege Aquilia. §.cap.3.* ibi : *Quamquam poterat , rupti appellatione, omnes iſtas cauſas ſufficere.*

f *Circunciſionis.* Hoc eſt,feria ſecunda, poſt feſtum Circunciſionis,quia hoc feſtum,non habet octauam, ſecundum Breuiarium Romanum.

g *Et præterquam in feſtiuitatibus Ordinis.* In feſtiuitatibus,videlicet,quas Religio ſpecialiter habet,& de eis ſolemniter dies agit lætitiæ

h *Et quæ ad colendum pronuntiantur.* Siue ſint feſta,quæ vniuerſalis Eccleſia,colit,& celebrat,de quibus agitur *in cap. pronuntiandum , de conſecr. diſt.3.* ſiue alia , quæ aliqua particularis , celebranda pronuntiat.

i *Finita Miſſa.* Id eſt,finito Miſſæ ſacrificio. Miſſa enim,à mittendo dicitur,& repræſentat legationem inter homines, & Deum. Deus enim mittit Filium ſuum Chriſtum in altari , & iterum mittit Eccleſia fidelis eundem Chriſtum ad Patrem, & offert illum in ſacrificium pro viuis , & mortuis , vt omnibus proſit, quod eſt pro ſalute omnium inſtitutum. Sic S.Thom. & D.Bonauent. & habetur *in cap.viſum,de conſecrat.diſt.1.*

l *Pro fidelibus defunctis.* Tantum , quia non pro omnibus mortuis,ſed ſolum pro fidelibus,ſacrificium offerri debet , habetur in cap. *non æſtimemus , & ibi gloſſ. omnibus* , & cap. *pro obeuntibus* , & in cap. *tempus 13.quæſt.2.* de hoc agit S.Thom.4. *ſentent.diſt.45. artic.2.*

m *Fiat abſolutio.* Id eſt,dicatur reſponſorium,libera me cum oratione, Abſolue(propter hoc enim abſolutio dicitur) vt præcipitur in Miſſali Romano.

n *Defunctorum.* Id eſt , pro ſpiritibus , vel animabus defunctorum,vt gloſſ. *defunctorum,* cap. *viſum,de conſecrat.diſt.1.*

Caput XIII.

De Oratione mentali.

TEXTVS.

a b c
Singulis diebus (ſi fieri poſſit) in quali-
d e f
bet domo , ad minus , per duas horas
g h i
interpollatas , communis fiat ad Deum
l
mentalis oratio.

EXPOSITIO.

a *Singulis diebus.* Id eſt,omnibus diebus. Sic explicat gloſſ. *ſingula. in l. Caius Seius , ff. de annuis legatis.*

b *Si fieri poſſit.* Videlicet,commodè,& conuenienter,vt *ſupra,cap.2.§.5.lit.ſ.* explicatum habes.

c *In qualibet domo.* Id eſt , in omnibus, & ſingulis domibus ordinis. Quia hæc dictio, *In qualibet,* eſt vniuerſalis,& ſic cõprehendit omnes,& ſingulas. Notat gloſſ.

gloſſ.marg. *ff.de operis noui nuntia.l.hoc edicto,§.nuntiatio. in verbo, publico,& gloſſ ſed omnes, in l.ſi pluribus,ff.de leg.& fideiuſſ.3.*

d *Domo.* Id eſt, Conuentu, vel Monaſterio. *ex authentic. de Monachis.*

e *Ad minus.* Id eſt, ſaltem, per duas horas, &c. hoc enim tempus præceptiuè aſſignat Legiſlator, permittit tamen aliis temporibus poſſe etiam ad Deum fratres orare.

f *Per duas horas interpollatas.* Mane videlicet, & veſpere Quia mane, & veſpere tempus eſt orationis opportunum, vt ait D. Bonauent. *in ſpeculo diſciplinæ, cap.12.* iuxta illud, Pſalm.54. *Veſpere, & mane, quotidie annuntiabo, & exaudiet vocem meam.*

g *Interpollatas.* Id eſt, diſcontinuatas, diſcretas, & interruptas. Sic explicatur hæc dictio, in cap. *ſunt qui, de pœnitent. diſtinct.1. §. facilius*, ibi: *Interpellandus eſt* (ſomnus ſcilicet) *gemitibus, interrumpendus eſt ſuſpiriis*, & *in l. eum qui, ff. de feudis rei priuatæ.* Deriuatur enim à verbo interpello, quod ſignificat loquentem, vel aliquid agentem interrumpere, licet etiam ſignificet rogare, ſecundum illud Apoſt. *ad Hebr.7.* qui de Chriſto Domino loquens, ſic ait: *Semper viuens ad interpellandum pro nobis.* Aptè autem ſatis Legiſlator monet, vt oratio ſit diſcreta, quia hæc ſecundum ſe conſiderata, nequit eſſe aſſidua, cum oporteat aliis operibus occupari, vt ait D. Auguſt. *cit.* à D. Thom 2.2. *q.83. art.14.* & ſanè difficile eſt in longis orationibus attentionem habere, & non generari faſtidium, & ſic diminui feruorem.

h *Communis.* Id eſt, in communitate fiat oratio. Quia Eccleſia in communi orat. vt dicitur, Act.12. *Oratio autem fiebat, ſine intermiſſione ab Eccleſia ad Deum.* Quia oratio communis, vel multorum, magis eſt exaudibilis: vt inquit Lyra, in illud ad Coloſſenſ 4. *Orantes ſimul.* Vnde Innocentius Papa 1. *epiſt.10. ad Aurelium, & Auguſtinum Epiſcopos*, ſic ait: *Gaudere igitur in Domino, veſtram germanitatem, amantiſſimi, cupimus, & pro nobis paria ad Deum vota rependere precamur: quia, vt bene noſtis, communibus, & alternis plus agimus orationibus, quam ſingularibus, aut priuatis*, & D. Hieronym in illud, Roman.15. *Obſecro vos fratres, vt adiuuetis me in orationibus veſtris*, ſic ait: *Rogat, vt pro eo tota inſtante oret Eccleſia, quia nouit multum valere preces in communi multorum. Petrus fratrum precibus de carcere liberatur*, & D. Ambroſ. quem refert D Thom. *loco citat. artic.7.ad 3.* ſic ait: *Bene rogat Apoſtolus minores pro ſe orare. Multi enim minimi dum congregantur vnanimes, fiunt magni, & multorum preces impoſſibile eſt, quod non impetrent illud, quod eſt impetrabile.*

i *Fiat ad Deum.* Bene quidem, quia oratio ſecundum D. Auguſt. eſt pius mentis affectus directus in Deum. Habetur *de conſecrat. diſtinctio.1. capit.* Quando autem, & ſecundum Damaſcenum, eſt aſcenſus intellectus in Deum, vel petitio ducentium ad Deum, vel deſcendentium à Deo. Facit ad hoc capit. fin. *diſtinct.20. in fine*, & eſt doctrina etiam D Thom. *loco cit.art.1.in corp.& art.17. & gloſſ.orationes, in Clement. ſi Dominum, de reliq.& ven. ſanctorum.*

l *Mentalis oratio* Quia religioſi debent præcipuè eſſe orationi, & contemplationi intenti. Habetur in cap. *duo ſunt 12. quæſt.1.* & cap. *de præſentium 16. quæſt.1.* vbi dicitur, quod officium Religioſorum eſt, quies, oratio, & labor manuum, *& diſtinct.36.capit.fin.& gloſſ. opuſc.* in cap. *alienus, diſtinct.90.*

CAPVT XIV.

De Oratione vocali.

TEXTVS.

a b c d e
Singulis quoque noctibus, pro ſtatu, & pa-
f g
ce Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac totius
h i
Reipublicæ Chriſtianæ, nec non pro Ca-
l m
ptiuis, & Benefactoribus, & his, pro quibus
n o p
vniuerſalis Eccleſia conſueuit orare, com-
q
munis fiat vocalis oratio.

EXPOSITIO.

a *Singulis.* Explica, vt *ſupra, cap.13 lit.a.*

b *Quoque.* Id eſt, etiam.

c *Noctibus.* Et bene. Quia, qui in domo Dei ſunt, diebus ac noctibus, cœleſtibus rebus, & ſpiritualibus debent eſſe intenti. Habetur in capit. *hi qui 21. quæſtio.3.* & Apoſtolus hoc docuit exemplo ſuo, dicens 2.ad Timoth.1. *In orationibus meis nocte, ac die.*

d *Pro ſtatu.* Id eſt, pro ſalute, & incolumitate. Colligitur hæc explicatio ex cap. *ſi Papa, diſt.40.* iuncta gloſſ. explicans illa verba. *Pro cuius perpetuo ſtatu.*

e *Et pace.* Quod oratio fieri debeat pro pace, habetur in extra. diſcipulorum, de celebratione Miſſarum, inter communes. Vbi etiam datur modus pro illa orandi, & merito quidem: quia ex euidentia facti colligimus, quod non niſi in pacis tempore bene colitur pacis Auctor, vt habetur *extra. ſuper Cathedram, de ſepultur.* Ipſe enim veniens in mundum, & docuit pacem, & dedit pacem, & reliquit pacem: *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis: pacem habete inter vos.* Habetur hoc in cap. *niſi bella 23.quæſt.1.* vnde *in pace factus eſt locus eius.*

f *Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.* Et præcipuè, pro eius capite, nempe pro Papa. Quia ex eius incolumitate, ſalute, & conſeruatione, animaduertimus, ſalutem omnium fidelium, poſt Deum, propenſius dependere, habetur hoc in cap. *ſi Papa, cit. lit.d.* Pro vtroque orat. Eccleſia dicens: *Vt Eccleſiam tuam ſanctam regere, & conſeruare digneris*, & pro Papa. *Dominus conſeruet eum, & viuificet eum, &c.*

g *Ac totius Reipublicæ Chriſtianæ.* Et principaliter pro pace Regum, & Principum, vt admonet Apoſtol. 1. *ad Timoth.2.* dicens: *Obſecro vos fieri obſecrationes, orationes, &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus, & pro omnibus, qui in ſublimitate ſunt* (refertur in cap. *de hymnis, de conſecrat. diſtinct.1.*) eo quod in pace Principum, quies, & regimen ſeruatur Eccleſiarum, iuxta illud Hierem.23. *Quia in pace eorum, erit pax veſtra*, ſic gloſſ. in hunc locum Pauli. Pro his orat Eccleſia Deum, vt Regibus, & Principibus pacem, & veram concordiam, & cuncto populo Chriſtiano, pacem, & vnitatem, donare dignetur.

h *Nec non.* Id eſt, atque, vel, &, quia duæ negationes affirmant, vt *infra, cap.16.lit.o.*

i *Pro captiuis.* Quia ad eorum redemptionem principaliter, fuit inſtituta noſtra Religio. Pro his orat Eccleſia, *vt liberet eos Dominus, ex omnibus tribulationibus ſuis, & mittat eis auxilium de ſancto.*

l *Et benefactoribus.* Quia orare debemus pro omnibus, quorum eleemosynas accipimus, vt habetur in cap. *quia* 10.*quæst.*1. & iure naturali astringimur benefacere his, qui benefaciunt nobis, vt habetur, *ff. de petitio. hæredit. l. sed & si*, §. *consuluit*, *ff. de furtis*, *l. si pignore*, §. 1. *ff. de condit. indebit. l. non sortem*, §. *libertas*, *iuncta gloss. naturaliter.* Pro his etiam orat Ecclesia, his verbis: *Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam æternam.*

m *Et his.* Id est, atque etiam pro his, pro quibus.

n *Vniuersalis Ecclesia.* Id est, Catholica Ecclesia, quæ propriè est, & dicitur, collectio fidelium, vt habetur *de consecrat. distinct.*1. cap. *Ecclesia.* Quæ quidem, quamuis sit vna, vt dicitur in symbolo Nicæno. *Et vnam sanctam Catholicam Ecclesiam*, & *dist.*15. cap. *Canones.* Quia tamen, per totum mundum in multa membra est diuisa, dicitur vniuersalis, vt dicitur in c. *Nouitiatus* 7. *quæst.*1. & cap. *decimas* 16.*q.*7. & habetur hic modus loquendi in Clement. *si Dominum, de reliq. & ven. sanct.*

o *Consueuit orare.* Videlicet, pro omnibus fidelibus viuis, & defunctis, pro fratribus absentibus, &c. Quia charitas hoc requirit, vt pro omnibus oremus. Vnde D. Chrysostom cit. *ad Thom.* 2.2. *quæstione* 83. *artic.*7. *in corp.* sic ait: *Pro se orare, necessitas cogit, pro altero autem charitas fraternitatis hortatur. Dulcior autem ante Deum est oratio, non quam necessitas transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat.*

p *Communis.* Dic vt *supra*, *cap.*13. *lit. h.*

q *Vocalis oratio.* Quæ nil aliud est, quam congeries vocum in Deum ad aliquid impetrandum. Dicitur autem talis, secundum B. Isidor. Bernard. Cassiodor. & D. Thom. *loco cit. art.*1. *in corp.* ab eo quod sit, quasi, *Oris ratio*, vt aliquid rationabile petatur, aliàs non esset oratio.

Nota tamen ex D. Thom. *loco citat. artic.*4. Quod oratio, non solum Deo, sed etiam Sanctis Angelis, & hominibus porrigitur à nobis, sed diuerso modo: nam Deo soli, orationem porrigimus, quasi per ipsum implendam. Sanctis verò, vt eorum precibus, & meritis, orationes nostræ sortiantur effectum. Quod patet ex ipso modo, quo Ecclesia vtitur in orando. Nam à Sancta Trinitate petimus, vt nostri misereatur, ab aliis autem sanctis quibuscumque petimus, vt orent pro nobis.

Caput XV.

De ieiunio fratrum.

TEXTVS.

a b c
Ieiunent ab Idibus Septembris, omnibus fe-
d
riis secundis, quartis, & sextis, ac diebus
e f g h
Sabbathi, vsque ad Pascha, nisi solemnis
festiuitas interuenerit.

EXPOSITIO CAPITIS.

a *Ieiunent.* Id est, comedant semel in die. Nam ieiunium est, vnica in die comestio, sic habetur, *de consecrat. dist.*3. *cap. de esu. & distinct.*4. cap. *denique*, & apud D. Thom. 2.2. *quæst.*147. *art.*6. Et benè quidem Legislator, post orationem, ieiunia inducit, & abstinentiam. Quia abstinentia, orationes, & ieiunia, per breues angustias perducunt ad Paradisi delicias. Vnde D. Ambros. de Elia & ieiunio, cap.4. *Gula* (inquit) *de Paradiso regnantem expulit: abstinentia ad Paradisum reuocauit errantem*, legatur, cap.2. & 3. & D. Hieron. *in reg. Monach. cap.*3. sic ait: *Ieiunium non est perfecta virtus, sed cæterarum virtutum fundamentum est, & sanctificatio, & pudicitia, & sine qua nemo videbit Deum, nam per ieiunium ostenditur nos posse ire in Paradisum: vnde per saturitatem eramus eiecti*, & D. August. *tom.*10. *serm.*30. *de tempore*, quem citat D. Thom. 2.2. *loco citat. artic.*1. sic dicit: *Ieiunium purgat animam, mentem subleuat, propriam carnem spiritui subiicit, cor facit contritum, & humiliatum, concupiscentiæ nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis vero lumen accendit, &c.*

b *Ab Idibus Septembris.* Id est, à decimatertia die Septembris (id est septimi mensis) inclusiuè. Sic enim ponitur propositio, *Ab*, in præsenti, vt ponitur in cap. *tregua, de pace.* Hæc enim erat consuetudo antiquissima SS. Patrum, vt affirmat Petrus Damianus, *opusc.*14. & 15. *cap.*6. & 15. de Ordine Eremitarum fontis Auellani.

c *Feriis secundis, quartis, & sextis.* Quia hi dies sunt verè feriæ legitimæ: vt habetur, *distinct.*82. cap. *Presbyter. & de consecrat. dist.*3. cap. *ieiunia*, & innuit text. in cap. *qui compulsus* 22.*quæst.*1. & est obseruantia Eremitarum fontis Auellani, vt dicit Petrus Damianus *loco citat.*

c *Feriis secundis, quartis, & sextis.* Id est, diebus Lunæ, Mercurij, & veneris. Quia licet, feria, propriè accipiatur pro festo, vt infra, nihilominus tamen, omnis dies vocatur feria, vel à fando, eo quod qualibet die fabatur Deus, Genes. 1. vel, quia singulis diebus fari possumus in diuinis, vel humanis, sic habet gloss. *feriam quintam*, in Clement. *si Dominum de reliq.* &c.

d *Ac diebus Sabbathi.* Propter reuerentiam dominicæ sepulturæ, vt habetur in cap. *Sabbatho, de consecra. dist.*3.

e *Vsque ad Pascha.* Quia post Pascha, vsque ad Pentecostem non est ieiunandum, vt habetur in cap. *scire, distinct.*76. Nisi fortè aliquis deuotionis causa id voluerit, vt habetur, *cap.*9. & 10. *sequenti.* Vnde D. Ambros. *lib.*8. *super cap.*17. *Luc.* sic ait: *Per hos quinquaginta dies (à Pascha, scilicet, vsque ad Pentecostem) ieiunium nescit Ecclesia, sicut Dominica, qua Dominus resurrexit, & sunt omnes dies, tanquam Dominica.*

f *Pascha.* Quod interpretatur, transitus Domini, vt habetur *de consecrat. dist.*4. cap. *per aquam*, & notat gloss. *Pascha.* in cap. *qui sanctus de pœnitentia, dist.*1. Erat enim hoc festum præcipuum Iudæorum in memoriam egressionis de Ægypto, & transitus maris rubri.

g *Nisi.* Hæc dictio, ponitur hîc exceptiuè, non expositiuè, vt aliàs. Nam hoc dupliei modo, sumitur, & ponitur dictio, *Nisi*, vt notat gloss. *non facilè*, *in l. testium*, cap. *de testibus.*

h *Solemnis festiuitas interuenerit.* Id est, nisi aliqua ex solemnitatibus, quæ numerantur, *de consecrat. distinct.*3. *cap.*1. *& de feriis, cap.*5. (vel alia ex festiuitatibus nostri Ordinis) occurrerit in prædictis feriis secundis, quartis, &c. Nam omnes, quæ ibi numerantur solemnes sunt festiuitates, vt expressè habetur in cap. *conquestus, de feriis*, ibi: *Quibus vtique solemnibus feriis.* Sunt autem omnes festiuitates Domini nostri Iesu Christi, & Mariæ Matris eius, Pentecostes, & sanctorum duodecim Apostolorum, & denique (vt vnico verbo dicam) omnes festiuitates, quæ ad colendum pronuntiantur. Facit ad hoc probandum. Primò, quod festus dies, idem sit, ac dies

solemniter

ſolemniter lætus, & feriatus, vt habet Lauretus, verbo, *Feſtus dies*, & colligitur, ex cap. *conqueſtus, cit.* Secundò, facit textus in cap. *vtinam, diſt 76.* in illis verbis: *Neque hoc dico, quod Dominicis diebus*, aut (vt alij melius legunt) *feſtiuis diebus, ieiunandum putem.* Tertiò, facit gloſſ. præcipuis, in cap. *quoniam de feriis*, vbi dicit, quod præcipuæ feſtiuitates ſunt omnes illæ, quas nos enumerauimus. Idem autem profecto, eſt præcipua feſtiuitas, ac ſolemnis feſtiuitas, vt expreſsè habetur *in cap. 1. & 2. 15. quæſt. 4. iunctæ gloſſæ.* Rurſus facit gloſſa *ad honorem*, in cap. *ad honorem*, & gloſſ. *priuilegiis* in cap. *quia nos de auctorit. & vſu pallij.* Vbi dies ſolemnes (in quibus Archiepiſcopus, vſum pallij poteſt exercere, vt cap. *cum ſis*, concedit) dicunt eſſe illi dies, qui numerati ſunt, in c. *conqueſtus, cit.* Quartò, facit lex fin. & *l. omnes*, cap. *de feriis.* Vbi omnes dies feſtiui, vocantur dies ſolemnes, & ſolemnes feriæ, & tandem nonnihil facit, quod prædictos dies excipit à ieiunio Regula Eremitarum fontis Auellani, vt dicit Petrus Damianus, *opuſc. 14. & 15. cap. 6.* & propter eorum ſolemnitatem conceſſit Eugenius IV. Benedictinis, ne ieiunarent, vt habetur in eorum comp. *conceſſione 6.*

TEXTVS. §. II.

a b c
Sic tamen, vt ab Aduentu Domini, vſque ad
d e
Natiuitatem Dominicam, & à Quinqua-
f
geſima, vſque ad Paſcha, ſingulis diebus,
g h
exceptis Dominicis, in cibo Quadrageſi-
i
mali ieiunent, & alia ſimiliter ieiunia, quæ
l m n
conſueuit Eccleſia celebrare.

EXPOSITIO.

Sic. Eſt verbum conſecutiuum ad ſequentia. Notat gloſſ. 1. in cap. *ſic populus 1. quæſt. 1.*

b *Tamen.* Indicat Legiſlator, per hæc verba, maiorem abſtinentiam eſſe habendam in ieiuniis Aduentus, & Quadrageſimæ.

c *Vt ab Aduentu Domini.* Quod autem per totum Aduentum ieiunandum ſit à Clericis, admonuit Innocent. III. in cap. *conſilium, de obſeruatio. ieiunij*, illis verbis: *Ieiunium apud nos, in Aduentu Domini agitur.*

d *Vſque ad Natiuitatem Dominicam.* Id eſt, vſque ad Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

e *Et à Quinquageſima, vſque ad Paſcha.* Hoc ipſum ordinauit D. Greg. relatus in c. *denique, diſt. 44.* pro omnibus Eccleſiaſticis, his verbis: *Sacerdotes, & reliqui omnes, quos dignitas Eccleſiaſtici gradus exornat, à Quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant, quo & aliquid ad penſum Sanctæ inſtitutionis adiiciant, & eorum, qui in laicali Ordine conſiſtunt Obſeruantiam, ſicut loco, ita & religione præcedant*, de quo etiam agitur *in cap. 4. & 5. antecedentib.*

f *Singulis diebus.* Id eſt, omnibus diebus, vt ſæpè eſt habitum.

g *Exceptis Dominicis.* Quia in his diebus, non eſt ieiunandum. Præcipitur hoc in c. *ieiunium, de conſecr. diſt. 3. & diſt. 30.* c. *ſi quis Presbyter. & diſt. 76.* c. *poſt Paſcha.* & cap. *vtinam. ſequenti.* Vnde bene D. Ambr. prædictos dies à ieiunio liberat, vt *ſupra*, §. 1. *lit. e.* eſt habitum, ſicut etiam Regula Eremitarum fontis Auellani, vt teſtatur Petrus Damianus *loco citato.*

h *In cibo Quadrageſimali ieiunent.* Id eſt, ſe abſtinendo à lacticiniis, & ouis. Quod ſi inquiras, quare in aliis ieiuniorum diebus, non prohibemur veſci ouis, & caſeo. Sic vero in ieiuniis Aduentus, & Quadrageſimæ? Reſpondetur, quod duplici ratione principali. Sit prima deſumpta ex D. Gregor. in cap. *denique, diſtinct. 4.* Quia par eſt, vt quibus diebus (adhuc videlicet Dominicis) à carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caſeo, & ouis. Sit ſecunda deſumpta ex D. Thom. 2. 2. *q. 147. art. 8 ad 3.* Quia inter omnia alia ieiunia, ſolemnius eſt ieiunium Quadrageſimæ, & Aduentus. Ideoque meritò in iis nobis interdicuntur à Legiſlatore, oua, & lacticinia.

i *Et alia ſimiliter ieiunia.* Id eſt, & etiam pari modo, ieiunent alios dies, quos

l *Conſueuit.* Id eſt, præcipit, & conſueuit.

m *Eccleſia.* Vniuerſalis, vel Romana.

n *Celebrare.* Id eſt, ieiunando, colere. Quia conſuetudo generalis Eccleſiæ pro lege habenda eſt, & ſeruari debet, vt habetur in cap. *explicari, de obſeruatio. ieiunij*, & cap. *in his rebus, diſtinct. 11.* & cap. *diuturni. diſtinct. 12.* & cap. *Pernicioſus, de celebratione Miſſarum.*

TEXTVS. §. III.

a b c d
Poſſit tamen quandóque Miniſter ieiunium,
e f g h
cum diſcretione relaxare, propter ætatem,
i l m n
ſeu itinerationem, aut aliam iuſtam cauſam:
o p q
vel facultate inſpecta, etiam augmentare.

EXPOSITIO.

Poſſit. Licitè, & liberè, id eſt, ſi voluerit. Quia verbum, *Poteſt*, negatione præcedente, importat præciſam neceſſitatem, aliàs libertatem dicit: Notat gloſſ. *in reg. beneficium, de regulis iuris in 6. & gloſſ. marg. in l. cum hæredit. ff. de acquirend. vel amit. hæreditate.*

b *Quandoque.* Id eſt, nonnunquam, aut aliquando. Sic explicat hanc dictionem, gloſſ. *nonnunquam in extra. nonnunquam, de verbor. ſignificat.* vel melius, quandoque, id eſt, ſæpius, licet non ſemper. Sic explicat gloſſ. *quandoque*, cap. *quod nonnullis, de priuileg.* Sed verius ad intentum, ſic explica. Quandoque, id eſt, quandocumque. Sic gloſſ. *quandoque* in cap. *quod nonnullis, cit.* & gloſſ. *quandocumque, l. in ſubſtitutione, ff. de vulg. & pupil. ſubſtitutio.* & gloſſ. *quandoque, in l. ſi ita quis, ff. de leg. & fideicommiſſ. 1.* vbi notat, quod hæc interpretatio, tam benigna, contingit propter verbum, *Poteſt*, quod antecedit: nam hoc eſt extenſiuum ad futura, etiamſi ſit præſentis temporis.

c *Miniſter.* Diſpenſatio enim propriè ad Prælatos pertinet, vt *infra, lit. f.*

d *Ieiunium.* Quod tale dicitur, à quodam inteſtino, ſic vocato. Quia vt in plurimum eſt vacuum, & exinanitum. Quare ad inſtar illius, dicitur ieiunium propter abſtinentiam, & euacuationem.

e *Cum diſcretione.* Id eſt, diſcretè, & ſeparatim, modò cum vno fratre, modò cum altero, non ſimul cum omnibus fratribus. Colligo hanc explicationem. Tum ex eiſdem verbis legis: nam verbum, *Diſcretio*, in dicto ſenſu ſumitur in cap. *alieni. 3. quæſt. 4.* & in cap. *ieiunium, de conſecratio. diſtinct. 3.* & facit etiam gloſſ. *diſcretè, in l. ex hoc, ff. de iuſtitia & iure.* Tum etiam,

etiam, quia cauſæ, quas Legiſlator ad diſpenſandum aſſignat, nunquam reperiuntur, ſimul in omnibus fratribus, ſed ſingulariter tantum in aliquibus, vt conſtat.

f *Relaxare.* Id eſt, diſpenſare. Nam diſpenſatio, nihil aliud eſt, quàm relaxatio iuris, facta ab habente auctoritatem, penſata vtilitate, & neceſſitate. Sic habet gloſſ. in cap. *requiritis*, §. *niſi rigor.* 1. *quæſt.* 7. & *gloſſ. detrahendum*, in cap. *vt conſtitueretur, diſtinct.* 50.

g *Propter.* Incipit Legiſlator aſſignare cauſas, propter quas, poſſit Miniſter eum ſuis fratribus, in ieiunio diſpenſare. Quia vt diſpenſatio ſit licita, & iuſta, ſemper debet fieri ex iuſta, & rationabili cauſa, & Prælatus aliter diſpenſans, non diſpenſator, ſed diſſipator eſt dicendus, vt dixit D. Bernard. *lib. de diſpenſatione, & præcepto.*

h *Propter ætatem.* Prima, & iuſta cauſa diſpenſandi, eſt tempus, & ætas: iuuenilis, videlicet, vel ſenilis. Colligitur ex cap. *neceſſaria*, & cap. *pro remedio.* 1. *quæſt.* 7. & cap. *fraternitatis, diſtinct.* 34. Vbi habetur, quod defectus noſtri temporis, quibus non ſolum merita, verum etiam, & corpora ipſa defecerunt, diſtrictionis illius, non patitur habere cenſuram. Pro quo nota, quod ætates hominum ſunt ſeptem (non tantum quatuor, vt voluit gloſſ. *à prima ætate, in l. hæreditatum, ff. ad l. Falcidiam*) Infantia, & durat, vſque ad 7. annum. Pupillaris, ad. 14 in mare, Pueritia, ſeu Pubertas, ad. 18. Adoleſcentia, ad. 25. Iuuentus, ſeu virilis ætas, ad 50. & aliquando, ad 60. Senectus ad 80. & decrepitus, ad 100 annos. Sic habet gloſſ. inſtit. non ſolum, de adoptionibus, verbo, decem, & octo annis. Iuuenilis ergo ætas erit, vſque ad 21. annum. Senilis verò, à virilis ætatis fine. Hæc igitur ætates in fratribus, ſunt iuſtæ cauſæ, vt Prælatus in ieiunio, cum ipſis diſpenſare iuſtè, & licitè poſſit, & eſt doctrina D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 4. *ad* 2. *& ad* 5.

i *Seu.* Eſt dictio ampliatiua habetur *in l. ſi quis ita, ff. de auro, & argento legato*, 1.

l *Itinerationem.* Ad minus trium milliarium. Nota hîc, quod ex his duabus diſpenſandi cauſis, clarè conſtat, Prælatum, tantum habere poteſtatem diſpenſandi diſcretè, cum vno, vel altero. Quia tota communitas, aut omnes fratres ſimul, rarò, vel nunquam diſpenſatione indigent, propter ætatem, vel viam

m *Aut.* Eſt etiam dictio ampliatiua, vt habitum eſt *ſupra, lit. i.* de dictione, *Seu.*

n *Aliam iuſtam cauſam.* Vt eſt neceſſitas corporalis, ex labore, vel infirmitate orta, vt habetur *in cap. tali.* 1. *quæſt.* 7. vel neceſſitas ſpiritualis cauſata ex occupatione alicuius piæ cauſæ, ad vitam ſpiritualem neceſſaria, vt habet D. Thom. *loco cit. ad* 3.

o *Vel.* Id eſt, &, hîc enim, hæc dictio, *vel*, pro, &, ſumitur, vt ex ſenſu textus conſtat. Nec mirum, quia ſæpè diſiuncta pro coniunctis, & coniuncta pro diſiunctis, accipiuntur, vt habetur *in l. ſæpè, ff. de verborum ſignificatione, & ibi gloſſ.* & ſic accipitur *in extra. ſi fratrum, ne ſede vacant. aliquid innou. & ibi gloſſ. vel obtenta, & gloſſ. fin.* in cap. *mandato. de procuratoribus, & gloſſ.* 1. *in reg. locupletari. de reg. iuris in* 6. *& gloſſ. in cap. fin.* 32. *quæſt.* 2.

p *Facultate inſpecta.* Id eſt, attenta facultate, ſeu vigore fratrum.

q *Etiam augmentare.* Semper etiam, propter aliquam iuſtam cauſam, & cum diſcretione. Quia contrariorum eadem eſt ratio, vt habet gloſſ. & ita, & hic, *l. etſi cõtra de vulg. & pupil. ſubſtitutio. & ad l. Falcidiam, l. ſi hæres inſtitutus, & l. ſi mandato*, §. *Quoties.*

CAPVT XVI.

De abſtinentia à carnibus.

TEXTVS.

a a b c d
Carnibus veſci, liceat tantum in Dominicis
c f
diebus à Paſchate, vſque ad Aduentum
g h
Domini, & à Natali, vſque ad Septuageſi-
i l m
mam, ac in Natiuitate, & Epiphania, &
n o p
Aſcenſione Domini, nec non Aſſumptio-
q
ne, & Purificatione Beatæ Mariæ, & in
r
feſtiuitate Omnium Sanctorum: atque
f t
etiam in infirmitate, cum licentia, tamen
v
ſui Miniſtri.

EXPOSITIO.

a *Carnibus veſci.* Id eſt, carnes comedere, vel manducare.

b *Liceat.* Id eſt, ſit licitum fratribus.

c *Tantum.* Id eſt, ſolummodò, vel dumtaxat. Eſt enim, *Tantum*, dictio reſtrictiua orationis, vt habetur, cap. *quamuis, diſt.* 50.

d *In Dominicis diebus.* Fauet huic clauſulæ Regulæ, textus in cap. *ab exordio, diſtinct.* 36. & cap. *carnem, de conſecrat. diſtinct.* 5. Quatenus in hoc prohibetur Monachis carnes edere, niſi in infirmitate. Vnde D Hieron. *in Regul. Monach. cap. de Abſtinentia*, ſic ait: *Scimus ab Apoſtolo* 1. *ad Timoth.* 4. *dictum, omnis creatura Dei bona, quæ cum gratiarum actione percipitur: ſed idem loquitur, Rom.* 14. *Bonum eſt carnes non manducare. Comedant carnes, qui carnibus ſeruiunt. Quorum feruor deſpumat in coitum, eorum inteſtina carnibus repleantur*, & D. Bernard. *ſerm.* 66. *ſuper Cantic.* ſic ait: *Abſtineo à carnibus, ne dum nimis nutriunt carnem, ſimul & carnes nutriant vitia.*

Si dubites, quare in Dominica die, potius quam in alia indulget nobis Legiſlator carnibus veſci? Reſpondeo, ideò, quia hæc dies, eſt maioris veneration is: quia in illa fecit Dominus, quidquid inſigne fecit. Habetur in cap. *quod die, diſtinct.* 75. *& gloſſ. Quintæ, in cap. ieiunium, de conſecrat. diſt.* 3.

e *A Paſchate.* Incluſiuè, nam propoſitio, *A*, incluſiuè ponitur, vt in cap. *aliter, diſtinct.* 31.

f *Vſque ad Aduentum Domini.* Id eſt, vſque ad primam Dominicam Aduentus excluſiuè. Quia eadem eſt ratio de prima, ac de aliis Dominicis Aduentus, at vbi par eſt ratio, ibi debet eſſe, & par iudicium, vt habet gloſſ. 1. in cap. *præcepit*, & *gloſſ.* 2. *in cap. apud* 32. *quæſtio.* 5. Et licet hæc dictio, *Vſque*, quandoque incluſiuè ponatur, vt in cap. *ſtatutum, de hæreticis in* 6. & in cap. *nemo, diſtinct.* 32. multoties tamen, etiam excluſiuè ponitur, vt in cap. *eos qui.* 3. *quæſt.* 1. Quando autem incluſiuè, vel excluſiuè ponatur, colligi debet, ex eo quod plus, vel minus amicetur iuribus, aut aliàs, per coniecturas conſtet de mente loquentis, vt notat gloſſ. in cap. *de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit.*

g *A natali.* Incluſiuè, vt conſtat, ex dictis, *lit. e. & infra, lit. l.*

h *Vſque*

h *Vſque ad Septuageſimam.* Excluſiuè conſtat ex dictis, *lit.f.*

i *Ac.* Id eſt, atque.

l *In Natiuitate.* Domini noſtri Ieſu Chriſti, etiamſi incidat dicta feſtiuitas in feria 6. (aut Sabbatho, cum eadem ſit ratio) Habetur hoc expreſsè, in cap. *explicari, de obſeruatio. ieiu.* vbi ſic dicitur: *Reſpondemus, quod illi, qui nec voto, nec Regulari Obſeruantia ſunt aſtricti, in ſexta feria, ſi feſtum Natiuitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus, propter feſti excellentiam, veſci poſſunt.*

m *Et Epiphania.* Quæ dicitur talis, ab Epi, quod eſt ſupra, & Phanos, quod eſt ſonus. Quia ſonum deſuper acceperunt Magi, vt per aliam viam redirent. Vel à Phanos, quod eſt apparere. Quia eis deſuper apparuit ſtella, ſupra vbi erat puer. Vnde dicitur Epiphania, id eſt, Superapparitio, ſic habet gloſſ. *Epiphaniarum, C. de feriis, l. omnes dies.*

n *Aſcenſione Domini.* Nota hic, Innocent. III. conceſſiſſe fratribus carnibus veſci, in omnibus feſtiuitatibus Domini noſtri Ieſu Chriſti. Tunc autem temporis, nondum erat inſtituta ſolemniſſima feſtiuitas Corporis Chriſti, nec feſtiuitas Transfigurationis eius.

o *Nec non.* Id eſt, &. Nam duæ negationes affirmant, & reſoluuntur in vnam affirmationem, & operantur copulam, ac ſi dicerent, &. Sic habet gloſſ. *nec non, in Clement. iudices, de offic. & pot. iud. de leg. ff. de verbor. ſignificat, l. duobus, & extra. cum inter nonnullos, de verbor. ſignificat. & extra. quia nonnunquam, eod. tit.*

p *In Aſſumptione.* Propter excellentiam tanti feſti: nam inter feſtiuitates B. Mariæ, hæc eſt ſolemniſſima. Habetur in cap. *alma mater, de ſentent. excommunic. in 6. & ibi gloſſ. Aſſumptionis, & in cap. 1. de obſeruatio. ieiun.*

q *Et Purificatione B. Mariæ.* Etiamſi hæc feſtiuitas incidat poſt Septuageſimam. Nam licet vniuerſaliter Pontifex ſolum indulgeat veſci carnibus in Dominicis diebus à Paſcha, vſque ad Aduentum Domini, & à natali, vſque ad Septuageſimam. Nihilominus tamen hæc lex, cum ſit lex prior vniuerſalis, & generalis, limitatur, & modificatur, per illam ſpecialem poſteriorem, videlicet, *Et in Purificatione B. Mariæ.* Sicut in iure paſſim habetur, *C. de Sacroſanct. Eccleſ. l. 1 & 1. diſt. cap. omnes leges, & extra. de priuileg. cap. vt priuilegia. §. illud, de ſentent. excommunicat.* cap. *ſi vero.*

r *In Purificatione.* Tum, quia eſt feſtum, etiam natalis Chriſti Domini. Tum etiam, quia in hac die Sanctiſſimi noſtri Patriarchæ induti ſunt veſte ſuæ Religionis, ab Innocent. III. in Lateranenſi Palatio, vt narrant Hiſtoriæ.

r *In feſtiuitate Omnium Sanctorum.* Hoc eſt, in feſtiuitate, in qua Kalend. Nouembris generaliter Omnium Sanctorum fit commemoratio, vt in hac ipſorum celebratione communi, quidquid in propriis ipſorum feſtiuitatibus omiſſum extitit, ſoluatur, vt habetur in Clement. ſi Dominum de reliq. & ven. Sanctorum.

ſ *Atque etiam in infirmitate.* Carnis videlicet, & meritò quidem, quia cum infirmitas carnis, turbet concordiam elementorum, ſeu humorum, qua turbatione ipſa caro afficitur, & tandem diſſoluitur, iure ſibi vendicat, vt carne reficiatur, vt habetur 15. *quæſt. 1.* cap. *illud,* §. Itaque, & cap *carnem de conſecr. diſtinct. 5.*

ſ *In infirmitate.* Graui, vel leui. Quæ autem ſit infirmitas grauis, quæve leuis, *ſupra cap. 7.* eſt habitum, *& infra cap. 22.* amplius dicetur.

t *Cum licentia tamen.* Hic aduertere Prælatis debemus, quod deſiderium infirmorum, cum vrgens neceſſitas exigit, libenter ſupportent, quia & debent, vt maius in eis periculum euitetur, vt habetur cap. *conſilium, de obſeruat. ieiun.*

v *Sui Miniſtri.* Generalis, videlicet, Prouincialis, vel Conuentualis.

Caput XVII.

De emptione rerum ad victum fratrum.

TEXTVS.

a b c
Poſſint emere ad ſuum victum, quidquid fue-
d e
rit neceſſarium, ex his, quibus veſci licet.

EXPOSITIO.

a *Poſſint emere.* Licitè, & liberè: nam per Bullam Innocent. III. hoc erat fratribus prohibitum, ſed indultum fuit datum à Sanctiſſimo noſtro Vrbano Papa VIII.

b *Ad ſuum victum.* Hoc eſt ad victum ipſorum fratrum, ſuorum domeſticorum, & hoſpitum.

c *Quidquid.* Id eſt, omnes vel totum, vt ſuprà, *cap. 2. §. 6. lit. r.* eſt explicatum.

d *Neceſſarium.* Simpliciter, & ſecundum quid. Hoc eſt, quidquid neceſſarium fuerit ad vitam conſeruandam, & ad commodè conſeruandam. Totum enim hoc ſignificat hæc dictio, *Neceſſarium,* largè ſumpta, vt habetur in cap. *neceſſaria 12. quæſt. 1. & gloſſ. neceſſitatem,* in cap. *omnis iactantia 21. quæſt. 4.*

e *Ex his quibus veſci licet.* Id eſt, ex omnibus cibariis, quibus veſci, fratribus non eſt prohibitum.

Caput XVIII.

De ſobrietate in potu habenda.

TEXTVS.

a a b c d
Vinum ſumendum à fratribus taliter tempe-
e f g
retur, vt ſobriè ſumi valeat.

EXPOSITIO.

a *Vinum.* De ſobrietate, multa habemus præcepta, atque conſilia, apud concilia, & Patres: nam in primis, noſter Innocent. III. *in Concil. Lateran. cap. 15. & Can. 3.* & refertur in cap. *à crapula. de vita, & honeſt. Cler.* præcipit, vt Clerici, vinum ſibi temperent, & ſe vino. Et in Concil. Nannetenſi (& refertur in cap. *quando, diſtinct. 44.*) habetur, Clericos adeò in potu ſobrios eſſe debere, vt vltra trinam vicem bibere non deberent. Quibus ſcitis, quid velit Legiſlator *in hoc cap.* facilè intelligetur.

a *Vinum.* De vite. Quia hoc ſolum abſolutè, & ſimpliciter, dicitur tale. Quare *in l. ſi quis vinum, ff. de tritico, vino, oleoque* dicitur, quod, vini appellatione, non continetur Mulſum, Zytum, Camum, Ceruiſia, & cætera huiuſmodi.

b *Sumendum.* Id eſt, bibendum.

c *A fratribus.* Tam in Refectorio, quàm extra: tam incommuni, quàm in particulari, vt colligitur ex Conciliis cit. *lit. a.*

d *Taliter temperetur.* Id eſt, tali modo temperetur

tur aquâ, ab ipſo porrigente, vel ſumente.

c *Vt.* Quod.

f *Sobriè.* Id eſt, cum ſobrietate, moderatione, & menſura. Nam nomen, *Sobrietatis*, dicitur à menſura. Dicitur enim aliquis ſobrius, quaſi briam, id eſt, menſuram ſeruans, vt ait D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 149. *artic.* 1.

g *Sumi valeat.* Id eſt, poſſit à fratribus ſumi. Nam vinum ſic ſumptum, adeò profectò eſt ſalubre, non ſolum ſaluti corporis, verum etiam, & animæ, vt ab omnibus ſumi deberet. Vnde *Eccleſ.* 31. dicitur: *Æqua vita hominis vinum in ſobrietate potatum*, & rurſus: *Exultatio animæ, & corporis vinum moderatè potatum*, & Apoſtol. dicit 1. ad Timoth. 5. *Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vtere, propter ſtomachum tuum, & infirmitates frequentes.*

Vnde D. Hieron. *in reg. Monach. c.* 36. ſic ait: *Quod ſi ſumere cogit penè ipſa neceſſitas, tunc, aut ſit debile vinum, aut ſi aqua permixtum præbeatur in potum, quod nequaquam, ex fumoſitatibus repletum, caput, ridiculoſa, aut puerilia verba depromat.* D. Ambroſ. lib. 3. Exam. cap. 17. ſic inquit: *Vinum ſobriè potatum, ſanitatem dat, auget prudentiam: immodicè ſumptum, ad vitia cauſas*, & lib. 1. de virginitat. *Cibus parſimonia, potus abſtinentia, docet vitia neſcire, qui docet cauſas neſcire vitiorum.* D. Bernard. ſermon. 25. ad ſororem. *Tu ergo* (inquit) *ſoror in Chriſto amabilis, bibe vinum temperatum, & erit tibi ſanitas corporis, & mentis. Bibe vinum, cum ſobrietate, & auferet à te pigritiam, atque deſidiam, & in Dei ſeruitio te faciet ſolicitam, atque deuotam. Quare? Quia vinum temperatè potatum facit hominem ad orationem ſolicitum, & in Dei ſeruitio acutum*, & tandem D. Auguſt. *tom. 9. cap.* 2. ſic ait: *Vini medicamentum, plus iuſto ſumptum, eſt venenum.*

Caput XIX.

De abſtinentia, extra proprias domos, ſeruanda.

TEXTVS.

a b c d
In ciuitatibus, in villis, ſiue caſtellis, in quibus
e f
proprias domos habuerint, nihil omnino
g h, i l
extra domos illas: niſi fortè in domo Re-
m n o
ligionis, etiamſi à quouis rogentur, come-
p q r
dant, vel bibant: niſi fortè aquam in do-
f
mibus honeſtis. Nec pernoctare præſumant
extra huiuſmodi domos.

EXPOSITIO.

a *IN ciuitatibus.* Ciuitas, ſecundum Canones, propriè eſt oppidum, quod habet Epiſcopum. Habetur *diſtinct.* 85. *cap. in illis.* Et licet ciuitatis nomine, in materia odioſa, multoties, non veniat aliud, quàm id quod eſt intra mœnia ipſius. In præſenti tamen capite, nomine ciuitatis, etiam comprehenduntur ſuburbia, & mille paſſus à muro ciuitatis: quia aliàs diſpoſitio legis in eodem capite contenta, & concepta nomine ciuitatis, ferè ſemper eſſet inutilis, & facilè poſſet fieri fraus. Hæc explicatio, ita ſtricta, colligitur etiam clarè, ex cap. *ſi ciuitas, de ſentent. excommunicat.* & ex gloſſ. *ibidem*, & ex gloſſ *ciuitatibus*, in cap. *ſtatutum, de reſcriptis in 6.* Cuius ratio eſt, quia qui in ſuburbiis habitant, & mille paſſibus ab eis, verè in ciuitatibus habere domos, & habitare dicuntur. Habetur *in extra. ad onus*, & *ibi* gloſſ. *in ciuitate Lugduni*, *ff. de verbor. ſignificat. l. Alphenus, l. qui in continentibus, l. ædificia, l. pupillus, §. incola, & l. mille.*

b *In villis.* Id eſt, in oppidis, ſine muris, & foſſis, quæ quidem de iure communi, non habent iuriſdictionem, ſed ſubſunt alicui ciuitati. Sic gloſſ. in cap. *ſi ciuitas de ſentent. excommunicat.* & gloſſ. *in cap. 10. qui habet, de ſepulturis in 6.* licèt aliàs hæc dictio, *villa*, etiam ſumatur pro domo ruſtica, vt habetur in cap. *is qui habet, cit.* ibi: *Is qui habet domicilium in ciuitate, vel caſtro, quandoque ad villam ruralem ſe transfert recreationis cauſa, &c.* vt habitum eſt *ſupra, cap. 2. §. 3. lit. l.*

c *Siue caſtellis.* Id eſt, vel caſtellis, & bene diſiunctiuè: nam caſtellum, idem eſt, quod villa, vt habet gloſſ. *vicis, in l. ſi hæres iuſſus, §. fin. ff. de legat. 1.*

d *In quibus.* Id eſt, intra quorum mœnia, vel propè quæ (iuxta dicta *lit. a.*) domos habuerint.

e *Domos habuerint.* Id eſt, Conuentus, vel Monaſteria.

f *Nihil omnino.* Etiamſi parum ſit, vel modicum. Tum, quia verbum, *Nihil*, de ſua natura, nihil includit. Sicut è contra, vniuerſale affirmatiuum, nihil excludit. Tum, quia hoc idem denotat verbum, *Omnino*, vt habet gloſſ. *in totum in extra. Suſcepti regiminis, ne ſede vac.* & etiam text. in cap. *ex diligenti, de ſimonia*, & *ibi* gloſſ. *nihil omnino.*

g *Extra domos illas.* Hoc eſt, in alienis domibus ſæcularium, nec comedant, nec bibant. Hanc legem (nunquam ſatis laudatam) inuenies etiam in reg. fratrum Eremitarum fontis Auellan. vt teſtatur Petrus Damianus *opuſc. 15. cap. 11. & in reg. S. Benedicti, cap.* 51.

h *Niſi.* Eſt dictio exceptiua, vt habetur in Clementin. *ſi duobus*, *vt lite pend. nihil inno.* & gloſſ. *niſi, ibidem*, & in cap. *ſi ad Epiſcopum*, *ne ſede vacant. aliquid inno. in 6.*

i *Fortè* Hæc dictio, licet aliquando ponatur dubitatiuè, vt notat gloſſ. fin. in cap. *ex parte, de celebrat. Miſſarum.* In præſenti tamen capite, affirmatiuè collocatur, vt multoties in iure fit. Notat gloſſ. *propter contumaciam*, in cap. 2. *vt lite non conteſtata, &c.* & gloſſ. *niſi fortè*, in cap. *ex parte, cit.* & gloſſ. *fortè, in cap. 2. de teſtam.* Sic ponitur in cap. *habent forſitan. 13. quæſt. 2. & ff. de rei vendic. l. item ſi, §. 1. ff. de arbitris, l. ſi duo, ff. de procura. l. ſi filius, de pœnitent. diſtinct. 1.* cap. *quamobrem*, & cap. *admonere. 33. q. 2.* In præſentiarum ergo, non inducit dubitationem legis hoc aduerbium, *Fortè*, ſed varietatem, & dubitationem facti. Optima eſt ad rem, gloſſ. *fortè*, & gloſſ. *marg. in l. in ſubſtitutione, de vulg. & pupill. ſubſtitutio.*

l *In domo Religionis.* Hoc eſt, in quouis Conuentu, vel Monaſterio Regularium, tam virorum, quàm mulierum, & in aliis domibus Religionis, vel Religioſis. Quales ſunt domus Gerontocomiorum, in quibus ſenes, & valetudinarij ſuſtentantur. Domus Xenodochiorum, vbi Peregrini ſuſcipiuntur. Orphanotrophiorum, vbi pueri vtroque parente orbati, nutriuntur, & aluntur. Brephotophiorum, in quibus pauperes infirmi, paſcuntur, & curantur. Noſocomorum, in quibus ægroti curantur, & aliæ huiuſmodi domus (de quibus agitur in authent. *de ſanct. Epiſcop.* & in authent. *vnam, de non alien. & C. de Epiſcop. & Cleric. l. omnia*) nam omnes iſtæ domus, domus ſunt Religionis. Notant communiter Iuriſperiti *in tit. de Religioſis domibus.*

Nota

Nota tamen, & tu, ne appetitu gulæ forſitan decipiaris. Quòd vt prædictæ domus, dicantur, domus Religionis, in quibus licitum ſit tibi manducare,& bibere,debent eſſe,domus publicæ,& ſacræ auctoritateque publica, & Epiſcopi ad tam pium opus erectæ. Vnde ſi aliqua priuata perſona, certam deputaret domum pro colligendis, v.g. peregrinis, & pauperibus, non ideò talis domus,diceretur,Religionis, aut Religioſa. Sicut nec dicitur talis, domus, quæ habet oratorium,non ſacrum, nec publicum,ſed priuatum. Quod totum hoc, notatum habes, *in gloſſ. oratoriis, in extra.ad conditorem,de verbor. ſignificat. in 6.& extra.ad hæc,de relig.domibus.*

m *Etiamſi.* Id eſt,quamuis *ex gloſſ. etiamſi,l.ſi alimenta,ff.de alimentis,& cibariis leg.& gloſſ.etiam,l.ſi cum fundum,ff. de verbor. ſignificat.*

n *A quouis.* Cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, & præeminentiæ ſit, etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeat dignitate. Quia licèt hæc dictio, *à quouis*, ſit generale verbum : nihilominus tamen comprehendit illuſtres perſonas. Simile habes *in Clementin. dudum de iudiciis, iuncta gloſſ.quibuſcumque,cum gloſſ.margin.*

o *Rogentur.*Id eſt, enixè precando petatur à fratribus. Hoc enim ſignificat propriè, verbum, *Rogare*, vt habetur *in gloſſ. rogo. in c.rogo.11.quæſt.3.& gloſſ. margin. ibidem.* Licet impropriè aliquando ponatur, pro *Mandare*, vt habetur, *ff. de negot.geſt. l.ſi ſerui mei rogatu.*Sicut è contra,aliquando,mandare, ponitur pro,rogare,vt cap. *Guilifarius 23.quæſt.4.*

p *Niſi fortè.* Explica,*vt ſup. lit.i.*

p *Aquam.* Vel naturalem,vt eſt,aqua putei,fontis, pluuiæ, balnei, &c. Vel artificialem, vt eſt aqua roſacea,aqua, Hiſpanè, *De jazmines, limones,de aloxa*; & aliæ huiuſmodi, quæ verè, & ſimpliciter ſunt, & appellantur aquæ,licet,artificiales. Alij verò liquores,vel potus qui ſimpliciter, nec ſunt,nec vllo modo, denominantur aquæ, nequeunt à fratribus ſumi, extra ſuas proprias domos,huiuſmodi ſunt;Cereuiſia, Mulſum,Zytum Camum,Hydromelon,& alij potus artificiales, vt eſt potus,qui Hiſpanè, *Chocolate*, vocatur. Ratio eſt, quia huiuſmodi potus, non comprehenduntur ſub nomine, aquæ : quia, vel nullo modo fiunt ex illa : vel ſi ex illa aliqui componuntur (vti,*el chocolate*)ita tamen remanent alterati,& mixti cum aliis corporibus, & ingredientibus, vt amplius,nec ſint,nec denominentur, aquæ, adhuc artificiales, ſed potus ſpecie diuerſi.

q *In domibus honeſtis.* Domus honeſtæ ſunt illæ, quæ inhoneſtæ non dicuntur, vt ſunt tabernæ, caupones, & aliæ huiuſmodi, de quibus, *c. ſequenti* fiet ſermo.

r *Nec pernoctare præſumant extra huiuſmodi domos.* Id eſt, neque audeant tranſigere totam noctem, extra ſepta ſuorum Monaſteriorum. Hoc enim ſignificat propriè, verbum, *Pernoctare*, vt habetur in cap. *noſſe, diſtinct.77. & gloſſ. pernoctauerit*, in cap. *ſi conſtiterit, de accuſatio.* & cap. *veniens. de ſponſalibus, & l.vrbana. ff. de verbor. ſignificat.* §.*Pernoctare.* Vnde ille, qui tota vigilat nocte, pernox, dicitur (habet gloſſ. *penult. in dict. §. fin.*) & pernoctare extra vrbem, ille, qui nulla parte noctis in vrbe eſt, vt loco citato dicitur : Ille ergo Religioſus dicetur pernoctare, extra ſuam domum, & Monaſterium, ſi nulla parte noctis in ipſo ſit. Nota etiam, quod hæc prohibitio ſanctiſſima, pernoctandi fratres extra ſuos Conuentus, non intelligitur vrgente aliqua cauſa, & pia neceſſitate, & cum licentia ſuorum ſuperiorum (qualis erit pernoctare cum infirmo aliquo ſæculari) quod ſanè colligitur ex verbo *præſumant.*

Caput XX.

Quod fratres nunquam in tabernis habitent, vel comedant.

TEXTVS.

a b c
Nunquam in tabernis, vel in huiuſmodi locis
d e
inhoneſtis, habitent,comedant, vel bibant.
f g h
Qui autem hoc præſumpſerit, iuxta arbi-
i l m n
trium Miniſtri; graui vindictæ ſubiaceat.

EXPOSITIO.

a *NVnquam.* Præceperat Legiſlator, *cap. præcedenti*, ne fratres manducarent aliquid,vel biberent,extra ſuos Conuentus,in ciuitatibus,in villis, ſiue caſtellis,in quibus proprios haberent. Nunc verò in præſenti capite, quia ſciebat neceſſarium fore, ipſos fratres, qui ad quærendas eleemoſynas deſtinantur; aliaue de cauſa, aliquo tempore habitare in ciuitatibus, in villis,vel caſtellis,in quibus proprias domos, non haberent, prohibet etiam ipſe, in hoc capite & mandat ſub graui pœna, quod in eo caſu, nullo modo habitent,comedant,vel bibant in tabernis,vel ſimilibus locis inhoneſtis. Quod autem hic ſit ſenſus, & vera interpretatio noſtri capitis, clarè colligitur ex cap. *cum ex eo.de pœnitent.& remiſſ.* vbi ſic cauetur: *Qui ad quærendas eleemoſynas deſtinantur, modeſti ſint, & diſcreti. Nec in tabernis, aut in aliis locis inhoneſtis hoſpitentur.* Sic Legiſlator, Innoc.III. ipſius enim eſt caput.

Non ex hoc colligas tu, quod fratres, quando in itinere, ſiue peregrinatione fuerint, nequeant, neceſſitate itineris compulſi, habitare, manducare, & bibere in tabernis, diuerſoriis, vel ſimilibus locis. Quia hoc ex dictis, non colligitur, neque in hoc capite prohibetur,nec ad talem prohibitionem neceſſitas daret locum. Pro quo aduertendum eſt, quod licet per multa Concilia ſit prohibitum, hoc ipſum, quod noſtrum prohibet caput,videlicet,Clericos tabernas intrare,vt in Conc.Laudicenſ.In ſexta Synodo generali,in Conc.Carthag.3.& in Conc.Lateran. ſub noſtro Innoc.III. (de quibus in *c.non oportet*, & cap.*nulli Clericorum, diſtinct.44.*) & tandem in Trident. *ſeſſ.25.cap.12.* Hoc tamen, vt prænotatur, & dicitur in eiſdem locis, præcipuè in cap. *Clerici non edendi,diſt.44.* intelligitur, excepta itineris, vel peregrinationis cauſa;ex quibus amplius adhuc confirmatur noſtra expoſitio textus,igitur.

a *Nunquam.* Niſi itineris,vel peregrinationis cauſa. Colligitur ex dictis.Et præterea, ſic ad propoſitum explicatur hæc dictio, *Nunquam*, à gloſſ. *nunquam*,in cap.*nunquam de conſecr. diſt.5.* vel dic, etiam ad rem,nunquam, id eſt, rarò, & propter dictas cauſas, ex gloſſ. *nunquam*, in cap.*nunquam 1.quæſt.1.& gloſſ. l.ſi hæreditatem, ff.mand.*

b *In tabernis.* Taberna,in genere,eſt locus, in quo aliqua negotiatio exercetur, vt dicitur *in l.cum quæritur, ff. de fundo inſtru.* vel eſt, domus ad habitandum vtilis, vt dicitur *in l.tabernæ, ff. de verbor. ſignificat* & notat gloſſ. *tabernam,in l.tabernam.ff.de fundo inſtru.* Taberna verò in ſpecie, eſt locus, vbi eſt vinum,& ſimilia, parata ad vendendum,ſed nondum venduntur adhuc, vt ſic differat à caupona, in qua iam exercetur negotiatio vini,vt infra. De hoc etiam agit, licet non ita diſtinctè, *gloſſ. taberna, in l.palam,*

l.palam, de ritu nuptiarum, & gloſſ. taberna, in Clement in Diœceſanis, de vita & honeſt. Cleric.

c *Vel huiuſmodi locis inhoneſtis.* Vt ſunt, Popina, Scena, quæ verè ſunt loca inhoneſta, vt habetur, *ff.de receptis arbitris, l.ſi cum dies, §.ſi arbiter, & gloſſ. compromiſſio. & verbo, non honeſtum, & gloſſ. Scena. in authent. nouimus.* His adde, Cauponam, quæ eſt locus, vt diximus, vbi exercetur negotiatio vini, *ex gloſſ. taberna, in l. tabernæ, Cauponæ, ff. de fundo inſtru. leg.*

d *Habitent.* Id eſt, hoſpitentur, colligitur ex cap. *cum ex eo. cit.lit.a.*

e *Comedant, vel bibant.* Nec modicum quidquam, ex dictis, *cap.19.lit.f.*

f *Qui autem.* Id eſt, frater, verò, qui hoc facere, præſumpſerit.

g *Præſumpſerit.* Id eſt, ſcienter attentauerit facere, vel ſcienter fecerit.

h *Iuxta arbitrium Miniſtri.* Id eſt, provt ei viſum fuerit. Quia vbi pœna eſt in arbitrium iudicis, iudex taxandi habet auctoritatem, augendi, & minuendi, vt *infra.*

i *Arbitrium Miniſtri.* Id eſt, voluntatem, & ordinationem Miniſtri. Colligitur *ex gloſſ. arbitrium, in extra. Quorundam, de verbor. ſignificat. & ff.de verbor. obligat. l. ſi quis arbitrium, & C.de contrahenda emptione, l.vlt.*

l *Graui.* Fuit ergo grauis offenſa, & culpa Colligitur clarè, & idem colligit in ſimili, *gloſſ graui.* in cap *vbi periculum, de electio. & electi pot. in 6.* & cap. *non afferamus 24. quæſt.1.*

m *Vindicta.* Id eſt, pœnæ. Sic explicatur *in c. de Summ. Trinitat. & Fide Cathol. l. Cunctos, & ibi gloſſ. vindicta, & ff.de verbor. ſignificat. l.aliud eſt fraus, & l. ſi qua pœna eſt.* Vbi dicitur: *Quod pœna eſt noxæ vindicta, vel* (quod idem eſt) *pœnitentia*, vt in cap. *pœnitentia*, & cap. *quamuis*, §. *Hac auctoritate, de pœnitent. diſtinct.3.* Pro quo, adhuc aduerte, quod, vindicta, erat virga Prætoris, qua ter percutiebatur, manumiſſus, & dicebat Prætor, ter. *Aio te liberum eſſe more Quiritum.* Sic notat gloſſ. *vindicta*, §. *multis, inſtitut. de libert.* ex quo vindicta, pro pœna, vel pœnitentia, iam ſumitur.

n *Subiiciat.* Id eſt, ſubter iaceat.

CAPVT XXI.

De charitate inter fratres Clericos, & Laicos ſeruanda.

TEXTVS.

a b b c d
Talis ſit charitas, inter fratres Clericos, &
e f g h
Laicos: vt eodem victu, veſtitu, Dor-
i l
mitorio, & Refectorio, & eadem menſa
vtantur.

EXPOSITIO.

a *Talis.* Id eſt, tanta, ex cap. *talis 28. diſtinct.3 de pœnit. adiuncta gloſſ. in ſumma.*

b *Sit charitas.* Quanta fuit in primitiua Eccleſia, in qua multitudinis credentium erat cor vnum, anima vna, & omnia illis communia. *Actor.4.* de quo in cap. *ſcimus 12. quæſt.1.*

b *Charitas.* Quæ ſecundum Auguſt. & D.Thom.3. *ſentent. diſtinct.27.* nihil aliud eſt, quam rectiſſima animi affectio, qua diligitur Deus propter ſe, & proximus propter Deum. Et ita præclara virtus, vt ſine ipſa, nec ſit ſalus æterna, vt habetur, *de pœnitent. diſtinct.2. §.euidenter, & diſtinct.3* cap. *ſi quis autem, & diſtinct.7. cap. fin.* nec Monachus, tale meretur nomen. De hac egregia virtute, egregiè D.Hieron. *in Reg. Monacho. cap.1.* ſic ait: *Hæc itaque ſola, reddit hominem Deo viuentem. Hæc Religioſos, & Monachos facit, ſine hac Monaſteria ſunt tartara, habitatores ſunt dæmones: cum hac verò, ſunt Paradiſus in terris, & in eis degentes ſunt Angeli.*

c *Inter fratres, Clericos, & Laicos.* Cum omnes ſint, & eſſe debeant fratres in Chriſto, vt habetur *in extra. Quorundam, de verbor. ſignificat. in fine.* In ipſo enim, omnia vnum ſunt, & in ipſo, omnes vnam mercedem percipiunt, vt habetur *in corp. authentic. de Monach. §.Hinc autem, & §.ordinatione.* De hac fraterna charitate, quanta ſit inter fratres pios, & optimos, optimè dixit Seneca, *lib.de conſolat.cap.20.* his verbis: *Amiſi Germanicum fratrem, quem quomodo amauerim, intelligit profectò, quiſquis cogitat, quomodo ſuos fratres, pij fratres ament.*

d *Clericos, & Laicos.* Hic nota, Quod ex fratribus, vel Monachis, duo ſint tantum genera. Quidam Clerici, & quidam Laici, ſeu conuerſi Laici. Illos oportet ſemper ſimpliciter litteras ſcire: Laici verò conuerſi, etiam illiterati poſſunt eſſe Monachi, habetur hoc *in C.de Epiſcop. & Cleric. in authent. maxima. Quemodo oporteat*, &c.

e *Vt.* Eſt dictio, per quam denotantur, quàm plurimi effectus, qui ex charitate, tanquàm ex cauſa, naſcuntur, videlicet.

e *Vt eodem victu, &c.* Hoc idem præceptum fuit, etiam pro Monachis promulgatum in cap. *neceſſaria 12. quæſt.1.* In quo Eugenius II. & Leo. IV. Sic ad Monachos loquuntur: *Itaque omnibus vnum ſit Refectorium, ac Dormitorium, ſeu cæteræ officinæ ad vſus Clericorum neceſſariæ.* De quo etiam, *diſtinct.32.* cap. *præter hoc, & de conſecrat. diſtinct.5.* cap. *in omnibus*, & cap. *quoniam, de vita & honeſt. Cleric.*

f *Eodem victu.* Id eſt, eiſdem ſpecie cibariis. Quia quilibet ſe debet conformare ſociis, & fratribus ſuis, in cibo, & moribus, vt habetur, *diſtinct.41.§.1. & §.Sicut ergo*, & cap. *quiſquis, & diſtinct.8.* cap. *quæ contra. & diſt.12.* cap. *illa §. quod enim, & ibi gloſſ. ſocietate.*

g *Veſtitu.* Id eſt, eodem veſtitu, in qualitate. *Ne* (vt inquit D. Hieronym. loco cit. cap.4.) *melioritas in veſtibus, alterum Dominum, alterum ſeruum oſtentet: ſed in omnibus æqualitas exiſtat, qui vni ſponſo nupti, communi voto profeſſi ſunt.* Adde & tu, quod quiſquis contemptis his, cum quibus viuit, lautiora ſibi, vel auſteriora præ cæteris indumenta, vel alimenta quærit, aut intemperans ſui, aut ſuperſtitioſus eſt.

h *Dormitorio.* Id eſt, eodem dormitorio, hoc eſt (vt loquamur ſecundum conſuetudinem noſtræ Religionis) eiſdem cellulis in magnitudine, & latitudine, & loco.

i *Et Refectorio.* Eodem, vt dictum eſt, *lit.e.2.*

l *Eadem menſa vtantur.* Id eſt, eadem menſa, in quantitate cibi, & qualitate ornatus. Hoc enim ſignificat in præſenti, verbum, *Menſa* (in qua ſignificatione ponitur in cap. *qui de menſa, diſt.37.*) vt diſtinguatur à victu (de quo fit ſermo, *lit.f.2.*) vt diſtinguit, text. in cap. *Epiſcopus, diſt.41.*

Quod autem omnes effectus dicti, procedant ex charitate, & ad illam fouendam iuuent, eleganter dixit D.Chryſoſt. *lib.3.contra impugnatores vitæ Monaſticæ*, his verbis: *Cuncta illis* (id eſt Religioſis) *communia ſunt, menſa, domus, indumentum: Et quod ſanè mirabilius*

mirabilius eſt, vnus etiam, idémque animus omnibus eſt. Et homil.85. ad populum loquens de Religioſis, ſic ait: *Vna menſa, & miniſterium ſuſcipientibus, & exhibentibus, eadem fercula, eadem indumenta, eadem vita. Et quid miraris* (ſubdit) *quod vna ſit omnibus dieta, veſtis, & menſa, quippe cum omnibus ſit vna anima, non tantum quoad ſubſtantiam (hoc enim, & omnibus) verum, & quoad charitatem.* Legatur D.Baſil. *cap.*19 & 35. & Caſſianus, *col.*16. *cap.*35. vbi aſſerens illud, Actor.4. *erat enim illis cor vnum, & anima vna*, ſic ait: *Statim ſubditur, & erant illis omnia communia. Quia videlicet, hæc vitæ vniformitas, maximè iuuat ad vinculum charitatis.* De hoc etiam agitur in cap. *dilectiſſimis* 12. *quæſtio.*2. cum aliis.

CAPVT XXII.

De fratribus infirmis, & infirmario.

TEXTVS.

a b c d
Infirmi ſeorſum dormiant, & comedant. Ad
e
quorum curam habendam, Conuerſus ali-
f g h
quis Laicus, ſiue Clericus deputetur, qui
i j k
ea, quæ neceſſaria fuerit inquirat, & mini-
m
ſtret, ſicut fuerit miniſtrandum. Moneantur tamen infirmi, vt lauta, ſiue nimium
n o p q r
ſumptuoſa cibaria, non requirant, commo-
ſ t
da potius, & ſalubri moderatione contenti.

EXPOSITIO.

a *Infirmi.* Infirmi fratres, qui propter infirmitatem aliquam, carnibus, veſcuntur, ſeorſum, dormiant, &c. Nomine autem infirmorum, comprehenduntur, non ſolum, qui in febri graui, vel leui laborant, vt *ſup. cap.*7. *lit.h.* diximus: ſed etiam illi, qui morbum aliquem habent, v. g. imbecillitatem corporis. Nam hi, verè æquiparantur, illis qui in febribus laborant. Habetur *in l. inter ſtuprum, ff. de verbor. ſignificat. & ibi gloſſ. temporalem*, & expreſsè docet D.Bonauent. *tractu de ſex alis, cap.*4.

b *Seorſum dormiant.* Id eſt, in diuerſo Dormitorio, nempe in infirmaria. Videatur *lit.c. ſequens.*

c *Et comedant.* Id eſt, in diuerſo Refectorio, vel ſaltem, ſi in eodem Refectorio, & Dormitorio, hoc fiat, ſeorſim, hoc eſt, non permixtim inter alios fratres, ſed in menſis, & cellulis diuerſis, ad hoc deſtinatis. Nam quouis modo, ſi fiat, verificatur illa dictio, *Seorſum.* Hæc explicatio clarè, colligitur ex *Clement. cædit. de Iudæis, & Sarracenis*, & ex cap. *quia tua* 12. *quæſt.*1. ex illis verbis: *Seorſum non debet viuere, & ex authent. de Monac.*

d *Ad quorum curam habendam.* Infirmi enim, maxima indigent cura, & ſubſidio pietatis. Tum propter ſuſtentationem vitæ, quia ſeipſos, non valent procurare, & ſi ab aliis, non procurantur, coguntur deficere, iuxta illud 2.Reg.14. *Ne penitus pereat, qui abiectus eſt.* Tum propter conſolationis releuamen, quia cum multipliciter affligantur, ſolatium eſt eis, cum vident alios ſibi compati, & ad reparationis ſuæ ſtudium fideliter, & diligenter cooperari, & dicunt cum Saül. 1.Reg.23. *Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam.* Sic D. Bonaü. *loco cit.*

e *Conuerſus aliquis Laicus.* Sic eſt legendum. Quia conuerſus laicus, non ſunt duo nomina diuerſa genera Religioſorum ſignificantia, ſed vnum tantum, colligitur planè, ex cap. *ex eo quod, de electio. & electi. por. in 6.* vbi ſic habetur: *In Eccleſiis quoque Regularibus, vel Monaſteriis, hi, qui non ſunt tacitè profeſſi, non debent cum profeſſis, vel conuerſi laici, cum Clericis electionibus intereſſe.* Conuerſi ergo laici, vocantur fratres ad Chorum non deſtinati: licèt diuerſa ratione. Nam conuerſi, dicuntur, ex eo quod ad ſeruiendum Deo ſint conuerſi, vel ex eo quod corde vndique verſi ſunt ad ſeruiendum Deo. Huiuſmodi autem ſunt, quorum opera, voces, cogitationes, ita mortificationi deſudant peccati, ſicut prius ſeruierant iniquitati, vt habetur, *diſt.*1. *de pœnitent.* §. *his auctoritatibus.* Laici verò, dicuntur, ex eo quod ad ordines, non promoueantur. Sic Iuriſperiti aliqui, in cap. *non eſt de regular.*

f *Vel Clericus.* Id eſt, ſiue frater ad Chorum deputatus.

g *Deputetur.* Id eſt, aſſignetur à Prælato.

h *Qui.* Infirmarius.

i *Ea quæ neceſſaria fuerit inquirat.* Id eſt, neceſſaria, & vtilia, ad infirmorum ſalutem, vtrumque enim ſignificat, verbum, *Neceſſaria*, vt ſæpè eſt dictum, & dicemus *infra.*

l *Et miniſtret, ſicut fuerit miniſtrandum.* Id eſt, & ea, quæ ſaluti corporis fuerint neceſſaria, præparet, cibum coquat, & apponat, potumque miſceat, & tribuat. Sic aptè explicat D.Auguſt. hoc verbum, *Miniſtrare*, tract.51. in Ioan. Hæc enim Perfecta Charitas, fraterna dilectio, Pietas inſignis, Perfectáque virtus. Quàm pulchrè Hieron. *tom.*1. *epiſt.*30. *Scio* (inquit) *multos diuites, & Religioſos, ob ſtomachi anguſtiam exercere huiuſmodi miſericordiam, per aliena miniſteria, & clementes eſſe pecunia, non manu. Quos equidem non reprobo, & teneritudinem animi, nequaquam interpretor infidelitatem. Sed ſicut imbecillitati ſtomachi veniam tribuo, ſic perfectæ mentis ardorem in cœlum laudibus effero. Magna fides, iſta contemnit. Ille quidem, quem deſpicimus, quem videre non poſſumus, ad cuius intuitum nobis vomitus erumpit, noſtri ſimilis eſt, de eodem nobiſcum formatus eſt luto, iiſdem compactum elementis, quidquid patitur, & nos pati poſſumus. Vulnera eius exiſtimemus propria, & omnis animi in alterum duritia, elementi in noſmetipſos cogitatione frangetur.*

m *Moneantur infirmi.* Id eſt, adhortentur infirmi fratres ab infirmario, qui eorum curam gerit.

n *Vt lauta.* Id eſt, delicata cibaria (ſic exponit gloſſ. *lautis*, in cap. *Eccleſiæ, diſt.*35.) non requirant. Quia, qui delicatis vtitur, infirmitati corporis ſui medium adhibet: vnde infirmitas aggrauatur, & conſuetudo mala acquiritur, quæ vix excutitur. Sic habet, D.Th. *lib.*5. *de regim. Princip.*

o *Siue nimium.* Quia omne nimium conuertitur in vitium, vt gloſſ. *bonum, in authentic. vt determinatus ſit num. Cleric.* Vnde D.Hieron. ſic ad Euſtoch. inquit: *Verè iuxta Philoſophorum ſententiam, modus virtus eſt, vitium nimietas reputatur. Quod nos vna, & breui ſententiola exprimere poſſumus. NE QVID NIMIS.*

p *Sumptuoſa cibaria.* Quia ſicut infirmatur diues, ſi vtatur vilibus, ita infirmatur pauper, ſi vtatur delicioſis, & ſumptuoſis, vt aduertit gloſſ. *vel ſumptuoſa, diſt.*25. *p.*3.

q *Non requirant.* Quia infirmi fratres, ſolum requirere poſſ. quæ ſunt requiſita naturæ: id eſt, omnia illa, quæ ſunt neceſſaria ſaluti corporis. Vnde bene Legiſlator ſubiungit.

r *Commoda*

r *Commoda potius.* Quia nihil sensuum acumen operatur, nihil sic ægritudinem fugat, sicut moderata refectio. Habetur in c. *nihil, de consecr. dist.* 5.

s *Et salubri.* Id est, salutis vber. ex gloss. *vberem, in extra. super Cathedram de Sepult.* vel vtile ad salutem, ex gloss. *in procem. Clement.*

t *Moderatione contenti.* Quia ægrotantes, necesse habent, minus accipere, ne grauentur, vt D. August. habet in sua regula. Vnde D. Hieron. *in Regul. Monach. cap. de abstinentia*, sic ait: *Qui ægrotat, non aliter recipit sanitatem, nisi tenui cibo, & castigato victu,* & D. Thom. *loco cit. cap.* 17 sic habet: *Caue ne nimis sumatur, & ne multitudo ferculorum ametur, paretur, vel quæratur. Multum noxia est animæ, & corpori sumpto nimij cibi, & potus: moderata verò, vtilis animæ, & corpori. Eccles.* 37. *In multis escis erit infirmitas.* Seneca de antiquis loquens, sic ait: *Simplex erat esca, & ex esca simplici valetudo. Multos morbos, multa fercula fecerunt,* & Clement. Alexand. 2. *Pedag. c.* 1. sic: *Cum semper sit malum immoderatio, ea in nutrimentis maximè reprobatur.*

Caput XXIII.

De Religiosis hospitibus recipiendis.

TEXTVS §. I.

a b c
Si qui Religiosi ad hospitandum aduenerint,
d e f g
benignè suscipiantur, & charitas, iuxta
h i
posse domus, illis subministretur. Et ideò
l m
cura eorum, vni de discretioribus, & be-
n o
nignioribus fratribus iniungatur, qui au-
p q r
diat eos, & vt expedire viderit, charitatis
s
solatium administret.

EXPOSITIO.

a *SI qui religiosi.* Cuiusuis Religionis vel Ordinis sint. Loquitur enim Pontifex vniuersaliter, & sine distinctione, & bene profectò: quia omnibus debetur misericordia, vt habetur in cap. *non satis, distinct.* 86. Et certè, dum tempus habemus, operari bonum ad omnes debemus, vt ait Apostol. *ad Gal. vltim.*

b *Religiosi.* Quia his, maximè debetur hospitium, vt colligitur *ex cap. vlt.* 16. *quæst.* 1. *& ex gloss. patientibus, & ex distinct.* 86. §. *In ipsa,* & cap. *fratrem,* & cap. *non satis,* & probat D. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 9. *in corp.* Vnde Pachomius *in sua reg. num.* 28. sic habet: *Quando ad ostium Monasterij aliqui venerint, si Monachi fuerint, maiori honore suscipiantur,* & meritò quidem: *Quia* (vt dicit D. August. quem citat D. Thom. *loco cit. quæst.* 31. *art.* 3. *in argument. sed contra*) *Cum omnibus prodesse non possimus, his potissimum consulendum est, qui pro locorum, & temporum opportunitate, constrictius nobis, quadam sorte iunguntur.* Hi autem verè Religiosi sunt.

c *Ad hospitandum aduenerint.* Eo quod à suo Conuentu, iusta aliqua causa absunt.

d *Benignè.* Sic enim suscipiendi sunt Hospites. Vt admonet Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 8. & sic susceptus fuit Apostolus, à Publio, vt ipsemet testatur, *Actor.* 28. his verbis: *Ibique nos suscipiens, triduo benignè tractauit.*

d *Benignè.* Id est, benigno corde (vt habetur in cap. *duæ sunt, distinct.* 45.) & victualibus reficiendo. Quia charitas benigna est (2. *Corinth.* 13.) hoc est, larga egenis, vt inquit gloss. Interlin. Benignitas enim, dicitur, quasi bona igneitas, quod fit, quando ex igne charitatis, animus hominis, sic liquescit, quod bona habita, non solum sibi soli retinet, sed ad alios extendit. Vnde, & benigni dicuntur, illi, quos bonus ignis amoris feruere facit ad benefaciendum proximis. Sic Lyra, in dictum locum Pauli, & in illud, ad Galat. 5. *Bonitas, benignitas, &c.*

e *Suscipiantur.* Quod Clerici debeant hospites recipere, iniungitur illis, *distinct.* 42. §. 1. & cap. *quiescamus, & distinct.* 85. cap. *Archidiaconus, & dist.* 89. cap. *volumus,* & 12. *quæst.* 1. cap. *mos est,* 16. *quæst.* 1. cap. *quoniam,* & Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 8. & meritò quidem, cum sit opus perfectissimæ charitatis. Vnde D. Gregor. *homil.* 23. *in Euang.* sic ait: *Hospitalitatem fratres charissimi diligite. Charitatis opera amate. Hinc enim per Paulum (Hebr.* 13.) *dicitur, charitas fraternitatis maneat in vobis, & Hospitalitatem, nolite obliuisci. Hinc Petrus (*1. *cap.* 4.) *Hospitalitatem inuicem, sine murmuratione. Hinc ipsa veritas (Matth.* 25.) *dicit. Hospes fui, & suscepistis me. Pensate fratres, quanta Hospitalitatis virtus sit. Ad mensas vestras Christum suscipite, vt vos ab eo suscipi ad conuiuia æterna valeatis.*

f *Et charitas.* Hoc est, & subsidium charitatis, id est, eleemosynæ. Quæ quidem dicitur charitas: vel quia ex charitate danda est, vt dicitur, cap. *duæ sunt, cit. & ibi gloss.* benigno corde. Vel quia (vt inquit D. Athanas. *quæst.* 88. *ad Antioch.*) indicium sinceræ charitatis, ex eleemosyna fit, secundum illud, quod dicit Christus, Matth. 15. *Venite Bened. Patris mei, esurini, enim, & dedistis mihi manducare, &c.* vel tandem, quia secundum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 1. dare eleemosynam, est actus charitatis, misericordia mediante, vt colligitur, ex illo 1. Ioan. 3. *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum, necessitatem patientem, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet cum illo.* Expressius adhuc, hunc loquendi modum habes, *dist.* 85 cap. *Archidiaconum,* vbi ad denotandum illum de auaro, his verbis, loquitur textus: *Adiicientes etiam, ita illum tenacem existere, vt in domo eius amicum ad charitatem nunquam introeat.*

g *Iuxta posse domus.* Quia eleemosynæ, & misericordiæ mensura, pro possibilitate conditionis humanæ seruari debet, vt dicitur, *distinct.* 86. cap. *in singulis, & l. similiter Longob. de Episcop. & Cleric.* & bene quidem, quia vltra posse nemo tenetur, vt dicitur in cap. *vbi periculum, de electio. & elect. pot. in 6. iuncta gloss. possibilitas,* & in cap. *facit* 22. *quæst.* 2. *& de reg. iuris,* nemo potest ad impossibile obligari. Vnde D. Bonauent. explicans illud Eccles. 11. *Da partes septem,* sic ait: *Secundum possibilitatem tuam, da eleemosynam.*

h *Illis subministretur.* Id est, Religiosis hospitibus porrigatur.

i *Et ideò.* Propter quod, vt hoc Ministerium, rectè exerceatur.

l *Cura eorum.* Id est, solicitudo in prouidendis Hospitibus de necessariis. Nam cura, propriè significat solicitudinem, quam quis habet erga rem aliquam, ad eius prouidentiam spectantem.

m *Vni de discretioribus.* Quia discretio, in omni officio requiritur, vt habetur in cap. 1. *de officio Custodis.* Quia sine ipsa, etiam virtus, vitium reputatur. Vnde D. Bernard. sic ait: *Discretio est quædam moderatrix, & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus, vitium erit.*

n *Et*

m *Et benignioribus.* Quia benignè ſuſcipiendi ſunt Hoſpites, vt *ſupra, lit. d.* eſt habitum, & ideo à benignioribus fratribus. Quid autem ſit, eſſe quis benignus? diximus *loco cit. lit. d.* 2.

n *Qui.* Frater, ſcilicet, recipiens.

o *Audiat eos.* De ſuis neceſſitatibus, & de itineris fatigatione Nam Peregrini, non ſolum cibo reficiendi ſunt, ſed ſuaui etiam confabulatione recreandi, vt notat Abulenſ. in illud, Geneſ. 18. *Abraham verò ſtabat iuxta eos*, addens: *Vt videret, ne eis aliquid deficeret, & vt eos, ſuo condelectaret eloquio, ad complendam totam gratiam Hoſpitalitatis.*

p *Et vt expedire viderit.* Ad hoc enim maxima eſt neceſſaria diſcretio, propter diuerſas conditiones Hoſpitum, quorum, quidam delicatioribus nutriti, indigent magis delicatis cibis. Vnde D. Ambroſ. 1. *offic. cap.* 30. ſic ait: *Conſideranda eſt in largiendo qualitas Hoſpitum, nempe ætas, debilitas, & verecundia, quæ ingenuos prodit natales*, refertur in cap. *conſideranda, diſtinct.* 86. & de hoc etiam agit D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 32. *art.* 10. & faciunt maximè hi verſus.

In poſcente nouem: ſex in donante notanda.
1 2 3 4 5 6
Cauſa, Fides, Modus, locus, & Penuria, Tempus.
7 8 9
Ætas, debilitas, cum conditione petentis.
1 2 3
Mens hilaris, feſtina manus ſit, ſitque facultas.
4 5 6
Dulcior affatus, diſcretio dantis, & ordo.

Bene igitur, vt hæc omnia frater conſideret, erit neceſſaria diſcretio.

q *Charitatis ſolatium.* Id eſt, conſolatio charitatiua, ſic gloſſ. Ordinaria explicat illum locum Apoſtoli, ad Philipp. 2. *Si quod ſolatium charitatis.* Et nota pro hoc loquendi modo, hanc eſſe differentiam, inter conſolationem, & ſolatium, quod conſolatio, fit verbis, ſolatium autem, eſt conſolatio, quæ propriè fit rebus.

r *Adminiſtret.* Id eſt, ſeruiat, præparet, & porrigat, ea omnia, quæ ad ſolatium hoſpitum neceſſaria fuerint. Conuiuium præcipuè, quod ex intentione impendendæ charitatis ſolum faciendum eſt, vt habetur in c. *conuiuia, diſt.* 44. & eſt vera cõſolatio Hoſpitum.

TEXTVS.

a b c d
Ad lauta, & ſumptuoſa cibaria, non oportet
f g
quemquam admitti. Quæcumque tamen
h i
præſtanda ſunt, cum hilaritate præſtentur.

EXPOSITIO.

a *AD lauta.* Id eſt, ad delicata; vt habes *ſupra, cap.* 22. *lit. n.*

b *Et ſumptuoſa.* Id eſt, ſplendida, & magna, atque delicioſa, vt *ſup. loco cit. lit. p.*

c *Cibaria.* Id eſt, conuiuia ex variis cibis parata. Cibaria, namque idem ſonat, ac cibi varij.

d *Non oportet.* Id eſt, non decet, nec congruit, hîc enim, verbum, *Oportet*, non dicit neceſſitatem (licet aliàs ſoleat, vt cap. *non oportet* 3. *q.* 9.) ſed honeſtatem, & congruitatem, vt etiam dicit in cap. 1. 19. *q.* 1. de quo gloſſ. in cap. *confidimus* 15. *quæſt.* 1.

e *Quemquam.* Id eſt, aliquem, cuiuſuis dignitatis, & præeminentiæ ſit.

f *Admitti.* Quia hoſpitibus, nullo modo ſunt facienda ſumptuoſa conuiuia, nec præbere illis lauta cibaria, vt habetur, *diſtinct.* 25. §. *aliàs in fine.* Vnde D. Ambroſ. (relatus in cap. *pulchra, diſtinct.* 86.) ſic ait: *Pulchra liberalitas eſt, in ipſo quoque pauperis dato, menſuram tenere, vt abundet pluribus. Quoniam* (addit gloſſ. *cap. cit.*) *quanto minora ſunt, quæ ſpargunturtanto plures recipientes erunt.* Sic etiam in cap. *conuiuia, diſt.* 44. *& in authent. de conſulibus*, § *ſi autem, col.* 4. Optimè etiam, D. Baſil. *in reg. fuſior. cap.* 20. ſic ad intentum noſtri textus, ait: *Quid nobis, cum apparatibus ſumptuoſis? acceſſit ad nos hoſpes aliquis? Si frater eſt, & idem nobiſcum inſtitutum habet, is domeſticam ſuam menſam cognoſcat, quippe, quæ cum domi reliquerit, ea inuenturus ſit apud nos: at defatigatus ex itinere, eatenus cum ipſo prolixius liberaliuſve agatur, quatenus ad recurandam eius laſſitudinem ſatis ſit.* Conſonat D. Clem. Alexand. 2. *Pedag. cap.* 2. ſic dicens: *Quod ſi etiam, propter virtutem conuiuas aliquot inuitemus, eò magis, à lautis, & delicatis cibis eſt abſtinendum: euidens virtutum exemplar nos ipſos exhibentes, ſicut ipſi, Chriſtũ exemplar habuimus.*

g *Quæcumque.* Id eſt, omnia quæ. Sic explicat gloſſ. marg. *ff. de leg. & fideicom. III. l. Iulian.* §. *ex his*, & expreſsè habetur in c. *ſolitæ de mai. & obed.* §. *nobis autem*, ibi: *Nihil excipiens, qui dixit, quodcumque.*

h *Præſtanda ſunt.* Id eſt, tradenda, vel danda. Vtrumque enim ſignificat, verbum, *Præſtare*, vt habetur *in lex empto. de actio. empti. & gloſ. præſtantes in authent. de non alienand. &c.*

i *Cum hilaritate præſtentur.* Quia conſilium Eccleſ. 35. eſt. *In omni dato hilarem fac vultum tuum.* Vnde Apoſt. (& habetur 23. *q.* 6. §. *ex his omnibus*) cum ad eleemoſynas Corinthios hortaretur (2. *c.* 9.) ait: *Vnuſquiſque prout deſtinauit in corde ſuo, non ex triſtitia, aut ex neceſſitate, hilarem enim datorem diligit Deus.* Et gloſſ. 1. *in cap.* 1. *de donatio.* hanc auctoritatem Apoſtoli ad propoſitum adducens, hos verſus addit.

Da facie læta, ſine lætitia faciei,
Si dederis, perdis rem, meritúmque rei.

Faciunt etiam ad hoc, verſus adducti, *ſup.* §. 1. *lit. p.* Et bene quidem hoc præceptum imponitur Religioſis perfectis, cum Perfectorum ſit, ſemper hilare facere bonum, vt inquit D. Athanaſ. *q.* 82. explicans prædictum locum Pauli, & D. Chryſoſt. *homil.* 17. *in cap.* 8. 2. *ad Corinth.* ſic ait: *Qui miſericordia ductus, inopiam alterius ſubleuat, is vtique læto animo, non graui, ac moleſto debet eſſe.*

CAPVT XXIV.

De officio, & de labore fratrum.

TEXTVS.

a b c d
Nullus frater Laicus, ſiue Clericus ſit, ſi fieri
e f
poſſit, ſine proprio officio. Si quis tamen
g h i l
laborare noluerit, & potuerit, locum ipſum
m n
deſerere compellatur, cum Apoſtolus di-
o
cat: qui non laborat, non manducet.

EXPOSITIO.

a *NVllus.* Eſt dictio vniuerſalis negatiua, nullum fratrem excipiens. Sic gl. *nullius, in Clement. ſi dignitatem, de præbend. & dignit. & gloſſ. marg. ibid.*

b *Laicus, ſiue Clericus.* Quia tantum ſunt duo ge-

nera Monachorum, vt *sup. cap. 21. lit. d.* est habitum, & sic omnes comprehendit.

c *Sit.* Id est, maneat in Monasterio, *ex gloss. esse in l. si Patronus, ff. de concubinis, & ex l. iudex, de iudiciis.*

d *Si fieri possit.* Id est, si commodè, & conuenienter fieri potest: nam illud dicitur, posse fieri, quod conuenienter, & commodè fieri potest, vt dictum est *supra*, & habetur in cap. *aliud* 11. *quæst.* 1. cap. *faciat* 22. *quæst.* 2. Sicut è contra illud dicitur, non posse fieri, quod commodè fieri non potest, vt dicitur in cap. *statuimus, de offic. & pot. iud. del. in* 6. & cap. 1. *de censibus in* 6.

d *Si fieri possit.* Quàm rectè dictum est, si fieri potest: quia aliquando nequaquam erit possibile: vel quia aliquibus fratribus deerunt vires corporales, aut non habebunt aliquem habitum Artis acquisitum, aut habilitatem artem acquirendi, propterea statim additur: *Si quis vero laborare noluerit, & potuerit.* Sic notat D. Bonauent. ad idem intentum *in cap. 5. Regul. S. Francisci.*

e *Sine proprio officio.* Id est, sine aliquo ministerio, siue sit artificum, vt fabri lignarij, siue aliud, vt est officium Prædicatoris, Confessoris, Sacristæ, Ianitoris, &c. Quia nomen *Officij*, generale est, & pertinet ad omne ministerium. Sic notat gloss. *ex officio, l. legatis, ff. de leg.* 3. & multoties pro eodem accipiuntur, vt *in Clement. dudum, de sepult.* §. ac deinde.

f *Si quis.* Est pronomen indefinitum, quod potest cuilibet congruere, & sic refertur ad omnes. Notat gloss. *hæredes in l. si ita relictum, ff. de leg.* 11.

g *Laborare noluerit.* Ad vitandum otium, quod mater vitiorum est. Vnde Eccles. 33. dicitur: *Mitte seruum tuum in operationem, ne vacet. Multam enim malitiam docuit otiositas*, & D. Hieron. ad Eustoch. sic ait: *Teneas firmissimè, quod omnis concupiscentiæ, & immunditiæ, & peccati mater est otiositas.* Et ad Rusticum Monachum, sic inquit: *Ægyptiorum Monasteria hunc tenent morem, vt nullum absque opere, aut labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quàm propter animæ salutem, ne vagentur perniciosis cogitationibus.* De hoc puncto, latè agunt, D. August. *lib. de oper. Monacho. tom.* 3. *cap.* 1. & 2. & D. Th. 2. 2. *quæst.* 187. *art.* 3.

h *Noluerit.* Obstinatè, & proteruè, resistendo præcepto superioris, iuxta dicenda *infra, lit. m. & o.*

i *Et potuerit.* Bene sanè, subiungit Legislator hoc verbum: tum propter dicta, *lit. d.* Tum quia, non dicitur nolle, qui non potest velle, vt habetur *in l. Pater Seuerinam, ff. de condit. & demonstrat.* & *ibi, gloss. discesserit.* Non potest namque velle, frater, qui propter infirmitatem laborare nequit.

l *Locum ipsum.* Id est, Monasterium ipsum. Hoc enim dicitur, locus regularis, vt habetur in cap. *quidam Monachi* 16. *quæst.* 1. & *ibi gloss. vt ad sua loca, & in extra. quia cunctos, de offic. Custodis.*

m *Deserere compellatur.* Id est, cogatur deserere, & derelinquere. Sic explicat, gloss. hoc verbum, *Compellatur*, in cap. *vides*, & in cap. *iam vero* 23. *quæst.* 6. & bene: quia secundum ius antiquum, vt habetur in cap. *relatum, ne Clerici, vel Monachi.* Religiosi, qui resistebant regulariter viuere, poterant de Monasterio expelli; vt notant aliqui *in cap. cit.* & meritò profectò. Nam inobedientes, & mali Religiosi, qui se emendare despiciunt, ne Sanctos, suæ perditionis exemplo inficiant, expelli debent è Monasterio, vt habetur in cap. *cum in Ecclesiis, de mai. & obedient. & gloss. ibidem.* Et tanquam morbida caro, ab omnibus sunt præscindendi, vt dicitur in cap. *Ecce*, & cap. *resecanda* 24. *quæst.* 3. Vbi D. Hieron. sic pulchrè. *Resecandæ sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis, à caulis repellenda.* Ne

a b c d
Tota Domus, Massa, Corpus, & Pecora,
a b c d
Ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant.

Nam Malorum consortia, corrumpunt etiam alios de se bonos, vt dicitur 28. *quæst.* 1. cap. *sæpè malorum, & distinct.* 45. cap. *sed illud*, iuxta illud: *Vna ouis morbida inficit totum Gregem*, vt dicitur *in l. Iulianus, ff. de actio. & vend.* Vnde versus.

Morbida sola pecus, inficit omne pecus.

n *Cum Apostolus dicat.* 2. ad Thessalon. 3.

o *Qui non laborat, non manducet.* Refert hunc locum, gloss. 1. *in l. quamuis, de damno infecto*, & illum latè explicat ad intentum nostri textus, D. August. & D. Thom. *loco cit. litter. g.* Optimè tamen, & ad vnguem ipsius text. D. Basilius explicat, & docet totum, quod & nos. Ipse enim, *in reg. breui. 6.* Sic inquirit. Quid de Monacho, qui laborare noluerit, fieri debet? Et respondet his verbis: *Cum Dominus, in parabola de infœcunda illa ficu dixerit: Succide illam, vt quid terram occupat? Adhibenda quidem omnino aduersus eum omnis diligentia est. Verum si auscultare nolit, quod de eo, quod præceptum est, qui obstinatè in peccato permanet, etiam in hoc conseruari conuenit. Qui enim à rebus bonis otiosus est, is vna cum diabolo, & Angelis iudicatur.* Sic Basilius.

Caput XXV.

De Silentio.

a b c
Silentium obseruent, semper in Ecclesia sua,
d d
semper in Refectorio, sæpe in Dormitorio.

EXPOSITIO.

a *Silentium.* Hic textus nostri capitis habetur expresse, in cap. *cum ad Monasterium, de statu Monach* quod etiam est nostri Innocent. III. Vbi sic dicitur: *In Oratorio vero, Refectorio, & Dormitorio, continuum semper silentium obseruent.*

a *Silentium obseruent.* Quia cultus iustitiæ silentium est, *Isai.* 32. & Religiosus, qui putat se talem esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio. *Iac.* 1. Quæ loca referuntur in cap. *in loco* 5. *quæst.* 4. De virtute silentij, multi pulchra dixere. Sufficiant nobis aliqua. Climac. gradu. 11. *Silentij* (inquit) *amicus, appropinquat Deo, & latenter colloquens à Deo illuminatur.* Et Cato dixit: *Virtutem primam esse, putà compescere linguam*, & Seneca ait: *Dixisse me quandoque pœnituit, tacuisse nunquam*, refert gloss. *Silentio, in proœm. Clem.*

b *Semper.* Id est, in omni tempore, excepta aliqua absoluta necessitate loquendi. Hac enim ratione habes explicatum eius contrarium verbum, videlicet, *Nunquam, cap.* 20. *lit. a.* & contrariorum eadem est ratio, & explicatio, vt habitum est *supra, cap.* 16. *lit. f.* Vel si mauis, sic explica, *Semper.* Id est, horis debitis, & competentibus, vel omnibus horis ad id deputatis. Sic explicatur hæc dictio, *Semper*, in cap. *Sacerdotibus* (vbi ter, sicut in nostro repetitur capite) & in cap. *si Laicus, distinct.* 31. *& distinct.* 22. cap. *Sacrosancta, & distinct.* 37. cap. *de quibusdam, & distinct.* 36. *cap. vlt. & in his omnibus, gloss. & glossæ*, etiam in illud Pauli, ad Colossens. 1. *Semper pro vobis orantes*, & in illud ad Philipp. *Gratias ago Deo meo semper.*

c *In Ecclesia sua.* Quia in ipsa nihil aliud fieri debet,

debet, quàm, quòd diuinis laudibus, conueniat : vt habetur cap.*Oratorium*, & cap.*Oratorio*, *diſtinct.*42. Nomine autem Eccleſiæ, ſi pro tota Eccleſia accipiatur, tria comprehenduntur loca, videlicet, corpus Eccleſiæ, in quantum ad ipſum ſpatium Eccleſiæ ſpectat. Capellæ eiuſdem Eccleſiæ, cum vnum corpus, cum ea conficiant, & Chorus, quando non ſeparatur à corpore Eccleſiæ, ſiue ſit in loco infimo, ſiue in eminentiori. Sic communiter apud nos intelligitur hæc clauſula. Sed mihi alia multo aptior eſt intelligentia, & explicatio, accipe illam.

c *In Eccleſia ſua.* Id eſt, in choro tantum. In præſenti enim capite totum ſumitur pro parte, ſicut è contra, ſæpè pars pro toto ſumitur. Ergo, quia Chorus eſt pars Eccleſiæ, vt dictum eſt, ideò Eccleſiæ nomine appellatur, & eſt optimum argumentum *in l. planè, ff. de leg. & fideicommiſſ. 1. §. Sed & ſi quis.* Vbi pars fundi, fundus abſolutè appellatur; & probatur quod dicta explicatio ſit vera, Primò, quia fratres ad Chorum conueniunt ad diuinas laudes celebrandas, & propter hanc rationem iniungitur illis ſilentium. Secundò, quia hoc caput, explicari debet per caput, *cum ad Monaſterium, cit.* cum ſit iuris communis, & eiuſdem Innocent. III. Vbi ſic dicitur: *In Oratorio vero, &c. continuum ſemper ſilentium obſeruent.* Vbi nomine *Oratorij*, locus, vbi, Horæ Canonicæ dicuntur, & ſpecialiter deputatus ad orandum (vt explicat gloſſ. in cap.*concedimus, de conſecrat. diſtinct. 1.*) qui planè eſt Chorus, intelligitur. Quod & denotat D. Auguſt. *in ſua reg. & cap. cit.* ſic dicendo: *In Oratorio, nemo aliquid agat, niſi ad quod factum eſt, vnde nomen accepit, vt ſi fortè aliqui præter horas conſtitutas, ſi eis vacat, orare voluerint, non eis ſint impedimento, qui ibi aliquid agendum putauerint.* Sic D. Auguſt. Fratres autem ad Chorum certè ad orandum confugiunt, non verò ad corpus Eccleſiæ. Quod adhuc expreſſius docet, D. Bonauent. *in ſpeculo diſcipl. cap. 12.* & expreſſiſſimè Petr. Dam. vt ſtatim dicam.

Tertiò, quia hæc clauſula, fortè fuit deſumpta ex Regula Monach. D. Hieron. *cap. 22.* Vbi ſic de Silentio ait: *In Choro vero Eccleſiæ, ad diuinas laudes parato, Dormitorio, Cœnaculo, &c. omni tempore loqui non liceat, niſi ea, ad quæ ordinata ſunt loca, in laudibus Dei, &c.* iuxta illam ergo explicari debet noſtrum caput. Quartò denique, quia etiam *in Regul. Eremit. ſomis Auellan.* (vt Petrus Damianus affirmat *opuſc. 10. 11. & 15.*) ſic habet, caput de Silentio: *In cellulis continuum tenent, ſicut reuera in Oratorio, Silentium. Nec permittitur, vt aliquis, vel pro confeſſione loquatur.* Hìc autem nomine, *Oratorij*, Chorum intelligit, vt clarè colligitur, ex verbis, quæ *opuſc. 15. cap. 10.* habet. Sunt etenim. *Si quid autem loqui indigent ad Eccleſiam prodeuntes, quæque ſunt neceſſaria manifeſtant, eſt enim reuera, vt experimento cognouimus animarum magna deſtructio, vbi paſſim fieri colloquium in cella permittitur.* Ecce vbi clarè profitetur obſeruari Silentium in Oratorio, in Eccleſia vero minimè, ſi quidem ad illam confugiebant fratres ad neceſſaria tractanda.

d *Semper in Refectorio.* Taceant, ne ſolæ fauces ſumant ſuum cibum: ſed aures eſuriant Dei verbum, vt ait Auguſt. *in ſua Regul.* & D. Hieron. *in ſua*, & Clem. Alexand. 2. *Pedag. cap. 1.* ſic ait: *Eſt etiam cauendum, ne inter comedendum loquaris, fit enim vox indecora, & non ſatis expreſſa, ac ſignificans, vt quæ plenis buccis in anguſtum coërceatur, & lingua, quæ nutrimento premitur, à naturali operatione præpedita, oppreſſam edit prolationem.*

e *Semper in Dormitorio.* Aptiùs diceret Legiſlator, *in cellulis*, ſecundum conſuetudinem, quam habemus habitandi, & dormiendi in illis. In cellulis ergo ſemper debent obſeruare Silentium: ne impediatur Religioſorum quies, quæ illis ex corde appetenda eſt, vt habetur in cap. *Scripturis 8. quæſt. 1.* & præcipuè habetur in cellulis, cum ad vacandum Deo, & contemplandum ſpecialiter ſint deputatæ, vt habetur, cap.*priuilegium, de verbor. ſignific. in 6.*

TEXTVS §. II.

a b c d e
De neceſſariis tamen, liceat loqui, in aliis lo-
f g h
cis, temporibus aptis, ſubmiſſa voce, humi-
i
liter, & honeſtè.

EXPOSITIO.

a *De neceſſariis.* Id eſt. de rebus, tam ſimpliciter neceſſariis, quàm ſecundum quid. Hoc eſt de rebus neceſſariis, vel vtilibus. Vtrumque enim ſignificat verbum, *Neceſſarium*, latè ſumptum, vt ſæpè diximus, & notat gloſſ. *neceſſarium* in cap *neceſſaria 12. quæſt. 1.* & aptè, cum neceſſitas, & vtilitas æquiparentur, vt habet gloſſ. *neceſſitas, in extra. quod olim. de immunit. Eccleſ.*

b *Tamen.* Eſt dictio exceptiua, vt *infr. 1.*

c *Liceat.* Id eſt, ſit licitum. vt ſupra eſt habitum, & habet gloſſ. *liceat in l. ſi ſeruus, C. de Epiſcop. & Cleric.*

d *Loqui.* Quia ſicut eſt tempus tacendi, ita & loquendi, Eccleſ. cap. 3. Vnde D. Ambroſ. *1. offic. cap. 3.* ſic ait: *Quid igitur? mutos nos eſſe oportet? minimè; eſt enim tempus tacendi, & tempus loquendi. Deinde, ſi pro otioſo verbo reddemus rationem, videamus ne reddamus pro otioſo Silentio.*

e *In aliis locis.* Ergo in prædictis, nempe Eccleſia, Refectorio, & Dormitorio, adhuc de rebus vtilibus, & honeſtis, non erit licitum loqui, niſi ad ſummũ de rebus ſimpliciter neceſſariis, & ineuitabilibus. Quod durũ videtur, ideoq; aliter explicãda eſt hæc clauſula.

e *In aliis locis.* Dico igitur, quod litera eſt mendoſa, & quod non debet legi, *In aliis locis*, ſed, *in illis locis*, & ita quod Religioſi poterunt loqui in dictis locis, nempe in Eccleſia, Refectorio, & Dormitorio de neceſſariis, temporibus aptis, ſummiſſa voce, &c. Et quod hæc ſit vera explicatio textus conſtat, ex ipſomet contextu capitis, ex ſe, non admittentis aliam. Quod patet. Primò, quia de rebus neceſſariis, de quibus paſſim ſe offert occaſio loquendi in prædictis locis, licitum eſt profectò in illis loqui. Quia quando propter neceſſitatem aliquid fit, licitè fieri dicitur, in tantum, quod ſi non eſſet licitum in lege, neceſſitas faceret licitum; vt habetur *in extra. de re iurata*, cap. *quod non eſt licitum:* quia neceſſitas legem non habet, vt habetur, cap. *ſicut non, de conſecrat. diſtinct. 1. & ſupr.* latè probatum eſt: licitum ergo erit in prædictis locis in neceſſariis loqui: non ergo debet dicere textus, quod, *In aliis locis*, licitum ſit de rebus neceſſariis loqui, cum in illis, etiam loqui liceat. *In illis*, ergo debet legi. Secundò, quia ly, *tamen*, eſt verbum exceptiuum, indicatque exceptionem ſpecialem, à prohibitione generali, non loquendi in prædictis tribus locis (vt conſtat ex cap. *de ieiunio.* ibi, *Sic tamen, &c.* & *poſſit tamen, &c.*) & ſic denotat, quod de neceſſariis poſſint fratres in illis loqui. Tertiò, conſtat ex illis verbis, nempe, *Liceat loqui.* Quia in aliis locis, à prædictis, non ſolum eſt licitum loqui de neceſſariis: ſed omninò neceſſarium, vt habitum eſt, *lit. d.* ergo non bene diceret Legiſlator, quod tantum eſſet licitum, in aliis locis, & non in illis. Quartò, conſtat: quia textus ſtatim addit, qua ratione, & quomodo, ſit

ſit loquendum, in tribus dictis locis, & extra illa; nempe in tribus dictis locis, *Temporibus aptis, ſummiſſa voce, humiliter, & honeſtè*, & extra prædicta loca, *Sermone honeſto, & ſine ſcandalo.* Ac ſi apertè dicat Pontifex, quod fratres tantummodò poſſint loqui in Eccleſia, Refectorio, & Dormitorio, de neceſſariis, & tunc voce ſummiſſa, tempore apto, humiliter, & honeſtè. At extra prædicta loca, poſſint loqui de aliis rebus, etiam, non adeò neceſſariis, nec neceſſariò, cum omnibus dictis circunſtantiis, ſed ſolùm cum ſequentibus, nempe, *Quod ſermo eorum ſit honeſtus, & ſine ſcandalo.* Quintò, quia, ſi textus diceret in aliis locis, extra tria prædicta poſſe loqui, fruſtra ſanè repeteret hoc ipſum dicens: *Et extra prædicta loca.* Sextò, quia vana profectò eſſet regula, quæ præciperet licitum eſſe loqui de neceſſariis extra Eccleſiam Refectorium, & Dormitorium; quis enim vnquam hoc dubitare poſſet? Vel ad quid hæc regula, & permiſſio, vbi adeſt neceſſitas? Debemus ergo legere *in illis locis*, & ſic aptè ſubiungitur, *& extra prædicta loca.* Conſonant huic expoſitioni, D. Hieronym. & Petrus Damianus, *loco cit. §. 1. lit. c. 2.* Vbi clarè denotant, poſſe aliquando in præaſſignatis locis loqui.

f *Temporibus aptis.* Nam hominis ſapientis eſt, tacere vſque ad tempus aptum, Eccleſ. 20. num. 6. & 7. *Homo ſapiens tacebit, vſque ad tempus, & erit tacens ſciens tempus aptum.* Vnde D. Ambroſ. *1. off. cap. 2.* ſic ait: *Sapientia Dei dixit (Iſai. 50.) Dominus dedit mihi linguam eruditionis, vt ſciam quando oporteat ſermonem dicere. Meritò ergo ſapiens, qui à Domino accipit quo tempore, ſibi loquendum ſit. Vnde bene ait ſcriptura, homo ſapiens tacebit vſque ad tempus.* Eodem modo loquitur, D. Bernard. de ordine vitæ.

g *Summiſſa voce.* Ad inſtar recitantium in Eccleſia interdicta: vt cap. *permittimus de ſentent. excommunic.* Vnde D. Bonauent. *de informatione Nouitiorum, cap. 30.* ſic ait: *Cum loqueris, voce remiſſa, & vultu placido, moribus diſciplinatus, & quietus eſſe ſtudeas, & quidquid tunc loqueris, magis authenticum, & vtile erit, & Philoſ. 3. Ethicor. dicit. Ad ſummam perfectionem volo te eſſe, breuiloquio, & ſubmiſſa voce.*

h *Humiliter.* Id eſt, cum humilitate, quæ quidem, ab humo, dicitur: Et vt ait D. Bernard. *lib. de grad. humilit.* eſt virtus, qua homo veriſſima cognitione ſibi vileſcit, & adeò glorioſa, quod ipſa quoque ſuperbia, humilitate palliare ſe appetit, ne vileſcat, & de talibus dicitur, quod ſub ſpecie agni, lupum ferunt, cap. *vt officium, de hæret. in 6.* Nota pro praxi, quod tres ſunt gradus humilitatis. Primus, ſubdere ſe maioribus, & non præferre ſe æquali, & hic dicitur ſufficiens, & neceſſarius, & facit, cap. *Conſtantinopolitanæ, diſtinct. 22.* Secundus, ſubdere ſe æquali, nec præferre ſe minori, & hic dicitur, abundans. Tertius, ſubdere ſe minori, & hic dicitur, ſuperabundans, vt *in cap. 2. diſtinct. 2. de pœnitent.* Sic notat gloſſ. *humilitatis in Clement. cum de quibuſdam*, de Religioſis domibus, & eſt doctrina etiam D. Bonauent. *de Beatitud. Euang. cap. 1.*

i *Et honeſtè.* Explica, vt *infra.* Hæc igitur fratres dilectiſſimi, obſeruare debemus, vt ſermo malus, non procedat de ore noſtro. Nam vt dicitur, cap. *quoties 22. quæſt. 5. Quoties loquimur, aut non in tempore, aut in importuno loco, aut non vt conuenit audientibus, toties ſermo malus procedit de ore noſtro.* Quæ verba maximè adaptantur huic noſtro capiti. Legatur, inter alios, de hac re D. Thom. *lib. 5. de eruditio. Princ. cap. 20.* cui nemo melius.

TEXTVS. §. III.

a b c d
Et extra prædicta loca, vbique ſermo eorum
c f g
ſit honeſtus, & ſine ſcandalo. Similiter, &
h i l m n
eorum omnis ſtatus, geſtus, vita, actio, &
o p
omnia alia, honeſta in eis reperiantur.

EXPOSITIO.

a *Et extra, &c.* Omnia, quæ ad vſque ad finem capitis ſequuntur, obſeruanda eſſe, à Clericis, admonet Concil. Trident. *ſeſſ. 22. de reform.* his verbis: *Sic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam, moreſque ſuos omnes componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nil niſi graue, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant.* De quo etiam agunt gloſſ. *honeſtè, in proœm. decretal. & l. ſcire, §. penult. ff. de tut. & curat.*

b *Et extra.* Hæc dictio, denotat interpoſitionem alicuius interualli localis, vt habetur in cap. *ſtatutum, §. in nullo, de reſcriptis in 6.* & conſtat ex verbis ſequentibus.

b *Prædicta loca.* Nempe, extra Eccleſiam, Refectorium, & Dormitorium.

c *Vbique.* Id eſt, in omni loco. Sic gloſſ. *vbique, l. dotis, ff. ſoluto matrimonio.*

d *Sermo eorum.* Id eſt, confabulatio fratrum.

e *Sit honeſtus.* Id eſt, honore dignus, virtuoſus, & decorus, vt explicat, D. Thom. *2. 2. quæſt. 145. art. 1. 2. & 3.* Quia honeſtus ſermo, pudici cordis eſt nuntius: ſicut è contra, inhoneſtus ſermo, & oculus, impudici cordis eſt: vt dicit D. Auguſt. in ſua Regula, & text. in cap. *nec ſolo 22. quæſt. 5.* Nam os ex abundantia cordis loquitur, & verba quidem, inſtituta ſunt, vt quod quis cogitat, aliis proferat, vt habetur *22. quæſt. 2.* cap. *is autem*, & notat gloſſ. *ſermo* in cap. *reuera, de conſecrat. diſtinct. 2.* Vnde D. Ambroſ. *1. de offic. cap. 18.* ſic ait: *Speculum mentis plerumque in verbis refulget, & vox quædam eſt animi corporis motus.* De quo etiam D. Thom. *loco cit. quæſt. 168. art. 1.* & D. Gregor. *lib. 26. Moral. cap. 7.* dicit: *Apud homines, cor ex verbis, apud Deum verba penſantur ex corde.*

f *Et ſine ſcandalo.* Id eſt, non præbens occaſionem ruinæ. Quia huiuſmodi ſermo in fratribus, omnino vitandus eſt, vt habetur in cap. *cum ex iniuncto. de nou. oper. nuntia.* & cap. *nihil prodeſt, de præſcriptio.* & cap. *cauendum 10. quæſt. 3.* & cap. *nolite 11. quæſt. 3. & gloſſ. ſcandalum in extra. Quorumdam de verbor. ſignific.* vt ſic nemini, iuxta vocem Apoſtoli (2. Corinth. 6.) dent fratres vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium eorum; ſed in omnibus ſe exhibeant, vt Miniſtros Dei. Sic monet Trident. *ſeſſ. 24. de reform.*

g *Similiter.* Et eodem modo.

h *Et eorum.* Scilicet, fratrum.

i *Omnis ſtatus.* Id eſt, diſpoſitio corporis in iacendo, ſedendo, vel ſtando, ſit honeſta. Quia incompoſitio corporis inæqualitatem indicat mentis, vt dicitur *41. diſtinct. in fin. & gloſſ. grauitas* in cap. *cum in cunctis, de electio. & elect. pot.* & eſt dictum D. Auguſt. *epiſt. 109. ad Monachos*, ſecundum illud, Eccleſiaſtici 19. *Ex viſu cognoſcitur vir, & ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus.*

l *Geſtus.* Qui (vt ait D. Bonauent. *in ſpeculo diſcipl. cap. 2.*) eſt modus, & figuratio membrorum, & corporis, & debet etiam eſſe honeſtus. Id eſt (inquit idem

idem Sanctus) humilis , ſeuerus , & grauis ; & Dru. Iſidor. relatus in capit. *his igitur , diſtinctio.23.* docens qualiter Clerici debeant viuere , & quæ vitare , ſic ait : *Non petulanti , fluidóque geſtu incedant.* Et bene quidem , quia Geſtus , ſi diſſolutus , vel mollis eſt , indicat laſciuiam ; ſi fractus , indicat ſuperbiam ; ſi citus , indicat impetuoſitatem ; ſi tardus indicat pigritiam : vt dicitur 41. *diſtinctio.* §.1. *& §. ſicut ergo* , & cap. *parſimoniam* 5. & cap. *Clericus* 8. *ibidem.* Vnde bene , Diu.Thom. *lib.5. de Reg. Princ. cap.16.* ſic Geſtum definit : *Geſtus* (inquit) *eſt motus , vel diſpoſitio corporis , qui indicat motum , vel diſpoſitionem animi , ſicut effectus cauſam , & ſic Bernard. ait , ex cordis theſauro procedit ; quidquid foris apparet vitiorum. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori. Ad honeſtatem in Geſtu , monet Hugo Victorinus , his verbis. Vnumquodque membrum opus ſuum,tam decenter , ac modeſtè impleat , vt per indiſciplinam oculos ſapientium , non offendat,* ſic D.Thom.

m *Vita.* Hîc verbum , *Vita* , præcipuè concernit omnia neceſſaria ad victum fratrum , quæ quidem debet eſſe honeſta , & moderata , vt *ſupra, cap.2. §.1. & cap.22.* nam , *Vita* , multoties ſignificat ipſum alimentum,ſeu victum. Colligitur etiam hæc explicatio , ex gloſſ. *in cap.1. de vita & honeſt. Cleric.* & ex ipſomet Innocent. III. cap. *cum ab omni. eodem tit.* Vbi ſic dicit : *Nos attendentes, quod ad hoc vobis,& aliis Clericis ſint Eccleſiaſtici redditus deputati , vt ex ipſis honeſtè viuere debeatis* , & ex diſt.41 quaſi per totam.

n *Actio.* Motus , & actus. Sic extendit dictam dictionem , gloſſ. *actionum , & actionem , in l. hæc ratio , §. Sed ſi debitorem , ff. de donatio. inter virum , & vxorem.* Qui quidem debent eſſe honeſti. Quia motus , & actiones exteriores ſunt ſigna interioris diſpoſitionis , ſecundum Eccleſiaſtici 19. *Amictus corporis , & riſus dentium , & greſſus hominis enuntiant de illo.* Vnde D. Ambroſ. 1. *de officiis* , ſic ait : *Ex motibus exterioribus , homo cordis noſtri abſconditus , aut leuior , aut iactantior, aut turbidior , aut grauior , aut conſtantior , & purior , & maturior æſtimatur.* In omni ergo actione debet eſſe modeſtia , & honeſtas. Nam etſi motum natura informat , ſed ſi quid vitij in natura eſt , modeſtia , & induſtria emendat. Vnde bene de his , D. Thom. loco citat. ex Hugo , ſic dicit: *Diſcretio actionum in membris conſeruanda eſt , vt ſcilicet , id agat vnumquodque ad quod factum eſt. Vt nec loquatur manus , nec os audiat , nec oculus linguæ officium aſſumat. Sunt enim , qui neſciunt auſcultare , niſi buccis patentibus , alij loquentes digitum extendunt , ſupercilia erigunt, &c.* De hoc latè idem Sanctus 22.*quæſt.*145.160. *& 168. & alibi.*

o *Et omnia alia.* Quæ in fratribus fuerint , veluti, inceſſus, habitus,&c.

p *Honeſta in eis reperiantur.* Iuxta illud Apoſtol. 1. Corinth.14. *Omnia honeſtè , & ſecundum ordinem fiant in vobis.* Honeſtè autem illud fit,quod cum pace , & diſciplina fit. Vel (vt dicit D. Ambroſ. *ſuper hunc locum*) quod non pueriliter , ſed decenter , & provt decet viros perfectos fit. Vnde D.Auguſtin. *in ſua Regula* , hæc omnia comprehendens, ſic ait : *In inceſſu , ſtatu , habitu ; in omnibus motibus veſtris , nihil fiat , quod cuiuſquam offendat aſpectum , ſed quod veſtram deceat ſanctitatem.* Vel (ex D. Thom. *opuſc.71.*) ſic explica. Honeſta in eis reperiantur. Id eſt , virtuoſa. Quia honeſtum eſt,quod ſua vi nos trahit, & ſua dignitate,nos allicit, & quoad ſubſtantiam, idem eſt, ac virtus, vt ſupra, etiam eſt habitum.

CAPVT XXVI.

De Iuramentis non faciendis.

TEXTVS.

a b c d
Iuramenta non faciant , niſi magna neceſſi-
e f
tate , cum licentia Miniſtri , vel iuſſi
g
ab aliquo vices Apoſtolicas gerente, & hoc
h
pro honeſta, & iuſta cauſa.

EXPOSITIO.

a *Iuramenta.* Iuramentum eſt aſſertio , vel negatio de aliquo facto , vel fiendo , ſacræ rei atteſtatione firmata. Habetur *in authentic.de man.princ. §.Sed neque.* Sed clarius , D.Thom.2.2. *quæſt.*89. Sic iuramentum definit , *Eſt inuocatio diuini teſtimonij in teſtem.*

b *Non faciant.* Quia Chriſtus Dominus, *Matth.5.* dicit : *Sit ſermo veſter,eſt,eſt,non,non. Quod autem his abundantius eſt,à malo eſt,* & Iacob.5. dicitur : *Ante omnia fratres mei nolite iurare omnino.*

c *Niſi magna neceſſitate.* Quia aliud eſt ad iuramentum ſponranea voluntate accedere, aliud neceſſitate. Primum quidem prohibetur , vt conſtat ex auctoritatibus adductis. Secundum verò , minimè, ſed conceditur , eſtque licitum , & honeſtum. Habetur 22. *quæſtio.1.* & ex profeſſo probat , Innocent. III. in cap. *& ſi Chriſtus , de iureiurando* , quod licitè , ex cauſa neceſſaria , poſſint Religioſi iurare. In quo cap. hoc totum noſtrum expreſsè continetur. Vnde bene dictum eſt,*Niſi magna neceſſitate.* Hoc ipſum probat , D. Thom. *loco cit. artic.2.*

d *Magna neceſſitate.* Præcipuè in ſex ſequentibus. Primò , pro pace , vel amoris coniunctione, & habetur 22. *quæſt.1. cap.1.* Secundò , pro infamiæ expurgatione : & habetur 2. *quæſtio.4.* cap. *Presbyter , & tribus ſequent.* Tertiò , pro fide , & fidelitate , & habetur , *de conſecrat. diſtinct.2.* cap. *ego Berengarius* , & 15. *quæſtio.6.* cap. *alius* Quartò, pro obedientia , vel reuerentia , & habetur , *diſt.23.* cap.*quanquam.* Quintò, pro veritate inquirenda ſiue in teſtibus , ſiue in aliis , habetur 14. *quæſt.2.* cap. *quanquam,*& 22.*quæſt.1.cap.1.* Sextò, pro damno dato,vel dando, habetur.2.*quæſt.1.* cap. *in primis , circa medium.* Vnde & verſus,quos affert gloſſ. neceſſitate, *cap.1.de feriis.*

Pax, & Fama, Fides, Reuerentia, Cautio damni,
Defectus veri , ſibi poſcunt magna caueri.

e *Cum licentia Miniſtri.* Generalis , Prouincialis, vel Conuentualis. Vt ſic non leuiter , ſed diſcretè, aut cum diſcretionis iudicio iurent. Iudicium enim, primus comes iuramenti eſt.

f *Vel iuſſi.* Quia pro obedientia iurare poſſunt , & debent,vt habitum eſt, *lit.d.*

g *Et hoc.* Id eſt,& quando contingat , quod à fratribus tale iuramentum fiat , fiat.

h *Pro honeſta , & iuſta cauſa.* Quales ſunt omnes aſſignatæ , *litter. d.* Vt ſic inueniantur in iuramento,tres illi comites,quos D Hieron.& D.Thom. *loco cit.art.3* aſſignant; veritas, ſcilicet,iudicium, & iuſtitia.

CAPVT XXVII.

De Pignore, & Depoſito non accipiendo.

a
Pignora non accipiant. b Depoſitum c auri, vel d argenti, vel e pecuniæ, non liceat eis f ſuſcipere.

EXPOSITIO.

a *Pignora, &c.* De Pignore, & Depoſito, agitur in inſtit. Quibus modis recontrahitur obligatio. Pignus autem, nihil aliud eſt, quam res obligata, & tradita pro debito, ad ſecuritatem creditoris. Quia tutius eſt pignori incumbere, quam agere in perſonam, vt habetur *de oblig. quæ de delict. naſ. §. furti.* Dicitur enim Pignus, à pugno, & propriè eſt, circa rem mobilem, traditam de pugno in pugnum, id eſt, de pugno, vel de manu debitoris, in pignum creditoris ad eius ſecuritatem. Habetur, *ff. de verbor. ſignific. l. plebs. §. pignus.*

b *Depoſitum.* Propriè eſt id, quod ad cuſtodiendum alicui datur. Dicitur enim depoſitum, ex propoſitione, *De*, & poſitum, quaſi ſignificet de cuſtodia mea, ſeorſum poſitum, & in alienam tranſlatum. Quod quidem locum ſolum habet in rebus mobilibus, & ſe mouentibus tantum. Sic habet gloſſ. *in c. bona fides, eod. tit.* & colligitur ex ipſamet definitione. Depoſitum ergo accipere, eſt aliquid ad cuſtodiendum accipere, vt habetur *inſtit. cit. §. Praterea.*

c *Auri, vel argenti.* Quæ res, pondere conſtant, & ſic appendendo eas, ad cuſtodiendas amico tradi ſolent. Habetur *in inſtit. loc. cit. &* §.

d *Vel pecuniæ.* Latè, & largè ſumptæ, pro quo nota, quod, pecunia dupliciter ſumitur: vno modo ſtrictè, pro pecunia numerata, vel ſignata. Alio modo largè, & latè pro omnibus rebus, quæ in numero, pondere, & menſura conſiſtunt: veluti, vinum, oleum, frumentum, quæ metiuntur: æs, argentum, & aurum, quæ appenduntur: & pecunia, quæ numeratur. Habetur hæc diſtinctio in c. *fœneraueris*, & cap. *putant.* & cap. *plerumque* 14 *q.* 3. *& ff. de leg.* 1. *l. talis, & ff. de verbor. ſignif. l. Pecuniæ.* In præſenti ergo, non ſolum numerata pecunia, ſed omnes res mobiles nomine pecuniæ veniunt, & ita abſolutè prohibet Legiſlator recipi à fratribus depoſitum alicuius rei, ſiue in pondere, ſiue in menſura, ſiue in numero conſiſtat. Nec eſt nouum, vt ſpeciatim quibuſdam enumeratis (nempe argentum, & aurum) generale ſubiiciatur verbum, in quo ſingula contineantur, vt habitum eſt *ſupra, cap.* 12. *lit. e.*

e *Non liceat eis.* Id eſt, non ſit licitum fratribus.

f *Suſcipere.* Id eſt, recipere, acceptare, vel admittere.

CAPVT XXVIII.

De venditione rerum.

TEXTVS.

a b c d e
Si quod vitium in re, quæ venditur, notum f fuerit, indicetur emptori.

EXPOSITIO.

a *Si quod, &c.* In hoc capite, continetur id, quod habetur *in l. Iulianus, ff. de actio. empti.* in qua lege ſtatuitur, quod venditor, aperiat omnia vitia occulta emptori, alioquin concedatur actio redhibitoria. Eandem doctrinam, docet S. Thom. 2. 2. *q.* 77. *art.* 3. Vbi *in argum. ſed contra.* citat. D. Ambroſ. ſic dicentem: *In contractibus vitia eorum, quæ veneunt, prodi iubentur, ac niſi intimauerit venditor, quamuis in ius emptoris tranſierint, doli actione vacuantur.*

a *Si quod.* Id eſt, ſi aliquod.

b *Vitium.* Quod eſt defectus rei, quæ venditur. Veluti ſi animal, v. g. talium excuſſit, vel ruptum habet: ſi luſcus ſit, hoc eſt, ſi lumine adhibito, nihil videt. Si domus ſit ruinoſa, cibus corruptus, &c. Habetur, *ff. de verbor. ſignific. l. inter ſtuprum, & ibi gloſſ. luſcus.*

c *In re.* Quacumque; eſt enim, *Res*, dictio generalis, vt *ſup. cap.* 2. *lit. a.* eſt habitum.

d *Quæ venditur.* Vendere eſt, ſumpto pretio, rem ſuam alicui tradere.

e *Notum fuerit.* Ipſi venditori. Notum autem eſt, quod ita eſt manifeſtum, vt probatione, non egeat. Habetur in cap. *tua nos, de cohabitatio. Cleric.* & cap. *euidentia. de accuſatio.*

f *Indicetur emptori.* Id eſt, dicatur, manifeſtetur, & aperiatur emptori.

CAPVT XXIX.

De Capitulo Conuentuali.

TEXTVS.

a b c
Capitulum, ſi fieri poteſt, ſingulis Domi- d e nicis diebus, in ſingulis domibus Miniſter, f cum fratribus ſuis teneat. Et de negotiis g domus, & domui, ſiue fratribus datis, vt h ad Redemptionem Captiuorum, tertia pars i l deputetur, fratres Miniſtro, & Miniſter m fratribus rationem fideliter reddant.

EXPOSITIO.

a *Capitulum.* Id eſt, congregatio fratrum. Nam hoc verbum, *Capitulum*, aliquando ſumitur, pro loco ipſo vbi Capitulares congregantur. Aliquando vero pro congregatione ipſorum, qui congregantur: vt hîc. Habetur in cap. *capitulum, de reſcriptis*, & in cap. *Sacroſanctæ, de elect.* & in cap. *cupientes, §. Ad hæc. de electio. in 6.*

b *Si fieri poteſt.* Commodè, & conuenienter: vt ſæpè explicatum eſt.

c *Singulis Dominicis diebus.* Id eſt, omnibus diebus Solis, quos, dominicos ritè dixere Maiores. Habetur, *ff. de feriis, l. omnes* 3. *& l. omnes* 7. Vbi gloſſ. dies Solis, notat, quod ſeptem dies, à ſeptem Planetis, nomen ſumpſerunt, & Sol, eſt inter illos, & adhuc hodie ſic illos denominamus, præter Dominicum, & Sabbathum, quod, ſaturni nomen habebat, & ſunt affixi firmamento, ſecundum hunc ordinem deſcenſiuè. Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna.

d *In ſingulis domibus.* Id eſt, in qualibet, vel in vnaquaque domo, ex cap. *ſinguli, de conſecrat. diſt.* 2. *& ibi gloſſ. ſingulis.*

e *Miniſter*

e *Miniſter cum fratribus ſuis teneat.* Hoc enim eſt, capitulum fieri, id eſt, in locum ad id ſignatum fratres congregari, cum ſuo Prælato in vnum.

f *Et de negotiis.* Aſſignat Legiſlator aliquas cauſas, propter quas iuuet capitulum fieri. Prima eſt, vt in ipſo de negotiis domus tractetur. Secunda, vt de datis domui, & fratribus, ratio reddatur, & tertia pars, ad Redemptionem Captiuorum ſeparetur. Tertia, vt fiat exhortatio fratribus. Quarta, vt de culpis fratrum iudicetur. Quinta denique, vt deliberetur de minutis, an de illis ſeparari debeat, tertia pars. Sic præcipit Legiſlator *in hoc capite, & cap.* 30. *&* 31. *& ſup. cap.* 2.

f *Et de negotiis domus.* Negotium, vt dicitur, in cap. *forus, de verborum ſignificat.* multa ſignificat. Primum enim ſignificat actum alicuius rei: vt colere agros, vel vineas: vt habet gloſſ. *negotium, in capite negotium, de pœnitent. diſtinct.* 5. & contrarium huius, eſt, otium. Vnde negotium, dictum eſt, ſine otio, vel quaſi negans otium, vt habet gloſſ *negotiis, in extra. ſuper Cathedram.* Secundum, ſignificat actionem cauſæ, quæ eſt iurgium litis. De quo in cap. *ſi Clericus* 11. *quæſt.* 1. iurgium autem eſt, quaſi iuris garrium, eo quod hi, qui cauſam dicunt, iure diſceptant. De his omnibus ergo negotiis, debent fratres in capitulo tractare, & præcipuè de his ſecundis. Circa quæ, tria ſunt maximè attendenda, vt habet, text. in cap. *magnæ de voto, & voti Redempt.* Primum, quid liceat, ſecundùm æquitatem. Secundum, quid deceat, ſecundùm honeſtatem. Tertium, quid expediat ſecundùm vtilitatem. Adde (cum D. Thom. *opuſc.* 71. *cap.* 5. Quartum, quid oporteat ſecundùm neceſſitatem.

g *Et domui, ſiue fratribus datis.* Idem enim profectò eſt. Nam quòd Monachus acquirit, Monaſterio acquirit: vt habetur 18. *q.* 1. *c. vnic. & gloſſ. Eccleſiarum, in Clem. Nolentes, de hæreticis.*

h *Vt ad Redemptionem.* Aſſignat Legiſlator cauſam, ob quam debent de acceptis, fratres rationem reddere, vt ſcilicet, tertia pars, pro redimendis captiuis ſeparetur.

i *Fratres Miniſtro.* De rebus, illis datis.

l *Et miniſter fratribus.* De rebus, quæ domui ſunt datæ, vel relictæ.

m *Rationem fideliter reddant.* Quia bonum eſt, ſi deceat, & fieri poſſit (vt in noſtro caſu poteſt, & decet) de omnibus rationem reddere. Habetur in cap. *ſi quando. de reſcriptis, & ibi gloſſ. rationabilem.* Nam quod ratione caret, extirpari neceſſe eſt: vt dicitur, *diſtinct.* 86. cap. *Chorepiſcopi.* Dixi, *Si deceat, & fieri poſſit*, quia aliquando in aliis negotiis, nec decet, nec eſt poſſibile, de omnibus rationem reddere: vt habetur in cap. *Nabuchodonoſor.* 23. *quæſt.* 4. *& ff. de leg. l. non omnium.*

CAPVT XXX.

De exhortatione facienda.

TEXTVS.

a b c d
Non ſolum Fratribus, ſed & familiæ domus
c f
pro capacitate ſua, ſimiliter ſingulis domi-
g h
nicis diebus, ſi fieri poſſit, exhortatio fiat,
i l m n
& quod credere, aut agere debeant, ſimpli-
o
citer moneantur.

EXPOSITIO.

a *Non ſolum.* Quod præcipit noſter textus, præcipit etiam Concil. Trident. *ſeſſ.* 28. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 4. *&* 7. Vbi Sancta Synodus mandat omnibus Paſtoribus, & ſingulis curis animarum gerentibus, vt per ſe, vel per alios, aliquid exponant, ex his, quæ in Miſſis leguntur, diebus præſertim Dominicis. Sed *ſeſſ.* 5. *cap.* 2. ſic, adhuc aptiùs ad noſtrum textum, ait: *Quicumque curam animarum habentes, per ſe, vel per alios viros idoneos, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus, plebes ſibi commiſſas, pro ſua, & earum capacitate, paſcant ſalutaribus verbis, docendo, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annuntiandoque eis, cum breuitate, & facilitate ſermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat.* De quo etiam, in Concil. Conſtantinop. 6. *cap.* 8. & in cap. *exiit.* & Concil. Lateran. *vlt. ſeſſ.* 11.

b *Fratribus.* Id eſt, tam Clericis, quàm Laicis.

c *Sed &.* Nota, quod quando, poſt dictionem, *Sed*, ponitur copula, *&*, denotatur diuerſitas facti, licèt ſit identitas iuris. Vt notat gloſſ. marg. *in l. Patris, ff. de vulg. & pupil. ſubſtitutio.* Quod clarè contingit in præſenti.

d *Sed & familiæ.* Id eſt, ſeruis, & famulis domui inſeruientibus. Sic explicatur *in l. deteſtatio eſt, ff. de verbor. ſignific.* iure enim proprio, familiam dicimus, plures perſonas, quæ ſunt ſub vnius poteſtate, aut natura, aut iure ſubiectæ. Habetur, *l pronuntiatio, ff. de verborum ſignific* præcipuè illis verbis: *Seruientium* (vel ſeruorum, vt addit gloſſ.) *quoque ſolemus appellare familiam.*

d *Familiæ domus.* Et benè profectò. Nam vnuſquiſque debet monere, & corrigere familiam ſuam: quoniam ei competit iure patriæ poteſtatis: vt habetur 23. *q.* 4. cap. *duo iſta, & diſt.* 45. cap. *cum beatus*, §. *Salomon*, & cap. *diſciplina.* Nam qui domeſticorum ſuorum curam non habet, fidem negauit, vt dicitur, ex Apoſt. 47. *diſt.* cap. *ſicut*, §. *neceſſe, ad finem verſus.* Hinc etiam Paulus, & gloſſ. *familia*, cap. *cum voluntate, de ſent. excommun.*

e *Pro capacitate ſua.* Quia ſecundùm capacitatem Auditorum, moderari debet ſermo Prædicatorum. Vnde Apoſtol. Petrus (vt refertur in cap. *oportet* 8. *quæſt.* 1.) ſic ait: *Oportet eum, qui docet, & inſtruit animas rudes, eſſe talem, vt pro ingenio diſcentium, ſemetipſum poſſit aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere.* Sic etiam eodem modo loquitur, text. in cap. *ſit rector. diſtinct.* 43. Conſonat etiam, D. Gregor. *lib.* 17. *Moral. cap.* 12. vbi ſic ait: *Secundùm capacitatem Auditorum, moderari debet lingua Doctorum: & ita Apoſtoli curauerunt ſummoperè rudibus populis plana, & capibilia, non ſumma, atque ardua prædicare. Nam ſi ſcientiam ſanctam, vt hauriebant corde, ita ore funderent, immenſitate eius, Auditores eius opprimerent, potiùs quàm rigarent.* Et in Prologo 3. *part. Paſtoralis*, ſic ait: *Pro qualitate igitur audientium formari debet ſermo Doctorum, vt & ſua, ſingulis congruant. Namvt dicit Greg. Nazian. Non vna, eadémque cunctis exhortatio congruit: quia non cunctos, par morum qualitas aſtringit.*

f *Similiter ſingulis dominicis diebus.* Expone, vt ſæpè eſt expoſitum.

g *Si fieri poſſit.* Expone ſimiliter, vt *cap. præcedenti, lit. b. & alibi.*

h *Exhortatio fiat.* Id eſt, ſermo, vel prædicatio. Colligitur ex cap. *tuarum, de priuileg. & ex gloſſ. exhortationis, ibidem.* Vnde D. Ambroſ. *in cap.* 4. 1. *ad Timoth.* ſic ait. Exhortatio eſt, cum miti verbo, aliquos prouocamus ad bonum opus.

h *Exhortatio fiat.* Diuerſa tamen, & in diuerſo loco, ſecundum capacitatem Auditorum, Fratrum, videlicet, & Seruorum.

i *Et quod credere, aut agere debeant.* Id eſt, credere, & agere, vtrumque ſimul: quia vnum ſine altero non prodeſt quidquam. Quoniam ſicut fides, ſine operibus mortua eſt, vt dicitur *Iacob.2.* & habetur in cap. *ſicut vrgeri 1. quæſt.1.* ita opera ſine fide ſunt mortua: quia ſine fide, impoſſibile eſt placere Deo, vt dicit Apoſtol. *Hebr.12.* & Trident. *ſeſſio.5. cap.1.* vnde illa particula, *aut*, in præſenti pro, &, ſumitur.

l *Credere.* Myſteria ſcilicet noſtræ fidei. De quibus in cap. *firmiter, de Summ. Trinit.* & cap. *qui Epiſcopus, diſt.23.* & in ſymbolis Apoſtolorum, Concilij Nicæni, & D. Athanaſij.

m *Aut agere debeant.* Religioſi, videlicet, vt obſeruent diligenter non ſolum præcepta diuina, & Eccleſiaſtica, & ſua vota: ſed & conſtitutiones Apoſtolicas, conſuetudines, & huiuſmodi. Famuli verò, præcepta omnia, & præcipuè Decalogi, & Eccleſiæ, deinde, vt ab omni malo declinent, & faciant omne bonum, &c.

n *Simpliciter.* Id eſt, verbis ſimplicibus, planis, & apertis. Habetur in cap. *qui Epiſcopus, diſt.23* (ſimpliciter, namque quaſi, ſine plica, vel inuolutione, dicitur: vt notat gloſſ. ſimpliciter, in capite ſæpè contingit, *de verbor. ſignificat.*) & benè, quia ſimplicitas locutionis, ab omnibus quærenda eſt, vt dicit, Trident. *ſeſſ.5. cap.2.* & habitum eſt, *lit. a.* Vnde D. Greg. *lib.33. Moral. cap.14.* ſuper illud: *Simplici è corde meo ſermones mei.* Sic ait: *Magna virtutis laus eſt, ſimplicitas locutionis: quam, quia arrogantes, non habent, habere hanc ſolicitius ſe aſſerunt, vt ſecuriùs audiantur, & purè ſe locuturos denuntiant: quia duplicitatis ſuæ malitiam deprehendi formidant.* Et Seneca (vt refert D. Thom. *lib.5. cit. cap.9.*) ſic dicit: *Oratio, quæ veritati dat operam, incompoſita eſſe debet, & ſimplex.*

o *Moneantur.* Et ideò, Prælati attendere debent lectioni, exhortationi, & doctrinæ, vt docet Apoſtol. *ad Timoth.* vt omne opus eorum in doctrina, & prædicatione conſiſtat, vt ſic ſubditos ſibi commiſſos valeant erudire, tam in ſcientia fidei, quàm in moribus, vt habetur in Concil. Tolet.4. *cap.24.* in cap. *ignorantia, diſt.38.*

CAPVT XXXI.

De culpis Fratrum in Capitulo arguendis.

TEXTVS.

a b c
De omnibus rebus, & clamoribus, Fratres in
d
Capitulo iudicentur.

EXPOSITIO.

a *DE omnibus rebus.* Malefactis.

b *Et clamoribus.* Hoc eſt, & de omnibus accuſationibus, querelis, aut rumoribus cuiuſcumque ſceleris, contentionibus, & rixis. Nam hæc omnia, *Clamor*, ſignificat, vt colligitur, ex cap. *euidentia, de accuſatio.* & cap. *qualiter, & quando 24. eodem tit.* iuxta illud, Exod.3. *Clamorem eius audiui*, & Geneſ.18. *Clamor Sodomorum venit ad me. Deſcendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me opere compleuerint.* Quæ verba ad noſtrum propoſitum, referuntur, in cap. *cum dilecti. de accuſatio.* & cap. *qualiter, cit.* & D. Auguſt. *tom.4. annotat. in cap.30. Iob.* ſic ait: *Hinc eſt, quod in pleriſque locis, promanifeſtis peccatis clamorem ponit ſcriptura, vt verbum ſit, quidquid corde concipitur, clamor, cum procedit in factum.*

c *Fratres in Capitulo.* Conuentuali, videlicet, & Dominico, à Miniſtro, iudicentur: quia eius officium eſt iudicare culpas, & arguere, vt habetur in cap. *qualiter, & quando. de accuſatio. cit.* Audiant obſecro Miniſtri verba ad ſolatium eorum, ſunt enim, Innoc. noſtri III. in Concil. generali Lateran. cap.8. *Quia* (inquit) *Prælati non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio ſuo teneantur, non ſolum arguere: ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, frequenter multorum odium incurrunt, & inſidias patiuntur.*

d *Iudicentur.* Id eſt, arguantur (iuxta illud, Iob.36. *Per hæc enim iudicat populum*) & puniantur (iuxta illud, Deuteron.20. *Ergo non iudicabit eos*) & bene. Quia Prælatus, qui culpas ſubditorum non arguit: ſed impunè dimittit grauiter offendit. Vnde D. Greg. relatus in c. *ſiis, qui 23. q.4.* ſic ait: *Si is, qui Prælatus eſt, debitori Dominico, culpas impunè dimittit, non mediocriter profectò offendit, qui debita cœleſtis Regis, & Domini, ſua præſumptione reſoluit. Ea namque, quæ in nobis committuntur, facilè poſſumus dimittere, ea verò, quæ in Deum commiſſa ſunt, cum magno diſcretione, nec ſine pœnitentia debemus relaxare.* Et certè quidem, infirma ſatis Religio eſt, & ægra ſanè, vbi mali mores, non corriguntur. Non charitas, ſed languor eius hoc facit (vt dixit Auguſt. relatus in cap. *non putes 23. quæſt.5.*) ferueat ergo charitas ad corrigendum, ad emendandum. Si ſunt boni mores, delectent: ſi ſunt mali, emendentur.

CAPVT XXXII.

De Accuſationibus publicis.

TEXTVS.

a b
Nullus fratrum, fratrem ſuum in publico
c d e
accuſet, niſi bene poſſit probare. Qui au-
f g
tem hoc fecerit, pœnam ſubeat, quam
h i l m
reus ſubiret, ſi conuinci potuiſſet. Niſi
n o p q
Miniſter ex cauſa, cum eo diſpenſare
voluerit.

EXPOSITIO.

a *NVllus Fratrum.* Comprehendit omnes fratres, cum verbum, *Nullus*, ſit vniuerſale negatiuum, vt *ſup.* eſt habitum.

b *In publico accuſet.* Accuſare autem in publico, propriè eſt, aliquem apud iudicem, criminis alicuius reum facere, iuxta illud, Geneſ.37. *Accuſauit Ioſeph Fratres ſuos apud Patrem.* Sic communiter Iuriſtæ, *in tit. de accuſatio. ff. & C.* Debet autem accuſatio fieri in ſcriptis. Quia cum ea, quæ verbo tenus dicuntur facilè labantur à memoria, non poſſet iudici eſſe certum quid, & qualiter dictum ſit, cum debet proferre ſententiam, niſi eſſet in ſcriptis redactum. Habetur *2. quæſt.8.* cap. *Accuſatorum*, & cap. *qui crimen, & 2. quæſt.1.* cap. *legem, & quæſt.3.* cap. *ſi quis iratus*, & apud S. Thom. *2.2. quæſt.68. art.2.* Quod tamen non ſemper eſt neceſſarium, puta in crimine leui,

leui, vt dicitur, *ff. de accu. l. leuia.* & in notoriis, cum in huiuſmodi, neque accuſator requiratur: vt dicitur, cap. *euidentia, de accuſat.* ſecus in non notoriis, licet manifeſta ſint: vt habetur 11. *quæſt.* 3. cap. *eorum.* Deinde fieri debet cum inſcriptione. Scilicet, quod accuſator ſe obliget ad pœnam talionis: vt habetur 2. *quæſt.* 8. cap. *quiſquis,* & 3. *quæſt.* 9. cap. *qui accuſare.* Exceptis etiam quibuſdam caſibus, vt in crimine leui, & in crimine Apoſtaſiæ, & aliis, de quibus 4. *q.* 4. §. *Aliquando.*

c *Niſi.* Id eſt, non. Sic hoc verbum, explicat gloſſ. non habentur, *in l. fœminæ, de Senator.* & *gloſſ. Pomponius, in l. ſi cum,* §. *fin. ſi quis cautio.*

d *Bene poſſit probare.* Id eſt, oſtendere veritatem, iuxta illud, Geneſ. 40. *vt conjecturis veritas probaretur,* & bene hoc præcipit Pontifex. Nam qui accuſare volunt, habere debent ſufficientem probationem: vt habetur *in l. qui accuſare, C. de edendo,* & cap. *ſi tantum* 6. *quæſtio.* 2. Qui vero ſufficientem probationem adhibere non poſſunt, non tenentur ad intentandam accuſationem: quia nullus tenetur ad hoc, quod non poteſt debito modo perficere. Sic habetur in cap. *ſi tantum, cit.* & docet, D. Thom. *loco cit. art.* 1. *in corp.*

e *Qui autem hoc fecerit.* Vel fieri iuſſerit. Sic in ſimili, ampliat hoc verbum, gloſſ. *fecerit, in authent. decurſio. de furtis.*

f *Pœnam ſubeat.* Id eſt, patiatur, vel puniatur illa pœna corporali, & afflictiua corporis.

g *Quam Reus.* Id eſt, accuſatus: vt explicat gloſſ. *reus in l. qui cum vno, ff. de re militari.* Dicitur enim, reus, à re, quæ petitur. Vnde quamuis conſcius ſceleris non ſit reus: tamen dicitur, quandiu in iudicium pro re aliqua petitur. Habetur in cap. *forus, de verbor. ſignificatio.* & *ibi gloſſ. reus.*

h *Subiret.* Id eſt, pateretur, vel puniretur.

i *Si conuinci.* Conuincere eſt, aliquem alicuius facti, & præcipuè criminis, ſic vincere, vt negare nequeat. Habetur, Exod. 21. Dan. 12. & 1. Cor. 14.

l *Si conuinci potuiſſet.* Id eſt, ſi frater reus, fuiſſet conuictus iuridicè de delicto. Hæc pœna, quæ *Talionis,* dicitur, in vtroque iniungitur iure, Accuſatori, qui in probatione defecerit. In Canonico quidem 2. *quæſt.* 3. cap. *calumniator.* Vbi ſic habetur. *Qui in accuſatione defecerit, talionem recipiat,* & cap. qui non probauerit. Sic ait Adrianus Papa. *Qui non probauerit, quod obiecit, pœnam quam intulit, ipſe patiatur.* In ciuili verò *in l. diui Fratres, de accuſat.* Ratio autem huius pœnæ eſt. Quia eo ipſo, quod quis non probat ſuam intentionem, præſumitur calumniari, calumnians autem in crimine extraordinario punitur eadem pœna, qua puniretur reus, ſi fuiſſet conuictus. Sic habet gloſſ. *ſimilitudo, in l. fin. C. de accuſat.* & *gloſſ. in Rubrica, C. de calumniator.* & *gloſſ. per legitimos, in proœm. inſtitut.* Idem docet S. Thom. *loco cit. art.* 4. hanc rationem adducens. Nam accuſator in cauſa accuſationis, conſtituitur pars intendens ad pœnam accuſati. Ad iudicem autem pertinet, vt inter eos iuſtitiæ æqualitatem conſtituat. Iuſtitiæ autem æqualitas hoc requirit, vt nocumentum, quod quis alteri intentat, ipſe patiatur, ſecundùm illud, Exod. 21. *Oculum pro oculo, &c.* & ideò iuſtum eſt, vt ille, qui per accuſationem aliquem in periculum grauis pœnæ inducit, ipſe etiam ſimilem pœnam patiatur.

m *Niſi.* Ponit exceptionem Legiſlator; eſt enim, hoc verbum, *Niſi* exceptiuum, vt *ſup. cap.* 15. *lit. g.* eſt habitum.

n *Miniſter.* Quia ad ipſum pertinet diſpenſare, cum ſit actus iuriſdictionis, vt *ſup. cap.* 1. *lit. f.* & *c.* 15. §. 3. *lit. f.* eſt habitum.

o *Ex cauſa.* Quia omnis diſpenſatio, etiam à iure, debet fieri, cum cauſa. Habetur *in cap. nihil, de electione.* Diſpenſare enim eſt diſcretè penſare, non diſſipare. Notat gloſſ. *ex confeſſis, in extra. antiquorum, de pœnitent.* & *remiſſio.* & *ff. de officio Procurat. cel. l.* 1. de quo etiam, *ſup. cap.* 15. §. 3. *lit. g.*

Duæ autem præcipuæ poſſunt eſſe diſpenſandi cauſæ in hac Talionis pœna. Prima eſt, quando aliquis, aliqua cauſa iuſta impulſus, vt calore iracundiæ, vel iuſto errore motus, accuſauit, & non probauit. Sic habet gloſſ. *ex vtraque, l. Athletas,* §. *calumniator. ff. de his qui notantur infamia,* & gloſſ. *calumniator. in* §. *ſi quis autem, in authentic.* Quomodo oporteat Epiſcop. & D. Thom. *loco cit. art.* 4. *ad* 1. Et ratio eſt, quia in iſto caſu, accuſans, non eſt propriè calumniator, cum ad hoc requiratur, quod falſa crimina voluntariè, & ſcienter intendat: vt habetur in cap. *ſi quem* 2. *quæſt.* 3. §. *notandum,* & *gloſſ.* 2. *in l. ſi calumnietur. additio. in proœmio inſtitut.* & colligitur *ex l.* 1. *Ad Turpilianum:* non ergo debet ſaltem pari pœna puniri, vt etiam docet D. Thom. *loco cit. art.* 4. *ad* 1. & determinatur, in cap. *ſi quem cit.* & cap. *ſi quis iratus* 2. *quæſt.* 3. vbi ſic habetur: *Si quis iratus, crimen aliquod, cuilibet obiecerit, connicium non eſt pro accuſatione habendum,* & ratio huius eſt. Quia tempore furoris, iuſtum putat eſſe quod facit: vt habetur in cap. *illa præpoſitorum* 11. *quæſt.* 3. Ira namque ſæpè innocentes ad crimen inducit: vt dicitur in cap. *ira ſæpè* 11. *quæſt.* 3. & *gloſſ. calore iracundiæ,* in cap. *dudum, de conuerſione coniugatorum.*

Secunda cauſa eſt ipſamet conſuetudo, habens quod non puniatur accuſator, pari pœna: ſed minori, pro arbitrio iudicis, ne homines ab hoc actu denuntiandi omninò deterreantur. Quod ſanè, etiam eſt iuſta diſpenſandi cauſa, ſaltem vt non pari: ſed minori pœna, puniatur frater, qui in probatione defecerit.

p *Cum eo.* Id eſt, cum Fratre accuſatore.

q *Diſpenſare.* Id eſt, ſeueritatem, & pœnam exceſſuum mitigare, vel remittere. Hoc enim eſt diſpenſare: vt habetur *extra. de iudiciis,* cap. *at ſi Clerici,* & *gloſſ. diſpenſationem, in l. in nomine ſanctæ, de pace Conſtantiæ.*

r *Voluerit.* Arbitrariè, id eſt ſi voluerit.

CAPVT XXXIII.

De ſcandalo vitando.

TEXTVS.

a b c
Si quis ſcandalum, vel aliquid huiuſmodi fe-
d
cerint, vel (quod abſit) ſe inuicem percuſ-
e f
ſerint, iuxta arbitrium Miniſtri maiori, vel
g
minori vindictæ ſubiaceant.

EXPOSITIO.

a *Si qui.* Id eſt, ſi aliqui Religioſi.

b *Scandalum.* Quod, ſecundum D. Hieron. *tomo* 9. in illud Matth. 15. *Scis, quia Phariſæi audito hoc verbo,* & D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 43. *art.* 1. nihil aliud eſt, quàm, dictum vel factum minus rectum (id eſt, ſecundum ſe malum, vel habens ſpeciem mali) præbens occaſionem ruinæ. Cui definitioni fauet gloſſ. *ſcandalum, in l. ſi quis intra. long. de ſcandalis.* De quo etiam *in extra. de homicidio,* cap. *ex literis,* & communiter Iuriſtæ in Clement. 1. *de offic. ordin.*

c *Vel*

c *Vel aliquid huiuſmodi fecerint.* Id eſt, contenderint, vel rixati fuerint, &c. Quia hoc inhonorabile eſt inter fratres, iuxta illud, Geneſ.13. *Ne quæſo ſit iurgium inter me, & te, Fratres enim ſumus.* Et ideò, valdè mala iurgia inter nos.

d *Vel, quod abſit, ſe inuicem percuſſerint.* Baculo, vel pugno vel alia materia. Vt explicat gloſſ. *percuſſerit in l. ſi quis hominem, long. deferitis liberorum hom.* Quod abſit, hoc inter fratres accidere, cum percuſſores eſſe, nullo modo debeant. Habetur in cap. *ſi quis, de Clerico percuſſo.* & 45. *diſtinct. cap.*1. & cap. *Epiſcopus,* & 86. *diſt.* cap. *non licet, & in authent. de Sanctis Epiſcop.* §. *Sed neque.*

e *Iuxta arbitrium Miniſtri.* Conſiderando grauitatem, & modum culpæ: vt dicitur in cap. *In capite Quadrageſimæ diſt.*50. & in Trid. *ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*8. de quo ſtatim.

f *Maiori, vel minori vindictæ.* Id eſt, maiori, vel minori pœna puniantur. Nam vt habetur in cap. *Clericorum, de vita & honeſt. Cleric.* (& eſt noſtri Innocent. III.) provt magis, vel minus peccauerit, puniri debet peccator. Quia pœna correſpondet culpæ, etiam in condemnatis. Vnde D Gregor. *lib.*9. *Moral. cap.*47. ſic ait: *Quomodo namque in ſupplicijs ordo non erit, dum damnatum quemque, iuxta modum criminis retributio ſequitur vltionis. Hinc quippe ſcriptum eſt, Sapient.*6. *Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior inſtat cruciatio. & Apoc.*18. *Quantum exaltauit ſe, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Cum hoc tamen aduertant Prælati, quod vindicta nunquam extendi debet amplius, quàm culpa: vt habetur in cap. *quæſiuit. de his, quæ fiunt à mai. par. cap.* & *C. de pœnit. l. Sancimus.*

g *Subiaceant.* Meritoque, & iure. Quia ſcandala, rixæ, & diſſenſiones, prauis actibus aditum præparant, rancores, & odia excitant, & illicitis moribus uſum præbent: vt habetur *in extra. Super Cathedram de Sepult.* de quo etiam agitur in cap. *ſi quis, diſt* 90. Vbi ex octaua Synod. ſic habetur: *Si quis Monachus contentiones, vel rixas amauerit, vel manifeſtum conuitium fratri intulerit, iuxta arbitrium Rectoris, modumque peccati, diurna expietur pœnitentia.* Vbi clarè hoc totum noſtrum, cum ſua expoſitione, continetur caput.

CAPVT XXXIV.

De correctione fraterna.

TEXTVS.

a b c
Si quis frater in fratrem peccauerit, id eſt
d e f g
contra fratrem, idem, eo ſolo ſciente, qui
h i l
iniuriam paſſus eſt, ſuſtineat patienter, licèt
m
ſit innocens,

EXPOSITIO.

a *Si quis frater.* In hoc capite, exponitur auctoritas Euangelica, *Matth.*18. eo modo, quo exponitur, ex D. Auguſt. *ſerm.*16. *de verbis Domini*, in cap. *ſi peccauerit* 2. *quæſt.*1. de quo etiam agitur in cap. *nouit. de iudicijs* & in cap. *cum ex iniuncto. de hæret.* Si ergo aliquis frater, ſiue Clericus, ſiue Laicus.

b *In fratrem peccauerit.* Grauiter.

c *Id eſt.* Hæc dictio, eſt expoſitiua præcedentis orationis, eſt enim proprium illius, vt habetur in cap. *degradatio. de pœnitent.* §. *actualis in* 6. & cap. *propter, diſtinct.*18. & cap. *in capite, diſtinct.*50. & cap. *deſignata, diſtinct.*51. & cap. *habetur* 3. *q.*9. & alibi.

d *Contra fratrem.* Læſum, vel teſtem. Sic explicat gloſſ. *in te.* in cap. *ſi peccauerit, cit.* Et bene. Nam duplici modo, dicitur peccare, quis contra fratrem. Vel eum lædendo; vel committendo coram eo aliquod peccatum. Quod expreſsè docet D. Auguſt. *loco cit.* his verbis: *Peccauit ergo in te frater, ſi ſolus noſtri; tunc verè in te ſolum peccauit. Nam ſi multis audientibus, tibi fecit iniuriam, & in illos peccauit, quos teſtes ſuæ iniquitatis fecit. Quando, me audiente, fratri meo quiſquam iniuriam facit, abſit vt à me illam iniuriam alienam eſſe putem,* & rurſus ait: *Quid eſt in te peccauit? Tu ſcis, quia peccauit.* Idem docet D. Thom. 2.2. *quæſt.*33. *artic.*7. *in corp.* vbi ſic ait: *Quædam ſunt peccata, quæ ſolum fiunt in malum peccantis, & eius in quem peccatur, vel quia à peccante ſolum læditur, vel ſaltem ex ſolæ notitia.*

e *Idem.* Hæc dictio ponitur in præſenti, pro, *Id eſt.* Et reuera in originali manuſcripto recondito in Bibliotheca Vaticana, & in antiquis impreſſionibus, *Id eſt*, dicitur, non, *Idem.*

f *Eo ſolo ſciente.* Id eſt, in ſecreto: ita vt à nemine ſciatur, niſi ab illo, qui iniuriam paſſus eſt. Sumitur hæc explicatio, ex cap. *ſi peccauerit, cit.* ibi præcipuè: *Quid eſt in te peccauit? Tu ſcis, quia peccauit.*

g *Qui iniuriam paſſus eſt.* Patitur autem, quis iniuriam, multis modis. Vt ſi quis pugno pulſatus, aut fuſtibus cæſus, vel etiam verberatus eſt (Dicitur autem verberari, qui alio modo, quàm pugnis percutitur) Si ei aliquod conuitium, vel aliud verbum iniurioſum dictum fuerit. Si ei improperatur aliquod delictum commiſſum, vel aliquo alio modo, ei directè fiat iniuria: verè dicitur pati quis iniuriam. Habetur *inſtit. de iniurijs,* §. *Iniuria autem,* & §. *patitur autem, & ibi gloſſ.*

h *Suſtineat.* Iuxta illud Apoſtol. ad Galat 6. *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Quæ verba, ad noſtrum intentum referuntur in cap. *ponderet, diſtinct.*4. & ad Roman.12. *Non vos defendentes, ſed date locum iræ,* & Matth.15. Si quis te percuſſerit in vnam maxillam; præbe ei alteram. Quæ verba, etiam ad hoc propoſitum habentur 23. *quæſt.*1.

i *Patienter.* Id eſt, cum patientia. Quæ frequenter tolerat multa, quæ in iudicium deducta, minimè tolerat: vt habetur *in extra. cum iamdudum, de præbend.* & *gloſſ. patientia, in extra. ad conditorem, de verbor. ſignificat. in* 6. Eſt enim patientiæ, ſuas, & ſuorum iniurias æquanimiter tolerare: vt habetur 23. *q.*1. *circa medium.*

l *Licet.* Id eſt, quamuis.

m *Sit innocens.* Hæc enim eſt gratia apud Deum: vt dicitur 1. *Petri* 1. Innocens autem dicitur, ille qui nec nocet, nec nocuit, nec nocere vult. Notat gloſſ. 2. *in cap. fin.* 22. *quæſt.*4. & cap. *ſapiens* 6. *quæſt.*1. Vel, vt dicit D. Hieron. *tom.*1. *epiſt.*14. Innocens eſt, qui nec manu tantum, aut lingua, ſed corde quoque cuſtodit innocentiam: nec opere modo, ſed voto etiam nocere formidat. Nam quantùm ad peccati rationem, nocuit, qui nocere diſpoſuit. Tres autem ſunt Innocentiæ gradus. Primus eſt, malum non facere. Secundus eſt, facientibus non conſentire. Tertius, peccantes, ſi poteſt, corrigere. Habetur 23. *q.*4. cap. *ita planè* & 45. *diſtinct.* cap. *tria.* & cap. *duæ,* & *gloſſ. & primus, & diſt.*86. cap. *facientis.*

TEXTVS.

TEXTVS §. II.

a b
Et cum quieuerit commotio animorum, be-
c d
nignè, & fraternè commoneat, ac corri-
e f
piat eum, vſque ter, inter ſe, & ipſum ſo-
g
lum, & pœnitentiam agere de commiſſo,
h i
& à ſimilibus in poſterum abſtinere.

EXPOSITIO.

a *ET cum quieuerit commotio animorum.* Id eſt, & poſtquam tranſierit ira (quæ nihil aliud eſt, quam concitati animi perturbatio: vt habetur in cap. *productior. de pœnitent. diſt.* 3. Quia nihil faciendum eſt, priuſquam concitata, ad tranquillitatem mens redeat: eo quod commotionis tempore, iuſtum omne, ira putat; quod fecerit: vt dicitur in cap. *illa* 11. *quæſt.* 3. Quapropter ira ſæpè innocentes in crimen adducit. Quia dum iuſto ampliùs iraſcuntur, & volunt alienum coërcere peccatum, grauiora peccata committunt, vt dicitur in cap. *ira ſæpè* 11. *quæſt.* 3. Et ideo, *ff. de officio Præſidis, l. obſeruandum*, dicitur. Quod iudex, non debet plus iuſto incandeſcere in eos, quos malos putat. Rectè ergo, D. Thomas aduertit (*opuſc.* 71. *cap.* 2.) quod ex ira quatuor proueniunt: mentis turbatio, ſui ignorantia, indecens factio, & iniqua ſententia.

b *Benignè & fraternè.* Hac benignitate, & dilectione fraternitatis, corripiendos eſſe fratres, docet Apoſtol. *ad Galat.* 4. ſic dicens: *Fratres, ſi aliquis præoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis inſtruite illum in ſpiritu lenitatis.* Quæ verba referuntur in cap. *ponderet, cit.* Vbi ſic ad noſtrum propoſitum: *Si aliquis lapſus, quocumque modo fuerit, portemus eum, vel* (ſecundùm origin.) *non perdamus eum: ſed fraterno corripiamus affectu, ſicut ait B. Apoſtol. ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo del. vos, qui ſpir. eſtis, inſtru. huiuſmodi in ſpir. lenit. conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris.* De quo etiam agitur, *diſtinct.* 45 cap. *licet, & 23. quæſt.* 4. cap. *quod Chriſtus.*

b *Benignè.* Id eſt, leniter, & affectuosè. Iuxta illud, Pſalm. 50. *Benignè fac Domine.* Vbi nota, quod licèt, benignitas, à qua benignè, ſignificare ſoleat promptam, & liberalem largitionem: vt *ſup. cap.* 23. *lit. d.* eſt habitum. Nihilominus tamen, ſæpè ſumitur pro affectu amoris, quo quis afficitur erga alium, vt ignoſcat iniuriam facienti: vt ſumitur *loco cit. & in extra. Quorundam, de verbor. ſignificat. in fine*, ibi: *Sibi benignos, & mites.*

c *Ac fraternè.* Id eſt, atque affectu fraterno (vt dicitur in cap. *ponderet, cit. lit. b.*) hoc eſt, amore fratris, etiamſi à ſuo fratre ſit læſus. Quia ſi homo diligit fratrem ſuum carnalem; quantò magis debet diligere fratrem ſuum ſpiritualem.

d *Commoneat, ac corripiat eum.* Quia plus proficit amica correptio, quàm accuſatio turbulenta: illa, pudorem incutit, hæc indignationem mouet: vt ait D. Ambroſ. *ſuper Lucam, cap.* 17. explicans illud: *Si peccauerit in te frater tuus.*

e *Vſque ter.* Sic præcepit Chriſtus Dominus, *Matth.* 18.

e *Vſque ter.* Id eſt, vſquequò probabiliter cognoſcat, quod ſecreta admonitio non valeat. Sic D. Thom. *ſuper hunc locum, Matth.*

f *Inter ſe, & ipſum ſolum.* Hoc eſt, in ſecreto. Quia priuatum, & ſecretum crimen, non eſt arguendum in publico, ſed in ſecreto. Habetur in cap. *ſi peccauerit, cit.* & cap. *ſi tantum* 6. *q.* 2. de quo *infra.*

g *Et pœnitentiam agere de commiſſo.* Id eſt, & exhortetur ad agendam pœnitentiam ſecretam; hoc eſt, ad habendam cordis contritionem. Nam pœnitentia ſecreta non eſt aliud (ſecundum gloſſ. in cap. *ſi is qui* 23. *quæſt.* 4.) quam interior cordis contritio. Vel dolor cordis, & amaritudo animæ pro malis, quæ quiſque commiſit: vt habetur in cap. *ecce nunc, de pœnit. diſt.* 1.

h *Et à ſimilibus.* Peccatis ſcilicet, & delictis.

i *In poſterum abſtinere.* Benè. Quia pœnitentiam agere eſt, perpetrata mala plangere, & plangenda, non perpetrare. Vel, commiſſa plangere & plangenda declinare: vt habetur cap. *pœnitentiam, de pœnitent. diſt.* 3 & cap. *pœnitentia.* 1. *ea. diſt.* & cap. *ecce nunc, cit.* §. *Pœnitentia vera.*

Si obiicias. Quomodo ergo in noſtro cœleſti ordine, proclamantur Fratres in Capitulo, de eorum culpis (iuxta ea, quæ præcipit Legiſlator. *cap.* 31.) nulla ſecreta monitione præmiſſa? Reſpondeo. Quod proclamationes, quæ in noſtris capitulis fiunt, non ſunt de aliquo peccato graui, de quo præſens loquitur textus, vt explicatum eſt, §. 1. *lit. b.* Sed de aliquibus leuibus, quæ famæ, non derogant. Vnde potiùs ſunt commemorationes oblitarum culparum, quàm accuſationes, vel denuntiationes. Si tamen eſſent talia, de quibus Fratres infamarentur: non ſolum eſſet contra expreſſum textum Regulæ: verum etiam contra præceptum Domini, per prædictum modum, peccata Fratrum publicari. Sic habet D. Thom. *loco cit. art.* 7. *ad* 4.

TEXTVS §. III.

a b c d
Quòd ſi non audierit, dicat Miniſtro, & ille
e f g
corripiat eum ſecretò, ſecundùm quòd
h i
viderit ſaluti eius expedire.

EXPOSITIO.

a *QVod.* Id eſt, ſed. Sic enim explicatur aliquando hæc dictio: vt habet gloſſ. 1. *in l. præſcriptione, C. quibus non obiicitur.*

b *Si non audierit.* Id eſt, ſi correctionem, & admonitionem toties factam, Frater, qui peccauit, non receperit: dicat Miniſtro. Ergo ſi audierit, & receperit, non debet illi denuntiare. Hanc concluſionem, in ſimili, elicit gloſſ. *ſi non emendauerit*, in cap. *ſi quis, de Cleric. non percuſ.*

c *Dicat Miniſtro.* Sed quare non primò teſtibus, dicente Domino: *Si te audierit, adhibe tecum, vnum, vel duos teſtes, & poſteà dic Eccleſiæ*, id eſt, Prælatis? Reſpondeo. Primò, expreſſiùs adhuc habere eandem clauſulam Regulæ Auguſtinum, in ſua Tertia: videlicet, quod priùs dicatur Prælato, quàm teſtibus. Dicendum ergo Secundò cum D. Thom. *loco cit. art.* 8. *ad* 4. intentum Legiſlatoris eſſe, quod antequam adhibeantur teſtes, dicatur Miniſtro ſecundùm quòd Miniſter eſt quædam ſingularis perſona, quæ magis poteſt prodeſſe, quam alij: non autem, quod dicatur ei, tanquam Eccleſiæ: hoc eſt, vt eſt in loco iudicis reſidentis. Dicat ergo Miniſtro, non vt iudici, ſed vt patri.

d *Et ille corripiat eum.* Quia ſicut ad patrem carnalem ſpectat correctio filij in omni bona diſciplina: vt dicitur *diſt.* 38. cap. *legant. & extra. licet Heli. de ſimonia.* Ita ad patrem ſpiritualem pertinet ſubditum,

ditum, ob errorem corripere, & increpare: vt dicitur *diſtinct.45. cap.1. & 23.quæſt.4.* cap. *fortè, & extra. irrefragabili. de offic. ordin. & gloſſ. in extra. Quorundam.*

e *Corripiat eum.* Non dicit textus, corrigat, ſed corripiat. Multum enim differunt inter ſe hæc duo. Nam corripere, abſolutè poſſunt Prælati: corrigere, verò, ſolùm, quantùm in eis eſt. Manus namque comprimere poſſunt: ſed non animum mutare: vt dicitur 47.*diſt.* §.*neceſſe, in fine, & gloſſ. corrigere, in Clem. nolentes, de hæret.*

f *Secretò.* Id eſt, in abſentia aliorum fratrum. Colligitur ex gloſſ. *ſecretò*, in cap.*qui peccat.23.quæſt.4.* & hoc ipſum præcipitur in cap. *ex tuæ fraternitatis, de ſimon.*

f *Secretò.* Sed qusre? Reſpondeo. Propter multa. Primò. Quia peccatum fuit ſecretum: & vbi contingit malum, ibi debet mori: vt habetur in cap. *ſi peccauerit, cit.* & cap.*ſi tantum 6. quæſt.2.* Secundò. Quia (vt egregiè D.Thom. *quæſt.33. cit. artic.8. in corp.*) charitas obligat, vt fratri peccanti ſubueniatur, cum minimo detrimento famæ illius: quæ ad multa eſt neceſſaria. Tum, ipſi peccanti fratri, non ſolum in temporalibus, in quibus quantum ad multa Religioſus patitur multum detrimentum, amiſſa fama: ſed etiam in ſpiritualibus: quia præ timore infamiæ multi à peccato retrahuntur. Vnde quando ſe infamatos conſpiciunt, irrefrenatè peccant. Vnde D.Hieron. ſuper Matth.18. ſic ait: *Corripiendus eſt ſeorſum frater, ne ſi ſemel pudorem amittat, permaneat in peccato.* Tum etiam eſt neceſſaria aliis fratribus. Quia vno infamato, alij infamantur: ſecundum illud Auguſt. *epiſt.*137. ad plebem Hipon. *Cum de aliquibus, qui ſanctum nomen profitentur, aliquando criminis, vel falſi ſonuerit, vel veri patuerit, inſtant, ſatagunt, ambiunt, vt de omnibus hoc credatur.* Tertiò denique. Quia ex peccato vnius publicato, alij prouocantur ad peccandum. Huc vſque D. Thom. quæ doctrina ſemper ante oculos habenda eſt.

g *Secundùm quod viderit ſaluti eius expedire.* Hunc modum loquendi, habes in cap. *Deus, de pœnitent. & remiſſ.* Ideò autem, hoc dicit Legiſlator: quia neceſſe eſt, vt quidam ſtrictius, & arctius: quidam verò leuius, corrigantur, vt ſic expediat eorum ſaluti: vt dicitur in cap. *fraternitatis* 12. *quæſt.2.* Nullus tamen, nec nimis aſperè. Cùm nimis increpatus, nec correctionem recipiat, nec ſalutem, & leniter caſtigatus, de facili exhibet reuèrentiam caſtiganti: vt dicitur 45.*diſtinct.* cap *cum Beatus, & ff. ad l. Aquil. l, nam nimia.* Nec etiam, nimis leniter. Quia facilitas veniæ, incentiuum tribuit delinquendi: vt dicitur 23. *quæſt.4.* cap. *eſt iniuſta, & diſtinct.93.* cap. *peruenit, & 35. quæſt.9.* cap. *loci, & 21. quæſt.2.* cap. *placuit,* & cap.*vt Clericorum, de vita & honeſt. Cleric.* Semper ergo miſcenda eſt lenitas cum ſeueritate, & faciendum quoddam temperamentum: itavt, neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, nec nimia benignitate ſoluantur. Habetur *diſt.45.* §.*ex his omnibus,* & cap.*diſciplina,* & cap. *omnis,* & cap. *ſunt namque ea, diſt.* Vnde iuxta hanc doctrinam hos adducit verſus, gloſſ. *ſalubriter, in extra. ſi Fratrum, ne ſede vacant. aliquid inno.*

Qui nimis emungit, ſolet extorquere cruorem,
Immoderata facit, correctio, deteriorem,
Sed moderata ſatis correctio, gignit amorem.

Sunt etiam ad hoc propoſitum innumera alia capita in Decreto, præcipuè 23 *quæſt.3.quaſi per totam.* De qua materia, præclaræ ſunt auctoritates ſanctorum Patrum. D.Gregor. 2.*part. Paſtor.cap.6.* ſic ait: *Curandum quippe eſt, vt rectorem ſubditis, & matrem pietas, & patrem, exhibeat diſciplina: prouidendúmque, ne aut diſtrictio rigida, aut pietas ſit remiſſa, ſed iuſtè conſolans miſericordia, & piè ſæniens diſciplina.* Eandem doctrinam adducit *lib.24. Moral. cap.30. & lib.13. cap.14.* Concordat D. Bernard *in Cantic. ſerm.23.* dicens: *Si interdum ſeueritate opus ſit, paterna ſit, non tyrannica, matres vos fouendo, patres, corripiendo exhibeatis.* D. Chryſoſtom. *iuſtitia* (inquit) *ſine miſericordia, non eſt iuſtitia, ſed crudelitas: ſicut & miſericordia ſine iuſtitia, non eſt miſericordia, ſed fatuitas.* Hanc eandem doctrinam multum Prælatis Regularibus commendat Concil. Trident. *ſeſſ.13. de reformat. cap.1.* Vbi eoſdem alloquendo ſic ait: *Vt recordentur ſe eſſe Paſtores, non percuſſores, ac meminerint, quod ita præeſſe debent ſubditis, vt non eis dominentur, ſed illos tanquam filios, & fratres diligant: elaborentque, vt ipſos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur: quos tamen ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, ſeruanda eſt ab eis, Apoſtoli illa præceptio, vt illos arguant, obſecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum ſæpè, plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm auſteritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm poteſtas. Sin autem ob delicti grauitatem, quandoque virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt: vt ſine aſperitate diſciplina ſalutaris, ac neceſſaria conſeruetur, & qui correcti fuerint emendentur: aut ſi reſipiſcere noluerint, cæteri ſalubri in eos animaduerſionis exemplo, à vitiis deterreantur.* Verba ſunt expreſſa Concilij, notatu digniſſima, eaque ſummoperè, maximè à Prælatis Regularibus, obſeruanda.

h *Saluti eius.* Quia ſiue plectendo, ſiue ignoſcendo, hoc ſolùm bene agitur, vt vita hominum corrigatur: vt dicit textus in cap.*prodeſt 23.quæſt.5.*

i *Expedire.* Id eſt, adiuuare, iuxta illud, Pauli 1.Corinth.6. *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt.* Id eſt adiuuant ad ſalutem, vt ibi explicat gloſſ. & in cap.*aliud 11.quæſt.1.* & cap.*aliud, de pœnit.diſt.1.* & *ibi* gloſſ. expediunt.

TEXTVS §. III.

a b
Qui verò ſcandalum mouit, ſi per ſe emen-
c
dare voluerit, totum ante pedes ſcanda-
d e f
lizati petens veniam ſe extendat, & ſi ſemel
g
non ſufficit, vſque ter, illud idem faciat.

EXPOSITIO.

a *QVi vero ſcandalum mouit.* Id eſt, Frater, qui in Fratrem peccauit.

b *Si per ſe emendare voluerit.* Si ſponte, & motu ſuo, ante correctionem fratris, ſe corrigere voluerit, & pœnitentiam agère de peccato commiſſo: vt ſic à ſeipſo iudicatus, non iudicetur à Deo: vt habetur, *de pœnitent.diſt.1.* & cap.*tres ſunt* 81. ſecundum illud Apoſtol. ad Galat.6. *Si enim noſmetipſos iudicaremur, non vtique à Domino iudicaremur,* vt *cap.*85. *ea. diſtinctio.*

c *Totum ante pedes ſcandalizati.* Id eſt, ante pedes fratris offenſi, vel iniuriati.

d *Petens veniam.* Id eſt, remiſſionem de peccato contra illum commiſſo. Colligitur *ex diſt.50. cap. abſit,* & cap. *ſi quis præpera.*

e *Se extendat.* In terram, in ſignum interni doloris.

f *Et*

f *Et ſi ſemel non ſufficit.* Vt de facto veniam à fratre offenſo, conſequatur.

g *Vſque ter, illud idem faciat.* Id eſt, quoad vſque illam obtineat, petat humiliter veniam. Quia præceptum Domini eſt: & ſic, qui iniuriam paſſus eſt, tenetur illam præſtare. Dicit enim Chriſtus Dominus, Luc.7. *Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & ſi pœnitentiam egerit, dimitte illi, & ſi ſepties peccauerit in te, & ſepties conuerſus fuerit ad te, dicens, peccaui, pœnitet me; dimitte illi.*

TEXTVS §. IV.

a b c d
Si verò hoc in publicum venerit, quæcumque
e f
ſecutura fuerit pœnitentia, hæc ſit prior,
g h i
ſcilicet, ante pedes Miniſtri, petendo ve-
l m
niam, totius corporis extenſio, & poſteà, ſe-
n o
cundùm eius arbitrium emendetur.

EXPOSITIO.

a *SI verò.* Nota, quòd hæc dictio, *Si*, facit principaliter conditionem, & ſecundariò tempus: ſicut è contra, dictio, *cum*, facit principaliter tempus, & ſecundariò conditionem.

b *Hoc.* Id eſt, peccatum delictum, vel ſcandalum.

c *In publicum venerit.* Id eſt, patratum, & commiſſum fuerit coram multis, vel in eorum notitiam venerit: nam publicè patere dicitur, quod multitudini patet. Habet gloſſ. *publicè, in Clement. 1. de vita & honeſt. Cleric.* & publicum, dicitur, quaſi populicum, id eſt, quaſi cuilibet de populo notum, *ex gloſſ. inſtitut. de ſuſpect. tutor. & curator. verbo, quaſi populicum.*

d *Quæcumque ſecutura fuerit pœnitentia.* Ad arbitrium Miniſtri, & ſecundùm qualitatem delicti, iuxta dicta *cap. 33. lit. g.*

e *Hæc.* Quæ ſequitur pœnitentia publica.

f *Sit prior.* Hoc eſt, ſit ante aliam quamcumque.

g *Scilicet.* Eſt dictio declaratiua, vel expoſitiua verborum ſequentium.

h *Ante pedes Miniſtri.* Apponit Legiſlator pœnitentiam publicam: quia peccatum fuit publicum. Nam manifeſta peccata, non occulta, ſed publica correctione, purganda ſunt: vt dicitur, *cap. 1. de pœnitent. & remiſſ.* Et præcipuè debet fieri correctio coram illis, in quorum conſpectu peccatum fuit commiſſum: vt & ipſi timorem habeant: iuxta illud Apoſt. ad Timoth. 5. *Peccantem, coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant.* Quæ verba ad propoſitum habentur in cap. *ſed illud, diſt. 45.* & cap. *ſi peccauerit, cit.* Sic enim pœna peccantis erit aliis in exemplum: vt dicitur in cap. *ea quæ, de Relig. domibus*, & cap. *quapropter 2. quæſt. 7. & C. ad Iulian. repetun. vt vnius, & ff. de pœnis, l. aut facta, §. fin. & l. capitalium, §. famoſos.*

Totam doctrinam huius, §. *comprehendit*, Trident. *de reformat. ſeſſio. 24. cap. 8.* his verbis: *Apoſtolus monet (1. Timoth. 5.) publicè peccantes, palàm eſſe corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conſpectu, crimen commiſſum fuerit: vnde alios ſcandalo offenſos, commotoſque fuiſſe, non ſit dubitandum: huic condignam, pro modo culpæ, pœnitentiam publicè iniungi oportet: vt quos exemplo ſuo, ad malos mores prouocauit, ſuæ emendationis teſtimonio, ad rectam reuocet vitam.* Sic Concilium. De qua materia, agitur in cap. *ſed illud*, & cap. *ſi peccauerit, cit. & de pœnitent. & remiſſ.* cap. 1. & 7. & 23 *quæſt. 3.* cap. *iuſtum eſt*, & cap. *quicumque, de hæret. in 6.* Concordat D. Bernard. *loco citat.* ſic dicens: *Palàm ſunt arguendi, qui palàm nocent: vt dum aperta obiurgatione ſanantur, hi, qui eos imitando deliquerunt, corrigantur: vt dum vnus corripitur, cæteri emendentur. Melius eſt, vt pro multorum ſaluatione vnus condemnetur, quàm per vnius licentiam, multi periclitentur.*

i *Petendo veniam.* Explica, *vt ſup. §. 3. lit. d.*

l *Totius corporis extenſio.* Explica, vt *ibidem, lit. e.*

m *Et poſteà.* Id eſt, & poſt hanc pœnitentiam publicam, ex gloſſ. *poſteà, in authentic. decurſio. de reſtitutio.*

n *Secundum eius arbitrium.* Miniſtri, videlicet.

o *Emendetur.* Id eſt, pœnitentiam agat, aut (vt D. Auguſtin ait in ſua Regula) emendatoriam ſumat vindictam, & illi Prælatus tribuat, ſecundùm modum culpæ.

CAPVT XXXV.

Quomodo contrahenda ſint debita.

TEXTVS.

a b c
Si pro neceſſitate domus, debitum aliquod
d e
fuerit contrahendum, priùs in Capitulo
f
fratribus proponatur, & cum eorum fiat
g h i
conſilio, & aſſenſu: vt ſic ſuſpiciones, &
l
murmurationes euitentur.

EXPOSITIO.

a *SI pro neceſſitate.* Hic loquendi modus habetur in cap. *ad hoc, de ſolutio.* vbi ſic dicitur: *Prælatus tenetur ſoluere, debita ſui prædeceſſoris, ſi pro neceſſitate Eccleſiæ fuerunt contracta: quia eſt quaſi hæres ipſius*, & cap. *conuenior. 23. quæſtio. 8. & 12. quæſt. 2. cap. vlt. & quæſt. 1. cap. Epiſcopus.*

b *Pro neceſſitate domus.* Quia ſine illa, nec decet, nec licet, debita contrahere: vt patet ex verbis relatis ex cap. *ad hoc cit.*

c *Debitum.* dicitur id, quod exigitur ab inuito *ex ff. de verbor. ſignific. l. debitor.* & gloſſ. *debitas, in Clement. Religioſt. de decimis.*

d *Priùs.* Id eſt, ante contractionem debiti.

e *In Capitulo fratribus proponatur.* Facit pro hoc præcepto, text. in cap. *quod quibuſdam, de fideiuſſor* quod eſt noſtri Innocent. III. & ſanè bene hoc fuit præceptum: quia ſine conſilio Capituli, non debet Prælatus negotia ſuæ domus tractare: vt habetur in cap. *nouit.* & cap. *quanto. de his, quæ fiunt à Prælatis.*

f *Et cum eorum fiat conſilio.* Nam, quæ conſilio geruntur, iure, meritóque, & effectu, firmitate nituntur, *C. de Rep. l. 3. & gloſſ. matura deliberatione, in extra. quorumdam, de verbor. ſignific. in 6.* Omnia cum conſilio fac, & poſt factum non pœnitebis, ait ſcriptura *Eccleſ. 32.* Vnde D. Chryſoſt. *Si millies* (inquit) *ſapientes ſimus, & ea quæ fieri oportet conſpectemus, homines tamen ſumus, & conſultore indigemus. Solus enim Deus, citra indigentiam eſt, ſoluſque conſultore non eget, quamobrem de ipſo ſolo dicitur, quis conſiliarius eius fuit?*

Vnde etiam D.Auguſt. dixit, quod à puero nondum anniculo paratus erat doceri. Refertur 24. q. 3. cap. *ſi habes*, & gloſſ. *conſilia* in cap. *peruenit, diſt.* 84. & re?è quidem hoc dixit Auguſtin. quia nulla ætas eſt ſera ad diſcendum, vſque ad octogeſimum octauum annum, *ex ff. de fideicommiſſ. l. apud Iulianum.* Et ſæpè quidem reuelatur minori quod maiori non, vt dicitur 45. *diſtinct.* his verbis: *Et ſi alij* (inquit Apoſtol. 1. Corinth. 14.) *fuerit reuelatum ſedenti* (intellige in loco inferiori, vt ibi gloſſa) *prior taceat.* Conſonat D. Bonauent. *cap. 7. de ſex alis*, vbi ſic ait: *Cautum eſt ſemper rectori conſilia libenter audire, & humiliter quærere: quia in hoc triplex vtilitas conſiſtit. Prima, quia ſi alij idem ſentiunt, quod & ipſe ſecurior eſt, quod non decipiatur. Secunda, quia quidquid fecerit, cum prudentum conſilio, ſi aliquid inde euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quam ſi de ſuo tantùm ſenſu id feciſſet. Tertio, quia ſæpè in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoſcere per ſe, vel per alium, quod ante non intellexit.*

g *Et aſſenſu.* Nota, quod vbi conſilium, & aſſenſus requiritur, vt in præſenti: non valet conſilium tantum, vt ſit validum, quod mandatur fieri cum vtroque, niſi expectetur aſſenſus. Sic gloſſ. *conſilio & aſſenſu, in extra. quorundam, de verbor. ſignific. in 6.*

h *Vt ſic.* Id eſt, vt hoc modo.

i *Suſpiciones.* Euitentur: quia ſuſpiciones maximè periculoſæ ſunt inter fratres, vt docet D. Bonauent. *tractat. ad Nouitios, capit. 2. in fine.* Pulchrè tamen D. Dorot. *doctrin. 12.* de mendacio ſic ait: *Nihil grauius ſuſpicionibus, quæ adeò noxiæ ſunt, vt ſi in nobis paululum inſideant, nitantur ſtatim perſuadere, vt credamus nos ipſos euidentiſſimè cernere ea quæ, nec ſunt, nec fuerunt. Curemus ergo fratres, quo poſſumus ſtudio, & diligentia ſuſpiciones omnes à nobis abigere: nihil enim adeò hominem à Deo ſegregat, vt nullam ſuorum vitiorum curam habere curet, & ſcrutari ſemper, quæ nihil ad ſe attinent. Hinc nullum bonum, ſed innumeræ afflictiones procedunt. Hinc fit, vt homo nunquam pacificus ſit, nunquam quieſcat, nunquam Dei timorem poſſideat.*

l *Et murmurationes euitentur.* Tanquam graue malum: Siquidem murmurantes à fratrum vnitate alieni debent effici: vt habetur in cap. *alienus, diſt. 90. ex octaua Synodo*, murmuratio autem eſt iniuſta querela contra ſuperiores latenter multorum auribus inculcata. Vt ait Bonauent. *in ſpeculo animæ, cap. 1.*

b *De ſubſtantia domus.* Id eſt, de bonis temporalibus Conuentus, vel Monaſterij, ex cap. *ex merito*, & cap. *deteriores 6. quæſt. 1.* & cap. *cognouimus 16. quæſt. 6.*

c *Violentiam fecerit.* Id eſt, abſtulerit, vel damnificauerit; ex gloſſ. *etiam violenter.* in cap. *Sicut hi. diſtinct. 48.*

d *Et ad iudicem.* Eccleſiaſticum. Quia Eccleſiaſticis prohibitum eſt, ſæcularia iudicia exercere: vt habetur in cap. *ſi quis cum Clerico. cum ſequent. 11. quæſt. 1.* Iudex autem dicitur, quaſi, ius dicens populo: vel iure, ſiue iuſtè diſceptans. Iure autem diſceptare eſt, iuſtè iudicare. Non enim eſt iudex, ſi non eſt in eo iuſtitia. cap. *forus, §. in omni. de verbor. ſignificat.* & iudex eſt, qui ex iuriſdictione propria, aut ſibi commiſſa, ius habet ſuper cauſas litigiorum cognoſcendi *ex gloſſ. à iudicibus in Clement. ſi à iudicibus, de appellat.*

e *Oportuerit referri.* Quia Prælatus cum Conuentu conqueri poteſt apud iudicem, de his, quæ fiunt præiudicium illi: vt habetur, cap. *cum olim, de offic. & pot. iud. deleg.* Vnde Diu. Ambroſ. *in cap. 6. 1. ad Corinth.* ſic ait: *Quanquam enim Chriſtianus litigare non debeat: tamen ſi graue fuerit, & quod contemni non poſſit, cauſam ad Eccleſiam deferat, ne damnum ad præſens, & offenſionem fortè incurrat.*

f *Non ante hoc fiat.* Id eſt, talis cauſa, non deferatur ad iudicem, ante quam.

g *Charitatiuè.* Id eſt, ſtudio charitatis, vt *infrà.*

h *Ille.* Videlicet, qui violentiam fecit.

i *A fratribus primò.* Moneatur maxima cum charitate, vt familiari colloquio commonitus ea ſanet, quæ ſananda ſunt, & charitatiuè emendet, quæ iuſtè emendanda agnouerit, ex cap. *accuſatio. 2. quæſt. 7.* & facit maximè, text. in cap. *ſi quis Epiſcopus, de accuſatio.* Vbi ſic dicitur: *Si quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui recipiendi ſunt accuſatus fuerit, poſtquam ab eis charitatiuè conuentus fuerit, vt cauſam emendet, & eam corrigere noluerit, ad Primates cauſæ eius canonicè deferantur.*

l *Poſt.* Id eſt, & ſi non ſufficit admonitio fratrum. Iterum

m *Ab aliis vicinis.* Non fratrum: ſed à viciniis eius, qui violentiam fecit. Quia iſti melius, eius vitam, & conuerſationem agnoſcunt: vt habetur in cap. *quoſdam*, & cap. *quanto, de præſumptio.* & notat gloſſ. *vicinæ.* in cap. *cum dilectus, de purgatio.* Vicini autem dicuntur, qui non ſunt multum diſtantes; ex cap. *quoſdam, cit.*

n *Similiter.* Id eſt, eodem modo, eadem charitate, & fine.

o *Moneatur.* Nam, quos charos habemus, monere debemus charitatiuè: vt faciant Domini præcepta, vel iuſſa; cap. *vt ſic 28. quæſtio. 1.* & gloſſ. in capit. *rogo 11. quæſtio. 3.* Quem modum loquendi habes in cap. *Romana Eccleſia, de pœnitent. & remiſſ. in 6.*

CAPVT XXXVI.

De cauſis ad Iudicem deferendis.

TEXTVS.

a b c
Si quiſquam de ſubſtantia domus violentiam
d e
fecerit, & ad Iudicem oportuerit referri,
f g h
non ante hoc fiat, quam charitatiuè, ille à
i l m n
fratribus primò, poſt, ab aliis vicinis ſimili-
o
liter moneatur.

EXPOSITIO.

a *Si quiſquam.* Id eſt, ſi aliquis, vel quicumque *ex gloſſ.* in cap. *ſi quiſquam, de cohabitat. Cleric. & mul. & gloſſ.* in cap. *prædia 12. quæſt. 2. in verbo, quod ſi quiſquam.*

CAPVT XXXVII.

De Regula Obſeruanda, etiam à Prælatis.

TEXTVS.

a b c
Solicitè verò Miniſter prouideat, vt præ-
d e f
cepta Regulæ, ſicut cæteri fratres, per
g
omnia teneat.

EXPOSI

EXPOSITIO.

a *Solicitè.* Id est, diligenter, ex gloss. in cap. *solicitè, de restitut. spoliat. & gloss. solicitudo, in extra. ad conditorem, de verbor. signific. in 6.*

b *Minister prouideat* Curet.

c *Præcepta.* Vel consilia, & alia quæ in Regula continentur. Quia non omnia, quæ continentur in Regula sunt strictè præcepta, aut leges præcipientes. Aliæ enim præcipiunt, aliæ puniunt, aliæ permittunt, aliæ vetant, & aliæ dirigunt, vt constat. Vnde hîc verbum *Præcepta*, largè, pro omnibus his sumitur, *ex gloss. iuris præcepta, ff. de orig. iuris, l. iustitia.*

d *Regulæ.* Sic dicitur, vel quia rectè ducit, nec aliquando aliorsum trahit. Vel quia rectè regit: vel normam rectè viuendi præbet: vel quia distortum, prauumque corrigit (Quæ omnia in hac nostra Regula inueniuntur) Habetur in cap. *Regula, dist. 3.* & notat gloss. *Regula*, in cap. *quorumdam, de verbor. signific.* & cap. *Canon. dist. 3.* Vnde bene D. Athanas. *lib. de virginit.* sic exclamat: *Væ illi, qui non subest Regulæ, est enim tanquam nauis gubernatore destituta, ruptóque cacumine mali, iactatur à fluctibus, horsum, illorsumque, cum ducem non habeat, donec offendat in scopulos, & statim pereat: è contra verò, Beatus Monachus, qui sub regula est.*

e *Sicut* Hæc dictio, denotat omnimodam similitudinem in substantia, qualitate, & modo: vt *in cap. fin. de restitut. spolia.*

f *Cæteri fratres.* Id est, sicut omnes alij fratres. Nam, *cæterorum*, nomine, omnes comprehenduntur: dicitur *in l. cæterorum, ff. de verbor. signific.* & notat *ibi* gloss. *cæterorum*, & cap *vt constitueretur, dist. 50.* & *ibi* glos. *de cæteris*, & cap. *Apostolica, distinct. 46.* & *ibi* gloss. *cætera.*

g *Per omnia teneat.* Id est ad vnguem obseruet. Hoc enim præceptum, ideò Prælatis iniungitur: quia ipsi non debent eximi ab obseruantia Regulæ, eo quòd Prælati sint: sed in illa se debent habere, sicut cæteri fratres, iuxta illud, Eccles. 32. *Rectorem te posuerunt, noli extolli: sed esto sicut vnus ex illis.* Et meritò quidem hoc præcipit Legislator. Primò, ne ius suum negligere videantur, qui alios in sua iustitia confouent: vt dicitur, in cap. *licet, de supplen. negligen. Prælat.* Nam ordinata charitas à se incipit: vt habetur, in cap. *sanè, de pœnitent. distinct. 3. & gloss. videamur*, in cap. *licet, cit.* Secundò, quia alias totius familiæ Domini status nutabit, & ordo: si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite: vt dicitur in cap. *miramur. distinctio. 6.* Cuius ratio est quòd ea, quæ à Prælatis fiunt, de facilè trahuntur à subditis in exemplum: vt habetur in cap. *magnæ, de voto, & voti redempt.* Vnde D. Petrus Apostol. successori suo Clementi (vt habetur, cap. *Clemens 8. quæst. 1.*) sic præcepit, & admonuit: *Clemens tanquam, qui omnibus te præsse noueris, singulos, provt potueris iuua, & singulos releua, qui & singulorum onus, & solicitudinem portas.* Audiant obsecro Prælati ad propositum verba pulchra D. Bernard. qui explicans illum locum *Eccles. cit.* sic ait: *Quomodo es, tanquam vnus ex illis manens inter humiles superbus: inter subditos rebellis, immitis inter mansuetos, vt te putemus, tanquam vnum ex illis? Videamus, tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam. Videamus, tam libenter Præpositis obtemperare subiectum, quàm imperare subiectis. Quod si semper vis obedientes habere, & nunquam esse, probas te non esse, tanquam vnus ex illis, dum esse renuis ex obedientibus, à quibus si te superbiendo segregas, reputari inter illos te noueris, de quibus scriptum est, quod alligant onera grauia, &c.*

CAPVT XXXVIII.

De confessione Fratrum.

TEXTVS.

a b
Non liceat superioribus confessiones subdito-
c d
rum audire: nisi quando peccatum aliquan-
c
do reseruatum admiserint: aut ipsimet sub-
diti, sponte, & proprio motu, id ab ipsis pe-
f g h
tierint. Superiores in singuli, domibus de-
putent duos, tres, aut plures confessarios
pro subditorum numero maiori, vel mino-
i l m
ri, iique sint docti, prudentes, & charitate
n o
præditi, qui à non reseruatis eos absoluant,
p
& quibus etiam reseruatorum absolutio
q
committatur, quando casus occurrerit, in
r f
quo eam debere committi, ipse in primis
t
confessarius iudicauerit

EXPOSITIO.

a *NOn liceat.* Pro intelligentia huius capitis adnotare oportet, quod olim Religionum Prælati, plus nimio erant prolixi, ac rigidi in reseruandis sibi casibus. Quapropter Clemens VIII. anno Domini 1593. constitutionem quandam, pro cunctis Regularibus fecit: vbi per publicum decretum, infrascriptos dumtaxat casus reseruandos fore præcepit. In quo decreto, hoc etiam nostrum caput, ad vnguem continetur. Placuit autem tenorem decreti hîc inserere: quia valde est necessarius ad intelligentiam nostri textus.

DECRETVM SANCTISS. D. N. Clementis Papæ VIII.

Super casuum reseruatione ab omnibus Regularium superioribus Obseruandum.

1 SAnctissimus Dom. N. qui iampridem accuratè perpendit, & re ipsa comperit, quòd reseruatio facultatis absoluendi Religiosos pœnitentes à peccatis quibusdam grauioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere posset in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem. Ideò, vt huic malo Sanctitas sua opportunè prospiceret, decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, provt subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint.

2 Veneficia, incantationes, sortilegia.

3 Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue

retento, quando eo prouenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio.

4 Nocturna, & furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio etiam cum animo apoſtatandi facta.

5 Proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale.

6 Iuramentum falſum in iudicio regulari, ſeu legitimo.

7 Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſequuto.

8 Falſificatio manus, aut Sigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus.

9 Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus, in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale.

10 Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus.

11 Occiſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio, cuiuſque perſonæ.

12 Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

13 Si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conſeruatione, aut pro conſcientiæ puritate reſeruandum videbitur, id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto ordine, aut Prouincialis in Prouincia, matura diſcuſſione, & conſenſu.

14 Non liceat Superioribus Regularium confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſponte, ac proprio motu id ab iis petierint.

15 Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios, pro ſubditorum numero maiori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio, committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi, ipſe in primis confeſſarius iudicauerit.

16 Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarij, qui poſtea ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

17 Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis, à Confeſſariis imponendas, quæ ſubditos ab huiuſmodi perpetrandis cohibere poſſint.

18 Atque ita per quoſcumque Regularium ſuperiores, quicumque illi ſint, obſeruari mandauit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſt. ac cuiuſuis Concilij, etiam Generalis Decretis, necnon conſuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore obſeruatis, aut Regulis in Generalibus, ſeu Prouincialibus Capitulis editis, ſtatutis, & conſtitutionibus, etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis, priuilegiis, indultis, & conceſſionibus quibuſcumque, quorum tenores hic pro expreſſis haberi voluit, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, die 26. menſis Maij anno Domini 1593.

Andreas Sorbolongus Secret. Viſitation.

Circa hanc Clem VIII. conſtitutionem eſt maximè notandum, quod in ea non ſtatuitur à Summo Pontifice, vt omnes ij caſus ſint in Religionibus reſeruati: ſed tantum permittit, quod ſuperiores Religionum, hos dumtaxat, ſibi caſus poſſint reſeruare, aut omnes, aut aliquos eorum, provt ſubditorum ſaluti iudicauerint expedire, & ſi fortè alios reſeruare expedire viderint, hoc fiat in Capitulo Generali, vt dicitur in eo decr. Quibus ſcitis, iam caput noſtræ Regulæ facillimè explicabitur.

a *Non liceat.* Id eſt, non ſit licitum, vt ſæpè explicatum eſt.

b *Superioribus.* Quacumque dignitate Regulari præfulgentibus, confeſſiones ſubditorum audire.

c *Niſi.* Eſt verbum exceptiuum, vt *ſup.* eſt habitum.

d *Quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint.* Id eſt, niſi in caſu in quo ſubditi aliquod peccatum, ex ſupra numeratis ſi reſeruatum fuerit (quod in noſtra ſacra Religione huc vſque nullum reſeruatum habemus) commiſerint.

e *Aut ipſimet ſubditi ſponte, &c.* Vel ipſi inferiores, ſine vi, ſed ſpontanea voluntate, id ab ipſis petierint.

f *Superiores.* Hoc eſt, Miniſter Generalis, vel Prouincialis, aut etiam Conuentualis, cum conſenſu, tamen Prædictorum, aut ſecundum commiſſionem à Capitulo Generali habitam.

g *In ſingulis domibus.* Id eſt, in vnaquaque domo.

h *Deputent duos, &c.* Id eſt, aſſignent.

i *Iique ſint docti.* Quia iudices ſpirituales confeſſarij, non debent carere munere ſcientiæ: vt dicitur, *diſt. 6. de pœnitent. §. 1. & cap. 1.* Quia eum, qui aliquid iudicaturus eſt, oportet prius illud cognoſcere: vt dicitur *in dicto cap. 1.* his verbis: *Oportet enim, vt ſciat cognoſcere, quidquid debet iudicare. Iudiciaria enim poteſtas hoc expoſtulat, vt quod debet iudicare, diſcernat,* & in *l. de qua re, ff. de iudic.* & facit illud Ariſtot. Ethic. 1. *Cæcus malè de coloribus iudicat, quoniam illos non percipit.*

l *Prudentes.* Vt cum Prudentia maxima inquirant à peccatore, quod fortè ignorat: vt habetur *cap. cit.* his verbis: *Diligens igitur inquiſitor, & ſubtilis inueſtigator, ſapienter & quaſi aſtutè interroget à peccatore, quod forſitan ignorat, vel verecundia velit occultare.*

m *Et charitate præditi.* Id eſt, & charitate præ aliis ditati: vt ſciant cum peccatoribus eſſe benenoli, onus eorum portare, habere dulcedinem in afflictione: pietatem in alterius crimine, & diſcretionem in varietate. Vt adiuuent confitentem orando, & cætera bona pro eo faciendo: vt eum iuuent leniendo, conſolando, ſpem promittendo. Doleant loquendo, inſtruant operando, ſint participes laboris, qui participes volunt fieri gaudij. Sic habetur *in cap. 1. de pœnitent. citat.* & faciunt maximè hi verſus ex D Thom.

Confeſſor dulcis, affabilis, atque ſuauis,
Prudens, diſcretus, mitis, pius, atque benignus.

Conſonat D Bonauent. *cap. 16. de puritate conſ.* vbi ſic ait: *Confeſſorem eligas compaſſiuum, probatum in tentationibus, & in via continentiæ ſe exercentem, cui ſæpè confitearis, & aperias omnes defectus clarè, & lucidè, & ſtimulos, quibus moleſtaris. Sit ille diſcretus, charitatiuus, humilis, & intelligens, & ſciat tibi remedium adhibere. Aliter autem ſi cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadent.*

n *Qui.* Confeſſores ſcilicet à Prælatis deputati.

o *A non reſeruatis eos abſoluant.* Id eſt, à peccatis, non reſeruatis, ab ipſiſmet Prælatis Regularibus, abſoluant illos.

p *Et quibus.* Confeſſoribus, nempe deputatis, quibus abſolutio peccatorum reſeruatorum committatur à Miniſtro Conuentus, & in abſentia eius, ab eiuſdem Vicario, vel Præſidente, quando caſus euenerit, & occurrerit.

q *In quo.* Caſu.

r *Eam.* Abſolutionem ſcilicet, vel poteſtatem abſoluendi, debere committi à Prælato.

ſ *Ipſe in primis confeſſarius.* Deputatus, & aſſignatus ad audiendas confeſſiones Fratrum iudicauerit.

t *Iudicauerit.* Hic aduertant Prælati, quod in prædicta facultate concedenda, non debent eſſe difficiles, & rigoroſi, ſed benigni potius, & faciles, vt ſic confeſſio

confeſſionis religionem, non grauiſſimam reddant: ad quod conſulit illis, vt perſonis circumſpectis, & doctis, cum expoſtulatum à ſe fuerit, ſupradictos ſuos caſus facilè committant, aliàs credo non eſſent immunes à peccato: vt habet S. Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *quæſtiunc.* 4. *ad* 6 vbi addit hæc verba: *Vnde illi, qui ſunt nimis ſoliciti, vt conſcientiam ſubditorum, per confeſſionem ſciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per conſequens, ſibi ipſis.*

CAPVT XXXIX.

De Capitulo Generali.

TEXTVS.

a b
Generale Capitulum de triennio in triennium
c d e
celebretur, Sabbatho, ſi fieri poſſit, ante
f
quartam Dominicam poſt Paſcha.

EXPOSITIO.

a *Generale Capitulum.* Id eſt, Congregatio Generalis Capitularium omnium, huius Ordinis, quæ quidem dicitur Generale Capitulum: quia ad ipſum, ex omnibus partibus, certò aliquo loco, & determinato tempore, ad electionem Prælatorum, & ad aliqua alia peragenda, conueniunt. Videantur quæ habita ſunt, *cap.* 29. *lit. a.*

b *De triennio in triennium celebretur.* Sic etiam Abbates, & Priores, Abbates non habentes proprios, celebrant capitula ſua de triennio in triennium: vt habetur in cap. *in ſingulis, de ſtatu Monachor.* quod eſt noſtri Innocent. III. & Trident. *de Regul. ſeſſ.* 25. *cap.* 8. & notat gloſſ. *celebrare,* in cap. *ſicut olim, de accuſatio.*

c *Celebretur.* Id eſt, celebrari incipiat & poſtea, per aliquos dies continuetur: in quibus, poſt, vel, ante electiones Prælatorum, diligens debet haberi tractatus de reformatione Ordinis, & obſeruantia regulari: vt habetur in cap. *in ſingulis, cit.* §. *Huiuſmodi vero, & gloſſ. in ſumma.*

d *Sabbatho.* In quo, poſt Primam, cantatur ſolemniter Miſſa de Spiritu ſancto, & pulſatur ad Capitulum, vbi poſtquam conuenerint omnes vocales. Dicto *Veni Creator ſpiritus,* cum verſ. *Emitte ſpiritum tuum,* & Oratione, *Deus qui corda fidelium,* proceditur ſtatim ad electiones Prælatorum.

e *Si fieri poſſit.* Commodè, & conuenienter; aliàs differri poteſt, per aliquod breue tempus, vltra prædictum Sabbathum, auctoritate Diffinitorij Generalis: iuxta conſtitutiones dicti Ordinis, 3. *parte, cap.* 1.

f *Ante quartam Dominicam poſt Paſcha.* Reſurrectionis videlicet, quæ dicitur. *Dominica in Cantate.*

CAPVT XL.

De electione Maioris, ac Generalis Miniſtri.

TEXTVS.

a b c
Electio Maioris, ac Generalis Miniſtri, de
d e
ſexennio in ſexennium, in Capitulo Ge-
f g
nerali, per ſecreta ſuffragia, iuxta Concilium, fiat.

EXPOSITIO.

a *Electio.* Eſt idoneæ perſonæ ad aliquam dignitatem, vel fraternam ſocietatem, facta vocatio, ſeruata Canonica forma. Sic habetur in cap. *cum in cunctis,* & cap. *cum Eccleſiæ,* & cap. *quapropter, de electio. & elect. pot.* & ſic eam definiunt omnes Iuriſtæ communiter *in initio, tit. de elect. in* 6. Vt autem ſit vera, requiritur in primis, quod fiat ab his, ſiue ex eorum conſenſibus, qui ius habent elegendi (ſiue ex iure communi, ſiue ex particulari) & quaſi matrimoniale vinculum contrahendi, cum illo, quem eligunt, vt ſit ſponſus Eccleſiæ viduatæ. Sic habet gloſſ. *vera electio.* in cap. vnic. *de poſtulatio. Prælat. in* 6. De aliis verò requiſitis ad electionem veram, infra dicemus.

b *Maioris.* Dicitur Miniſter Generalis, *Maior,* eò quòd maiorem dignitatem, & honorem, quàm cæteri Prælati Regulares, habeat. Colligitur ex gloſſ. *maioribus, in authent. nouimus.* Dicitur etiam.

c *Generalis Miniſter.* Quia in omni Ordine præeſt omnibus fratribus.

d *De ſexennio in ſexennium.* Quia profectò maximè expedit, quod Generalis Miniſter noſtri ſacri Ordinis (atque in vniuerſum Religionum omnium) non ſit perpetuus. Licèt alij contrarium ſentiant. Probat hoc D. Bonauent. *quæſt.* 5. *in Apolog.* Quia ita plures conditiones neceſſariæ requiruntur ad hoc, vt Prælatus ſit perpetuus, vt ſimul omnes in paucis reperiantur. Requiritur enim ætatis maturitas, honeſta admodum perſona, vitæ irreprehenſibilitas, quod ſit doctus, diſcretus, zelator iuſtitiæ, & ordinis diſciplinæ: tractabilis per lenitatem manſuetudinis. Compaſſiuus, deuotus habens orationis vſum. Et tandem, quod ſit robuſtus ſalute: itavt corporis imbecillitate, à communis vitæ obſeruantia, non omnino impediatur. Addit ſanctus. *Bonum eſt, etiam propter hoc, ne fiant aliquando inſolentes, ſi ſcirent ſe in dominio permanſuros: vt ſic in humilitate ſeruentur, & ſubditi, quibus fortè grauis eſſet illorum alicuius prælatio, de ſpe facilis abſolutionis eius conſolentur.*

e *In Capitulo Generali.* Et bene, quia omnis electio ad Capitulum ſpectat; vt dicitur in Clem. *cum Eccleſiæ, de cauſa poſſeſſionis, & gloſſ. Epiſcop.* in cap. *Valenti. diſt.* 63.

f *Per ſecreta ſuffragia.* Suffragium dicitur conſenſus in ſcriptis redactus. Cum, v. g. quis dicit: *Ego A. nomino B. in Prælatum, aut ad talem Prælaturam.* Sic habet gloſſ. *ſuffragium* in cap. *perpetuo, de electio. in* 6. *& ff. de leg.* 1. *l. de quibus in fine, & gloſſ. ſuffragio.* in cap. *vbi periculum, eodem tit.* & conſonat. Trident. vt ſtatim dicemus. Verum eſt, quod iam conſuetudo omnium ferè Religionum obtinuit, vt ſolum nomina electorum ab eligentibus ſcribantur, hoc modo. *Nomino, vel eligo N. ad talem Præfecturam.*

g *Iuxta Concilium fiat.* Hoc eſt, iuxta Couc. Trid. *de Regul. ſeſſ.* 25. *cap.* 6. Vbi ſic habetur: *In electione ſuperiorum quorumcumque, quò omnia rectè, & ſine vlla fraude fiant, ſancta Synodus diſtrictè præcipit, omnes eligi debere, per vota ſecreta: itavt ſingulorum eligentium nomina, nunquam publicentur.* In quibus verbis (præſuppoſita, & nullo modo derogata, decretali Innocent. III. in dict. cap. *quia propter*) tradit Concilium modum, & formam obſeruandam, in ferendis votis, & ſuffragijs, in electione facienda,

per ſcrutinium : nempe, vt vota ſint ſecreta, &c. quibus verbis, iam præſupponit, quod in electione, per ſcrutinium facienda, interuenire debet ſcriptura, & quod vota, & ſuffragia, redigi debent in ſcriptis.

CAPVT XLI.

De electione Diffinitorum Generalium, & Miniſtrorum Prouincialium, & Conuentualium.

TEXTVS.

a b
Electiones verò Diffinitorum Generalium,
c d
Miniſtrorum Prouincialium, & Conuen-
e
tualium, de triennio in triennium in Capi-
f g h
tulo Generali, ſimiliter canonicè fiant. Et
i
eligantur, non ſecundum dignitatem ge-
l
neris : ſed ſecundum vitæ meritum, &
m n
ſapientiæ doctrinam Miniſter verò, ſiue
o
Maior Generalis, ſiue Prouincialis, ſiue
p
Conuentualis, ſacerdos ſit.

EXPOSITIO.

a *Electiones.* Quid ſit electio, & à quibus facienda, habes, cap. *præcedenti, lit. a.*

b *Diffinitorum Generalium.* Nota hic plura. Primum, quod munus Diffinitorum Generalium, vt nomen ipſum ſonat, eſt ſimul cum Miniſtro Generali, ſiue in Capitulo Generali, ſiue extra illud, diffinire, conſtituere, decretare, eligere, deponere, iudicare, atque de rebus magnis ſententiam proferre, vtpotè iudices maximi (ex cap. *anteriorum 2. quæſt. 6.* §. illud etiam) & denique expedire omnia, quæ ad bonam, & exactam gubernationem totius Religionis, & cuiuſuis particularis Prouinciæ, vel Conuentus, reſpectiuè pertinent. Secundum eſt. Quod Diffinitores Generales in noſtro ſacro Ordine, verè, & propriè ſint Prælati: & maiores, quam Miniſtri Prouinciales, & Conuentuales. Primum conſtat. Quia Diffinitores Generales in noſtra Religione habent ordinariam aliqualem curam animarum in toto ordine: iudicant, eligunt, deponunt, & habent alia, quæ non conueniunt, niſi verè, & propriè Prælatis: & ideò in multis locis conſtitutionum, vocantur Prælati. Secundum, etiam clarè colligitur. Tum, quia Diffinitores Generales, in multis locis noſtræ Regulæ, & alibi, nominantur à Pontifice primò, quàm Miniſtri Prouinciales, & Conuentuales : ex quo clarè colligitur eſſe maiores in dignitate. Quia maiores Prælati, primò nominantur, quàm alij : vt habetur in cap. *Epiſcopi 22. quæſt. 4.* & cap. *ſi quis Epiſcopus, q. 5. & diſt. 23. quaſi per totam.* Præcipuè *cap. 1. 2. 7. 11. 15. 16. 17. vſque ad 20.* Vbi incipiens à ſummo, per ordinem ad vltimum deſcendit gradum. Tum etiam, quia Diffinitores Generales, omnes ſupradictos Miniſtros, eligunt, deponunt, iudicant, & puniunt, vt infra dicitur. Maiores autem à minoribus non iudicantur; ſed potius è contra, minores à Maioribus: vt dicitur in c. *omnes*, & c. *B. Petrus 6. q. 1.* Tandem conſtat eſſe maiores, ex dictis, *c. 1. lit. f.* & ex his, quæ *infrà* dicentur.

c *Miniſtrorum Prouincialium.* Sic vocantur. Quia præſunt vni Prouinciæ : hoc eſt, cuidam diſtricto, in quo multa ſunt oppida, & in ipſis, plures Conuentus, qui omnes ſubduntur Prouinciali Miniſtro.

d *Et Conuentualium.* Id eſt, Miniſtrorum ſingulorum Conuentuum.

e *De triennio in triennium.* Propter dicta, *cap. præced. lit. d.*

f *Similiter.* Id eſt, eo modo in Capitulo Generali.

g *Canonicè fiant.* Id eſt, iuxta ſacros Canones, & Concilia fiant. Qui, quidem ad electionem Canonicam per modum ſcrutinij, de qua hic loquitur textus, quam plurimas requirunt conditiones. Prima eſt, vt ſint præſentes, & ſimul congregati in vnum, omnes, qui debent, & volunt, & poſſunt commodè intereſſe. Secunda eſt, vt ſcrutatores aſſumantur, per Collegium, & ſint de ipſo Collegio : & ſint tres, neque plures, neque pauciores. Tertia eſt, vt vota, ſeu ſuffragia redigantur in ſcriptis : & in communi, hoc eſt in capitulo publicentur. Quarta, quod hæc publicatio fiat ſtatim, poſtquam vota in ſcriptis fuerint redacta. Quinta, quod fiat electio de eo, in quem maior pars capituli conſenſit. Sexta, quod talis electio fiat, per vnum nomine totius capituli, & per verba ſingularis numeri, qui quidem debet eſſe vnus ex ſcrutatoribus. Is autem voce intelligibili debet dicere. In nomine SS. Trinitatis, Amen. *Hæc eſt electio P. Noſt. Maioris, ac Generalis Miniſtri (vel Diffinitoris primi, ſecundi, &c. vel Prouincialis, talis Prouinciæ, vel Miniſtri domus N.) Diſcalceatorum Ordin. SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, canonicè celebrata, per dicti Ordinis Patres vocales, iuxta Regulam capitulariter congregatos in præſenti Conuentu N. ciuitatis, ſeu oppidi N. Anno Domini N. die vero N. In qua electione, Pater N. habet tot voces, & Pater N. tot. Pater autem Noſter N. habet tot. Et ego Frater N. eiuſdem Ordinis Diffinitor, vnus ex Diſquiſitoribus, nomine meo, & nomine aliorum omnium, qui in dictam electionem conuenerunt, & conſenſerunt, nomino & eligo in eiuſdem Ordinis Miniſtrum Maiorem, ac Generalem (vel Diffinitorem Generalem, aut Miniſtrum Prouincialem. N. Prouinciæ, vel Miniſtrum Conuentualem domus N.) Præfatum noſtrum P. Fratrem N. in quem maior pars vocum conſenſit, ſicque electum denuntio. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.* Hæ omnes dictæ conditiones requiruntur ad validitatem electionis canonicæ : vt colligitur, ex cap. *quia propter cit.* & cap. *ſicut, de electio. in 6.* & ex cap. *cum ab vno, de re iudicata in 6.* & ex Concil. Trid. *loco cit.* Vnde iam conſtat difficultas maxima ſeruandæ formæ ſupradicti ſcrutinij, in qua multi, etiam perfecti deficiunt, ignorantes practicam : vt dicit gloſſ. in cap. *cum expediat. de electio. in 6.*

h *Et eligantur.* Eligere, eſt à multis vnum legere, & ſegregare, quaſi optimum inter omnia, ad id, ad quod eligitur : vt *infrà.*

i *Non ſecundum dignitatem generis.* Quia non Generis, ſed virtutum nobilitas, vitæque honeſtas, gratum Deo faciunt, idoneúmque Miniſtrum : vt habetur in cap. *venerabilis, de præbend. & dignitat.* §. Nos igitur. Clericum enim mores nobilitant, non genus. Et ideò non ſanguini, ſed vitæ meritis beneficia conferenda ſunt : vt habetur 8. *quæſt. 1.* cap. *Moyſes*, & 32. *quæſt. 4.* cap. *recurrat.* §. is ita. Vnde D. Greg. relatus in cap. 3. *diſtinct. 40.* ſic ait : *Nos, qui præſumus, non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debemus.* Conſonat gloſſ. *inuidia*, in cap *quoniam 24. quæſt. 1.* vbi narrat, quod cum duo decertarent de electione, & vnus allegaret ignobilitatem alterius, alius ex aduerſo reſpondit : *Piſcatori Petro, Fabri filio, ſucceſſorem quærimus, non Auguſto.* Vnde & verſus.

Nobilitas,

Nobilitas, fauſtum, fauſtus litem parit,
Lis, odium: capiunt hæc tria mortis iter.

l *Sed ſecundum vitæ meritum.* Quia Prælati maximè oportet morum integritate pollere, ſtudioſos,& virtuoſos eſſe. Sic habetur in cap. *cum in cunctis, de elect.* & in cap. *Abbatem* 3. *&* 4. 18. *q.* 2. Vbi ſic dicitur: *Abbatem in Monaſterio illum volumus ordinari, quem ordo vitæ, ac meritum popoſcerit ordinari.* Idem habetur in cap. *ſi quis Abbas, eadem.* Vbi ponuntur virtutes, quas Prælati Regulares habere debent. Videlicet, quod ſint humiles, caſti, miſericordes, diſcreti, ſobrij,& timentes Deum,& 1. *q.* 1. *cap.* 44. §. *Reuera* ſic dicitur: *Qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præſint, ſicut præordinantur dignitate, ſic præeminere debent ſanctitate. Alioquin, cur cæteris præferuntur, qui nullâ meritorum gratia à cæteris aſſumuntur?*

Vnde bene D. Ambroſ. 2. offic. *Supra me* (dixit) *debet eſſe, cui me committere paro,*& D. Thom. *lib.* 1. *de Regim. Princ. cap.* 2. ſic ait: *Multum decet Miniſtrum, vt ſit ſine macula, cum teneat locum eius, qui eſt ſine macula,& vult habere Miniſtros, ſine macula: iuxta illud Pſalm.* 110. *Ambulans immaculatè, hic mihi miniſtrabit.* Et rurſus, ibidem: *Multum deſideranda eſt bonitas eius, qui præeſt; vt ſit vtilis. Si enim bonus eſt, bonos diligit, & cuſtodit, malos corrigit, & à malis compeſcit, exemplo ad bona prouocat, bona imperat,& promouet,& mala diſſipat. Multum conformantur ſubditi ei, qui præeſt, in malo, vel in bono. Eccleſ.* 10. *Qualis rector ciuitatis, tales, qui habitant in ea.*

m *Et ſapientiæ doctrinam.* Quia etiam eſt neceſſariſſimum, Regulares Prælatos pollere ſcientia. Habetur in cap *cum in cunctis, de electio.* (qui quamuis expreſsè loquatur de Epiſcopis, pariter debet intelligi de Prælatis Regularibus) & in Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 1. Vbi ſic dicitur: *Ad Cathedralium Eccleſiarum regimen nullus, niſi ex legitimo matrimonio natus,& ætate matura, morum grauitate, litterarumque ſcientia præditus, iuxta conſtitutionem, Alexand. III. quæ incipit, cum in cunctis in Concil. Later. promulgatam penitus aſſumatur.* Et eodem modo loquitur, *ſeſſ.* 22. *cap.* 2.& *ſeſſ.* 24. *c.* 12. Idque rationi eſt maximè conſonum. Nam vt dicitur in cap. *viliſſimus* 1. *q.* 1. *Viliſſimus eſt computandus, vel* (ſecundum lectio. origin.) *viliſſimis comparandus, niſi præcellat, ſcientia,& ſanctitate, qui eſt honore præſtantior.* Et adeò in Prælatis eſt neceſſaria ſcientia, vt propter defectum illius reddatur quis ineligibilis in Prælatum: vt habetur in cap. *congregato. de electio.& electi. pot.* & in cap. *cum in cunctis, cit.* Imò non ſolum impedit promouendum: ſed eiicit iam promotum: vt dicitur in eo. cap. *Congregato.*& cap. vlt. *de ætate,& qualit. ordin.* Et quamuis ſit verum, non requiri, quod ſit eminentis ſcientiæ: requiritur tamen, quod ſit ſufficientis, vt cap. *cum nobis, de electio.* &c.

De his conditionibus Prælatorum optimè ait D. Thom. *loco cit. cap.* 1. explicans illud Prouerb. 14. *Acceptus eſt Regi, Miniſter intelligens. Neceſſaria enim eſt ſapientia illi, qui præeſt. Et propter ſe,& propter populum. Propter ſe, quia eſt in maiori periculo, quam cæteri, à quo periculo, non eſt liberatio, niſi per ſapientiam. Prouerb.* 10. *Iuſti liberabuntur ſcientia. Propter populum. Primò, quia mederi habet,& ſaluberrimum omnium medicamentorum eſt ſapientia. Sapient.* 11. *Per ſapientiam ſanati ſunt omnes, qui placuerunt tibi ab initio. Secundò: quia ſubditos habet regere, vt Dux eorum, cæcitas verò inutilem reddit hominem ducatui, ſecundum Matth.* 11. *cæcus, ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadent. Tertiò, quia ab eo, qui præeſt præcedere debet ordinatio in populo: ſi vero deſit ſapientia, potius procedit inde confuſio,& turbatio. Quartò, quia qui præeſt, tenet locum Dei, & Vices Dei debet agere, & ſecundum eius voluntatem ſubditos regere ad quod neceſſaria eſt ſapientia.*

n *Miniſter Sacerdos ſit.* Sic præcipitur in cap. 1. *de ætate & qualitate ordinan.* & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12.

CAPVT XLII.

De depoſitione Diffinitorum Generalium, Miniſtrorum Prouincialium, & Conuentualium.

TEXTVS.

Poſtquam verò Diffinitores Generales, & Miniſtri Prouinciales, & Conuentuales electi fuerint, ſi ex culpa deponi meruerint, per Diffinitorium Generale deponantur, & alij, qui digni ſint, ab eodem Diffinitorio, loco eorum, ſubrogentur.

EXPOSITIO.

a *Diffinitores Generales.* Explica, vt *ſuprà, cap. præcedenti.*

b *Si ex culpa deponi meruerint.* Propter culpas, namque Prælati deponuntur, ex quibus aliquas, propter quas deponi debent, enumerat Innoc. III. c. *cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor.* § *Abbas verò*, his verbis: *Quod ſi prænaricator Ordinis fuerit, aut contemptor, ſeu negligens, aut remiſſus, pro certò ſe nouerit, non ſolum ab officio deponendum, ſed alio modo, ſecundùm Regulam, caſtigandum. Cum offenſa, non ſolum propria, verum etiam aliena, de ſuis manibus requiratur.* Propter has ergo,& alias cauſas (de quibus agitur in cap. *dilecti filij, de renunciatio.* & cap. *ſi quis Abbas* 18. *q.* 2. & cap. *ſi qui Epiſcop.* §. *Ecce cum* 1. *q.* 1.& *diſt.* 81. cap. *dictum,& ibi gloſſ. negligentiam,& 86. diſt.* cap. 1.& 11. *q.* 3. *placuit,& diſt.* 100. *cap.* 1. & alibi) debent deponi Prælati. Sine culpa autem nemo: quia ſine culpa, nemo debet priuari iure ſuo: vt dicitur, *diſt.* 56. cap. *ſatis peruerſum*, & 16. *quæſt. vlt.* cap. *inuentum.*

b *Ex culpa.* Generaliter ſumpta: videlicet, pro delicto aliquo graui, vel peccato; aut pro negligentia, etiam graui, neſcientia, & ſimilibus: de quibus agitur *loco cit. lit. b.*

b *Ex culpa.* Graui: quia pro leui, non eſt quis deponendus: vt dicitur in c. *inuentum, cit.& diſt.* 68. *c.* 1.

c *Deponi.* Id eſt, remoueri à ſua dignitate, vel ab adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, ex cap. *cum dilecti. de accuſatio. in fine.*

d *Meruerint.* Mereri enim eſt, aliquid facere, cuius gratia, ipſe operator dignus ſit præmium accipere: aut pœnam pati. Meruerint ergo depoſitionem pati.

e *Per Diffinitorium Generale.* Hoc eſt, per Miniſtrum Generalem,& Diffinitores Generales congregatos in vnum. Sic olim Abbas, deponebatur ab Epiſcopo, & à vicinis Abbatibus, vt habetur in cap. *ſi quis Abbas* 18. *quæſt.* 2.

f *Deponantur.* Id eſt, à dignitate,& Miniſterio ſuo remoueantur, ex cap. *cum dilecti, cit.& ex gloſſ. depoſitus.* in cap. *ex geſtis, de Cleric. non reſid.& gloſſ. depoſitionis.* in cap. *Inquiſitionis*, §. *Quæſiuiſti. de accuſat.*

g *Et alij.* Ex Fratribus.

h *Qui*

h *Qui digni ſint.* Dignus autem dicitur, qui aliquid meretur: & cui aliquid meritò debetur. Dignos autem debemus illos exiſtimare, quos indignos eſſe, non nouimus: vt habetur in cap. 1. *de ſcrutinio in ordine facien.* Licèt verum ſit, quod digniores, meliores, & ſanctiores ſunt, ſub graui culpa, eligendi: vt habetur in cap. *licèt ergo* 8. *quæſt.* 1. *& diſt.* 25. cap. *vnum*, §. *nunc autem, & diſt.* 40. cap. *non loca.* & cap. *multi. in fine, & diſt.* 63. cap. *Metropolitano.* & cap. *conſtitutus, de appellatio.* & docet D. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *& in quodlib. q.* 6. *&* 8. Verumtamen eſt, quod, vt electio ſit valida ſufficit ſufficientes eligere: aut quod electus ſit dignus, & bonus: vt habet gloſſ. penult. in cap. fin. *de offic. Cuſtod.* & D. Th. *loco ſup. cit.*

Aduertant tamen Prælati, quòd maior, vel minor dignitas in ordine ad electionem: non ſolum conſideranda eſt, ſecundùm bonitatem ſimpliciter: ſed etiam ſecundùm alias circunſtantias in ordine ad propoſitum electionis finem. Nam ſtare bene poteſt, vt quis ſit melior ſimpliciter, ſecundum proportionem charitatis: non tamen ſit melior, quantum ad finem, & propoſitum electionis: ſi aliàs neſciat oues regere, & gubernare, ſibique deficiant alia ad muneris Prælati requiſita: vt docet D. Thom. *loc. cit.* & D. Anton. 3. *part. tit.* 22. *cap.* 2. §. 4. Quando ergo dicimus, quod in electionibus, ſemper ſint eligendi meliores, intelligendum eſt, perpenſis omnibus circunſtantiis, & non ſola idoneitate, & dignitate ſimpliciter.

i *Ab eodem Diffinitorio.* Hic RR. PP. Diffinitores vellem admonere. Primò, quod conſtituti in Diffinitorio, in cauſis ad Dei gloriam, & commune Religionis bonum ſpectantibus: liberè (licèt magna cum humilitate, & modeſtia) dicant, quod ſentiunt, ſecundum propriam cuiuſque conſcientiam. Quoniam ad id ex munere officij ſui, obligantur: ſecundùm illud Eccleſ. 7. *Noli quærere fieri iudex, niſi & virtute valeas prorumpere iniquitates, ne forte extimeas faciem potentis, & ponas ſcandalum in agilitate tua.* Et facit, cap. *quiſquis* 11. *quæſt.* 3. Quia in ſupradictis caſibus, non eſt ſat Diffinitoribus tacere, aut caput ſuperiori inclinare: ſed vt iudices Maximi, & & veri Prælati, id quod ſentiunt, palàm propalare, ac dicere. Secundò, vt videant ſemper quos eligunt, iuxta dicta, *lit. b.* ne fortè indignos ad officia Ordinis aſſumentes, eorum peccatis inuoluantur, in magnam Dei offenſionem, & Religionis detrimentum. Tertiò, ne ſint faciles ad declaranda fratrum ſuorum ſecreta crimina, nec vllo modo id faciant, niſi quando certò ſciuerint, ea vergere in damnum Religionis: tunc enim licebit, præcipuè, quando proceditur ad effectum electionis: nam vt non eligatur indignus, multa licitè fieri poſſunt, quæ aliàs eſſent illicita. Rectè video, hoc noſtro tempore, hæc omnia maximè, & diligentiſſimè obſeruari. Faxit Deus, vt ſic ſemper.

l *Loco eorum.* Id eſt, Prælatorum, qui à Diffinitorio ſint depoſiti.

m *Subrogentur.* Hunc loquendi modum habes, in cap. *vobis* 12. *q.* 2. Subrogare autem, nihil aliud eſt, quàm vnum, loco alterius ponere. Sic dicitur in cap. *ſi hi, vt lite pendent. in 6. & in Clement.* 2. §. *eo tamen, de electio. & elect. pot.*

TEXTVS §. II.

a b c
Quòd ſimiliter fiat, ſi extra Capitulum, aliqua
d e
iſtorum electio facienda occurrat, mortis,
f g
renunciationis, aut alia quauis cauſa.

EXPOSITIO.

a *Quod ſimiliter fiat.* Id eſt, & eodem prorſus modo, ab eodem Diffinitorio fiat electio Prælati.

b *Si extra Capitulum.* Generale, ſcilicet, in quo, omnium Prælatorum electiones fiunt: vt *ſuprà*, eſt habitum.

c *Aliqua iſtorum.* Prælatorum, nempe, Diffinitorum Generalium, Miniſtrorum Prouincialium, & Conuentualium.

d *Electio facienda occurrat.* Propter aliquam cauſam, ex his, quas ſtatim enumerat.

e *Mortis.* Hic Legiſlator apponit tres alias cauſas, quarum, quælibet, ſi occurrerit, prouidendum eſt Eccleſiis Regularium, de Prælatis, ne viduatæ remaneant. Prima earum, eſt mors. Secunda renunciatio. Tertia tranſlatio. Has omnes aſſignat, text. in cap. *inter corporalia. de tranſlatio.* ibi: *Coniugium ſpirituale diſſoluitur, cum per tranſlationem, Depoſitionem, aut Ceſſationem, Epiſcopus ab Eccleſia remouetur,* & text. in cap. *Congregatio.* 16. *quæſt.* 7. Vbi dicitur. Quod congregatio debet eligere, ſibi Abbatem, defuncto anteceſſore: vel depoſito, propter delictum, vel cauſa aliqua recedente.

e *Mortis.* Eſt prima cauſa, propter quam electio Prælati debet à Diffinitorio fieri: vt habetur in cap. *congregatio. cit.* & bene, ne pro defectu illius, gregem Dominicum lupus rapax inuadat: aut in facultatibus ſuis Eccleſia viduata, graue diſpendium patiatur. Quapropter Innocent. III. *in Concil. Lateran. cap.* 22. decreuit, & ſtatuit, vt vltra tres menſes Eccleſia Regularis, non vacet Prælato. Vnde ceſſante legitimo impedimento, tenentur Diffinitores, intra tres menſes eligere. Habetur in cap. *ne pro defectu, de elect.* Quamuis non poſſint eligere, niſi poſt tertium diem ſepulturæ anteceſſoris: vt habetur in cap. *Nullus* 7. *diſt.* 79. licèt verum ſit, quod ſi de facto, ante fiat, valebit electio; habetur in cap. *bonæ memoriæ* 2. *de elect.*

f *Renunciationis.* Secunda cauſa propter quam, Eccleſia aliqua Regularis viduata remanere poteſt, & eligendus eſt Prælatus, eſt renunciatio Prælati: quam iuris proprij, optimè facere quis poteſt: vt habetur in cap. *congregatio. cit.* & cap. *quam periculoſum* 7. *q.* 1. *& de reg.* cap. *ſtatuimus.* Eſt namque renunciatio, iuris proprij ſpontanea refutatio. Sic Iuriſtæ, *in tit. de renunciatio.*

Aduertant tamen PP. Diffinitores hîc. Primò Quod renunciatio cuiuſlibet Prælatiæ, debet fieri ſponte: quia ſi coacta eſſet, non obeſſet repetere voluntati: vt habetur, cap. *ſuper hoc, de renunciat.* & cap. *Abbas, de iis, quæ vi.* &c. & cap. *Ad audientiam eodem tit.* Secundò, debet fieri in ſcriptis: vt habetur 7. *quæſt.* 1. cap. *ſicut*, ibi: *Eo petitionem ſcripto dante, &c.* Tertiò, debet fieri in manibus illorum, quorum intereſt admittere, ſiue ad hoc, habeant poteſtatem ordinariam, vel delegatam: aliàs non tenet renunciatio: vt habetur 17. *q.* 2. cap. *Conſaldus* & 7. *q.* 3. cap. *Denique, & extra. de renunciat.* cap. *admonet, & ff. de offic. Præſid. l. legatum,* & gloſſ. *ibidem.*

Aduertant ſecundò, quod renunciatio Prælationis, bene Regentis, non eſt de facili admittenda: vt habetur in cap. *niſi cum pridem, de renunc.* & cap. *quam periculoſum,* & cap. *quamuis* 7. *q.* 1. cum aliqua ſemper requiratur iuſta cauſa. Sunt autem ſex; videlicet conſcientia criminis, debilitas corporis, defectus ſcientiæ, malitia plebis, graue ſcandalum, irregularitas perſonæ, quæ omnes his verſibus comprehenduntur.

1 2 3 4
Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis,
5 6
Quem mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

Sed

Sed in his omnibus diligens eſt adhibenda cautela (vt aduertit Innocent. III. in cap. *citato*, eſt enim illius) Et primò. Propter conſcientiam criminis, poteſt licentia cædendi poſtulari, & concedi. Non tamen cuiuſlibet, ſed illius dumtaxat, propter quod ipſius officij executio impeditur: vt dicitur in cap. *cit.* & aduertit, gloſſ. *pauci*. Secunda cauſa eſt, debilitas corporis. Sed non quælibet ſufficit: ſed illa ſola, per quam, quaſi impotens redditur ad exequendum Miniſterium ſuum. Tertia eſt, defectus ſcientiæ. Sed quamuis deſideranda ſit eminens in Prælato: in eo tamen eſt competens toleranda: vt dicitur in cap. *cit.* & cap. *qualiter, de elect.* & cap. *venerabilis, de Præben. & ſuprà* eſt habitum. Quarta eſt, malitia plebis, quando ſcilicet, plebs adeò duræ ceruicis exiſtit: vt Prælatus nequeat proficere apud ipſam: vt dicitur, *cap. cit.* Quinta eſt, graue ſcandalum. Quando ſcilicet, pro tali Prælato ſcandalizantur ſubditi. Tunc enim licet Prælato petere ceſſionem: quia in quantum poteſt, ſcandalum, ſine peccato, vitare debet: alioquin (vt bene gloſſ. *diſtinguendum*) vtilius ſcandalum naſci permittitur, quàm veritas relinquatur, *de reg. iur. qui ſcandalizauerit*. Sexta eſt, irregularitas perſonæ, vt ſi eſt illegitimè natus, &c. Quamuis cum hoc, ſi ſuum laudabiliter impleuit officium, poteſt faciliter diſpenſare, vt cap. *niſi cum pridem, cit.* Vbi plenius hæc omnia exponuntur.

Aduertant tamen. Tertiò. Quod, vt validè, & licitè admittere poſſint renuntiationem, cuiuſlibet Prælati, ſufficit, quod ipſe ſponte, enixè, & prolixè cedat. Quia licèt eum admonere poſſint, vt non renuntiet: non tamen licet tenere inuitum in loco ſuo: vt habetur in cap. *congregatio. cit.* ex Concil. Toletano, & in cap. 1. *de renunc.* & notat gloſſ. *retinere*, in cap. *congregatio. cit.*

g *Aut alia quauis cauſa.* Vt eſt, mutatio, vel tranſlatio de vna Eccleſia Regulari, ad aliam: vel de miniſterio vnius Conuentus, ad miniſterium alterius. Hæc enim eſt tertia cauſa, propter quam Eccleſia Regularis, quaſi viduata remanere poteſt, & ideò neceſſitatem habet, vt illi prouideatur de Prælato.

Circa hanc cauſam: etiam aduertenda ſunt aliqua. Primò. Quod tranſlatio, nihil aliud eſt, quam de vna Eccleſia ad aliam, regularis mutatio. Habetur in cap. *mutatione* 7. *quæſt.* 1. Secundò. Quod de vna Eccleſia ad aliam, non ſolum poſſunt transferri Cardinales: vt dicitur in cap. *dilectus, de Præben.* Et Archiepiſcopi, vt cap. *Bonæ*, 2. *de poſtulatio. Prælat.* & cap. *ſcriptum, de elect.* Et Epiſcopi: vt cap. *gratum, de poſtulatio.* verum etiam Prælati Regulares: vt habetur in cap. *cum venerabilis, de conſuetudine*, & cap. *cum in veteri.* 52. *de elect.* Tertiò. Quod tranſlatio ſemper debet fieri, de minori ad maius: vt clarè dicitur in cap. *Monachi. de ſtatu Monach. in fine*, ibi: *Aut ſi pro neceſſitate maioris officij, de conſilio fratrum, fuerint transferendi.* Et bene profectò: quia, qui promouetur, gradatim eſt promouendus: vt dicitur in cap. *legimus, diſt.* 93. & *ff. de mu. & hon. l. vt gradatim.* Sed non è conuerſo: vt dicit gloſſ. parua. in cap. *mutationes* 7. *quæſt.* 1. rurſus debet fieri auctoritate, & poteſtate Prælati ſuperioris (videlicet Capituli, aut Diffinitorij Generalis) vt habet text. in cap. *admonet. de renun.* Et ſi perſona vocata, non vult conſentire tranſlationi, non poteſt (ſecundum quoſdam) compelli. Quia iniuſtum videtur, vt quis cogatur creſcere inuitus: vt habetur *diſt.* 74. cap. *geſta*. licèt alij contrarium dicant, & ſatis probabiliter. Quia multa bona conferuntur inuitis: vt habetur *diſt.* 45. cap. *& qui emendat. & 23. quæſt.* 1. cap. *paratus, poſt medium, & q.* 4. cap. *ipſa pietas*, §. *moleſtus, & cap. ſeq.* Vnde inuitus aliquis liberatur: vt dicitur in cap. *paratus, cit. & ff. de negot. geſt. l. ſoluendo, ff. de ſol. ſolutio.* & inuitus defenditur, qui ad ſupplicium ducitur, *ff. Quando appel. ſit. l. pen.* §. *fin.* Tandem nota, quod tranſlationes, vel mutationes Prælationum, ſemper debent fieri cum cauſa, neceſſitatis, videlicet, vel vtilitatis, vt 7. *quæſt.* 1. cap. *mutationes* 34. *& tribus ſequent.* & cap. *Monachi. cit.*

CAPVT XLIII.

De depoſitione Miniſtri Generalis.

TEXTVS.

a
Maior vero, ac Generalis Miniſter, ſi pro ex-
b c
ceſſibus corrigendus, vel deponendus ſit,
d
per Diffinitores Generales, & quatuor, vel
e
quinque Miniſtros eiuſdem Ordinis, magis
f g h
Religioſos, hoc fiat, qui tamen auctoritate
i l
Capituli Generalis ad hoc eligi debent.

EXPOSITIO.

a *Maior vero, ac Generalis Miniſter.* Explica, vt *ſup. cap.* 40. *lit. b.*

b *Si pro exceſſibus corrigendus.* Habes hunc modum loquendi, in cap. *Non eſt, de conſuetud.*

c *Vel deponendus ſit.* Id eſt, remouendus à ſua dignitate, & maiori miniſterio. Quod ſi inquiras quinam exceſſus erunt ſufficientes ad depoſitionem, & priuationem Generalis Miniſtri? Reſpondeo. Quod omnes, quos *ſuprà, cap.* 42. *lit. b.* enumerauimus, nempe, ſi eſſet (quod abſit) notorius Regulæ ſuæ, aut iuris diuini, ſeu Apoſtolicarum conſtitutionum tranſgreſſor, aut notoriè ſcandaloſus, aut criminoſus, & alij, de quibus agitur 4. *part. noſtrarum conſtitutionum.*

d *Per Diffinitores Generales.* Ad quos præcipuè ſpectat deciſio, & determinatio in hac cauſa.

e *Et quatuor Miniſtros.* Siue ſint Prouinciales, ſiue Conuentuales.

f *Magis Religioſos.* Ille autem dicitur, magis Religioſus, qui magis Deo exhibet religionem. Sicut è contra, quanto quis eſt alienus à Cultu Diuino, tantò magis deuiat ab hoc nomine. Nam nomina debent eſſe conſequentia rebus: vt dicitur *in inſtit. de donatio.* §. *eſt & aliud*, & cap. 2. *de Præben.*

g *Hoc fiat.* Id eſt, corrigatur, & deponatur, iuxta illud, Iſai. 22. *Expellam te de ſtatione tua, & de tuo miniſterio te deponam.* Qui locus refertur *in extra. diuinis exemplis, de pœnis.* Rectè autem præcipitur, quod depoſitio Maioris Miniſtri, fiat per maiorem Inquiſitorem, & per plures Prælatos, quàm depoſitio aliorum Prælatorum Minorum. Quia quantò res eſt maior, tantò maior inquiſitio eſt facienda: vt habetur, *diſtinct.* 59. cap. *ordinatos, & diſtinct.* 4. cap. *quantumlibet.* Et hoc ipſum in depoſitione Diaconorum, Preſbyterorum, & Epiſcoporum obſeruari videmus. Diaconi namque deponuntur, per tres Epiſcopos; Preſbyteri, per ſex, & Epiſcopi, per duodecim: vt habetur in cap. *ſi quis* 3. *cum duobus ſequent.* 15. *quæſt.* 7.

h *Qui.* Miniſtri, videlicet.

i *Auctoritate Capituli Generalis.* Id eſt, in ipſo Capitulo Generali.

l *Ad hoc.* Id eſt, ad corrigendum, vel deponendum Generalem

Generalem Miniſtrum, ſi pro exceſſibus corrigendus, vel deponendus eſt.

m *Eligi debent.* Id eſt, nominari, ex iam electis debent.

CAPVT XLIV.

De Receptione Nouitiorum.

TEXTVS.

Si quis huius Ordinis[a] Frater[b] eſſe voluerit[c], ſi bonum[d], & conueniens videatur Miniſtro[e] domus, & Fratribus[f], & illi locus vacauerit[g], recipiatur[h]. Nihil[i] tamen pro receptione ſua exigatur[k]. Si quid tamen gratis dederit[l], recipiatur[m]: dum tamen, tale ſit, de quo non videatur Eccleſiæ litigium imminere[n].

EXPOSITIO.

a *Ordinis.* Id eſt, Religionis, vt *ſuprà.*

b *Frater.* Quia per ingreſſum in Religionem Frater efficitur quis: vt habitum eſt *ſup. cap.* 1.

c *Voluerit.* Nam in Religionem non debet, quis ingredi, niſi volens, iuxta illud Chriſti Domini. Matth. 6. *Si quis vult venire poſt me.* Facit etiam, text. *in cap. conſulti. de Regul. & tranſ.* & præcipuè, *c.* 1. *eod. tit.* vbi ex Concil. Magunt. ſic dicitur: *Nullus tondeatur, niſi in legitima ætate, & ſpontanea voluntate.* Id eſt (inquit gloſſ.) nullus tondeatur ad profitendum, vt ſic ſit Monachus: niſi ſpontanea voluntate. Nam ſi coactus fieret, non valeret: vt habetur in cap. *præſens* 20. *quæſt.* 3. & cap. *ſicut* 20. *quæſt.* 1. Quia, non coactum, ſed voluntarium, ſibi militem elegit Chriſtus: vt dicitur in cap. *non eſt* 15. *quæſt.* 1. & notat gloſ. *deteſtabile. in extra. copioſus.*

d *Si bonum, & conueniens.* Nam omnes indifferenter, non debent admitti ad Ordinem. Sed tantum illi, qui ſuffragantibus eis litteratura (ſi fiat frater ad Chorum deputatus) idoneitate, & aliis circunſtantiis: de quibus *infrà*, poſſint eſſe vtiles Ordini, ſibique per meritum vitæ, ac aliis proficere per exemplum: habetur in cap. *exiit, de verbor. ſignificat. in 6.* Et eſt doctrina D. Bonauent. *in libello. determ. multa. quæſt. q.* 10 *&* 25.

e *Videatur Miniſtro domus & Fratribus.* Ad quos omnes, & ſimul in Capitulo congregatos, ſpectat approbare, vel reprobare, admittere ad habitum, vel non. Et bene quidem: quia etiam de iure communi creatio Monachorum, & facultas admittendi Nouitios ad Ordinem, ad Prælatum Conuentus, & ad ipſum Conuentum ſpectat. Facit ad hoc, text. in cap. *Nouit.* & text. in cap. *quantò*, & text. in cap. *ea noſcitur, de his quæ fiunt à Prælat.* & notat gloſſ. *pertineat*, in cap. *ſi ad ſolum, de regul. & tranſ. in 6.* Vbi aduertendum eſt, quod ad admiſſionem, vel receptionem Nouitij requirit Pontifex aſſenſum Miniſtri, & Fratrum: vnde ſi non adhiberetur, talis receptio eſſet irrita. Quia vbi requiritur conſilium, aut aſſenſus, ſi non adhibeatur, actus eſt nullus: vt habetur in cap. *Nouit. de his, quæ fiunt à Prælat.* & *ibi* notat gloſſ.

f *Et Fratribus.* Non omnibus: ſed ſolum illis, qui inſigniti ſint ordine ſacro; hi enim dumtaxat, habent vocem in Capitulo. Facit text. in cap. *ex eo. tit. de elect. in 6.* & text. *in Clement. vt qui. de ætate, & qualitate.*

g *Et illi.* Qui habitum Ordinis aſſumere voluerit.

h *Locus vacauerit.* Id eſt, locus in Monaſterio fuerit vacuus. Quod ea ratione hoc dicit Pontifex: quia Fratres in vnaquaque domo debent eſſe numero determinati. Nec enim in ea recipi debent, pluſquam commodè ſuſtentari valeant: vt habet Concil. Arelaten. 4. *in cap.* 1. *de inſtitut.* his verbis: *Non amplius ſuſcipiantur in Monaſterio Monachorum, quàm quot ſe regere de bonis Eccleſiæ, abſque penuria poſſint.* Idem determinatur in cap. *quoniam, de vita & honeſt. Cler.* & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 3.

i *Recipiatur.* Ad profeſſionem præcipuè, ex gloſſ. *recipere*, in cap. *non ſolum, de Regul. & tranſ. in 6.*

l *Nihil.* Omnia excludit, *ex gloſſ. nihil. in extra. ſuſcepti. ne ſede vacante.*

m *Pro receptione ſua exigatur.* Quia eſſet ſimonia: expreſsè namque eſt prohibitum, in cap. *nullus* 1. *quæſt.* 2. Vbi ſic dicitur: *Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad conuerſionem veniunt, aliqua pacti occaſione præſumat*, & etiam in cap. *Monachus, de ſtatu Monacho.* ex Conc. Lateran. ſub Alexand III. & cap. *veniens ad nos* 19. & cap. *dilectus* 30. *de ſimonia*, & cap. *quam pio.* 1. *q.* 2. *& per totam*, & probat D. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. *in corp. & ad vltimum.*

n *Exigatur.* Id eſt, nihil ab ingredienti, illo inuito, extorqueatur. Nam propriè, *Exigere*, eſt ab inuito extorquere: vt dicitur *in l. pupillus, ff. quæ in fraudem credit.* & notat gloſſ. *exegerat. l. fideicommiſſa. ff. de leg. & fideicom. III.*

o *Si quid tamen gratis dederit.* Id eſt, ſi tamen aliquid, purè, ſine pacto, & ſponte, dederit recipiatur.

p *Recipiatur.* Quia in hoc nulla interuenit ſimonia, & ſic etiam fuit conceſſum ab Vrbano I V. vel v. (vt alij volunt) *in extra. ſanè, de ſimon.* his verbis: *Illa dumtaxat, quæ perſonæ ipſæ ingredientes, purè, & ſponte, & plena liberalitate, omnique pactione ceſſante, dare, vel offerre, Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, domibus, & locis huiuſmodi, voluerint: cum gratiarum actione, licitè recepturi.* Idem habetur 1. *quæſt.* 2. verſ. *Hinc liquido*, & hoc modo, etiam concedunt, D. Thom. *loco citat. ad* 4. & D. Hieron. *in Regul. Monach. cap.* 5. vbi ſic ait: *Ad vos venientes, ad ſanctas Chriſti ſuſcipite nuptias gratis, præponatur ſanctitas, pecuniæ, exquiratur bonitas vitæ, non generoſitas carnis, nec vtilitas mundi: nulla omnino pactio, nulla opinio, quæ mentis puritatem perturbet, præueniat.* Et eſt communis omnium Iuriſtarum ſententia, ſuper cap. *ſanè, de ſimonia.*

q *Dum tamen tale ſit.* Id quod gratis dederit.

r *De quo.* Dato.

ſ *Non videatur.* Clarè, & manifeſtè.

t *Eccleſiæ.* Id eſt, Conuentui, vel Monaſterio. Hìc namque Eccleſia, pro Conuentu ſumitur, & ſic multoties ſumitur in iure, præcipuè 1. *q.* 2. *quaſi per totam.* Præſertim, cap. *quam pio.* 2. Vbi ad noſtrum propoſitum loquens Bonifacius Papa, cum Cœnobitis Caralitanæ Eccleſiæ ſic ait: *Si veſtræ neceſſitati, adeò eſt opportunus, quem reperiſtis: dum tamen omnis abſit pactio, omnis ceſſet conuentio, nullâque Eccleſiæ veſtræ fiat diſtractio, aliqua ſuæ Eccleſiæ largiri munera, fratrum ſolatio Romana permittit Eccleſia.*

v *Litigium.* Id eſt, litem, ex cap. *ſi quis* 45. 11. *q.* 1. lis autem à contentione, dicitur. De qua Virgil. ſic ait: *Limes erat poſitus, litem, vt diſcerneret, agris*; & habetur, cap. *forus, de verbor. ſignificat. & gloſſ. patefacta. l. ſi quis, C. de finibus regundo*, & apud D. Th. 2. 2. *quæſt.* 116. *art.* 1.

x *Imminere.* Quia pro paruo commodo, aut pro paruo

paruo damno, non oportet ſeruos Dei litigare; vt habetur in cap. *ſicut Sacerdotes 2. quæſt.7. & cap.1. de Syndico.* Ideoque iure optimo prohibitum eſt Religioſis, ſe anfractibus litigiorum inuoluere, cap. *quorundam, de elect.in 6.* Quia litigium magis repugnat ſtatui ſpirituali,quàm alteri.Dicitur enim, ad Timoth.3. *Quod oportet Epiſcopum non eſſe litigioſum,*& 2 ad Timoth.2. *Seruum Domini, non oportet litigare.* De quo etiam,D.Thom.*loco cit.art.2.*

TEXTVS. §. II.

a b
Si durante anno probationis, ipſum ad re-
c d
gularis diſciplinæ obſeruantiam, minus
e f g
idoneum reperiri; aut aliàs, vitæ, mo-
h i l
rúmque probitatem, ei non ſuffragari
m n o p
contingat; inde modeſtè dimittatur, &
q r
amoueatur, reſtitutis omnibus, quæ
ſecum forſan attulerat.

EXPOSITIO.

a *SI durante anno probationis.* Id eſt,ſi durante anno Nouitiatus, qui dicitur annus probationis, vel approbationis, ſeu experientiæ: & debet eſſe continuus neceſſariò,& non interpollatus: vt nunc omnes tenent Iuriſtæ.

b *Ipſum.* Scilicet Nouitium.

c *Ad regularis diſciplinæ obſeruantiam.* Id eſt, ad obſeruantiam Regulæ, Conſtitutionum, Morúmque Religionis, *ex gloſſ. regulari. in Clem. ne in agro.*

d *Minus idoneum.* Seu aptum.

e *Reperiri.* A Fratribus, qui illum approbare, vel reprobare debent, videatur.

f *Aut aliàs.* Vel.

g *Vitæ.* Meritum.

h *Morúmque probitatem.* Aut bonitatem Morum.

i *Ei.* Nouitio, videlicet.

l *Non ſuffragari.* Id eſt, non auxiliari, vel adiuuare *ex gloſſ. ſuffragium, in cap. perpetuo, de electio. & elect. & ex gloſſ. ſuffragantem, in authent. de Monach.*

m *Contingat.* Id eſt,accidat.Et bene ſanè,quia Nouitius debet eſſe moribus temperatus,*ex gloſſ.morum, in cap.nulli.de elect.& elect.*Nam boni mores,& vitæ bonitas,& meritum, pluſquam diuitiæ ſunt in Religione deſideranda: vt habetur.*ff.de tutor.& curat.da. &c. l.ſcire*, §. cum reliquis, de quo habes dictum D.Hieron.§.1.*lit.p.* & profectò decorari non debent, moribus indecori:vt dicitur c.*contra morem,diſt.*100.

n *Inde.* Id eſt, de Monaſterio.

o *Modeſtè.* Cum modeſtia,& manſuetudine.

p *Dimittatur.* Id eſt, abiiciatur ex illo, Geneſ.31. *forſitan me nudum dimiſiſſes.*

q *Et amoueatur. Quia*(ait D.Bonauent.in Prologo ſpec. diſcipl.) *Qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur. Et formam, quam quis primò recipit, vix deponit. Adoleſcens namque,iuxta viam ſuam,& cum ſenuerit, non recedet ab ea.*

r *Reſtitutis omnibus.* Id eſt, redditis ei, omnibus rebus.

ſ *Quæ ſecum forſan attulerat.* Quod etiam præcipit Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regul. cap.16.*

CAPVT XLV.

De Profeſſione Fratrum.

TEXTVS.

a b
Ad profeſſionem verò, aliquis non recipia-
c
tur, ante decimum ſextum annum ex-
d
pletum, & peracto integro probationis
e f
anno. Si verò ex aliqua legitima cauſa,
g h
prolixior probatio requiri videatur, liceat
i l
ſuperiori, annum probationis ad aliquod
m
breue tempus prorogare.

EXPOSITIO.

a *AD profeſſionem.* Profeſſio expreſſa(de qua hîc loquitur textus) eſt quædam ſolemnis promiſſio, trium votorum Religionis eſſentialium,quæ fit ab aliquo legitimam ætatem habente, poſt probationis annum, in manu Prælati incorporare potentis, vel de ipſius licentia, in Religione per Sedem Apoſtolicam approbata, cum conſenſu Capituli, ſecundum aliquam certam, & determinatam regulam. Sic omnes Doctores profeſſionem expreſſam definiunt, & eſſe veram colligunt, ex cap. *porrectum, de Regul. & tranſeunt.* & ex cap. *Apoſtolica, eodem titulo*, & ex capit. vltim. *qui Cleric. vel vouen.* & conſtabit, etiam ex *infrà* dicendis.

Hic tamen ſolum aduerto, quod profeſſio debet fieri in ſcriptis, quæ quidem ſcriptura,debet eſſe ab ipſo profitente ſubſcripta, cum ſigno, ſi neſciat ſcribere, aut propria ſubſcriptione, ſi ſciat. Debetque continere, ea omnia quæ nuper notauimus, & propoſitum ſe velle illa perenniter, & inuiolatè ſeruare: vt habetur in cap. *vidua 20.quæſt.1.* & cap. *porrectum, cit.* Verum eſt, quod in rigore ad validitatem profeſſionis, ſcriptura non eſt neceſſaria (ſufficeret enim ſi verbo, quis profiteretur) ſed eſt neceſſaria, vt ſcriptura propria obuiet ei, qui fortè contrauenerit: vt habetur, cap. *ſaluberrimum 1.q.7. & gloſſ.ſcriptis,*& cap.*vidua,cit.*

b *Aliquis non recipiatur.* Id eſt, nullus admittatur.

c *Ante decimum ſextum annum expletum.* Vt Trident.etiam præcipit *ſeſſ.25. de Regul. cap.15.* Vbi ſequentia verba habentur: *In quacumque Religione, tam virorum, quàm mulierum profeſſio non fiat, ante decimum ſextum annum expletum. Profeſſio autem antea facta, nulla ſit, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſeruationem,aut ad alios quoſcumque effectus.*

d *Et peracto integro probationis anno.* Id eſt, tranſacto integro anno probationis. Quia tempus probationis nunc, durare debet, per vnum integrum annum,vt expreſsè determinatur in Concil.Trident. *cap.15. cit.* & antea, in cap. *non ſolum, de Regul. & tranſeun. ad Religio. in 6.* Quamuis olim ad probationem Nouitij,non erat tempus fixum: quia quandoque erat biennium: vt dicitur in cap. *Monaſteriis 19.quæſt.2.* aliquando verò triennium, pro illis, qui erant inſulani, & de terris valdè longinquis, iuxta cap. *ſi quis incognitus 17. quæſt.2.* Nunc verò,

vt diximus, vnus tantum requiritur, & eſt præfixus annus: qui dicitur approbationis, & indultus fuit à Patribus, tam in fauorem Nouitij, vt ipſe prius experiatur vires ſuas, & aſperitates Monaſterij, ne inconſultè ſe inuinculet (nam velox conſilium ſequitur pœnitentia) quàm in fauorem Monaſterij, vt Monaſterium, mores Nouitij valeat experiri: vt hatur expreſsè in cap. *ad Apoſtolicam, de regul.* quod eſt Innocent. III. ex quo conſtat, quod licitè poteſt Monaſterium, non admittere aliquem ad profeſſionem, ſi mores illius non placent, vt dicit Legiſlator. *cap. præcedenti.* Cuius ratio eſt: quia ſi ex poſt facto, propter demerita poteſt eiici, vt habitum eſt *ſuprà cap.* 24. fortius poteſt ante factum non admitti.

e *Si vero.* Si tamen.

f *Ex aliqua legitima cauſa.* Vt eſt ſi Nouitius, non bene ea, quæ profitenda eſt, adhuc didicit, aut alia ſimili cauſa, aliàs eſſet contra Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 16. prolongare tempus probationis, quod fieri cum cauſa, non poſſe, omnes Doctores affirmant.

g *Prolixior probatio.* Id eſt, maioris temporis experientia, requiri videatur.

h *Liceat ſuperiori.* Id eſt, ſit licitum Miniſtro domus.

i *Annum probationis.* Vel approbationis, ſeu experientiæ.

l *Ad aliquod breue tempus.* Id eſt, ad tres, vel quatuor menſes dilatare. Nam breue tempus, dicitur tempus vnius, duorum, vel quatuor menſium: vt habet gloſſ. fin. in cap. *præterea, de ætate, & qualitate.*

m *Prorogare.* Id eſt, dilatare, vel prolongare, *ex gloſſ. prorogata,* in cap. *in Parochia* 16. *quæſt.* 1. Et hæc pro hoc capite, & pro tota expoſitione aliorum, quæ in Regula continentur, dicta ſufficiant. Quæ omnia, libens ſubmitto, & remitto iudicio cuiuſlibet alterius, melius aliquid ſentientis. Si verò aliqua rectè dicta fuerint, cedant, precor in laudem, & gloriam Sanctiſſimæ Trinitatis; Sanctiſſimæ Genitricis Dei Mariæ, Sanctorum etiam Patriarcharum noſtrorum Ioannis, & Felicis, atque in fratrum meorum vtilitatem.

GLORIA TIBI TRINITAS.

INDEX

INDEX RERVM,
QVÆ IN HAC EXPOSITIONE CONTINENTVR.

A

ABSOLVTIO Defunctorum, quid sit,& quando fieri debet. 14.m.
Absolutionem à peccatis reseruatis, à quo debent Regulares obtinere. 40. f. & seq.
Abstinentia, qualis esse debeat extra proprias domos. 20
Abstinentia multipliciter commendatur. 4
Abstinentia debet esse discreta. ibid.
Abstinentia à carnibus. 18.d.
Abstinentia à lacticiniis in ieiuniis Quadragesimæ, & Aduentus, & quare. 17.h.
Accusatio. Quid sit. 32.b.
Accusatio debet fieri in scriptis, & cum inscriptione accusatoris. ibid.
Accusator obligatur ad pœnam Talionis. ibid.
Admonitio. Debet præcedere accusationem. 35.§.2.
Aduentus. Domini. In eo est ieiunandum singulis diebus. 17.c.& f.
In Aduentu est abstinendum à lacticiniis. ibid.
Aqua. dumtaxat, potest sumi à Fratribus extra suos proprios Conuentus in oppidis, in quibus eos habent. 20
Aquæ nomine, quid veniat. 21.p.

B

Benefacere debemus omnibus; sed præcipuè iustis,& Religiosis. 24.a.& b.
Benignè sunt hospites recipiendi. ibid.d.
Bona diuiduntur in tres partes. 3.e.

C

Capitulum. Quid significet. 30
Capitulum Generale, quo tempore celebrandum in nostra Religione. 41
Quare dicatur tale. 41.a.
Quænam forma in celebrando. ibid.d.
Capitulum Conuentuale, quid sit. 30.a.
In quibus diebus celebrandum. ibid.c.
Quænam in eo tractanda. 31 f.
Charitas. Quid sit. 22.& seqq.
Charitatis effectus quinam. ibid.e.
Charitas debet esse inter Fratres. ibid.c.
Charitas inter Fratres, in quibus rebus. ibid.e.
Charitas cum hospitibus obseruanda. 24.q.
Castitas. Necessaria Religiosis. 2.q.
Castitatis encomia. ibid.
Casus. Quos Prælati Regulares reseruare possunt, quot, & qui sint. 40
Quis potest ab illis absoluere. ibid.
Clericus. Quid significet, & quid eius nomine veniat. 13.d.
Confessores Religiosorum, à quibus Prælatis debent assignari. 40.f.
Confessores esse debent, docti, prudentes, charitatiui,&c. 40.& seq.
Consilium. Debent Prælati requirere in rebus grauibus à subditis. 37 f.
Consilij vtilitas. ibid.
Conuersus Laicus. Quid significet. 23.e.
Conuersi Laici sunt veri Religiosi. 22.d.
Conuersi non debent radere barbas. 13.f.g.
Conuersi nequeunt esse Prælati. 43.n.
Conuersi nequeunt habere vocem in capitulo. 46.f.
Correctio fraterna, quæ sit. 34.§.1
In correctione fraterna, quisnam modus sit obseruandus. 35.§.2
Correctio debet esse mixta, cum benignitate, & asperitate. 36.g.
Vide, *Verbum, peccatum.*
Corona. Quid significet. 12.a.
Coronam in capite habent Clerici ex institutione Rom. Ecclesiæ. ibid.
Crux. Quid significet. 12.2.e.
Quare imponatur in scapulariis, & cappis fratrum. 12.a.

D

Dare. Quid sit. 7.h
Debitum. Quid sit. 37.2.c.
Debita quomodo contrahenda à Fratribus. 37. d. & seq.
Decretum. Clem. VIII. de casibus reseruatis. 39
Depositio. Quid sit. 43.c.
Vbi latè de depositione Prælatorum.
Vide, *Verbum, Minister, & verb. Diffinitores Generales.*
Depositum. Quid sit. 30.b.
Depositum nequeunt Fratres accipere. ibid.e.
Diffinitores Generales in nostra Religione sunt verè, & propriè Prælati superiores. 42.b.
Eliguntur in Capitulo Generali. ibid.
Diffinitorum Generalium munus,& officium quale. ibid.
Diffinitores qualiter se gerere debeant in Diffinitorio, & in prouisione officiorum,& Ministrorum electione. ibid.i.
Diffinitorum depositio, si deliquerint in re graui, à quibus debet fieri. 43
Dispensatio. Quid sit. 18.f.
Dispensatio, vt sit licita, & iusta, semper requirit causam. ibidem.g. & 33.o.
Domus honesta. Qualis sit,& dicatur. 21
Domus Religionis. Quæ dicatur. 20.l.

E

Ecclesia Catholica, quid sit. 16.2.n.
Ecclesiæ nomine, quid veniat in c. de silētio. 26.c

Eleemosyna omnibus debet fieri. 24.a.
Quod primo iustis, deinde aliis. ibid.b.
Quod debet esse moderata, & secundum possibilitatem domus. ibid.
Eleemosyna debet hilari animo fieri. 25.p.
Vbi de aliis conditionibus.
Electio Canonica, quid sit. 42.a.
Electionis Canonicæ celebrandæ forma. ibid.g.
Electio à quibus, & in quo tempore, debet fieri, vt censeatur Canonica. ibid.a.
Qualiter electorum vota sunt scribenda. ibid.f.
Electionis Canonicæ, quæ sit per scrutinium, quænam sint de substantia, & essentia. ibid.
Vide, *Verbum Ministrum.*
Eiici possunt Fratres, propter delicta. 26.l.& seq.
De equitaturis. 13
Exhortatio, quid sit. 31.5
Quibus diebus, & quibus personis facienda. ibid. lit.d. & seq.
Quid in ea docendum, & persuadendum. ibid.i. & seq.

F

FAmiliæ nomine quid veniat. 31.d.
Feria quid significet. 16.c.
Festiuitatis solemnis nomine, quid veniat. ibid h.
Frater efficitur, quis, peringressum in Religionem. 46.b.c.& i.

G

G*Estus.* Quid significat. 28.l.

H

H*Oræ* Canonicæ, quotnàm sint. 14
Horarum recitatio debet fieri secundum consuetudinem Ecclesiæ Romanæ. ibid.
Hospites Religiosi, debent suscipi à nostris Religiosis. 24.a.
Hospites quomodo sint recipiendi. ibid.d.& seq.
Hospitum in receptione est necessaria discretio. 25.p.
Hospitibus non sunt facienda lauta conuiuia. ibid.a. & seq.
Humilitas, quod sit, quotque eius gradus. 28.h.

I

I*Eiunium*, quid sit. 16.a.
Quare incipiat ab Idibus Septembris. ibid.b.
Quare 2.4.6. feria, & Sabbatho. ibid.c.
Ieiunium Quadragesimæ, quare in nobis à Quinquagesima incipiat. ibid.e.
Ieiunium potest dispensare Minister, cum aliquo in particulari: & etiam augmentare si adsit iusta causa. 17.& 18
Infirmitas grauis, & leuis, quæ dicatur. 11.g.
Infirmorum nomine quid veniat. 23.a.
Infirmi debent dormire, & manducare seorsum. ibid.b. & seq.
Infirmi non debent vti cibis nimis delicatis. ibid.n.
Infirmi moderata sustentatione sint contenti. 24.t.
Infirmi possunt, vti lectulis lineis, & plumeis. 11
Iuramentum. Quid sit. 29.a.
Quando à Religiosis faciendum. ibid.c.
Iuramenti comites quales. 30.h.

L

L*Ectulis* laneis compositis, debent vti fratres in domibus propriis. 11
Laborare debent Religiosi. 25
Loqui Religiosis, quo tempore, quo loco, & de quibus, liceat, latè. 27.§.2. per totum.

M

M*Inister*, à quo talis dicatur. 9.m.
Minister Maior, & Generalis, cur sic dicatur. 42.b.
Ministri Generalis electio. ibid.
Minister Generalis, cur non perpetuus. ibid.d.
Ministri Generalis depositio, quando, & à quibus fieri debet. 45.d.& c.
Ministri Prouinciales, & Conuentuales vbi, & qua ratione eligantur. 42
Eorum depositio, quando, & à quibus fit. 43
Vide, *Verbum Prælatum.*
Missa quidnam sit. 14
Missa pro defunctis qua die celebranda. ibid.a.
An omnibus defunctis possit. ibid.l.
Murmuratio, quid sit. 38.l.
Quàm graue malum. ibid.

N

N*Ecessitas*, duplex. 13.i.
Necessitas caret lege. 27
Nouitium, non possunt Prælati, sine consensu Capituli Conuentualis admittere ad Religionem. 46.f.
Nouitij, quas qualitates habere debent. 46.m.
Nouitij ad Chorum destinati debent esse literati. ibid.d.
Nouitij annus probationis debet esse vnus, integer, & continuus. 47
Nouitius an dare possit aliquid pro ingressu Monasterij. 46
Nouitiorum professio potest ex causa prolongari. 48.m.

O

O*Bedientia*, quid sit, & in quo consistat. 2
Obediendum est Prælatis in omnibus licitis. 10.q.
Obedientiam tenentur subditi repromittere Prælatis nouiter electis. 9.p.
Otium. Mater omnium vitiorum. 25.g.
Officia debent habere Religiosi, & quare. ibid.
Opera. Misericordiæ tenentur Religiosi exercere. 4.h.
Oratio mentalis, singulis diebus, per duas horas integras habenda à fratribus. 14. Vbi quid sit. 15.i. & quantæ efficaciæ. h.
Oratio vocalis, singulis noctibus habenda, pro pace Ecclesiæ Regum, &c. 15

P

P*Aupertatis* votum, non vetat habere propria in communi.
Peccata publica, publicè corrigenda sunt. 37.§.4.
Peccata secreta, secretè, & quare. 36.§.3.
Pecuniæ, nomine quid veniat. 45.d
Pignus, quid sit. 30.a.
Pignora non possunt fratres recipere. ibid.e.
Prælati officia, quænam. 2.m.
Prælati debent esse docti, Prudentes, literati, probi vitæ meritis, &c. 43
Prælati debent obseruare Regulam, sicut alij fratres. 38
Professio Fratrum quid sit. 47

Rasura,

INDEX RERVM.

R

Rasura, quid sit,& quid significet. 12
Redemptio Captiuorum,est finis præcipuus nostræ Religionis, & de Redemptione multa, per totum. 8.§.6
Regula.quid significet, & quod officium. 38
Renuntiatio, quid sit. 44.f.
Renuntiatio, vt sit valida,quas conditiones requirat. ibid.
Sine causa non est de facili admittenda. ibid.

S

Scandalum,quid sit,& quanta mala ex ipso. 33.a.
Scandalum debent euitare fratres. ibid.
Silentium, eius laudes. 26.a.
In quibus locis,& temporibus debet obseruari. ibid. & seq.
Sermo Religiosi,qualis esse debeat in Ecclesia, Dormitorio, & Refectorio. 27 e.
Qualis etiam extra prædicta loca. 28.§.3.
Vide, *Verbum loqui*.
Sobrietas in potu obseruanda. 19
Vbi multa de sobrietate.
Suffragium, quid sit, & quomodo in electione ferendum. 42 f.
Suspiciones, maximè sunt vitandæ à fratribus. 37.i.

T

Taberna, quid sit. 22 b.
Tabernas nequeunt Religiosi intrare, nisi itineris necessitate compulsi. 21.a.
Talionis pœna,quæ,& quibus infligenda. 33
Titulus, Monasteriorum qualis. 12

V

Vestimenta fratrum, qualia esse debeant. 10.c.
Vinum,eius nomine quid veniat. 19.a.
Vini temperati vtilitates multæ. 20.g.
Venditio, in venditione cuiuscumque rei aperiendum est vitium emptori. 30

FINIS.

Sicut" Tom.
Est 24
Tab. 5a
Num. 17

I 6

Paracelsus

1539
2.814